

พระอภัยมณี
คำกลอนของสุนทรภู่
ฉบับ

หอสมุดแห่งชาติ

กรมศิลปากรอนุญาตให้ศิลปินบรรณาการพิมพ์จำหน่าย

พระอภัยมณี

คำกลอนของสุพรรณภูมิ

ฉกษ

หอสมุดแห่งชาติ

กรมศิลปากรอนุญาตให้ศิลปินบรรณาการพิมพ์จำหน่าย

กรมศิลปากร
หอสมุดแห่งชาติ
พิมพ์ครั้งที่ ๑

พระเวทย์มณี

คำกลอนของสุนทรภู่

พิมพ์ที่โรงพิมพ์วังเชิงวิเศษ ๕๗ ถนนเฟื่องนคร หลังประตูวังมหาไชย ละครเอก
นายวรรต รุ่งเรืองธรรม พิมพ์และจัดโดย ๒๕๐๗ โทร. 21746

คำนำ

สำนักพิมพ์คือข่ายบรรณาการ ได้แจ้งแก่กรมคดียาเสพติด ขอ
อนุญาตพิมพ์หนังสือวรรณคดีไทย เรื่องพระอภัยมณี เพื่อจำหน่าย
เผยแพร่ หนังสือเรื่องพระอภัยมณี ต้นทรภู่ กวีเอกในสมัยต้น
รัตนโกสินทร์เป็นต้นแรกขึ้น เป็นคำกลอนที่งดงามไพเราะและมีคุณค่า
ทางวรรณคดีอย่างยิ่ง จะศึกษาได้จากพระนิพนธ์ที่นายว่าด้วยเรื่อง
พระอภัยมณีของต้นทรภู่ ซึ่งสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา
ศำสรราชานุภาพ ทรงพระนิพนธ์ ได้ตีพิมพ์ออกนอกรับของหนังสือ
นี้แล้ว

หนังสือเรื่องพระอภัยมณี นี้แม้จะได้ตีพิมพ์จำหน่าย
เผยแพร่มาหลายครั้งแล้ว แต่การปรากฏแบบพิเศษของการขงบรรดา
ผู้ทတ်ใจในวรรณคดีของสยามนี้ หนังสือพระนิพนธ์ซึ่งมีทั้งนักศึกษ
และประชาชนทั่วไป คงทราบถึงคุณค่าของหนังสือนี้เป็นอย่างดี
ทุกคน กรมคดียาเสพติดจึงมีความยินดี สำนักพิมพ์คือข่ายบรรณาการ ได้
ตีพิมพ์หนังสือนี้ขึ้นจำหน่ายเผยแพร่อีก หวังว่าคงเป็นที่พอใจของ
บรรดาท่านผู้ทတ်ใจในวรรณคดีทุกคน.

กรมคดียาเสพติด

๓๗ มกราคม ๒๕๐๒

สารบัญ

ประวัติสุนทรภู่		หน้า (๓)
(๑) ประวัติก่อนเข้ารับราชการ		หน้า (๓)
(๒) ประวัติขณะรับราชการ		หน้า (๓๐)
(๓) ประวัติตอนออกบวช		หน้า (๕๐)
(๔) ประวัติตอนตกยาก		หน้า (๑๒)
(๕) ประวัติตอนหนีเรือทะเล		หน้า (๑๗)
(๖) ว่าด้วยหนังสือที่สุนทรภู่แต่ง		หน้า (๔๒)
(๗) ว่าด้วยเกียรติคุณของสุนทรภู่		หน้า (๔๕)
บทกวีเรื่องมณีแดง นวนิยายพระเทนม์ทรง		หน้า (๕๐)
อธิบายว่าด้วยเรื่องพระเอกภยมนต์ของ		
สุนทรภู่		หน้า (๕๗)

สารบัญเรื่องพระเอกภยมนต์

ตอนที่ ๑	พระเอกภยมนต์กับศรีสุวรรณเรือนวิภา	หน้า	๓
	พระเอกภยมนต์กับศรีสุวรรณไปเรียนวิชา		
	ที่บ้านจันทคาม	๑๑	๓
	กล่าวถึงกับขบใจพระเอกภยมนต์กับศรีสุวรรณ	๑๑	๗
	พระเอกภยมนต์กับศรีสุวรรณพบพราหมณ์		
	ตำนานนาย	๑๑	๗๗

	พระอภัยมณีเข้าให้พราหมณ์ดำมคนฟัง	หน้า	๓๒
ตอนที่ ๒	นางศเดอลกพระอภัยมณี	๓๓	๓๓
	นางศเดอลกของพระอภัยมณี	๓๓	๓๔
ตอนที่ ๓	ศรีสุวรรณเข้าเมืองรพจักร	๓๓	๓๗
	ศรีสุวรรณค้นหาพระอภัยมณี	๓๓	๓๘
	ศรีสุวรรณไปดำกายนคกับพราหมณ์ดำมคน	๓๓	๔๓
	ศรีสุวรรณถึงเมืองรพจักรเที่ยวชมเมือง	๓๓	๔๗
	นางกระจงทองศรีสุวรรณ	๓๓	๔๖
	พดียงนางเกษราให้คนศรีสุวรรณไปทวง	๓๓	๕๐
	พดียงนางเกษราฟ้องศรีสุวรรณ	๓๓	๕๒
	ศรีสุวรรณพบนางเกษรา	๓๓	๕๔
	นางเกษราหมคน	๓๓	๕๔
	ศาลนางเจ้าดวงไฮศรีสุวรรณกับพราหมณ์		
	ทางพญา	๓๓	๕๖
	ตั้งพดียงออกให้พราหมณ์ทวง	๓๓	๕๗
	พราหมณ์เกยอนางพดียง	๓๓	๕๐
	พราหมณ์เนตนางพดียงให้พานางเกษรามาดวง	๓๓	๕๓
	นางเกษราออกมาชมดวง	๓๓	๕๖
	ศรีสุวรรณพบนางเกษรา	๓๓	๕๗
ตอนที่ ๔	ศรีสุวรรณเกยอนางเกษรา	๓๓	๕๐
	นางเกษราครวญถึงศรีสุวรรณ	๓๓	๕๒

	ศรีสุวรรณครวญถึงนางเกษรา	หน้า ๕๕
	ศรีสุวรรณให้ตำรนางเกษรา	" ๖๐
	นางเกษราชอบตำศรีสุวรรณ	" ๖๔
	พราหมณ์เถียงนางเพียง	" ๖๕
	นางศรีสุดาฟ้องนางเกษราเรื่องนางเพียง กับพราหมณ์	" ๖๗
ตอนที่ ๖	ศรีสุวรรณรบท้าวอเทวน	" ๗๒
	ท้าวอเทวนให้เกณฑ์ทพมาศเมืองรมจักร	" ๗๒
	นางเกษราได้นางศรีสุดาไปพวขวศรีสุวรรณ	" ๗๕
	กองทัพท้าวอเทวนล้อมเมืองรมจักร	" ๗๗
	ศรีสุวรรณรับเอาดาบขท้าวอเทวน	" ๗๒
	ศรีสุวรรณฮ่อแคะแคะหนางเกษรา	" ๗๓
	ศรีสุวรรณเคียดท้าวอเทวนแตก	" ๗๔
ตอนที่ ๗	ศรีสุวรรณพลาญอินางเกษรา	" ๗๖
	ศรีสุวรรณกับนางเกษราครวญถึงกัน	" ๗๖
	ทางทศวงศ์ปริศนาบำเพ็ญศรีสุวรรณ	" ๓๐๐
	ศรีสุวรรณให้ตำรนางเกษรา	" ๓๐๔
	นางเกษราตั้ง	" ๓๐๕
	ศรีสุวรรณพยานาถนางเกษรา	" ๓๐๗
ตอนที่ ๘	อภิเชกศรีสุวรรณ	" ๓๑๗
	ศรีสุวรรณไธษบายเจ้าไปหานางเกษรา	" ๓๓๗

	หัวสุวรรณได้นำศรีสุตาเป็นหม่อม	หน้า	๓๒๘
	อภิเษกศรีสุวรรณกับนางเกษรา	๖	๓๒๗
ตอนที่ ๙	พระอลพยพนางศเล็ล	๖	๓๓๐
	กำเนิดอินตมูทร	๖	๓๓๑
	อินตมูทรจับเชือกได้	๖	๓๓๕
	พระอภัยมณเปรักษาเงือก	๖	๓๓๗
	พระอภัยมณเคค่อนาย เหนียงผัดเอไปจำศีล	๖	๓๓๘
	เงือกพาพระอภัยมณพน	๖	๓๔๒
	นางผัดเอคานพระอภัยมณ	๖	๓๔๒
	พระอภัยมณพนไปถึงเกาะแก้วพิงค์คาร	๖	๓๕๒
ตอนที่ ๑๐	พระเอกมณเโค่นางเงือก	๖	๓๕๖
ตอนที่ ๑๑	นางสุวรรณมาลไปเที่ยวทะเล	๖	๓๖๐
	นางสุวรรณมาลมี	๖	๓๖๐
	ท้าวสังวราชพานางสุวรรณมาลไปเที่ยวทะเล	๖	๓๖๓
	เรือท้าวสังวราชตกคนรักพังตกไป	๖	๓๖๔
	อุศเรนคานนางสุวรรณมาล	๖	๓๗๐
ตอนที่ ๑๒	พระอภัยมณพบนางสุวรรณมาล	๖	๓๗๓
	เรือท้าวสังวราชไปถึงเกาะแก้วพิงค์คาร	๖	๓๗๒
	อินตมูทรเฝ้าให้ท้าวสังวราชฟัง	๖	๓๗๖
	ท้าวสังวราชระอาคตบ	๖	๓๗๗
	พระอภัยมณเรือโดยสารท้าวสังวราช	๖	๓๗๕

ตอนที่ ๑๓	พระอภัยมณี โดยสารเรือ นางสุวรรณมาลี	หน้า ๑๘๗
	พระอภัยมณีตามนางเงือก	๑๑ ๑๘๘
	เรือท้าวถั่งทรวงออกจากเกาะแก้วพิสดาร	๑๑ ๑๘๙
	พระอภัยมณี ให้อินสมุทรเป็นเพื่อนาง สุวรรณมาลี	๑๑ ๑๙๓
ตอนที่ ๑๔	พระอภัยมณีเรือแตก นางมณีเขตรเรือพระอภัยมณี	๑๑ ๑๙๘
	พระอภัยมณีหนีนางมณีเขตรไป โดยขยดกเขา	๑๑ ๒๐๐
	พระอภัยมณีเข้าป่าพระมณีเขตราคิดตาย	๑๑ ๒๐๓
ตอนที่ ๑๕	อินสมุทรโดยสารเรือโจรสลัด ตั้งสมุทรวรณางสุวรรณมาลี ไปถึงเกาะ โจรสลัดที่มาพบอินสมุทร	๑๑ ๒๐๕
	อินสมุทรโดยสารเรือโจรสลัด	๑๑ ๒๓๐
	โจรสลัดห่มหม้อเหตาคืนสมุทร	๑๑ ๒๓๐
	โจรสลัดห่มหม้อเหตาคืนสมุทร	๑๑ ๒๓๓
	โจรสลัดห่มหม้อเหตาคืนสมุทร	๑๑ ๒๓๕
	อินสมุทรฆ่าโจรสลัดตาย	๑๑ ๒๓๕
ตอนที่ ๑๖	อินสมุทรพบศรีสุวรรณ ศรีสุวรรณ ให้ตามพราหมณ์แพดองใบ รักษาคน	๑๑ ๒๓๗
	อินสมุทรมาถ่มเมฆของรมจักร	๑๑ ๒๓๗

	ดินดันทุรต์คานเมืองรมจักร	หน้า	๒๓๐
	ศรีสุวรรณรบกับดินดันทุร	๑๑	๒๓๖
	ดินดันทุรจับศรีสุวรรณได้	๑๑	๒๔๐
	ศรีสุวรรณกับดินดันทุรรู้จักว่าเป็นอา หลานกัน	๑๑	๒๔๒
ตอนที่ ๑๗	ศรีสุวรรณกับดินดันทุรตามพระเอกยมนต์	๑๑	๒๔๗
	ศรีสุวรรณเร่ธูนางสุวรรณมาดกับดินดันทุร เขาเมือง	๑๑	๒๔๘
	ศรีสุวรรณเฝ้ารอติดตามพระเอกยมนต์	๑๑	๒๕๘
	ศรีสุวรรณกับดินดันทุรออกจากเมืองรมจักร	๑๑	๒๖๕
ตอนที่ ๑๘	พระเอกยมนต์ โดยสารเรือสำเภา	๑๑	๒๖๗
	อุศเรนไปพบพระเอกยมนต์ที่เกาะ	๑๑	๒๖๗
	พระเอกยมนต์ โดยสารเรือสำเภา	๑๑	๒๗๐
	เรืออุศเรนพบกับเรือดินดันทุร	๑๑	๒๗๗
	ดินดันทุรหาอุศเรนรบ	๑๑	๒๗๗
	พระเอกยมนต์เข้าที่เรือกับดินดันทุร	๑๑	๒๗๓
ตอนที่ ๑๙	พระเอกยมนต์พบกับศรีสุวรรณกับดินดันทุร	๑๑	๒๗๕
	ดินดันทุรตงนาไปหาพระเอกยมนต์	๑๑	๒๗๕
	พระเอกยมนต์กับอุศเรนมาเรือดินดันทุร	๑๑	๒๗๗
	อุศเรนเจรจาสงให้ธูนางสุวรรณมาด	๑๑	๒๗๐
	อุศเรนเตรียมรบกับดินดันทุร	๑๑	๒๗๗

ตอนที่ ๒๐	ลินสมุทรรบกับอุศเรน	หน้า	๒๑๑
	นางสุวรรณมาตช่วยลินสมุทรรักษากระบวณทัณฑ์	๙	๓๐๓
	อุศเรนระทมคเริชอินสมุท	๙	๓๐๒
	อินสมุทรรบอุศเรนได้	๙	๓๐๔
	พระอภัยมณีขอโทษอุศเรนไว้	๙	๓๐๕
	พระอภัยมณีปรึกษากับลินสมุทรรถกลับ เมืองรัตนา	๙	๓๐๖
ตอนที่ ๒๑	พระเอกขณดีเถรวนางสุวรรณมาต	๙	๓๐๗
	พระอภัยมณีชวนนางสุวรรณมาต	๙	๓๐๗
	อุศเรนชวนกัณเฑาะพวศ	๙	๓๑๒
	อุศเรนถกบน	๙	๓๑๓
	พระอภัยมณีส่งสาไปนากับนางสุวรรณมาต	๙	๓๑๖
	นางสุวรรณมาตคบชู้ชอนกลดพระอภัยมณี	๙	๓๑๘
	พระอภัยมณีเสียดนางสุวรรณมาต	๙	๓๑๙
	นางสุวรรณมาตกับพระอภัยมณีถึงเมืองมฤค	๙	๓๒๑
ตอนที่ ๒๒	พระเอกขณดีครองเมืองมฤค	๙	๓๒๑
	นางสุวรรณมาตเซาจง	๙	๓๒๑
	นางมณฑาามาเชิญพระอภัยมณีให้ครอง เมืองมฤค	๙	๓๒๒
	นางสุวรรณมาตบวชเป็นนั	๙	๓๒๑
	พระอภัยมณีจกการปกครอง	๙	๓๒๒

	นางวาทธยายตัว	หน้า	๓๕๗
ตอนที่ ๒๓	พระอภัยมณีอภิเษกกับนางสุวรรณมาลี	๑๑	๓๕๓
	พระอภัยมณี ไปเคยนางสุวรรณมาลี	๑๑	๓๕๒
	นางวาทศคชอุบายให้นางสุวรรณมาลีรักได้	๑๑	๓๖๓
	พระอภัยมณีอภิเษกกับนางสุวรรณมาลี	๑๑	๓๖๓
	พระอภัยมณี ให้ศรีสุวรรณกับต้นนมพร		
	ไปเยี่ยมตัวอัยยิก	๑๑	๓๖๕
	ศรีสุวรรณกับต้นนมพรไปตั้งเมืองรักษา	๑๑	๓๖๖
ตอนที่ ๒๔	ลาเสด็จสาคร	๑๑	๓๖๗
	นางมาจกตชดุดำคร	๑๑	๓๖๘
	ดุดำคร ไคมาเมือง	๑๑	๓๗๕
	ดุดำคร ไปเคียมพระอภัยมณี	๑๑	๓๗๗
	ดุดำครรบกับมุก	๑๑	๓๗๘
	ช้เปิดชยหอดอกมดกดุดำครตกแหว	๑๑	๓๗๕
	ช้เปิดชยเข้าเมืองการเวก	๑๑	๓๗๖
ตอนที่ ๒๕	เสด็จสาครเข้าเมืองการเวก	๑๑	๓๗๓
	ญายมาชงยดุดำครชมาจากแหว	๑๑	๓๗๓
	ดุดำคร ไปเคียมช้เปิดชยช้เมืองการเวก	๑๑	๓๗๓
	เจ้าเมืองการเวกเจียงดุดำครเป็นบุตร		
	บุญธรรม	๑๑	๓๗๗

ตอนที่ ๒๖	อุทิศเรนตเมืองผลก	หน้า ๕๐๓
	พระอภยมณเฑ่งคนล่อดแนมไปอยุตามเมือง ต่างประเทศ	๖ ๕๐๓
	ชุกเรนชกทพมาคเมืองผลก	๖ ๕๐๗
	นางวาลคคยบาศทพชุกเรน	๖ ๕๐๗
	พระอภยมณเฑ่งชุกเรนโต	๖ ๕๑๒
	นางวาลยวชุกเรนชกนตทคย	๖ ๕๑๕
	บศาชชุกเรนชกนางวาล	๖ ๕๑๖
	เจ้าตงทวได้ทงชุกเรนชกนตทคย	๖ ๕๑๗
	นางตะเวงครชกนตทคย	๖ ๕๒๔
ตอนที่ ๒๗	เจ้าอมาณคเมืองผลก	๖ ๕๒๗
	นางตะเวงปรกษาคบบวทหอดวงระแกแค้น เมืองผลก	๖ ๕๒๗
	บาทหอดวงระแกแค้นนางตะเวงแกแค้น	๖ ๕๒๗
	นางตะเวงแกแค้นชกนตทคยเมืองคางประเทศ	๖ ๕๓๐
	เจ้าตมานทงรูปนางตะเวง	๖ ๕๓๒
	เจ้าตมานชกทพมาชวณางตะเวง	๖ ๕๓๔
	นางตะเวงคชนรบเจ้าตมาน	๖ ๕๓๗
	พระอภยมณเฑ่งราชคค	๖ ๕๔๓
	เจ้าตมานชกทพมาชกนตทคยเมืองผลก	๖ ๕๔๔
	พระอภยมณเฑ่งมาจบเจ้าตมาน	๖ ๕๔๖

	พระอภัยมณีไคร่ปรนางตะเวงจากเจ้าตมาน	หน้า ๔๔๘
	พระอภัยมณีตั้งปดอยเจ้าตมาน	๖ ๔๔๘
ตอนที่ ๒๔	สุดสาครทามพระอภัยมณี	๖ ๔๕๓
	พระอภัยมณีตองรปรนางตะเวง	๖ ๔๕๓
	นางสุวรรณมาต ให้ไปเชิญศรีสุวรรณกับ อินตมทว	๖ ๔๕๓
	สุดสาครครวญทงพระอภัยมณี	๖ ๔๕๘
	สุดสาครทตดาเจ้าเมืองการเวกจะไปตาม พระอภัยมณี	๖ ๔๖๐
	สุดสาครนางสาวคนอกคิดเวียชกเวียจาก เมืองการเวก	๖ ๔๖๒
	สุดสาครรบกับผีเสื้อกวาง	๖ ๔๖๒
	สุดสาครตั้งปากน้ำเมืองมด	๖ ๔๖๗
	นางสุวรรณมาต ให้สุดสาครทกขุดานปากน้ำ	๖ ๔๖๘
ตอนที่ ๒๕	ศึกเกาทพดเมืองผลึก	๖ ๔๗๓
	ทพดางประเทศฮาดำนางตะเวงยกมาถง ปากน้ำเมืองผลึก	๖ ๔๗๓
	สุดสาครรบกับทพดทพฮาดำ	๖ ๔๗๔
	ทพฮาดำเขาตอมเมืองผลึก	๖ ๔๗๕
	นางสุวรรณมาตรบกับทพฮาดำครั้งแรก	๖ ๔๗๖
	ทพฮาดำอินนางสุวรรณมาต	๖ ๔๗๗

ชุดตำรายกษัตริย์นางสุวรรณมาตี	หน้า ๕๗๘
ชุดตำรับนางสุวรรณมาตีททททท	๕๗๙
๕๘๐ กรงท ๒	๕๗๙
นางเสาวคนธ์กับหัตถ์ไชยช่วยแก่นางสุวรรณมาตี	
กับชุดตำรับ	๕๗๙
นางสุวรรณมาตีถูกเกาทัณฑ์	๕๗๘
สัตว์สุวรรณกับดินดัมภกรักรักษาเมืองมดก	๕๗๐
ดินดัมภกรโคตรโคตรเกาะกต่างทาง	๕๗๗
สัตว์สุวรรณกับดินดัมภกรเมืองมดก	๕๗๗
ดินดัมภกรชกโหราดัดดัมภกรหาวิง	๕๗๓
ชุดตำรับแก่นางสุพรรณมาตี	๕๗๓
พระอภัยมณีหาขอม	๕๗๓
พระอภัยมณียกทัพออกรบพวกอาดา	๕๗๐
ดินดัมภกรโคตรโคตรโคตรโคตรโคตร	๕๗๗
พราหมณ์ด่านนแก่ดินดัมภกรชุดตำรับ	๕๐๓
พระอภัยมณี หัตถ์ททททททท	๕๐๓
ตอนที่ ๓๐ พระอภัยมณีคนเมืองใหม่	๕๐๕
พระอภัยมณี เห็นม้าเห็นงทหาร	๕๐๕
พระอภัยมณี โคชาวซำคักมาตงขยเมองใหม่	๕๐๗
พระอภัยมณีปริกษาจะยกไปคเมขงตงกา	๕๐๗
ชุดตำรับจากตบไปเมองการเวก	๕๐๗

พระอภัยมณียกทัพข้าม ไปดงลา	หน้า ๕๓๓
นางตะเวงยุให้ลูกเจ้าฝรั่งกับแขกกระเด็น	
ออกรบ	๖ ๕๓๓
ตื่นดมทรภณบินใหญ่จนในดงคิชพระเจ	๖ ๕๓๕
ทัพฝรั่งกับแขกแตกหนี	๖ ๕๓๕
พระอภัยมณีให้คนหาศพตื่นดมทร	๖ ๕๓๗
ตื่นดมทรพเนช้ไปรบแม่ทัพฝรั่งแะแขกได้	๖ ๕๓๗
พระอภัยมณีปรึกษาอะตเมืองใหม่	๖ ๕๓๘
นางตะเวงคิดจะขอขารบทัพพระอภัยมณี	๖ ๕๓๕
พระอภัยมณีให้กองมหัศจรรย์ตกตก	๖ ๕๓๗
พระอภัยมณีเข้าบ้านทัพ	๖ ๕๓๗
พระอภัยมณีพบนางตะเวง	๖ ๕๓๐
นางตะเวงตั้งขบขังพระอภัยมณี	๖ ๕๓๗
พระอภัยมณีแะนางตะเวง	๖ ๕๓๗
นางตะเวงหนีพระอภัยมณี	๖ ๕๓๕
พระอภัยมณีเข้าเฝ้าเรียกนางตะเวง	๖ ๕๓๕
พระอภัยมณีเข้าปลุกทัพ	๖ ๕๓๗
นางตะเวงหนีมาได้คืนก้น	๖ ๕๔๒
บาทหลวงบีไปเตรียมรบกับนางตะเวง	๖ ๕๔๖
พวกโจรป่ารบนางตะเวง	๖ ๕๔๗
พวกชาวบ้านดีการนำมารักษานางตะเวง	๖ ๕๔๗

	นางตะเวงพักที่บ้านอีกร้าน	หน้า ๕๕๐
	นางตะเวงเดินทางกับบาทหลวงไป	" ๕๕๕
	นางตะเวงขอนางยุพามหากับนางสุดาด้วย เป็นลูกเลี้ยง	" ๕๕๖
	นางตะเวงกลับจากบ้านอีกร้าน	" ๕๕๗
ตอนที่ ๓๒	ศรีสุวรรณอาสาติดตามนางตะเวง	" ๕๕๘
	นางตะเวงมาพักที่เขตกากดำพัน	" ๕๕๘
	ขี้ของตอตะกอกมาเคี้ยวหมากนางตะเวง	" ๕๖๓
	นางตะเวงขายของตอตะกอกไปขาย ที่เขตกากดำพัน	" ๕๖๖
	นางตะเวงหนีขี้ของตอตะกอกกลับมาเมือง ตงตา	" ๕๖๘
	นางตะเวงปรึกษาบั้งขี้ของตอตะกอก พระขัณฑ์	" ๕๗๐
	พระขัณฑ์ให้สารถึงนางตะเวง	" ๕๗๓
	นางตะเวงขายขี้ของตอตะกอก ศรีสุวรรณกับต๋นต๋นหมากติดตามนางตะเวง	" ๕๗๕
	ขี้เรณูกับต๋นต๋นหมาก	" ๕๗๗
	ต๋นต๋นหมากติดตามนางตะเวง	" ๕๗๘
	ขี้เรณูกับต๋นต๋นหมาก	" ๕๗๙
	ขี้เรณูตาย	" ๕๗๙

ตอนที่ ๓๓	ของตลอดกลทัณฑ์	หน้า	๕๗๓
	ตั้งสมุหฯ ให้เข้าปลงนาคันดงศาล	๖๖	๕๗๓
	ยืมคังเขาคั้วพระอัครเรนไปถวายนางตะเวง	๖๖	๕๗๕
	นางตะเวงตั้งให้นางรำภาเป็นเจ้าเมของ	๖๖	๕๗๕
	ศรีสุวรรณฯ ให้ผูกเรือย่นตเจ้าปลงนาคันดงศาล	๖๖	๕๗๗
	ศรีสุวรรณฯ รมกับนางรำภาสระหรี	๖๖	๕๗๗
	นางรำภาสระหรีหนีไปเฝ้านางตะเวง	๖๖	๕๗๗
	นางตะเวงให้นางยุพาทนากับนางธิดาดวงนมา		
	รักษาตามเจ้าเจ้าประคณกับนางรำภาสระหรี	๖๖	๕๗๘
	ตั้งสมุหฯ รัตนกันเขาคั้วประคณ	๖๖	๕๗๘
	นางยุพาทนากับนางธิดาดวงนมาตั้งสมุหฯ	๖๖	๕๗๘
	ตั้งสมุหฯ รัตนกันเขาคั้วประคณนางธิดาดวงน	๖๖	๕๗๘
	ยของคชชัฏระกคณกับคชชัฏระกคณ	๖๖	๕๗๖
	ยของคชชัฏระกคณกับคชชัฏระกคณ	๖๖	๕๗๗
	นางยุพา ให้กองทัพชกมาช่วยตั้งสมุหฯ รัตนกันเขาคั้ว	๖๖	๕๗๗
	พราหมณหนีได้	๖๖	๕๗๗
	ทัพพระอัครเรนช่วยกันคชชัฏระกคณนางยุพา	๖๖	๕๗๗
ตอนที่ ๓๔	นางตะเวงคิดหย่าหี	๖๖	๖๐๕
	นางยุพาทนากับนางธิดาดวงนมาตั้งสมุหฯ	๖๖	๖๐๕
	นางตะเวงกับตั้งสมุหฯ รัตนกันเขาคั้วประคณ		
	มาตามเจ้าเจ้าประคณ	๖๖	๖๐๖

นางตะเวงมีตำรับตั้งพระอภัยมณี	หน้า	๒๑๖
พระอภัยมณีมีตำรับขอบนางตะเวง	"	๒๑๗
ตั้งพระราชบริบทดวงคิดถวญจะเฆมาทัก		
พระอภัยมณี	"	๒๑๗
นางตะเวงนมคณนเลอบปรึกษาตำรับนาง		
กระหย้าทัก	"	๒๓๐
นางตะเวงพระอภัยมณีออกไปพบกษัตริย์นามรบ	"	๒๓๖
นางตะเวงปรึกษานางพยาบาลจะถวญให้		
พระอภัยมณีแนบ	"	๒๓๓
พระอภัยมณีตั้งคารุณาทัก	"	๒๓๔
นางพยาบาลถวญตั้งพระราชบริบท	"	๒๓๖
คองท ๓๕ พระอภัยมณีเทศพาศรี	"	๒๓๗
นางพยาบาลถวายให้พระอภัยมณีแนบ	"	๒๓๐
นางพยาบาลทักพาทพระอภัยมณีมาขจรนางตะเวง		
กตบเมองตั้งกา	"	๒๓๙
นางรำภาสะหรี ไหของคอดจับคนฆ่าแทน		
พระอภัยมณี	"	๒๓๒
กัรผู้จรรณแค้นคนเขาไปสืบถึงพระอภัยมณี	"	๒๓๕
พระอภัยมณีเกยอนางตะเวงมาไมรท	"	๒๓๗
นางตะเวงพาทพระอภัยมณีเขาเมองตั้งกา	"	๒๔๔
ตั้งสมุหวิธวิธตำรับตำรับเขาเจ้าประจัญ	"	๒๔๗

ตั้งฆราวาสบาทหลวงให้มาไว้ชอกไปเจรจา

การทัพ

หน้า ๒๔๗

สิ้นอุมุทรปดยมเป็นมาไซเจ้าคตานเขา

เจ้าประจัญ

๖๕๐

ศรีสุวรรณณคต่านเขาเจ้าประจัญได้ทับคัพคน

ตายแทน

๖๕๓

ตอนที่ ๓๖ พระอภัยมณีทำตลกท้อด้วยโล้นางละเวง

๖๕๓

นางยุพานคากับนางวิภาวดีหนีไปเมือง

ตงกา

๖๕๓

นางยุพานคากับพระอภัยมณีไปพบนางละเวง

๖๕๗

พระอภัยมณีเที่ยวนางละเวง

๖๕๘

นางละเวงปรึกษาการศึกกับพวกราเฝ้า

๖๖๕

ศรีสุวรรณยกทัพมาล้อมเมืองตงกา

๖๖๖

นางละเวงให้พระอภัยมณีหนีหนีไปห้ามทัพ

๖๗๒

นางยุพานคาคิดอุบายจะจับศรีสุวรรณ

กับสิ้นอุมุทร

๖๗๕

ศรีสุวรรณคิดอุบายเชิญพระอภัยมณีกลับ

๖๗๖

นางละเวงขอให้พระอภัยมณีชอกห้ามทัพ

๖๗๘

นางละเวงแต่งห้องงหนักพระอภัยมณี

แต่งแต่นางอ้อมให้บ่าเรอ

๖๗๙

นางยุพาทกาคิดอุบายให้พระขภัยมณีได้

	นางตะเวง	หน้า	๖๘๘
ตอนที่ ๓๗	ศรีสุวรรณรบกับสิบสองพรตลูกเสนาห์	๖๘๙	
	นางตะเวงคิดอุบายให้นางรำภาชนะหรีทำเดนมัท		
	ศรีสุวรรณ	๖๙๑	
	นางรำภาชนะหรีเชิญอาการพระขภัยมณีไป		
	บอกศรีสุวรรณ	๖๙๕	
	ศรีสุวรรณเห็นกึ่งนางรำภาชนะหรี	๖๙๙	
	นางตะเวงคิดอุบายให้นางบุพการีก้าวเดนมัท		
	ดินสมุทร	๗๐๒	
	ศรีสุวรรณเก็บดินสมุทรเตรียมเข้าเฝ้า		
	พระขภัยมณี	๗๐๕	
	นางตะเวงคอยรับศรีสุวรรณกับดินสมุทร	๗๐๖	
	ดินสมุทรถูกเดนมัทนางยุพาทกาคา	๗๐๗	
	ดินสมุทรได้นางยุพาทกา	๗๑๑	
	ศรีสุวรรณได้นางรำภาชนะหรี	๗๑๒	
	พราหมณ์พลเตยมีดาร์ไปถวายนางสุวรรณ-		
	มาต	๗๑๖	
ตอนที่ ๓๘	นางสุวรรณมาลีข้ามไปเมืองลังกา	๗๑๗	
	นางสุวรรณมาตฝันร้าย	๗๑๗	
	นางสุวรรณมาตอ่านตำราพราหมณ์พลเตย	๗๑๗	

นางสุวรรณมามีदारถึงสุดตำคร แดงข้าม

ไปพักอยู่เมืองใหม่

หน้า ๗๓๐

สุดตำครกับหัตถีไชยข้ามไปตั้งกาเข้าเฝ้า

นางสุวรรณมามี

๗๓๗

นางสุวรรณมามีกับสุดตำครยกมาตั้งค่าย

ถองกา

๗๔๒

ตอนที่ ๓๗ นางสุวรรณมามีสารทหื้อ

๗๔๓

นางสุวรรณมามีให้ราหองเชิญตำเข้าไป

ถวายพระอภัยมณีกับนางตระเวง

๗๔๓

ราหองนางสุวรรณมามีขอเอากระบี่เข้าหอง

นางตระเวง

๗๕๐

พระอภัยมณีจากตำนางสุวรรณมามี

๗๕๐

นางตระเวงฮามตำนางสุวรรณมามี

๗๕๓

พระอภัยมณี นางตระเวง หื้อสุวรรณ ดินสมุทร

มีตำทียบนางสุวรรณมามี

๗๕๕

นางสุวรรณมามีตั้งบ

๗๖๐

นางสุวรรณมามีปรึกษากับสุดตำคร

๗๖๓

ตอนที่ ๔๐ สุลลสาครถูกเสน่ห์

๗๖๔

สุดตำครกับหัตถีไชยเข้าไปในวัง

๗๖๔

นางตระเวงคิดอุบายให้นางสุดตำครนันทน์

สุดตำคร

๗๖๖

ท้าวทศวงศ์กับนางเจ้าวคนชยภัทมา

เมืองตังกา

หน้า ๑๓๒

ตอนที่ ๔๒ ทศไชยณรงค์เสด็จ

๑๑ ๑๓๕

นางตะเวง นางร่ำภาตะหรี นางยพานกา

นางผู้ตายฉนวนครรภักตางเฝราย

๑๑ ๑๓๕

นางตะเวง ให้จัดมศรหัตตะเคาะเคระหี

๑๑ ๑๓๗

ตั้งฆราวาสบาทหุดวงมฤตนางตะเวง

๑๑ ๑๓๖

ท้าวทศวงศ์กับนางสุวรรณมาตย์ปรักษา

ถวญแก้หนัก

๑๑ ๑๓๕

ที่สำรา โนท โสภเชน เด็กกชกไม้ตะรงให้

หัดเขียนสำเนาตั้งสมภพตั้งตำคร

ชยภมาเท

๑๑ ๑๓๗

ท้าวทศวงศ์ปรักษากับนางสุวรรณมาตย์ จะแก้

พระอภัยมณีกับศรีสุวรรณ

๑๑ ๑๓๓

ตอนที่ ๔๓ นางเจ้าวคนธธองนัก

๑๑ ๑๓๗

นางตะเวงขอให้ตั้งฆราวาสบาทหุดวงแก้วเทมนต์

ของ โถกเชน

๑๑ ๑๓๗

บาทหุดวงเดือนอุบายให้นางตะเวง

๑๑ ๑๔๐

นางยพานกา นางผู้ตายฉนวน ตะกตแก้ตั้งสมภพ

ตั้งตำครกินไม้

๑๑ ๑๔๓

นางผู้ตายฉนวนเขียนสำเนาจดหมายให้นางเจ้าวคน

๑๑ ๑๔๔

	นางเจ้าคุณชนนีท่านดารปดอม	หน้า ๗๕๕
	นางตะเวง ให้บ่าววังซ่งเรียกราษฎร	๗๕๗
	นางเจ้าคุณชนนีปดอมออกไปยังแก่นนางสุดาดัง	๗๕๐
	นางตะเวง ให้เกณฑ์ทัพออกปดนาคายในเวลา กลางคืน	๗๕๒
	นางเจ้าคุณชนนีรบกับทพนางยุพามภา	๗๕๕
	พราหมณ์ที่เลี้ยงรับกับทพนางวราภาสะหรี	๗๕๗
	นางสุวรรณมาตย์รบกับทพนางตะเวง	๗๖๓
ตอนที่ ๕๕	กษัตริย์สามัคคี	๗๖๗
	ตั้งพระบาทหลวงเกณฑ์คนออกช่วย นางตะเวง	๗๖๗
	บาทหลวงไปให้หนังสือบอกขุนนางมาให้ นางสุดาดัง	๗๖๗
	นางสุดาดังมาขอพระชยเมธให้ช่วยรบ พระชยเมธ ศิวสุวรรณ ดินสมุทร เตรียมออกช่วยรบ	๗๖๗
	พระชยเมธมาไปเรียกนางตะเวงและกองทัพ ทั้งหมด	๗๖๗
	ทำอุทกสงครามกับนางสุวรรณมาตย์ปรึกษาการศึกษา ที่คำป่าไม้กับโลกเรษฐุ์เด็กนกกการเวก แฉ้วตั้ง พิธีเชิญฤๅษีเกาะแก้วพิสดารมาช่วย	๗๖๗

	กองทัพพระสยามมินทร์กองทัพนางสุวรรณมาดี	
	เมษณีทานันท์	หน้า ๑๗๘
	กองทัพพระสยามมินทร์กองทัพนางสุวรรณมาดี	
	รบกัน	๑๑ ๑๗๙
	พระเจ้าเอกราชแกวพัสตารมาเทศน์ไปรดทัพ	
	ต้องมายใหม่ไปตรกัน	๑๑ ๑๗๓
	นางตะเวงเซอุนางสุวรรณมาดีและกษัตริย์	
	ทั้งหมัดเขาเมฆ	๑๑ ๑๗๘
ตอนที่ ๔๕	นางเจ้าวทันยชุตโคตรเพชร	๑๑ ๑๗๙
	พระสยามมินทร์รักษาพระถงยไปแต่งงาน	
	อันสิ้นพระยศเจ้าศรีทเมฆงการเวก	๑๑ ๑๗๓
	พระสยามมินทร์เจ้าหญิงนางสุวรรณมาดี	๑๑ ๑๗๓
	ศรีสุวรรณเนชากองนางเกษรา	๑๑ ๑๗๗
	นางเจ้าวคณกับนางอรุณศรีมศคจะพัน	
	งานวิวาห์	๑๑ ๑๙๐
	นางตะเวงพากษัตริย์ทั้งหลายไปชมสวน	๑๑ ๑๙๓
	นางตะเวงพารมเจ้าโคตรเพชร	๑๑ ๑๙๓
	นางเจ้าวคณชุตโคตรเพชร	๑๑ ๑๙๕
	นางตะเวงเตยงโคตรถ้วน	๑๑ ๑๙๖
	นางเจ้าวคณชุตถดาพระสยามมินทร์	๑๑ ๑๙๗
	นางเจ้าวคณชุตชุตเจ้าศรี	๑๑ ๑๙๐

ตั้งพระราชบาทหลดรงทำนายนางเจ้าวรวงษ์

ชุดโคตรเพชรไป

หน้า ๑๓๓

ตอนที่ ๑๖	พระเอกมณเฑาะบลเมือง	๑๓๕
	พระเอกมณเฑาะบลเมือง	๑๓๕
	ศรีสุวรรณว่านางว่าภาสะหรี	๑๓๗
	อินตมุทรว่านางยุพามกา	๑๓๗
	พระเอกมณเฑาะบลเมือง	๑๔๐
	พระเอกมณเฑาะบลเมือง	๑๔๓
	พระเอกมณเฑาะบลเมือง	๑๔๔
	พระเอกมณเฑาะบลเมือง	๑๔๕
	นางเจ้าวรวงษ์เมืองกาบว	๑๔๖
ตอนที่ ๑๗	อภิเชกดินสมุทร	๑๔๗
	พระเอกมณเฑาะบลเมือง	๑๔๗
	ท้าวสุริโยทัย	๑๔๗
	ศรีสุวรรณตอบดาวพระเอกมณเฑาะบลเมือง	๑๔๗
	ท้าวสุริโยทัยตอบดาวพระเอกมณเฑาะบลเมือง	๑๔๗
	พระเอกมณเฑาะบลเมือง	๑๔๗
	พระเอกมณเฑาะบลเมือง	๑๔๕
	เตรียมพิธีอภิเชกดินสมุทร	๑๔๖
	นางอรุณศรีศรีมอชเชนไม่ยอมเข้าพิธี	๑๔๗
	อภิเชกดินสมุทร	๑๔๕

	นางอรุณรัศมีไมยชมเข้าหอ	หน้า ๑๕๗
	ดินสมุทรบ้อยเป็นไขไค	,, ๑๕๘
	ทางทศวงศ์ ให้นางอรุณรัศมี ไปพยาบาล ดินสมุทร	,, ๑๕๓
	ดินสมุทรหายบ้อย	,, ๑๕๔
	พระชกษมณเฑียรณ ไปเมืองการเวก	,, ๑๕๕
	ดินสมุทรเกษมวางสุรณรัศมี ไมยชมประสงค์	,, ๑๕๖
ตอนที่ ๔๔	นางเสาวคนธ์หนี	,, ๑๖๓
	นางเสาวคนธ์เตรียมการสะเทน	,, ๑๖๓
	พระชกษมณเฑียรณเมืองการเวก	,, ๑๖๔
	นางเสาวคนธ์หนีจากเมืองการเวก	,, ๑๖๗
	ตั้งตำราตามนางเสาวคนธ์	,, ๑๗๒
	พระชกษมณเฑียรณกลับเมืองมณี	,, ๑๗๓
	นางสุวรรณมาลา บอกข่าวให้ดินสมุทร ไต่ นางอรุณรัศมี	,, ๑๗๕
ตอนที่ ๔๕	นางเสาวคนธ์แปลงเป็นฤๅษี	,, ๑๗๐
	นางเสาวคนธ์ไปถึงเมืองวาหุโลม	,, ๑๗๐
	นางเสาวคนธ์รบกับพวกคานปากน้ำ	,, ๑๗๕
	นางเสาวคนธ์จับนายคานโต	,, ๑๗๖
	คำบรรยายทางบอกข่าวตั้งไปถึงเมืองวาหุโลม	,, ๑๗๓
	เจ้าเมืองวาหุโลมสั่งให้ราหูไปจับนางเสาวคนธ์	,, ๑๗๔

	นางเสาวคนธ์คชบายยอม ให้จับนายคาน		
	ปากน้ำ	หน้า	๘๘๘
	นายคานปากน้ำนางกลางขวยเจ้าเมืองวาหุ โดม	๖๖	๓๐๐๐
ตอนที่ ๕๐	นางเสาวคนธ์ไล่เมืองวาหุ โลม	๖๖	๓๐๐๒
	นางเสาวคนธ์เตรียมรบกับราหู	๖๖	๓๐๐๓
	นายคานปากน้ำจับราหูได้	๖๖	๓๐๐๔
	ราหูฮาดำนำลูกแก้วเวียงพระไปคืนคานศรีเมธ	๖๖	๓๐๐๕
	ราหูจับศรีเมธได้	๖๖	๓๐๐๖
	ศรีเมธฮาดำนำลูกแก้วนางเสาวคนธ์ไปคืนคาน		
	พระกวด	๖๖	๓๐๐๗
	พระกวดตบถรวรจับศรีเมธได้	๖๖	๓๐๐๘
	นางเสาวคนธ์รักษาพระกวดแตกโคตรเมธคน	๖๖	๓๐๐๙
	พระกวดหนีไปเข้าเจ้าเมืองวาหุ โดม	๖๖	๓๐๑๐
	เจ้าเมืองวาหุ โดมยกมารับนางเสาวคนธ์	๖๖	๓๐๑๑
	นางเสาวคนธ์จับเจ้าเมืองวาหุ โดมได้	๖๖	๓๐๑๒
	เจ้าเมืองวาหุ โดมเรียกคชบาย	๖๖	๓๐๑๓
	วาหุโทษยกมารับนางเสาวคนธ์เข้าเมือง	๖๖	๓๐๑๔
ตอนที่ ๕๑	สดสาครตามนางเสาวคนธ์	๖๖	๓๐๑๕
	สดสาครขยเรียนอุปเท่ห์ตั้งครกับแม่ทาทเกาะ		
	ข้างลาว	๖๖	๓๐๑๖
	สดสาครเข้าเมืองวาหุ โดม	๖๖	๓๐๑๗

	ดัดตำครัดนางเจ้าวรวงษ์	หน้า ๓๐๓๘
	นางเจ้าวรวงษ์รับบำเหน็จทหาร	๓ ๓๐๔๓
	ดัดตำครัดกับนางเจ้าวรวงษ์กลับจากเมือง วาทโธม	๓ ๓๐๔๕
	ดัดตำครัดกับนางเจ้าวรวงษ์ปรึกษาเรื่องจะ กลับเมือง	๓ ๓๐๔๗
ตอนที่ ๕๒	พระเอกยกมณฑลมาท้าวสงกัน	๓ ๓๐๕๓
	กำเนิดมังกดา วาดยดา ราชพมณี หัดกัน	๓ ๓๐๕๓
	หัดโยโยไปเมืองมณฑล	๓ ๓๐๕๔
	ท้าวสงกันทวงคืน	๓ ๓๐๖๔
	พระเอกยกทัพ ครีษณะวัน ถิ่นดงนรไปปลงศพ ท้าวสงกัน	๓ ๓๐๖๗
ตอนที่ ๕๓	มังกดาครองเมืองสิงกา	๓ ๓๐๗๒
	นางตะเวงบราบรรจงยกมังกดาให้ครอง กรุงสิงกา	๓ ๓๐๗๒
	บาททองแนะนำให้มังกดาไปคืนเขา โคตรเพชร	๓ ๓๐๗๓
	ยกแขกมังกดา	๓ ๓๐๗๕
	มังกดาจัดการปกครองบ้านเมือง	๓ ๓๐๗๖
	มังกดาเตรียมการจะไปเอาโคตรเพชรคืน	๓ ๓๐๗๗
	มังกดาได้นางสู้	๓ ๓๐๗๘

ตอนที่ ๕๔	มังคลาธิงโคตรเพชร	หน้า	๓๐๗๗
	วายพัฒน์กบหัตถ์กษัตราดาบทพิไชย		
	โคตรเพชร	๑๑	๓๐๗๘
	ท้าวสุริโยทัยผ่นวายให้โลกเชษฐจัดการ		
	บั้งกัณเมือง	๑๑	๓๐๘๓
	หัตถ์กษัตริย์เมืองการเวก	๑๑	๓๐๘๔
	หัตถ์กษัตริย์โคตรเพชรมาบวชมังคลา	๑๑	๓๐๘๕
	ท้าวสุริโยทัยผ่นจัดการนางสุวรรณมาถ์	๑๑	๓๐๘๖
ตอนที่ ๕๕	มังคลาอบขานางสุวรรณมาถ์และท้าว		
	แก้วกัณ	๑๑	๓๐๘๗
	นางสุวรรณมาถ์ผ่นจัดการมังคลา	๑๑	๓๐๘๘
	หัตถ์ไชยกบขานางสุวรรณมาถ์	๑๑	๓๐๘๙
	หัตถ์ไชยควรวญ์นางสุวรรณมาถ์ จันทร-		
	ดาศา	๑๑	๓๐๙๐
	มังคลาได้จัดการนางสุวรรณมาถ์ผ่นจัดการนางสุวรรณ	๑๑	๓๐๙๑
	มังคลาให้วายพัฒน์หัตถ์กษัตริย์ไปจับนางสุวรรณ-		
	มาถ์	๑๑	๓๐๙๒
	วายพัฒน์หัตถ์กษัตริย์จับนางสุวรรณมาถ์ได้	๑๑	๓๐๙๓
	วตายุคาไปตีเมืองมัจฉกร จับท้าวทศวงศ์ได้	๑๑	๓๐๙๔
	พระกฤษณาตามรบวตายุคา	๑๑	๓๐๙๕

ตอนที่ ๕๖	หัตถ์ไชยดีตำนานเมืองลังกา	หน้า	๓๓๓๖
	นางเจ้าวรวงศ์มเหศวรเทวีเจ้าอาหุโสมยลไป		
	อังกา	๓๓	๓๓๓๖
	หัตถ์ไชยยกทัพไปเมืองลังกา	๓๓	๓๓๔๐
	หัตถ์ไชยรบกับทัพเรือพวกลังกา	๓๓	๓๓๔๓
	มังคุดาคิดขบายเผ่าทัพเรือหัตถ์ไชยแตกหนี		
	ขมุก	๓๓	๓๓๔๓
	ผู้ดำกรนางเจ้าวรวงศ์มารรบหัตถ์ไชย	๓๓	๓๓๔๗
ตอนที่ ๕๗	ผู้ดำกรรบกับมังคุดา	๓๓	๓๓๕๓
	มังคุดาทัพผู้ดำกรนางเจ้าวรวงศ์จากอหุโสมยลไป	๓๓	๓๓๕๕
	นางเจ้าวรวงศ์คิดขบายตีเมืองใหม่โต	๓๓	๓๓๕๖
	ผู้ดำกรรบกับนางพื่อนหรือผู้ดำ	๓๓	๓๓๖๐
	นางผู้พื่อนมังคุดาหนี	๓๓	๓๓๖๓
	มังคุดากับพวกลเตรียมรบที่คานตงตาด	๓๓	๓๓๖๖
	บาทหลวงสอนค้ำราตงค้ายถัดให้มังคุดา	๓๓	๓๓๖๗
ตอนที่ ๕๘	นางละเวงช่วยนางสุวรรณชาติและ		
	ท้าวทศวงศ์	๓๓	๓๓๖๗
	นางละเวงไปคานตงตาด	๓๓	๓๓๖๗
	นางละเวงพบกับนางสุวรรณชาติและท้าว		
	ทศวงศ์	๓๓	๓๓๗๓

	พวกรัชมังคลาไม่ยอมให้นางตะเวงพา นางสุวรรณมาตและท้าวทศวงศ์ ไปตั้ง	หน้า ๑๓๗๗
	นางตะเวงพานางสุวรรณมาตและท้าวทศวงศ์ ไปอยู่ตังกา	๑๑ ๑๓๗๗
	นางตะเวงบอกว่าบาทหลวง มังกดากกายกต	๑๑ ๑๓๗๗
ตอนที่ ๕๕	พระอภัยมณีศรีสุวรรณไปเมืองลังกา	๑๑ ๑๓๗๗
	พระอภัยมณีศรีสุวรรณเกิดมาจากเมืองลังกา	๑๑ ๑๓๗๗
	ศรีสุวรรณแยกทัพไปเมืองใหม่	๑๑ ๑๓๗๗
	พระอภัยมณีศกพิโรธในนครใหม่	๑๑ ๑๓๗๗
	พระอภัยมณีมีสาวกมังกดา	๑๑ ๑๓๗๗
	มังกดากขับตัวพระอภัยมณี หัดไชยรบอาสาเข้าหาพระอภัยมณีไปให้	๑๑ ๑๓๗๗
	นางตะเวงทเมืองตังกา	๑๑ ๑๓๗๗
	หัดไชยหักด่านสะพานยนต์	๑๑ ๑๓๗๗
	มังกดาให้วาดายดาและวายุพัฒน์ไปช่วยรักษา ด่านสะพานยนต์	๑๑ ๑๓๗๗
	หัดไชยรบกับวาดายดาและวายุพัฒน์	๑๑ ๑๓๗๗
	ทัพหน้าพระอภัยมณีตองเข้าค่ายกต	๑๑ ๑๓๗๗
	นางเสด็จคนแรกค่ายกตได้	๑๑ ๑๓๗๗

ตอนที่ ๖๐ พระอภัยมณีรบกับมัจฉา	หน้า	๓๒๐๕
หัตถีรบกับจวาทิมไปกิ่งเมืององกา	๑๑	๓๒๐๕
นางตะเวงยกทัพไปตีคานเราเจ้าประจัญได	๑๑	๓๒๐๘
มังกดาปรีชากการสังคราม	๑๑	๓๒๓๐
มังกดาวางได้ศึกกตคตเมืององกา	๑๑	๓๒๓๒
นางตะเวงให้จวาทิมถึยสารไปให้พระ-		
อภัยมณี	๑๑	๓๒๓๒
พระอภัยมณีตีคานเราตั้งครัดได้	๑๑	๓๒๓๖
มังกดาให้หน้าคานเราเจ้าประจัญจาท		
นางตะเวง	๑๑	๓๒๓๖
จวาทิมช่วยพลมณีมาตีเมืององกา	๑๑	๓๒๓๘
จวาทิมเตรียมทัพมารบเมืององกา	๑๑	๓๒๓๘
หัตถีรบกับจวาทิมตายดาวยุทธิ	๑๑	๓๒๔๐
ตอนที่ ๖๑ สัมภราชบาทหลวงหาเมืองสิงกา	๑๑	๓๒๔๔
บาทหลวงให้พวกศิษย์ดอบจุดไฟในเมือง		
องกา	๑๑	๓๒๔๔
หัตถีรบกับจวาทิมตายดาวยุทธิ	๑๑	๓๒๔๖
นางตะเวงกับจวาทิมมาช่วยหัตถี	๑๑	๓๒๔๖
บาทหลวงคิดอุบายทำรูปถวดหน่วงศึก	๑๑	๓๒๔๓
พระอภัยมณีเบ้าปิ้งจวาทิมตายดาวยุทธิ		
หัตถี	๑๑	๓๒๓๐

ตอนที่ ๖๒	พระอภัยมณีเข้าเมืองลัทธิ	หน้า	๓๒๔๐
	นางละเวงไปหาพระอภัยมณี	๑๑	๓๒๔๑
	หัตถีไชยชนางธรรยสุวรรณจันทร์สุตา	๑๑	๓๒๔๒
	พระอภัยมณีปรึกษาโทษวลายดาวยุพิน-		
	หัตถี	๑๑	๓๒๔๓
	ผู้เกษพางวลายดาวยุพินหัตถี	๑๑	๓๒๔๔
	พระอภัยมณีให้ผู้พิทักษ์รีบสารไปเมือง		
	การเวก	๑๑	๓๒๔๕
	พระอภัยมณีเจมนางสุตา	๑๑	๓๒๔๖
	พระอภัยมณีเข้าห้องนางสุวรรณมาต	๑๑	๓๒๔๗
	พระอภัยมณีเข้าห้องนางละเวง	๑๑	๓๒๔๘
	ศรีสุวรรณเจ้าของนางวิภาวดี	๑๑	๓๒๔๙
	อินตมทรราชให้จุมพินพาภรรยา	๑๑	๓๒๕๐
ตอนที่ ๖๓	อภิเชกข์ไป	๑๑	๓๒๕๑
	ผู้ดำกรตั้งเมฆของการเวก	๑๑	๓๒๕๒
	ท้าวสุริโยทัยไปเมฆของการเวก	๑๑	๓๒๕๓
	นางละเวงรับท้าวสุริโยทัย	๑๑	๓๒๕๔
	อภิเชกข์ผู้ดำกรกับนางเจ้าวณิชหัตถีไชยกับ		
	นางธรรยสุวรรณจันทร์สุตา	๑๑	๓๒๕๕
	หัตถีไชยกับเมฆของการเวก	๑๑	๓๒๕๖

ตอนที่ ๖๘ พระภิกษุณีออกบวช	หน้า ๓๒๖๓
ศรีสุวรรณกตบเมืองมัจฉ	๓๒๖๓
พระอภัยมณีกรวดนางสุวรรณมาตและ	
นางตะเวง	๓๒๖๔
พระอภัยมณีประสูติ	๓๒๖๕
พระอภัยมณีบวชเป็นฤๅษี	๓๒๖๗
นางสุวรรณมาตนางตะเวงบุตร	๓๒๖๗
พระอภัยมณี นางสุวรรณมาต นางตะเวง	
ไปอยู่ที่เมืองสุทนต์	๓๒๗๔
อินตมากรกตบเมืองสุทนต์	๓๒๗๕
อุตรครนางเจ้ากษัตริย์เมืองสุทนต์	๓๒๗๕
นทานเวงพระอภัยมณีออกจากกรุงลอน	๓๒๗๗

ประวัติสุนทรภู่^(๑)

พระนิพนธ์

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

๑. ก่อนก่อนรับราชการ

พระสุนทรโวหาร (ภู่) ซึ่งคนทั้งหลายเรียกกันเป็นสามัญว่า "สุนทรภู่" นั้น เกิดในรัชกาลที่ ๑ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อ ณ วันจันทร์ เดือน ๗ ขึ้นค่ำ ๓ ปีมะเมีย จุลศักราช ๒๓๑๗ เวลาเช้า ๕ โมง (ตรงกับวันที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๓๒๑) ณ บ้านท่าอิฐริมแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่ดวงชาติของสุนทรภู่ ดังนี้

(๓) ประวัติสุนทรภู่ที่พิมพ์นี้ เป็นฉบับที่กรมศึกษาธิการให้ นายสนิท ชัยโพธิ์ ทำเชิงตรวจและทำบันทึกเพิ่มเติมฉบับเดิมของ สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ๒๓๑๗ ในการพิมพ์ จึงจัดให้พิมพ์ อีกครั้งขนาดกันคือ (๓) ศตวรรษประวัติสุนทรภู่ อันเป็นพระนิพนธ์ ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ให้

จะต้องอธิบายความนอกเรื่องประจักษ์ เพื่อยกย่องเมรุของ
 ดวงราชาแห่งกรุงศรีอยุธยา อันการที่ดวงราชานันท์ กษัตริย์จักร
 ราชกกุธภัณฑ์ของดวงอาทิตย์และดาวพระเคราะห์ต่าง ๆ ในขณะเวลาเกิด
 เป็นจันทรมาเก่าแก่แต่ครั้งปฐมฤกษ์ ดวงราชานันท์ใช้ในกิจการหลาย
 อย่าง คือ อย่างหนึ่ง ถ้าจะกำหนดเวลาฤกษ์ยามทำการให้เป็นสิ
 มงคลแก่ได้ ไท่หรือมเหศวรดวงราชาของฉันทมาตย์ชบงัดฤกษ์เวลา

พิมพ์ด้วยศักราชธรรมดา (๒) เครื่องจักรกลที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่ ให้พิมพ์ด้วยศั
 กราชธรรมดาเหมือนกัน (๓) เครื่องจักรกลและวิธีพิมพ์เพิ่มเติมในเรื่องของ
 นายชนก ชัยโพธิ์ ทัตพิมพ์ด้วยศักราช ซึ่งผู้อ่านจะสังเกตเห็นได้ เมื่อ
 อ่านไปในเล่มนี้

พวกโหราจารย์หรือโหราจารย์ในราชสำนัก ซึ่งมีหน้าที่สำคัญเป็น
 งานประจำบ้านอย่างหนึ่ง คือ คอยทำนายทายทัก เรื่องราวปฏิทิน โหราศาสตร์
 กันหลายคนแล้วอันว่ารวมกัน เมื่อถึงครั้งครั้นเดิมแล้วทุกคน จึงจะจัดลงเป็น
 ปฏิทินสำหรับใช้ในแผ่นดินได้ ส่วนวิชาโหราศาสตร์ที่โหราจารย์ที่
 ชาติสมัย ดวงจันทร์ และดวงพระเคราะห์อื่น ๆ ได้โคจรสถิตอยู่ในจักรวาลที่
 ๓ วันโคจรหนึ่งรอบ เช่น ณ เวลาแห่งวันที่สี่วันก็เกิดกัน พระอาทิตย์ (๔)
 อยู่ราศีเมษ อาทิตย์ (๑) จันทร์ (๒) และพุธ (๓) ทั้ง ๓ พระเคราะห์นี้รวม
 อยู่ในราศีเมถุน อังคาร (๑) และศุกร (๒) ค้างอยู่ในราศีกรกฎ ทั้ง ๒ พระเคราะห์
 เสาร์ (๓) และราหู (๔) อยู่ในราศีสิงห์กรวดกัน และจักรวาลอื่นนอกจากนี้
 ว่าง ๆ ออกันไม่มีพระเคราะห์หรือสถิตอยู่เลย ถ้าวันหนึ่งหรือสองวัน ซึ่งอยู่
 ในจักรวาลเดียวกันกับอังคารและศุกรนั้น เป็นหน้าที่ของโหราจารย์ดวงราชา
 สุนทรภู่ จะต้องกำหนดเวลาจากเวลาที่เกิดขึ้นแก่ได้ เรียกว่า ลีลา เป็นสิ่ง
 สำคัญในการทำงานเอหาที่มาก ถ้าไม่มีเวลาเกิดก็คำนวณลึกลงไม่ได้ และเป็น
 เหตุให้ทำอะไรไม่ได้ด้วย ในดวงสุนทรภู่ที่เรียกว่า "ลีนาน้อยว่าศักราช"
 ในเดือนสุนทรภู่เกิดกัน ในปฏิทินโหราศาสตร์พระฤกษ์ (๔) และมฤค (๑)
 ดวงพระเคราะห์ทั้ง ๒ นี้เพียงมาน้อยกันในเมื่อวารวรัชกาลที่ ๔

ยืนพระเคราะห์โคจรสู่จักรวาล ซึ่งของดาววามเป็นธรรมงลอบแก่ธาตุ
 ของมนุษย์ กำหนดเป็นเวลามืดฤกษ์ เป็นคนวาถูกเรียกของทพ
 คองหาเจดกเป็นสัตว์แกนมัท ถูกขปลกเรือนกคองหาเวดากเป็นสัตว์
 แกะเจของเรือน ถูกขโกนจกคองหาเวดากเป็นสัตว์แกเดกคองโกน
 รุก ฉะนั้นคนคองขาง อคองขางหนึ่งคองขางตามกใช้ในการพยากรณ์
 ครัวยอนจะพวงมแกคองขาคด เพราะเรชคองขางนาคาเมอพระเคราะห์
 โคจรเข้าสู่จักรวาลไเรนน ๆ นกคองขางนาคาหรือคองขางนาคา
 เรนน ๆ เป็นคนวาพระเคราะห์ทวาทธาจักรวาลคองขางนาคาของมใ
 ภาณนคองขางนาคาของมคองขางนาคาพระเคราะห์คองขางนาคาของม
 คองขางนาคาของมคองขางนาคาของมคองขางนาคาของมคองขางนาคา
 คองขางนาคาของมคองขางนาคาของมคองขางนาคาของมคองขางนาคา
 มาแกคองขางนาคาของมคองขางนาคาของมคองขางนาคาของมคองขางนาคา
 บุคคองขางนาคาของมคองขางนาคาของมคองขางนาคาของมคองขางนาคา
 วนแกคองขางนาคาของมคองขางนาคาของมคองขางนาคาของมคองขางนาคา
 หรือคองขางนาคาของมคองขางนาคาของมคองขางนาคาของมคองขางนาคา
 คองขางนาคาของมคองขางนาคาของมคองขางนาคาของมคองขางนาคา
 พยากรณ์วาคคองขางนาคาของมคองขางนาคาของมคองขางนาคาของมคองขางนาคา
 พยากรณ์วาคคองขางนาคาของมคองขางนาคาของมคองขางนาคาของมคองขางนาคา
 เห็นโคจรเป็นคองขางนาคาของมคองขางนาคาของมคองขางนาคาของมคองขางนาคา
 แกคองขางนาคาของมคองขางนาคาของมคองขางนาคาของมคองขางนาคา

เทียบในการพยากรณ์ ดวงราศีของบุคคลต่าง ๆ ทั้งข้างดีและข้างชั่ว
 รุ่งมอญในศักราช^(๑) เป็นอันมาก และมีกมคำจคมชกใจว่าเป็นผู้มก
 หรือมีโทษชยงนมน ๆ ด้วย

ที่ดวงราศีของต้นทรภุมอยู่ในตำราดวงราศีนั้น คงเป็น
 เพราะผู้พยากรณ์แต่ก่อนเห็นว่าต้นทรภู่ทรงคุณ ดีมีดีในกระบวนแดง
 กถอนเป็นอย่างวิเศษ นับว่าเป็นวิถ้ำมญบุรุษหนึ่ง แต่ศคคำอธิบาย
 แถมนไวชางเกิดวงศาตาว่า ต้นทรภู่ขาดกษณรนา คงนด้วย
 หมายศความว่าเป็นผลทรงทงควานคณศระศวมชระคนปพกน ชนเป็น
 ความจริงตามเรื่องประวัติของต้นทรภู่

ถึงฤดูวงศ์ของต้นทรภู่ บิดามารดาพระชโย ไคไม่ปรากฏ ๆ แต่
 งามบิดาของต้นทรภู่เป็นพราหมณ์กวี ในเขตชยเกศนเองแกลง แหวง
 จังหวัภระมยง ฝ่ายมารดาเป็นหญิงเมืองชน นายชยด้วยกัน ในกรุงเทพฯ
 เกิดต้นทรภู่เมื่อตั้งวางทรงวิถน ปกตั้งพหนศร ๕ ปี แล้วบิดากบมารดา
 ทยากน บิดากถบออกไปบจรชยทเมองแกลง ฝ่ายมารดาได้ตาม
 ไทใหม่ตฤทหญิงอก ๒ คน ชยชมคน ๓ ชยชมนคน ๓ แล้วได้เป็นนางนม
 พระชคฉาในกรมพระราชวงหลัง (กล่าวกันฉาพระของศเจ้าจกถ) เพราะ
 ฉะนณต้นทรภู่คงโดยชยพุทธพระราชวงหลังกบมารดา และได้ถวาศศเป็น
 ชยในกรมพระราชวงหลังคงคยงเศก

(๑) ผู้ศึกษาในทางโหราศาสตร์ ย่อมใส่ใจเสาะหาดวงประเทือบจกกัน
 ในสมุดชระของศนคนละมกๆ และยังมกก็ยงคิ ทั้งได้เกิดบร็กชยกันเป็นตงหวง
 แทหนน

การศึกษาของสหรัฏ ความทักถาวรในมรธาเมืองสุพรรณม
 เป็นเคาเงษนคเหมอชนะ ไดเงาเรียนในดำนกตบระชาว (ซึ่งพระราษ
 ธานนามในรัชกาลที่ ๔ ฉ่า วัดศรีอู่ดาราณ) ทรัมคองขางกอกนอัย
 ฐนงดอทำกาารเงมยนโค โทเคยเบนเงมยนนายระวางกรมพระคอง
 อุ่น แคนยบนดัยไมระชมทำกาารงานอย่างอื่น นอกจากคองบทกตบ
 ดันทคองบอตกอกรอัยอังกาไดแตรนทนม แดวคตบมายอพระราษ
 วังทอองอย่างเคม เห็นจะเบนเพระระเบบมาจาขแจกตบนหมออง ขอน
 ใทคะนองจนทากาานเกศฐน คอขไปลอบบถกรก โกรทบผทงขาง ใน
 คนหนิงขอจัน ถกกรกคองนงทวเงิงระเวบง แลเวอานนกรมพระ
 ราชวังทออง โถดจะทอองศคอขแเด คคเคมธำอัยในธำนท กำนของจ
 พิน โทษเมอกรมพระราชวังทอองจวังศคาน พ.ศ. ๒๔๕๕ ธนทรวเง
 อยกไปทาบคากเมอองแกง แลนรธาเกมของแตรองระเบบนรธาเกม
 แลกรของธนทรวเมอไปคราก

พิคะระทอองราชวังทอองในมรธา ประกอบกับศคกรฐน
 เกศฐนของธนทรว คุเหมอชนเมชมตงมรธาเกมของแกงชำจะระวังอ้ง ๒๓ ปี
 ทถากในมรธาจวณ คขยศคตามไปคอข ๒ คน ขอนดัยใหเห็นว ใน
 เวอานนดแทรทากนของจมรัชเดมยง ในการคองบทกตบนอัยแเด จงม
 นุผลาคคองเบนคชข นางจเมทงนดัยเวอองธนทรวไดคองโจกธนมรธา
 เมอองแกง คอขพิคะระทคองนงอชคตบของธนทรวทอองปรากอชข

(๓) กรมพระราชวังทอองทอองคก เมอวังคเอวี่ เคอณอวัช ชน ๑๐ ค
 บอช พ.ศ. ๒๔๕๕ ธนทรวอยกไปทาบคากเมอองแกง เมอธรวเวออง ๗ พ.ศ.
 ๒๔๕๑ ฤถบจกเมอองแกงมีคเคอณ ๔ แลคองนรธาเกมเมืองแกงในคระวังน

ความในนิราศออกไปในคลอง ดูนทรภู่อธิบายคำเก่าไว้แห่ง
หนึ่งว่า

“คำโบราณท่านผูกทุกถ้อย เขาว่าดังจะหอมมันของธม”

คำเองเป็นเหตุคาดกันว่า “ของหอมของธม” กอเปรียบเขา
ดังเบญจ ยังหาเคยพบใครอธิบายไว้ก่อนไม่

เมื่อสุนทรภู่ออกไปตั้งเมืองระยอง คนเขาหนีมาทางไปตั้งบ้านก
หุดมเตี้ย แค้นดินนทรภู่ออกขยยามาตามหนทางตามพวกชาวบ้านเดิน
ค่อยไป จนถึงวัดศิวดาบวชอยู่ ณ เมืองแกลง ถัดจากนิราศว่า เวลา
นั้นบดาบวชมาได้ ๓ พรรษา ชื่อนี้แต่ให้เห็นว่ามีคำกับมรดาเห็นจะ
ปรากฏกันตั้งแต่ต้นทศวรรษเป็นต้นไปแต่ก็เคย แด่นองดำ ๒ คนนั้นคง
มีคำกับสุนทรภู่อีกในนิราศที่เขียนขึ้นก่อนหน้าว่าคำกับบวชอยู่ “เป็น
ฐานานประเทศเขตต์ สอนกบด้วยเบรคปรานประพาสนาม เจ้าชาราม
อรุญธรรมรังดี” ดังนี้ ถิ่นนี้ฐานานเห็นจะเขียนฐานานกรมของพระ-
ศุภธรรมรังดีเจ้าคณะเมืองแกลง ลืมไปได้เป็นตำแหน่งพระครูเอง ที่
สุนทรภู่ออกไปหาบิณฑบาตที่จะคิดออกไปบวช ด้วยเวลานั้นชายครบ
อุปสมบท และจะจำอุปรมงคลของอุกจาของตัวก็เป็นได้ แต่หา
ได้บวชไม่ เพราะไปอยู่ใต้หินขยหนึ่งกับขยเป็นไร่ป่า ขยการแทบถึง
ประตาศาย รักษาพยาบาลกันอยู่กว่าเดือนจึงหาย หอยหายก็กลับเข้า
มากรุงเทพฯ ในเดือน ๘ รวมเวลาที่สุนทรภู่ออกไปเมืองแกลงคราว
หนแรก ๓ เดือน

เรื่องประวัติของสุนทรภู่ออกจากเมืองแกลงแล้ว มีอยู่ใน

เรื่องนราศพระบาทว่า มาเป็นมหาดเล็กพระองค์เจ้าปทุมวงศ์ พระโอรสพระองค์น้อยของกรมพระราชวังหลัง ซึ่งทรงผนวชอยู่ ณ วัดระฆัง^(๑) แต่คิดอุกทรภักย์ต่อพระราชวังหลัง และได้หญิงชชคนทีเคยเกิดความพัวพันเป็นภรรยา ท่านองเจ้าครอกข้างใน (ทองอยู่) ซึ่งเป็นพระอัครชายาของกรมพระราชวังหลัง ะยกประทวน ดึงยปรากฏในนิราศวัดเจ้าฟ้าว่า เมื่อต้นตรุษมบุตรเจ้าครอกข้างในรับเข้าไปทรงเลี้ยงดู แต่เมื่อคืนนางคนเป็นภรรยาแล้ว ชะด้วยกันเป็นปกติไม่เท่าใด เห็นจะเป็นเพราะอุกทรภักย์เป็นภพขึ้นมาในด้นนั้น ถึงบ่เกาะ (พ.ศ. ๒๓๕๐) ภรรยาคนเถรช อุกทรภักย์คิดจะความไว้ข้างคนนราศพระบาทว่า

แต่ชชอาศัยไปหาอยู่ในวาทอง
 คึงครักคักคักวาระค่าทรง
 เชื้อด้วยตรงคนทราพวงาม
 เจ้าคุณแค้นแค้น โกรธพิโรธ
 แคนเดือนบ่จนข้างเข้าเดือนสาม
 คนพระหนอดูริยวงศ์ทรงพระนาม
 คาถาขารามแรมร้างทางกันดาร
 ดึงยเวียนมองมุตกาเป็นขานาบท
 จำนราศร้างนุชสุดตั้งง่า
 ตามแต่คำโดยแค้นแค้นกันดาร
 ไปมตีการชชบาทพระศาตดา^(๑)

คึงน

(๑) กล่าวกันมาว่า เพราะเป็นพระองค์เจ้าองค์แรกที่ประสูติ แต่ประสูติฐานพระราชวังอื่น จึงได้พระนามว่าปทุมวงศ์ แต่ทรงผนวชอยู่ที่วัดระฆัง

“หอพระค้ำวณนทานพระคลัง หามบุญยังไปนตองศาลาดย”
 คือพระยาพระคลัง (ทุน) ซึ่งได้เป็นเจ้าของพระยาวรนาชเบศวร์ ทั้งมีหุ-
 นายกในรัชกาลที่ ๓ หานายบุญยังนายโรงตะคองนอกทมิหรือเดิมจะ
 เป็นผดร้างวัดตะคองทำในจังหวัดฉะบuriน ไปเดินตะคองนตองศาลา
 ททางร้างใหม่ในตานพระพุทธบาท อากัยเคาเงนทมิคลังโตกถาว
 มา ต้นนยฐานว่าหนึ่งตีบทกลดจนขงต้นทรภู่ที่ปรากฏอยู่ เป็นขง
 แดงในรัชกาลที่ ๓ เมื่อกอนต้นทรภูเขารวมารการ ๓ เรือง กัยเรือง
 โคนบุตรเรือง ๓ นีราคาเมืองแดงเรือง ๓ นีราคาพระบาทเรือง ๓ (๑)
 ค้อมมาในรัชกาลที่ ๕ เมื่อกอนต้นทรภูเขารวมารการแดงเห็นจะไม่มีโอกาส
 ไปทางไกล จึงไม่ปรากฏแดงนราคาเรืองโคกกรนตองขวักราก

๒๑. **คลองบรรจบการ**

เรืองประวัติของต้นทรภู คือพระเจ้าบรมมการในรัชกาลที่ ๒
 นน มีคำเล่าถนมาว่า เมื่อกอนต้นทรภูเกิดนทศกนทรภู่ใน พ.ศ.
 ๒๓๕๘ ที่กรมหมื่นศรีวัดเรนทกรของลูกขารนน ต้นทรภูกเกิดตั้งตั้งจา
 เป็นตแดงหนึ่งตั้งทงตั้งอยคน ๓ ความรียนมเตาเงนอยในนราคาเมือง

(๑) เจ้าโง้ว สุนทรภู่ทงจะได้รียนทภาษาซีพในทางเป็นคู้บออกนทละคอง
 ในคองนั้นบั้งแล้ว เช่นคอง่าในนราคาศพรพ ซึ่งตั้งเป็นโคตงว่า

๑) บางละมวดมิ่งมิตกรทง กรวางน

บอคนทบุญตั้งพอรน	พอกหน้า
ประทูนประคินฐาน	แพนห้อง ทดเชย
แหวนประคินกับผ้า	ค้ำข้างวางวัด

เจ้าโง้ว อ่างตั้งเคตบศกนทละคองโรงนายบุญตั้ง

เพชรบุรี ซึ่งต้นตระกูลแห่งเมืองคอนปลายรัชกาลที่ ๓ ถอดความขึ้น
 ขึ้นไปถึงเมืองเป็นหนุ่มคนของ ว่าได้เคยหนีออกไปอยู่เมืองเพชร ไป
 ชุ่มช่อนนอนอยู่ใต้อาเขาทองหลายวัน แล้วไปอาศัยอยู่กับหม่อม
 บุนนาคในกรมพระราชวังหลัง ซึ่งออกไปตั้งทำนอยุ่ที่เมืองเพชร^(๑)
 เมืองกรมพระราชวังหลังทรงศคแต่ บางทีจะหนีไปในคราวที่ก่ก่ดงตั้ง
 จำแกลงเมือง และบางทีพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
 จะได้ทอดพระเนตรเห็นจำนวนคนของต้นตระกูลในเวลาดังกล่าว
 ควบคุมหนังสือตรวจหนังสือ จึงโดยพระกรุณาโปรดฯ ให้เอาตัวมา
 รับราชการเป็นอาดกษัตริย์ มนต์เหตุต้นตระกูลจะเข้ารับราชการหา
 ปราบกฏเรื่องเป็นอย่างอื่นใน
 เมืองต้นตระกูลได้เป็นอาดกษัตริย์แล้ว มนต์เรื่องดังกล่าวมาถึงที่
 ต้นตระกูลได้ทาคความชอบในหน้าที่ ว่าในครั้งนั้นกำลังทรงพระราชพิธี
 บทระคอนเรื่องรามเกียรติ์ ในเดือนนางด้ยาคูกศยาบ บทพระราช
 พิธีรัชกาลที่ ๓ ซึ่งขณะคอนกษัตริย์ ถอดบทนางด้ยาคูกอนเมษะ
 ผูกคศยาบว่า

“เขาภูษาคูกศยโหม่น แดงพนักบงกักใหญ่
 หัดบเนศรค้ำนางปลงใจ ชรไทกัใจนตงมา”

คือนถึงบทหนุ่มมาว่า

(๑) ก่อนเดือน ๔ มีระกา พ.ศ. ๒๓๕๖ “แต่เกิดขึ้นที่บริเวณนิเวศน์วัง ไป
 อยู่บางกอกใกล้กันใจนตง” นวนาศเมืองเพชร เห็นจะไม่ใช่ในเชิงค้อมบัตระคอนเท่ง

๑ บดิน

ครั้นเห็นของคือครกถยา

ศิวรัตน์เพียงต้นรวก

โตดโชนโชนลงตรงไป

ครั้นถึงจงแก้ภาษาทรง

หย่อนลงยังพนมรุพี

วายุบุตรวณโกรใจกล้า

ผูกศอใจมากศกใจ

รชนาคตั้งหนงเพลิงไหม

ด้วยกำลังว่องไวทันที (เร็ด)

ผูกศอของศพระศอขม

ชุนกระมิกใจลงมา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พระพุทธเจ้าหลานภวดย ทรงสั่งว่าบทแก้
ทรงนี้ กว่าจะหนามาจะเข้าไปแก้ไขโดยานนถ นางดีตาจะตั้งตายเสีย

แล้ว บทททรงพระราชนิพนธ์ใหม่จึงจะให้พิมพ์จนเข้าแก้ได้โดย
รวดเร็ว แต่งบทนางดีตางว่า

“จงเอาผูกศอพระศอไว้ เกษรระหวัดกับศอ ใต้ใหญ่”

คือไปแก้ศอตรงที่จะแก้บทหนามาอย่าไร ให้แก่นางดีตา
ได้โดยเร็ว เหล่ากวีซึ่งเป็นทรงแปรกษา ไม่มีใครสามารถจะแต่งบท

ให้พอพระราชหฤทัยได้ จึงลงทรงดำรัสสั่งให้สุนทรภู่แต่งคือไปว่า

“ชายหนึ่งผูกศอสรโท แล้วทอดของศอจะไปจะ ให้นาย

บดิน วายุบุตรแก้ได้ดังใจหมาย”

ตั้งนักชบหฤทัย ทรงยกย่องความฉลาดของสุนทรภู่คราวนี้ครั้งหนึ่ง
ด้วยการทรงพระราชนิพนธ์บทระคณ ในรัชกาลที่ ๒ นั้น เด่ากษณาว่า

เมื่อทรงพระราชนิพนธ์บทพระคณแล้ว ให้เขาบทไปชื่อมละคณเจ้ายกชน
กับบทยังชดกบกระบวนเล่นระคณ ก็ต้องแก้ไปจนกว่าระคณ

จะเดินได้สะดวก จึงเอาเป็นโซ่ติด บทกถันตรภูมิแต่งถวายครั้งนั้น เจ้า
กับกระบวนเดินได้สะดวกด้วย จึงได้โปรด

อีกครั้งหนึ่ง เจ้ากนกมาว่าเมื่อแต่งบทเรื่องรามเกียรติ์ถึงค้อมา
ตอนศึกตีบรูณ์ตีบรรลพ ทรงพระวราชนิพนธ์บทมรดกทศกัณฐ์ว่า

๑ รัตตหนง บุษบกบถดงกตงตระหง่าน

กวางยาวใหญ่เท่าเขาจักรวาล ยอดเยี่ยมเทียมวามเมืองแมน

คุมวงกงหันเบนควนควาง เขยมนั่งหิวว่างข้างตระแค้น

ตำราขับเขาคงแค้น พนมเอนคันทระเด็นไปเป็นจุน

ทรงพระวราชนิพนธ์มาได้เพียงนี้ ทรงนึกถึงความทระคอยไปอย่าง
ไรให้ส่งกบแบบรักใหญ่ โคกกองปานหนอยเฝ้าออก จึงมีรับสั่งให้ต้นทรว
กัศ ดันทรวกัศว่า

นทศพองนงระรถถก คตมกรวนชกกระชอนระชอน

เขาพระขเมรเอมเอียงชอนตระมื่น อุนนทศหินคันทางสะท้าน สะเทอน

ทวยทหาร ไทรองกองกมปนาท อุชาวาศ์ไหวหิวจนถนเถอน

บดบังสุริยนตะวันเดือน กลาดเคลือบจุครั้งคตงมา

เจ้ากนกมา โปรดหนัก แค้นกนบดินทรวิบุณยภพทรงปรึกษา
ด้วยอีกคน * ทรงตั้งเป็นทฤษฏินทร โองหารในกรมพระชาติกษณ

พระราชทานทีให้ปูกเรือนอยู่ใต้ท่าช้าง^(๑) และมีตำแหน่งเจ้า เป็น
นี้ฯ เมื่อเวลาแต่ค้ำประพาดก็โปรดฯ ให้องเรือพระที่นั่ง เป็นพนักงาน

(๑) ความระอหนักต่างไว้ในนราศเมองสุพรรณ

ข้ามเขื่อนในเวลาทรงพระราชนิพนธ์บทกถอน^(๑)

แต่การที่สุนทรภู่ ได้เป็นขุนนางและได้มีตำแหน่งรับราชการ
ใกล้ชิดกับพระองค์เช่นนั้น ไม่สามารถจะคุมความทุกข์ยากได้โดย
เหตุด้วยสุนทรภู่ยังเสด็จราไม่ทรงได้ เมื่อเป็นขุนสุนทรโง่หารแล้ว
ครึ่งหนึ่งกำลังเมาสุราไปหามารดา มารดาจกถาวรดับชู้เชิญมารดา
ชรินทร์นมัญญาศุภีใหญ่จะเป็นตงหรือหน้าคนหนึ่ง เจ้าไปห้ามปราม
สุนทรภู่กับพี่เขยมาดเงินถึงสามสี่เข้าลูกเกิด ๆ ถวายฎีกาถกถกกริว
มรดึงให้เขาควไปว่าไว้เนก เมืองสุนทรภู่กตฤกษ์คนเค้างอนปรากฏ
แดงไว้ในเสภาพรรณนางถึงตงมรดกตก คอมนเมฆพลาขามจะช้อย
ในศกกับขุนแผนว่า

“ขุนแผนว่าช้อยคไม่ได โคลงใหญ่ยากเคนมมแค้นช้อย
เหมอณกับช้อยในมรดกทั้งเป็น ไม่วางตนโทษตนที่ตงกนเคย
แต่พอนทานเจ้ากรรมมรธา สุนทรภู่ให้ช้อยทบในหีบเขย
คนทั้งหลายนายมุดก็คนเคย เขาจะเคยพิชไม่คองถูกของคำ”

มีคำเล่ากันมาอีกข้อ ๓ ว่า สุนทรภู่เริ่มแต่งหนังสือเรื่อง
พระเอกยมนมเมอช้อย ในศกคราวนั้น ช้อยนกเห็นจะจริง^(๒) มีคำเงื่อน
อยู่ในเสภา ตอนที่สุนทรภู่แต่งว่า ถึงขุนแผนขุนแผนคิดคฤกนพว่า

(๑) ความช้อยนถาวไว้ ในนิราศภูเขาทอง

(๒) เจ้าโจว่า ทจะได้เห็นทั้งหนังสือเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งมีช้อยเป็นชาติ
จริง แต่คงไม่ใช่เรื่องพระเอกยมนม เมราะเรื่องพระเอกยมนมนี้เห็นเจ้าโจว่าสุนทรภู่
เริ่มแต่งในรัชกาลที่ ๓

สมเด็จพระนางเจ้าอยู่หัว ทรงตั้งความสนพระทัยอันตรึงใจ
 ก่อน สิ้นพระทัยแล้วกราบทูลว่าเห็นด้วยแล้ว ครั้นเสด็จออก เสด็จ
 ไปโปรดให้อ่านคัมภีร์บทพระปริชาพร้อมกัน ถึงบทแห่งหนึ่งว่า
 “นำได้ไหลเย็นแต่เห็นตัว ปลาแหวกกอบขบอยู่ใต้อุทไธวัน”^(๑)”

สิ้นพระทัยยังไม่ตรัสขอแก้เป็น

“นำได้ไหลเย็นเห็นตัวปลา ถวายแหวกกอบขบอยู่ใต้อุทไธวัน”

โปรดถามที่ต้นพระทัย พอดีสมเด็จพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
 พระนางเจ้าอยู่หัวทรงทราบด้วยว่า เมื่อขบให้ตรวจคำไม่จึงไม่แก้ไข
 แกลงนงเขาไว้ที่หน้าหน้าพระทัย เป็นร่องทรงขบเคียงต้นพระทัย
 ครึ่ง ๓ ออกครึ่ง ๓ ใบบังให้พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
 ทรงแสดบทละก่อนเบื้ององค์ของ คุณหาว่ามาจะ ไหลกุดดำเงือก
 ทรงแสดคำปราศรัยของทางตามตัว

“จาจะปลอกฝั่งแต่ขบแล้ว ไหลกุดดำเงือกมาปรารถนา”

ครั้นถึงเวลาอันถวาย สิ้นพระทัยจนว่า “ถูกปรารถนา
 อะไร” พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงแก้ว่า

“ไหลกุดแก้วมุกเด็นหา”

ทรงขบเคียงว่าต้นพระทัยทรงประมาทออกครึ่งหนึ่ง แคนนงว่า
 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมนต์ตั้งต้นพระทัยมาจน
 คดอศรัยทางที่ ๒

(๑) ความวรรคหลังมีกุดดำเงือกว่า “ถวายแหวกกอบขบอยู่
 ใต้อุทไธวัน” ข้าพเจ้าเห็นจากหนังสือ “ปลา” มีไร “ถวาย”

ในระยะเวลาที่สุนทรภู่บวราภรรยาชยเมธวีรภาดที่ ๒ นั้น มีบุตร ๒ คน
 บุตรคนใหญ่ชื่อพิศ ดูเหมือนภรรยาที่ชยเมธวีรภาดมา ครั้นมา
 สุนทรภู่ได้ภรรยาอีกคนหนึ่ง เป็นชาวบางกรวย มีบุตรด้วยกันชื่อ
 ตาบ^(๑) จะเป็นด้วยเหตุที่ไดภรรยาใหม่ หรือด้วยเหตุอื่นอย่างใด
 อย่างไม่รู้ ภรรยาที่ชยเมธวีรภาดตายหย่ากับสุนทรภู่ แล้วไปมีสามี
 ใหม่ ความข้อนสุนทรภู่กล่าวไว้ในนราศเมืองสุพรรณเป็นโคลง ๒ บท
 ๓

๑ ยดยามบานบุตง คชชน
 ชุกคคเคษชมนทร แจมฟ้า
 ยามยากหากบมถน กษชก ผดักแเส
 มบุตรพหมา นรปถมถนเคม ฯ

๒ เตมคายด้ายดงจากโฮ อวกรณ
 รกพมโตษกรณ กษนอง
 จำจากพรากพลัดตมร เตมชรพ เรียมเชย
 เตมนรตจทรวงคอง แดกฟ้าเฝ้าดงาย ฯ

ต่อนภรรยาคนที่ชยเมธวีรภาด มีบุตรได้ไม่ช้าก็ตาย เจ้าครอก
 ร้างใน ฯ จึงรับบุตรของสุนทรภู่ไปเลี้ยงไว้ ในพระราชวังหลังทั้ง ๒ คน
 นอกจากภรรยาชยเมธวีรภาด ๒ คนที่กล่าวมาแล้ว สุนทรภู่ยังมีลูก

(๑) นายพดตบนายตาบชยเมธวีรภาดที่ ๒ ทั้ง ๒ คน นาย
 ตาบเป็นกวีตามบิดา มีตำนานแต่งเพลงยาวปรากฏอยู่

ระบุชื่อไว้ในราชโองการหลายคน ว่าเป็นภรรยาบ้าง เป็นธูบ้าง แต่
มิได้ปรากฏชื่อกับใครอีกยาวสักคนเดียว

๓. ตอนออกบวช

สุนทรภู่คงแต่เขามาขังไม่ได้บวชจนตลอดรัชกาลที่ ๒ พอ
ถึงรัชกาลที่ ๓ ก็ออกบวช เหตุที่จะบวชนั้นเล่ากันว่าเพราะหวาด
หวั่นเกรงพระราชอาญา ด้วยเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า
เจ้าอยู่หัวทรงชดเชยเครื่องเคราต่างก่อน แต่ก่อนเมื่อพระเคราะห์ตามคำที่
สุนทรภู่กล่าวไว้ในราชโองการของ ว่า

ถึงตาม โศกได้กตเวทิตนุญเจ้า พระพรหมเจ้าหลวงบำรุงซึ่งกรุงศรี
ประทศนามถ้ำมรกตเป็นเมืองศรี ขอหม่อมมาหม่อมพระบรม
โศกพระคุณศุภยอ มีกตเวทิตนุญ และขอตั้งบวชอยู่เขาหัว
แคแควนที่สุนทรประทศนาคอ เขียรชดเชยเช่นตามโคกยงโคกใจ
ต้นแผ่นดินชื่อนามตามเต็งๆ

คำของสุนทรภู่กล่าวตรงนัยประหนึ่งว่าถึงรัชกาลที่ ๓ ถูก
ถอดจากที่ขังสุนทรโง่หาร น่าจะเป็นเรณุนั้นจริง คนทั้งหลายจึงได้
เรียกกันว่า "สุนทรภู่" เห็นจะมีเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้ต้องถูก
ถอดจากบรรดาศักดิ์แล้วจึงออกบวช ถ้าเวลาบวชซึ่งเป็นขุนนางคงจะ
ได้รับพระราชปลงมณี โหมจะขนานตาตั้งปรากฏในเรื่องประวัติ อีก
ประการหนึ่งในรัชกาลที่ ๓ เมื่อคราวแต่งจารึกวัดพระเชตุพน มี
แต่งกลอนเพลงยาวกลบท เป็นคัน พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า

เจ้าชายหอกทรงเข้าหาภคินีนาญกถอน แม่มกรมหาเด็กเล็กเด็กโต
 ช้อตแต่งถวาย สุนทรภู่เป็นกวีคนดำคณูมาแต่ก่อน เหตุใดจึงมีใ
 ปรารถนุชิวว่าแต่งจารึกอย่างใดอย่างหนึ่งในคราวนั้น ช้อตก็ช้อให้
 เห็นว่าคงเป็นผู้คิดของตำหนักไทย ทรงร้องเกียรในรัชกาลที่ ๒ เห็นเต็ม
 กับความกตัญญูในกถอน จึงเข้าใจว่าถูกช้อต(๑)

ความจริงในเรื่องที่สุนทรภู่ช้อกบวช เห็นจะเป็นด้วยเหตุ ๒
 ประการ คือเพราะยังไม่ได้บรรพชาตามประเพณีนิยมประการ ๓ อีก
 ประการ ๓ สุนทรภู่วิวาทกับญาติ เจ้ากับใครไม่คิด นักรรยาช้อย
 ด้วยกนโมยค เป็นคนศรัทธาเดียว ช้อตก็กนโมยมาแต่ในรัชกาลที่ ๒
 ช้อตส่งเกิดโตด้วยในรัชกาลของสุนทรภู่เมื่อกล่าวถึงญาติเมื่อใด คง
 เป็นคำโกธระแค้นว่าพมพมไม่ได้ กล่าวถึงนักรรยาและตกรกนกับปรารถ
 ญาช้อยด้วยกนโมยค กนโมยมาแต่ช้อตในรัชกาลที่ ๒ เจ้านายแตร
 ผมบรรดาศักดิ์คนไม่พระของกโตแตรว่านหม เด็กชายช้อตเองเกษมุน โดย
 เบตเนย ด้วยเกรงจะเป็นหน้าตาพระราชนิยมในพระบาทสมเด็จพระ
 พระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว แม่เจ้าฟ้าอาภรณ์ซึ่งเป็นศิษย์ของท้าวเพ็กเฉย
 มนตง สุนทรภู่ได้กล่าวความช้อนไว้ในเพลงยาว(๒) ว่า

ต้นแผนดินต้นบุญของสุนทร

ฟ้าอาภรณ์แปดพักตราตกษณเดิม ดั่งน

(๑) มีเรื่องเล่ากันว่า เมื่อครั้งทรงพระกรุณาโปรดให้กวีแต่งบทกลอน
 จารึกที่วัดพระเชตุพนครวณ สุนทรภู่แสมแต่งล้อเช่นโดยใช้คำมวน มีผู้จำได้
 เล่ากันนามท่อนว่า "โรคมাত্রกโมกคัมดินหา"

(๒) คือเพลงยาวถวายโอวาทเจ้าฟ้ากตาง เจ้าฟ้าปด

ต้นทรภู่ตกจากต้นคดจึงออกบวช ด้วยเห็นว่าพระบาท
 สมเด็จฯ พระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเคารพศอสูงสมมาก ถ้ามองเป็น
 พระโคจรจะอุปถัมภ์เห็นจะไม่ทรงศเคียดขื่น ความที่ต้นทรภู่อาค้นกมมุด
 ด้วยปรากฏในเพลงยาวจนความเมื่อต้นทรภู่ออกบวชแล้ว พยดงบันฑู พ.ศ.
 ๒๓๗๒ เจ้าฟ้าคุณชดทพของคักทรงฝากเจ้าฟ้ากตาง (คือสมเด็จพระเจ้าฟ้า
 กรมพระยาบวรราชมณี) กับเจ้าฟ้าปัด พระโอรสพระองค์น้อย
 เวदानันพระธิดาได้ ๓๓ ปี พระองค์หนึ่ง ๖ ปี พระองค์หนึ่ง ให้เป็น
 ศิษย์ต้นทรภูู่ เหมือนอย่างเจ้าฟ้าธรรมาธิราช พระโอรสพระองค์ใหญ่ได้
 เคยเป็นศิษย์มาในรัชกาลก่อน เมื่อทรงตั้งโดยอุปการะต่อมาในชั้นนี้
 มีคำต้นทรภูู่ได้กล่าวไว้ในเพลงยาว (๑) ว่า

“เคยต้นของต้นทรภูู่ของกตางถวาย มีความเห็นหน้าท่านราชคอง”

คอง

ต้นทรภูู่เห็นจะบวชเมื่อราวปีจอ พ.ศ. ๒๓๖๘ (๒) เวदानัน

ชายได้ ๔๓ ปี แรกบวชอยู่ที่วัดราชบูรณะ (๓) ชยได้ ๓ พรรษา มี
 ชีขทรนเถิดชน (กล่าวกันเป็นความสงสัยว่าจะเป็นด้วยต้นทรภูู่คองหา

(๑) เพลงยาวความนี้ ทรงระแวงถวายเมื่อราว พ.ศ. ๒๓๗๓

(๒) ต้นทรภูู่บวชแก่ชิวอก พ.ศ. ๒๓๖๗ เพราะบอกไว้ในว่าพัน
 พิลิปว่า “แต่ชิวอกออกชาราชกิจ บวรชัคคสิวธพระคางนา” คู่ฉบับที่
 “ผู้แต่งนิราศพระแท่นดงรัง” ท่านเรื่องนี้

(๓) ต้นทรภูู่กล่าวไว้ในว่าพันพิลิปว่า เมื่อบวชแล้วได้ท่องเที่ยว
 เทร็ดเที่ยวไปตามหัวเมืองต่าง ๆ ราว ๒ ปี แล้วจึงกลับเข้ามาอยู่วัดราชบูรณะ

ว่าแต่ผู้ตรา^(๑) เพราะวิสัยของสุนทรภู่^{๕๒} เวลาจะแต่งกลอนถามผู้ทรา^{๕๓}
 ผู้ตรา^{๕๔}เป็นเชลยอยู่แล้วแต่งกลอนนี้^{๕๕} นัยว่าถ้าผู้ทราพอเหมาะแล้วอาจ^{๕๖}
 จะคิดกลอนทันทบอกให้เหมือนเขียนคชกนดังต้องคน^{๕๗} ดังนี้) เพราะ^{๕๘}
 อธิกรณเกิดขึ้น ครึ่งนมสุนทรภู่กับพราหมณ์กรรมชบได้^{๕๙} ให้ไปเสียจาก^{๖๐}
 วัตรารบูรณะ^{๖๑} เต็มคชจะชกไปอยู่เดียวตามหัวเมือง^{๖๒} จึงแต่งเพลงยาว^{๖๓}
 ทูลดาเจ้าฟ้ากลาง^{๖๔} เจ้าฟ้าบัว^{๖๕} ในเพลงยาวนั้นคำครวญและถ้อย^{๖๖}
 โยวาท^{๖๗} แต่งเพราะดีให้อายแห่ง^{๖๘} แห่งหนึ่งว่า

นิจจา^{๖๙}เชยเคียรของละของบาท^{๗๐} ไปรดประภา^{๗๑}ไฟเพราะเส่นารเดียว^{๗๒}
 แต่จะมอมหมอมพระของคชการ^{๗๓}ไทรง^{๗๔} คมเกิดขึ้นแต่กลองชกกับสุริยา^{๗๕}
 กงชยศคีรี^{๗๖}วัดวัดศัพทมนต์^{๗๗} หิพระชนมของอนหมมพรรษา^{๗๘}
 โตเต็มดวงศัพทมนต์^{๗๙}อยู่อยุธยา^{๘๐} นารี^{๘๑}ราชอุทิศ^{๘๒}ได้นำถึงท่าพณ^{๘๓}
 เหมอนต้องของศทรวงนาม^{๘๔}พระวรามฤคชน^{๘๕}
 เป็น^{๘๖}เป็นนักปอกเสกทุก^{๘๗}เขต^{๘๘}เรณิน^{๘๙}เฑ^{๙๐}
 ประจามิตร^{๙๑}คช^{๙๒}ควาย^{๙๓}ว้าย^{๙๔}ช้วน^{๙๕} เด็ด^{๙๖}รัตน^{๙๗}ฉัตร^{๙๘}เจดิม^{๙๙}เป็น^{๑๐๐}เงิน^{๑๐๑}จอม^{๑๐๒}
 จะ^{๑๐๓}ไป^{๑๐๔}จาก^{๑๐๕}ฝาก^{๑๐๖}ส้ม^{๑๐๗}เคี้ยว^{๑๐๘}พระ^{๑๐๙}เชษฐา^{๑๑๐} จง^{๑๑๑}รัก^{๑๑๒}พระ^{๑๑๓}อนุ^{๑๑๔}ชา^{๑๑๕}ชุก^{๑๑๖}ดำ^{๑๑๗}หัด^{๑๑๘}นม^{๑๑๙}
 พระ^{๑๒๐}องค์^{๑๒๑}คน^{๑๒๒}ชย^{๑๒๓}คช^{๑๒๔}ย^{๑๒๕}ประ^{๑๒๖}ณ^{๑๒๗}คณ^{๑๒๘}ง^{๑๒๙}ชย^{๑๓๐}ชย^{๑๓๑}นม

“ทูลกระหม่อมครบครของกันดังของชก”

ในคำถ้อยโยวาทแห่งหนึ่งว่า

“ชนชยชกาดหวานถมแล้วดินชาก^{๑๓๒} แต่ถมปากหวานหุ^{๑๓๓}ไม่วาย^{๑๓๔}

(๑) เห็นจะไม่ใช้เรื่องสุรา เขาใจว่าเป็นเรื่องรักผู้หญิง คงจะเห็นได้จาก
 ที่สุนทรภู่พรรณนาไว้บ้างในนิราศภูเขาทองและนิราศสุพรรณภูมิโคลง

ถึงพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ว่าคันทน์มาตั้งตำรับ
ได้อ่านมัทจำกันได้โดยมาก ว่า

ถึงหน้าวังตั้งหนึ่งใจระชาต ก็ถึงบาทบพิตรยติศร

ไอล้านเกล้าเจ้าประคุณองค์บุตร แต่ปางก่อนเคยเฝ้าทุกเช้าเย็น

พระนิพนธ์พานประหั้นสี่ระชาต ด้วยโรยาศึกษาจนถึงแผ่นเขียน
ทั้งโรคชากรรมวิปคณาสดเป็น ไม่แดงเห็นทงจะพงพา

จึงสร้างทรยศด่าให้ถึงอวนบุญด้วย บุระพญาฝ่ายสมเด็จพระวัดเต้า
เป็นดังของรถของคุณมอิกกา ขอเป็นวิชาเคียงบาททุกชาติไป

ถึงหน้าแผ่นดินเห็นเรือทง ก็คือดวงกมลพาราศาไท

เคยหมอบรับกับพระรณไทย แดงดวง เปรตทงนงปลดงกทง

พระทรงแดงเบตอหพจนารัต เคยรับราช โองการวิธานของ

จนกรู้นต้นแม่น้ำแต่ละภาตของ มีใครขงเคอเจดพระหัตถยา

เคยหมอบใกล้โคกดินถ่านขุดปี่ อธิษขงบรตวิธินาสา

ต้นแผ่นดินถ่านถ่านถ่านชา ว่าคันทน์เราถ่านเหมือนถ่านถ่านชา

เมื่อถึงเมืองปทุมธานีควรชูชกแห่งหนึ่ง ว่า

ต้นแผ่นดินถ่านตามเด้า ขงเห็นขงศรีตเศรหาทชาสัย

เมื่ถ้าเกิดเกิดประธบภทโคโต ขอให้ได้เป็นข้าฆ่าธู

ต้นแผ่นดินขอ ให้ ต้นธวคบาง อัยารวางบงกษบทศรี

เหลือฮายดัย โจรกรมระทททัว ทุกฉนวนขงกายทรงกายมา

ตอนผ่านหน้าโรงเหล้า ต้นขงรูกถ่างถ่างเรองเดฟธูรากวาค ว่า

ถึงโรงเหล้าเตาถนอมโรมม มีคนโง่ผู้ตายไว้ปลายเตา
โอบาปกรรมหน้ารถเขี้ยวออกเรา โทษวิเวกเหมือนหงษ์บาเป็นน้าชาย
ทำบุญบวชกรวดน้ำขอสำเร็จ

พระธรรมพรณฺฑ โทษญาณประมาณหมาย

ถึงสุราพารชดไม่วอชววย ไม่ใกล้กรายแก้งเงินจนเกินไป

ดูนทรภูไปพระนครศรีอยุธยาคราวนี้ บุตรชายคนที่ชื่อพดียง
เป็นเด็กไปตวย แดกรรยาห่มไว้ทั้งกายแต่เมื่อยกษณบวรหมดแล้ว
เมื่อดูนทรภูกล่าวกลอนพระนทร์ ในคณเวลาดังไปทางเข็มรากน้อยว่า

ถึงศวงเราเถาถาหากน ธิษณฺฑ โทษจะนงตคาบอาชบอุปมา
ลงจะไซ โหศษยทลตมมา ชดงหาหาเอาไปฝากตามยากจน
นจนใจใหม่เทาเงน ธิษณฺฑ กนเดยทางมากถางหน

เมื่อขึ้นไปถึงกรุงฯ เจ้านายพระยาไชยวิชิต (เล็ก) ซึ่งเคย
เป็นพระนายโวยขบเมือรชกาลที่ ๒ ได้เป็นสุริยากรุงฯ แต่ดูนทรภู
กระดากไม่แฉะไปหา ถ้างในนิราศว่า

“มาทางทำหน้าที่จนจจะมรึง คิดถึงศรีกงขนมานาคาโหด
กระแฉะหาถาทานเหมือนเมษเป็นโวย กจะได้รับหมนคชมนบจน
แต่ยามยากหากว่าถ้าท่านแปลก ออกมีแตกเขี้ยวหรือเราเราจะสรวด
เหมือนเขี้ยวใจไฝดังไม้จมนควร จะค้องม้วนหน้ากตบ้อประมาณ”

จึงเลยขึ้นไปนมัสการพระเจดีย์ภูเขาทอง แล้วจะเข็นด้วย
เหล็กไต่ไม้ปรากฏ ดูนทรภูไปกลับใจ ไม่อยู่หัวเมืองตั้งความคิดเต็ม

ทวนกลับมากรุงเทพฯ มาอยู่ที่วัดอรุณฯ แต่จะนามีเหตุอันใดเกิดขึ้น
อีกหรืออย่างไร สุนทรภู่อยู่ที่วัดอรุณไม่ช้าก็ย้ายไปอยู่ที่วัดเทพธิดา^(๑)

เมื่อสุนทรภู่ไปอยู่ที่วัดเทพธิดานี้^(๒) พระยาธรรมปรีชา (บุญ)
บวชอยู่ที่วัดเทพธิดา พระยาธรรมปรีชาเจ้าจำสุนทรภู่แต่งคำเทียบเรื่อง
พระไชยสุริยา (ที่พิมพ์ในหนังสือมอญบทบรรพกาล) เนื้ออยู่ที่วัด
เทพธิดาคราวนั้น และมีหนังสือพระราชนิพนธ์เรื่อง...^(๓)

สุนทรภู่แต่งเมื่อบวชอยู่ที่วัดเทพธิดา ปรากฏเมืองสุนทรภู่แปลกสุนทรภู่
แต่งเป็นโคลง โคลงของสุนทรภู่มีปรากฏอยู่เรื่องเดียวเท่านั้น ทำนอง
เมฆบวชอยู่ที่วัดเทพธิดา จะลึกประมาณสี่ แต่งเป็นคำเต กถอน เพลงยาว
(หรือที่เรียกกันภายหลังมาจากกถอนนี้แหละ) จึงแต่งกาพย์คำเทียบเรื่อง
พระไชยสุริยา และแต่งโคลงนิราศเมืองสุนทรภู่ พอจน ให้มองเห็น
ว่า ถ้าจะแต่งโคลงกาพย์กถอนได้ แคว้นเห็นสุนทรภู่ควรคิดเลยว่า
ถึงแต่งได้ก็ไม่ได้เหมาะอันกถอนเพลงยาว ได้กถาวความชวนใจใน
เพลงยาวกว่าวैयाวว่า

“อย่างหม่อมฉันทนทุกแฉะรว ถึงตบกำกับเค็ชเรชชาตยฆาว
เป็นชาติกษัตริย์นักแต่งกาพย์ยาว เริ่มลาวจลยเสด็จลงเมืองนคร”

สุนทรภู่จึงไม่แต่งโคลงกาพย์เรื่องอื่นอีก ซ้ำยังไม่แต่งสุนทรภู่

(๑) เจ้าโง้วไปอยู่วัดพระเชตุพนก่อน แล้วจึงไปอยู่วัดเทพธิดาในภายหลัง เพราะเจตนาหนีทัพศึกของรับใต้ฝ่า คณบดีที่ “ผู้แต่งนิราศพระที่นั่งทองวัง” ท้ายเรื่อง

(๒) สุนทรภู่ อยู่ที่วัดเทพธิดา ระหว่าง พ.ศ. ๒๓๘๓-๒๓๘๕

(๓) แต่งเมื่อมีจด ๒๓๘๕

เท่านั้น ถึงต้นเค้า ๑ กรมพระปรมาภิไธยในรัชกาลพระองค์อาทรถนัด
แต่อดีตและ โศกณันท์ จึงไม่ทรงแต่งหนังสือเป็นกถอนุภาพเลยสัก
เรื่องเดียว มีพระนิพนธ์กถอนุภาพแต่เป็นของทรงแต่งเล่น เช่น
เพลงยาวอันปรากฏอยู่ในเรื่องเพลงยาวเจ้าพระหนุเบงเข็น

เหตุที่สุนทรภู่ไปเมืองสุพรรณนครวางแกลงนราศัณ ความ
ปรากฏในเรื่องนิราศคำไปหาแม่ ท่านของจะเดินแปรชาติเอง หรือ
มีฉันทน์ไปหาแม่ ให้ลูกหลานแปรชาติ เพราะเชื่อกันว่า ในแขวง
จังหวัดสุพรรณบุรีมีเรื่องเล่าโดยย่ำหนึ่งครั้งคุณวณิช ดำหรับไว้
แปรชาติ พงกตณแปรชาติย่ำซึ่งกษัตริย์จากก่อน สุนทรภู่ไปตรงน
พาศุภรไปด้วยทั้ง ๒ คน แต่มีชัยไปด้วยคนเดียว ถึงเขตหน้าวัด
เทพธิดาตามมาทางคลองมหาเนา เมื่อถึงวัดสระเกศกล่าวความว่า
ในเวลานั้นมารดาฟังตย ศัพพะมีชัยที่รตนน แดงดวงเรือไปออก
ปากคลองโฮงช้าง เมฆไปถเมืองสุพรรณได้ ขึ้นไปทางด่านราช
เหนือเมือง ขึ้นเดินบกทองหินเทยวหาแร่แล้วกลับดวงเรือที่บ้านตั้ง
ความที่พรรณนาในนิราศ ศในเขตแขวงสุพรรณในสมัยนั้นยังเบียดย
มากทั้งข้างใต้และฝ่ายเหนือเมือง ถึงไปประเดื่อใกล้ ๆ ด่านเนา แต่
แรกไปหาจะได้อหรือไม่ได้อหาได้กล่าวถึงไม่

เรื่องเมื่อสุนทรภู่จร เล่าคนมาเป็นเรื่องเกร็ดเรื่องหนึ่งว่า
ครั้งหนึ่งสุนทรภู่ไปจอดเรืออยู่ ณ ที่แห่งหนึ่ง มีชาวบ้านมากศดาหาร
มาถวาย แต่ทายคนนั้นว่าคำถวายเป็นศดาทานไม่เป็น อารางนาสุนทรภู่

ให้ช่วยสอนให้ว่า เวदानตหายกนงชยบนคตงกับตงชงกเขามาถววย
อุทรภูัจจสอนให้ว่าทำกววยกตทานเบ้กถอนว่า

ขมด้มมริมผิง อมิงปดาร์วา กุงแห่งแดงจวา อิกปดากุยกยาร
ร้อมระกอกคอกมะปราง เพ็ชอย่างยามะคิน ชาวอุกคชพชน นามพชอก
ทิง นาดงคกรงโก ต้มโยแระม ทบตมตงผด เป็นยชคคุดตัง
ขดตัง เทม” คตง

เรื่องนี้จะจริงเท็จอย่างไรไม่ทราบแต่ได้ฟังเด้ามาถึง
ชงแห่งจกจกใจด้วย

เมื่อต้นทรรกตบยากเมยเดพรธมแดง ย้ายมาอยู่ตพระ
เชตพน^(๑) เทตทบายมานนถากนเ้าเป็นตองนบ พยทงวามาพง
ทระบารมชยูกบเดยเดจ ๑ ตมพระปรมาชนคชในรด ตวยทงปราน
จาเป็นกวี อิกนอพงจวเพระพระชงกเจ้าถกรณานคนพระเจ้าจก
เชอพระบาทสมเด็จพระนเรศวรมหาราชไปรดปรานมากนทง
ทระปรานชกชงนให้มาชยูกตพระเชตพน คตคบางทักจะเป้นความจริง
ทง ๒ นย ตวยพระชงกเจ้าถกรณานคนทงมทระเมช พ.ศ. ๒๑๓๕
เวदानตต้นทรรกบวชชยู่ได้ราวตัก ๑ พรรษา^(๒) เจ้านายด้มย่นนนิค
ไปรดทระคตชากการแดงถอน อาจจะมีรับตังชอนต้นทรรกมาชยู่วัด
พระเชตพนในเวลาทงมทระชยู่กวดคิน และด้มเดจกรมพระปรมา
นุชคชในรดปรทานชพญาคโดยทงพระปรานต้นทรรกได้

(๑) เ้ไรไปเป็นะสุทรรคทกตัง ถ้ายจากวัดพระเชตพนไปอยู่กัเทพ
ชีกานถ ค.เชิงชวรดชังคิน

(๒) เวदानตสุทรรก ๘-๙ พรรษาแล้ว

เมื่อสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเสด็จประพาสมณฑลพิษณุโลก ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
 เป็นช่างเดิน เห็นจะบรรดาแต่บิดาของยิวต์เทพธิดา ดันทรภู่มาอยู่
 วัดพระเชตุพนแล้วพาเดินพัดกับบุตรคนเด็กชื่อยิวต์ ไปพระนครศรี
 ยิวต์ชยาธิกรรตัง แคว้นราชภัฏเจ้าฟ้าเมื่อไปคราวนี้ แต่แต่งตั้ง
 ให้เป็นช่างเดินแนวพัดว่า

“เดินหนพัดหัดประคิมชูกศรคอกษร

เป็นเรื่องความตามตักทานยิวต์ กิจการจากนิเวศเชตุพน”

เมื่อเรื่องถึงวัดระฆังกลาญว่า

“ถึงวัดระฆังคงมณฑลราชธานี แต่พบพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า
 เสด็จลงมาประทับที่วัดระฆัง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
 ไม่นอนหลับนอนไปหาพระครู พระรัตนวงศาจารย์”

ความตอน (แต่มี มี นนราชภัฏพระประนมประคอบอีกแห่ง)

บงดา เจ้าศรีอภัยกลางเมืองเป็นพระอัครราชยาวุธกรมพระราชวังหลัง
 ดันทรภู่คนนั้นไม่ทราบ เห็นได้พระราชมารดาแห่งวัดระฆัง

เหตุที่ดันทรภู่จะไปทรงกระษัตริย์ราชวรม ว่าโตตายเทงมา
 แต่เมืองเห็น ความยาวอายุฉะฉานดวงใจวัดเจ้าฟ้าอากาศ จึงพยายาม
 ไปหาอายุฉะฉานนั้น เมื่อขึ้นไปถึงกรุงฯ ไปชนบททอดใหญ่ โต
 ชัยฐาน ณ ทน กล่าวในคำอธิบายแห่งหนังสือว่า

“อนึ่งเจ้ากษัตริย์ทนายพง ให้ชายซึ่งสุจริตพดมัย

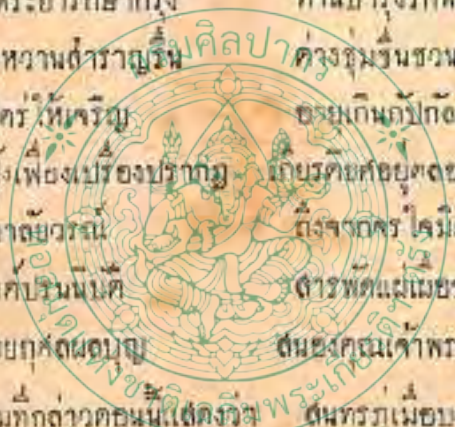
ชยาหลงงันหินชาติชาติชาติ นำพระทัยทอดเกล้าให้ชวยิน”

ความที่อธิบายนั้นแต่คงว่า เวลาที่ดันทรภู่กำลังทนายพง

พระองค์เจ้าอภินันท์คนดังโตกล่าวมาแต่ ครั้นชอกจากวัดใหญ่

เดินบกกชไปทางทิศตะวันออกคนหนึ่งถึงวัดเจ้าฟ้า ว่าไปทำพิธีจะชด
ก็เกิดลมป่วนาทหวาดไหวด้วยฤทธิ์บาศาจ ไม่อาจชดได้ของพากันกลับ
มา แต่เมื่อชากลับคราวนี้ได้แฉะหาพระยาไชยวิชิต (เผือก) กล่าวใน
นิราศว่า

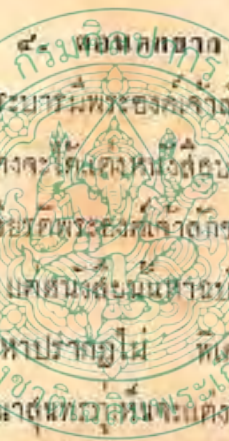
“จะเลยตรงดงไปวัดกษัตริย์	ไม่มีของขบฉันจึงหันหลัง
ไปพึ่งบุญคุณพระยารักษากรุง	ท่านบำรุงรักพระไม่ละเมิน
หงเพลงเข้าดาวหวานดั่งราญริน	ค่างรุ่มรอนชวนกันสรรเสริญ
หงสูงศักดิ์รักใคร่ให้เจริญ	อรุณกมลปกอปกุศลขันต
ให้ครองกรงฟุ้งเฟื่องประอัญญา	เกียรติยศอยู่ตอดชดอยากอดทน
ท่านอารมณ์ใจอาลัยวรมัน	ถึงจางกร ไร่มีตรวยศักดิ์คุณ
มาที่ไร ไถนมนกปิ่นนินิต	ดิวพดแลเมฆช่วยเกอหินน
ต่างขันช่วยช่วยกักถนอบบุญ	ต้นขงคุณเจ้าพระยารักษากรุง”

ความทกลาวตอนนั้นได้ครั้งหนึ่ง ดนทรภูเมฆบวร ได้ขึ้นไปกรง
ศรีอยุธยาหลายครั้ง กระตาดพระยาไชยวิชิต (เผือก) แต่เมื่อไป
ครั้งแรกครั้งเดียว ถึงครึ่งหลัง ๆ ก็มาแวะไปหา พระยาไชยวิชิตก็
ก็ต้อนรับจนทได้ชอบพอกันเคยกันมาแต่ในรัชกาลที่ ๒

มีคำเล่ากันมาว่า ดนทรภูเมฆบวรนั้น ได้ไปอยู่ด้วยคนหาซาก
ออกวัดหนึ่ง ชื่อนักเห็นจะเป็นความจริง คงไปอยู่เนือกตั้งตงมาจาก
พระนครศรีอยุธยาคราวนี้ เพราะพระองค์เจ้าถกธรรณานุคุณตามนงช
เห็นจะทรงชวน ให้ ไปอยู่ ใกล้วังท่าพระ อันเป็นที่ประทับเพอจะได้ ระวัง

แก่การที่ทรงอุปถัมภ์ คือตั้งตำรับอาหารเป็นต้น เถ้ากินว่าในสมัย
 นั้นพระองค์เจ้าถกขณานคนโปรดทรงตั้งว่า เวลาไปทรงตั้งว่าที่
 โต ให้นมที่ศูนย์ทรวงูลงเรือตั้งว่าไปด้วยเด่นขอ ให้ไปเป็นผู้นอก
 ตั้งว่าทั้งยังเป็นพระ แต่ศูนย์ทรวงูตั้งถกกับขอกเป็นศฤหตั้งในค่อน
 รวมเวลาที่ศูนย์ทรวงูบวชอยู่เห็นจะราว ๗ หรือ ๘ พรรษา^(๑)

เมื่อศูนย์ทรวงูทรงพระบารมีพระองค์เจ้าถกขณานคนอยู่นั้น นอก
 จากเป็นผู้นอกตั้งว่า ทรงจะเคียดแค้นหนึ่งด้วยทวงขอกด้วยออก ได้ยิน
 ว่าแต่งถกขณานคนพระเกษมพระองค์เจ้าถกขณานคนเรื่อง ๓ ผู้
 กโตเคียดขานยังมีศรอยุ แต่หนึ่งตั้งนั้นหาบซึ่งในพบ นอกจากนั้น
 จะได้แต่งเรื่องโตชกขานหาปรากฏไม่ ที่เพราะหัดโดยดำนถกขณ
 เข้าใจว่าเรื่องนिरาคือเหมาตั้งที่มถกขณคนตั้งในค่อนเรื่อง ๓ ขนง
 เรื่องพระภยมนั้น ซึ่งศูนย์ทรวงูได้เริ่มแต่งแต่ในรัชกาลที่ ๒ นั้น ตั้งเกิด
 เห็นถกขณานบางแห่งรู้ได้เหมาเข้ามาแต่งต่อในรัชกาลที่ ๓ จะยกตัว
 อย่างคำนางสุวรรณมาถกขณพระภยมนั้น เมื่อแรกถกขณานของตั้งกา
 ว่า "ศรอยุเกาะเพราะหิกรวมถกขณานมาก ขนทวมปากทวมถกขณ
 ตั้งหนอ" ขนในถกขณานไทยถกขณ ๕ ทรงเห็นโตว่าตั้งแต่งใน

(๑) เห็นใจว่าศนทรวงูบวชอยู่ราว ๑๗-๒๐ พรรษา หรือมีจะหนักตั้ง
 บวช ๒ หน คนนี้ตั้งเรื่อง "ผู้ตั้งนिरาคพระแท่นถกขณ" ทั่วเรื่อง

รัชกาลที่ ๓ ภายหลัง พ.ศ. ๒๓๗๕ (๑) การที่สุนทรภู่แต่งหนังสือ
พระอภัยมณีเห็นจะแต่งต่อเติมต่อเรื่อยมา ด้วยเบ็ดหนังสือ
เรื่องยาว ทำนองพระองค์เจ้าถนอมคุณ จะได้ทอดพระเนตรเห็น
หนังสือเรื่องพระอภัยมณีเมื่อสุนทรภู่ไปพึ่งพระบารมี และมีรับสั่งให้
แต่งถวายอีก สุนทรภู่จึงแต่งเรื่องพระอภัยมณีอีกตอนหนึ่ง แต่จะไป
ค้างอยู่เพียงใดหาปรากฏไม่ เพราะสุนทรภู่พึ่งพระบารมีพระองค์เจ้า
ถนอมคุณอยู่ได้ไม่ช้า พอถึง พ.ศ. ๒๓๗๗ พระองค์เจ้าถนอม
คุณถึงพระชนม

เมื่อพระองค์เจ้าถนอมคุณสิ้นพระชนม์อง เห็นจะไม่ใคร
กล้ารับอุปการะสุนทรภู่อีก ให้อุปการะเจ้าฟ้าทศพรทูลถนอมพระชนมอยู่
ระรอยยงทรงระคิดจะรับอุปการะ สุนทรภู่ไปพึ่งพระองค์เจ้าถนอม
คุณจึงทรงเฉยเฉย แต่เจ้าทศพรฯ กรมพระยา
บวรราชปรีชาชนนยงทรงเสด็จารสุนทรภู่ ภาวไปเฝ้าเมื่อ ได้กรมกัประทาน
เงินเกอหินุน แต่สุนทรภู่ก็จะขอกระดาษเองด้วย จึงไม่กล้าไปพึ่ง
กรมเจ้าฟ้าฯ กรมพระยาบวรราชปรีชาฯ ของตกยากอีกครึ่งหนึ่ง
กตบ่อนกลางคิดว่าควรวางนอน นัยว่าถึงไม่มีบ้านเรือนจะอาศัย ต้อง

(๑) เรื่องพระอภัยมณีนี้ สุนทรภู่คงจะแต่งขึ้นต่อเมื่อในรัชกาลที่ ๓ ภาย
จากเจ้าฟ้าทศพรทูลทศพรทูลเจ้าฟ้าทศพรฯ คือ สมเด็จพระบรมเจ้าบวรราช
ปรีชาและเจ้าฟ้าป้า เมื่อปีฉลู พ.ศ. ๒๓๗๒ แล้ว และตัวเอกในเรื่องนี้คือ พระ
อภัยมณีกับศรีสุวรรณนั้น ก็เข้าใจว่า สุนทรภู่สมมติไปจากเจ้าฟ้าทศพรทูล
องค์หนึ่งเอง ทั้งยังกล่าวถึงเจ้าฟ้าทศพรทูลองค์นี้ไว้เป็นพระนามแฝงในคำพิ
พิลาป เรียกว่าพระอภัยมณี ศรีสุวรรณ

ตงตอยเรือเทียบจอดอยู่ตามสวน หาเลี้ยงชีพด้วยรับจ้างเขาแข่งบพ
กตอหนักทำการค้าขายประกอบกัน

หนังสืออุ้มทรภู่แต่ง ในตอนเมษศกยากครรงกมหลายเรื่อง คือ
นิราศพระแท่นดงรังเรื่อง ๓ กล่าวในกตอนข้างตอนคนนิราศว่า

บึงชกนักษัตรอยู่ลึก ชาติตกจะตั้งไปดังไพรด์ณฑ์
ตงนาวาหน้าคเรศพน พุกฤษทณลอนใจรวโรจร"^(๑)

บึงชกอยู่ลึกนั้น ห.ศ. ๒๓๒๗ ภายหลังพระองค์เจ้าดกธรรมา
นุคนั้นพระธนมโคป ดันทรภู่ไปคราวนั้นอาศัยชวนไป แด่ความได้
ไปโดยลำพังเหมือนเมษศกซึ่งนพวงนพระ เวียงนิราศที่แต่งกว่าอย่าง
คาด ๆ คุไม่ยอมได้ ในเรื่องปรวคบอกใจเดียว ในตอนทตักแถว
ไตรภรยาชกคน ๓ ชื่อวง แต่เมื่อแต่งนิราศหนึ่งไม่ได้เป็นดังที่ชาติ
กเดียว เป็นแต่ไปมาหากัน และบอกความใจอกซอหนึ่งว่า เสด้าน
ชกเหล่า^(๒) ไต่ กล่าวไว้ในกตอนว่า

ถนนครชัยศรีมโรงเหล้า เป็นของเมาคตชาติไม่ปรารถนา^(๓)

ถึงน

เมื่อถึงท้ายเรื่องนิราศ ไต่กล่าวกตอนบอกเจตนาในการที่
แต่งนิราศไว้ว่า

(๑) เจ้าใจว่ามีแต่งนิราศพระแท่นดงรังนี้ คืออนันท์ ไม่ใช่สุนทรภู่ คุ
บันที่กทำเรื่อง

(๒) เจ้าใจว่ายังมีบวชอยู่ ฉบับที่กทำเรื่อง

(๓) ในฉบับที่พิมพ์หลาย เรียกว่าสุภานิตไทย^(๒)

“ใช้กระแตตั้งแท่งประกวดของคดฉลาด
 ด้วยจักรกภาพยักถอนอักษรไทย
 หวงจะไหลตอเอง ในเมืองทอง
 ถ้าใครเบิ่นกจะเห็นว้าจริงจัง
 ขอเถระถอยคำทราเวียง
 ขยริญไทยเทวราชประธาพร

ทานราศร์กนิกรพิสมัย
 จังตงใจแต่งคำแต่คำพง
 คนทงปวงอย่าจาเรามาหลง
 ประตงคังนำจตเรากคกถอน
 ไหลตอเองเถะถลกษณ ไผยกษร
 ไหลตงทรลตทอชานเฮย”

ยังหนังสือถอนตำนานคดถอนหนุง (๑) ชกเวียง ๓ กตุเหิมชน

จะแต่งในคตอนน เมื่อกษนจบกลตวกลถอนไวชางคตนท่ายว่า

“อย่าพงเปงตาเขาเพ็กถอนถนทกรเพระ จงพเพระจกาคาเถะสปเรฐรูศรี
 เขาเบิ่นแบบถอนคตนทกราก กนบคตคตนชเรานททา”

ยังมีหนังสือคตถอนนถองถนทกรกษนเวียง บางทจะแต่งใน

คตนน คยเวียงถกถอนนวงสี พเตรจะหลเห็นเบิ่นจ้านวณกถอนถนทกร
 แต่งแต่ ๘ เถมถมตไทย (เพียงมาคตนเบิ่นเห็นคตนางเถระ) ถอนน
 ตเบิ่นจ้านวณถอนแต่งคตวณกถอนถกภาพอก ๘ เถม แต่งแต่งเบิ่นบท
 ๓๓ เถม รวมเบิ่นหนังสือ ๓๘ เถมถมตไทย ในชบบ
 ทพพพชามกถอนนนำหน่าจาเบิ่นชองแต่งถวยเจ้านาย แต่กถอนน
 เห็นได้วาคคเขาถอนทมชยชางคตนเวียงโคปคตมาคตคตแปลง นำถงถย
 ว่าจะเบิ่นชองถอนเขามาคตมเขาคชอนหลง เพียงจะ ไหมชองถนทกร
 ปรากฏ ในหนังสือถอน

ยังมีคตถอนถนทกรมาจา ถนทกรกแต่งเวียงพระถนทกรกชเวียง

(๓) เข้าใจว่าแต่งราว พ.ศ. ๒๓๖๐-๒๓๖๓

แต่กับผู้อื่นอีกหลายคน จึงเห็นว่าจะเป็นส่วนอันสมควรแก่ตามอย่าง
 สุนทรภู่ หากว่าจะเกี่ยวข้องกับสุนทรภู่เพียงแต่เงี้ยวบ้างที่จะเขาไป
 ให้สุนทรภู่ตรวจแก้ไข จึงขอสุนทรภู่ว่าได้เงี้ยวของ แดกเท่าหา
 ได้แต่เงี้ยว เรื่องนกรายนั้นหมกตบอบชกข้างคันทองตั้งนอนว่า
 "นายภู่ขุนาวาเทยอวชาชาย" เห็นจะเป็นนายภู่คนที่แต่งเรื่องพระ
 สุนทร หารั้สุนทรภู่ไม่

๕. ตอนสิ้นเรื่องราว

สุนทรภู่ยกยอขยดักบวชในคราวนี้ ปรากฏเค้าภาพ
 ทุกซีก คอยพระบาทสมเด็จพระที่นั่งเกล้าฯ ราชายุวก เนืองดำรง
 พระยศเป็นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมหมื่นสวัสดิวัดนวิศิษฎ์ ทรง
 พระปรมาภิไธย ให้อุปการพระราชทานเลี้ยง ซึ่งเบ็ดเตล็ดจิปาถะใน
 ดมยนั้น และคอยมากรมหาหมอบปลื้ดัดดาเทพ พระเจ้าลูกเธอที่พระบาท
 สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดาฯ พระบรมราชินีนาถ ทรง
 อุปการด้วย เหตุที่กรมหมื่นสวัสดิวัดนวิศิษฎ์ ทรงอุปการสุนทรภู่
 กตางคณาเต็มโคตรหนึ่งร้อยเรื่องพระอภัยมณี (ซึ่งร้อยจะได้หนึ่งร้อย
 มรดกของพระองค์เจ้าถนอมคุณ โดยเป็นพระอนุชาพร้อมเจ้าจอม
 มารดาทั้ง) ชอบพระเหตุนี้ ทรงเห็นว่าเป็นเรื่องดีด้วยจึงมี
 รมตั้งให้ทรงต่อไป สุนทรภู่แต่งเรื่องพระอภัยมณีมาได้ ๔๘ เล่มสมุด
 ไทย หมายถึงจบเพียงพระอภัยมณีออกบวช (ความตั้งใจของสุนทรภู่
 เห็นได้ชัดในหนังสือทองม้วน) แต่กรมหมื่นสวัสดิวัดนวิศิษฎ์ รมตั้งให้แต่ง

คือไปอีก ด้วยเหตุนี้สุนทรภู่จึงต้องคิดเรื่องพระเอกยมนั้นตอนหลัง
ตั้งแต่เล่มต้นคือไทยที่ ๕ ระบายเรื่องออกไปจบคือเล่มที่ ๑๕ แต่
เพราะเหตุหนังสือเรื่องพระเอกยมนั้นตอนหลัง ถ้าพอไม่ไรของสุนทรภู่
คนเดียว เขาก็น่าจะหมดหม่นอปลั้ว ๆ นานถึงให้แต่งถวายเดือนละเล่ม
ถ้าเช่นนั้นจริงจะเป็นด้วยสุนทรภู่เพียง หรือถูกเจตนาภักดีขัดขวาง
เองไม่ทัน จึงวานศิษย์หาให้ช่วยแต่งก็จะเป็นได้ นอกจากเรื่องพระ
เอกยมนั้น สุนทรภู่แต่งเรื่องถึงให้ใครภักดีกรรมหม่นอปลั้ว ๆ ออกเรื่อง
หนึ่ง หนังสือฉบับจริงชนิดนี้ว่า ข้าพขอประกาศประกอบเรื่อง
ดังนี้ แต่แต่งค้างอยู่เพียง ๑๕ เล่มต้นคือไทย พระราชหฤทัยกรมหม
อปลั้วทรงเอาเทพธิดาพระนพใน พ.ศ. ๒๓๑๕ (๕)

ในระยะเวลาเมื่อสุนทรภู่อยู่ในอปลั้วระจอน พระบาทสมเด็จพระ
นั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว แดงกรมหม่นอปลั้ว ๆ นั้นได้ไปประพรมเจดีย์ (๒)
จึงแต่งนิราศพระประธมออกเรื่อง ๓ ไปคราวนั้นครบไปตั้งยั้ง ๒ คน
ตั้งเขตอำนาจในนิราศเห็นได้ว่า วลีแต่งโดยใจชอบบานกว่าเมื่อแต่ง
นิราศพระแท่นดงรัง กถาจกจึงประจักษ์ในเรื่องนิราศพระประธมนั้นว่า
แต่กถกกับบรรยายคนทีช่อม่วง แต่กถาจกถอยนคยอมแต่ส่วนทุกก็ดท่ายนิราศ
นี้ครบถึงพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ว่า

(๑) เข้าใจว่า สุนทรภู่เริ่มแต่งเรื่องสิงห์ไตรภพ ตอนต้นๆ (ถวายเป็น
เล่มต้นคือไทย) ขึ้นก่อนนั้น และแต่งถวายเจ้าฟ้าธรรมาธิ มุขานระสังเกตุเห็นได้
จากสำนวนการประพันธ์กับบันทึกเรื่องกัน แต่พอหนังสือออกแต่งต่อในตอนที่
หลัง และในตอนที่หลังๆ นั้น บางทีจะแต่งต่อถวายกรมหม่นอปลั้วเสด็จเทศ

(๒) เข้าใจว่า ไปเมื่อ พ.ศ. ๒๓๑๕ ออกเรือเมื่อวันจันทร์ วัน ๕ ค่ำ
เดือน ๑๒ สุนทรภู่เห็นจะเพิ่งสึกจากพระในนั้น

“แล้ววลาชอกนออก โปธัถัน ไชตหิน กรวดจวรินทรททำคำอักษร
 ดั่งดวงบุญสุนทรธาธดาพร ถึงบครมารศครุชาจารย์
 ทวายของคองกุฏชยุยเยศ ทรงเศกตคชงามทงธามดำร
 เด็กรู้บุญวิญพาน เคยไปรตปธานเปรียบเบียมโตเทียมคน
 ดั้นแผ่นดินบนเถดามาเปล่ลอก นาคาคกคายนชยดกร้อยหม
 ขอบเห็นเบมข่ามายุคต พระคุณเด่นเองเจดิมให้เพิ่มพูน”

ที่ชนกถาวจวถวายพระพรถึงพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว

และกรมหมื่นอุปถัมภ์สุธาเทพ ว่า
 “ถึงดวงแดงแดงเกดกนบุญพุทธ ยงชวยบตปกอญไม่ รุดญ
 ดั้นแผ่นดินททนกรจวจารย์ ให้เพิ่มพูนล่อดวางหินทางเดิน
 ดั่งจันทาห้าดวงชวงชวตบ ไคยพรวยทกขเมอนุกเงิน
 เป็นทานุอุปถัมภไม่กนกัน รงเจเรญเวียงจองทวงธูชา
 ชนงนชมจยมนกรอุปถัมภราช บารุงศิวธนาสงชทวงธูชา
 คงใหญ่ดยพูนล่อดศิวคณนา ชนมาทนนเด่นชยาแก่นเคอง”

ต่อมาเห็นจะเป็นเมษกรมหมื่นอุปถัมภ์สุธาเทพ ดั้นพระชนม์แล้ว
 ดั้นทรมุฑูตรบิชาดาพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว ไปหารอง
 คองพระประดังคกเมองเพชรบุรี แต่จะเป็นรองดัง โสหาบรากฎไม่
 ไคแคงนราคเมองเพชรบุรีชกเวียง ๑ เป็นนรศักดิ์สุดท้ายของดั้นทรมุ
 หนบชกนจาแดงคองนรศักดิ์เราทชง ชนเป็นอย่างชอดเยี่ยม ในนรศักดิ์
 ของดั้นทรมุ ถลางทวามใจไม่กตชนชางคชนคณว่า

“อนาถหนาวกรวางมาอาศัยเจ้าเสด็จ ไปเมืองเพชรบุรีที่ถนน
 ลงมาอาหน้าวัด^(๑) นมัสการ ข้าราชการทั้งพระคุณภรรยา
 ช่วยรับเลี้ยงเพียงหนักที่ปกเกล้า ถึงต่างเขตของประดังตองอาตา”

เรื่องประวัติของสุนทรภู่ที่ปรากฏในนิราศเรื่องนี้ ว่ามีบุตร
 มหยไปด้วยอกคนหนึ่ง ชื่อนด ชรอยจะเป็นตมกบภรรยาที่ชอมวง
 บุตรคนใหญ่ที่ชยพคนนทไปด้วย ถึงตอนนั้นเป็นหนุ่มแล้ว แต่บุตรที่
 ชยตบไม่ปรากฏ ในนิราศเรื่องนี้ ย่อมในเวลาที่สุนทรภู่ไปเมืองเพชร
 บุตรวางนเป็นเวลาชยตัวคนเคยมีนมภรรยา ได้กล่าวความข้อนี้ไว้
 ในนิราศหลายแห่งมีกระจำนำพ จะดูคำที่ขอแปลดูอย่าง

“ถึงกตของเคยเคยแต่ในแต่ถึงยาม คิดถึงยามไปถกรถมกเป็นเคย
 คนไม่มตรกเป็นตลกแต่ตลก ด้วยกว้างแคว้นทวาหาจจาเฮย
 โอเปิดยวใจไว้รกรักลูกหมั้น รมแต่เคยแต่กหินานเมื่อยามไซ”
 อีกแห่งหนึ่งว่า

“ไซออกเฮยเดยชอกประศุบา กาคัดคกนกันานาคาโหด
 จะเหลียวหลังตั้งตำราดูคาโต ก็จนใจด้วยไม้มไมตรีตรง
 ช่างเม้นไรไพร่ผู้คณูไร ไตรนแต่ดูเรากนทราวอกถอง
 จะปรับใหม่โคหรือไม้ออฮอง เป็นแต่พวงวาสนาพอกาใจ”
 ตรงถึงชาวยุช้าน ว่าด้วยหอยจับแจง เขาค้าหัดเด็กกรองถ่านาแคว้ง
 เป็นกตอม กัดกัด

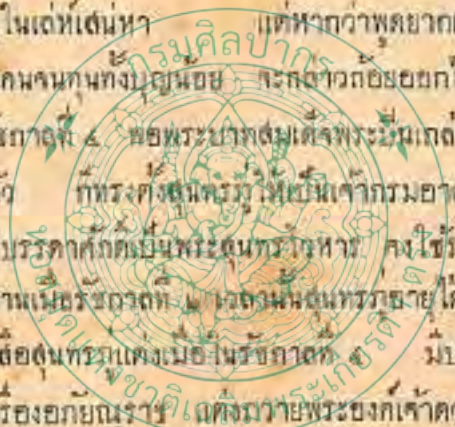
(๑) วัดอรุณฯ ริมพระราชวังเดิม

ไต่เขินดูหนูน้อยรชงหอยเหาะ
 ถวนจับเงงแผลงฤทธิ์เขาปลัดมา
 จับเงงเขยเมยสาหาข้าวเมือก
 ทงข้างวงข้างงาอชกมากิน
 เขาว่าเรียกเพรียกหุโคตเดนม
 เขยมชอกฟงทงคองถงเมยบาย

ขึ้นไปเกาะกิ่งคตตชยชดพฤษภา
 กวักตรงหน้าเรียก ไหม่น ไคยีน
 แมยบายเรียกกะ ให้ไปกิน
 ชวยมคตริมบดชงถรงทงราย
 มนอยชากเป็นลูกเขยทำเงยหงาย
 ไชนกอขายจับเงงแผลงตั้งอชอย

เหมือนจะร่อย ในเดที่เด่นหา
 เปรียบเหมือนคนพจนทงมญนอย

แต่หากว่าพดชากเป็นปากหอย
 จะกลดวถอยชชกไมโคตงใจนค

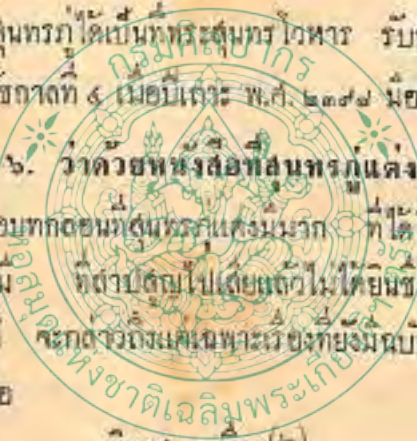

ถงรชภาถ ๕ หอยพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว
 ราชภักเชกแดง กทรงคองคพรหมเป็นเจ้ากรมอาถกษณนายพระ
 บวรราชวง มบรรดาศักคเป็นพระรัตนวิหาร กงใช้ราชทินนามตาม
 ทโคพระวราชทานเนอรัชกาล ๕ หลงพณนทรวชายโค ๒๖ ปี

หนังสือต้นทรมแดงเนอในรัชกาล ๕ มีปรากฏ ๒ เรื่อง
 กอบถคคชนเรื่องอภยถรรว คตงมายพระชงกเจ้าดวงประภา พระ
 ราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นหนังสือเต็ม
 ดมคไทย ๓ เรื่อง ๓ กบธธภาเรื่องพระวราชพงศาดคาร พระบาท
 สมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว คารตั้ง ให้แต่งชกเรื่อง ๓ เป็นหนังสือ
 ดย ๒ เตมดมคไทย นอกจากนยงมีบทเหต่าหรับกตชมเจ้านายชง
 ทรงพระเยาว กตาดกนวบทเหเรื่องจมบรรดากบบทเหเรื่องถาก เรื่อง
 พระชกษยมณ และเรื่องโคมคตริเมษชงถนทรมแดง บทเหต่าหจะ
 แดงเนอโค คโธถาถถนทรมจะแดงมอญ ๓ คราว คยแดงถ่าหรับ

กตอม หม่อมเจ้าใน พระองค์เจ้า ถกชนา นุคน กราว ๓ หรือ จำหรับ
กตอมลูกเธอ ในพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้า เจ้าอยู่หัว เมื่อยังเป็นกรม
อยู่ในรัชกาลที่ ๓ กราว ๓ หรือมีฉะฉนิกแต่งถวายจำหรับกตอม
พระเจ้าดกเธอ ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว อย่างไร
กตเมษ ในรัชกาลที่ ๕ บทแก้กตมของสุนทรภู่ใช้กตอมบรรทมเจ้านาย
ทงทงพระราชวง จนตลขตรัชกาล

ตั้งแต่งสุนทรภู่ได้เป็นพระสุนทรโวหาร รมราชการชยุ ๕ ปี
ถึงแก่กรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อปีเถาะ พ.ศ. ๒๓๗๗ นัชายได้ ๗๐ ปี (๑)

๖. วาควยหนังสือที่สุนทรภู่แต่ง

หนังสือบทกตมกตมพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
ที่เขียนแคะหรือเรื่องยง
หาฉบับไม่พบกม
ที่ตายตัวไปเสียแล้วใน
ที่เดียวก็เห็นจะมี
จะกตมวาทแคะเฉพาะเรื่องกตมฉบับอยู่ในปัจจุบัน
มี ๒๕ เรื่อง คือ

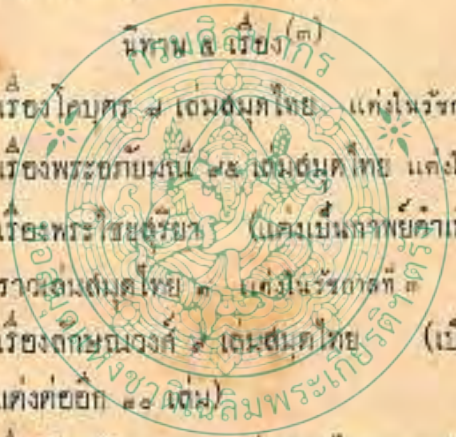
นิราศ ๗ เรื่อง (๒)

- ๑) นิราศเมืองแกลง กั้น พ.ศ. ๒๓๕๐
- ๒) นิราศพระบาท ปดาบ พ.ศ. ๒๓๕๐
- ๓) นิราศภูเขาทอง พ.ศ. ๒๓๗๐
- ๔) นิราศเมืองสุวรรณ (แต่งเป็นโคลง) พ.ศ. ๒๓๕๔

(๑) มีบางท่านบอกว่ามีสืบสกุลของสุนทรภู่ต่อมา ใช้นามสกุลว่า "ภู่
เรือหงษ์"
(๒) เดช พ.ศ. นี้ผู้บันทึกก็ตั้งลงไว้ตามทีจะรู้ได้

- ๕) นิราศวัดเจ้าฟ้า ๖๖๖ พ.ศ. ๒๓๘๔
- ๖) นิราศยี่เหินา
- ๗) นิราศพระแท่นดงรัง (๑)
- ๘) นิราศพระปฐม พ.ศ. ๒๓๘๘
- ๙) นิราศเมืองเพชรบุรี ระหว่าง พ.ศ. ๒๓๘๘-๘๒

นิราศท้องปวงนแดงจบในตมุดไทยเดิมเกือบทุกเรื่อง (๒)

-
- ๓๐) เรืองโคบุตร ๘ เดิมตมุดไทย แต่งในรัชกาลที่ ๑
 - ๓๑) เรืองพระอภัยมณี ๗๕ เดิมตมุดไทย แต่งในรัชกาลที่ ๓
 - ๓๒) เรืองพระไชยสุริยา (แต่งแบบกลาพยดาเทียบด่อนฮ่าน) ราชฉันทมุดไทย ๓ แต่งในรัชกาลที่ ๓
 - ๓๓) เรืองถนอมวงศ์ ๘ เดิมตมุดไทย (เป็นตำนานฉันทมุดไทย) แต่งที่ชยอก ๓๐ เดิม
 - ๓๔) เรืองถึงหไตรภพ ๓๕ เดิมตมุดไทย ตอนต้นแต่งในรัชกาลที่ ๒

ตมุดไทย ๓ เรือง

- ๓๕) ตวัดตริภักษา ราชฉันทมุดไทย ๓ ระหว่าง พ.ศ. ๒๓๖๘-๗

(๑) ขุนนันทิก "ผู้แต่งนิราศพระแท่นดงรัง" กวีเรือง

(๒) นายเอิบ ราชสมขันธ์ บุรณนธ์ ให้ค้นฉบับเรืองรำพันพิลาป ซึ่งสุนทรภู่แต่งแต่ทอมุดฯ อีก ๑ เรือง พิมพ์หลายครั้งแล้ว

(๓) กวีจิรวบออกกระแวงเวลาที่ยังนี้เพิ่มเติมขึ้นใหม่

๓๖) เพลงยาวถวายโอวาท ราชหน้าสมุดไทย ๓ ราช พ.ศ.
๒๓๘๓

๓๗) สุภาษิตสอนหญิง เด่มสมุดไทย ๓ ราชระหวาง พ.ศ.
๒๓๘๐-๓

บทละครเรื่อง ๓

๓๘) เรื่องอภัยนุราช เด่มสมุดไทย ๓

บทเสภา ๒ เรื่อง

๓๙) เรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนกานทิศผดุงงาม เด่มสมุด
ไทย ๓ แต่งในรัชกาลที่ ๒

๔๐) เรื่องพระวราพงศาจันทร ๒ เด่มสมุดไทย แต่งในรัชกาล
ที่ ๔

๔๑) เท่เรื่องคัมภีร์

๔๒) เท่เรื่องกาก

๔๓) เท่เรื่องพระอภัยมณี

๔๔) เท่เรื่องโกบุตร

บทเท่บทอื่น ๆ รวมกันทั้ง ๕ เรื่องตั้งเด่มสมุดไทย ๓

หนังสือบทกลอนของสุนทรภู่ได้เริ่มพิมพ์ในรัชกาลที่ ๕ เมื่อ

ปีมะเมีย พ.ศ. ๒๔๓๓ หมอสมิทเจ้าของโรงพิมพ์บางคอแหลม

พิมพ์เรื่องพระอภัยมณีก่อนเรื่องอื่น พิมพ์ขายคราวละเด่มสมุดไทย

เรียกราคาเด่มละตั้ง (๒๕ สตางค์) คนค้นซื้อ หมอสมิทได้กำไรมาก

นยวาลังตรางคต ไทหลงหง จันทมอดมตคตังคณสุนทรภู่เที่ยว
 ดับกามเรียดายหงจะ ไทมาเห็นฯ เวลาณนายพลกบนายคาบบุตร
 สุนทรภู่ยังอยู่แต่จะได้บำเหน็จเท่าไรหาปรากฏไม่ คงแต่หมอดมัท
 รวยด้วยพมพหงด้อพระอภัยมณี คยมาทงหมอดมัทและเจ้าของ
 โรงพมพอน ๆ กตมกวา หาทหงด้อ บกทถอน ของสุนทรภู่พมพ ขนราย
 เป็นตาตบมา บางเรื่องได้พมพตง ๓ ครั้ง & ครั้ง หงด้อบกกถอน
 ของสุนทรภู่ได้พมพเมื่อในรัชกาลที่ ๕ หมดทุกเรื่อง เว้นแต่เสภาเรื่อง
 พระราชพงศาวดาร หรือพระดมต ๆ ได้พมพแต่ในรัชกาลที่ ๕ แด
 พมพเพียงเท่าทจากนี้ไว้ได้เพราะฉบับนี้หาย เพิ่งหาได้ฉบับบริบูรณ์
 จึงมาพิมพ์ดอชเรื่องคยในรัชกาลที่ ๕ เพลงยาวดอชย โยวาทกเพลงหา
 ฉบับได้ และได้พิมพ์ชในรัชกาลที่ ๕ นี้เหมือนกน

๗. วาดำยเกียรตคตของสุนทรภู่

บรรดาผู้ทชอบอนบิตถอยไทย คตเหมือนจะเห็นพ้องกัน
 โดยมาก ว่าสุนทรภู่เป็นกวีที่วิเศษสุดคนหนึ่ง ถ้าแจะจะต้องให้เลือก
 กวีไทยบรรดาคตมีชดียงปรากฏมาในพงศาวดาร คตเขาแก่กวีเศษ
 สุดเพียง & คน ใด ๆ เลือกก็เห็นจะเอาชอสุนทรภู่ไว้ในกวี & คน
 นนคย ชอพิเศษของสุนทรภู่ที่แปลกกับกวีคนอื่นน คตในกระบวน
 กถอนอย่างหนึ่ง กับด้านจนกระบวนกถอความชอย่างปากตลาคต
 อย่างหนึ่ง ในกระบวนเหล่านี้จะหาคตสุนทรภู่แทบไม่มี แดบกกถอน
 ของสุนทรภู่กัน ถ้าว่าโดยหงกฐาร ในทางอักษรศาสตร์ มัทคได้

หาดย้อย่าง เช่นมกไรศัพทศ และชอบเขียนแก่ศัพท์ไปตามใจผู้
 แต่ให้คิดสมมติของตน แนนแต่งโคลง (นิราศสุพรรณ) ก็มีใครเขาใจ
 ได้ในข้อบังคับเอกโต จะเปรียบกับบทกลอนของกวีที่เป็นบุคคลชั้นสูง
 เช่น พระราชนิพนธ์ ใน พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยนั้น
 เปรียบกันไม่ได้ ทั้งนกลเป็นธรรมดา ด้วยการที่ได้อศึกษานักกั้น บุคคล
 ชั้นสูงเมื่อเรียนเขียนอ่านหนังสือแล้ว ได้เรียนแบบแผนกระบวนภาษา
 และตำราอักษรศาสตร์แล้วจึงหัดแต่งหนังสือ ฝ่ายบุคคลชั้นต่ำเช่น
 ช่างทอ ได้ศึกษาเพียงแต่หัดอ่านและเขียนหนังสือ ไม่มีโอกาสได้
 เถาเรียนการรับความรู้ใด ๆ หมายความว่าชอบแต่งบทกลอนมักเริ่มคิดแต่ง
 ด้วยชอบเขาบอกบทกลอนดั่งร้อยสักรา อันคือยักกลอนเป็นสำคัญ
 ผูกหัดมาในทาง ความคุ้นเคยกับครู ได้ไหวพริบและให้ชำนาญในทาง
 กลอน เถาถกกลอนเป็นสำคัญซึ่งความที่ จะไร้อุปการให้ลูกต้องตาม
 แบบแผน จะยกตัวอย่างพอให้เห็น ดังเช่นคำขวัญแม่ในบทเด็กกวีได้
 คิดมาลงไว้แล้วนั้น ช่างทอแต่งว่า แต่พ่อนานเจ้ากรรมมราช
 เรณีน กวีเป็นคนชั้นสูงเช่นพระราชนิพนธ์ เป็นไม่ตรงเป็นอันขาด
 เพราะคำว่าเจ้ากรรมนั้น ผิดกับตำแหน่งของพระยายมราช แต่ฝ่าย
 ช่างทอรู้จักคำนี้ด้วยโลกทัศน์อันสูงส่งใน ถ้อยคำความก็แปลว่าชาย
 เหมือนกัน จึงใช้ตัวเจ้ากรรมดังนี้ ความที่กล่าวนมาเป็นข้อยุจนัยใน
 ทางวรรณคดี มีใ้ประดังที่จะลดหย่อนคุณวิเศษของช่างทอ ถึง
 ความบกพร่องมีเช่นว่า บทกลอนของช่างทอจึงขยับจาต้อย่างเชก
 ชยนั้นเอง แต่โดยเฉพาะแก่กลอนเพลงยาว หรือที่เรียกกันทุกวันนี้ว่า

กลอนสุภาพ กับในทางด้านวรรณกรรมว่าเป็นปากตลาด ชอนก
ต้นทรวงกษยวด จนเคยเป็นเหตุให้ทรงพระราชนิพนธ์บทละครเรื่อง
ไกรทองตั้งกล่าวมาแต่ แต่เป็นความจริง เพราะฉะฉนั้นรูปกลอน
พลเมืองจึงชอบกลอนต้นทรวงกว่าของผู้อื่น

คุณวิเศษของต้นทรวงกษยวดอย่างหนึ่งนั้น นับว่าเป็นผลคงแบบ
กลอนสุภาพจนกษยวดอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้นิยมชอบเขาอย่างแรงกล้าแพร่หลาย
มาจนทุกวันนี้ เดิมกระบวนแต่งบทกลอน ในสมัยเมื่อกครั้งกรุงศรีอยุธยา
ยังเป็นราชธานี ทรงตั้งบทกลอนที่แต่งเรื่องมักแต่งเป็นฉกฉวย โคตร
ฉกฉวยหรือกาพย์ ซึ่งบทกลอนสุภาพ เดิมใช้แต่งเสภาขับตำนาน เช่น
ร้องเพลงหรือร้องคอกล่อหรืออย่าง และแต่งบท โห่รับทศกัณฐ์และบท
จะคอนเหิงมาเกิด ซึ่งกลอนสุภาพนั้นแต่งเป็นเพลงยาวตั้งว่าดี เมื่อปลาย
สมัยกรุงศรีอยุธยา ถึงรัชกาลในรัชกาลที่ ๓ นั้นชอบเช่นนราศัทธิหม่อม
พิมพ์ต้นครั้งกรุงศรีอยุธยา และนราศัทธิพระวรวงศ์พระบาทสมเด็จพระ
พระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกได้ตั้งรับราชการมาทำตัวคนแต่งเป็นคน ก็นับอยู่
ในเพลงยาว ต้นทรวงกษยวดเริ่มเขากลอนเพลงยาวมาแต่งเรื่องนทาน
เรื่องโคบุตรขึ้นเมื่อในรัชกาลที่ ๓ นั้นมีฐานว่าแต่งเรณุนกก่อนผู้น
กวดต้น แล้วคือต้นทรวงกษยวดจนแต่งนทานเรื่องขึ้นเป็นกลอนสุภาพ
เขาอย่างเรื่องโคบุตรต่อมา^(๑)

(๑) ได้พิจารณาหาหนังสือซึ่งแต่งนทานเป็นกลอนสุภาพ บรรดา
ผู้ฉบับอยู่ในหอพระสมุดฯ เรื่องโคบุตรเป็นเรื่องเก่าก่อนเรื่องอื่นๆ
นทานที่แต่งเป็นกลอนครั้งกรุงศรีอยุธยา แต่งเป็นกลอนกาพย์ทงน

ชักประการหนึ่ง ในกระบวนแต่งกลอนสุภาพนั้น แต่ก่อนมา
 ไม่ได้ออกเขาดมมธโนเป็นสำคัญ อันที่จริงเป็นมธโนเดิมอันมธโน
 เป็นสำคัญ ในกระบวนกลอนโดยดุษเป็นแบบอย่างกษมาจนทุกวันนี้
 ว่าแต่พระภักตเป็นพระภักตให้กลอนสุภาพเพราะทรงยังชน ด้วยอีกอย่างหนึ่ง
 คงแต่หนึ่งดุษบทกลอนของสุนทรภู่ปรากฏแพร่หลาย บรรดาผู้แต่ง
 กลอนสุภาพในชนหลังมา ก็เห็นเขาแต่งตามแบบกลอนสุนทรภู่แทบ
 ทั้งหมด มีที่สามารที่จะแต่งได้ก็กลอนสุภาพ ๒ คน คือ นายมีเดมบุตร
 ชยวดีพระเชษฐภคินีแห่งวัดราชโอรสและนางศรีมาลาของกลางคนหนึ่ง กับ
 หม่อมมาโรทัย (ม.ร.ว. กระจ่าง ชัยวงศ์ภรรยา หม่อมชยา) ที่แต่งนิราศ
 ดอนดอนคนหนึ่ง กลอนกลอนมาเป็นสมัยศึกษาสุนทรภู่ทั้ง ๒ คน
 แต่ไม่ปรากฏว่าแต่งหนึ่งดุษบทกลอนหรืออื่นนอกจากพระมุนน

ในบรรดาหนึ่งดุษบทกลอนที่สุนทรภู่ได้แต่งไว้ ถ้าจะดุษให้
 ผู้ชานชราดุษว่าเรื่องไหนเป็นดุษที่งามเพน ก็อาจจะเห็นดุษดุษของกัน โดยมาก
 ว่าเรื่องพระอภัยมณีเป็นดุษที่สุด เพราะเป็นหนึ่งดุษซึ่งยาวแ่งดุษ
 กลอนทั้งดุษความกตึกกตึกเรไร เรไรอันเช่นเสไรดุษอนพดุษยามดุษวดยดุษ
 กตึก นราศุภเรไรของกตึก นราศุภเมธองเพชรรูปกตึก แต่งดุษอย่างเชกษกตึกจริง
 แต่เป็นเรไรดุษ ๆ จะเปรียบกับเรไรพระอภัยมณีไม่ได้ ถ้าจะดุษดุษดุษ
 อีก อย่างหนึ่ง ว่าใน บรรดาบทกลอนของ สุนทรภู่ เรไรใหม่ จะดุษดุษว่า
 เพน กตึกเหมือนเรไรเห็นดุษดุษของกันอีกว่า บทดุษดุษเรไรของชยภคินีราช
 เป็นดุษดุษว่าเรไรดุษ เห็นได้ชดุว่าเพราะสุนทรภู่ไม่ดุษนทคดุษดุษดุษดุษ

ไปแต่งเขากไม้ต้นไม้อื่นใด ก็เหมือนนกกับกตกรูไปแต่งนราก็เมือง
ผู้พรรณเป็นโคลง ถ้าจะเอาไปเปรียบกับโคลงนราก็เรื่องทันทบถ
กันว่าแต่งดี เช่นนราก็มีนทรอื่น ผู้แต่งกตกรูก็ไม่ได้ เพราะฉะนั้น
จึงควรยกย่องผู้แต่งกตกรูแต่ว่า เป็นกวีพิเศษในการแต่งกลอนเพลงยาว
หรือที่เรียกกันว่ากลอนสุภาพนั่นเอง

บัวออกนักษัตรอสูรศักดิ์ กักถ่วงในพระแท่นดงรังนั้นกับ พ.ศ. ๒๓๗๑
 เป็นปีเริ่มสร้างวัดเทพธิดา ปรากฏความจดหมายเหตุโบราณับพระยา
 ประมุขธนรักษ์ (หน้า ๕๓) ว่า "บวช จ.ศ. ๓๑๑๑ (พ.ศ. ๒๓๗๑)
 --- เดือน ๗ พระองค์วาศ (กรมหมื่นยปรีธดาเทพ) สร้างวัด
 บ้านพระยาไกรถ้องหลวง (คือวัดเทพธิดา)" เข่าใจว่าการสร้างวัด
 เทพธิดาเสร็จลงเมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๒ เพราะปรากฏว่า พระบาทสมเด็จพระ
 พระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนิน มุกพัทธสีมาใน พ.ศ. ใน
 ต้นทศวรรษอยู่ในสมณเพศ และคงจะได้มาอยู่จำพรรษา ณ วัดเทพธิดา
 ในมุกพัทธสีมา หรือตติยมาสกบหนึ่ง เพราะถ่วงใจในเรื่อง "ราชน
 พลาน" ว่า "ไซยามัน্নชาติสังฆาวตฺส เทยโสมณโธ ในอารามถ่านวดา"
 รัชกาลที่ ๒ ครอง พ.ศ. ๒๓๕๕ แต่งว่าเช่นพระบรมขมาจนถึง พ.ศ. ๒
 ๓๖๑ เพศก่อน พ.ศ. ๒๓๖๑ ก็คงไม่ไปเยี่ยมวัดเทพธิดา แต่มี
 หลตฐานว่า ท่านเจ้ากรมได้ไปเยี่ยมด้วย และอาจหาเพศหรือตาร
 จะหาเพศในรัชกาลนี้เอง เพราะกล่าวคือไปว่า ต้นพุทธศตวรรษกรณา
 รัชกาลที่ ๒ เสด็จไปนิมนต์ "จึงรวมเอาที่สุนทรภู่ช้อย ๗๑-๒๐ ปี
 (พ.ศ. ๒๓๖๑-๒๓๗๕) ในระบับสุนทรภู่ไปพระแท่นดงรังและแต่ง
 นีราศในการไปคราวนั้นก็คงไม่ใช้ถ่านวดา ในบวออกนักษัตรอสูรศักดิ์
 เพราะถ่านวดานักตอนผาดโผน ไม่รู้ดีกว่าแต่งประพจน์ด้วยคำถ่านวดา
 ถ่านวดาเปรียบเทียบกับนราศเจ้าทองและนราศวัดเจ้าฟ้า ซึ่งใน
 รัชกาล สุนทรภู่แต่งเมื่อยช้อยในสมณเพศ ก็คงกินใจ หอจับอ่าน
 ก็คงรู้ได้ว่า สุนทรภู่จะได้เคยแต่งกลอนนราศและเรื่องรัก ๆ ใคร ๆ
 หมายอย่างไรเพราะเพราะพรจกนชาชชงกคาม แต่เมื่องแต่งนราศ ๒ เรื่อง

นั้น ก็ประหยัดค่าเบี้ยเป็นอันมาก ด้วยคงจะรู้สึกตัวว่าเป็นบรรพชิต
จะแข็งให้ขาดไหม ไปเสียตั้งเงินจ้าวไป ข้านว่าคงเดาเจ้าพาดคางเป็น
จำนวน "เงินทอนที่หัดประคั้นผู้คิดออกขจร" ในทางจำนวนกอดอนจึง
ยอมรับไม่ได้ว่า ผู้ทรงแต่งตั้งนราศพระแท่นตงรังด้านจน

แต่ก็ประหลาดที่นราศพระแท่นตงรังจบบดด้วยคำว่า "ขอเชิญ
ไทเทวราชประสงคพร ให้ตั้งหรือทอชานเฮย" คือว่าเป็น "ตั้งนร"
ในวรรคท้ายนี้ หมายถึงตั้งนร ถ้าจำนวนกอดอนแต่ละระยะมีคาม
ประหวัดของตั้งนรไม่ชดกัน ก็ควรจะยอมรับเช่นนั้นได้ แต่เมษชดกัน
ตั้งข้างกัน คำว่า "ตั้งนร" ในที่นี้ ก็คงไม่หมายถึงตั้งนร ความ
จริงน่าจะเป็นอย่างนั้น เพราะที่กล่าวในหนังสือ ๆ ดูเหมือนคำว่า
"ตั้งนร" ก็คงจะเป็นคำต่างไป นักแต่งกอดอนของเราที่ชอบใช้
"ตั้งนร" ในบทกอดอนของตนมาก ซึ่งมีความหมายไปในทางว่า
ไพเราะดี หรืออาจแปลความความหมายว่า "บทกอดอน" ก็ได้ ไม่ใช่
ขอเฉพาะอย่างตั้งนรเสียไซ้ ทั้งนี้เราเห็นว่าเนื่องจากพวกนิยม
ด้านกอดอน ตั้งนรกันแน่ ในคณจานนราศพระแท่นตงรังนั่นเอง ถ้าเรา
ชานยอนหลงชนไปยึดถัดของด้านบรรพชิต จะเห็นได้ว่า ผู้แต่งได้ถัดว่า
กอดอนตัวเดียว

"ไซ้จะแต่งตั้งประภคยอดลดดา ทำนราศกรมศรพิณมัย
ด้วยจตรภกาพยกอดอนอกขจรไทย จึงคงใจแต่งคำแต่อย่าง

อันผิดลักษณะของตั้งนร ซึ่งรู้ตัวว่าแต่งกอดอนดี ไม่ยอม
ถ้อยคำ มีแค่ขยอชด เช่นในเพลงยาวถวายเป็นอวาทกกุญใจว่า
"อย่างหม่อมฉนชนทศและเรว ถึงตบศวกแคระชเฝ้าชดาว"

เป็นช่างกะฉนทกลองยาว เขมรดาถยเดียงถงเมืองนคร

แม้ในกลอนเรื่องอื่น ๆ ก็มิเคยไว้มากบ้างน้อยบ้าง จึงไม่พอ
ที่จะอ้างได้ว่าฉนทฎาทรงนราคาพระแทนตวง ความ

แต่ใครเป็นผู้แต่งนราคาพระแทนตวง เราอาจขอบได้ทันที
เมื่ออ่านนราคาฉนทฎาทรงนราคา (ไม่ไร่นราคาฉนทฎาทรงนราคาซึ่งเป็น
ของฉนทฎาทรงนราคา) ครบที่กล่าวไว้

ไปฉนทฎาทรงนราคาในนครเขมร ไม่เหมือนไปพระแทนตวง
ทางประเทศรอมกันคิดเห็นหนึ่ง แม้ตามวิชาโรชาดยครุญ
กับบทความเข้ามาในฉนทฎาทรงนราคา

ความจริง ถ้าเรากล่าวนราคาพระแทนตวง เทียบกับ นราคา
ฉนทฎาทรงนราคา ก็จะได้ว่า "นราคาพระแทนตวง" นั้น
ด้อยกว่า "นราคาฉนทฎาทรงนราคา" ดังที่กล่าวมาแล้ว แต่ผู้แต่ง
บทความดังกล่าว ซึ่งชื่อ นราคาพระแทนตวงต่างกัน ถ้า
พิจารณาในทางด้านบทกลอนนราคาทั้ง ๒ เรื่อง ก็เห็นจะ
เทียบความกันที่ด้อยหนึ่ง และที่เทียบกลอนเทียบความกับนราคา
เหล่านั้น จึงเข้าใจว่า ผู้แต่งนราคาพระแทนตวงนั้น คงเป็นคนเดียวกับ
ผู้แต่งกลอนนราคาฉนทฎาทรงนราคา

ผู้แต่งกลอน "นราคาฉนทฎาทรงนราคา" มีกระทู้โคลงบอกไว้ตอนท้าย
ว่า "เมื่อมีนราคาฉนทฎาทรงนราคา" และว่า "ถวายพระพรของยาต่าง ถวายทาง
แดง" ประกอบกับกลอนที่บอกไว้ข้างต้นว่า "มีโรงฝึกจึงได้
ความว่า แต่งถวายพระเจ้าของยาเจษ พระองค์ใดพระองค์หนึ่ง ใน
รัชกาลที่ ๓ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๓ คือเมื่อรัชกาลของยาเจษแล้ว ขณะเมื่อ

เต็มขนิมแค้นปราศผู้พรรณ นิมรรตาคัดคิดเป็นหินพรหมดมพิศ
 นายอากรเมืองผู้พรรณบุรี ได้เดินทางไปเก็บอากรเมืองผู้พรรณแจ้ง
 แต่งนราศในคราวนั้น ร้อยความที่พรรณนาในนราศผู้พรรณมียุ
 ดอนหนึ่ง แต่งถวายแด่ผู้ถือปในการวาดเขียน เช่นพรรณนาใจเมือ
 ผ่านหน้าวัดเพลงและบางคอนกแต่งง่า ผู้แต่งมีความรูทางโหรา
 ศาสตร์หรือเป็นหมอลอยบาง เช่นกล่าววว่า "ตั้งเกิดฤกษ์ยามตาม
 เวลา" และว่าคือ "เป็นหมอลอยกายตายเฉยเฉย" ทำให้ตั้งดี
 ว่าจะเป็นนายมคนเดียวกับตนเอง ก็ถนเพลงยาวผู้รับพระเกียรติ
 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเรียกโดยเพลงยาวนั้นว่า
 "นายนิมบุตรพระ ไหวนแดง" ด้วยเกิดก่อนเบื้อหน้าในจราช้างเขียน
 เห็นว่าคงมีความชำนาญในทางนี้ทุกข้อ จึงแต่งเพลงยาวผู้รับ
 พระเกียรติทอดเกล้าฯ ถวาย ให้รับจอบได้กล่าวทรงปราน พอสันท
 ราชเขียนแปดย่นจว่า เพื่อ ร้อยด้วยพระศมไป ในอาตถกณ ด้วย
 จครกจึงดมปรารถนา ติถามนคนเดียวกับเต็มขนิม—หินพรหม
 ดมพิศผู้แต่งนราศผู้พรรณแล้ว ก็เข้าใจได้จ่าไม่ได้ไปบราชการ
 ทางกรมพระอาตถกณคามที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา
 คำวราชานุภาพ ทรงเจ้าได้ (ในคำนำถอนเพลงยาวผู้รับพระ
 เกียรติฉบับพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๘๔) ว่า "นายนิมบุตรพระ ไหวนแดง
 กวังรัชกาลที่ ๓ คนหนึ่ง ได้เขียนชาติกวีของพระภริกาตถกณพระ
 ญ โยตั้งด้วยรณราชจวราชาม แด่กระเถาะเจ็ยเมือไฟใหม่หมดแล้ว"

ยึ่งในนราศผู้พรรณเล่าความว่า ผู้แต่งเคยบอชยอิด
 พระเชษฐาฯ จึงตั้งดีจว่าจะเป็นคนเดียวกับนายมที่แต่งนราศเดอน ซึ่ง

เดิมเจ้า กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ทรงอธิบายไว้ข้างต้นนราศ
 เต็ม (ฉบับพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๖๖) ว่า "กล่าวกันมาเป็นหลักฐานว่า
 นายมี ศิษย์ สุนทรภู่ แต่ง (นราศเดือน) เมื่อบวช เป็นพระ อยู่วัด พระ-
 เขตพินฯ นายมีทนนวาทิต่างกลอนนราศเมืองตลางโง้งก็เรื่องหนึ่ง
 ปรากฏจำนวนในหนังสือ ๒ เรื่องด้วยกัน ความที่กล่าวมานั้นเห็นว่า
 พยจะเชยพังได้ ด้วยกลอนนราศเดือนและนราศตลางทง ๒ เรื่อง
 แต่งตามแบบของสุนทรภู่เป็นคำร้อง แต่งเป็นศิษย์หรือเป็นผู้นบถ
 วิชากลอนของสุนทรภู่ แต่เพราะเหตุในทางความที่แต่ง ผิดกับสุนทรภู่
 ในนราศตลาง (ฉบับพิมพ์ของโรงพิมพ์พานรกรุง พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็น
 นราศตลาง) ก็บอกไว้ในตอนจบว่า ฉันเป็นศิษย์ของสุนทรภู่ของพ่อ
 พิโรจน์มทรกนบุรี" และในนราศตลางก็บอกไว้ตรงกับนราศพระ
 แทนคงจริงว่า ของเรียกนราศพระเขตพินฯ เหมือนกัน คือความ
 ดมพรชยบถกาทหารไพร่ ซึ่งเขาเล่า ก็กลอนนายมีหรือเต็มขม
 มี หม่นพรมส้มพดล้วยะของเป็นนราศพระแทนคงจริง "ไม่
 อยกนักหรือรู้สึก ซากาตกต้องไปถึงไพร่ตมเนา"

ด้านวงกลอนรองนายมีตเพียงไร ไม่จำเป็นของกล่าว ๒๒
 ให้ของนักแต่เพียงว่า นายมีแต่งนราศบางเรื่องดี จนทำให้คนเข้าใจ
 หดงไปว่าสุนทรภู่แต่ง เช่น นราศเดือนก็เคยกล่าวเคยเชยชกนวางของ
 สุนทรภู่ นราศพระแทนคงจริงก็เชยชกนวางของสุนทรภู่เช่นกล่าวข้าง
 ต้น จึงพออนุมานได้ว่า ด้านวงกลอนของนายมีตเพียงไร ยงนราศ
 สุนทรภู่ด้วย ดีเหมือนจะดีขมแบบพิเศษก็ มีนกลางขมกนว่า
 กลอนนราศสุนทรภู่แต่งดีแต่แปลกกถานนราศอื่น ๆ ของนราศของ

นายมีเซิง เห็นว่าค่าเดือนและนราคาพระแท่นตั้งทรงที่แพงมากจนด้วย
 เพราะความขมขื่นตาเรือนราคาก็แพงจนมาด้วยมาก ย่อมพรรณนา
 เกยอกับความรักเป็นเหตุ เช่น เมื่อแต่งไปเห็นหรือหนักไปดังสถาปนา
 ตำบลบ้าน พรรณไม้ หรืออะไรอื่น ก็หยิบเอาเรื่องนั้นมาเป็นเหตุ
 ใช้ดำเนินจนตลอดพรรณาจนมากดังทรงกรัก ความรัก ยิ่งใช้โดย
 คำดำเนินจนตลอดพรรณาได้แนบเนียนเพียงไร ก็ยิ่งนิยมกันความแต่งดี
 มีรส คือความรักเป็นเครื่องจูงใจผู้อ่านฟัง หรือแม่ตัวผู้แต่งเองเป็น
 ดั่งนด้ากัญ อย่างที่กล่าวกันในวรรคนี้อันเดียวว่า "ดังคารวะ"
 เหม เรื่องดังคารวะประกาศของกวีไทย และ ดังคารวะติด ของกวี
 ทรภะก็ดเป็นต้น แต่ราคาดีพระแท่นของนายมีแต่งที่ถกเถียงเรื่องรักไป
 ได้โดยประหลาด เมื่อพรรณนาถึงคำขบถสถานหรืออื่นใดก็ตาม
 ดำรงพรพรรณนาความจูงใจผู้อ่านโดยประหลาดถึงเรื่องรัก แต่
 ลงท้ายขยหายไปในเรื่องราวที่เป็นคดีอื่นใด และถึงจนตลอดเขาตนได้
 อย่างสนิท น่าฟัง เป็นเช่นนี้เกือบตลอด จึงเป็นความตั้งใจของผู้
 แต่งที่จะให้เป็นเช่นนั้น เพราะบอกไว้

“ผู้จะคิดครวญคร่ำรำลึกว่า ไฉนราค้างนุรด์ศกกระเด็น

ประดีษผู้กลอนก่อนคำเป็นด้ากัญ ไปดังพรรณนวงนโมมครวญ”

การทวนแต่งนราคาดีพระแท่นของนายมีเป็นต้น ก็คงเป็นเพราะ
 เจตนาผู้แต่งน้อยช้อยในปัญญาใหญ่ ย่อมมองเห็นความเป็นของ โดกเป็น
 สุภาษิตไปได้ตามวิธีของปัญญาใหญ่กว้างคิดทงหลาย จึงมีความดีเป็น
 พิเศษ แต่ถ้ายากทราบจัดเป็นพิเศษอย่างไรก็โปรดหาอ่านเอง

อธิบาย

ว่าด้วยเรื่องพระอภัยมณีของสุนทรภู่

สุนทรภู่เป็นกวีเอกเช่นไร แจ่มอยู่ในเรื่องประวัติของ
สุนทรภู่ ซึ่งพิมพ์ไว้ข้างคนหนังสือพระอภัยมณีเล่ม ๑ แล้ว หนังสือ
พระอภัยมณีเป็นเรื่องแต่งโดยประวัติของสุนทรภู่แต่เหมือนกัน ใน
ที่จะแต่งอธิบายเฉพาะเรื่องพระอภัยมณีให้ทราบชัดอย่างไร คน
ทั้งหลายจึงนิยมว่าเป็นยอดนิยายที่แต่งโดยสุนทรภู่เอง

อันหนังสือประวัติพระอภัยมณีของสุนทรภู่ฉบับหนึ่งซึ่งผู้เขียน
แต่งหลายตำนาน จะว่าไม่มีหนังสือเรื่องหนึ่งชื่อใดที่จะเปรียบกว่าได้
กว่าเช่นนี้ ไม่ใช่ประสงค์จะยกย่องว่าหนังสือเรื่องพระอภัยมณีดีกว่า
หนังสือของผู้อื่นทั้งหมด มุ่งหมายความที่กล่าวแต่ว่าหนังสือพระอภัย-
มณีเป็นหนังสือที่แปลกเรื่องอื่น ๆ เป็ยคนแต่งโดยสุนทรภู่
แปลกกับกวีอื่นของกวีอื่นซึ่งมีมาในสมัยเดียวกัน ความคิดและ
โวหารของสุนทรภู่ที่แต่งเรื่องพระอภัยมณี ก็แปลกกับหนังสือซึ่งผู้อื่น
แต่ง และที่สดความที่คนทั้งหลายนิยมหนังสือพระอภัยมณีก็แปลกกับ
หนังสือเรื่องอื่นด้วย จะว่าเรื่องข้อที่ลงพิมพ์เป็นอุทานเมื่อราชา
บังยอมเขาก่อน เป็นสมัยแรกมีหนังสือพระอภัยมณีพิมพ์ขาย ครั้ง
นั้น เห็นคนชนชั้นใหญ่ทั้งผู้ชายผู้หญิงพากันชอบอ่านเรื่องพระอภัยมณี

ส่วนนิทานต่างประเทศมาก คงจะได้เล่าเรื่องอาหรับราตรีจากพวก
 แรกที่เข้ามาค้าขาย แล้วจำเอาเรื่องซึ่งรู้จักต่าง ๆ มาแต่งกคิดคิด
 คือประกอบกับความสันนิษฐานของคน เรื่องพระอภัยมณีจึงแปลก
 กับนิทานไทยเรื่องอื่น ต่อมาเมื่อเสด็จประพาสยุโรปครั้งหลังใน
 หนังสือเรื่องไถ่บ้านซึ่งทรงพระราชนพนธ์ สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง
 บังทรงพระราชนิพนธ์ถึงเค้ามุดเรื่องพระอภัยมณี มีปรากฏอยู่ในตอน
 เสด็จทอดพระเนตรตำหนักตรวณของน้อย ของพระมเหสีพระเจ้า
 แฉกคืนฝรั่งคดี ทวงเวทไรลธกนหิงหิง (๑) ว่า หือทแปลกมาก
 นนคหือองเดี่ยว ไม่นโคเดี่ยว ถัดมลงเดี่ยว โตะจคอยู่ใน
 ธนศาธาเรจแถวทะลงงนหมกบพนเอง ตามแกกจจะระแคะระคาย
 โครเถาโพง หรือจะมในหนังสือเกา ๆ ครงโตะบ้าน ทคนหารเดี่ยว
 แถวว่าไมจรง จงมิได้เก็บลงโพงศาถคาร ติงน

ตั้งแต่ข้าพเจ้าได้ฟังกระแสพระวราชดำริ ก็ได้เอาใจได้ตรวด
 ตราเค้ามุดเรื่องพระอภัยมณีมา แดกยังหาได้เพียรอ่านให้คตอดเรื่อง
 ไม่ มาจนในรัชกาลปัจจุบันนี้ เมื่อหือพระสมุท ๑ มีกการพิมพ์หนังสือ
 ยี่มาจน ขาพเจานกเถาเรื่องพระอภัยมณีเป็นหนังสือขงนยมกนมา
 แดกจน บางทหือพระสมุท ๑ จะตองพิมพ์ลคกรงหนังสือ จึงได้เอา
 หนังสือเรื่องพระอภัยมณีมาอ่านคองแถกนจนปลถาย พออ่านไปก็แถ
 เห็นความสมจริง ถึงกระแส พระวราชดำริ ของสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง

(๑) พระวราชนพนธ์เรื่องไถ่บ้านเล่ม ๒ หน้า ๒๑๘

คือวาเรอฆพระภิกษุณณ สุนทรภู่คงใจแต่งโดยประณีต^(๑) ทั้งคงเรื่อง
และถ้อยคำสำนวน ส่วนตัวเรื่องเนพยายามตรวจตราหาเรื่องราวที่
ปรากฏอยู่ในหนังสือต่าง ๆ บาง เรื่องที่รู้โดยผู้บอกเล่าบ้าง เขา
มา ตริตรอง เลือกรคิด ประดิษฐ์ คิดต่อ แต่ง ประกอบ กับ ความคิด ของ
สุนทรภู่เอง อาจจะดัดแปลงจนกลมกลืนได้ เช่นเรื่องอาหรับราตรี ซึ่ง
ดัดเค้าพระพุทธรเจ้าหลวงทรงพบนมออกหลายแห่ง เป็นคนจากสุนทรภู่
คิดให้พระภิกษุณณรับานาญการแทน แปรดกับอภิมุข ในหนังสือ
เรื่องอื่น ๆ นั้น ก็กลมกลืนอยู่ในหนังสือหลวงคาวตารจนเรื่องไซฮัน^(๒)
คือ เดียวแต่ดัดแปลงเนื้อเรื่องรับกับพระเจ้ามอญบ้าง ก่อตัวไว้ใน
เรื่องไซฮัน ดังนี้

“เคยหวเหตยงเจงเตง ไซฮันตังหวา เนื้อนอยซาพเจ้าเทยงไป
เมืองเหมือ พมยงเคมคทหมงชานาญเบามเกว ฉายโตโดยนเดยง
ปัดวทโทคตตตโชนก ตรมาตรวายโตมาใจกระตางคจทงเหลก
และคิตากม้อจาแข็งชชอยโต แต่คณย (ชานาญเบาม) นนมีกพอใจ

(๑) หมายความว่าแต่งแก้เต็มต้นกไทยที่ ๓ ไปจนเต็มที ๕๗ ตอน
ไปตฤณชาติให้แต่ง ดังปรากฏอยู่ในเรื่องประดักสุนทรภู่ ซึ่งพิมพ์
ไว้ข้างต้นเล่ม ๓

(๒) พงศ์าวตารจนปรากฏว่าแปลในรัชกาลที่ ๓ ตามเรื่อง คือ
เคยตลกเรื่อง ๓ ไซฮันเรื่อง ๓ ตามกถเรื่อง ๓ สุนทรภู่ดูเหมือนจะ
ได้ยืมเค้าเรื่องไซฮันกับเรื่องตามกถ

ข้าศึก เห็นแตกเกาทัณฑ์ยิงมาถนัดหวัดล้มตายหิตายพัน เหลือ
ทหารอยู่แค่พันหนึ่ง จึงอุททมนมัสการตามพระเจ้ามอปาของที่ถูกถูก
เกาทัณฑ์หลายแห่ง และคงพระเจ้ามอปาของนั้นเข้ามาอยู่ในเพลง
กระบของโมมูโตเดมอ จึงไม่ถูกถูกเกาทัณฑ์ ตงน

อนึ่งเรื่องที่ตั้งทรภูวาฝรั่งขยเมองตงกานหมกเคามูต ด้วย
เมื่อคริสต์ศก ๑๗๓๕ ตรงกับปีกน พ.ศ. ๒๓๕๗ ในรัชกาลที่ ๒ กรุง
รัตนโกสินทร ทางเมืองตงกาของกษัตริย์เจ้าแผ่นดินขอกจากราช
สมบัติ เขาเมืองตงกาแผ่นดินของชนของอังกฤษ กตศัพทคงเดงดอ
เขามาถึงประเทศนี้ว่าเมืองตงกาเป็นเมืองฝรั่งเดอ ชนเขงททาให้
ตั้งทรภูตมความคิดว่าเมืองตงกาเป็นเมืองของฝรั่ง ไร้ตั้งทรภูจะไมรู้ว
เมืองตงกาเคยเป็นของราชตงกานหมกเค

ยังออกหรือหนึ่งครั้งมาด้วยฝรั่งตั้งราชบาทหลวงนน เพราะใน
สมัยเมื่อตั้งทรภูแดงเรื่องพระอภัยมณี มีตั้งราชบาทหลวงโรมัน
คาทอลิกมาอยู่ในประเทศนี้แล้ว แต่ตั้งทรภูถูกล้างในเรื่องพระอภัย-
มณีว่าตั้งราชบาทหลวง เป็นคนเจ้าอุบาย ความคิดเล่หัก ค้าง ๆ นั้น
ตั้งนนิฐานว่า เห็นจะได้ฟังคำบอกเล่า จากพวกมิชชันนารี อเมริกันฝ่าย
ตทไปประเทศนี้ ซึ่งแรกเข้ามาตั้งในประเทศนี้เมื่อรัชกาลที่ ๓ ที่เรียก
รัชบาทหลวงอีกคนหนึ่งว่ามิชชันนารี น่าตั้งตั้งนนิฐานว่าจะมาแต่ ไปบนเอง
แต่ตั้งทรภูฟังเพี้ยนไปจึงกลายเป็นมิชชันนารี

อนึ่ง กระบของรบพุ่ง เช่น พรรณนา ในเรื่อง พระอภัยมณีก็
แปลตกกับหนังสือเรื่องอื่น ถ้าตั้งนนิฐานว่าตั้งทรภูได้เคามูตมาแต่

เรื่องต่างกักเก็บจะไม่ผิด เขามองเรื่องพระเอกยมนต์ที่ดูทรูๆได้มา
แต่ไหนนาจะยังมีขยทอน หากคนไปก่อกบชก

ถึงความคืดของดุนทรู ซึ่งประคิม ชู จนเง ในเรื่องพระเอกย-
มณ กิมแปดกยอย่างขบขานผดกบหนึ่งด้ยเรื่องอนหลายอย่าง ยกเป็น
อุทาหรณตงเช่นเรื่อกาบนใหญ่ของโจรสลทิง ทว่าถงมเรื่อกด่จนคก
กฉานชยในเรื่อ จะฉาพยากรณเควความคืดขเรื่อเมด ใหญ่ปัจจุบณ
แฉด้าเกาษนคชของทราหมณในเรื่อ จะฉาพยากรณเควของบนักแพย
ฉาไต แฉดแปดกนทหนานหนึ่งหนึ่งน ครงฉาถงทบเพลงของนาง
ฉะเวงเมือพากนคชขงปวงโยธมถน เมคณท ๕๕ ในเดม ๒ หน้า

ฝ่ายพามาถวาทาฉะทร ในคชทรทตถกฉาบังฉฉ
เหมือนคนคชปทาทย เมทฉาคนพต ฉฉงกระแฉงชอิมเพลงฉฉงฉฉ
กระฉบปฉฉชฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
นางฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
เป็นภาษาฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
บรรรฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
บางฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
ถ้าใครฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

แฉดชกทคยขงหนึ่งฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

อธิษฐานดีของบุคคลต่าง ๆ กันอย่างหนึ่ง คนไหนวางอธิษฐานดีไว้
 อย่างไม่แต่แรกจะกล่าวถึงในแห่งใด ๆ ก็ไป คงให้อธิษฐานดีเป็น
 อย่างน้อยทุกแห่งไป อีกอย่างหนึ่งกาฬพฤฒาว่ากล่าวกันด้วยความ
 รกต ด้วยโกรธแค้นกต สันทรภูกจดาถ้อยคำสำนวนมาให้
 สัมผัสใจคน ใครอ่านจึงมักชอบ จนถึงนำมาใช้เป็นสุภาษิต กระบวน
 เรณกล่าวมาในข้อนี้ ก็เหมือนจะไม่มีหนังสือเรื่องอื่นดีเรื่องพระอภัย
 มณีใด เว้นแต่บทเสภาเรื่องรามเกียรติ์แผนเรื่องเดียว

เพราะหนังสือพระอภัยมณีเป็นเรื่องแปลก และแต่งคห
 กระบวนกลอนและโวหารดังกล่าวมา คนทั้งหลายจึงได้ชอบอ่านกัน
 แพร่หลายแก่กันมา ถึงขนาดว่าหาซึ่งอยู่ในพวกซึ่งหนังสือพระ
 ภัยมณีมาแต่ก่อน เห็นจะต้องรับตำราหรือบทอื่นบ้าง เมื่อมาอ่าน
 พิจารณาดี ในสมัยนั้นหลงมัว ถลนเรณเรื่องพระอภัยมณี ด้วยนารัฐ
 ความชอบหนังสือมโหฬารก็คิดแต่กัน ก็ควรในสมัยเมื่อสุนทรภู่แต่งเรื่อง
 พระอภัยมณีนั้น ไทยเราจึงเห็นหนังสือฝรั่งมากนัก จะหาไทยที่พูด
 ฝรั่งได้ ในครั้งนั้นทางบ้านกรุงเทพฯ เห็นจะมีไม่ช้อยกว่า ๕ คน จะไป
 หมายให้สุนทรภู่แต่งจากภูมิภาค และชนบชกรรมเนียนฝรั่ง ให้ถูกต้อง
 อย่างไม่ได้ ที่สุนทรภู่แต่งหนังสือเรื่องพระอภัยมณีแก่กับออกไว้ชื่อว่า
 เป็นเรื่องแต่งเติม ก็มิได้ประสงค์จะให้ ใครเชื่อว่าเป็นความจริงจัง
 สัยางเรื่อง พงศ์าวดาร ที่แก พยายาม คนคิด มา แต่งเป็น เรื่องราว ได้ถึง
 สัยางนั้น ก็คงจะนับว่าดีหนักหนา ถ้าจะเปรียบกับหนังสือซึ่งฝรั่ง
 แต่งว่าด้วยเมืองไทยแม้ภายหลังสุนทรภู่มานาน ๆ เรื่องที่ฝรั่งพรรณา

จำถึงจนบรรทมเต็มไทย งมว่ายยิ่งกว่า ดุ้นทรภู่ พรรณนา ว่าด้วยชนม
 บรรทมเต็มยั้งกม เพราะฉะฉนจงเห็นศวรรษเรื่องพระอภัยมณเฑ
 เป็นหนังสือแต่งดี ด่มศวรรษรักเรียนในทางวรรณคดีจะอ่าน แต่อย่า
 อ่านโดยเข้าใจผิดอย่างเช่นข้าพเจ้าเคยมีคมาแต่เมื่อยังอยู่ในโรงเรียน
 ด้วยไปหลงเกณฑ์ให้ ดุ้นทรภู่แกรอบรู ตั้งซึ่งพินิจด้วย แกจะรู้ ไ้ในสมัย
 ของแก ถ้าเป็นนักเรียนอย่าหลงในข้อนี้แล้ว ข้าพเจ้าเชื่อว่าใคร
 อ่านเรื่องพระอภัยมณเฑคงจะชอบทุกคน

เรื่องพระอภัยมณี

ตอนที่ ๑

พระอภัยมณีกับศรีสุวรรณเรือนวิชา

๑ แด่ปางหลังยังมีกรุงกษัตริย์

ธมมุตตวงศ์ทรงนามท้าวสุทัศน์ ยานธมมุตตนาชื่อนามธานี
อินทกรโกรใหญ่ยอดสืบเกล้าโยชน งามเขาโศกเป็นทิวแพงบุรีศรี
ตะหับพร้อมไพร่ฟ้าประชาชน ชาวบุรีหรรษาดีถาวร
มเอกของคณดกษัตริย์นครราช พระนางนาถนามประทุมเกสร
สนมนางแสนธำรงศมกร ตงกษัตริย์นารักถักชญา
มีโอรสต้องขังกอดนทรดกษณ ประไพพิศุศรเพียงเทพเดธา
รัชชอภัยมณีเป็นพญา พงนเรกรนชนชาติบหำบ
อินทุมารศรีสุวรรณนพเบงพ้อง เกษตงทองนพคุณจำรญศรี
หังไธกันคชชนชาติบดำนบิ พระชนนวิกรโควตงนยนา
ตมเด็จทำวบิคุรงคคำรงราชย์ แชนตวาทถกนอัยเด้นหา
จะเขกถ้งกรของธมมุตตชคตยา แคววข้างโตไม่ขำพญา
จ้งคำร์ธครธเวีนกโอรสราช มารินอาถ้งแท่นสุวรรณแถวบรหาร
พ้อจระแจ้งแจ้งจำคำโโบราณ อินชಾಯราชย์เรชกษัตริย์ชคตยา
ย่อนพวกเพียรเรียนโดยคำศศกเวท ตั้งวิเศษสืบเดาะแถ่งงหา

ได้บอกรักนงนทรายนกรา
 ตามกษัตริย์ชดชดาอย่าง ไบราณ
 พระฤทธิกรจากตั้งวงศ์กษัตริย์
 คงรับวัดเสาะแสด่งแห่งสถาน
 ทาที่คำป่า โมกข์ช้วนาวญชราญ
 เป็นอาจารย์พากเพียรเรียนวิชา ฯ
 ๑ บดินนพของต้องกษัตริย์
 ประนมหัตถ์อภิถนทด้วยหรรษา
 จึงทอดความตามจิตเจตนา
 ถูกกศมาประมาณก่นามครัน
 หวงแสด่งไปคำแหงด่านกปราชญ์
 ซึ่งรู้คำชดชดาเวทวิเศษชยัน
 กัดมัจจุเหมือนตลกคตทอคนวน
 พยแสด่งจนทรแจ่มฟ้าจะตาจร
 แสด่งกรมกรานบพิราวมাত্রงก
 ทงตั้งของคตบหตงแสด่งตั้งตอม
 จะเดินทางกลางป่าพิณาดชน
 จึงมีเพื่อนตริกจำคำไบราณ
 จะพูดจาตำพดบ่าหัยคยง
 จนตงกนงนมาทากระยาหาร
 แมงหตบนอนแอนพนททายพาด
 ชควนคาคด เกรของจงดบมาย
 พระพนของต้องของศทรวงัดตน
 เคารพรบบปศมคด้วยตมหมาย
 พระเชษฐาบุญชารวงนชชชราย
 มาตงรับตาคเรศบนเตยงรชง
 แสด่งแสด่งของคตตทรวงเกรของกษัตริย์
 เนาอวรัตนเรองศรีไมมตอง
 แสด่งตตามาตตคตบนแทนทชง
 จนย่ำชงตริยนต่นชชยา
 จึงชวนกนจรจรวัดจากตถาน
 ออกทวารเบองบูรพทศ้า
 ศีศรีชวรแจ่งกระจ่างตา
 ทงตั้งอวราเดินเรยงมาเคยงกัน ฯ
 ๑ ตองคำบตชมนบคไปทถายบ้าน
 เจ้าคตมค่านแดนไพรทอไก่อชัน
 เตยงเตยงอวจากตางนพินพมฉน
 ใหหวนทวนจงเวงหวาดฤทัย
 จนแสด่งทชงรชงเรองอร่ามฟ้า
 พระตริยาเยองเยยมเทตยมไศด
 คณานกเรยงชงคระนงอไพร
 เตยงเรไรจกระจันต่นนพิน

หงส์ขององค์เห็นขยอชอนเจ้าจอมพัก	หยดดำน้ำก่ดำน้ำเขาเขิน
กรมทนายเห็นขยอเมื่อยด้ายด้าหัดเคิน	พิศเพ็ดมันมิ่งไม้ โนไพรวัน
บ้างผัดคอกชอกชกผดพวงระย้า	นับจำปาตักกรมหม่อมจวรรค์
พระอภัยมณีศรีสุวรรณ	คางซังกันเก็บพดางตามทางมา
พระเพทกาหงส์หงษ์ ไท้ของ	เดินประคองเคียงกันค้ายหรรษา
พระน้องเก็บมะตูดให้พญา	หงส์ของราเดินค้มแฉ้วชมเรย
เห็นมะม่วงพวงผดพดงดุกห้าม	ทำไม้งามน้อยน้อยด้อยเดย
สร้อยหวานปานเปรี้ยวปรดมณเฑียร	ชมแฉ้วด้อยดงทางมากดางคิง
กรันต้นแฉ้วตั้งริยาทพวกร	ด้านกันอนันินมาบ่าระหง
หงส์ของแฉ้วเห็นขยอกด้ามากองค	บาทหงส์ด้อมบอบระบมครม
พระเชษฐาชาดยลิ่งไฮศอวรวัย	กษัตริย์เจนน้อยน้อยนางฉนม
นอชกระหนงถงพดงเงนางนม	กษัตริย์มรดเรศพระมารดา ฯ

๑ สืบหาจนคนเดิมในไพร่ตมชก ถึงตำบลบงกชหนึ่ง ไท้ญหนักหนา

เรียกว่าบ้านจันตคามพราหมณ์พฤค	มีท้าวป่าโมกชอยู่ด้อยคน
อาจารย์หนึ่งชำนาญในการยุทธ์	ถึงชาดูชชิตมาดั่งห้าฝน
ว่ากระบองบ้องกันกายสัถนช	รักษาตมให้ต้องคมศักดิ์ครา
อาจารย์หนึ่งชำนาญในการบี	ทงคดดีแฉ้วแฉ้วนาระเพราะหนักหนา
ผู้ใดฟังจึงเอง ในวิญญา	เตลนมหทราดัมกายดั่งว้ายปราณ
อันต้องท่านราชครูนพชยุตค	จศจาวักกอกชวราไว้หน้าบ้าน
เป็นชยักงานตามมอชวการ	แฉ้วชำนาญเจ็ดศัถบภพไคร
แม้นผู้ใดใครจะเรียนอชามัง	จงชานหนึ่งด้อยเจ้งแฉ้วดงไซ

แต่ไปรดเกล้ากราวมาช้ายากแค้น ชนทองแดงคำดงนูนไมทนหา
 ชามรงค์เรือนนถนถนมา คราคาคอวแดงคำดงทอง
 แดงถยตแหวงวงนอยทกอยชวา ให้พิฤมาทตแทนคุณชันของ
 คาพรหมณเฒ่าเขาต่ำต้ประขัรชอง ขอบประคองไว้ ในนมให้ส้มควร
 แดงได้ถามนามวงคังพงศา ดันทษาบริคเปรมเกษมตรวด
 อยเคหาคาพรหมณไมตามดจน ครนค่างวนหนอโตเขาได้ยา
 ลังยามคกณกชันในการยทร เพงชวราชตบตง โหรงทว
 กระบองกระบิลถนทกทวชา คอยภักษาคงใจจะให้ค

๑ ฝ่ายเชษฐามวลึงทหาขมมาน กเวหาชวราชวทคตต์
 เขาชามรงค์ทรงนวดชมน ให้พรหมณเฒ่าแดงคำดงทอง

๒ ฝ่ายครุเม่าชมหพรหมณรามราช แดงถวาทวิกไกรมิโตหมอง
 ให้ชาโทไร้ออยคอบประคอง เขาเม็หองหัดเพงบรแดงหิน
 แดงพาไปยชตเขาให้เบ้ามี ทิชยวงคังโตกโตชัน
 แต่เดือข้างถตางไพรถาโดยน ถมกนหน้าทญาเขามาพัง

ประมาณเด็วจเจตเคอนโดยถถาร พระกุมารได้ส้มชวรมณทอง
 สันควมรุกรประดีทรไมบคบัง จึงชยตงอุปเทหิเป็นเล่หัดถ
 ถาแมนวาชาคกมณโจนจบ จะรบรบด่าทหัดให้วคชัน
 เขามึเม่าเต้าโอมน้ำโจน คอยเล่หัดถโตกาห้าประการ
 คชรูปรดถถนเตียงเคียงตมมตี เกิดกำหนดถมทองโนตงด่า
 ให้ใจชอนมชนหอบคังวายปราน จึงคคชานเขารัยเหมชนใจจง
 แดงให้บทเพราะเด่นาวะเตียง ยนด่าเหมยงถงโหนกโหดหลง

ขวยพรพาดทางหีบขามรงค์	คน ไชยสงครามแดงอาภรณ์
ซึ่งคนครึกคึกใจถึงแดน	เพราะหวงแหนกษัตริย์ไชยชน
ไซ้ประดังคองพรพวยดังสุวรรณ	จะบังคนมิให้ไพร่โตดชา
คอกษัตริย์เศียรชูมทรพ	มาคำนับจงโตดงปรารภ
จงคนชาวบวรเกษมครา	โทษนจากพระบิดาแถมมารดร ฯ

๑ นอกษัตริย์ได้มนต์ด้วยต้นน้ก จดจารึกคำท่านอาจารย์สอน
 พิโรธำธาดาคือยชาวธรม แล้วบทรจากบ้านอาจารย์ตน ฯ

๑ ฝ่ายอ่านอุบัตินี้สุวรรณ กุเชนชมกตศักดิ์ฝึกฝน
 กงโตเชนเจนจิตพิระจก ในที่รทถาว์รังศถานของ
 จมหมัดต้นความรทานกรเมร จึงเรียกเจ้าเจ้านางต้องคองของ
 เตชถถวนเหลกนบอดศกรบอง เห็นนรชศกศักษัตริยา
 ทงขามรงค์วงนกกิน ให้ นกตงไซ้ออความคามปรีศนา
 เหมอนชาจารย์คนนกกัทรเนนา แล้วทูลอวยขอขรยไปจงดี
 นอกษัตริย์ด้วยวงศัทรงศคณ น้อมคานบปรีศนเปรมเกษมศั

ครวใจตาชาจารย์จรต	ตามจิตแฉงทางถนนมา
พอมาทบพิร่ายกัถายบ้าน	ต้องดำราญดังวงศคเอดจรชธา
ค่างเจ้าความคามที่เรียนรูชธา	แสงพพานชงเคนค้ำเนินไป
ชชกจากบ้านจนคคามชามทอง	หมายตรงกรงรัตนาเข้าป่าใหญ่
ต้นห้าอุมบรตถุงเวียงชัย	พชท้าวไทศุทัศน์นชชตรา
ออกแทนทองทองพระ โรงจำรูญศั	แดงเต็มเฝ้าเห็นชยเนนทนา
พระพนองต้องชงคคกรงมา	เฝ้าบคาคทองพระ โรงชัย ฯ

๑ กรุงกษัตริย์องค์พระพรหม เห็นโฮรด้วยตนจะมีโทษ
 เรียกนางข้างแทนของประไพ แล้วถามโคกทุกขากเมื่อจากวง
 หงษ์พินซึ่งตั้งอยู่แต่ดวงหา ได้วราเธียรจตุรมุขารมณห้อง
 หวีขปดอดเปล่าเปล่าให้บิดาฟัง พอนั่งคอยท่าทวารวดี ฯ

๒ พระพนของตั้งของคทรวงตั้งดี ประสาธน์กถณอมประณตบทศั
 พระเชษฐาฤทธแดงแจ่มศักดิ์ ถูกเวียนกตมเตรี่ชานาญชาญ
 ศัรผู้วรณนเรียน ในการยุทธ พงศาวดารเข้มแข็งกำแหงหาญ
 ทงตั้งตั้งยงยวดวิชาการ ไกรกระปานเปรียบโดนหม่ใหม่ ฯ

๓ ท้าวผู้กษัตริย์โฮรธรรมา บรมนาถคชของ โทหิมของศั
 ไกรกระทบทบาทแดงพาท ยชยาวลิตเตยกไม่พอใจฟัง
 ขนคนควิบพาทยศ โพนเพลง เบนเกิดองเทหา โถนเด่น โชนหง
 แต่พวงกมหญิงท โนง มนกับขเรียนราโตชานาญ
 ชนงชาราชูเรเด โถเรม ชอบแต่เล่นตักกเศชเชอทหาร
 เบนกษัตริย์กรพรวิคพศดาร มาเรียนการเรนนทวชนโต

ถูกกลดมนแต่จะรายหน้า ช่างชิวชากุจริตตด้วย
 จะให้อยู่เวียงวังกังโร ชอบแต่ได้คชตั้งเตียจากเมือง
 ไปเที่ยวเล่นเบนบแถมมดำ มาพุดจาให้กคนทู่เหิง
 พระพิโรช ไกรชครตั้งด้วยชดเคือง แด่ว่างเขิงจากบดองกเขาจริงใน ฯ

๔ แด่นตั้งธรรพินของตั้งกษัตริย์ บิดาครชั ไกรชาไม่ปราดัย
 ชัปยศชดตั้งเนาโน ทงนชัยใจฉนหน้าปรักษากัน
 พระเชษฐาจาโอพอเพชฌายก ผู้ดำบากบุญบำพนาถฉนท

แต่ไปรดเกล้าครางมา ร้ายากแค้น ชนทองแดงคำดงนมไมทนต์หา
 ร้ามรงค์เรือนมณเฑาะพม่า ครวาคาคอวแดงคำดงทอง
 แดงถอดแหวนวงนอยทกชยงวา ให้พฤมาทตแทนคุณอันอง
 คาพราหมณ์เฒ่าเอาด้าต้ประขี้รอง ขอดบระคองไว้ ในผมให้ดมกว
 แดงไคตามนามวงศัถงพงคำ ด้นทนาบรีดีเปรมเกษมสรвод
 ชยเคหาคาพราหมณ์ไมตามดงน ครนค้ำชวณหน่อโทเข้าได้ยา
 ฅงยามคกถกถอน ในการยทช เพลงฮาวงตาบดง โหคงทา
 ทรบองกระบถถนทกถวธา ฅชยภกษาคงใจจะให้ดี ๆ

๑ ฝ่ายเรษฐามวงศัถงพงคำ กเวหาชวธา รือทคตดี
 เขา ร้ามรงค์ทรวงนวดชรมัน ให้พรหมณ์ค้คาคำแดงคำดงทอง ๆ
 ๑ ฝ่ายครเฒ่าพมทพราหมณ์ร้าวราร แดงดัววทวกโครมได้หมอง
 ให้ธาโทไร้อชยคชยระคอง เขา ในห้องหัดเพลงบรแดงพิน
 แดงพาไปยชตเขาให้เข้าม ทชยวงศัถงโตกโตต้น
 แต่เด้อชวงถดางไพธธาไคยอม ถัดมคณนำหญาเขามาฟัง
 ประมาณเด้อจเจ็ดเคอน โดยวิถาร พระกุมารได้ตั้งอารมณ์หอง
 ด้นความรุกรประดังทชไมบคบง ฅงตั้งนตั้งอุปเทหีเป็นเจ้ทกถ
 ถ้าแม่พวชชาคักมน ฅมจับ จระบรบชวาทัด ให้วคช่น
 เขามึนเมาเด้อโถมนำ ฅมท ฅวยเจ้ทกถ โดกาห้าบระการ
 ฅมปรดถกถนเด้อยเคยงถ่มถดี เกิดกำหนดถ่มหลง ในตั้งดาว
 ให้ ฅมช่อนนอมหัดบคิงวายปรมาณ ฅมคคชานเขาชยเห็นชน ฅมจง
 แดงให้บทพวระเด้นนาระเชยง ชนมด้าเมยงถงโทนทก ใหลหลง

ซึ่งองค์พระอนุชาเรียนอาว
 เกิดนครนต ไม่ชอบกอด
 ตนครมคณทชอโหม
 ยิงสังข์ในจักศกตประวง

เข้ายังยุทซซากเหิมจะเบ้นมด
 ซ้าแดนต้นเทห์ในน้ำใจจริง
 หรือไรใดแคข้างเพยวเกยวมหมิง
 จงแจจวังให้กระจำงอว่างใจ ฯ

๑ พระฟังความพราหมณน้อยส่นของตาม จึงเล่าความจะแจงแกลงไซ
 ษนตนครมีคณทุกอย่งไป ย่อมไรใดตั้งจินตาคำบรินทร

ภมณษยครทาเทวราช คุตบาทถถางบำพนาถิม
 แม่นบราเบาไป ไทโดยน กัดถ่มไทโตทโกกรา
 ให้ไซชอนนชนหดบถมตติ ษนตทตตนครตษนถนา
 ซึ่งสังข์ไม้ต้นในอญญา จงนทราภคคะเบาให้เจ้าฟัง
 แดงหยบบททานอวจารย์ให้ เจ้าฟังทุกยาไพโรตังใจหอง
 พระเบาเบคผนวเชกเวกตัง ถ้านยงวงเวงแวงแจจดับใจ ฯ

๒ ในเพลงบิวาสามพราหมณเฮย ยิงในลขมชิตพิลตมย
 ถึงร้อยรตบปมาตุมาย ธิระช่นใจเหมือนตครไม่มเดย

พระจันทรจรอว่างกลางโพยม ไม่เทียมโฉมนางงานเจ้าพราหมณเฮย
 แม่นไคแกวแถวจะค้อยบระคองเคย ถนตมเชยรมโฉมประโดมถาน
 เจ้าพราหมณฟังวงเวงแวงแจจเฮย ถ้านยงเพียงการะเจกถงงานทวง
 ทวาคประทงตตครฤตตาด ให้ทราบชานเดี่ยวตคิจนหลับไป
 ศรัตววรรณนพนงอชู่ซ่างพิ ฟังเฮยบิวาจบมกหลับไหล
 พระแกถ้งเบาเปลงเพลงวงเวงใจ

เป็นความบวงสรดวงพระไพโรที่เนนทราย ฯ

๗
ตอนที่ ๒

นางตเลือกพระเอกขมเฒ่า

๑ จะกล่าวถึงอุรุมเฒ่า
โตเป็นใหญ่ในพวกบิณฑุพราย
ตะวันขึ้นขึ้นมาเด่นตระเดกกว้าง
ผวยผนากจกพัดกัศุมภา
แฉ้วเด่นนาคำโตโตตระดั่ง
เข้าไกลฝั่งวงวนช่วงคนไทร
วิเวกแจ้ววงเวงด้วยเพลงบ
เด่นหาชาวรณชธมกาดง
แฉ้วดูกรนทาวเรนหนิงระแฉ
เห็นพระของทรง โธมประ โธม โธ
ทงทรวงตกรงของเคอวักชอนเอน
ถ้าแม้นโตกนกับกูแม้นคู่ควของ
นุษย์ทุกแก่นชายชวากันำรูป
ทงตมปากเบ้าบ ไม้มเครือ
ยังมีบึงนรอนเวเด่นหัทึก
ชุตตุตตุตตระดั่งชนคังคัง
ชุตมุนหมุนกตมคังตมพัต
กตบกระโตตตงนำเตียงคำโครม

อุรุของถาววงจนรดถ่าย
ตกรนกายโตใหญ่เท่าไยรา
เทียบอุกกลางวารินกินมัจฉา
เป็นภักชานางมารดำราญใจ
เอียงเงิงเงนเฒ โธม โธม โธ
พอนางโตขึ้นเตียงดำเนียงคัง
บึงนฤคชาติตมถวิลหวัง
เข้าเกเฒิงท่าทพรายด้นบายใจ
ชงเตียงนงหงอภักคคคดั่งชัย
นิงเข้าบอยู่โตพระ ไทรทอง
เป็นทิมมเนนนำชมประด้อมด้อง
จะประกคของทอดแซบไว้แนบเนื้อ
ช่างดมรูปนักระไรจิดเเหลือ
นางตเลือกศาตุงหุพัง
ตุคจะหักวิญญาเหมือนบ้ำตัง
โดยกำลังโตโตโธม โธม โธ
กอดกระหวัดขุมของกัพระทรง โธม
กระตุ่มโธมถึบคำไปถ้ำทอง

ครั้นทรงแทนแผ่นดินศักดิ์ดาตาด แดงน้อวาทเปรมปรกติไม่ต้อง
 คอยวางของคั่งงมมเคียงเคียงประคอง ท้ากระหิณมมยของด้วยยินดี ฯ

๑ แดงน้อวาทพระอภิใจจะชาติ ทัดอำนาจนางยักขันธ์
 ดัดบดมมโคตมประฤาค์ ชยบดแผ่นดินศักดิ์ดาตาด ฯ

๑ ขัดรมเหยแแดงน้อวาท เห็นภวนาถนงไปถใจหาย
 เขยพอกคนทนต์หวัดว้าตาด วราพรายดุดคองประคององค์
 เห็นอุษยรวาดตบดบ ยิงไม้คบบนงรพเป็นผยผง
 พยทนต์กถนงของนมนก ควบรบทรงขอปลกษณเป็นยักขมาร
 จำจะแตรงแปรดวามเป็นนางมณย โหมาคตทรวัดทรงตั้งธันฐาณ
 เห็นพระองคทงโถมประโถมตาม กระจกศกานรักใคร่ตั้งใจจง
 แดงขานเวกเพศยักกตบุนหาบ ดกนรกายตั้งกมนรฆดหง
 เขาขารามาร โถมทร โถมบง เจ้าเอมของกนงกพันกนประคอง ฯ

๑ พระพลกพันคนตมประฤคเต ในฤคยหมอมม ให้จนหมอง
 แดงเมมเห็นนางนวดละของ เคียงประคองชยบมแทนแผ่นดินดา
 นิงพนจพิศศรวายักษ์ ด้วยแวจกษญาหาหงซ้ายขวา
 บึงซึ่งรงก่งแกนแผ่นดินธา กระจไครดำให้ระยาด้วยคำพาด
 แดงคคกตบคบเคศตให้เหตหาย จงอบายวงวอนด้วยฮอนหวาน
 นนแหนางฮอฐิรชนมาร ไม่ต้องการที่จะแกดงมาแปดงกาย
 กระจชดามตามทรงงประจักษ์ เจ้าเบญกษชย ในวงฆตดา
 ฮนทวดเราเป็นนุษยบรุษชาย เจ้าคศร่ายดกพาเอามาโย
 เขาองแอมแนบขางอย้อย่างน ฤาความชอประดังคคทงโหน

มนุญยกษัตริย์กษัตริย์ตนใด

ผิดด้วยที่จะชยเป็นศุกวรา

๑ ขัตติมเชื้อชดศบเสียง

เพราะเข้าเนียงเสียง ในอุทัยทวม

ทำแต่แต่งได้จตุรทิศบริวาร

ดะมนมิ่งมิ่งเมืองหมอบแลงยอบคือ

ชนของนโรทกตม

เป็นเจ้าพรหมจารีไม่ผว

ถึงเบญยกษยใหม่รามา

พระมากดวมหญิงคยตั้งโต

แม่เจ้าเอศคตมานาหอรอ

เห็นเซงชแลงยงว่าไม่ปราดัย

พลางแกงทำธมตบดบังทงโต

รอนเหมอนใจจะขาดประหลาดนัก

แลงแกงทำด่าชชพดชชชช

เราเขมยงเขมทบดกับตก

ชงตชยทนทชงตมตชชชชชช

ชงพลกตชกชชชชชชชชชช

๑ พระตมตมตมตมตมตม

มโตกตมตมตมตมตม

ทชชชชชชชชชชชชชชชช

แตงคชชชชชชชชชชชช

เราเบอนเบอชชชชชชชชชช

ชชชชชชชชชชชชชชชช

ทำแตงแตงชชชชชชชชชช

แต่ชชชชชชชชชชชชชช

ถึงมตมตมตมตมตมตมตม

ชชชชชชชชชชชชชชชช

ตมตมตมตมตมตมตมตม

แตงชชชชชชชชชชชช

๑ ชนางชชชชชชชชชชชช

พระชชชชชชชชชชชชชช

ชชชชชชชชชชชชชชชช

กตมตมตมตมตมตมตม

ชชชชชชชชชชชชชชชช

กตมตมตมตมตมตมตม

ชชชชชชชชชชชชชชชช

กตมตมตมตมตมตมตม

ชชชชชชชชชชชชชชชช

กตมตมตมตมตมตมตม

ชชชชชชชชชชชชชชชช

ชชชชชชชชชชชชชชชช

นำอดสูตสูตหญิงเดี่ยวครึ่งเคียด

พลางกอดมกอดยวดยกขรคณัศตรา ฯ

๑ พระเหวี่ยงหวัดรด ไฉนให้ตอง

จนเห็ดเห็บชอยเมื่อยตองพระหัตถ์ถา

มณฑลคานทานทนพนบปัญหา

จึงแกตองวาวงวอน ให้ชอนใจ

อะไรเจ้าเผ่ากวนกนจุจ

ข้าจะหนีหนายนางไปร้างใหม่

รอกพกนอมเสียดักหนอยดชยชอกไป

ณบายใจจึงค่อยมาพูดจากัน

แฉงเขมของคองบนแทนแฉงระทด

ไต่ก่าชรดชบทรงกันแฉงกัถย

โธตั้งตำป่านฉนศวีตุงวรรณ

ชยตจกนหดหดตมาพดตพราย

พอดนจนยามเขมไมเห็นพ

จะไต่ก ไทยหานาใจหาย

ไต่เห็นเตเจ้าพราหมณ์ทงตำนาย

เขมณฉายตบคาจะฮาวงณ

นจจาเขยเคยเห็นกนพนชง

มาเทยชกของบกเคนเนนตงช

ชยกชดกพองมา โธตั้งคร

จะททวชชนว่าเหวชยเฮกา

พระนกกนแฉงตึงอถังฉนเท

ชดเนกรทงโหลทงชายชวา

ชบพระพกดรอยบนแทนแฉงกัถย

ทรงไต่ก่ากวดตึงระทดใจ ฯ

๑ ชนางยกษพงตึงชอนคยรนาต

ไต่กักบักตแฉงว่าพระปราถย

เข้าชงแฉงแนบชงคทระทงชย

เห็นชชไมฉนฉนจำนรรจา

กัถยว่าหลตบถบปถกรณ โธมดบ

ประจจรูปปรางชายแฉงชยชวา

คยชยกหัททภวณากพาดชตรา

โหลกานายบงน ไทยวณย

เห็นทงคักตฉดกพดกทำหยิกเขย

มาตบคฉ่าทำเขาแฉงเบชนทน

จะกอดไว้ไมอวางเหมอชยชางน

แฉงนททมาฟ้าฉเถชคยชดง ฯ

๑ พระแค้นคาชชชชอหมาคาน

ใครจะรานเหมอชชเนนไมมถง

นำอดสูตสูตไต่ทำไมมถง

มาแฉงคคอง โธมดบจุมชยช

การ ไถ่ภัยช่วยยอมมวงเมา เหมือนนอคข้าวกินมึนกันเข้บียง
 เกิดกุดากว้าววักแบ้าคิด กระแะระริตซากบกระทบเห้บียง
 กุดาถ่ายย้ายหนัคแกเอียง บักแบ้าเห้วบียงยักแผดระกระแะระริต
 กุดาไถ่คงไม่ตุ้คงของกระพ่องกระแพ่ง บักแบ้าแหงตะระที่ไม่มืด
 จะแกไรก็ไม่หลุดตั้งคความคิด ประกอบติดคกนางงกตางดิน
 สัมพาสัยกษรกรวมภริมย้งม เหมือนเค็ดคอกหญ้าคพอได้กถัน
 เป็นวิสัยในภพวณินทร์ ไม่ตุ้คงแต่แห่งที่ประเวณี ฯ
 ๓ นางผด็เมื่อได้ประณตอง ดงครถยงออยฟ้าโนราคี่
 ประคองคอยปรนนิบัติราชคอง ออยชวงท่มณเฒ่าสีดาถาย
 ครนรุงรางนางไปโนไฟรตณคี่ เหยงกษมผลพทุกษามาดวย
 จะนงนอนนอนตามคความถ้งวย นิมิตถายรปรางถ้งขางตา ฯ

ตอนที่ ๓

ศรีสุวรรณเข้าเมืองมัจฉ์

๑ จะกล่าวถึงอนุชานิทราธนิท พระอาทิตย์ยอแสงแผ่พฤษภา
นำคางพรมดมพุดกระพือมา เห็นระเดียงตฤณาดันนีไพร
ตระเดกเดอเนนต้นหมกถน ผวาคนหวาดหวั่นฤทัยไหว
ไม่เห็นพุ่มพฤษภาไท ประหลาดใจปลุกพราหมณ์ตามนาย
พระเชษฐาเข้าไปข้างไหนเล่า เมกเป่าปี่เล่นไม่เห็นหาย
ทกเคยนเคยนอาตตันทาดทวาย จะแต่งกายทใหม่ก็ไม่มี
ด้ามมาณพังกตมคประโธอาด หรือถูกนาคนักษางฆางหน
จะทอดกทงของไวทไรท เทศจะมีสักตั้งนกรังใจ
แฉวปากนียงยอระของเฮม ตพยทิงรอยเทวคยาวใหญ่
มายงหยกตัดต้นเพยงคทไร เสรกถนไปหายตงในกงกา
อกรอยนมไรรอยมณษ คางอนคทนางจคคคกงชา
หรือยกษมเดือแกตงมารยา มีสักพราภณียเขาไปกิน
ศรีสุวรรณเห็นจริงก็ใจหาย ระทวยกายตงกับทาสธาธนิช
พระเนตรนของนัยนาคิงวาริน กินแต่งต้นเดือกขบตงไป ฯ
๑ ทงตามพราหมณ์เขาประคองพระนังนาค
เห็นชานาทนังแม่เข้าแกก็ไซ
ร้องเรียกพธางทางแฉนตั้งธารใจ ก็ว่าไรเรียกทนอกษัตรา ฯ
๑ ศรีสุวรรณพันชงค์ดางนง ตูรดตงคตอเนตรตงเชษฐา
โธธังธารบ้านฉนพระพยา ไปตบตวตายเป็นไม่เห็นกัน

พระชมทมิฬมาจจากุมภากาศ
 หนักครตามคามคดน้อยศดาคดา
 มงครเกยวเดยวตองทองต้นฐ
 กตคะนงกตองคพระเชษฐา
 จะชวนชมผู้ดังตัวใหม่ ท
 จะเหตยวชายแตชวากวาเหว
 คตนระตอกกตตอกตงเป็นเกยวตอกยว

อันผุดพลาตามคามคตงมาพรังพร
 ทงชางมา โดมาแตรหา
 เป็นคตเคยงมา ในจาร
 ถาแนมมาตยอนงเป็นตองคร์
 โยยามพนชงมาคตเคยว
 ทองทระตอกกตตองนนาเชยว

ทางกเปิดยว ใจกเปล้าเส้าฤทัย

ยัง โศกแค้นอาศรัยพมเทวม

ซดเนกรหอดตองตองมโหด

เจ้าพราหมณ์น้อยคยมาตอประ โดม ใจ

แตรชวาทให้มตงนมารทุกเกาะเกยน

แตรตบชบรอนตงชวธา

เป็นเหตยวเหตยวตองคตงนากเชยน

ทเรงชมรทชวาทตงชวคตยน

ทคเพยงตงคตยนเมอเหตยวตบแตร

พระชมน้อยคยเพตมเจริญจ

นงพิงชวธาไม่ในกระแด้

เห็นงอกลงามพราหมณ์ชวานแน

พชางแตรตองนากตางชวธา

มีแตรมมมเพอเพตรอนง

ทงรูปทงนารกเป็นทนทกหนา

เดยแตรเพยงพนตางเป็นหางปลด

กบพิลชานนไม่เป็นเหมือนเช่นเรา

พระแยมอมพรมพราษวปรายชก

ใจพริกจะใครไคหริคไม่เด้า

เจ้าพราหมณ์แตรตบคอบความเป็นฉำเนา

แม่นได้เปล้าจะค่านับรับประทาน

พตางฉำรวอชวอนชนคยเรงตาด

พระหันชวาทปรคเปรมเกษมฉำเนา

กำหนดนับวันมากราชาน

ไม่พบพานเชษฐาเหมือนอารมณ์ ฯ

๑ เป็นบทเพี้ยนนิเวศพาดณา

กษัตราจะโคกุกุตุ้ม

ดำเกาน้อยดอยเด่นมาตามดม

ดูยศมรจักรนักรว

ทศรทหน้าราชนนมีเกาะ

เรือจำเพาะเรือออกตามชอกผา

เห็นหอคอยดอยดั่งตรางทิวตา

กรรวาปากนาเป็นดำคัญ

พระปรกษากบพราหมณทงดามท นกรนของเห็นจะขบชน

จิงระวงคงกองขยบ้องกน

จะเบ็นจิงตะประเทศหรือทาวไท ฯ

๑ ได้ฟังถามพราหมณทอดนของศอบ อหระกรอบเห็นเป็นทบุตรใหญ่

เวาแฉะเขาดเอนกเขินเว

เยอตะได้รางทพระทยา

แต่เรือเวาเฒ่าเดยจจะโค

อย่าเหวโศรเห็นอย่างจ่าฟ่างพญา

พยแต่งองค์มาตามพราหมณพดมา จะได้พากนเทยวศพระบร

เห็นพรอมกนหินดงาเวออยง

เขาคามชองทวงเซงกรศร

ชาวตามเห็นนาวาซาซา

กษนตกตองคกร ไทรงรช

เจ้าพราหมณปลดตต ไบทงทายหน้า จะกรทาเรือจยคคอดดมอ

พระแต่งองค์เป็นพราหมณจามดอย เขพถึงจ้อจุดเฝ้าดำเกายนคั

เพ็งดว่างกลางวันเป็นคจกนคุ่ม ชาวคามรุมกัหมาคับอยู่ดับดม

กษนผงวารทงศกน

ดำเกายนคัโทรมดงในคองศา ฯ

๑ ฝ่ายนายหมวศตรวศรารักษาค่าน

แต่ดงด่างพราหมณนชยเบ็นนคัหมา

จิงรองเรยกมานงขงคัจา

แต่จพคจาปราด้อยเป็นไมศร

เจ้าเชอพราหมณพรทเมศประเทศไทย จิงไร ไบนาความาถน

พอดีจอตมอคมวยด้วยยอกก ตื่นคามในถ้าเกาตักเท่าไร
 นำประหลาดทอลากจิตกคตงน แต่ตักกที่ข่งมาเกตราใต้
 ขอลถามเจ้าเฝ้าพราหมณนามใด ดูรูปร่างข้างกระไรอ่องนางงาม ฯ
 ๑ เจ้าถ่านคนฉลาดเฉลยถ้อย ให้เรียบร้อยตอบคำทิวถาม
 อันพวกเราเฝ้าปราณตั้งวาตนาม อยู่บ้านคามวาตอวงพนขง
 เราชื่อว่าถ่านเป็นคนใหญ่ ถักนนไปเจ้าวเซยรเป็นทตอง
 คนนหรือโมราพวราชอง ทตักทองคนนศวีสุววรรณ
 เรียนเป็นแพทย์วิทยาวิชาโรค จะตบไปกตองเวชทกขเขตชนท
 ประสงค์ตั้งสรรพยาจึงทากน มาตอกถวีรตบตั้งตามเกาะเกียน
 ได้ดำเรจเรจธวัชระกอมบ้าน พอลมพวนพาทตตตตตตตตต
 ทงคนหนคนทายกตวยเคยพ ถ้าเคาเจยนอบป้างตงกตางชด
 จะไปทางทิศไหนกโม เขยวเตนอยกตกลางทะเลระเหระหน
 มาถึงบ้านทานนเห็นมกน ตองไฟเทมโตตตตตตตตตตต
 เกราะหิราเจ้าคราจน ไครจะเห็น ฉลิมพูนเป็นคตไปแล้วใจหาย
 ชันเมืองนนามใดโชนนวย จงรยายเรื่องเจ้าให้เจ้าใจ ฯ
 ๑ นายถ่านนงพิงกาทราชา เดินหาตุมตองไม่ตงตย
 จงบอกความตามจริงทุกตงไป นกรุงไครมจกตรรทรา
 อันพระองค์ผู้ดำรงอาณาราชภูรี นามพระบาททาจทตตตตต
 มีโสมยงอังกราชชิตา ชอนางแกวเกนราจิดาววรรณ
 ทวยเนียนางอย่างถักตตคนขรณ เป็นทรรนชมโสมประโดมรวัญ
 เมอเตอนตบิกอนนน ได้กนต เตยวณนพชษาตบหำบ

พระรูปโฉมดีประโลมตามดาว
 กรุงกษัตริย์ชคดียาทุกฐาน
 เมื่อบกตายนายท้าวอุเทนราช
 อานภาพปราบทั่วทุกกรุงไกร
 ให้ทตามาด่นองตะของบาท
 แม้นไม่ ให้จะประจเปรณรงก์

ข้างเจ้านายฝ่ายเรามิได้ให้
 แดงกริ่งเกรงไพรจะบิดา
 ไปบิณฑาทายงเขาเดือย
 แดงสังสารเจ้าพราหมณ์นครน
 จงประทบยบยงชยทมิ
 ข้าจะชวยออกปากฝากเขาไป

๑ เจ้าพราหมณ์คือชอบความ
 แม้นเขินคฤจะชยด่านกนย
 แด้มาถึงกรุงไกรจะ ใครเห็น
 ด้นกสูนนานปาน ไตฉนไม่เคย

๒ ส่วนนายด่านไต้พงนังหัวเรา
 จะหาไป ให้เห็นพระพาวา
 ชอกน้าหัวพาวาพราหมณ์ไปตามกน
 เทียวเดยบรอมชอมเขคนเวศน์วง

เห็นหมู่หญิงเรอทเนอเทตอง

คนดยาดพิงรณเจริณศรี
 มาขอสู่มิไม่ให้ใคร
 เป็นเรอชชาติชาวชวภาษาไต้ย
 เป็นเมืองใหญ่กว่ากษัตริย์ชคดียงศ์
 จะขอราชชิดาโดยประดังก
 กบณพงศ์จักรพรรดิชคดียา

เจ้าท้าวไทเป็นนอกพระกำสนา
 ชงเกณจมาตงกองชยบ้องกน
 เหนจรมกักรพถงชบรณ
 ข้างพุดเพวระน้าร็กเป็นนกกน
 แด้วทียบยามได้บ้าอะด้าอะดง
 ถึงต่าบดกรุงไกรตงใจหอง

๑
 ๑ เห็นอนใจหมาย
 คิวไมคยักไมดมพระคุณเดย
 พาไปเดนตักเวดาเกิดน้าชย
 พอชมเรยเดยตักหนอยจงศอยมา ๑

๑
 ๑

๑ แด้วสยงตั้งห้ามปรามเจ้าพราหมณ์พด
 ๑ ชยบายกเชองเกยวพานะหตานชวณ

อ้วนหาง โนไม้ชีวิตตัวดำกัญ จะเสียดั้นเดียดปลัดไม่เข้าการ ๑

๑ พราหมณ์หวงเราบรรคัทธาธัง พดางชมวงนเวศน์ประเทศัดถาน
 งามปราดำถาดเขมโพนมมาน ชีววดแก้วแก้วววดตา
 มีบ้านช่องต้องแดงแหวถน ทงผู้คนคกคกกันนักษิ
 มีโรงรถครไกรโยธา ดนามหนาจักรวรดทหตพด
 ททายวงคงฉนวนเศกคกงาน บ้างนงรานต้องแดงแหวถน
 นายต่านพาศาตคตคองหอกคน บรรารามชื้อหาพุดจากัน
 พอดถาวแกแแต่เห็นเจ้าพราหมณ์นอย ตบเรมชอยนารมทงคตคต
 งามจริตกริยาธำพรน ทางรงกนรชองรยกออกเพรียกไป
 เจ้าพราหมณ์รามาบทนคตม แแต่พงรอนชวรบไปร้างโหน
 พระแย้มขมพรมพรายธธายใจ นามนศาศาตยประโดมถาน
 ส่วนนายคองปากนารพาทน พงเมศวรชองทกเห็นรภถาน
 มีหมากพุดบุหระยสุทราน ขวนายต่านแหวชอหตเขาไป
 แแต่เห็นชองหนำถานเจ้าพราหมณ์นอย
 กนถอวยชอยบ้างหรือพอจะชอให้
 พระชวยเขมเมินเดียดทำนอยไป เจ้าพราหมณ์ใหญ่เคียงคตชรด ๑

๑ ครกถาวถังธาวไรในนิเวศน์ เป็นนเด็กพระชิตามารศรี
 ชีอกระจงพงศ์ไพโรกรรมพิ ยังไมนตูกนศวคตคตย
 ชอกคตาคนาคกรายเทยวจ่ายชอง ทายมชองยงคเชยงชาเดยงเหลยง
 เห็นคตเจ้าพราหมณ์ตามกันเกรยว ทาดคเดยงเดยงเดยงแต่โถด
 เห็นโนมงามพราหมณ์นอยกตชยธงจาท ไจระชาตงคตยคตคตคตคต
 กตชวตบุงคตกรำไมชยตย ไคคตคตไมจงตามเจ้าพราหมณ์มา ๑

ตั้งแทรกเขียดเบียดคนเข้าจวนชิด คัดจรีคนึงให้ไว้ให้บุปผา
 พระชวงค์เห็นมีนพक्टरไม่พุดจา คนเขาย่าให้ตั้งต้นไป
 ชักกระจงหลงดั้นตะฮายเหนียม ทำแตะเถียนมรอเรียงเข้าเคียงโหด
 เห็นพราหมณ์ไม่เกยวพานวิาศาญใจ ใครเฮ้อฮ่าให้ด้วยโกรธา ฯ

๑๐ จะรด่างถึงท่านยายนายวิเดท กรนลรีเขียดบายคดอัยกคยหา
 ชักกระจงเป็นกระโรมิใครมา จึงตั้งซักคน ใช้ให้ไปตาม
 นางทาดำมาถึงทองตาด เห็นพระจาดทงใจเที่ยงไถตาม
 เขาบอกว้าซาเห็นไปทามพราหมณ์ กรีบคามคตพันไปพันตัว
 เห็นเดินตามพราหมณ์นอยท่าอัยหนา นางทาดำซาชกจกเขาหัว
 พาเขาไปให้ท่านยายเป็นนัยกรวด แลเห็นศวดามไมเขาโตค
 แดงว้าเขาชาวของไปไหนเลย กระบงเบยหมตมานาบคต
 หรือเทยวตฐผวของมั่งมั่ง หรือเจ้าหนีนอยมียงจางแจงความ ฯ

๑๑ ชักกระจงหลงดั้นโหดไม่โหด ทำอัยอัยกคตอัยกคต
 ซานโคเดยคตมผวพราหมณ์ ฐาเชอจามคตคตเห็นเขยอคุณยาย
 ให้คานนตญูญามาเมอชก ว่าจะคานทองของธอวย
 พรงนคตให้คานพามาหาวย พอคุณยายใช้ให้เขาไปเอาคต ฯ

๑๒ นายวิเดทซาตาอหนาคาน ยังให้กรรมจามเจ้าพราหมณ์ผว
 ทรดกษณรทเขาคนเนามจ จะคตคตอวเกรงใครกไม่ม
 กุระไปแจงคตพระเพยง ให้โหดเถียงเขยอนตงไปโรงคต
 ยิงโกรธาตาหอยแดงครด มาถงคตเพยงพระชคตา
 จงแจงความตามชักกระจงเจ้า มนธรมเจ้าพราหมณ์จามนทคทา

เห็นผูกพันพันเนื้อเหตุดำรา
 จะดำดำดักเท่าไรก็ไม่กดตัว ฯ
 ๑ พระพลองได้ทรงนั่งหวัร
 มนุษย์ยกหน้าเหมาเพราะเป็นผิว
 จะให้พวกขอเฝ้าไปเอาตอ
 ดหรือชงกคงเห็นงาเช่นไร
 บัรุษยาพลางทางดงจากคำหนัก
 มาตามรักขักระจงเห็นทองไหล
 จงตั้งให้พวกข้างหน้าพาขอไป
 มนว่าช้อยู่ไหนเอาตัวมา
 พวกขอเฝ้าเขาจึงอ้าท่า
 มาถึงททของสาดเทยงแตกา
 เห็นเจ้าพราหมณ์ตามกนจรวัดคอก
 อูหาเจ้าจงเราจวนแค้น
 พวกขอเฝ้าเขาต่อมเจ้าพราหมณ์น้อย
 บงอถดาวดอยได้ถามตามกระแส
 นหรือเหตเจ้าไรไม่คิด
 ทักอสังเกตเห็นเดยงเกี่ยวชาววง
 ดงกระไรใครมกัสมัน
 มกกับบนเมยจะเดยงทอง
 ทานให้หาเร็วเกิดพอยยารอรับ
 คนในวงออกมาอวยประตูกวาง ฯ
 ๑ ฝ่ายศาเมวราชอตามไคยนิดา
 แดกราชวักยลเราจรวง
 เมยทอดานชามาเทยงดพดามทาง
 ไคยวงทางชาววงเมยอกรงไร
 ชคนนปากมจคจจน
 มาเกาะพพานหุดานช่าหาเงาไม้
 มีไรชาวบ้านออกมาหุดอกใคร
 นิดก็ได้นกกับเจ้าจงบเมยตา ฯ
 ๑ ขอเฝ้าว่าคามไมให้ร้าย
 จะเขาหวายดงหลังกระมังหนา
 ทานทางดีตเคยงพระชตา
 จะให้หาเข้าไปถามตามท่านของ
 แล่บปอดบว่ามาไปเกิดเจ้าพราหมณ์
 ชยาพุดคามตาคนนนมของทอง
 แล่ดพาเข้าดงในดิงโคปอง
 ดัดจนายกของปากนำกตามมา
 ดงบระคหุข้างข้างฉนวน
 เห็นแต่ดงนหมขมหมขมขยพร้อมหน้า
 จงเข้าไปเดาแดงแจงกจจา
 ไคตัวมาแต่จะไปรบประถารใด ฯ

๑ นายทองดีพี่เลี้ยงของเมืองขมโขย เห็นพราหมณ์นั้นขยได้ภาจะหาไหน
 คุ้มหรือเหตุของเรื่องรองทองอยู่ไร งามวิไลแต่เจ้ที่เทวดา
 รวงเนครุเกกักรวงและกรแก้ว แดแต่ธมน์นารักเป็นนักรักษา
 พิศวงหลังดิมกระหิมตา เด่นหาบั้นบ่วรมัญจนใจ
 ต่างว่างามเหตุของงามพ้อพราหมณ์น้อย ช่างเล็ดขนดอยต้องพ้ามาแต่ไหน
 หรือหนอจักรพิศพรพราโกธ ชูระชะไรหนอจึงมาถึงธานี
 อิศนไซได้ศวงว่าเป็นรู ในศวรรคคบหากับทาสี
 เวณแต่ของศวงนุพระบศวี เห็นได้มคคจกแก้วแก้วมอจวรรณ
 จ้าระดองหมวงหนักไต่ดักหนอย ใหพราหมณ์น้อยไปดำนถอยยุดจนชวัญ
 คาริพลาทางดังขอเฝ้าพสน เห็นเมทนะจะบริกษาเวดจาจน
 ละให้อยู่ทนกมดี เบื้องให้ดอยเฝ้าท่าเฝ้าสวน
 แดจะตามศวงมาขอต่ออำนาจ สิ่งลุดระหวนภทเขาไปเดย โนวง
 รขอเฝ้าจำมาไปเกิดพ้อเฮย ภาดระดอยแล้วเห็นจะเดินหลัง
 ฝ่ายเจ้าพราหมณ์ตามใจให้ขง พดางราดังนายคานด้วยมารยา
 กงไปบ้านท่านเกิดให้มาดก มีนพทกขงเดงเมือไรจะไปหา
 นายคานทั้งคตงคตอหุดอนาตา แดว่านานไม่ทงชยากวังใจ
 จะไปจัดข้าวปอจกรยาหาร มาตั้งหลดานัดคน ให้คนได้
 แดวันคืนพดางบ้นพดางตามทางไป คนอะไรอย่างนี้ไม่มอขาย
 ทำปด้อยน้ำชูปการเพียวพาดเขา เห็นไร่เงาแล้วจะจับไปปรับหมาย
 ถ้าหุบค้หุดวนภูจะสู่ต่าย วจังถวยภูิกงไต่จากัน ฯ

๒ ฝ่ายขอเฝ้าพาพราหมณ์มาตามถนน

ถึงค้ำบดัดของเฝ้าเฝ้าสวนชวัญ

ต่างเพ่งพิศพระชิวดาวฉายฉย

ต่างพนมไม้มราภพาน

คิดถองงานพราหมณ์น้อยถนารัก

ประไพทศกรเคียงศูดวยสรียตาม

ทงตั้งนางต่างคระนงคระตงถาน

ทอชุกรานถือพศกพศคณช

บางพตงวาทาโคกบเจ้าพราหมณ์

งามคองงามชมเด่นเห็นแถวหรือ

ทงตั้งนางต่างตั้งคบริบวอาช

แถวถกถบร้อยโคกคตงกตกณ ๖

๑ นายโณมแก้วเกษราชิดาราช พังประหตาดหตถกจิตคคกกระตั้น

จิงวาทนคตอวาทกอน

อะโรนินนำชมถ่มกับพราหมณ์

ประภาวคตพตองถตถคตถ

ไมคตอกเม้นใช้การวานชยาภาม

เมชคณนพตมถกตวาม

วอเจ้าพราหมณ์ทนมชยคณทงมา

ครูปรางวันราวคราวพระนอง

ผวตตยงนารักเบนหนักหนา

บุรุษโตในภโตถ

คทะหาเปรียบโตมมไม

พอเตยงมอชยารังตระตงคณ

กบคณนในถถาบถกถกบถถ

จิงถกถนแม่ชบถถกถน

เจ้าวาคถนถถกถถกถน ๖

๑ พระรตวาทนเมชยาคเชอ นถะเนชได้โคถวไผ่ถน

เมชคระกพทคไมเชนถน

หรือตถกมชชมคจกบคบง ๖

๑ จิงถกถนพตยงถถถถถถถ

ไมถถงถถทระเจาเนชความถถ

แม่ประภาถถถนให้ถนพง

วอเจ้าพราหมณ์งามคิงเทวถา

เมชคระกพทชมโตมพระนอง

นถถถถถถถนารักถนถกถถา

คคถถพราหมณ์ความถถแม่ประภา

จิงถถถถถถถเยชเชาหวัระถถน

วอได้พราหมณ์ความถถพถนถนอเจ้า

เบนชชเม้าถถถถถถถถถถน

เมชคระกพทคเชนถน

ไมถถถถถถถถถถถถถถถถถ ๖

๐ พระเทพนิยมนาคเห็นดังกล
จึงวานขอให้พรอพรหมณเจด
ถึงจนจามพราหมณแรกทแบ่งกษัตริ

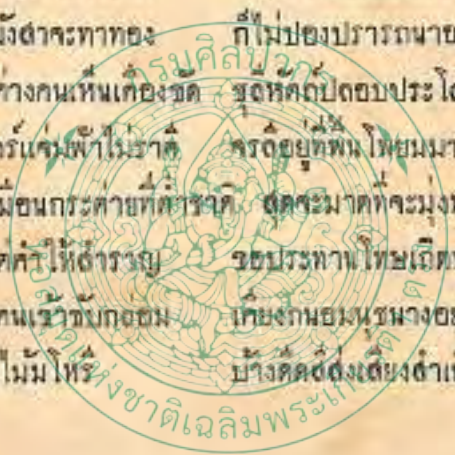
ฤชยกเครื่องขุมให้ดมเนย
มาแก้เกยชกช้อมดมยอมนัน

แกดงดองเตนเห็นรไมเทาทน
อนชาคนแะพอยาพทหมาย
ถึงมาครแมนม้งดำจะทาของ

พธวาทแถวมาเปรียบเปรียบเทียบ
แคเชนนนแถวชยานักครนงปอง
ไมคบชายเซยชมประดมดอง
ก็ไมปองปรารถนชาย่าพาที่ ๆ

๐ ทงดนางคางคนหนเกองชด
แมเห็นอนจนทรแะพ่าไมธา
อนชาทรายเหมอนกระต่ายทศารช
พุดเดนเบ้นแะควให้ดำรวญ
แถวดนางคางคนเรวชบถอม
บางรงรบอบนมโพ

ชดทกตปดอบประโธมนางโดมคว
ครดอยทพพไทยนนาน
ดศรมาคทจรมงหมายตมาน
ชบประทาทไทยเกิดพระเทพ
เกยถนอมนธนางชยชางท
บางคคดองเตยงดำเนยงครวญ ๆ

ศรีสุวรรณทบบางเลขรา

๐ ตั้งตำราแก้วเกษราจิดากา	เมื่อครั้งคราวจะได้คู่ผู้ส่งจน
สถิตอยู่แทนสุวรรณให้รัญจน	แค่อีกก่อนบ่อนใจไม่ไสยา
พอหลบลงทรงซึ่งด้นนิมิต	ประหวัดจิตนุชนาฎหว่าดผวา
กั้นตะตงรุ่งแดงพระตริยา	พระธิดานักแห่งแควตงฤทัย
จงเวียกศัพท์เพียงมาเคียงข้าง	นรนางเจ้าแจ่มแกลองไร
ถนุณวาวาสุกรีชณเฑียรงไกร	เข้ามา ในเทพสุวรรณชนนบรรจง
เกยวกระหัดครครอบชวราชง	ขึ้นรักร้อยยอบนเคียงจนเคียงหลง
ให้ชมรมกตุมครุพษภางค์	ให้หมอบลงรับพรนิศาตย์
จนเคยวชนกกดดงยงกวดัน	อันความฝันพเนนเป็นโฉม
พิเศยงฟังนงนตแต่ไม่ได	ยนิระไรไม่หัน่าแล้วว่าพด้น
ลักษณะพระด้นนิมิตแม่	อันจะแตกตัวจะ ไกรพิโรธฉน
ธมุดมีชุกรมที่แทนสุวรรณ	คำวามันทรงกั ให้รักความ
จะได้ลาภหรือกระไรก็ไม่ช้า	ด้วยเวदानนกดวงเข้ายามด้าม
พิคะชวยชวยพรพวงงาม	ให้ส้มความปรารถนาไม่ช้าวัน
ทุดพดางทางพลัดธมุดถวาย	ถูกที่ทหายชบด้นกับฝัน
ยุทธงทรงชานอกชวพด้น	มีคำกัญจำงหมุกุมภา
แม่นชบกคิริท ไกร ในนิมิต	จะได้ชมดงฉันทเด้นหา
แม่นรายฝ่ายศุกรมยา	วาตนาฟุ้งเพื่องเรื่องเจริญ

นางพึงเรื่องเคืองขบคิดมฤต ให้เด่นดุดคอบขายระคายชิน
 สัพเพตยงเคืองข้างเห็นนางเมิน ค่างอวยชัยให้เจริญพระชนมาน ฯ

๑ พระบุตรโกรชครีด้วยจรตเคณ พนแดนเดหตมประตมประตม
 เห็นว่าเกลียดแตรวมาแตรงแตรงประจาม

ซจนให้อานแตการบทยปรัย
 นหากเห็นเป็นญ โหญงใจหน่า ทาไมจะว่านชัยให้อายกับสาวศรี
 แตรงณณพทตราไมพาท ทำเราทไธยาดนบนอาถนทอง ฯ

๑ ทงตนางทางกนเห็นเคืองขบ ชลทศณบนบมไมคอบถนอง
 ครนตรียคานถายแตรงนแตรงนอง ออกกาลทองไธยปรักษากน
 พระบุตรนมคตบประหัดท ทเวศาคณนทงามกับควมเนน
 แตรงตงตารเจาพราหมนนทกรวมกรน จรโลกกตยอยในถนนรญจอน ไค
 เราชอกไปทามต หอรแตรง ชยศานนทกรกประเทศไทน
 ถวงกานถกถยวาจะไย เทบคอกนมาถวอยพระบุตร
 เห็นพรกพรอมยอนใจเขาไมถอง เบตคณชยงถองคระบอยถอยเกศ

กรรเทมาจนบชวาให้ตาดี กรตถาดไธยบรชยทรชยโร
 แตรงคตหน่าทาจนทนกรแจะฟุง ค่างกนนุงยกทองถวนเมองไธ
 หนมกรทองทองแตรงเป็นชบใน เรยีกถางไชคนรทมาชกชจน
 ใหถอยชองถถามาชคปาก แตรงชอกจากประคฐางทางถนถน
 ทากรตชยกรายกถอยเทยวถชยนถถ ครงไปถถนมาถถด้วยปรัทวา ฯ

๑ ฉายถองเมมาเมมาถคกนนทนทง เวยนระจิงพราหมถนถอย ในเกทา
 ครนรูงวางถางแตรงพระตรียา ชยายเมมาจิงวาแกถาพถน

บ่าวเราบัดนี้คนลวงหนุมหนุม ตาเขี่ยคุณชอกไปไว้ในถ้องขวัญ
 ทงจอบเขี่ยมดพร้าทา ไหมน ให้ออกก้นถากหญ้ากว่าจะเข็น
 ตาเฒ่าผัวหิวเราว่าจริงชย บัญญากรมมดคคคคไม่เห็น
 เขี่ยแรงมีบางไพรไรไม่เป็น หนงใหม่หนอนเดนมเขี่ยทองน
 กังวองเรยกเจ้าพราหมณ์ตามบ้านนอก เด็กเขี่ยออกมานจมขมน
 แด้วรบรตจจจอบให้คนละอัน มาช่วยก้นถากหญ้าจะพาไป ฯ

๑ หนอกษัตริย์ชดแสนคำชายเฒ่า จะใคร่เอาจอบดับให้ตักขย
 ทเอยงพราหมณ์ด้ามคนเขี่ยคใจ แด้วมกเไรชอกเฒ่าเฒ่าชวา
 หนงชาเจ้าเจบอยอรงจจ เกณทหน้าทตักเฒ่าไรจงไรชา
 จะถากทาแหงก้นไม้นตทา ทรงหินหญ้าจะให้ทำงนำไป ฯ

๒ ส่วนตาเฒ่าเฒ่าอย่างมาจจจ เห็นระยะหญ่จจทรกแตกโต้ง
 จงจจจจจจจจจจจจจจจจจจ ใคไรทำให้ถางขยกไม้ง
 แด้วตาเฒ่าเข้าไคคคคคคคคค เขาจจจเปิดจจจจจจจจจจจจ
 ระหวะหิงหาจจจจจจจจจจจจจ ใคมจจจพราหมณ์นชยมชยหลบไป ฯ

๓ ฝ่ายเจ้าพราหมณ์ด้ามนายชายจจจ

จงเลือกเด็ดชอกจจจจจจจจจจจ เห็นหนอนากมัวหนงจจจจจจจจ
 ถงมาครแมนคคคคคคคคคคคคค มายนให้อนุชาแเด้วพาท
 เรารชจจจจจจจจจจจจจจจจจจ ถาแมนคคคคคคคคคคคคคคคค
 จจจจจจจจจจจจจจจจจจจจจจจ คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค
 เราจจจจจจจจจจจจจจจจจจจจจ คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

เราชอกไปให้เขาเห็นพอเป็นที พังไม้ศรีเขาก็ฉงนจึงมีอนปรน
 ปรึกษาพลางทรงเค็ดเต็ดชอกไม่ เขามาใกล้ตั้งหน้าแฉวงบ้าน
 ทำไฉนจึงจะได้ชอกชอบด แฉวงทำถอดแฉวงชายร่ายเมียง ๆ

๑ เจ้าไมราธำนพราหมณ์จเรียร กาลังเพียรพนคนโดยนเตียง
 ทอเหลียวมาเห็นหน้านางพญาง เขาจอบเหวี่ยงไวกับทศด้วยดีใจ
 มาบอกความพราหมณ์น้อยคอยกระซิบ คงตายราวมันคงอย่าตั้งดี
 ทชไปทศกับเราเดนมกเป็นไร คิดทำทางนาง ในจันทรจ่า ๆ

๑ ศรีสุวรรณต้นพกศรี เมรุตคณ อัยยารับไปโดยนงไม่ปรารถนา
 พริกเขาก็จงเขาไปคิดหา ทศก็หาญอันยังจระก้าแทน
 ทชอย่าให้ชายเฒ่ามาพยามหยาบ สนเห็นด้วยหนึ่งเหมือนนเห็นเตดแล่น
 ไม่รักนุต่างเมื่อกว้างแกม อัยยารนเคนโดยพพราหมณ์เบเนความจริง
 พระวาพลางทางตุกรณจากศญา แฉวงเห็นหน้าโดย ไม่คชางนุหญิง
 พญางพราหมณ์ด้ามคนเขารอจรง พอนงนงอัยยาก็ให้ราศาย
 คางวางจอบคอบนงแฉวงชงยง เขาใกล้นางถดยาแฉวงวาชาน
 หมอมกถดินหรือชวาคระดาการ เมื่อเขพฉาน ให้พาดนมาตุม
 เขาฟ้องหาว่ากระไร ไม่ไคตาม ให้คณคความร้อน ใจคิงไฟตุม
 ทงชตบอณยงจวดยงชุม ทานคณเดากกรายทงยาศา
 แฉงชวาคระเชวจะเขมชนบ มาถากกับกรว้ากราก ให้ถากศญา
 ความเห็นตเห็นอชเมอชตงทงกยา ดุชตจ่าทำไปทงไมเคย
 ตัวพคจะไม่มีบุหรืหมาก ความเปริยงปากเหอชแถ่งแม่คณอัย
 ไม่เมคตาตารกรวมแต่จ่าเจย ยังไม่เคยพบเห็นพงเบเนคความ

ต้มเป็นหมอนมอดนายขยมนาย โย ความจริงใจฉันแน่มเไรเซเชน
 แคพร้าหม่นน้อยนงรักนกกบน โยพนแผนบถพไม้มเหมือน
 ถ้าเห็นงามความรักมาคกเคอมน จะคอยเคดอณคดาย โศกที่โรครัด
 ช่วยเรญของศพระชิตามาให้เห็น จะได้เป็นขอเฝ้าเหต่าไม่กลด
 พรงนระห่อมให้หมอนนค ฉันจะหัดทงดอง ให้อองใจ
 ชงหม่อมช่วยแนะนำทอานก ให้ตาหนักพระชิตาอายุอาศัย
 จะได้นอนหมอนกายต้บายใจ ไม่ปรอวยแต่คงได้ต้ของคุน ฯ

๑๒ ทงต้นางคางคอกบวชชบศิต ถ่าต้บคชิตาเหต้อจะเกอหูน
 มีไรต้มนหมายเบพนายมอ จะทวอณต้บเป็นชากกรมเคอชกน
 แต้จวางชองหมากต้ทกรงหน้า กนต้ต้วเตนถัดนายอชยชยต้
 คางพุดพดอศทอต้มทเรงคคณ จนควณบายเบอชพเตงดา
 เจ้าพร้าหม่นเคดทอกรกหคเคอจาง ให้อต้นางเตงจกเป็นปรคศนา
 ทงต้จางคางคางหมายช่ายหางค่า แต้จคกมาจจากทงต้นาง
 ท่าเมียงเม็นเตนกรายชยชยรชอย คพร้าหม่นน้อยนงนงชง หิมหมชองหมาง
 ทโรชเรญกายตามาค่าพดาง ไรเชอถางถากหญ่าันควาไร
 ไม่แแต่ครปร่างท่านบ่างหือย แต้จะถือจอบคั่นจะไม่ไหว
 ทนอช่า ไรต้ชยจงบต้ชยใจ ให้อช่าค้ต้งนคค่าหนักนคณ
 แม้นมพงยงท่าให้เชอโกรจาง จะตงโทมชยค่างอช่าต้ญ
 ต้งต้จงเฝ้าเฝ้าต้จอนแต้จจอนคณ มาเรญบ่าอเหต่าพนช่าต้ง โย ฯ

๑๓ น่ายเจ้าพร้าหม่นต้มนายต้บายศิต มานั่งชิตชมนช่าแต้จปร่าต้ย
 เมอศคทพ ไม้เกอชยประเคอชยใจ ท่านช่าง โย ให้อหมากมาฝากนชง

เรายากจนจนจรเทียบวอมนเร่ นึกเดินหน้างกษัตริย์เห็นชดชวาง
 หนอยวาววนจนเคียงควยเรื้องนาง จะคองร้างนคราเข้าป่าไป ๖

๑ พัดเยงพราหมณ์เข้ามาขายก็ปรายปดอบ

ให้ชนรชบวิญญาธรรมาชัย
 พืชไม่รักรุกรามก็ค้ำใจ จะไปไหนไปด้วยจนม้วยมรณ
 เวลานจวนคำไปตำนุก ทัดำหนักพระบศร์มผู้กหมอน
 เดียงแรงเขาชาววงดัง โหนอม ลอนอชพ่อนชุนใจจงโคดคลา
 พตางตำรวลชอมนครังวรวรณนชอง เคนบระคองเคียงกายทงซ้ายขวา
 ษนค้ำหนักผดกแผศคิ้ววรา พกนีกในทงชกของรณ
 มนากพดอบเดอมชแวง ษรวิภกรณแทนทบรทมภริษชวญ
 คางแยมธรวรชอนค้ำคองวรณพท ษนบบรจกรณแทนแถนดบาย
 ดองเจ้าพราหมณ์เข้ามาคนชยวาท พชวราตรีชอนแจนกระจางถาย
 เมยพระแกดแถมศการาราย คชองพรพายทศพานตำรายใจ ๗

๑ ฝ่ายนารพัดเยงมาถอง จะนชนงนทพะวงให้ทตงโหด

คิดถึงพราหมณ์เข้ามาขายไฉ จะเป็นใครคู่ร้างยังคตางแคตง
 แศพราหมณ์นชยชชนชงเป็นชองหลดง

ยอสมทราบทรจงสุดคั้นไมกนแถนง
 แศรายตำหนิงศัทรแวง ครนจะแบงชอกเบนศอไมทวกัน
 แศนทกทกรทศรชอง ใหรชองชค
 ไมถมคศครากรวญถึงดองชอญ
 พชโหดเทดเวดชจะด้ายนท มาพรชมกบดนำงเทมชนชยางเคย
 ปดชบมระโถมพระชค้ายพทศร ใหนงคกษนแถงชงค้ดรงเดวย

ถึงยามค่ำเช้าบรรทมท่าร่มเขียว
แล้วทำพุดถนกับเพื่อนว่าเดือนนี้
ฉันชยากใครได้ดอกมะลิตา
บ้างบ่นว่ามาลิทในสวน

บ้างว่าเพยพศด้วยปรีดา
ตุตุดอกมาลิแล้วหนอเจ้า
มาร้อยมาลัยถวายเป็นให้หลายพวง
แก้วกุดดาบดำตมจวนจะรุ่ง

แล้วกุดแก้วเกษราราคาดวง

ไปสวนหนองเงนดักกวนหรือชวยตา

๑ พระบุตรจิตใจไปตีฟ

เก็บมาดีเลิศหักให้หนักหนา

เวลาเฝ้าเจ้าฉันจะทอดตา

พ้องรำหอดวงเหล่าเธอเฝ้าไว้

๑ ทงต้นนางต่างรบคานบนอน

แล้วรบกับถอมกถอนประคิษ ฐิพัสมี

มโหรีเรซร้องทวนซึ้งใน

วงวงใจแข็งเดียงเมอเที่ยงคน

ครนยามตักพระธิดาได้ยาหอบ

จนเคสนับปล่อนฟ้าไม่ผัดน

ชโยนพิได้สว่างน้างคณ

หนึ่งคืนตูกมาหงตั้งกานต์

บชกให้พอดชอเฝ้าเฝ้าไม่ดิ้อย

มาเตรียมคอยรับพดบพดาดุทธาคัศวรย์

พวงรำหอดวงดัดนเหล่าดาวดกกรวี

นี้ใหญ่หนักให้ใครชอกไปตาม

แล้วเรียกชอช้อฟ้าเข้ามาได้

พวงข้างโนนนางไรตนเป็นคนหา

หมากบุหรีทจะไม่ให้เจ้าพราหมณ

คนละด้ามชองชอนได้หีบมา

๑ ฉ้ายพระนุชบุตรศรีสัตตดี

คิดกำหนดนิกคหนึ่งถึงบุปผา

บรรทมคณแคงของคชดงถาว

มดคณษาจคคณกับประจง

ทางสะพักดีไบกรรองถายทองรัง

ตั้งมณังนพพระนตาควาคธนง

ตั้งชยตั้งวางถานพันประดับชงก

ตั้งชองนงนางตั้งรวกวันได้พด

ครนเดี่ยวได้ฉดชงมาทแล้วยาดรยง

ถ้ามันนางแวงดชอมมาพริ้มหมด

พอกข้าหอดวงหมองฝ้าเงากระส่าวหยุด	บ้างแยงยดขังก้นเก็บจนเต็มหัก
บ้างเด็ดดอกไธกแรมแถมคอกกรก	ให้ประจักษ์แจ้งเพือนว้าเหมือนคนใจ
บ้างเด็ดช่อธรมแสงมตตงกถ	เห็นกระบี่กระบองจะร้องให้
บ้างเดินรอยงูรอยงูสนตุ่มถาย	จะเอาไปฝากนอชงของตุ้มคัญ
พระบุตรกรรตเจ็บเก็บกาหลง	บวรคงทรงแซมเกล้าให้สาวสัตว์รัก
นางข้าหอดวงน้อยน้อยด้อยลูกจนทน	ต่างชวนก้นเก็บของจะพังไป ๆ

๑ ศรีสุวรรณกับดำพรามณ์ไปด้วย ไฉนเดียงชกทกนถงตั้ง

ก้อยเมียงมองตามชองบุญขรรย	เห็นนาง เสนบรอยเทยวอดชอยพวด
เจ้าพรามณ์แซกศรีสุวรรณให้ผ่นฉาย	วงศรายพระชดาออกมาส่งน
จะนงอยชอยชางนกมคดว	ภาแลงรหมกนถงจากคำหมกจนทน
ค้อยตบแฉ่งแฉ่งในบรชอม	นางทงหมกนถงคำทงนถงชวญ
ตวยนตแฉ่งนางเอยชางน	ค้อยพทกนชวญกรหีบค้ำ ๆ

๒ ศรีสุวรรณนั้งเฝ้าเงาไธ ไปนง เคศนจวบประดังประดำ

พรามณ์พเดียวแฉดลยช้อยคนย	คยรตราดำง่าวนางชววง
ถนถชยชรายกรรททาคคิน	ชิตหมนเทดของเทด ในเนชหง
หมายวถบชบราเดพลาพ	บางชมนงแหบเพนเหมชนชวช
บ้างคาคพนุงผาเกยวคอกไท	เบนไฟไคเตงามเจ้าพรามณ์หมาย
บ้างถวษาหอดวงยังแยบคาย	เบนเจ้านายทามจะคกถวณครน
พอเห็นตัพเพยงเคยงช่ายชว	พระชิตาเดินถางคิงนางสัตว์รัก
ตะดังหงงงงววยไปควยกน	คผจพรวนผชงเหมือนตงเคชนเพง
ทงกายกรชอนถมนพงรชว	ชวยรวอชกตบตบมะเสง

ไม่เหลือของหลงคงแค่จะแดง
 ๑ ผ้ายนารพแดงเมียงขมาย
 แดงตั้งเหล้าขาว ไซ้ให้โคตกลา
 แดงทำไม้โคตตามพรหมณพแดง
 เจ้าพรหมณบุษปากชครน ไป
 แดงชักซ่อนโคมตรูรยาตร
 นาง โคมยงทองเพ็ดนค้ำเนินมา

คปดงเปล่งปลาดบปดมถนพริบตา ฯ
 เห็นดำนายหงษ์มพมพฤกษา
 เทยงเก็บมาดาถววยวายกันไป
 ว่ากู่เกยงพระบุครียุกโทน
 พแดงให้ซองหมากแดงจากมา
 เทยงประพาดสมพรรณบุษผา
 พแดงพาเทยงไปจนใกล้พรหมณ ฯ

๑ ศรัทธารวมนหนงฉนทองหง
 ข้าตองเห็นพระรังทรงวางาม
 ตอยคดวางป่างหลงแถวขางน
 จนมชงศทองเสดะดงไป
 ศุจนมพรมเพวาทองเลาหอย
 นวดละชชงดงปรางขยงคณ
 ยิงพมจพคเพงให้ปดงปดง
 กระแอมพดางทางฮอกให้เห็นชงค

เดียงมทงยงทองในหวดฤทัยหวาม
 โหมคความพดงดงระชาดโค
 พยเห็นกนก หักคพดมย
 เทมชอนนางในคดตาดงมาคิน
 พระทรงคชชงชงมคิงวงคดป
 ขางรวมดงดงระพางคด้าขางชงค
 ใจกาดงรันทมให้ดูมทอง
 ศุโคมยงชยแต่โกดมิให้เคชง ฯ

๑ พระบุครเวยเดียงด้าเนยงขมชย
 เห็นพรหมณเมอยดเนอนนเหลดอเหลดอง
 นางหลกแดงชงชยชยชยชยชย
 กุทรงเครชงเทมชนพรหมณ่งามวิโด
 พอนเตรมดงคชงเมครนชกษศรัย
 หอนประหวัดหวาดคคคคคคดงดย
 ชงครทวยชวยเจินดะเทมใจ
 แสงคณไมเมองชมชยชยชยชยชย

จนพราหมณ์เข้ามาคนเขาสอนชัก เราคิดรักชานานาบดดี
 จะเห็นแปรแก้ใจโฉมดี ไม่พอทพมิตคิดคร่ำคาญ
 พระกษัตริย์เจ้าเคี้ยวดีร้อยละห้อยหวอน จมทองกรวดงูขี้ด้าเป็นคำหวาน
 โยเจ้าแก้วเกษรวายพาพาด ไม่ส่งตำรับบ้างหรืออย่างไร
 เมื่อฝนแปรแดงพริกทอดบพิตร จะเห็นหรือหทัยไม่เห็นเป็นไหน
 บราณงามตรึกคิดมตรใจ จะกระไรขุมยังงไม่เคย
 พอเห็นพราหมณ์เข้ามาชานานาบดดี พระเมืงพริกขมิ้นหลังแดงนงนุช
 เจ้าพราหมณ์เขมพรหมพรายภปราญชปริย พอด้วยหมากแดงกเป็นไร
 ศรีสุวรรณนพทศรมาชกถาม เมื่อจะยกพราหมณ์เนอยุตรงไหน
 หมากบุหรืทชองนชองใคร พดียงให้หรือจงธมา
 มืดยทปากช่างเจ้ากรก จมรดกวางในให้ดังดา
 เหมือนนงนุชไรตเซตวเบาบุญนุช ไม่รจาเกยพวกันประการใด
 เป็นบุญนอยพดอชพงแต่บุญพ ดับนพริกนหมากจนปากให้ม
 จะรอกถามตามจริงอย่ากรังใจ ดักเมื่อไรชกเจ้าเขาจะมา ๖

๑ เจ้าพราหมณ์เขมพรหมพรายชบายบอก

เราจะออกมาเยือนค้อเคียนหน้า
 จะทวงโยไปเจ้าไม่เจ้ายา เราจะพาถิ่นไปข้างไหนดี ๖

๑ ศรีสุวรรณนพทศรมาชกถามใหญ่ กถว่าจะไถดพระชิตามารศรี
 จึงเสแสร้งแกงตั้งว่าเราปรานี พิศเห็นทนายนางเขย้อย่างไร
 ถึงชานอนมิตคงจะคอยท่า ให้เรชมฐานมจิตพิณมัย

พดางดำวอดขวอนสามพรามณณ์กรโต

แต่ตั้งไปทีดำนกค้ำหนกจันหน

ระทวยของศตวรรษนบนบรรจกรณ

พอรอนรอนอ่อนแดงพระสุริย์นั

คิดถึงแก้วเกษรวาจิตาฉนัย

ให้ร่อนรณจวนใจไม่ไธยา ฯ

แฉวงแฉ้งแฉ่งแก่งทางปรนนิบัติ
พระบุตรแก่งกรังเหมือนขจัดใจ
จริงขยิบของคชังเทวดาคด้วย
พิเศยได้ไปบนคันท้าดวง
จะตั้งเวยตั้งไรจะโตจิด

ศรีจิวัดตังดวงจคพิงมัย
ไซ่ระโรนเงามาเผ้ากอน
จึงเจบไปวยเป็นไซ่เพราะไปงอน
ทักกรรมจนมิได้บชกชอกให้ตัง
ฉ่างพิคตั้งชองคชังประดังค

หรือจะกคคคคคคคคคคคคคคค
ทงฉนางตางขมแฉงเยอนฉา
ชนคชังเทพารักษชมกรวย

ให้เชษฐชงคชารักษทกททวย
คชกรวยชามวยเศยให้หวย
ให้กรรมกรวยฉวยฉวยใจ

จะชบกลฉมจอมชองฉู เห็นรพม
พลางแย้มขมททยบกรบแฉงบป

ขยามารมกรวยฉนจิตพิงมัย
ให้คชังในฉางคพระฉคฉ

๑ ฉว้างหงฉมฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ทงฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

กฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

คฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

๒ พระฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

พระเพทศัศติงครนึ่งนาง	ไม่เดือนต์ร้างขารมณเฒ่มประคั
เตียงจกจนจงหรดระหุดตมว	เหมือนเตียงแกวเกษวามารศรี
เที่ยวผนแปรแฉหาแฉวพาท	ขนมานเจคนระเจ้าเขาวมาดษ ๗

๑ ทงดำมพราหมณคานมองเห็นของรก

ตระตาระตักถมหลงนำดังตำ

เขาแขงขางทางปลอบประโดมตาม พอเทียบบ้านนี้ใช่ไม่ใช่ยา ๗

๑ ศรีสุวรรณนชนงกำฮองหวง คุกขางคณงมิตร์นษฐา

ประโดมลบรบขงญจามรรคา	ควรดำมราทางดองเคยครองกัน
พราหมณหิวรอพอดเบตคพแฉวหรือ	พระศคมีขเฒนพกตรแฉวณผน
กำแกเกอเซอพทกรณ	ปค้ำจมนหองนระคาวางจาง ๗

๑ เจ้าพราหมณงานากถมถนถวหรือ พเห็นศษระเป็นดั่งตรังจาง

ประจ่าองค่อนุขามานกชเว จันตกร้างดั่งขยามมาตามกวน ๗

๑ เจ้าไมร่าวามไมมคย พหอยนหองกนหนนหะระเงาเจ้าขงดอง

พขพรงนพขระบนค่นถ้ำควน ให้ช่วยขวนร่าวจิงมาตั้งใจ ๗

๑ พระพิงกำทำเม้นค้ำเนนหม มานงทบทนทงอนผองได้

เห็นดำมพราหมณคานมาจิงฉวไป

ประหตาดใจจิงนองเหมือนค้องมนคั

ให้เห่นเขาเจ้าขงหองตำหนก มาถามทกนดวักหายไปหลายหน

พเข่นคุดนคดขงช่วยกนคณ นฤมดระมาแสงออยเท่งไร ๗

๑ พราหมณพงพมพองเพื่อนช่วยเคอนมชง

เจ้าขงหองมิได้มาขงดงดัย

แล้วดวงใจให้สามพราหมณ์พลอย เจ้าพราหมณ์เคียงท่ายชชทุกคู่วาง
 หีบจำปามาพักกรณอันพลาง เจ้าวิเชียรไค้นางจงกถมิ

คุณตากเตธาเจ้าตำหน ได้โฉมครุฑบวรศรี
 ทของเจ้าโมราประภาวดี เหยยแก้กรัดคานาเด็ยตาย

ต่างหิวระเบาะหยอกจ่านอกฉ้วน เราก็คอวจะประมดทอถวย
 แลดูสัตว์เดชะป่าประดาชย พระขมพรายชย ใจคยไม่เคย

คนยามตำพราหมณ์เคอนให้โดยอน กระชอนชานชองแอบแนบเชนย
 นกประคินรูคตกลอนเมื่อนอย พอลงชอกพชแจงแดงกะวัน

โหบบนชอนชอนพราหมณ์ทงตั้งนท ไปชยทคนดาคณ ในฉวนชวญ
 คอยพลอยแลหาปรกษากน เขมดินคดคัมกระเนตยเดหอน

๑ นายพลอยพระธิดาเววาริ ตามนารังวาคันงหอน

คยชระกตกรตกรบตะโกกรม แลวงทนทงต่างระชยชกน
 เรยกบาวคอกหีบหมากชอกจกฉนวน พอลงตั้งนด้ายแดงพระธยฉน

แกงตั้งเดยงเคยงคดอจจรต ติงเชงชนกรตกรายชมายเมยง
 พอลงตำพราหมณ์แเอประดับพคต ชงกนทกเขาวมาดยประดาณเดยง

เชยุมานหินอยเกตคพระหเดยง รมพนเวยงรามเดยงเคยงนดบาย

๑ ทงตำนางต่างคานบงพบเพยบ ไค้ระเมยบอยม ให้สไบชย

แลดูต่างขมแนมพลางทงถปราย หมอมดบายชยคยกนหรือฉน ไค้
 ฉนชยทงคกแกเดตจกถบ นอนไม้หลบหลากจคคตงตั้ง

พอลพราหมณ์นอยพลชยเขมเบนไร

เศระทกระไรรายรอบประจอบกน

นาง โดมฉายชาย ใจทำไร้อ้อ พรักหรือจะ ให้หมื่น ให้สมหน้า

แต่จะขอคำมั่นจงสัญญา ขย้าเอาผ้าฉนั้นไป ให้ใครเลย

แดงเบียดนเป็ดขงรอกของออกทองไว้ ฉนั้นหมื่นไปสมนแอะพี่เขย

เพียงรบพบจับแฉ้วกรมเชย เป็นบุญเลยทำใจเห็นไม่ตาย

ถึงนาคางพรางพรมแฉ้วดมอว ขนาดไหนงาหมื่นผากทาหาย

นาง โดมของยมเมินฉะเทบชาย คอยเด็บบชายตามโคมไคคง

ครนคางพรางกลอนกษกรรังของ เขยนคางของดงแผนกระต่ายหนึ่ง

ให้หก ไมเตารางทอต่างวง นานายทงคชกรักอกขรา ฯ

๑ พอรังแจ่งแฉ้วคางดงดั่งฉ้าง ทงฉนางนงฉพรักแฉ้วผดหน้า

เขาฉารชอน ได้กอบ ในหมิง ทบคิงผากวองทงของด้าคัญ

รอกขเรยกหาชาฉฉาญแฉ้วเราก ออกกระตเคนคองไปฉงนขวงญ

พอประดัมพบพราทงนงฉพรสมกน กัดฉงรอกขเรยของแฉ้วรอกเชย

พวกเพียงเรียงนงรมคนแฉ้ว กานนงฉงนพรายระคายเชย

กาดงฉนทิว ไหลแฉ้ว โดยคณ พชเรยเรยชน ใจกระไรเลย

แฉ้วกอนไซร์ ไม่เห็นเห็นชนเชย มีพชทหนึ่งเชยทงฉย

ทงฉนางคางทิวแฉ้วทำเขาเชย

พดางเปรียบเปรียบอกความเจ้าพราหมณพด้น

ฉามรงคองนฉฉฉฉฉ นาง โดมฉายชกไรฉฉฉฉฉ

ฉงประทานกรของทงของด้าคัญ เป็นพรางฉฉฉมาฉฉฉฉฉ

แฉ้วเบ็ดทียบหีบขของออกฉฉให้ ฉฉฉไปกฉนแฉ้วฉฉฉฉฉ

ทงฉฉพราหมณตามฉฉฉฉฉฉ แฉ้วฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

เที่ยวชมสวนชมก้นเก็บบุปผชาติ	เที่ยวค้าขอกองดวงเป็นพวงผล
ดอกชงโคโยทกาเจ้าสำน	ช่วยเก็บ โหนางอบุดมึงสร
เจ้าไมรากรัดเต็บเก็บจำ	ให้ประภาดคีร์ดมร
เจ้าจเขยรเก็บกระถินถนจร	กับพุดซ้อนตามตั้ง ให้จังกด
คีร์ตตานนไม้โตดอกไม้ด้วย	ดูเขินช่วยคิดเห็นไม่เป็นผล
นางคณเพื่อนเคองพราหมณทั้งสามคน	ออกเดินบนเบื่อนหนาไมพาท
ทั้งสามพราหมณตามเค็ดดอกไมโย	นางแค้นใจด้วยตักแดงหลดก้น
นางประภาอุบุดจังกถน	ตรงยนิคเคินกรายเที่ยววายไป ๆ

๑๒๕
๑ พิลยงพราหมณสามนางไม่ห่างเห็น

เห็นตบตบจับของทางของโค	แถวหยอกเขนรดเรียงเข้าเคียงโหด
คีร์ตดาหนาเงาเที่ยวเข้า	นางผดกได้ชอนหยักทำพดิกแพดง
เที่ยวเก็บเต็มเต็มหอ ให้พื่อแรง	จะชอนแถวหรือเจ้าจิงเฝ้าแผง
ทั้งสามนางต่างจวนาหวรือ	ยังจะแถดงชกเข้านาราศาญ
อย่าเปรียบเปรยเตยเน้แม่แพพาน	เพราะไม่พอจงเคิดจนเทยจุนงาน
คีร์ตดาว่าเจ้าเฮาเกิดแม่	จะคังการกัมาเฮาของเราไป
จงบ่งบักนัชม ให้ส้มใจ	เข้าเป็นแค่นอกถ้วนไม่ควรได้
คชหอยเคียดเขยวหม่อมช่างพร้อมหน้า	คิฉนไม่ชิงชวงอย่าทวงกัณ
ยังอยุ่อกโทนเดาหรือเทานน	ออกกรมทำกรรมถ้วนคณฉัณ
นำเจ็บอกยกแวกดีแปดกเพอน	มาช่วยกันเถยงเค็นก็เป็นไร
เจ้าคยอยุ่เกิดเข้าจะดาไป	จะตักเค็ดอนจุตดากไม่อยากไหว
	มาเรียกหาเข้าไทแถวโคงคดา

อนันต์รัตนมหาเศวตวรัญ
 แฉ่งนบคัสติศรีบริบูรณ์
 โฉนคองทองเทียวแสงคู่
 ซึ่งเสียดายหมายมาดส่งอาทมา
 ทงราพันตรวรเดวีเหินเกินนก
 ทชอหมนครนจะเชือกเหตอใจ
 ถาวรกนกกมกหมายคต้ายอเหมา

ตำพันโกโคยทงไอคู่รัย
 ย่อมเพิ่มพูนผาดักทุกเวลา
 น้าอดคู่เดียวเศรพระเรษฐา
 มิเมตศาชวันจะบรรดิย
 ถึงจะรกกไม่รักคนคักษย
 เขาว่าใจหวนนกกมกกว่า
 คองจากเขาวยพินคั้นตะหรว

แมนพระองศทรงเศรเจตมา
 เด็ดจกตบกรุงไกรไอศวรรย
 มาทตองศทรงศกตจกรพาว
 ซึ่งจะดอบชอบบริคหัตถมย
 ทุตแถตงแจงศความแถคตามตวง

จรงกรกรวาศรของศความตามบูรณ
 จงจตอวรทคตองหนงอศอสาร
 ปรตบระทานกก็จะคตองใจจง
 เหนจะไมเหมยหมคคคคประตงค
 พระโธมยงอชยาโคยางฆนางเฮย ฯ

๑ เจ้าพราหมณพวงนงขมวาคมนถน
 พอคคปดอบคอบศความนางกรามเฮย

คเรงวหรูรตไมเบตเฮย
 ใหหตงเฮยดอชยพาดงมามือ ฯ

๑ พระยมพตางทางถามทงถ่ามพิ
 ณนแถตงคคปรีศนาชอวยหาอช

รกกเตารังอชยางนทอหนงอศอ
 จจะรกกหรือจจะรังเป็นอชยางไร ฯ

๑ เจ้าโมราชว่าพ้อใหคชกรก
 ว่าอัมรกกแถอจจะรังใหห่างไม

นางนงอถษณตอบศความตามงตงอช
 พ้อแกชคคปดอบใหชอมทอ ฯ

๑ หนอถษนศรยคตอวญญาวออง
 จจะตอบศความทกรวมอชยอชไรค

เห็นถกคตองปรีศนาบญญาพิ
 แถตงเข้าชอชกรถามทงถ่ามชย ฯ

๑ ฝ่ายนารีศรัศคามาถงออง
 ๑

ยงถาดงคตอเดือคไมเหตคหาย

เข้าในหีบของตรรกเห็นกษาย

โธ่อกฤชรายไม่ชอบใจ

เดียดรงคั่งแข็งขมสันตักพอม

น่านหอมน่านตบตักตบโท

โหนจะตันทเจ็บให้เก็บโร

ค่าตะไกรของเขาถึงตั่งเพียง

ผู้ชายไม่ชอบคาไม่นำแดง

เขาเครื่องแข็งทงขวางเคียงปรางเป็รื่อง

ทบตบตบเสกนอยต้อยชวดเพียง

ให้เล่นเคื่องดำนพราหมณกับดำนนาง

มีคองเสกตาเดาโตมอยแฉ่วหรือ

ตักมือแฉ่วไม่ตักตชวาง

คิดจะใครไปพ้องให้ตองตาง

จะอาพรางบดงำไวทำไม

หูนโมให้ไกรธาทำหน้าเงา

เขาไปเฝ้าพระราชาชฌมาดัย

นางกษัตริย์ครัดตามเบเนศรามใน

เบเนศระไรเวรมาศากวัน

พิประกายอบตจกตเดา

เรียนไปโหนไม่เขามาหาหน

ครัดตาดำดำนางงามน

ยังมีกษัตริย์กับพราหมณตงดำนนาย

แต่ค้อยทำกวดำหมอยาวตัก

ไปเที่ยวชดชฌนวันไม่เห็นหาย

กรนตามเคื่องนถบวงให้มาชาย

วังการยบนาทามาต ๑

๑ นางโหมยงทรงพังให้ตงแค้น

จ้าวแฉ่นด่าพดจะบดดี

ถ่าว่าเป็นเชนนนแฉ่ววพ

ให้พาดเทคตนะไม่ตะกน

แฉ่วชกใช้ศรัศตาดำให้แม่

หรือเป็นแก้พดเด่นพชเห็นขมิ

ถ่าจริงคงตงด่าด่าพ

อยากตบคณยพนให้มันง ๑

๑ ครัดตาดำฉนไมกตชกตบ

ประกายกับโมราตหนักาตง

อบตกับดำนคณประชค

ฉชชจริงกตชมพมแฉแฉ

เจ้าผู้ชายเคื่องขางนางผู้หญิง

ทำออยชิ่งชอนคอประจ้อประแฉ

จนไอโหมแฉ่วเป็นไรจะไม่แก้

ถ้าพดแก้แฉ่วจะไฉ่เฉยให้เย็น ๑

๑ พระบุตรเห็นจริงทุกสิ่ง
จะหาญหักนกก่เอาเขาคนเคิน

ยังขุนคันคิดอวยระสายเขิน
นางนึ่งเมินพักตราไม่พาทิ ฯ

๒ น่าย่ามนางกัถยามาทังวง
เข้าเฝ้าองค์นงนุชพระบุตร
กัถุแน่ว่าเขาพิงจะตองถาม
พอพรหมณน้อยนารังทำรังแก

ตรงชั้นยังปรางคมาศปราวสาทศวี
เห็นเทวีก่อนเคื่องธาเอื่องเต
แกตั้งยกความศวีอุอวรมประคินแก
จะมาแต่โชนโชนให้มา

เข้าซักไซ้ไต่ถามไม่รีบ
แดงเทยอเด็คตอกระกำกรุปา

ประเคียบรับให้รอดทูลอุนนทหา
ถวยามาตามจนคนเชญใจ ฯ

๓ พระบุตรพงศวามเจ้าพรหมณน้อย
ทกรวไกรรทนต์ดวยปดุมไค
นทกนนาดำถกถึงตมทน
ไมรูแดงเดยเฝ้าเค้นชาวี

โหดเหยยทอนกตพัฒมัย
ยมตะโมไม่พาทิแดงพาทิ
เพรงมคณนทจนาบคต
เขอตั้งพิเชนนำวอกระไร ฯ

๔ ทงดำมนางค่างคอบให้ชอบชน
คิดค่นงถึงศวีชัยธมาตย
แดงก่าถาแม่หมไม่ปรคช่วย
แม่หมมาได้กัจะมาพยาบาด
ทงว่าพันธรรเดรัญว่ารูปโณม
ทงดำมนางค่างคิตประคิษูประคต

เขอว่าคินนชนไม่หัดบโหด
ทำโณมจะไดเฝ้าเขาถมาตย
จะมอศมว้อมรณานำดังธาร
ช่วยอยงานนวดคพิทให้บรรทม
งานประโตมศวกรทนอมเบ็หจอมถนม
ควียเดให้ตมตวงอัยให้หอคถาย ฯ

๕ ศวีธุดานงอยนทกอนไม่ได
นางโณมยงหองเชอเบอจะคธา

เขาร่าไรเรองพรหมณเจนความทาย
ให้อุนวายจำที่แน่อยาแปรปรวน

เจ้าพราหมณ์น้อยอ่อนห้ามหรือพราหมณ์ใหญ่

เจ้าเคียงโหด ไตมนางช้อยกลางดง

ทำเกิดยวักตมด้นขมข้มด้านวน

มากชกวนเกวแกกแฉดคัน

ด้มตะเนอ่หกดแม่กนไปรด

ถึงกริว โกรชกตบหยดศุขทรยณ

ด้ามพลอยเงยทุมชวยรุมกน

เขอกระหนกนแฉข้างแกกตัว

จะมีธุษชายเขาไม่เกยว

จงโกรชกริวย โกรชาเป็นบ้ำมัว

แม่คนคี่ศรีผองไม่ทมของมัว

ชวคนชวชางช่าช่าจำาเดย ๆ

๑ ศรีตุดาเค็ดตใจคังไฟดม

ชระชารมกนแกกแม่เฮย

ชารปรอจงมูรายไม่ทนายเรย

ชยาเปรียบเปรยเดยเจ้าช่าเขาใจ

เจ้ารูปงามด้ามหางด้าชวง โฉม

ชระโฮไตมเด่นประชันกนก็ได้

ดวนรุมรกรวมรุกฤทย

ไม่ตงใจกเห็นเจยนชระเบ็ดยนตจ ๆ

๑ พระบศักรวกรวกรวคจว

น โกรหามาให้พศทหมากผัว

เผ้าทองหิงฮิงไปชางไม่กตจ

ไม่มรุตงคิงทงตคน

ชยาชระเดาะกนทนใหม่ดาง

ไปวากดางถากถางกนถางถน

เหมยชนโกเห็นคณงชเวรูกต

มาพตชยปนแปดช่านำว้าคานู ๆ

๑ ทงด้ามนางตางคนเห็นกริวโกรช ทุดชอโทษโทษาไม่จำชาน

ศรีตุดายังไม่เหือคตคเค็ดตาด

ตอ้งรุกรานรือชให้พ่ายนาคา

จระพุดจรงเป็นเทจชเรตแดงแม่

เก็ดตงแกนไปฉนเมิว้า

ถึงใครใครจะททำให้คำดา

ไม่พุดจาให้ทรวบหลดาบจนคาย

แดงแหวกม่านคตดานชอกมานชกฉาก

ยงคันปากชบชยไม่รหาย

เข้าในหือชงหมองใจไม่ส่นบาย

เขามือถายพกคกรวนชนช่ทอนทงช

คิดถึงพรหมณ์เข้ามานายที่หมายมาต มาแก้ตัวลวดคดตั้งใจไม่เป็นสุข
ให้หนาวหนาวร้อนร้อนนอนแฉ่อดูก

ประเดี๋ยวจุกประเดี๋ยวจับไม่หลุดบ่เคย ฯ

๑ ฝ่ายพระนุชบุตรศรีตงอด้ ต โทมนต์นกกิ่งทองเขนย

ดงตำพรหมณ์ความค้ำจจะห่างเขย ไช้อกเอ๋ยฮาภัพ์ประมาณ
ให้คิดแค้นเคืองตีนางพะเดียว มาท่มเถียงทำเอาให้ร้ายชวน
จะได้ใครไปแทนแฉ่นรำคาญ แฉ่นมาดย์ไม่บ่บายมาหลายวัน ฯ

๔
ตอนที่ ๖

สี่สุวรรณบรรพท้าวอุเทน

๑ พยเคื่อนยมผู้ถือหนังสือบอก ชาวค่านนอกนภทราพนาถ์นั้น
ทั้งเหนือ ไคฝ่ายบรมมาพร้อมกัน บังคมคิดทูลท้าวเจ้าพารา
วามคนทางอุเทนเกษมททหาร เป็นจ่ามด้านซ้ายค้ำอีกหนักหนา
พดกนายค่านม้านอกบอกเข้ามา แล้ววาทาทูลแสดงแจ้งคดี
หนังสือบอกปากนางอาภามัน ดูกหาพินพดธวาระดาดี
มาทอดดูยอตรงท้าวหน้าฐาน หางดังตั้งบ่เห็นพอเห็นกัน
ร่างผ่ายเห็นขอบอกความบ่จามิตร ทวงแจ้งตักฤชกับมกคะเด็น
ถวณธมาหาหมื่นพินจักรวรรดิ เขานอบนบค้ำบ้านค่านคองมา
อิน โยชามาทางตะวันออก กักรับนบนักแบกพันถวณอินผา
มตายู่ระตนวอดนดา ตีเข้ามาในค่านชานบุรี ฯ

๑ สมเด็จท้าวทศวงศ์สารวัตรฯ ทั้งสามมาด้วยทูลของ ให้หมองศรี
จึงตรัสตั้งทงสองเสนาบดี เริงเคียวมกรชาพลตักไกร
เป็นจ่ามทพเกษมทกของระธองหมื่น ให้อบมันถวณทวทุกศิวเพร
ไปรบรบทัพแรกให้แตกไป ชยาให้ไพร่รุกบุกเข้ามา
ที่ปากน้ำสำคัญอยยแห่งหนึ่ง เขาไซ่ซึ่งค่ายศุภรักษา
ให้ลากบันนบขมฝรั่งชนจังกา คชยงชาติกให้บรตย์ถาญ
แล้วเกษมทไพร ในเมืองชนหน้าท พดกมนครศิวครวธาโยชาทาญ
คำแห่งไหน ไครธาตราธการ กุจะมถาญชวันให้บรตย์ ฯ

๑ เต็มรับอภิเษกทรวงกษัตริย์ มาเร่งรัดเรียกกันเพียงหัวนโหด
 ครั้นพร้อมแล้วยกทัพรบกันไป คอยรับชัชวาลงความตาย
 พวกรักษาหน้าตักตั้งหมัน ปรารถนิน้อยใหญ่ได้คืนหู
 บางชนบ้อมดมวงนงประตุ มีให้คนเขาดูเดาเดอม
 เทยวรองบ้างสาวอาณาประชาราษฎร์ ตั้งให้ดวงศรอบครวเซามอ้อม
 ทงเห็นอโศกไพร่ฟ้ามาประธม ตั้งชุมนุมแน่นโอบในกำแพง
 พวกลูกศรพิศมัยแฉ่งชิงของ เขาริงทองได้ถึงเที่ยวฉิ่งแผง
 ทงเฮมโฮส โภชนาราคาแพง ทกประณของงามไม่มดบาย ฯ

๑ นายผู้วางคานางานู ไบราชูราช แดกรวมดั่งรักใหญ่ก็ใจหาย
 หดวงแม่เจ้าทาดนางทงรอนนวย ใหญ่ยักย้ายชาวของทำกรองกรวย
 พระญาติวงศ์พงศิศานาฉนเม ทกหมกรมตรีผลูราทำหน้าช้อย
 ไม่นคหันาทานามกนโรรอย สดศร่าตรวยโศกาทกนารี
 บ้างพูดกันว่านิมเชิงศกครแตก กัดวแต่แรงเขนเขาวาจะเถาดี
 มั่นจับได้จะไปฆ่าฆ่าเอาดี ไปเชือดหน้าตายลูกกายจริง
 บรรดาเหล่าสาวสอรรคให้ครันคร้าม คิดไปคามวิสัยน้ำใจหญิง
 บ้างไปบอกเพื่อนรักตักพิง เราอย่าทั้งกันทนอดจนมรณา ฯ

๑ ช่างธำรงค์นงตั้งกษณิฉกเรก แต่แจ้งเหตุให้วโยสโศกหนักหนา
 รับครวโศกไปปราสาทราชริตา เข่ากดแก้วเกษราโศกาฉย
 โศกนอยกตอยจิกเจ้าแม่เฮย กรวมเจ้าเคยดมสร้างแต่ปางโหม
 กษัตริย์ชนหมันแสนทุกแดนไกร นารตเจ้าท้าวก็ไมเป็นไมตรี
 ทำจนให้ยายแรกก็แปดกราติ มามุ่งมาคหมายประโคมแม่โคมศรี

ไม่ให้มันมีมาจระราวี
 แม่กตวิพระบิตุรงค์จะตั้งเจ้า
 เช่นนั้นแม่หมายจะวายปราณ
 กันแต่ดวงตางต่างธิดะอินให้
 ท้องศกแก้วเกษราวดาฉนัย
 ถึงสุดคิดบิตุรงค์จะตั้งลูก

ชาวบุรีร้อนใจดังไฟภาด
 ไปให้เขาต่างประเทศเขตสถาน
 แต่ตั้งดาวชายใจจะโกดกัน
 กำนัดโมใหญ่่น้อยพลอยไศกศัตย์
 นางกมันกันแสงให้พิไรทุด
 จะไปผูกคอตายให้หายสูญ

ไม่ชอบคบแซกแปดกประยูร
 พระมารดรสอนธิดาว่าเจ้าแม่
 มันสอดคนนคบนภาวนาไป
 แม่จะไปเฝ้าองค์พระทรงเศษ
 พดางชุมพิศชิตาวิธดาฉนัย

แต่มีนางพูนเทพรำระกำใจ
 จะอยู่แต่ปรางค์ปราสาทไปไหน
 ให้พนภยพดกพดงชาญณกรรค์
 ให้แจ้งเหตทุกขรอนไต่ผอนฉัน
 แดงเศกศัตย์เส็ดจมายังดำมี ๆ

๑๑ ตั้งดาวแก้วเกษราวดาฉนัย
 กตวิจะตั้งตักไปแก่ให้
 คัดคะมิ่งถึงพราหมณ์เทรามธิดา

พระมารดรจากท้องให้หมองศรี
 นางเรากได้ยาให้กวดย
 ใจจะชวคเศษด้วยคคพิงมัย

ได้คอบธารการรักประจักษ์ใจ
 พอรชาวธาศักจะหนักพรม
 จะหนีไปไม่ส่งมั่งเสกค่า
 จึงเรียกถพิเพียงมาเคียงข้าง
 แม้นสุดฤทธิบิตุรงค์จะตั้งไป

จะจำโอดเนตรน้องเพราะทองกรรม
 เพราะหมายมันไม่มกอุปกมภ
 หรือจะจำคิตธานประการไต
 แดงวาพิธนางจะทำไฉน
 นอนนี้ไม่รอชอุจะสุ่มวย ๆ

๑๒ ทังต้นทางต่างประโตมโฉมเฉดา
 แม้นแม่เจ้ารอดตายจะตายด้วย
 ต่างศรวณูครวักำธระระทระทวย

ใครจะช่วยแม่ได้ก็ไม่มี

จำจะไปไต่ถามเจ้าพราหมณ์น้อย
ซึ่งดำริว่าดวงอาทิตย์
แต่ประจักษ์คนเขาค้นคว้า
ว่าโฉมของจะประดังก่มาตย

ยังคิดสยขยศครวญอยู่ดวงศรี
ประเดี๋ยวจะคิดอ่านประการใด
จะไปมาซ่อนเร้นเห็นไม่ได้
ให้ชอกไปเป็นรบดังจงบังควร ฯ

๑ พระบุตรศรีดังตจกครองว่า
แล้วชกใช้ไต่ถามตามกระบวณ

กระหนพศรีดังตาจไปถ้วน
ให้ถกตจนตจนมาชยาชาติ ฯ

๑ ศรีดังตักใจเขาไม่ให้
แล้วมีคหน้าทกแก้งแก้งอินทริย

เบ็ดคนถองตองเตยเกศหัว
ให้ทำตักถองกระจาดแก้งนาคนวด

บชกถบชายนาชประตณก่าลบ
นางโฉมของจะประดังก่ตอกถกาคณ

บชกนรบดังไรให้ไปถ้วน
บชกแล้วถกนรบรบตไปถุชยาน

พอเห็นหนอกษทริยดำพราหมณ์พอง
จึงหุยคยงนงประเนตบพมาตย

มาชนแก้งคยททำนังดำริ
ไม่ว่าชนคยทพราหมณ์ทงดำมคณ

แล้วเดงเดงเงงชอพนชททริย
บคททวอเทนเขาเกณกพด

ถกคตบคตยแก้งเห็นไมเป็นผล
มาประจัญจะให้ตงอชชตา

ทถกกระหม่อมจอนกษทริยคองจคทพ
ถกเพดยงพดจาตงอชคพงา

ไปตงรบรบพงยงหมกหนา
ถกชยาหมายมนจะบรบตย

จึงไรชามาถามเป็นความตบ
แม้นตักฤทชิตตริยวณย

พระกระตบยคเชญเป็นโณ
จะบรบตยเตยให้ตบชประมาณ ฯ

๑ พระพิงชวมาวรอนตจนตงชอน
จึงคอบคาศรีตคยพพาด
ทวอจะตงอชคณางเหมอนชยงว

แก้งกถนถนชตจนพาดงดำริ
แม้นเกตถว ใถอถงชาน
จะชยาดำตคกไมนถกน

ถวายตัวเป็นทหารชกด้านคี่

ทั้งพวกพ้องคนไม่เซ็ดขาม

เม้นดวงเมตรเกษราชั่ววอย

ฉวนเจ้าเอาข้าวมาบอกพิ

ทำใจพิจะได้อำนาจการ

๑ คีร์ตดาหน้ามอขรมอัยขมาย

นำหัวเวระทั้งทุกขังนุใจ

ชนก๊กเดือเห็นช โคม ไรงาย

ถึงถาหาญชาญริยะเปรี้ง

ซึ่งโปรดใจโยเยอเมอตะเก

ไมเคยงเรียงเมตพิพรวิศน

๒ พระแย้มมพรมพักพิรพนาวิก อยาเพียรดาไมครเจ้าพิเยย

ไม่เห็นรทหนักโนหน้าไคตย

ถึงณมชูปรูปร่างเหมือนอย่างพิ

แต่สคนพดอชงกหม่นพน

ครนจะออกชาง่าเหมือนฉากงาว

จงรชงพงชางเขาเดาดอ

จะไปรับโฉมงามทรามส่อวท

เม้นถึงครนตามมาจระวดี

เจ้าเข้าไปในวังจงพิงช่าว

แล้วเต็ดคอกด้อมาดีให้คีร์ตดา

ให้โยชัพแบกแตกกระจาย

จะตั้งครนริงนางเหมือนอย่างหมาย

จะขอศายคามตัดยที่บัญญัติ

เป็นไมครักรามเท่าชวชาน

ช่วยคิดอ่านเท็ดทุกชยาสูญใจ

ทำเอียงชวยอชนคอกเดอพิให้

พระจะไปเป็นทหารตั้งตำจริง

ไม่ดบายเหมือนหงเทยวเกยวหมู่หญิง

ก็เหมือนเงาอมวดยจะทานกต

เห็นณมณหรือจะผูกกับลูกบัก

ชยวแกดงครัดแนบคยภิปรายเปรย

ทั้งแยะเยยชอนวาดำพน

ถ้าชอศเรียวแรงแข็งชน

จะหาหินเดยให้ยบลงกับมอ

ถกถดทาวจะไมรับไมหนักช

ถ้าเห็ดมอศก้อมาถึงชาน

จากปราดำทมาส่งอนใจส้วนคีร์

ให้โพรายอัยบอปีรา

ได้เรอชางวับชอกมาบชกหมา

นางค่านับรับบุปผาดากรโต

ทั้งสามพราหมณ์ตามชาวอังกฤษ
 ค่ำคิดว่าราชาไม่เข้าใจ
 มีพระคงตั้งไปมั่งหรือ
 นางพอคดขลาดเคืองข้าเดียงสอน
 ดั่งปรางคทองย่องย่างเขาร้างก็
 หนอชกตริยครตั้งดังมาอย่างไร

ถ้าราษฎรหรือชนของไม่สองได้
 คุณข้างในจะอยู่ดูหรือทุกขระณ
 จะช่วยถือศักร่างถ่มานสนม
 แดงบริบรอนกดับหลังเขางใน
 ยัญรดเจ้าแจ่งแถงไซ
 ราพันให้แจ่งจิตพระธิดา ฯ

๑ ฝ่ายพระนุชบุตรศรีสุวรรณ

รู้หน้ว่าพระคชยดระห้อยหา

คิดถองกทรงเคืองเวทนา

จะฮาดังกรมเพราะความรัก

เมื่อรูปทรงองค์เอวก็สอนแทน

ยังขุนแค้นกตกรจะหาญหัก

นางตั้งดำรงทานพาหนกหนานก

นางขับพุกครให้ระอนกถนมาตา

พระยอครกรปทของของนงเฮย

เมื่อไรเฮยนงจะได้ออกไปหา

แมนบานเดือเมื่องแถกแถกเจ้ามา

จะชกตริยไปให้ทบประตบองค์

ชอวาชวางข้างบาทบพเรศ

พระบนนเกกกันตริยธาศรราชหงส์

ถึงชาตินมโคอยู่เป็นคตง

ขอพของค์กวนากทุกชาติไป

อนชวยอนหมันแถงตงแผนภพ

ไม่ขอขบขลคคพิศมัย

นางครวญครว่าฟังคะอิงคะไธ

ด้วยจิตใจอยู่ที่ศรีสุวรรณ ฯ

๑ ดัฟเตยงเคียงข้างบวรจักรณแทน

ตางกแถงครวญถึงธงนรวิญ

ชากบเจ้าเสวราโศกเสมอกัน

ไม่เวณฉนไทยให้ฮาดยตาม ฯ

๑ จะกตริยอฝ้ายนายทพุเทนราช พบฮามาตย์รมจักรเจ้าหักหาญ

ทั้งยังแยงแถงพันประจัญบาน

ไทยไม่ทานมื่อแรกก็แตกยับ

พลชวามอวยทุ้มทุ้มด ถักตามคิดหูกไหมเข้าโคมจับ
ชาวบุรีหันหอบไม่บริบ จนกองทัพโอบล้อมเข้าด้อมเมือง ฯ

๑๐ ถึงตำท้าวทศวงศ์พงศ์กษัตริย์ โทมนัดทูลขอรอมจนยอมเหลือ
เสนาในไพร่นายกตายเบื่อง เห็นบานเมืองแมน่มหะชนศราย
นักรบตั้งองค์ธาโทชาศึก แดงดลบนกอกศุไม่ร่าย
ทอนมานะภษตราปรัราชาย ถึงเป็นตายโวยขอเหลือชา
จึงแต่งองค์ทรงชอชนคอชาง พลชนวนางแห่แห่นไปแน่นหนา
เที่ยวตรวจใครไพร่พลพอโยธา ใหลรักษาหนาทเชิงเทนมไฉ
แมน่ชาศึกชกชกมาหักหาญ จะคอยทมนัดพาพรมคานโหม
หลอมกระดกคองรายร่ายดังใบ ยงม่นใหญ่แยงรบไทยมเขน
แสด์เกณชไพร่ในบุรีโคธัหมัน ฤดยศาคณการชกจะถลกเขน
จะโตเต็มเต็มคนบมเรียงเทม เสด็จเคนชางศรวาททุกหมองมา ฯ

๑๑ ฝ่ายทหารทำนทางอุเทนวราช ถึยามาตยคณนายทงช่ายชวา
เขาดงคยรายกำแพงแยงมกกา แดงปรัชากศคานการณรงค
จำจะโทหุดถอหนงศือชาร ไปว่าชานชอชวามตามประดังค
แมน่เจ้าเมืองรณจักรยงรคองค ให้เว้งดังพระชดาชยาชานาน
เทมพรอมใจให้เสมยมเขนหนงศือ ใหลถอชาราทักถาหาญ
ชนชมาโบกชงศรททวาร ชูแสด์ดาวโฉให้เห็นเป็นช่าคณ ฯ

๑๒ ช้างพวกไทยให้ตามไปถามชก แดงปรัชกษคณความจรงทงดังศรท
จึงเสนาเข้าเฝ้าพระทรงชรม บงคมคคตทุดแสดงแสดงกจจจ ฯ

๑ ทรงกษัตริย์ไท่ถงไปรับดาร เหามาอ่านพร้อมขุนนางที่ข้างหน้า
 หงตั้งสมนครซึ่งมา ว่าเมตตาทุกท้าวเจ้านคร
 พระเป็นเกล้าชาวสุวาอาณาจักร ประสงค์รักพระบุตรศรีสัตน
 ไตงอนงอชอชกับภรรยา กิดตรอนมิได้รับ โห้ยประมาณ
 จึงครัด ไซ้ให้เวรมาเขาโทษ ให้สิ้น โศครชคดียามหาศาล
 บคณเราเรามาดอมบ้อมปราการ ชัดททานเหมือนลูกไก่ขุขุใหม่
 แม่นับเขากจะตายตายกรอด จะคิดชดชดหมอดกไปอีกหรือ
 แม่นโหม่อของของไม่ดอมือ ขยาดงคยเวงดังของคบุตร
 จะนำนางไปถวายถวายชวด ไท่พณคยบรู้งซึ่งกรวงศรี
 ไม่ดังมาดาเราไต่เขาด ราชบุตรจะตายววยชวา ๑

๑ พระทรงพวงหงตั้งร้อยเป็นทศร จึงถามนวมนตรีที่ปรึกษา ๑
 หงตั้งสมนครเขามา พวงเตนรา ใครจะเห็นเป็นอย่างไร ๑

๑ ด้วยธาเฒ่าธาชชี่หัวร่อพร้อม แดงหงตั้งนภษศรราชชเฒ่าดัย
 มีอพนนอมยอชิงจะชิงชัย ก็เห็นไม่พนชญาบัจจามิตร
 แม่นทรงธรรมกรณาประราราชภูรี อนุญาตยอมถวายเป็นให้หายฉิต
 เหมือนให้เหล่าชาวบุรีมซึ่งก ขอพระองค์ทรงกิดให้ศรกรการณ ๑

๑ พระพังก้าปรึกษาพวงช่าเฒ่า ยิงร่อนเราเราอกกับไฟประดัยมตาญ
 แตนงนภกรกตรราชชูชานาน มีอองการตั้งมหาเตนราใน
 จึงปด้อยทุกตผู้ถอหงตั้งดาร ไปแจ้งการณบอกกับแม่ทัพใหญ่
 ซึ่งให้กิดฉิตรอบเราขอบใจ ขอครกให้ครตรของความศักดิ์ดามฉิน ๑

๑ ข้ามาคยัรบถดบชดกนมาบอกทุก ต่างคนพุนนค้หมายแด้วมายฉน

ทั่วทุกดวงต้องจากอาสน์สุวรรณ เจ้าอุ้มบรรจกรณแทนแค้นรำคาญ
 บรรทมห้องแอมแนบแขนง ไม่ตรงด้วยโภชนากระยาหาร
 เฝ้ายิ่งยอชรัอออทนออกพระตาม พระวงศ์จวนพร้อมพิงคชยพิงความ ๑

๑ ฝ่ายพระนุชรกับพิลียง โดยนเขียงกักกองทองสำนาม
 ไทคนใช้ไปตบข่าวสงคราม มาทูลศวกว่าเขาด้อมบ้อมปรากฏ
 นางโถมยงองค์สิ้นพระขวัญหาย ก็ห่มฟ้ายชอนาน่าดังดาร์
 ตีพิลียงเคียงโถมประโถมตาม เขารมาดยอยากินแสงแฉ่งพระทัย
 หมอชครยครต้อจาจะมารบ ถาถงยบจนแทจะแกใจ
 เห็นพระองค์จะมากินขยน้ำไว้ อย่าเลยไคเลยพระนึ่งจะหมองนวด
 อุนราศินพิไม่ชยเป็นขานชก ตมมอองแตกจะไปคายชยปลตายตม
 นางพังคาราพนทรมุขม โหมบมอองเจอยมวาย ๑

๑ คีร์สุวรรณเทรินพิณปัสจามศร มาทงกตกรงไกรกใจหาย
 จึงปรักษายากับพราหมณ์ทงสำนาย นอชยคายพระชคายพาพาด
 พิไม่ห้องบ่งโยไครคชลหรือ จกคชคมีเนหน้าไม้อวราชน
 เขาคงคายรายด้อมบ้อมปรากฏ ไม่ดังดาร์สำนางหริชยอย่างไร ๑

๑ พิลียงพราหมณ์ด้อมคณว่าจกจิต หริชยพชคคเห็นจะคดองท้านองโหม
 รนรงค์สงครามกักตามใจ ไม่ไปไกลบาทาผ้าชุด ๑
 ๑ หมอชครยครต้อจาจะเรนนม จะพากันไปเฝ้าเจ้ากรุงศรี
 เราเดินทางหว่างท่ายพวกโพธิ์ ให้โยชกของทพิชอกจับตัว
 จกพันฉวชาศักสะอชกเถ เขาหัวโยชวอพลไปคนละหัว
 แทนชูปเทียนคชกไมก้วยตัว ให้เห็นทวจะโตดอ้อมมือเรา ๑

๑ เจ้าพราหมณ์พึงฉวีรเดวีญเกินฉาด

דםเป็นชาติเชษฐชายไม่อายเขา

เม้มไม่ให้ใครรู้จะดูเบา

ด้วยรูปปรานณ์ไม่น่าจะรำเกี ๑

๑ พระเยมัตรวอดชอนด้ามพราหมณ์พิเอง

จะทุมเกยงกนชยไยไปหรัชพิ

แต่กแต่งองค์ทรงงามเป็นพราหมณ์

เห็นบกระบถอกระบองของชวกรวย
พิเองพราหมณ์ด้ามศพวยต่ายถายชย ถยทงตามต้องชางอย่างทหาว
พระนำหน้าพากนออกนอกชยชาน แดงเด็นม่านรุ่มกายพวกไฟ ๑

๑ ฝ่ายประยงกฤษกตประหธาด พราหมณ์บงชวกรวมึงเจ้ากรุงศรี
จะจับไว้โคถามควมบร พวกลโยพรพวอมชอกถอมพราหมณ์
พระโณมยทงกระบองชองวเกช ด้าแดงเศรชงชยไม่ดนาม

ด้ามพิเองเคยงหนากด้างควม คอยเด็นควมพินแแรกแตกกระจ่าย
หนอชศรียกวดแวงกระบองพาด บ้างชอชาดแแรกกระเด็นไม่เห็นหยา
ตคัศษะโยชาทมาตย ทงด้ามนายหิงมาหน้าประศู

พวกรักษานาทกมฉาง ทงนายบ่าวบชอกกนด้นนห
เห็นพราหมณ์หิงหิงแแรกแตกกนศ เบ็คประศูให้เจ้าเราโนเมอง
แฉวเด็นกเบย โหญงโตถาม เจ้าหนุมพราหมณ์งามเหตชคเนอเหตชอง

พอหากนพินฉ่าเขามาเมอง ชุระเรีองราชการัดถานโต ๑
๑ เจ้าพราหมณ์ฉวชพเจ้าดำเกาแตก เป็นแต่แชนเมองมาชยชอชคัย
เห็นชอชคัยมบชมปรากกรว้าคานูใจ ไม่มีใครบรบกับกมพิ

จงเข้ามาว่าจะขอออกต่อกัน ถึงหารมลาญพวกแขกให้แตกกัน
 ต้นของพระเศรพระคุณท้าวเจ้าแผ่นดิน ให้เพิ่มภิญโญยศปรากฏไป ฯ

๑ พวกเสนาว่านแก่ระหนหรือ เจ้าพราหมณ์รอรบว่าอย่าตั้งดี
 ต้มกะเนเด็นักดีใจ พาเข้าไปทอดแกลงแจ่งกัจจา ฯ

๑ ต้มเค็จท้าวเจ้าบุริมจักร เพ่งพระพักตร์ดูพราหมณ์งามหนักหนา
 เจ้าหนุ่มน้อยนวลละอองเหมือนทองทา ดูดวงหน้าเนตรของดังวงเดือน
 ทั้งดำพราหมณ์งามราวดาวประดับ ถูกดำรับก้นกระไรใครจะเหมือน
 ฤกษ์ดีมีไรคนพดเรือน ครัวพดทางเขื่อนโองการทุก
 น้้นเจ้าเผ่าพราหมณ์นามโศภ ครัวงช่วยช่วยตั้งหารมลาญประดับ
 ชึ่งพ่นผ้าเข้ามาใต้ขอบโขน แดะหูกักเค็ดเห็นเห็ดมือ
 ด้วยตัวเจ้าเขาวงกตงน้อย เหมือนเกดอจะไปตั้งอายุหรือ
 กระจ่างเห็นเกณฑเขตน์มือ มีหนงตั้งเดนมานพ
 ให้เราตั้งองค์ราชชิตาด้วย จะเสดอณคถายกองทัพถดบกรุงศรี
 เราปรกษาเจ้าเผ่าเห่ดำเนิน เขาเห็นจะให้ตั้งองค์รา
 แม่นเจ้าออกชิ่งชยไม่ชนะ ก็เห็นจะชุดมุนวุ่นหนักหนา
 ชึ่งจะปราบศัตรูพารา ด้วยวิชาความรูหรือสู้รบ ฯ

๑ เจ้าพราหมณ์เพ่งบังคมบรมนาถ ข้าพระบาทพาทเพียรไต่เรือนจบ
 ชานาญในใครเพทวี่เศษครบ จรรุครบราวให้มชย
 ชึ่งจะตั้งองค์พระบุตรน ทมิพมันจะประมาทพระบาทไต่
 เป็นเห็ดมดต้นความด้วยทราวมวย ขอจงให้นางตะเตาะพระเคราะห์น้าม
 จะช่วยทำนาคพมณฑลด้วย พระเคราะห์คถายข้าศึกจะนกราม

จะเอาผ้าพระองค์ทำสังกราม
ขอแต่มาพาดสังกร่างต่าง
พิเศษศักดิ์ผัดกันทศไมขัดเกอง
แล้วไปรดให้ไปนคินายกองทัห
จะตั้งหารผดณูนายววยช้วน

ช่วยปราบปรามปัจจามิตรกตคตเมือง
เป็นต้อย่างชาวเขยวจะเดยวเหตของ
ประตบเศรียงดำหรับบให้กรบครน
ให้ออกรับรบตั้งเป็นคชน
แต่จได้พ่นพอกไพร ให้เขนเบือ ๑

๑๑ ดมเต็จทวาทศวงศ์ทรงตั้งบ

รุ่งชาดำมารกเป็นชาติเรศ
จึงตรัสว่าถ้าเอเรจดำเรจคัก
แล้วควรตั้งตั้งเดนาปวีราชาญ
เอามาทรงโรง โนมาให้
เห็นเพดยงเราเขารอยให้ชดมม
ให้นคินายทพรจวาทรงน
จะชิงชัยไวยศให้งคตงน
บนเชิงเทินท่าให้มทประตบ

เจ้าพราหมณรบฮาฮาเห็นถถาเหตอ
พระทองเชชชน ไคโครจะปาน
เราจะนงจวเหมือนบศรตั้งตั้งดาร์
เกณฑ์ทหารให้เจ้าพราหมณคุดตามบุญ
แต่ถนตั้งงักกับเป็นทพทน
เศชชบุญจะแพแก่เจ้าพราหมณ
นิมาททงถวามถถงถนาม
แพตั้งความจึงจะตั้งชงคชตา
ไว้สำหรับตเด้นเป็นตั้งงา

เร่งจคคให้องทอองพระ โรงรจนา
แล้วปดอชภามพราหมณนอยกถยงวาท
จะสระเศาะเศระทิมางนอย่างไร

ให้เจ้าพราหมณตามประดำตบายไค
เจ้ารู้คำตครนถว้างเพคไคย
ช่วยชบไคมอณคให้บรทท ๑

๑๒ หมอภษศรียดมคเนจิงเต้แต่รง

ดำหรับท่านงรงนวงนงเขยว

จะตองแต่งเคยงพชเป็นตั้งเด้า
แต่จเด็กเม้าบคเศระหีสระเศาะไป ๑

๑๓ ฝ่ายทวาทศวงศ์ทอองขอ

จึงว่าเชิญโถมงามเจ้าพราหมณไป

ด้วยเชชชถอมนคงไม่ตั้งชัย
ทช้าง ไนจะไคช่วยอำนวยการ

แคว้นาหน้าพาพราหมณ์ตามตาศี เขา ในวงนังฮาดันมุกดาหาร
 มเหตีดาวดร์วศพนังงาน มาหมอบกราบกราบกับบังคนคิด
 พระบชกของคณดกษณมือครศ เจ้าพราหมณ์เทศทงดัดขยนิ
 เห็นฝรั่งกฤษมาคคพม จึงบอกบพ่นฝ่ามาหาเรา
 ครอบดำฆ่าแรกให้แตกขยับ ถ้าเดีร์จด์รรพแล้วจะแทนพระคุณเขา
 ชนงศกแกวเลขราชตาเรา ช่างมายเจ้าพราหมณ์เห็นว่าเป็นเศวระที่
 ประเดยวงพทพาเขามาด้วย ให้เขาจรตนาทำตะเตาะ
 เศวระบุญถกนชัยค้อยตะเตาะ ให้ตั้งเศวระหินดโคกตันโรภกษ ๑

๑ มเหตพิงดาร์ โองการกรวด นางกษตริยชนคจรมเทน

ศรูปพราหมณ์งามพร้อมมอ่มอระไม คงปรายตันทนาคด้วยการญ
 นาเอ็นตญูโตเป็นพนขง นวดตะของรูปวางเทมฮนอย่างหุ่น
 ขวยรบแบกแตกแตกแถมจะเทมคุณ จึงการญรายอุวริชนธรา
 ซึ่งเจ้าจะตะเตาะพระเศวระหินดง คองการขยงตั้งโคจะไดหา
 ศร์จด์รรณอภกนทจันรจจา จะเขามาชาวดาดคาคเพคาน
 ให้โณมยงนงเขาวเขามณฑล รตนามันคณรชากระยาดนาง
 จคบบดงกตงเศวระนหมัดการ จะไดข่านมคตตะเตาะพระเศวระหินาง ๑

๑ ท้าวทศวงศ์ทรงพิงไม้กิงซา ให้คิดหาดาร์พิตไม้ชคชอง

ทุกกระทรวงหลดวงแม่เจ้าทงทาวนาง วันไปปรางศพระชคตายุพาพาด
 ทุดแถดงแจงศวามฉวพราหมณ์เทศ มอวเคษจะมากานาดนาน
 ภูณยไซชามาจคการ ให้เขายมตยเขามณฑลพิช ๑

๑ นางพิงศวามตามชกประจกษแจง ฉวพระแถดงจะมากามารศร์

องค์ระทวยชวยเซินตั้งเทินฮาย
ซึ่งข้าดำตั้งครามเพราะความรัก
แม่หมขัยไพโรนทมพิมาร
ถ้าเดี่ยทพอปราบัจจามิตร
มิขอชยุด์ตายววยช้วน

ซึ่งตั้งตายตอบรตพมาม
พระคุณหนักยิ่งกว่าธุชาตถาน
จะดำราญเริ่งวันทุกคืนวัน
พระทรงฤทธิ์มรณาจะชาดัญ
พดางกมกันแดงตั้งชกถนมา ๑

๑๑ พระรับชวยวอญชยอนตั้งมรณัง แม่เป็นหญิงเยอคนนุษย์ตั้งจะหา

เพราะรักนางอย่างยิ่งกว่าชวา
แขกฝรั่งชกฤษไมคตพรน
แต่เดี่ยจักกรอให้เดี่ยดำเรักความ

จึงดำดำบศรทกชอกตั้งคราม
จะพาดพันให้ฉวนชกถาดตั้งนาม
จะโถงามพทกรังในชาศรี ๑

๑๒ นางฟังคำทาเคอชช่าตั้งชยอน ยังทกรชวยนทกยงวานามตั้ง

แม่ตอชตมชบจะเศิด
เมือเซอชททรวงฤทชนคเทานน
เซารบกันมณตถกักกถม

คงเป็นทเจ้าพระยาชยอปรารมก
จะมรณชญกับศัตตุดไมตม
นอชปรารมกรชยชยงไมวางใจ ๑

๑๓ พระแย้มยมพรนพรายเทินตายชาน กระชบกระชบตั้งมครพตั้งมย

พรงนเซาเจ้าตามเศ็ดชไป
พอให้ทมแรงโตแดงฤทช
ศรัตั้งดำวาพคะไมตะเมิน
ตั้งมพเตยงตางคชตไมวอช
ชางชนตั้งแรกเทิดชเบอจะตาย
ถ้าเดี่ยทชชวนฉนทงตั้งม
แม่ชชวนชงชทรวงฤทชคชอพพ

ตั้งชชบมพตบพดาหน้าเซิงเทิน
ให้ชชกฤษทพแขกแคกกระเพน
ตั้งไมเซญกไปคชจะตั้งตาย
กระชบตั้งชดำเจ้าพราทมนตั้งมตั้งฮาย
ครูปถายกไมนอชชารบ
จะคชชกตามทมอมคชยตั้งถตายทพ
ตั้งดำวรมชยชเทาทงเบามอช ๑

๑ พราหมณ์เพียงเบียงบายภิปรายตอบ

เจ้าจารย์บอกเหตุจะเช็ดถอ

ช่วยรบดึกเมืองให้เดียงดอ ไปด้วยมือเห็นจะเป็นเหมือนเขมหนัก ๆ

๑ นอกขศรียศรดีห้ามตามพลเพียง ขยาทมเถียงคือจำนวนจะจวนตก
อันตอบคำว่าจะจวกรก พดนตลกยอมนรูยู่แก่ใจ ๆ

๑ ฝ่ายพระนุชบุตรีศรัทธาดี เกรงกษศรียศของพระองค์จะดังดัย
กระซิบว่าน่าเป็นนเมือไร จึงจะโตดำเร้าแต่ใจพิช

สร้างดวงตอหมอเชกเด็กดะเดาะ นาทิพระเวธาเวธาตบคิด
แกอง โหนงคองมาพองยอย่างน พระสนมบริศรดีจะดังกา ๆ

๑ พระพิงคำจาใจโกธดอวาท โจรจะรักเดียดวยรักนหนักหมา
กระซิบดังด้ายใจอวดยดอ แมตดวงเนตรเกนราจถาวร

พิชยฝากความรักทหนักอก รัยขบคยภโงคไคนาใจดม
ถึงมวดยคณันพันแดงดวริ อยามวยมรณในศรขของเพอ

ขอฝากความเสนหาดำพกคด ภิรมยศรอมเรียงเคียงเซนย
ถึงศวไปใจชยุเป็นศุเชย เมือไรเดยจิงจะตมฮารมณเรียม ๆ

๑ นางพิงคำจว่าน่าดังเวร ชดเนศรพุ่มพายไมฮายเหนียม
ประณตนอบคอบความตามจรเหนียม นองทุกขเทียมเท้าฟ้าดีจาชาร

แม่มกคตบศรามาตรงค จะเชียมงคไฉไปรดงทวารฐาน
บวรททยภชวยชยงน ให้ดำวาทูมเกดงทุกเพรางาย

นจมใจโตแคไคนไปดวย เป็นเพอนมวดยภูวณาดเหมือนนมากหมาย
แม่มเมคตาชยาโหนงคองโตชาย นางพุ่มพายชดนาตดวยฮาดัย

บรรดาเหล่าดาวสุรางค์ทรงปรากฏครัน กับภษัตริย์ต้ององค์ไม่ตั้งยัย

เดียงมิ่งมพมพาราไฟโร	ดำคัญไ้ไว้บ้านพระมนตรา
จนจวนรุ่งเทียนรัชระ โทถหมต	พระกำตรดตั้งมีทระนุษู
ทงตองข้างคางจะอนกตมนาตา	พระดดาจากบดตงกทงพเอียง
มานบหงบงคมบรมนาก	อยุรมธาต้นเบองชายฝ่ายเดียง
พระบุตวตั้งนางอยุชางเคียง	คอยศตายเดียงเซาทมุดบง ๑

๑) ทรงภษัตริย์ครตั้งว่าเจ้าพร้าหมมแท

ตองฮานเวทธานานพานเจ็บหลัง

จงกตบไปหลังบชนนอณก้าง	อยุทงพระโรวรัตนชชวด
ให้ทางนางข้างในออกเปตง	ตมพระองคมาปราดำตราชฐาน
ฝ่ายชุนนางข้างหนวชาราชการ	เทณกททวไวเคตคเดียงครกกรม
พอเราศรมคณกพรชัยมพร	ทงหนาทองชวยชวตคทาหมน
ผูกพารตั้งมาตวนกต่าบ	คงมายนเตวรมชยุประคอง ๑

๑) ฝ่ายพระนุชบุศวี ในเนเวศน

แต่ตบเนศรหนตภษัตริย์ประหวัดหวง

กบทงตพเอียงเคียงบดตงก	ไมนอชนนังสนทนาควยชาติย
จนวังแคงแตงของคตั้งรตนาม	คิดวาคาญชุนช้องไม่มองไ
ชอนพเอียงดาวตวรคกานต ใน	ชันเฝ้าโทบคุราชมาครุงค ๑

๑) ตองภษัตริย์ครตั้งทกแถวชกถาม แมโถมงามทรามตงจวนหนวดทง

ชนมาโยไมออกดำหรัชษาองค หรือโถมยงชคตองงเป็นชอย่างไ ๑

๑) พระธิตาชาตุมทตตอง เดีงกักก้องโกตาสูธาไหว

ไมเห็นองค์ทรงชรมให้พรน ไจ จะไปไหนตูกนอยจะพลอยตาม ๑

๑ พระบิดาว่าพอกไม่ขัด จนนกดขงชยในด้นาม
 ไปพลับพลาหน้าประตูเจ้าพราหมณ์ จะส่งครามคร่งใหม่ชย
 บรรดาเหล่าธำมรงค์กานต์นาง จะไปบ้างก็ไม่ขัดต่อชมาชัย
 แลดูตั้งเหล่าท้าวนางพอกข้างใน ไปตั้งให้เตรียมวอชรด ๗

๑ ฝ่ายท้าวนางต่างคำนับบริวาร ชุดักถานองจากปราสาทศรี
 มาเรียกเร่กรมนวงสังคต ยอของมอววงทองหญิงชาย ๗

๑ ฝ่ายพระหนอนฤบาทรามุดนาม กับตามพราหมณ์เพียงเห็นเที่ยงด้าย
 คางซำระตือระตือนางต่างรำลึก ถึงตามนายแต่งงามกับพราหมณ์ช
 พระทรงเครื่องเคยประดับดาบริบทย เพชรรัตนไพฑูริย์จำรูปศรี
 แลดูวงรอบกรรมาทาพร บังเกิดมแรงกาถงตงนารายณ์
 ครนเดี่ยวจรพจนกระบะของขงว เจ้าพราหมณ์เทศกลยคาบกำซาบด้าย
 มาชนมาพาช ให่คตกลาย พอนคายไปประทับพลับพลา ๗

๑ ส้มเต๋ก้างวศวงศ์ดำรงราชภูริ อยู่ปราสาทพร้งพร้อมพระวงศา
 พังด้าเนียงเคียงให้เบ็นโกตา กรวักคตกลายชยชยทัพ
 จงดระดรงทรงเครื่องพชยยุทธ ได้มังกูญแก้วเก็ชเพชรประดับ
 ทรงพระแสงเปล่งปลามคุดาฉบับ ดริถักำรบดางดวรางค์ไม่วางใจ
 ไปกับกุดเดนมเห็นอ้อคฝาด ชยหาวดหวาดคตครนประหอนไหว
 แลดูนำหน้าพาสนมกรมใน เต็ดชไปหน้าพระถานชามชตา
 ทหารเห่หอกตาบกรวมเตียรตาช พระทรงราชยานเดินด้าเบ็นหน้า

ต้องพระองค์ทรงวอดศอกนมา ถึงพอบพลาทรมบชมกพรอมเพียง
 พระจอมพงศ์ทรงนั่งบดลงกรคน นางกษัตริย์ดำดอรัรคอยู่รณเณียง
 คู่ฝรั่งตงค้ายอูรายเวียง ออกแซ่เตียงดำวดาวนางชาววัง ฯ

๑ ฝ่ายเตนราชาเฝ้ากับเจ้าพราหมณ์ กัดถานตามกนเขามาหน้าทง
 ก็โรวามถราบงมตงดำนครัง คอขยครับหังพจนามัญชาการ ฯ

๑ สมเด็จพระเจ้าบรมนทรปประเทศ ทอดพระเนตร โยธาที่หน้าฉาน
 เห็นพร้อมกันบมเทงเวียงดำราม

พระเบ็กบานเบือนพักตรมาทกพราหมณ์

เคชะบุญอุณใจบิตาณิก เห็นต่างกมชโยในฉานม

ขอ่าประมาทอาจของ เณียงศราม ติถกษณยามนยอกชกนชกนบุรี

เจ้าพราหมณ์พร้อมพ้อมประณศนทเรศ

พระชายเนตรทางพดบพลาทงคาคี

พอเห็นของคณงนุชพระเบตรี พระยนิศคณางไม่วางตา ฯ

๑ นางโณมยงดงดำรพระมานเถธา กาดัดคเค้ร่าตอกเนตรคุเชษฐา

ทงดำนพราหมณ์ดำนนางค่างคอบตา คีร์ดูตาเฝ้าคูนงนุช

ทงต้องช้างค่างกิตพิศควาดี แต่ไม้อาจออกหน้ายัชมาตัย

ดงดำรแก้วเกษรายังฮาดัย จะโค้วไปรบคัวได้ช่วยกัน

ถึงบรรอยไมกคชวคณอง จะชอรชงมุดิกาจนฮาดัย

พระเบ็ชชองคังดงดำรวิคานูศรมัน ค่างกถนถนชตนาไศถาดัย ฯ

๑ ฝ่ายห้ามแหนแค้นสร้างคณางดนม

พอดยปรารมภเค้ร่าหมองไม่มองไต่

ตั้งตำราหมื่นทราวมต์จากจรชาติใจ ช่างกระไรอาของชอกส่งกรรม
 บ้างว่ารูปร่างกับหุ่นพ่อคุณเขย ยังไม่เคยเขาคักของนักขาม
 แม่นโรมรอนนิตรายเดี่ยวคายนาม โหม้ความเด่นหาทกนารี
 บ้างนักช่วยอวยชัยแต่ในจิต จงเวียงอุทรบแฉกให้แตกหนี
 พอโม่งเค็ชสืบบาทฆาตเทวี เจ้าพราหมณ์ศรีสุวรรณกัมบังคนตา
 กรุงกษัตริย์ศรีธอวยพระพรให้ จงมีชัยแก่ศัตรูหมื่นจลา
 ให้มองแล้วแคว่ดวงดาดซึ่งคำตั้งตรา ทรงศักดิ์คางนารายณ์วายุภูณัฐ ๗

๑๐ ศรีสุวรรณกับด้ามเจ้าพราหมณ์พรหม

ประณคณมนบป็นบดินทรวุ้ย
 พอดบเนตรเกษรายชวตร คือจากตถาณาชพาร
 โท้ทหารชาน โห้ชมน่าหนี ตาเนพดอชกทวริชด้านศรี
 เดียงฆ้องกลองก้องดังเทือนวรัณ พุกโยธาเค่นกรบมดจนทจนรง
 พวคนายกทชบมาพยุคียง คุเห็นชอนชียงหินเขตระเทิดระหง
 แกตั้งรกันอชชอยเตนเขนชง ฝานหวตวงหินาพดบปลาตั้งางาม
 เหล่าทหารราญรณประจัญศึก กระหิมฮักโห้กชงทอ้งดนาม
 โห้พยุคียงคองตั้งหนาม เรียงไปตามรภยาหน้ากำแพง ๗

๑๑ ฝ่ายฝรั่งบังกถมาวิชาเขนทร์ ดุ้รเห็นมรตานชาญกำแหง

เห็นชาวเมืองชอกมาตงชยุกดางแปลง ดอนเด้อแคงดักหลาดคาศชตา
 นายทองดัมภ์ปทกณ แต่โถกณไม่ตระหนกรูจกหน้า
 กงตั้งคายนายทมวคตรวจโยธา บังกถมากของแแรกแแรกด้อมทบ
 วิชาเขนทร์เกณทฝรั่งฝ่ายอังกฤษ มุรหิดตแข่งชนเขามรรจบ
 ดุ้รเห็นเกณทชวอดอนกตาบ เขาตั้งมทบกับบศทพวณตา

มลายูมรตามเป็นนายทัพ
เป็นโยธาตีทัพศึกดา
ฝ่ายทหารฝรั่งทงหาหมน
บ้างถือหอกดาบฟันกันหย่นยาว

ด้นทงกับกองฝรั่งบงกล้า
ถือศัสตราภวิศกรกระบยาว
ถือแต่พทงนศูได้พชาว
เสียงเกรียวกราวเข้าด้นทงรบรกับกัน

ฝ่ายนายทัพทงตีเส้นใหญ่
คาดเข็มขัดรัดผ้ารัดหน้าพัน
ได้หมวกดำกามะหยดงามมยอก
ครนแร่จตุรพักบกระบระบมา

ต่างถือศัสตราได้เชื้อแดงคู่แข่งขัน
ด้นมเกราะกันฮาวชุกชุกนา
รบนกตั้งด้นแหลมได้ทงซ้ายขวา
ให้โยธาตีฆงตรงออกไป

ทหารรบให้เว้าจะเฮาถุกย
เสียงถองคักกักกของทงฆงชัย
๑ ฝ่ายพระนรชนอรุณพิเดชย
พระองค์ณชวญทงตั้งปลงดา
ดาวดั่งรางทงเห็นแรกฝรั่ง
กระด้นกระด่ายกายด้นให้ครนครวม

เอ็กเกร็กโกดาดูราไหว
พลเกรียวกรบเป็นหมมา ๑
ได้นมแดงคักกักมาพันกหนา
ถาวทงอวยชัยให้เจ้าพราหมณ
บ้างถือยหตั้งด้นทงกนอบทงาม
กรุงลชชทวยศร่งห้ามให้แข่งใจ ๑

๑ ฝ่ายศรีสุวรรณวงศ์พงคักษทวย
มาทงเคียงกันเป็นหนอนไป
คงเหยือกโยธาตัดบ
ครดนมบอพนพันประจัญบาน
โยธาไทยได้พทงระชนชัค
ทงไพร่นายตายด้นไม้ด้นประคัต

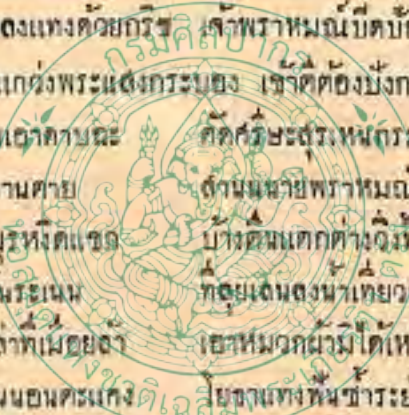
ทรงกณรูคังของฮากไม้ทงาคไหว
เห็นทัพใหญ่ยกมาเป็นหน้ากระดาน
เขารุมรบกลางแปลงเทงทหาร
ฝรั่งด้านค้อแย่งแทงด้วยศวี
มลายูชวคแตกฮวากรดาด
ไตทงทงกับนกระช่นตาม ๑

๑ ฝ่ายกชงทัพบึงกดีมาวิชาเขนทร์
เห็นพวกพดย์นยัคค้อฮงครวม

ด้นเห็นมรตามชาญด้นนาม
ต่างคุกคามรุกทัพเข้ารับรบ

แกว่งกระบี่ฆามาฆ่าทหาร
 หนีอกษัตริย์สัตว์วงศ์ทรงอินท
 พราหมณ์วชิเรศวรมุข
 วิชาเขนทรเผ่นพาดด้วยศาสตรา
 เจ้าอำนาจนพรัตน์
 โม่ถอยทองหลั่งเพลิงเพลิงฮา
 ฝรั่งพาดพาดแพดแพดด้วยกริ
 หนีอกษัตริย์กวดแกว่งพระนง
 เจ้าไมราชาภาพเจ้าคาบ
 วิชาเขนทรหนีพมรตามตาย
 พวกฝรั่งชกฤษณ์รูทึง
 โยชาไทยไล่ทอนพันระ
 บางจับไตไพรเหตาทเม
 บางฉกขลุ่ยชกฤษณ์ชกฤษณ์

ชอกคอคำชาวบริศคตบ
 คอบเขารับกับฝรั่งก
 ประเททานทวนทบท
 เจ้าไมราบริศคตบ
 ถิ่นจกเจมถอกกตบ
 อดุดกเดี่ยวใดใน
 เจ้าพราหมณ์กับบ
 เจ้าคตบฝรั่งมา
 ศักดิ์ศรีระตบ
 ด้มนนายพราหมณ์
 บางคนแตกคาง
 กอญแดงนาง
 เสน่ห์มวคตบ
 โยชาทงพัน

๑ ฝ่ายท่านท้าวเจ้ากรมมวง
 ทรงพระสัตว์ดุเดือดง
 ให้ออกเราชาวเมือง
 แด้วเพมเคมออก

พลเดเห็นทพแรก
 ชยายนเมินนคร
 รับคนบ้วยคน
 พระยบรองเรว

๒ พระบุตรตใจ
 กานต์ ใน โท

พระพักตร์แฉวง
 พวกผู้ชายสัตว์

๓ ฝ่ายกชงทพิกับเจ้าพราหมณ์
 คองดุยเดดตโถงของกชง

พันคตบชอนชบคตบ
 ฌนกงบารายทงนอกกรุง

จึงเด็กทพดตมห้องยงต์ฉาน เหล่าทหาร โห่ถนถันน โห่
 เก็บคั้งศรอาวชแฉตรงชัย บ้างจับไตพารชกมา ฯ
 ๑๑ ส้มเต็จทาวทศวงศ์เห็นชงทพ วิวาถดบพรอมกนกักรรษา
 ช้วนพระองค์งจากทพดบพดา มายนทากองทพคชยรบพวาทมณ ฯ
 ๑๒ ศีร์ธวัรรณครนเห็นกรงกษตริย

ตงกณ รุศิวเอยอย่างมาถดงฉาน

พดตบเนตรเกษราพรงาม ตางมคความชื่นชม โด่มพ็ด
 ครน โถดถงจกฉานคชยกรานถม มายกมชบคทพปนทษตริย
 ดาวตุรางคตางเบยคณนเขยคยค คชยทงคชย ไคฉานแฉคความถน ฯ

๑๓ ส้มเต็จทาวทศวงศ์กรงเรวเกิด จงบราวดยวจาฉวแฉงชยณ
 ชวชรบแรกแฉคคชยวชชฉฉฉ ชอเชยชวปณนมาเชาฉาน
 แฉฉพระองคทวงราชยานรคณ พรอมชคณนถนฉนมาศ
 ชองพระองคทวงวชจต พวคฉฉนพวาทมณกตามมา
 ครนถงฉฉฉ โห่จคณนเทยรฉฉฉ นชกปรากวชนถดางทชางหนา

โห่พวาทมณชยอชยาไคชคชอชยา จะไปมาฉให้ทามตามฉบาย
 เขาทมอฉวคโรง โนไปโฉคฉฉ ฉนไคชวคคฉฉกฉฉฉฉฉฉฉ
 ครนฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ พรฉฉฉฉฉพวาทูรางคไปปรวคทฉฉ ฯ

๑๔ ฉายฉฉมาฉฉฉตามรฉฉฉ กรมฉฉฉฉฉไปฉฉฉฉ
 ทอฉฉฉปัดฉฉฉฉฉฉฉ เรนฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
 ทงเครฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ เขาฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
 ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ไคพรอมพ็ฉฉฉให้เจ้าพวาทมณตามโฉฉฉฉ ฯ

ศรีสุวรรณพินาบาลนางเลขรา

๑ ฝ่ายพระหน่อมพิตรชิศเรศวร กับพราหมณ์เทศอยู่บนมณเฑียรสถาน
 เสาพิทกษรรักษาพยาบาล กอขยดำราวาญหายเห็นชยทเมือยดำ
 พอรอนรอนอ่อนแดงพระสุริยง อังคคงแควคคัมบ์เวหา
 พระเมือแกแถตดูเตือนคารา เหมื่อนนวดหน้าชนังระชงนวด
 เตียคายนกกักันเจ้าพวย แมงโคะเรยจะประคองครของสงวม
 ชุระรทหนักในใจรญวณ ยิงออกชอนชวรมณ ให้ตรมตรอม
 ก้าแพวงขงกนอยชันทิง ไฉนางจะโต้แชนนบถนอม
 พดกถอบปดอบประ โดมก ไม่นมชม แถกคคอรจักรทรวรคณคไจ
 จังปรักษาธำพราหมณ์ตามอถก เหมื่อนนอยกเมรมาคไม่หวาดโหว
 ะปดอบนิตรคคธำนประการ โดะ จึงระได้คอกฟ้าดงมาชม ฯ

๑ เจ้าพราหมณ์คอบปดอบนิงชยำหมของหมาง

พระนุขนางปดงจิตคณิทถนม

ไม่คธาดแควอแควพอรชชวรมณ	คงจะณคจิตนิงทศกรของกร
เรารบสู้กเมืองชวยเปิดองทุกข	ได้มาสู่กธัมบมบคพิถถาน
เห็นทรวงฤทชบคายพาพาด	จะประทานรางวัลเบ้พมันคง
เราชยำรบคคธำนคณววยไฉ	จึงคชยไชชอความตามประดังค
ทศาคชบคคารมาคุงค	คงให้องกัพระชิตาคอัยปรำณ

๑๒๖
 ๑๒๗
 ๑๒๘
 ๑๒๙
 ๑๓๐
 ๑๓๑
 ๑๓๒
 ๑๓๓
 ๑๓๔
 ๑๓๕
 ๑๓๖
 ๑๓๗
 ๑๓๘
 ๑๓๙
 ๑๔๐
 ๑๔๑
 ๑๔๒
 ๑๔๓
 ๑๔๔
 ๑๔๕
 ๑๔๖
 ๑๔๗
 ๑๔๘
 ๑๔๙
 ๑๕๐
 ๑๕๑
 ๑๕๒
 ๑๕๓
 ๑๕๔
 ๑๕๕
 ๑๕๖
 ๑๕๗
 ๑๕๘
 ๑๕๙
 ๑๖๐
 ๑๖๑
 ๑๖๒
 ๑๖๓
 ๑๖๔
 ๑๖๕
 ๑๖๖
 ๑๖๗
 ๑๖๘
 ๑๖๙
 ๑๗๐
 ๑๗๑
 ๑๗๒
 ๑๗๓
 ๑๗๔
 ๑๗๕
 ๑๗๖
 ๑๗๗
 ๑๗๘
 ๑๗๙
 ๑๘๐
 ๑๘๑
 ๑๘๒
 ๑๘๓
 ๑๘๔
 ๑๘๕
 ๑๘๖
 ๑๘๗
 ๑๘๘
 ๑๘๙
 ๑๙๐
 ๑๙๑
 ๑๙๒
 ๑๙๓
 ๑๙๔
 ๑๙๕
 ๑๙๖
 ๑๙๗
 ๑๙๘
 ๑๙๙
 ๒๐๐

๑๒๖
 ๑๒๗
 ๑๒๘
 ๑๒๙
 ๑๓๐
 ๑๓๑
 ๑๓๒
 ๑๓๓
 ๑๓๔
 ๑๓๕
 ๑๓๖
 ๑๓๗
 ๑๓๘
 ๑๓๙
 ๑๔๐
 ๑๔๑
 ๑๔๒
 ๑๔๓
 ๑๔๔
 ๑๔๕
 ๑๔๖
 ๑๔๗
 ๑๔๘
 ๑๔๙
 ๑๕๐
 ๑๕๑
 ๑๕๒
 ๑๕๓
 ๑๕๔
 ๑๕๕
 ๑๕๖
 ๑๕๗
 ๑๕๘
 ๑๕๙
 ๑๖๐
 ๑๖๑
 ๑๖๒
 ๑๖๓
 ๑๖๔
 ๑๖๕
 ๑๖๖
 ๑๖๗
 ๑๖๘
 ๑๖๙
 ๑๗๐
 ๑๗๑
 ๑๗๒
 ๑๗๓
 ๑๗๔
 ๑๗๕
 ๑๗๖
 ๑๗๗
 ๑๗๘
 ๑๗๙
 ๑๘๐
 ๑๘๑
 ๑๘๒
 ๑๘๓
 ๑๘๔
 ๑๘๕
 ๑๘๖
 ๑๘๗
 ๑๘๘
 ๑๘๙
 ๑๙๐
 ๑๙๑
 ๑๙๒
 ๑๙๓
 ๑๙๔
 ๑๙๕
 ๑๙๖
 ๑๙๗
 ๑๙๘
 ๑๙๙
 ๒๐๐

ทอดว้ายกว่าจะวายตอกมาตา วันหนึ่งศรีผู้ตาไปประเดิม ฯ

๑ นางนารีศรีผู้ตาหน้าเป็นเหม แฉนเกษมแก่งง่าอย่ามาเต็ม
 มาตยทอดวงทองห่มเป็นขมเค็ม ฉนทอดขยเต็มตามประดำเป็นข้าไท
 แฉนเจ้าห้องต้องกระจกจับกระเหมา ชฉนเจ้าช่นยชยช้อยไม่ไหว
 เป็นการคว่นจอนจนคองตนไฟ กรัดคุโรรอบเรียบระเบียบกตม
 แฉนผัดหน้าทาจนทนถระแฉนแบ้ง นงยกแย่งพันคองบักทของถน
 ทงกรองทองรองบดให้รตรม ตด้วยฉนเป็นบดงกทงรอง
 แฉนเชิญพานพวงมาลัยไปข้างหน้า

บอกข่าวว่าเยาว์มาดยประทานของ
 กงขมบมนนเพชรทำแยงมออง เจ้าพราหมณร้องเชิญว่ามาข้างหน้า
 ๑ พัดแยงนงคองพานพวงนุรปาว ไทกรงหน้าทนมขบประณคตทศรี
 แฉนว่าขงกนงนุรพริบศร รอยมาดนมระถดงมาประทาน
 ตอกเขมธวงพวงนนหนนมกนแกงาย

เด็กถนช่ายคดายทรนมไม่หอมหวาน
 ดารภักได้มาในพาน ชงเขาวมาดยเมือบดคนดำคณ
 ตอกพิทุดคณจกถนเป็นคนร้อย ประทานชยคตคณนาคเขาฝากน
 ให้ด้ามพราหมณคณนโมตรกน แก่งง่าพันพชให้ ในท่านอง ฯ

๑ หนอภณศรียครัดคอบว่าชอบจิต ะได้ชิตรนมพดางคางเจ้าชอง
 หยิบมปณมาดยมาใส่ถอง พชได้ถองพิศถาเป็นชวาช่าย
 จงศรัดว่าตอกเขมธนมเคมกรก จะเคยงพิศศรพิโฉมให้หอย
 นางฟังคำทำเนนสะเทนช่าย ทงด้ามช่ายมแซมกระแชนไซ

เจ้าด้านหนึ่งร่มคมบนนาค
 เจ้าวเรียวเรศพุดกลิ่นอาลัย
 เจ้าไมราคมดาราภิรม
 ต่างประคองของครนุเรศ
 แลดูคางตั้งศรีศิวาช่วยบอก
 แม่มเมศคาถาดักห้าหกเจ็ดเคียน

อุบตผากมา ให้ชีวิตพิสมัย
 ถึงด้วยใจเจ้าจงกลเป็นภนเคย
 ช่างหอมชื่นเช่นประภามัจจาเขย
 โฉนเดยหลบหน้าไม่มาเขย
 ถึงโตดชกไม่ ใจก็ไม่เหมือน

๑๐ ครึ่งคางกิดกระไปว่า ๑
 ๑๑ ครึ่งคางกิดกระไปว่า ๑

หนอชกขรยครัดตยให้พอเสถ
 รวยกุดแกวเกสรเวเดหณาเจ้า
 ๑๒ ครึ่งคางกิดกระไปว่า ๑

ดูเชอูเชอนมาบังอย่าหมางเม็น ๑
 ให้โตมาบนบข้างไม่ห่างเห็น
 กางเขงเตนคงจะเตเป็นโรม
 พนมหมเฝ้ามพวาปากนหม
 รวงพวงนระงชอชอมาบอกถน ๑

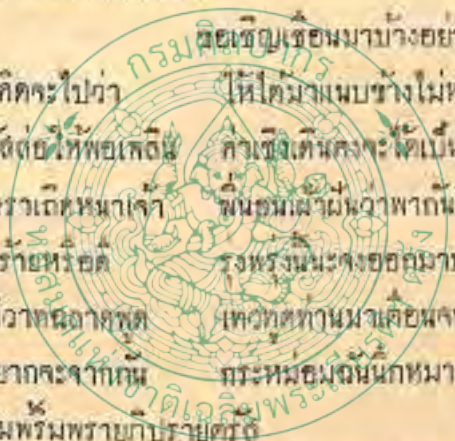
๑๓ ครึ่งคางกิดกระไปว่า ๑
 ๑๔ ครึ่งคางกิดกระไปว่า ๑
 ๑๕ ครึ่งคางกิดกระไปว่า ๑

๑๖ ครึ่งคางกิดกระไปว่า ๑
 ๑๗ ครึ่งคางกิดกระไปว่า ๑
 ๑๘ ครึ่งคางกิดกระไปว่า ๑

เจ้าร่วมจิตชีวิตไร้อยู่ในนาง
 ๑๙ ครึ่งคางกิดกระไปว่า ๑
 กัตาพระ โถมงามกับธำมนาย
 นางหลุดความคามตั้งมาทงหมต
 ครนรุงเราธำมชอชอมาตย

เห็นไม่พดศพรากนของอย่าหมงของหมาง
 คงเคียงข้างกุกนจนวันตาย ๑
 แค้ให้เอชอนถ่มคนชอชอถาย
 คชอนนาคกรายกตบหลังเข้าวังใน
 แดงซาบคเต็มแคงแกลงไร
 ดอชไปให้ชอชอไม่ถายถน ๑

๑๖ ครึ่งคางกิดกระไปว่า ๑
 ๑๗ ครึ่งคางกิดกระไปว่า ๑

ครั้นรุ่งแจ้งสุริยฉายชนพรายพรรณ จะวางวัดโยธาที่ราวี
 จึงออกนงนงทองพระ รุ่งทอง พริ้มกระทรจงเดนมบัติศรี
 หนอภษศรยกับดำเจ้าพราหมณ์นี้ มาชุกเฝ้าพร้อมนมประนต
 ต่างบังคมบดินทรศรยทองถวาย ว่าศึกฝ้ายนอกทมาดำไปหมก
 ส้ม คจทาวทศวงศ์ทรงพระยศ จึงเผยพจนารกประภาสพลัน
 ให้เอาเงินเส็ดผ่ามาปรทาน เหล่าทหารชาญกำแหงแจ้งขยัน
 พวกนายมุตชนนางได้รางวัล ทูมมาจรวรทาได้ไปตั้งกรม
 แดงพระองค์ทรงศรยกับขานเฝ้า บูรเวารามเคียนทเคียนทนาม
 จะวางวัดฉนใดให้เจ้าพราหมณ์ จะตั้งตามสงฆะขอประกอบกร ฯ
 ๑ ฝ้ายอำมาคยเสนาพฤมาคย เฝ้าหิรเวบาทคยคายูหนาดาน
 ทูลฉนของคชงคความเบรฉน พระอวการพเนนหนจเมอเส็ดจทพ
 ให้เสนาพานรทงไปกนเมอชง ได้เจยคทของวรองเรองเศรชงประคัม
 ซึ่งเจ้าพราหมณ์รับแชนให้แลกขบ กคชงกับม ในพระชยการ
 ควรจะให้ไปรักษอาณานเวศ ครัวองประเทศชานทรเบณพฐาน
 ทงเศรชงทรวงมกฏฉรยฉงวาด

ควรปรทานให้เจ้าพราหมณ์ตามทำนอง ฯ

๑ ส้มเตจทาวเจ้าบรทรมบดินทรศรย ได้ฟังทูลตฤกระบอบคอบฉนของ
 ซึ่งปรกษาเหมอนรณนทศรคคทของ

จะให้ครัวองฉนตประเทศเป็นเขตคณ

มีเศรชงชานพานพระศรยทูลททอง ทกกระทวงเรงรตไปฉคฉร
 คามประคัมทบทรวงฉงวาดฉรฉน ให้ศรมคณเศรชงทรวงฉนการ ฯ

ทรูเท่าเข้าหยอกให้ขวนใจ พอสงโค้งงอของทีตขงการ ฯ

๑ พระเขมยมพรมพรายต์บายจศ ษนตถิตแทนวเขยรมนเกยรตถาม
พราหมณพเจยงเคยงตำรวตจจนตำราญ

พระไปรดปรานเปรีชงนักทนามุขเรา

แก้เค้นด้ามห้ามฤกษมงคตราษ

จะตขงคดาดแกล้วเคล้นไปเค้นเก้า

นำหัวเราะเตเราะหกระไรไปบรธา แกล้งหยอกเข้าขวนยี่ศรีตจวรณา

๑ ทนอกษศรยครตจวานาชาเอย อยพกเขยยมเขาระหวะระณ
ตงชกพทเบนกเขนถน ติวงตจวตจตจตจทนามุขาใจ ฯ

๑ ฝ่ายท่าทวงเจ้าบรรมจศ พายอถยศกรายาอชณาดย
ศรมพตบคำยาป รุมยามชย ตถคตมแทนทอชงตจตจขงค

กรงกษศรยครตจเอยงเจตจวราหมณ ททตจความเกยวรชงคชงประตจค
เห็นทวงตจศรีตจวรณนพจามง ไปโหมขยชพรศเกษรา

นแนเจ้าเราจะทำกระไรได้ วจยไพเรตบกษศรยชคทนททนา

ถ่ายตมรชอนฉนตจขยปัญญา จะพุดจาคคชานประการโต ฯ

๑ นางโถมยงทรงหังรบตจตจศรต ชูลหคถยมยชงฉนชงไซ

เพราะพระพมาถบปรางคกชางโน แลวช่าให้ตจถตระเตาระหวะหวะตา

ชนตจถดางทางโทถ่าโควเห็น โมวชยเจนนทวงตจวาทปรารตนา

แต่พราหมณนชยฆวาทถถกชณา ตมกบแกวเกษราจจางณย

นอชงพศคฤษาจันดาประคย เครชงตำหวบพงศกษศรยตจจอนจตจตจร

ทงกรยาพาทถถคศรม เหมือนพงศคพณช ทาวพระยามาแต่โถด

แต่ด้ามพร้าหมอนเงินแดงงามเป็นพร้าหมอนแท้

กระพenneแดงพระองค์อย่าตั้งดี

คุณของเขาเจ้าก็อยู่กับภรรยา

พระศรีก็ใคร่ใคร่ของกความดูตามควรา

๑ พระที่นั่งนางอย่างจะใหม่ ได้ห้าม

เห็นรักพร้าหมอนตมุดทองทรงพระอรอด

จึงวาพนักเนียงเรวณ

ถึงด้ารนวดลกน่อยจะถอยขยค์

แม่เขยองค์พวงศเฝ้าเห็นอนเรวณ จะเขยค้องครองพาราให้ปรากฏ

จะค้อยดขอบปดอบรามให้อวมก แล้วทรงขยค้อยในราตรี

๒ ครนรุ่งเช้าท้าวออกพระโอรส

แกลงทรงกรังได้ตามความทรงศรี

ศรีสุวรรณนหมเฝ้าพวด

ทรงด้อยบหาท้าวจน

จะโปรดให้หอม ให้ไม้ตราจ

ไปเฝ้าท้าวเชิดชวณแต่สรวดต้นต

แต่ตั้งจนคนมาปริงษากน

ศรีสุวรรณว่าตนเห็นไม่เบ้าการ

พอก ในวงฟังข่าวก็เบต้าหมต

เห็นจะปดแต่หาถว่าปากหวาน

จะดักแก้วเกษรายพาพวด

ไปด้าราญแรมม้าพนาดัย

พจตแจงแต่งผูกด้าเกานอัย

พวดของดอยไปคามแม่พ้าไท

เจ้าพร้าหมอนปดอบคอบนชง ให้ค้องใจ

ถึงจะไปก็ให้งามตามชรมเนียม

ด้วยชนกชนนเป็นตรก

ทำหาญหัก โขมฉายจะชวยเห็นยม

คิดเพลงยาวพ่างใหม่ประ โดมเดียม ว่ากรมเกรียมศรมนชวราจะดาว

ไอ้อนาคตว่าสนาพิทาไม จึงมิได้รดเชอแม่เนื้อหอม
 เหมือนนมคแดงแฝงพวงมะม่วงขม เทยไต่ค้อมเค็มขยุ้นในรู้งัด
 ทรกเจ้าเขาชวาเข้ามาแตก ช่วยรบแขกแตกทัพกลับไปหมด
 มาขยุ้งตงเคียนนุเหมือนนมค ละชายอดใจกระไรเลย
 เมษเสร์จกัณภจะดมฮารมนมาต พระบิตราสรูแจ่งกแก่งเฉย
 ธรอยยเคราะห์เพราะบุญไม่คุ้มเลย รอดตายดวงต้อวระศรรไถ
 จะรชอยต์ ไถกักตักปลง ในทรวงราเร็นเขาเชอคให้เลือดไหล
 เหลือกาดงจะประทงทุบไป ทวีธาไถกักตอยอ้วท ในชาคน
 เมษชาคหน้าชวา ไถมตวลับกวางเนตร ไถกอดเก็บราชมประดัมศรี
 เป็นมณษยกรทาวาตกร อยให้พิศว่าสทกชาติเฮย ๖
 ๑ นางอำนาคคยอภักกปริหมมา อยนจาพระทองของน้องเฮย
 ทัศนเคนแถมเชนไถเห็นชอบ อยนจาเมษเชอนชาไมปราณ
 กรรมเฮยกรรมราวยช่วยอดดี กรรมคักกึ่งนางหน
 ไถนจะทกขไถนจะกรรมระทมทอ ทรวงเกานหรือจะรบชประมาณ
 จะจากจรงทงนอชทริชตยงจิต ไซกคตถงพระองคณาตั้งดาร
 จะบรตยเฮยให้พันทนมทมาน พิษฐานชอกรองกบน้องนอย
 ทกชค้ำทาจานาฉมเพร อดเนตรหยดเหยารดงแวงมอย
 พระระห้อยคอยน้องนงกคชย ไซบุญนอยนอยใจกระไรเลย
 ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐ ๑๐๑ ๑๐๒ ๑๐๓ ๑๐๔ ๑๐๕ ๑๐๖ ๑๐๗ ๑๐๘ ๑๐๙ ๑๑๐ ๑๑๑ ๑๑๒ ๑๑๓ ๑๑๔ ๑๑๕ ๑๑๖ ๑๑๗ ๑๑๘ ๑๑๙ ๑๒๐ ๑๒๑ ๑๒๒ ๑๒๓ ๑๒๔ ๑๒๕ ๑๒๖ ๑๒๗ ๑๒๘ ๑๒๙ ๑๓๐ ๑๓๑ ๑๓๒ ๑๓๓ ๑๓๔ ๑๓๕ ๑๓๖ ๑๓๗ ๑๓๘ ๑๓๙ ๑๔๐ ๑๔๑ ๑๔๒ ๑๔๓ ๑๔๔ ๑๔๕ ๑๔๖ ๑๔๗ ๑๔๘ ๑๔๙ ๑๕๐ ๑๕๑ ๑๕๒ ๑๕๓ ๑๕๔ ๑๕๕ ๑๕๖ ๑๕๗ ๑๕๘ ๑๕๙ ๑๖๐ ๑๖๑ ๑๖๒ ๑๖๓ ๑๖๔ ๑๖๕ ๑๖๖ ๑๖๗ ๑๖๘ ๑๖๙ ๑๗๐ ๑๗๑ ๑๗๒ ๑๗๓ ๑๗๔ ๑๗๕ ๑๗๖ ๑๗๗ ๑๗๘ ๑๗๙ ๑๘๐ ๑๘๑ ๑๘๒ ๑๘๓ ๑๘๔ ๑๘๕ ๑๘๖ ๑๘๗ ๑๘๘ ๑๘๙ ๑๙๐ ๑๙๑ ๑๙๒ ๑๙๓ ๑๙๔ ๑๙๕ ๑๙๖ ๑๙๗ ๑๙๘ ๑๙๙ ๒๐๐ ๒๐๑ ๒๐๒ ๒๐๓ ๒๐๔ ๒๐๕ ๒๐๖ ๒๐๗ ๒๐๘ ๒๐๙ ๒๑๐ ๒๑๑ ๒๑๒ ๒๑๓ ๒๑๔ ๒๑๕ ๒๑๖ ๒๑๗ ๒๑๘ ๒๑๙ ๒๒๐ ๒๒๑ ๒๒๒ ๒๒๓ ๒๒๔ ๒๒๕ ๒๒๖ ๒๒๗ ๒๒๘ ๒๒๙ ๒๓๐ ๒๓๑ ๒๓๒ ๒๓๓ ๒๓๔ ๒๓๕ ๒๓๖ ๒๓๗ ๒๓๘ ๒๓๙ ๒๔๐ ๒๔๑ ๒๔๒ ๒๔๓ ๒๔๔ ๒๔๕ ๒๔๖ ๒๔๗ ๒๔๘ ๒๔๙ ๒๕๐ ๒๕๑ ๒๕๒ ๒๕๓ ๒๕๔ ๒๕๕ ๒๕๖ ๒๕๗ ๒๕๘ ๒๕๙ ๒๖๐ ๒๖๑ ๒๖๒ ๒๖๓ ๒๖๔ ๒๖๕ ๒๖๖ ๒๖๗ ๒๖๘ ๒๖๙ ๒๗๐ ๒๗๑ ๒๗๒ ๒๗๓ ๒๗๔ ๒๗๕ ๒๗๖ ๒๗๗ ๒๗๘ ๒๗๙ ๒๘๐ ๒๘๑ ๒๘๒ ๒๘๓ ๒๘๔ ๒๘๕ ๒๘๖ ๒๘๗ ๒๘๘ ๒๘๙ ๒๙๐ ๒๙๑ ๒๙๒ ๒๙๓ ๒๙๔ ๒๙๕ ๒๙๖ ๒๙๗ ๒๙๘ ๒๙๙ ๓๐๐ ๓๐๑ ๓๐๒ ๓๐๓ ๓๐๔ ๓๐๕ ๓๐๖ ๓๐๗ ๓๐๘ ๓๐๙ ๓๑๐ ๓๑๑ ๓๑๒ ๓๑๓ ๓๑๔ ๓๑๕ ๓๑๖ ๓๑๗ ๓๑๘ ๓๑๙ ๓๒๐ ๓๒๑ ๓๒๒ ๓๒๓ ๓๒๔ ๓๒๕ ๓๒๖ ๓๒๗ ๓๒๘ ๓๒๙ ๓๓๐ ๓๓๑ ๓๓๒ ๓๓๓ ๓๓๔ ๓๓๕ ๓๓๖ ๓๓๗ ๓๓๘ ๓๓๙ ๓๔๐ ๓๔๑ ๓๔๒ ๓๔๓ ๓๔๔ ๓๔๕ ๓๔๖ ๓๔๗ ๓๔๘ ๓๔๙ ๓๕๐ ๓๕๑ ๓๕๒ ๓๕๓ ๓๕๔ ๓๕๕ ๓๕๖ ๓๕๗ ๓๕๘ ๓๕๙ ๓๖๐ ๓๖๑ ๓๖๒ ๓๖๓ ๓๖๔ ๓๖๕ ๓๖๖ ๓๖๗ ๓๖๘ ๓๖๙ ๓๗๐ ๓๗๑ ๓๗๒ ๓๗๓ ๓๗๔ ๓๗๕ ๓๗๖ ๓๗๗ ๓๗๘ ๓๗๙ ๓๘๐ ๓๘๑ ๓๘๒ ๓๘๓ ๓๘๔ ๓๘๕ ๓๘๖ ๓๘๗ ๓๘๘ ๓๘๙ ๓๙๐ ๓๙๑ ๓๙๒ ๓๙๓ ๓๙๔ ๓๙๕ ๓๙๖ ๓๙๗ ๓๙๘ ๓๙๙ ๔๐๐ ๔๐๑ ๔๐๒ ๔๐๓ ๔๐๔ ๔๐๕ ๔๐๖ ๔๐๗ ๔๐๘ ๔๐๙ ๔๑๐ ๔๑๑ ๔๑๒ ๔๑๓ ๔๑๔ ๔๑๕ ๔๑๖ ๔๑๗ ๔๑๘ ๔๑๙ ๔๒๐ ๔๒๑ ๔๒๒ ๔๒๓ ๔๒๔ ๔๒๕ ๔๒๖ ๔๒๗ ๔๒๘ ๔๒๙ ๔๓๐ ๔๓๑ ๔๓๒ ๔๓๓ ๔๓๔ ๔๓๕ ๔๓๖ ๔๓๗ ๔๓๘ ๔๓๙ ๔๔๐ ๔๔๑ ๔๔๒ ๔๔๓ ๔๔๔ ๔๔๕ ๔๔๖ ๔๔๗ ๔๔๘ ๔๔๙ ๔๕๐ ๔๕๑ ๔๕๒ ๔๕๓ ๔๕๔ ๔๕๕ ๔๕๖ ๔๕๗ ๔๕๘ ๔๕๙ ๔๖๐ ๔๖๑ ๔๖๒ ๔๖๓ ๔๖๔ ๔๖๕ ๔๖๖ ๔๖๗ ๔๖๘ ๔๖๙ ๔๗๐ ๔๗๑ ๔๗๒ ๔๗๓ ๔๗๔ ๔๗๕ ๔๗๖ ๔๗๗ ๔๗๘ ๔๗๙ ๔๘๐ ๔๘๑ ๔๘๒ ๔๘๓ ๔๘๔ ๔๘๕ ๔๘๖ ๔๘๗ ๔๘๘ ๔๘๙ ๔๙๐ ๔๙๑ ๔๙๒ ๔๙๓ ๔๙๔ ๔๙๕ ๔๙๖ ๔๙๗ ๔๙๘ ๔๙๙ ๕๐๐ ๕๐๑ ๕๐๒ ๕๐๓ ๕๐๔ ๕๐๕ ๕๐๖ ๕๐๗ ๕๐๘ ๕๐๙ ๕๑๐ ๕๑๑ ๕๑๒ ๕๑๓ ๕๑๔ ๕๑๕ ๕๑๖ ๕๑๗ ๕๑๘ ๕๑๙ ๕๒๐ ๕๒๑ ๕๒๒ ๕๒๓ ๕๒๔ ๕๒๕ ๕๒๖ ๕๒๗ ๕๒๘ ๕๒๙ ๕๓๐ ๕๓๑ ๕๓๒ ๕๓๓ ๕๓๔ ๕๓๕ ๕๓๖ ๕๓๗ ๕๓๘ ๕๓๙ ๕๔๐ ๕๔๑ ๕๔๒ ๕๔๓ ๕๔๔ ๕๔๕ ๕๔๖ ๕๔๗ ๕๔๘ ๕๔๙ ๕๕๐ ๕๕๑ ๕๕๒ ๕๕๓ ๕๕๔ ๕๕๕ ๕๕๖ ๕๕๗ ๕๕๘ ๕๕๙ ๕๖๐ ๕๖๑ ๕๖๒ ๕๖๓ ๕๖๔ ๕๖๕ ๕๖๖ ๕๖๗ ๕๖๘ ๕๖๙ ๕๗๐ ๕๗๑ ๕๗๒ ๕๗๓ ๕๗๔ ๕๗๕ ๕๗๖ ๕๗๗ ๕๗๘ ๕๗๙ ๕๘๐ ๕๘๑ ๕๘๒ ๕๘๓ ๕๘๔ ๕๘๕ ๕๘๖ ๕๘๗ ๕๘๘ ๕๘๙ ๕๙๐ ๕๙๑ ๕๙๒ ๕๙๓ ๕๙๔ ๕๙๕ ๕๙๖ ๕๙๗ ๕๙๘ ๕๙๙ ๖๐๐ ๖๐๑ ๖๐๒ ๖๐๓ ๖๐๔ ๖๐๕ ๖๐๖ ๖๐๗ ๖๐๘ ๖๐๙ ๖๑๐ ๖๑๑ ๖๑๒ ๖๑๓ ๖๑๔ ๖๑๕ ๖๑๖ ๖๑๗ ๖๑๘ ๖๑๙ ๖๒๐ ๖๒๑ ๖๒๒ ๖๒๓ ๖๒๔ ๖๒๕ ๖๒๖ ๖๒๗ ๖๒๘ ๖๒๙ ๖๓๐ ๖๓๑ ๖๓๒ ๖๓๓ ๖๓๔ ๖๓๕ ๖๓๖ ๖๓๗ ๖๓๘ ๖๓๙ ๖๔๐ ๖๔๑ ๖๔๒ ๖๔๓ ๖๔๔ ๖๔๕ ๖๔๖ ๖๔๗ ๖๔๘ ๖๔๙ ๖๕๐ ๖๕๑ ๖๕๒ ๖๕๓ ๖๕๔ ๖๕๕ ๖๕๖ ๖๕๗ ๖๕๘ ๖๕๙ ๖๖๐ ๖๖๑ ๖๖๒ ๖๖๓ ๖๖๔ ๖๖๕ ๖๖๖ ๖๖๗ ๖๖๘ ๖๖๙ ๖๗๐ ๖๗๑ ๖๗๒ ๖๗๓ ๖๗๔ ๖๗๕ ๖๗๖ ๖๗๗ ๖๗๘ ๖๗๙ ๖๘๐ ๖๘๑ ๖๘๒ ๖๘๓ ๖๘๔ ๖๘๕ ๖๘๖ ๖๘๗ ๖๘๘ ๖๘๙ ๖๙๐ ๖๙๑ ๖๙๒ ๖๙๓ ๖๙๔ ๖๙๕ ๖๙๖ ๖๙๗ ๖๙๘ ๖๙๙ ๗๐๐ ๗๐๑ ๗๐๒ ๗๐๓ ๗๐๔ ๗๐๕ ๗๐๖ ๗๐๗ ๗๐๘ ๗๐๙ ๗๑๐ ๗๑๑ ๗๑๒ ๗๑๓ ๗๑๔ ๗๑๕ ๗๑๖ ๗๑๗ ๗๑๘ ๗๑๙ ๗๒๐ ๗๒๑ ๗๒๒ ๗๒๓ ๗๒๔ ๗๒๕ ๗๒๖ ๗๒๗ ๗๒๘ ๗๒๙ ๗๓๐ ๗๓๑ ๗๓๒ ๗๓๓ ๗๓๔ ๗๓๕ ๗๓๖ ๗๓๗ ๗๓๘ ๗๓๙ ๗๔๐ ๗๔๑ ๗๔๒ ๗๔๓ ๗๔๔ ๗๔๕ ๗๔๖ ๗๔๗ ๗๔๘ ๗๔๙ ๗๕๐ ๗๕๑ ๗๕๒ ๗๕๓ ๗๕๔ ๗๕๕ ๗๕๖ ๗๕๗ ๗๕๘ ๗๕๙ ๗๖๐ ๗๖๑ ๗๖๒ ๗๖๓ ๗๖๔ ๗๖๕ ๗๖๖ ๗๖๗ ๗๖๘ ๗๖๙ ๗๗๐ ๗๗๑ ๗๗๒ ๗๗๓ ๗๗๔ ๗๗๕ ๗๗๖ ๗๗๗ ๗๗๘ ๗๗๙ ๗๘๐ ๗๘๑ ๗๘๒ ๗๘๓ ๗๘๔ ๗๘๕ ๗๘๖ ๗๘๗ ๗๘๘ ๗๘๙ ๗๙๐ ๗๙๑ ๗๙๒ ๗๙๓ ๗๙๔ ๗๙๕ ๗๙๖ ๗๙๗ ๗๙๘ ๗๙๙ ๘๐๐ ๘๐๑ ๘๐๒ ๘๐๓ ๘๐๔ ๘๐๕ ๘๐๖ ๘๐๗ ๘๐๘ ๘๐๙ ๘๑๐ ๘๑๑ ๘๑๒ ๘๑๓ ๘๑๔ ๘๑๕ ๘๑๖ ๘๑๗ ๘๑๘ ๘๑๙ ๘๒๐ ๘๒๑ ๘๒๒ ๘๒๓ ๘๒๔ ๘๒๕ ๘๒๖ ๘๒๗ ๘๒๘ ๘๒๙ ๘๓๐ ๘๓๑ ๘๓๒ ๘๓๓ ๘๓๔ ๘๓๕ ๘๓๖ ๘๓๗ ๘๓๘ ๘๓๙ ๘๔๐ ๘๔๑ ๘๔๒ ๘๔๓ ๘๔๔ ๘๔๕ ๘๔๖ ๘๔๗ ๘๔๘ ๘๔๙ ๘๕๐ ๘๕๑ ๘๕๒ ๘๕๓ ๘๕๔ ๘๕๕ ๘๕๖ ๘๕๗ ๘๕๘ ๘๕๙ ๘๖๐ ๘๖๑ ๘๖๒ ๘๖๓ ๘๖๔ ๘๖๕ ๘๖๖ ๘๖๗ ๘๖๘ ๘๖๙ ๘๗๐ ๘๗๑ ๘๗๒ ๘๗๓ ๘๗๔ ๘๗๕ ๘๗๖ ๘๗๗ ๘๗๘ ๘๗๙ ๘๘๐ ๘๘๑ ๘๘๒ ๘๘๓ ๘๘๔ ๘๘๕ ๘๘๖ ๘๘๗ ๘๘๘ ๘๘๙ ๘๙๐ ๘๙๑ ๘๙๒ ๘๙๓ ๘๙๔ ๘๙๕ ๘๙๖ ๘๙๗ ๘๙๘ ๘๙๙ ๙๐๐ ๙๐๑ ๙๐๒ ๙๐๓ ๙๐๔ ๙๐๕ ๙๐๖ ๙๐๗ ๙๐๘ ๙๐๙ ๙๑๐ ๙๑๑ ๙๑๒ ๙๑๓ ๙๑๔ ๙๑๕ ๙๑๖ ๙๑๗ ๙๑๘ ๙๑๙ ๙๒๐ ๙๒๑ ๙๒๒ ๙๒๓ ๙๒๔ ๙๒๕ ๙๒๖ ๙๒๗ ๙๒๘ ๙๒๙ ๙๓๐ ๙๓๑ ๙๓๒ ๙๓๓ ๙๓๔ ๙๓๕ ๙๓๖ ๙๓๗ ๙๓๘ ๙๓๙ ๙๔๐ ๙๔๑ ๙๔๒ ๙๔๓ ๙๔๔ ๙๔๕ ๙๔๖ ๙๔๗ ๙๔๘ ๙๔๙ ๙๕๐ ๙๕๑ ๙๕๒ ๙๕๓ ๙๕๔ ๙๕๕ ๙๕๖ ๙๕๗ ๙๕๘ ๙๕๙ ๙๖๐ ๙๖๑ ๙๖๒ ๙๖๓ ๙๖๔ ๙๖๕ ๙๖๖ ๙๖๗ ๙๖๘ ๙๖๙ ๙๗๐ ๙๗๑ ๙๗๒ ๙๗๓ ๙๗๔ ๙๗๕ ๙๗๖ ๙๗๗ ๙๗๘ ๙๗๙ ๙๘๐ ๙๘๑ ๙๘๒ ๙๘๓ ๙๘๔ ๙๘๕ ๙๘๖ ๙๘๗ ๙๘๘ ๙๘๙ ๙๙๐ ๙๙๑ ๙๙๒ ๙๙๓ ๙๙๔ ๙๙๕ ๙๙๖ ๙๙๗ ๙๙๘ ๙๙๙ ๑๐๐๐

ทุกขระทมตมปะทะศรัยะวัง

ต้อมนังชยุกบัททงตังนาง ๑

๑) ฝ่ายเห็นด้วยชาวแม่มาแต่เห็น

แม่ปิ่นเกล้าเจ้ามาขมาววยวาง

นำตากระเด็นก่อนทรวงเข้าข้างนาง

บ้างโศกค้อของทศรัยะ

ดาวสุรางค์ร้องเรียกกันเพรียกไป

บ้างรีบไปทูลถนอของตองท้าวไท

ส่งตำพระจิตาน้ำตาไหล

พระศกใจจับภษาตะตาดะตัง

ตงจากปรางค์ต่างของคทรวงกนแต่

ทักตาแห่งนางห้ามมาตามหลัง

ถึงปราดำทราษบุตร ไมหยตย

ชนมอตงเห็นพดียงเคียงตลยา

ไม่ไหวตงนังแนแต่ตต

ตางถาดรัศมทวยทงชายชวา

พระมารตยชนเกิดกตยคตย

ทรวงได้กาดองกรเ้าคชนทรวง ๑

๑) กรุงกษัตริย์ศรีเวียงเพรียกห่มขอ ถึงคนด้วยเดียงตงทงวงหุดวง

นางโธถนจำพาพวกแพทขทงนาง

ทุกกรุงทรวงมาพร้อมนอมประณค

กรุงกษัตริย์ศรีเวียงบรรดาห่มขอ

อชยารังษเวรงรักษาหาโธตถ

ห่มค่านบจกถวยสุธารต

ถะถายบศยถวยให้ทวยพิน ๑

๑) พระบุตรพดียงคชยวตถ

ทรวงตักกถชนใจให้ตชอน

เป็นไตรภกบักจคตงพมปิ่น

ชุตช่าหสนองคณงประทงทาย

ทงหอยไทยโดยมิได้จะไธยาดน

เคไซราคหยชนยงตงตวย

ผิดตงเกิดเนตรนางกัพว้างพราย

ให้คตบคถายเคตมชารมณไม่ตมประค

เคยแก้ห้ายหอยคนดัดยมนนศกรุ กระจชคูกายายูพาพาจ ๑
 ๑ พระทรงพังตั้งให้ไขว้สูตร หอม่านรทแดเห็นของก้น่าสังตำ
 พระพิศกรนงหมองกลดาเพราะว่าคาญ ทั้งช่าชานอกชวากัพาเพื่อน
 ศัรสูตรวรรณนหลงทรงกนแดง ไซ้เดี้ยแรงรักใคร ใครจะเหมื่อน
 สูชคุด่าหพยายามาตามเดือน เจ้าพราหมณ์เดือนตกใจกระไรเลย
 พระบิตูราชมาศุรงกัพลอยสังตำ ไม่ว่าจะชานชวยเซินทำเหมื่อนเลย

พวกแก้ตมตำชาวแม่ชะเง้งเงย งามเดี่ยพราหมณ์น้อยพลอย โสกา ๑

๑ หนอกษศรียศคนกตณศัรชน นกัการนพรงพรายทงชายชวา
 แสงพระทศ โทเฮานวชิรมา กวางฮานกถาวไปตามจน
 ชอเกวญรณพ้างชาทพย อนุถยลปะเหมาะเห็นเทยวเคินหน
 ทงปเจ้าเขาหอดวงช่าบวงเบน ชอนหมิตมาคดวยชว
 แม่นแกวเนตรเกษรภาพช่าบาท เลือวมชวดนเขยชมประดมศัร
 ชยให้มาในรณฉวรวรณน ติงวาร์กาวถกนตหัดนยน
 แดวเขาเคียงเคียงสูตรรณบรจกรณ เห็นนงหมอนพกน่านาโท
 คชยบัตเป้าพรมพรวานาคอกไม้ ชายดีไม ไบกับคัชว่งพัด
 เศรเศคยอชชฐานตำราญรณ คชยพดกพนกายามารศัร
 เห็นพราหมณ์น้อยเคียงข้างนางยนิค ธิญชดแตงกหอดชบพดศร ๑

๑ พระบิตูราชมาศุรงกักรงเจ้าโกถ ประคองให้ทรงกายทงชายชวา
 เจ้าพราหมณ์น้อยคดอยหลงหลงชอกมา งามชยุหนามานทงอทหองกลาง
 ต้องกษศรียศรตั้งปลดชบพระตูกแก้

ไม่ม้วยแด้วนคดละของชยาหมองหมาง

แม่เป็นโรกายตั้งท้องด้รพวงค์

ชยาครวญครางบอกแม่จะแก็กัน ๑

๑ ตั้งตำหรับตรีศิวังมร

ถ้าเวิบร้อนโรคาเพียงฮาญญ

โคเห็นลฐุรณชนคนกรณ

ชกวนททุดตของต้องพระองค์

ถูกพันเพื่อนเหมยอนกบจะตบจค

ใหม่คตมขิงคระตงหลง

ด้คจะมนชนแข็งแรงค่าง

หากพระองค์ชวยรอดไม้อวดวาย ๑

๑ ต้องกนตรีศิวังมรแจ้งแกตงเจ้า

เพราะเมตเจ้าพราหมณนอยจึงคชยหาย

แต่โรครายภายในงไม่คตย

จึงตบยบรรทมชยากมกรณ

แกตงด้สพตงจง เตมถา

ให้กชวักพยสาครยะหาร

พอกด้วด้วเหตางพนถาง

เขยถการคชยชอกไปชคความ

แกตงตมายงมตตกรคน

ชองการครตเวียกศิวังมรณถาม

ชนโรคแกกษรพวงค์

ใจเจ้าพราหมณเห็นจะวชคหรือชควาย ๑

๑ พระยมพตางทางบงคณบรมนาค ชนโรครายชคจะชชหาย

ถึงจระแกกชอกไม่คตย

ด้วยโรครายรจนเร้าพราพค

ให้พวคแพทยหมชยารกษาควบ

จะโคชชวยแรงเขาชางเบ้ามค

หมอมชกนกับหมชชคางชยปรางครคน

จะโคชคคนชอนนงพงชวการ

ถากนหมอนเบ้นเหมยอนเชนน

แกไม่ทงคคชคด้ว

จะตงยนคกนใจทก โยมาม

ชาน ชองการเก็กนชนคราย ๑

๑ ต้มเคจทวตคังคกรงด้ตบ

เจ้าพราหมณรับชางด้วชชหาย

กักรุเท้าเจ้าใจในชบาย

ชนแยบคยคคจะชชชคชค

เตมกหวงคังใจจะ ให้เขา

เคยวณเจ้าเขากกถบรบรคช

๑ นางพม่ารำแดงทรงเคสร ชลนครหทัยชัยคังเฝอยผัน
 แด่คชยชนเผ่นกำลังประทังทน บรรทมบนแท่นรัตนชระวาต ฯ

๒ ฝ่ายพระหน่อปัทมชคสิร ยามดมรม ไรศ โคกดงตำ
 คชยเรียกเหล่าดาวดรรชนีงาม ทามชาคารกตยาทุกนารี
 ทนกรกชกไซมโคจรจบ ข้าเดื่องพบดาวน้อชรมชยหน
 ครนโพดเพดเพดจาระภากร แต่งอศค โคมตว่างคังถางฉน
 ดำเนียงนางครางครวญทอนตะหอย

พระเทวีราชชยพิทยทรวงกนแต่งกตย
 แด่นรญจอนบงันไรศด้วยโคตม ดลคชกถนถกความเมษยามร้อน
 ชงแค้นแค้นแค้นถางถางถาง พระคชชรทากนภายด้ายดมม
 ถยโอบคตถระบองเพชรเสกสร ไปบรรจกรณแกนนัดถิต พระธิดา ฯ

๓ พดียงน้อมพระนพพรชยพวงชงฉน พระหน่อนางนงพิณจณษฐา
 คแลศคผทวไทยเห็นไรศรา กงนถถนงานชงรนทคตถตถ
 แลวณชมชบรปองศทวงฉนฉน แด่นตั้งตำทรามตั้งฉนพดถง
 เจยบระงบถลนชยไรมองค พระเคตมถถงถบนางทางประ โดมฯ

๔ พระธิดาว่าหวนกระเด็นเดี่ยว ข้าเดื่องเหตยงเห็นชงคพระทรงโอม
 มาพงเรียงเคียงชางดั่งางโคม ทททช โทมนตั้งนคชยบรเวท
 ชุคตำททรงองศชชบชกฉว นชงได้ยาดนยค โทษจงไปไรศเกตำ
 คชยทหาถเห็นเบปัดให้ไรศเร้า พระมาเผ้าชยเยไมได้ยาฯ

๕ พระบรมชวญชวญใจโกลนชกน เพราะความรักพจงตั้งชยรภษา
 ให้นชงนชยคชยตั้งมายคดาโยศา คังจะถาโอมเฉลาเขาวมาตย

ภรรยาของตองพานาตากระเด็น

พูดกันเด่นอยู่คนแจ่มแจ้งอยู่ดี ๆ

๑ ฝ่ายโธมของอินทนนท์

พอภาณมาศไต่รถวัดจรดไซ

มาปราสาทพระขิตาด้วยอาศัย

เข้าห้องในแทนทองประคององค์

เห็นลูกนัยช้อยคอยคตยาวยาวโยก

ถามถึงโรคที่ประชวรมาดอง

ท้วงเวียนเคี้ยวสมรค้อยหย่อนดง

หรือโธมของยังรำคาญประการใด ๆ

๑ พระบุตรกราบกับบังคมบาท

นุชนาฏเฝ้าแจ่มแสดงไร

ไต่ไอดงครัดรั้นค้อยสนใจ

แต่ยังให้ทวยโหยโรยกำถิง ๆ

๑ พระมารดรอนงาอศดาหิเสวย

แม่ทรมเชษฐจะได้ชื่นชมามัง

จงหลับนอนผอนใจให้ประหัง

ราชหลังบุตรเดอดดา

มาหงแทนทกตางปราศปร่าด่า

ดาพธนาฏหมอบบรายทงราชชวา

หนอชกขรยครัดชอนพราหมณพยา

กับทิมอมากราบกราบทพระมารดร ๆ

๑ นางกษัตริย์ครัดเสด็จตกลอย ไรคาขอบเขารวงทองดมร

๑ แต่ดกนงยังไมตรงองค์บงขร ประเด็ยวอนประเด็ยเขนเป็นอย่างไร ๆ

๑ เจ้ากรมหมออรบอภวาท

ต้นนบาคเพื่อเดินเบนกษย์

บ้างทุดว่าฮาไปนนหยอนไป

ทงคตไซเพ็คเห็นเพื่อตุค

บ้างว่าดมแต่นในไม้สระตอก

หมอทงพวกเตงกนต้นนุ

นางพระยาว่าเจ้าพราหมณมีคจามรู้

ตั้งเถตุโรคเห็นเป็นอย่างไร ๆ

๑ ศีร์สู่วรณทุดว่าอย่าปรารภ

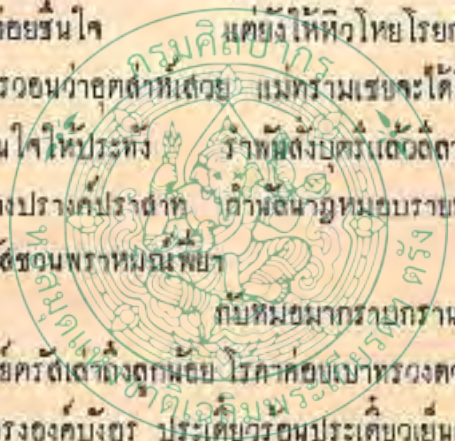
ข้าเคยพบแก้หายมาทตายไร

๑ ศึกษายพยายามนางทราณฉัย

ให้หายในเดือนหน้าไม่ช้านาน ๆ

๑ นางฟังก์ำเข้าเด็งคุดพราหมณน้อย

คู้เศร่าด้รยชูปดงกั้งด่า

แก้พิษรชกษายาบาด

กำหนดนานถึงตีห้าก็ว่าวัน ๑

๑ ฝ่ายพระนุชบุตรนำวราช
 ด้วยได้หมอนอกกษัตริย์ระงัดครัน
 พกพิณเคียงฉางคอยส่งทักขี
 พระบุตรมได้จากแท่นบรรทม
 จะบอกหายฝ่ายองค์ทรงส่งศักดิ์
 ถึงส่งวางโศกโรครักหนักหนา

ตุตธว่าทวายวิโยคทโศกคดีย
 จึงหายจนหายคนชั้นนารมณ
 ถอนโรจกแกวักมตคณคตม
 ทำระบมบอกบ้วยด้วยมารยา
 จะพรากพดเค็ยให้ห่างเด่นหา
 เสงยยาอย่างอื่นไม่ขึ้นองค์ ๑

หรือต้มแฉกแกวต่านจจาเอ่ย

ไม่คิดเลยหรือโฉนเมื่อไปส่งน

นท้ายไซโรธาเป็นนางนวด

คือวันทวนถึงจอมเขี้ยวหม่อมของ

เมื่อเจ้าเจบพักไซนาใจด้วย

เจ้าหายบ่ด้วยพรายกหายหมอง

จะขอลามทรมานตั้งจนพอดระของ

ขอเชิญของขมนางตั้งข้างน ๗

๑ ทงตำนางค่างฮายขมายค้อม

ข้างขันค้อมแคะว่านาคดี

เมื่อไม่กตาดรากรของฉนม

ไม่วรจะมาเฝ้าเจ้าประคุณ

จะไต่ถามว่ากระไรที่ไม่ถาม

ฮายฉนมงามเหมือนทงฉนมจะหวนหุ่น

เป็นโรมท์กระเดชะบุญ

คงคอยคนเคยกันฉนมจะระดา ๗

๑ ทงตำพราหมณ์ยศตำพิเศยง

ฮายพอไปก้อมพทจะปรกษา

เขาเคียงข้างพดางนงบงกาช

แสดพทศาไต่ถามตามถบาย ๗

๑ ทนอกษัตริย์ด้อมค้อมขานของฉนม

เห็นเขาเฝ้ารักใครรักใจหาย

คิดถึงแกวเกชราเอศกาช

คชยแหวกขานมานของเจ้าฮองนาง

เห็นโฉมของทรงเด็กมัจฉน

มิให้เห็นองค์เขบเขาเนบข้าง

คชยเขยโฉมโฉมดูพระปฤษฏางค์

นางหวดดวงตอกคำปาประหม่าใจ

เห็นทรงยศตดของคชภิวท

ด้ายส่งวาททพรนประหวนโหว

พระรับขวัญขวัญคาสุมาย

พอรชไซรชนทเหมือนตงเดือนเต็ม

ดิวางช่วงดวงเดือนตเหมือนแม่

ไม่มีแฉดบาดกายเท่าปดายเริ่ม

คอกไม้นตกรตเดบคชยเก็บเต็ม

ยังตงเต็มอยู่แน่เจ้าเขาวมัจฉ ๗

๑ นางโฉมฉายฮายของคชพระทรงโฉม

มาดอบโฉมเฉยมรทงมครฉนม

นางผดกพิถกหยิกพระหัตถ์ทำทศทวน ทูลฮากวบ่ด้วยไรยังไม่กตาย

ขมหยอกเขาเฝ้าเจมนอยเรน
 เว้นมาโยในท้อง โห่ของชาย
 นิ่งจะไปไหนพันพระผ่านเกล้า
 อย่าดูต้งนึ่งจะกรมมรมมือ

ตักแปดบักเห็นไรจะไม่หาย
 คนทงหลายรูเรื่องจะเลื่องลือ
 ขอทูเตาเดวก็ยังไม่ฟังหรือ
 ไทจะร้อว่าทำให้ว้าคาญ ฯ

๑ พระยัมพองทางคอบดุนทรธมของ

นอชหรือพองห้ามรักหักประหาร

แกล้งหนักหน่วงตวงหอดอกบอกลาจารย์ เพราะเกิดอานชอกกวดกวดมดดิน
 การนินทาภาเดหิมชนทนา ไม่ชอกช้ำเหิมเอนเอนมดตงชดหิน
 พยาธำมาตักแผ่นหิน เหวอธมตองดาวภกคิน
 แถวมหินาสามารักษาชย เหวอกรเพชพองทงกรงคร์
 ครนหลายเซ โทดเคียงกนเพยงน วาจจเดย จอระไรเดย
 ราวดกตงจงชุดดำพนาทงนึ่ง จะกุดตองกุดตองวานจจาชย
 แต่เพียงนม ไรว่าไม่เคย ไม่เคยเดยหรือเมื่อหนาวควารประชอว ฯ

๑ นางพังกาชาแค้นดำวาทก แกล้งหน่วงหนักตามทำนของชองตงม

ประณตชอบคอบคำไหนานวด
 ครนบอกป้อยเดากเห็นว่าเป็นปด
 เมือไรเห็นกรภษาพยายาม
 พอไรคตอยก้อยคกลางไม่หายขาด
 จงฉนผองชนงอรชอชวณ
 แมนตันโตก ไรคภษเหมือนใจหวัง
 ไม่ทานกัชชตีห้ามตามฮารมณี

พระไม่ควรที่จะเคียง ในเรื่องความ
 ครัดประชชช่าเจ็บตงเห็นบทนาม
 นึ่งก็คามใจบางแต่ชอย่างน
 สิหมายมาตจจะมาฆ่าช่าฉฉ
 ไม่ทงฉนคตยทคตงจะทงชม
 นึ่งจะนงแนบชิตฉนัทฉนม
 จงคชยชมเรยประชคทอชชอม ฯ

๑ พระแย้มยอมพรมพกดรพจนารถ

ไม่ปลงจิตคิดอ่านทงหว่านด้อม	แค้นจาดคแหม่มเห็ดอแม่เนือหอม
วางส่งอาภาท้อปภาศย	ให้ช้อดออมเฮากพระนแถวดัดจริง
จะต้องแอบแนบนอนกับหมอนอิง	เมือยามยากมิดีกชดแม่ชอดหญิง
พอด่าใจทไมเจียมเด็งยมศักดิ์	หนากก็มึงเพ็งพดางพอด่างทรวง
ตระกุดคำคำดาตุ้คาควง	มาหลงรักถ้วนพุกกับตุ๊กทอง
	ทำดลวงดองใจระโกลดกลา ฯ

๑ นางฉวยอุตุยคร้อพรบาศโธ

จงหยุดหย่อนก่อนนสงจะพูดจา	จะไปเห็นหน้าสมเพชพระเชษฐา
ฮ่ารพิศศตพ้อไม่วอร่า	แม่ไกรธนางวระทัยดังให้ช้อ
นงจะหย่อนนมนให้แต่ไมเอ	จะจกวงไปมวชบวชเดวหรือ
พระรับคำดำคณูโค่นนแนม	บุดตยช้อตั้งหญิงชยาพกต
ชยาหาญหักพกเถยคยชเรชชค	จะรวมแทนทบรทมให้สมจิต
	เหมือนเห็นธงตรงชวดไฉดไป ฯ

๑ พระทรงโถมโถมเตาจาเจ้าพ

ทิวาหยชกคอกนียงชยาหมองใจ	จะรักไกรครองกนจนวินตาย
แม่เนือหอมจอมนางดำชางโถม	งามประโถมเห็ดอจะทักให้รักทาย
ชยาเหนืองหน่วงหวงห้ามความสบาย	จะพั่งสายส่งดาพด่าชยาชวธน
พระรับชวัญชวญูใจจงไดยาต้น	ชยาหวนหวาดพิไม่ดวงดวงสมร
ถนอมแนบแอบอุมอังกบงชร	ชนบรจกธณแทนทองบระคองเซย
พระจุมพิศชคชชวระนทอน	นางฉนฉนพกดรเอบแนบเขย
นำบคั้งนระโรนชงไมเคย	ไมอุมเถยเชยวหรือเฝ้าแต่เคลดาคตง ฯ

๑ นางพังก้าเจ้าเตียงเพียงได้ ตกพระทนต์ถูกเขยอนเคตจนรยาย
 แดงบนฉานาเบือเห็ดอดระยาย เพราะชู้ชายเข้ามาอยู่ไม่รู้อยู่
 ปรุทะนโทษไปรดเกิดพระผ่านเกล้า เขาเรียกเร้าเร้งเคียมอย่าเชื่อนเฉย
 ชั่วยเจ้าโถมโถมงามเดี่ยตามเคย อย่าให้เขยเยาะเด่นอยู่เช่นนี้ ฯ

๑ ทรายนัยของดองดวงดวงดม บิศาจหลอนหลงโกรทพิโรทพิ
 นางยมเยอนเบอนหน้ามาพาท บิศาจพิกรัดคามาหาชู้
 พระพังก้าทำโถดแกลงไร้อี ครึงดองหรือหรือว่าเตียงดำเนียงทุม
 ปรุทะนจิตคิดใจจะไปด ถาคมอองดองจะว่าให้นาพัง
 ดงจากฮาด่นมาตอชกนชกนต พอพบศรั้งค้ำดมฮารมณห้อง
 เหมือนแแต่บถองคองมีนกลดนรวิวง พอประทงประทงอมครมศุรา
 ทำตามไตไครทอนมานั่งชูน ฉะรชกมเขาไปรักเห็นกหมา
 พดางพุงจุงศรั้งคามา หลงรางหน้าทิดเจ้าหรืออยู่ทดับนอน
 พระแม่นางพองว่านิจจาเออ พอชเมยในมณายตายดม
 ทังดมหวงคังใจฮาดยวรณ์ จะววยร้อยมีบชวญทุกจนกัน
 รอเชิญเจ้าเขาวดกษณใจโถม ชั่วยหม่มใหม่ประคิตทชชยาศคชน
 นางพังก้านาเตียงเพียงจะกถัน ไม่ผ่านินฟูบหมอบคอบบญรา
 รั้งชอกโธษรูไปรดเกล้ามาเท้านม กระหม่อมจันแหวกไว้ในเกล้า
 ฝิศชรรมเนี่ยมเจยมควดกถนพทา เมื่อเป็นชาหรือจะเรียงเคียงบรรทม
 แม่ทราบถึงพระบุตรศรั้งจดี จะเค็งชัคค่อนว่าให้ด่าดม
 จะเก็บอกฟักชาติด้วยคำคม ระกำกรมกรอมใจจนววยวาง ฯ

๑ พระโศภนบุรุษงามทรามดังจน

พอส้มควรวรชยแด่น้องอย่าหมองหมาง
 เจ้าเป็นทพเดียงฮยเคียงนาง จงเคียงข้างพญาอย่าถาวรณ
 แถวเขนแถมแนบน้องประทองเกล้า พระคองเกาเต่งทรงดวงดมร
 นางทอศทกับกับเพลาเด้าตรอน พระดอศกรทอศประทับไว้กับทรง
 แนบต้นทชิตชมภิมยร์ก นางเบอนพักตร์ชอนตามไม่ห้ามทอง
 คิงมาดคุดคดาชยายคอง วัระนวงเรนฟูจร
 แมตงมกคองเคอเอาเด้าวรด เมอยามยคุดคดาทแทรกแหวกเกดร์
 ดงกตงเกดชอกเยอชเฝ้าเพนพอน ตะชองชอมชอบเชือกกำเรบแรง
 พิรณโรยไปรยปรายเบียดยดาด ช่นพิศทามตบอะแอบแด้ง
 หน้าฝนทองทงทางทักดางแปด พระโรยแรงเชนชองคองบรทม
 ศรีดีศาเคารพอกวิวท ไม่ห่างบาทพิศชอนทอนม
 จนแด้งคองตองชอวางนาคางพรม คิงบงคุดากอชไปหัดบพอน ฯ

๑ ต้มเต้จทาวเจ้ากรุงบารุงราชบุรี บรมบาทพิศชอนทอนม

ดัดแทนแฉมฟ้าชกากร กับบงชองคองชรายา
 จะโกตรุงฟังกดณศุคนชวิน บรทมตนครชองตรกแด่วปรักษา
 อนตถนอยคอยสบายคดาชไวศา ทานงช่าไวกเห็นไม่เบนการ
 ศรีดีสุวรรณนทกยงกาตงรุน จะเชยชวณเนโกศวยโกหาร
 เหมือนเปลวไฟโกตผอยพลชยร่าคาญ พักคการทรวงชองความมาชามฉน
 จะเชกตชองครชองกรุงให้ฟังเพอง เป็นเจ้าเมอชอนบมมมโทศอวรช
 ชวยผิงปดุกถูกแก้วเดี้ยแถวกัน เกิดหริชวัญเนศจะเห็นเป็นชองไร ฯ

๑ มเหสีทั้งตำราโองการตรึง นางกษัตริย์ขมเค็ดจะมีโทษ
 สถิภาหบาทมุตแล้วทูลไป พระศรีภักไตรศรของความงามนัย
 ศีร์สู่อรรณนพาค้างอยู่ปรากฏมาศ ถ้าพลัดจากจะพลอยให้ขยัคคีต
 จงเขกตของครของกรงบัวรัก ถ้าท่วงทักนานไปจะได้ช้าย ๆ
 ๒ พระจอมวงหึงมึงมเหสี ยิงยนต์ด้วยธมธารมณหมาย
 พอดีอนคืบดับดวงดาราราย ถวายฉายตั้งพ้านภาศัย
 จึงได้จรดรงทรงเควของเรือจาร์ดี เพชรวิกรมพรายพ่วงดวงใจ
 ออกแทนทองห้อยพระโองการัญใจ เสนาในกรับกมึงสมคิด
 อรุณกษัตริย์ครตั้งจากบงาเฝ้า อนุทวารเอกราเถอบฮาดัญ
 จะเขกธาธาบุดกรอกศีร์สู่อรรณ ให้ครองชันทเสมาพาราเรา
 เห็นไพร่ทำธาแผนคณตั้งทงหลาย จะได้พลอยคอยธบายเพราะบุญเรา
 ตำรพิศศัตรีไม้คเบา พดกฐาเฝ้าทักตำแหน่งเร่งแต่งการ
 ทงเควของราชาภิเชกเควคณศิว ตามกษัตริย์ธบวงศ์คางธตถาน
 ตั้งถ้าขบธรรพเสวีจ่าวีจการ หนุบาทถลัมหลังเขาวังโน ๆ
 ๓ ด้วยขุนนางค่างทำทุกตำแหน่ง ให้คักแต่งปราสาททองอันธองไธ
 พระทงคิงแทนทงประไพ เขาหนึ่งไกรธรรมาตาดคัม
 ราชวคณศักรสู่อรรณเป็นหลังนคต พระเค้าทงตั้งชกตศ์เควริยมธำหรับ
 บายศีร์แกวบายศีร์ทงธองตำรับ เควของคานบเทวามช่ายัญ
 มีพานทองรองพระแฉ่งธำหรับยุกช อัญญาฮาอูรทุกตั้งธรรพ
 ทงแกวคองทงของเรียงอยู่เคยงกณ แดวบกกนเควคณศักรจาร์ดีเรอง

ทั้งจามรชอนตะวันเป็นหงษ์ไป ดำวอกในตำรวัดเร่งจัดแจง
 ศรีสุวรรณณนทรวงยานูมาศ เหล่ามหาดเล็กเดินเรี่ยพระแสง
 กระบวนแห่แดงดำงไปกลางแปดง กดของคู่แข่งตั้งขบวนประโคม
 พวงพุ่มดั่งชาวเมืองมาเมืองแฉน คู่แท้เห็นเห็นองค์พระทรงโฉม
 ขนทรวงยานูมาศเหมือนเดือนโพยม และประโคมตมตมคนทุกคนไป
 บ้างบังคมชมงามพอทราทมณเฑียร ตมเป็นเขยจักคดียาษัณมาดัย
 ต่างเร่งรีบร้นช่วยกันขวยชัย สุดซัดไปในทางที่กลางวัน ฯ

๑ ตมเล็กท้าวทศวงศ์ทรงเสด็จ ก็แห่เคียงคนทามาตามหลัง
 ถงทเกยเกยประทบทยิบขิง พอพร่อมพวงยานูมาศพระญาติวงศ์
 พระหน้าหน้าพาขนปรางค์ปราดำท ภูมณทนต์แททของระหง
 พวงเด็นขพราหมณพดุมหงส์ มาเฝ้าองค์อภิวาทาศา ฯ

๑ ฝ่ายรณนพาทในราชฐาน ประโคมตามถนถนอยเด็นหา
 ให้แดงองค์ตรงรดตมกร ทรงศึกษาตมของระหงระยับ
 ดัฟแดงเคียงองค์ประจจจ ภาดเจมรชกถนเมคเพรประคบ
 ห่มดใบรวทองมรชงขบ ด้อยดั่งวาทปานพบประคบพลอย
 ทงด้อยพอมดอมพระค้อดอชอชอน ทงพระกรแฉกระจางอย่างหิงห้อย
 ขามรงค์เรือนเกศถนเพรพดอย ตูเรียบรอยนอพระหคถจารดีเรือง
 ทรงมงกุฎบรมณประคบ กระจ่างจับมุดมอถนของเหลดง
 ดัฟแดงเคียงนางค้อย่างเขยง มาเฝ้าเมอชบาตยคดพระรณน
 นางกษัตริยครีตชอนนอวถนฤษ พดุมมาเฝ้าเขาจะเบกขิงบายศรี
 แดงหน้าหน้าพาพระราชบุค ขอกมาทปรางค์มาศปราดำททง

บ้างจับค้อยจนต้นรยา	มีรายพาหุถึงเพดานเทียวเดินคดข
กรนไหลเป็ดเพลาพอพบกำ	พวกหนึ่งรำกตของประคองทงนำถ้อย
บ้างเซ็ดหนึ่งทงแขนท่าแห่งนคย	ทมิฬจอกคนเจรจาชอกม้ายน
พวกกหนึ่งนั่งหลตามตามถน	ชอกเกดชอนกตงกตมกตาคคตาคชคณ
บ้างตองจคปรตตตงเหมือนอย่างบัน	

ให้คนคนแตกพดตกระจัดกระจาย

พอกตองหยุดจคตอกไม้ไฟสว่าง แดงกระจางแจ่มเหมือนตงเต็อนหงาย
คอกไม้กตคนริงกนดงควาย พวกคนชายตัวจลเต็ยงเฮฮา

ไฟพะเนียงเต็ยงตงนพหิง ทงพดตงไฟตงตวงกลางวหา
คางเท็ดเพ็ดเตนโตกนไปมา ช่างพาทาเร็งรัตนชารมณ ๑

๑ ฝ่ายพระรณนนางอยู่ปรางครคน ครนตงตมของยามาปฐม

นคปรานคร์ตงวรณนจระบรรทม จงเรยรตตมตมคชยประคอง
แถวตบหลงตงตมประธาทงนึ่ง นึ่งนางขยชคตตมไมตง

จะจำไกลไปชยคตยคครอง ชยาทเรชงเคองชชณาพระต่าม

ชยาคชองคณตกษณวาชคเรค แมตดวงเนคตมกทวาเหมือนทาช

คชองชยคตงจรงคตยภักค ถึงวาทรักวามบาทชยาราคณ

ถ้าชอกทวแมชยทาโกรทพิโรชคอบ ประณคนคอบ โชนชชอนคชยอชชณน

ชนงเทดาตวงตวงคมางกานต ชยามชงกนทงทวงเท็ดวงเกน

เมือศราวทกชปอกให้พระทชชน ชยาทเร็งเร็งเรคร์วาทาทาทงเทน

ราชการมารจรชยาดะเมิน จงเรยเรยวาคคไมมมว

ชนทงนึ่งคเพวาระตงปรนนคค วกษาคตยตมคชยชยคตยคว

๑ นางเห็ดยอดตรวจนกลบ น้อมคำนับบทเรศพระเชษฐา
 พดางฉะฉอนผ่นผ่นจันทรจ่า นิ่งเป็นจ่ามาทบงตุ้ พระทรงฤทธิ
 จะอยู่ให้ ไรดีชยคอยรับตั้ง ทมิ้นระวงตั้ง ใจมิ ให้ผิด
 พชเข้ามชกชอกในไค้ไรรัศ พระชยาคัดเคียงคู่ไม้ ๗

๑ น้อยหรือหน้องพร้องเพราะเด้นาะเดียง

สร้างกลด่าเกลี้ยงกลบจะมาเป็นทาดี้
 การของพทไทนกไม่ม แต่เดียงนหนาว ใจกระไรเดย
 จะชไร โฉมเนดาเยาวยอด ให้ระยชกอดกวางจะหลบกับเขย
 พดางแถมเบอนเบอนเบบคทาเดบเดย บญูเวาเคยคกรองแถวของรัก
 พอยถงรัตนามหาศวงรัย มาได้ชยญูเนตรสมถังรมจักร
 ชย้าหมองหมางหาวเห็นทวงมพกตร เซญมของรักกรวมจตเป็นทรา
 พระสมนางวางตงมถงกชาดน แถนถวาคณพิศนพิชชรา
 เมอฉะมุนถุ่นแชนแพนชวรา นางนารยารยชคชยชนเบชนกรบมณ
 นื่องห้ามแถวหodayครังไมพงทาม รัตนอนดามตบคชงชองตั้งฉวม
 ประทาน โทษไปรดเกล้าชย้าเผ่ากวน นื่องจะชวงนหัยกยบคด้วยชบชย
 ประทมเกิดให้ดำรายูพระผ่านเกล้า จะอยู่เผ่านวดพินไมม้นนชาย
 แถวณึ่งฉนบเชบชงคพงค่นารายน พระเชนกายกอดประทมิโวกับทรวง
 กชยชอปรางทางฉานิจจานชง กับเจ้าชองนีกแถนจะแถนหวง
 เป็นหodayหมหodayครังคองแถวอง แถหมกหินดวงชยพนนชยหรือกลชย ใจ
 ฐทำนชองนชงแถวเดียงแถวณะ ที่จะฉะเรังชยชย้าตั้งตั้ง
 พดางประโดมโฉมฉายชย้าสุดใจ คชยเกิดนโคถโคถ่าพุมประทุมมาฉย

ประคองเคียงเคียงแฉกแฉกเรณู	ตระกองเกยกรกอดต้อคปรัดาม
ถ่ายธมร่อนตามความดำราญ	ถูกตาดเค็ดคคะนงทงตั้งวรา
ตั้งภ่างมังกธำแดงฤทธิ	ให้มคิมคกลางทะเลแฉแฉเวหา
องเงินนำคำตังกงธำ	ตั้งทานกรทงทงปดายนนนอน
ปลากระดิกพดิกครับทวูปไหว	เมรุไกรโยกยชคระถยคถอน
มคคิมมังกตั้งเงินระโธษ	กวงคากองคณคณคณคณคณคณ
ตั้งบแฉงมถนหวน ให้มวณคณ	จะมำมำมำมำมำมำมำมำมำ
มังกฤคพพพองพพพองพ	คางวอมรตั้งรทประจกษ โค
ตั้งตืนทรศรมตั้งตั้งวาท	ไม่เค็ดยณคณคณคณคณคณคณ
จนเทยงคณนรตั้งตั้งมาถย	หัดบยในเทยงทงตั้งตั้งวรา
พยคางเคยงเคยงนถบพยบเมว	ถาวระเวกรอนรืองทงตั้งเวหา
เหมือนตั้งกคคคคคคคคคคค	พระน่านพำพงพนคณบรทม
ตั้งอวางขศทงนงบตั้งตั้งอวณ	เคยระคณคณคณคณคณคณคณ
พระ โธมยงทงเดยแฉแฉเรณู	เพถนนิยมรณจกรนควรา ๑

ตอนที่ ๕

พระอภัยมณีพบนางตลับ

๑ จะกล่าวถึงจับความไปตามเรื่อง ถึงบาทเบี่ยงปรเมศ์พระเชษฐา

ของคอยมณีนทีได้ภา	ตกยากอยู่คูหาฆ่าช้านาน
กับด้วยนางชฎีพร้อม	เป็นคู่รักเขยชมตมตมาน
ต้องรักใคร่ไปตามยามกนกาว	จนนางมารมับศรบุรุษราย
ไม่คาดคิดเช่นเหมือนองค์พระทรงเศ	แต่ดวงเนตรแดงคองสร้อยฉาย
ทรงดำตงดังพระยาครุฑพาด	มีเขยองค์ชายพนมศักดา
พระบทรุทรวงศ์กักกรักใคร่	ด้วยเนื้อโสมโคศศิระยา
เฝ้าเตียงตมกเมตต์แดงเห็น	จนโศกถูกตาชายใดแบดมี
จึงให้นามตามอย่างช่างมุษย	ชื่อหนึ่งมทรกษานารชานูชัยศัพท์
ข้ามรงค์ทรงนาคาบุรี	พระภูกอกลกให้ถุกยา
เจียรขนาดคาดของลกทรวงเปิด	ให้เป็นเครื่องงนงหมไฮรดา

ดอมให้เจ้าเบ้าบ่มองธา	เพลงคีตกราดารพคหิตชานาญ
อันหนึ่งนางชฎีผู้เสนา	ชอกจากถาเทยงหากภักษาหาร
จับกระให้โตมากุมภาพาด	กินด้าราญวันเริงบั้นเทิงใจ

๑ ฝ่ายกุมารธิด่มุทสดุดวาท	ไม่ห่างบาทบิตาซันเนาดัย
ความรักพอยังกว่าแม่มาแต่ไร	ด้วยมิได้รู้เชญเช่นมารดา
เห็นทรงธรรมบรรมตมตมหนึ่ง	หันไปจึง देखอยู่ ในศหา
โอดคำพวงตของเชิงตะเจิงมา	เห็นแม่ผาพิงมณีนทีบิตหนทาง

หนักหรือเบาเยาว์อยู่ไม่รู้จัก เขาตองมตลกด้วยกาดงกพงผาง
 เห็นหาคทรายพรายงามเป็นเงาราง ทะเลกว้างข้างขวาตัวหน้าตาง
 ไม่เคยเห็นเป็นหน้าตักตักนาน พระกุมารเพิ่นจิกพิศดอง
 ขอกองเตนเตนทรายธบายองค์ แดงโตตลงเตนมหารดาตย
 ด้วยหนอมาตราชาคเรณเดือตมทร ถ้าไม่ตเคยทงวนกกดนโต
 ยังกูกนากาดงยงเกรียงไกร เทยอเตยอโตชโรตาโพธ่าชด
 ระเบิดอกซัดพอดเขาในปากตถาม ลอยตอกตมชกเพิงอกเดือกตถม
 เห็นฝูงเงือกเกลือกกกดงมาตถารชด คิดวาคนมทางเพิมชนอย่างปดา
 กรนตามโตไม่พดกกรนจบ คิดตอกกกดงมาปดามชวา
 กรนจบโตโหระเวงแฉะอญญิต เชนปดาทรอชโรจะไกร
 มุดกระซากดากหงชนกดางหาค แดประหาคตถกชนามตา
 จะเขาไปให้พระบิดา แลวดากตเขาหน้าตักด้วยกาดง
 ถึงหับหือขริงบชกบกรเวต พระตมเนตรโหดยวหาทงหน้าหลัง
 เห็นตถากเงอชมาแฉะตาง จาคบตลงกมาทามแดวตมไป
 เมือกเห็นเดนชยในคหา เงอชมาแฉะข้างโหน
 พระตถเจ้าตมจริงทงดงไป พระตกใจจิงวาคด้วยปธาน
 แม่มแม่เจ้าเขาธรวาแรงนถ กตวจะตถตชบพาศาหั้น
 จะไกรชเกรยวเคยวเตนเบินชุด ไม่พดทชอนจะบรตย ฯ
 ๑ ตมตมทรกุมารชานูชดต พังพระบาทตกรกให้ตงอัย
 กงทอตมทอชมจริงคด้วยกรงใจ เหตุโตนจจะเบินไปเชนชน ฯ

๑ พระพังกานาเนตรตรงพรากพราก คิดตงยอกยามอโยคยงไศกคตย

แดงเจ้าอุกยาธำพรห์ จนพากันมาบรรทมทรมันไทร
 แม่ของเจ้าเขาเป็นเชลยผู้เสียดสมุทร รมไปอุกถวยบิดาองมาใต้
 จึงกำเนิดเกิดกายธำพรห์ จนเจ้าได้แปดปีเช้าแดง
 ไปเบ็ดประคุกหากำเขาเห็น ภายหรือเป็นว่าไม่อุกถวยอุกแก้ว
 แม่นั้นสมุทรสุดสงวาทพอกสาดแก้ว ไม่รอดแล้วกับกรุงคักคงตาย ฯ

๑ พระโอรสผู้แจ้งไม่แคลงจิต วิชาญคิดเดี่ยวใจมิใคร่หาย
 คอยแม่กลับขบถกษณะเมษนักษราย ก็พมพายรดนาโศกาลัย ฯ

๒ ฝ่ายเงือกนามอนกตงนงส์ ก็ทศทิศทองแจ้งแดงไร
 ภาษามนุษย์แต่ไม่ใจ จะกราบไหว้จอนว่าให้ปราณี
 คอยเขยอนเดือนอุกธรนทงเจบ ยงมเห็นบนอนาประณตบทศรั
 พระผ่านเกล้าเจ้าห้าในธาคร ชำรชวค ไฉนยา ให้ตาย
 พระราชบุตรอุกถากำบากเหลือ ดึงทงนเขยอนจะแยกแตกงดาบ
 ทงอุกเตาเผาพอสักพดศพราย ชิงแตกายเกือบจะคนต้นรวน
 พระองค์เจ้าเขากำเขามาได้ เห็นพระทศทิศตรอมเห็นอนหม่อมฉน
 ขอพระองค์จง โปรดแก้โทษตนเจ้า ชวยฉนฉนให้ตลยตรชดชัว
 ซึ่งปากถ้ำทำลายลงเสียหมด ให้โอรสยกคงบังศหา
 ข้าเห็นชยางนางมารจะนามมา จะยาดำถลยทรายเสียให้ค
 หนึ่งพวกพ้องของรำคณาญาติ ชชรองบาทบงกษบทศรั
 แม่นประดงกตั้ง ไรมันท์ ทตั้งมจะเขามาธำพรห์ ฯ

๓ พระพืงเงือกพุดโตให้ตั้งตำ กังวาทานคตคนตรชน
 ูเรจาดำพรหมนำอศักรรย ชยพุดกนชกตักหนอยจกชยไป

เราตรองตรึกจะหนีนางผีเสื้อ
 ตามเขมทางกลางทะเลกระเนใจ
 ๑ ฝ่ายเงือกนาคานบอภิกวาท
 ชนนามนามคามบูราน
 เป็นเขตแคว้นแดนทนางผีเสื้อ
 ช่างทศ โคไปจนเกาะแก้วมงคร
 ไปกตางย่านบ้านเรือนหาไม่
 แต่ดำนาชาวเกาะเมืองดงทา
 ภาเดียวเรือเห็ดคนเงื่อนางเงือก
 เหมือนพวกพ้องของชาวพาที
 ชายช่าหารอยแปดสิบแปด
 แม่นจะหนผีเสื้อด้วยแรงรุกร
 แต่โยคมมตอยคนหนึ่ง
 อยเกาะแก้วพศคารดำราญ
 พวกเรือแตกแรกฝรั่งแดงกฤษ
 ทวย โยคมมตอดวิชา
 แม่นพระองค์ทรงฤทธิจะคิดหนี
 เมื่อดำนาเขาชดพศคารเขาไป
 แต่ทางไกลไม่หยอถอยโยธม
 ถดางคงค้ำดำรพศจะชดเคือง
 แม่นก่าตงตงช่าจะพาหนี

แต่ได้เหมือไม่รู้แห่งค้ำแห่งไหน
 ท้ากระไรจึงจะพ้นทนมรมา ๑
 ช่าพระบาทราบต้นทุกถิ่นฐาน
 ๑ โนมานเคียงกนต์ทนคร
 ช่างฝ่ายเห็นถึงมิ่งชะรังชร
 หนทางจรเจ็ดเดือนไม่เกิดชนคตา
 ๑ ตมทรไทยซึ่งชกถกนถกนา
 ๑ เราแถมมามบ้างอยู่ดางบี
 ๑ จินนาเลือกเอาไปชมประดัมศรี
 ๑ ดยเห็นทปยาเป็นนชาย
 ๑ จึงแจ้งเหตุแคว้นกลางดมทร
 ๑ เห็นไม่ตงต้นเตนด้วยแดนไกล
 ๑ ช่างถงพเห็นถอยเพทได้ย
 ๑ กนตคไม่เผือกมมพรณมตา
 ๑ ชนเวณคชบยอยู่ดางกนทนทกนา
 ๑ ปราบบวรตาทศพรายไม่กรายไป
 ๑ ถง โยคเขาดำนถไม่ตกษย
 ๑ ทกระ โค โดยดำร ไปบ้านเมอง
 ๑ ตงมเขาไรศครรคนอนคเนอง
 ๑ คงทราบบองบงกชบตมาถย
 ๑ เจศรাত্রเจยจจจะถงตถาน

ขลุ้มกาตงตงปลาดาว
ถ้าแก้ไข โทนางไปค่างป่า

จะธาด้าพาไปไม้โคกถั่ว
แต่พระของศกทรงคิด ให้รอบคอบ

จึงโปรดไว้ ไทของศกพระฤทธ

ตามประมาณถ้วนจรทนต์
โคตวงหน้าไปเสียบ้างจะยงข้อ

ชีวิตคงบรรดัยไม่เดียดาย
ถ้าเห็นชอบทวงท้จะหนีหาย

ไปหาศกทวายหาชาจะมาฟัง ฯ

๑ พระแจ่งความตามคำแจ้งออกมาเถา คอยบริเวทาทกขธัมมารมณแห่ง

จึงวาพมคุณของธักกรัง

ซึ่งถูกรักหักหาญ ให้ทานไกรธ
ช่วยไปบดปากถั่วที่ดำถัญ

จึงบุญธาวาเจ้าต้นถ่มถว

ขอธมาตาป้อยาคุณา

กับถุกนอยค้อยพุงจึ่งเงอกนา

หวนวีธาถกครกครของถังนงชาม

แล้วให้ถุกเด็กศดาเขามาบค

พระกลบมาตาเงอกเงยกลงไป

๑ นายณเด็ชเมยชนจากมงนา

เก็บถุกไม้ได้ห้อยเห็นพอการ

เห็นหินเม็ดเม็ดประตุคหากจ้าง

อวพคถวหารทรีได้ภา

วางถุกไม้ในห้อยให้ถุกมัว

พระทรงเลือกถุกมะทรางปรางมะยง

ประทานของคโอรตั้งสู้ออชม

ไม่ใดคงถอยคำทราพน

จึงศกโทษทำคุณเฮย้าหุหนี

จึงมลายนหนีกษมาจะอวารา

ไปช่วยถุกศดาใหญ่ชนให้เขา

ช่วยอนเขาแกชอุกไปให้ธบาย

มาปากถักแต่เห็นรณชดธาย

พระพนพวยชธนาถวยชธาย

เห็นมศรคณทงไม่ตั้งดี

ตงท ในวงวนชธธาร ฯ

จะมธดาเทของหาพฤกษาหวร

ทงเปรียงหวานถารพคเดวธคธมา

นิมคชย้างนางมณชยเด็นหา

ถธมาเขา ในห้องเห็นถงชงท

ทอชของคคเคมทอชไมคคองประธงค

ทอชของคคเคมทอชไมคคองประธงค

ทอชของคคเคมทอชไมคคองประธงค

ทอชของคคเคมทอชไมคคองประธงค

ครนพลบคาศารกนางยักษราย ประคองกายกอดแอบแนบถนอม
 ชนแต่หน้าอารมณนพกรมกรอม แด่คึดอาทหวานอ้อมจรดออดอง
 ไม่เห็นร่องครองครักนกวดก ทุกข์ โนยกนงนงกเทหาเขาหวอง
 พระกอดถนอยประทับไว้กับทรงจูง ให้เหงามดวงบ่หัดบระงับไป ฯ

๑ ฝ่ายผีเสื้อเมอจะจากพราดอุกผัว แด่พลกศวกตงกตบไม่หอบโหด

ให้หมกมุ่นซนคล้าในน้ำใจ จมตึ้งโก่แก่งซนตัมเนน
 พอมอช้หัดบกตบจคนมิตผัว ภาวทณูชยที่เการนนเหาะเหิน
 มาถึงหารมตารญถาวรยาเยน แก้วพระนมหบนางแหบดวงฉาย
 แดวอารักษศวกดองเอาดวงเพตร ดั่งแดงเคมเหาะกตบไปดบหาย
 ทงกายต้นพรนศวกด้วยกตงวราย พยพินลายกพอแจงแดงตระวัน
 จงกนกราบบาททองดี พระทรงรักศิด แดวนางยักษเฝ้าตามเนือศความนิน
 ไม่เคยเห็นเบบพวบค้อยจกรวย เขมทรงธรรมรอยทำนวยรายหรือศิด ฯ

๑ พระฟั่งนางพดางนกกะนงหมาย ชึ่งนร่ายกเพวระจคเราศิดหนี
 เห็นจะไปได้คดอศรอดชัว แคนางผีเสื้อมนจะอินตราย
 พยโคช้ของดองดวงคตามเดห์ ตัมคะเนจะไดไปดั่งใจหมาย
 จิงกถาวแกตงแสดรงเด่เพทุบาย เจ้าผ่นร่ายนภนของคองคาวา
 อ้นแถวญนค้อมจจราย จะหมายนาคเอาชัวอวิษยา
 แดวเดแสดรงแกตงทำบับนาศา อ้นจจาใจหายเจ็ยเดายใจ
 แมนตัมตัญญูญนาง โนปางน ไม่มกทงพวจะฮาศัย
 จรภยคศัพชนหน้าไศกถัย ระก้าใจกว่าจะมอ้วยไปด้วยกัน
 นึกจะใคร่จะเตาะพระเคราะห์เจ้า พอบรรเทาโทษาค้อฮาศัย

เหมือนงอนงอชอชวัดแกแหวงญ

กตว้แคว้ชอญเนตรพจจะมีท่า ฯ

๑ นางผเด็ยเซอชอชประณค

พระทรงยศจงช่วยชูปชูปถมก

ตามตำราตำราพิดไม้อัดค้ำ

ช่วยแนะนำอนุกตอช่าช่าญใจ ฯ

๑ พระพังก้ำตำราญตำเร้จกค

จ้งว่ามีตด้ายตมรหาคชอนไม

ตำราหนแคว้คร่งตงเมรุไกร

ว่าถ้าใครผ่นร้ายจะวายปราน

ให้ไปชอยยเดยงทคินเซา

แคว้ชอชร้างชอชปลงคกระยาหาร

กตว้ตำคณตำคณจจะบมคต

ให้ตำราญรชคตายตงบายใจ ฯ

๑ ผ่ายจ่านางผเด็ยชเซอช

ศคจวาชอชจจกชอชมย

จจชชบจวากากระหนนชจะไป

ชยเซาใหญ่ในป่าพนาวัน

พระโถมยงจงชยในศท

เดยงรชชชชชชชชชชชชชชชชชช

จะชคใจให้เหมือนคตาทราพ

ชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชช

แคว้ชชชชชชชชชชชชชชชชชช

ชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชช

ชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชช

ชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชช

ชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชช

ชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชช

๑ ตมตมกรตคตแคว้ตงตำแม่

ชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชช

ให้หวงหลงกงจจชชชชชชชชชชชช

ชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชช

ชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชช

ชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชช

ชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชช

ชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชช

๑ นางผเด็ยเมยเมยแรกกแคว้ชจค

ชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชช

จจชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชช

ชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชช

๑ ผ่ายชคชชชชชชชชชชชชชชชชชช

ชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชช

ชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชช

ชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชช

ให้ดูกรมตักมณีสถาณ

เยี่ยมดงท่าหาดทรายชายคงคา

๑ ฝ่ายเลขหน้าสำหรับทะเลตก

พจนแจ่มแจ่มแต่งทงของโพนม

จะไปตอชยคอยของศทรวงอ้อดี

แล้วออกจากวงหวงไม่วังรอ

พยเห็นของศทรวงยี่โฮรธรา

จงรอนดกถ้าวนนกบมรวิธา

๑ พงศ์กษัตริย์ที่นำมาวางอณนอย ๑ คนเข้มขรอยโถมเฉดทางเผ่าม

ประไพพิศตรถกษณธาดอนราม

จงเนตรเกศกรชอนธะชาติ

พระเพณพิศศทหมายเดยตายคง

จงตรถวาตาเงออกมากชยรบ

เวลาดองนางมเสอกรเชอ ใจ

ชวยเมตคาพาตรงไปตั้งท

กตางคงคาปลารายกัถลายพรวณ

๑ เจอกมเฒ่าเคาพยภิงา

เสด็จรทวงบาจะหาไป

อนธานาจชาติเชอมเสอมา

ตวยกตณชยาคลายทามณมารดา

ตั้งคว โนนจาแพแกมเสย

ตั้งมธารมณรับชอกนชอกกุหา

แดงดาดวันกตณเดยกรณโครม ๑

ไม่วายนกกตงของศทรวง โดม

ปตอชยประ โดมอุกเมยเขาเกิดชยคตอ

ให้ตั้งมณตซึ่งตั้งญญาเชอมาหนช

คชอยเกิดชอนกตางว้ายคตอภันโกลคตา

ชยราชหาดพรชมกนภัทรรวิธา

กตณธนาชยผางแดงบงคม ๑

๑ พงศ์กษัตริย์ที่นำมาวางอณนอย ๑ คนเข้มขรอยโถมเฉดทางเผ่าม

ทงเนอมนมวดปตงชอกตงทรวง

คงตั้งวางนางนาในวังหงอง

แดงหนกทวนวงนทจะหนไป

วางตั้งมณบวจาจะหาไทน

เดยวไปแรมทางกตางชวัญ

พระ โยคัมเวทกพิเศษชย

จะมียงกนภยพาดประการโต ๑

ชยรชงบาทบวริทกษณคกษย

พระหนอยโทให้ชกรวิธา

ปลดาเมกตากรายกตงทอทศำ

เมอจลาชชาจชอนหนยชนกตาง

เปริยบเหมชนเมยเห็นพยควมให้ชกหง

ทั้งดูกน็อยกตอชยใจไมค็วยเจ้า

น็องว็อนวรมกถุมใจตงไฟเดย

กัถเบตบับนแฉวไมแศตวคตาด

ตงเตนนชองจะโตมโตชย

เดยแรงรักทหนักหนาศุดง้าทถนชม

ชางกระไรใจค็คไมยคัชน

ค็วยแรงน็อยกตอชยทบดัดบหิต

ว็องเรยกถกถนวเพ็ชนเหมือนนระเมอ

ระก้าชกทหมกนุทนพเวช

ประหตาดใจใครทนชมกถกวร

ศึถานทนุชยจะเบตบับ

ยักษณัฒฉางหรือชยางไร

พดางว้าฟงถงจะไปไมเถถนค

ไมโทหุนถนชกนชกประศุ

กระโตคโครมโกมว้ายช่ายตมุทว

ไมเห็นผัวค็ว้าไปไดค็แปลดา

ค็อยม็แรงแฉงฤทชัค้การณว็อง

ผ้ายับค้การวทกถุคพรายพาด

ชตริณเด็ชจชกถกาม

เห็นนุชยณวถตชองทงถ้องคน

เหมือนศวกเขาตวงใจน็องไปเดย

ทุนหวัเมยชางไมไวชาดยเดย

เศยวงมชางน็องกอนพชกนเดย

เหมือนพระเศยค็เศยงเมชเทยงคน

ชัชค็อยชมฉางพค็ไมชตัชน

นางฉะชนช่าปากจนรากเรอ

เดยวถกถนค็อยกถกถนค็อยกถกถนค็อย

ไมเห็นเรอชกชกถกถนค็อยกถกถนค็อย

ถาตงไกรชกถนค็อยกถกถนค็อย

ชางศค็ชานช่าชวชองกไป

ชกถนค็อยกถกถนค็อยกถกถนค็อย

มวทวาไปไมแฉงชมเทยง

จะทวามทักค็ชกนเหมือนชนทม

เทยงค็วามค็วชองถงในค็งค

ชुकถुकค้คัชนเทยงค็ทนท

ค็วถกถกค้ค้ชบเด็ชคค็วเด็ชคตาด

ค็วโกนค็ชงเรยักทวโยจาทาญ

ชดทมาชนมาทวในฉ่าชด

ม็งชยตามชตชวองทกเทยงทน

มาไมอวณว็องบั้งหรือชยางไร

หรือจนตัวกตัญญูไปเสียก่อน
 จำจะปดอบโดยดีแม่นมิไป
 จึงตอบโต้ไปปิดโอรสราช
 เจ้าแปดทหรือก่อนแดมารดร
 ออกเดินทางอธางนคองนมด
 ไม่มีคำอำพรางฮยาคตางแดง

ไหนพ่อเจ้าเข้าแม่ไม่แต่เห็น
 แดจากอกหกจนแดวชวญตา

๑ ดันตมทพวงอึ้งอานเนียงน

ดูรูปร่างอย่างแปรตดมเพชใจ
 กระหนหรือพระบิตรีไม่นาหน
 จำจะบอกหุดอกดวงหิมวงเนอความ
 จึงได้แตรงแกลงวาซาไมเรอ

ถ้าเป็นแม่แแนกระนจนจกรณา
 ด้วยองค์พระชนนเป็นผเดือ
 พระบิตรีอนรทนทรมาน
 กัดกงวงศัพทาคณาญาติ
 เห็นมารดรซ่อนตังตวงกตวตาย
 ประทานโทษไปรดปดอัยไปหนอยเกิด
 ถูกขอตาม้าจุดตักบเดียว
 แม้นพบฮาย่าปออยู่เป็นตุง

หรือซุมช่อนอยู่เกาะตะเมาะโหน
 จึงจะได้จับกุมครดุมบอน
 มีไชราชคัยกษมารราชญดมร
 เมื่อนงหนอนอยู่ไหนถ้าไม่จำแดง
 รูปจึงผิดไปกัวเกาเจ้าจึงแหมง
 แม้แกดงแปดงตัวตามเจ้างามมา

ฮยาทงเด่นจงไปอยู่ ในคูหา
 ฮอมารทอุมหนอยเกิดกตอชใจ

วังวามั้นคงไม่ตงตัย
 ฮางครวโรวาคไม่มงาม
 ทงทวงทไม่ตงทพทำฮยามฮยาม
 ฮยาให้ตามเขาไปรดพระบิตรี
 ครณกเนอถนเตนเป็นภักษา

ฮยาตามมางหมายให้ว้ายปราณ
 ฮนชาติเชืออยู่ถาดาดะทาน
 เกชชยูนานเมอชมนุชยุดตบาย
 จึงฮามารถมานไม่หนทาย
 ถูกจึงว้ายน้าอยู่แต่ตุงเดียว
 ทดะเมิดแม้คุณฮยาจุนเชือว
 ไปทชงเทือวหาประเทศเชตนคร
 บรทเทาทุทภักญโญดโมต

นางผีเสื้อเหตอเคนแน่นลำหัด

แต่ถวยพดตแพดงคณดินไกล

ชุตตุคตุดำปดากนไป

เหมือนเด่นไฉ่คามตะเมาระทุกเกาะเกษม

ถึงเขาใหญ่ในนางาระเงอม

พระหอบเดอมเฉยวตคตวตเฉยณ

เขาหาคทวายชายคณนบนเคียน

เหยวงเฉยณนรชบชบศร

เห็นมารดาตาดบแตถวยบง

แกถงถอยหลังตงนาถวตาคัน

ไม่พนตครคไปโพท

ตงภักคตาคตคตพระบศร ๆ

๑ ฝ่ายผีเสื้อเมอชุตตชบตงนา

พอจวนกลาคคตววงจณสังชร

ด้วยใจนางคตวาทนศร

นารมชชอนชยทนจงหนมา

เหยแตรชบชอนเขาเงาชระน

ยงมคคตมกยงตงตงตงคต

เตียงคตนโครมโกมคตชบชอนคตง

คณหน้าคตคตคตชบตงตงเงา

แตถวคชนยชระโลกโยกตงชร

คณคตคตคตชบชอนคตชบชอนคตชบชอน

ยงมคคตคตคตคตคตคตคตคต

ไม่พนเรารงนงหาคตคต

เห็นไมชานมารรายทตชชว

เขารเยยชชชบชบคตคตคต

ไม่พบเห็นเป็นเพดาเขาราคว

คตชรเหตอเคนแน่นชว

ชางชาคชวหวัคชระคตคตคตคตคต

ตง ให้แม่หลังคตคตคตคตคตคต

เชอชระนมนคตชบคตชบมา

ให้บคตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตวโพดางนางมารชานพระเวท

ให้คตชบชอนชบชอนชบชอนชบชอน

แกชมนเห็นไปโฉมจวงจวง

ชยโพนคตคตคตคตคตคตคตคตคต

๑ หนอนรินทรีตงมุตไรไม่หยคอง

ชบมาทงคตคตคตคตคตคตคต

คณคตคตคตคตคตคตคตคตคต

เห็นเงอคตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตจวชบคตคตคตคตคตคตคตคต

โพนนางมารทมนไฉ่มาคตคตคต

แล้วว้ายรอกดขไปพอได้ทัก	พอนางยักษทันโถมกระโจมมา
พระอุกทอบพมเงือกจะเดือกหัน	เหยียบรอยดงแชนแน่นักหนา
กระคอกถามตามโมโหที่โกรธา	โยมิงพาสังพราภมาจากถุ
เด็วของศพระอภิษณียุโหนเจ้า	ไม่บอกเราหรือกระไรทำไรหุ
จะกวักเขานัยนาวออกมาดู	ตะคอกขุคถามคำรามรณ ๖

๑ ทงต้องเงือกเดือกกายหมายไมรอด

จงกดาวแกลงแตรงตั้งควมเดหิด	เรอขยบนเซาขวงริมทางมา
ซาจะพาไปจับจงกณหอง	ให้โคตรมงมาคปวารณา
ไม่เหมือนค้ำรามทงมฤต	จนเซนาให้เรามวยไปควยกั ๗

๑ อตรมเดือกเรอถอ	ยุคเขามยชวราชาย ให้มายณ
เงือกกพามาถึงโคตรวง	ยกถงวาทนคดขให้ค่อไป
นางมเด็ชเบือหุรเทาดง	จงมมตอแหดมาแกไร
มาถงนช โหนเนงกนไป	แกลงจะ ให้หางมวไมกตวุก
แกลงนางยักษทกชาถดองแชน	ไมทหายแค้นเคยวจนตั้งทงค
แกลงถกบคัมชัมทางทงตั้งนช	ออกถววยวูแหวกนาควยกาดง ๘

๑ ฝ่ายกุมารตินตั้งมทรไม่หยุดหยอน

จึงเดาความตามคิตไม่มีดับง	พระทรงฟังอุกชายค้อยคดายใจ
พอเห็นเงาเซาขวงขยูกตางนา	พลกตางวาศริทโทมโทม
จึงถามนางเงือกนัยยถอขยฤทัย	เกาะอะไรแกงตาดตรงหน้าเรา ๙

๑ นางเงือกนามชกธำศัญฉานนแล้ว คือเกาะแก้วพิงดารเป็นขามเขา
 พระพิงนางสว่างโศกค้อยบรรเทา จึงว่าเราเห็นจะรอดไม่รอดตาย
 แลวพิศศุภมาศิดาเดิม พระโองเลมนามจรตถาย
 แลตบตีบหงศาศาตาราย มีเดาหงตั้งปลายบัตถะยับ
 พระขันธ์รับชกธำศัญฉานน โนนแนกภูมึงกระเบื้องเหตองตั้งบ
 พระหนอนชยค้อยเรื่องเกยงค่านม หมายถึงรบกับเดาหงตั้งตรงเขามา

๑ ฝ่ายโยคีหอยบพญเขา กับคนเหตงเหตอตายหลายภาษา
 ทรงนจามพราหมณแจกไทยชวา จอนดาฝรั่งพรหมกน
 เป็นรอยคนปรนบคชยเรากา เป็นคนมากบดกเมมา โทนน
 เป็นเหตาดอมพรหมนางเงือกน บางนจกทนปรนบคทงทก
 พอบายเบยงเตียงคตตงครนกรก ออกชกมาชางทนวิศกร
 ความคตมกไมทตงตคต พระโยคีชยามตามตารา
 แลวบอกศิษยซึ่งนงอยทงหลาย จนนรายมกักคจกมาหา
 ฉเดื่อนาทาทรคตตามมา เตยงชดาเตยงชณตมตง
 จาจะไปคชยคชยทหาค ชวยควาคชยบ โทกตบตง
 ชวยไมเทากาวางจากบตตงก แรกฝรั่งพรหมตอมตง
 ถึงหาดกลางทางแตกกระแแต่ตมทร เห็นมุษยไว ไร โทกตทททา
 ฉเดื่อนาทาทรคตตามมา เจตนาแตคชยทุกคน

๑ พระชกยมณเห็นฉเดื่อ ความคตวเหตชวยควางชยคตางทพ
 ยกษกรโจิม โทมจบแทบอบจน พชเห็นคนชยทหาคควาคชย
 เขาถึงทฉเดื่อทตงคชย ทรชณจชยคคเดออกเกตชกชชคณ

พช โยคีฌฌาถวตงฌฌายน

ฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

พระอภัยมณีฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

ชวฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

ฌฌฌฌฌฌฌฌ โยคีฌฌฌฌ

ฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

๑ พระโยคีฌฌฌฌฌฌฌฌ

ฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

เรารตฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

ฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

๑ พระอภัยฌฌฌฌฌฌฌฌ

ฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

ฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

ฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

ฌฌฌฌฌฌฌฌ โยคีฌฌฌฌ

ฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

ชอพระอฌฌฌฌฌฌฌฌ

ฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

๑ พระโยคีฌฌฌฌฌฌฌฌ

ฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

ฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

ฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

เรารตฌฌฌฌฌฌฌฌ

ฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

ฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

ฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

๑ ฉ่ายฌฌฌฌฌฌ โกรชฌฌฌฌ

ฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

ฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

ฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

ฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

ฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

ฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

ฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

ฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

ฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

ฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

ฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

พระฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

ฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

ฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

ฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌฌ

๑ พระขมย ใจอ่อนถนงระอน
 แม่มดเสอเมอไม่เห่น ใจเดย
 คัดถ้งนองชองชนกที่ปกเกล้า
 ดวยพดตพรากจากมาเป็นชานาน
 จงจำวางห่างห้อง ให้นอง โกรช
 แม่นไปได้อะจะพาแกวตาไป
 ฟิมนุษยตัดต้ววาทเป็นชาคยอช
 กลับไปอยุคยาชยาชว
 ยยาชางตอวคตชวคตชวชาน
 จะเกิดไหหรือให้ทบประตบถน
 พรอบุครตัดใจเอวไปดวย
 รชดาแกวแกวตาไปรำน

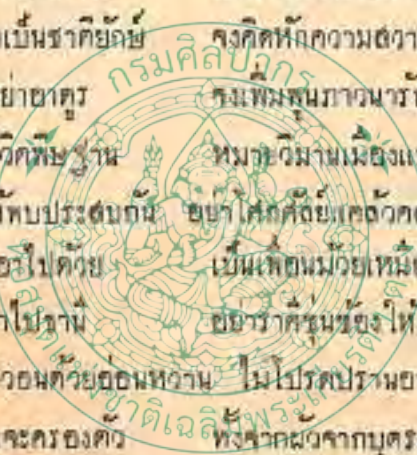
อุตดำหิมพักครวณิจจาเอย
 พิไม่เคยอชในถาให้ร่าคาญ
 จะตรอชเกร้า โศกาน่าตงตาร
 ไม่แจงการวาชางหงงเป็นชอย่างไว
 จงงคโทษพยาชชอมาชย
 นคน ใจเดยด้วยนางค่างตระกุด
 จงคคิดหึกความตงวาท ให้ชาดตญ
 รงพมพมภาวนารกษชวรม
 ทนาวอมีนอเองแม่นแต่นตงวรวก
 ยยาชอคตยเกิดวคตชวตเหมือนชาคน
 เป็นเทอชนอวยเหมือนตคามารศรี
 ยยาชวคตชวชอช ให้หมอชมอ ๑

๑ แม่มดมาชวอนทวยชอนทอาน
 ถาทง ใจใหม่ชงจะครชองคว
 มีชอชยตักยววยชวค
 เชิญพระอชคตงนาชตาดย
 แต่วรชงเรียกถกยามาด้วยพ้อ
 ยยาชงตย ใจจริงทุกตงอช

ไม่ไปรดปรำชอนกุดเดยทอนทว
 หงชวคควจากบุดรตชวชย
 ไม่เห่นจคชนชงวรกจะตกษช
 เมยจะ ให้มนตเวทอพิเศษครน
 แมจะชอชอชางจ่าชวตญ
 ไม่ร่าพมพุดตวงเจ้าตวง ใจ ๑

๑ ดิมตมทรตคตแฉงตงตารแม่
 จิงกรวบทกรนมารดาแต่ววาไป
 เมยชานนคชานชยไปหรือ

ช่าเดยชงแฉคทหน้ามาตาไหล
 จะเช้า โถดทูนทวอชกถอชก
 ระเบมมือเหมือนคตระกุดชกจะหึก

จงหนีมาอาศัยกูให้ชุก
 มีไรกรูเห็นเท่าเดินนม
 มาตัวช้ากว่ากูดุคในภิกขกรรม
 จะให้ดื่มหน้าหน้าดำแก่ใจ
 แดงเด็กทรายปรายขวงมากตางคณ
 ตั้งตูกบีนยงยักษให้คณษย์
 ฝนเด็กถวดัดนึ่งเพียงบรรณ
 ก็หลบไปตามวงนธชา ๑

ตอนที่ ๑๐

พระเอกได้นางเงือก

๑ ฝ่ายเงือกนางพญกษัตริย์เห็นกษัตริย์ ว่าพอแม่มีบุญมรดกตั้งตำ
ดงตั้งเกิดขิกเด็กอกกายเพียงวายุปราณ ขัดตาญดาองค์พระทรงธรรม
นขงจะขอไปเป็นเหยื่อผัดเผ็ดนา จะได้อีกตากดินธาให้อาตม
ด้วยพ่อแม่เขาไปอยู่ในครม ได้พบกันตามประสาธรวาย ฯ

๒ พงศ์กษัตริย์ครมห้ามด้วยศวมรภ หองจะหักชาคร ให้ผู้ญหาย
โธษองแกวแกวคาวระดาตย ฝั่งนเดียตยคง ใครลวงเอาดวงใจ
ถึงบตมารตรมรมวย พระชวยปกบองให้มองใ
ชยหงบญบารมพระชไฟ เราครได้เห็นกันทกอนคน ฯ

๓ นางเงือกนการั้วทตตจศ สวมทงนุทรวาปดชบกรชบชน
เขาควมรภิกระกาให้ตากถน ชยชระนอถยไม่โคดคตา ฯ

๔ พระเห็นเงือกพว้คำชาองธาร จึงรอนทาน โยคิมคตา

นางเงือกนมคุณแก่ชามา ขอสปากผ่าบาทบงดี พระทรงธรรม
ให้นางอชชอชวทเหตนา พอเป็นทชาศัย โกลดห่มชมณ
เมือมทกชชกชญูได้เห็นกัน จะผอผมันทาวถให้พนภย ฯ

๕ ฝ่ายโยคิมพรตพจนารถ อนุญาตยน้อยชงงนองไซ
เป็นโรมิตตรงนชยาพรมใจ มีให้ภยบชาดักาโยม
จะให้ชยวนวงในจังหวัด เป็นเงือกวัดเกิดหนอนางธ่าชางโอม
ทีวองเวงเรงเชาริมเสวโคม เป็นชองโยมชยในหน้าให้ธ่าราย

แล้วเด็กตายด้วยสัญญาให้ซ่อนไว้
นางเงือกถาดงวนชดชาร
ให้ยู่ยู่ก้อยใหม่โตคนโต
แขกฝรั่งตั้งพลอยย่นต์
พระอภัยอุทัยวงคังคังโฮธ
ให้ลูกน้อยคอยเพียรเรียนวิชา
พระโยคีมัจฉิตคิดตั้งสาร
ทดลองดำสำหรับแก้ขบคน

ไม่มีภัยมาสู่กษัตริย์นาน
พระชอนโหลานมาค้าอาเจ้าราศรี
ริมชะโงกเงอเมเจ้าศรีศรี
ฝากไม้ตรีปรนนิบัติกษัตริ
ชยุบรวพพิศดารนานนักหนา
ตามประดำได้เพพพระเวทมนต์
สอนกमारดำพิศไม้อัดต้น
คอยฝึกฝนสอนนักทุกวันไป ฯ

๑ ฝ่ายพระองค์ทรงโถมประโถมโลก

คิดตั้งเงือกน่านอยลุดชยุก
ด้วยมีตามารตรังมรน้อย
คะนงนกรักตราในราศรี
พระเหลือบตตรง ไตรกระ โงกเงอ
กระจ่างแจ่งแจ่งจันทร์แจ่มแจรัญ

ครันดำรางโงกเกล้าหมองค้อยมั่งงได้
คะนงนกรักตราในราศรี
ศรีจะชวยโดยประโถมนางโถมศรี
จรตเจอยมั่งรางหน้าพิน
น้ำกระเพยมนแผ่นผาศิดาเมิน

พระเพติดเพติดพองเรียกดำเหมยยกใจ

นางมัจฉานารของพเฮย
พินาเยอนเพตพยากฝากฮาอัย

เจ้าทราเมยชยทนทรชทโท
สายสุคใจจงชนมาหาพราย ฯ

๑ ฝ่ายเงือกน้อยสรว้อยเสรำให้เหง่างวง อยู่ในห้วงหุบวงชดช่าย

โตพังกาฉาฉนค้อยพนกาย
เห็นพระองค์ทรงพองอยู่เงอเขา

จงแหวกว้ายสายดำมทรผุดชนมา
จงเคยงเขาช่างแทนทแผ่นผา

น้อมคำนับถนบกตถึงบิดา ชดนาให้ตหลังตงพรังพราย
 พรรตตของคตังแชนแนบถนอม จงชตอชมชาตुरให้ตัญหยา
 เจ้าพาตหนัรชคไม่วอชวาย คุณชองต่ายตงวาทถันคณนา
 จะปกบ็องครของคไม่วรารัง ไม่เวณ่างววยประโตมโถมจักนา
 ประต่ายากผ่ากรกถต่งวรา แถ้วถานคตตวงจคตย้าบคเบอน ๆ
 ๑ นางเงอกนำถำบชอภวาท เชงถถาคตเหมอนมนุชยันนตคตเหมอน
 จังคอบค้ำทำกรบวณแกถงชอนเชอน พระมาเยอนเยอนมนนอถตใจ
 เหมอนบคิรมาตมาทให้เทิน จรวายเจอนเวถจนาคาคาให้ต
 ชอเบเชากวาชวชระบวรตย ไม่ไปโถถบวทราผ่าชต
 ชิงทรวงถุทชคคปองจระกรอชค แถ้วชคตตตารพคจะบคต
 วตยตคตอมจนาถยวาท จระยนคคตวอมเชอนนตคคตถ
 เพวระคางชาควถน่านชงนชยนค ชยวรคชนคถตเดยทนหจ
 จระพถชยพผ่าถระชองให้ทมอชมจ ชยอชกตจถำมประถ่าเบเชชไท ๆ
 ๑ พระเมษยมพรมพรายวระต่ายตวาท แถ้วนถถาคตเทถชคจมะเทิน
 นำตงตารวณชย่างวเบเชชไท มีไรจกพนทมาชเบเชนมายพ้อง
 ถังตางชาควถตนาได้มาพบ กคถวคคเบยงชมประถมถตง
 เจ้าโถมงามทรามถงจอนถถตระชอง ชยชคชคชองคคคทหมางระคางใจ
 ประเวถนเมทวทคถจถตจ ไม่จกคคทห้ามปรามคคามวถย
 นาคมนนุชยครหาตารอชย ตคตคใจประถคตงจระกรอชกัน
 เจ้ากบพนทเทินเบเชนคชคต จังหนพนมาตมาไม่ชอชตัญ
 จระเคยงคชชชนทคคณน โยเจ้าชจญนชนาได้ปราน

พดางชิงแอมแนบหมิงประคองเกล้า ค้อยค้อยเต่าเต่งชุกรามารศรี
 พระเชษฐปรางค์ทางฉะอินอินอินทรีย์ ร่วมอุทิศเคียนหงายธบายใจ
 อักษรวิภรณครนเบ็ญคณคณตัง เพียงจะพึงแผ่นผาธูจาไหว
 กระจอกฉาดหาดเหวเป็นเปลวไฟ พายุใหญ่เขยอนโยกกระโหลกพิศ
 เมฆดาด้อแก้วแววสว่าง ออธูรวางเขวียงชวามประหารทิด
 พอยฟ้าฉาบปลาดบแปลบแดงบดัด เฉี่ยวฉวตังวรชบชอบพระเมรุ
 พดากหกเหวบุตรกมุตพุง เป็นผ่นพั้งท้านแดงตังแดงเด่น
 อังกรนทรอติษกรกอนอินเอน ยศกระเนนแนบมาแทบทำดาบ
 ด่มพาดเงอกเยอกเยกหมอนเด่นมา ค้อยเฉยฉาจรนรมด้วยด่มหมาย
 ด่มผดพิงของแอมเป็นแอมค้าย ไม่เคตอนนค้ายคองเกล้าเขวมาตย
 คนดาวเตอนเดือนฉนพยับพา รังโถมฉากตบหล่งยงสถาน
 แต่เขาไปคำมาชยุชชาน จะประมาณเคตเคอนไม่เคตอนนคตา ฯ

๑ ฝ่ายพิเตยงเคียงปดอบประ โดมงาม

นางเจ้าความจริงแจ่มแดงไว้

๑๕๕
พิเตยงตั้งตำราคาญใจ

ไปทูลโทมิศุราชมาตุรงค์ ฯ

๑๕๖
๑ ทรงกษัตริย์ศรีตั้งพิเตยงว่า
เองกตบไปเต้าโถมนาง โดมยง
แแต่ถวิลตามายังบดตงกโถง

กฤษณาไปให้ห่มต้มประดังค์
ให้แต่งองค์ตั้งหน้าให้ตำราย
ทอ้งพระโรงรจนามุกดาหาร

๑๕๗
แแต่เสนาชำนาญราชการ
จอมกษัตริย์ศรีแจ่มแดงเจ้า
อนันตศิวาภวณเฑียร

ก็หมอบกราบกราบกันบังคมคัต
ให้โหรเฝ้าทักทายทำนายฝัน
จะเสกสวดหรือจะตรึงผูกสบาย ฯ

๑ โหรรับจับยามตามโธสถ

๑๕๘
อนาโยคยามจนทรเจตชนนาย

๑๕๙
ดงกระดานหารกุมแแต่ทอดทาย
ฝันว่าได้ไปทะเลเที่ยงเวรชน
แแต่ชมเกาะเกาะเห็นเศวตวิกรม
ซึ่งชูช่วงดวงแก้วแแต่ดวง
จะได้ห่มต้มตองครของบุรี

๑๖๐
ดกบรายรางครึ่งพออังกน
จางจะจจากโกลโยศักรวิชัย
จะลดตม โธถาทิงชาน
ศุขศตั้งพระรัตนมารศรี
เป็นไมตรีโธถาดัฎพ ฯ

๑ พระพิงโหรเฝ้าทักทายทำนายฝัน

๑๖๑
คิดดำคัญว่าเป็นคู่ตั้งมร

๑๖๒
ด้วยจอมถาวรภิเชกตัญมพร
ซึ่งว่าเคราะห์เพราะจะจากราชฐาน
ตำรพิถางทางตั้งเสนาใน
นางจะได้ห่มเขาดำเนาะเกาะ
จงกระเตรียมเขตธา ในราตรี
ตั้งกำรับสัตว์พรเดรัจฉาน

๑๖๓
ให้ชววรรณหวดทอ้งมจงฝันไป
ไปชมชานเชิงผาสดาโหด
เราจะไปอ่าวตมูทรกับบุตรี
ให้ตั้งเคราะห์เพราะว่าจากปราสาทศรี
รุ่งพรุ่งนี้เราจะพาธิดาไป
ประ โทมครนศรีกครนตมุนไหว

ฝ่ายมนตร์กรรมทำเสนาใน	ไม่นอนใจรีบรักไปจัดแจง
ต่างยกเสาดำเนาใต้ธงใบไม้	เด็ดธาดาคำตันหนัดวันคนแฉิ่ง
ตาทรงตงกนกบคณชง	ใต้ธงแดงเขี้ยวเห็ดทองเรืองระยับ
มีนฝรั่งจงกาทงหน้าท่าย	มีนพรายรอบข้างต่างตงตบ

แตรถอยเลื่อนเคลื่อนคนคตมาประทับ คอยเรียงรับชยทหาหน้าชาน ฯ

๑ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าครุณาณูมาศสถปเหตยมครศรี

ให้สาวไร่ไปบอกพระบุตร	ว่าพรหมจะไปชมมณนา
โฉมตงวรรณมาดคีร์สมร	ตงจะงไปด้วรภักด้วยหรรษา
ตงเพียงสาวด้วรภักตงยา	ให้ตวงครวครวของอาณดำรายใจ ฯ

๑ ฝ่ายนารถจะตามเด็ดศิว

บ้างชุดดำหาวชงดำของไป	ตงจะงด้วยโศภายีรณาตย์
บ้างเด็ดธาดำรพคณตงคตบ	แห่มศรไกรกระรอกหัวใต้ตง
บ้างนงปร่งหุงชงตงตงครว	เข่าใต้หม ใบใหญ่ไม่ช่าฉา
บ้างจตชของเคยแตงเบ็งชมน	เริ่มศิวาเมศไปในทะเล
	ชงศิวตงชุดดำให้ไปเที่ยวไขว้ไขว

สาวด้วรภักนางตมตมศรเน	ไปทะเลหาหะตกร้อยใบ
บ้างอบนาทาจันทนกระแจะเบ็ง	ตงนเควชงแตงตามประดำชชณาตย์
ตงทิมหมากนากทองชงใต้ใน	ไปทางไกลหมากหมตครอดไซ
เจ้าชรวนยท้าวนางว่าทางเปตยว	เขาชงของเบรชหวจวนไปให้ชะโร
เด็ดกรนมตมจันใต้ปิ่นโต	เปตอกตมโศชชอัมกับตมพลับ
บ้างว่านาเคมชคชชชตง	เขาทงหมนน้อยใหญ่ไปดำหรับ
บ้างเรชกรชานางตงตงชบ	เขาตมทพชมอมหมายรายบาญช
พอฟ้าชางช้ามชชชชชชช	ต่างแตงศิวตงหมให้ตมศรี

ทั้งโฉมยงนงนุชพระบุตร มาพร้อมทพร่างครตณกษัตรา ฯ

๑ ม่ายองค์ท้าวสังธราชได้ยาอันดีน ดั่งราญรินแดงของศกทรงฐา

ชวนบุตรีดัดคังเกิดรา พรหมบรรคาส่างสร้างคางก้านัด

พระทรงหยงแท่นท่ายบาท ฝูงนารีแซ่ซ้องอยู่ห้องถน

เหตาดาคาคนหนคนทงนม เริงให้ชนกชานให้โตด่าเกา

ทงหนาหลังคองถนมาขอ แฉวชนรอรักไบชนได้เฝ้า

พอออกข้าวดมอศรามาเพลาพลว แฉนตัวเกาผางผางมากดางรด

นางสาวต่างชาววงนงชระแ่ง กระจงเฝ้าเกาะแกงทุกแห่งถน

ให้เปล่าตัวว่าเห็ดทะเลถน ทุมวนหมอกถนมรชอนถน

ทงนาเขยวเกิดยวถนมเดียวกรมกรก ไม่ถนถนมประตไมนชกญ

บางคถนเหยนเวยชวระชาพถน ให้หวาดทงนงญญุภระชาใจ ฯ

๑ กรุงกษัตริย์ศรีชวณพระถนถน ให้รหมแฉนทชธาคองศาได้

เหตาดะเมาะเกาะเกยนเหมือนเชยนเว นชเวในไรศกมวงนงชระแ่ม

บางคองงาพาทวมถนชระเมะ แฉนคองแฉนคถนนกระเพม

ตั้งคังโครมใหญ่ไมกระเพม เป็นไกลเดอมเดอมนาคีถนตาย

พอถนเวยเฉยชนคถนถนถน ให้แฉนคถนไปคามาถนถนถนตาย

ชมนชฉาดสารพัดพถนถนถนถน เห็นคถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน

ฝูงกระให้โตมาชนคถนคถน บางคถนคถนคถนคถนคถนคถนคถน

ทงกวีถนทวงเตงปลาในถนคถน เทยวถนญจรหากินในถนคถน

ฝูงถนตามถนถนตามมาตามถน ถนถนคถนชมนนถนถนไมจกถน

ปลถนวาพถนพถนพถนพถนพถน ทงรหาคถนรหาคถนถน ฯ

๑ นางโฉมยงหลงเพ็ดนจาเรญจิต นิงพจนนถนเห็นเหมือนเชยนถน

ต่างหยิบเอาแผนที่มาติดกาง

ต่างทอดจามานเห็นถกจบ

ครั้นจะจำดำคัญตระเวนเดือน

ซึ่งดาทรงหลงทางมากกลางดงนุทร

เกรงบุษชาติร์หัดทงบตรพด

๑ กรุงกษัตริย์ครั่งศอบจาชอบอวย ฌ ใครตั้งไร ให้ปรึกษา

แถวตั้งไห้หอคธมอดงรธา

หาหนทางที่ดำคัญถูกพนเพ็ช

ต้นคารบแผนที่ไม่มเหมือน

กกดบเกิดอนมตมาหด้วยราศร

คววจะหยดยบยงคงบาศร

จะบวงมถามทางกถางคงศา ๑

๒ ยัยคร้งหนาเกาะขวางข้างศร ๑

๑ ฝ่ายคินหนคนประจำดงนุทร

ทงเบตโกกงปลานบรธา

แถวเชอดแพะเกาะขวางดงถางน

พถางดงมตจครูปเพชบุษธา

มังกมคถจนทาเทพรทษ

เทพเจ้าเขาขวาง ไ้กอวงงน

ธาแดงคงตั้งเวยเศศานบ

จะชอทางกลางพระเอกบเทวา

คิงบคง ไ้ระ โหญ ไ้บาศร

เหลาถาหนดงนุทรเมตมประศา

เพศกรบภคพรายทงชายธา

ธินธาเรณดรงแถวบวงบน

ซึ่งดงนุทรเกาะแก่งทงแห่งหน

ออยดยชดรมดของทงชลา

เชยุมารนเกวของนจระมิงดา

แถวคมาดชดมธันคง ๑

๑ พอเจ้าเขาเขาชวณายไ้กายดง ดกถนเหงออกศาเหมือนมาถง

นงดอชยกรวยมาหน้าบดงก

เห็นโกคิมหยิบยักชกกระชาด

หือวระเรื่อเอชอชเจ้าไ้เรามา

ชน ไ้ระคงนงรณกันธา

เขา ไ้ปงกเศยรณนจนธันธา

จะปรวรณาดังไรทงโพ้นาย ๑

๑ ฝ่ายคินหนคนดำคัญจึงนบนิชม แถวว่าจอนจกรพรวัด ไ้จศตถวาย

ด้วยเรื่อชัพพอดพนิกาย

มวเป็นหลายคินฉนเทพบรธา

ไ้เชยุมาวจาจะตามเพือศความทำน ทำนชยู่ค้ำดั่งชระงงอนไ้หน

ช่วยรักษากรรมผลเหมือนหนักใจ

เทพไทเทวาจางปรานี ๗

๑ ฝ่ายไปเจ้าท้าวเรือเนือยหนา

นั่งหอบคาเรือมขมค้มอาทนต์

แล้ววากไปเจ้าเขาศรี

ทะเดนม ไช้แคว้นแดนมนุษย์

ปรือทแรมแหมเหตอกมมาก

ชอวามาควารินดีนุชสมุทร

ฝูงนาคมาอาศัยด้วยโกลครุฑ

ถายงหยุดยอกยทนจะมภย

จงศกคณณินไปทิศอีสาน

จะพบพานผัวเค็ชร้างเพทไธย

จึงซักถามตามประสงค์จางใจ

จึงรีบไปเถิดขอเจ้าเราจะตา

เจ้าชวณาทสมถลงตงมิ่งแน

ทมิอเข้าเยกพทกยชายนทหน่า

เจ้าในท้องร้องไห้พวยพวย

เฝ้าตราวากเรือบนเพื่อไป ๗

๑ ฝ่ายพระองค์ทรงยศศักดิ์

เห็นศกคณณิงเจ้าเราไศด

จึงเร่งให้ภอนตมอชนธนี

แล้วแดนไปค้ำมทวงกตางสงศา ๗

๑ ฝ่ายเจ้าเทวาเหล่าพวกตามเสด็จ ครั้นลงเจดุนคณคณนทหน่า

ครั้นอมหายสายสว่างกระจ่างตา

ทชวณเดนมหาทณใจว โนพท

ไม่เห็นเรือตาทรงพวงศกษทรย

ก็ทวคคชามตงเขากรงศร

ทุด โดมยงของคชศรทง

ฉาบศรกรงกษศรยมนพคไป ๗

๑ ฝ่ายนางนาฏมณฑาทพระยาหญิง ธนาถนงนทพรนประทอนไหว

แล้ววากกรรมเชอกรรมทำนิน ไค

จึงจะไดรศความตามพระองค์

หรือเดยเรือเมอขงกาตงคณ

จึงไมคณเขาวงตงประตงค

ให้ชอนเราเจ้ารำหมองตงตงของค

กณแฉทรงไคกชบตบไป ๗

๑ ฝ่ายแดนต่างท้าวนาง ในปรางคมาศ ร้องหอดคหวาดตงแซ้เข้าแกใจ

คชยรุตกนท ไคกแฉนธาศย

จึงตงให้โหรพยากรณ์

จงพินิจพิศศุพระภูวนาท

กบองคธาชบศรศรตมร

๑ ฝ่ายองค์ท้าวเจ้าดังกามหากษัตริย์ ซึ่งมานคิกาวจิวาห์ดังตาม
 จึงตั้งบุตรชู้เรือน ให้เถินชากัน แล้วยกพลเกณฑ์รามาท้าพัน
 ถึงปากอ่าวเมฆงผลกกรกกรวน ไหยังบินเป็นสัญญาโกลาดัน
 ทอดต้นชวช้อยเรียงอยู่เคียงกัน คอยดักญ์พังช้าช้าบุรี ฯ

๑ พวงนายด่านคกลใจออกไปตาม ครั้นได้ความกลับมั่งมากรุงศรี
 บอกรเด้นาธาเฝ้านางเทวี อัญชรดุจดั่งแดงแจ่มกัจจา ฯ

๑ ฝ่ายโฉมของชกยศเวศท้าว ไต่ทราบข่าวเรียนขยัดห้อยหา
 จะเรศร้างคางงานกาวจิวาห์ วจณมถกนแกวข้างแสดวงกม
 ค้ำพลงนางตั้งเด่นสูงใหญ่ เป็นคนโลมรักระบอบชน
 ไปแจ้งความตามจริงทุกตั้งอัน ให้ทรงพระมหาเมตตเหมือนญาติวงศ์
 เราเปลี่ยไขไม่มีที่จะพึง พระนางถนอมชกยศประดังก
 จะขอเจ้าชู้เรือนเกษมวงกร ใจค้อยชกชวช้อยบ้าน ฯ

๑ เสนาไนได้ศบค้ำชูบดิ่ง ถวายบังคมถนอมารศรี
 ดงเรื่อเรื่อรมาในอวาร์ ชอกไปท้าวถนอมทร ไม่หยุดยง
 ชนเฝ้าท้าวเจ้าเกาะดงกาแก้ว บังคมแฉ่วทูลตามเชอความถดง
 บคนพระเมห็ดทีในวง ถวายบังคมมากังฆ่าระของ
 ค้วยกรงไกรไม่มีจอมกษัตริย์ จบจงหวัดมณชตให้ห่มหมอง
 จะขอเขยชนไปมอบให้ครอบครัวของ ช่วยปกบ้องไพร่ฟ้าประชาชน ฯ

๑ ส้มเต๋จท้าวเจ้าดังกาธานาเจศ ได้แจ้งเหตุความอับคักชดต้น
 จะเรศร้างคางงานบ้วยการศม เป็นตุจจนทจะคิดให้บับบง
 จึงครัดบอกราชบุตรชู้เรือน เป็นกรรมเวรของเจ้าสร้างแต่ปางถดง

เขียนมาทำทางกลางอนงค์	จะปลูกฝังก็ไม่สมอารมณ์นึก
ข้างนเถาเขากกคเหมือนเขยขวงญ	จะผูกพันให้บำรุงกรุงผิดก
มิใช่หวาหวนทคนดก	เจ้าจงตรึกตรองของความ หึงงามใจ ฯ

๑ อู่ที่เรนแค้นตั้งตระเวตทอ	นำตาตอดคอดคงจะหงั่งโหด
เดี่ยตายนางอย่างชวันจะบรรดอ	ร้อนฤททยเทียมเพลิงตะเตงเดี่ย
จะกลับหลังยังดังกานาฮอดตุ้	ครั้นจะอูยอายหน้าประคางเดี่ย

ด้วยความค้ำนางหายเป็นหมายเมย	จาจะเกลียดเกล็ดความไปตามนาง
จึงตรัดแกแค้นนาทราเผ่า	อูราเราร้อนคองจะหงั่งมาง

เดี่ยถวาททมาทเหมือนรายอวาง	จะตามนางกลัวจจะพบประดบกัน
ซึ่งองค์พระชนมมีรบตั้ง	ให้ระดังเวียงชัยโฮ่ค่อวรัย

จะแบ่งพลเกศราตั้งค้ำหาพน	อูยบองถนนคราให้ถาวร
แต่ศิวเราเคารพองภักธา	ขอถาบาทกมารคาเทยวหาสมร

แม่พันแอกแวงตาจะพาจร	มานครกคองนการมังกอ ฯ
----------------------	----------------------

๑ อามาศยรบอภิวาทแถวกลดากคดอ	ตั้งรอนชอบเรวรดไมะคดงน
มาถึงวงบงคมนรมด	ทอชบดบาทาแถวถาวร ฯ

๑ ฝ่ายพระหน่อมกฏอู่ที่เรน	จึงกระเกณฑ์แบ่งทหารชาญตมร
รายรักษาหน้าค่านชานนคร	คอยราญรอนไพรจะบ้พา

แถวทอของค้ทรงฤทชบ้ควราช	ขอถาบาทคามคคชนียรู้า
เขียนเข็ดค้จกุนัยไปตั้งกา	ให้เป็นเผ่าตักตอตั้งค้กาจค้กัย ฯ

๑ พระบิตุรงค์ททรงฤทคคสังดำร	จะทค้ททานกถัวจะชค้ยธธมาตัย
จึงชวยพรภิกญโญเตโชชช	ให้พันภักยพันนางถางคองคา

กตัมมาตังจิรบอกกิตตาคด้วย จะมาช่วยทำชอญให้หรรษา
 คุรณตังแฉงเด็กพหุดพดเกศรา ไปตังกานคเรศนนิเวศนัง ๗
 ๐ ม่ายร้างพวกอุศเรนเกณทกานัน เป็นตังกมเกณททเททงแตรตังช
 ตวันไบผาหารอยตอชประตัง ฉาทงนหนเอาคาคมาตาคไบ
 ทงรงทอรวทองห้องประตัง ชักตบแพรวพราวอว่างใสอ
 พอแสงทองตังฟ้านภาตัย ยิงปืนใหญ่คุมตามชนต้ามตัง
 ประโคมข้องกตองแตรแฉงตัม เทต้ามันนชัยใหญ่ชกไบชง
 ยกชอกจากปากอ่าวอองคณง พอตมตงแฉงตามกนทตามไป
 นายฝรั่งตังชงกตอชอว้าง เห็นทนทางต้ามโยชนไรคไศด
 ชอกนาคกแฉงเดียวทกยวณไป ในทบโมกตบตงตงแกตตาม ๗

พระทรงธรรมกรุณาให้คำกรของ
 มุกชฎาอาภรณ์ โปกศระหวัด
 มานังเรียงเคียงกันอัญชุต
 แด้วอวยชัย ให้คีตहांถาผด
 ครนจบคีตสังฆาจารย์หัต

ทั้งต้องครองศรบนต้นดงยนต์
 ประคำขัตติงมมือเหมือนฤาษี
 พระโยคีขัตติมาบนยอดนันทิน
 ตงแคศนปาวณาไมฆาตคอง
 หมนนมัจฉการเพลิงตะเกิงกอง ๗

๑) ดยงดีทษาธำชดแก่คีต

ธำเรว้จันแดวก์ถามาทงต้อง

มขยดีดักครวคเวงไมฆาตคอง

คามาทงองดีทษาชธาเพลิง ๗

๑) ถลาวถงธำธำเกาทาธำธำ

พระพยาภราทพาระเหิดเหิดคเหิด

คยงตมใหญ่ไมคิกเนนบกเบง
 ถงชองกวางหวางธาเหิดวระเมธ
 รุกษาธาเชยวระชอมนพมชย
 จงทงต้องถดองแกวแวงธำว
 เพงพนจคตบระหธาคยหำถนภ
 เทอถาฉาจะพมชวคช

ดยยระเดงแวงมาตบหำคณ
 แดงหิมหำระหิงเกดใหญ่ทะมน
 ทรมพมณพนาธพารก
 หิมธำธำธำธำธำธำธำธำ
 แด้ววธาตคความหงโตตงใจ
 ดยตงเกดชานไมมโหน

จงตั้งให้มายทายบายธาไป
 แด้วคธระไรให้ชุนหมนชนบนธา
 ถาพชองคจงแองแองคคค

ประทบบโกตงอธมาหำคธา
 ตกฏเบอธยชคอกทรอมฤาษี
 วาเรานจะไปหาพระธำจาย ๗

๑) ยูรบตั้งมงบคมบรมนภค

ชนทงหำคหีบผาดวยกถำหำญ

มชองเห็นคณบนค้ำธาทหำชาน
 พระโยคีมธองเจ้าเนรหอง
 จงธาไปโกตค้ำธาทเห็นหน้ากน

มากประมาณรยเคชยหodayเพคัพพรก
 หองคธองแตรมธวณคณตณ
 คณทงนณตามคเไปโหนมา

ขุนหมื่นบอกออกความตามรับสั่ง แลออกมาแจ้งกราบพระองค์ทรงตั้งข้า
 ราชบัณฑิตทรงกษัตริย์ชกศยา จะธรรมาจบบพระหัตถ์ถนมนักการ ฯ

๑ พระโยคีจิตใจให้อนุญาต ตามแต่ราชศรัทธาไม่ว่าราชน

ขุนหมื่นตามมาประณคบทมาดัย ทูลพระผ่านโภกาศารพัน ฯ

๑ จอมกษัตริย์ครัดสังคนทงหลาย ทงไพร่นายคนหนคนชย
 เราจะพาถิ่นชนไปให้อวมภรรรม จงเร่งกันฉนวนหน้าท่าสะพาน

ขุนนางรับขับคนชนบนเขา บางทิศเต้าผ้าเรือกบางเดื่ออกถ่าน

ฉนวนนเกนชนมาถงหนาทระถน บกสะพานหงโนมาถึงดำภา

ทรงกษัตริย์ครัดสังพระศนชย ปรุกของค้อยเต้าโถม โฉมเตธา

ทงสร้างค่านางต้นมดกแซมเขา ทงนมเฝ้าชรุกด้วยชกศกรม

ฉนถารมณหญิงหมพชดมได้ก หนีอนรอยโรครูปกายยังฝ้ายผอม

ชนจากเรือพระทงฉะพรังพรอช ตามพระศนภษศรพาคำเนน

ไปคามาทางหวางฉนวนฉนวนกน ถงเร่งชนเนนฉาศีดาเนน

ถูกฎทศำดากินาเพदन ครอบเรณูอริยารักษาพรต

พระชมพดางทางพาศิดาราร กำนัดนาฏแวงดอ้นมาพร้อมหมต

เห็นโยคีทบดตงกนงประณค แด้วทรงยศศรัดถามตามบุราณ

ผู้เป็นเจ้าธำมของศทรงตั้งกษา คุโศการูปทรงตั้งต้นฐาน

แต่ของคณนฉนคเป็นภุมาร มาอยู่ชานหรือพงนารักษาพรต

หนงตูกไม้ในเกาะพอเสำฉน หรือฉางฉนวนายฤคฤคช็อค

ทงศคควรายถ่ายชดบนบรพค มาบทาปวากฎม้างหรือไร ฯ

๑ พระทรงศัดภิญโญธโมธร ถวาชพรพุกชาอฉฉนาศัย

ขาดมาผาดูกไม้ทุกซกขัย

แต่บวชได้พรรษาถกกว่าพัน

อันพวงผลณดาถาวรพิศ

ไม่ขาดรัศมีในเกาะพอเงาจันทร์

เดชะฤทธิ์จักรมพรหมจรรย์

ชำระพันโพภยมิได้พาม

แต่โยคนเชื่อฟังบวชใหม่

ช้อภยพงศักษศรียพดตณฐาน

แดงเดาศวามคามเรืองเคื่องรำคาญ

นันทมารฉินดมุทรมบุตรพระอภิ

แดงจวารุปรชถามความบพิศ

ท้าวถกตณักรเศประเทศไทร

มีชูระพะพานประการโค

จึงมาในทะเลดดมยมนา

๑ ทรงกษศรียตรัสแดงแดงเดว โยมเป็นเจ้าเมืองผลณกนทรรษา

พาไฉนมององครวราชธา

ชมชลาตมพิศพระจักกัระฉาย

จึงหลงทางกลางทะเลเทยวเรวณ

จะค้นนศรียมิได้คงใจหมาย

พระเดาศวามคามแต่คนใบจณปถว

เรียนทวศรียเดยเพราะกตณไม่คนเป็น

แดงครัดจวพระอภิณเนนเจ้า

ทุกซกขเทว โยมทุกชเพราะยุคเชน

จากถ่มบัตพดตพรวกไคยักเชน

โยมมาเห็นก ให้ศคตณจจ

จะชธถามศวามพระมเป็นเจ้า

นิมนต์เจ้าเหตุผลแต่เห็นหลัง

โยจึงพรากจากเขตนี้เวถ์วง

โยมยังฟังไม่กระจางในทางศวาม

๑ พระอภิณญมุนนชย

ตั้งคณชยกรุงกษศรียทตรังถวม

เจ้าเดยงศุพระชิตาพะงางาม

แดงเดาศวามคามเรืองเคื่องรำคาญ

พระบิตาธาชชอทวถุศน

ผ่านช่มบศรียนามหาถถาม

ชากบหนองชองไปเรียนนชชการ

ค่านตบ้านชันศคคามพราหมณัพฤศมา

รูปเรียนถกตณศรียคอปเภา

พระหนองเจ้าเรียนนชระบชองกตณนททนา

อยู่บ้คร่งจรงจากอาจารย์มา
 เห็นร่มไทร โถงฝั่งเขายังหยุด
 ชวนพูดเจมเจจจาประดำถบาย
 ดำมาณพรมเร้าให้เป่าปี
 ครมรับเบ้าเขากอดบระงับไป
 พอนางผเดืออ่มทรมาดุดาก
 เอาความหงตงทงพมมาพรรณนา

เที่ยวดัดตาเดียบเดินตามเนินทราย
 พบบุรุษหนุ่มพราหมณ์ดำมด๋หาย
 อยู่ที่ชายทะเลดมไต้ร่มไทร
 ยอยากพ้งผปากงั้นจะเบ้นโฉน
 ไม่แจงใจว่าไพรจะมมา
 ค้องกรำกรากครอมอยู่ ในคูหา
 จนทิมมาพ้งบุญพระมณ ๑

๑๑ กรงกษัตริย์ครตวงานาหรือ เออกลพอกหรือพระฤาษี

ดูราชชนกไปว่าไมตรี
 เดยจนปมอยู่หรือไมเดอ
 หงพอกเหตาดำวธำรคณารชวอธ

เรียนทีไปเทอวเบ้าให้เราพ้ง
 นมพคเบ้าให้ โขมชมคกรมง
 จะเคอพงไพรวะไพรวะโยค ๑

๑๒ พระอภัยโคพงนงรมชย

พอเนตรจับเนตรนชพระมศว
 ถำพมเขากรวครยงไม่บจร
 นศรของคังคังชวรกษากาย
 แม้นท้าวโทจะ โครพ้งหองถวิล
 เป้าถววยคด้ายครพอรรด์

นางนชยนชยนถดับหอดฤาษี
 แก่ถงพาททำเบ้นว่านาคเดยตาย
 ไม่พคองคปากเบต่าจะเบ้าถววย
 เกรงชบายเบของหนำอนาคค
 ว่าให้ฉินส่มทรถาดิกชาบท
 กถวิทรยงศจะบรรมมไม่ดมประค ๑

๑๓ กรงกษัตริย์ศรเวดสัมตวงานชอบ

ข้างต้นใจได้วิธาบิตาคี
 จระบุชาฆ่าคัมกำพอรรด์

แต่ถวิรด์ปลอดฉินส่มทรมศวฤาษี
 ช่งยเบ้าปีให้ฉินพ้งข้างเบ้นโร
 โขมพัตศรถายทองฉินฉองได้

ช่วยเด็มาปวหน้าแตก้าไต โยมจะให้งามงามตามคำนง ๑

๑ ดินสมุทรนุญญาเด็ก ประดาเด็กคู่ของกัศยประดังค

แต่ดชอบว่าฉันจะใครได้เครื่องทรง เหมือนทของศพระชิตาดารพัน ๑

๑ ธงกัทำนทำงดาวสุรางค์ต่างหิวเรือ

ญาพิชกัดาวรดพลอยรดวงด้นค

นางโถมตายชายของศพระทรงขรม ทำเมียงหันเม้นมอยพรนพราย ๑

๑ กรุงกษัตริย์ครตั้งวาชยาบวารี นิชัยครนเครขงกษัตริย์จะจคตวาช
จะขอพิงปีให้ใจชบาย ถึงหลบตวยไปตักจนไมพรนใจ ๑

๑ กุมาราดาลูกดงจากแทน ออกโตดแถมมากฎุฑธาศัย
จึงตักตทรงภษามาตโย ดยไปยิงศิวดาหนาศรี

ประณตนงมกคนบรมนถ อญรมชางนอชกาตาญา
ภาวนาชคมให้ตมตี แต่วบ่าที่แแดงเพดงวงเงใจ

ทำแหบหอนครจญว่าดาดิถาแกว ถึงดงแฉวชญอชนจนไหน
หนางนาคังพรางพรมพนมโพ จะหนางใจดาดิถาทกราศรี ๑

๑ กรุงกษัตริย์พิงปีให้จเวก เขกเชนทงนงหวทงดาวศรี
ให้วาชจบหลบตมไมตมประต ทงโยคยเมมาพลอยหวอนอน

แกเขนอชพิงหลบอชุกบชางน พวคชามาศัยหลบคตงวิมติงชร
ทงพวคโพโรไมเกศราที่ดาศร ระเนนพชนหลบเรียบเงียบด้าเนียง

ตวยตมปีเน่าตงกระทงโยชน ได้ทราบได้ตตั้งหัดศวตงคตเศียง
ในคงคาปถาราชชนว้ายเรียง พังด้าเนียงปีแกวแฉวจบใจ ๑

๑ นายนักตั้งรับตรงที่ตรงดั่งดี เห็นต้องกษัตริย์ได้ยาสั่งใหม่หวาดไหว
 หงสาอสูรวิรคตยาเสนาใน ไม่มีใครพินทุยดังวายปราณ
 พระเพงพิศิชาติยาพาพักตร์ คุณารักรูปทรงส่งตั้งฐาน
 ข้างเบ่งปลั่งยังไม่วราศพาน น่าตั้งดำรงชบหนึ่งไม่คิงกาย
 พระเจอนของคองจากบอดงกษัตริย์ หวงตั้งวาทวาระ โอมนาง โอมฉาย
 ครมเข้าชคคิตโตไม่ไถดัดราย แต่เดินชายชมนางไม่วางตา
 พระโอบรูเยี่ยมเต็มต่อนคจบ เป็นตฤณมเยนหมายตั้งชายชวา
 ชนงนครเกศกรกตยา ตั้งเดชรานคณองระของนวด
 ทำโณหนอจะไดควังธมร รวนหินอนแนบของประคองตั้งวน
 แดวรงค์หักใจไมบงศวร โหบบงนกลอบมานังข้างหลังครุ
 จงห้ามให้ตณตมทรนทศคย พระโอบรูตั้งกนกอกต
 จงวามคิ นเจจวที่ตณนท เตมเตวมอนหอดมระงบไป
 แดวแดตคณคณบงตั้งชว ระเนนอนหงกตาดไม่หวาดไหว
 หิวเราะพดางทางว่าดำแก่ใจ ข้างหัดบโหดตมกตงทงหญิงชาย
 แดวโยคตระฆังตั้งหงางเหง เตียง โกงเก่งกตงหุไมรูหาย
 ต้องกษัตริย์รตถกนถะยาย ตั้งดำรงฉายตั้งวาทนงบงมิตา
 ดำดั่งวางคบบางกตงกตงหัดบ เขาปลอกกตบถตั้งหงายนำชายหน้า
 บ้างตะเมือเพื่อเชื่อนว่าเทือนมา กษัตริกรกรวดรดควาคไป
 อเหตงนชเวาเบาอยหรือ นุดชอมอเทิมนคณชนงได
 แดวเหตงมาพาทตั้งชวไฟ เพราะตุดใจเจจวบตั้งจริงจริง

รูประจกษทอแทนแแก่ใจ เหตุเพราะพระอภัยจะได้เม็ย
 อันทำงโทไพร่ทอคนทงทอาย จะอวดววยเวทนาประตาเด็ย
 ทงมเพราะเคราะห์กรรมมาทำเย็ย จึงเกิดเกล็ยกต่างคำเป็นทามกต่าง
 อันกรงไกรไปทางทิศอีสาน แดงถันการดำรทศจะรัชชววง
 ซึ่งเด็ยบงเด็ยงคนตามหนทาง จะให้บังโยมชยาได้ปรารมก
 อันเกาะแกดพิศดารธถานน โภชนาต่ำถันถม
 แต่กรวดหลงครังธมทรโคตม มาธรางธมธักชาธมาทาน
 เขยทำไรไวถมธมาเขยทอว ครมแกกรวดงออกมามีเจ้าเป็นเจ้าดำร
 ได้ธบพิชยค้อยแก่บรวาน จึงคิดอ่านเขยเค็ยมาเก็ยไป ๆ
 ๑ พระจอมวพิงเดอวาชาวมก ความเย็นถกกรากคจะมีเห็น
 น้อมเศียรพนบหนอยวาชอบใจ ชารอไปเป็นเด็ยบงพอเด็ยงพด
 จะให้เขยเวเก็ยงชางเราพรณ ให้โยชทวาทะกรวาชมมาธน
 วนนเขนเห็นจะจวนคุณธอถมมค โยมธอธาทาพดไปเกศรา
 พระครธชอนบครันถธดาศิ พระหน่อมากตามติดชนิษฐา
 ทงเถาแกแเท็ยมธอธมธงมา ถังเกศรากรุงถษศรยจงจกการ
 ให้โยชคเค็ยวไปเก็ยงช้าว ด้านกระเจ้าให้ทุกคนชนเจ้าดำร
 กต่างคงศาธวพินจะถันการ จงคิดอ่านเขยเด็ยบงไปเด็ยงกาย
 เธมาไนได้พิงรับธงครธ โธมนธันถธมชารมณหมาย
 ให้ทอภบาวเหธธาทหารด้านกระบาย ชนทาถทรายธบธันธงถนคนการ ๆ
 ๑ ฝ่ายพระนุชบุครธธธธธธธ จึงทงมธคเค็ยกรองทงธงธงธนาม

ไม่เรียกเหตาด่าอวดรศพนักงาน
 โทษหม่อมฉันขอคำประจักษ์
 ด้รชยตั้งอาตมาพบประตบประดา

ชวนกุมารเข้าในห้องโถง
 คาดเขมรชดประจำยามงามนักหนา

จ้ำมงศ์ทรงไฉนพระหัตถ์
 ประระหว่ากำไฉนได้ตัวมกร

ได้กรอมหน้าเห็นเบียดกรรเจ็ยกจร
 กระจ่างเม็คเพชรรัตนประภัสสร
 พอหยดหย่อนนยอบขงคองบังคม

พระบรมมัจฉลพิศवाद
 ดุฉนพศกรตถษณากษามร
 แดงโถมงามตามหลอกกระคอกเซม

ไปพองอาตมแนบบริดงนิกถน
 เฝยเคอมนหยอนกเพิ่มชนยักษนาร
 เจาจระเบณลูกซาเหมยช่นวาชาน
 จงให้การความจรงชย้านงความ ๑

๓ ดินดมกรพศจาประดาชอ
 ชยาคจะใครไคแม่ทรปราม
 จะหาใหม่ไคเหมยช่นพระรูปใหม่
 แม้นหากุศไคฉนไค

ถูกนหรือจะไม่วักชยักถาม
 พงตมความปวารณาเจตนา
 งามประโดมตาฟ้าในราศี
 จรงนระจำฟ้าฉลคมารตา ๑

๔ นางโถมยงทรงพิงสร้างฉอเจา
 เชนแม่แม่จะตามตามฉัจจา

กลนหิวเรารับชวญด้วยหรรษา
 พระมารตารูปราวฉลคราวใคร ๑

๕ กุมารวาทันไม้มเทา
 รัชฉนเดอเนอหงวังชโคต
 ไม่นกรภักฉนคตจงกคต
 ตมกับชองคทรวงฤทษพระบิตา

โตกวาดำฉาเกาเป็นโชนโชน
 ทงตุงใหญ่เชยชวกราวฉลควา
 แม่เดยฉนแฉดถูกรักเป็นนักหนา
 ไค้งามหน้าตูกแกวฉลคราวฉน ๑

๑ นางโถมงามห้ามตื่นดมทรนัย พุกค้อยค้อยเขาจะว่าน่าบักดี
 ไม่รักเรียงเคียงกุกยลุม ขยาพาทถึงพ้อค้อไปโดย
 แดงนางพามาหงบดตงกรทณ ให้ดาวไซโบ้จักเคว็องเดว
 ยกมาตงตงธนมแฉนมเนย กุมารว่าไม่เคยกินข้าวปลา
 เคยกินแต่เผือกมันผลไม้ เซนไม่เคยเห็นเหม็นนมจดา
 ทรามตงวณต้วตงต้งจันรจจา พังแม่ว่าเกิดพ้อตงต้งต้งค้ำ

แสดวบนขาวเขาตุงกรมาบยให้ ตรีชยโงววังเจยวเคยวมา
 กิ่งกับไซโกหระเนงตองคยอ่า กนกเคยเบบค้ำจวนโตโต
 คนรของควาธาตงกนของหวาม ทั้งชยชยตงตงตงตงนมไก่
 กรทณตงมยมยอกรทงไร กพชยพตพตคยวระตง
 มังคมพตางทางวอถูกตงกอน พระบิครจะตงหอยคยขางตง
 นางพังก้าทำเป็นว่าธาไม่พห คอยกขางเนโรโยมคย

เม้นรักแม่แพนขนจจนอนน รังพรงนจรงนไปให้ไซชย
 ว่ากระไรไม่ว่าชยชมชย พระหมอนชยชมค้ำนบรบมัญธา
 ว่าเช่นนณนจะชยชยชยชยฉฉน นางรบรบวณยรงกชนนักหนา
 ขรณต้งวอตงวอตงต้งจันรจจา จนตงบโหดโงยาในราตรี ฯ

๑ ฝ่ายชกพระชกยวโตโถม กตตง โยมชยในหังยังหมองศวี
 คด้วยถนารไม่มาจนราตรี เห็นตงทโถมงามจะห้ามไว้
 เวียนตุงนางถวางวณตงมพทกร นเห็นหรือชยไม่เห็นเป็นโถม
 จะมุกมิตกรคคช่านรประการ โต จังจะได้พระชคยาพาพาต

จำจะขียนวอนครุท่านผู้เฒ่า
ได้ร่วมดำด้ามากับเขาดมดัย
ยังไปตามปัดนมภาวนาหง

คนรูปร่างด่างแดงพระดีริย
พ้อมประณตคบมาดัยอาจารย์เจ้า
ทรงนดำด้าเถาเขาจะไป

๑๑ ดิทธาเฒ่าเขาใจทำไรต่อ

พอออกปากฝากได้เป็นไร

๑๒ พระนงนงพงกรเห็นรเทศ

จะตาคัดดักไปคู้ไรงาม

หนึ่งจะไปไหนทางกตางดัมทร

ขอโดยดาร์ทานทงเป็นโยค

พระโปรดคด้วยชรอยคู้ให้รเวอง

จะดมหวงคงจศทกคได

๑๓ พระโยคัมโควจะให้รู้

จึงบอกได้ให้เห็นเป็นสระพาน

ข้มเคินทางถดางนำจะดำบาก

ทงนเพราะเศระหกรกรรมกระทำมา

แต่ถดางพวกแฉกฝรังชอยทงรชอย

ตามแต่ใจไม่ว่าคงหารชอย

ช่วยออกปากฝากเขาให้โดยดาร์

คงเป็นกรรตักจนทงมนคง

ด้วยใจยังชอยชางหม่มให้ดมหวง

ออกเคินทรงมากฎิพระชู่ไพโร

เมื่อโศกเศร้าเด่ามาได้ชอาคัย

ช่วยฝากให้หนักดาไปชานี่ ๆ

จะตักหิรอบจรไปให้รู้

แต่คองคินชอยตองทวดอนตาม ๆ

จึงถนถดากรบครบค้ำรบดาม

จนคองกรรมทำชอยพริก

เป็นทักคชอยเพียงกตพระชินคัร

เมชอยบุญเมแฉกกรรตคตชอยไป

จะถงเมองหรือจะเห็นเป็นโตน

หรือกระไรเจ้าช่าพระชอจารย์ ๆ

หากเคินคด้วยเป็นคัยยคิตถงดาร์

จะไดคถารชอยกทศตรงดัก

คชอยพลตพวากยากแค้นถงแฉนด้า

จะไดคมาดักชบายคชอยปลายมือ

ใครจะพลชอยไปด้าเถาคด้วยเขาหรือ

รูปนตชถงกรรมกัจจาย ๆ

พวกมนุษย์จึงกันเก็บขนเด็มหัก เขาซ่อนผดกเพี้ยนสันนิทว่าอิจฉา
 กรุงกษัตริย์ครัดตั้งพอกเสนา ให้โยธาเกี่ยวชาวเขาให้พอ ๑

๑ คำวรวรบขบไพร่ให้เขาเกี่ยว บ้างว่าเกี่ยวขนหน้ากัศพร้าชอ
 เกี่ยวกระหวัดรัดตัวอังก่อ บ้างแข่งข้อจึงกันเกี่ยวเคียงเด็กริวกราว

เคียงกริบกรวบรวบรัดตัวมีคัพพ้อม ร้องตะคองท่าเพลงโองเงงฉาว
 ที่ท่าห้องยงห่างยาวอย่างยาวยาว ชายดำด่าดวดดวยเกี่ยวเกี่ยวไปตาม

ครั้นได้มากตากขนออกหม่าม บ้างฆ่าทอนทอนดำแหกรบ้างแบกทาม
 กัดจะขคอกค้ำห้าพายาม บ้างหัดลวมก้นดงไปในดำเกา ๑

๑ กนารพาทางกับดำด้นหม เทียบเทียบชมเรียงชงอนดังขรเขา
 เป็นดวงแวงเรียงเห็นเห็นด้นหม ที่ตามเหลาดัดสมเหล็ดองตุเรชรวง

กรุงกษัตริย์ทศินาหาด้นหม เทียบเทียบชมเรียงมาคู้หาห้อง
 เห็นเหวห้วยกรวยไกรกระโงกมอช

ดูปลงปลัดขังเบียดขยปลาดขวบวิญญา

- นางดำด่าดวรางวังโมเคยเห็น เทยวดูเด่นเตี้ยเบเต้นตามเนินฉา
 ขนเขาเขยงเดยงเดียบคีดามา ร่มรุกขาเขยงขุ่มขุ่มโบ

ดำระภัยด้นพิกุกเกต กระถินเทศกระทุ้มคอกชอกไสว
 พวกมนุษย์จึงชั่งชั่งดวงดวงคอกไม้ บ้างจึงได้คอกประคู้ช่อนรุชรม

บ้างทงเถาดำฮุยกุดกกระชาก เก็บบุณนาคนางแย้มมาแซมผม

บ้างเค้นเค็ดคอกกถอยด้อยดุกกรม ห่มผ้าห่มเขาไปใต้โคกหินอน

ด้นด้นทรหุยกเก็บแก้วกาหลง ถวายองค์พระบุตรศัสดมร

นางเจตอกเทียบอังกาบภูทาบซ้อน มาแรมจนทศทัให้กุมาร
 แดงเดินตัดตดนาหน้าอาศรม ระวังร่มรุกษาคณาชนาน
 ชนม์นุคนครนเครือเห็ดขประมาณ มะพร้าวคาดคมคาดตาชดา
 มะเคียดกุดักห้ามขรามถึง บางห้องงตั้งเกิดขนอยุ่รมภูดา
 ตระมคมองพวงระหวงทงพวา คกระยาขยทุกกึงทงปรังปราง
 ฝูงวิหคนกกามาไม่ถึง คอยตขงธายธมทรสุดก้างขวาง
 ไมจงงามความฤดไม่วราง พุระนมพวงเพ็ดเพ็ดนตำเนินมา ๑

๑ ถึงภูทอกยู่ทานครเฒ่า คุ้มแฉะราชภวันทด้วยทรรษา

ตรรเสริญเจริณฤทษพระเสกขร คุ้มเริงมาอยุ่ถึงรมหิมพานต์
 คีรชอบชอบเรณิเวศน์มูต ด้วรพักญเญรโหฐาน
 ไถยนเราเจ้าอยุ่แคววายน ด้วแคะนเกกพิงคกรด้วราเบศรม
 บัญหนักหนาได้มาเห็นกเป็นตช ด้วณ่ช่นกตงโคใบด้วรก
 จะหยุดหย่อนณอนธบายอยุ่หัดขม ฤคคพรนไพรจรมบา
 อนึ่งทางถถางธมทรกัศุดเป็ดยว จะตองเทยงไปทลแห่งแฉงหา
 ชึ่งเป็นคายหมายว่าตามแต่จวรา โยมอรอดานุเป็นเจ้าเฮาพรงน ๑

๑ ฝ่ายพระองค์ทรงพรตพจนารถ อนุญาตโยมไปให้ด้ว

รูปรัชผาลพระอภัยไปนุร ักบพวกทศษยนงอยุ่ท รชย
 ตจวนดาตาดนหินเป็นคณแข็ง มีเรยงแรงรับไปได้ไซด้ขย
 เมื่อพบพานบ้านเด็กแต่เมองนอย จงไปรดบ่ด้อยให้เขาไปตั้งใจจง ๑

๑ ขอมนทรนทรนคชดหคถ โยมไม่วรชชคความคามาประดงก

พระอภัยใจมาคเหมือนญาติวงศ์
จะกันห้องให้ส่งบายข้างฝ่ายพระ
สินสมุทรก็จะได้ไปกับเรา
แล้วอย่าดาตบตบประณตนั้นม
สินสมุทรยุคนางไม้ห่างไกล

นิมนต์ลงไปภคตราเวลาเช้า
ไว้ระโยมจะส่งตรงกับข้าว
จะได้เบ้ามีเงินให้ยื่นใจ
ดงจากจอมเขาเงินเหน็ด
กตัญจงในภคตราพอสายฉันท์ ฯ ๑

ตอนที่ ๑๓

พระอภัยมณี โคธสารเรือนางสุวรรณมาลี

๑ ฝ่ายอาจารย์ท้าวศรพิศ
ให้ของศพระอภัยไพโรทงน
แล้วดัดอนดั่งกรงนเป็นที่สุด
ไปข้างหน้าตาถึงทศขจน
พระอภัยไพโรพร้อมหม่อมประจันต์
ผู้รักแแรกแยกกันนั่งตั้งวราย

๒ ดั่งตำรของศพระอภัยเมื่อนักดา
กตคะหนงถึงนางเงือกนามขย
นจจาเข็บเคยเห็นขยเขย
ดั่งตำรแกวดวงดาวดวงนย
จจาจะดั่งบงอรสมรมง
รำพึงพดางทวงตาพระอาจารย์
ถึงข้างเราเด้า โคนท โยมเงอก
เคยระระงคิงหรงนางโคยน
เห็นพระองค์ทรง โนมโธมนต์
แถมค่านับภกฉนทจ่านรจา

๓ พระ โนมยงทรงคิดได้ยินถาม
เส่นหาชาวรณรอนฤทษ

จึงเขียนเวทวิทยาวชิรายัน
ไปบึงกนกกายาในดำรด
ไม่มอขมุคแต่วกให้หจะเบ้มผล
ถือพระมณฑป ใจแดงไมตาย
เดาศวคคิตามดั่งบังจคตหมาย
บางโคโรตตายดั่งคณนตระบอช ๑

ยิ่งรอนว่าจวนใจให้ตะห้อย
ครจวกรกตขยดจวทไปเดยโกตกัน
จจะเหงแปลาเบตยว ใจเมอนายฉน
คร โศคคตยเดย ใจอวดยดจว
ครนจะนงหมอนนงศกดั่งตำร

จกตถานเดยเบคเนนคทรนท
พระดอชเกยททกวรณนงมตดงกหิน
แหวกวารนรบรคตขนมา
คยอถคตคขนบนแท่นทถณนผา
เดคจามำคค้ำท้ออะไร ๑

จะบอกความมีใครบอกออกมาได้
ภูจนพวงดะธนทถนพาคา

นางเงยหน้าชานามดังตำบวง
 เมื่อดูหน้ามิด้าเกาเขาแฉะมา
 คินตงต้องพระชนกทปกเถา
 แฉะ ไปถึงชานบุรีเรือง
 ดังกบตวงจึงจะกลับมารบของ
 เห็นด้าเกาเขามาถ้ำมิไป

ไม่บดบังบอกแจ้งแห่งมัจฉา
 พะดาโดยด้ารไปบ้านเมือง
 จะด้วยเคี้ยวทุกขตรอมจนผอมเหลือง
 พอแจ้งเรื่องทุกขรอนไม่สนใจ
 ขยำมือหมองหมางจิตคิดตั้งอัย
 โหนจะไตพบวงศ์พงศ์ประยูร

จำจะจากพรากพดตำกัจเจ้า
 ขยุงคคีร์ดีตาอย่าขาด

อย่าธรรยเคี้ยวถ่ายถ่ายไม่ขาดสูญ
 ขงเทมพณผาดกทุกเวลา ฯ

๑๑ นางเงยหน้ากักรังรสดีดัด

ดังใครบดคชดงชวงให้ดังธรร

จะทานทตชดต้นพมบญ
 ดวยพรนศดกตวกลยมีเสียดมกร
 ทงทรวงศรรักนทได้ตามเคอณมถย
 วานของนมครรภ ไททวนหวาด

ชดนำให้ดหลังตงพรงพราย
 ขงเจอนผดพยานาทศิตมาคหมาย
 ดังด้ารกายอัยเคศนทททรมาน
 ไม่นญาคชานมายกจากถถาน

เห็นแดงคทรวงชรมเมอกนศร
 กังอัยไปโหนเดยจะผาดุก
 พิไรวัก้าธรรคระทศระทอ

ไมดังด้ารชดเดย โทเมยมวบ
 ถ้าเขินนุกผดยกระไรใครจะชงย
 ดังจะมวดยมรณาคดยชชาติ ฯ

๑๒ พระพังก้านาเนตรตงพรากพราก

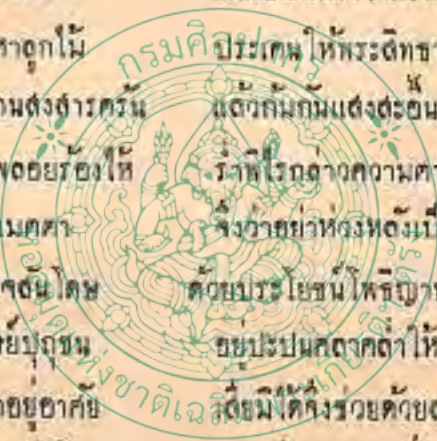
โอเพื่อนอกรวมจิตพิศมัย

ไมทุกขรอนหรือจะจรรจากเจ้าไป
 กังจากไปไรว่าจะผาดุก
 ไมแกตงกธาดน้าว โหนประโตมตง
 ชงทรวงศรรักนทอย่าได้ปรารภ

นังนใจจ้ดฐาตุดคตง
 เหมยณอุมทุกขไปดักเทภฐเขาตง
 ดุคคตงนัยนางปราน
 ขงนอบนงนบตอพระฤาษี

จะฝากฝังฝังใจด้วยไมตรี ให้เป็นที่พึงพาดีกาโยม
 อย่าครวญคร่ำกำสรัดต้องตนัก วัฒนพิศวีรวิญชงจะหมองโฉม
 ถึงศอกไปใจเฝ้าอยู่เฝ้าโถม จรุงนะโยมเงือกนัยกตชยทุทย
 ถ้าโถมฉายฉายวางเห็นชนชย่าง ว่า เหมือนแกล้งฆ่าผวกรกให้ศกนัย
 จงผ่อนตามทรมานยอมอย่าตรอมใจ เหมือนช่วยให้พญาไปธานี จ
 ๑ นางเงือกนัยสร้อยเส้าให้เหงาหงม นาคาปริ่มเบี่ยมคามาเรศวี
 สร้อยสร้อยผวนนวกกับตาม งามของนโมทานคามาพระทศ
 คยชระพระกมเบมทอย หลงเห็นจรงของพระองค์ไม่ตั้งดี
 แดจะห้ามความรักหูกอวย ไม้เครือโคตยจะดงไปนบนาน
 ถึงใครชนหมนแด่มไม่เป็นเหมือน พระระเพื่อนยากโร โทดสถาน
 เกษปกเกล้าเจ้าคาใช้ดำราญ นคนนาคจะ ได้มาเห็นหน้ากัน
 ในทรวงระของนมแต่ให้ก แด่นวโยคญาทถากอวัญญ
 เบ็นต้องทุกขทงทนามครวัจ จะเขยนคน โคไปกไมรู
 ออกทุกขหมงตงตอทนมวราช เปரியบเห็นชนชย่างหญิงร้ายฉายอดดู
 ฝูงมัจฉานาคินทร ในต้นชู ทอดรูกจะว่าเป็นวาคี
 โทนระทุกขตงของศพระทวงโฉม จะคยงโทมนต์ไปโนวัด
 ด้วยแสดทงซ่างหน้าโนวาร ไม่นทอาศยทโทนเดบ
 คยงอดชยยากยากไรจะไม่ยอม เจ้าประคุณทุดกระหม่อมรชงน้องเฮย
 เกษดำราญการโพ้พระไม่เคย ผู้โตเดบเราจะมาพยามาต
 แม้นน้องไปคยงโคจะไปตง ให้พระองค์ถึงปราดาทราชฐาน
 นางครวญคร่ำรำให้อาดยิตาญ พระสงัดวโรศกาแฉ้วพาท

๑ พระอภัยพรหมนั่งอยู่พรหม ประณคนอนบนบัลลังก์พระฤๅษี
 ต่างส่งสารทันทูโศไชยวรี ยุกุฏองศ์เคียดจะเปิดยอใจ
 แรกฝรั่งองค์พระทรงยศ ต่างกำธรวดเศร้าหมองไม้เอนงไธ
 พิโรธว่าพวักัดด้วยอาศัย พระอภัยว่าพระองค์อยู่จงดี
 ไต่ฟังบุญอุณเอด้าทุกเช้าค่ำ มีทหน้าแทนทศบศร์
 จะขาดพากันไปวันหนึ่ง เหมือนไม้มีความรักพระนักษรม
 ไกรจะตกนำทาทาอกไม้ ประเทมให้พระดิททาเวดาฉิน
 เมื่อคิดไปใจหลตามส่งสารครม แดงกมกมแดงตะอนกถนาคา
 แรกฝรั่งรอยพอดยอของโศ ราชโองการตามภาษา
 พระโยคีมจิตคิดเมตตา จงว่าชยวาทองหมองเป็นกวด
 ประเพณช้พร โศชัย โศชัย ด้วยพระโยชนให้ญาณการมรรคผล
 ไม่พอใจให้มนุษย์มฤตม ชยประปนกลดถดำให้รำคาญ
 ซึ่งชาวเจ้าเข้ามาอยู่อาศัย ล้อมได้จึงรวยด้วยส่งสาร
 ไม่ประดงกัจใจจะใช้การ ชย้าเป็นภาระชุระที่ไม้มีใคร
 ชนของฉนมนเผือกผดามต แต่เก็บทอนกแผ่นดินกินไม่ไหว
 ช้างทองกุฎยอกทงกชงไฉ ไม่พิกไปไกลยากถ้าหากาย
 ชย้าเป็นห้องหมองหนักจักไปตั้ง จะได้องเกศราเวด้าย
 แดงหน้าหน้าพาเดินตามเนินทราย ศิษยทั้งหลายเวดัดชิมมาพร้อมเพรียง
 แดงเห็นดำดำเการิมเขาขวาง ไปตามทางจนจนกันชั้นเขดียง
 กรุงกษัตริย์ตรังนิมนต์ชนบนเตียง ชยพร้อมเพรียงนักถมกรมโน

ดินสมุทรกุมารกักรานกราบ แดงอุภาพพุดจาซซนมาลัย
 พระเจ้าคามาเจ้าเภากับเขาโย หรือจะไปด้วยกันขยันที้ ฯ

๑ พระทรงคีตยีนคาคาเป็นว่า ตาคองมาตามคิ้วถวดจะหนี
 ไม่บอกเจ้าเข้ามาคางขย้อย่างนี้ จะตยงค้แนแฉ่วไม่แฉ่วเฉย ฯ

๑ กุมารว่าถวอนตยงขยันทวาน ไม่รักหลานแฉ่วหรือธาเจ้าคาคาเฮย
 พระมารดรอนชวนให้ชมเสย จ้งหอบเฉยถันดาพระธาวารย

ดิทธาเฒ่าถาวถวองค้ถาวถวองถวอง ถังน่มม้งน่มน่มหน้าไม่วาธาน
 กษัตราถวองค้พระทรงญวณ จ้งประทานโทษทวองค้ถวองค้
 ได้เดินถวองค้ถวองค้มาบ่าบ ถังกันชานบ่าบถาวถวองค้
 อย่าให้เป็นเวรไปแถไพรวัด จะค้ถวองค้ถวองค้ไปช้านาน ฯ

๑ พระมหาถวองค้ถวองค้ถวองค้ ถังญวณถวองค้ถวองค้ถวองค้
 รูปไม่ห้ามห้ามได้ให้บ่พทาน ไกรค้ถวองค้ถวองค้ได้เอาไปกิน
 ฝากแก่พระอภัยไพรวัดถวองค้ ถวองค้ถวองค้ถวองค้ถวองค้ถวองค้
 จะเดินทางถวองค้ถวองค้ถวองค้ ถังถวองค้ถวองค้ถวองค้ถวองค้
 ถวองค้ถวองค้ถวองค้ถวองค้ถวองค้ จรดถวองค้ถวองค้ถวองค้ถวองค้
 ไพลยถวองค้ถวองค้ถวองค้ถวองค้ พระธาวารยถวองค้ถวองค้ถวองค้ถวองค้

๑ กรุงกษัตริยจ้ค้แฉ่วแบ่งเป็นเขต ถังถวองค้ถวองค้ถวองค้ถวองค้ถวองค้
 แฉ่วถวองค้ถวองค้ถวองค้ถวองค้ ถังถวองค้ถวองค้ถวองค้ถวองค้ถวองค้
 พวองค้ถวองค้ถวองค้ถวองค้ถวองค้ แถถวองค้ถวองค้ถวองค้ถวองค้ถวองค้
 ครนถวองค้ถวองค้ถวองค้ถวองค้ถวองค้ ถังถวองค้ถวองค้ถวองค้ถวองค้ถวองค้

พวกพุดพดนักกรดอนส้ม

บ้างชั้นช้อชวณกันเข่าชนกวัน

ฝ่ายฝรั่งตั้งเขมเต็มชำนาญ

หมายฮิด้านดำคัญเป็นมันคง

ออกจากทศใด ไบรณ ใต้เต่า

ถึงหว่างเขาคอยดมดมประดังกั

ใ้ให้นายท่ายบายหน้าเกศราตรง

ฉำเภททรงแค้นมาในดำคร

ดูอย่างฉ่างทางเปลี่ยงเคียวฉันโคษ

ถ้วนเขาโรดเคียงถันเป็นหอนัดถชน

พวกขุนนางต่างเอกเขนกนชน

วังตระกองเรื่องฮิเหนาชาวชวา

บางคิดเขยงเพลงยาวเมื่อครวญบัก กงไปฝากมึงมิตรรณินฐา

พวก โยชัตกรับรับเชภา

ตามประดำไม่ชบายพอกศตายใจ

ถ้วนห้ามเหนแค้นฉ่างคางฉันม

ชวณกนชมมัจฉาธาไหล

ควยดมรณคณคถวยดบายใจ

ดูเขาไม่คองคางคามทางมา ๆ

๑ ฝ่ายพระองคทรง โดมประ โดม โดก

คอยฉ่างโคยฉ่างทุกขเป็นตุชชา

ถักกแทนแค้นชบายท่ายเกศกร

เรยกลูกยาเขามาตามถังความนง

เขานชนเริชเมอศกนฉนชน

พระบุตรีจากระโรทโหนบาง

จงเด้ากความคามคำยาอาหารง

พอเห็นนางกบเจ้าเฉยัมแยม ๆ

๑ ฉันตุมกรบุศราจ่าพระแม่

ทำนคิแต่พระบิตาว่าตาเหตม

แต่เขมนั้นเห็นเขาเผ้ากระแชน

ทำตอมแถมตตเคียวถักฉัดกา ๆ

๑ พระพิ้งเจ้าเข้าใจเห็นโคยชอง

เคียงประคองรับชวญคด้วยหรรษา

แต่ถ้วคำทำเป็นไปเข้าใ้ชยา

จึงบอกถ้วบิคุรงคณจงใจ

ถักถ้วทบุรเริชเมอฉฉถก

จะฉาดักชอกเป็นชಾಯูชอาศัย

นางหงส์กษณิกก็เพียงรักเพียงไร
 แต่จ้วว่าพ่อชอขิมตไ้บเจ้า
 กิดคะนังถึงรักยาพิณ
 ดุริยตงในน้ำพอกำพอบ
 พระกุมารกรานกัมบังคมตา

แต่พุดจาย่าให้ใครเขาไ้ยิน
 พดางหีบเขาทรงหม่อมกวิต
 ให้ห้อมกถันร่นร่นช่นฉัญญา
 เขาจุกคบโคมรายท่งซ้ายชว
 แล้วเมียงมาหาหนพระบุตรี ฯ

๑ นางกษัตริย์ตรีตเรียดไ้รชวราช ชนร่วมชาตั้นแอบชุกรามารศรี

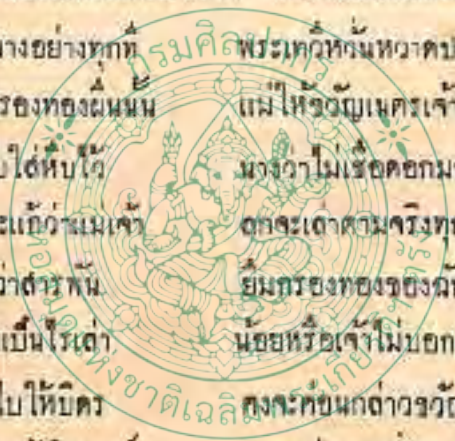
ไม่เห็นห่มผ้านางอย่างทุกท
 จึงถามว่าผากรองทองผ่นพ
 กุมารว่าฉับใจได้หีบไ้
 ดินตมทรดุคจะแก้ว่านเจ้า
 พระบิตรวงอนว่าดำพิณ
 พระชิตาว่านนั้นเป็นไ้เรเดา
 แกตังชอผ้าตไ้บให้บิตว
 ทำชั้ชั้ชัคใจเขาไ้ยาดั้น
 แต่ไปไม่หลุดออกจะชอกตรง
 แม้นไปถ้งเมองผดกจะตักหา
 จะตองไ้วไซงานการนคร

พระทวทึงทหวาคประหลาดไ้
 แม่ให้ชอญเนตรเจ้าเขาไปไ้
 มงว่าไม่เร็ดคชกมาหลุดกั้น
 ดกจะเดาศมจรงทุกตังตรพ
 ยมกรองทองของฉฉินไ้ห่มชน
 น้อยหรือเจ้าไม่บอกเผ้าหลุดกุดชน
 กงจะกั้นกถ่าวรวัญเป็นมันคง
 พระหน่อมาถ้งกถอนวอหง
 พระบิตวก็ตังมาให้ว่วงอน
 ชอเป็นช่าพระบุตรีศรีตมร
 หรือมารดรเคียดใจไม่ไ้ยคั ฯ

๑ นางพังก้าทำว่าน่าตังตว

แต่จ้วตอขคำทำว่าชยาพาท
 ช้งพระองค้งใจจะใครพ้ง

ช่างช่อนหวานน้อยหรือพระฤาษี
 คนทงนเขาไ้ยินจะนินทา
 ไม่ตมช้งหมายมาคปรารณา

จะรีบคำจําจนพันบ้ญญา
เจ้าดังถวมาขอให้ออร์ด
พอเรือซัดพัดศพรากมาจากวง
แมนไปถั่งซึ่งเขตนิเวศน์ถ่ถาน
ต้องจําใจไปตั้งถากบ้ธามี
ซึ่งบ้ศรธ่ธอนมาให้อวจากถ้ว
ทุกถนหม่กรวมจะจําใจถ
ขอบ้กมธ่ธม้เศพระธานถ
นางกถาวถถถถถถถถถถถ
จ้งตอบความตามประธานบ้ถวถ
จะซึ่งถนไม่พ้ช้งเป็นโร
นางพ้ถ่าทำห้ามเมือยามถค
พถางแย้มน้ถ้วธรวถนถถถถถ

ด้วยมารดาจเมโธอยู่โพถ
พระทรงยศถให้ถงใจถ
พถถถถเห็นจะมาช้ชาน
จะจ้ดแจถถถถถถถถ
มีรถจะกถถถถถถถ
พถถถถถถถถถถถ
ถถถถถถถถถถถ
ถถถถถถถถถถถ
ถถถถถถถถถถถ
ถถถถถถถถถถถ
ถถถถถถถถถถถ
ถถถถถถถถถถถ
ถถถถถถถถถถถ

บมบรจกรถนนางประถบให้ถถถไป ๗

๑ พถพ้ช้งเข้าถถถถถ
น้ชมประถนบ้กมถถถถถ
ถถถถถถถถถถถ
พระถถถให้ถถถถถ
พระถถถถถถถถถถถ
เหมือนตามถถถถถ

ถถถถถถถถถถถ
ถถถถถถถถถถถ
เหมือนถถถถถถถ
ถถถถถถถถถถถ
ไม่แจจ้ถถถถถ
ถถถถถถถถถถถ

แล้วจกจกาคากรุดนพ

จะหาไหนได้เหมือนนรุตตเดียวตาย

จะเล่าโฉมโฉมขงให้ปดงจก

เหมือนขอเห็นาเผาเมืองเรองยังมี

แล้วครัดรียกอุกยาเข้ามาบอก

เขาไปดงจกทำเป็นว่าไร

เพราะเทวดาครัดรียกอุกยา

ดงแต่เขาเผานงดงอุกยา

เขาในหองเห็นขงคนางนงดกขณ

ดะขณว่าถ้าอุกกระอุกกระไร

พอเป็นไรไม่บอกอุกให้แรง

แมร์กเขาเท่าเทียมกับขง

กุมารว่าเพราะพระแม่เจ้า

อุกจะมาตามัวเดียวด้วยกัน

๑ นางทรงทงขงให้ดงด้วยนง

ดงดงทรสุดดีไม่ม่าย

พระบิดาขงบาทจะชาติจิต

พระแม่ครัดรียกอุกยาให้ชาติทาง

พระน้อยใจไม่อยู่จะดงมัว

พดขณแ่งอุกขณขง

ที่หมายมั่นว่าจะดงมหารณหมาย

อุกผู้รายขงขงดงดง

แมงดงมกคกจะพาดตาหิน

เราขงดกขงอเห็นาเป็นเท่าไร

เจ้าขงหอดกขงแม่พดแก่ใจ

ว่าขงดงขงขงขงขงขง

กึ่งนงนงมีดงดงมหารณหมาย

จนคกขงขงขงขงขง

ทวาขงขงขงขงขงขงขง

นงขงขงขงขงขงขง

ขงขงขงขงขงขงขง

ขงขงขงขงขงขง

ไม่ไปขงขงขงขงขง

ทำขงขงขงขงขงขง

ขงขงขงขงขงขงขง

ทำขงขงขงขงขง

ดงขงขงขงขงขง

ไปขงขงขงขงขง

เพราะเหตุขงขงขงขง

จะพาดขงขงขงขง

๑ นางฟังบุตรดัดธวาทอนาถนึ่ง ก็ตว่าจริงใจไหนนึ่งขอญหาย
ด้วยความรักหักห้ามความระอาย จึงปลอบธำยธวาทว่าอย่าอาศุร
ไปแจ้งความห้ามของศัพระทรวงยศ

แม่กรูวับคาอนูก
เมื่อมีฟังยังคิดพิศว่าดี
ไม่ทานที่ขัดห้ามจะตามใจ

อย่าเพื่อปลดเปลื้องระอาคมี ให้ระอาคญ
จึงต้องทุดตามจริงทุกตั้งไป
เซตธาดตามแต่จะแก้ไข
แต่อย่าไปไหนหน้าว่าคาญ ฯ

๑ ดินดมูทรดัดธบายหายดิธอน
ตุลจะคำคำคัยปฎิญจน
แล้วจึงผดุนหมุนมาถิงคาบตี
ตุลไปทาทกษทรพระนยชมตง

การมรณวงวอนด้วยออนหวาน
ไปอารานขอชีวิตพระบิตรงค์
น้อมประณทศทศความตามประดังค
วตามแต่ของศัพระบิตาจะปรามิ ฯ

๑ พระอภยไคยอินดินมูทร
แท่นงนักรวิกคราจนราศร
จึงหีบขำมรงค์เพชรเจ็ดกรนรี

อินดินมูทรเห็นหามารศรี
ขึงหืออวลโถมประ โถมถาญ
ได้พระหืออวลโถมประ โถมถาญ

เจ้าเขาไปให้องค์นางนงคราญ

เป็ดยมตั้งวางมาให้พ่อจะชธรม ฯ

๑ ไอรสรบอภิวันท์แล้วฉ้นผาย
พระบิตรงค์อนต์มายกถายชารมณ
แล้วฉ้นบนชยชอบกายถวายนหวอน
แม่โถมยงจงประทานตั้งวางวธรณ

ถึงโถมถายชธรมชิตฉินทงน
แต่ยังตรมครอมใจด้วยโถมถัน
พระว่าเม้นตุจรีทชยามัดฉัน
เป็นตุคัญจะให้อ่างค่างพยาน ฯ

๑ นางยัมหีบขำมรงค์มาทรงได้
แล้วแกลงงานาเบอเหตุธวาทาญ

ชอบตุกัยวาจาที่จ่าชาน
ไม่ได้การเซโกเม้นโยคิ

ไม่เรียนว่าบำเพ็ญให้เครื่องครัด
 แม้นมิให้ก็จจะว่าไม่ปราณี
 แลวโถมยงทรงถอดตั้งวางรศัน
 โยธรับอภิวาทแฉ้วนาศกราย
 เข้านั่งชดบิคุรงคแฉ้วส่งให้
 ก้อยดูบหตั้งดูยกยาแฉ้วพาท
 แฉ้วเอนองศลงเชกเขมกเขมอ
 พุดตั้งแกวแฉ้วตาพะวงาม

มาเบดิยณผลคกับตั้งทานาบคดี
 ถัดวแต่ที่เธอจะทำโจนหน้าตาย
 ทำจบหัดถึยให้เอาไปถววย
 มาห้องท่ายเบศตราโนวราศรี
 พระดีใจคังโตโถมนางโถมกั
 ชย่นอนนเกิดนะเจ้าได้เอาความ
 พระเอกเขยอชกับคักแฉ้วชักถาม
 ตั้งถ้ามยามเคยนลับคังหัดบไป ๑

ตอนที่ ๑๔

พระเอกมณเฑาะว์มดก

๑ จะกล่าวถึงนางผีเสื้อเมือกขาวนั้น ไม่ตายมันไปภูเขาหยาซึย
 เกยทองนำตัวตุ่มกรโท ให้ผีไพรภักพรายรายระดัง
 กตวฤถยาธำมะหิมพัน เป็นภงดมให้ตมถัดหวง
 ครนเห็นชยหนางหางงอพออนคาง ษนบยงอชยเรารวางกลางคองศา
 ไนดมเมื่อเรือแถมออกจากเกาะ ไม่นินเพราะโยคัมคาศา
 ทานอานมนคคตจกบคณยนิศา จึงเมกรวดงงไปโตหยาตัน
 คอัมพรายชายตางอชยษนชก เขามวยอกเทกให้จิงโตตม
 ษะโงกษะแงแถตชะยงษน ตระนหมเฆาตกควาว
 อนหางยภษจกษเดมอทพย เห็นตบถบแดนไป ใบชาชว
 ตูโถอนกจกแถตถนตมคาง ธิชงเรียกบถบอภคความตมให้ตม
 พวถมพรายธำมตุ่มทรตมตม บ้างแถตถนเห็นชกตาดตาดถน
 เดยงโกรมครามตมคตมเป็นหิมพัน ทะเดตตงจะตมถมตมตาย
 ชวหนางมารหาญชกตมชกโถม จังกระโจนโจนโตไพรทงหยา
 เดยงศรคตมคตมคตมคตมคตมพราย ภูเขารวางพังทลายทะลุไป ฯ

๒ พอดำเภาดำทรงพงศกษตรีษ ออกแถตตคตถางมหาชดาโหด
 ชวตบหำวาศรไม่มภย เห็นเขาใหญ่ในทะเลหิมชนเมฆา
 ตระหงานเงอชมเดอชมตบระยบยบ ยิงตบตบแถไปโถถนททหา
 พอดันแถตตฤยชนชยา ในเวหามักคตมชชมบง

พวยหวนม้วนคดจนเตียงครนครก
ยังตกคตจนคตจนคตจนคต

ฉันทพักโทดามาข้างหลัง
เพียงจะพึงแผ่นผาดูราชการ

ดำเภาโผน โผน โผน โผน โผน
เหตุดำค้ำคันทนพวกคณางาม

หางเดือพอดัดแพงพาดคเตียงฉาดฉาน
ค่างเซชานชอนทรงไม้ทรงกาย ฯ

๑๑ ตั้งธำรท้าวธำรดูปร่างคณางาม กอดตมกตองควาระมาหางาย

ฝ่ายผู้มบค้ำชอชดูรกาย
จรดมดำดำเภาเขาไม้คต
ศวยเศระเจทมนพคตทงนหม

กบฏคพรายกของหนาทมาทกน
แต่เห็นไฟอ้อมเหมอมนกบเชอมนรช
ประกษกนผดง่างให้หางศว

แต่พอกพรายรายก่าบค้ำคตอง
บ้างแถบจนปดศทาให้มาคต

โศกคองหอดนหอดชกบังคตอกทวิ
ธำรทงศวค่างค่างในคตางคณ ฯ

๑๒ ฝ่ายพอกพดจนธำเภาเผ่าจนคต จนคตใหม่มอ่งพางเซาทงผน

แซกฝรังนงรายทนายบหม
ผยงทงตามคตไปจน โศกธำร
ทกอำนาศนาคเตียงธำนงชอง

ดุษณนยงประคตเตียงคตอง
ทงศวนางผดศนมาทง
โศกคตองคตองคตองคตอง

ยุดหางเดือเรือเชยงเพียงจะควา
คณกจรจคตพอดคพรายบางจายวง

พอยคตนชำชคตกระแทกคตแตกผาง
เตียงธำรคตองคตองคตองไป

พอกมชรายวายนบหมคตอง
บ้างค้ำคตคตคตคตคตคตคตคต

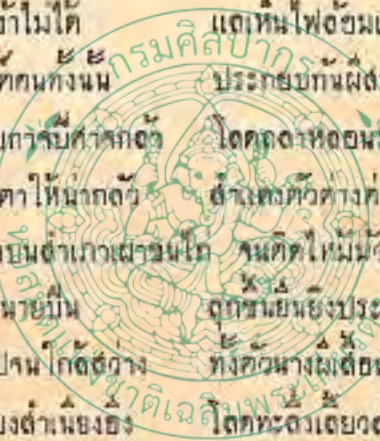
เทยวคตองคตองคตองคตองคตอง
ผู้มปดศทาใหญ่โศกคตองคตองคตอง

บ้างคตคตคตคตคตคตคตคตคต
จนมากจนคตคตคตคตคตคตคต

คตองคตองคตองคตองคตองคตอง
ชองคตองคตองคตองคตองคตอง

คตองคตองคตองคตองคตองคตอง

พอยคตองคตองคตองคตองคตอง

ดินธมฺพรธรรคิภพระชิตา เขาได้ฆ่าแบกถวายด้วยดินธุ
 ฉายจันจามพราหมณพวกแขกฝรั่ง ฐนฐทตงปตจาโธมาแตราหู
 พระอภัยได้กระตาดนพานประศุ ก็คิดถึงครู่เกาะภาวณาไป ฯ

๑ ฉายนางผีเสื้อธมฺพรชนมุกโณม โจนกระโจนจับบุตรหลุดไปได้

ระจับผวจดจวนค้เป็นพันใจ แต่ใจโตได้โง่งผางมากตารกิน
 ค้วยเคระพระอภัยจะไม้มวย พระพายช่วยพัดพามาบนค้ดิน

พอแดงทองตองต้วางนทางคัพม กงหากคนค้ินเขาดำเนาเนิน

พระหนนางวางวงจวนถึงชร หยบประยอเงยอผาศิตาเนิน

ผีเสื้อโต ไปถึงเขาดำเนาเนิน โหเสอญตมตกลองคูกคตาน

คะจนเขาเตากอนฐนไม่ได ด้คยาอัยแหทานาตงตาร

เห็นผวงพงพาบตงกราบกรวม แดงจวงจวนพอนทวนค้วยมารยา

พระรูปหืออพอคณตรงมมเยอ โอนเคยหือบตงกถองค้ินหา

นงอชค้ินดำพยายามตารพระมา ค้งนทานมยบงอชยามางเนิน ฯ

๑ แดงตงตารพระอภัยโอดกษณ หนนางยกมอชยทหหาแผนผาแผน

คะตชไปก็ไมรอดเป็นยอตเนิน ค้วยตุงเกินแรงกายจะบ้ายบั้น

เห็นจวนคนบ้นภาวนารา บรุกรวมศากาวิชาค้ด

พอพวกไพร่ไทยแรดฝรั่งจัน มาตงคินเขาจวงชางคร

นางยักษเห็นแผน โอนจะ โจนจับ แดงกชยถดบคตงตชค้ชยตุง

แขกฝรั่งวางวงจวนตงคต ฐนตงท้พระอภัยได้ทงวอ

ผีเสื้อนาราเรียกมบรวรทต พระทรงยศก็เยมพกครมาตค้ินนอ

นงเคยโต โหนงนคตงคอย นตุงนอชยไปชอไหนไม่เห็นมา ฯ

๑ ฝ่ายพระซังคักรัง โคมประ โดมจิต

เห็นนางผีเสื้อสมุทรสุดศรัทธา

จะนงขอขมาอย่างนกกมชอบ

คือขจิตพืดคือว่าประดำจมน

นแนนางผีเสื้อเขาเหตอแดน

มาตามคิดคิดอาณตตามชิว

ทั้งถนอขอพอดขอพรากไปจากตอก

เพราะหมองหมางนางงามตามประสาญ

ทกจนพรกษาดกกราบท

อนนทพรชชกชททักทาน

จะขบเล็ดขเรตเนอหรือเถอแ

อนชวาคมนชามาไม่อาถย

๑ ผีเสื้อนาชาวามจจาเฮย

ซึ่งตามคิดคิดว่าพระเมตดา

พระกตบตรงศตรกถวายกษราย

อຍเกาะแกกพิงดวาทกานนครน

ทั้งตอกเคาเขาโวมให้พบ

นำพระทยโมเอียงเป็นเทยงเท

จึงคองศคคคตามคยคความรัก

กับพวกกษัยพริงพริชมอยุจอมผา

ไม่หาญกล้า โถดคจคด้วยกตวมนค

จจาจะคอบนางยักชชกตักทน

จึงชมนบนแน่นผาแฉวพาท

เฝ้าคุมแก่นชนแถงวาทแห่งหน

จะมคคชรายให้วอยชนม

แฉงนคคคตายเป็นไม่เห็นทน

จึงทกชนแทบกายจะวอยปราณ

ตเวตของปอดคทวงโยในดงดว

เจ้าคองทวทกนนางหรือชางไร

กคคานคคปรวรกนชธณาดย

ชยยากจนใจจเคยตกา

ไม่เห็นเคยทวาทกนนหนกหนา

ตามประสาผวเมษไม่เสยกัน

ไมกตากรายกตวเกดยคคด้วยเคยคณก

แต่ตักจนหนกไม่อาถยแ

พากนทลบดวททางมาห้างแ

จะโงคเคออดยคไม่

พระทรงศคคชชางชนางหน

ไม่นับถือฤกษ์ยามหรือ
 เวงดีกหมาจะโตไปตั้งกัน
 เป็นคาบดฤกษ์กัมม
 จะชนจากบาบหนักนทรวง
 แดวถูกของรองประกาศมีคำจราย
 มีคำจแรงแฉดงศักดิ์มากถว

จะทอดทิ้งเมยไวด่างไม่ชน
 ขย้เทศน์ธรรมเตยไม่พอใจฟัง
 พระเป็นคูของขามาแก้ตง
 ก็ไม่ฟังคงจะเฝ้าอยู่เอาตว
 ทงภูตพรายพรงพรอมเรือดอมผอ
 นมิตควโตตาถ้ายัน

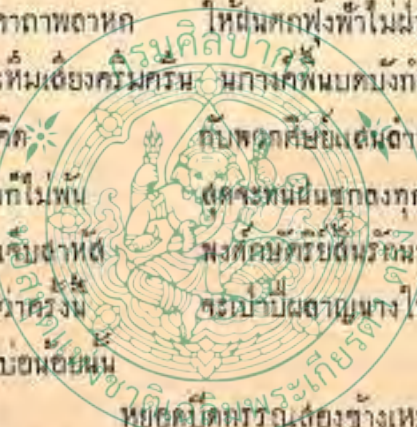
แเดวนางมารชานคาถาพลาหค
 ทงพารชงกของกระหมัดยงกรรมครน
 พระอภยไม่วทจะคิด
 จะหนนางทางใหม่กไมพน
 ไทนจะถูกลูกเห็นเขมธำหัด
 ชงปรกษากนฝรังวาทรงน
 แดพวกรเวาเอนานชนชยนิม

ให้ฝนทกลฟงฟ้าไม่ม่่ามีน
 หนการกพนบตบงภาทองมนค
 กบพวกลศยเฝ้าธำบาคชองศากฝน
 ดัดจะทนนชกตงทุกท
 พงคณกรยดนรชนางยกล
 ชรบาบผดจกนนางไหวจางจาย

ทยอศบิตกรวณเสองชางเหมือนชอยางหมาย

พวกลไพรพรอมนอมค่านับรับอบาย
 แดวจนทาทาคัดพระทศพล
 แดวถอกบิตทานธำจรายให้
 ชนหยุดยงนงแแทนแผ่นศีตา
 แดวทรงเบำบแเดวให้แจวเสียง
 พวกลโยชมธ่างทงนางมาร

บิวณมาตายห้อยอดหูทุกผู้คน
 เขาเครื่องคนแคงองค์ของกา
 แฉงพระทัยชอกจกชระวาทมา
 ภาวณาชำคมเรียภตมปรำณ
 ต้อยคธำเนียงนอชอกฉเวกหวาง
 ให้เสียงชำนชบชำนฉวบหัวใจ

แต่เพ็ดพียงนง โยกัน โงกหุบ
พลเดี่ยวบักแหบหายลงไป

ตงหมอบซุบชวชนรบสัดมใส่ถ
ก็ขาดใจกษัตริย์วายชีวา ฯ

๑ ครั้นสิ้นหายพรายผีหนีไปหมด พระทรงยศแด่คุณบุรุษ

เห็นนางไม่ไหวตั้งนั่งนทรา
จึงปลุกไพร่ให้คนรันทงพวก

ก็รู้ว่าขาดใจบรรดีย์ดาญ
เหมือนนุทหนวกรี้กไรก็ไม่ขาน

ตั้งทำใบไหวธวานางมาร
แซกฝรั่งทนนต่าคณัน

ถึงแก่การมรณานิศาตย์
ถูกรบแตรยักษเห็นตักษย

คางยอเหตุให้นาลายหนีหายไป
บางพรนาคคตถกยงนิกแหง

แตรอวยชัยขมมขางตขง
หรือนางแตรถนทวามารยาหญิง

แซกฝรั่งตงเฮาหินทว
พอโพดเพ็ดเงตาภิรมนาค

ไม่ไหวตั้งตายเทแตรแม่คุณ
ตวงตลาคตบเวาเราชวน

กระจงแจงแดงคณหรือคาวญ
พระโถมยงตงตารตเดยตมทว

เดียงตถกนรอนรียงทองศรมทว
มาตงตขรจวตมชยทาคหิน

ทุมมจฉากาแรงจะแยงกัน
พระจิงชวณแซกฝรั่งตงพรทอม

จะปลงทัพเดยให้ตงพนนทว
ตงจากจอมเฮาเจนตงเพินมา

เห็นศพนางพลางพิศดูพิศตรา
ตถพระองคตงนงขางคีโรตม

ชตนาคตอนตตรตงเวชใจ
ตมาโทษนางยถกยทตกษย

พิไรว่าพรจวาคตอชตย
นิจจวเชยเคยอชยในคุดา

ตงอนให้ใจหายเดยคายนาง
เจ้ายศต่าทัพรณนบคไม่ชตขวาง

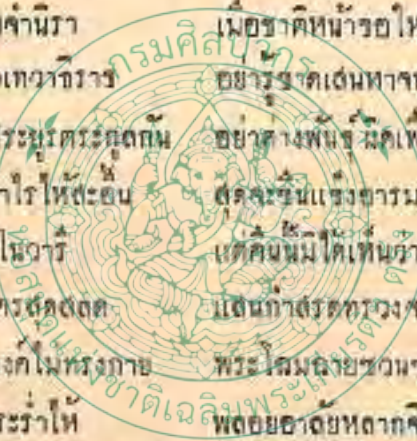
จนเกิดบุตรสุดตวาทนราศร้าง
ได้พบกนจนเมอตงเกาะแก้ว

เจ้าขางจวางวิญญาจิงมาตาม
พห้ามแตรเจากยงไม่พห้าม

เวียนระวงคังจิมกตคิตตาม
 ดั่งตำรณภิกคณเจ้าพเฮย
 ดั่งรูปชวศวตาแตหน้าใจ
 กงแตนมแต่จะแอดบ
 จมม้วยคณเดินฟ้าแอดบาด
 พแบงบุญบรรพชคยูกิโท
 อินธาคณมกกรรมจันธา
 เปนมุษยกรทาเทวาทธา
 โห้ด่มวงศัพทคัประมุขิตระกถณ
 พระครวญคราวาโร โห้ดะธ
 ทงทุกธลงถุกยา โห้ดวาร
 ทงเดยเมยเดยบุตรเทดตต
 ดะธอนธอนธอนของคโมทรวงาย
 แกรฝรังฟังคำพระว่าโห้
 เห็นแนงวงพรอมเขาดอมของค
 บ้างค้องตรวาธตบหตบ
 เขานวกเกิดเห็นด้ายปลาดายบาธา
 พระกตบพันคณดัมประคโต
 พอนดั่งทองธ้องด้างนาค้างพรม
 โก้ดวรรคชันเขกฉเวกฉบ
 เเวไวรชกของเกาะเด้นารเคียง

จนถถึงความมรณานิคาย
 เป็นกุเซยเคียงชคพิธมย
 จะหาโหนได้เหมือนเจ้าเขาวมาถย
 จนต้นคัมภากาปาถาถาน
 มิได้พานพบธรรมเหมือนก่อนมา
 เจ้าจงไปตั้งวรรคให้ทรษา
 เมื่อธาคินหารชให้พบประดบกัน
 อยารชตเด้นหาจนธาดัญ
 อยาสงพนชผลเพอนเหมือนเรนท
 ดลจระชนแข่งธารมนพระโถมศวี
 แต่คณนมได้เห็นธาเป็นศาย
 แด้นภาสตรทรวงจะแยกแตกตถาย
 พระโถมถายชวณชบดตบถ
 พตยธาดยหดากจคพิศวง
 ต่างคิตดั่งตำธะธอนกถนนาตา
 ยังไมคบชวงถงตั้งชว
 บ้างโบกฉาโบกมอกระพตตม
 เหมือนหตบโห้ดตมจคตณทถนม
 ทระเดตมคถนเงยบเชยบธำเนยง
 โก้บารับชชันชานประธำนเดยง
 คิงธำเนยงคณคณชว

อโนทัยไชแสงแจ้งกระจ่าง ต้องดั่งว่างกลางทะเลพระเวหา
 เห็นศัพธากรากษัตริย์มรณา เป็นคีตม่านอนาถประหลาดใจ
 มีนาชาวรวงกับมาตาด โคนค ออกจากโอบอุ้มนางมารเหมือนธารไหล
 พระศางพาดตามพวงทศไกร เทกไฉนศัพธางเป็นอย่างไร
 คนทรงรอยพอดยอว่าน่าประหลาด หรือมีคำฉฝเดือเป็นเชอฉ
 ยังไม่ตายกตถายแกตงแปดอินทริย หรือรองคิอูในนางเป็นอย่างไร
 บ้างว่าเป็นปรอททุกจิวชเวท ผู้เฝ้าได้คีตมาแต่ไหน
 แควพราหมณนามชอมทศริช นนทลวากระ ไกร ให้หายแคง
 ย่นอกคนเป็นการผลาญพิภพ โองเจ้าศัพธ ให้ตมทกนแหง
 ดยภษรายกายตทริททแวง พระเพตงผลตงทุกธผลาญไม่ทานทน
 พงศกษตริยครตคอบจวชอยชย คุระเศวตริราย ให้หายฉงน
 คาร์พตางทางไชพวทีไพรพต ชวอยกนชนพมมาชยชาติ
 ฝ่ายจันจามพราหมณเชกททยแบกไม มากองไวข้างซาวรเผาน
 บ้างคตไมไมแจะระแณตต ชวอยกนตไพพตางกตางคีตา ฯ

๑ พชโคยมเดียงระฆังขางหลังเขา เห็นผตม่ายชอกจาดชะวากผา
 คตรรพางครวังกายแกชรา แตผอหนานผตม่ายคตยทวกร
 ทรงเดือโรมพตทรานางผาชาว ผมนนหยางชยชยชยประปรายปรก
 กชไมเทาเนาวรัตนพิศชนนท ทำคินงกงมมาเดอพาท
 วาตุราดำมนางผตม่าย เป็นหนอเพอภษตริยชาติราชตท
 ชยยาเผาศัพธางยกษชวอยชคค ภยจระมถกกายใหจวชปราน ฯ
 ๑ พระภยเตพยงฉงน ผตมคณผตม่ายเห็นห่างหาญ

จึงปราถนาใต้อาญความบรูณ
ข้าเห็นนางวางวายกลายเป็นหิน
ตามห้ามองราชนาจนมฤ

๑ ฝ่ายมเหศวรตั้งรเวทรวา
เป็นเรื่องลึกลับคาบรพรอนนตง
นางผีเสื้อเมื่อแตกออกเป็นก้อนหิน
นางอสูรชาติก่อนได้พรชัย
แล้วชนจากปากผ่นทรนพ
คืองไฟกรดหมดใหญ่ทางถายา
กับดวงใจไม่ดับไปถดบชาติ
ถูกไอนาชาได้ไอนันตน
เป็นหน้าตาธาเซงอนแรงภักช
นบอนนควนคนโคกหินนย
รณคองแต่งพระธาตคยงอุทรกตา

ขอเชิญท่านชมแจ้งให้แจ้งใจ
จึงจะเฝ้าเราให้ดังที่ดังตั้ง
เหตุไฉนฉนั้นเห็นอชาชอพง ๆ
จึงประกาศเล่าตามเนื้อความทอง
แต่ครั้งตั้งฟ้าทะเลเมรุไกร
อัยกระเด็นรู้สมุทรมหาธาไทด
กยุดคงใจผากแผงแห่งคิตา
ไปปรกรบกับพระเพด็จที่เซิงผา
ยังแหวงชายอสูรนทร
เป็นนท้าวอสูรนทรอัยก่อนหิน
นพคางหินนพโพรงอกออกกทท
ด้วยหรือคัรเวรภษพระอภัยม
จึงเป็นผีเสื้ออสูรนทรผุทะยาน

ได้เป็นใหญ่ในแม่น้ำ โนมาน
ซึ่งเฝ้าผีเสื้อเมื่อเป็นหิน
แม่น้ำจับค้ำจด้วยชาติไฟ
ถึงซาพันตน โดกไม่มวย
คือเพด็จภาพผดายุพิภพขมตฤด
อนวาทโหดออกจากปาก

ปราบบรรดาพวกบีค่าจด้วยอาญา
ใครอ้างผดายุชวันไม่บรรดัย
เพราะตุดชันวาโยฮาไปโหด
จะกินไต่กินมนุชย์บุฤชน
เพราะเหตุคิ้วก่าเนตเกิดหอยน
จึงฉนชนม์ชวานิคาดัย
คือแรงรากษสช้านหมื่นชารโหด

ใครกินน้ำก้างจะเกรียงไกร

ทั้งโรคภัยมิได้มาบ้ำทา

อันเราหรือค้อมหิงขิงขจร

มาช่วยชอนด้วยดงสารท่านักหนา

พอสิ้นคำว่าพันจ้านรจจา

รูปขราร่างกายก็หายไป ฯ

๑ ฝ่ายพระองค์ทรงศักดิ์ประจักษ์เหตุ ซึ่งเทเวศร์บอกแจ้งแสดงใจ
จึงเดชะวารีด้วยดีใจ

ทั้งพวกไพร่พดอยกันสิ้นทุกคน

เกิดถาดงกษณาธรรมฤค

มาเจ้อจกเยือกเย็นทุกเดือนชน

ครั้นเสร็จจตุรพักตรากัภาพ

ขึ้นยวบเงอมเขาตำเนาเนิน

ปลุกทบทพดบพดาอยู่อาศัย

ทีเกิดโศกศพนางไม่ห่างเห็น

ทำงบั๊กเป็นตั้งัญญาใจหน้าผน

จะคอยเดินด้าวตำเภชาวบรู ฯ

ตอนที่ ๑๕

สินสมุทรโดยสารเรือโจรสล่อง

๑) คงถ่วงถึงสินสมุทรบุตรนางยักษ์ ถัดถึงรักพระจิตามารศรี
เมื่อเรือแตกแบกมาในอ่าว ไม่มีที่หยุดหย่อนจนอ่อนแรง
ถึงเจดวนเจดคนแตกฉนชด นางกษัตริย์โศกศอยเฝ้ากันแดง
เห็นมาฉาปถารายชนวายแรง ชิงแดงดัยของเกดดาเขาวมาดัย
จึงว่าพอสินสมุทรสุดถ่วงหา เห็นอยอนาถนภกหนาน่าสงสาร
จงวางแม่เดี่ยวในอวมชธธธา เร่งคิดขานตามคิดพระบิทร ฯ

๒) สินสมุทรดัดเห็นอยศวยเมื่อยตา ดูลูกดำให้ทรงกายถ้ายถมร
แต่จตอบกำว่าวาศวยช่าววมร แหม่มมรณนทีจรมวยเดี่ยวด้วยกัน
ถูกหมายเหมยชนนุณเป็นหญิง ไม่ทชดทงมารดาให้อาตัญญ
อินถาดังยังไปไตอกวัน อยาหรงกันแดงนักจงหักใจ ฯ

๓) นางพังคำฆ่าธวาทราชโอรส ยิ่งกำถ้วดัดจจะรชณะอนให้
กุมารพาพวยค้ายค้ายไป เห็นเกาะใหญ่ยงค์ค่อมแรง
ชุดดำให้รบถบเขาดงเขาหลวง พอดับดวงตรีเณทรวไม่เห็นแดง
หนอนรินทรสินสมุทรกัดแรง ถึงทแห่งเศอกชบดลบไป ฯ

๔) ฝ่ายสุวรรณมาตศรีสวดคิด เห็นหนอกษัตริย์นงอนาถไม่หวาดไหว
เข้กชดแอมแนบออกค้วยศกใจ ว่าพิโรเรียกพตาง ในถดางคัน
สินสมุทรสุดถ่วงหาของแม่เอ๋ย ไชนเคยถูกยาไม่ผ้าผี
แม่ปฤเจ้าเท่าไรก็ไม่พิน พดางละชนอ่อนองคทรวงโศก

จะหาไหนใดเหมือนพ่อเพือนยาก
 ไม่ม้วยมอดรอตมาในवार
 ควรหรือพ่อหนอนาถมาชาติจก
 ให้แม่ขยู่เดียวเปลี่ยววิญญาณ
 มาทศกกายววยวางอยูกองหาด
 ระบายคันขวัญใจเจ้าไม่เคย
 นางดอศกรช้อมเกศขันประทับ
 แดงวิโชคไท่กศัตยพท
 ยะเยอเยนเด่นทพวารกรวเรา
 จันทร์กระจางพวงพม โขมพราย
 แฉงแฉงจกจันต้นนต้นนาร
 นาคางทรมดมพาดม้าย
 นางพันองค์ทรงกายกระหำยท
 ภาณมาศผาดเยียมเหลยมเมฆน
 ดุกรกภกตวรเฆศดเดชดัดด
 ดวยความรกลูกเดียงเพียงชวา
 ประหลาดเหลือเนอพอยงอุณชอน
 นางยอกรวอนไหว้ไทเทวัญ
 ทชดองทอองทะเลทุกเทเวศร์
 แม้นพระหนอบดินทรนรินทร์
 ชัดชาอย่าให้รอตจงมอดม้วย
 ดัดปากแบกพามารดาหน
 จนถักทหยุดแฉงเจียวแก้วตา
 ดันชวคช้นชาติจกตนา
 อนิจจาเจ้าไม่ดังเมม้งเตย
 ไม่ม้อด้นอุณชอนทอนเรนย
 พอกุณเอยอนิจจานาปราณี
 ดึงคะตบคงชวามารศร์
 อดัญญาพวงพมไม่ตงกาย
 ดึงคเหงาเจียนนียงดำเนียงหาย
 เกรไรวยทรวงร้องทงดองใน
 ดงขณเทารวดตมครบไฉน
 เย็นระรอนนใจพระเทพิน
 ให้ห่อหวีหวีทวาดไท่อฤทัยจิต
 นางปลุกดินด้นทรไม่ไหวกายา
 แดงนทตแทบชวงจะดังซาร
 เฝ้าใส่กากอกดไฉไม่ไกลกัน
 ทริชชอนชอนนิตราไม่ม้อดัญ
 ทกชองช้นณคามาวจร
 รุกษาเรศเขาเรินเนินดังชร
 จะม้วยมรณมรณานิกาย
 รชตายดวยดุกรกทักกษัย

แม่บุญหลังยังจะรอกดอดไป ของจึงให้ดูกันยัยข้าค่อยคลาย
 พอลาดคำรำพันพิชฐาน พระกุมารพินดีมธารมณีนามาย
 นางนวกเค็ดนเดินค้อหน่อมารายณ ร้องเรียกสายส่งวาทพดางไม่วางใจ ฯ

๑) ฝ่ายพระหมอบพิชโรดศีร์ หิวทางเขนเห็นชยรมดังบได้ด
 คองนาคางถางคั้นช่นฤท จึงกดบได้ดมประทศค้อยมแรง

ดิมพระเนตรเห็นองค์นางนงลักษณะ เม้าพุ่มพักนวกพินแฉงกันแฉง
 เหมือนแม่ถูกผูกจิกไม้คดคอง ออกด้าหแรงชนชอรมนบงคมคด
 รังทุดวาชานอยนหมอยหอด เปรียบเหมือนนกกับกายาจะชาดัญ
 พระมารตามาตวยได้รยอกัน หาใจว่หมเห็นไม่เป็นศว ฯ

๑) นางพังกอบปดอบประ โดมพระถกนอย แม่ได้พิดอยพงบุญพ้อทูนหิว

ดาร์พิคศักรไม่สู้ถดว ไครอยคดควมาถงเกาะเพระ ไอรด
 เจ้ามวยมอศวอศวายจะศวาศวอย เป็นเลียมม้วยมรณาให้ปรากฏ
 พอดดบคนทนพนชวงคค ค้อยเปิดองปดคทกชทนของชนน ฯ

๑) พระหน่อเทได้ดศบอภิวาท ยิงรกราชชิตามารศร์

จึงเชญนางยางเยองรชศร์ ไท้อยทงอมนาศิดาดาย
 แฉงเทียงไปนเกาะเศาะถูไม้ เก็บได้ได้ห้อยฉ้ามวดวอย
 นางเศวดยด้มสู้ถกกับถูชวบ ค้อยเห็ดคหอยหิว ไทอยก็โรยรา ฯ

๑) จะกถาวฝ่ายนายใจรใจดกาจ เป็นเชชชชาติองภฤชริชยา

กุมัดคคยศศันวถนตา เป็นโจรวาห่าหมนพทหมพ
 นกับนพนยวอฉับเส้น กระทำเป็นคักกฉานฉถานฉน

หมากมะพร้าวต้มตุ๋นปลุกใจกัน

เตียงทองแปะแคะไถ่กรห่าน

มักับนหารอยยดอยดอมนมา

คอยก็เรือเหินอ ไคไคตั้งของ

มาถึงถางหวางบรรพศพออกนมา

ให้เรือนยดอยเด่นเราเหี้ยมเรา

ประทับจอตทศทหาหนาศรี

ชนกกันดารชาวดระหวาเหิน

กับหญิงดาวราวผอมกึ่งกตดา

กุมารานารณโณ

ภรรยาดำหรือพี่น้อง

๑ ดินดุมทรพศจามาหาแรก

เราเดี่ยวเรือเชือกขศรียพดศหวา

เดินด่าด้วยรอยตั้งให้ถงผง

จะรับได้หรือมิได้จะใครรู้

๒ ทหารโจรแจ้งความขามชขาด

แต่เดี่ยวค้ายหมายว่าจะพาไป

จึงพูดปลอบตอบว่าจะอย่าปรารภ

แล้วให้หอมตอมลงสู่ลอบพด้น

ครนถึงเทียบเรียงเรียงเขาเคียงค้าย

จะโดยด่ารวานดังจึงตงมา

ไมรู้ต้นเฮมโฮร โภชมา

คชดาร์มานังมึงด่า

เครื่องสัดตราดำหรับรบครบทุกด่า

เที่ยวแต่นตองตามคณทกกันค้ำ

จึงทอดกำบังใหญ่ในนท

แต่ดวงเหตาวัดนคากะดาด

พวกโยชเหงบหามตามกันมา

พอเห็นดินดุมทรยัทฤดา

พวกโยชชกักตามตามทำนอง

เป็นอย่างไรจึงมานั่งอยู่ตงตอง

พดาร์นงมของตงนางไม่วางศา ๑

นยันทาแตกใครอย่าแดงูแม่ข้า

นทานมวแต่ชวใหม่ได้เอ็นดู

จะไม่ยงรศนาพาราบ

เฝ้าแดงูมารดาเราว่าไร ๑

เห็นเกินวาถนาคณพันอียด

ให้นายใหญ่ของเราเขารางวัล

จะให้พบกันกับนายมาผายผั

ไปกำบังดำใหญ่ในคงคา

แล้วบอกนางว่ามีนางต่างภาษา

จะไปรบปรานีนางเป็นอย่างไร ๑

แอดอกษณมิมหันตาดม
โจรตฺรงตั้งให้ไพรทงน
พระทนต์โตไม่เคยด้วยเหตุ
พอดมหมายนายโจรพเนจร

ไม่เป็นดมประตเคพอนเหมยกับณ
เจ้าช่วยกันยกไปวางถางท้นชน
กำลังเนาเมยหดบดงกับหมชน
ให้ธาวรณห้วงประโดมนางโดมยง

จึงแต่งกายชายช่าเดอคงค้อยเยอชอง
กระแทกท้งบมเคยงเคยงอนงค

เข้าในห้วงทรามสงจนวนอดหง
นางดุดดงเดยชางดางให้ห่างกาย

ตะโกนเรียกดินดมทรจนดุดเคยง

เจียบถ่าเนยงนักพวันพระชวัญหาย

ดงนถ์ทรงนงมอยพรหมพราย

ทศกปรายประด่าโจร โดนถ่าพอง

นแลเจ้าเขานามชยาหนีเรม

หรือไม่เห็นทงนถ์ใหม่ทงมของ

นจาเชยเคยชยเป็นศกกรของ

ครมาตองเป็นทหมายตะกายดิน

เขนคเจ้าเราจมาวจะเดยง

เป็นคเคยงกรของชมดมถวอ

ทงเมดกปลดกมิ่งใหม่กน

ชยาคคตงตงเคยททอชอง

ไมอวดอชางพนระเจ้า

กับมอทกาเหนเบรชบไม่เคยบถง

ชยางนกับกบมทามนคตง

ถงจะอชชไปกเมพน

จงณณอณอชมมอมยชมควชพ

เดยคคจะเคยคเป็นพรผด

เคาะพนักพยกทหน้ามาชางบม

ชวชถอชนรทกแรพทเกตนาง ๑

๑ ขุพยงทงพงชยงกฤษ

คทงพทชพุดธ่ารากทงถากถาง

มคชบตามคควนชยเหนหิตายทาง

นิกแถวนางแถรงเด้คด้วยเด้หดวง

ชงเมคทวจะเดยงไวเคยงค

พระคณชยชัพเจ้าททชชทอชง

เคยชยาให้โตชยชยทงปวง

ค้อยหนักหน่วงชยาเพศคควนทำดงนดาม

ทงเตนทางกอชชตาเป็นพวนิช

ดมดนิทแถนทาควราท้าม

ถาดง้วนงยังหยุตต์ดั่งแวงม
ทงถุกนอยกถขยใจจะไคพง
ไซ้จะตนถันรพอยารบรอน

จะผอนตามถารพคไม้คตอรอน
ไม้คตคตอกจะพ้งทานถั่งถอน
นางฉนผอนเพพบายให้คายใจ ฯ

๑๑ ใครดูหวังพ้งนางว่าช่างหุด

จะหาเจ้าเขาผิงกยงไกล
แต่เมยตายหodayบีเชานถวด
ถย่าปดโบ้ไว้ไว้ประเว่วประเว่ว
มิไอนถอนผอนผนทาบนบง
จงผนผนทนทนามาหิวรช
เป็นผนผนเมยเดยเรอไม่เชอนอ
ชย่าหนกทนวงทวงห้ามความในใจ

บิตตะถุกเกเรกำเผดโพด
อดอยไม้ไคคอกบชกจริงจริง
ยังไม่เผวพบรชถคมีทง
ถักถั่งถั่งจะไม้เดยไกลมื่อ
จะโทถงปดถกถนถกหรือ
เจ้าจะถคตามคิงราชจากกระไร
พไคของถวดกเทมไม่เป็นเอน
แสดงกราบเทอถอนว่าโตปราช ฯ

๑๒ ดั่งถารนางชยารจะตนถันรชค

คชองเขาใจชยารไมยคไคยค
มิชชอยถักคยคยชยชยเขา
ทานถอบไปให้ถันถนุทรมมา
จงหยุคยงรวงเรอแต่พชพช
ชย่าชยเกยจเคอจวชบจกถบไป

ถคของกถนุชมนจะปดถากบถค
เมมหมอมทชนใจไมเมคตา
ทงถกเตากยงไม้คปรกษา
จะพชจชอชนชอมให้พชชมใจ
ช่าไม้หอดบหอดกถนไปไหน
ชในทชยถงถคจกถบมา ฯ

๑๓ ฉายถหวังยงไม่คยคไคชยช

จะถวนคไคให้ชคชชชช
จกชชบค้ำทาบเป็นว่าถำชชชช
ชชถนพชกหอยชกเอนพชเพถนพชช

จกชชชชชชชชชชชชชชชช
กถถถถถถถถถถถถถถถถถ
จะมื่อชชชชตามถคตไม้ชคชชชช
ชย่าให้ค้ำมรถ่มเดยพุ่มพวง

น้อยหรือหนึ่งต้องแก้มตุ๋นแยม

พริบชิมใจมงามอย่าห้ามทอง

ให้เห็นแท้แน่ใจว่าไม่ดวง

ช่วยเดี่ยวรวงเดี่ยวดักหน้อยเถิดกอดขยใจ ฯ

๑ นางพิงคำทำว่านามบดดี

ชะโรนนาขังยังตั้งดี

ยังโชนอ่อนผ่อนตามขึงตามไป

เคียววกโคเคียดคอกบขกให้รู้

ถาวรกรตั้งไรทโคห้าม

ขยาดอนตามเดี่ยวอดให้ฮอดดู

ไม่สิ้นจนจนไหวโคเอ็นศุ

จะชนขยโยเด่าให้เขาแกลง ฯ

๑ ไครดูหรงฮังกฤษคิตระไร

เห็นนางโกรธาเก้งจนตั้งข่งแข็ง

ขวยเนินอุกจุกจิกจะพลัดแพดง

ทวยมแห่งทามว่าเจ้าขยฮอง

เพดานพะจะฮอดฮักจิก

พอมคมคกจะนาหาให้ดง

แต่ขณนายกายก้างค่าง

ให้มวังรอนรณดกนชกข

จังกะไรให้ฮอดมูทรพ

กมวรัตนทาดวงคยขงร่างทวย

จึงว่าเพดาเนาเพดขเมขจะคย

จึงระนายแตไปขณไมกน

แต่ขุดกมาหาของกนางนงดกขณ

เห็นรบพกศรโคกคดียไมผันผัน

นักตั้งขยโคตามพระเทพ

นางเห็นฮอดมูทรมาจ้งจาบขย

ฮะฮนพดางทางว่านิจจาเอย

พอดระเดยมารคาให้อาฮัญ

แม่มกรวมจำตายววยฮวง

นางกมันถั่งก้างรดตดใจ ฯ

๑ ฮินฮมูทรบุตรเจียงเขาเคียงฮาดัน

ฮภวาทวอนถามตามขงขย

ขยคตขวงจะมวขย

เป็นโชนเช่นนขณขงแกลง ฯ

๑ ขุพของฮิงฮารกุมารน้อย

กระขิบค้อยเนาเนาเด่าแดง

ขยฮังกฤษคิตหมายทำร้ายแรง

มขจ้งแกลงให้พอไปเดี่ยวโกดคา

มาเกยวพามรานรูกทำขุกขย

มขเกรยอกราดทวยมคยรายนททา

แม่เรียกเจ้าเท่าไรก็ไม่มา

ต้องหนักหน่วงดวงตอว่าพอคำ

เป็นถาวรจวนจวนใจไม่พินม

พ่อยอดหงษ์แม่ช่วยแก้แค้น

เอาเพลิงเผาเจ้าเผาใหญ่ให้ทลาย

ถ้าพบปะพระบิดเร่เจ้า

ทุกแกลงแจ้งการณี่ว่ามารดา

อนขาดนมโดยอยู่เป็นสุข

นางครวญคร่ำก่ำตรพระทศไฉ

๑ ดินดีมูรตุดกแต่แค้นดังทรง

ศิวเป็นกามาประตักซึ่งหงส์ทอง

นางยุคทศกัณฑ์หามด้วยคานนม

ดวงพวงทองของดีหรวงยงทน

เรนของตรองตรก ให้อกรง

จรรบด้อมใหญ่พอไม่เคย

๑ กุมาร่าจำการจระวางรบ

พระโยกองค์ช้ให้เวทมนต์

แม่แต่เดือนเฒ่อยู่ในอุหา

ต้นทงดำกานนไม่พรนใคร

แต่ดวงมดุนหม่นออกมานอกห้อง

ถึงตู่หรงตงกระทุช้ดำทับ

ตั้งมารดาจนจะคืนต้นชวน

มีนเรือค้ำค้ำหมายจึงผายมัน

จะฮาตัญญูเต็มมีไหมน โทดถวราย

ท่าทตแทน ให้เหมือนอนจกคักคิดหมาย

แต่จ้งฮายฮายทไป ในคงคา

เผื่อผ่านเกตุาคักคิดความจะตามหา

บึงกรมลาต้งอวรรคครวไร

กอราก่อนจกค้อมชคัพดมัย

พลงลบไลดกตยงเคียงประคอง ฯ

จนต้งตงเคียดทาวาของห้อง

จระบกองเดย ให้ส้มฮารวมณมัน

ยังเคียดกนทหวาพอกนฮยาหุ่นหัน

จะด้นนทใหม่โดยยาไปเดย

ฮยาตอตงตูกนระดุกเดย

ฮยาฮยเดยหลัดไปเดยให้พัน ฯ

ถูกรจบการคักได้มกฝน

ทงกงทนแทงพันไม้บรรดย

ไหมนค้ชาทมนุช้ยุดไม้ไหว

ตูกจะไปถองทูปให้ยิบยิบ

นางรชรองเรอกเวกไม่ถดบ

ม้งตูกกับมารดาทว่าไร

ใครรู้แห่งแหวงแควกระแฉะ
จะพาไปให้เฝ้าพระเจ้าแม่
แล้วนำหน้าพาพวกเป็นศูยานาย

๑ ม้ายสูรจรณมาชื่อไม่มีขน
มองเขม่นเห็นเดินสมุทรมา
นางดีใจจึงไปรับโอรังราช
ม้ายดำคาคนหินคนทงน

๑ เดินสมุทรสุดดวงตาตดแลดู
คนทงหลายนายยกของร้องดังมา
ดูคงพามาเฝ้าให้เฝ้าเรื่อง
พวกเดียเรื้อเผื่อรอดโคตรความ

๑ ยพยงทรงพังพระทนต์นาค
ประโตมดุดุกษาแดงพาท

จะเทียบรอบขอบมหานทรณพ
แม่นกจาดแลดูแล้วไม่อยู่จะดูตาย
แล้วได้ถามทวงท้วงของดีหวัง
มาดุดเดี่ยวเที่ยวตระเวนระวงภย
เหลาดำคาคนหินคนต้นทิต
เมืองผลกรตนาถ้องขาน

๑ อิงกุหร่าฝรังใต้พิงถาม
อินธุหวังอังกฤชที่บรรดัย

พวกคันทนดำคำบรรดานาย
ก็ตามแต่จะไปรดปรานท่านทงหลาย
มายังท่ายห้องถึกพระธิดา ๆ
ซบดงชนเข่นแรงกันแดงหา
กับชิงกุหร่าแฉกดังตคยก็คิน
จนนั่งอาถ้งนแสบประกับแฉวรับขวัญ

บังคมคัดลยอศดับรับบัญชา ๆ
ซบเข่นซำไปไหนจะไปคาม
รู้จักเมืองเราหรือไมจะได้ถาม
จะกคตามคยไปข้างไหนคี่ ๆ

๑ แฉนธวาชตั้งรวงามารศรี
ชนนทกอบไม่วาย

กวางจะพบภวงมากเหมือนนาคหมาย
พดวงพุ่มฟ้ายรตนาคด้วยฮาดย
เต็มท่านทงปวงนอยทโทน
หรือฮยในคงศาทงคาบ
เคยแฉนตดแหลนคังทกกรงศรี
โนแผนคัมบางหรือฮยงไร ๆ

๑ คังทุดคความจริงแจ้งแฉงใจ
เป็นโจวใหญ่โนนทที่ทอจตุเรช

ข้าราชเมืองฉ่าปะหลังฝรั่งเค็ด	เอาโหมตเทศน์ไปขายข้างฝ้ายเห็นช
เขาจับได้ไว้วัด ไซซัดเซอ	เหวียดเรือกบตีหึ่งตงเป็นนาย
แถ้วตั้งให้ตมหนไปค้นหา	เขาฉนฉ่าเผอตีมากอดถวย
ถิ่นประเทศเขตแรกฝรั่งราย	มีจุดหมายปากมาเป็นเจ้าคณ
เมืองโถ้หงแถมขอพาราสุหรีด	โรมพิศคูกวางใหญ่ไอศอกรย
บั้งกะหล่ามดาอุอูตด้วยกัน	ถนกันข้ามฝั่งไปตั้งกา
ชนขอบคงกรงผลกจากรักใจ	ครวนศกวงออกโป้ไกลนักหมา
เขาแผนทรีแคงแจงกจจา	พระสงฆนคกบกุมาร
จนจาไตไตเห็นอธาเห็นยกเน	ทุกแขวงแคว้นาประเทศเขตถ่าน
จ้งแคงตงของกุหำปรีชาชาญ	ให้ตั้งวิชากรกรงาน โยชา
มีนายกองรองกันเป็นห้องนค	ตามกำหนดหินท่ายทงชายชวา
ชนเงนทของรองสุหรีงเรียกเฮามว	แจกบรรตบาบโพ้ให้ทุกคน
แถ้วฉว่าเราเรือนตกตงนยกชาย	ยังพอดพรายคายเบ็น ไม่เห็นหิน
จจะแถนเดยวเหยวหาในฉ่ารด	เนอคนท ในเรือจะเหลอคาย
ให้เกศราหำร้อยออกตอยดอ้ง	ไปตามท้องทะเลวนชดสาย
แถ้วบออกกันเดยให้ทงทุกค้วนาย	ชยาทำร้ายเรือจรเหมือนกอนมา
๑ อังกุหำรบรตพจนารถ	ตั้งประกาศกฎหมายทงชายชวา
แถ้วยงเบ็นครนครมเบ็นตัญญา	เรียกเกศราหำร้อยมาดอຍเรียง
ให้นายท่ายบ้ายทนามาจจาม	อ้อมออกตามแหตมแถนเดยวเขดยง
กำบั้นอຍดอຍตอมมาพร้อมเพรียง	บางแถนเดยงตดเดยวให้เกยวกัน
กรนพดบคำโคมรวยทุกปดายเด้า	ทหำรเบ้าแถรตัญญาตั้งฟ้าดิน

๑ นางกอบกุลดูบทของพระอุกนัย ช่างกระบวยว่าบนตั้งคนต้อน
 ย่าถ้อย โทษ โกรธวังตระบึงกระบอน แม้วาหยอกคอกมานอนเกิดพ้อมา
 แต้นไปไม่ชดช้ายาคัพช หดวงพ้อพ้อแม่จะรัก ให้นึกหมา
 ชนมดำรวอดรวดต้นค้ำจามรจจา ตามประดำไม้ส่งบายพอดคลายใจ
 กรรมถูกหุดบถบถทุกขระงะอน จนดักตนเค็ดอนดับไม่หุดบโหด
 เฉยหน้าคางวังเวงอเวกใจ ณะห้อยให้หวนคิดถึงบิตา

ทุดกระหม่อมมาชม โดกรของอุกนัย พระองค์เคยกต้อมเกดียงเดียงรักษา
 บริบูรณพุด์ทุทุกเวดรา คราวนั้นมาพอดพราวไค้บายเข็น

อุกแตรอบชอบส้มทรวงุดคณศรี ทวดประเทศทางบือยอไม่เหลียวเห็น
 หวอมอกม้วยด้วยคนในคณเบ็ด จงเริ่มมีโคธาคประหัดลาดาง

โธ่ส่งตำรผ่านเกดาราประคณ เมื่อนมบูธำพุดไม่ชดชวาง
 ากถ่มบคพุดคพราวมาวายจาง เดื่อเนกถางเกดองกถน ในคณเมอง

นำส่งตำรบ้านฉนพระแม่เจ้า จะโศกเศร้าทุดชวรวมจนผอมเหลอง
 ทงไพรตำรพุดจะชดเคียง ทรจะเป็ดองปดครอน ใหผอนเข็น

ชาวประเทศเขตแคว้นแผนพิภพ จะเซาชบต้นต้อด้วยยุคเชญ
 นางนภนาตาตกรชกรระเซม ปมจะเป็นบาหตงนงรำถก

จนเค็ดอนชายบายแดงเร้าแผ่งเมฆ ใหวเวกหวนหวญญาเวดาคัก

เฮนของคตงกบชาต่นอนาถนิก ทอนรำถกถงพชพระหนอนนอย

นิจจาเอ๋ยเคยคิดพิศวงถึ จนมีรำศแรมโรยโหยณะห้อย

พระพลัดพรากจากนั้งเทียวดอองดอย จะโศกสร้อยเศร้าใจชาดัยดาญ
 บึงคิดไปไคหายไม่วายโศก ยามวิโยคยากแค้นแค้นส่งตำร

ตั้งขึ้นอันรอนฤทัยตั้งไฟกาฬ

กตกรรมารมย์หดับรังบีไป ฯ

๑ กรนึ่งวางนางก้นค้อมมีแทกซ์ แด้วปลอบปลอดกถยาชัยฉมาดัย
ให้แก่งองค์ตรงเดวดยตบายใจ แด้วออกไปหงที่เกาฮของ

แขกฝรั่งฮงกร่ากมาเฝ้า

ทงเขนเข้าคอยฟังรับตั้งต้นอง

เหล่าเกศราหิวร้อยตอยประดอง

เทียบแดนตองเดียบมาในธำคร ฯ

ตอนที่ ๑๖

สินสมุทรพบศรีสุวรรณ

๑ กตาวังคีรีสุวรรณวงศ์ค่างราช บรมบาทพิตรอดิศร์

กับโฉมแก้วเกษราพระนางชน	ครองนครรมจักรนัครา
ธำมรงค์นางฉนมประหม่อม	ตั้งดาวดอมนจันทร์กระจ่างกลางเวหา
คนโฉมยงของกศกัวชายา	มรดกชายไต่แปดปี
คู่สมชว้ดำอาจเหมือนอย่างหิน	หรือโฉมยงของศอรุณรศมี
ตั้งดวงจิตบิตเรศขณัน	พระอภัยกษัตริย์เข้ามาไว้
จิตเพียงนางนมโหดมศักดิ์	บำรุงรักพระนคตาชัชฌาด้วย
เดกลดุกดาวท้าวพระยาเด่นใน	ทองไรศกมาให้ห้าวรือย ๆ

๒ ฝ่ายโฉมยงของศอรุณรศมี กษัตริย์ร่วมใจทวิธด้วย

เดินด้นกุกกาคาควนอชนอย	ถวนได้ตรอยเดี่มาหน้าเขนตุ
เขาเส้นผ่ามาทำผานงห่ม	บิณฑกนทของห่มได้คุ้มหู
มีฉากรนกกนห้องช่องประตู	เป็นทอยกุกกานำดำราญ
ถึงเวลาพาดูกเหี่ยวอุมเด่น	มิได้เวินเป็นตุ้รตุ้รตุ้รตุ้รตุ้ร
ทำโถนจุกลงท่าหางามถาร	แฉ่นดำราญตามประดำกุมาร ๆ

๓ ฝ่ายพระองค์ทรงเดชเกศกษัตริย์ ผ่านฉนมบัติเพื่องพุ่งทงกรุงศรี

เมื่อหุดานรักจิกมาถึงธานี	ในราตรีเทพเจ้าเข้าคอดใจ
ศรีสุวรรณบรมทมิไนทแก้พัน	ให้โศกแฉ่นเส้าหมองไม้ผองใต้
กตถึงพทพทจากกนไป	แต่นับไต่เกาบัมิโคพบ

ไม่ได้ข่าวราวความจะตามหา
 ยังวาดครกทรายยังปรารภ
 ซ้ำคิดดังบิศุราษมาตุรงค์
 โยกรรมเยี่ยเขยด้ร้างไว้ปางใด

จากชนกชนนีแถมมีธำ
 ยังคิดไปใจเจียนจะขาดตาย

พอหัดบดงทรงอุบนิมิตนี้
 ทัศนะคงรุ่งแดงพระธัญยา
 จึงอ้างอภิศทรวงเกรงเรื่องศาวุธ
 พอดีนแปรแต่เห็นโหรจารย์
 เราฝันเห็นว่าไฟไหม้ไหม้บว
 เราออกไปไฟดับแล้วกลับตาม
 แด้วอ้างอภิศทรวงเศพระเชษฐา
 แด้วประทานดวงแก้วอันแฉ้ว

๑ โหรรับตั้งบังคมบรมนาถ
 ๒ คึงคนฉนชษาพยากรณ์
 ๓ ซึ่งพระองค์ทรงอุบนิมิตเห็น
 ๔ พระเชษฐามาร้องขับขับคัก
 ๕ จะเดินเศวทหิเจวระองค์พระทรงเศ
 ๖ รางคนร้ายปดตายคัมคักดา

๗ พระพิงคำทำนายไม่วายคิด

ก็โถดตาคายเป็นไม้เห็นศัพ
 ก้างตชบพลักตราใส่ถาดย
 ๒ ดองพระองค์จะเคื่องเชญเป็นใจ
 ๓ จึงจำให้ยากเย็นไม่เว้นวาย
 ๔ พระเชษฐาองค์น้อยก็พิศอยหาย

๕ พระพุ่มพ่ายชดเนตรเวทนา

๖ พระองค์ฉนรกรภพถกฉวา
 ๗ ภิรวาภิคนมคพิศดาร

๘ ออกแพนพิศนรนามกดาหาร
 ๙ เขื่อนโองตาวเรียกเขามาเจ้าความ
 ๑๐ ๒ คัดหลังคาบ้านซึ่งทองตำม
 ๑๑ มาคึดตามเนื้อคิ้วออกทอไป
 ๑๒ ได้คามาเรียงระบคบเศยโต
 ๑๓ เรารับไว้ชมชนพศคนชอน ๑

๑๔ ๒ ดงเศวทาคคึดคึดตามครุศอน
 ๑๕ แด้วคึดทชนชดความตามคัมภี
 ๑๖ จะเกิดภยรบทงดงกรุงศรี
 ๑๗ โหมณแฉ้วฉ้วฉวกรจางตา
 ๑๘ ๒ คึงจะแจ้งแห่งเหศุพระเชษฐา
 ๑๙ ๒ เธองเศวทไรชชชนมาร ๑

๒๐ บัจจามิตรเห็นจะมาเหมือนพว้าชาน

ไถยน์ชาวท้าวอุเทนท์เจ้ากาบ จะคิดอ่านตงมาคืบรีเรา
 จึงปรึกษาตามพราหมณ์ตามวิตก จะให้ยกกองทัพไปรับเรา
 คอยกำจัดศักรูย่าดูเบา นูรีเราราษฎรจะรื้อนรณ
 จะให้พิโมราปรีชาชาญ เป็นผู้ผ่านเมืองจาร์กโตมกฝน
 ทงไพร่นายให้ชำนาญการประจัญ อยุ่ค้ำบดบรพทศคีตดั่งคราม
 อดศวพดเชยรโศเรียนรู จงไปอยู่เมืองปราการชาญดนาม

เป็นฝ่ายเห็นเนื้อเนื้อจะเกิดการสงคราม คอยปราชเปรามไพรนทมิพมาร
 อดพาราจารย์เห็นหิตระดณต เป็นทางบกปรับักษมกัทักหาญ
 พัดผ่านถดคักผดชันน้ำญ ไปอยู่คานพาราโมองจารย์หิต
 แดงประทานเครืองยศกอดกระบ พาทพระศักร์ดำรพดถันจัตถรรค
 ให้คุมพลคนอะหมันพณกรรค เป็นจอมจันคประเทศเขตนคร ฯ

๑ เจ้าพราหมณ์พร้อมหมันกานบอภวาท จาพระบาทพิศรยศิศร
 มาดั่งเวรเกณฑ์พลพดณกร มุกตญูฐราชมาบรรัตน
 เจ้าเชยรชอนจงกถกับพลไพร่ ยกขึ้นไปเมืองปราการคานกรุงศรี
 เจ้าโมราพานางประภาดัด ไปบุรีจาร์กตงระดงการณ
 เจ้าอำนาจนนางชูปถกับพลอนช้ ไปพาราจารย์หิตงบรบริหาร
 ทงดามแห่งแปดงช้อมบ้อมปราการ ผิดทหารคานทางเที่ยวข้างคน ฯ

๒ จะกล่าวถึงกำนันต้นสมุทร ไม่ยงหยุดแค้นดั่งต่างมากดางหน
 พร้อมสระพริงทงเหล่าเจ้าภาพด ก็คักนพรวรสามข้ามแหนดเดียว
 ไม่โตชาวเจ้ากรุงมฤคกราช โยชนาถถดถาดวงนนาเชยร

กล่นระดอกลดอกลดงเป็นเกล็ดยกเกล็ดยก

ทางก็เบียดยว ใจก็เปิดแล้วรัญหัย

ถึงด้ามเคียนเค็ดขมคดขยแต่ดขยแต่ณ ไปตามแผนททางสว่างไสว

ต้นเด็ยงเดยงพดอกลดไทร จะกินไม่ถึงเคียนเหมือนประมาณ ๑

๑ ชิงกุหร่าทูลของต้องกษัตริย์ เห็นจะซัดต้นเด็ยงเดยงพทว
ไปข้างหน้าดาวพันจะกนิคาร จะไปรดเกล้าเห่อท่าหารประกวไร ๑

๑ ฝ่ายสัตว์รณมาตศัรวตถิก นางกษัตริย์ชกตามตามตั้งดัย
แต่กล่นเก่าขาวปดฮาฮอยางไร รังใดใจเป็นเด็ยงพดเดยงพด ๑

๑ ชิงกุหร่าฝรั่งไคสิงคาม คงทูลคองมจรวงแจ้งแห่งนงนช
เผื่ออุหรงยงเป็นนาย เมวาชรณม เกยเชงปดนชาวบรูเกยวคเรอ
ไคเงินทของชาวอองทพยงตั้งณ ของเจกจนแซกไคยทง ไคเหมย
ไม่ชอบจนรณเฮาทงขาวเกลอ ชนหัดยเพอเพราะว่าทำแก่อาง
เพียงไคมยงทรงตั้ง ไคใหม่คบ มีไคจนรยงทเหมือนแต่ทง
คนทงหมลคดกนต้นกาดัง จะซางสูญหายพดกพรายไป ๑

๑ ยพยงทรงพั่งชิงกุหร่า ดับบุญญาที่จะคิดผดวสัย
ด้วยใจหญิงนงรำทังตะดงตะไค คัดรณไคดด้วยบุญญาจงหารือ
ชนเงินทของของอุหรงยงนุกหนา จะซ้อหาเขาทใหม่ไคหรือ
เกยวกรรานบามเมืองจะเลออดอ เขาชนรือว่าเป็นใจ ไคทกะนา ๑

๑ ฝ่ายฝรั่งบังคมประนมถันอง ชันพอกพ้องใจเรื่อเหมือนเด็ยงกธา
ทุกถิ่นฐานบ้านเขคไม่เมคตา จะซ้อหาหันไคดงใจจง ๑

๑ ดินสมุทรสุดคตาคเป็นชาติคยกัน จะไครหักหาญศกนถประดงค

ได้ทั้งราชาคาราคานัมพร	เป็นตุ้รตุ้ดตุ้ดตุ้ดตุ้ดตุ้ดตุ้ด
มีเมียดาววายุดับดวงไฉกา	ทหมตทหนานน ให้หิตม โท
คนจนนบนบาด ไหวนร้อน	หิวหิวชอนนงเทงาบนเกาช
ร้องเรียกเหต้ามเยนอยคอกตุ้รชยค	ให้ตุ้ดตุ้ดตุ้ดตุ้ดตุ้ดตุ้ดตุ้ด
พอโตยเมเฉียงบมตงครนครก	ชอกทททองชดาดุ้ชาโท
ไมเทียงคนคนเรียกกันเพรียกไป	ตานายโทบุดงมาียงผิงคองศา
ให้กกดของร้องเรงทหารรบ	มาตุ้ดทบทอพนแต่บมฉา
องเรือนอยรชยอตุ้ดบรบชอกมา	พอพวดตุ้รชยนายชนพรายพรณ
เห็นพวดพองกอนตุ้รชยเจเนตุ้ดมทร	ตุ้ดประยตุ้ดตุ้ดตุ้ดตุ้ดตุ้ดตุ้ด
ยังแยงเบมบักกาประทากน	ทกตุ้ดองนเดวโทเป็น โกลดา
ภกเวือแวกแต่ตุ้ดปรัตุ้ดองน	พวดโอรนนามอัยคยอมัจฉา
หศีเกนเห็นจวนอยกถอยมร	ชราทหารรบตุ้ดไปทุกท
พอกองกตางชางโอรนมตุ้ดพรอม	เชารกตุ้ดอมเรบพวงชางกรุงศรั
บมกามันตมตาดูระดามท	เรือบรบชยอชองชยชดา
ทเหตุชอนนทหมตบไมรบรบ	โอรสตุ้ดบแดนไปโตกตุ้ด
พตวงกนเขาชารปากนทา	พวดโอรชายังตายทลายพิง
นายชาน ไปโตคนชนบนบมม	ตุ้ดพริงพรอมโยธาทงหนาทอง
เห็น โอร โด โกลตุ้ดองยงประตง	เตียงคองคองคองคองคองคองคอง
พชชางทงอชองทหราชมาถ	ตุ้ด ให้ชิงตุ้ดชวางเหตุตุ้ดตุ้ดตุ้ด
พชคตมตุ้ดกามันคนตอกบม	ทหารรบตามชองคยอมชองยง
พชตมเมวเรมาผิงชองทหราช	ให้ โอรชาทเยบตุ้ดเกาเขาตุ้ด

พอจึงไปให้พสกนิกรเยี่ยเกศ
 ย้ำให้เกิดศศิเคนเบญจนิพนธ์นาม
 นวทาศักตริภคตราจะเข้าความ
 จะได้ตามพระบิดาเทยวาทกัน
 แดงโฉมยงตั้งอ่อนดั้นดมทร
 ทรงเครื่องยทชอย่างกษัตริย์รัตกระเด็น
 ได้เดื่อเกราะโพกผัวเซตหภาพ
 เหน็บกนทนต์กรรเดงจวนเทตถัด
 ถือคานค้ำคร่ำทองของฝรัง
 ถวายบังคนตามารศรี
 ดงเรื่อเรื่อรับมาในราตรี
 ประทับทณังดมทรให้จุดคบ
 กุมารพาพอดนหมบหม้อม
 ดะหรงพร้อมพอดนงเจ้าบรรจบ
 ชงกุหราชานายทหิวรบ
 นามอนหมบหม้อนภาคยศา
 พระดคงดงนงบนเจ้า
 โหศศทจะทงศิวแดงปริงษา
 เราจะตรวมศกรนศรา
 ชงกุหราชานจะเห็นเป็นอย่างไร ๆ
 ๑ ฝ่ายฝรังบังคมหมบกษัตริย์
 จึงทอกลศวบนัญญาอรณาดัย
 เช่าหกดานฉานนจหมบ
 พื่อเกรทหวไทยโรยถาดง
 คอยยุดหมบชางเมืองก้อน
 จึงหมบชอนเพทบ ยศศทภายหลัง
 มารบเราเราจงด ให้แคศพ
 แดงริกได้โหกระทงดงก้านพ
 เวดางพรงคกงมทพ
 เราศอยรับรบประจัญให้ชนแซง
 ๑ หน้ให้โพพดได้มีชอนแรง
 จะได้แบ่งรบเจ้าชางนกร ๆ
 ๑ หมบกษัตริย์กรัดศอบจ่าชอมชย
 ทานวอรบรูการศักชอขมถัดชอน
 แดงตามได้ในถารจะราญรอง
 ให้พัดชอนโยชาในราตรี ๆ
 ๑ กถาวถงฝ่ายชายหญิงททงบ้าน
 ชดหม่านหมายมุงมารุงศรี
 ๑ หมบเห็นชอบชอบหมบหัดมดเคมท
 บางทลถัดชอบศิวด้วยถัดใจ
 บางเห็นเพชชเหมือนพอกแซกฝรัง
 ไม่เหตชองทงแถมโถดกระโถดโผน

- พวกหมู่หญิงวังจัญตงดวยโคธน ตระตุด โคนคยเหล็กจนหักพัง
- นำยตาเตมาเจ้าพระยาพามเมยทอง ตงพายจ้วงมาทีเดียวไม่เหตยวอดัง
- ขายเมยมือพยุพาคด้วยกำดัง มากระทงถึงกรุงพอรุ่งราง
- ชนกตงวงตามกนตงเตมา ตระตุดเตมาโคนกอหนตงชรชวาง
- ขายพยุงจุงคามาตามทาง หาขุนนางที่คานแห่งแจ่งคต
- เมยจวงนกวถาบนตักพนเศษ ตงจนแซกเหล็กวตตันควกระดาด
- เขาคตตามตามคอกกเคมท คองแตกหนมายังรุ่งถึงกรุงไกร ฯ
- ๑ นำยขุนนางคางกระหนกคอกประหม่า จึงพามาพระโรงรัตนจำรัสไข
- ดั่งให้ทานทาวนางนงทอสร้างใน วาพใหญ่ยกมาถงชาน
- พวกท้าวนางคางจิงเตตอกตง ตงขมบนปรางเกมาศปราช่าทศ
- ทุดผ่านเกล้าภทไตรจำโพ ยกมาศปากนาคาคณวาน ฯ
- ๑ พระโถมยงทรงพียงไม่แจ่ง จยพระแดงเตตจมายงหน้าฉาน
- เตมาพรอนหมอมประณคตบทย คานายคางตุดต่นำพันทต
- ซึ่งรบแซกแตกพมมาศวงน คองรวชามาทจะชาคตงญ
- ชอพระองค์ทรงพระอนกุด แดวกราบทุดตามจรงทชงชัย ฯ
- ๑ ศรีตุงวรณจรว โดงเจตมภพ ให้ปราชภรอันจิตคิดตงชัย
- ท้าวชูเทนเถนจนาหรือว่าไกร จำจะไปรับรองตงกาดัง
- จิงครตตงเตนโหลภทพ ให้เดรัจตงรพชวยชอวาทงหนำตง
- เรากจะไปรบแซกให้มตกพิง พระศรีตงเตงเดรัจตงรพทตบมมเทียร ฯ
- ๑ นำยอ้ามาคยยาตรามาชางนอ ทำหมายบอกตงให้เตมียนเขย
- ตามบายชุมไฉในหอตะเบย ไกรชาคเขยแวงเขาเขำกระบวม

ได้พร้อมพรหองหน้าทงชวาชาย ทงไทรนายนนทางข้างฉนวน
 แดงผู้มำกดำรับเคียรำทอน ประดับต้วนเคียรองจินตนาเป็นมำทง ๗

๑ ฝ่ายพระจอมมอด้ศรีสุวรมณ กรมลัทธิรุ่งเชาเข้าไธรงดง
 แดงทงเคียรองเคียรองประจัญรณรงค มาชนทงพาสให้คดกลาย
 ทหารแห่แดงฉนวนชวาชาย บินคาบขลุ่ยออกตามกำชวาชาย
 ทงบินตอกให้อากมามากมาย ชอกทงท่ายเมืองมำรินดำกร
 ดงทงกวางทงบ้อมมอด้บงเด็น พอลเห็นแบกฝรังหงดงดอน
 ไทหยดขงพงการระราญรอน พดงกรทงบงกถำทงระดาน ๗

๑ ฝ่ายพระหนอบกนทงอินฉนวนร ชนงมอด้ขงรอนบ้อมพร้อมททท
 เห็นทพบกยกชอกมำทงทงทง แดงมอด้ระราญรงรณมำยนค
 ดงขงเทียงเชียรตงแดงดงบง ไชยทพให้ดงมอด้พ
 ทงมอด้รองอทวำรตงคกร ครบดงคชำนประการใด ๗

๑ ชงอทวำรตงคกรชงอชอกค คชวำรทงคชวำรคชวำรคชวำรค
 คชวำรทงคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรค
 ทงนมอด้ขงคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรค
 เห็นททวอเจำเมืองจระยกมำ เรำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรค
 ถำนมชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรค
 ถำพดขงพดชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรค

๑ กุมำรำวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรค
 ทงนถำเดขเห็นชอนกททกชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรค
 มำแบ่งพดคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรค
 กะเบงคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรค
 เรำจะชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรค
 ชนบ้อมชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรคชวำรค

บ้างดมกตองวง โดคกระ โดคโผ

บ้างจวนคตองวาทายตงวายน่า

๑ ฝ่ายฝรั่งอภูกุฬารักษาตาย

รับทหารด่านนอกออกประจัญ

รับรักษาหน้าทไม่หันหลบ

ชาวเมืองบุรีกรชนับน้าแกง

๑ ฝ่ายพระองค์ศิวารวมจักร

ให้ใบกชถอยพืดพืดนกาย

๑ ฝ่ายฝรั่งอภูกุฬารเวลาดอก

เรารอตรงตงมณประจัญบน

ถารุงเขาเจ้านายมิ่งตกตบ

ทงนายไพร่ใหญ่น้อยหลอหลอ

๑ ดั่งดาร์สันตมทรวบตบหลบ

คองตะอองนาคาง โนกตางคน

ภาวนาอาคมประนมหตถ

แต่เห็นเหล่าชาวเมืองเคืองระคาย

แต่แห้วถอยวตมคนบนหน้าท

ให้แค้นใจไพร่ทศทรน

เขากดงททจบคนชนพิตฟาด

ชาวบุรีหันชนไม้ทันทาน

ดินตมทรวุคททำอูหน้ากาย

ดงอูยโศคนพรตพรตพาดคตง่า

ชาวเมืองซำเทงตายเฉี่ยหลายคน ๑

เห็นเจ้านายเฉี่ยทพวงตบตม

พอกันคนเข้ามาได้ในกำแพง

ถอทวนรบแต่ตะเดมตงมแซมแซง

ฝรั่งแหงถูกอกพืดตคตตาย ๑

เห็นจะหึกเขาไม่โตตงใจหมาย

แต่ให้รายเรียงตมบ้อมปราวกร ๑

พอทศทรบร้างปรีชชาโยธาหาญ

ตอชกนารแฉะจะนา ในราตรี

จิงเตกทพิโยชชอออกถ่าหัน

รายรักษาหน้าททกรของบน ๑

๑ คองอชกแพะเสชาไม่ผ่าน

คอชชแฉะมชนพเพของศิวารังกาย

แต่ดูเบาบดเมื่อยเห็นบทเจ็บทาย

เขาตงตมบ้อมค้ายอชชหลายชน

แต่ยังยงคตของตจจกนทกจจชน

ตถถอนโศคโผ โจนททยาน

โถพิชชาติเจนนชโยธาหาญ

อดหมานมอชคองงไป

เหวยคองนายโยชชอชชโท

อยาถอยทอดนงนมาขริขัย แดงเดี่ยวโตไพรพดไม่ทันทาน
 คนเห็นตื้นน้อยเมื่อยแขนออกแดนอ้อม มาถึงข้อมเรียกหาโยธาหาญ
 อังกุหราม่าเบ็ดบานทวาร เชิญกุมารขมนบ้น้อมอวยพร้อมกัน
 มาถามข่าวเจ้าชายว่าววยอด โฉนรอดกลับมาไม่ขาดัญ
 กุมารว่าเราเข้าประจัญ กับคนก้นกวดกของถระบองใจ
 คุรุปร่างช่างเหมือนพระขัตตราช ไม่เค็ดอ้นศตาคเค็ดมจิตกิดตั้งดัย
 เขาใจมศขวนแทบบรตอัย พอดักได้นาคางค้อยด้ร่างกรวง
 เราแค้นใจใอฆ่าโยธาทัพ แดกกระเพนเอื้อบจนทัพหลวง
 หากราตกนกดตาทองข่าง จะเมฆหวังทวงถึงเราจึงเขามา
 เวลารุ่งพรุ่งนอออกตทัพ ละครจับแก้แค้นให้เด็นดำ
 คงเร่งรัดจตพหลังพื่อในชา พยเวดาร์งเขาร่าจะไป ๆ
 ๑ ผีรึงรบกลับอ้อมมานอกข้อม ปรระฆพร้อมหล่นกายทั้งนายไพร
 ทัพเรียวแรงแข่งชนแกลงถรรโ ปรระฆาณโตโยธาตักห้าพัน
 แดงผูกมามาประทบริบเด็จ เตรีมดำเรจรชใจพชโกธิน
 พระหนอนน้อยค้อยดตุยัน พชตระวันอ่องฟ้าจะศดาโศด ๆ
 ๑ ฝ่ายโยธาศรัตวรณยงบ้นบ้งน แต่เรวณเรียกกมเด็จพระทศนโหว
 เป็นราตรีมไศรจัญโต บ้างหลงโหดอ้อมกถวงกระบ
 พระโถมยงทรงกระบองรชงวาร์บ ทหารกถบรานเรยบเงยบตั้งม
 บ้างคชชองกองไฟจุคได้คืบ เห็นแค้นศพถงกถาดตาชตา
 ทงไพร่นายได้ศพิศสืบเศษ กิดอ้อมเพรเพอนกันพรนนักหนา
 ให้ชานขามตามหมวดเที่ยวตรวจตรา จนเวลาจวนแจ้งแจ้งแแดงตระวัม ๆ

๑ ดินสมุทรสกัดแก่นแห่งพระเง้า เมื่อเค้นแต่ตั้งรียฉายจะฉายผืน
เห็นแดงทองผ่องแผ้วชนแพรวพรรณ เกษมต้นคุดรังขดคุดคนธา
แต่แดงองค์ทรงเครื่องเรืองจำวดี ประนมทนต์มัสการอาสนาภา
ภูทรวงศ์คงทนด้วยมนตรา ไกรเช่นฆ่าชีวินไม่บรรลัย
ครมเด็จพระจักรพรรดิบิษขันธ์ขฟ เสด็จอพยพพลรบพิภพไหว
เดินกระบวนมาดังทัพกรุงไกร ให้หยดไฟพร้อมกันประจัญรับ
แต่วีรชงทำวาทะพวยนายทหาร รบกับพญามนประเดียงไม่เคียดจับ
เรามาใหม่ใหม่ตอวดยกของทัพ ออกรบรบรบสู้ศึกกล้า ฯ

๒ ฝ่ายพระองค์ทรงพระแสงกระบี่ของเหล็ก

เห็นลูกเด็กหงาดกัจจกคักถึงธา
ชายกมารวานหน่อศิขรา ยังกตบมาของข้าอุประมาทใจ
จงแดงองค์ทรงมาพนาพพิท แสดงยศขบขบงตามความดังสัตย
วาศราทาทกรณนามโค เสด็จในทางมาตบรเวา
เป็นใจเรอเชอฝรั่งหรือของกฤษณ์ ดันตบกับคุดมพลเทียวปดนธา
ศุรณษาอายุก็ยังเยาว์ มารบเรารอวันจะบรรลัย ฯ

๓ ดินสมุทรทศวาประธาตัก

เราชื่อวาทินสมุทรคู่มือไกร
อ้อมเหล้าก้อหน่อเนื้อเชอภษครย ผ่านตมบัตบัวรุ่งราชภูริศาตนา
จะแต่นไบไปทางกลางคงคา ชาวพารารบเรารังเรารัด
ทานหรือโรจงบชกออกมาบัง เป็นขุนนางหรือบัวรุ่งซึ่งกรุงศรี
แมนรกกตจกถวดาวยววยรว อัญชดแต่จะกตบกองทัพไป ฯ

ซ้ำคุมทัพรบทหารมาราญรอน พระมารดาครึ่งคั่งอยู่กลางชลา
 ทำสงครามตามวันเช้าวันนี้ พระชนนีเห็นจะคอยละห้อยหา
 เป็นหญิงอยู่ผู้เดียวเปลี่ยววิญญา หลานจะลาลงไปเฝ้าเด้าให้ฟัง
 ให้ทราบความตามทมิได้รบ มาพานพบภูวนัยคงใจหวัง
 เชิญพระองค์คงคืนเขาด้วยดวง หลานไปตั้งเด้าจรจรพจรถับมา ฯ

๑ พระจอมวงษ์พึ่งแจ้งไม่แคลงจิต หลานจุนพิศนักรภขนิมกัหนา
 ถ้ากระหนວນนพชพาชา ไปเรณูมาด้วยวงจิงบงคว
 พยได้เห็นพนางตรงพระพ คือเป็นเทพธิดาวิชาสงวน
 โกลหรือโกลไปมาเงาจวน จะได้ออมมารความมาจวน ฯ

๑ พระหนอโตโคดศบกรบตั้ง ร้องเรียกของกัหราแฉฉวาฟ
 เร่งเป่ารของกองทัพดงนหม ไปพร้อมที่เรือใหญ่ในคงคา
 แลวด้องของกลองเวธฉาฟอง พิธธมณะพรวไพ่นายทงชายชวา
 ออกกำบถนหมเป็นฉัญญา เตียรโยธาอีกเกริกเด็กไปคาม ฯ

๑ จะกลบถดาวธาวบรูซงหมแซก ค้างคิงแตกศกประหมาเป็นาหาม
 ม้างตุ่งง้าวทดาวแหงนเดอชโหดซาม เพอนกนทามเขาไปโงเดยในพง
 พวงเด้ามาดังออกซงดาว เขาเฝ้าทาวทูตเพอนเดอะเดอหมหด
 ทุตกระหม่อมจอมพลออกกรมรงค์ เขาจับของศกภูนัยไปได้แล้ว
 ไมทนมเยนเห็นศักรูจะถงน เด็ดจเห็นแก่ศกทุตกระหม่อมแก้ว
 ถ้าวรธาธาไปเห็นไม้แคล้ว พอทุตแล้วดมจับกัหัดับตา ฯ

๑ ดมเด้าท้าวทศวงศ์ไตทรงทราบ คิงคมตาบศกเขาเถ้าเถ้า

พระศตาดแกวแกวเนตรเกษรา	ต้องเป็นหมายชายหน้าทงตาบ
ธิดาว่าโฮ้พระทถกระหม่อม	เคยเป็นจอมมัจกรเป็นคักคัศร์
แม่ธนธราธิดาธนาทรธาม	อันเนยน์ไม่ขออยู่จะตั้งววย
พระบรรลัยไปแต่ดวงโปรตเกต้า	มาเค็ดเฮาธัพเมยไปเจ็ดววย
ธะธักธะธนธนคังธองคัระทวย	แทบจะม้วยมรณาทววยธาม
ทงเดนาธาเฝ้าศัรธาธดค	ทุกคัมธรมบทมูรคัศร์
แกวถนหนทางถถางมูร	มิได้มูธเเคเคินไปมา ฯ

ตอนที่ ๑๗

ศรีสุวรรณกับสี่สมุทรตามพระอภัยมณี

๑ จะกล่าวถึงกำปั่นสองกษัตริย์ ซึ่งตั้งคั้งแต่รายทั้งซ้ายขวา
 พอลบคำตามตโนเมฆา พระพายพาพัดตั้งตรงออกไป
 กิ่งดำใหญ่ให้จอดทอดประทับ ชุดครบรับรายทางสว่างไสว
 จึงเชิญองค์พระเจ้าให้เสด็จไป กิ่งใหญ่ท่าห้องเป็นห้องชั้น
 เสด็จให้นั่งบนที่เก้าอี้มโหฬาร มพระเจ้ายมปลูกดวงจันทร์
 แจกฝรั่งนั่งตมฮอยหรือหมอน เหมอนกลางดวงจันทร์แจ่มแจ้งด้วยแสงไฟ
 มีโคมรายซ้ายขวาระบายฮอย ทางโคมฮอยด้วยระฆังสว่างไสว
 หนอกษัตริย์นครธรรวโรด เสด็จไปตั้งถ้ำพระมารดา ฯ

๒ ดั่งดั่งวรรณมาดศรีสุวรรณ
 กำจัดเสวราเขยเนนเรนตา ไซ่ดวยขลุ่ยขางเบ็นฮอยไร
 หรือเดี่ยทพอบปราถณาสัก ษณาถนถนงคอยละหอยให้
 จนพดบคำเข้าใส่กตั้งใจ ฮอยแต่ไมแท่นตั้งถักมีคหวาร
 พอลเคียนเคียงเกาะเกาะกักถัก พระตุกรักเรียกหานางราชาน
 ก็พระทัยไว้ตั้งถักตักตาด ชุมถนมารชเนนเคียงเคียงประคอง
 นางกอดขลุ่ยตุกรักแล้วรับขวัญ คุ้มถนพรณณเฒ่าพดเสวราหมอง
 แมคฮอยเจ้าเร้าเขยเนนหมอง พดเตกกองทพมาแดงหรือแก้วตา ฯ

๓ ดั่งสมุทรพดเพราะผอเดาะแม่ คุ้มถนถนถนถนถนถนถนถนถน
 ญชชอกไปไคชมนรพพระธา เขยเนนจะฉากถนถนถนถนถนถน

๑ ถึงตำบับขุมครศรีศรีวงศ์ ทยอยหักทกระออกไปนอกฝา
 ไม่แต่งองค์ทรงเครื่องประดับประดา ทรงแต่มาหุงหิมพอส้มกวน
 ครั้นเสร็จสรรพลดบดอให้ทอดยอ พระหน่อมอเยเคียงองค์ทรงพระสรвод
 เห็นแหมะเคียงเคียงทอดเผ้าบกวณ นางเห็นจวนตักเกินคำเพินมา ๆ

๑ ศรีสุวรรณครนแดงเห็นหลานรัก พานงดกษณณเดยอทางมาข้างฝา
 ตำบับอี่ยมเทียมเทพธิดา ตำคัญว่าเทวเป็นพิระโก
 ดตพระองค์ตั้งเรญให้มานั่ง บนมบตั้งกถายทองอันนงใจ
 คำนับนางตางพิศวยตใจ นางรบไหวอนธราแล้วพาที
 กุมารามาบอกคอกขจร งามจรมรบพวงดงศรี
 พระทรงยงค์โตนใบตบราม อยรรคเคอขจรในนคิตา
 ทดางพินาศศคัพพรบวาง หงแกมคางขงนศรเหมือนเซนฐา
 กิมนคองศพระอนธรา ทัพิศคาโคความทวามนศร ๆ

๑ พระยมพตางทางเพื่อนเห็นเมษนพิศกร

ทั้งคิมข่าตำบับอย่างกนทร เสงี่ยมงอนงามพร้อมไม้มอหมพิ
 คุเหมือนธำวราวดกยธบถณ ทงนพานวดมณนงขงเป็นธองศรี
 แด่อกยาอายุได้แปดปี นางจจะมีลูกเท่าแก่เท่าไร
 ว่าจะอนจิตพิศคเป็นศรพิศ แด่อกถบหักทวนห้ามศวามธงชัย
 ถึงคือนแก่แก่เป็นพิระโก เราเป็นพ้องคองไหวเป็นโรม
 คำวิพตางทางว่าเข้ามาเฝ้า จจะเรญเขารมจักรเป็นคักคคศรี
 ให้อนใจไพร่ฟ้าทงชาน ว่าพระพิพาทอานมาพานพบ

พอพืดพืดนกรโตม่อนพืด
 เดียบให้รอมชอบพากมหรณพ

๑ นางพังกาอาชงคะดงคืด

มิไปกับขณูชาก่นาซัง
 จึงครัดตบชชบคุณถาวรญรัก
 จะตามไปไม่วัดพระอชฌมา

ตงกษครยครัดตมทนาดนอง
 จึงครัดตงองกุหราราประชาชานู

แต่เขากวักเกณาทเวือกทง

แต่ถวาทพระอนุชราพาดถวาช

พอแดงทงตงตงอวาทระจางพา

ตงประจำดำทงทงตงกทง

๑ ตงมตงวรณมาตคี่วณร

บรทมคินพมชงศดารงกาย

แต่วแดงอศทงเกวชงให้ถกรัก

ตวอชตงวาดบานพมประคิบประคตา

ตงมโอมยงทงเครชงแก่เก่าเก่า

ยังไมเคยตยนาระชอาช

๑ คี่วรณชญูรตพ้ะโก

แต่จตามนางยางเชองช่าเดองมา

ตมพระชงคตงวณเวือกทง

แต่จจกเกณทากบมเชาบรจบ

ไมพานพพยาไมมาวิง ๑

จะรอมบคกไมได้ตงใจทง

ตงเหมือนตงเค็ดชาดญาศึกกา

พระนบคกคี่วรยวงคี่ตงมาทา

ตามประจำชอชตรงเหมือนทงคี่วณ

ตงยามตงตงตงตงตงตงชาน

ตงแจงการกนให้ทวตทคี่วณาย

ให้พรอมพรงคี่กนจะตงมย

เขาชองทายได้ยาตงช่าตงตงวรณ

ชงทวาทเวือกพืดพืดชนร

เป็นคินเคชงคี่วเรยงเรยงวราช ๑

ทพากรไควตงคี่วราย

ชอนถกชวยตงชงตงคี่วณช

มคี่พระพคี่วรณทงกนเกค่า

บักจตามณแกกวอนแหรงพวาช

จะให้เขาเห็นแกกวแม่หม้าย

พระตงชวยชวณเคินค่าเนิมมา ๑

กุมารให้วจอมกษครยรบคี่ตง

พวกโยชวเวคตงมชยพรมเพรียง

ททวคตงให้ตงตงตงตงตง

ต่างกุดว่าคำพระองค์ทรงผนวช	ก็กะบวชคามไปเหมือนใจหมา
เอาความดีสุดกษัตริย์ไม่เสียตาย	ต่างถวายบังคมตาตงมาแพ
แต่เห็นดำกำนันให้ครนคราม	แต่ฉวนดำมเจ้าด้ธ่างมากตางกระแด้
ชุมนุมหงสังทราหยนตาต	จนเรือแห่เข้ามาถึงหน้าวัง
พชดำทรงตรงประทับกับฉนวน	พร้อมกระบวนโยธาทางหน้าหลัง
ตำพระองค์ตงจากเรือบอดตง	แฉงหยดยงตำหนักทาชตาตย ๑

๑ ชุมนางพร้อมหม่อมหม่อมชมนาย เห็นเจ้านายเนจคคิตตงตั้ง
กับพารมไตรวณโค ยิงจาเตนตักมารเมือราญรอน
ต่างจงเขาเผ่าองค์พระทรงยศ หม่อมประณตทงทงรับตั้งตง
จอมกษัตริย์ครัดตามคองเนศร ราชบุรีก็องเชิญเป็นชียงไร ๑

๑ เด่งกาอาตุรทักแฉง
ได้นามาศยราชภูวริชฌกษัตริย์
พระมิตรารมาตรงคทงกาดัต
แม่ราชักอ๊กหาญมาราญรอน
อินโพธิชาเฝ้าเหอาทหาร
เศษบุญทุดกระท่อมจอมโมต

ทุกเชกแฉงเทวีทหมองไม่ฉงได้
เหมือนอช ในฉฉางเพลิงเชงคะกอน
ทุกเชรทศพิทกพดัยบดยอน
จะโอพชอนเอาใจเป็นไมศร
ต่างคคิตการแต่จะอพยพหนี
ได้กตขัมาชานชัตใจ ๑

๑ จอมกษัตริย์รัดเฝ้าแต่เจ้ารับ จนพานพณัดตากอ้อมมาได้
จงเรียกอวช่อฟ้ามาไวไว จะเชิญให้ทันางไปปรางคคอง ๑
๑ กรมฉงบังคณบรมาท ไปเร่งราชยานช้างหน้ามาทงตง
บ้างเข้าฉฉงตั้งความคามาทำฉง พระวชทของพนักงานทำฉฉงใน
พวกทำฉฉางต่างชคคิระหนีกันเน ออกฉฉงแรวเรียกกนเดียงทวนไหว

บ้างบอกเพื่อนเรือนเรียงเคียงกันไป ภูงไทยเสด็จมาอยู่หน้าวัง
 บ้างซักถามตามแกลงให้เห็นแจ้งประจักษ์ เที่ยงลึกลับก็วงเวียนอยู่คบคัง
 นางพอกจำหาไรตอนตะโกนดัง มาพร้อมพรังเก้าแก่ออดแซ่ไป
 เร่งจัดแจงแต่งวอลงกรณรัตน์ นางไรดมหัดห้ามเดินไม่เย็นใจ
 ดงหดังแพนดตุเห็นภูงนัย ต่างดีใจนบขอบงหมอบกราบ ฯ

๑) จอมกษัตริย์ตรีภพ โฉมเฉลา ให้นำเขี้ยวทรงวอจิเรียวฉาน
 ฝ่ายพระองค์ทรงอาถรรพ์ราชยาน พระกษัตริย์ทรงเสด็จเรียงกันมา
 พอกผู้ร้ายร้ายทางข้างฉนวน คุมกระบวนแห่หันไปแนงหนา
 ข้างหลังเหล่าสาวธรรมาศยา เสด็จมาตามทรงถึงข้างใน
 พระชนเชษฐ โฉมครุฑรยาทร กับหมอบถนตคาศาธิมาด้วย
 มาหยงกตรงปราศรัยมาที่ปราศรัย กานต์ในอภิวาทสาชสา
 ไม่เห็นองค์งดกษณชกรศรี ทอดพระเนตรเห็นแต่ห้ามจึงตามหา
 เขาพูดว่าต้องกษัตริย์จกศยา ไปอยู่ด้วยพระบิดาแต่ราตรี ฯ

๑) พระยมพตางทางครดการได้จ อยบชกทรงชทาให้มาน
 สาวธรรมาศต่างจึงเป็นสังคดี ไปยังที่ราชฐานพระมารดา
 ทูลแกลงแจ้งความด้านกษัตริย์ เหมือนพระตรีดัง ไซ้ให้มาหา
 ตามพระองค์ดังชัย ในวิญญา จึงตามว่าจริงกระหนหรือฉนไป
 กรันไต่เตียงเที่ยงแท้แม่ตระหนัก นางหงดกษณชกรศรีจรมโหน
 พระอัยกาอัยกักัดใจ ไม่เป็นไรแฉ้วเทอยตกรเขยก
 แฉ้วจกของก้องฮ่มเขาหถานชวญ ไปต้วยกันหาพอหนชแม่หน
 ชวนจิกามาไปจะโค้วรั นายเชยคณาชงยงนังม

แล้วนำหน้าทาพระวงศ์ลงปราด่าก	เคียรตาชด้วยสุรางคนางสนม
เขม้นเม้นเดินค้มเป็นกุดมกถม	บ้างพดาคดมอกตามกัณหตามมา
ขมปรางคทอชมงเขม้นเห็นลูกเขย	ชระพ้อเขยเจ้าประคุณบุญมัทหนา
คนทงหลดาบหมายว่าพ้อมรณา	จะเป้นข้าเขารอหรือแล้วพ้อคุณ
เจ้ากตบมาชนักขอมมุดู	ถึงรบรุกจนหันคินกกระดูน
ไม่เดี่ยเมื่องเปดองชระเดชะบุญ	จะค้อยอนอกอาณาประชานา

๑ พระทรงพิงบังคมบรมนาถ

กุมารากอำหาญการประจัญ	ทศพระบาทบิตเรศวรแจ้งเหตุมุด
เขารบรบจับซาพาไปรัก	ทวงทวนแห่งพันไมบรรอย
ให้เลิกทหกลบพดตกลไกร	คงรอยยไปรับนางกลางคงคา
อันนางนั้พดะ โภได้อภิเษก	เข่นองค์เอกอภิศร์ของเชษฐา
ศรมงกถแล้วเทยวชมขมมา	เดยภักตราพดงเปทงโพรพด
พระพนางนคศาเทยงหวิหอบ	ตามเรศของคงแวงงทุกแห่งหน
ไม่แจ้งเหตุเชษฐาในตำธอ	จึงขามพดผ่านมาหน้ากรุงไกร
ได้ทบพานหลดาบแก้วมกถวพระพ	จะร้ายค้มได้เห็นเป็นโฉน
กถพดางทางตะทอนถนฤทัย	รดนัยนกดชเนตรวงทนา
ทงต้องทำวด่าวดูรางคี่ข้างดั่งดว	พระพบหลดาบยักเรศวรของเชษฐา
ทงโฉมยงชงกแก้วเกษรา	กบิธดาชัญช้อพดะ โภ
นางรับหัตถศร้งด่อนโอธธราช	ให้ชัญภิวาทพระเจ้าชาอธธธมดัย
นางชวยพรธธรรเสวีญเจริญใจ	แล้วด่อนให้บุตรีให้วที่ยา
๑ ฝ่ายโฉมของชงกัธธธธธธ	กุมารีรู้เหตุจำเชษฐา

รับขาร้ายดีดัดเศษ
 อังคารเช้าเฝ้ารับแท่นยับเขม
 ยงอัยแต่แม่ลูกเป็นเพื่อนยาก
 แดงเดยวอดปลดโบ้ทำไศกา

เบญจาเพศจึงต้องตกระหกระเหิน
 ให้เฝอญพรากพดัดพระภักดา
 กำจัดจากบิตรงศพระวงศ
 ตระอณอนซ่อนหนักร้ออาชาย ฯ

๑ ทำวทสงศ์ตั้งถาวรศรีสวัสดิ์
 อย่าไศกนักรักใจเดียวให้ศธาย
 วิตถโยกไศกสุทรทุกขระ
 เบญจาเพศเหตุเพราะพระเศียรหกรณ
 จรุงนระแม่แต่บราวม่านยอนน
 เทพไทให้คุณแฉดอญม
 ซึ่งโฉมงามคานมูทวค้ำแหน
 จงรอรังทงชาวเพอรอกก

โองการศรีสวัสดิ์โถมนางโถมฉาย
 แม้นมิคายคงได้พบประดับกัน
 ย่อมหลบประไปกจ่าจะชาติญ
 เบญจาเพศเหตุเพราะพระเศียรหกรณ
 กงดาให้ทกรกกระห
 ดมกับญกรมไคทำมา
 ในเขตแวงแฉดอญมทกรกุดหา
 เสรพทกรกิดความจิงตามไป ฯ

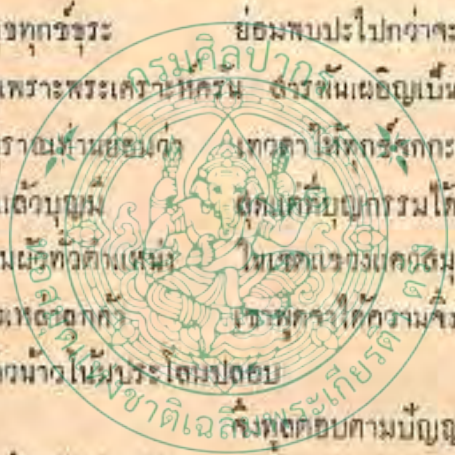
๑ นางพิงทาวนางโถมประโถมปลอญ

ซึ่งทรงศักดิ์จากเดยงไวเวียงชัย
 แต่ทุกขระอนนอหนังยังไม่รอด
 จะตามไปในทะเลตามเงรา
 ให้พระองค์วงศาคนาญาติ
 จะหยุดยงรอรอชุกรานาน

จึงทอดคอบคานมัญญาอชธมาตย์
 พระคุณใหญ่ทอดวงฉนคณา
 เหมอชทญิงทอชทงผดขจันกัหนา
 นแฉมาพอประณคบทมาอัย
 รัจกรารนคิตาฉาเป็นทอดาน
 ก็บ่วงการโยชาจะตาไป ฯ

๑ ทำวทสงศ์ทรงพิงถาวรเดวีญ
 รักถ่านร้อวาไม่อาตย์

แฉนเจริญกิริยาอชธมาตย์
 พ้อชอบใจโถมเฉดาเขาจมาตย์

นำเอ็นดูว่าดำรงพัน
 เทยวตามติดบิตฤดาในสาคเรศ
 มีเกาะเขาเขยวช่อมด้วยพุ่มไม้
 พระบุตรดีใจไปดีชา
 ทั้งส้มดักตูกไม้เขาไปกิน
 กุมารว่าไปแน่หรือแม่หญิง
 จะได้เล่นเป็นคู่ๆให้ทุกวัน

ไปด้วยกันเกิดน้ำจะพาไป
 ชมประเทศทางชอากองศาไหล
 ทั้งจะได้ชมปลาในวาริน
 พระเจ้าบ้าไปไหนไปด้วยกัน
 หนอที่ดินถมทรได้ไปด้วยกัน
 ไปจริงจริงนะอย่าปลประชดณัน
 แค้นกำมันไปพลาดกลางสงคา

นางดีใจไปจริงนะพระเจ้าพ
 นางรับคำรับชดุมคำมรรคา
 ทั้งดุกเดยงหิดานเดยงอยเคยงชา
 ล้วนดุกเต่าเขาอันได้ชมชม

ไปพวงงแค้นนะพระเจ้าบ้า
 จนเรดาคคองรวมบรรม
 นางนอนกลางจูบเกล้าทงแผนม
 จนบรรมหลับไปในราตรี ฯ

๑๑ ตอนมาไร่ไม่ถึงพราหมณ์เจ้ามประเทศ

จอมกษัตริย์ชดศยาชกรว่า
 ๑๑ เจ้าไมราดำนมพราหมณ์เจียร

ซึ่งแจ้งเหตุรบพุ่งในกรุงศรี
 พวกไพร่จับไปได้หลายวัน ฯ

ต่างรบรชดพลได้คนตะพน
 ถึงทุ่งกว้างทางร่วมรมจักร
 พยรชวชวเมอชงเขาพุดชา
 ครนได้ความตามนายค้อยกถายวัน
 เขาในวงทงธามาตยราชก

๑๑ ชนมาพากนรบชกมา
 มาพรชมพริกดำมพราหมณ์จิงถามหา
 ว่านิตดาตอกมิไรพอกโพ
 ไม่หยคหอยชนรับมุงมากรุงศรี
 มาพรชมทพระโรงรตณกษตรา ฯ

๑๒ ฝ่ายพระศรีสุวรรณวงศ์ดำรงโลก

ไม่ฉายโศกแค้นทวยถึงเชษฐา

บรรทมคนแค้นองค้อดงการ ออกนั่งหน้าพระโรงรัตนธวัช
ทชพระเนตรเห็นด้ามพร้าหมอนพิเศยง

เรียกมาเคียงแท่นสุวรรณแดงบรรทม

แค้นเดาความตามเรื่องเคืองว่าคาญ จะคิดอ่านตามองค์พระทรงขรม

ทั้งสามพันต้นทรวัดของ ช่วยปกบ้องเวียงชัยไอศวรรย์

แค้นตั้งฝ่ายนายทหารชาญฉกรรจ์ เกณฑ์กำปั่นหมทองตั้งของวัย

คู่เด็กดรรบรรคาโยธาหาญ ที่เคยจวรเกณฑ์ไปไคไร้อย

แค้นตั้งเดินมาในทงใหญ่น้อย ทางจงค้อยครของกันอย่าฉันทา

เราจะตั้งทองเที่ยวเสียดตบ กว้างรพภักเริ้พระเชษฐา

ครั้นเสร็จตั้งเดินแหวดดา ชนมหาราภิรางค์มาค้ำปราสาทชัย ฯ

๑ ฝ่ายมหาเดนมหาปราชญ์ มาคิดการเกณฑ์กับเบี่ยงทอนไท

บ้างเบียดนเส้าเพลาสาบระนายใน มารับบักประดังเป็นเจ้าคัญ

ตลาทรวงของชนดิงพิว บินจงกากรรับตบตบ

บรรจุพดคนประจำดาดะพน มีารวัยรหรือทำอยหน้าวง ฯ

๑ ฝ่ายพระองค์ทรงเตเรเกศกษัตริย์ โทมณังหนักหน่วงเป็นห้องห้อง

เวลาชำระสุวรรณเนบตตงก จงครตั้งอักษเรศเกษรา

ที่จะยกทวยหาญชาญส่งนาม ไปคิดคามภวเรศพระเชษฐา

เที่ยวเดินดั่งท้องทางกลางคองคา พิชชดา โฉมฉายสายสุดใจ

เจ้าโฉมยงจงอยด้วยมิตุเรศ พังพระเศรปกบ้องให้ผ่องใส

ถนอมเลี้ยงดูกันอยกตอยฤทัย พิไปไกลกว่าจะกตบกันบับ ฯ

๑ ดั่งถ้ำรของกันถกษณอักษเรศ รดเนครกตอกตองให้หมองศรี

ชั้นหนึ่งเจ้าเขยจกษณวงศ์กจก
ถึงทีไรว่าจะชาติ

อย่าควรถักชดชองให้หมองศรี
พบพระพักจะทามานคร ๑

๑ ยุพยงทรงพังรบตั้งตรัด
กราบษทริยภักดาให้ชาวรณ์
ซึ่งบัญญัติมากจรงทุกตั้งต้น
แต่ตั้งฮารมานเกล้าไปตามทาง

ตุ้จจะชดกับทรวงดวงธมร
ตั้งชนชอนชาตฺรแดงทอพลาง
เป็นมตทินฮารพัดจจะชดชวาง
จะฮางวางกลางทะเลทุกเวลา

พระฮอยองพรังพรอมฮอนนนาฏ
ฮามตั้งระดังทรงเคืองตั้งคนธา
ฮามเดวยเคยเทียบตั้งวรนนาชน
ฮามบรรทมแทนรคนชชวอด

มาวางบาททเรศร์พระเชษฐา
นางฮางตั้งรกกตยาเคยฮอยงาน
โฮยมากฮอนจาณาตั้งฮาร
เคยฮอยงานนวดพันให้บรรทม

แต่ตั้งไปใครเดาจะเผ่าเห็น
จะตั้งแแตกแนตคองตั้งฮอยงม
ทงไม่แจ่งแห่งเคศพระเชษฐา
จะเคยวทของตั้งฮอยขรรได้ไป

ให้เห็นฮอนแนตตั้งวางคางตั้งม
นึ่งปรังนกรฮอยฮอยอย่างไม่วางใจ
จะตามหวงตั้งหนค้ำบตโหน
ตั้งเมยไรจะโตมาตั้งชาน

เจ้าประคณทงถระหมอมของเมยเอย
จะนับตั้งฮอนตั้งฮอนตั้งไปนับ
ว่าพันพตางนางตั้งฮอกตั้งฮอนให้
น้อมค้ำนับชกิวาทบาทยศด

พระไม่เคยคตาคตาคปราฮาทศวี
ฮางมูรราชฐรจะรฮอนน
ชตณันนหยคยฮอยตั้งฮอยฝน
นฤมตมิได้ว้ายพายน้ำค้ำ ๑

๑ พระเจ้าโถมโถมฉายตั้งฮอยม
ตั้งฮาลงายหมายจ่าตามแต่เวธา
ฮอนทุกชเ้ก้โรคภยในมนุษย์

ฮอยฮอยอวรณ์ทกชทเวชถึงเชษฐา
ตั้งฮอยเกิดนามได้พันคนมิได้
ไม่วังตั้งตั้งตั้งทงทตรงโหน

เหมือนหงถ่วงนภาถ่วงนเวณมระไว จงหักใจเสียเถิดเจ้าเขาวมาดย์
 ค่อยอยู่ด้วยนบตราสมาตุรงค์ ด้วยท้าวทรงพระรชานาธังดาร
 ลวชรุกไซโคกรักษาพยาบาล ยยาเป็นภารุระพะพะจะไป
 จิตแต่เหตาด้าวธรรางคนางน้อยน้อย ทเวบรชยกริยาชฌมาดัย
 ให้ไปด้วยพิฆาง โนทางไกล จะให้ใช้ค้ำประดาเป็นนารี ฯ

๑ นางค้ำนบบริบรตพจนารต บังคมมาทบทงกรบศกริ

พระบริบรชญกตยาแถวพาท ด้วยชวเจ้าชยาได้อดยวธณ
 ถึงตอพะจะไปแต่ใจอย เหมือนเคยยกเตียงกายด้ายดัม
 แนนศกพทกรวมอทร ก็เฝ้าจจากนองให้หมองนงอ ฯ

๑ พระปลดอบนางทรงประ โดมโถมเนตา ภาธวัคเคว้าตั้งนุชตุดตังวณ
 จนโกธหนอนใหญ่ให้รำจอน ติของนวดนาคังดงพรางพราย
 ติเรียงทรงรถชนพมตบง ติดเรกรงฟ้าเสอธาย
 พนังงานคตางเคียงนางเรียงราย นอมนกวยเครียงตันตักนธา
 พระได้วธังทรงเครืองเรองจารตี นางกษศรียแตงองศทรงกฐา
 พริชนตังรางคนางกานตถกตยา เดีคมาทองทพดระ โภา
 ดตพระองคตงนงนชมคานบ นางนชมรบหิตถาชฌมาดัย
 ศรีตุดวธณทุดคความนางทราวมวีย วนนโตฤกษคเคดิดดา
 ช้าเกณชตาถาภนเชาบริวรบ พดรบห้าหมนทงบีนผา
 เชิญพระพศร์ชวดีตถนศคดา ไปทอดตาตวรชมาตุรงค์ ฯ

๑ ตัดมธวธณมาตศรังม พังต้นทธรชนชมธัมประตังค

เชิญกุมารพนองทงตังของค ให้ต้อคทรงเครืองดำหรับประดับประดา

พวกเรือดั้งแด่ตั้งขี้เตียงวงเวง

พอดมอตงคอง ไบครวไลเดือน

เห็นโรโร ไบด่างระยางบน

๑ ทางกศองค้องค้มงมเหดี

ชดณนโหดหงดงพรงพรอย

ครนตมดงตรงมุงนากรุงแกว

เกษราอาอัยใจระกำ

๑ ฝ่ายศร็ดวธรณวงศทรวงกาน

เขนพยบอดฟ้าเราวกร

หวนชาดยไซศอวรยภระณดงวาท

อนแถวทางกตางตมทฤศคะเน

จยออกรวอนไหวทุกไทเทพ

แมนเรษ รุาธานยงมค้าย

ไโทพบปะพระองคเหมือนองจก

ยงรวดกกรกกรายงชาดย

คณาเกรงกตอวตั้งาภครวากด

คามกตมเคตอเนเกตอเนทางไปกตางหน

มยคนชนไปนงระวงคชย ๑

กบบุตรรวมใจโหดหือย

จนเรือดคตชบเคตอเนตบโหดตบตา

กิงวงแถวอยงระชอนทุกคนคยา

พิโรโรไลกาถิงถาม ๑

อัยทองกนเกตตบายทายบาท

พอดมคเคตมดงกตางทระเต

ระนราศแรมร้างไปหางเท

ใหวาทอวเบญาเฮกาถาย

ชงตมเดฟโหดตมตทงทหาย

ชอพระพายพคดงคกรงชอกไป

จะเปตอองปดตทุกชนองใหม่องได

เสว้าพระทยอ้างวางไปกตางชด ๑

ตอนที่ ๑๘

พระอภัยมณี โคธสารเรืออุทเรน

๓ จะกล่าวของคชบุรีเรนเจนต์มุทร ราชบุตรเจ้าพาราภาษาถึงหด
 คุมกำบังพธำเทยวแดนขจร ตามคำบดเกาะแก่งทุกแวงแคว
 ไม่พบท้าวเจ้ากรุงผดุงราช คชอภัยมณีหาดตะวันตกวงแคว
 แค้นโดยโหยให้อาดัยแด ตามกระแสสายสมุทรดังสายตา
 งดดำเดียนเคอชนคตาดประหัดคเหต

หรือตั้งเรือพระที่นั่งกรมงหนาน
 นกตั้งยโศกามพวกรโหรา เจ้าทูลลา โธมนายไม่วายวาง
 สิงดตอกครมระทมทกช ไม่นัดขจรพักจรอศรวาง
 ทกคนคำราดถนถนถนวาง นาวะศรีวางทำงานการจิวาห
 พศคตามทรมธวาทกคตาดแคว ไม่พบแก้วนยเนศวรของเชษฐา
 มาแฉเหตุยงเบดยวเบด่าไกรวิญญา เห็นแต่พากบนำทุกคำค้น
 ทงกำบังบรรดา โธธาหาญ อดห้านแฉ่นหลตามมาตามคณ
 พอแสงทองส่องสว่างนทางคณ ต่างยังบับรับกันเป็นสัญญา
 กรรมเกือบโกธเจามหิงขิงขร ขโธขรขิงขกถนถนถนหา
 เห็นเขาใหญ่ในทะเลเหมือนเมฆา รมรุกรราชันชุ่มชอุ่มใบ
 ชุคเรนทรงตั้งกองดองสว่าง ตูไปทางโธคเงินนินเศด
 เห็นวรวังทิวของอยู่ไร ึ่งบชกให้นนทุกผู้คน
 บ้างดุกขนยนมของบ้างมีงหนาน ยังโกธคาเคมพิศคตณน

อุทิศเรนเห็นทงจะมีคน	แฉะชนคนดูให้ตั้งทกนใจ
จึงตั้งให้หน่วยท่ายบายกำปั่น	หมายถ้ำคัมภีร์ทงด้วยตั้งตั้ง
พวกฝรั่งทงยงพาเราเข้าไป	ทงนายไพร่พร้อมมาในดำคร ๖
๑ จะกตาวงพระอภัยมณีใดลักษณะ	ซึ่งด่านกอยมทงตั้งตั้ง
กับคนร้อยคอกทำเขตราช	เป็นทงชรอนรามาทงหาเดือน
โตกันแต่เมื่อกมันพจนผลไม	แฉะอำบากยากไว้ใครจะเหมือน
กตบ่นจาจรรมชนชไมพจนเพื่อน	อุคต่าทเดือนกนให้ภาวนามนค
พระโศกคัดยรัตนกลตอศาค	ด้วยตฤตถดารทคจะรตถัน
ทงอุกนอยพดอชทายในด้วยชด	จะอบจนหรือจะวอดคตอดไป
โศกเขยเคยอชเบหนักยาก	มาพดคพรากมโตเห็นว่าเป็นใน
ยังราดกลศรทราขงชาด	พระรณชนให้ทงตั้งพรทราย
แฉะกตถตั้งรรมมาทงตั้งตั้ง	วระดกขตถไปมาใจหาย
อนทวาทไทไหนจะวอดคองคตววย	อันจะววยด้วยตั้งมทวธกกำลัง
โศกเราเดามาคางอชกถาแฉะ	นเชอเควจะทกรรมธ่างแต่ปางหลัง
มิโตคนนคเรศนเวศนวง	โศกตั้งตั้งเวชใจกระไรเดย
เมื่อครั้งหนผลเดื่อเทตออำบ	มาช่าจากอชกยามิจาเขย
ทงเถาบมิโตมคตวามเดบ	มโตเดยทงจะเป็นเหมือนเช่นเรา
แต่แฉะนยากแฉะมหนำมาช่าแยก	ทงวือแตกคองมาชอยบนภุเรา
แฉะนวิโยคโศกคัดยไมบรท	กำลังรดเกล้าโศกาททวาท
เนชอนนบรตราแฉะฝรั่ง	อชพรอมพรทงประณคบทศ
ทชแฉะเห็นเขตรำไมวาร	พยุคตคทางมากถางชด
๒ พระทคตถตั้งอชบวาทงน	ไหนกำปั่นแฉะตั้งตั้งมาตั้งตั้ง

เราทงนชวตศวงอศกวาง

ขอโดยด่ารท่านพอเขาถึงฝั่ง

อนพวกธาถาการชองท่านม

๑ อศัเรนรแจงไมแคงจิต

ทรคพระองคตงทแท่นแผ่นคีตา

โยธัรรมมาตชองทเชย

จะจิตแจงแตงงานเป้นถารจวน

เดยแวงคิตคิตคามทรามธราท

จะกตบไชตงถากทวชาย

ยงเศกศัดยกันแแตงแต่นทอช

จนอมจับอวบวามไมศัญญา

๒ ฝ่ายเดชาฝรังอยพรงพรม

เคยงประคองรื่องเรียดนาคชกไม

หอมระนพนองศคาวนง

ทรชนเร่าเศร้างอชอยคชยงบาย

จุงเชญองคพระอภิโยโหมานง

ตางปราถัยโตถานนามกร

แถวเตาเวองเมืองผดกราชฐาน

พชโหมฉายหายมาไมวาร

พงโตคความทรามธวาทเห็นศตาดแถว

ถารไมคอรปรวงแปรมาแชเชอน

ท่านนายเกศทราจงปราณี

จะเชชงหมายมุงไปกรุงศรี

กตามทแถจะไชโตเมตศา ๑

เดยตายมิตรแทบชวงจะตั้งชาร

ชตนาหตงโหดพิโรครณ

บุญไมเคยคุกรชองประคองตงจน

เชอศควรแถวหรือนางมาวางววย

ทงมวามโตตงมชารมณหมาย

จะตามตายเดยให้พนคนนทา

ชตเนศรพรงพรายทงชวยชวา

พระศคตรางเศร้างบตบไป ๑

เราหอมตอชมเชงแชแถวแกไช

มาตบโธธารพงคให้ทางคตย

หิมชอชรงนยามาถววย

กิตเดยตายพระชคชางชวกรณ

รวมบตตงกเทยยมผาทนงชว

ทงบตมมารตานามชาน

จะจิตแจงแตงงานภิชะกศรี

ฉนชงกรพตคามมาถ้ามเตอน

เดยตายแกวคถอยใจใครจะเหมอน

คตงศตาดเคลตอณเส่นหาใหชวตย

รอกานเมื่อเรือแตกต้องแยกย้าย
จะล้มตายวายวายหรืออย่างไร

๑ พระชกยได้แจ้งแถมงเด้า

พยายามตามหาด้วยอาการ
นำส่งตำรวจราชตายเพราะหญิง
จะผูกพันกันไว้เป็นไมตรี
เมื่อซาโดยตำรวจมาเป็นตบตี

ข้าอยู่ท่ายฝ่ายนางออกดางดัง
อินพอกเหต่าโหราเหมือนคนโลก
จงหาหมอตบแต่ให้แพ้ใจ

๒ ชุ้เรนฟังแถมงไม่แถมงคิด

จึงดำรงค์ครัดตาม โหราพดาง

๓ โหรารับจับขามตามโถมก

ลงเดรดขบขบโดยยังไม่ตาย

พระบศรมผู้จะธูขอย

ขยู่ทางทิศธัถ์ด้านตำราญใจ

๔ ชุ้เรนฟังท่ายค้อยคตายจิต

แม่นยำตามไปได้นางจะวางวัด

เชิญพระของคองรวงมเวธกับธา

พระแถมงษนษากวาชาน

แถมงเข้มธัรววดขวนเค้นคำเนืพพาค

ทงธ้องของคองคองขงนงนาธา

นางโถมถายพระเห็นเป็นใจ
หรือจะไม่มรณาในดำคร ๑

รู้ว่าเขาจะเป็นคู่สมร

เป็นทุกขวิธนรังกนางดังขยงน

ไม่คองซึ่งพระชิตามารศรี

จึงพาทมิให้หมางระคางคำ

รักษาพรตบนภางนาร่า

ตจจะกำหนดการด้วยข่านโถม

ว โถมถเดธพภาษาโดย

แถมงเดธราชองคองนงคาง ๑

ตจครรัก โถมงใช้หมาง

จึงคางเห็นจะระคตหวือออกขย ๑

ขยู่ขยู่ขยู่ขยู่ขยู่ขยู่ขยู่

จึงทอทวยววข่าเห็นไม่เป็นไร

ไม่มธตมัวอมรณาขยาดังขย

แม่นยำตามไปก็จพบประคตกับ ๑

จึงความคตจะข่า ให้ข่าขยู่

แถมงพคตกับพระชกยมน

เทยวคตคตตามพระชิตามารศรี

นกวาพนของกนไม่ฉนธา

ขยู่ขยู่ขยู่ขยู่ขยู่ขยู่

ขยู่ขยู่ขยู่ขยู่ขยู่ขยู่

จะเกิดอินคตารวิธคตเห็นมธใจ ๑

ซึ่งโหราอำนาจไม่วางวาย
 จะถึงฝั่งหรือวางขยักต่างสมุทร
 ภาพนางกตางนาทำอย่างไร
 ควียาวของคชศรีธมาเบเนมตวิ
 แดพรอชยาวของกนางนงเยาว
 พกโตให้ชามรงค์รัตน
 ยงกตกยงให้ชาดยดาญ
 กบตงภาษาศรีคตออดหม
 แด้นวโยคโคกคตยทกวนคณ
 จนยามตคกรกกรนเดยเทคนษต
 ษตทคตอชชฐานกิงชวา
 แม่นถอวรวมมาตกรองร
 ทยาคตาดแคววแกวทวเหมอนชารมณ

กักรายตฤชยาจะพาไป
 หริชชนหัยคเกาะแก่งตำแห่งใหม่
 จึงจะได้ชมซึ่งเบ็พของเวา
 ครนจะกคชตใจเกรงใจเอา
 รกชางเราเจ้าจงโตให้ตั้งวาง
 ดารพิศพิศจนาส่งดาร
 รมตั้งวางต่างนางในกตางคณ
 พอคชองตมวรินกตมระรณ
 ชบตะยณชางยงมได้ยา
 พงคตยคตริยเทว่าตริชยตระหือยหา
 นชชานาเมืองตวัรวกตงชนพพรหม
 หคชาคคตอโตเบนคเสยตตม
 ให้ได้ชมชยนางเหมอนชยางเศย

พระกิตพดางครอญพดางให้วางเวก
 ทนางนาคางพรางพรมตมราเพย
 ๑. ครนรุงวางสว่างแดงสุริเยนทร์
 บรรมคินแดงชงคตตรงพิศตรา
 เห็นตะเมาะเกาะแก่งตำแห่งใหม่
 ไม่พบนางกตางชดางยังชวอรณ
 โยเมอโรพจะโตเจ้าคองจต

เอกเรณกนคณิงชงชเนย
 พระกัเศยหตบไ้ในไ้ชยา
 ชุศเรนไ้ไ้ณักรตฉินหา
 แดงเฉยหน้าแกตตวัรวรณมัญชร
 ให้เรือเชชชนเปคณบมตงชร
 เบนทกชริชชนราพิงคตงแด
 ให้ตมคิตเคยงชางไมหางแพ

จะชิงแหบแนบหนังครกหน้าแกด

ขมกระแด้งายด้มุทรุดดบาย

เห่าจาอะเมาะเกาะเกียนเหม่ฮนเข้มนวาด

งามประหัดาดแถหัดากตังผากอวย

ชะโงกเงอเมเดอมแถดายระบาย

โฮเดี้ยค้ายพมาคแถญเดยว

อนาถนังฮองเชกเซนกนก

ทวนตะกักกอม ใจฮาดย้เห่ด็ยว

เดียง ไครมครนคตณอดงเป็นเกดยวเกดยว

ไทเปดางเดยวเห็นแถปดว โนฮาคว

เป็นคกงเงอกจนเกดยวกกดยว

ความระอถ โดดเค้นเห็นดตชน

ฝูงพมพาพากนเกยดตังมูคว

กุงเลชชอมอฮนค้ายเทยววายวม

ทงโอมาราหูนพฟอง

บาวทพฟองพังพาดังห้าปน

ครระเซเหธาโนดฮด

ตเกลชกตณกตางน่านาดังราย

โอมจณานากยงมด

แถคตยวเชดามาดังดาร์

ฮังกตตังพระชค้ายพพาด

โฮวบ้านฉะนนางจะชยงไร

พอดโหววามญจะชชวย

ถ้าญคชวยเพดยงพอจาจะทำไฉน

กตถระนทกไม่นงจะชชย

กหวจะไดแถกัวตาดุดตาง

แม้นมีพบแถกัวเทยวหาทว

จะบอชคัวเดย ให้ฮาดเป็นบาทหลวง

ฮังกไปให้ระทคตตทรว

จนเรื่ออวงแถนมาหลายราชว

๑ จะกล่าวดำกำปั้นดินฮมทร

กับนงนุชนางฮุทรนรัคมี

ทงโอมยงของคตุดวรณมา

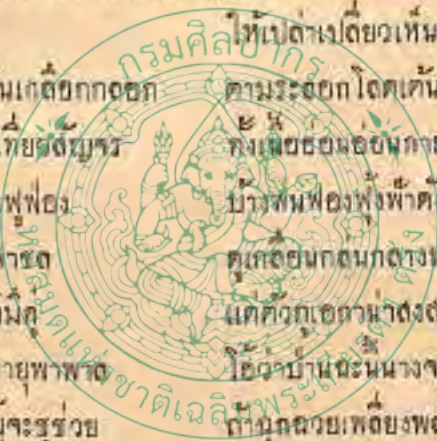
กษัตริยคีร์สุวรรณมา โนฮาคว

เทยวคณคัวหาทงทุกแถงเกาะ

เห่าจาอะเมาะเราเซินเน็พดิงชว

ไม่พบชงคพระอภยฮาดยวณ

เป็นทูกวรฮนไดคคยทูกอนงว

พระพายพัดพัดพาเกศวราคร
 เข้าระวากปากน้ำเจ้าประทอง
 พอเห็นตัวเจ้าเกศราชวราคร
 พอกองน้ำดำทรงตั้งสมุทร
 พอกองน้ำดำทรงศรีสุวรรณ
 เขาแค้นมาถ้าเราแค้นไปมั่ง
 ทอดต้มมรขะเรียงขยู่เพียงน
 แล้วยังเป็นปากปลาดัญญาหยด
 ทอดต้มมรขะหมดแล้ววัดใบ

๑ ฝ่ายกองทัพอุศเรนเห็นกำปั่น
 จึงยิงปืนครกครนเป็นสัญญาณ
 อุศเรนเห็นดำกำปั่นใหญ่
 จะสามจรวดยิงไปก็ไม่ควร
 ด้วยขยู่ห่างกลางแควดงไม่แจ้งเหตุ
 เห็นจะเป็นใครร้ายในสายรด
 จึงตรัสตั้งเรือไซ้ให้ไปถาม
 หรือถษครยชคคยวราฤทธิ

๒ ฝ่ายฝั่งตงทากองทหาร
 ออเรือเร็วรบมาในวารี
 จึงแจ้งความตามภาษาตงทากู้
 หมายเรือเชษชครยชคคยวราฤทธิ

ไม่หยุดหย่อนแค้นหลวมตามกัณมา
 ไม่เข้าฝั่งคิดทางไปข้างขวา
 ค่ายตาแดงไปยังโกลดกรัน
 อังให้จุดปืนสัญญาณโกลดกัน
 ขนมาทันนัดค้ำจิงพาท
 จะคบคังเคื่องใจไม่พอที่

คิดจะทำทางจะอย่างไร
 อุดคุดหลอกกันเดี่ยวหวนใจ
 กำปั่นใหญ่อยู่ถ่างขวางคองศา ฯ
 มาเรียงรพรายทางอูยรางพม่า
 ๓ ครบวราหณาห้องคองกระบวน
 มหันเมहनวกรรพร่างราวกับดอง
 ด้วยการยิงเรือรบจับจับจน
 เห็นสศเพศพาวณิษคิตฆน

มาเคื่องปดณพวาทพวพาวณิษ
 ให้โศกความเรือฝรั่งหรืออังกฤษ
 ให้แจ้งคิดแล้วจะได้เป็นไมตรี ฯ
 ๔ รับโองการพร้อมประณตบทศรี
 มาถึงทัพใหญ่ตงใจจง

เราเป็นพุทธจะมาตามความประสงค์
 หรือเผ่าพงศ์พาวณิษ ขยายปศความ ฯ

๑ ฝ่ายเรียบเรียงกันขบขันนอก ครั้นจะบอกออกไปเองก็เกรงขาม
 จำจะกราบทูลแสดงให้แจ้งความ แลก็พาเข้ผู้ตามจะไปตบปราม ฯ

๑ ดินสมุทรทรงนั่งบดดงกษัตริย์ ตรัสประกาศพิศุจฉาด้วยเกล้าหาญ
 ใครใช้มาว่ากระไรจงให้การ นายของท่านให้มาตามนั้นนามใด ฯ

๑ ฝ่ายผู้วังดงกาที่มาเฝ้า จึงก้มเกล้าทูลทูลแจ้งแสดงไข
 ของท้าวไทที่เป็นเจ้าชาวองศา

ทรงพระนามอุคเรนเกษชัชชหาวิ มาแต่งงามมีงมตรชนิษฐา
 ช้างเจ้ากรุงเมืองรัตนกษัตริย์ กบจรดาโหมถายนห้ายไป

จึงเที่ยวตามข้ามมหาสมุทรหนึ่ พุฒมาพบพิงก์พระองค์ก่ดงด้ย
 ไทรธรรยงหยดขยแต่ไกล จึงข้ เหรานาถามตามดงกา ฯ

๑ ฝ่ายพระหนิมขบพิตรอัศิศร์ ไล่ถึงเขตเหตุหนึ่ถึงในก่งชา
 ด้วยเต็มรู้อยู่จากเจ้าดงกา เขารมจนแต่งงานกับมารดา

แม่น้ระไวไม่ตั้งหาวผลัดวันชึ่งศ มนระคิดขงขวงตวงตม
 จะหาหน้มนเดย ใหมวขมรณ พบขตรก้จะโตใหม่มารดา

ด้วยใจเด็กเคียดคดาดทะยานจิต ถ้าเรบฤทธิ์หาญฮักไม่ปรักษา
 จึงว่าเหวยฮ้ายผู้วังชาวดงกา เทยงหัดบศาคตามเปด้าไม่เข้าถาร

ฮันท้าวโทชยกากรุงผัดก น้เดินกนุภรก่ด้นกวีธมาน
 จึงยกราชธาตูปาพาด มาประทาน ให้กับศุเรศร์เรา

เดยงนมารดาถูกขยูน ฮนธาติน จ้านายม่งทมายเปด้า
 จงไปบอกเถิดว่าของศันางนงเขาวุ อยุ่ที่เราแต่งขยาคิดไม่คิดคตวม

แม่น้รักคตวคตวตายเดยตายคกค ธิยาคีตฮักจึงจาบทำหยาบหยาม

พองๆบวมๆแดงๆแฉาหมอมดกแดง
 แฉงนางนกกตริกไปเกรงไพร
 จึงชวนลูกออกมานางบดลงกนออก
 พอพระธามาตงเวชพตามชาย
 ศรีสุวรรณอนัญชดพดะโก
 ดำรงนมกมกรานอยุ่จนพด

ด้วยรักเพียงชวามารศรี
 กอดจระมคักใหญ่ไม่คลาย
 เป็นทอชกจาชานการทงหลาย
 นาง โฉมฉายเชญ ไทนงบดลงกรคน
 พระหนอไทกานบนอมจอนกษตริย
 ดำมกษตริยพดจาประดำใจ ฯ

๑ ฝ่ายฝรั่งดงคามมาถึง

นายกำบนพนาเห็นว่าคนไทย
 บอกกับราชวชอดันตมร
 อนโฉมของชดสุวรรณเมาด
 ว่าเจ้ากรุงมดกราชประดำกให้
 ทุดถดงแจงขงทุกสิ่งอัน

จึงกมเกด้าทุดแจงถดงไซ
 ไมโทใหญ่ชวามารศรี
 ราชบุตรพระธามาตริ
 ประศยอนนอย ไนเรือใหญ่
 บดริคดัดมกรนยรวญ
 เชนกตมเห็นอศกตงเทดกเพชว ฯ

๒ ผู้คนรเือง ไทเค่งจรด

เหงอช โฉม ไทรมหน้าเขาชารต
 มงเห็นศอฉมมหรชไมเดา
 บิงไกรชาด้าทอชอยเป็นเชน
 แดงเชญองคพระอภยมนพาด
 คงคคชานการคักขงชวตริคตรา
 พระอภยไดยอนว่าสันตมทร
 จะแจงทงวามตามจรงกัชวังใจ
 คิคจะใครไปคู้ให้รู้เน

ตง ไครคคักชวพาด ไทชาคคัก
 จะแกกเผดไฟไมเหนน
 ช้ามาคยว่าชวพแจมไคเห็น
 จะชบเป็นถดเผชเขาเกดอทา
 มารวมชางันเนาจริคนครดงปริกษา
 ฐิตาราคารบบางทริชอย่างไร
 ฐวามุครมนคง ไมดงดัย
 เกดอชมน ไซลุดชวภักน้าชย
 กัหวางแพเห็นไมดงมชารมณพมหาย

แค้นนกรทรรคทราหาอุบาย
 เป็นโรมิตตรงจะขยงโทษ
 ชนแยบยอดกตศักดิ์ประการ
 ประการหนึ่งถึงจะ โกรธโรชโรชราย
 กอขยคชานการหัก โหดถอบ
 ชนงวาชาศักขยงฮักฮัก

ไตแบบคายแตรวงห้ามตาม ไบราณ
 การบุรุษรู้ สันทุกถิ่น สุาน
 เป็นประธานท ในกายของนายทัพ
 หักให้หายเหือดไปเหมือนไฟดับ
 แหมจะจับก โหมหนคน ใหตาย
 จะโหมหักเห็นไม่ได้คง ใจหมาย

ตั้งตั้งเกิดเหตุผลกตอุบาย
 ชนงเหิรบทหอบไต่
 ทงถอยคำดำหรับบงคณคน
 ประการหนึ่งซึ่งจะชนะศึก
 ศูทองทกรยาในท่าทาง
 ชนพวกพ้องรชงเว เหนือมากอ
 แคนจะขออาดำเดดาม
 ให้อ่อนใจไพร่พลคนทงหลาย

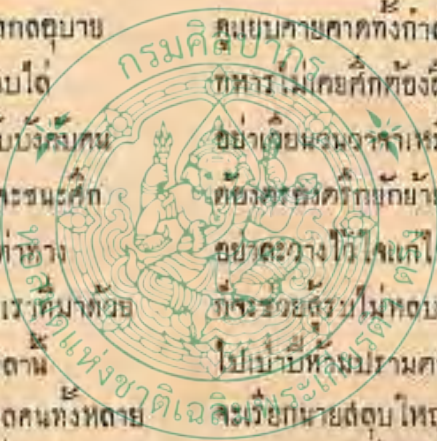
คนบปคายศาคทงกาดงพด
 ททาว เหมยศศักดิ์ของฉกณ
 ขยาดเยยพอมจางาเหมือนองราชง
 ดยงศรชงศรทกรยกาย ใหหลายอย่าง
 ขยาดระวางไว้ ไคเคไฟ
 ภาจะรอยดรม ในทอบน
 ไปมาบหักมปราณตามวิชา
 ใสเวียกนชายดอบ โหญ ใหมาหา

ไต่ไต่ถามความทพระชิตา
 ๑ ชุคเรนเห็นจริงทุกตั้งถิ่น
 ไม้ชองชตครตั้งคอบว่าชอบใจ
 พอลถามไต่ใหรู้ว่าชยู่แน่
 เราจะได้ไปตั้งภาไมราจ

นางจะมาน้ำมันนหรือฉนิ ไต่ ๑
 ดมถวิตยนิศรมมีโทษ
 ก้านมนไต่เหมือนชย่างนชยนิค
 จะขอแต่พระชิตามารศรี
 เริญพระทชวยนิชง ใหคถองใจ ๑

๑ พระแยมยนิมพรมพรายภิปรายตั้ง
 ดลคทงเหมอบตตั้งกตอชยวิไต

ใหฝรังทอยนิบราชทให
 ดำรงมใจจบหักถนมนัสถาร

พระเบ้าบีบเคี้ยวเตี้ยงตำเนียงเอก เด่นวาระดังพวงเวกกังจางานหวาน
 ตะห้อยหอนครวญเพลงบรรเลงตาม โยธังฮารสูริย์ฉายจะบ้ายศด้อย
 พัดดาตแคว้งแกวตามาวัวเหว ท้องทะเลแดงเปลวให้เค็ร่าสร้อย
 ป่านนพองตองคนกับลูกน้อย จะดองดอยไปอยู่หนตำบลโต
 เรือเรือเรือยวรายพุดแก้ว เหมือนแดงแก้วกลดอยจิตพิสมัย
 หอมรวยรวยชวยรณนฤตย เหมือนโกลดโกลดเข้ามาแดงแก้วพิชัย
 เขาบอกความมาในตาเรือกำพ หรือดงวรรณมาดเจ้าพิชัย
 ดินสมพรไม่มาทำบิตาเคย พ้อจเรบไกรเจ้าเจ้าพิชัย
 แม่น้อยตากำบเหมือนมนหมาย จงแหวกฉายสายสมุทรมาหา
 แฉ่งแหบหอนครวญไทยโรยรา พระมถั่งวาไปในเพลงวงเงาใจ ฯ
 ๑) อุกีเรนเอณหอกกับพวง ทหารกลองที่พุดหีบโหด
 แต่พอกพองรอนงค้พระอภัย เกษเรไรจากที่เฒ่าพวง
 ทังกองทหนอนรณนฤตย อยเถือดศรอยเด่นพอเห็นทอง
 พังเด่นวาระเพราะเตี้ยงตำเนียง บึงหนองบางก็พังจนจบใจ ฯ

ตอนที่ ๑๙

พระอภัยมณีหีบศรีสุวรรณกับฉันทนุทร

๑ ฝ่ายผู้พรรณมาตศรีสุวรรณ ชยพรหมกนทอาทิมาบใหญ่
 พงดำเนียงตั้งบพระอภัย กิจาได้ดวยเศพวงแคตงมา
 ทงถอยคำว้าเรียกดำเหนยกนเน เห็นเทียงแพทวงโย ให้ไปหา
 ดินสมุทรสดคคตงมตา จึงทวงามนไมมีใคร
 กยทงรฤทรบศุรงคชชวฤทรา เห็นแผนกพระองคชยาดังดัย
 ชำระชอทอดอาอาดำไม แดงจะไดรับมทภทราเกว ๆ

๑ ต้องกษศรียศรตัววชยอวชเน เขามคนพรเบตามากบเรา
 ควระไปไต่ถามศรมดำเนว จะคนเคคยไปพบไมค
 พวงฝรังตงถาจะควาใด คอยรคชองหมองใจไมพอท
 ดวยชุกเขมูเม้นคักจะเสยท กวียพระพนเทรตยุดยมน
 ชำระไปให้พบภูวเรศ ถิ่นเจ้าเหตทภชรชนจะผอผ่น
 พอชยำไปใจเตกยงศุดน อยกบนชองบองกันพระชนน
 ดินสมุทรห้ามวชยยาเตตจ เหมือนชามเรคชองอไมพอท
 หลานจะไปไต่ถามแคโดยค ภาชยจวงจกตตผมอ
 พระไปเรือเมือไรจะไปถึง จะเหมือนหนงชนองนาคำไปหรือ
 แม้นพบปะพระบิตาจะหารช ไมคตคชอกภพระองคชยาดังถา
 แดงจตแจงแตงเครชองดำทรบยท เห็นบชาวชุกกายทงช้ำยชว
 กระโตกโผนโชนตงในคงศา แดงตคักถาทำตงคะบงไป ๆ

๑ ฝ่ายโฉมขององค์อรุณรัศมี ก็คิดว่าพศนารั้วร้องไห้
 พระเจ้านำมาช่วยด้วยใจดี พระพิไรมุขครอดจะรอดตาย
 ท้องของศกทรงพระธรวอดทงไศกเคี้ยว นางเคียงเข้าเจ้าโฉมนางโฉมตาย
 พระพิคานาไปตอกไม้ตาย ขย่ำจนวายเดยมาพักคอยทั้งความ
 ศรัทธูวรณนไม่ไวใจฝัง จึงครัดตั้งนายทหารชาญฉันทนาม
 เร่งเตรียมเรือเพื่อสำหรับรับสงคราม ไว้อัดตามดัดตาประจำการ
 ออกแค้นดอยคชยคชยู่ห่างไกล คราวจะงักจะไต่แก้ไขหุดาน
 อังกุหรานังคมก็คอยทมิศตาม มาเตรียมการพร้อมพรังระงังภัย ฯ

๑ ฝ่ายพระหน่อปลนทวีดินสมุทร คำนามศกทรงมหาชาติโหด
 แดเห็นธำกานังเป็นพิศนไป ไม่ใคร่ดูแลแต่เด็กคน
 แดเคียงบิภเบายังไม่หยศ ดินสมุทรเหิงพิศคคองน
 ก็ขอแผ่กายวายมาในธารต เป็นอันบนทามไม่ครนความ
 เห็นพวกพดกรนหุดพระคปคานี คุกคองนกลาคลางเรืออยู่ หุดฮอดตาม
 ทนอญจรกตองนจนจาม จึงโตดรามคนเหอนนมาทนต์
 เห็นบศกรกทรงนงมดองกษาณัน เจ้าคตบาทนงครบทศวี
 ไม่ทันถามความ ไศกแค้นทง ทรงไศกถกลงเกิดออกถลงเดือกกาย ฯ

๑ จอมกษัตริย์ทศนาเห็นออกแก้ว เหมือนตายแต่เกิดใหม่ให้ใจหาย
 พระชดณนโยหดหงดงพรังพราย ประคองกายกชคณอบไว้นนบองค
 ดงดาร์บศรวุฒิตระรินตะยอนน ยงมทนโตกตามตามประดังค
 ดศกาดังจะประทังคางองค ก็นแ่งทรวงไศกชบดังลบไป ฯ
 ๑ แหกฝรังทงนถชอญหาย เห็นเจ้านายนงแม่เขาแก่ไข

ไม้พันองค์ดังด้ามต้นอาลัย

ต่างร้องไห้จนวายพายุหน้าตา ฯ

๑ ชุบเรณูรดกันก่อนมา

เห็นประหลาดลูกเด็กเล็กนกกินหา

จึงตามพวงพระอภิมณีใครมา

เขาพูดว่าพระโอรสยศไกร

จึงเรียกไพร่ในเวซ ไห่รดก

ชกตกในกำบนช้อยหวนใจ

ช่วยนวดคัพพคนองค์พระอภิม

กกดบโคธคัพพเหมือนคนคนอน

ด้นพระเนตรเห็นบุตรกับชุบเรณู

หัดเกนพวงฝรั่งนั่งดัดอน

ดินด้นทรอภิมณีจากบาทบิตรี

ตั้งชอนชอนทูลถามตามดังกา

เมื่อทอดศพรากยากเย็นเบนไฉน

ถกมิใคร่ความเที่ยงตามหา

ไฉนองค์ทรงฤทธาพระราชา

จึงใคร่มาเรียฝรั่งเป็นช้อยางไร ฯ

๒ พระพิงค้ำมาพระเนตรองพราภิมณี

จะชอกปากปิ่นแก้วเด็ดศานาไหล

จึงเล่าความตามจริงทุกสิ่งไป

จนตั้งใจโดยตั้งรามาพาทพบ

อนพอนงคกชอกชระแยก

ด้วยเรือแฉกตายเป็นไม่เห็นศัพ

แต่วิศรีดงามถูกยาควยปรารภ

นพพอนผู้ใดจึงโตมา ฯ

๓ ดินด้นทรได้ฟังรับดังตาม

จึงตอบตามคำแซกแปลดภาษา

เมื่อเรือแตกแหดกไป ในคงคา

ถมถกถากถางกันเพราะศตนต์

แม่ผีเดซเหตอใจโธ่ดก

ถูกจึงพลตไปกับเหล่านางสาวศรี

ไต่พบแต่แม่ตุ๋นรณมาด

ก็แบกหนีไปในหน้าแต่ตาพง

ถึงเจ็ดอนบรจรถึงเกาะใหญ่

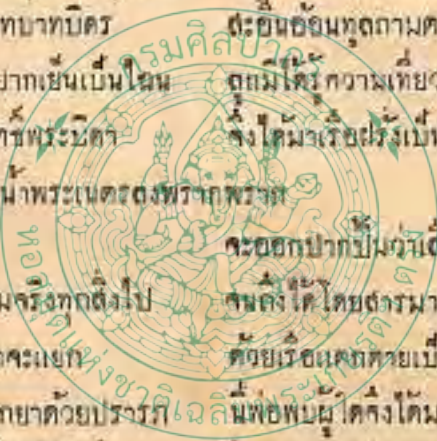
เข้าอาศัยแก้พอรชนใดกันหลัง

พอบพบวงใจเรือหลงเซอพง

จะเขามั่งชดชาร โดยด้ามมัน

มนคคคดตเดี่ยวเกยวพระแม่

ถูกจึงแก้แค้นฆ่าให้อาตัญญู

ที่เหลือนายไพร่หรือมโหฬาร
 เทียวได้ตามตามองค์พระทรงเศ
 จนไปถึงกรมจักษกร
 จึงเกณษาพดรมดมทบท
 พอเดียงบีทเป็นต้นคำ
 ดูกรว่าดกรถึงพระผานเกล้า
 เชิญเดดจกวงโนยไปเกตรา

ยกกำนั้นใหญ่ให้ได้โคตกตา
 ทุกประเทศทางทะเลเทียวเวหา
 พยพระชาตามทกรจักษกร
 เดียวหนามากกับกระหม่อมฉัน
 ก็หมายมั่นว่าพระองค์ไม่สงกา
 จึงคือเคาโคตนำกำมาหา
 พระเจ้าอยากได้ห้อยคชยพระองค์ ๑

๑ พระรูดานุชามาควยบุตร

จึงตรัสบอกอุศเรนเจนนรงค์
 เมฆเรือแตกแบกนางมากองฟ้า
 กับเรือน้องรชชธนาห้าวชัย
 เศรษฐมณีสถนพระมรประพ
 คงได้คู่ดั่งมดดมพร
 เชิญไปดำกำนั้นของดูกรก

ยังเด่นดัดชนรมลัมประดงค์
 นนหรือองค์ดั่งมดดมพรชาน้อย
 คงได้กำนั้นใหญ่ไว้ใช้ด้อย
 เทียวเด่นด้อยดั่งงาในดาศ
 โผด้องรบวังรองดวงมร
 ธิยาทกรรอนเดบพระองค์จงดำารม
 ให้พบพลกศรกรนุชดั่งดงดาว

ประภาษพดางทางดุนทรธอนกุมาร

ให้กรวบทวามอุศเรนเจนนรงค์ ๑

๒ นายดูกรท้าวเจ้าธองธานาเป็นเทม

เรียกกุมารหอดานเจงมมาคียงองค์
 ชวยชีวิตนิษฐานของฮาใจ
 ไม่ด้อมคุณหอดานชวัญจนวันตาย
 เขาเครืองทรงดำฮางอย่างกษกรีย
 ทงเพชรนิลจินดามาประทาน

แต่ณเจนนดัมจิกคิกประดงค์
 พชเด่นทรงฤทธิเดชประเดรัชชาย
 ให้กินได้ดั่งดงดาวเหมือนมดดมพร
 พดางแนบกายกชกรุดมกุมาร
 เพชรรัตนรจนามุกดาหาร
 พระกุมารเนิ่นหน้าแล้ววาพดณ

ขย่ำว่าแต่แก้วแหวนแสนสมบัติ ถึงจะจัดเขาอะไรมาให้ฉัน
 ไม่มุ่งมาดปรารภนาสารพัน ชำรึกแต่แม่ผู้พรรณมาดี ฯ

๑ พระอภัยมณีร้องศัพท์ทรงพระสงฆ์ผล แกล้งแสร้งชวนชู้เรณอินเริงกวี
 ขย่ำทอขบถ้อยถ้อยความเตยคามที่ เชิญภุมมาไปหาส่งตาตอง ฯ

๒ ชู้เรณพั่งว่าคชยนาเด็ก เหมือนทงทุกขธักเทวกุเขาตอง
 ตั้งดาต่าตนหนคนทงป่อง ตามกระทรทวงซ้ายขวาตีบห้าตา

ทงดำทรงขงทองเป็นต้องแลว เด็ดแฉ่งตายหลังคาเดชาชา
 หักเกนเจนบั้นอินประจา เขาเคียรต่ากำเป็นใหญ่ตั้งใจ

ชู้เรณวังเรงบนทกรัก เขาตักคเคียงห้องทงห้องตอง
 ไร่อุ่หร่ายปรายตะอองมาตชองก แกล้งล้อคทรวงจับบเพดาเนาจรตม

ถดชองชกทรวงตัวมกรวมตัก ตมประกับแคตจนเพชรเจดกระทรค
 บั้นหนึ่งเนองเพองพระหนกกระหนาบ แฉ่งกรงทศพระมหามาตาระบาย

แซมตอกไม้ไหวด่างทางการเจก เป็นชอย่างเอกอวดเหยิงหึงใจหาย

ข้ามรงศทรวงหัดถจารัดพราย พระกรซ้ายเกยงฝ่าเซดหน้ากรรอง

ดชดเด้นาเห็นบศรกระบถ ตมบมอดอดได้ใจตองตอง

ด้านจหริตฤทราคนหนาทอง ดชดถดชองพระบาทเพชรเจดจมา
 ทหารบมถอบบั้นตองชาง ตามเขยงชอย่างยศศักดิ์คชอยรภษา

แฉ่งเรณูพระอภัยให้โคตกลา มาเกตราดำใหญ่ตั้งใจปอง ฯ

๓ ศรีผู้พรรณนารบคานบพิ แคผู้พรรณมาดีเห็นเขาห้อง

เดี๋ยวนี้เจ้าเราจะรีบไปอภิเษก
เห็นรูปรางข้างเรา ก็เพราพรัง

เป็นองค์เอกคีรีราพระยาหญิง
จะคือของทองดุกเดี่ยวเท่แถวแม่คุณ ฯ

๑ นางแกดงจางาเมือเหตอแถวเจ้า

ถึงดูรอกัน ไช้โตเกยกน
เดี๋ยวนี้เจ้าจะ ให้แม่ไปหรือ
พระบิคำ ว่าชานประการ ไค

อะไรเฝ้า ไกรกรเกรียวท่าเฉียวคุณ
ครมาว่าชานรำคาญใจ
กตขมิ้มขอครมิ่งนงร้องให้
อย่ารำไรเลยช่วยแปลให้แม่ฟัง ฯ

๑ กุมารว่าพระแม่ไม่เห็นศ

แต่แค้นศศพระบิตพันนารัง
ให้ดูดยามาถามความพระแม่
พระมารดาอย่าฟังของขม
ถึงฝรั่งคงแค้นแม่จกรรม
จะสั่งหารณดาญชวนให้ยวรวถ

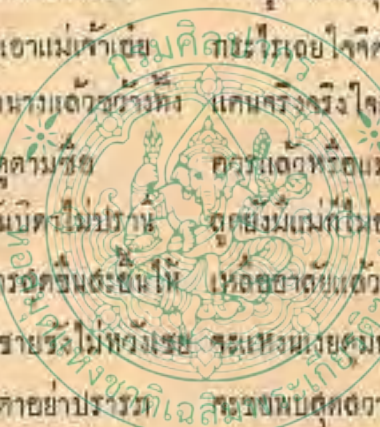
ประจามศรมากน้อยไม่ถอยหลัง
รักซึ่งพระไว้จะ ให้ศน
ว่าตามแต่ประศคทศไม่ศคณ
ดูแม่ศนไปตงกระจะว่าไร
ไม่ทอดทอแต่เลยพระของศคยาดังด้วย
ว่าแต่ใจของพระแม่จะแรเชชน ฯ

๑ นางฟังความยามวิโยคยงไศกธา

เฉยแรงทวงตงศศไม่บศเบชน
แต่แวกเจ้าเขาว่าฉฉเป็นชอชฉ
มีรชชอยู่ต่งฉฉฉฉฉฉฉ
กรรมรชชของแม่แม่แต่ดอศฉฉฉฉ
เขาเลอฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ให้เห็นคำพระรชชโยไกรจะเหมือน
นาแรเรชนเฉยไม่รับให้อบอชฉ
จะเขาหน้าใจทให้หน้าใจทฉ
พดางพุ่มพ่ายรชฉฉฉฉฉฉ
ไม่ศฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
ศฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ร่างกระไรใจคอพระห่อเจ้า	พูดกับเราไว้แต่ก่อนตั้งม่อหนองนาง
เป็นหน้าแค้นแค้นเสียตายด้วยดังवाद	จะให้ทานเด็กกตโม่มมัย
แล้วนางถอดขำมรงค์ขงทรงยศ	ให้โอรสร่ำว่านาคาไหล
แหงนหน้าเจ้าเข้ามาแค้นใจ	เขาได้ให้ทานเด็กพอจะรอดา
อภัยข้อคดอยู่ไม่วอด	จะม้วยมอดเต็มมิให้ใครเห็นหน้า
แล้วชอกกรีภักจะตายวายวิชา	พระอุกยาแยงยุคนางมุกขิง ๑

๑ กุมารว่าดูเขาแม่เจ้าเอ๋ย กระไรเลยใจคิดคดอยู่หญิง
 ถอดกระซางจากนางแดงขวงหง แกนขวงขวงใจคอไรพอก
 พระบิดาให้อานคตามชื่อ ครอบทองหรือแม่จะตายให้ชายมี
 ถึงมาตรแม่แค้นบิดาไม่ปรานี ถัดขงแม่ก็ในชอด้วยเอ๋ย ๑

๒ นางกอดบศรอกคนละขงให้ เหลือชอด้วยแล้วพอคุณขงแม่เอ๋ย
 เหมือนหญิงร้ายร้ายขงไม่ขงมัย ขงเหิงนางขงคนขงกตชอ
 ถึงม้วยแล้วแก้วคาศยาบรารว ขงขงพบคตขงาทเหมือนมากหมาย
 ขอให้พอกอเกิดกับร่างกาย ไคถนตายกษิรามารตาเคือว
 เจวรกแม่แม่ทรูอยู่วารีก มิไรกถมคุดทำขงเดียว
 แต่เหลือชอหลายดังขงขงเคือว เป็นหญิงเคือวรายคตขงหมองมัย
 เมื่อแรกเราเอาบอชออกชอ ช่างเขาชื่อพระบิดาว่าแม่ผัว
 ควณคเภาเรามารบกกถกถก แกดังชอกคตให้มาถามว่าคตมใจ
 ขงเคือวคตคตเคือวแม่จะชอ กตคตเคือวคตคตคตขง
 กนแดงพตางทางตะอนขงชอชอ พระชตพอนให้ชวบชอขงคตคต ๑

เจ้าชอบแต่คนของศทางนเขา

มาให้เราจึงจะตอ้งทำของไม ๆ

๑ ดินดมฺพรพุดจาประดำเด็ก

ถึงเราเด็กก็ไม่ดังอย่างดงชัย

รับบิตามักข้างใครเป็นไร

หรือว่าใช้ด้อยเจ้าให้เอามา

เราตามคิดบิตตรงล็กคงพบ

ไม่รักคนคนนอกพระคำดมา

เจ้าเด็กที่พุกอับห้องไปดงกา

จะได้หาเมียงามเขาตามใจ

ทักตรงนมโตคนขอขารนแกน

ถึงจะแค้น โส้กาเอ้อดคาโหด

ก็ตายเปล่าเราไม่ยก ให้ใครไป

อย่าทวนใจ จุจ จราชคราน ๆ

๑ อุกฺเรณคิงแกนแค้นพิโรธ

แถมกอด ไตรศรด้วยประภาษค้อวฮาหาญ

ค้อวของเขาเขาดยงกาตงพาด

เหมือนหนิงหลานตามตอ้นไม่ค้อวเคย

อินเรากับพระอภิมถ์ โห่ดอย

ไม่ขอรับคณทุกสิ่งจางเจ้าเฮย

จึงอองขัรอกนณเห็นเคย

ขียาขารเยยเอยเจ้าไม่เฮยา

นถาว กับพระอภิมถ์ได้ดงนณ

หืองกรกภางเรศเหมือนเขษุรา

พระกรุยกับใจแคโรมา

จะเมตตาหรืออย่างไรอย่าได้พราง ๆ

๑ พระพังก้าอาอองคระดงกิด

จะเบอนบับบองบักขัศรจาง

ดงธารตูกเจ้าตงกาจิงวาพดาง

เราเหมือนธ้างางชกไม้หุดอกตวง

ถึงเล็ดดเนอเหมือนอองคองประดงค

พักคงยอมใหม่โคทอง

แต่ลูกเต้าเขาไม่เหมือนคนทงปวง

จะได้ช่วงชิงให้ไปกระนณ

พิวเขาเขากวามากรนณ

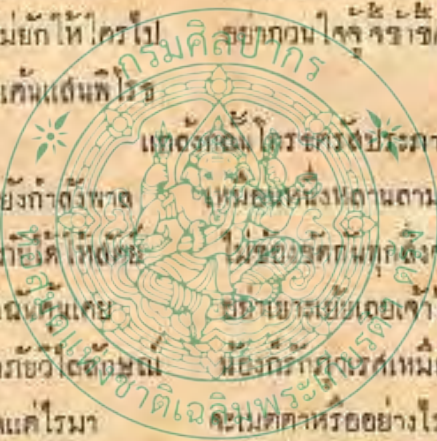
มีไซทนะแกดงแตรงเด็กสรค

เพราะเหตุเขารักใคร่ขาดยกัน

ก้อยผอนผนพุดจาขยาราค

แล้วครัดบอกลูกนอยกตอ้งอสงวาท

เจ้าหมอนเนอเขอชาคดงวารงค

๑ บุค้เรนพึงคำทำหิวระ พระพูดเพราะพริ้วว่าอธมด้วย
 แต่เช่นนั้นนก็เหมือนไม่ให้ไป พูดทำไม่ว่าจะช้อยให้บ่ด้วยการ
 อนนารนเมินของทองประดังค หรือพระชงคเคคณาเร่งว่าชาม
 จงไปรดว่ามาให้เดีวเจ้าเรจการ อย่าห่วงวงนายน้องจะได้ครวใจตา ๗

๑ ศรัตวรณกับพระพมคำตอบ จึงว่ากคณดระบอบเป็นนักหนา
 ถึงจะบชกออกเหมือนท่านจันรจจา ใครจะมาว่ากับใครอย่างไรมี
 นรกตณจนจึงว่าประดำชอ ควรแดงหรือพูดรงเกยจมาเดียดค
 เมื่อนกแหงแคงควมกตามท ณกับพกม ไรวาไดนาง
 ดินดมุทรนและเรานเรชอง ความทงของเหกณคไม่ชคชวาง
 แดวเด้แดรงแคงพุกกับพุดรง เมคคจวมอยางนระ ไกรวโทษเอาใคร
 ซึ่งคุณเราเอามาด้วยกชวยอ คุณถกยอนญวตประสาทให้
 เมอใจเราเจ ควเนียมไป ภักจน ใจชวยด้วยทงเทานนชง ๗

๑ บุค้เรนเหตอแดนเนนชวระ ว่าชระพูดเพราะสร้างเหมาระเหมง
 โดยจะว่าถ้าไมไรคนกนชง ถึงจะเกรงกันทำไมมีไรน่าย
 ซึ่งวอนว่าพระอภิ ให้ชวยชช ก็คิดว่าพอดกนเหมือนมันหมาย
 เมอรกหญิงทงดคยคคชชช ไม่เดียดคยคัวแฉวกแฉวไป
 แต่หากว่าถ้าฉกกับอินดมุทร ดประมุชกนก็จคจะคิด โฉน
 จะชวยฉนหรือว่าพระจะชวยใคร ชชริใจจงแคงให้แจ้งการณ ๗

๑ พระชกยใจอชนถอมณะชน ชคุด้าหิกถนชชณานาดังชาร
 แด้วห้ามปรามคาน ใจชชชชชช คุณของท่านเลศอภพใคร
 แด้วตักทกจะกคให้มคคค เหมือนใจจคเจ้ากคชจะตั้งชย

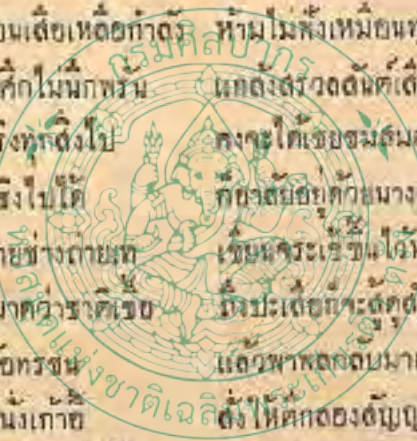
เพราะอุกเขาเขาไม่ชัวไม่ก่อใคร
 แม้นรบอันใดก็ไม่ช่วย
 ถ้าถูกยาพิษของกระบือองค์นี้
 เป็นความจริงดังสัตย์บรรทัดเคียง
 แค่ว่าห้ามตามประดาอย่างฮาดย
 เขาเรียวแรงแรงแรงขันตงันทต
 ทรงรายใจเหมือนเดือยเหือดกาถ

จึงจนใจจำนงทุกตั้งอัน
 จะอยู่ตักยอนุชาประดาอัน
 แม้นทำนพันถูกยาไม่ว่าไร
 ไม่หัดเคียงเศยพระของค้อย่างฮาดย
 จะซึ่งรยธิมธุมทรวงหุยคยง
 ดงารทตจะกักชาวชาธอง
 ห้ามไม่พองเหมือนทุกคนเป็นจนใจ

๑ ชุคเรนเจนศึกไม้นกพรหม

พระเชษฐาจาจวงทงตั้งไป
 ถวยรบพวงยงรังไปโต
 สันทแนบแบนกายข้างกายเท
 เราก็รายหมายมาคควาธาเรช
 ไม่วกของงอนงอิทรวงน
 ตงกของทพยบยงนงเกาช
 ร้องเรียกเรอรับฝิ่งมาทางน
 กยงดรว ชยคชรบธมทพทพ
 ใหลกชยดอมพรธมพรงตงอญญา
 ใหลพวกเรอเห็นธมณันธมทบ
 แม้นชนโตไฟุกตชยาหุยคยง
 แม้นพบชายนายทพวงจมนค
 ถ้าตัวไหนได้นางจะรางวัล

แกล้งดรวดตมคเดือยคแวงแวงไร
 กงจะโตเชยชมธมคระเน
 กขาสยยคยอนางจะห่างเท
 เขยงจะเรยงไปทงอกคระคอกคน
 ธิงประเดือยจะตงตักทน
 แลวพาพลถดบมาเกศราพธน
 ธิงใหลกตองอญญาโกธาดน
 แลวแบ่งปันเป็นแผนกแยกนาวา
 เกณททากบเกยกลายทางซ้ายขวา
 เห็นธมกตาโตทตประตง
 เขารุมรบดำใหญ่เหมือนใจหวง
 แลววกของทตงทนคยบช่วย ใหลทน
 มนชนชดงคชยชวา ใหลฮาดย
 ครองประจันคระประเทศเขตนคว ๑

๑ ฝ่ายฝรั่งพร้อมค่างหมอนบ ดงเข้รบเวียบร้อยดอยสดม
 ทงโยธาถาหาญคอยราวญรอน ใจเื้อซันเกราะกระเด็นกันคัดกร
 ทหารบีนย่นมของตามร้องกราบ ศร์กำซาบแหกรายทงซ้ายขวา
 พร้อมทหารรานให้เป็น โถธา ธงตั้งญาโบกบอกให้ออกเวือ
 กของตวรรษคอยรบไม่หลบหลัดก ชักเบ้นบักก่าไม่ทง ใคเห็นอ
 ม่างถึขรตุศุไฟใจเป็นเรือ เขัดขมเรือดำใหญ่ระไวระวัง ฯ

ตอนที่ ๒๐

สนมทรบถบถุสเรน

๑ พระอภัยมณีศรีสุวรรณ เห็นภาพน โอบอ้อมเขาด้อมหลง
 ตูมถมาธชายชวาคาประตัง จึงตรัสยังต้นสนมทรสุดศักดิ์กา
 จงคิดขานการตั้งครามตามแต่เจ้า ผู้ใดเราเคยศึกษงปึกษา
 เ็นคูปอรอแต่อกเจ้าดังกา อยาเช่นมาช้วน ให้บรรดิษ ๑

๒ ฝ่ายพระหนอบพิตรอดิศร ที่ยี่บริษณศรมโชน
 จึงทูลว่าอย่าประทอนพรนพระทษ ลุกม ให้พระบถรอนว่ากาญ
 แลวทูลตามาตั้งชงกุหรา จงคิดจกรวาทเริมพหลพหลทวาร
 เรือดังกามาหมายจะรอนราญ จะคิดขานเรื่อของบ้านของไร ๑

๓ ชงกุหราว่าเรือรเวถว้างว้าง รมให้ท้างอยา ให้ถึงจึงจะได้
 ถวยรบบถประมุทงหมุจไฟ จะแกไรจะคณานบญญา
 ออพระองคางออกรบกของทพหลว ราชทงปวงจะเดรบทพชายชวา
 ช้างหลงได้ให้ทหารพระเจ้าอา ราชรักษาแข่งกัน ให้ทนกการ
 แลวเร่งรัดหัดเกนองเรือรบ บรรจุครบเครื่องคัสตราดวันถดาหาญ
 ได้เดือหมวกพวงตะพนประจัญบาน เคียงขนานหมุนรบที่ทตั้งกา
 แคคนนอัยคอยรบประจวบรบ แทรกดัดบเบียดนชายช้ายไปชวา
 ได้ชงเตยฉวยแดงดาศกา เป็นเรือहारชยถวนกระบถนรบ
 พอประจำดำทงดินมทร ถือฮาอุชได้เรณดวันเจนจบ
 ทงหน้าหงคิงกนกครบ ทหารรบเรือใหญ่ให้ประจำ

บั้นจกกาหนาทายทงราชราช

ให้กาถายรายคงดองตงนา

แต่จวบรอนถอนตมอกำบ้นใหญ่

ทหรให้ไกลาตุราเว

๐ ทรนพรอมตมตมตมทรให้หยุดยง

แต่จมาหามเนตยงเขาเคยงกาย

จนไปเมอชอกชอกว้าของศพระแม่เจ้า

พระบิศุราชภาคไทยโคธฤกษา

ประเดยงนชุกเรนมนกนชาก

อาถบพอกไมชวยเป็นส้างตง

ตูกจกททกบฝรั่งอภทวิ

นางตกใจให้เชยศพระกมา

นอชพรศพระอภยชาโต

ให้ตมตมตมตม ในฤกษานาง

แต่จว่าเนนเนนทงนทวงชช

จะไปชวยชวยกนรบกับตูกยา

กุมารัจฉริงหรือพระแม่

ถ้าตมตมตมตมตมตมตมตม

นางตใจไปจรงนระตมกถ

ไมแต่ชงศอรงนาให้ศถามว

ตมตมตมตมตมตมตมตมตม

ทงนทพชตบทงนตมตมตม

เกณทตูกจางจกไทยพอกไททถา

ตมตมตมตมตมตมตมตม

แต่พยให้เคตชนตมตมตมตมตม

ตมตมตมตมตมตมตมตม

ตมตมตมตมตมตมตมตม

ตมตมตมตมตมตมตมตม

ตมตมตมตมตมตมตมตม

แต่พระอภิมลชวยตมตมตมตม

ตมตมตมตมตมตมตมตม

ตมตมตมตมตมตมตมตม

ตมตมตมตมตมตมตมตม

ตมตมตมตมตมตมตมตม

ตมตมตมตมตมตมตมตม

ตมตมตมตมตมตมตมตม

แต่โคธฤกษกตมตมตมตม

ตมตมตมตมตมตมตมตม

ตมตมตมตมตมตมตมตม

ตมตมตมตมตมตมตมตม

ตมตมตมตมตมตมตมตม

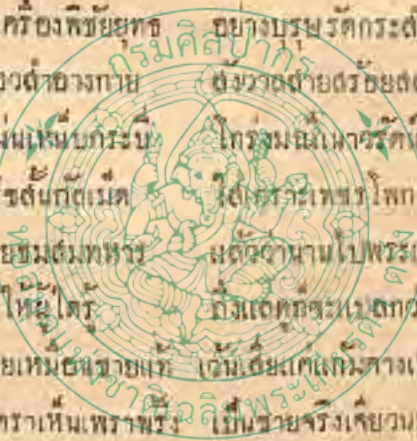
ตมตมตมตมตมตมตมตม

ตมตมตมตมตมตมตมตม

ตมตมตมตมตมตมตมตม

ตมตมตมตมตมตมตมตม

ได้ห้อยหน้าตาชุนชายกระหนก	ชายแครงปกเกล้าพราหมณ์อายุธวัค
คาดบันเหนงแปลงเม็ดเพชรรัตน	ประสงคัดเจียรบาตคาคเงินงาม
ได้กรอบนมอ้อมประคืบดำหรัยชก	ตั้งวางตบขราร้องเห็ดของธวัค
ทองกรเพชรเจ็ดกลอนตั้งงาม	เกรงของตั้งกรามครบอย่างดำย่างตา
แล้วถองคเคธำเนาโอให้ดูกรัก	เดียนับนับกับเกยวศุนกนเกศา
จ้ำมรงค์คิงกระพพกนคี่ศรา	ได้กรอบหน้าเห็นบตรีกระบกราย
แล้วโถมยงทรงเกรงของพิชยชก	อย่างบรพวศกกระเด็นให้ถันหาย
ได้เดียดกับจับเขวดำของกาช	ตั้งวางถายธวัคยธวัคประคืบเพชร
คาดเข็มรัตนแห่นเหน็บกระบ	เกรงมณีนเภารัตนคคร์ดีศรค
เดียบพระแสงกรขงคกนเมศ	ได้เกรงเพชรโพกนาหิมชนมธาย
พระถกนอชพดชยชมธัมหาร	มถวางามไปพระแม่จะเกิดยศหม
นางตั้งอกวาชยาใหญ่โต	ถึงเดียดชวเรณูถวาทแรกจริง
กุมารอาพระถายเหมชชชชชชช	เวณชชชชชชชชชชชชชชชชชชช
ถ้าคคคคคคได้เศราเห็นเพราพระ	เป็นชายจริงเจียรพระพระมารดา
นางยัมพตางตางชอนโฮธวัค	พอเรือชชชชชชชชชชชชชชชชชชช
แล้วโถมยงทรงกนหนนกนกาช	ตามก้นมาใครไม่ทันดำคคคคคคค
เพ็ชชชชชชชชชชชชชชชชชชช	แรงอ้อมทบหมุ่ทหารชชชชชชชชช
กระบวณคชชชชชชชชชชชชช	จะวัดแจ้งโพธิ์ไม้ทันกัน
แล้วแตกดูโยชชชชชชชชชชช	เป็นก้างงนาคชชชชชชชชชชชชช
นหัวทางวางเชยวศกเกยชชช	คชชชชชชชชชชชชชชชชชชช
ด้วยโถมครุรรพชชชชชชชชช	กระบวณรบเห็นจะแพ้โฮธวัค

ด้วยนามคนแต่กายน่ายเกรง

พิณรพธางทางเดินตาม ไอรธ

พวกโยชิวรพธกตไกร

ด้วยผู้คนนากมายหลายภาษา

ถึงแก่งก้อศทชายธบายค

แจกฝรั่งอังกฤษนายทหาร

นางเมฆเพียงเคียงกระซิบสอน ไอรธ

ยกชอกรับทัพองกาชยาให้ชด

ให้รบดัดการองจำพิณ

ไอรธรับจับชุดดาบนี้ใหญ่

โยธาตีรบให้รบรชอมก

๑ ฝ่ายฝรั่งสงกวรชอกลดาหาญ

โหดนตัญญาขงบมให้

ขงประตงตวงตงเตียงผาง

ปดอชมนรทกนกลบับนคาบชด

๑ พดกนพิณตมรชดบับนคต

แต่คตม โยน โคนตงเตียงบั้งบั้ง

บั้งแยะแยกแตกปรทระอ โดง

ทงตองชางตางคายบั้งวายน่า

พดตงกาหามาแน่นแฉนตระหลบ

พวกโจรพชยถยรบไม่หอบโก

มีบาทวราชวงมรัช

เทยวเจยวดครอบจำกำบับใหญ่

ใหม่ใครตั้งกำวานา

ตั้งคัญว่านายหมวดตรวชหน้า

นางเทยหุคตงทง ไอรธ

นกราบกรานชอบน้อมอชยพรชมหมต

เห็นเมฆหมตมตงกำบับบ

ถอยเทยงคตอมพดระชดตม

คตชบานเจ้าจิงโงมออกโรมร

เจยงคยไฟพพมคตม

ชอชกำบับนบั้งกระบวนชวมชริงชัย

เป็นโตการตงคตมพชยใหญ่

คางคตบับบั้งชริงชวยช

ทงตองชางตงคตมประยท

ชวมพดไฟวบเตียงพชตง

บั้งเจยงยกขงบั้งเตียงผางผง

โตคตงตงมทลชองหลายด่า

กระตมกระโตงหักมำเกศรวคว่า

บั้งคตบดักนจนปดคราเอาไป

เขารุกบรบกับเตียงทงนไฟ

ยงบับใหญ่แยงกนตมตง

๑ ชุกีเรนเห็นทหารข้างคางเห็นช ไม่เผาเรือใหญ่โตเหมือนใจหวัง
ให้เกยกกายซ้ายขวาประดัง ฉ่าทงหนุนรุกเข้าคตูกถัด ๑

๒ ดินสมุทรขนนางชยข้างท้าย เห็นแพพายพถนชยจรถอยหนี
ข้างเรือชุกีเรนมากกกก พระบุตรรดตั้งกุมารา

พระอุกรับไปควยโคธวยรบ โห้สมทบทนาทายทงซ้ายขวา
ไม่เรือใหญ่ไว้จระของมารดา จระรักษาไว้ใหม่ไม่อินทราย ๑

๓ ดินสมุทรสุดตมูกถักนเดศ แก้วตบโคตองกำปั้นแก้วผ่นผาย
ให้โบกขงตงข้างขวามาข้างซ้าย ดัญญาชยเรือรบสมทบทพิ

พอดมกถ่าฝรังข้างชุกีเรน ตงเดศเจมจองชุกคตบับคบ
ดินสมุทรสุดคระของเรือจวรบ ประมทพิชคิเรนเจมประจัญ ๑

๔ ฝ่ายพระนขบัตริเห็นพระน กตบคตบเข้ามาเกิดโหวท
ให้รักษาหมาทคตบรวท กตบประจัญของชวรายทหนา

แล้วโหยงบันใหญ่ชยคี่ประวย ทหารชยชุกคตบของมองซ้ายขวา
เห็นมนคงตรงเรือชาวดงกา ยิงประดาโดงคิงเคียงตงคิง

แต่ตะตุกถูกเรือดังกาแตก บ้างแยแแยกคตบ โยนโจนทะดัง
พระหน่อโทโคกคตบั้ง คนเรือตงกัหมคไม่ถดตะ

ทหารโจโยนโซ้เขาชตบับ ชนโง่จบบันฝรังคตบระระ
บ้างรับรบตมคตงวงประตะ ข้างเรือพระหน่อโทโคเดยวถด

ฝรังรับจับแหตมหดาวทวมพุง ถูกข้างพุงดินสมุทรหลุดไปหมค
ไม่เจ็บชาร่าเยยเหวชยามค พชเรือจคตำทงของชุกีเรน

โจนชนโคโหวทคตบเคียงชคตบ ฝรังรับรบชางทงคตงเจม

พระพันกายกายกของนงระเนน อุคฺเรนร้ำทอนเข้าด้วงแหวง
 ดินธมฺพรขำนาฏการกระบ ประทท โภมพินคด้วยขันแฉง
 อุคฺเรนเผ่นฟ้าคกพลาดแพดง แดวพอดนทงถูกกุมารจนชานองค ๑
 ๑ ดินธมฺพรคตอกจนโถงจับ ทหารรับมอังกนพันนุยผง
 นมดงคักตากดาหาญรายณรงค รวงบโดของคอกทาวเจ้าดงอา
 เขาเชอกรมครคณอแดวถยเว พดไพรพรนศวคดจนกทนา
 ทงชววชยคกรบทางเบครา กุมารรายคไทร โห้เขาจับ
 เขาตงอุคฺเรนดงดำทวงโค แดวตั้งโห้ชาน โห้โยชากถบ
 ทดหมพยนคโคทท ถกคกับเรอผวราชดงค ๑
 ๑ อุคฺเรนเผ่นโผน โฉนจะมอวย ทหารนอวยคคกยทงชายชวา
 ถังเชอใหญ่ โห้พยคจนมา ตวงไปหารนคด้วยโค
 คอยคอยว่ามาเฉยถลหรือค นางวาพระนคจะว่าได
 แดวโผมยงชงดำร้ำการญโค คจะคไม่เคมเนนศรเจตนา ๑
 ๑ ผ่าพระอภิณหณคกับศรด้วงวิณ วจนมาทนขอโห้โห้ธำ
 เข้าด้วงมอชอคอกคตคเจ้าดงคก ชตนาโหดหงดงพรงพราย
 แดวแกมคครคธเรอคจนรวมชาง พจนารกม โห้ชวระดำระด้าย
 โห้คคทอวาทกนจวนววย โห้คคคายเฉยเปด่าเปด่าไม่เข้าการ
 ชน โห้พนไมทวงไมตวงทอดค แคพนชกนชงรคคชทคหาญ
 จงโหนชงตองคกับกุมาร เฉยจนทานเดากแพแก โธรด
 เราขอโห้ไม่เขาทางชวชอง คนค่นชงคฺจน โห้ทานไปหมค
 แดวเหตยวหงดงมาชอพอนโธรด ชอแทนทคคฺจนทาน โดยดำรมา ๑

๑ ดินแดนที่หมอบนอบคอบสนอง ถูกจำต้องตีทัพรับอาชญา
 ซึ่งซึ่งชัยได้ชนะพระเจ้าอา พระมารดาออกเดินทักท่านจัดการ
 แล้วให้อยิ่งนั้นใหญ่ออกไปช่วย จึงได้ด้วยพระบัญชาปรีชาหาญ
 แล้วหันหน้ามาประณตบตมด้วย ยกให้ท่านเจ้ายืดชนะพระมารดา ฯ

๑ นางเมียงเมียงเร็นชายซึ่งตายคอบ

คามระบอบเปรียบประชดโฮรดำ

เราคิดอ่านการศึกชวยครกตรา เพราะเห็นว้ายังเด็กเด็กเหต้อใจ
 ไม่นมชชวยจะมวดยมอด เมื่อเจ้ารอดแล้วก็คามชชมาด้วย
 แล้วเมียงเมียงเลี้ยงหลัดดดำไป เจ้าเดินในหองหับให้ตบคา ฯ

๑ พระอภัยเมทันพิศศิกควาเชก ด้วยหญิงแปลงรูปจิตรนิหฐา
 กรนรณแดงมพรมพกตรา พอดีคาเดินกอดไปดบองค ฯ

๑ อุตเรนเห็นวบเนตบพกตรา ก็าเวบริกรรอนจิตพิศวง
 ให้แดนแค้นแค้นชายซึ่งตายคอง เดินไปดงเรือกตบไปดบดำ
 ทอดดมอรทอาโยธาหาญ จะคิดอ่านกรบคอบคอบคา
 ครนโยชามาพร้อมเข้าดอมดำ ให้เนบกำบันใหญ่ดังใจเอง
 ได้ทกรชยชยขบเสยเกษบกิ่ง ยังไกรชงหมกมุ่นให้ชุนหมอง
 เรียกดูรามาดูช่วยดำมชนทอง แล้วตรกตราองเคเรียนการจะราญรอน ฯ

๑ ดั่งสาวรงค์พระอภัยวิไลลักษณ์ แต่ดยพกตราพมพวงดวงสมร
 กวัดหองหงวราฟงถบมธ จะพาจรไปจังหวดรัตนดา
 จะได้เชกเชกของคินางนงลักษณ์ ให้เป็นอัครเสร์ร่วมเสนทา
 พดวงกอดคุมดูบหลังพระอุภยา พื่อแกดวักดำการณรงคทรวงดำดง

ปตินเจ้าเจ้ากพาเฮมาพบ

ทงรุกรบมรัชตังใจหวง

ไปพารายาปฐนตุง

ให้พร้อมพรั่งองศาเดนาใน ๑

๑ พระหนอน้อยถามของกัพระทรงเคธ จะโปรดเกศอุกยาพาไปไหน

ร้างตำรวมารตาได้วาไว้

ถ้านั้นไม่พบปะพระมิดา

ให้อุกยาพาไปเมื่องนถก

ดวยร้างถกถึงพระแม่แดงศา

แต่จจะมอบชอบชันทเดมา

ให้อุกยาอยู่ตำรวาญผ่านบุรี

พระมิดาจะจะไปกรงไกรก่อน

อุกจงอนพระมารตามารศรี

ไปพารายาแม่หนอยติ

แต่อุกนจจะตามากับนาง ๑

๑ ศีร์ตธรรมกถนิยมพระหลานรัก ไม้รักโรคนครียุทธธิดของ

กุมารวธาตองกษัตริย์พลาง

มาทานางนอบนบขกอนท

แดงเชยชมรณนวิตเท

เดยคายแต่ขาวธาไม่ถาดัน

แม่เดื่อเมือศวนพ โคตรน

คณนคณคงตั้งถาดงแรง

แม่เดยจนมแดงามกับควมกค

หรือมฤทษชยักระมังยังไม่แดง

หรือพระแม่แกหัดแต่จคแดง

แต่เด้แต่รงธรวตต้นคจามรจา ๑

๑ นางกอดจูบตบหงตงดินตุมทร

ข้างแต่หงตงชื่อถามตามภาษา

จงวาแม่แต่อยูกบชยกา

ชานคาวาข้างทมิโคเดณ

ดวยไม่มพนองเป็นชายชาติ

จะหมายมาคชดวยทุกขเมื่อชุกเชญ

จงเรียนเผือเมือชระจะจ่าเป็น

พอพบเห็นชากโคคแกชกน

เฮอเมือแม่เตินมาอกบพอ

พูดหรือว่ากระไรที่โหนน

จงแจ้งควมตามคิงทุกตั้งอัน

เรอกถ่าวชอญว่ากระไรจะโค้วพัง ๑

๑ กุมารวธาตมเต้จพระมิดราช

คิดถึงญาคิยาปูซึ่งอยู่หลัง

จะพาพาออกไปเวียงวัง
 ดั่งท่านถึงจึงจะตามากับแม่
 นางฟังคำร่ำเล่าก็เข้าใจ
 ทนายจะรุมมือเบียดท่าเวียงจัต
 โหมธาคนทักจะขยี้เป็นคู่เขย
 แลแล้วครัดกับดินถมทรัดตัดอวาท
 แม่กับบิดาพาไปอยู่ในมือ
 รักมรักหักทำให้หน้าจืด
 ชนึ่งเตาชาวดังกาตักไป
 แลแต่ถึงตำราบรรดาครั้นเรา
 แม่รักแม่แน่นอนเหมือนนกขมิ้นมา
 แม่จะมอบชอบเขตประเทศัดถ่าน
 ดำเร้าแฉ้วแฉ้วดาพามันคว
 ชนึ่งเคยจนทจะ ให้แม่ไปควย
 เดี่ยวแรงถูกตั้งตำรายียงมารดา

ต้องไปทงชนนินตใจ
 ว่ากันตนแล้วพระองค์อย่าขังสัย
 ว่าชชะพระอภัยกระไรโดย
 ช่างไม่คิดขายหน้ามิจจาเขย
 หาไม่เดยแล้วพ่อคุณพอบญดือ
 เจ้าจะซาครักแม่แน่นแล้วหรือ
 กจะรอยเกี่ยวพานรำคาญใจ
 เป็นดังคึดแฉ้วทแม่จะแก้ไข
 จะรุมพวงกรงใครด้วยโกรธา
 กัดครัดเหวราดินญาควัดฉนา
 เซยุดถยายกทัพไปคบร้อน
 ให้พอมานักบุญโตมโตม
 ไปนกรุดถนเขยจึงค่อยมา
 คงมือค้อมยแม่แพแทแนกหนา
 จะแกตงซาแม่แล้วก็ตามที ๆ

๑๐ พระทนต์น้อยยพดอยว่าจริงหนาแม่ มันจะแก้รบพุ่งเอากรุงศรี

คำจะไปรักชายอยู่ธานี
 แลแล้วตามนางวางวงมมาหาพ่อ
 พระอภัยไม่วรู่ทจะเจรจา
 คำจะหยอนถ่อนตามทรามสวาท
 ท้าเพลงยาวหน้าไม้ประโตมตาญ

ถ้าหาไม่ไพร่จะบิดา
 เต่าคำช้อเคียงจิดชมิษฐา
 จะชันพาไปก็เห็นไม่เป็นการ
 ให้ตั้งมาตณัถ่อนด้วยช่อนหวาน
 คงเป็นการถูตักถนทงม่นคง

คำวิปถางทางขอบปลอบอุกน้อย พอกักพลอยเห็นศรกับนิ้วหง
 ชุคุเรนเห็นจะเคื่องนาง โนมยง เจ้าก็คงคุมแค้นไปแทนทด
 เจ้าบชกนางอย่างคำบิดาว่า จะพาเอาเจ้าไปด้วยช่วยให้หมด
 ขยาหักหาญเอาตาดเคียดคงเงยตงค มีให้ยัดตุ้เขาชาวตังกา
 พระศรีวิปถางทางตามตามคันทน ตามคำบดแผนทชชศา
 ชนชอบคองกรุงผลกพระพารา อัยแควงวาแควงประจิมริมวารี
 พระรุชชศรตั้งตั้งให้ตงเข้ม ครแค้นแค้นแค้นคองไปกรุงศรี
 ให้นายทมวคตวรจระหวงตั้งโยธ เมษครเกรงศักรจะจมา
 ให้พร้อมพรตงตงถนถนขบพ คอยรบริบชนศรายทงชายชวา
 ครนเดรัจตั้งตงให้เขนเถลา พระกเชโยมาในเศคร ๑

ตอนที่ ๒๑

พระอภัยมณีเกษมนางสุวรรณมาลี

๑ ดินสมุทรจึงมาหาแม่เตย	เขานั่งเคียงข้างกายถ่ายดมฺร
แล้วเล่าความตามคิดกับมิตร	จะรีบจรไปรักษาพาราไฉ
ถึงแม้นวราชักจะหนกร้าย	มิให้ชายชราดังกายอย่างดงชัย
นางฟังคำทำเป็นตอบว่าชอบใจ	ถามไฉนหรือแม้คิดไม่ขัดเคย
นำทีวรชพ้อเจ้าเรอเคอาคอง	เห็นใครซึ่งแฉวกก็เที่ยวเขาเฉยเฉย
ถาท้องดังความพ้อทราบนเรย	ชยวรชโดยทศเจอนระแม้จะค
แฉกนางเรียกสาวไร ไฉนมาพรอหม	ให้รีบกอดอมคฺรียงคชยชางท
พ้อโพดพดเวดอารวาท	ศคชคคโถมดว้างดังกลวงวัน ๑

๑ ดั่งดำรงค์พระอภัยขลุ่ยโลก	ทอญเกิดอนคดฉายฉายวิโชคทเศกศุขย
ชยเท่งใหญ่ท่ายมาหลกบศรสุวรรณ	เห็นแดงกนทรแจ่มพ่านภาดย
โดยนเดียงศักดิ์ศนศรกลดสม	ประดาพรหมโหรบโหรน
พระนงทงวงเงงวิเวกใจ	หวนชยวราชกนคถนถนาง
มาพานพดบศมธารมนศคค	แต่จกนคคจำวบคให้ชคชวง
เพราะนมนชงหมชงเมินเชนระคาง	จะทชยชางไรคถกนชนา
พระนงนคคชคคชคชคชคชค	แฉกนคคคคคคคคคคคคคคคคค
ชารมนฉรคคคคคคคคคคคคคคคคค	คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค
ดงเชนชงทงเชกชเชนคชเชนช	พระกชเชนพระนถางไม่ทวาคคคค
ศรสุวรรณกถนชชชชชชชชชชชชชชช	คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

พอดมตรงดั่งท่ายหมายพระ แดงประเดยวเรียงเขาเคียงช้าง
 ปลัดยเป็นหลดยักกะตราชานกวาง มีนใหญ่วางรบผิงเคียงบึงบึง ฯ
 ๑ ฝ่ายพุดพุดรบพวกเรือใหญ่ ไม่หัดก่อถรบรบขลุ่ยคัมภีร์
 มีนังภาวชาช้ายรายประคอง ช่วยรบทั้ง โยชศรีสุวรรณ
 ทงเคียงศตงบันรบด้อมทบทพิศ ดุแคววับเคียงดระเทอนเหมยพาดน
 ฝ่ายพระอภัยมณีศรีสุวรรณ ออกช่วยกันตรวจตราทงหน้าท่าย
 ดินด้อมทรมุดตุดตุดกแม่เดยง แดงวาวเคียงซำคักชักใจหาย
 อดยคาบโตดโตดแดงก่าตงทวย มาดงท่ายพนประพระบิดา
 ตระโกนก่อวังชงเรียตทหารรบ ช่วยด้อมทบบคองช่วยชางชวา
 แดงแวงตาดเคินหวดเคยงตรวจตรา ใหรูกนำเรือใหญ่ระไวระวัง ฯ
 ๑ ชุศเรนเห็นทพิชารบรบ เร่งด้อมทบ โยชาทงหน้าทง
 ตระคมตมกถาดำประคอง จนกระทงเรือใหญ่เอาไฟโยน
 บ้างทงม่านามนยงบ้างชางกบ บ้างกระหองบันป่ายตะกายโทม
 จนเพลิงพลุ่งรุ่งโรจจรมชไซโครน ทหารโจรบรบบ้างดับไฟ
 บ้างอุชชองตองชางเขาอวางถง ใหน้าชงคาดฟ้าชตาโหด
 ถงจทงเพลิงเผาถักเท่าไร ก็ไม่ไหม้ด่าเผาเด้ากระโตง
 ด้วยทงหมุ่หมุนำแดงช่าดาด ชำคักฟ้าดไฟน่านควนโรมง
 คิดแต่ไบด้ายระยงดอวัง โดง เคียงนางโงมพดชนชประคองรบ
 พระอภัยศรีสุวรรณดินด้อมทร อุคตุดชะไรมิให้ทบ
 ชุศเรนรุกรันพดด้อมทบ เขารุกรบเรือใหญ่ไฟประคอง
 พดเพลิงไหม้ไบกตางดอวางฟ้า ยังกührาแเดเห็นด่าเรือทง

ให้พดชนบ้นเยอของยงประคัง
 ทงพระขงมของศกุกเรณทัก
 พชเกดคคณอมกถาดังตคณ
 พชเคอชคณบดบพำภานนมาค
 คักดำเรวเรวสรวรพทงคบไฟ
 ฉ่ายพทกรเวชเหตอตายทพรายพดค
 บ้างกถมจมนตายตงววยววง
 ฉ่ายโยชศรัวอรณตณตมท
 ทชงเหตอเรอรับดำหริบเร
 บ้างเปดยบไบได้เดาหามเดอเดว
 คตงแก้แทนแณตอณมาทพอมพวียง
 ไปคานเรมเดมเดยวแเทมตทรว
 ออมถนพนท่ำแพงตงคณมา

ถูกพดตงกาศายเดยหลายพม
 เดอคทระดกตมถดาแทบชอด้ญ
 คักกำบ้นพดคพรายกระจ่ายไป
 กัโยภางแณวส่างส่างไสว
 กำบ้นโทญดอยด้อยทามกถาง
 แดเดยวอดคแณจนอยจนส่าง
 บ้างชนค่างเกาะแก่งทุกแห่งไป
 คองชอวชเจบมวอยมวอยคกษบ
 โปนบคเหาทอชมาดชยเรยง
 แอวธำเรวธำพมไมทนเทยง
 ตมมเดยชวณให้เบนโกถา
 แอวแณคคปวณมาดำบ้นหนา
 หนายพรายคกแณตามแผนทาง

๑ ดั่งด้าวตักยูกเรณครนงเร

เดยพระเพดาพดกแพงตะแคงช้าง

ค้วยถูกยงพินของคักทงครวง
 มาววงใจได้ยาดนบชอด้มรคณ
 เปดอตุกรถอนพินพอกโบชา
 แอวหุคจอกคทอคตมชอรอประทบ
 ทเหตอตายพรายพดคกัจคจ
 ยงคังเรอเหตอตามดำมตบเศษ
 ชุกเรณเดมเชกเชนทกระเม

พวกรชนางเข้าประคองมอชนาคา
 หมอเข้าบดเบ่าแกแณอริชชา
 ชมชยบดแณดแกบวควอน
 จะคชยรับเรอทพารชอญอุม
 บ้างไปกชมบ้างชยทงเทยวชงเช
 พชเกดเหตุตมบวอนให้ทวนเท
 คคด้ายเทจะทำคักให้หนักชาย

คำจะทำคำถามทราบตั้งจน พึงตั้งอนนงคราญดำรัสของ
 แฉงเสนเฮกเสนกนกนงครกตรอง แต่ยามต้องจนต่างดีว่างแต่
 เขียนประจงดังกระต่ายไม่กล้าคดอัย

พิบตชคมีคเมินไม่เห็นแนว ดูเรียบร้อยตายพระหัตถ์ประคักแถว
 เจ้าช่วยถ้อยหน่งดีไปให้พระแม่ พอถูกแถวเขามาหาจึงพาท
 โอรสรับกดับมาหาเทว อย่าเซ่งแซ่ช่อนเข้าไปให้ไนที่
แจ่งคักว่าดีชิตชขงมีตา ๑

๑ นางพิงคำทำพิโรธเหมือนโกรธเกรี้ยว

ตั้งสมทรพุดชระช่อนวอนนท จะก่อเกี้ยวด้วยกระต่ายไม่ปรารณา
 นางยมพดางทางคุดคุดชค หมื่นดีการวยชาน ให้ฉนพิง
 ภูมาราว่าพระแม่ฉาน ให้ศ นงพันนงในพระทัยหวง
นางฉนพิงคุดคุดดาว ออกชานกถอน ๑

๒ กระต่ายแทนแผนกของประคองเขียน

จนเรือแตกแยกย้ายกระจ่ายจร ศวยหากเพียรพยายามตามดมร
 ถึงตายแฉงแฉงวักดาตในชาตนิ แต่อาวรณห้องสงวาทไม่ชาตวัน
 เป็นบุญปลดอตรชคมาเห็นหน้ากัน ขอให้พชนไปประบนดอวรค
 หวังงามปลดมถมคทาว่าว โฉนชวญญาไม่ปราน
 เหม่ชนเห็นเค้ชงเปิดชงปลดหมคไม้คัว พอเห็นหน้าชงกเค้นทาเมินหัน
 ไม่ได้ถามศวามจริงมาฉนังโกรช เมื่อไม่ศวามติดชกนคเคี้ยว
 ไม่ดวงหอดอกคอกคักตั้งจริงจริงเคี้ยว ประทานโทษเกิดแม่คณชยาฉนเคี้ยว
อย่าโกรชเกรี้ยวให้ชาระก่ากรวม

แม่ขวัญเมื่อมองเคืองแค้นที่แสนทุกข์ ไม่มีสุขใดกรุปจนชும்มอม
 ทุกเช้าก้าก่าตรึกอุชคยอม หัวงอนอมเดินหันวัดตั้งวงงาม
 นกจะใครไปเยี่ยมเหมือนหนึ่งญาติ เห็นกรักรวดเกรง ใจจึงได้ถาม
 ถ้าโทษพนมผดขยับคความ จงตอบตามใจจริงทุกตั้งเขย ฯ

๑ นางรู้แจ้งแกล้งวานาบดดี มีพดที่พอดนทองรองน่องเขย
 แลดูว่าเจ้าอย่าเขามาให้ธาตย ข้าไม่เคยเป็นนกกเตงเตงเพดงยาว
 ดินสมุทรหีบตำมาอาบนาง แลดูว่าข่างนหรือมาชอดชา
 มีภรรยาชุนเคืองในเรืองราว ทานวากถาวไพรเพราะฉดเถาะธา
 ไม่แกล้งว่าถาดนเป็นเรนพระแม่ จะตอบแก้คานคความ ไทงามธา
 นางแกล้งว่าธาเถดยศษิกยทา อย่านารวากจกจะหีบกยบ ฯ

๒ กุมารว่าพระแม่แก้อชคชาน ไม่ตอบทานตามถ่านของจะคชองปรบ
 มีชยักพ้งขางเป็นไรรอนไมรบ พระแม่จับตยนถนถนทกเขา ฯ

๓ นางฟังคำทำเป็นฉานาหรือ เจ้าตถพอดเพื่อเก้อเปด้าเปด้า
 เกิดเป็นนวกกรรรมคองท่าเภา จะตอบเจ้าเถยให้ถ่นมถนไป
 แลดูโธมยงทรงคตประคชขูเขียน ไม่มคเพนพจนาชชณาดย
 ครนเดร์จด์รพพนมกให้ห่อไท กุมารได้กระตษามาหาบิตร
 แลดูทุดคความตามหนางระคางชด คชองพอดคคเคมเคองเรือชถษร
 พระยีนคคคดงารชอกชานถดชน ชมด่นวชิ่งเด่นยนเขียนบรจจ ฯ

๔ ขอบังคณดมเด็จพระเรชฐา ช่งเมคคาคตามถ่านของคชองประดงค
 ไม่ถนบถดถอกคระคอกชฐรชชคจจ จะชว่ดงปถูกม้งไปถงถา
 ไม่ถนคณทุดคระห่มชมถนอมจค มิได้คค ไทยกเหยกชเบกช

๑ โอ้พระนุชบุตรเจ้าพี่เขย
แม่พี่ต้องนางเยาว์ให้เขาไป
พี่กรวยทุกสิ่งข้านั่งโกรธา
ถ้ากระนั้นฉันจะขอแก้พอบ
แม่มีเชอเนื้อเย็นจะเป็นญาติ
ฉันตั้งนกรพิศพิศจะมีคพล่ง

มีควรเดยงวดหงจะดังสัย
กักโทษนุชน้องจะค้องรบ
จนขอโทษแต่ก็ไม่มีใครงบ
อย่าหักทอนเลยจะได้ให้เจ้าพี่
จะประสาห์สัดยศให้ดังใจหวัง
อย่าเพื่อพี่คำพ้องก่อนน้องเขย ๆ

๒ นางทราบข่าวหวานแค้นขางแก่เกี้ยว

นำใครหยิกใครคักอะไรโดย
แดงคุดง่ามขาคาพิณฯ
เราขอตั้งขยชคคาเชอชานค
จะตามใจให้เชอเถยงกเถยงเเ
นางนุกพตางทางประคย รุกคดงาว
กรนเด็กรงรพพมณก ใหอกถก
พระหน่อไทได้ดมอามณปอง
พระบิตรงศกทรงตั้งแต่ขางเข
เคยจนแมกการบให้กถนมา

กตบถมเกิดยวจะรชประระพ้อเชอ
ทงเขารเยยอินว่าด่าพิศ
จะหยิมตททกรงโหนไม่ถนค
จะบขบคกเป็นเราเจ้ามารยา
ถลนแต่ใจจะหงเชอเบือหนักพนา
คยปรชาแรงความตามทำนง
พอให้เดวทูตดากถนมาห้อง
พตางมยของยอินถามตามตงกา
ว่าคำเขาไทไฟให้ไปหา
อินถยาไม่รุ่งทงจะแบ่งเถย ๆ

๓ นางวาอ้อพอดสังหรืออย่างนง

แม่จะตั้งบ้างตามแต่ทรามเรย
กุมารว่าแม่กถวทานหรือค
พคกันเดนเห็นควคถออะไร
พระอภัยใจคชเป็นพ้อหม้าย

เห็นแม่มนมะมาคำแดงกรรมเฮย
อย่าอยู่เถยทงถามาไวไว
พระพ้อจะทำไมกับใครได้
นางกาใช้จจไม่มตะ
จะจูนววยไวใจใต้หรือหนะ

ฉวยจนจริงหญิงกับชายหมายชนะ พ่อเจ้าจะได้ตะครุบเขา! ในเดี๋ยว ๆ

๑ กุมารว่าพระแม่อย่าแพ้พ่อ เป้าดอกช่อท่านไม่แข็งไม่แรงเร็ว
แต่ไม่สู้หญิงจริงจริงเขี้ยว แต่เห็นเขี้ยวแม่เล็กเทิดชอกตัว
แม่รบทัพจับศึกในนภพริน หรือมาหอนหวาดทงมว
นางหยิกพดวงทางซำเคียดจิว พ่อเจ้ากตัญญูก็คนเดียวเพราะเขี้ยวมี
ชั้นรูปร่างอย่างแม่ไม่มเขี้ยว เขอจะเถียงกตัญญูท่านับดี
เจ้าชู้ด้วยฉวยเขามาเคียดจิว อย่างนายหินจะพะเจ้าเพราะแทนน ๆ

๒ กุมารว่าชอบบอกลีลา หีบกระต่ายมพรายแดงผายผัน
ถึงบทรชอนมองกลองอวดนที ดำรงค์ดั่งโหระโศกกลา
พระฉวยดูคุดดินดนมทรไฉ่ จะไปไหนกระหนกนอไม่รอหน้า
ดินดนมทรหยิกขงนวงนทา แดงทวดาเนกาบให้กตัญญู
พระพังคำทาบหม่อมมารดาเจ้า ทำไมเรากตัญญูหรือทริขโม
กุมารว่าพระแม่ไม่กลัวใคร ไม่ได้ใจแต่ของศพระทรงธรรม ๆ

๓ พระธรรมาชอบปดอบตามถ้ำทรมัดวาท พระหนอนากแจ้งจริงทุกถึงอรรพ
แดงห้ามวากาแม่พระไปประกน อยางว่าดินทงนระณจะธา
พระกอดคุดนหลังพระดูกันขัย จะไปคตยใครเจ้าจะเข้าหา
พอกขงนงอยูนไม่ดตา คอชาราชังคตยไปเป็นโรม ๆ

๔ แดงคิดดำรอ่านความของทรมัดวาท ชอกกราบบาททงกขมทศวี
ซึ่งรบดีคยตีญญาจะพาท นงไม่มข้อเคียงคยเวรชังโค
ดินดนมทรพคณคคิตจะปด ก็ทราบหมคมันทงไม่ดงขัย
พระชอชองทงคังไม่กนใจ จังยกไว้เป็นนิตาบูชาคุณ

แผนให้ตั้งคชบุรุษญาณหม่อมตมกอน

ให้เน้มนอนเหมือนหม่อมบุตรช่วยอุตหนุน

จะได้เป็นเกือกทองรดรดองคุณ เขาตั้งณบุญปรนนิบัติเป็นชัตรา

พรหมเจ้าเชษฐาของกงบังตงกษัตริย์ แดงประกาศโพธิ์นายทองซ้ายขวา

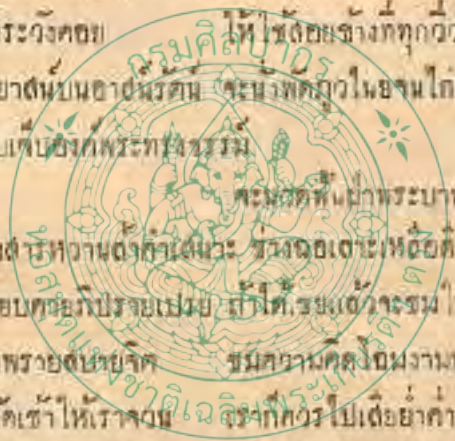
ให้ทรมพรหมทองของศกตระอนุชา กับบรรดาเหล่าพยานทองห่อจานน้อย

นั้นแต่จะขึ้นจะได้ชอกไปเฝ้า ๆ ไปรดเกล้าให้หม่อมรบอย่ากดบถ้อย

ของจะได้ไปฟังระวงศอย ให้ไปด้นจากทุกถ้วม

เมื่อยามเช้าได้ขาดหม่อมอาตมรัตน์ จะขมขมกวดโพธิ์จันโกฐิน

แผนเมื่อยเห็นเบตเบตพระทศกรัณ

พระทศกรัณเจ้าพระบาทเมษาคอช

๑ พระทราบดีราชหาวงศ์เจ้าคณะ พระองค์เจ้าเพชรเกษม

ทั้งเห็นแบบแบบครุฑกับพราญเปรมย์ สู้ได้ระยธรรมากรัณให้หม่อมถ้วน

พระนักษัตรพรมพรายด้นยาคู ขุนชำนาญคลังกรมงานกรมถ้วน

แกงของดัดยงค์เจ้าให้ราชกรัณ ธรรมกถุวไม่เด้อยาคำถ้วน

คำจะดวงหม่อมดินด้นมทรไว้ อย่าให้ไปไดยากับมารศรี

พลางดูบหองดูกยาแฉงท่าที เชอวันนพระเจ้าอาจรให้ไป

๑ กุมารวารีอรบอภิวาท ดาพระบาทพิตรังค์ไม่ส้งตั้ง

เห็นเย็นจวนกับวณดินด้นนไป เจ้าแก้วใหญ่คืนด้าดักพระชา

ประณคนงบงคมถยราชกั พชอธนรค์มีคถานมาหา

ชวณด้ารวดธรวดธันต์จันทรราช พระพำถนจะกดบถกถอบไป

พระเจ้านักวาทะไรณใหม่จะ ถ้วนจะนอนนหรือทโทน

กุมารว่าฉันคอยพดด้วงเมื่อไร
แล้วทอดถามพระเจ้าอาให้หาฉัน
ฉันจะควงจวงคำจะย้ายช่อง

ตั้งกรูไปค้อยกณะกระแม่เพียง
ทำโน่นนี่ไปรดเกล้าต่ำตมของ
กอดบไปห้องชนม์ไม่มีใคร ๆ

๑ ศรีสุวรรณชนเร่งฉลาดเห็นม จงยอมแยมเยอนตามตามดังด้าย

คอยระวงมารดาชยว่าไร
กุมารพาพาชอหรือหรือ

ใครจะไปตักพามาธาฉัน
กตงพระพอจะเข้าหามารดาฉัน

จะคอยต้อยค้อยได้ช่วยฉัน
และหลาณการอะไรของเดาเดา

ศรีสุวรรณทรงพระด้วงดรวนเจตจา
ผดเมยเจ้าจะมีให้เข้าไปหา

รอบแคให้โตกนกนบิตา
ตั้งดมทรพดจาประดำคิก

ไปเอนหน้าจะไต่ของคดของคดองใจ
คนไมคคหามบิตาหามิต

ผดเมยกนมนตักแค้นคณาใจ
พระแม่ชนทานไมเคะถกขมเหง

กตงจะไปพิกหยอกคอกขอรบ
ห่มขมณเวรงคองไปชุกกักับ

พระตั้งตำรหดาพไมรูในคความตบ
ใครบอกเจ้าเดาจะอาโหมาน

กตงประทขโตตามคตามแคง
กุมารวิชาบิตรชนทรนคตง

พระรททชายทำดาชแ่ง
เห็นทพระจะเข้าหาเวตาคา

เขอจะแคงให้บดโอรสได้
ไต่คตาคกนไซแทแนโณน

คำรพดางทางวาอาตังไว้
ควยทางกนค่างชยในรูจก

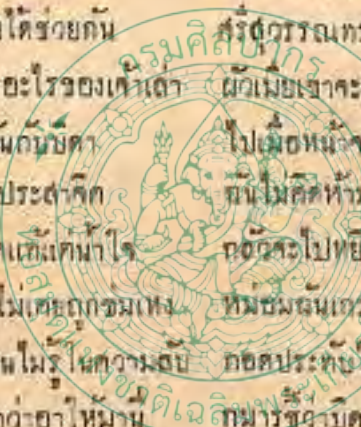
เพราะจะใครได้ถามตามตงกา
รูปเมยกชกับเตยงม ใครคักว่า

ตั้งดมทรไมรูเกาพระเจ้าอา
๑ ฝ่ายสุวรรณมาตศรีสุวรรณต

กตงชยชยจนก้ายาระตง ๆ
นางกษคทรนคในพระทชยทง

จนพดบแ่งดุกชยาไมมาระวง

เห็นจะพังกาพหุดตอไว้

พระโธมของทวงจะมาเสถาน

นางรทมนคงไม่ตั้งชัย

จึงคิดขานการดับกัมธาวโร

ที่รวมใจเจ็ดคนพวกคนคร

ให้ปิดจอมแปดแฉ่งกายเหมือนชายไฟ แต่ถวิลได้หมวกกตัญญูมาดี

แล้วโธมยงทรงแฉ่งแปดอินทริย

ทำเป็นทักแรกเทศ์เพศผู้ชาย

บนเตียงนอนหมอนข้างเอวาวไฉ

กอดไปบศุมนประทุมของโธมฉาย

เขาปกปิดคิดทำใจแทนกาย

แฉ่วรูดถ่ายมานับตั้งดูรางค

ถ้าแม่ไหนใครมาหาว่าช้เหยย

อย่าเพียรรับคอยค้อยห่างห่าง

เห็นเข้าในแทนสุวรรณกนกนถาง

ดูขวางกรับกอดชมให้พริ้มกน

แล้วโธมยงทรงกรวยมั่งงว

บาดบรตศาตมิตถอดกรรณ

ชยอนนางทองคกโตคนจันท

ชมยุดนเด่นความความด้นบาย ๑

๑ องค์ดำของคพระชกยอวิธกลยณ อจรตกรกไปโถงมหารณนหิมาย

พยพลบคานาค้างดงหวางทวาย

เดือนกหงาหิมคเมฆวิเวกใจ

กะนงนางพดางนกว่าคณิก

ใช้ตอดเตงตกราเซาไมไต

จึงแดงขงคตวงด้นนาคอกไม

แล้วอบใจพระอศนจรปทงค้ำ

กรคพระหัตถ์คณดาญวาคชฆ

ครนเร็จทรงเควรับชวรามคงามร้ำ

ขมวดเด็กมณคณนบวิกรรม

แฉ่วเด็กน้ามไต่ไปไต่เดบ

ถ้าเมนนคคถูกเขยแฉ่วเรยไค

ผู้หญิงไมชอนค้ำให้เซาเจบ

เมอรนหุณุมไคตขงตงด้ามเดบ

เขาเกยวทงกรอกรนบนแนบพระองค

คฤกษคตมแฉ่วคคช้ทงตงชว้าง

ชชกเขยงยงยวธาทรตงวราชหงค

กึ่งแกงนางพดางแฉบคโธมยง

ไม่เห็นชงคณวตงคชชคคยมนงเมยง

เห็นแค้เหลาด้าวดูรางคณางนอยนอย ทศยศชยจมนกอดชมนงชชมตงยง

ด้ว้างแจ้แจ้ง ไค้มระย้าเคียง

ทงกรนกร้ามขามเข็งฉะเท็มคัก

จะไค้รเห็นเป็นโรกั้เบ้มไป

ท้าถามนางนโห้รคนคั้ทบ

ถ้าวธูร่างคักางขมายายพระองคั้

ค่างนบนอบคอบค้อยไม้เค็มปาก

ซันฮารมณเกนทุดทงฮอบฮาย

พระหัดถเคียงดัดบด้อรอุทัย

เห้มน่าบคิมบองดบหรือท้อบโหด

พระเข้าในหือ้งกถางกระจ่างฮงคั้

บรกรรมห้อบหรือประรจรมวอดหง

ค้วยรูปทรงด้วยธัมทงคัมคาย

ค้วยกระตาคกระเต้ยมโคมไค้รห้าย

คยาใหม่ถวยนวดตะอชอชยหือ้งใน ๑

๑ พระพั่งคำทำตามทรวานถั่งถน คุ้ประระจรมคอกกระมั่งยงดงดัย

ประภายพดางทงนือฮองธาถั่งไป

ไม้แจ้มแจ้งแจ้งประทงกรบหรือ

ไม้ทงพิศคักว้ายคองนงคักนง

เห้มนมหมอมแบบนบพระหัดถ

ตะดงเจดเจกเฮกเวนเกนฮอย

ถอนใจใหญ่ใจค้อยให้ทอเห

พระเข้าในมาถั้สุวรรณทกนทง

เห้มนถั่งถั้นฮอนแบบหมอนข่าง

นงข่างข่างค้อยคองประคองกร

คอบคตถนถั่งแะนเห้นคตเห้มอน

พระฮองคตฮอนคกคกเหวชอยจรั้ง

คณคณถั่งนงในรเหวดทงนง

แถ้วเห้อยวหาหน้าหลังยงประจิง

ธัมมั่งเจ้าจะแ่งชอยแ่งไร ๑

๑ ฝ่ายถว้างค่านางนงชอยพรงหรือสม ทั้พดงกถฮอนมโห้รบิ้เจน

ชอยเหณาเหธาธาโห้ซาโ

พระแอบคู้ทเววอาเขาเยาะ

เทยถตามโคโคเจยงแถ้วเมียงนง

ชอยกจากเก้งเด้งแถ้วเห้แถ้วชก

มคั่งถ้ามาระกั้เทนฮอนนุชย

แถ้วซาได้หน้าทบรับพระทง

กถบหือ้วระรับชอยกมานชกหือ้ง

ไม้เห้มนฮือ้งท ในคักเห้มนชอย

ค้วยนเปดงแปดกปดชมนปททงคตฮาย

พระมั่งนงนงมตงตามคู้ทรวานชอย ๑

๑ นางเห็นองค์ทรงธรรมกถนพระสรвод

ถึงเดินขวบนากข้างท่านงเอย

พระอดเดยวเทยวแตรระแงเอย

จนเต็มเตยมาถึงห้องพระนักรัก

โดยนเดยงเดินตมุทรวงฟุคซัย

ประหอดาทนอนางไปไหนไม่ประจักษ์

แฉ่นต่งตัยใจซำระถำระตัก

แกถงวองเทกตั้นตมุทรวงด้วยตุดคัก

เฮชนันแนแม่หายไม่ไปหา

ยงหอดบศายเฮเจ้าอุกคัยย

ตั้นตมุทรวงใจฟงไตคัก

เฮตมึนคแถวหรือมาอยุกวำยาม

พลางทุดตาพาพระนงมาหองแม่

ไม่เห็นแม่กถงตัยจิงไตถาม

ดำนงสรวงศพรางทยอลไม่บอกความ ยงเคยวศวมคักใจกระโรเตย

นางฮูวระศมึวพาจ่า

ไกรตคักไปเตยเจ้าแม่เจ้าเฮย

กุมารวจำพรแถวทราบเรย

ไม่ตเดยพระปีคณตปะพาไป

แถวตามถนเขาไปจน ในหอง

พระเจ้าพองนงตงไม่ต่งตัย

ตางเห็นจิงจิงเรยงเคยถนไป

เราหอง ไม่จิมประพระนารดา

ไม่เห็นแม่แถมองทุกห้องหับ

เห็นนากพบพตกแพตงแถวงหา

ไม่เห็นหนบ่นเตนตำเนินมา

ปะบิตาเรำกัตามคุดตามแถตง

พระบิตาพาพระแม่ไปไฉไหน

จิงหรือไม่ไปตคถถ้าเจ้าแถตง

พระท่ำวำซากันฮอยูกถางแปดง

ไม่รู้แถงเจ้าฮอยำมาเทยงพาโต ๆ

๑ กุมารวพาทักนถอับไปหองแม่

เทยงมฮองแถเบ็ดหาจนดำโด

ไม่เห็นหนจนใจฮองให้ไฮ

พาดพาโตดำวสรวงคักำนัดใน

พอบิตามาตามถาม ไอรต

เทยงคุดหมคแถวหรือฮายางฮอยูร้างไหน

พลางจุกเทยงเวียนต่งฮองถึงฮองใน

เห็นต๊โอบคุดหมฮอนยงค่อนแถกั้น

ทียบรมคมรมกตมิได้หันท้อม	นำถนอนแนบเนียนเหลือแค้น
ตั้งพักของทรงทิมแตรชมแทน	ให้ล้มแก่นชด ไซ้ไม่พบ
แตรจะคืนออกนอกห้องเหยงมของทา	นางกกด่าแกองเพยวเดยวตบ
เห็นอนนายห่มวดครวจพืดพืดรบ	ถึงจะพบก็ไม่รู้ว่าผู้ใด
จนล็กคินเคือนฉวยกับบาศศด้อย	เงียงตุน้อยอยู่ในห้องนงวังให้
นางโถมยงตั้งดาวว้ากาญไจ	ชวนดำง ไซ้แตรชายรมย เมือง
พอเห็นองค์พระอภัยเรอไปตบ	เราห้องหับประศุกชนเฉดยง
เห็นพณของตั้งกนชยิบนเตยง	เข้านเสียงชวามาทำไม
กุมารราเห็นแม่แป้วทิมแรก	เคียงเรแปดกปริศนาคทหนอหวัวยได้
ฉนกันศวหาเนจอนชย ไจ	เคียงเดยบไปหารอบจทรบเรอ ๑

๑ นางปดกเป็ตยงเกรซเรแกลงปดวรูป

	ประโตมตตถกทิดานตั้งดาวเหลือ
ทวของตกษณรักฉนทศเรช	เขมยชน เนจอยมได้แห่งแกลงฤทัย
ชวนบรทมชมเชยเห็นอนเคยชน	ไม่เห็นฉนตไปถามตามตั้งฉย
กุมารว่าฉนศวช้อเนาไป	นางเรา ไจทำฉานำว้ากาญ
ศเกิดเชยเทยแตรฉนทหน้า	ยงกตบชวตกหน้านางตั้งดาว
เกิดทำบุญตัญญูไปทงตั้งดาว	แตรวกลศทิดานตักเดยงเคียงบรทม ๑

๑ ฝ่ายพระชกยโสคนเทยจวนวก ฉนเคยชมตกกไม่พบประศบดม

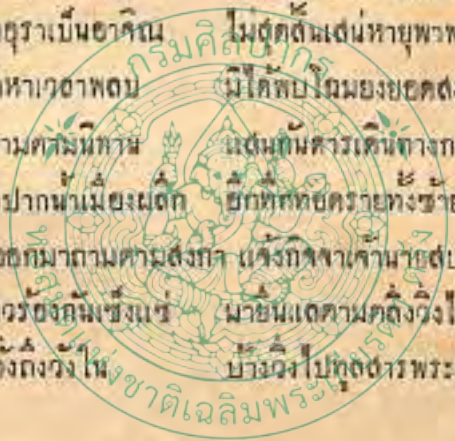
เมื่อยพระเพลาเข้าในห้องหมองฮารมฉน

ทศตบรทมทางตั้งท่อนฉนฤทัย

กระไรเดยตวงตั้งฉยเดินไท้

ดูกเขาฆ่ามาไว้มันให้ดมใจ
 นามังไปไหนหนอคนตักดิน
 แต่ราตีหงส์หรือจะลงเด่นบอชิง
 จนเสียดใจในกำบังชนแจ่มแจ้ว
 กรนฟังใบไซ้ดังย่ำยาววณ
 เขยหน้าห่มธรมกตมไม่ชันหอม
 ใต้ชั้นแอบแจ่มอุราเป็นอาคิน
 แต่เจียนเข้าเซ้าหาเวอาพตบ
 ออรวรตคตคความตมมัทน
 ใต้เคียนหงส์ลงปากน้ามะเมตค
 พอดชาจเม็งชอกมาตามตามตมก
 บ้างบชกเดาบ้างวอของกมซึ่งแะ
 ไม่ถึงครวระทงตงวงใน

คัดดีใบกตมของศทรวงรำพึง
 เทยวถางดินศตมมกนาหง
 มชนศะพงนกกหวงตงบงอร
 พระหวาดแวงจ่าเดี่ยวเดี่ยวตม
 ชนากนชนนิกทายพาทิน
 คิวด้ำนยอ้มหมวยฝรินแดงตมกตม
 ไม่ตักดินเด่นหายพพาท
 มีโคกบโถมยงยอตตงตม
 แดงตมตมวเรินทางกลางตงศา
 ชกทกตชตมวาทงช่ายชวา
 แดงกจาเจานายชบบายใจ
 มายนเดคตมคตมตงตง
 บ้างวอไปตมตมตมพระนารตม

พระอภัยมณีครองเมืองพลึก

๑ ฝ่ายโฉมงามของคณิงมณฑลหาตัวรัก อดคิดแทนตัววรรณบรรพต
 แตรตาตั้งจากนคร เห็นทุกข์ร้อนได้กลัวระกำกรอม
 เชื้อยขายอย่างไรก็ไม่หาย ถึงบปปลายไศกรุปจนชุมมอม
 วิชาห้าสิบตำมยังงามพร้อม เห็นอนแก่หงอมเต็มประดาด้วยฮาตุร
 พอได้ข่าวราวกับจ่าโดยาพิพย นุชยกหยิบโรครายไห้หายสูญ
 ทรงภาษาพาพระองค์ให้ประยูร มาพร้อมมุดคองท้าวอยู่หน้าแพ
 ฝ่ายผู้วางคางงันมทศรมาศ อ่างเขือกเดียวเด็ดจามาด้วยแห
 บ้างพิศหน้าทวนนนิรภาคณแพศรี ตมรณภพทั้งที่เฝ้ายบดูเรียบเรียง
 เหล่าเข้ามาดำนนทศนทศนทศน ท้องหญิงรววยข้างนอกชอกแซ่เชิง
 มากอชยรบคบคองนงเคยคอง คู่พร้อมครองไพร่ฟ้าเดมาใน ๑

๒ ส่วนสุวรรณมาตศังวตติลลิมรทศยศรัทหมองไม่ต้องได้

เฉยพระแกตแตรปราดำทชย จะขาดใจเดียวตยัคตถึงบตา
 พระรถนอน โหดหลงนงระชอน ชุกดำครน โขชวนโอรธา
 ทั้งอรุณศรีศรีได้ภา ให้ต้องราธรงตนามดำราญใจ
 ผนังแต่งของคทรวงเค็รชองเวียงจำรด เพชรรัตนพรายพรางด่างใส
 นางทรงค่างภษาผาดใบ รวงสาวไซ้พวงพร้อมตมมดดา
 เห็นของคพระอภัยมณีศรีสุวรรณ ชยพร้อมกันแกงใหญ่ใจประพม่า
 ประณคณิงบังคมกนพศตรา พระอนุราให้อนางอย่างทุกที่

นางรับทศกัณฐ์อันองพระอินทร์นาถ ขอลาบาทของลกษณภัทรี
 ไปในวังยังคนพระชนนี คือพรุ่งนี้จึงจะพากันมาเชิญ
 อินทกุมารขององค์องค์พระทรงเดช คัมภีร์เรศรักับบุตรผู้ตั้งรเวศริญ
 ทรงอุทิศดำหิมาดังคนเจเรญ ย้ายเพื่อเห็นห่าง ให้ขาดยดาญ
 ดึกเดือนหนึ่งจึงคอยยกกลับไปนักรเวศ์ จึงไปรศเกศัน้องรักพักทหาร
 หัรผู้วรณเกิดนิยมเชื่อนโองการ กระหม่อมอาณตอกณะจะหลุดลา
 นางเข้าใจไม่ตอบคำพระน้อง ทูลถนของบกรเวศ์พระเชษฐา
 ดินดมทรเมอธรุณจะหลุดลา กระหม่อมคำหรือจะไม่ให้ไปความ ฯ

๑ พระอภัยได้พรหมวงษา เห็นนางฮายฮารนางระทางฮาม

จึงครัดคอบปดออบประ โดมนาธโถมงาน
 ใดทรงมาบ้านเมื่อไรเจ้าชายมาดอัย
 กงมาครแหมนแค้นครัดคอบใหญ่ จะจงใจชวยปลอญศอกหลอน
 ฮนศอพนจะเกณชชเวณรงษน หรือจะหาญหักบาญชเบษชเว ฯ

๑ นางกอนยมพรหมพรายภิปรายถ้อย มีไซ้ของนจะแกดงมาดอัยงเด

เมื่อแรกมาทำทางกลางทะเล เหมือนดอัยเกหาโกลมีได้มา
 จะจากเรือเดอของคพระทรงฤช จะเคอจคเจยมศอกลดงหนักหนา
 ศาคพระทอไม่ถูกจงหลุดลา พระเมศคางเหมือนกระหน้องตใจ
 ชังจะออบูบรจงศวศรทก นดอัยเกิดศักททรงฤชจะกิดโฉม
 ฮุศเวณเบ้นกนเองไมเกรงใจ หรือจะใหหงพาบารมี
 แดวหลุดลาพาดกกับพตามเดยง ประคองเคยงช้ายชอามารศรี
 ดงเรอชนอัยดอัยแฉนมชชชาน ประทบทศทาทหนักแพนชชชออง

เห็นพระวงศ์ทรงศักดาน่าชม
 ฝันดำรงองค์นางคอยอย่างเฝ้า
 รดนมัยให้หลดลงพรังพราก
 ตะอนนอนกันแดงไม่דםประค

ทางระทมทกขัตติรอมจามเมฆหัดอง
 มาเฝ้าเฝ้าของบาทยศดพระรณห์
 คึดถึงยากยามเชิญปมเบงผี
 อดญญภาพนงไม่ตงกาย

พระมารดรกรดตพระอดกรก
 ตะอนรอนาพระเนตรลงพรังพราย
 เอลมตเดวแกงคารของแม่เฮย
 ตะอนแอบแนบชิตพระชิตา

เห็นชบพิทกรนงไปกัใจหาย
 เป็นไรถ่ายดวาทไม่ไหวถายา
 นกรวมเรียดนชววงกระมิงหนา
 ยามพระนางชบดอบไป

ฝ่ายแฉ่นดาวชาวแม่คางแฉ่ชยง
 บ้างนวดเคฉ่นเต้นพระคึดต้องชร

นระคองเวงกรตกราดเต้งหวาดไหว
 ใดกตงได้ด้มประคค้อยมมา

๑ นางมณฑารพมกพรังกรบิจาณแม่ เฝ้าคางแกค้อยค้อยตะหัดชยหา

ถ่ายดักใจไตคินาพวาว

พระมิตาไปยหันท่าบดไต

๑ ส่วนสุวรรณมาดศรีดมร ตะอนฮอนทงแ่งแดงไร

เหมือนเรื่องหลดกรงไปประพระชกย

ไอเวย ไบกดับมาในจวาริน

พอเรียดแตกแยกย้ายในสายสมุทร
 แล่ดวกมารณดาญใจไรใจมพิพ
 จงยกทพกดบเทยวเดยวคดบ
 เซารบรบจับไตไวชวา
 บคินดของกษัตริกรากมาดง

พระราชบุตรแบกจ่ายแหวกสายสินธุ
 ไปบรินทรรมจักรนคิรา
 มาพานพบอภีเรนคระเวณหา
 แล่ดวกดับมารบแตกแยกกัไป
 แต่พระชองคชงอยู่ธำถำบน โหญ

นางทุดตามความชากถำบักใจ

แล่ดงอนให้ถักหลดถำนกราบมารดา

๑ นางกษัตริยศิวดีเรียกเจ้าพนอง เกยงประคองชวังกายทงชวยชวา

พลาถกอดจับอุบถกัฏฐมารา

ได้ตามนาคักุณเพราะบุญเคย

โยธังสารท้าวไทใครจะช่วย

เห็นนอตม้วยมรณานิจจาเขย

ฉันทพระชนม์จนพระศัพไมพบเคย

เวราเคยทำใจให้ไกลกัน

เจ้าประคุณชุกอกระหม่อมของเมื่อแกจ เห็นม้วยแล้วเตือนเก่ามาเข้าฝัน

ผิดพระรูปชบมตองกรันครัน เพราะทรงธรรมทุกชียากดำบาถกาย

นางศรวญศิวาร่าจะอิดสะอื้นอ้อน พระภรรยาพระศิวาเกศำชยาย

หงแค้นสาวท้าวนางท่านจรอนนาย ลวงพุ่มพวยรตนาโศกถาดย

กรรมโศกถ่วงนางกษัตริย์อรอดประภามณ แก่งศิวาราชิดำชเฆมาถย

จะพาวงศ์พงศำชเฆมาถ

ไปชุกของศัพทวิภยมาพารา

แม่จะมอบขอมจรตประเทศสถาน

เชษฐพระน่านใจศิวาราชิดำชเฆมาถ

ตัวรังพลาถนางตั้งอุบถเฒ่า

จงศรวญศิวาเรอถนงทงถกถน

กับคนเห็นศิวรังง ให้เสด็จศรวพ

จะไปรบพระศิวาเรอมาใจศิวาราช

กรมวงทงศิวาราชารมต

แต่จตุรรัตนปรางศมาศศาคพศาน

คู่ช่อมแปดงแปดถนถนถนถน

ชียกนถำแฉงกวาศรวฐาน

แต่จชอนราชชิดำชเฆมาถ

พากุมารมาปรางศกโนราชวง ๑

๑ ฝ่ายเส่นามาเกณฑ์เจรสมทบ

ต่างเตรียมครบเครื่องแห่งแต่รังง

บ้างยกเรือตั้งรณ ใต้มถตั้งก

พระที่นั่งศิวเนกเอกรชย

คนประจำตำเรือ ใฉื่อหมวก

เป็นพวกพวกทงทิวปลัดใฉื่อ

บ้างตั้งเรือรบเรียกกันเพรียกไป

มาเตรียมไว้พร้อมหน้าในดำถ ๑

๑ ฝ่ายโถมของคัมภมณฑาธรรค กับตั้งรณมาถศิวร

ตัดกันแค้นพาดดาพร
 พาหนของต้องของคังรงธนาน
 ถ้าอ้างองค์ทรงภูษาดังนาคำเมือง
 แดงขงนงศ์พงศาคนาญาติ
 มาองเรือพระที่นั่งทงกมว
 ออกจากแพเส้านึ่งเสียงต้นม
 ทงต้องนางย่างเยงธมเกตรา

กรนทินกร ไตรครตั้งจาวตั้งเรือง
 ตักนรราชวตตั้งฉว้เหลดอง
 ประคิบเกรงเนาวรคณชชวาด
 ดาวสว่างคางนาฏในราชฐาน
 เหลดากหารฐานโทเป็นโกลดา
 ถึงกำบันทอศท่ายทงช่ายชวา
 พรหมบรรดาดาวธนมกรมไน ๑

๑) ตีนธมทรวนาทางดาวฤค

เขาไม่ทงคพลรบทอบได้ว

ถึงแกท่ายฝ่ายต้องพระภควในข
 เห็นนงคราฎนารตาชอกมารบ
 ธมบตองกนงแแทนชคณจันทน

ของศพระธมณนคร์สวธรณ
 นอมคานบ โฉนฉายเชญตายฉน
 อวณทคชยระวงคังธนทร ๑

๒) ฝ่ายโฉมยงชวครนหมาย

เห็นธชวรวรบทพรอศคิร

ธมวเนครเกศกกรณพระกายกร
 พระคชวราชกับเพชรไฟทวยเทย

ธชวราชชอนเชยมนคพรหมพราย
 พระคชวราชกับเพชรไฟทวยเทย

โฉมเฉดเมแย้มยมกทรนพราย
 นางยนิคัทจะไดโงเป็นเชย
 คังยกยของต้ององค์พระทรงชวรม
 พระคุณดาโตกาธชวราช
 เป็นปณเกตาชวประชาทงชาน

พระนงษ์เปรียบบุษยวคณจาวธนาย
 เหมือนดะมายรปาวคไม่ฉคณ
 จนทงเดยตั้งมจโศกทโศกศอัย
 ชงยบ้องกนนี้้องยามาชาน
 เรญพระบาทนงกชบทคร์
 จะพิงพามารมพระดับไป ๑

๓) พระโฉมยงทรวงตั้งคัมภีวาท

เชิงฉดาชคยมยของธนของโธ

แต่ดวงแก้ววามหิตามแดงกับตมุษย

ช่วยวอนหน้อยเกิดแม่ฮั่นวอนไม้ไหว

อรุณนัยพอดฮอยว่าประดำใจ เด็ดเข้าไปหน้อยเกิดสระพระบิตุลา ฯ

๑ นางสาวสูงศรีกตณยมชยคหิ พระรณนัยบวญญักยหรรษา

พระยมนเยอนเชอพรตกับนตดา แมงว้าบ่าแม่เดียบ้างเกิดฮอยงมน

ให้เกิดฮอนคตตายหายโทษทโกกรชชง แอ้วดงจึงจะเร้ไปโฮศอวรย

อรุณรับกตยหน้ามาว่าทอผ อยาโกรทงานเดยนะจำบ้ำฉนค

นางฮอยจิตบดไซพรอรุณนอย แลวคอกยักฮอยว่าฮอยว่านาคค

นางรเทาเขาไซฮอยนิต พระรณนัยยมอววจดฮอนตดา

มาดงเรอพระทนาคตกรว เป็นแกตทวงรยทงฮายชว

เดยงดงชแตรนเพให้เบมโกกร ให้เกิดฮอนคตกรวณตณนค

ทณพาทยชองกตชงพระโคมเดยง ไควมกรน

ถึงแพชตทอชทาทตรงหน้าาง พระคณตทาศทาทงหน้าทง

พระมารดาพาเดินด้าเนินนาค มาปราธาทเนาวรคินจำรวไซ

จึงมอชบราชงมบคทงฉตรชย ใหฮอยในปราธาททของฮนรองเวียง

แต่เดยชกเหลาดาดฮอยางคณางนอยนอย ทเรยบรชอยรณราวทงชางเหลอชง

เป็นโมงยามปรนหมบคไมชดเคอชง ทงงานเคอองงานกตางด้าชางทว

ศรีอวรวรณนอยเป็นเพอชงถาน ช่วยอากการพิศเรศพระเชษฐา

นางอรุณรคิมอชพยา ฮอยกับบ้ำทชถานพระมารท ฯ

๑ พระอภิไทยเดอวยเคอชดฉตร พุนดอด้คต้วางจคคคศร

แต่ยังไม่ได้อภิเษกสมรส
เรยธูรางค์นางอินพจนันต์
ก็วิตห่วงพิงยุบลพระชนม์

๑ นายพระนุชบุตรีศรีธวัชดี
อยู่อย่างนมโคพันพระขมัย
เอาการบุญทอดธารณาธิ

นางนงนักรทศพรความเห็นงามกร
ด้วยบ่นทวิตถาวรรมจักรจะ
ต้นของคุณทุกกระท่อมจามระชา

๒ ฝ่ายนางนาถมาตรงศทรังค
จะบวชตัวผัวจะชยกับพี่
จนเคือนต้นจะตั้งตั้งอภิเษก
ถ้าตัวเปล่าเดากตามแก้ที่ทรง

๓ นางคำมบอภินทราพจนันต์
จึงศรีทราชาอยู่ในไซปอง
อยู่กำบหมนเซอเจ้าแต่เจ้าหา
แม่หมายมาดปรารภนาตรงด้าม
เคียวเงาเจ้าถ่มมเป็นใหม่ใหม่

จงทรมพระอนุญาทอยากดาดเคอ
๔ นางกษัตริย์อัครนันทินจิต
อภัยวงศ์พิงศกษัตริย์ชดศยา

ให้ยาวรณทวิตถาวรมาด
แฉ่งกตบคิดถัดดูตามารศรี
ก็งมไปรดประทานรำคาญใจ

คิดจะผิดมีชนหาอชฌณาถัย
จะแก้ไซชชชวางให้ห่างกัน
ไปรดพระบิดาให้ไปดอวรัค

ทวิตถาวรมนษิตดา
คือคิดถัดมณทอชทกญา
ตามประดาจางเนนไซไฟ

เห็นความลับถัดถัดตามถัดถัย
เนนไซจะก่อตั้งงานการฉิงหา
เป็นของกเฮอชอเวทพระเชษฐา
มีเคือนแห่งที่จะชยกับศุกรอง

๕ ถัดไรชชชกเพระบุญพนมถ่มถอง
ชุตดำหกรของศอมาถ่งชาม
ยังชุตดำหมให้พบเคอของหลบหม
บ้านฉนงนักรเบนเมยเชอชยแฉว
เห็นจะไมพมณถัดถัดถัก

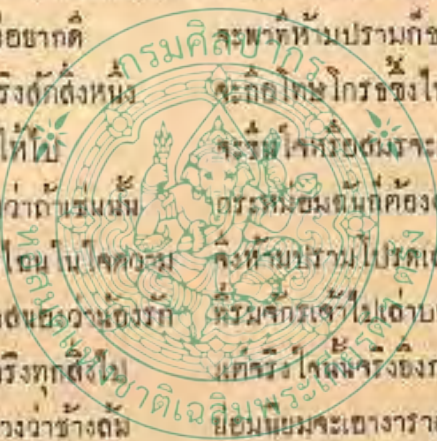
๖ จงผ่องแผ้วภิญโญไม่ทมา
๗ ชัดจะคิดชชศางจางจาง
ขอมตรกตราจะบารุงชงกรงไทร

ไม่ไกลไกลไปมาริมขานันท์
 บวชไว้บนพื้นแก้วไม่เคียดจืดถาด
 แต่เรือแตกแยกทางกลางคงคา
 พระกัทรานบาปบุญทงคุณโทษ
 อธิษฐานมาตรงทงทงพงศ์พันธุ์

ไซ้จะขึ้นกันจันตังบัญชีรา
 ทรงรอนบาทบทพระเชษฐา
 ยิ่งกลบมาพานพบประชิดกัน
 เหมขนหนึ่งไปรดนึ่งให้ไปส่งวรัค
 ก็หมายมั่นพงทาบารมี ฯ

๑ พระพิงนางทางเปรียบประเทียบถอย ดอนเรขบรชชริชจามารศรี
 สอนต่อหัวปากไม่โอชาคดี
 แต่จะถามตามจริงดังตั้งหนึ่ง
 หากจะว่ากำพิมโตใบ
 นางนบชอบตอบว่าถาเขมณพ
 ว่าเกยขของนง โอน ในใจควม
 พระยมพต่างทางต้นขธวณตงวรก
 นางว่าเดาเฮากิจจริงทกตั้งไม
 นแนบขงคองขยวงวาช้างถม
 คนเจรจามาเดาเฮากิจำ
 นึกจาพระจะมานักทกเฮาว่า
 ก็เป็นไรไม่เฮาคำทราพ
 พระว่าคำสำหรับกับรูปราง
 ขจรมาควาคำของผโต
 นางยมพต่างทางคอบวาชชบชย
 โอมเเฮาคณพนมามัญชา

ครุพาทห้ามปรัมกขามใจ
 คุระถือโทษ โกรธขงไปถึงไท
 จะรู้ใจหรือตมจางเมอนควม
 ฤทธิหมขมตมกคองต้นของถาม
 คงห้ามปรามไปรดเดาให้เข้าใจ
 ทรมครุเจาไปเดาบอกเขาโตม
 แต่ขจร โคนพจางของภวาคำ
 ยอนนยมจะเฮางวาคำ
 เหาถอยคำแมตริชยุดยกัน
 นึกถำ ใครทิวเราะเพราะเคราะหัดม
 จะหวงกันถายาใจจำไร
 ไซ้อยู่ห่างถายามาแต่ไท
 ก็ยอมโตศวคณพนมเหมขนดัญญา
 ใครเป็นนี้ ถ้าเทศพระเชษฐา
 เมอนของวาทพระพมเมอครวงไร

จะทำบุญทุกอย่างฝ่ายกุศล

มีอันปรนเปรยเปรมเฉดขใจ

พระกัศราบายาปกครองนาพระทัย

จะห้ามได้เคี้ยวหรือของคพระทรงยศ

พระวาพนักจะอนุญาติ

แต่จะปรารภนาคำเป็นกำหนด

อนชอที่จะดารักษาพรต

จะไล่ขกจำไว้ในอุรา

นางแก่งว่านาราคาญกขผ่านเกล้า มีแต่เซาเซาซึกเดียวหนักหนา

ถวยบวชไปไม่ถึงจขทตญญา

เป็นวาจกรมเปล่าไม่เข้ากร

แม่น้องมีท้าวถดด้วยบงได

ก็ไม่ไปจากเขตนี้เวศน์ถัดถาน

นางกล่าวแก่งแ่งรวใจชาดขตาม

พระสงดารแ่งงะฮกถนหน้าตา

แ่งถอขพรพูนถ่วงอระอุรือ

เจรมุพรตพรหมจรรย์ให้หรรษา

หยิบพานทองรองเครของททตธา

ขงตมิเงาจดังหนึ่งเยาว

แ่งวาทศักรนทกรนถนขุณ

มักขูขทาวหรือโถมเฉด

นางนบขอขบความความถนนา เบนกฏเปดากอไว้แก่โรมา

ถำหรับกษศรชคคยงคอกทวงพรต ยเพรอขมทนมชยทัญญา

พรงนเราเกล้ากระหม่อมจะทตถลิต พระกรสง่าพระช่วยไปขอขชัย ๆ

๑. นางรับคำบังคมบรมนาถ

ถำถัดถำถัดถำถำถำถำ

จึงถามเหตถำถำถำถำถำถำถำ

ใครจะไปขอขบางเหมือนอย่างเรา

ถำถำถำถำถำถำถำถำถำถำ

รักษพรตชคถำถำถำถำถำ

ถำถำถำถำถำถำถำถำถำถำ

ถำถำถำถำถำถำถำถำถำถำ

ถำถำถำถำถำถำถำถำถำถำ

จะถำถำถำถำถำถำถำถำถำ

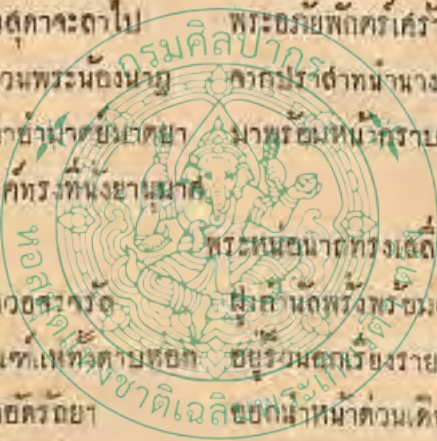
นางรับคำถำถำถำถำถำถำ

ถำถำถำถำถำถำถำถำถำ

ทวถำถำถำถำถำถำถำถำ

ให้เขบศคถำถำถำถำถำถำ

กุณของหมอง โคนกับ ไครม จึงจะหนีบราชบ้างเป็นอย่างไร
 นางขอเงินเมืงหน้าไม่ว่าชาน แต่กุมารพิน้องสนของไซ
 หม่อมฉันรักพระเจ้ามากกว่าใครใคร จะไปไหนไปด้วยได้ช่วยกัน
 พระยืมพดางทางว่าพระบิณฑว มีแต่ดวงตมมตเคียนเพดกัฉัน
 พระเจ้าตงจะเป็นไซไปทุกอัน ไม่ผอนผันช่วยบ้างสิหรืออย่างไร
 อรุณนัยยทุตว่าถ้าฉันบวช แล้วจะกรวดขนาดววย ให้พ่ายไซ
 ค้างตำรวดต่วนตาคะตาไป พระอภัยพิศตรเค้รำเปดงอุรา
 กอนตะอนผันชวพรพนธนาฏ ครุกปราดำทหน้านางไปข้างหน้า
 พวกรขอเฝ้าเหตอาชวมาขยิตยา มาพร้อมกันกราบกมบังคมกัต
 ๑ ทงตงของกทรทงชานมา พระทนมานาทรงเล็ดขงเคียงเคียงกัน
 นางโงมยงทรวงอชวาว สี่ก้านทงทวงชมตชมตดา
 ตำรวจเวรเกณททเพทงคาบชอก ชยรูนตกรเวียงรายทงซ้ายขวา
 เตียงเซ่งแซแธอศรชยา ชยกรหน้าหน้าต่วนเตนบพเนนดิน
 รมะรินพินไมโบชอน ตระประทุมคาศาตฤกษาดินฐ
 พระพายพาดำโรธมารินริน ระรินกลินหอมทอนรมูจวนใจ
 แดงเขามาตามตมต่างต่าง ตองจางทางตอกตองพองโตง
 พิฤตมถองแกวกรทุมชยมีไป มะเพ็ชงให้คุมคาศาคาชเคียร
 ถึงชารถาตาเนารชารัง ศูเวียงวังราวกับถายระบายเขียน
 บ้างเจียรชวอวอวอแควว.เซียร ศะโตงเตยนเตชมเทตองเวตองระยัม
 บ้างเปดปลงตงเปดงพระเพดงพล เหมอชงแถงรุงศิมตงตง

กฤษณชยนิชบรุษเค้นดังเตคนับ
กันไม้คอกชอกกุกปลูกกัมภู
ทกภูใหญ่ไทรเรียงเคียงพอม

ต้องกษัตริย์ที่สำราญเขา
ทงท่าของกตงเดินเนินจกรม

๑ ถึงทตลกฤษณชยนิชบรุษ

พระหุคยงนงทศลาดาม
เข้าในกฤษณชยนิชบรุษ

ต่างกตงคยทคตงเมหรวโย

ประนตงตงนระไมโคดงมาบ

วาคตงตงตงคนเตบาวน

บรรดาเหล่าดาวธูรางคยธูรางคย

คยธูรางคยธูรางคยธูรางคย

๒ นางโอมยงทรวงประคาบคยธูรางคย

แฉ้วพาเหล่าดาวธูรางคยธูรางคย

สถคแทนแผนผาทหน้าฉาน

ตงมหาวาทคยคกคย

ตามบรรดาฉานคยคยทวชเศษ

ฉฉวเครงศรคยคยคยคยคย

๓ ฝ่ายองค์พระชวขยวโถดกษณ

เดินมาทรวงนางชกฤษณชย

เครื่องดำหรมกฤษณชยนิชบรุษ

คินฉายทยคยคยคยคยคย

ทคคยคยคยคยคยคยคย

มาตามเงางงคยคยคยคย

วรวรรณมรคยคยคยคยคย

รูปคยคยคยคยคยคยคย

คยคยคยคยคยคยคยคย

คยคยคยคยคยคยคยคย

คยคยคยคยคยคยคยคย

คยคยคยคยคยคยคยคย

คยคยคยคยคยคยคยคย

คยคยคยคยคยคยคยคย

คยคยคยคยคยคยคยคย

คยคยคยคยคยคยคยคย

คยคยคยคยคยคยคยคย

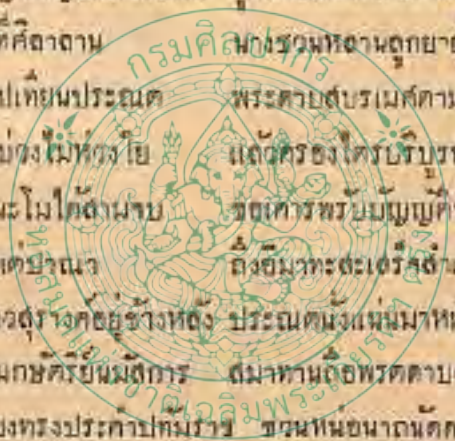
คยคยคยคยคยคยคยคย

คยคยคยคยคยคยคยคย

คยคยคยคยคยคยคยคย

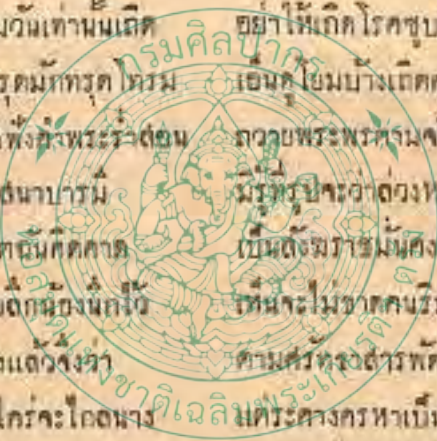
คยคยคยคยคยคยคยคย

คยคยคยคยคยคยคยคย

ศรัศูรพรรณเนตต์คอกกรกใจ
 นางญาษโหน่งศพระอนุชา
 นางกษัตริย์ศรีตริเศษุพระภูวนาถ
 กระซิบอ่อนนัคตาภุมารี
 ดงกษัตริย์ศรีตริโมทนาสนอง
 แล้ววจาขอปวารณาตถาวร
 บวชแต่เด็กถ้ามวินเท้านเกิด
 ถัดยี่เคร่งเร้งรตมัททวด ไทรม
 ๑ นางนงนังพวงพระร่วง
 ตามแต่ปญวาทนาบารมี
 พระอนุชาวาทิตนัคคิตาถ
 ยินเราวังกรงผลกนุองนัคใจ
 นางพวงคำทาชิงแล้วจิงว่า
 พระอภัยนนมไกรจะ โอดนาง
 จิงฮาดาดาบตไฮรดหदान
 หิงไทรนวยรายรอบรอบคกร
 แล้วรจนพระอนุชาภคชาเฝ้า
 จิงฮอกทิงพระ รังกรคณชรวาด
 ยุกเรนเห็นจะกตบมาทาศัก
 เรงคิงมอมช่อมแปลงกำแพงไว้
 ทิงมารตครด่างทหารรบ

เทยเดือกให้คาบตัทหมตหน้า
 ตอตมาจนตงกฏพระบุตร
 โห่เงฮาดนเอกเอยมเทียมญาษ
 ไปพาทัททททยอดวายพร
 เขาเทียนทองมาถดวายด้ายสมร
 ฮนุดรติทริชระตเป็นญาตีโยม
 ฮยาให้เกิด โรคชุนตัยรูปโถม
 ฮนค โยมบังเกิดคณพระมน
 ถววยพระพรทรมจริศกิกญาษ
 มรทริษชวตถวงหน้าไป
 เป็นตงมราชเมตงไม่ตงตัย
 ทรนจะไม่วาถคณวิมทททาง
 คามศรัศูรด่างรพคโมชคชวาง
 นกัระตางครหาเป็นนาค
 มาเกนชัทกร ใหรรักษามารศรั
 มิให้มเกทกยตังโอดพาน
 กตบคินเขาพระนิเวคินเขตตถาน
 คารัดการกับมหาเดณาไม
 เหมอนเรานกมนคองชยาตงตัย
 เกณชัพพกโพรพลหัด ใหจคเจน
 ใหรศรมทาทางทงตงเซน

ทั้งปาก โค่นายเห็นอริ่งกระเถนเข้า
 ให้อาดกษณแค้นทำคารบตั้ง
 แล้วยกไปให้เมืองเขก โทศร
 ทงตองหันทมคงเขายงยุทธ
 รัตราพาคินดินจ้านามญ
 ให้มาเป็นขาเฝ้าเราจะเดยง

ชอกกระเวณแฉ่นแฉ่นแฉ่นบุร
 ไปบิณฑงประคูปริศ
 ว่าใครมีวิทยวิธการ
 เพลงฮาขุระเขมแฉ่งกำแหงหาญ
 ประกอบการกอดคักทลถอบ
 ให้ชอเดยงรุงเรืองเครืองประตัม

ต่างเห็นชอบนอมนบเศวทรหับ

แต่คักถอบเขาปราด่าทรวรวิง ๑

๑ ฝ่ายเส่นามาทำทุกความหนง
 เรยณตขบศทวารทลบนายง
 บ้างกอบขมร่อนแปดงท่าพรใหญ่
 กของตระเวณเกณชานาอาชวธำจาม

ออดกษณแค้นเรืองศวณตามรับตั้ง
 หนีไปทงทงเมืองตามเรืองศวณ
 บ้างมกพรทลตองททของธนาม
 เพยอกรวดศวณอาวณทรจันตุตแดน ๑

๒ ฝ่ายฝูงคนชนบทกุกนากของ
 ทงรชบคนจแคประเทศทกเรศแฉ่น
 รวบตั้งหนงตั้งอชอเถา
 ค้างเหิมอึกศึกษาวิธการ
 นบรรตาคททณคงณรงกรับ
 มาขอเขาเกิดขถอมนอมประณต
 ทงเดชะผาดำรพคเบยหวดแจก
 ออวแคนตมวธาธำรพิน

ขอมนอชอชอเนบ โศคเบยโคฎแฉ่น
 อนุแกแผนโคเห็นอเหตุขประมาณ
 ว่าฉานเกตาเถยขถอมรชอมทหา
 จะคิดขานเขาเจยคเกยวศยศ
 ฐทลถอบตั้งอทมนตธะกค
 กระทำทลตองโคให้รางวัล
 ตามแผนกพอกพองเบยทของขัน
 มาทกอนมโคอวยถววยคิง ๑

๓ ขยภายทงยงมตตวิทหนง

ชายถึงดำมตบตีไม่มีฉก

มาศหนาท้าวมนต์ดอพง
 แดงเบตกถวดมม ไทคมชั้น
 นุ่งหรีดจกตบจับตะบอย
 แดงกทิมขมพุกคต
 มาศของต้องเฒ่าเต่า โทพง

ไท่กอบร่ของรอยฉี่ใหม่รอย
 คตนามนศารา ไทพุง เจด้อย
 ให้เรียบริชยแตรวกับชาววัง
 เห็นมคธคั่นขมด้วยดมทวง
 ฉันทาไปใจฉิ่งถวายศิว

แมนไปรดปรานหลานดมธารมณนิก จะตงคกแทนคุณแม่ทูนหัว
 เฒ่าทงต้องบ้องหนาควยตามหัว
 หัวร่อว่าวอาหม่เจ้าแม่เฮย
 ถวายศิวเป็นอะไรจะใคร

จะตงคกแทนคุณแม่ทูนหัว
 เห็นแกงศิวเค็มดั่งขมพ
 ฤทธิ์โรยเหตยดเหมือนอหน
 ไผ่พิศกรบรังหรืออย่างไร

๑ นางบอถวาราจะไปเป็นหม่อมท้าว

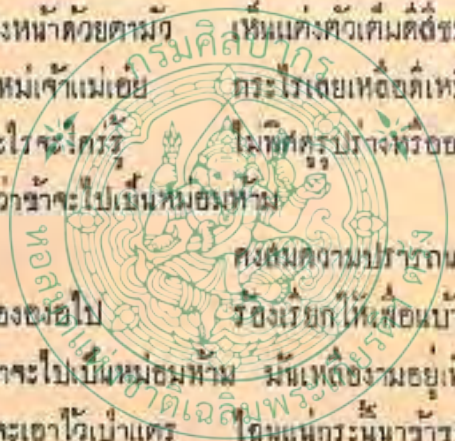
ทงเมยผิงหัวรองของไป
 หลานเจ้าเขาจะไปเป็นหม่อมท้าว
 กุเห็นการท่านจะเอาไว้เป่าแตร

คงดมคความปราถนาศยาตั้งดี
 ระวังเรียกให้เพื่อนบ้านช่วยวานแถ
 นนเห็นขงามอยู่เพียงนแถข้อมเ
 โฉนเห็นกระหนนารารอพง ๆ

๒ นางรักใจไม่พูดแต่ขมณาย

หูกททกปรอ ไทรอรัง
 ตามถนภนเห็นไม้เงินถาม
 นางจาดมโตพูดคด้วยผู้ใด
 พวกขมนนางคางพนจธศกตเพช
 บ้างก็ว่าหน้าเจ้าแต่เขาโง้ง
 นางรู้ว่าเขาเฒ่าเขาไปนึ่ง

คนทงหลายนกวาเป็นน้าหลัง
 ไผ่หอยดขยงข้างเของธาเอชงไป
 แม่นางมดคยข่างไปข้างไท
 ตรงเขาไผ่เมืองมาหน้าทงพระโรง
 อนนเหมือนคอคตะ โทท่า โข โถง
 ตะตง ไทนงเดนกเบ้นไร
 กรมวังถามว่ามาแต่ไหน

นางแจ้งความตามจริงทุกดังไป
 ชูมเด่นว่าจู่จะตั้งไรเจ้า
 เขาดีชว่าถวไปเจ้าโดยน
 ให้หาผรวราข้างรพพ
 ขาเจ้าค้มอวรายงกวากน
 ทานไปรดด้วยรอยทุดให้ทราบเหตุ

ข้าจงใจจะมาเฝ้าเจ้าแผ่นดิน
 นางก็เฝ้าตามจิตคิดถวิล
 ว่าพระบ้นโสภาประชาชน
 จะกันกรุงเศรยมศึกใหม่ถน
 รุณอนปรนปรามก็กโตดกชง

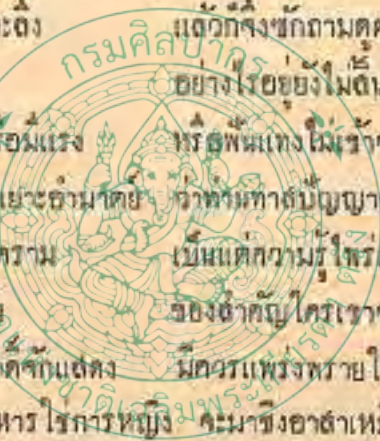
เดีนางพวงนางตางตะตง
 ชิงวชาวาดไมมก
 เบนเวทมนตทนต์ห้อมแรง
 นางฟังคำทำหิดระเวะยามาคย
 วิดยศนทนต์เขาตั้งความ
 อนวชชานคกความ
 แมนพระองค์ทรงกักคจากแต่ง

แม้นไปรดเกศก็จะเฝ้าเขาให้ถง
 แดวกจงชกถามตตามแต่ง
 อยางไรของไมตันทกนแห่ง
 หรือพันทงไมเฝ้าจงเฝ้าความ
 ว่าทำทำถับัญญาอย่างมาถน
 เบนแตกความไรไรเขาได้แรง
 ชองอาศัญใครเขาจะเฝ้าถน
 มีศรแพรงทวายให้ไพรไพรพง ๆ

๑ พวกเด่นว่าทวาร ไรการหญิง จะมาชิงเอาธำเหม้นอนบ่าถง

มีพรายแพรงแจจกทาบคบง
 นางชอบคำอำมาคยด้วยฮาจจิต
 อนดังกรามตามบทพระชยการ
 ใครทำรอบกอบให้เม้นใหญ่ขง
 ว่าใช้การท่านเห็นเป็นอย่างไร
 คหรือบ่าตาดีให้รูแน
 จะอ่าปากันพูดกนกราง

จะพาเจ้าเฝ้ายังไม่ศรกร
 ท่านนคิดแต่จะงัดด้วยใจหาร
 ไทรนคตผญาชงนให้บรรดิษ
 ถิงชายหญิงก็ไม่ว่าหามีได้
 หรือหญิงไปฆ่าชายไม่วายจาง
 เมื่อนแคปากนคกคตชวง
 ทำให้คางแแต่ข้าจะดาไป

พวกเงี้ยวหยาบชกเจอนคอกเจ้า
แฉวรักตามนามนางกระจางใจ

จะพาเจ้าประเดี๋ยวหนีไปไหน
พาเจ้าไปเฝ้าองค์พระทรงขรม ฯ

๑ จึงทูลความตามนางอย่างฮาฮา
พระทรงฟังดัง ให้พาเข้ามาพอน
เหมือนศตาทหน้าคเหมือนปรหัง
แต่กริยามารยาทประหลาดค
จึงแย้มเขยอนเขยอน โยษรุ ปรวิตประภาษ

ขอตัวชายวดยิ่งทุกสิ่งสรรพ
เห็นมือพรรณพักศรามางวาด
แฉคคงครไคร่นาคาหมัดหม
เห็นจรมักความรอยู่ในใจ

จะขยักขยอช่วยบารุงรังกรไกร
แต่ตัวราชางมไฉน
จะรอนราญการณรังคองกรห็น

เจ้าเป็นปราชญ์ปราชจะหาไหน
เราขยักจะขยอ เห็นเทองขรม
ขยักขยใจคงจรงทุกสิ่งสรรพ
ขยักบรองบองกบประการ ไค ฯ

๑ นางวาดปราชญ์พาแฉอง
แมนผ่านเกล้าเฮาแต่ทให้มชย
พระพงคำร่าวาคอยนารก
จึงตรัสวาถาจะ ให้มชยณน
นางนบพอบคอบสันของคซึ่งทำเนียบ

ขยักเรียนแรงวอคนเห็นไมไค
เห็นครไคคประดังคพระทรงขรม
ถ้วนแฉองหดกตณณคนชยณ
จะผอนสนคคชานบระการ ไค

ศึกไมมีทจะวอฉวงหน้าไป
แมนเมื่อไรโพรมมาบาง
จึงปราบปราคตามกระบอพอกอการ
พระยีนคำดำตกนถรรเดริญ

ภิปรายเปรียบคด้วยมัญญาธธณาดย
ก็ยงไมคซึ่งคังวอวิชาการ
คูกำดงวาคซึ่งอศกหาญ
ฉฉาคเกินรูปร่างชางเฉย

แต่รูปร่างยังกระไรจะใคร่รู
จะควรเป็นมเหสีหรือมคว

พิเคราะห์ดูด้วยกนอยาห์พจน
จงใคร่ครวญนักความโง่แกมใจ
กรุความคงไม่สงสัย

๑ นางพูดว่าสามชนรูปร่าง

แต่แต่งงามความรู้อยู่ไม่ ไค
แต่หมางว่าเจ้าพระบาทกมห้าม
แต่หญิงมวธาเช่นชาน

เหมือนเพชร โขขรุขระผืนไม้รัก
ตวงงามงามเคยประณตยศกักร
ยังไม่ไม่เคยเคยหญิงนั้น

จึงขอตำหมายขอมน้อมประณต

ให้พระยศใหญ่ยิ่งทุกดังสรพ

บรรดาภรรยาชาชาติรพ

จะหมั้นมณฑปพาราบม

แมนทรงศักดิ์กรก โขมประ โสมตวาท

ไม่ดั่งปราชญ์โอบบางซึ่งกรุงศรี

กตศอยางทางท่าเขยบประเวณี

เห็นคนดั่ง เนิมาดำพภกต

ขอพระองค์ทรงกรก ให้อกขง

เป็นศกตณไปทรงกรกกร

ชนรูปหญิงทรงเพร็ดกตศกตกขณ

คนศกรรชนนาญการ ไคกขย ๑

๒ พระพิงนางข้างเปรียมเห็นเขยบเห็นเห็น จงขมเขยบขยของโหลของศรี

ซึ่งมุ่งมาดปรารถนาของวาด

จะเป็นหอกศกรกเถกศกรางศ

แต่กลัวมารู โขมไม่เห็น

จะเขยบเป็นมณฑปขยขยขยขย

จะเลียงใจ ไร่ด้อยอยู่พดางตอง

เป็นเขยบนางพระธนม ให้อ้อมรัก

แต่ดั่งเหตเจ้าเก่ากตตวงแม่เจ้า

ให้รบเขยบว ในไปคำหนัก

เกรงเจ้าขยขยขยขยขยขยขย

เป็นเขยบขยขยขยขยขยขย ๑

๓ เห็นนมาซาเฝ้าเหตเจ้ามาคย ประชาราษฎร์รูแจ้งแถงไซ

ว่าทรงฤทศคบารุงซึ่งกรุงไกร

นำพระทษกรกขยกรว

ฐาณตนชนคเบทขย

เห็นวาทพระองศทรงเมตตา

ทงหามแทนแผ่นดินท้าวสิธราช

บ้างอดชาวเขารูปโหล้บทร

อดดำที่เฒ่าเร้าคากอยดำเหนยค

พระองศเก้ถำถ้ำกัปรปรวง

ทไปรคปรานพจนจะอมกขมยอง

บ้างเวียนเฒ่าเปด่างวชยค่างป

ชนผู้หญิงดยงรักเดยทนกทนา

ค่างนกว่าจะใครพบประสบบองค

แต่ณสวาทพระอภิชนโหดหง

ค่างประจางแต่งตัวให้ยวยวม

เมื่อไรจะเรียกกรวมทของครองดงวม

ไม่นมมวตเหมือนพระอภิณหณ

ค่างระดองอชยฟ้าในวาค

คนเบมณหวัควงฐาอรา ๑

พระอภิชนนอกเขตกับนางสุวรรณมาลี

๑ ฝ่ายพระองค์ทรงโถมประโถมต่อวาท บ้างราษฎรเจริญจิตทุกทีคำ
 คัดคนงัดของศพระชิตา ยังไม่ตาพรคเดยท่าเฉยเรื่อน
 เดี่ยวแรงรักผักฝ้ายหมายถึงจน เจ้ากระบวนนี้กระไรใครจะเหมือน
 ึ่งกระหม ไคะไปเคื่อน แหมบคเบบอบนาปกครองทำเนา
 แลดูพระแกดงแกงของศทรงประคย เกรขเดวหปรบรณรงศทรงจนเดว
 หงเครือองนางอย่างทรวงของนงเมว ตั้งให้เจ้าพนักงาน ไล่พานทอง
 แดงหือหมักคณบิตคเตไว หวงน ไซช่ายหญิงเห็นดังของ
 ครนดรรพเดวเจ้าเดวามานนไชยระก้อง ครทของนงศสุวรรณเจ้าจรวรา
 พยไปควยชวยชงขงหองชดัก แหมบคเบบอบนาคททกหนา
 พระมองยมพรมพกดศพรณา อุบมาเหิมชนทงไทยยุ ในมือ
 เมอพระพนกระไรพระทยอสน ไล่ปดนปดอณปดอชยมานชยหรือ
 เขาต้อแเดวแเดวเคดอมนไม่เหมอนต้อ

นวยหลุดมือเดวก็ขายเขาตายจริง ๑

๑ พระเชษฐาว่าพิศคณคณคิต ดำพคแคว้นแกมหญิง
 แลดูถูกเตาเตาถองคอยทวงคิง คชยงยงชยคชากดำมากใจ
 พดางแย้มด่รวดชวงพระนงค่านินนาค มาทรงราชยานรัตนจำรัสไซ
 พร้อมด่พร่งทงชอนนางพวกร้างไม เด็ดเข้าไปเขารุงตามทุ่งนา
 ึงครทประทบทยขง พร้อมด่พร่งไพร่นางทงช่ายชวา

พระชวนเหตาดำดวร์รักกตยา ค้อยดัดดาเดียบเดินเนินจวงกรม ฯ

๑ นายพระนุชบุตรีฤาษีด่าง เวลาเช้ายกออยู่หน้าพระอาศรม

ทงพนงตงตงกมารตำราญรมย์ ชวนกันชมนก ไต่ต้นไทรทอง

ฝูงกรวดพอดดเพรียกร้องเรียกคู่ กระจับคู่ ไต่คืบคืบแผ่นผของ

เตียงหึ่งหึ่งผงภุมรินทร์ขง ขาบกระของอินทนิลแดงบินจร

นกละราบคาบไต่ดูโตทรขยอก ฝูงกระรอกได้กระแตกแผลดต้อน

พฤกษาคอกกอกกรชอชรร หอมจรจวมมาทางคาบ

นางนงรม โถมนั่งศรีสประภาช กับทงขนาดพันองตงองฤาษี

พอนนแปรแแต่เห็นพระชกษณ์ผด อดย่นครีมาคกับพระอนุชา

จึงตงตงนทนอเท เท เปรน มาณุชยบขงหงบตงตงผา

พระชกษณ์ให้เขาพจนพวงมาตว กับพจนผาดววยชกรนางนงเยาว์

ผดววาใหม่ โทมนอชระทวดทวง อดย่นวโจนมาอดย่นทวเขา

ไมคตาดกตอดนเหมอนทงนอชเยนทว อดย่นวโจนมาอดย่นทวเขา

คุดนค่นงตงโยนอชบงทว อดย่นวโจนมาอดย่นทวเขา

คัดดวทวชาดเค็ดดวเว้ไป อดย่นวโจนมาอดย่นทวเขา

๒ นางพงรตพจมานโองการเกยว อดย่นวโจนมาอดย่นทวเขา

แต่มาชยามานอชชวชว อดย่นวโจนมาอดย่นทวเขา

ไคตวชจนาวลาดนทกไมชาด อดย่นวโจนมาอดย่นทวเขา

มิตวชิตมิตวโชอชยอชวณ อดย่นวโจนมาอดย่นทวเขา

ทงทวชวว่าวตมทวามร อดย่นวโจนมาอดย่นทวเขา

ทำพาทเพทบายถวชวชว อดย่นวโจนมาอดย่นทวเขา

ตงเบองชวทบทชวชวชว อดย่นวโจนมาอดย่นทวเขา

เจนเท่นชอนทตบไปมไคคช อดย่นวโจนมาอดย่นทวเขา

เขามาตงตมการตำราญชิต อดย่นวโจนมาอดย่นทวเขา

พอเขานอกออกในใต้ไซซัด

ถ้ารักข้าหมอยพดอยยัด ๆ

๑ พระเยอนยมนพมพกตริเห็นทถกแถม

ช่างเห็นแนมฉวมตะเมยตงเหยียด

จึงว่าโยมโนมนาวราชบุร

ให้เปรมปรีดีทางหาญการสงคราม

หวังจะได้ไฉนบำรุงกรุงผลก

ให้ข้าศึกราบเตียนทเหยหนาม

นางจาดมกระตุงพรณพราหมณ

รุกษยามยอมตมศรมากัด

จึงตั้งไวให้ป็นข้าพระคาบตี

เมื่อตาพรตพร้อมพรวกเป็นศักดิ์ศรี

ศักดิ์เจ้าเร้เจ้าการบ้านเมืองดี

จึงมาหมนตคุณกรณา

ไปรบบำรุงกรุงแตกให้ครกครน

ตั้งราชูรณเรืองเดชของเชษฐา

เมื่อแก่เฒ่าเฒ่าคงถนมาบรพธา

ลาพรวิษาเสียดยกับคนจนวันตาย ๆ

๒ นางคาบตอกข้าทักถนลวีเดินดีวดี

ซึ่งถนลวีถนบเกิดตมที่งอนถาย

ตอมกุมารถนถนถนถนถนถน

ให้ถนถนถนถนถนถนถนถน

๓ ฝ่ายอรณมนุญษน้อย

ถนถนถนถนถนถนถนถน

กับถนถนถนถนถนถนถน

ต่างถนถนถนถนถนถนถน

ปรนถนถนถนถนถนถนถน

มีได้ข้าถนถนถนถนถน

พระครถนถนถนถนถนถน

จะถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถน

หม่อมฉันทน์มิใช่จะชดช้อง	เป็นราชธิดาของเจ้ากรุงศรีอยุธยา
แต่ราชธิดาของเจ้าเมือง	จึงทรงครีครวของความสามพระทัย ฯ

๑) ทั้งต้นของพรียงเพราะเดชะเจ้า	ไม่พลาดตาพวดแสงแฉ่งใจ
เจ้าฉันทน์ศรีของ ให้หม่อมใจ	พระอภัยมณีหน้ามาหาหน้า
ศรีสุวรรณกตนิยมพระพักตร์	ช่วยเตือนนกดั่งทรงขลุ่ยทอง
อย่างไรจะพระญาติทงพี่น้อง	จะให้ต้องนอนค้างหรืออย่างไร ฯ

๒) นายอรุณมุนีอินดนมทร	ยังเขาดลัดช้อตรงไม่สงสัย
อ้างจริงนะพระเจ้าข้าจะหาใช่	เด็กเขาไปอยู่ ในวังเหมือนอย่างเคย
นางพิงคำเจ้าเด็กหญิงชื่อน้อย	แต่อาพอดยด้วยเจ้าแม่เฮ้ย
นางหมายพรายพรมทงยมเยย	เข็ญด้วยเกิดขงจกแจ่ง ฯ

๓) พระอภัยมณีรักจะคิด	ทำรศเหมือนพระกตพระกันแดง
แต่ว่าจะพระญาติมเดียว	ซึ่งใจแข็งธาตเกิดไม่เมตตา
จะนอนตามด้ามวนเหมือนหม่นหมาย	เหมือนมดขี้ตายทงชาติวงงมา
มีพิงคำทำคอตยไธดา	ไม่เห็นหน้าดินแล้วคุณพระนั้

แตงแฉ่งทำฮาองเหมือนขริงโกรธา	ไม่ออกโฮษฐาตามารศรี
ชวนพระน้องเสด็จมาเข้าชาน	คางไปทักพมาศปราสาททอง
พระอภัยได้ขาดเห็นชอชานชอน	ให้อาวจรร้อนรณกมลหมอง
ไม่เหมือนคาคกอดคคิตคันทานอง	พระศรีกตรของครมจิตคิงพิษมึน
กิงด้ามวันกัตยาไม่ตาพรต	ไศกกำลังรดเฉยใจให้ชอน
ทงรักแค้นแค้นกระเด็นให้กตมกตม	ตุงจะขันแข็งใจชาดัยธัญ
อินแฮมโฮสรโภรนากระยาเสวย	ก้อะเลยด้มของคิน่าส่งตำร

๕๘
ทรงตนเหตุด่างดั่งรางสีนางอยู่งาน

นฤบาทบรรทมกรรมฤทธิ์ ๑

๑ ฝ่ายว่าดทเทามาตามักคิด

เป็นเอกอัครธนมชวาชัชฌาด้วย

ดังเกิดศรั้งแจ่มไม่แคลงใจ

ภูงไฉนน้อยจิตพระจิตา

จำจะรับคับร้อนช่วยผ่อนผัน

ให้ทรงร่วมเรอได้ชิตชนิษฐา

ถึงเวรเฝ้าเข้าในทีไฉย

พอเพตยาชังของกลดองประโคม

จึงทำหับชบกดอมน้อมประณต

เฉติยศบทงด้พระทรงโถม

โยคังวเเดือนเกิดชนคดชยดอยโหมม

เคยประโคมโตกาให้ถาวร

อนหนักบับบั้งไม่แข็งแค้น

นรารมรตบับนางชปีด

เหมือน โสกรกหนกขยงกษัตริ

ตงยฮารนหวงถวาทมาคดาคคต

ดงดวาทพระคุณรททต คีค

แต่นคโยคเมยกนรนางชญา

เพราะพระโทรโทรพทุกยเตอ

ให้ตั้งวาทคีรังมาท่างเซย

โยคกพระคุณรทททพค

มาเชอชคตาทวามจาเชย

แต่นระก้าชาใจกระโรโดย

ตมเดวดยอนชวังพระคงคา

กยงมค้วคักกษณนยกษ

มาชวยรักเรญเดคังระเท็กทา

มิชอกอรรทมาชรังพามา

จะชาดังกไม่ดมฮารมณเชย ๑

๑ พระอภยไคตั้งคับทชบกดอม

นำตมอมเด่นาระนำค้ำเชย

ทงกตอชกาพยราบเรยบชางเปรยบเปรย พระนคเรยชมนบญญานางชด

พระเชอนโชษุไปรดเรยกมาริมชادن ควอชประภาษพุดชาด้วยมารค้ว

พิเพชงทงวงเวงเพดงคณค้ว

เหมือนชจะมีคักกษณชวยชักกุง

เข้าเป็นใหญ่ในชร้างคางดนม ทงพงคัพพทพราหมณพจนคระกุดชุง

ชชมนพราจแพรวแวงหวางเหมือนชอยางยุง งามกวางฝุงฉิวคตบรคตาม

เอนกด้วยช่วยชบเหมือนสุกักขณ ให้สมรกับวรมชามาตร์
 จะผันแปรแก้ไขไฉนดี พระบุตรจึงจะตั้งช่วยตัวกักรอง ฯ
 ๑ ฝ่ายว่าดีปรีชาบัญญัติถาด อภิชาติบาทมฤตของ
 จะรอนภางาณะของ มิให้ต้องเห็นชยาถาบาภกาย
 ให้พระนุรบุตรีมาอภิเสก เป็นองค์เอกอัคราเหมือนมาคหมาย
 จึงตั้งพระอนุชาเดาหมาย ให้บุตรหมายจัดการมรดก
 ตั้งการเดินเตนราเกรองท้าวบุญ อภิชาติคนหาว่าให้ถาดผล
 จะเชื่องของทงเขาวชิราภมณฑล ชนหนึ่งบนันทนต์ชราวด
 พระอินชอบปถอบตามองความคิด นางบิษบตมิได้พรของงนงดาร
 แถวอุอวาทามเดวีจดังเวศการ จึงประหวัชชเนให้บรรดย
 แต่เดยของมทาโศดำเรว กัดเมตมคหมอนในศกรใจ
 แม่นดำเรวว่าให้เจตโร จาจะใดเห็นจวทกตั้งอน ฯ
 ๒ พระพิงศาชากรทเห็นอกขัง คิดไม่ถึงความกตทบคณ
 จึงตั้งว่าถาเหมือนศาทรพณ จะรางวัลวด ให้หยศ
 จะตั้งพระอนุชาว่าโณ คานแต่ใจเจ้าจะตั้งเกิดทงหมค
 ให้แต่องค์พระรัตนตาพรต ในภากนตเกิดวณเหมือนผดัญญา
 พระศรดีพดางทางเรยกรนวมชาน ทรงดมพาดเพิ่มรกรชนทกหนา
 คูณิงพรนงัรพางค้อย่างสุดา แต่วิชาพางามชนกรวมครน
 ถนอมแนบแนบชุนค้อยชุนชน ดำรายูรนวมประหมภกรนยชวัญ
 ถึงราชธานีตาตยอหมทงามน ด้วยเร้งชนแนบชิดนันทาง
 เหมือนมาคชชบดำหรบรบ ทงกคชบไรกตถะบคยาง

ทั้งเวียร้อยน้อย โหฏทิวาว่าง	ต้นทักทายถกคองคตองฮารมณ
ถกรูปชวดควาคางนารัก	แต่รูกถกถาดูรางคางถนม
พระไปรคปรางพานถนคโคชคชรม	ร่วมบรทททแทนทองทรวงทรวง
กรนรุงรางนางถางมาทืออง	แต่กรกคทองฮมฮารมณถมาประดงค
จะคคชานหวานถอมให้ออมองค	ทคคคถงถมคระเนถวียถถกถ
จรงเขนหมายรายควาคามรบถง	ใหถั่งถงถการวิวาถถถถถถ
กรนถั่งจถรรทกบभावถาวถองคณ	ไปถ่มนทแยทพระอนชธา
ทถถวถายถายมอถนถถถถถถ	พระทรวงบรทเทถถาเซชฐา
ใหหมายถงถงงานถาวถาวถา	จะคคควาคามปัญญถางถาวถ
พระชมพถางถางคถมรบถง	เห็นเพชถนถาคามถาคาถมคถม
เหมชนทเรชนถอยนถอกนอชไนถ	ถอยนทพระถนมถถถถถถ
จถถวถาวถาวถไปถถถถถถ	ชธาใหเรถวถางถการถากถนถ
นางถานบรทพระถั่งประถนถ	ทถถถถถถถถถถถถถ
พระชนชานางนถถถถถถ	ทถถถถถถถถถถถถถ
พถถถถถถถถถถถถถถ	นรทถถถถถถถถถถ
จถถถถถถถถถถถถถถ	ถถถถถถถถถถถถถถ
มถถถถถถถถถถถถถถ	ถถถถถถถถถถถถถถ
ใหถถถถถถถถถถถถถถ	ถถถถถถถถถถถถถถ
มถถถถถถถถถถถถถถ	ถถถถถถถถถถถถถถ

๑ มนถกรวาททวาคามถามรบถง ฮชถถถถถถถถถถถถถถ
 ฮชถถถถถถถถถถถถถถ จถถถถถถถถถถถถถถ

เมื่อหมายบอกนอกในท่าใหญ่ น้อย	ให้เตรียมคอกพร้อมเด็กราชเจ็ดคำ
ใครถูกงานการหนักไปทำ	ตคนคว่ำเครื่องทนต์ทุกวัน
ข้างในวังตงโรงพิชใหญ่	ทงเคว๋อ ไบ่ส่วเสรมเด็มิชวัญ
ราชอดีตครรอบเป็นชอบคน	มีมานกพิชองทงกองวิเชียร
เชิงฟ้าโตได้แมงเขาแม้งบงก	จัดช่างทวงเตาเข้ามาเขียน
ระย้าแกวแถวทางหน้าวงเทียน	ตงโคมเวียนชวาตาตั้งงาม ๆ

๑ ฝ่ายพวกถูกปลุกโรงตะกอนไหม เตียงตะโกนกุกขังห้องต๋าม

บุกกุเขาเตาถาแถวทากราม	ผู้ราชถามตาดทงศาทุกหน้าโรง
เตียงถากพันครนกรทนต์คตง	ทงกลางคันทงวอนทนต์ไหมง
พวกไม่ตุงตามคอกชวระชวระ	ฝ่ายระโยงระยางเดอกเชอคนามน
ต๋องทางนางข้างในครนโตหมาย	ไปถวายนางพระยามนทงอรรถ
จวรับตงตงทศตจวรม	ให้ทศตจวตจวตงนกรมใน
ตำหรับเคินเชญพระเต็นหลังค	กำหนดเด็จเจ็ดคำจะทำโฉน
นางกษัตริย์ชอชอนคนพระทย	สั่งจวไมแจจกตงนตเลย

ฝ่ายเจ้าต่างดาวบดขย้งบงชอ	จะเชกผู้โตเด้าแม่เจ้าเฮย
แม่มาต่นน้ำใจกระไรเลย	ยังเฉยเมยเหมื่อนไมรู้เลยดูเขา
โยมิชยหมายมาเดอชยารต	คงเถมนทจตจวทงทงไปตงเรา
รับตงว่ามากระไรทตจวเรา	เร่งให้เจ้าพนักงานเตรียมการไว้
กรมเด็จตงนงตงตงนงนท	นจะตงททอมตงนทโฉน
ไมไค้ชวอควาตงม้างเป็นอย่างไร	จ่าจะไปถามตุให้รู้ความ
แต่วเรียกชอชอฟ้าเรามาจับ	ที่ตำหรับเคินทนางคนทาม

มาจำจากพรากพดัดกระจัดกระจาย	ไม่เห็นหายเห็นพระองค์คงจะคอย
บังครกตราอาครพบนทอช	นำพระเมตรหยดเหาะลงเผาะผอย
จนฟ้าราวดาวเดือนก่เดือนคดอช	นำคางพรอยพรมพราทางอชพร
ภูมรินทร์ร้อนมางอชอุณ	เกาะพิภพเกิดออกประทันทดินเกิด
ทอมรวงมดมเขยเขยบิเฐร	ระวีจอนแจ่มพิศกรทงจกรวาด
ให้หาพระอนุชาเข้ามาเฝ้า	กำสรตเศรำไศกาแก้วว่าชาน
เราพรากพดัดรักนามารชานาน	ไม่แจ้งกรว่าช่างหลังจะอย่างไร
กรนทอพนจะกอดบมรับศึก	เมืองผดกนโมมทชาศัย
คิดจะใครให้พชทวนตดาไป	เยี่ยมกรงไกรกราบทนต์ความ
แนบข้างเมืองเคอชเรณูเบนบิต	จะเด็ดคดเคอ ให้คณนทเขยन्हนาม
แต่วกอดบมากาชอนมอชงความ	ไศรราบปรามไศรนทมพมาร ๆ
๑ พงพระพิศวีรวิกรมกณนชเรณ	คชยกลตาทนต์ชดนาแล้วว่าชาน
นอชว่าดกตรกครามารชานาน	แตงนุกกรบงยังคองนงไฉ
พระออก โชชรูไปรดตังมาครน	ตมตอชยนคจมีเหน
จะชชตาทาตันทมทไป	เยี่ยมกรงไกรเศรจตวรพจะกตบมา
เวดรุงพรงนตบชคทา	จะรบกกับนไปโกดทมหกหนา
ทุดธำเรจเศรจคทาแล้วชชตา	เศตจมาหยุดพิศคทาหนักแพ
จิงกรตตังชงกุหรำให้ปำวรชง	ให้พวกพ้องรชความตามกระแ
ชางนายหมวดคตรวจเคตมอชยำเชอนแ	จะชชอกเคยำรุงไปกรงไกร ๆ
๑ ชงกุหรำยรชบตังครต	มาเรจรชเรยกกนเศยงทอนไหว
ชนชชอนาดำเลยงเศมยงไป	ธำรชงให้เศรจตรรพเมอชบจน

ริมคั้งหญิงชายถวายของ
แซกฝรั่งไทยพวกไพร่พอด
หมื่นเศษเคยได้เขยชม

ขอมาแหวนแทนตัวเฝ้าคตวเคลย
หมื่นครกขย้อแพ้มแม่เคยง

จะหายหอมหม่อมแม่ให้แพรพรรณ แบ่งนามนหม่อมพุกให้อูกเคยง
กเงินทองของเกยวกเทยงหา
กเกิดสมรเมารือเหิดาเคยง

เตียงแซ่ซ้องดังรับกันดบด้น
ชุกคำหั้นไม้ให้มากได้ฝักกเมย
จนเทยงกันแถวก็ยงไปดังเคย
นาคาเรยรักใครจะโกตถน
กบายเบยงเบยคเบยนเขาเขยชม

๑๑ ส่วนดั่งพรรณมาดศรีรอดค

เป็นถาวรใหญ่ไมรทจะทกทาน
โอดูกเคยเคยเห็นอยย่นเขา
เมือชยากเย็นเห็นกนทกวงนมา
ชยามเดวยเคยร่วมดั่งรวนถารน
กชยามดั่งทรงดั่งคนชปดั่งวรรณ

จะจากไปไกลนครทเวศร้าง
กททางไกลไปมากกกว่าบ
แม่ชยุดังข้างนระวคก
พอจะไปใจเมือชแคตค
นางครวญครวร้างไรให้ดงอน
ทงดั่งด่า หอนารกวงมรจน

จะพวากพลคดงนสมทรวดุดังด่า
กอดกมารร้างไรไม่ไดยา
จะเวียดยวเปด่าอกแม่ชะเงงทา
คิงพวาวเดวจะไปเสียโกตถน
เมือได้ยาดนยามหัดบเคยรับชวงญ
แม่เคยกนเกศกเถด่าพระเมาด

ใครจะต่างดระดมให้ดัมศรี
ถูกชุดดัมคชองจะหมของมัว
ระก่าอกชาคูรคิงทนทิด
ไมม่ผงทริยจะไต่ใบคดวยกัน
จนคกคินเคือนฉายเดยงโกชน
ชยคดวยกันหัดคหัดคมาพดคพวาย

เคยชวงนพอดคชดเคยงด่าเนยงแจว จะดบแถวเห็ดชโกตให้ใจหาย

กอดประดาน्हตามเตียงกับอุกชาย นางพุ่มพ่ายรตนาด้วยชาติ ฯ

๑ พระทนต์ดองของศุกรกัมแดง ถูกไม้แก้งเห็นห่างไปข้างไหน
มีพระพระเจ้าอาจะพาไป จึงจนใจจำตามารคาง
ขอฝากของศุกรอุกชิบิเกรศ พระทรงเครมิตพลึงช่วยตั้งอ่อน
นางสัตว์อดต้นคกณาคายางฮาวรณ

ปดอบให้มชนั่งเฝ้าประเด้าประโดม

เห็นหลับนั่งยังตั้งดารกมารมัย ประคองค้อยเรยปรางดำฮางโถม
จนแจ่มแจ้งแดงทองดอง โหยม ึ่งเตียงประ โคมครนเครงขังเวงใจ
ก้อยปดอบปดุกดกเกิดพอกันเถา พดางโถมเฝ้าอุกชายธนาดัย
ให้ดองของกัตรงตั้งนานนาคอกไม้ แดงอุบได้พระตั้งคนขับทองคำ
พดางมุนเถาเฝ้าให้พนของ มงขกของเทพมฤคมาจำ
เริ่มชคเพชรเจ็ดกระหิรคคาทประจา อุกประหอดองยาราชาวดี
ทองพระกรรชอนนอมดองพระหคธ เฝ้าวรคณูทวาคากรุงศรี
ตั้งวาดแวงแกวแก้งเพชรมณ มุกวระดาดยดอยดงมพดอยเพชร
ข้ามรงค์ทรงรายพรายพระหคธ แจ่มจิวตั้งรุงแวงดวมแกวแก้ง
กรรเจือกจรชอนกุกันกตเมต ได้เกือกเพชรเพทายริมรายพดอย
แด้วงพามาเฝ้าพระบิคุเรศ นำพระเนครหยดเหยาะเฆาะเฆาะมอย
ด้วยชาติยโจนกถึงอุกนอย นางเศร้างรชอย ใ้กถระอนกถนาคา ฯ

๑ พระอภัยมณี โมด โดก เห็นนาง ใ้กถระอนกถนาคา
จงยมเขมเขมขประ โดม โดมสุดา

เปิดองหน้าตาเตี้ยเปล้าเปล้าไม่เข้าการ

แม่ตุ๊กชายหาไม่ได้อับ

จึงคอยปรับปรุงให้ไร้อุทธาน

มีบันทึกหนาไม่ว่านาน

จะชราจนเตียงตอกบอกรัจจริง

แล้วตั้งอาพอดกับหลานรัก

ตงคำหนักแพพรอ้มหม่อมหม่อมหญิง

พระทรงนั่งยงทศกาศอง

โหลยคั่งเดือฉานาประพาฬ

อันพวกไพรไทยฝรั่งทงแแรกเทศ

ได้บำเหน็จดวงทิวศิวทวาร

แล้วช่วยชัยให้มหากฤตกากร

ทั้งนองหุดานตุ๊กยาอัยวาคี

คงปรากฏยศถาอาณาภาห

ฮุนรามเรียบทงกตางฉีก

ช่วยทูลดองต้องชนกชนน

ฉวนพจะไปเผ่าทอเจ้ามา ฯ

๑๐ ๑ ครีวรวรรณชฎีเรณูนคร

เวียงกตกรกับหลานคตมาหา

ไปบังคมสมเด็จพระบิดา

ทูลถาษาตาพระชยัก

แล้วถามองค์ทรงดำกำบั้นใหม่

ให้กรบไซดวันแต่ผ้าแพรดี

ทงเธอถามดำมริชชอชยวรี

ทูลมค ไร ไบโรโรมา ฯ

๑๑ ๑ ส่วนสุวรรณเน่าศีร์ฉิม

ให้อาจรณถนอชยอะหือยหา

ดินมูทรสุดใจไปไกลตา

พระรณนาโหดหลงตงพรังพราย

นางแดงเพงพิศจนดิบฉบับ

ให้อวยงับทวาคทวันพระชวัญหาย

ทงแต่้นธำท้าวนางเจ้ารวรณาย

แต่้นเดี้ยตายพระไฮรัชยศยง

พระอภัยใจอนนถอนฉะฉน

ชุดดำหิฉนพักศรชวณนวดทง

เข้าอุงทงตรางคางอนงค

ทงค้ำรงราชฎีไม่วิชนรณ ฯ

๑๒ ๑ จะถ้าวดำกำบั้นดำมกษศรีย

เศยฉนทศเดวทงทกตงทง

รณทงทมนาทูกคำบต

เหตพวกพดไพรเงายศบายใจ

ทงตมคตมรณรบบคิงปราบเดียน

ตุเถาะเกยณกตางมหาธองโหด

กำเนิดสุดสาคร

๑ พระถาวรทรงยกทัพยกดชยดชวาท

ซึ่งของบาทพระอภัยเมื่อนี้ไกลสถาน

อยู่จนจ้งหลังเกาะแก้วพิสดาร

ประมาณกาลสิบเดือนไม่เค็ดอนคดา

ให้เจ้บครรภบแบ่งจะจวนคดอด

ระทวบทอดตกับแทนทแผ่นฉา

จะแแต่เหตยวเปิดขว ไฉนยนา

ไม่เห็นหนาม โคทโหนเคย

โอ้องค์พระอภัยกไปด้น

ไม่เห็นกลับกันระจนาจาเฮย

จะคดชยบุตรดัด ไฉนยไม่เคย

ทโหนเคยจะคดชยครชชว

นางศรวญครวราวี เหนือห้อย

นาคายอขพรังพรายทงชายชวา

โทกตุมกตชยชยทวนนญญา

ชวยเบบเปิดาแปดกนงอย่างมนุษย์

ชงดาร์นางศรวญครวญ ให้บวบปด ยิงเรวระจครอน ใจคังไฟุค

ชะชนชอนชอนระทวยแทนมอญนค หากบญบุตรบ้นคดชวยมารดา

ให้หนักคำพระอภัยเมือไปจาก

ถ้าจะฝากโยคัมคาคา

นางศรวญครวญของราชางนาดา

คุณเจ้าชวาไม่มาชวยฉนชวยเคย

โอ้ครังนชวคจะปดคปด

พระคานดเอบบุญเกิดคุณเฮย

นางศรวญครวญไรด้วยไม่เคย

ชดบเคยฉมกชยคิงชวยปราดน ๗

๑ นายโยคัมพรทบรากฎกฉ่า

นังรักษาทางชรรมกรรมฐาน

แแต่ชง่างทางกฉินชกญญาณ

พระชอารชยแจงชบทงภพไตร

เมือเงชกนารวเรยกกรเหตุ

นังชงกตว่าดักามาแค่โหน

พดางหัวรออ้อเมยพระอภัย	เขาย่างไว้วันจะตาไปจาม
มันเจ็บทงร่องชิงจะชอกตุก	จะต้องถูกโคหรือเป็นญาติ
แต่จงเงิ่นเค้นมาในราตรี	ไหนขยี้ที่ไหนหวาดกลัวตึก
เอาโคนต้องมองเขม้นเห็นนางเงือก	ตบตบอ้อยที่ทวายชายกระแด่
เป่ามหาฮากมให้ดมแปร	ททอแท้ค้อยประทังกำดังนาง
เห็นโยคีตใจแจ้งให้วกราบ	ส่งมาบาปช่วยวิมุตที่ระชวาง
ความเจ็บปวดรวดร้าวไม่เบาบวม	นางสว่างพดางพดิกกายฟ่ายหน้าตา ฯ

๑ พระความต่อปากมียากใคร ใคร ไรให้มึงรักนหนักหนา

ส่วนตกลไม้ไคร้ออกด้วยขอลดา	ตมนำให้นางวอดทงร่องเบมเบย
แล้วจับยามตำนาคาควาปลอด	ควนจะรดชอกแล้วจะหวาดกลัวเขย
กุกกตของทองได้ไม้โตโดย	ขงเมเคยทมิให้เหมือนชนเรน
แล้วหลอกไปให้หระเด็นขวางเขา	รอยเด็กเน่านองมดกาคดผ
เดชะฤทธชศโรพระโยคี	มิได้มรพรยดังโรพาน
ทงเทวาอารักษ์ท ในเกาะ	วังเห็นหารงมาตั้งทุกถิ่นฐาน
ช่วยแก้ไขไต่เงดากฤตการ	กตอดกุมารเป็นมนุษย์บุรุษชาย
เนตรขนงวงนดาญไม้คตาดเคตอน	ตะนายเหมอมพระอภัยนนใจหาย
มีกาดังนงคตานทรยานกาย	เขากชคท่ายมารตัวไม่อ่อนแอ
นางกชคตบุตรสุดใจมิโคยม	พอเนอหมแนบข้างไม่ห่างแห
แจ้งฤทัยใจคอหายท้อแท้	องชุ่มแช่รดจรรดำราวญใจ
พระหน่อนาดรากเงือกชอบเด็กทหน้า	เที่ยงมุดคำคามประดาชชะวาลัย
นางแม่เมียงเคียงข้างไม่ห่างไกล	แต่ข้อมไปนั่งแทนแผ่นศิลา ฯ

ได้ตามคิดปรุงรังกษมวงศ์งาน
 มาควนคจามเจียรพอดานเฮย
 จบโฉมสังกาดังศราม
 แดงบขกมพกดเดหิกระเทโท
 ดัดดำครนอบนมนตดำคญ
 จึงตงหวายถ่ายเอกเด็กประทับ
 แดงพอนบพมตทาทเดาเวณ
 พอเซาตรวัดกโหนักแดน
 วนรปดาพว้ายคดวยคดวยไป
 กระโคตโครมโถมตงเซาทงหนวด
 พอหุดคณอวอกตบเซารับรบ
 เชาวงหวายถ่ายอญจนด้อมศรัระ
 นามังกรชอนคณด้นกึ่ง
 ได้เจคคาบปราบมาดองพระ
 ชาธาชนพนกายไม่วายชนม
 วยบข้ายายตามคดวยคความรัก
 คอยตามไปไม่วัดหทยา
 วยบขบขบพนเกาะแก่ง
 เทยพเดยบรตบรอนเกาะเหมือนเกาะไป
 เห็นศรัองทงหมอนนงคณทอนก
 ทรามคระนองดองเซ็งเรงดำราญ

อิทธาจารย์ัดใจจงใจความ
 เป็นกระเพยเจียรพพรไม่วัดราม
 จะได้ตามบิเศไปเรศคณ
 จะจับได้ตวยพระเจทกเศษวยน
 ได้แมนมนเหมือนทงจคไม่วัดเพยน
 โวธำหรับมกรงเซณบงเพยน
 จนดงเพยนเกดมทตบระงบไป
 กอชเซอภเดณตงมหาชดาโหด
 กงคณโทญมอญเวณเห็นดิมรพ
 มงกรพวคทางกระหอดตงคชบ
 หนประจบบนทงคกระหนวดกรง
 คดวยเคชะพระเจทกเศษตง
 ษนงทงแฉกมารทชานมนต
 แดงบวตงคกรงศรัระด้นทกท
 ให้รทกทชนชคองวา
 ทริชชะรกายายทางไปปร่างชวค
 กุมารวรุทกคใจ
 ยังกดชงแฉงวคองบกระโคตไซคโคต
 ประเด็ยวใจถึงคำดาพระชาจารย์
 แดงคควบชวคชยิกาศตงหน้าถาม
 พระชาจารย์นงทอชพชนา

๑ ยาคอนนักรทวงมาครอง
 จะสู้กระษัตริย์พันทศ
 กุมารตรงทรงสูงอาชามา
 ถึงตรงหน้าชนบถอัน
 พระนงศ์ทศพิศเป็นครุพัก
 หิวรอศุกรปร่างมันร่างซน
 เมื่อศกเดียวเขยวกลายเป็นหทัยพช
 ก้างมเมามากนทเค็มชยชมาร
 ก็นคนบรูปลาดหญ้าใบไม้
 มันทาได้หทัยเดให้ช้ายชระตาม
 เรียงเป็นเพชรเกดกเป็นนงตนเป็นปาน
 ถึงเขาชวานพันฟาดไม้ชาตรอน
 เจ้าได้มาพาพระควนไฉ
 จะพญกษัตริย์ใหญ่ไม่สร
 ให้ชอวามานมังก
 คงถาวรพันดวงตเค็มคตา
 ๒ ปล่อยให้เดินเบ็ดด้วยยามหรือ
 ร้องเรียกหรือแดงกคงตรงมาหา
 พดางเรียกหลาณชนมานเยศธา
 พระศราพรายแพรงให้แจ้งการ
 บิดาเจ้าเหตาคอหทัยชกรย
 บุตรคนพลกพรากจากสถาน
 มาดงก้อยคำดาณชานาน
 พงโดยดาร์ไปบุรีเมืองบจ
 ประเดยอนบชวดคศกเส
 เกิดหอยนถกวดามบเซาหนอ
 แลวบอกความนามกรทงเหตาคอ
 แดชอพอชชพระอภิมณ
 เจ้าจงคิดติดตามได้ตามหา
 พบบิดาได้บารุงซึ่งกรุงศรี
 ดับตระกูลพุนธงดับดพ
 ชยทนนงแปลไม่เซาการ
 ๓ หนอมรินทรยณคศพระชเดา
 ก้างรคเสรำได้กานำดงดาร์
 คิดถึงพอทชใจชอด้วยชาม
 พระพดคบาทเมอชมาชกาถาย
 ไปด่าเถาเถาจะคหโรมเหศ
 แดนดมเพชรภโยนชใจทาย
 เป็นดุกทานทงบดากนชาย
 ถึงเบนตายณจะธาดเจ้าตาม
 พระบิดาชยคำบดแห่งหนไหน
 คงจะไปคามเดคจไม่เซคชาม

แต่โปรดเกล้าฯ แต่งให้แจ้งความ จะให้ตามตงจิตไปทิศใด ๆ

๑ พระคาบด้อค้ำให้ปลอบว่าชอบอยู่ กตัญญูยอดดีจะมีไหน
 แต่งแถวทางกลางย่านที่หลานไป ไกลกว่าไกลกตจะหองเก็ยวงวน
 พระชกยไปบำรุงกรุงผดึก จะทำศึกซึ่งผู้หญิงกับตั้งทัพ
 ครงมอชณะจำเขาตำบล เป็นมณทลทศพิชัยอยู่ดับดับ
 อินพ้อเจ้าเขาไม่แก่ไม่หนุ่มนัก ชายด็กยดับเกาเขาดำดับ
 พระบอกพลางทางประทานไม่ไหวทพย ไปทางนระตบมหนักคิน
 สำหรับมอถอไว้อยา ให้หาง เปรียบเหมือนชออย่างศรีเมืองพระแดงชรัก
 ทงแควดวกลดคำดธาธาธาพน ปรกชอมกนผดางประวงควาน
 ชอนหนักของของพระชกยให้ ชวนแรม ได้เกศเมาดหลาน
 บิดาเจ้าเฝ้าพงศ์พลกวงความ ไครพบพานระโตเห็นเป็นดำคัญ
 แดงจศแฉงแดงนงหนึ่งเดือให้

กรมเครื่องไครครองประทานพระหลานชอมี

ผูกขญาหนงรัตตะพิศพน ฝนแทนกนทนมหาวุธณา โดม
 หนงคานบพนเพชบศุเรบมรอย เห็นชอนเนนชยนำจูบเจียรูปโฉม
 แดงว่าเชญเตนไปหาดีกา โยม ประเด้าประ โดมอ้ออาเขาดตาโตด
 โอเชนตุนนฤฤษนอย ให้ตะห้อยโหยหานำตาโตด
 เขากราบเท่าเจ้าทาดอัยชอัย หลานจะ ไปก้งวดก้วยชนัน
 พระเจ้าปู้แต่แม่ฉนัตวอย จะเจียรวยเป็นค้ายชยาหน้ายหนัน
 ฉนไปประพระบิดาไมรัชท์ ภาชยุดีแดงจะตามาหาคุณ
 ฤวยชกรของคชอชยงานดังอ้งวแม่ ผุเคยงเทตต้นดัดคชุดหนุน
 เห็นแต่ปู้ยู่ไกลนำใจบุญ คงการชยอยา ให้มีรำคพาน ฯ

๑ พระพิงคาราตั้งถั่งเวช
 ด้วยเคยเห็นเอ็นตุงพระกุมาร
 ที่มารคาตาคะรับช้อยดับเชิญ
 จงหักจักปดิดคปดะดะไป
 พลงฮ่านวยชวยพรภาวรดังดี

๑ กุมารตุตดำครยชกรกราบ
 ถ้อยไม่เท่ากำวมาศาดด้วย
 มาเจอมเวาเฮาโคมเวม โยมคิน
 นางเห็นตูกตูกชฎาพาเวญ
 ความคใจให้วว่าพระคาบด
 จะเปลืองปดคอกคนเป็นตมถาร

๑ ม่นนอยคชยนงจะตั้งเน
 จะชกคำอำว ให้ชวกรณ
 แด้วจาดนบรพรามางนิน
 วันหนึ่งปู้ฒเฒ่าเจ้าตูกชฎา
 พดยด้าเกาเขาไปจะไคตั้งช
 มรคาถารพคจะรคเคอง
 ตูกจะมาตามไปตามชาว
 ถ้าเจินตูกทูกชทบดงชบจน
 ชนนี้คณนฝักกบปู้แด้

นำพระเนตรหงดงนำตั้งถ่า
 ดิทธาจารย์จึงว่าเจ้าอย่าเศร้าใจ
 ให้อยู่เย็นตามประสาชธมาตย์
 ชย่าห้วง โยโยมช้อยกบปู้แด้
 จงกำจคภัยพาดเกิดหนานแก้ว
 ให้อ้องแฉ้วภัญญูเทโรชชย ๑

นำตาชามอกด้าหิ่นดะชอนให้
 ดิมรงใจจงพระยาชาราติน
 กอนดะชอนชางจรงจะหังเห็น
 ดักรอมเคินตั้งมหาตีทธาจารย์
 ชรงตั้งวางพริกคองมกรวมตั้งถ่า
 เญยวหรือฉานไม้ทนาดถาวร ๑

แก้แฉ้วแฉ้วกรณดะชอนชอน
 ดะชอนกอนตูกชยม ไครถา
 ให้ตูกชอนนังจงหนักหนา
 ว่าบิตาคทชากมาจากเมือง
 หรือเป็นตูกชทนชอยไม่วะเรื่อง
 จะถงเมืองเหมือนหมายหรือชวยชนม
 พอให้ทางเชอรจกเดียดักทหม
 จะตั้งทนายากเค้นแทนบิตา
 จงฉองแฉ้วพทชอยในคู้หา

ชยาก็โทษโปรดให้ถูกโคกกลา

๑ นางเงือกนำกำสรดส่งจิต

จะทานทัตขัตโถมให้จร

นางดูหน้าอาตย์ใจจะขาด

ระยอนชนันใจอาตย์ตาย

ไอ้คนหัวตอแม้มไม่ห้าม

แต่ปรานทีไม่แจกรแห่งทาง

เคยกินนมชมนันระยอนดี

ทงยอมเขางเบาความโศกมัย

คองนมแตกแตกเผาะจะเคี้ยวอวย

กนคารแตกแถมโกศพอไม่เคย

แถมส่งตำรมารดาอย่าหลนอม

เหมือนดอกไม้อีกคนจะหอน ไร

แถมดำดอยเนอชเห็นจะเจ็บมว

ทงมต่างกลางรดาตอมนากอง

ตำรพิคมีจจากักถ้าทำญ

ทงครทาวายภัดนทให้ตั้งน

เห็นเดินหันคนเดียวจะเดียวฉาบ

น้ำใจหายตายเป็นไม่เห็นกัน

ถึงดับรบรรณทานเฉย

ชยาลูกตอคนระยอนรัก

ตามกรีทชาทถนภคถึงบิตร ๖

ตุ้ดจะกิดกับทรวงดวงมร

ตุ้ดตำกรของแม่จะแตกต

ตั้งฟ้าฟาดทรวงแยกให้แตกถาน

แถมส่งตำร โศกกาแล้วว่าพตาง

ตุ้ดแต่ตามใจปองชย่าหมองหมาง

จะอ้างว้างวิญญาในวารี

พอจะอดนมหมองระยอนศรี

เอ็กเท่นนระไปกระไรเลย

ทงทงจอยอวยพอจะโตไหนด้วย

จะหองดอยดเดี่ยวอวยเดียวโดย

จะชบผอนเมอศมวระทงไทย

นัวทังไปรอนบรายตองจะหมองมว

กรจะระยอนนุกตพอทูนหัว

จะจับตอถกเนอเบนเหยอถน

ไนกถางยานอนนารตาดินช

เทียบ โขมบินบนอากาศไม่ขาดฉน

พิฆาฏคาบเช่นฆ่าให้อาตญ

แม่พริ่นพริ่นเพราะว่าเจ้ายงเยาฉนถ

ไม่เหมือนเคยผัดฉอนด้วยชอนศกถ

คงคิดหนักทงวงใจดูให้ด ๖

แต่ดูตามปางของพระเจ้าองค์โต

ให้เปล่าเปลี่ยวเดียวตรงตระหนกนอน

ขมทรงนั่งหงุดหงิดพระยาม่ามกร

แต่ดูหุุดหอยนัยนัยเห็นเหตุของหงุด

เห็นคำดาชาด้วยเพียงใจราด

คะนึร่าคะแรมร้างไปห่างแห

ตะอมให้ใจคอให้ท้อแท้

ก็คิดถึงแม่ดังตายังชาด้วย

รู้ถึกรวดจนว่าเทพารักษ์

ซึ่งด้านก็เห็นผารชธาไหล

รอยคมกรองบ้องบักจากคัมภีร์

เทพไทพิพิโตคงโปรดปราน

แต่ดูแต่แดงเพลิงที่ทศพิศพายัพ

ขับขับมาทางอดหัวหาญ

ขัดครกจนทับดูราชาร

กอบพระนางเหยียบนาไม้ชาวยอ

กลัวดวงปลิวตายไปตามก้อน

แหวนหินพันแผ่นดังวงหอยหอย

ยงดมกลดมาโตดระโคดอชย

พระหนอนนัยนัยขมขมมา

ตูกวางขวางวางโง่งงโง่งง

เห็นพระวรทรงรับทรงชายชวา

ถนดตะเมาะเกาะใหญ่แต่โกดธา

ขับปามาเหมือนหนึ่งแหนแต่ดัดดัด

๑ ถึงเมืองดนมจันต์มทรนพษณชัย ประกอบด้วยขยภักษพอกณศิม

เห็นมนุษย์ดังคอกปากนัยนัย

เสียงขับขับแต่แตรวงจำแตรกาย

เป็นถิ่นฐานบ้านเมืองเวียงอร่าม

ทงศกรามเรือนเรือศูหอดชหุดย

คตาคณาเวรดังญกรเทยงคณพาย

บ้างร้องราชราชระของทงศกร

ดังด่าครวชอนแควครนแต่เห็น

ก็คิดว่าเข็นบักพณฑกนฐาน

ทงแต่เห็นเต็นร่านาด้าราชญ

เราเรียกขานขับมาเราขาน

เราประศุกกาแพงตะแคงควา

ชยในนาเกาะแก่เห็นเตณ

เป็นเงาเงาเราถนอมมรนาถ

ถนอมมรตคอกในเทพพระเจ้าตา

ถูกเนชศิวหงวชลาดงกตาดเกิดชน

ยงพวักเพื่อนกักศกมาหนักหนา

บางอยากกินดินแดนแปดแปดมา กุมารก่ดักดอกกดับเข้ารับรบ
 ม้ามกรตชนดับกับชงบัต เหาทางรตีราวกับนาคหงปากขบ
 ดั่งหารผวิพดอยจนพด เห็นเพลิงคบด้อมรอบรอบกำแพง
 พดกดับดับโกฏมณโฑคได้ จะเข้าใกล้กตวมนต์ชนแย้ง
 แต่หอดชนดอกออกขัตดักดักสะแกง ตวยมันแกดั่งจะให้อวยจนตาย
 กุมารามาตรงเผ้าหงรบ เทียวคดบได้มีไม้หน้าย
 ถึงเจดจนมันไม้แตกไม้แยกย้าย จนมาช่วยนำเจอนจะเจนมม
 ทงทวดตดำครกชอนคต ราวดกคตถึงเจ้าศาทอาศรม
 พอยดียงคิงหงงหงงมากตารดม บิศาตคนหายดับไปดบตา
 เห็นโยคชเมธมาเดกเวท ชงอเวฬพดทงหนทกาธา
 ชนหุคยงนงบนโยเดมา ไทวเจ้าศาทตถกวมตตามแดง
 มาถนพพรชเมธาตมทธาน ศตวบานถนประเทศเป็นเขตแวง
 เจ้าททหาญราญรอนจพชอนแรง นิกานพงเมองตงแต่ครั้งไร ฯ
 ๑ โยคชรูฒเตจางเตาเวอง นคชเมองทาดบกกภาษาโดย
 เพราะพรากพระโคตมจิงจุมไป เห็นแต่ใบเดมาอยู่ชานาน
 เมื่อแตกดมดมเพรพวกมมนุษย์ มามช่วยมตมรณาททกทหาทธาน
 พดโพรไมนอชตกรอชชาน ชดอาหารทวดคายจิงรายแรง
 แมนเวชชตพดคเขามาเทธาน เป็นเหยชดพวกมหนัดวชนแข็ง
 ชยารอรงบงชางจะพวดคแพดง ออกกำแพงไปเดยเจยวประเดยจน
 ไปร้างหน้าตาพมหนรบชก จงเดยงหอดกเดยไปในวิก
 มันเข้าใกล้ไมดอทมชคต พระมุนีแนะชบายเด้วหายไ้ ฯ

บังเกิดเป็นเบญจขจรมาฉนิโต
ไม่วักปรางกายเดี่ยวยชาติ
นี้ตว่ทานการชระชระโรม

กทงไวเชนนางฉนิตน
ชารมณี่มาตม่งหมายจะหนายหนี
มาเตยวันจะไปหมต่าบโด ๆ

๑ พระหน่อชยพดอยเห็นเหมยชนเร้นว่า โนมทานอ้อมองค์ไม่ส่งตีย

ดงจากหลังมั่งกรวอนอภัย
อนชานชมามาในนา

พระอย่าได้ถือโทษจงไปรดปราน
จะแฉระสำนักทามดาหาร

แฉระเดาความตามเรื่องเคียงวรากรรม
ไคยอนเขาเดาดีบ่างหรือไม

จะไปงานเมี่ยงคึดถิงบิตา
พระอภัยบิตุเวกกับเชษฐา

จงไปรดเกอ่าเดาแฉระแจรงกษา

ให้มคคาหารบับความจะตามไป ๆ

๑ ส่วนชเปตอชเยอชราชอบคาคค หนีเวียงมฤทชรเจตทิสัยใน

จำจะดองหน่วงตอมถิงความใน
ถาเตงนทาเป็นเร้นอายหนู
คาวพดางทางดวงคทวงก

เห็นจะไคตอภเคียเด็กเทาน
จะตอภเพอชฟงทงกรงศรี
เป็นเร้นเว้งกรอชนถใจ

แฉระแฉระทางชางหนานนปรางอ

มีนาครดกเหลดเป็นเปดวไหล

ค้อมม้นตักถเวทอเศชไป

จิงชามโตโดยง่ายไม่วายชนม

นี้ตว่เจ้าเดาเร้นมาแฉระหรือ

จะตงคชไปแฉระเห็นไม่เป็นผด

ชงเคินนาวามา ในด่าชด

คชวเวทมนคเชยชชานูประการโต ๆ

๑ สุดด่ากรอชนคักคไม่หนักหน่วง ถูกถมดววงเดาแจรงแฉระโต

ทคความวครถชนแฉระชนไร

รำพันให้แจรงจิตไม่มีตบง

แฉระแฉระคชบทชงมว

จะชชอชยคชกชวชราชด

เหมยชนถุกเคาเจ้าประคูนการณิง

จงชวชดิงชชอนให้โตไคดคดา ๆ

พวกดำเภาเราเคยขมขมนาน จะคิดอ่านขอตัวราชบุตรดำหิไป ๆ
 ๐ จะกตัญญูต่อเจ้าพาราการเวก พึงขอแยกแทนกษัตริย์ทศนัย
 ตั้งางามนามพระสุริโยทัย ชายไทยสืบต้องจนครองเมือง
 มีโฉมงามของกัมมเหสี รัชโธมจันทวงศ์ชวเหตของ
 ถนมนางอย่างเอกรอนเมกเพียง ทงงานเกรงงานกตางดำฮางตา
 มุพระราชมุตรภักษิต ประไพพิศเพียงเทพเดชา
 รอนงเขาใจเดาควคนชกมณฑา รัชมาต้องกับดีเดือน
 มาเช่นตัวพลอดอดดอดดอเดียง เด่นารดำเนียงนารไม่เหมือน
 ทงเด่นาดำนตพลเดเรียน ประชาราษฎรเกิดจนทงกรงไกร
 อดนบกับกษัตริการเวก อดชอแยกขามันไม่ทอนไหว
 พระนางโหมโธมเลี้ยงทงเวียงชัย โหมรอนมาดักทททอ
 เมชวณนบรรมทตบดันท ทงหมกณพันคนดวา
 พระจำได้โหมดมินจันคนา อดเวอาของขิงห้องทงพระโรง
 ดงเด่นาซำรของดะของมาท ลอดแปรของปราชญ์ปรีชาดธาโอง
 มงดมบักชกตบจับจับใจ เจ้าพระโรงกราบกมมิงคมกต
 จังครตบอกโหราพฤษมาเมา คนเราหลบไปเมื่อโกลน
 ฝนวาแรงแคงทงทงดอมน แต่รณนเดียนโตนุดโกรนเกรียน
 มนคาบแกวแถวมนกถนศตบ เหมนเหมือนศัพซากหินทกถนเทียน
 ครนแรงหายพรายชวงดองวิเชียร ดั่งางเจียนวงวรอบรอบบุรี
 แด่วเกิดอนคดอชยอรอนเราชอนได้ เขาตั้งให้เกศคามารศรี
 พอรุ่งตนพันกายจะรายด พระโหรปรีชาดให้รู้ความ ๆ

๑ ไทรรับส่งคงจวนพระธัญญา บอกรวดเกล้าคุณครบเคารบตาม
 ไต่เคียวเด้าวีเขาตติยะยาม จึงทอดตามไทรเพ็ดดังเกิดใจ
 ซึ่งแรงด่าบคายแก้วมาแฉ่งหาย ค้อคนร้ายรูปจริตคณิดวัย
 จะนำหน้าพากุมารอินชามุขชัย เขามาในศรัทธาน้ำขานัก
 ซึ่งไต่แกวแฉ่งประทานธิดาราช จะส่งวาตส่งดวงศัคารงศักดิ์
 มิเหมือนคำตำหนาทายทัก จึงบักหลัดลงแฉ่งเขียน ให้เจียนตาย ฯ

๑ กษัตริย์สุริโยทัยได้สติ ประทานทรัพย์มาแต่ ให้เหลือหลาย
 แฉ่งคืนเขาแทนส่งวรรณพรพรนราช แฉ่งส่งบายบริวารนประยวงศั ฯ

๑ ฝ่ายที่เบ็ดข่อยเรือมาในต่างกริศ กิ่งชอบเรศชันมั่งคงประดังก
 แกลศหวายสายกระเด็นโฉมนิศ ชวนมาทรงตีวงมาท่ายชาน
 ฝ่ายหนุ่มสาวชาวกรุงมรเชม คัดวาเป็น โป่งเปรี๊ยะประเกศมี
 เฝียงกรกกรนคินวงเบญตังศอ ชาวประยวงของคองไป
 บางจวนชแพรหรือแคะยู่ บางจวนภาคคอกเชนมณโฑโพน
 นางสาวแก่แฉ่งขุดดูใจ ฝ่ายชะโรย่างนฤกมิเคย
 เหล่าลูกเด็กเด็กคองกรของว่า คณแก่แกมเจ้าชาเฮย
 ทายเบ็ดข่อยเชยส่งบายไม้อายเดย ทำเดยเมยเคยมาดงหน้าง
 ทรุจกหลัดแกหลัดแกแจงเทศ บุงเคยเกาะพนมชากมชอง
 ยารางนางว่าเจ้าคุณการณัง นิมนคียงหยุกกอนมพอนดบาย
 จึงตามจามาประดังคั้งไวมาง คงกระจางแจงธรรคจะจัตถวย
 ดั่งมตาเฝ้าเจ้าเดห์เพทบาย เรามาหมายไปรดคั้งจกัจคภย
 คอยมตณนพหานนถาหาญ จะเกิดการโศดาโรคาไซ

หม่อมมัทพัญชงกนคุณวณิช คิดว่าแปรศกคประหม่าหน้าเป็นหลัง
 ร้องหวาดหวัดกรวดเฉียงด้านเมียงคัง นางชาววังจงพดจนเวียน
 บ้างร้องช่วยด้วยแม่เจ้าคุณเขย กระไรเลยเห็ดร้ายไม่หายเหียน
 บ้างซ่อนตวงถวดัดเที่ยงมคเมียน กกใจเขยจนกระเป็นดมไม่ดมประคั
 ล้วนสาเดมาเจ้าเดห์เหมือนนครฉาน หน้ามนคานคอคโคไม่บคั
 กุดาวต่างชาวภูริณจันต้นค มาถึงท ในวงนงของขง
 ดงกคจิตบิตกายไม่หายเหียน คุดงเลื้อยช่นหน้ากศาศของ
 ถ้ามาคยพามาริมพระโรงทอง เที่ยงเรชของเด่นาชอกมารับ
 บ้างว่าม่านากถวดหือเหมือนนาค บ้างศปรอยจวไม่เกายาวจำหนับ
 บ้างบอกศวงมคานรบตั้งนงคานบ คุดงโหรบคณเจ้าไปในพระโรง ฯ
 ๑ เมาถาดคังจากกมว ฝ่ายชาราดกโคตกระโคตโหยง
 คังถมฉิวปลิวเค้นเค้นตะโพง ลงนงโพงแฉองกักกาไปหานาย
 ล้วนช้เป็ตยเมยตาเห็นมากถบ ตมกขบถมกถงนงนอนหงาย
 เต่นาโนใหญ่ห้อยพลอยจวนวาย เลี้ยวรอบกายแก่ไรก็ไม่พัน
 กษัตรามาศศากรเมา เห็นศิวเป็ตาเป็ตยเจียน ให้เหียนหัน
 แต่ทรงเศชเวทนาชคุด่าหียน เห็นรกรกพลกพันไม่พุดจา
 จ้งโหรบไปโจรมทมิโฮตค ให้หม่อมตพว้อมพริกอชุกรกษา
 พระดังพลางหมางเมินเกินศรัทษา ถัดตามบรวงคมาศปราคาชชัย ฯ
 ๑ ล้วนเด่นทศรัทษากับคาคาเมา หามมาเชวคทมิชวาพอชาคัย
 หมอชรัทษายาวางค่างค่างไป ช้เป็ตยได้ตมประคัไม่มถบาย
 เมื่อน่าหนนจะไปร่างโหนรอด ระทวยทศคททุกช้ชาระดำระด้าย

ให้หาเวรเพื่อพกมังกาย

เป็นไรใจไม่หายอยู่หลายวัน ๑

๑ นายพวชหันโตมาในนา

พอดพบค่าควมหนักคังจักรฉน

หงหงงเปล้าเบาแรงยงแข็งกรณ

พอไถ่ขันขันตะเมาะเกาะพนม

เที่ยวหานายหลายตลบไม่พบเห็น

แล้วโผนเผนเข้าไปหาไพศาศรม

ด้วยรักใคร่ใจมักค้องอรณณ

เที่ยวเดินคณภถันรชยรชยรชยมา

ถึงแหงห้องปดของหินได้กถนหนัก

แจ้งประกษยว่าเจ้าชย ในคหา

ชะโรงมของรชงเรียกประดำมา

ไม่เห็นหน้าเจ้านายจวนวายใจ

แต่หันเหียนเวียนมองแตรวชงเรียก

ดัดตาเห็นขมึงม้านาคาโหด

เม้านั่งคุดหาด้วยชาดย

ไม่ไปไกลปากปัดองของนาคา ๑

ตอนที่ ๒๕

สูตรสารเข้าเมืองการเวก

๑๑. องค์ารุคตดำกรยงชัยอนคักตี ชีเป็ดชยผดักตกชยุในคูหา
 เจริญนคัทนทงทรวงวิชา ไม่มรณานึงรบดตบไป
 ใต้อำคมช้นฉวด้วยนาหิน ในดวงวิญญาแย้มก้อยแจ่มใส
 ระริกฤกพติทงศทรวงฤทีย ในดวงใจเจ็บช้ำแทบทำตาย
 นังรำดักกรีกภวอนาเวท คักคาเคชรว้าวณนบั้นคางหาย
 แต่หิวโหยโดยชควรทกคากาย จรมนบายไปไม่คังใจจง
 จังกคจวาคาแฉวมเจ้าเดหรี เรวชอนเรเดยเรงเดเอ็งหลง
 โยนากชวตจะปัดตาตวง โหนจะคงคัมรชคตชอดไป
 กุมารอาศรพทพเนช ชดเนตรนคตเคชคังเคชคไทด์
 ตะชนร่าพราจาประดาใจ โหนจะคัพประพระมิตร
 โยเจ้าคาศาจารย์ชองหลตามเฮย พระชงคเคยค้ำเข้าเม้าดังตชน
 นาครงนชวตมัจจะชาตรอน พระชจารย์มารครไม่เห็นใจ
 เมชคชคคัมคตบฉักฉับโกฏี พระมาไปรดทอานรักไม่คักชย
 โยกรงนมรตด้วยชยุโกลด ไม่มีใครบชกเจ้าพระเจ้าคตา
 ดังตำแต่แม่เงชชองชูกนชย จะหลงคชยคักคังคะนังหา
 ลูกชยาถนมตมเค็จพระมจรตา แม้นไตมากดากัดนจะชัมใจ
 โยแม่คณทนกรหมอมถนชมชูก ไม่คองชูกหนักหนารชชมาดัย
 ใต้อำมบชวอนจะบรรอย มีกันไตแทนชुकนกรณา

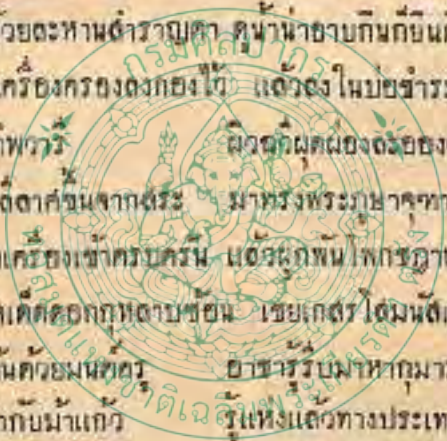
๕ ๖
 ๗ ๘
 ๙ ๑๐
 ๑๑ ๑๒
 ๑๓ ๑๔
 ๑๕ ๑๖
 ๑๗ ๑๘
 ๑๙ ๒๐
 ๒๑ ๒๒
 ๒๓ ๒๔
 ๒๕ ๒๖
 ๒๗ ๒๘
 ๒๙ ๓๐
 ๓๑ ๓๒
 ๓๓ ๓๔
 ๓๕ ๓๖
 ๓๗ ๓๘
 ๓๙ ๔๐
 ๔๑ ๔๒
 ๔๓ ๔๔
 ๔๕ ๔๖
 ๔๗ ๔๘
 ๔๙ ๕๐
 ๕๑ ๕๒
 ๕๓ ๕๔
 ๕๕ ๕๖
 ๕๗ ๕๘
 ๕๙ ๖๐
 ๖๑ ๖๒
 ๖๓ ๖๔
 ๖๕ ๖๖
 ๖๗ ๖๘
 ๖๙ ๗๐
 ๗๑ ๗๒
 ๗๓ ๗๔
 ๗๕ ๗๖
 ๗๗ ๗๘
 ๗๙ ๘๐
 ๘๑ ๘๒
 ๘๓ ๘๔
 ๘๕ ๘๖
 ๘๗ ๘๘
 ๘๙ ๙๐
 ๙๑ ๙๒
 ๙๓ ๙๔
 ๙๕ ๙๖
 ๙๗ ๙๘
 ๙๙ ๑๐๐

๑ บัดเดี๋ยวคงหงเฮงจงเวงแว้ว ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

พระหน้ชนชัยค้อยจุ้งพุงไป
 เสด็จพลางทางมื่นมั่งกรมา
 แดงเด่นตงคงคาเที่ยวหากิน
 เกือบทัพที่มรักฎดารปลุก
 บ้างแตกร้างระวกับเพชรเห็นเม็ดไ
 เกือบด้วยเดยชมพนมมาศ
 มิไกลถกรวยหิ้วยอดหาน้ำราบตา
 จังปดตเปิดของเครื่องครองดงกษ
 ด้ยางของคดรงทพาววิ
 กอຍแปรมปรคตงาชั้นจากตริ
 ครงจ่านของศรของเขารวมครน
 ครนตริพรเวระคตคตอกกปถาบชย
 เรยกชารามาคนศวอยนพิชว
 สู้ตง่าครองชนวกับมาแกว
 จงพาไป ให้พบชายคนพาด
 ชนหลังม้าผาโผน โจนจากเกาะ
 คุตบัตบรบนเร็วไรไรไป
 จมทรกระจ่างถางโพยมดังโคมแก้ว
 ด้ตง่าครนชนเชกเชนอมมา
 พอดมรบนคถนตงคกาคคคก
 เคยนั่งแทนแผ่นผาททำตม

เกือบถูกไม้มองปรางข้างคิรนทร
 ทงอาชารชนชมนตมถัด
 หน้ชนเรวทรแวงเรวค้อยชนใจ
 แต่ตวงตูกกคห้อยช้อยไถว
 มะเพื่องไฟกุมตาคตาศค
 คีตาดตแต่เวงตวงเพิงผา
 คุนพามาชบกันถยันต์
 แดงดงใหม่ชชาระตริเรกค
 ฝดตมตมของตริของวรณ
 มาทวงพระภษาจาทกกระตั้น
 แดงตมพนโพทชฎานาเชนต
 เขยเกดต ไดมณีแเดวทคห
 ชารวรับมาหากมว
 ฐแห่งแเดวทางประเทศเชตถถาน
 ใคคคถานคั้นไมเท่ามันเขาไป
 ราวกับเหาะเห็นตริบตริไถว
 คนชยตริบตริในคงคา
 ด้ยางแเดวทองทะเลพระเวหา
 ตศวราเตชชตว้างนาค้างพรม
 หลงมวตถถงเจ้าคาคชคาวม
 ชวนทถลามชมเตชชหงายตบมายใจ

โอดดังธารมารคานาจาเอ๋ย	ไคร้หมเรยดูกยาชัณฉาดย
น่านมแม่แต่ตะข่างข่างกระไร	ถูกเศยได้รับประทานทั้งหวานมัน
โหยจากมานาเดียค้ายเมือภายหลัง	จะยอຍพรงพุ่มองทงต้องถัน
ถูกยั้งชยากมากมายเดียค้ายครน	ตะอนฮนชคณกรมฤทัย

๑ ฝ่ายมาฆจงวายไปตายคณ เบริบเทียบชนพคณนงหลังไม้โพย

กัวยรักใครไค่นายช่นายโค	จนชุทัยแจ่มพาดังธานี
ชนคตงหญิงรายทงหตายเป็น	กิดว่าเบนตูกหตงทามฤย
คัวยจำแนแต่มาชองคาร	ชาจรบริยกรณคตพระกุมาร
บางกานารกพระนคตช	กจะจรปรวมทวมตงดงาร
บ้างว่าไปไหนมาพระชองอารย	มาชวมทวมชงเมวหรือเจ้าคุณ
ฤยชุดดงครบวงนวด	ครดประภาชทวงพทวยไมเดยงณ
พระคอบความคานเวททกรกรณ	ณแบงนญให้ททุกคตวณ
ประเดยวชเบดชยอยไหนเด	จงบชชชาวให้ณแจรงแห่งน
ชาวพาราว่าพระบั้นแผ่นคินคต	ไหนมคเจ้าไปอยในอง

๑ ทนชนรชทรยคเป็นทุดค	ไมยงหอยครับไปเหมยชนใจหอง
ถึงศอหาหน้าพระชานทวงวอง	เห็นคณนงยชทตามชงตามไป
นแนชานาปอชุทน	เห็นคารเบดชยมาชยหาไหน
เชาบอกรว่าอจารย์ชอนชานชย	ทานเจ็บไซอยททมวันพระชาน
ชุดชครวอนว่าชอยพาน	ไปถงทานหนอยเกดจาเมตคหาชาน
พวกรณนางคางเชนคพระกุมาร	จิงว่าทานตงคินคานินไป

ต้องให้หงตั้งฮารมณประนมหัตถ์	มนต์ดักพดคนตุงตุงไปตรงเทว
ถูกหินผาทักฟงทงของเคอ	เขียนจะเหตวเหตกถงเป็นผงกต
ม่นจงโคไมกบมาแถวพาเทยว	เวลายะเดยงตั้งชพทกตบหน
กตบไปหาธาคนพนชว	จงโคธรมามาเอาไมเทาคน
ม่นเห็นซาหนาเกยทาเพยพก	ชอถวงววกเวยมนจนคนคน
พดวณกนเองเดยงเครงควน	รูปจงย่นอยมโคทนโคตคตา
ซงพระองคตั้งตั้งจงโคถาม	รูปจงความซ้อดักไมมุดา
เพราะวิกใครไมเทาจงเรามา	ฮยาคยจวรายกไทยจงไปรบปราน ๑

๑๐ พระทรงทราบนามวงศ์พงศกษัตริย์ ดารกคตจนามังดาร
 จงครตั้งานาแก่นชายคนพาด มนตคยวนเฮาธาไปปราน
 ม่นมาหดอกบฮกวมทวราย เทยจงรายเพยงฟงทงกรงศรี
 ไมซาพ่นม่นจะเกยเทยมนคต ไปคยรบเปิดชบมาชยาชานาน
 เตนาโนใหญ่นอยกพอชงเคน ตางดกแดงเทยวหาตามหน้าฉาน
 เห็นเห็นชยหมอบหอบใครง โถงโธงคตตาม

คยชมนานชมนชามคยวความกตจ
 พวกรชาเฝ้าเซาถงมรมกนตค
 แกกนหดคแพยงพดกเซาจกหว
 บางทงหนวดหวดคยวไมเห็นอนคววยจว

ถากเขาตจเรามาหมอบหอบหายใจ
 กอมกษัตริย์ครตั้งกรวระทบบาท
 เทยชยชยชาติทจวคณคยว
 ดกไมเทาเอาชยาชมาโย
 จงหรือไมจมาชยาชานาน ๑

๑๑ ฉายชเปิดชยเห็นชยชงตงนอมนง
 กรนรบจจกตจจะตั้งให้ตั้งหาร

ไทรรูเรื่องเมืองพระอภัยมณี
ไปงอนง้อของคพระนฤคทัต
จงอยู่วังนงนอนนอนดำราญ

แจ้งคิดจะได้หาบรรณาการ
ตามจริตที่โยมรักสมัครสมาน
พอให้ฉานดื่มใจจึงโคตกลา ฯ

๑๑ ดั่งนหม่อไทโคตด้รับพระโอรสผู้ ซึ่งทรงไปรบปราบตีหักหนาค
ตามพระทัยไม่ขัดหิตยา
จะต้องให้ไปสถานแล้วมาบัง
ใครเขาจับรับรักชู้ชุกชุน

แต่เกรงว่ามาบังกรจะร้อนรม
ขอไปรดตั้งเสีย ให้แจ้งทุกแห่งหน
จะกินคนเคยตัวไม่กลัวใคร ฯ

๑๒ กรุงกษัตริย์ตรีศกัรบถรับตั้ง เสด็จนางพรอมหน้าชฌมาด้วย
อย่ามาคชเปิดอวยงชงอกยไป
ว่ามารายชายหญิงอย่าห่างขวาง
ยามาคยรบอภิกษณฤชชรด
กุมารามาริมพระ โธรงคณ
มังกร โฉน โฉนขวามักนหงษ์
พระตั้งมาฉานองคชงอยน
พิไปเตนเอ็นแฉงมาหน้าพระถาน
มาบังกรอชนชบเศารพรับ
ถ้าตองโฉนโฉนตงในคงคา

แฉงมอก โทกนรทงนร
แฉงมคณทวงพนพบให้ตบหน
แฉงมคชเปิดอวยงอกไปนออกวง
กวดพระหิตตเรียกมาชชารตง
เขา ในวงวงมาหากุมาร
คยภมรชงนไว้โมราชฐาน
ให้พะพามกนทกวงนเหมือนตัญญา
กระ โคตคถบชานก้าพวงแฉงนหักหนาค
เทียบถนปตอกนหน-เศนดำราญ ฯ

๑๓ กรุงกษัตริย์ทศนาเห็นปรากฏ รุกคานตเหมือนหนงบครตตตงฉาร
มาคชพิคตตรธตมาพระชจารย์
แฉงมมแฉงมแนบขางมาปรางคมาศ
คชชยวงองคตงบนราชบถตงก

ขอให้ฉานอุมเขาไปต ในวง
พร้อมพระญาตวงค้ำทงหนาค
มุนนงเขมมเพมเศงมใจ ฯ

๑๔ จอมกษัตริย์ตรีศกัรบถออกนเหต ไอรัดมีมาเหมือนจตพิศมัย

แล้วเจ้าความตามพระที่จะไป
 จะได้อ่อนหนักให้ขาดเค็ด
 นางกำนัลบริบร้งพนา
 พนจตุมนุญจาช้อย
 ช่มเป็นหนอด้วยวงศ์คารวงจ

ให้พบประพระอภยภูมิตา
 คงดำเร้งมุงมาดปรารถนา
 แล้วคดีมาหมอบเร้งเคียงบดลังก
 ช่างแหมช้อยรณ ในฤทัยหวัง
 เหมือนเค็ดอนปดงเปดงพานภาดย ๗

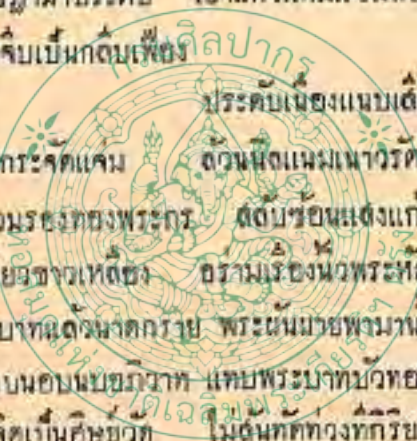
๑ นางกำนัลบริบร้งพนาผู้รับใช้ของพระเจ้าพรหม

มิเกิดกรรมอันน่าเป็นอย่างไร ไม่เกิดโกลดถับมาหามารตร
 เครื่องดึกชาติาบด้างปดกเปดของ ได้ทรงเครื่องเนาพรทณประภัตต์ร
 ทงกษตริยภัตต์คารวงจวอน อัดเสียดอนเค็ดนะพระมน
 แล้วตั้ง ให้ไปเจดเครื่องประเศษ หดงดรวบกาเผากษาศรี
 มาวางข้างองค์พระมน จนตาคิดจางอชชวต
 พระเห็นของอ่องกษตริยศคมา ให้ ะเกรเดเครองทรงนำงดงดาร
 ว่าหมอมณนจนจะจกทระอาจารย์ ได้คงดลยอชช ฐานคชเทงา
 มิได้ถบขภิกวาทนาทตามด ไม่ปดกปดเปดของเครองดึกชา
 ซึ่งอ่องของกทรงพระกรณา จะเมคตาเค่งหมอมณนประภกรโต
 ขยประเศษทบนชกทงนงเดื่อเหลดอง ให้ประเทอมนโตชคชชณาดย
 จะทรงเครองเปดของนงเดื่อทงโตร เหมือนโต โหมดมนเกาดงเผาพาด ๗

๑ ดยงกษตริยภัตต์ของก้ทรงพระสรวัด แล้วคิดควรคำจำนำงดงดาร

จึงควรถ้าถ่ามเปดของเครองยาศารณ ด้วยดงวาดจงประเศษทบกันดง
 แล้วเคียนให้ไหววาดักกราบท ด้วยเปดของปดกเครองครองเจ้าห้องดงร
 รณทงค่านากุหลาบให้อาบองค์ แล้วทวงทรงชดด้งอวรวรณ

กระหมวดเกล้าเมาดัดเข็มพักศร	ด้วยความรักอันรงเกยฯ ไม่เทียบคณพท์
นางเทวดัดคณขป็นตัวรอน	คือผพรรณผดผองละขององค์
แฉดตามใจให้มาหนึ่งเดือนใครง	ช่วยจับใจงคตวางไว้ทางหงัด
ได้ห้อยหน้าผาทพยจับประจง	กุมารทรงทงพยคตตะพทชราย
ตั้งกษศรยาศมจางแคงประคัม	ได้ตั้งรชยทบทรวงตั้งวาดประดำนด้าย
คาคบั้นเหนงเปองเม็ดเพชรเพทาย	ตั้งยงพรายพดชยวามชวามเรอง
แฉดให้ยงชางชฎามาประคัม	เอาแก้วแคงแชมกับหนึ่งเดือนเหออง
มกูกูกถายปลาดยจับเป็นกตบเพอง	

พระพาหาพาหุรัดกระจัดแคง	ประคัมเบองแนบด้วยคกรรเจียรกจร
แฉดตั้งมตรชยทวนรชองพระก	ตวนหนึ่งแนมเนาวิรัตนประภักตั้ง
ชามรงคองวาวเรียรชางเหอชง	ตั้งบรชอนแฉดแคงคแพวพราย
ได้เกอททองรชบาทแฉดมาคกรย	อรามเรองหนึ่งพระหัตถจักรตั้งฉาย
๑ กุมารหมอบนอบแนบขมาท	พระพนมมายพพานางมดตงกรัตน
ตูกไนตเขตมาบาคเป็นคษชวก	แทบพระบาทบวทของตั้งกษศรย
ชอชนกชนนเป็นทพง	ไม่ฉนทททวงทกรยา
ชวยตั้งตั้งชนผอนผนกรณา	ให้เหมอนหนึ่งกานตเกิดเกศ่า
ตั้งกษศรยศรตั้งว่าชยาปรารภ	อย่าไกรชาทคตทงถึงชงชง
แฉดจะมชบรชอบเรตนิเวศนวง	ไม่หมายตบด้างตูกจะปลุกผั่ง
พระศรตั้งทวงทางเรียรกษิตาราช	ให้เหมอนคตงคตงจิตชองบิต
ให่ชญชตั้งพยาดคธ่าคร	มาตั้งมชานนเนาวิรัตนแฉดศรตั้งฉอน
ทษาพทพระแคงตูกแคงชง	นางไอนอ้อนผอกวิทนทจ่านรจ่า
	ทาบวงคตชงมนเดียรทเกิดพชา

คนเจนจำขำนาฏในการศึก อาจารย์ฝึกพดธรมให้หัดบฝน
 ทหารเดวเร็วรบกับถอกถดับคน แต่เมื่ดฝนก็ไม่ถูกถุกเด็กเด็ก
 ต่างกตขงแคว้วแคว้วถักดำปวีราหาญ

ถั่วหมกมารเหมาะเหมาะได้เกราะเหล็ก

บ้างไว้จุกถุกขุนนางผูกหางเจ็ก ถั่วนแคเด็กนขยนอยหารัยคน
 ด้วยทศำปาโมกข์เมืองการเวก เป็นองค์เอกฮารุหอบดู้ฝน
 ดำหรับฝึกศึกษาศรียให้ขาดพล วิชาชนปรนปรายบุทุกทุกของศ
 ึ่งทหารผาดตักตมุดนาม พระกมารบนเทงตะเด็งหลง
 ถ่มนกดทับบตุราชมวตุงค์ ใ้พระวงอุยด้วยเงินไม่เว้นวัน ฯ

๔
ตอนที่ ๒๖

อุทิศเรนต์เมืองสลัก

๑ จะกล่าวถึงฉบับเรื่องเมืองสลัก ยังอ้างถึงศักดิ์เหตุทุกเรศชั้นที่

พระอภัยได้ดำราญมานานครั้น	กับสูภรรจนมาด้นนิมิต
ตั้งแต่ไซให้พระน้องถนัดหมาย	ไปเฝ้าบาทกษัตริย์พึ่งเหตุผล
เป็นบททองจางไต่แจ้งแห่งยุด	ด้วยดำเนินพรหมณถอหมั่งด้อมมา
ว่าพระน้องกับต้องโฮตธราด	บังคนบาทบาททศพระเชษฐา
ด้วยไปถึงซึ่งจังหวัดศรีวิชัย	พระทวารมั่งด้นกตบถบาย
แต่พระชนกชนนีไม่ตโลก	ตราโรครอรวงงมโหฬาย
คดียกอยพ้องระออยทอดกาย	จะควายบังคนกตบถของเทพมา
พระทราบเรื่องเปิดช่องทรวงทอง	ด้วยพร้อมพวงเผ่าพงศ์พระวงศ์
จึงปลดเปิดช่องเกรียงทรวงองการ	ประสานด้านนพพรหมณด้วยความรัก
ทั้งพวกไพร่โค่นาเหินแฉงเดรัจฉาน	ทูลฮาดดับดองดมไปรมจักร
พระโสมของคอกภัยได้ตถุชน	บำรุงรักษาราชูรไมระชน
แต่จวางัดบรรดาตาดานศิษย์	ซึ่งตามคตปรนนิบัติเมือชดต้น
ถวญจามพราหมณแแรกฝรั่งปน	ทงรอยคนคุดยากดำมากมา
ประทานเมียดาวดาวชาวน้อยน้อย	ถวญทรวงอวยรูปร่างตามภาษา
กบกำนบบรรทุกเกิดชชาวปดา	ทงเงินหารอชทอทุกตวงคน
ให้ไปอยู่บุรีชบชอบประเทศ	คอยแจ้งเหตุคนตักตักตั้งหด
ใหม่ไพร่ไวดำหรับช้อยกับคน	ทงรอยคนคนตรอชไม้น้อยใจ ๆ

๑ ฝ่ายจันทราพรหมณ์ฝรั่งแขกอังกฤษ ตักรัตริย์องค์ไม่ตั้งสัย
 ใต้กำปั่นกรรยาทางซำไท เหมือนเกิดใหม่มั่งมีนคนก
 ค้างคูดาวถ้ำแมนเมืองมดก ต้องทาศักกบดงกาธามาจักร
 คะเข็บแก่นแทนพระคุณการบูรัก ดำพุกกตยเจ้ากนชาวเถตย
 แดงทวดตาพาสนงคตงกำปั่น อยุ่ห้องกนแก่งท่ายดบายเหตย
 ทงไฟพวดคนไซท์โมเรอ ม่ห้องนอนหมอนเต็ดดบายใจ
 พอลมคึดโต โบนินได้รอก ค้างแถมชอกย้าวมหารดาโหด
 ตวยเจมทางกลางทงคาคนมาไป ค้างไรโมแยกย้ายไปรายเรียง
 พวดคนแถมแผ่นทศวันชอก ชอกเดินชอกเหตมเรียงเรียงเฉลียง
 ไปกตงกตงจวคนตยเชียง เรายัดเฉียงย้ายนบแถมขญา
 ช้างพวงแขกแขกยองเจ้าเมืองเทศ ชวมเรศกตงทศกตยพิทหนา
 ไปปะหังบึงกระแระเกาะชวา มะดะการะเดหังคระระกะนุ
 อดนคามาแหม โดบ้านชาม เขาคงคตมแหตมเงาะเกาะราหู
 อดคแจจามชามหน่านดาญ พอกกตมอยุ่เวียคนามกชามไป
 ช้างพวงพรหมณ์ชามไปเมืองชางก เวธาดาวทูโถมโรมนวิสัย
 กบิตพดัดโรมทศคึดคตคไป เมืองชอกยัดตมเป็นทพรหมณ์
 ช้างพวงไทยโคตมกแถมวี เขากรุงศรีวิชัยชวาภาษาชยาม
 พนมามชญาอินเจ้าอ่าวพุกาม ฝรั่งชามฟากเจ้าอ่าวเชอรัมพิ
 ทบวงเหตงากเจ้าอ่าวจูดาศี เมืองมระงาคนระงาคตามระงาดวรวิ
 ชามเกาะชามาถะบริบทน หาพดศพนศุพวงพวงพนชงคว
 ทจวกบ้านนานเหตยพวงเรอแตก คนเมยแปดกตมจรกโมทกมว

กตกราวาเวยกชยุมรว	กตกรบถจวามศาโมฮาจรม
ทเวอเดยเมยทมายคายนม	จนเขามถวใหม่พอโตกตบ
ทงต้องขางต่างกรวดากปางบงบ	บ่างว่องพียงคองปรียจบขเมย
ทเมยมขทิงพองถว	กแกลงมวมยยากเชอวาเวอเดย
รวาพามาใหม่เหมือนไฟเดย	คองปดตบเมยแทบทงทุกคองคน ๗

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยมณีได้กษณ บัดยคนกรายแฝงทกแห่งหน

แมนฝรั่งดงมาประจัญ จะชอนกตการศึกไหลกษณ
 แดงพระองค์ทรงดำราญมานตมบ แต่ตรงกษณมเหตมนขทิง
 เห็นไปรดใครใหญ่ขึ้นกมนตง คงทงกรวมไมคตงไมคองม
 ครนคตอตราชราเป็นแผ่นฝัด คงทงกแปดพคณจวญศร
 ในคตาดเกิดอนเหมยงกนตมขงอนทรย พระชองกรักใครกระไรเดย
 เห็นทอดนมากอยาดเลยงเจ้าเคยงขาง พระทษนางนภนเมรมลुकเซย
 แดงวาคิมถมคชกนมนเมย ขอให้คชกแปดกแปดกรว
 แดงเดอถถรรคบรคานางชาหตว ทวงทงทตมพมพมรชาง
 ให้เหเรชยเดยจวทุกคชช ดำนิยงรวงเวโรไมโพวณ
 ทงพิเดยงนางนถลวณตมคกค บ่างรวักคนหตบเผารบชองญ
 พระชองชองชูปเป็นคกน ทุกคณจนเวยษนระจวเป็นถงวต ๗

๑ จะกตบถจวเจ้าดงกาธานาเขต

แต่ดุกยามาถดงแจงยุด	บินประเทศแฉวมแคววมแดนดังทอ
ถหวงบุศยุศเรนพระดุกรัก	วาเดยพดพายแพะแกชย
	พระรงสมททมชอแกคชแผดพาย

แสดวรดกบขบไซม ไครคตาย	ศักดิ์จววยเจนชาลึงทวบ
พอประทงยงชวตงศวไต	หมายจะไปทาศึกในนภท
โทเกณจกนพดเมองเชก โทศร	บรรตามมารวมเซาตมทบ
นคตพพนาหาแฉนถอแฉนหดว	ทงบญวอนมตั้นเซาบรรคบ
ยงบภบองกของทตวงควงเซาบ	ทหาบรรทาหมนพนตกรรช
ทงของทตวงททายกหดวแฉน	ตวนมบมแม่มมแรงแฉงรยบ
มารวมรวมพรอมหมคทาหมคณ	โศรไมทนโทษาถึงฉาทรวง
ราชบตรอกศเรนเบนทพพนา	เซาตงภาตวกับเบนทพทตวง
มาตงทวหวเมองตั้นทงปวง	ตามตระทวงศกักขศรยปราบตศกร
แสดเคนบกยกนาตงทวราม	กนทระทวบมเทอแพเรตตอน
ยงหยุดจคทคทหาไรราปรอม	ชววศรทททแฉงองกา ๑
๑ นายทหารพระอภัยเบมได้ศก	ทคตถตถบถนตามภาษา
ศรนรแฉงแฉงให้เรอไซมา	แฉงกคจจเจานายไตถายเท ๑
๑ พระอภัยไตศวามให้รามศก	ยคตาทศรทศรตงตุนายเบนหดวยเดห์
จรวมพทกรงไกรไคตทะเล	ให้วหาแฉงวญญาเซกาถาย
เบนทวงทตวงรวงหนวหนกทนามก	พระนชิ่งรทถกนชยก็คชยทาย
ยงศรขงศรกนกไปนิตนาย	จกรปรายรทรักษานางวาค
ศกนวยงตงกรบวณจระจวนราม	มาตงศรามรบพทตงกรงศร
จระศิตแฉงแฉงทหาเรอชกตานต	หรือจะหินนางเห็นเบนชยงไร ๑
๑ ตวนวาคปรชามัญญาหญิง	เบนยชชยงมยชงตมของไร
จระพินแฉงแฉงยงชกชงชย	ตงตารไพเรจระมวยตงตวยกน

แม่น้ำดวงดอพอให้ไทรยชะชะ	ก็เห็นจะทำได้ใจหม่อมฉัน
ขอพระองค์จงเป็นกองชอกบึ้งกัน	คุมกำบังแปดริ้วคอยระวัง
แม่น้ำสงครามตามคางหน่อดบ	ไปวันหนึ่งจึงค่อยทบทบหัด
มาปากยาวกาดสักตักตักถาง	ให้พร้อมพร่งทองทพรบดมทบทัน
ข้าจะรับจับท้าวเจ้าตั้งหุด	ด้วยเด็ทักดโธนอ่อนคึกผ่นฉฉฉฉ
นางทูลความตามบัญญัติารพัน	ทงตั้งวรณมาตเห็นคักจริง
จึงทูลว่าข้าจะรับเป็นทพรชา	ขอยเฝ้าด้านาจาประดำหึง
พระทรงฟังนงเอกะเชนทง	เห็นคยอมเจวยบัญญัติางจาด
ทงโฉมยงนงดกษณียกเรศ	วไทรเพทพอใจรับไม่หุดบทัน
เคยวรับเรือเชือกขณียกเรศ	พระเปรมปรปติปรกษาเดนาใน
ให้เคยวรับทพลรทภาพกษัตริศ	ทคนตักเดาแจ้งแฉฉฉฉฉ
เห็นตมครเนฉฉฉฉ	ไม่เคยวรับโง่พร่งคองขังความ ๑
๖ ฝ่ายดงการฝรั่งชองหุดถน	พอพลทตมิกททาวชาญฉฉฉฉ
ชอกจากมึงฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ	แฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
ดงเรศคองกรงฉฉฉฉฉฉฉฉ	ไม่เห็นฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
เขาปากนาฉฉฉฉฉฉฉฉ	ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
พอเขาศรัศรีเห็นชปากยาว	ชอกฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
จึงตั้งบุตรชุกเรมฉฉฉฉฉ	ให้ตามคักฉฉฉฉฉฉฉฉ
ฝ่ายทพรหน้าหาฉฉฉฉฉฉฉ	ชอกดชฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
โตคองฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ	เขาฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
๗ ฝ่ายทพรหุดฉฉฉฉฉฉฉ	พอพบฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

กระดกขุมเผ่าจึงเด้าความ	ว่าดังความข้ามข้ามมาคราวนี้
จะดังหาวเผ่าเผ่าเนาประชาธาฏฐี	ให้วนาศน์ของเนืองไปเมื่องนี้
พอเคอนเทยงเตียงบั้นเมอคนน	ชาวบุรีหนพอดคกระจักกระจาย
พระชกยไคกาบณัดกพันถวน	บวรทุกถวนเงินทองชองทองหลาย
แแต่จุดเนาข้าวปลาทาหึงชาย	หน้ไปฝ่ายทะเลดมยมนา
ที่เหตอชยบุรีทหนเรน	มิให้เห็นเนอศวกถวทหนกหนา
เค็ชวณไฟใหม่เผ่าางชาวปด	ชาวพวราชยังยั้งคณังไป
ชาเจานมเรือเกดอชาวตัว	พาดกถตามจะไปหาทออาศัย
ไม่สู้รบหอบศวกตัวอถกย	คงไปรักใจชอว่าชยาชพาพัน
ด้นเตจทาเวาเจตกาธานาเขต	เค็กรวยเทเห็นจรวงทุกดังสรพ
จึงอวทพศุศเรนเห็นครทณ	ศวยศคพณพอเชมพเห็นไรโร
ไททพหงตงบคยยาากอว	คอบดบชวาทพหนาวางงใหม่
ถาหมกแน่นแฉ่นหนนเนอภไป	เราทพใหม่จะชอชยในบุรี
ไคเกดอถดอชมดอชมาณาประชาราฏฐี	ทชยาศกชอชยพณ
พอเรยบราบปราบปรัมถามราคร	จึงตามคทพเรอภเหตอชท
แแต่เวเคอนโพโรหอบเรือทง	ทงหนาหงหลายตามแนนวาดอนก่าบั้น
เห็นเมืองใหม่ไฟถุมชอุมคณ	เห็นดำกัญคิตว่าจวังไมกรังไค
ให้จชคณังพรงพรอสมทหารบ	พอจวณพดบไฟฟางดอวางใสอ
ให้แยกกชองบอังกนชากรุงไกร	ชยาให้ใครทหนชอกนชอกก่าแพง
พอนคณพดทพกยบยง	ชยบณนังฟากบุรีนไมกนแห่ง
บ้างตูปฉนกันเหตอหุงชวแกง	ชุนนางแฉงไคเดยงกันเวียงราย ฯ

๑ ส่วนสุวรรณมาตศรั้งมร เป็นทัพซ่อนชุมดมอารมณัทหมาย
 จังรบไพร่ให้ดอมเดียบหาคทราย แล้วคิดค่ายสมอใหญ่จุดไฟโพง
 มัดก้าบั้นหนักดบทับประทะ ดั้วนกระกระประณคณโฆม
 นางวาดที่อยู่ห้องทองพระโรง เห็นเพลิงโพงพอดยให้มันใหญ่ยิง
 แด้วยกออกนอกกำแพงได้แทงทัพ มีทหารรบดู้เดี่ยวหญิง
 บ้างล้มตายนายไพร่ตกใจจริง กระเจิงวิ่งเวียนมวนด้วยจนใจ
 จะลงเรือเซอเพลิงก็โพงผดามู เหตุทหารเห็นไม่มัทชาติย
 บ้างดงนำคำคินาจนบรวดย ชาวเมืองได้จังกุมระดมบชน
 ส่วนสุวรรณมาตศรั้งมร เห็นแตกศรั้งมรดังธางตั้งร
 คั้วนมากมายหลายแฉ่นแฉ่นศรั้งมร จึงคิดอนแกทอให้ไพร่พดศรั้งมร
 หมายจวงพวงนจิงศรั้งมร เทยจตามจับกระเจิงใจหมาย
 ชาวผดยอีกใจทงไพร่หมาย เทยพมศรั้งมรโดยดอยเดยศรั้งมร ๑

๒ ธงดำท้าวเจ้าตั้งกาขรวาง ชันนางนายทหารชาญก้าแหง
 ชนคตวงเดยอด้วยเรยอแรง ไกรกัศรวางทวงแกงศรั้งมร
 นำยาได้คหีเกนทวงเวมระเวก ทหารเซกตนายทงชายจวง
 ไม่นชนกตวงธางคองศา ทพนางวาดคตองคตกน
 เขาเกดอนกตมรมาจับกตบรบ ศคตบเดยอเวยมเทยอเทยพม
 พอกทพองตงกาเขามาทม ศคตงขยนหยศแต่อยแต่โกต
 ด้วยกตางคตมรคตวงเดยอคตกตอง ทงพอกทงไมรวาอยโฆน
 แต่ไพร่ของคตงตมรนงไป หมายจะให้เพอนรเรยอธวั ๑

๓ ฝ่ายพอกพดบนคตงวงธางมา ชาวเมืองชาแททบไม่มบศรั้ง

เทศด้วยเหตาราชวรมณคม

แต่สุวรรณมาศศรีวสุดี

เที่ยวเก็บเรื่อเหือเผือกเหือฉาน

เขามันใหญ่ได้ดังว้อบชก

เขารบรบทัพหงษาองกา

ฝ่ายเนาวาฉานาริหาม

กำบนรบกับกำบนตางอนัน

๑ ฝ่ายองค์พระอภิณหเจ้าโศกวิชัย กุมภำบนแปดร้อยห้าร้อยพัน

กษัตริย์รบดอธรมมา ในราช

โศกของว้อดอธรมอชให้โต

มาปากอ่าวเขาศรีวิชัย

เร่งระดมตีทัพเขารบ

องกาแตกแยกย้ายถมค้าย

ทั้งคีตราชาวุธองทรม

คนหนึ่งดำตาเหือตงเหือทะยาน

โศกชนดำกำบนพหอนกนโค

พอกพบกษัตริย์กษมาองคะนง

องค์พระนเหือฉนษรต

นางวาดธรมำมเบระฮาน

พอกเหิงแรกแบกเจ้าองกาอง

นางวาดธรมำมเนนเกาทณ

จึงพวทพรธมธมตตบธมทบทัน

ให้เกณทหิตเรทของกบกองชน

ได้กำบนหลายร้อยรบดอชมา

ให้ยถอกโอบฉิ่งไปข้างอง

แต่เจดียงตงคิงเหือศวกกรม

กตติตามชวแฉกวงแฉกคน

ตั้งเทอนตั้งทกศวกกรม ในราช

๒ เห็นเทพค้ำนวดไม้ทศกษ

แต่ทศเหือบยอนทบตตบหล่ง

เห็นเรื่อตั้งกาลอชยคะถอชยทพ

ชยวราชองกนภกตศกศกช

ชยคังทพเหือศวกกรมดงกรวภกรม

ยงธมอชแค้นายนายทหาร

ทงถอชวณตั้งมอชคชยตง

คะเขาไปชวยเจ้าเขาไมถง

ตั้งยงคิงทงโศกขององฉงวณ

กนพระกตคแปดกายเป็นนายทหาร

คนตั้งค้ำเหือรบรบรจกน

โดยบคตั้งคะตั้งดำเหือกำบน

เรียงยงทวองเจ้าองกา

ทั้งตามดุกถูกเกราะกระแทะทะลุ

ดุกหนึ่งปรุปักแน่นที่แฉะขวา

พอกท้าวขวานต้องมอดคอเขามา

ยกได้นำแบกพระองค์จูงลงเรือ

แต่รวบรวมพาเจ้าออกอ่าวใต้

กับนายไพร่ทพหงษ์ที่ยังเหลือ

ตั้งตำท้าวเจ้าตงกาชวาชเวศ

ตั้งถงเรือรู้ว่าดุกถูกเกาทัณฑ์

พอกอนหุดดัดแค้นให้แปดปดาม

โถหืดฮามซึ่งดำแทบขาดนิม

ทปากแฉดแก่เอาฉาเซศหภาพ

รบกับพวามงไปตงกา

๑ พระอภัยโคธของพวคองทัพ ลครือตำหรับรบพมแต่มีฉา

ทั้งหมวกเดือเห็ดอดทนคณา

ซึ่งโยงาทองถาดทหาคทราย

ไพร่ของบัวขาวเมซึ่งนำถับของ

ทวนตะคองกรวไนพาใจหมาย

ทั้งได้คนพดเรศกเห็ดอศาย

กมามายหมันแค้นแน่นนคร

จึงไทพระมเหศวรจาดทาน

อยู่ยวามปารมพดศึกคคณัดสอน

อณพระองค์ตงทงเรือมถกร

ให้คคณของคคณแฉดเกิดอนทพ

ออกกำนพพรชยดชยดตง

คคณบคทงทหภาพนเมอชากตบ

กตงดะวชยดชยกรบมจางตงรบ

รบกับคคณคคณเรนเจณเรงก

๑ ฝ่ายอภท้าวเจ้าตงกาทงหนานน ความกำนไปตงด้วยเซงดะเดงหลง

เมือเดียวทพขบป้างเป็นตางตง

เมือญชงชยบคคณทคทบ

ทงทพทททชยคคณตบอทตง

จางชงชงเรยททพคคณคคณ

ให้คคณชยดชยดอมาพทตบ

กพชพททพระอภยมน

คคณมคคณดำคคณว่าทพทตง

กคคณตงดงเดยบคคณชงชงคคณ

พอดำทงตงชงชงชวาชวาชบวร

คคณกคคณชงชงชงชงชงชงชง

แต่จวตบดชยดชยดชยดชยดชยด

ถูกชงชงชงชงชงชงชงชงชงชง

คคณคคณคคณคคณคคณคคณ

ถูกชงชงชงชงชงชงชงชงชงชง

๑๒๒
 ๑๒๓
 ๑๒๔
 ๑๒๕
 ๑๒๖
 ๑๒๗
 ๑๒๘
 ๑๒๙
 ๑๓๐
 ๑๓๑
 ๑๓๒
 ๑๓๓
 ๑๓๔
 ๑๓๕
 ๑๓๖
 ๑๓๗
 ๑๓๘
 ๑๓๙
 ๑๔๐
 ๑๔๑
 ๑๔๒
 ๑๔๓
 ๑๔๔
 ๑๔๕
 ๑๔๖
 ๑๔๗
 ๑๔๘
 ๑๔๙
 ๑๕๐
 ๑๕๑
 ๑๕๒
 ๑๕๓
 ๑๕๔
 ๑๕๕
 ๑๕๖
 ๑๕๗
 ๑๕๘
 ๑๕๙
 ๑๖๐
 ๑๖๑
 ๑๖๒
 ๑๖๓
 ๑๖๔
 ๑๖๕
 ๑๖๖
 ๑๖๗
 ๑๖๘
 ๑๖๙
 ๑๗๐
 ๑๗๑
 ๑๗๒
 ๑๗๓
 ๑๗๔
 ๑๗๕
 ๑๗๖
 ๑๗๗
 ๑๗๘
 ๑๗๙
 ๑๘๐
 ๑๘๑
 ๑๘๒
 ๑๘๓
 ๑๘๔
 ๑๘๕
 ๑๘๖
 ๑๘๗
 ๑๘๘
 ๑๘๙
 ๑๙๐
 ๑๙๑
 ๑๙๒
 ๑๙๓
 ๑๙๔
 ๑๙๕
 ๑๙๖
 ๑๙๗
 ๑๙๘
 ๑๙๙
 ๒๐๐

๑๒๒
 ๑๒๓
 ๑๒๔
 ๑๒๕
 ๑๒๖
 ๑๒๗
 ๑๒๘
 ๑๒๙
 ๑๓๐
 ๑๓๑
 ๑๓๒
 ๑๓๓
 ๑๓๔
 ๑๓๕
 ๑๓๖
 ๑๓๗
 ๑๓๘
 ๑๓๙
 ๑๔๐
 ๑๔๑
 ๑๔๒
 ๑๔๓
 ๑๔๔
 ๑๔๕
 ๑๔๖
 ๑๔๗
 ๑๔๘
 ๑๔๙
 ๑๕๐
 ๑๕๑
 ๑๕๒
 ๑๕๓
 ๑๕๔
 ๑๕๕
 ๑๕๖
 ๑๕๗
 ๑๕๘
 ๑๕๙
 ๑๖๐
 ๑๖๑
 ๑๖๒
 ๑๖๓
 ๑๖๔
 ๑๖๕
 ๑๖๖
 ๑๖๗
 ๑๖๘
 ๑๖๙
 ๑๗๐
 ๑๗๑
 ๑๗๒
 ๑๗๓
 ๑๗๔
 ๑๗๕
 ๑๗๖
 ๑๗๗
 ๑๗๘
 ๑๗๙
 ๑๘๐
 ๑๘๑
 ๑๘๒
 ๑๘๓
 ๑๘๔
 ๑๘๕
 ๑๘๖
 ๑๘๗
 ๑๘๘
 ๑๘๙
 ๑๙๐
 ๑๙๑
 ๑๙๒
 ๑๙๓
 ๑๙๔
 ๑๙๕
 ๑๙๖
 ๑๙๗
 ๑๙๘
 ๑๙๙
 ๒๐๐

จึงสู้ทรอชนหวานชาญตาด เราเหมือนญาติกันคอกนอ้งอย่าหมองศรี
 เมื่อรักเริ่มเต็มก็ได้เป็นไมตรี เจ้ากับพี่เต่ากรรกันหมกครัน
 มาขจรของหมองหมางเพราะนางหนึ่ง จนได้ลงเฝ้าเป็นคู่ชน
 ชนด้วยในพิภพเม่นรบกัน ก็หมายมั่นจะใคร่ได้ชัยชนะ
 ซึ่งครั้งนพพาเจ้ามาไว้ หวังจะได้ต้นท้าวีดาธะ
 โหมของหายคลายเคืองเรื่องชระ แดงก็จะรักกันจนวันตาย
 ทั้งกำนิบบรรดาโยธาทัพ จะคืนกลับให้ไปเหมือนใจหมาย
 ทั้งสองข้างขยตามความถนายน เข็มกับปลายไปรดครัดด้วยสัญญา ฯ

๑๐ ยศเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่า ตามท่านองของข้าไม่ปรารถนา
 เรากรวาทานเจ้ามารยา ทแรงแมาหมายเชือดเขาเลือดเนื้อ
 ไม่นมหนักก็พองตบตรงน จะกลับด้วยศัตรูสุดเห็ด
 เรากรายหมายมากกว่าชาติเรอ ไม่ขอเพียงฝากตัวไม่กลัวตาย
 จงหาหินบนเกล้าเราเดี่ยเกิด จะไปเกิดนงใหม่เหมือนใจหมาย
 แดงจึงจวงจวบหยาบช้ำหุดทากาย จะใคร่ตายเดี่ยให้ดับชัประมาณ ฯ

๑๑ พระอภัยใจอ่อนเมี้ยวอนว่า ด้วยปรีชาเชิงชกัถัมครัดมาน
 มีปรงอดของนอ้งหมาบจะวายปราน พึ่งด่างสุดจะทำให้จำตาย
 จะรอกวนตามในน้ำใจเจ้า จะให้เราทำไถนดังใจหมาย
 ก็ใคร่ของจิงจะเบาบรรเทาตาย แม้นไม่ตายแต่พองามจะคามใจ ฯ

๑๒ ฝ่ายตกท้าวเจ้าตั้งกาพยานาท จึงวามাত্রเม่นเรากับบุรีได้
 จะจับศวมอเมี้ยนมามัดไว้ แดงจะ ให้แดงเนื้อเขาเกิดชทา
 กับเบ็ถียนหัวมอเมี้ยนเดี่ยดำเรจ จึงจะเซ่จงถ่มนาคปรารถนา

พระทรงฟังดังว่าอย่าเพื่อยก
 ยังอดกลอยด้วยรักภักดีนันทนา
 ดั่งดั่งรักต่อคุณพระน้องยา
 จะรวบรวมมาพันกันไม่โย
 นางว่าดีปรีชาปัญญาเยี่ยม
 ทำงเงยเหมือนขนจะดูด้วยไทร
 แด้วทำว่าถ้าจะไปรดยกโทษไว้
 ก็ปด้อยให้ไปรักขามิตาเชอ ฯ

๑ ฝ่ายอุกท้าวเจ้าสังหลดยขุนแทน ให้เด่นแก่นคำพร้องต้นองเด็น
 แด้วคิดขี้คิดคักพันคนจะเขย
 ยังหาเวรโรครุมกัณฐะธา
 ด้วยตัวเราเขาคับมาขบยศ
 หงเลี้ยยก็เดียดกิดเดียดนันทนา
 แด้วมหนาท่าดมเคาะพระบศ
 แกรรกรมาถูกถูกเกาทัณฑ์
 แด้วระกำสาออกเหมือนคนตกเหว
 อพยพลงแดงเหมือนเงาะมาเยาะพยับ
 ยังคิดคักพิษดมระตมกน
 ด้ระตมออกนรกแตกทำลาย
 รักรระงกรากเดียดเป็นแถมดม
 ด้งนระตมรเวาตมกัณฐะธา
 เป็นพวนพอกศเรนถงเวรกาย
 บิดำรายร้องถองของพระโรง
 แด้ววงเขาสาวทวยขนอง
 เหมือนคนงอนงอนโตดกระโตดโหยง
 พอดชอเผ่าเขายศดุกระโง
 บิดำคโงยศยาศประกาศรื่อง
 โมรวหรือคอกอกศเรนราช
 พยาบาทชอหญิงหญิงของทอง
 แด้วคนโคดโคดโผนโผนคะนอง
 โดกบถองวาดวงหมทน
 พอมชอกกอดอกหัวจับตอถาม
 ไม่ได้ความพินเพื่อนเหมือนสน
 พระอภัยให้ขุนนางข้างตอวรรณ
 ระตมกนพร้อมพรั่งทวงใน
 ทำโกศทองรื่องศัพมณฑลประดับ
 เกรื่องตำหรับราชฉัตรใต้ว
 หงพวกพ้องกองทพทจับไว้
 ก็ปรีดให้แห่เจ้าไปดาวแดน
 ด้งกำนิบบรรดาโยธาหาญ
 มากประมาณเบ็ดเด็วจักเจ็ดแค้น

แนบวาดมทุกขไปทางอื่น
 นชดงนจนใจไปบ้ำรำ
 นำเช่นครุฑอริหารอบ
 มาบรรดยไปยงก้าตงรัก

ก่งทางหม่นแค้นโกดจะไปหา
 อมิจจาใจหายเดี่ยตายนก
 ทักความชอบช่วยพุงให้สูงศักดิ์
 ช่งด่ารณกนางพรำว่าโศก ๑

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยมณีเห็น
 เหมือนคุดร่างเห็นหน้านางวาด
 ดตพระองค์ลงมาราชางวาศพ
 กิ่งรูปชั้วเยาะกเพราะรัก
 นิจจาเดยเคขบให้ระจิต
 เตมะคำพรำพร้องทานช่งใน
 เคยเมียงหมอบตบตบคตพระพรพ
 แค้นไปไม่เห็นหน้านางวาด
 แม้นถำเนตเกิดโทมชดให้ประ
 ให้รูปร่างทรามสงวนนอดระช่ง
 สงพันทกรชู้โธโฮดี
 พระครวญคว่ำรำว่าคด้วยขาดย
 คด้วยขาดยในทวาดห้าม
 พระทรงศักดิ์รักโครมโคนชย
 แด้วพระองค์ทรงตั้งให้ตงแตง
 มีชนหน่งตงด่มโภชโปรตเคมท
 ให้ทำนุญมนุญช่าชิต

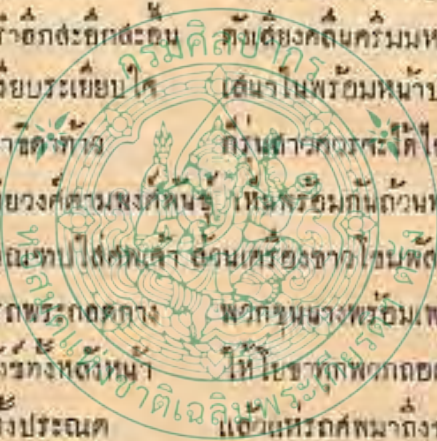
มิใช่เรือรายชดชดตหน
 ให้ปรำนกถึงมาด่ามภัก
 ได้พานพบพิถมัยใจช่มกร
 เป็นคำพกนคทหมอยอช่าน้อยใจ
 ช่งพระคิมรูคดแปลงกระแ่งได้
 ได้รณใจโดยาในราคร
 กเดยงทงบช่งช่งชรมายหนี
 ช่งคก็เดยบแเด้วจะแควดวช่ง
 ได้บั้นพระมเหสีในคตช่ง
 ชย้าให้คช่งชดช่งกับชู้ได
 ไปจุคตามประด่าชรมาดชย
 พระรณนัยนชยเมาะเหาะเหาะชยชย
 ก่งมงวามกแตงชมเหมอนช่นทอย
 ช่งเศรำชร์อยได้ก้าถ่งวาด
 ศพค้ำแทหน่งนช่งพระมเหสี
 แด้วให้มมระยชู้หญิงทงทงทาน
 ตามจริตโดยศำสตร์ในราชฐาน

ถึงเจ็ดวันครบเดชะเจ้าเงาะขาว ไปรถประทานเหิงศัพท์เป็นจบความ ฯ

๑ ชะงัดเรื่องเมฆมฤตด้วยศึกว่าง

จะถนัดถนัดเจ้าดังถนัดดังกรม	แต่ถนัดถนัดยังไม่เคยหนักเขี่ยมหนักนาม
ให้หุยกทพยับขยู่ทองถน	ถึงท่าขามเขตฝั่งร้างดังกา
แต่ทางถูกถูกถนัดซาบซึ่งอาบยา	คอยรับพดแตกถนัดคอยทพหน้า
ถนัดเวรฤทธิพิชชดังถนัดกระตุค	พระพาทานซึ่งซึ่งให้ตั้งตาย
ให้รับปดตรวจเจ้าทุกเพราจาย	พระบิณฑกยาอย่างไรก็ไม่หาย
ให้เก้อมเห็นเป็นว่าถนัดเวรราช	ถนัดถนัดกระต่ายดังถนัดตัวแรง
เห็นทรวงแยกแตกถนัดถนัดถนัดถนัด	มารวมจะถนัดถนัดถนัดถนัดถนัด
	แต่ถนัดถนัดถนัดถนัดถนัดถนัดถนัด
พอโยธาพาศพมณที่ปประตบ	มาถนัดถนัดถนัดถนัดถนัด
ทราบจวบศรดังถนัดถนัด	ถนัดใจถนัดถนัดถนัดถนัด
ให้ปดเปิดองเครื่องมณที่ปดถนัด	ปดถนัดถนัดถนัดถนัดถนัด
แต่ถนัดถนัดถนัดถนัดถนัด	พระแต่เห็นใจหอยเจียนกายตาม
ประคองบุตรถนัดถนัดถนัด	โซ่ถนัดถนัดถนัดถนัดถนัด
เพราะประมาทหาญการดังกรม	มาถนัดถนัดถนัดถนัดถนัด
โซ่นอยจกมดากมาถนัด	หรือไม่ช่วยถนัดถนัดถนัด
ถึงถนัดถนัดถนัดถนัด	พอข้ามพันถนัดถนัดถนัด
แต่ถนัดเจ้เขาถนัดให้ถนัด	ถนัดถนัดถนัดถนัดถนัด
ถนัดถนัดถนัดถนัด	เขาถนัดถนัดถนัดถนัด

พวกเข้มาว่าไฮ้พระทุกกระหม่อม	นิพพานพร้อมเพราะเดินแผ่นดินกอบ
เหมือนจันทราภาณุมาศ์ดลาคดับ	เหมือนดินกับดินกอบปทุขมคร
ดินแผ่นดินต้นความหาสมุทร	ทงดินดีพระผู้มฤตเณทงตั้งจร
เหมือนแผ่นดินต้นกษัตริย์อัครมคร	ราชภูริชรอนทงทุกตองคน
ไฮ้พระองค์ทรงทวงปประทปแก้ว	จะดับแฉ้วหาแห่งทุกแห่งหน
นิเวศน์วังดังกาประชาชน	จะรอนรนเรวจนรัญจนใจ
ต่างครวญตราว่าอถงจะยถ์ด้อม	ตงเดียงคณครมมหาธาไหล
จนรุ่งเช้าเฝ้าเงยประเขียบใจ	เฝ้าในพร้อมหน้าปรึกษาภิ
นางละเวงวันดงดาดีทาง	กวันตารศรพระไคโยศังกรย์
ดับกษัตริย์ชคยวงศ์ตามพงศ์พันช	เห็นพร้อมกันถวทวดวอนนาง
จึงคิดแจงแคว่มณทปได้ศ์ทศ	อันเครื่องชาวโณมพดศรตามชคยวง
ไ้รถกของธชงรทพระกตกลาง	พวกรุนนางพร้อมพวยงอยเคยงรถ
ทหารนห้แตรดังระฆังหงษา	ให้ไช้ทุกพวกลอศทหมจกหมศ
ตามภาษาฝรั่งดงประณต	แต่ยห้รถศพมาถงชาน
เขาในวังยังหุคชยู่ข้างหน้า	ให้กราบทงพระธิดามารศ์
ตั้งนระเวงวันดงกามาร	ทราชวาทกบับตามคาคาย
ตกตะดังระฆังด้นแรงเรยง	รชงกรศเคยงคณชบดงดงไ้ด
พวกลพดยงเคยงชนชงประคองไ้	ต่างแกไช้คยพินดะอนชงศ
ยุดดำห้ผนชนารมณคณโตสถ	ระรณรณาดำคยวยามง
คชยมแรงแวงชนนคาง	พร้อมพดเคยงเคยงชงกตตามา
ถงเกยทชงธชงรทเรยงมณทป	รฐวาศ์พันศเรศ์กับเชษฐา

๑ ฝ่ายโฉมยงของกษัตริย์เวียงจันทน์น้อย ให้เสวียดน้อยไต่กรงดวงดวงมร
 จึงตรัสตอบขอบคำที่วางอน การนครหลวงกับผู้ชาย
 เราเป็นหญิงยังเป็นเจ้าสาวตั้งถือ ทุกคำบดจะบังอาจประมาทหมาย
 จึงคิดถนบบรรดาเดื่อนามาย ช่วยสืบจ่ายถนบคักนักตรา
 อันเราผู้มีชอชยุจะถ่มขย ไม่ถึกคด้วยนิศเรศกับเชษฐา
 นางศรีดังพางทางละอนกถนาคา พวกเดื่อนน้อยใหญ่พิไรทูล
 อันคนอันพันแต่โพธิมโหษศรัย ดังคราที่กรมเป็นบ้นศันทนต์
 แม่เป็นหญิงเจริงขยหนดแก่คราถก ดับประยปรกเกดเจ้าชาวองศา
 แม่มเมืองน้อยวชยอดในเรศขาม จะปราบปรามวิคกทรงบรักษา
 ข้าพเจ้าเหตอขามาขยมาตยา ขยอวดเดินรอดไม้คักถาย
 ประการหนึ่งขงคราที่ระงาห เป็นของครคคยยาเทกาถวย
 เป็นตราแกงแวงเวียงจันทน์ขย หยแต่เขาดายองครเรียง
 ครนแกงแวงแต่งราชคพราชขย ครนนายคองขยคตบถนถนมหตอง
 ครนคางองดวงแดงแต่งประเทียง ขยรามเวียงศรีมเหมอันอไฟ
 แม้นเดินหนฝนตกไม่ถูกคตง เขาไว้ห้องหีบแห่งค้ำแห่งไหน
 ไม่หนาวขยขยอนอนอะมนอะไม ถ่าขยขยแกงวคตราชขยค้ำศตรา
 แคครนทวงมโคเขาใบคัก เพราะทวงนถองพระแม่แม่คักหนา
 คด้วยเป็นหญิงทงไว้จึงให้ตรา ไว้รักษาดารพันอันตราย
 จึงรณขยหญิงมันขยถุก ควพระถุกทศแทนให้ค้ำหนาย
 หญิงผู้คักคักถ่าเดยถกว่าขย เษิญพระแม่แก่ขยขยววยอง
 ๑ ฝ่ายละเวงจันทน์ตาถุกฝรัง ครนโคพงขยเข้าเราถาดถาง

จึงตรัสตอบขอบอกคุณพวกรวมกันว่า ช่วยคิดอย่างไรกัน ให้ฉันตาย
 จะถ้อยถนอว่าหูกุขวิเศษ อาญาเด็กชู้รักแต่บทตามกฎหมาย
 อนึ่งเราเขาสวพาศบัญญัติกตัญญู ทานทั้งหลายแห่ลมพัดก็ช่วยศึกเคื้อน
 แต่รับบริษัสดแจ่มแจ้งพระเจ้าพี่ คำนวณมาอย่างไรก็ ให้เหมือน
 ฝ่ายข้าเฝ้าเหล่าทหารพอเรือน ไม่เบ็ดเบียนบังคับชนม์ปัญญา
 พนังงานการดำหริบประดับศัพท์ ก็แต่งครุฑเครื่องขร่ามตามภษา
 อันเยี่ยงอย่างข้างฝั่งเกาะลังกา ท้าวพระยาอยู่ปราสาทราชวัง
 ลึกของนทศายเวทชายปราสาท ดำหริบยาทนต์ดวงจะไต่เอาไปฝัง
 เป็นห้องหีบดมดทนต์บง ถึงฝั่งพอเรือนก็เห็นชนกณ
 ไครบรรดย์ไปบอกพระบาทหัตถร มาลลภักดีวงนศร ให้ไปส่วรวรค
 มีในเชิงวางทางเรือนฝั่งเกาะญู อภิเษกธรรมเทศนาตามบาศิ
 ว่าเกิดมาดำหริบญัตติทั้งหลาย มรรคาบถกถาปากกษิชาภม
 ครนตงคตัญญูภายห้องฝั่งชนกรย เสาตำราชันนั้นด้วยอินโต
 ถัดขึ้นมาว่าจะให้ไปส่วรวรค อภิเษกนั้นมาเดินดำเนินได้
 ชนอินกรยชวตพอดชยติดไป ครนเที่ยวทางไปทางไหนไปทางนง
 จึงฝั่งฝั่งผดตงชฟ้า ให้บาทาเยี่ยงอย่างไปทางส่วรวรค
 ว่ารูปเหมือนเรือนโรคนไคโคกรครน ให้ส่วญัตติกับถือปฤทุพันศร
 เทศนาหน้าศัพจบแล้วตงคต พวกรณิกขอชวาททนต์วงทั้งปวงตงคต
 ให้เฝ้าพวงศวงศานกรกร นนมานอนคว่าเรียงเคียงเคียงกัน
 กรนตงคตจับศกได้เข้าไขตุง บาททนต์วงนงหันตำนำไปส่วรวรค
 อานทนต์ตงคตก็ตงคตมเวียมพระฉนิ อุกคิมยมนแบกตงคตคน

ค่อยเดินตามข้ามหลังคนทั้งหลาย หนึ่งนอนรายเรียงขวางกลางถนน

บาทหอดวงพระประพาศด้วยนามนคิ คดอศคนห้องฝั่งกำบังดับ

หกศักระเซาศัพได้หลุมทร แต่พอจุศพลึงเหมือนปรุงปรับ

พระบาทบงัดตรงพิเหือาทัพ เกวของคานบนหนักทองคีตา

ให้ลูกหลานวานเกรือแสรชธาย ได้ถวายชิวคตอกคอกนุปลา

ให้กราบตรงตรงมดตงคกงมุข เหมือนกรบผ่าพระบาทไม่ขาดฉัน

แล้วกรวดน้ำทำบุญกับบวชหลวง คามกระทรวงดั่งให้ใบดวรงค์

ครันดำเร้าเร้าศัพทาศกรบกริม มาพร้อมกันบรดาเงิน

เชิญตะเวงวัดฉาวธวาร จนนงชาดเนวรัตนจำรัสใจ

ฝ้ายเส้นทับารุงเจ้ากรวงเกิ ถวายไฮศวงรยาทางฐาน

ทงหัดเคนเป็นนายฝ้ายทหาร ถวายรถกรธารายชยศวี

แล้ววงวงคตงนารบรคาม ยืนบริดแต่ถววยรายกันไป

๑ นางถยศราราคศหระหคค เพชรรัตนรุงพรวงดวางไฮ

ทรงกระบมไกรงไปรงเปดงไฟ งามปราถยเงินนารบรคาม

เราขอขอบคุณนางต่างคำาแห่ง ช่วยคบแต่งให้นารุงซึ่งกรุงศรี

อายุเราเจ้าพิงไคฉับหกปี เป็นศตริไม่ชานาญการดงศราม

แต่ตั้งเดินคนเคืองเมืองฉตค จะทาศักฉฉวิตไมคศชราม

ขอบัญญัติเจ้าฝ้ายนาคความ จะปรายปรามเมืองฉตคช่วยศรคตรา

ฝ้ายชุนนางต่างคนกัจนจิต สุดจะคิดการศักทบรักษา

จึงทุดความตามธรรมเนียมเจียมบัญญัติ ชนมศาชาบาทโพธการ

ก็เวียนรชยุงเข้ายังยุทธ เพดงอาวชุนนึ่งบคประกัตประหาร

กับพิธีองค์ครามตามโบราณ	ไม่ทราบการกตศักทกตบ
สุดแต่ของกงงดกษณศักกษศรีย	จะทรงจัดการดำเร้วได้เด็ร้งรพ
จะชนะจะแพ้เพราะแม่ทัพ	ทบงกบคิดขานการทงปวง
อนนทปราชญ์ราชครูมดำเร้ว	คอดมเด็ร้งฉวราชพระบาทหลวง
รวดัยไทรยศทกกระทรง	แฉ้วกตองรู่ประมาณการดงคราม
ทงศนห้าอาเพ็ศเหศวยศ	แม่หนักศรียดงดัยได้ไคถาม
เป็นทศรียวงศัทรงพระนาม	ได้ปราบปรามบ้านเมืองเรองเจริญ ๗

๑ ฝ่ายตะเวงวณดาดำดตบ กตศักททงราชพนธรรเด็รญ

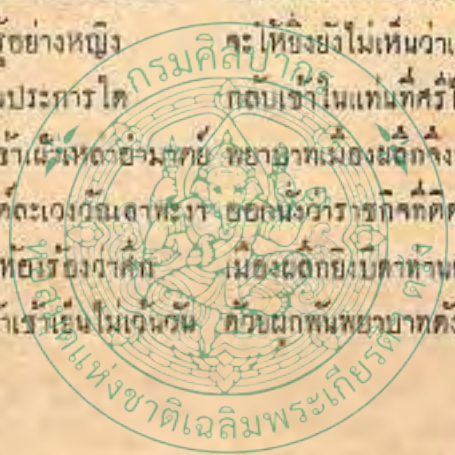
คงดงเดณาไปให้ไปเร็ญ	บาทหลวงเดณเดณานงบดดงกรทน
นางโฉมของทรงรินธราถวาย	เดณนายหลายคนปรนนิบศ
เกรองนำรามาทงขานเพศ	บางทือบยคียากดองจองประเคน
นางตะเวงวณดาดำดตบ	ก้านบยาทหลวงคางไมกางเซน
แฉ้วเดาเรองเมองมดกทาศักเจม	อศเณบศรียรไปพดาคพดง
เด็ยพระสมคนศายกทหลายเดณ	จะแกศศนคคทนายไม่วายหลวง
รชพงบุญคุณช่วยศยดงกตรง	ช่วยไปรดดงชสนให้เหมือนใจนง ๗

๑ ฝ่ายฝรังดงฉวราชพระบาทหลวง ฉดาคดงวศาคการประมาณศัก

ทิวรอรวาเป็นกรรมทฉาดก	เมองมดกคคดงกบมชชาย
แผนศนณศักถามหากษศรีย	เห็นจะคคศักได้ดงใจหมาย
ยังเป็นหญิงยังจะได้ศดองายศาย	ถ้าเป็นชายก็จะแพแเกศศรีย
จะตองศรของศรคทราชหหญิง	ดงะทงเด็ยทงศรทพระราชู
แม่นศคเห็นเซนเรวดงทงมพ	ไมหาญศักกโยมพระโฉมงาม ๗

๑ นางตะเวงเกรงฉลาดพระบาทหลวง ไม่ทราบทรงวงถึงดีจึงไต่ถาม
 ราชเจ้าเขาวงกตปัญหาธรรม ช่วยแนะนำความเหตุผลโศกการ
 พระหัตถ์ระเคาะกลั้วจะตองจิต บอกรับเป็นปริศนาว่าวิถถาร
 กอดถการการกอดถกถปนการ เว่งคิดอ่านซึ่งคิดจะเวงอย่าเกรงเดย
 แล้วถกถาถาโคถกถไปถกถิ นิมนต์หุยถกถยังเต็มท่าเมินเฉย
 นางคิดคำทำเนียบที่เปรียบเปรย ยังไม่เคยแกกถกถใจ
 ให้ทั้งคราราทูอย่างหญิง จะให้ซึ่งยังไม่เห็นว่าเป็นใจ
 ไม่พูดจาว่าชานประการใด ถกถเขาในแทนทศวีโดยา ฯ

๑ แค้นนมาราเน่เหตอฮามกย ทายาทเมืองมฤคังงปริงษา
 แม้นโฮมขงซึ่งคิดจะเวงถาพระา ซอกนงวาราชกถกถพัน
 จะ โหเมเมาเฝ้าทอรของวาคถ เมืองมฤคังงบคทาพฮาดัญ
 เหมซนเคอนเจ้าเรเอนไมเจนถน ถอนมถกถนพชวาทถงธาตถมพิ ฯ

เจ้าลมหาคเมื่องผลึก

๑ ฝ่ายอุกต้าวเจ้าตั้งกาพระยาหญิง ไม่นั่งตั้งจิตคิดถวิล

ถึงเวดว่าขานการแผ่นดิน ก็ได้ยินเรื่องเขาจับตาย

นางทรงฟังตั้งพระกรรณจะตบชอก เหมือนหนามยอกเดียวหูไม่หาย

ถึงยามนอนถนอมทุกข์ให้ระคาย ก็คอยบายบาทหุดวงเพื่องทรงไทรน

ไม่เห็นหนกตักทอดทรง แลมีราฟงนอนซบพระรูปโฉม

ทุกทรมานห้านซึ้งกลองประโคมมิให้ใครมครนครกด้วยครกครอง ฯ

๑ ฝ่ายนางพดเพียงชยเคียงเหล็ก เห็นนางเดินเส็กนุกพระพักศรหมอง

จึงเฝ้าโคมโคมงามตามทางของ แหมชยของชยโคก ในทรง

แม่โฉมของจงยุดดาหม่มมาจะ ไปหาพระตั้งตราผูกบาทหุดวง

จะได้อ่อนอ่อนตามความทรงใจ ครื่องวางวงมงามชยท่าไม ฯ

๑ นางพดเพียงประโคมปดอิม คอยรับรอบรทางดวงใจ

พชเข้าครุฑวิโยไนนทย์ ตั้งให้ไรตั้นรุหุดะชยง

นางตั้งชดชนเคียงพดเพียงดอิม ประณคนชมพระบุตรีตั้งชยง

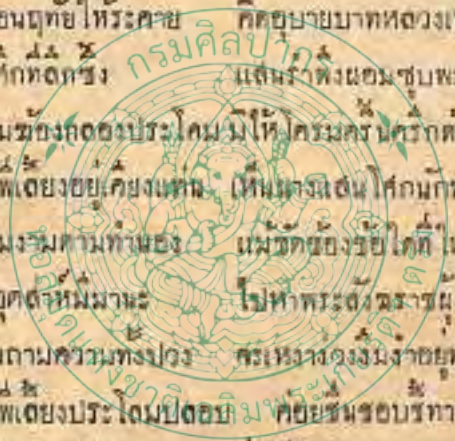
ชดตั้งคนรับเจศด้วยเนือทอง นวดละของข้าโพธิ์โตคา

แถ้วแต่งชงศทรวงเครีชงเรื่องจำรวดี ชยงกนัตริย์บิตุเรศพระเชษฐา

พดเพียงเหล็กดาจงดรัวภักถยา ตั้งนปรีชาเชญพระแถ้วแต่งเบญชย

ตั้งนโถมยทรงกระบแถ้วถดาศี มาทรงราชธาเฝ้าพระฉาย

ชุนนางเห็นแถ้วถนคานกำราบตะพาย ชยงทางท้ายเมืองนำตั้งชยวาม ฯ

อินทวงศ์ราชวราหุณคร
 ทุกข้างแค้นแค้นรักจักใครได้
 แม้นใครรับตัวบรอนชอวยรอนราญ
 ชึ่งเรียนรุมหญิงดังตั้งวาง
 จำต้องของคตงกระตาศ ให้บาดตา
 กับรูปวาศราชสารการักรเดรัญ
 ไต่ไรเดินเช่นเขาว่าเด่นามด
 อดนฐานบ้านเมืองที่เรองเศ
 ทงแยบยอดกตศักการักใจ
 แม้นเรียงใดใจเป็นศรวทานยอม
 ไม่เหนอชใจไพร่สวามณณ
 พดงโศคศควราเศรกายก
 ไต่ถูกดำเจ้าตงกาแฉวชารย
 เสกสคนชปนยาแกวคานมุช
 ชิงถูกนอหรือว่าไต่เรา โกลกาย
 คงพากเหียรเรียนว่าให้ธำเรฯ
 แคนกศวมองชายฉวนวายนถ
 นางตะเวงแสรงบาปไม่หยามหยาม
 แม้นรำคัมระคายชชายไต่

ชาวชวรเชริญมาเนิ่นนาน
 เรียบนบกไป โนกระตาศราชสาร
 จะเชิญท่านผ่านตุงกรุงตังกา
 ให้มลาตเหตอเชกเหมือนเมอตา
 เขาชชตราชชตงจรงพณ
 ไปเทียบเชิญท้าวพระยาคองมาหมต
 เพราะรักศรักหญิงชอวยชิ่งชย
 หอชประเทศแผนทคณกร โดย
 คตงแต่ใครตายคทาแผนคณ
 ศกตเทียบทอชยารกไต่ตง
 ไรเคตงกพอเห็นจะเป็นการ
 แม้นทกถนประเทศเชตถณ
 กบชกรารตงเดเหตงชชาย
 แฉบรชเห็นทศกรรักไม่หาย
 คนนคตายด้วยไต่เพราะโจรกร
 กตเมตเหมือนชยารกรชทคณ
 โจชกรักเขาชบ่างระวงใจ
 จะทำคานชึ่งแฉงแฉงไร
 ดังญูญาให้เนอเนอเขาเถตตทา ฯ

๑ บาททองนงพองหรือแดงยโหม

ชยากวัง ไกรสรของครกหม่นศึกษา

นางจตุรคำคำนบรับคำรา	ทวงผืนผ้าแผ่นทศด้วยดี ไ
เขาได้หีบจับจับระดับกระตาส	คำรับราชสงครามตามวิสัย
ให้คนหามตามหลังเจ้าวงใน	นางคงใจพากเพียรเรียกคำรา
วิสัยใคร่พอประเทศถิ่น	ภูมิแผ่นดินแดนทะเลพระเวหา
แล้วจึงนางโศกหนักมาจกักคา	ประสงฆ์ขยออดเด่นหัตด้วยเง่หลด
เดือกเหตาดำดวงรางค์ดำอางโสม	งามประโคมตาหญิงในเชิงหอ
ทรนราวดาวนอยใคร่ขยคน	มาดชนกลดศวีให้ปรีชา
แมนชายเคได้ปะพชประเนตร	แล่นเพียรทวงรัตนนักษิณา
แดงผกหญิงขจรนรท้าวตวี	เป็นวิภชาของกษัตริย์ตามพนคน
ทงหัตราชนายทหารราชบุณยานี	ให้ชื่นแสร้งการศึกเผ่าผกสน
ทกคนวอนหมนระวิงเป็นกัจจ	อวาทพทศจะโคตรของถงต้องบ
จงแดงดาวธานทงได้กชมแก	เป็นเขนทอเวจาจะโตตา ผงบักษ
เดือกชานวศยวราชทศทศ	รทงทททเจ้าพิททบาย
กบรูปนางช่างเขียนไม่เพี้ยนค	ตีเมจรัตนเมฆทมพศแห่งหลาย
ดาวดำหีบกับปรชองเจ้านาย	ไปฝากฝ่ายเมฆอมไมตรีกัน
เตียงเชิญทวดเจ้าบรินทรบันประเทศ	ทงต่างเพศเพียงยกขมกกระสัน
ถ้อยแผนทมแรงแห่งดำคัญ	เกณฑ์กำปั่นไปดำตะต่าบด
แล้วเกณฑ์ไพรไปตั้งวงสนาม	ททาชามชอบนึ่งห้องถน
กยกำแพงแห่งด้อมบ้อมประจัญ	มคักกตสูงใหญ่กระโตเคียน
แก่งสำหรับรับแรกทำแปดกอย่าง	เดือกถ้วนช่างครดาคมาวาศเรือน
มีคนรุมศารศอยศเตียน	ให้แปลงเบ็ดอณปลุกสร้างดำอางตา

ทุกเช้าค่ำคราจรอญริญจนใจ

ถึงนารมอันตักหม่นแค้น

พอหลบตบทรงพระสุบินนิมิต

ตวยาวเพื่อยเฉยมาบนอากาศ

แถวพันพษฤทธเวียงคังเพลิงภาด

พอรดกนกวางคอกผุหญิง

จึงแก้ฝันบรรดาไพรากอง

พอได้ราชชาวดวงกาจะมาแฉ่

ฝ่ายอำมาตย์ราชทูตเอาขู่วิวัง

แฉ่เจ้าแฉ่เจ้าบริหิต์ขับ

ทงทอดความตามประดังครอมงคราย

รบไม่ตรีคดกระต่ายทวงครบ

หมอเราแกแคะงาถวดระไกร

งามเด่งหมอเขยอนตพรหมพศร

พจนคนตรศแฉ่แฉ่ตมกตม

พจตตะชงดงแฉ่แฉ่แฉ่แฉ่

พระโอรสพร้อมพรายชฌายมา

แฉ่แฉ่แฉ่แฉ่แฉ่แฉ่แฉ่แฉ่

คังชอยฟ้ามาให้หมคามตมปลิว

กวันรดกนกเกชทาเชแฉ่

ทำถามทุกพลึงพระริศา

จะหาใหม่ก็ไม่ตมอารมณ์เกิด

ไม่เหมือนแฉ่แฉ่แฉ่แฉ่แฉ่แฉ่แฉ่

ว่านาคัมฤทธิแผ่นดินทะยาน

รัตปราวเจ้าทศชยชคตชตฐาน

ประหารมลาญวรวงศ์เขนงกต

จรมใครใครเป็นมิ่งนเหต

เขาจาทระโตชงคองคาง

ให้รบเขวเขตขงหวัดโมชคอง

ถวยคางบงฝงบรรณากา

ถวยวโคตรคางราชธำ

ใจอดมานคังคอบว่าชบใจ

เห็นงามบงวงชบดอบได้

คังชอยได้ตมประคตตมกตม

พระเกศปักบนทงได้ชองมม

แต่ทรวงหมัด้านพบงหอบศ

ตมตมตมตมตมตมตม

พอประคาเต็มรักพระยกค

แฉ่แฉ่แฉ่แฉ่แฉ่แฉ่แฉ่

แต่ชอยชอยชอยชอยชอยชอย

เขาพชบหนบรักแฉ่แฉ่แฉ่

ชชชชชชชชชชชชชชชช

ชชชชชชชชชชชชชชชช

๑ ราชทูตพุดตองขอเจ้า
เมื่อคลอดนมนกนกดบทภโศ
โศรทำนวยทวยว่าจะปรากฏ
พุดต้นบุญตุดถระหม่อมจอมตงกา
จึงเดียงทวยหมายว่านานาประเทศ
ทรงไปรดปราณปราบต้นอรินภย

ได้อับเกาะเขามนบนบใหม่
แม่เดินโหวแฉ่นแฉ่นแดนสุธา
เกียรตยศ์คุดร้างต่างภาษา
พระชดาองค์เดียวกเปิดอวใจ
ทกรอบเรศรตคยวงค์พระองค์ใหม่
กจะ ให้บำรุงกรุงตงกา ฯ

๑ เจ้าตมาทวนทไมร้อม
โตเมยใหม่โตทงเมอชตงกา
ในดาร์ทงของคุดเวงฉนดารา
ตบษตริยชตคยวงค์ นพงคัพน
เหมือนทงตตองตองเมฆาเวกตง
แม่ตต้นบุญตุดญกษตริยชตคยา
บคนเตาชาวงนตคเป็นคักเดียน
ไมรชายนายททกักบพต
จึงเดียงทวยพรายแพรว ให้แจ้งชวา

ตงแยมยงยพวงบุญทกทนา
ทตวนกศราราชด่าต้นชอกช่านพต
เดียงรายชองกามหาศคกรบ
ทกคณนจาใหวอเยก
ไมเหมือนปูพิงตองหองคุดท
ชวาพารราชภูจะวอนน
ยงเบียดเบยชวยหญิงชวาตงต
จะมอปรนปราบคักชวยศรคตรา
ถึงชกทวงเจ้าประเทศเหมือนเซษฐา

ผู้ใครบคิบเค้นแทนบิตา
จะมอชควาราทุดตมบค
แกตงชอดอ ใจเค้นได้กาว
แล้วชวอนทพุดจวประด่าชช
แต่เมืองเราชวาตงกาชวอชกษ

ปราบขัจจามิตร ไทรวรตยดาญ
ตบษตริยตริยวงค์คำวตงตตาม
เจ้าตมาทเหมือนชระเทาะทอวระคัก
เราบถชชยจะ ไทไปรจก
จึงแกตงกทกนค่านเดียนานมว

ประเดียนศรีรอดดัดด้วยราชย์

เราต่างเพศเหตุโณมโสดดา

๑ ประทุพคตไม่มีชด

แมนทางกันพรนคังเหมอมถงอุง

แต่เดือดยาวยากด้าประคาเดัย

ยังเดือยชศักดิ์ชกชฤทธโร

๑ เขาตมานพานจะชอถอช่าเน

ให้ของกำบาเหนาทงเพชรนอ

แลอชงสทาทเรากคชกรชวณ

ยังพคังเพงเปตงปตงกาดงเรย

แต่พางดังจางคตมรชตยคช

ก้าเรบรคปตคปตอญนคชอญก

ประหลาดจรงนงทงมไมชมมณ

พระกชตรูปชบชรเนร่าเป

กนรุดกนทกชงแลวคชอชก

แลวเกตมเทินเบ็นหัยกแลวพตกเพตง

คนรูงเข้าทงอชบโฉนบเบย

กตมประทหมห่มคตมคชอญมรชม

เวลาด้าชยชยชงอชกชางพ่า

คชงรงานกชชงศรตามชรทมนม

พตประจ่าด้าชพนคชกนคช

ให้รูปอวตทามประดงคตงวงศ่า

ว้าเมตคตางด้อยจะไกรรู ๑

เหมอนบณยคชงกรชกชระบอชกุ

ก้าเบ็นคชยชางทว้างใจ

ไมกนเมัยกนมคชพคชมย

ยังคชจะไดกชทวอแฉนคช ๑

๑ เขาตมานพานจะชอถอช่าเน

เดยงให้กนชวอปล่าประด่าชย

เขาชปอชว้างชงคชยชชช

ชรชวณกชชตรูปเม้าชปคด้า

เมือชทกนคชเมือคชชชช

เมือชชชชชชชชชชช

คชชชชชชชชชชชช

๑ เขาตมานพานจะชอถอช่าเน

เม้าชกชชชชชชชชชชช

ชชชชชชชชชชชชชชช

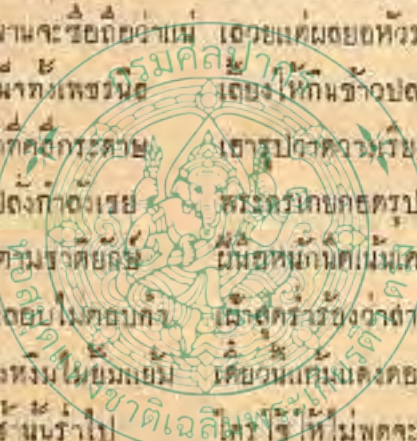
คชชชชชชชชชชชชชชช

คชชชชชชชชชชชชชชช

ชชชชชชชชชชชชชชช

๑ เขาตมานพานจะชอถอช่าเน

คชชชชชชชชชชชชชชช

เรือทองคำดำท่งนั้นนั่งพดขย คุยพรายหรือแพรวพราวกระฉ่างตา

ด้วยทักแต่นั่นคืนเพชรมืดมาก ไม่หายากเหมือนอย่างต่างภาษา

บรรพทักมาแต่เดียงกับชาวปลา หงส์คือข่าเบ็ดไก่เขาใบกิน

ไต่พร้อมพวงกังศบเป็นอรัญพฤกษ์ คุยยงเด็กลงคางคางตาเดินชู้

ตั้งมองก็ท้าวเจ้าตมาผ่านแผ่นดิน เหมือนจะบ่มข้มฝังไปดองกา

ด้วยเชษฐบุปผะคนขับขานย่นฝืด เปรียบเหมือนอนเรศได้เจ็ดถนัดหา

ทศพร้อมไฟไม่รอดตุกษหา ยุคเกวกราพณ์เสงจากเขตแคว้น

ตั้งหมายท้ายหมายมนัศระวนชอก คุกระดกถนัดขำงไปตามแผน

ด้วยบริวารคนท้าวทักความเค็ม ไล่ตมแดงร่านวโนราไบ

เป็นเดือนหนึ่งถระกาตรงตำราหม ญนพระวีรานุราชองทรงใหม่

ทศตมชรอยเรื่องเคียงกันใบ บารอดใบดกเงาจนเหตยา

ฝ่ายข้ามาคยาราทศกตยสาร ทศอาทากเจ้าตมาด้วยหรรษา

จนเมืองใหม่ไปเฝ้าพระราชา ทศกตาคามารังทุกตั้งอิน ฯ

๑ ฝ่ายโฉมขององค์ระเวงอินดาราช คุยวิชาคุยขี้คุยย่นมกณะตม

แต่ใจร้อยว่าไม่ทำไม่กิน คุระศัพณ์เต็มเต็ม ให้เห็นพิภกศร์

ศวีรพิถางทางตั้งพวกร้างแดง คุงศตมคง ให้พิถกตคกศาคาหมัก

คุระรับแรกแปลกประเทศเป็นแพศยาคี ให่พร้อมพรกพระทงหมั่นตั้งไว้ ฯ

๑ ฝ่ายฝั่งข้างประเทศใบโตรีบตั้ง มานคั่งคั่งเคียงทงม่านตองใจ

เป็นตลหดนชมนดลอนกตโก ฝักองไรชงระฆังกตงเอง

รับกระดางดวงรูปรูปฝั่ง ถึงนาทศระฆังเคียงหงงหงง

ระเรียวรับขันชานประดับเพรง
 คอกไม้ร้อยสร้อยต้นช่อคนจรด
 แฉวถนนวนหนทางข้างคองศา
 ฝ่ายพ่อครัวหิ้วบ่าหาแก้มเต๋อ่า
 ตั้งหารแพะแกะควายลงทลายพัน
 บางแต่เถื่อนเอนดกรตนาอัน
 บังผัดช้อยหว่าโรยพริกไทย

ผู้โศกพิงวงเวงในวิญญา
 มะถัดคหอมมะรินขึ้นนาซ่า
 ให้ป้าขาวรองใจตั้งชั้น
 จะเลี้ยงเหล่าพวกยักษ์นกเถื่อน
 เขาแม่ขันรองเรือดเถิดเขาไฉ
 ไม่แกงคัมคัตคิบพอหยิบได้
 ทำเตรียมไว้อพร้อมเสิร์ฟเจ้าเว้กากร ฯ

๑ ฝ่ายโฉมขงของศระเวงวันดาวอันร ทอแต่คยอนซาบของคัถรงถ่าน

รโตมตะของทองบุตคนชรา
 ทรงภูษาค่าเมอระงระขบ
 ได้สร้อยมวนด้อมประดับตั้งวางวรวณ
 แฉวกวตเกล้ามาดศรีตองตัก
 บักบันทอชของมพอดมทวง

พนกงานชดั่งฉววรวณ
 ติลลิตถันฉดของชงคทกรกระถัน
 แฉวกคั้นแฉววามชวามชงค
 ยางฉดพระเนตรอุวาคชง
 คิงขงคณางพาดราย

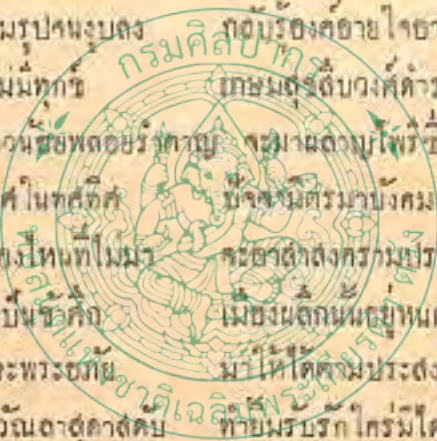
ได้ฉนอบกรอบหนาระย้าช้อย
 แฉวเดื่อกถ่าวสันทคทหัดไว้
 แม้นชายโตได้ยถวมด โฉม
 กบนาวิทโตหคเพองคัถตรา
 แฉวทวงคราราวหุ่ยยาศร
 ดัพเตยงเคยงคดชจจรด

ฉวฉนเพรพดอยแพรวพรายคอกไม้ไหว
 ฉ่าหรัยไซปรนนิบคกษัตรา
 หวงประโตมหลงถ่ที่เด่นหา
 คชยรักษาชงคณางข้างฉะพัน
 ศุภคณาคคังตั้งรางคณางฉวรวัก
 นางกานฉพรงพริชมฉดอมจรด

ชอกคักใหม่ใหญ่กว้างฉ่าอางโฉม
 ทงชงทวิฉดเปิดฉงไปเบอชบน

เลี้ยงประโคมฉฉงกถองก้องกาห
 ตามถนใหญ่ยาวผ้าขาวปู

เฝ้ายกระหนกตกท่ายกย้ายใจ ข้าเจืองไปคูนางตามห้องโถงโคม
 เห็นโคมยงองค์ตะเวงวณธาราฯ ดงคิอาณันอำไพโถโถโคม
 ดั่งดวงเดือนเคลอนคลอชยดอยโหมม งานประโดมด้นองค์ทองตะดั่ง
 เหม็ชอรุปร่างข้างเขอนไมเพี้ยนฉิค ทกัทักธาตริไมมดั่ง
 ดำพระกรอ่อนละม่อมเหมื่อนกล่อมกตง นวดตึงหนงตาเกษนเจ็ยประจง
 พระโสมรูปร่างอย่างดัดหลจาม คุโมอิมอกใจให้โหดทง
 เพ็ดนชารมณชมรูปนางบดง กอบรูองศอ้ายใจฮาด้วยดาญ
 คังคอบว่าชานไมมทกข เกษมณรีดบวงคีดำรงดถาน
 พอหราชาวาดวงนชยพดอขริงดาญ จมาณดาญไฟรั้งบัท
 ให้โคมยงทรงยศในทศกัศ บัจจนาตรมานังคมกัมเกศา
 แมนชดเคื่องมิมงเืองทไมมว จะฮาด้งศความปราบปรามไป
 ประเดยวณทวาเบนพวักคิด เมืองนถกนพยุหนค้ำบถโหน
 จะไปมตศศัษระพระอภิช มาให้โคตจมประดงศจำนงนาง ฯ

๑ นางตะเวงวณตาด้งค้ำคิบ ทายมบริก โกรมโคตหมาง
 พระตาชยเห็นชอมมาตามท่าทาง พักเด็ยบังพอยให้ไฟโรโคตจรายญ
 แด้วเดาเวียงเมืองมดักเบ้นคักใหญ่ พระอภิชผ่านตัมมบัคพิศถาน
 แม้นทรงเศชเชษฐาบรชชาญ ช่วยไปรดปราบปรามโคตจใจปง
 คุมขอบตวาราหุคษตริย แชนตัมมบัคในพระคองทงตัมบชอง
 เบนบ่นเกศาชาวเมืองให้เรืองรอง อยให้พองตังบุญโคตจุนใจ
 คัรวัดพดางนางด้ง เเทดงเตยง ด้วงโคตเจยงแต่งงานตามอชย
 เควืองพด่าย้านาตัมพรมพริกไทย ด้กรแพะแกะโก่ต้วนไ้จ่าน

แจ้งตำรวอดสัตว์เดียดียงเฮฮา	กินฉวางพลาควายย้าคำโตโต
บ้างกตกันดินอยู่แฉงพุดพด้า	ยังชดช้ำเหต่าเรณชกเต็มโต
ก็หยาบคายร้ายกาจชาติเดโถ	ก็พุดโฮยอวดตัวไม่กตวเกรง
บ้างกนแกตัมแถมเหต่าจนเมามาก	คมีปากโบ้งโฮยงทำโงงเนง
ดางพอกพรอองว่องว้างท่าเพลง	ชอกกรนเกรงแฉ่เดียงทงเวียงจอง
บ้างแทยงอ่าวชาวตงกาทมาเดียง	เรายนเคียงชอชูปแฉ่ตูปหัดง
บ้างยอชยคณุดครากาษารง	นางมิ่งวังชองชองคนงไป
จนพดเค่าดำเรจาเป็นเด็จตุรพร	โทกชองทพชยพดชพลาทอช้าย
ทงช่าเจ้าเมาชานเด็จวายุไซ	คางหุดโหดตมกายคิงวายุปรมาณ
จนยานตองชองระฆงประคองเดียง	แฉ่ตองเมียงนายทมคคตรวจทวาร
พอกมิ่งนงตอมมิมปภาคาร	คิงชองชานยามเรียกกันเพรียกไป ฯ

๑. ฝ่ายชองศกท้าวเจ้าตมมาชานญนทวาร

เมื่อได้ชางตมชยพดชพลาทอช้าย	
เดินห้าชาวรณรัชชนฤตย	ณินว่าโคเรชชิตพระชิตา
คนกนกายชดตายเมายังเคต่าทมชน	หมายว่านชอนเนบชิตรนิษฐา
กนชอนชอนคุมพิคณิตพะงา	พระตมศากกใจกระไรเดย
แฉ่ชอนนเห็นหมอนชองคองแค้น	มาทำแทนเค็มนางชว้างชอนย
ยังตมชองเค่ชองแฉ่ชองแฉ่ชอง	นทวามชเยนมไปนฝงเดียงแห่งโต
พชเห็นเหต่าชวาทนงวพค	ชิตประหอดค้วาชองกตวชยทองโหด
ตจจากเคียงเคียงประโตมโตมวโต	ใครไซให้ศรัตวตคตมาพิคค
ววงเดียงเจ้าช่าไปนชนเดียงกอนเกิด	งามประเชวีรูตวอชยชยช่าตอชยหนี

ได้เกิดก่อนน้อมน้อมให้พระสงฆ์	ครบถ้วนทรงอนุเคราะห์
ออกจากห้องร้องเรียก โยธาหาญ	มากทราบความเตรียมเห็นแจ้งตอน
ชวนขนนางอย่างย้ายกรัดกรายกร	บทจรงจากพดด้พบตาเข้ามาวัง ฯ

๑ ฝ่ายโคมองของคตระเวงวณดาวาร

ออกอามาตย์พอบน้อมอยู่พร้อมพวง

ให้เชิญท้าวเจ้าตมานชินบอดงก	มีนางนังพดด้ให้ปรา
แต่ข้ปราตย์ไพเราะเสนาะถ้อย	มีองค์เจ้าสร้อยแดงตั้งเวพระเชษฐา
เคยดำราญผ่านตมบัต้อยุคตรา	แต่คมาบวรทมตรนฤทัย
เป็นตครมโตไปเทวีระต้อย	อามาตย์โคโนองจงผองได้
ประกายพดางนางประทานพรมาตย์	ให้ฮ้างไปปกถวายขมาขนิมน ฯ

๑ เจ้าตมานทวอมแดงดาเนียงเดนาเร ข้างไพเราะราพันต้วรเดรัญ

รับบปดามาตย์ใจเจริญ	พระชมพุดนพดางตอมว่าชอบใจ
ครชดากวาระเดระดงเวดคก	เมอชยามกเคชชบแคงแหงโคน
เข่นฉนพจะยกโยธาไป	ชยชงรยเมองผดกหมอนครกตรา
ไม่เห็นออยเห็นตเรตชามแก้ความยาก	หวังจะฝากชีวิตขนิมนฐา
ตมของพดางนางขมาขทำชายคา	พดด้บหน้านางขมขงตมใจ ฯ

๑ ฝ่ายตระเวงวณดาวตุดาตดับ

แต่รงทาทกรยาเหมอนชอตย	มิไกรรบค้ำดาอชธมาตย์
แต่ควาเอนงตระองตกรนถกวดก	ถอนฤทัยทาดะอนกถนพาคา
จะเกณท์ไฟให้ผ้งรชวถงกา	พระจะยกทพเคชชวเปดอวหมกพนา
เจ้าตมานทานทตยยาจตทพ	กุมโยธาไปตวยชวยตงคราม
	ฉนจะรบให้ดำเรจไม่เรตชาม

แม้นเมืองไหนไม่ราบจะปราบปราม ไห้สมความปรารถนายาพาต
 นางทั้งคำทำระฮันตอนใจใหญ่ แด้วตั้งให้กองตระเวนเกณฑ์ทหาร
 เป็นเรือนำตัวบดขยี้ชรา เอาเหตุการณ์กตัญธิดมาตั้งกา
 แด้วอวยชัยให้มหาอำนาจ อรินทรทราบเรื่องเศพระเชษฐา
 ก็ดำเินเจ้าเจ้าจรพรกับกลับมา ไค้เห็นหน้าของนจะต ไค้
 เจ้าตมานหวานวาบให้ปดามปดิม ตระตั้งถนฮาดานาตาไท้
 ธิฮันว่าเจ้าถักกระฮักกระโฮ แต่เจ้าไค้จาตายพาพาต
 มาตงเรือพระที่นั่งบดตงกรทน พรอมรัตนางาโยชาหาญ
 ให้ถักตของฆ้องระฮันถักต ทหารฮานให้ถนถนต
 ไค้ถนถักต ไค้ชนได้รอก เอิฮันออกนางาถงหน้าหง
 รามมหาถารต ไค้ถนถักต ตามวังเรือนำเป็นเจ้าคญ ๆ
 ๑ พระถากถางพระอวยเจ้าไค้เจ้ากร มีคนรักคอยเทกถกเตรตนา
 เมื่อพันเตียมเตรียมพดกันถักคญ ไค้ชารวมถนชกมาถงชาน
 พระทราบความชามชยาตงา ตยกัน จะหาญให้กรบพุงเฮกกรงศรี
 จงตของตกรปกรษาเตินาต กักกรางนท่างหาญชานญถกรกร
 ทิงโพรนายกายถ่งตงหกชอก ทนถักชอกมาวชยชกถนถักต
 จะถนถักตพดคนเราเราประจัญ เด็กความนเทมชนทงหนุไปถ่งชาง
 ชนกรษาหน้าทไค้ถักตว ปดอชมนมาตามถนถักตไม่วตชวาง
 แด้วเตินตกรงเทถักตวราง ไค้ถักตวางเกชชอหน้าพระถาน
 กับไซ้ใหญ่ให้พดไค้ถนถักต จะจับเป็นพวทพันเตียมทเทียมหาญ
 พระตั้งตกรถักตเด็กรถักตวกร บ้อมกวางนบถกรวถักตไค้ถักตว

แล้วเดินคชของเทยวร้องบอก

ประชาราษฎรข้างใต้ไพรทงหลาย

ให้หลบหลีกหนีคชของวรวควาย

ไปขยท่ายเมืองผดกเมือกคักมา ฯ

๑ ฝ่ายองค์ท้าวเจ้าธรมราชฎณการ กิดประมาทเมืองผดกอีกหรรษา

รับยกทัพรบพหุดพดนาวา

ทงพมท้าวรอยดังดางมากดางชด

จับห้าคนก่ดนมระตมตั้ง

เป็นทางตรงเร็ววิคโมะขัดฉ่น

กึ่งปากอ่าวเจ้าครุไมรุกธ

เห็นผู้คนหนีคชทงวรวควาย

เจ้าธรมหาญฮักนกรประมาท

มันไม่เอาจคชคงหันหาย

ให้เจ้าผิงทรงพรหมทงไพรนาย

คางโก่งสายเกาทณจกถวนคันทอง

แล้วคางโหยธาจับห้าหนี

เลี้ยงครกกรินคันทพดขยับขยของ

เดินตรงเขยวเขยวเหลดงคเนองนอง

ยกรามทงทงมาขยชาน

เห็นพอกพดหมก้าเพ่งเด้อแกงค้าย

จวนแต่มารทหมายจะรบไม่หลบหนี

จึงหยุดคกพยขยงตั้งโยธา

อย่าเพ้อคตงมันประจัญบาน

ให้คนไรไปหาตรงหนางบอม

วาทระจุมพันตั้งมธงเทียมหาญ

ยกพหุดพดนกรมารธธราญ

ครทวการแบกแค้นแทมตงกา

แม่นวาทองคพระอภัยเจ้าไตรจักร

ยังคดกรกเฝ้าพงศ์ทงกวงศ้า

มาค่านับรบพระวราชธธญา

จะไม่ฆ่าหญิงชายให้ว้ายปราน

มีนธบณรบตั้งจะพรพรหม

ทำดาขบอมบับพวงโตตั้งหาร

ชนลุดชอนนอนฟูกดกพงศดาน

จะแนมดาญเพ็งกตอกเร่งบชกนาย

พวกรฐนนางต่างจำค้ำชวคัก

เห็นหาญฮักหันหันเร่งฉนผาย

ไปทอดความตามเขามาร้องทำหาย

ถวนหยายบคายคักคักเหมือนยักษมาร ฯ

๑ พระอภัยไม่พริบประหวัดหวาด ตั้งอำมาตย์มุนีนายฝ่ายทหาร
 แม่นกกองทัพหอบโหดเห็นได้การ เบ็ดทวารออกไปมัดให้ตรึง
 เคียงผูกถ้อยมือเท้าพวกบ่าวไพร่ ให้ดำใจเหมือนตุ๊กต๋อนงนอง
 แต่นายใหญ่ได้ถวนไซ้ตรวนตรึง เดรั้งแล้วจึงพามาได้ไว้ในกรง
 ให้พวกเราเอาธนูธนูให้พวกเรา ๕๕ ๕๕ คอยนั่งดูขงขยอย่าโหดหอง
 แม่นกกองทัพหอบโหดเหมือนใจจง จะโบกธงขึ้นให้เห็นเป็นดำกัญ
 พระตั้งพดางทางดุดงจากอาสน์ มาทรวงราชยานหามงามขยนิ
 ทหารพร้อมห้อมแห่ชอกแจจัน ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕
 เห็นพืดพืดชนชพวกพินเดียม ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕
 แดงดนมอดอกคนเกาเทินทาม ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕
 ทงตั้งใหญ่ไพร่นายมณฑลด้วยทิม ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕
 พระศกพดบมแข่งเทินตัวเนนพดาง ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕
 ๕๕
 หยบบแก้วแฉวขุขมบุชา ๕๕
 เบ็ดดำเนียงเสียงดังตึงนงเอก ๕๕
 ให้ชนเฉยเฉยแฉวดังแฉวกรรณ ๕๕
 ยนไม่ศรตรงนงยงวงเวก ๕๕
 เจ้าธมานหวานทรวงวงวงระยับ ๕๕

๑ พระอภัยใจบุญการุญราชอุรี มิให้ราศดวงจกคิดสังฮาร
 จึงโบกธงตรึงพดบพดาสัญญาการ พดกทหารเห็นฉันกยนต์
 เบ็ดประศุพทรวงออกกังคับ เห็นพวกทพหุดบเกิดอนตุเหมือนณ

ต่างผูกมัดตรงดิ่งเค็มท
 ขกของศทวเจ้าตมาจนคานหาม
 หามมาตั้งทรงตารวางที่ข้างใน
 เก็บคองคราฉาเตอไม่เหตอหตอ
 เห็นผูกมัดมคเดรัจดำเรจการ
 ให้เจอยแจงแกวหูกตบรูต
 เขารตรงดิ่งคองกตอวเกรง
 พวกรชาวเอมองเคองรคคยอนคชา
 เห็นพดกแพดงแวงรคคชคไซ

ทงทบคเคระชาให้ทหน้าไซ
 เขาไซ่ตามเดรัจตวรพทงหตบโหด
 เทยอรับไหวพดชาทาประจาม
 ใต้ไซ่คองครบทอคตอหวร
 นฤบอดกตบแกดงเอนแปดงเพลง
 เดียงคตอชอกคยอนตองนชนเจดง
 เรียบกทแขงชอชองคตงไป
 คตมประจาคนตงคตงโพไฟ
 คตอชไมกบระปองรองวณกาย ๑

๑ ฝ่ายพระชองศทวเคระกตบคยว โดมนต ในอารมณคยงคณหมาย
 จงคตองคตริกปรักษาเด่นามาย ทหารณายทนเดยงเห็นทนมคต
 เหมอนจบชางคตวามายาประนาค คตองผูกมัดคตองคตองคตองคตองคตอง
 ให้อชนทคทาขงคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตอง
 คตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตอง
 ทหวรเห็นเดอชามมาคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตอง

๑ ฝ่ายของศทวเจ้าตมาจนชงหาญชก คตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตอง
 เห็นไซ่คตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตอง
 นเอนคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตอง
 จจะรับคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตอง
 ไซ่เดยงเวงคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตอง
 มคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตองคตอง

ตั้งตำรับแต่แม่ละเวงวันฉาน้อย
 หมายถึงทัพกลับไปได้ไชย
 ถึงตัวหนึ่งจะตายไม่วายรัก
 แม้นชายอินทรชอบมาครอบครอง
 ยงศรภักตราชาตยโศจะขาด
 ยิ่งโมโหโกรธาจึงคำทอ

จะหลงคอยเชษฐาธิ์จจาชัย
 บุญไม่เกยกลาดเกล้าวเดี้ยแต่จ้อง
 จะไปสักฟืมเฝ้าเป็นเจ้าของ
 จะทูปดของดับผดักแด้วหักคย
 เขามถกรวดกวดตริงตั้งพระศย
 ไม่ยอทัชแกลงทำให้ฆ่าฟัน ฯ

๑ ฝ่ายข้าเฝ้าชาวบริษัทรศนทระหฤดาฯ ทั้งหญิงชายชนใจทงโศศวรวรย
 เทยวุดเหล่าชาวฉานฉารานุกรม

บวงศาทองเจดงามราชูปถัมถาฯ
 แชกฝั่งทงพราหิณเจนจรงมริศ
 นางทองเราระเยาะทอนพองทมเสียม
 จนพอบคำควาครากให้ทากยง
 ตั้งตำรับทงเจดงาม ให้รามรอน
 เดี้ยนาโศในอามรณไมดัมประค
 โยเดี้ยตายต่ายสวาทประหตาคโณม
 นศรปทงของกัศระเวงแม้วฉนตา
 นึ่งนกรภักทกระดาชทวาศรูป
 เมื่อตุนถันเคอณ ศดาเป่ลาเป่ลาไป
 ถนอมแนบแอบบอุมยงคุดมคตง
 ตระกิดเกาเข้าชเฝ้ายอณ

แกลงพมเดียมะรุมแหลมแหลมเด็ก
 เขาตกรากคององค์โองรงเหล็ก
 ฝ่ายอนุเด็กคินตบเป็นหมนง
 ฝ่ายชายเทนมหมนงหมอนองถง
 ทนกรวดกรงตรวดจตราในราศร
 ตั้งตำรับณนางฉนฉามารศร
 จนราศรตริกตรองหนองนาคา
 ชวดประโตนดับเนตรของเชษฐา
 ยงศิตมาในเดี้ยเม้นเขยโย
 นากอศรชบจคปลงด้วยหงโหด
 ยมดะไมหมายวอองคองนงคหวอด
 เหมอนบาทหงตมของศทงพระศยวด
 เดียงโศศรวงกรังกรวางชยูกฉางกรง ฯ

๑ พวกผู้คุมถล่มกตาดประหัตประคต ทางสะกดให้กตาวางหง
 บ้างแฉ่งเงาเข้าโบมของตามช่องกรง เห็นรูปกรงต่างวณอยักทอดยพืดน
 บ้างพดงวานารักพุกพืด วิไลเด็กด้านนุษย์ดัดสรรเดรัย
 บ้างขอตุ้ระตะกอกทำหอยอกเขิน

เห็นหมางเมินม้วนกระตาศไม้อาจกวม ฯ

๑ อังธำท้าวเจ้าอมาธำคาวุจิด เฮอร์รูปปิดปกบ้องประคองส่งวน
 คอ้งฮลชยาคตราถควำองรำจวน ทงไรตรอนครังครวระอาใจ
 ไทจนะคิดถั่งดมบคพุดถาน ทงจวงคงานมไคเห็นทวำเป็นใจ
 ยิงรำถักครกควำยงถำถอย คนทวยใจทงรำถักถวยยากเขิน
 ยงคกคณกอนกถำน่ำพระเนตร ดัดถั่งเกศไครจะแกไม่เดเห็น
 หนำจวำคางกตางอำกาศถั่งคกรระเขิน แฉ่งเขินเขยอกพอดบระงับไป
 พยธำครมคณฐมนมิ่ง เขยงกรมคตกรงบเห็นหตบโหด
 เขาดมถกรกกรกระตาศปรำวถำใจ เขำมำให้พินชุนเป็นมุดน่าย
 พอดเขินคตดูเห็นขุหญอง ขิงงำมจรงเจยวนระจะถวำย

เวตาเขำเขำมำครยิมพบเขยนภำย พรหมทงผำยขำยชวำชำรำชกร ฯ

๑ ผำยอังกัพระอภัยโนนินเวศน์ ด้องโมงเสษเดคจำยงหน้าถำน
 ถัดคแท่นแฉ่งพำไซพำพำร มนตรีกรำนกรวบกมบงคมคต
 พระถำนทำงเจำถำนยงหำญฮัก หริอริถักโทษกรเนพอมชณณ
 เต็มทุดมุดควำมเห็นครำนครน เชอขบณบพเนนบำถิงน่ำ
 เขำกรวตาศวำครป้อชกรจบกต แฉ่งพดงพดชกช้อคถ่มถ่มน่ำบคต
 แครปรำวงน่ำนเรยนคต ประเคยงนชำพเจำกเขำมำ

แล้วมอบหมอบหมอบเนียงเจ้าเคียงช้างต้น คัดกระตาศออกถวายตายเถา
 พวกข้าเฝ้าเหล่าอำมาตย์มาตยา ต่างต้องทาศ้องจิกให้คิดใจ
 พระอภัยไถยอดมอโหม งามประ โดมทองแดงแจโร
 ค้างเดินที่เสวาทิตตาลัย ค้อยแจ้งใจว่าลูกสาวเจ้าตั้งกา
 นหรือทวงเจ้าดมานมีชานรบ มารับรบเมืองมดก๊กก้อฮาฮา
 พระทองคืดพิศวงของค้อฉันทา แดงท้อมมามัจฉนระตาศรูปจาดได้
 จึงเออนอรรถครตังตั้งพวกข้าเฝ้า ให้คุมเจ้าดมานมาได้ปราดัย
 นกรบาทคตานออกนภาพาเซ ไป ทูตรอนใหญ่ใช้ตามตามประการ ๗
 ๑ เจ้าพนเดียมเหยย ออโหมนกรพรม แดงย่นยอห้อยตรงหน้าไมวาราม
 จะครตังตามความอะไร ในเทียร พระวิสาณูเคียงรบให้กลับไป
 แดงปรักรษาชานนหรืออำมาตย์ นนหรือชานนเคียงทางต่างเคียง
 จะมาคชอนให้บริวอัย ก็เห็นไม่เป็นผลโดยนนศร
 ครนจะปดอัยให้ไปเมืองมมเบองหน้า มนหรือมารูปงเฮากรุงศรี
 จึงคุมไปในตระเถดเถดต้น ปดอัยเคียงเคียงตามเกาะเกียน
 เป็นฝ่ายเพนชเรือไปไม่ใครจะตั้ง นนและจ้งแถมตนจะตั้งนเคียง
 พระตั้งเดรัจเดรัจจากแท่นชเรียร อุมนเคียงปรางคมาศราชวงษ์ ๗
 ๑ ฝ่ายข้าเฝ้าชานนคตาร ได้ชานนคัก ออกถ่อนดกแถมเงาะเกาะกุนคัง
 เกยวปดอัยทมนพามาเป็นกาดัง ตามรบตั้งเดรัจถรรพแถมกตบมา
 แดงตั้งตำรท่านท้าวเจ้าดมาน กับทหารไพร่นายทั้งชายชวา
 อัยเกาะใหญ่ในตระเถดงเวธา พระตั้งริยาเห็นอำมาตย์ค้ำพอบ
 คตักกระตาศหวาครูปจะจูบถ่ม ไม่พบเห็นรูปเขียนเขียนถดบ

ในเดื่อแดงแห่งไรก็ไม่พบ	ยังเขาชมเดียวใจช่องให้ไต่
ถึงยากเย็นเห็นรูปได้ดูได้	ก้อยชื่นใจผู้รักชื่นอกใจ
มาขอจตุรปรางามเมื่อสามไซ	ทิวอกไอ้อากัปก๊อประมาณ
พระกตงเกิดอกเดือกของคตงกนแดง	จนดินแรงระทดคชอาหาร
ถมอดดำดำประดำดำรดต้นตาน	เจ้าดมานววยวางอยู่กตางเคียน
เมือคคคคคตราพงถึงผู้หญิง	เป็นผอ้งรูปกระต่ายทวดเขียน
เบือขบเหมื่อนเงาเขานั่งระดวงเวียน	เทพีเพี้ยนนทบเขาคบตา ๆ

ตอนที่ ๒๘

สุดดาวตามพระอุทัยดี

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยเจ้าไตรจักร ชึ่งทรงกรุปเต็มที ในเดชา
 ถึงยามหัดขับไวยรมไธยา ครั้นเวลาพินชงคักทรงกรม
 โฉมแฉกมแก้มคางดำข้างเอี่ยม ประโดมเต็มด้อมตุ้รางค่านางดม
 ทุกคั่นค้ำรำดักนักนิยมน พระไกรกรมเซยประโดม โฉมวันตา
 ขามเดี่ยวเคยช้อยกถอยบวง ไท่นางชคบริบทมธมเดชา
 กระฉับไศกโรครักมุกุตรรา พระทศกรามวิหิมของอะชองนอด
 ห้ามมิให้ใครเข้ามาเข้าหมื่น ชึ่งมเตเห็นคักของประคองดงจน
 เต็มหาอาอัยให้วิญญวน ตงประชวรวิโรคนากว่าเคียน ฯ

๒ ฝ่ายสุดบรรณมาดกร้อวอดค ด้วยเห็นชงศทรวงชรมเซยพมเพี้ยน พระพักตร์เห็นน้าคตานุวิราคาญ
 ห้ามมิให้ใครเข้าเข้าไธยาดัน ถึงกษัตริย์ชองค่านางดาร
 ก็คจะใครไปเข้าพึ่งชากร กัชยแหวกม่านเมียงนชงเข้าหืองไม
 เห็นทรงชรมบรบทมธมแครูป ประโดมด้อมด้อมชงคักด้วยหลงไหล
 นางพรายพมชมแยมกระแหมไฮ พระอภัยพิบพันคักตะถาน
 เขาแสบชงศทรวงคุดมทุ้มกระลาษ สุดดาวทวันทาไม่วาชาน
 ทำทุดกรมควมว่าพระชกากร รัชนวิราคาญรัชชวางเป็นอย่างไร
 พระฟังคำทากรางเห็นชอนชียงเข้า ให้เห็นชยเห็นชอนชยงไมโทว
 เห็นนางชมพรมพรายชายพระทช ทาจมไว้รบรบคักจตุครมิง ฯ

๑ นางนบนอบมอมเมียงอยู่เคียงข้างต้น ดกกระต่ายดูไต่ตังใจหวัง
 ยิงแดงเพลิงพิศัยกิดขัง พระศกุ่มคดงมอมซบเพราะรูปน
 สะเขาไว้โยยักฉกกระต่าย ไม่ยักขาดแต่ฉกนคด้วยฤทธิ
 นางตุ้ตแค้นแค้นใจเอาไม้ตี รูปนารวีร้องกรีดนางหวัดวาง
 พระเหื่อยงเห็นเป็นโม โทพาโตว่า แค้นหนักหนานชกรศมากศดวง
 เจ้ารูปปอบแดงแดงพดาง ยิงกระจางแจ่มค้ไม่มชา
 กตบเขากัดดวงใจข้างแทน เผ่าทองแทนชมชมไม่ชมหน้า
 จนเกิดมของคดหงงมเสียงพมพา พิโรวรบชวญจันรจจา
 นางโคมขงของคดงพระชวญหาญ เห็นรูปอวยรอรังกิงษา
 จะทูลถามจามชยาศพระชวญญู จึงกอบนำหึงนชกบชกกันด
 พระภุชโยยไค้กระต่ายทวงกรป ปรุโถมตบหึงนชกเหมือนไม้ฉน
 ทนเจ้าเขาไปตวยไตช่วยกัน ถมมาพเนนไฟเฉยเหยียบ
 แล้วพาเหล่าดาวสว่างกค้อย่างยง
 เจริญในทองเห็นพระบาทไถ่ยาดนหัดบ
 นางนบนอบหมอมเมียงเคียงค้ำนบ ค้อยขยับหีบกระต่ายรูปวาดมา
 ชวนกันฉกเท่าไม้ก้ไม่ขาด แค้นทหายาคหียกทงด้วยหึงดา
 เขาเผาไฟในเตาคมนาชา บิศาจากฉกถกตกรชนศกุกคด
 ชุ้ตะคอกทอดอกเหอ่าดาวฉนม บางหุดบตมเกิดชกคดงบางวงทพ
 ต่างแดงเห็นเป็นรูปเจ้าทบตี ฟุ้งนารบ้างกรรชงบางบ้องกน
 บ้างฉกไฟไต้ทาเกินศบศบ เป็รียบเหมือนนหัดบหองเพือตะเมอฉน
 พระอภัยไถ่ยาดนข้างต้นสุวรรณ เดีงฉนนเข้าชองมามของเมียง

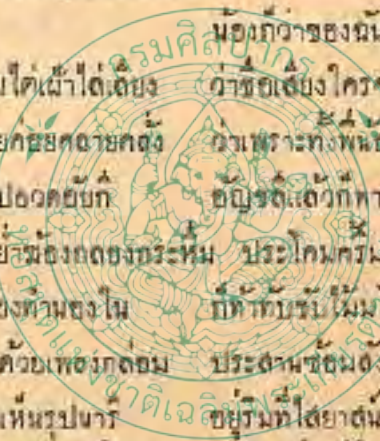
นางแย้มหม่อมพรมพรายชายจัญญา
 จะตั้งนามตามวงศ์พงศ์กษัตริย์
 ให้บุตรพี่ชายสร้อยสุวรรณ
 นางคำนับรับพรอภินิหาร
 ไหว้บดบังบังคมก้มโมถ
 สร้อยสุวรรณเห็นวาระชดุมเพราะกษา

พระศรีธาดาเจนนฤขัตติศรี
 ศรีธวัชตั้งชยัมนารับขวัญ
 นองรัตนทรสุดาคุณารี
 แด้วธองราชชิตามารศรี
 พระบุตรรับพลอดดอกด้าเนียง

นองแก้วของหม่นเพราะทะเลาะเจียง

ต่างทูลความถามไต่เฝ้าได้เจียง
 พระชโยใจตั้งบายกษัตริย์คอง
 นางทูลตาดำจะไปออกชยัก
 ๑ พอดีบคายารมของถองพระหม่น ประโคนครมครนกรนด้นนโหว
 นางตำหรับชบรียงตามชงใน
 บรรทมพิงวงเงมด้วยเพอภกลอน
 กวนจะหัดบกด้มเห็นรปนาง
 ประโธมดูบุปवादมีคำช่า
 แหมบถนอมหอมสรนวันฤทช
 เจ้ากบพันกุดศแต่หม่นหลัง
 ถึงทราศใบไวทชนศงคินมา
 ปรุภาชพดางทางคระโบบประโธมดูบ คนอมรูปรวมเรียงเคียงแซม
 คนแต่งทองดั่งด่างนาควงเซย
 มารวันรันชนาคด้นมกหอบ

วาชยเจียงใครจะเพราะเดเนาคี
 ภาเพราะทงพณิงทงตองศรี
 ธัญรัตนเสวกัทากนคตาโศด ๆ
 กัททกรบไม่ไหว
 ประดานชชอนดั่งศคทงคคต
 ชยรัตนไธยาดมประหตาดใจ
 ให้จคคด่าเกิดมชงคคตบหงโหว
 เฝ้าดูบได้รับขวัญจันรรจา
 เห็นจริงจึงเจียวนะแหมแนหมักหนา
 เหมือนเขาว่าคแต่ัวไม่แคตวโดย
 ตมวีาเพยพคพาดมามาตย
 ระทวยทบรูปทรงนำธงธาร

นางกรวยศรีกาถ์รดตจก
ทั้งห้ามถนแด่นมกรมใน

โด้ดักกักดักท่มะแก็ไร
ต่างร้องไห้ไม่วายพ่ายนาคา ๖

๑ ครั้นล่วงนาง ไทหาโหรรวราช

ทั้งอำนาชย์เมตงผลกมาปรักษา

เป็นเหตุใหญ่ไพโรจะมมา

เช่วกาศะคิตชำนประการโต

พวกรเดนาต่างคนศคชชน

ดักคินตคประหม่านาคาโต

ต่างทุดความตามแกลงไม่แจ้งใจ

แด้ดั่งให้โหระช่าระตุพระเคราะห

พฤธมาเฒ่าเขาประนทนชอกคค

ตงเคอนบดงเดชไปกเปกเปาะ

ราหเดวเรชารอบคจอบจำเพาะ

เป็นพระเคราะหควรวรายจิงทายทุด

คองคาวราจฉไพโรวราช

ทวงววยทงจะ ไทเชยโด้ศูรย

แต่ไมมวดยตวยพระวงคิงคปรีชย

จะเมมทนถนปรนให้พมภย ๖

๒ นางพระยารวกรระนงนงน

จะดงมเคตมตมดงดย

ไทหาทางเขาตงทรวใจ

มีราช ในตมตงเกรงดงเวย

ทงเบตโกบายศรัชานเฒ่า

เททเจางเจรญเชญเดย

ชทางนมนถนถนคเป็นคนเคย

ชงดงเวยโด้มไทโทน

ทาดชเทยนเวยนทนถนดงเทม

ระรึกเรมวงเคนคงเดมโชน

ดกถนทนทนทนทนทนทนทน

ท่านายโชนเทต เจมเจ-เคมคตง

ทงกรคกรายยายชยงชยงชยงชยง

ชนเคยงชคตมมาชทงคตมชง

คนดำหริบมบดชกชชชช

ท่านชยงถนฐานโรงคาคอโต

ชทางนมนถนถนถนถน

มีโชนโป่งป้ามาคโตม

คชชชชชชชชชชชชชชชชชช

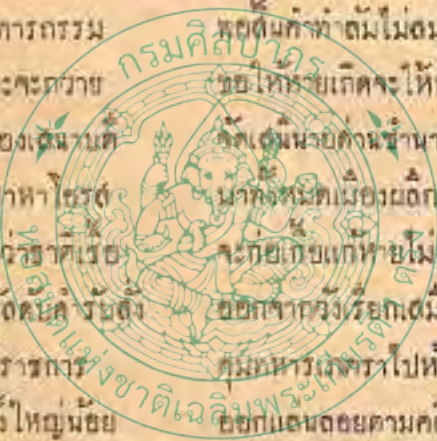
พระภยไมมางชกพชชช

คชชชชชชชชชชชชชชชชชช

เขาชชชชชชชชชชชชชชชชชช

ทำตงตงจะเอาซึ่งธวั
 นกขาวจึงมาหาขายทำ
 ขยาก็โทษพระอภิมถไม่เคย
 ชักจวนแมนแค้นธาคตวาคว่า
 แมนองนงฮอชชวาจะการัญ
 ดักเกิดฉนหมแะฮอยจะหายแค้น
 จะหักคอมรณาการกรรม
 นางพระยาว่าพระจะตวาย
 แลวดรตงดังหงดองเดนมานต์
 ไปเชิญพระอนุชาหาโฮรด
 ทงโทรศูภณาดวราชเวธ
 ๑ เสนาไนโตดคณู รัตนตั้ง
 โทเดนมตธตวราชการ
 พอดมคตต์ ไนทง โทญนชัย
 คอณาหมคตตนักแะตักน้า
 ๑ จะกตบถถำเจ้าพาราถารเวก
 เมอมีตตถำครรนาพน
 พระบิคราชมาตรงควงศกษัตริย์
 ฮ่างดูวางค่านางฉนมตวันฉนยศ
 ได้ฉิบชวบชวบฮ้วนเป็นหวดเปล่ง
 ถวายนามคานระตา โหราชวรัช

นางพระยาคดใจกระไรโดย
 ว่าพอจำคองการัญพ้อคุณเฮย
 เเลียงตูกเฮยไว้เถิดท้าวเจ้าประคุณ
 ขยชอขำมาหน่วงเหนี่ยวจะฉนยฉน
 เร่งบนหินไนนตคองทงมอญรำ
 ถำมาคระเม้นมีบนอยุคนค้ำ
 หลุดคักทำตมไมฉนประค
 ๑ โททระยเกิดจะโททงบาศศรี
 คคเดนมอค่านชำนานูเวธ
 นาทงคตคเมอของฉนคเป็นศกฉน
 จะกยเกยแกก้ำขไมวรายปราน ๑
 ๑ ฮอชชวคองเวธเดนมยเนาเขยฉนถว
 คมคหารเวจระไปทำถำ
 ฮอชชเดนมตตตามคตฉนทุกคณค้ำ
 แล้วเดนมวรัชไปจนโกลศรณ ๑
 ๑ จะกตบถถำเจ้าพาราถารเวก
 เดอเวเดอฉนฉนศษัยโยศวรัช
 พระนางฉนทอคมีโฮรด
 โฉมนัดฉนฉนคชอชชพ้อชมหมค
 เดยงโฮรดค้อยเจริญมาเนิ่นนาน
 คคคตฉนเพ็งฉนพรรณ ไนฉนฐาน
 ฮอชชกุมารหัดไรยฉนโตทง

คือโรราบกราบบาทเพียงชาติใด

พดางพิโรว่าด้วยอาวรณ์

ไธผ่านเกล้าเจ้า ประศุนการุญรัก

ถนอมพิศมิตพิศพอช่วยตั้งตั้ง

เกษมตั้งทุกทิวาเผ้าอาทร

ยิ่งบิตรมารดาพยาบาล

แต่ตัวอุกมุกกิดตั้งบิตเรศ

ไม่แจ้งเหตุชานันทรถนงสถาน

มาพวงบุญมุตกายอยู่ชานาน

นึกตั้งธำพระบิดาเฮกาภาย

อุกรอดถ่าม้าตะของตั้งของกษัตริย์

ไปปฏิบัติกับศุวราชเหมือนหมาคหหมาย

แม่นอุกนชวตมึงอศตวาย

จะฉนฝ่ายกตบมาเหมือนชาตย์ ๑

๑ ตั้งกษัตริย์อดชนให้ทันชก

ตั้งระสัดขบของท่านชงโหม

เดินหาอาวรณ์รอนนุทขย

พระสถนชนตั้งเนตรเวทนา

จึงวาพอกไม่ห้ามจะตามตั้ง

ให้พมของกบิศวราชเหมือนปรารภนา

จงรอรังตั้งเวรเกียรทเทศตร

ยกโยธาไปพิศมิตตั้งกพนธำ ๑

๑ ตั้งดำกรอดแถมถางการม

พระศนจบเบียงชบอุปถัมภ

แถมศวรถนของศพระทรงธรรม

นถิจะตั้งนากใจแก่ไพโรพ

จะรอด ม้าตะของไปพิศมิตเกียรวิเฉลิม

แถมศยวได้ตั้งงทกนแห่งหม

พระบิศุวงค์างดำราญผ่านมณฑท

ให้ไพโรพบ้านเมืองเรองดำราญ

ชชฝากแต่กนิษฐานุชาน้อย

จะเศร้ำดริชยโคกาทาหมอมถน

ช่วยวักถ่วงน้ำจ โนมิ ประ โถนตาญ

ชยำรุกรานรับชวัญจนฉนินมา

พระพินชงตั้งของกทรงกนตั้ง

เขำยุดแย่งหัยกแขนแค้นหมักหนา

เขาจะได้ไปตั้งขโมช่วยถา

ตั้งขโคกอกอกใจไม่โกถถาย ๑

๑ ตั้งกษัตริย์ทศนาศาบุตร

ยิ่งแถมตั้งชยตยมิ ไกรทาย

เหมือนพินชงตั้งขโมช่วยถา

จึงภิปรายไปรดว่าตั้งดำกร

ถึงอุรวิภักดิ์ ให้พอไปช่วย
ให้ถูกยาพาหุพถนกร
เมื่อพบกันวันใดจะโตแจ้ง
อย่าคัดญาติขาดเด็ดจงเมตตา

จะขอช่วยแก้ทหารชฎองค์มร
เที่ยวสัญญาจรตามคิดพระบิดา
ว่าพอแต่งตามยศไอรดา
ให้บิดาคิดใจจึงไถ่ถอน ฯ

๑) ตัดธำคร้อนหวนประทานโทษ

ตามจะโปรดชุบชั้นกรมหมื่นมณีน

แต่वलอดบของต้องราชยาตามโดย
นางจาเชพระพรชางรูปค
ไม่ทูลดาพาไปก็ไม่ฟัง
ตัดธำคร้อนใจขาดย่นธ
พระนอกรักจกใครไปช่วยกัน

ซึ่งตามฉวนพิยาจะมาฉิ่ง
เจ้ากรมหมื่นไร้วา เป็นบาทอง
นางเจ้าฉวนมณีนแดงจาบด
ซึ่งทูลตั้งภักษีตราตราฉวกร
ให้หม่อมมณีนทูลธำคร้อน ฯ

๒) พระมิ่งคงตั้งตัว ไอรการคร้อน พื่อในระชุนของ ให้หม่อมขงศรี

จะอยู่ไปขอไม่ห้ามคอกักคุมท
พระครัดพดางทางหาเสนาญ
ตั้งท่าหม่อมมณีน ให้ครบครัน
ตั้งรของของเรายาวสามเดือน
เด็ดธำคร้อนหนหงคณงาม
เข้ามาในได้ตั้งค้ำรับตั้ง
ดำท่งมงหือของชฎบฏช
ทงรงทงของเรื่องเคร็ของประคิบ
มาขอททาหนาวงฉวนทงรอย

ตั้งคนตักทักของประชงคองกัน
มาตั้งให้จัดพดพดธนช
ตั้งกำนันร้อยดำประจำการ
เขาแต่งเป็นตำทรงได้รงฉาน
ที่ชำนาญฉวนวาในธำคร
มาเตรียมพวงพรชมทพดธบฉดธอน
มขรรจกร ฉนแทนตั้งฉวนฉิ่งพดช
เช็ชฉฉำคร้อนระชชโบระฉไรฉฉช
ตั้งเตรียมคอบพระไรระฉศไกร ฯ

๑ ฝ่ายโศภนจันทวดีนารีราช แด่นั่งว่าทถกน้อยจะห้อยให้
 กระจากองทองด้านตามกันไป เป็นคนใจก็กระชดจะกัศถาน
 จับตุ้รางค่านางต้นมกเดียงพร้อม
 ทั้งคนกต้อมกต่างเดียงดวณเดียงพวย
 เจ้าสร้อยขานายเจ้าหรมบังคบัการ

ตรวจเครื่องอาณพร้อมเพรียงจนต้องเกรอิ

เร่งให้คนชนตั้งตงกำบัน ทูก้านน้อยใหญ่ดีใจห้อย
 พยุงวางต่างคนมาดแอ็บ หม่อมหนึ่งด่างพลัดจตประสง ๑

๑ ฝ่ายพระหน้อยคีตวอดิศร์ ถัดถงกรรณพระนงเจ้าที่องต้ง
 ถัดคนขับทองระของชวเกศ ดวถัดคทวงเครื่องประดับคอบวม
 แดงถดงามายงพอยถัดชงกษัตริย์ ชดหัดนพร้อมพรกนทงดำน
 นางใจกตถกนชอนนชกอยศทกน ถ่านางงามนรกกถษณา ๑

๑ พระมคฺราชมาทรวงกตถษทริย์ ถัดนชดศตวักไว้หนักหนา
 ทถบันเป็นองตางตางตงชกถนมาค้ำ ทงนคานนารตรอวยพรชย์

คงไปค่นาคคีตวอดิศร์ ขย้าเคียงชคชนชองให้มองไต้
 ไต้หบประพระบิดาคังชาตย์ อวินภยักถาดแคถวชย้าเมี้ยวพาน
 ทงตำนชงศทวงตดับชกฉวาท ประยุมญาคีใหญ่นชอยหตชยงดงสาร
 พระมคฺราชมถตรงศทงวงศวีราน พากนารมาต้งตงนาชา
 พร้อมดะพรังทงว้อยชชยงด้าง มรณนางถัดจะนบายรักษชา
 เดียงททวราชนให้กชงโกถดา บันตัญญายิงตบถนันตัง
 ออกกำบันถนชชงกตถองกระทิม ประโคมศรมกวนแซทงแคตตงช

ตง โฉบได้ไหว้พดมนภครา

พระพ่อพารนอะเมาะเกาะกาอิน

ที่เทศชอยู่สู้รบไม่หุดบหลก

มันมาออกกตแแบกระแด้ตั้งขู

เปรียบเหมือนชนเหยี่ยวฉวยจวปลาแดงพามัน

หน่อพรมทรกับพระนงออยู่ห้องโน

เสียงจวาคุนผลุนออกมานอกห้อง

มันโฉบตองอนุชาพาไปได้

ตุ้ตธำครวีนอกตภพระทษ

ฉวยได้ไม่เก้โถดกระ โคตมา

อินชหตงมามงกรกถนถบ

ตงนารับความคิตรีนิษฐา

โถดเด็องเงอไมเท่าชองเจาตา

รื่องทวยจวักเตาโรกัไม่วาง

มันกตบกลมรมจบพระวรวบ

ทงมวรบไปกยัดตะบัตหาง

ทงศวบกฉกคายมันฉวยจว

พระธพองภาวนามทามนค

ทวดไมเท่าตบตคิงกรตกรช

พชกนภกยวราศกตาคองทหม

ฉเด็กรายฉวยปรานไม่ทามท

คางทงคนเด็ยฉมแด้ฉบนไป

พระอนนชองตองชองคชนทรงมา

พชกโยชฉวยคตาในนาโหล

คางฉนถากำปมันไมบรตย

ทงน่ายไพรพรอมตั้นกยนค ๑

๑) ถอนฉมอช่อใบฉนได้รชก

จะรับชอกนฉวาพากันท

พชชากาศฟ้าตเบรียงเด็ยฉฉน

เห็นคณคคฉชวฉนฉนฉนฉน

แด้ฉรื่องฉฉฉฉฉฉไปจะโถดฉ

ชวฉกนปรอบอตุ้พฉฉฉฉ

มันพฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

กฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

เทพไทใช้เรามาฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

มันบ้องกฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

คฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ท่านช่วยต่อแก้พอให้มันได้มา
 คงควาแก้วแว่นตาทางขวาซ้าย
 บังเกิดแรงแรงณรังคทองคงทน

เราจะฆ่าตัวนายให้ว้ายขมมี
 ไปกันกายดำรพัดไม้ขัดค้น
 ถัดจับคนเขาก้อนเหยยอนกำดัง ๆ

๑ ทนอักษตริยครตีว่าถาเรนนั้น จะต่อมันมาให้โตคงใจหวง

แดงปราดัยโทพระนงเง หือองบง
 ถาตมนเดือมาเวธอก

ถาขบดังพดไกรทองไพรมาย
 อยาแดงหือกรบพุ่งเหมยอนมุงหมาย

แดงแดงอองคกรวงเกาทนที่คนเขาคองวช ดั่งพิกถ่ายทรงพระยามำบังกร

ดั่งมคะเนเทวดาพวชนเกาะ
 กิ่งปากถาฮาฮาตักดำกร

ถ้ามอเฆาะเรารินเนินดังขร
 อุนเผ่งนงบงขรเงยอนกอนก็ถา

พระหินอนากถาของตรงเขาถา

ทูลถาถาแดงเป็นเพงฉา

เห็นมเดือเทือใหญ่เขวเออว

กรวาควนายพอนรายมนต์

คงเฮยวอองคกรวงถนถาที่นที่ตรงบ

ถกขมบไม่วะกาเอหาปดายขม

ช่าอถกถนเดือเห็นเทือทอน

ถนรายนคณ โห โห ไกรชา

คำรณเรองกอองถกถะอถไเอ

พระทมนโตเห็นชอกนอถกถา

มเดือรายหมายจะกนบนชอกถมา

พากถาเบรียงเบรียงถาเนองดัง

ถกถนเดือเนชควทงหือวธาต

พระทมนถลชนชมคด้วยดั่งมถวง

เขาชวถกแดงแว่นตาถาถาถะตง

โตมาทงถองชางถ่วงวถาถ

เป็นแดงระพุดุพรายประกายแก้ว

คองวถนถกถนถกเอยวบางเขยวชวถ

พิศเพงเปดองปดอตุตงคว

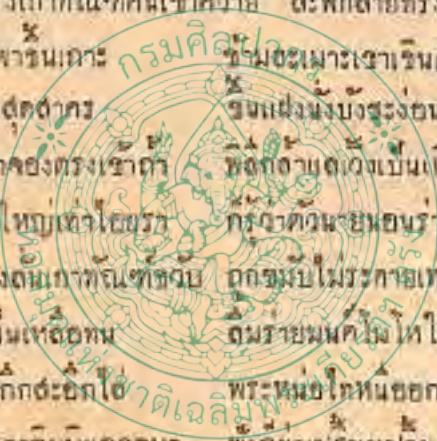
ดั่งมททวถเวฆาเชอวธาต

แดงเดคถนถนคณไมเห็น

ขบมาเดณ โยนฆาตคิงวธาต

ถงถาเนาเขาเรนเนนกร

ชามนทถกถาบนไมทนเขน

กิ่งแข็งความสามถ่วงได้คงเนตร
 ตูเปตงปลั่งดังดาวราวกับเงิน
 พระย่นแฉ่งแฉ่งตามห้วยกษ
 ภายตั้งขลุ่ยทวรนตั้งทันทาน
 ค้างรับแก้วแฉ่งเนตรจากเชษฐา
 พระย่นซาอำมณัต้อย่างไร
 ซอกจากห้องตองยกกรกเหล็กใหญ่
 ค้างเรงรชนชมด้วยดมกค
 ดนหรือแรงแรงเรยอจนเข้าวัด
 ดึงตั้งกว่าห้าศอกจะชอกค
 แฉ่งเชษฐาหารณมายังข้างนตาค
 ทำด้ายด้อยขวยกรตุงทองไร
 ๑๑ แฉ่งชอกดำกำนเป็นทองแดง
 ดังเกตุศักดิ์ทวรนัญชากร
 เขาเขศนคควันแฉ่งเมของมตกราช
 ให้ด้นชงรชองถามความดังถา
 เราพอกพองกองตระเวนเมของมต
 ชมกระเนเด็นกัตไต
 แฉ่งรับชอกเหล้าชาวมตกร ไรศึกเดธ
 กระจมาเข้าเจ้าชวคพระบิดา
 กองตระเวนเงินจิตคตตั้งเกตุ

ของวิเศษชูให้มายแฉ่งไพรเห็น
 ค้างเรม้นหมอบกนชมกุมาร
 ใหล้องรักถองชองคด้วยดงถาร
 ดชองกุมารชมยชดด้วยไต
 ชมจินดาแพรวพราวส่องแสงใส
 ถนจะใคร่คดเอนให้เห็นฤทช
 เขาชมได้คไม่ยากแฉ่งกหนัก
 มานงชคเชษฐาแฉ่งวาท
 ทนพระราชาในถาน
 ชองคพระพิทศายประธาไต
 มาคคคคคเพชรรคินจำรัสไร
 มุกหัตถ์เห็นรชองดชองกุมาร ๑
 ไรพ่นแฉ่งเกาะภาวณถนถถาม
 ถนประมาณถามเคชอนไม่เกตุชนคตา
 เห็นเวยวราชตระเจนรายทองช้อยชวา
 ราชพวราชรับชองแฉ่งรชองไร
 นชาคคทริชานาวามาแต่ไหน
 จึงตั้งให้ทชดชมชองรชวา
 พระทชอนเมททวรนชคโยรธา
 แฉ่งเรชามาเกิดจะเด้าให้ชไต
 ฐวาทศพิงคพิทราหมณคตามวิชัย

เสนาทูตมุดความตามดำเนา	ก้อยบรรเทาชนด้วยถ้อยหลายเวทนา
พระอาหาชวณนัถมรด	เสวยหมกชวด้วยตักด้วยฝา
เห็นชั้นม่นพนพังกาองยา	พระโรคาคงจะหายเหมือนหมายไฉ่ ๑

๑ พระพิงกำจัญ ไทชนอน จึงมอณณพุดจาชธมาถัย

เป็นจำเพาะเคราะห์กรรมกระทำไฉ่	จึงมิใคร่รักษาพยาบาล
ซึ่งองค์พระชนนืรับตั้ง	โหระวงปากชวด้วยชวฉวฉว
ถ้าชวศึกชกโหมมาโรมราช	จะตอชวศัพทไหญบเย็น
แต่ชวการผ่านเกล้าเนาหรือหนก	ให้ประจักษ์แจ้งชวชวชวชวชวเห็น
จนเสนาชวจะไม่ชวชว	กรรมพระบุญชวชวชวชวชว ๑

๑ พระทรงพระตั้งมหน้าหน้าใหญ่ ให้ไปชวกับมเป็นชวชวชวชวชวชว

ชวชวชวชวชวชวชวชวชวชว ให้พกมชวชวชวชวชวชวชว ๑

๑ ชนเรองราวชวชวชวชวชวชวชว ชวชวชวไปประณคชวชวชว

พชวชวชวชวชวชวชวชวชว และชวชวชวชวชวชวชวชว

ว่าทพทวเจ้าประเทศทุกชวชวชว	มาถึงชวชวชวชวชวชวชวชว
แต่ชวเมชวชวชวชวชวชวชว	ชวชวชวชวชวชวชวชวชว
นางชวชวชวชวชวชวชวชว	ไครชวชวชวชวชวชวชวชว
ชวชวชวชวชวชวชวชวชว	ชวชวชวชวชวชวชวชว
เมชวชวชวชวชวชวชวชว	เมชวชวชวชวชวชวชวชว
ถึงเมชวชวชวชวชวชวชว	ชวชวชวชวชวชวชวชว ๑

๑ นางรชวชวชวชวชวชวชว เมชวชวชวชวชวชวชวชว

พระทชวชวชวชวชวชวชว ไครชวชวชวชวชวชวชว

๕ ทงกของหม่นพ่นตักจตมทบ บนหอรบรายบ้นกของพนไฟ
 บ้างเทียบรตคชาฎกน้ำช้าง พวกขุนนางครวจกั้นเดี่ยวงหว่นไทว
 ของห่งห่งห่งม้งกระแคชอกแซไป

ทำงเตรียมไว้เดี๋ยงดรรพบดงคราม ๑

ตอนที่ ๒๙

ศึกเกาทัณฑ์เมืองผลึก

๑ ฝ่ายฝั่งตั้งกาพวกข้าศึก	ดวนเทิมฮักห่างหาญชาญนาม
ถ้าเวรบริกจากขงมหญิงงาม	ต่างรบข้ามเวรมาไม่รำไ
กองเขตคงกรุงผลึกเชิงครกครน	ตูดตงขามนหารดาไหล
ด้วยหลายเมืองเมืองแน่นแค้นไว้	พลไพร่ไหลต่นันตึง ๆ

๑ กองตระเวนเจนนาวาทางทหารชัย	เที่ยวแค้นต้อยแด่เห็นทพมากบดีย
เป็นทมนแค้นแน่นหน้าตาบระดัง	ยังร้องโหยงแค้นตามมาหาตามทาง
ซึ่งปรีทษาว่าศึกเห็นฮักหาญ	พระยศด้านตตถกกรตธวาง
แค้นต้อยต้อยหนอยแค้นอกขบพดาง	ไปนีกทางปากนงท้อฮักญ
แดงชานโทโยธาตญญูรบ	แค้นตตตตตตตตตตตต
ต่างปลตอยบันครนกลน รอนมกน	ถูกถบมคตมคตมคตมคต
มนปลตอยบันครนกรกตตตตตต	ตระเวนตตตตตตตตตตตต

ถูกเจ้าเผาเต้ากระโถ้ฝังไผ่พัง	พลฝั่งตมตายตงหงดอยพัน
พวกกกของหนุขนพลเมฆงวี่ด่า	เขากตมกตตตตตตตตตตตต
ตระเวนหนอยชยรบรบรบรบกัน	ตตตตตตตตตตตตตตตต

๑ ฝ่ายพระหนอบพิตรยศิศ	ตูดตตตตตตตตตตตต
กับองค์พระกนิษฐาณชาชาญ	ตตตตตตตตตตตตตตตต
พลเจ้าศรตตตต หันเหลดตตต	ตตตตตตตตตตตตตตตต
ตระเวนค้ำพานจะหนอยกตตต	ไฟรบรบมกนกระชนม

พระตกใจให้อำมาตย์ประกาศตั้ง
 ออกบรรษัทฝรั่งเมืองดงกา
 ต่างจัดแจงแต่งกายทั้งนายไพร่
 ออกกำบังฉนวนบนเตียงกรมเทว
 มหาศรเดกเตกนพพันหาร้อย
 กิษณุตของศหงศ์นรา
 เคยเรียนรู้งรับดงหอบฝน
 บางมวงจุกขุกกระเด็นพันทางเค
 ด้ดดำครัดธมดองพระธมธม
 กมารพิตเตงแปดองเบนชาย
 ด้ดดำครกรกมไม่เท่าแก้ว
 ขนบนหงดถึงนาทสามองค

กำบังทงรชยราชอยู่ชายชวา
 พวกโขนชาหมตทิวโมกคตเกรง
 แต่ฉนวนใต้เตียงเกาะตู่เหมาะเหมง
 บ้างร่าเพลงแหดพหลาดให้ชวมา
 ฉนวนใต้ธชยดงวาทหาญชวา
 ของศตหารชยฉนวนฉนวนเด็กเด็ก
 ค้างร่าบุตรนเรงร่าประธำเด็ก
 ตามแต่เด็กเห็นแบแบเป็นแบบคาย
 ให้อมดธชยดงวาทประธำนธาย
 ด้ดคตู่พายดกแหดงพระแดงทรง
 ด้วร่าแด้ดดำคตงวาทหงด้
 ใ้เป็นกรงคตงของวังกตงรบ ๑

๐ ฝ่ายเสนาการเวกเขกอำมาตย์

เห็นเรอจกคตระเวกนแยกแตกคตระหอบ

ไม่หตงเดงมรียงระคตมเขาดมทบ
 หตงมทวนบ่วงปะประททพ
 กำบังบคพิคตงเดงมรียง
 พวกฝรั่งองคฤชโถหิคดำค
 รนดำไหนไพร่นายตายเป็นเบือ
 พอทพท้าวเจ้าอดำคมากฉาดคตม
 พวกกมารร่าญเรงเรงชงชย
 ฉนวนเวรววดหวดพาดเดงฉาดฉับ

ยังมีพรบริษัฝรั่งเดงมรียง
 เขาชยดงด้ายไรพตได้ตง
 พดทตงโตคไมจอนดงเรอ
 ใครไม่อาคตคคานทหารเดือ
 ททตชเทือดองน่าวายคดำไป
 เขหือมหือมให้อมเดงมรียงทว
 โตคทรนโตคบนกำบังได้พันเทง
 จระบริษัก็ไมทนฉนวนร่นแฉง

ผีร้ายวายปรารถน ไม่ทานแรง
เจ้าวิเศษฆาฏกตองเว้งกองรบ
พอมคราห้าพันประจัญบาน

จำอันแรงชอกชอมเข้ารอนราญ
ให้ตั้งทบซ้ายขวาโอบาหาญ
จะหักด่านไปให้ได้ครึ่งใจจง ฯ

๑ ฝ่ายทัพท้าวเจ้าประเทศทุกเขตแคว้น

เห็นทัพยกยกทหารชาญณรงค์
ด้วยจะใคร ได้มูหุญซึ่งกันรบ
เดียงทหารชานให้เป็น โกลา

ต่างหักแดนเข้าถึงฝั่งตงประดังค์
ทั้งเอกองคเจ้าเมืองหนนเอนงมา
ไม่ตั้งทบถ้อยทัพประดีประดำ
เห็นโยชารวมทั้งเขากองไกร ฯ

๑ ฝ่ายพวกพอบุรุษเชิงเทินเนนหือรบ

เห็นกองทัพคับคองขงใจ
ถูกด้วยไซ โยทกรวดคาตง
บันบ้อมเบรียงเดียงตงตงพด
ที่เหตอตายนายค้อนเว้ง
ด้วยห้อยทัพชนบแต่เนนหนนค

ตงหนนคองคองมัยนงใจ
พอรณโกลาโดยยบเนนครนคกร
ตงตงกตาคกลางตงตงมุดค
อีกชาศักคณตายตงตงพด
บางตงตงคณนยงตงตง
เจ้ากระชุนเชิงเทินเนนกำแพง

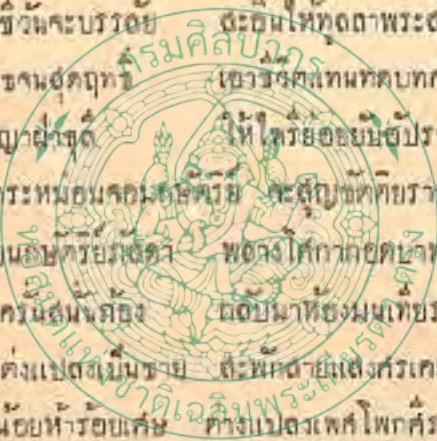
พวกรักษาหน้าทัพไม่หันตอบ
ถูกไฟร่ายวายุวางตงกลางแปง
เมฆงมะหุงกรุงเตนกูเจนชว
ทางยกชอมลอมรบชอบปราการ
ถูกบันตบยงยอยมชอยชชตม
เดียงชาศักชักให้มือง โดเนน

ยังมีรบรว่าดาบกำซาบแดง
ที่เหตอแรงชอกชอมเข้ารอนราญ
ดำปัดจวดยาดวมกตอหาญ
ทพดตงนอชอวงเขาริงแตน
ชงระคตคชคณนคณนคณนคณ
ถ้อยหตาดนหตอมรบตงชวกรุงไกร ฯ

๑ ฝ่ายสุวรรณม่านดำวราช

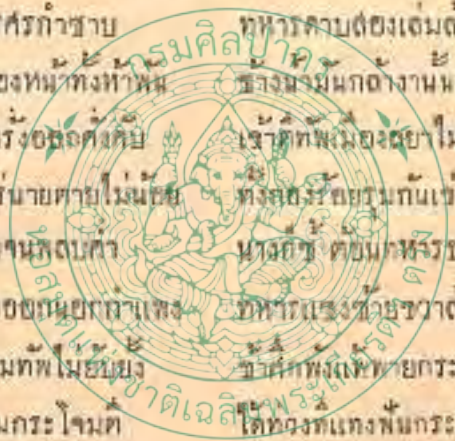
อยู่ปราสาทเดียงรบพิภพไหว

ออกข้าหักอกกันแต่แรงพระทัย ครองเข้าไปแทนศรีคนพระภักดา
 บังคมทูลมุดความไปตามเรื่อง บัดนี้เมืองใหญ่หนีขยริยภาษา
 มาพรางพร้อมดอชมรมชบรชบพารา ยิงรบราชิงปืนเสียงกรนเกรง
 พระอภัยได้ฟังวาจาของเขา ไครใช้เจ้ากับดั่งนมมาข่มเหง
 จึงพอกพียงขงของนงคองคองเงง มาครนเกรงคราวนโมไมใคร
 พระศรีดังพาดทางส่งรอดดำรวดเขย แดงกเอยดิมของคักด้วยทองไหล
 ดั่งดำรงนางอย่างชั่วนจะบริวดย ณะอินให้ทอดตาพระดำมี
 นียงจะชอที่ดยทชจนอ์ดฤทธิ เขยวรสทททททททททท
 รชพระคณบุญญาเจ้ารอด ให้ไครยออยบขปธา
 แม่นดังบุญทุดกระหม่อมกรอ์ดอ์ดวย ะดัญชกัทยราชพระค้ำงนา
 รชม้วยมรณกอนอ์ชวยรพหิดา พดางไค้กาเกอขบงทไมคธาคคถาย
 พอ์ดียงบทรนคณคณคณคณคณ อดบมาหิงนมเพียรจวเขยรฉาย
 วัชคตของศทรงแดงแดงไม่มราย ะพิทคยงแดงกรเคยรชนรณญ
 ทงสาวไรใหญ่ชอยหารอชเกย ทางแดงเพค้โพค้กระเซเหมือนทหาร
 ถือเกาทันที่ด้นทค้หัดชานาญ มากรวบกรานเดรัยมเดรัจเดรัจจว
 ออกจากวงดังหนงของศพระทรงยศ ชนทรงรดเนาวิคณประภักดร์
 รชนางเห็นแดงดังถางนกร ชัดคเวคินชบรชบก้าแพง
 เกยวศรจพดบนเรงเทนเนินทอชบ จนจวงพดบัทนกรกัชอนแดง
 เห็นทหารด้านเห็นอนันเห็นอ์ดแรง ษาคักแกงเจ็บบ้วยองม้วยมรณ
 ให้หุยกัทชบพทพทพทพทพท ชนรชนรณญรวบับดตบัสถอน
 แดงไฉมยงดงจากรอบทกร เทยวได้คณโยธาเจ้ารำถ

แฉ่งแดงคุดคุดคนพดราชา
 บ้างถอนขวากถากถอบเราตอก
 บ้างบั้งป้ายบันไดไม้ไผ่พาด
 ทรงแหดหน้าดาวจ้าวทวนเจ้าธนูแฉ่ง
 นางคักฮี้ ฮี้เห็นหนกนัสนัน
 ค้ารพลาถนางกษัตริย์มาจัดการ
 ทรงพดโตโตมรศรัทษาบ
 กบทวนทองก่องหมากงหาพ
 เบ็ดประคุดพรพองออดคงคัย
 เทยอด้วยไต้ไฟรนายตายในนชัย
 โยธาหพรบรบนกตบค้ำ
 เร่งรถทรงตรงขบถนัยกถาแห่ง
 เขาหักใหม่ ไฉนทัพเมยบียง
 พดผดฮักใหม่กระ ไฉนค
 เจ้ามะหุ่งกรงเตนแผ่นตวาด
 จะรังพดขบรพองเฮากรงไกร
 พดพบกับทพพระมหเด
 เดียงศรัทศรินบงคังบงบง
 งงตำรพระมหเดยขุทตอม
 จะเขาประคุดบรภกม
 ทรงร้างมากดำหาญทะยานยุทธ

ถวนเขย่มฮักหาญรบไม่ทอดหน
 แฉ่งวณมิไรดำหรับฮักถางพง
 ชาวเมืองฟ้าเตพ่นมันถักด้วยแฉ่ง
 ต่างค้อยแย่งชิงกันประจัญบาน
 ไม่ทอดเทนถนขนาดจะหาหาญ
 จะตานทรานทพทอวงระดงพ
 ทหารคุดบดขงเดนมถวนเริ่มร
 ขจรมาถนถกถางนทวอ
 เจ้าตทพเมอธยาไม่ถาถอย
 ทรงลขรยอทรนกันเข้าพันแห่ง
 นางอช คตบถหาหาญก้าแห่ง
 ฮักหาญเร่งด้วยชาวถวนนาร
 ฮักทพถนทพทอกระจายกัน
 ไต้ทวงทแห่งพนกระขบไป
 ไต้พิฆะคพดขบขเดียวทอนไหว
 พดไฟ ไต้ถนถนคัง
 เจ้ารมคชชชชาวทกหน้าถง
 เพลงจะพงแผ่นทกพคขบรภก
 ฮักฮักหอมหุ่มทพโงชบข
 คชขแยกกันรบรบทุกทพข
 ฮักถดโตถนเดียงทอนไหว

๑ ฝ่ายเทพพระมหาดุสิต
เห็นพวกพ้องคนตามมาตามทาง
ทราบข่าวองค์ทรงยศโอรสราช
จึงหยุดยั้งตั้งมหาเสนาไม

รับยกข้อมมาถึงเนินเชิงเทียนขวาง
ให้ขุนนางตามดูว่ามีไต่
พระนางนางอินทร์จะมีโทษ
ไปบอกให้ทูลแฉงแจ้งคดี ฯ

๑ ฝ่ายพระหนอบพิตรอดิศร์
จึงรอรวยงหยุดพวก โยช
ลงจากหลังมังกรต่อมหหาร
ชวนราเฝ้าชาวบุรีแฉงอตา

ผู้ดำครุฑฯ พระมหาด
ด้วยอินทร์จะได้เข้าเฝ้าบิดา
ให้หมอบกราบบังคมทมิเกล้า
ทูลเข้ามาขยอขอพดขยไปตาม ฯ

๑ นางกษัตริย์ที่นำพระหนอบ
ไม่เพียงผัดบดาตั้งงาม
ลงจากรถทรมวงหัตถ์
ประคององค์ทรงขมรดวง
แล้วโถมอุบอุบอมถนัมพก
มาช่วยแกแฉงโคพันภพ

บุรุษครุฑเอย่างมากดางดนาม
ทหารตามแต่ดวงนเด็กเด็กทงน
หมอกษัตริย์ที่นำนางรับขวัญ
เป็นงบดองทวคนชวอด
ยังเด็กนุกเด็กทนามาตั้งดาร์
ราไมนารดาหมายว่าอวยขนม

เพราะทรงฤทธิบริศรองอุรวิ
ครนโพธิ์มาเข้าตาจน
จึงให้ทวยรองคงอยู่ตาม
พระอุภยาอย่าละห้อยนัยพระทัย

ประชวรหนักดาร์พิศจะจักช่น
ต้องคุมพดรบพุงถนกรงไกร
คอยภูบาตบิตรงคัยะหลงไหล
แนนไม่เกยจกนคืออินททา ฯ

๑ ผู้ดำครุฑอันจิตด้วยบิตุเรศ
ก็โรราบถวามภวานพระมารดา
จะขอรับดับเซญเป็นจระ

นำพระเนตรพรางพรายทิงซ้ายขวา
ซึ่งก็มาตึงดอมบิขมปรากฏ
มิให้พระภูจนาดเดี่ยวราชฐาน

เดินขยับน้อยพลอยรบคตบได้
ยังฆ่าตายนายค้อนเขี้ยวอนวัน

ผจญผู้ใหญ่โยธาให้อำตัญญู
โจนประจัญจับกุมตะตุมบอน ฯ

๑ พระหน่อขนาดข้าของทรงตั้งนชพ
ไม่เท่าฟ้าตราชดะบนคงพันพอน
ใครขวางกัคคัตตผางเฮาคางโรก
แต่โยจัดเมืองมาเนืองนอง

ควบเขี้ยวบนนายทหารสาญจมน
มานั่งกรกคตตายตงถายกขง
ตะมัตโบททางหันฉัพผอง
เขี้ยวเข้าของตีประยุทชัยทงนา ฯ

๒ ฝ่ายองค์พระมเหสีอุยคตบชน
ให้อาณาภยฆาตของกตงอญญา
บ้างว่าทวนฉวงแหงแผดงการาบ
ฝรั่งแรกแยกกตประจัญรบ

เห็นกตอชมตูกวักเป็นหนักหนา
ยกโยธาอชกรวยรบตมทบทพ
ทงคตงคตงโคตพาดเอียงนาคฉับ
คตอชรบรบมตะตุมบอน ฯ

๓ ฝ่ายพวกเงารบการวาดำประชิด
ตางมรดงคตมพุดพองนกร
เห็นชาวเมืองเค็งเค็งแค้นคตบ
ทงชายชวาหน้าหลังประคต

รวมคตกรทพชนทไปนคตก่อน
หลอญชชนทงมาทงชาน
เขี้ยวรบรบพระมเหสี
ชวาบรบคตพลคตกระจักกระจาย

แต่ชุนพอมนกรเดินใหญ่
ช้างเผี้ยวหญิงยิงชุนชอญชชาย
บ้างถกงอวดหวาดแหวอดแค้นดำหัด
ไม่ทงเจ้าครวาททงอชบจน

ยังกุมไทรคตอไม่หันหาย
ชยุเวียงรายรบเรดคตชคตม
จนเอชคตหยคตชคตชมทุกชุนมชน
คตชคตทงทงพันประจัญบาน

พอทัพท้าวเจ้าดำถ้ำอ้าได้
นางโหมยงกตงศรเขี้ยวอนวายุ
พอดตมตูกตูกท้าวเจ้าดำ

เขี้ยวมาโคตรธท้าวทงหน้าวาน
แต่หัวหน้าผจญแผดงทนายนายโยช
ไม่ทันชวาตนามังพาทน

โยธาทหฤตบถกุ่มเขารวมต์ คชงวราวุยในท่วงกลางดงคราม ฯ

๑ ฝ่ายโยธาภรรวารอกเขกข่ามาศย์ กับหน่อขนาดริงร้อยในดงคราม
เห็นทพพระมหาดอกกคาม พอกพด้ามเนืองพร้อมเวลาด้อมรบ
พระตกใจให้ถอบทพทหาร หันชอกคานนางมาดัดคตบ
ทพมะหุงกรุงเคนเกณท์ด่มทบ เข่ากุ่มกตบกลางดงครามแปลง
เอียงทหารคตทหารทรยานยุทธ แถ่วงอาวุธหอกดาบระวางแดง
บ้างรบระบอบองกันบางพันแวง บ้างชิงแย่งเขยคยัดดัดคตทาง
แต่หน่อขนาดธำของทรงธมธก เขาเดอบริกคตคตคตคตวง
ฝรั่งแขกแยกย้ายบ้างชายวาง พชแหวกทางยอชมาโตมันได้ตาม
แต่ข่ามาศยมหากเสกตถกใหญ่ ชยอโมเกิดอวากนพนตมทตาม
กุมารวากดาหาญรบดังคราม เกรคคตตามทกทบองกายกน
พอเห็นพระมหาดอกกคาม รบคตขบขมาทงคตคตคต
เขาดยเดโพทงครน คตขบขมคตนางพระยาอชุนหารัด
พวกราชคตชกโหมเขาโจนรบ พระรบรบคตคตคตคตคตคต
โลธางหนามารางหตงเหมชมนคตคต คชงขบรบรบพดางชยูกดางทพ ฯ

๒ ฝ่ายพันชองดองกุมารชยุดานตมกร แต่คตยุดัดดากรชนไม้ทตบ
คนรุงเขาเผ่าชระเงงองแดงบ ไม้เห็นถลบกนมายงอวอรณ
คจกพดคตคตคตคตคตคตคตคต คตคตคตคตคตคตคตคตคตคต
พระพนชองดองทชคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคต
เห็นด่มทบรบรบคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคต
ฝ่ายฝรั่งพร้อมมารัดคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคต

ค้างคอกใจให้ทหารเข้ราญรบ
 ผึ้งแรกแยงย้ายดมคายยับ
 กามถึงของศกทรงเศษพระเชษฐา
 ทงพนของรังเร่งชุนเดิน
 เป็นด้ามทพคบคองทงคิงดาบ
 พวกไพร่หันพถ่านไม้ทานทน

คัดมทบแทงพันประจัญจับ
 พอพบทพทชนาแคระคร์
 เจาทุดำไปช่วยพระมเหสี
 ให้โคมก่คักทางไปกต่างพด
 ยิงกำซาบคั้งตราตังห้าฝน
 ค้อยออ่อนแยงย้ายกระจ่ายไป

๑ เจ้ามเหสีกรุงเสนภูเวณควาคี
 ให้หนักดบับรบสมทบใจ
 นกควาคีถูก ไกรทกใหญ่เต่า
 กำแมงจางาขายให้วายุปรารณ
 ปรีกษาพลาถ่างองศทรวงอินทร
 กุมารีพนางชวางนขัยชชาย
 ถูกพระชงฆองศทาวเจ นมเหสี
 เจ้ากรุงเสนแผ่น โฉน โจนทรยาน
 นางแทงถักชกกริช ไฉหิตฉัต
 พวกฝรังทงปวงบังชวงชิ่ง
 แต่องศทาวเจ้าตวาคีประมาทเด็ก

ตอนทวาคีพดธพชเสียงทวนโหว
 แดงแดงไปเห็นพนชองตองกุมาร
 เดกตักเจ้าก่คักทากถ้ำหาญ
 พดททหารกัจะแยงแตกกระจ่าย
 คุดรเข้รยพันอนจกประมาทหมาย
 ค้างคองด้วยกริช ด้วยชานาญ
 ตกม ผดงผดงวงทงทหาร
 เข้คตคานตคตพนไม้ทนยัง
 ผดงทวดตวงนาประสาทหญิง
 แแบกเจี วองเสียงวอดคเทยวพดคแพดง

รัชยาชวาตา โทมเข้า โจนแทง
 หนอกษคกรหัดชยกได้ช่า
 ด้วยญกช.เกวแวงตวาคีราญรณ

ถ้อยพลาถแห่งคข้างดระเดมด้วยเข้มแรง
 ก็พลาถคแพดงพดงพดคคกชอด้ตร
 โคคตงปล่าเจ้าตวาคีพดคด้วยศร
 จับผู้ใดให้ชอนทงชอนทรน

พอวางมือหรือแรงคะนองผลุด

พระชนมชีพาไฟโรเจ้าโศก

๑ อิงคพระดัดดำกรเข้ารอนรบ

พามารดาตาเดียงเจ้าเวียงชัย

กวกพระหัตถ์ครัดเรียกมารมรด

พระน้องย้าวฝรั่งมัจจาทาด

๑ ฝ่ายโฉมยงองค์มิ่งมหิดล

ถูกเกาทัณฑ์ทงตมแกตองแฉะพระทัย

ค่างหยุครถดของค้ำวางนึ่ง

ให้เดี่ยวชานฮาบาคศรียพชยา

แม่มถดถกรนอชโยมิได้

ตักกรหนงจจะมรเฒ่าชาน

แต่เวเขียงโหดให้ตดกเผลอเจ็บ

ดุดดำครถอนชะอนกตบมาศา

พระมารดาชยาพะวงทรงวิตก

มิให้เขาเข้าด้อมบ้อมปราการ

ให้หันอแก่แฉดศรถอนยาพิษ

พอเดียงให้โยธาประตาดัง

จึงทูลดาพาพระน้องต้องกษัตริย์

ค่างกุมพลคนละทีพอชกรับรอง

๑ ฝ่ายพวกเงาะเกาะว่ด่าประหลัด

ทะตั้งหลุดเด่นโตดกระโตคหัน

พวกโยช้แตกตายกระจายไป ๑

ตัดตบหัดกชอกข้างนอกได้

พอแดงไปเห็นพินชองต้องกุมาร

ค่างประณตพร้อมพวงหงททวาร

ฉนรอนรชาญรบรุกด้นุกใจ ๑

เมื่อไพร่ร่มจับรับไม้โท

เอาดไปพนทมิให้อบตา

โตคหัดงให้ชานฮาบฮองดำ

ชงอชดำหัดถึงความดำกุมาร

จะไปโดยาแก่นผดงมาน

พอชวยชานคองมกนพารา

ชงเมอชชชานกนกระทงกชงดำ

แต่ชวนทาทูตองค่างงนคราญ

ตูกจะยกทัพไปโดดั่งหาร

เชิญพระมารดาไปอยู่ในฉง

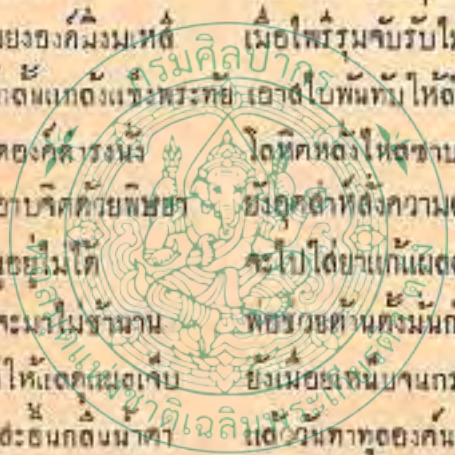
ให้ฉนทหายแฉดเหมือนแฉ่หัด

เห็นทพทแฉคเมอชมาเนอชนง

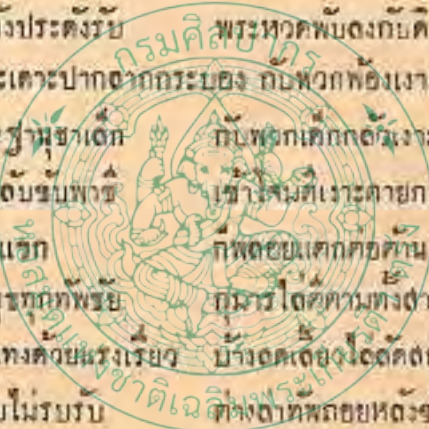
มาทรงอศัวราชผาดมยชง

ให้ดัมชองแข่งหน้าเขาร่ว ๑

๑ กูเวนทงวิดยชวชวฉว

เป็นเจตทพคบคงประตงค	พอกโยชแห่งทณประจัญบาน
บ้างแกว่งง้าวหอดาวแหดมไ้อัแพนไณ	เด็กมันไจนคับคัระณะด้วยราวม
บ้างค้ายกถงวงชุกบ้างคูกคตาม	พดกุมารมีแรงไต่แหงพัน
ตุ้ดดำกรกรนงวไมทางหวด	ตุ้เรวรดกแรงตงวากงหิน
พดนกายนายทพรบไมทณ	บ้างหักถนถมคยาตงกยาบของ
เจ้าดำดำปะหลังประตงรบ	พระหุดคพตงกยคินเฮงตงอง
เจ้าเมองเงาะกระเตาะปากดากกระบอง	ถนพอกพองเงาะป่าเขาราว
อินของคพระกษัษฐาษาเด็ก	กพอกเล็กกถมเงาะตะเตาะหม
แต่เชษฐากถากถนรบพวช	เขารวมตเงาะคยากระชายไป
ทพรวดยาราณาชุก	กพตอยแตกคยคานคานไมไหว
คางวณวงทงฮาวชุกทพชย	กุมารไต่คตามทงดำนทพ
บ้างโถมทณพันแหงคยนรเวรย	บ้างถคตยงไต่คตงคคย
พวกลไทรันหุดมไมรบรบ	คิงดำทพตอยหุดงฮางคงคา
พระหน่อโตไต่รบจนพดคย	เห็นหมอกถากถากถนทะเลพระเวหา
แต่วหุคทพชบยงตงโยธา	ไต่คตรวจตราพรอมททุกคถม
แต่วยบยงตงรายอชูปถายทง	คชยรบพุงบิตทางไวกถางหิน
อินชาวนาตาเตยงถนบยงพด	ฉิเดทรมเขาไมเตยงคตเวียงชย
๑ ฝ่ายทพท้าวเจ้าวธาวชวฉิ	พวยวาคัระตงมาชตาไหว
ไต่คกคยรายเรยงเคยงกนไป	คชยรบไฟพดนกวให้ผอนพก
ทงนกรเวชเหตคคยยงหุดาถน	จะแกนคินคคคาวรเข่าหัญหุก

พวกโยชิตถเทวคนตา
 ดินส้มทรุดลุกซมแดงเห็น
 มีทนต์ของเครื่องทรงของถาวร
 มีนริบรบบกศพระพักฟัก
 ธนธทองนงของของรองโยโย
 โดดงตตพดตคทพระหกดม
 ทงเดบเรยวเคยวชยาจนมาดา
 พระศนหุดตุดหางไม่วางสิศ
 ถึงใครของก้องเดียงจาเนอคง
 เรยงเคนเผน โผนจะ งามกค
 ธงในนาตาโตจับเคปโต
 มนกันหมครตงนคยชนค
 พระเป้านนคประตมคยอโร
 คงเด็กนาชาประศัษะ ให
 มนดามเดยเคตยเกดาดงยเมามว
 ดูกทงคณเมอเคยศุบหุดบ
 ทงพอแม่แดงยศุพรวยพรว
 ทงเรยวตททุกตวตตงเหตอง
 แดงคองตงคองคองคองคอง
 ธนโตตงหียงพมณไมเฮา
 ศัวิตวรณตงเรยญพระนิตตา
 ธอกถาบันพมรชบเทยวตอยเจณ

จนถงถาบันใหญ่ในคงศา
 ถึงโตเผนโยนโตไวทนต์หนา
 โดคถาดงในนาปโต ถึงโต
 พระตวยพดตคทวโจนกถบ โผนโม
 ยายถึงโตคตวตคตชนหาททราบ
 มนคคกตมกตองควาทะมาหางย
 ตงโชนกายกชคปดด้วยกาดัง
 กชคตมคหนึ่งวชนชนบนหอง
 ทงตททงเมยตงทมนวงมา
 หนมกษศรยพอบโตโตคตถา
 กอบจนมาตงทงเทถึงโต
 มคคคคทวาทะหาบไมโท
 เรยคตงโตเตนชามาหาททค
 แดงคองโตตวพางคทงทงทง
 แดงคตวตวตวตงตงตวตว
 มาหมชบพบพอดตตวตว
 ตงนเดบยาวเบนทองแดงยงเรงศรณ
 เฮาไปมิงจะโตชคชชน
 ชนกาบันโยเผวพระเจ้าอา
 จะพาเขาไปมรตคทนต์หนา
 พอเวตตอมค ใหคตโย
 ไปตามแผนททางหวางโต

กับอุกรักษ์กระตังแกแถม
กตบเขมเห็นเป็นจ้าวพาคันนามอง

แต่แถมแถมหมัน ไช้ขุนหมอง
พิโรธยิ่งเรียกถ้าว ไซ้ให้ได้คอ ฯ

๑ ศรีสวัสดิ์รณครันเห็นพวงปรีด

ตั้งคมกริชกรัดฟาดให้ขาดคอ

พระชดหมันโหดห้องของคังคดอ

ระทดท้อทุกซำใจดังไฟกาฬ

คีโรราบกราบทมิ้งคมบาท

เข้เข้าเข้ขาดนอช่นพจนคดียอช่นหวาน

นอช่นบเนตรเชษฐาไปช่านาน

จึงพาหุดานกอบมาถึงช่าน

โฮ โฉมโฮของศพระทรงยศ

อุบโสรถดมของทงต้องศรี

เฝ้าโถมอุบรูปนางอช้อย่างน

มีรักกอดำนประการไต

โฮพระองค์ทรงเตรงกักยศศรี

เวรจุมตบยาปอวังแค่ปางโตน

เมื่อยเยวเดากพรากรากถนโฮ

โผนกรอชกโตมาเห็นหนากน

แต่ครั้งนอปรีดคตังแก

พระทรงเคชไมรักพิศกรรมชมนฉน

พระควมยุคราว่าเจ้ารพม

ตั้งช่นช่นช่นช่นไม่ตั้งมประดี ฯ

๑ ดินอุบทรัดคแค้นแก่กรศาย

เข้กรศาย นางทงนกรชบทศรี

ตั้งช่นช่นช่นช่นช่นช่นช่นช่น

คชช่นช่นช่นช่นช่นช่นช่นช่น

แต่รูปนางอช้อย่างนอปรีด

เขาโวยชดกับพระองค์ชงห้อง โหด

ตอกแก่นนักษกเขาเขาเฝ้าไฟ

พชช่นช่นช่นช่นช่นช่นช่นช่น

นอช่นช่นช่นช่นช่นช่นช่นช่น

นอช่นช่นช่นช่นช่นช่นช่นช่น

พดางนอช่นช่นช่นช่นช่นช่นช่น

โหดช่นช่นช่นช่นช่นช่นช่นช่น

มเหดีทนอช่นช่นช่นช่นช่นช่น

ทงทงช่นช่นช่นช่นช่นช่นช่นช่น

ค่างหุคช่นช่นช่นช่นช่นช่นช่น

นางนคโตช่นช่นช่นช่นช่นช่นช่น

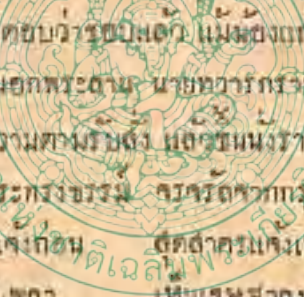
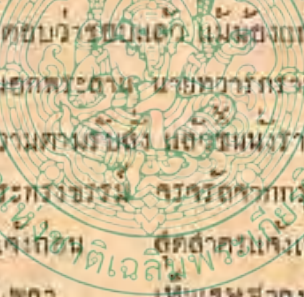
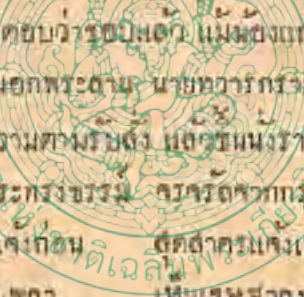
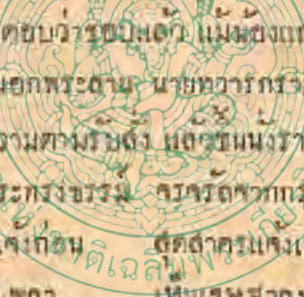
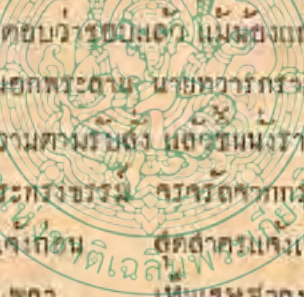
โหรชช่นช่นช่นช่นช่นช่นช่น

จะรอยคช่นช่นช่นช่นช่นช่นช่น

อินของศักดิ์สารทศรมา
ช่วยรบตั้งก่เมื่องเมือเคื่องแจญ
แต่ดวงศิวามารตรนศรโต

กับชอกว่าเป็นไฮรตยศไกร
เห็นจะเข็นหนอเนือโหเชอไร
ไม่แจ้งใจจงยังให้รงรา ๕

๑ ศิวตั้งรณนไม่แจ้งยังแกล้งจิต ตระตั้งคิดความหลงให้ถึงรา
พระหนอชอยพลอยนท่งศรทศรมา แล้วทอดฉาทราบบ้างแต่อย่างน
เมือชอยเกาะพิศดารพระผานเกด่า ไปคองเกด่ามวงมัจฉาทพาทน
ไตรภท ไกรไปมาชอยก่อาบ คนนามศรทศรแกล้งจงแกล้งมา
จะไปถามความคุด ไกรณ แกล้งเมแนชคนางมัจฉา
จะมัจฉามรงค์ศรทศรมา กับชอกชอยนท่งประทาน ๖

๒ ต้องกษศรยศิวตั้งคอบวราชอินท เมื่อนองตวงกวางพามาสดถวน
ไฮรตรับกตบชอกกษานอกพระตม นายชวาทกรบกับบึงคนคุด
พระพรายแพรงแจ้วความทศรตั้ง นอชอนนงวราชภทศรทศร
คองเห็นหนแทนของศรทศรชวรม สรชวธาทกรบชอกกุงนา
โหมมา ไซไปแกล้งให้แจ้วกอน สัตตาศรมแจ้วเหตุด่าเซชฐา
ความคุด ไกรไปรบที่ลตบพดา เห็นเรชฐาอดจากรกบทศร
ด่มตั้งเกดเนศรแดงต่งแดงกรัง มีเซชงปดงเบดงจาร์ตประภัตต
เหมือนค้ำปดงเอเห็นเม่นชอน สัตตาศรมแจ้วพระพโหดดา ๗

๓ หนอนนทกรตั้งด่มุทเห็นพูนชอง

จิงหยุดยงนงประทบทพอบพดา
อินด่มุทตั้งตวาททวชชาติเซช
ทงเห็นเม่นชอนเม่นชยาเป็นต่าศญ

พระพกตรมของผิวชอย่างนางมัจฉา
พระนอชยานชอบค้ำบชกนท
เหมือนหนงเนือแกล้วชอมถนชอมชวญ
ยังเม่นชอนมิได้หมางระคางแกล้ง

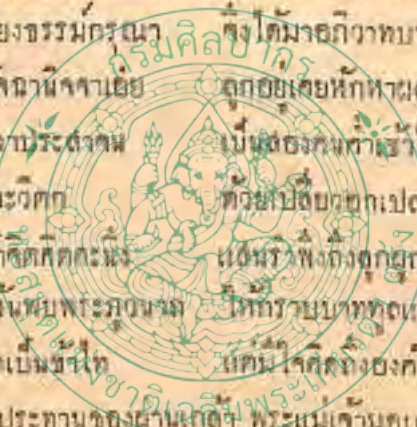
พวกขุนนางแดงดำงกลางนคร	พดนิกรตรงมาหน้าพระदान
ถึงททยเศษประทักษิณบง	พระดงยังชานชลาทหน้าदान
เป็นกรรตวงชวนพระนงต้องกุมาร	เดียงพระदानตักทางไปปรางค์ทอง
เห็นแฉ่นง้าวชาวแม่ช้อยแอซัด	กับกษัตริย์พร้อมพรังกันทงต้อง
ต้นดุมุทรนำหน้าพาพระนง	เข้าในห้องปรางค์มาศปราสาทช้อย
ประณตหงับงคัมภีร์โรตม์	ด้วยมาโนชหน้าอนราชธมาชัย
นางรับชดุมุตรเรตรีญเจริญใจ	แฉ้วด้อมให้กัมเกล้าพระเจ้าอา
ศรีสุวรรณเห็นเห็นหลาดงอวณก	โมลคพิภคกรภวรงค์พระเชษฐา
กอดประทบริบชดุมุตรเดนมุทรา	แฉ้วดาอาชไมเวดงช้อยอยู่ไกล
พอมมาถึงจงโคเห็นว่าเป็นหลาด	นฤมวรดงรามาคะไท
เป็นตูกเค่าทวงพระยาพาราโค	พระหน่อไททงอชงอวณกรัก
แฉ้วเดาความตามนามองการเอก	โคเป็นเอกไฮรตมัยศักกัก
พระนงนอยชดุมุตรดงหนก	ด้ามภักคความมาดงชาน
หมอนรทริชดุมุตรเห็นศุตรา	ถึงวันทาทดพระมเหสี
พระนงรักศักคาวธาติ	จะได้นมให้ช้อยทงอวณ
นางพระยาว่ากระหนวยหนัก	เรญตกรักของแม่ช้อยแก้ใจ
เครื่องหยุกยาหาม้างหรือช้อยไร	พระหน่อไททงอวณของไมคองการ
จะชอศกทกระตาศษบคำช้อย	ด้วยคความรูปร่างกับไฟประดัยมตัญญ
ถึงยกษมชงางประวางคความ	ชอประทานแต่กระตาศษรูปวาคมา
นางคใจไรชดุมุตรนอย	ให้ไปคชยดักกระตาศษดงปวารณว
หมอนรทริชดุมุตรชดดา	แฉ้วแฉ่งมาเมียงมอชทห้องใน

เห็นหัดบดอบหมอบเมืองเขาคองฮาดัน อักกระต่ายเดจาเขามาได้
 แด้วคดักดางปรางคัปราด้าทประหอดใจ พระหน่อไทภางนามหามนัค
 เด็กไม่เท่าตามตักกระต่าย เดียงรูปวาคทัวตริงตยของชน
 แด้วชาคณรายกวยขนม กระต่ายบั้นเป็นประกายอุบหายไป
 ตองกษศรยทศนาเห็นปรากฏ กงจะปดเปดของวบคัมภใหม่
 นางพระยาพาพระนอังกกับหน่อไท เขาห้องโนนังคูประกฐาร ๑

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยมณี เมื่อบค้ำจั่งร่างจิตอดิศร
 เกิดมพระทัยโหวทหวงหวงทวนขม ธีรทอนถอนฤทัยงโยธา
 จนมยามควาฉาษนระวีษร มะดัดคเทรกกุทดาบฮานาตา
 เดียงทหารรานโทเป็นโกลา กณฉาหวาคพนตบปรทม
 รัดกของศทวงนงกวดงนอย เหนศรมอยไม่เห็นเหดาดวงนม
 เห็นตุกรกชศรเวศวิธุมชารมณ มีบางคมพรอมพวงทงยชธา
 เซนนภกมารไฮร่งวราช เห็นมุนาคณวอยางนางมัจฉา
 หวนวาดกนกดะชนกตนาศ จงปญูราถามของคณางนงดกษณ
 ดำมกุมารหอดานตุกฐโตมิง มานอมนังนำเฮนคูปริจก
 นางทอศความตามเรอิงพระตุกรก ให้ทรงศักตทราบดินศวยยนต์
 พระเรียกบุครตุดตองวาทชนฮาดันรตน หนอกษศรยนอเนบชบเกศ
 พระโตมตูปจุมเกล้าพระเมอ พดางพาทีไต่กานตามฮาดัย
 นางตุ๋วรณนิจฉามารดาเจ้า ก่าตรดเส้าเคอิงเรอูเป็นโดน
 หรืออยุดศัรด์วดดีกาจกรัย พ้อเด้าให้บศเรศแฉงเหตุดการณ ๑

๑ ดูตาดากรรอนจิกคคคถึงแม่ มาเห็นแต่บศรึงคนำดังดาร์

ทรงกั้นแดงแจ่มเรืองเคืองรำคาญ	ชั้นพระมารดาจนพันขี้ขี้ญา
ครั้นรุ่งเช้าแตกไปกินไค่น้ำ	คือเช่นคำจึ่งมาอยู่ในกุหา
ให้กินนมชมดุกทุกเวลา	ความประเดียดากจนของชนนี้
แต่ดื่มดุกอุกนชยทอดยได้	ก็แบ่งให้ไม่มีจุฉวคาฤาษี
จนดุกยาอายุได้สามปี	พระชนนเฝ้าความให้ตามมา
แต่พอเด้าเรอเมอของน้องตั้งกษัตริย์	พุนต์วงศ์หวงพระองค์เหมือนวงศา
ช่วยชูบเลี้ยงเที่ยงธรรมกรณา	คงได้มาอภิวัตบาททุกศ
ตั้งฮารแต่แม่มีจุฉวนิจจาเฮย	ดุกอัยเคยหักหาผดามผ
ไปให้ทานมารดาประดังคน	เป็นดังของกินศาษาได้เกลาถง
ดุกจากมานาที่จวตัก	ด้วยขับดุกทุกเปิดาใจฮาดยถง
คงวงเหงาเสว้าจิตกิดคะนง	เผื่อพร้าพังกดุกยูกฮาดย
แต่พอตั้งมาว่าแม่พบพระภองนถ	ให้กราบนำทูลทงคงถองไร
ว่าฮากนมโคมาเป็นฮารให้	ยกนมโคคักถงของพระทรงธรรม
อนบนทของของประทานของฮารถ	พระนมเจามชบใจให้หมอมณ

ไธตั้งฮารนานถตั้งแต่ถตั้งกั้น	จนบวันเวลาตงศาชอย ๆ
๑ พระพังก้าว่าฮารนาตั้งเว	ชตเนตรหยคเหยจะเผาะเผาะผอย
เพ็ดชชาดยในคางฮอกนถนอย	ให้เสว้าตั้งร้อยถวมถดถกถกถกมาร
ประโตมถุกยูกจิตกิดถิงแม่	นาท่างแหเห็นแต่บคุตรตั้งตั้งฮาร
ตั้งฮอนฮอนถนถกยฮาดยดากู	พระวงศ์ฮารนใหญ่ถนอยพอดยให้ก
ครั้นได้ถตั้งวางทางตั้งตั้งตั้งประกาย	เรียกทมนฮารถพนของทงตั้งตั้งตั้ง
มาถตั้งตั้งตั้งถกถกถกตั้งตั้ง	กุมารตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้ง

ฉกษปตยวณเกษวระ	แต่องค์พระชนธาอณกว่าฉน
พระเชษฐาหนีเป็นลูกโตผูกพัน	กระหม่อมฉนจะเป็นด้วยช่วยเนคตา
พระจุกกชคพิดชคพิณเจริญจิต	แต่ฉนฉนทักกรกนันทกัษา
พระตุณ้อยดรอยสูวรณฉนทรุตสา	พิเฉยพามาประณศขทมาฉย
พระต่อนโทโทพิดกษตริย	ต่างกชคพิคพคานาฉงฉาร
นางเตวคณธรมฉานาฉาฉาฉน	เช่นฉนฉนคพิเชนฉางเหิมฉนกัน
พระนงนางต่างฉาฉนฉาฉน	คชคชคชคชคชคชคชคชคชคชค
เตยฉาฉนคชคชคชคชคชคชคชค	ฉนฉนทวงรรมคชคชคชคชคชคชค
นางทอวาฉนฉนฉนฉน	ฉนฉนฉนฉนฉนฉนฉนฉน
ทงยกเพิ่มเตยมา ในฉนฉน	ในฉนฉนฉนฉนฉนฉนฉน
แต่ฉนฉนฉนฉนฉนฉนฉน	ฉนฉนฉนฉนฉนฉนฉน
แม่คชคชคชคชคชคชคชค	ฉนฉนฉนฉนฉนฉนฉน

๑ พระพิงคฉาฉนฉนฉนฉน
 ฉนฉนฉนฉนฉนฉนฉน

คชคชคชคชคชคชคชคชคชค
 วจนฉนฉนฉนฉนฉนฉน
 เหมือนฉนฉนฉนฉนฉนฉน
 พระโรงฉนฉนฉนฉนฉน
 ต่างฉนฉนฉนฉนฉน
 กัฉนฉนฉนฉนฉนฉน

ฉนฉนฉนฉนฉนฉน
 ฉนฉนฉนฉนฉนฉน
 ฉนฉนฉนฉนฉนฉน
 ฉนฉนฉนฉนฉนฉน
 ฉนฉนฉนฉนฉนฉน

กรมเห็นท้าวเจ้ากรมฉันทวงศ์
ตื่นล้มทรยศพลาดมันฟาดตี

เขาคอฤทธารับรบไม่หลบหนี
ถูกอินทรีย์ชวนขับไล่ไป ๆ

๑ ศรีสุวรรณรบกับหลานทะยานยุทธ ฤทธิรุกรบกันเคียงหัวไหล่
เหล็กกระบองตึ้งกูรุษตะบันไป

พระตกใจโจนหนีมันค้ำตาม

สุดดำกรกรทรวงไม้เท้าโถม
เหล็กกรูชนพันใครเป็นไฟวาม

เขารุกโรมร้าวกว้างอยู่กลางสนาม
เหล็กด้วยความรู้ฤทธิพระสิทธิ์ธา

ทอไตทศท้าวเจ้าตะเมด
เหล็กกรูชนนงกเก็บเห็นเข้ามา

ถูกพระเกศขาดคินตั้งตั้งขาว
ทอเขมรฐาพันกายค้อยศดาญใจ ๆ

๑ นายองค์ท้าวธรรมดั่งนงนพพร ไม่ขามเขตลงกระพพพันไม่ไหว
ทงต้องมอดอทรนนานนไฟ

ฟาดฟันไตไฟพิษคดเค็มกาย

ศวนชามาทรงเฮียงยุทธ
ชิงกรมนันฟาดปวาศประกาย

ฉันทกรมทศคไม่หนีหาย
เป็นเหตุร้ายพราวทั่วทงศวน

ตื่นล้มทรยศอับยงวอวาม
คิดแขนชามาเสอจนเหล็กทณ

เป็นเหตุร้ายพราวทั่วทงศวน
เห็นอณโหลงถนฉมขับไล่ไป

ท้าวทมิฬจันตงจันตงมา
กระโจนจับกับพลาดมันฟาดไฟ

พลสุดดำกรกรทรวงได้
ถูกกายโหมมันชวนขับไล่บง

มันชนมาตาตายเหวอนายทพ
ศรีสุวรรณเห็นกระบองทรวงทรวง

คงเร่งรีบแพคตามศวนประสังค
เขารณเร่งรีบท้าวเจ้าจันตง

ไตทรวงกักคอกพลัดคกมา
ศะฟาดไฟไม้คองกระบองบง

ถูกถาไ้รบนศตบหลัง
พระคิงตงตุงตุงกระตุงแทง

ด้วยฤทธิเพชรเม็ดใหญ่ไม่ไหวหวาด มันถับฟาดไฟพรายกระจายตง

ถูกนามอภิศกขระบงกของแดง พระอินทร์รอรบดอยหอบมา ฯ

๑ พยัคฆ์ของตองกษัตริย์ดกตณ ยิงเกาเทณทฤกกระคองดังก้อนผา
 มันฟาดไฟไม้ตั้งทงเดียงวรา ด้วยฤทธิ์แก้วเวงตารักษากาย
 ถูกแต่ม้าม้าโผนโผนงมัต กุณารพดัดแพงตคณกหงวย
 กุมารพิคตองกฉานของชาย กระหวัดด้ ยศร์ถันไปพันตี
 คำเพาะถูกตูกตาขวงชวงชวงบ ตกม้าผดด้ โผน โดดกระ โดดหนี
 พยโพล่เพ็ดเวดจาจะราตรี จมตงคองตงตัญญาเป็นหย่าทัพ ฯ

๑ ฝ่ายพวกบ่าวเจ้าตายพอรวยรบ รบงศัพ ได้กำมันพากนกดับ
 แดจันตงด้ ให้ไปกราบ บรตาคทือยขมาเพอร่าว
 เรารบค่างวราโดยไมทง ครอบยขิงรพวงเขากรุงศร์
 แดงปวงตตามาไมทงไมตงเปรีต ให้หจณเดือตงบรวงคองญ
 จนแด้เข้าเบ้ายาพอนทากตค นามนแตรก เด็กแกณตงมาน
 ทงท่าเมืองเนองนาคานตวกร พอยาวตบอยยารักษากัน ฯ

๑ ดิถีสารพระอภิศกขระตค กตงไฮรดตองราชชาตัญ
 ไมเห็นพชรบบางเหมยอนกตางวัน พระทงกันแดงประคองตองไฮรด
 ศร์ดอวรณนคตองทงตองหัดล ตองกษัตริย์ดริยวงค์ทงก่าตรด
 เร่งให้หามาสตคตองทงมอมต บางทงกบคยาชโตมโรมนามัน
 กตงพรมพริมาฟักเมยกตณ จนเทียงคณชองตววจกนกวดชน
 ชงนทวราชวกรมค้ายเป็นทตยชน ทักมกนคตของกตงชคค
 คาร์วคตงทตงคยาเฮ ผาตง เบรียบเหมยอนทงพดบพตาทตงก่าต
 ปู่เฝ้าชาตวราชกนเดือตงวเนอต พวคเจนนมายทมวคตรวจคระเวณ ฯ

เขามชยไคเมยเราเดียงาม จึงคิดความขอกยอินชอกช้อนกต
 ค่อยลดบไร โห้หมกบอกรางทพ จำระคับพิชไฟไคแต่ฝัน
 ชาวบริติใจทงไฟรพด แจงยบอบอกชาวทอเจ้านาย
 พระอภัยให้เที่ยวหาเป็นหน้าแดง ทุกหินแห่งมโตดมชวรมณหมาย
 พอนกโตให้หาพรหมณทอตามนาย พดียงฝ่ายอนุธาชื่อด้านน
 ทำพิชพดบวงดรวงพระเวท กักคาเตรคินฟ้าโกดาหต
 พรนรชงทอกรระทิมครมคาวต เปนเดาขุ่นพุงหาองมาคิน
 ไห้พระคงดององกอยกอดรงนา กอขรณฉาชาวมคด้วยชาคุตินช
 ดอนหมานอนเป็นกริตหมคตมต หมอนรันทรงดกตกคกค
 กิดว่าด้วยยกบแรกจระแหงกตชก พชเขามชมของคจรงรัก
 ฝ่ายบศาศพามครมาหยคคก ทอฉนกกตางทพเหมือนพดบพด
 แดงเฝ้าคความคณบรดังบหตบ พดางการบปลกรกนหนกหนา
 ชาคฝรังอังกฤษเป็นยศีรา มีคางดรงดำเทรบคองทวทุกคน
 ดงระจะจงบจระยบชง คอยระวงดังแตกคเทคผด
 ไอรดรับกตบนกรุดกตกนช ทงดองคนแคณใจจะไครวบ
 จึงทอวาชาอรคแต่พนชง ให้พวกทอชพทมพิศนคตบ
 พระบศาศพฝรังตงตมทบ จจะรวมบรพานชยถอยก่าดัง
 คอยรับแต่เนทพ ไหยบยอย พดกทอชยหายแพเหมือนแต่หง
 อย้าชากาหามการเนรงคจรงอร พระด่อนดังต้นเดรัจคด้วยเมตค
 ๑ ฝ่ายด้านหมนคเวทวิเศษชรงค ไคพิงครังคกรบค่านับบริษาด่า
 จะเรียกฝนปดมระคตมา ให้พวกชาคักหนางทงบวจนาย

บ้างแตกอ้อมอมนพิตเทยวชิตเซ จนนถเวดารุงรบพุ่งกัน ร

๑ พระอภัยได้ชนะเพราะพระเวท แดนวิเศษตำนคนขยัน
ผวังแรงแตกตายเสียหลายพัน ที่เหอมนจับไตทองโพรนาย
ให้เด็กที่พกดบห้องเจ้าวงหดวง

ก้อยสว่างทรวงเจ้าจกักเหมือนนกหมาย
เส่นนายใหญ่่น้อยพลอยดบาย ทั้งหญิงชายชาวบุรีนภยันต์ ฯ

๕
ตอนที่ ๓๐

พระอภัยมณีตเมืองใหม่

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยเจ้าไตรจักร จึงตั้งขจรชานามารศรี
เจ้าเอกพิภพทวารออกตามตี ผู้ใดมีความชอบประจบภกร
จึงวางจัดขันแต่ไพร่ให้ไต่ถ้วน พดด้มศวรยศศักดิ์อัครฐาน
ทวยวางกตางณรงก์ให้วงศางาม ครอบประทานถ้วนทองทุกถ้วน ฯ

๒ ฝ่ายโฉมของคองคกงมเหสี ทาบปุระใจแกล้งยงณน
ให้ดาวไรไรค้อยขมย่น บุญชกเมถวระยาตหมายไว้
พระทรงชานบุญชกคหฬก คอยนงอชกนแค้นบัญญัติษณาดัย
ได้มหนตกรดอชวรไท พหกรเคยอชกทหรรตถาญไพร
ด้รบรบทพทระเกาประเทศ ไรเดยเรกชอบนจกกดบแตกหนี
ถกกรนถกนเป็นคนดี ก็ไม่มาของประทานพานอาภท
นางแย้มขมพรมพรายด้บายจก แลด้ทรงคิดของนำเห็นจให้ด้รจถรพ
หาเดณามาพริขมหมอนค่านับ ประทานทพยเดธมาเงินครากวาง ฯ

๓ ฝ่ายทหารพดเวอนโคเคตอหนท เจยตกรมะนยศศักดิ์เครของบกรชว
เงินภษบดงเด้นตงแดนดาว ไหยกครวเมษคักมาถงชาน
ถงโยชการเวกเมืองรมจักร ไตเงินทองของรักเป็นศักดิ์ศรี
พดทมิพตินถุมทรฉมอติ ไตของทกของใจทงไรหมาย ฯ

๔ ฝ่ายเดณาการเวกเอกอ้ามาคย เริงผลตาคาคการประมาณหมาย
ด้งเกตุศุภวไพบพระทอด้บาย จึงถววยขงคณทุดมุตความ

พระมีงบัณฑิตรากาเวก	คิดถึงเขกโฮธหมตทั้งด้าม
วางพระทัยให้ธาพยายาม	เที่ยวคิดตามกว่าจะประกบพระองค์
แล้วให้จำนำตะของถดองบาท	ถววยราชไมครทประดังก
บึงคมขอหน่อมากบาทบงดู	ให้ดับพงศ์ผ่านต้นบักขัศตรา
ประการหนึ่งซึ่งพระองค์ประดังค่นิท	บาทบพิตรภูวเรศเหมือนเชษฐา
แม่นยำบอกไปได้ความจะตามมา	ร่วมดูราดำนมีครดนิกใน ฯ

๑ พระหังคำอำมาตย์ลดาตฤณ / จึงยืมแย้มยกย่องต้นองไซ

โอรสธามาแดงให้แจ้งใจ	ว่าพระทัยทรงขรมภฤณา
เราขอบจิตคิดใครใครไปรัก	บารุงรักในพระองค์เหมือนพวงคำ
จะบอกไปให้พระน้องนัคของมา	ศุครวาลดอศไม่งคงาม
เราจะไปให้ถึงจึงจะชอบ	เหมือนรักชอบตามดีภาพไม่หยาบหยาม
จะหยดยังฟังงานการดังกรรม	ชกตักอ้อมดีเวลาจึงดลาคิด ฯ

๑ พอปากน่านามถ้อยหนึ่งชอบ มาคำบทุกดั่งแจ้งแดงไซ

ว่าบุตรท้าวเจ้าพาราสุตาได้	ยั้งใหญ่ขมมาคงอยู่ดังกา
กับบุตรท้าวเจ้าระเด่นนบนันแรก	ดงวันแรกกรณหญิงรังฮาธา
จะรบกันชนดุดศึกดา	นางฉันทาดวงด้อยให้พอใจ
แม่นยำแดงคงจะมาไม่ร้าง	ให้ทรงศักดิ์ทราบกระเดศีศธัใจ
พระหังข่าวข่าวร้อนถอนนุทัย	นึกดั่งเสียได้ตามพราหมณ์พดุมมา
เมืองกัมพิณประเทศทุกเขตแดน	ในภูมิแดนที่มิถิกภาษา
ได้ฟังถามพราหมณ์เฒ่าเจ้าคำวรา	จึงวันทาทุกความตามโบราณ
อันด้วยใครเพทประเทศถิ่น	บุรพทักษิณบัจจิมภักศธะธิดาน

แต่หนังออกออกทุกตัวเป็นอันตาม เราสร้างบ้านสร้างเมืองเมืองกันไป
 ฝันแค้นแค้นแค้นแค้นอันมนุษย์ ไม่รู้คิดสิ่งอย่าง่างวดีชัย
 เป็นหมันแค้นแค้นทงมใจ จนถึง โกลเซตถนเมฆงกษา
 ยิ่งนอคนนคระวนตกขกษนเห็นช พุดเหมือนนเนชนภคดาหยดภาษา
 แต่พวกเขาเหล่าฝรั่งข้างตงกา เคยไปค้ารายถึงทางตงมี
 ทยิงนออกออกไปพันหลายเพศ ว่าเซตแปรค่อสรุกายแฉงพรายณ
 ซึ่งทราบความตามตามตามพระบวช ในคนภกรณประเทศเซตธงา ๑

๑ พระอภัยได้ศบคอบบดคค ศักจะยกขามเมืองเมืองหนักหนา

จึงปรักขาร่าเผ่าเห็ดาเสนา นางวันพวยงเป็นสาวอับถ่ามี
 จะเซญท่างดาอคนคทงเด่งกษ นารมรับเมืองเมืองตงกษคค
 ฤชประมาทพดกตงเหมือนคกรณ ชาวบรรณภาวระรอนน
 เราครองตกรกนคทงาครวณ ไปปราบปราบแฉงแฉงนตงตงหอด
 ดอมตงทงาณายใหงายตม เหมือนคคตนเด่งแฉงปดายกคยตาม
 แต่เสนาการเวกเชกอำมาคย คงพวราช โอรธงทตทงธ่าม
 ไปพวราก่าธ่าเรจเสวคธงศกรม เราคงตามไปเหมือนคคทวาทม
 แฉงใหงายาดกษนจำตงธ่าม ดวันชอนทวนเพราะพรทงตงธกรพ
 ได้ธ่านทงกตงแฉงชนแพรงพรณ ทงเครื่องบรณการปรทงนไป
 แฉงธงพระชนธาเสนาณคค ดวันเคยคคตงศกรมคคมอชย
 คงเตรียมคนพลรบใหกรบอช คงขามไปตงกไมช่าการ
 แฉงชวนบคุดคคธ่าครบวณนถ ชนปวธ่าทแฉงนอชคคคคตงธ่าม
 ธงคคแทนแฉงนพัวโอพาวพร กอชคกุมาร โศกาคคชยช่าดย

โธ่ถูกแก้วแววตาบิดาเอ๋ย ให้หมื่นร้อยขึ้นจับพิงมัย
 จะแต่ดับดับเป็นลูกเราอื่นไป เหมือนดวงใจพ่อนพรากไปจากทรง
 จะรักของอย่างไรก็ไม่ชอบ ด้วยเชมชอบรักไกรนำใหญ่หลวง
 มีให้ไปไพร่พดกันทั้งปวง จะตามดวงศิโยจว่าโหดโร
 คังเจ้าตั้งองค์เจ้าเพราะเท่านั้น โธ่มีงขวัญห้อยอำมหองจระผองได้
 พดางส่งมดตอกอดโธ่ระทดใจ ชะอินให้ยวบยักศรัได้ยา ฯ

๑๑ ผู้ดำครวญของก้องยมิวาท จับพระบาทภูวไนยได้เกศา
 พระบั้นเกล้าเจ้าประคุณภรรยา มิโรราถกนจะอมคน
 แด่พืดแยงแขงขรวรโศกพันก เหมือนพืดถกนเห็ดขทเกอหนุน
 อินหนึ่งนงตั้งรอกการูญ ไศหาญรุกรนกันมานพคง
 ถูกขธตาฝ่าพระบาทบทุเรศ ไปตัดเห็ดมุดความคามประดังค
 แดงจะดาพาพดมารนรงค ขวัญพระองครพทงทรงองกา ฯ

๑๒ พระพิงบุตรดำครวญทลาคณของ กรประครองรบขวัญด้วยหรรษา
 พดางกอดจับอุบหองพระดุกยา พืดขยาปรารมภักตงมิดร
 คักแขงนมตั้งยากถาบากนถ เพราะห้อมพริกนาศทหารชาญดมร
 ถวนเรยนรุกรประดังทฤทธิรอน จะมันเขนได้ดังคังจินดา
 เจ้าไปอยู่บรใหม่สุธา ห้อมทุกขจิงจะให้เขาไปหา
 แดวกเปิดองเควขงทรงองดงการ ให้ถูกขยาอวมทรงเป็นมวงศต ฯ

๑๓ ผู้ดำครวญนพอกหนึ่งเฉยเห็ดอง
 เป็นดามเค็รองเรยบรียได้ดังร้อยสน
 แดงกวราบทุดมุดความคามยุบต เหมือนเรองคนตงด้คยปฏิญาณ

มิได้กตบชอกีวาทบาทตามด น้อมประณตแม่มีจจาเหมือนว่าชาว
ก็ไม่ต้องเคืองครของรของอาจารย์ รอมรแทนโทษายาราคิน ฯ

๑ พระอภัยได้ดับกับขวัญ เห็นกตัญญูจักคิดถวิล

ยิ่งรำพันถึงมีจจาอุพาพัน มีรักใคร่ใคร่อาลัยตาย

แต่จจะว่าถ้าแม่พบกับแม่เจ้า คงบอกเล่าว่าพิศพิศฐาน

ไปซาคินห้ามขอให้พบบุพพาพาด กับประการหนึ่งนฤกตนิพ

แม่มีตายหมายใจจะได้พบ ไม่ถ่วงถ่วงมีจจา มารศรี

ตั้งโอรสพจนาในราศรี คุมรวนแต่ดวงตาข้างขงก

แต่จจะใคร่เองเรื่องระบนประศบเทวี เมกุฎเกศกษัตริย์กษัตริย์หงส์

ทรงภูษาคาเนอองเศรของมรังก ประทานองกพระพินชงอชงกุมาร

แต่จโอมดูบรูปพิศกรกเหมือนบศร ดอนแดนดักขีศรีวงนาศงดาร

เมื่อเติบโตใหญ่ใหญ่คงเป็นขงกษาน กอศกนารบรบขงกตบใส่กา

แต่จจอนให้ไหวชาตงพระพิ ทงรณนึ่งรบขงชายชวา

ตำมกุมารนึ่งเรียงเคียงกนมา ขัดตากรเศเศเศศูรางศ ฯ

๑ นางรับขวัญตั้งระเดวีญเจวีญรัก

พิไรว่าพราว่าโสกาพดวง คุมพิศพิศกรทงของแต่จหมขงหมาง

มีจจาเอ๋ยเคยเห็นทุกยามเช้า ไปเห็นห่างหียงแม่จจะแต่ดับ

โยฮันาดวงนมาแนฮากัท เมื่อไรเจ้าตายใจจะได้กดับ

ตัดดำกรจรนาทาแม่มีจ ได้ถูกแก้วแต่จจะกลับกรวได้ไป

แม่รกนขงของเจ้านนเทาไร พ้อเหมือนตังคองจิดอยาคิดไณ

กรรท ใครคิดเจ้านนเทากรน

ขอฝากนั้ซึ่งต้องหญิงอย่างทิ้งขว้าง ให้เหมือนอย่างร่วมอุทรให้เฝ้าเห็น
ประภาพรลงนางประทานตั้งวางถาวร

ให้เหมือนกันทั้งพระน้องต้องกุมาร ฯ

๑ แฉกถาเข้าเฝ้าอารอดากดัม

ข้ามรงค์วังตะวันตกแคว้นโบราณ	พระอารับขวัญรูปโฉมดูพาดาน
แฉกถาเข้ามาหาดินสมุทรพิ	ถอยประทานให้ทั้งตามตามชาย
ดินสมุทรสุดสุดวาทเพียงขาดใจ	ขี้พระตั้งถาดน้ำตาไหล
แต่จะผูกถักถึง โศกของศกานะ	คงวาทนระไรก็ไม่
มันท่งเห็นขอเรียงทองแดงเรียงเรียง	จงยถาขอญให้พระน้องทั้งต้องศรั
ดัดดาศรชอนให้หน้าของคางน	ดูได้ขำขันรงค์ทำดงกรม
จะครวญกรว่าวาระชากวาม	เกรงพระเวียงวามไม่หยาบหยาม
มาดงดำกำป็นถาวรณนาค	กรรมเสร์ธามกุมารวักกิดาโศ
พลตมคักด้ายระบายไป	ชอกเกล็ดมถัดตามมาหาธาไหล

๒ พระอภัยใจหายเสียดายบุตร คิดถึงดัดดาศรชอนช่ชอน

แต่ชาวททคิบชนคองถนถน	ทุกวณคินคิดการจะราญรอน
เตรียมเรอครบครบดจนกระบวณคัก	ดูพิถกหลายทพิถดบดงชอน
ทงช่ายรอนาหน้าหงเห็นชอนมังก	จะราญรอนวิโรชคู้องไว
ให้ดินสมุทรกับพระน้องเป็นกชงหน้า	ยกโยราชงทงบดงไล
พอนดตบพิททองถวงกรได	พระอภัยคุมทัพกักบมา
พราทมนจเชยรเวียงรฐนุมน	คุมเรอแดนเวียงหัดคเป็นนภรธา

๑ ฉ้ายบุครทำจ้าวระเด่นชื่อเซ็นระตา

แปดเป็นคำไทยว่าเจ้าฟ้าธรรมา

จะไกร่รบศบพระหิกลัดแก้วครัดพดด้ง ชะแม่วันพาวว่าเป็นหน้าอาย
 แน่ข้ามาคยชาติเราเหตจระเด่น ถึงป่นเป็นพัสสัมชิตไมหน้หาย
 หนักเกรงหเพราะมาพ้องกันต้องราย ห่าไม่นายเดรัจการแล้วปานนี้
 จะเข้า ไปในวังทั้งให้แน้ ด้ดแต่ด้แต่พระชิตามารศรี
 แม้นให้เราเข้าหน้จะราว ให้ไพร่หายดิบในพริบตา
 แดงแดงขงศทรวงเค็วขงเรองราวดี ทั้หมก ด้ดขงตามภาษา
 ทรงเห็นบกรวิฤทธิไกรเดรัไคคคตา แลขงอวงขงตามไปทอดทาง ฯ

๑ ฉ้ายนระหุศบุครทำจ้าวระเด่น แปดเป็นคำไทยว่าเจ้าฟ้าธรรมา
 ยิงเห็นชกนักกมานะไม่ระจาง โฉนนางกรเด มีคอง
 คุระยกไปทอดขวงระจางพาม คุนคักขามเชตขงนากขวงศรี
 จะตอว่าถ้ามให้รบไพร่ คุระพดอยคเ็ลขงดงกาให้ดำใจ
 แดงแดงขงศทรวงเค็วขงเรองราวดี ทั้หมก ด้ดขงตามภาษา
 ถอกระบดตาเหตจระเด่น ทั้หมก ด้ดขงตามภาษา
 ถึง โฉนนางกรเด มีคอง ทั้หมก ด้ดขงตามภาษา
 ทงต้องขางต่างถงถองคตา ทั้หมก ด้ดขงตามภาษา
 เชิญให้ขงตงทเกาขรบ ทั้หมก ด้ดขงตามภาษา
 นางดาวธรรมาพดถึงงานเชิญพานทอง ถวายถดขงเค็วขงพระศรัทษาราช ฯ

๑ ฉ้ายโฉมขงของกัตะเวงเกรงจะโกรธ ทำขอโทษทอชเทเด่นหน้า
 ขงนขงให้ไปถตามคองดงกา เพราะเห็นวาชขงเค็วขงเรองราวดี

ประเดียนหมกหมากคบง	มองกหวงจกจาจะฮาชัย
แต่ต้องขงศทรวงฤทชกค้อย่างไร	จงโปรดให้ทราบความแต่ตามจริง
อินทวน้องกรของตั้งค้อยังนคคเทยง	ฮุดดำที่เตียงวางตำประดำหญิง
แต่ต้องขงศทรวงระแวงแคงประจิง	จะทอดทงเดี่ยเดวณขงกคคองฮาย
ประภาษพลางทางขมน้องค้อยังเกศ	

ให้ดับเนตรหน้อนาคเหมือนมาศหมาย

พลอดดับหอบเตียงเมียงขมาย แคงประปรายไปรยให้ค่นขมายฯ

๑ ฝ่ายฝรั่งทงแซกตอมนแระกรน ทงทงมณมนนคเด่ทรบเลธา

ได้ฟังรตพขมานทวงเจตญญา ขงประศาทวงศะลึงคระนึ่งใน

จะเกยวนางตางต้องรณพองเดยง ดวณสัวเนยงในรจวภาษาไหน

เดยงฝรั่งประคณแซกแทกรณไป เห็นอนตอมาเลระบจกตงคกณฯ

๑ ฝ่ายโอมของขงคุดระเวมกรงจวอิ เรงอตตเลบคายจวงขมายขยัน

เขยงนตาดองให้เห็นเป็นตาคณ แคงปณกณให้สว่างไปจางไว้

พลางตั้งญญาว่าจะหยบกลบตงเจยก จงดวเห็นอกในทงงอชยาคอโณ

ใครโคกคณมอณกนของคณนไป แมบปองใจจิงค้อยทียบคอบนคฯ

๑ ดยงแกษศรยกรตคอบจวระชบมตง

ต่างนอณอชยขมทียบคอบนบุปฉา

ฝรั่งไทยได้ทงด้อยเหมือนถอศตรา ทิวรอราร้องว่าแม่แคงแม่คณ

ทำเมกบทพมตคคกเทวณ เทมชนแมตงทงไว้ไว้เตรณ

จะขยบเดนให้เบบคณ เปรยบเหมือนขุ่นผอยใหม่ในไฟกาล

แต่จวตามภททานางกำบ ดงให้ตบนนตั้งญญาโยธาหาญ

ให้โทท้าวฝรั่งตั้งตระทาน ยกชอกตามกำแพงเมืองตนเอง ฯ

๑) นายตั้งตำรวจระเด่นเช่นระดำ ทรงระกำแก้หน้าตุ๋นฝ้าย
แค้นมะหุดตักแค้นจะแค้นเคือง แดงำเดื่องตามุขพระบุตร
แล้วตรวดว่าฝรั่งไปตวงรบ แมถยกลดทอนทบศดบหนี
เขามาขมึงนาคะราช ให้ดำทลยควไม่กลัวใคร
แล้วจงมาทานำตั้งตามะหง ไหล่ขงทัพระอาโยธาได้
พร้อมพหลดรบดงบไว้ ทงนายไพร่พร้อมพวงวันมั่งรชด ฯ

๒) นายลุดดาวเจ้าสงกาวนดาใหญ่ ยิงตวงกริงเกลดถกรบคางะขัดงัน
ให้ตรวจคราหน้าทลยทลย ชนตบยับย่นระอบรอบบุรี
แล้วขงนเหตาดาวสว่างคางนงนงนงนง ชนคักตยยดของฟ้าหลังคาคดี
เขย่งเตนเห็นถนถนถนถนถน ถนคดมยอทหารพระบุตรอม ฯ

๓) นายพระหนอยนพรตฤทธิรณ อัญมทรทพหน้านางอัสถน
พอจวนเย็นเห็นกานนเทยงดญาร ยนคยขคณตงกระบวณจะดงมรบ
ไม่วรชงตงทวาร ให้รานให้ เื่อเวียได้เขาประศญหันศดบ

แล้วจกขงกตขงระคณเว้งดมทบ เขารมรบเรยฝรั่งเมืององกา ฯ

๔) นายมะหุดบุตรทาวเจ้าฝรั่ง ตระฆังฆานรบทัพชายชวา
แล้วตั้งให้โตหุดกเบงนทกา ตามธัญญาขงนนเดียงกรนกรก
ระคณตงตงคิงภมกิงคอง ทงนคณขงนนรบทพมตถ
ให้กระห่มทรมครนถนพถก ชกทกถกถกถกถกถกถก
ทงพวกพดคณขงนทงนทงน คดขยวามนขงกันมณไมทาย
ตุ้คณตุ้คณตุ้คณตุ้คณตุ้คณ คณนทายคณขงคคคคคคคค

แต่ดินแดนที่รุดตักดาออกหน้าทัพ
 พอลูกท้าวเจ้าพาราธราชัย
 เดียงตงถูกถูกสิ้นสมุทรมอง
 ตกในน้ำดำดกประตกรด
 พอนายหายผ้ายไฟรุดทกใจร้อง
 ผีวังใหญ่โคกคประดง

หมายจะจับผีวังยังไม่ไถ่
 ทรงปืนใหญ่ยิงหมายเอานายหอ
 จำเพาะพงษ์กระเด็นไม่หันหน
 คนองจนตงตันชันก้างดง
 คตบดตงแค้นหาข้างหน้าห้อง
 เดียงตงตงตคตามแค้นหลตามมา ๑

๑ ศิวสูววรรณกนทพ ไหรบรบ

พอมกาคาดอง ในคงคา
 ประเททพลับดษชดทิวาน
 ระคมบั้นกรนกรนกันเพร
 พระอภัยโคดมเวรธมทบ
 ผ้ายผีวังตง โทเบบไฟเอดา

เวรคตบแค้นราชทงชายอวา
 ด้วยตมกดาตงวงคินเบบคตบค
 ผีวังคานคตบขโมยหอบท
 แค้นมคเราตงข้างตงกา
 ตวนเวรตบเวรียงตงนเขาเนนททา
 ยงบหน้าเวรตงตงนคตง ๑

๒ ผ้ายระเคนเซมรศทวเห็นศวพตบ

ศิวสูววรรณกนทพ ไหรบรบ
 ผีวังคานย้ายแยกแวกออกกรบ
 ตบดตงคตททางไวคตางเปตง
 เขาตงตงทงแรกพตอยแตกชา
 เทดาทพแตกนรทผีวังตงนชงกน
 พวทพทตงตคตงขงตงท

เขาเวรตบร่ายทงออกข้างตง
 ยงผีวังเรตแตกคตงแยกกรบ
 ทพะวาทพวงตอยขตงตงตบ
 เขาตงคตบชนทากามไตพนแทง
 ตงนแตงตงคตทคตทททชบแผลง
 แตกรบแระเวรตททททททท
 บางตงนารชนคตงตงตง
 เขาแทงพนเสาแตกททททท
 ททททท โทตงตงตงตงตง

เขาดังผิงยงเหยดเคี้ยวจุดไฟ

คิดตั้งอุบูนตังถงทพแหก

เคยดูใหม่ไปเพธาเถ่ากระโคง

๑ ฝ่ายอุกดาวเจ้ดังกาเห็นชาติก พดผดกหลายทพทุกขณ

ผิงแรกแตกขมทบทบน

ให้รำนจิตคิดจะเอาไอซาทพ

เรียกผิงพรังพรอมรณบองบั้น

ขกกระบศรทศเกนพระเวณศรเว

ชาวผิงมาดำคณนางกนตา

แฉงให้หาซาเฝ้าเพธาทการ

เมืองผดกฮักใหม่เจ้าโรมรณ

๑ ฝ่ายเสนาผิงพรังพรอม

ต่างทุดวาซาพเจ้าชยเหนือ

แต่ศึกเดื่อเหตฮกตังผิงแรก

เรารอชงตงมณประชญใจ

เห็นชนะจะเข้ารบด่มทบทพ

ถ้าไฟรมภาดวตงประชญ

รชณญญาบารมศรตัวดี

ช่วยไปรดเกถ้าเหล่าอาณาประชาน

เพดกใหม่เวือผิงพดงพดงโพดง

คุมตั้นเทกตังถนคณโสมง

ขิงพดงโพดงเพดงดีว้างตังถนถางงม ฯ

๑ ฝ่ายอุกดาวเจ้ดังกาเห็นชาติก พดผดกหลายทพทุกขณ

บางพวกเข้เฝ้ากานบเดียงกรนกรน

แฉวมกกดบถนแกดงท่าแซงชน

คทาขยเคนใจกนไปมา

ทุกทพมดกมณวยทงชายชวา

ให้ไอซาพดงทบทบรจบทน

มดกกวเก้ไอซอกวรัช

จะบองถนแกโธณโคต ฯ

๑ ประณคณมณางวณตามารศร

คงทอศกวาชอนจะบรตย

กถนแตกต่างตั้นทานไมไหว

เคพอให้ร่งแจ้งแฉงตะวัน

ตักคขบเรณฆ่าให้ฮาดัญ

จึงผอนผันตายเทดงยเดหักถ

เป็นชนฉศรชายหญิงชากฮิงถ

คิดผอมปรนปรายศึกทงทกรกการ ฯ

๑ นางพิกษามาศยให้หวาดทวน

แต่แก้ถึงกอดกอดว่าหมอนกอดำหญ

ให้ป้อมของกองระหมื่นนั้นชำนาญ

ไปตั้งตามค้อนรงครมคงศา

จะไต่รับทพแตกแตกฝรั่ง

ที่อยู่ฝั่งผายเวาคงเซาหา

รับแต่ไพร่ไว้มารุงกรุงดงกา

แต่ตั้งนายชายหน้าชยาเขาใจ

ครนตั้งเดี่ยวเด็คนมาอยุหนาบอม

ซาหอดวงดอมแควดอันมีนัยนไสว

พวกกองนอกออกไปตั้งระวงกย

ทงนายไพร่พรหมพรังรมดงรด ๑

๒ ฝ่ายมะหุดบุตรท้าวเจ้าฝรั่ง

เรือทงอนป้างดงกลางหม

ทหารแซกแบกขวายงหวาดายคณ

พาขมบนพังกนวังรางดงกา

พอเห็นไฟไหม้กำบับคนกระหัด

ไม่พามพบพวกคนเที่ยวคนหา

ด้วยกองคันคณแตกแปดกยเียว

ไม่รออายุหินตำบได้

แต่ทัพบกยอกชอกตฝรั่งแซก

เที่ยวคนแตกตางมาเซาเซาศัย

แต่บุตรท้าวเจ้าพาราฝรั่ง

ถือกรเขาไปสงพดบพดาหน้าเชิงเทิน

เห็นไหมของกองระวงคูปองปด

รยมีขยนระเงอไม่เกยเซม

สร้างชาวเมืองดงแกมแกมเจรวิน

ให้เพ็ดตเพ็ดนพดางขมทาทพรมเพรา

เห็นไพร่พดคนคณเดียงกรนกรก

กถบรชกเดยใจตั้งไฟเผา

ตะโกนถงรชองว่าชองคณแมงเขาว

ช่วยให้เซาเบครบพดบได้ ๑

๓ นางระเวงเพ่งพักตร์รักน้าง

ด้วยฉางแดงเพลิงกระคางชว้างไสว

ให้ฉางสัตว์กชนนชอกตะคอกไป

ฉ่าพวกไชยศาจฉากจวัง

เซาฉ่าคายรายรชองคณองหอดอก

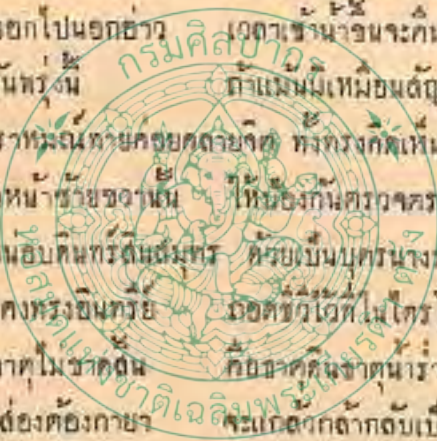
มาเรียกชอกชอกชองจะพิงหญง

แล้วชอุบจับบนจระยนง

มะหุดวงดอมดุกตะกุกคตตาม ๑

ทงดำมแห่งแองฮางเหาดังหอด
 จจะทศกทั้งตั้งด้ายหมาขระเน
 แด่ด้ายนพพณจาตีบห้าเต็ม
 ไม่ถึงกันอันดัดด้นทรไทย
 แด่ทวนกลางห่างตั้งข้างดังหอด
 เตยจนเราเขาในฮาวแต่เขามา
 ครนนางตรงชอกไปนอกฮาว
 คงมาใต้ในวังวันพรหม
 พระพิงความพราหิณท่ายคชยศลายา
 ดังพระนองกองหมาราชชวาเน
 ๑ ฝ่ายพระพนอนคนกรวดด้นทร
 ถยพระมนตทจนทวงกรวย
 ถงศวกายด้ายราคาไม่วาถด้น
 ถาดมแแต่ดแตด้องตองกายา
 เมอศกนาคาพอบดัดบง
 พอนาชนกถนคดงประคองกน
 เขาเกยหาศรคตอมระคณคชง
 พอนแต่ดถูกปลอดชวดด้วยฤทธา
 เห็นปลอดไฟไหม่ก่าบมคองครหอบ
 ถยที่พเราเขาถงไหม่ก่าไมรู้
 พอเดยวหงดวงไหม่เห็นไพรพรม

ม่นางมเวญก่าบม ไทหินเห
 วาหะเดดกถามาเพงโร
 เขาจนเยนหยอชนดงด้วยดงดัย
 ชยเห็นช ไทโกดมั่งชางดงก
 ครงก่าบดปากน ด่าบมพนา
 ด้ายคงคาเจตจนอลช
 เอดาเขาอนาจนจะกันท
 ถาเนนบมเหมือนด้นญญาให้ชากน
 ทงทวงกคเห็นจวังทุกดงดงรพ
 ไทของกันศรวิจตราในราศร
 ดวยบมบมทนางมารหลานญญา
 ถยชวเวทในเกรโลกา
 กยชาคคณจ่าตนารวกรษา
 จะแแต่กถากถบเบนเหมือนเซนถน
 จงจมดงดงไปจนโกชน
 ให้กายม่นชนยงผงคงคา
 ศกถิงหิงนาคักพอดกผวา
 ยงแแต่ถกถากถบพะชนยณตุ
 จะใคร่ศูทางบถงงหมมา
 ก่าแพงบอมบมรายถงช่าชชวา

พวกทพแตกแฉกฝรั่งเมืองตงกา

ไหลแตกผู้คนพดผดก

ยังรออยู่ทงามชย

พอได้เห็นเช่นระตากับคามะหงง

ถึงเกิดตาจวาระตนเป็นผด

เห็นตั้งยืนชนระชอนผดชนผดหญิง

ทบนบ้อมพวชมพวงพวกตงกา

เหมือนรูปรางนางเขมไม่พอนผด

กาดคจามทรามตั้งอมนรตจชอง

แน่นโตนางอย่างพเป็นทริค

นงาวใหญ่โตแตกไม่คคจว

คจวแบ่งทาคามพชยบรยเห็น

แต่ตั้งตั้งมทริคคคจวกระเว

เมชอญงยังไม่วรกรธดาว

เขาคชยเรเข้าแหเห็นให้แฉกชย

ถ้าเสิร์ชคกแกจะบวชคนหนวดชว

เห็นทามาทอชบัจจุบัน

๑ ฝ่ายมะหุดมคททางเจ้าฝรั่ง

แต่เขาคจวมาคจยชวชย

พอได้เห็นเช่นระตารากระบ

เช่นระตารากกรคจยอตุทชว

ยังจงหากทชอกชองคชนวไป

กระหมชกไหลนเสงทอนโทจ

แกตงเจยวไปคจวชบชอบบุรี

ยชชยคจวคจยคจวคจวคจวคจว

คจวคจวคจวคจวคจวคจวคจว

เผาชอชยชองชอกคจวคจวคจวคจว

นางจอนตางชอชกคจวคจวคจว

ยงทงคคจวคจวคจวคจวคจว

คจวคจวคจวคจวคจวคจวคจว

คจวคจวคจวคจวคจวคจวคจว

คจวคจวคจวคจวคจวคจวคจว

คจวคจวคจวคจวคจวคจวคจว

ชยคจวคจวคจวคจวคจวคจว

คจวคจวคจวคจวคจวคจวคจว

ไมคจวคจวคจวคจวคจวคจวคจว

คจวคจวคจวคจวคจวคจวคจว

คจวคจวคจวคจวคจวคจวคจว

คจวคจวคจวคจวคจวคจวคจว

คจวคจวคจวคจวคจวคจวคจว

คจวคจวคจวคจวคจวคจวคจว

คจวคจวคจวคจวคจวคจวคจว

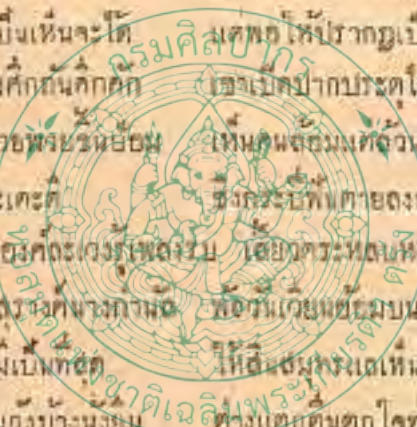
๑ ฝ่ายโฉมทองจะกระแวงกระแวง จึงใช้ขุนนางฝ่ายทหาร
เปิดประตูออกนอกปราสาท ช่วยว่าท่านแขกฝรั่งไม่ฟังกัน ๆ

๑ ดินแดนทรหฤศคิณินิก ด้วยเกิดศึกเช่นฆ่ากันชาติญ
เพราะถูกธนูเจ้าดังดาจาดฉนัย แม่น้ำพันเดี่ยให้ตายก็หายความ
ครนแดงเห็นเช่นความหญิง งานจริงจริงใจใให้ใจหวน
คะฆานางวางวายเดี่ยตายงาน แต่ตั้งครนครวณโคกทก

ถ้าปัดชนทพจับเป็นเห็นจะโต แต่ทให้ปรากฏเป็นขี้สีกัด
ด้วยยังห้ามปรัมศึกกันกคกค เธอเปิดปากประตูไว้เห็นโคก
จึงวงมณฑมนมอพรชระนัยอ เห็นคนพอมงทอจนเหตมางดาวศรี
ถึงประทะกระเถปะเศเศต ซึ่งกระบพินตายลงกายกัน ๆ

๑ ฝ่ายโฉมทองจะกระแวงกระแวง โดยจะระเหอหงัดกอดจึงมณฑน
เจ้าป็นเหตาดาวจาดวงกวางมอ หืออันเวณชระมบนิชมน
ด้วยบุญญาบารมีเบบักชด ให้ดินแดนทรเห็นเป็นคณชน
พวกคณบือมถอนวงมาะนวงน ต่างแตกคณตคใจทงโพรนาย ๆ

๑ นางระแวงเกรงกลัวขมคัวดิน เห็นจวนทันดัดที่จะหนีหาย
ยังแต่ศราร่าหุชยกบกาย กระหวัดตายทรงแวงงบั้นแดงไฟ
ฟ้าตพระศอหนอนรินทรดินแดนทร ความเจ็บตชชอนชบตบได้
เขารุนจับกตบพันคณตคใจ เห็นเบนไฟอ้อมถูกดาวเจ้าดังดา
ถูกกระดังตงตงอชยหงัดกตบ ไม่อาจจับด้วยอำนาจดา
กระโตชอกนอกก้าแพงแดงสีกดา พิฆาตฆ่าคนตายลงกายของ
แดงเดี่ยวกตบจวนมะหุศคิณินิก รวบไวทงแวงกระคณโคเป็นตอง

พระเด่แว้งแฉ่งตามความฝรั่ง	เขาซึ่งขงขยจึงรักเราหนักหนา
มะหุดหงัดแกมแนนนอรา	ถดงคาเต็มอกดั่งกะดใจ
พระรุตหาเข้าชักรวง	จึงตั้งรูนเด่นาชรมาด้วย
จกคุมขงทงต้องออบุหอง โน	แควาโหกนอญดรูวง
แนมับตามางอชอช โฮรด	จะเปดขงปลดปลอญไปเหมือนใจทวง

คดียเป็นเคราะห์พราษุหญิงไรซึ่งขง พระร่าด่งเด่นาชขยปราม่า ฯ

๑ ดินดุมกรตุตชยรอกาขบ จขยกทพรบพวงเฮากรุงศรี
 ราชกว่าเดือเหตอชรูดกร หารโดยยพระกรอญแต่ไร
 แม่มชรบพบผทญูรารอึงพด อยงแบคบบงาเนนมิตรพดมัย
 จมัวเมือเสยการวราคาญใจ ไครเห็น ให้มาพันเดยพันท ฯ

๑ ที่ตั้งวรมกตญมพรมพระทกกร เห็นานักนิกไปแฉ้วรานาบคัง
 หรือไปเห็นเป็นแคววคชระออด จะเออภทบนคอกบชกขงจรง
 มีไซไครไมเคยเป็นบรพ มนจะยุด ไครอยกบผหญิง
 แต่เกาะคิตชคปากเหมือนชากาเกดถึงยังปลดทวงไปเสยใดกระไรเลย ฯ

๑ พระอภัยให้ดญญาว่าชาน ฐทวงทกนเดยแฉ้วถูกแก้วเฮย
 แฉ้วไปไมเป็นเหมือนเรนเคย ชยาคิตเดยถูกนอชางคอยตุ
 ถาจับไวบตาจะฆ่าชก หญิงโกหกเห็นพยศไมอดสู
 แฉ้วนราวสาวนอชงอกรอชรู ไมควรรคูปหาชยหน้าเรา
 จะชนบทยกยาศวามน รมคคเมองใหม่เขาไฟเผา
 กาชบไฟ ไหรอชาคเมา คอยศวมเจ้าดินด่มทรคอยจุคไฟ
 ชาศาฟงบงคมบรมนาค ชยอกเทอดชนกถาดกถบมาทชาศัย

ตั้งให้คนพอครบถ้วนได้

ทั้งนายไพร่พร้อมพรจระรองการ ฯ

๑ ฝ่ายโฉมขององค์เวงวันดาราช กิศรยาตอยู่ด้วยคักเห็นชุกหาญ
 มาหักโหม โจมจับ ไช้อัประมาณ มันทนทานแทงกัน ไม่บรรลย
 แดงแดงหูดาคังทหาชาติ ช่างองอาจอายคนน้อยทใหม่
 แดงมหนาช่าจับแม่ทัพไป เตียนมาใจ ให้ตะฮอนกถนมาตา
 แดคนเคียดเคียดวยงทา ให้ช่าจศ ประจามิตรเหมือนหนึ่งไฟไหม้เวหา
 เหนือกาดงนงนกกงศรกรตรา ตามค้ำราเรียนว่า ในศัมภรี
 พอคักไต ในอุบายพระบาทหลวง ให้อวดดวงดาวสักขยาก็หนัก
 ฮอนกถนหมัดเดื่อนนเหนือกศ ไม่คอศคยอมองระกรงตรง
 แดงศรของศรกรประกษาพดลช่าเฒ่า เคียงมกราก เนมทกระพง
 จะนอนปรนภคคักให้ถกขง ฐิบให้วงนพพรนประทะทพ
 คอยเห็นวราชักมกรักใหม่ จจะโจมคุดไฟช่าโง่จับ
 เหมือนไฟป่ามาโถงจศไฟรบ จจะคัมเพลิงโตตั้งใจหนัก
 ให้ไชชิตเหล็กค้ำวางอชม ทักทยอมคนอยู่ประศคก
 ทำกตโกใครเข้าหน ให้ถนคัก ชงช่าคักเดี่ยให้ไฟนใหม่ตาย
 ทำรถทรงกงกถถักคนชน ให้หคกรันครอบใจเหมือนใจหมาย
 ทำรูปร่างอย่างเราเป็นเจ้านาย ชนรถรายไปทุกทพกักบพด
 อ้ายคักถถ่ามาเห็นจะเผ่นจับ คงคักกับรายทางอชุกถางหน
 เขาเผาเราเราเผาบ้างจดังพด เร่งให้ชนพื้นคองมากของไว้ ฯ

๒ พวกขุนนางค่างมิ่งคัมชมนธาด ชิงทรงกาดคักคักจะมีโทษ
 แดงกุดตามาจับเหมือนครัดไซ่ กำกับไฟ่ศรจศรกรกรราจนราตรี

โลกทรงตั้งถ่วงควารูปนาร
 เหมอนศรাত্রาครังคังตวจนตวเคย
 แศพลกณณถกหิกเหือ ไซมเดอกรง

กถเกาษทนทกคก ในกรง
 รุจาเดือซันเซ็งละเด็งหอง
 ทำดาวยกรงกไม่หลุดสุดก้าง ๑

๑ ฝ่ายเจ้าพราหมณ์ดำมคนคนพดพริ้ม

แยกกันอ้อม โอบทาง ไปข้างหลัง

เห็นทรงตั้งอรธพระกตบง
 เจ้าไมราฆ่าพนกระชนชด
 กถกรทกรทกรถนชชชชช
 เขาตคกรทกรทกาเหมือชธำห
 พดณคกรทกรทกรทกรทกรท

รูปนางมกนทนายว่านายพด
 โดตามคคคทพมาธบธม
 พอวบคนทงทกคทคททท
 ฟรังกบยธชนโดไฟทงหดา
 ด้วยคณายคคททททททททท ๑

๑ ทพฝรั่งตั้งดองก้องตีมข

กตบโดต่างมาคต่างท

ฝ่ายเดือป่าฝรั่งนึ่งช
 บางคคคคคคคคคคคคคคคค
 พอเพ็งใหม่ไฟกระพือชชชชช
 เหล่าพวกลดบนเรือกเหลือกช
 ฟรังทอมดชมดคคคคคคคคค

เห็นทพหมบคคคคคคคคคคค
 เขียวเผ็ดลาวเรือเหลาชาวมด
 เดือยคคคคคคคคคคคคคคคค
 คคคคคคคคคคคคคคคคคคคค
 บคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค ๑

๑ ฝ่ายองค์พระอภิศกใจบ

เห็นคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

ข้างพวกลเขาเดือเรือกเหลือกถ้าง
 คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค
 คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค
 คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค
 คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

ฝ่ายฝรั่งรบรุกมาทุกที
 เขาธมมรทททงไว้มให้คค
 คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค
 คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค
 คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

ให้หิวอดาบซาบพรวงต่างวงง	ดมนรงค์รบดเจบหุพัง
พระโหยหวนครวญเพลงวงเวงจิต	ให้คนคดถั่งถันถวิลหวง
ว่าจากเรือนเหมื่อนนภมาจากวัง	ชยช้างหืดกักจะแดชระแงคชย
ถึยามค้ำย้าตองจะรื่องให้	ราพิไรบุญจอมหวนละหิย
โอยามคักคาวเคดอนเตอนกคดชย	นาคางยชยเยนนาทอมพร
ทนาวชารมณดมเรอยเฉอยเฉยชน	ระรวยบรณรินรินกถนเกดร์
แดนดงดารบ้านเรือนเพอนกันชน	จะชวาวรณฮ้างวางชยวงเง
วิเวกแคว่แคว่เดียงดำเนียงบ	พดกโยกชงทวนชนวนเขง
ตงนงโยกโงกหงบคับทนเขง	เดนระเพลงเพดมหดบระงับไป
กงหรดหรงดงหัดศวธงดงเบบ	เขนระเยยบหิยอนหญาพฤษาไศว
นาคางพรมณดงคไม่กคตโก	ทงเพลงไฟโทรนซาบไม้ฉาบดู ๑

ตอนที่ ๓๑

พระอภัยมณีพบนางละเวง

๑ นายโถมยงของคังเงวณดาราช ๑ คอยดำนารตมิตราพระวาทู
 เมื่อยศกเขาเผาวังพงประต ๑ นางไปยเฮาพยนต์พนชคค
 คอยแแต่คหุททวารผลาญจาศัก ๑ พดผลดกตมายกระจายหัน
 ยงร้นชมต่มครเนนางทอ ๑ ได้ย่นบีบ้ำเพราะเดเนาะ โน
 ดำเนองคังเงวณเพดงตังวาต ๑ ตวนาศนอชนรบดตบได้ต
 บังแแต่นางพลางต้อตระหัดใจ ๑ จะเรียกใครตมิตนไมพนกาย
 นางโถมยงของคังเงวณทอ ๑ ทัมมยทกนทพรนพระจวัญหาย
 คิตตังกตเหตุผลตอบาย ๑ เห็นคิรายพระอภัยใจจกรรจ
 เขาระบอตอเดางามาบ ๑ ให้พรนทวาลงขาดัญ
 คังจับทาจเจ้าตมานยตอญรอน ๑ เห็นแนมมขเห็นชนกระนไมมีใคร
 โยเควระหกรรมชารายชายยต ๑ เป็นตอตตฤตฤตคตไดน
 แแต่พนักแค้นแม่นัประพระอภัย ๑ จะซิงซัยแก้แค้นแทนบิดา
 คิตจะใครไปตให้รู้แน ๑ จะชยุแแต่ดำพังกะม้งทนา
 ใครบต้อตมอชให้ตอชชา ๑ เมอกรรมนาดังกายกถายปราม
 แแต่โถมยงตงจากรตทม้ง ๑ ๑นทรวงตงมาตมพดทหาญ
 เตระตรามาไม้หตบถตบทะยาน ๑ นางกอบผ่านมาทางข้างถ้ำแพง
 เห็นพอดพอดคนหตบระคิบตาช ๑ ตเกิดชนกตาดกตมกตมทรวงกนแแต่
 แแต่เงยตายนายไพรได้ไซแรง ๑ มาพตาดแพดงเพดงพดงเฮยครงน

แฉกเดี่ยวด้อมด้อมมาเห็นราศี
เห็นรถทรงองค์พระชกยมน
จึงเขื่อนองค์ทรงคันเกาทัณฑ์ไว้
ขับมาทรงดวงมณีกำบังกาย
พอเห็นองค์ทรงฉนเกาทัณฑ์แฉง
ซำซึกถูกถูกเกราะกะษัตรา

พดผดกหุดด้อมเหมยชนศัพ
นั่งเบาเบเปิดาเปิดยววยเดี่ยวตาย
เห็นยิงโถดถั่วจะพลาศทมาศหมาย
เข้าทางท่ายรถช้อมด้อมชอกมา
ถูกบัพเพองพลาศพดศพระหัตถา
แฉกขับมาซึกทอนเข้าสวนแหง ๆ

๑ พระอภัยใจดำเห็นซำซึก ถูกด้อมของอาจพาดพระแฉง
นางแหงชกหุดกเดี่ยวกเพดยงแฉง พระศกยมนยกป็นขยมนยง

ถูกปากมาพาโตคกระโตคคิต นางรของหุดคเคมเดี่ยวด้าเนยงหญิง
ศรนุตถกนชายในโศวง นางศรณมิ่งนำกลับไปทพชัย ๆ

๑ ฝ่ายพระองค์ทรงเศเรเกศกษัตริย์ ให้คคคคเคองแค้นแฉงตั้งดัย

นางกนนคทหายาคบมช่า ไซ ชยทเห็นหนชแฉงแปดเป็นชาย
หรือถูกถั่วเจ้าองคามศรแฉง จึงถั่วแฉงแฉงจาดประมาทหมาย
คะตามคิตคิตด่าง โห้วงววย พอ้างแฉงกายกุมกระบะเห็นบิทรง
เด็ดจากรถาปอกมาตั้น ษนงบชชานหุดคิงประดงค
ชอกคควมตามทรามวยเหมยชนใจง เทยววงวงเดี่ยวรชบชชอก้าแพง
เห็นคด้ายคด้ายพรายพวงไปชวงหน้า

ดกคกนทนนางทกตางแปด ค้วยคองศรแฉงดั่งวงกระบะจ่างแฉง
พระหุดมเดี่ยวเพดยงฉคประสิดได้ นางพดจแฉงเกาทัณฑ์ประจัญชาน
ถูกกายกรวีชมนพระทททาน โถนทรชานชวยพลาศนางพาดพัน

พระบริษองบิณฑกัตถก	นางกตชกถกตบเดยวตตตบคณ
จนอาวชหตตพระกรรชอนด้วยกัน	นางกระเด็นต่ายตราคชยราวี ฯ
๑ พระขมยไต้แต่ตตตตขพ	คชยรชบกับทราวองมารศรี
แต่เรยงรชตตตตตตตตทวงท	มาถทแจงกระจางต้วางไฟ
พระเห็นพทตตตตตตตตตตตต	ตตตตตตตตตตตตตตตตตต
ยงเพงพศตตตตตตตตตตตต	จิงปราตยตงภาชาตบนา
พระนองหรือชชตตตตตตตตต	ชยาทตตตตตตตตตตตต
จิงหยคยงรชวระจพท	ไมระตศรตตตตตตตตตต
พจจตตตตตตตตตตตตตต	มาตตตตตตตตตตตตตต
คตตตตตตตตตตตตตตตต	เมตตตตตตตตตตตตตต
จิงแจงคตตตตตตตตตตตต	เมระคตตตตตตตตตตต
ชยาทตตตตตตตตตตตต	ตตตตตตตตตตตตตต
๑ นางพจจวระจวกร	ไมระชคตตตตตตตตต
คตตตตตตตตตตตตตต	เชยชวาพชวาพทให้มรนา
แต่คตตตตตตตตตตตต	กตตตตตตตตตตตตต
คตตตตตตตตตตตตตต	จิงทากตตตตตตตตต
ทตตตตตตตตตตตต	ทชจคไปชมตตตตตต
พระชชชชชชชชชชชชชช	ยงชชชชชชชชชชชชช
แต่ตตตตตตตตตตตต	มายงชชชชชชชชชชช
คตตตตตตตตตตตต	กตตตตตตตตตตตต
ตตตตตตตตตตตต	หรือจกคคตตตตตต

แล้วเป็นเมตตาคอดำทับระดับนขาพ ^๕ เดี่ยวกตบดัดแดงเข้าแสงไฟ ๆ

๐ พระเมตตามหาวามอุบเมธอับเนตร ^๕ ด้วยพระเวทหวังจิตพิศมัย

คะตามโถมโถมตะเวงกักรังใจ ^๕ จะฉันทแปรแก้ไขฉันทโคต

แล้วนักใดในวิธาพฤตมาเตา ^๕ จะดองเป่าบิประ โดมนาง โดมศรี

โห่งามถรรพทอขมาได้พาท ^๕ แล้วทรงบเภาเกยวประเคี้ยวใจ

ค้อยตระวัดคตคเจ้าพเอย ^๕ ขยาดระเฉยเร็วร้อนไปนอนไหน

แฮ้อออยด้ว้อยฟ้าด้วมาย ^๕ แม่นักโคตแล้วไม่ร้างให้ทางเขย

นุญฉายชนรนรวยระทวยทอด ^๕ จะกตอขมกตอขมาจะหัดกับเขย

ทหาวนาทางพรางพรมดมราเพย ^๕ ไกรระเขยโถมของประคองนวด

เด่นารคงวงเวงเป็นเพดงพดข ^๕ เดียงหลัดคตคตขช้อยระห้อยหอม

อวิเวกแว่นแจ้วในไกรญจาง ^๕ เม่นความชวนประ โดมโถมวันตา ๆ

๐ ฝ่ายโถมของอภิศระเวงทั้งเพดง ^๕ ไทรอรรณวเรเดนา

กตกาหนดคตคตทวนอญญา ^๕ นกนกนาคจะไกรระพระอภย

เชอพุดคตบดงพิงเด่นาร ^๕ จะนอเดาะดูบคตงท้านของไหน

แมถนอขมกตขมกตอขกเหมือนคอกไม้ ^๕ จะชนโคโนงยาทุกกราตรี

ยังกตขพิงวงเวงเพดงดังวาด ^๕ ยังหอนทหวาคตญญามารศรี

คตงตมปดมฮารณในตมประค ^๕ คตขเพดงมีน้ำเจิญให้เพदनใจ

จนมตมองคทหวกรกชกตฉนพ ^๕ กตขมาพบพิศวงคตขหวงโหด

พระเห็นนางวางบิตวขคใจ ^๕ เข้าเคียงโถดกถาวประ โดมโถมวันตา

ชอริญนุรตคตงาทไปราชรก ^๕ ขยาระทคทอขจิตชนนฐา

นางรูถกนทพรนทอนอญญา ^๕ กตขรคมาทวขขบไปตบขค

ช่อม่ออกทางข้างเขาให้เสวราศิ
 แล้วหยดกิดแก่นใจด้วยโหดหง
 ช่อมบ่นพระดวย โห้งวอยง
 ดัดจะทรงวิญญารักษาตัว
 ถาวรณอยู่ตอกไม้ทอกเตียง
 ดวยพองเพดขงเพดบคองมผว
 จะพดอชพาหนานชง ให้มองมวิ
 เหมือนหญิงชวีชรายเกยวประเดี้ยวใจ
 เพดอตำยากยากเขมค้วยเป็นหญิง
 จำจะทงกองทพทิดอบโหด
 ไปตั้งถากอย่าให้มวรากภย
 แล้วจะได้แต่งทหารมาราญรอน
 ค่ำรพดางนางชยจับพระพดง
 ด้ระพายแฉงตูกเกททินทตอคนศร
 เห็นบกระบมโทกชคข้างอศิศร
 แล้วหยดลหยอนย่นตม โยช
 ไมโหวตงนงหตบระงบเจย
 ยงเขนเขนบเขนคจครนชรู
 ดัดจะชวยค้วยทพชบรา
 ชตมามองนศรตงเงชใจ
 จะชยูนานการคองชจนจะว
 เขนมมมมวรคททุกษาได้
 กอบชชาน่าคองชเวทงโพ
 ดงเกดใจจำทงไปถดางคิน
 ดันโคชเคยงเบดอชเบต่าศวตต
 ทรทชยทตทกรรอนทจนตงอน
 แดการทพทศรนตูกตมถด
 ชตงอชชชบมารบคตอโคต ๑
 ๑ ฝ่ายองค์พระอภัยมณีโถดกษณ
 กำเวบรกรชอนจิตคิดดงดย
 เมือบเป่าเขยงมถยมาเหมือนใจ
 ครนหยคืบพันไปไมได้การ
 เทยอควมนำทาชบไมพบปะ
 ดูกทจะคิดตามความดงอช
 เสนหาชอถนรชนร่าคช
 เขยงมถยแม่จะแ่งไปแห่งไร
 ทริชหยคืบคิรายจะกลดยรท
 เดยคชยนักนทมนำตาโหด
 จะโตมเด่าเป่าชกให้ออนใจ
 แม่พมา โถดเหมือนเมชกแถวมทง
 พดางบรเวดงเพดงมระวีเรย
 จนหนคทหนชโยชารมณไมชมทง

พระศอแค้นแทบเคียวเหตอก้าง
ที่บเร้าเบาอีกจะหัดกเดียง

หรือหม่นหมองหมองระคายใจ
ยังครวญครวญรำลึกยามเผลอ

หรือรณารัญการศึกไมครกตรา
จึงคิดว่าอย่าเลยจะปลุกทัพ

เป็นดำเร้าเร้าศึกเหมือนนกใจ
คำพิพาททางดงแดอทรงบ

ให้อาบแฉ้วแก้วหรือขลุ่ย
ดกขณดงทองเครื่องธรรพาวุธ

เดียงครกครนคนพูดกรวดกรวด
๐ ฝ่ายฝั่งทองเขมรคอกเขาป่า

พวกผดกกรกกรนคนศึกใจ
พออุทัยไรแดงแจ่มกระจ่าง

ทั้งไพร่ นายฝ่ายฝั่งเมืองดงกา
พวกเด่นาหาไพร่ก็ไม่พร้อม

ต่างคิดตามถามชาวองเจ้านาย
๐ ฝ่ายองค์พระธัญเจ้าไตรจักร

ที่ไพร่หายนายทมิวดะเทียดครวดครว
บ้างติดกตบหนอรบพมในบ้อม

ช่วยแก้ไขให้สดกหัทตาย

จึงหยุดย่นร่าพวงคนึงใน
หรือฟังเดียงหัดขับดงบได้

ว่าพิไม่ปลุกทัพให้กตบมา
ตะดำตะดักเหลียวแฉ้วเงงหา

ดงยเหตุว่าเวทมนต์เข้าศตใจ
ให้งามธรรพธันพระวงที่ตงย

เห็นจะโตเขยชมโมมอฉนตา
เรียกโยชไพร่ นายทงชายชวา

ต่างดมตาคใจทงไพร่ นาย
อุคุดคุดมควาคะมาทงาย

ต่างอฉนวายอฉนทงฉนไป ๆ
ไม่ร้าวระไปหนตำบลไท

ทงนายไพร่พธองข้างทงกา
แฉ้วมอฉนวางถดางทะเลพระเวหา

ต่างแตกตาเดียดอฉนทงอฉนพธาย
ครวดมรอมกฉนโมคิตใจหมาย

เทียดแฉ้วอฉนยอฉนทงไปดงกา ๆ

ไม่พร้อมพริกไพร่พธเข้าคันทา
พบบรรดาหมิ่นชุนทงมุดนาย

ที่รลคร้อมครอบไว่น่าใจหาย
ทงไพร่ นายชอกมาได้คังใจปอง

ไปพร้อมพรั่งผั่งมูทรหอยคประหบ	ชยุงคตบคตยพ้งรบดงดงอง
ทงทพเรอเหตอตายชยหลายกตอง	โตชาวของแรกผั่งงวาทงน
ทงบีนผามารทหมตทกตง	ดวยคนวงไปแคตวถลวชยชญ
ดินตมทรดตแदनคังแคนครน	บงคณคตพระบิตาแถวพาท
พวททพแตกแรกผั่งงวาทงคณ	เบนถดางคณทงจะพดคทากคทน
ไมรเวเตียนเตียนหนามชอตามค	ผถายชวเดยให้โตทงโพรนาย ฯ

๑ นายของภพระอภิมณีไฟกรด

จิงทามปรามตามเดหิเพทนาย	ทงระทททไมถ่มออรณนหมาย
เมือเบามบรพดคณทอบ	ชยวงนวยเดยจะเดาให้เขาใจ
มาโตคชบตชบยงเรารชช	ชยอชยแถแมทพไมหตบโหด
คณแมแถดอชยงปอภปจค	คณคชวไฟกรดทวทงควคณ
เหตอทาดงคทงทงายจะวาชรณน	ให้วราชวคกรวมททชมชน
ชางผายเขาเดากชอมเบนพรอมค	จิงคคถกคเกไชเบนไมค
โตพรอมพรงตงดตยดวถค	มโตคคทบพงเขากรงค
ชนผั่งงทงนนไมทน	จิงบารบปดกทพให้ถดบพน
ชงชของเขาเขาใจจะโตคณ	จิงวงกรเกรยวแยกกนแถกคณ
แถเดยจนคณชงชอชทาม	ห้ามคณชชชยาให้เขาชงเขาไป
แมริวมรชนพรอมพดถถกโร	นายททวเห็นจะห้ามปรามไมโหว
เรารชชงพิงคให้รแ	เห็นจะให้ทตามาพาท
แมนเดยดตยชชชวาทงไมค	ดัดแถนแตนางฉนถามารค
	จิงตามคให้กระทงถงดงกา ฯ

๑ คีรตุงวรณพจนจิตตคังเกก แถรมาชชชเนคทชชช

เห็นจรวดตกที่ถรยา
เมื่อตอบคำทำดีก็ไม่ใช่ชดชอง
ไม้ครของครกถักซึ่งถึงไฟ

จึงแกงงว่าหวงจะดวงดูทองที่
เหมือนเข้าซึ่งดมหมายไม่หมายหนี
คงเด็ดทางดำวาท้องกลาดกลา ๆ

๑ พระอภัยใจกระเด็นยังพันผูก
ดำรวอดพลงทางต้นของพระนงญา
ได้เข้าเรียงเคียงโกธแต่ัวไม้ขีด

เขาเกาถูกเขาทศกนักรรษา
ขรรคมคดากับน้ำคาด
คงชมรดรูกำพร้าจืดหวาน

อนุชาอย่าประมาทว่ากลาดกลา

ไม่เห็นนานนักตอกบชกจริงจริง ๆ

๑ พังพระพิศรัตรวรมราพินจา
แต่รูปเขื่อนใคร ไคยังไม้คร
พลงเหลือยงหนามาวากบดินสมุทร

นางฉนวนธารานเบอเห็นเหลืออหญิง
ยังรูปตรงแต่รักเห็นจะเป็นภาร
เห็นวรายดุดเดี่ยวกวนเดือเหลือแดงหวาน

ดินสมุทรดัดแก่นแค้นว่าคาญ
ว่าขรพบพบผลหญิงชกนางใจ
พระบริศรงศทรงขรรคมถึญญา

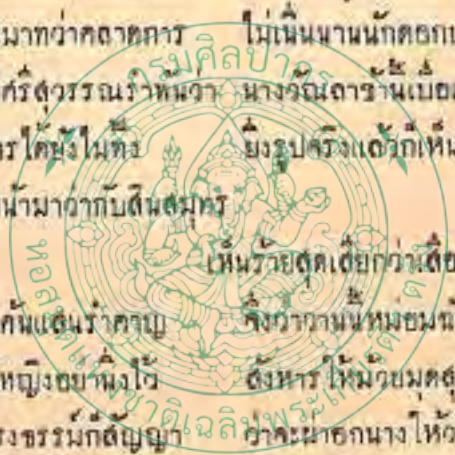
จึงวราภานนหมขมรณดมวรา
ดังหาร ใหมวยมดุดักตั้งขาร
ว่าคะนากนาง ใหดวงวย

เหตุใดนไม่ดังหารผตาญชวิต
นวยเดี่ยที่ผหญิงเขาดังกาย

กตบจะคิดแผเผือเป็นเชือตาย
คะมิขายเขาหรือนะพระเจ้าฮา ๆ

๑ พระอภัยไคยอินดินสมุทร
แต่ัวตอบความคามวิสัยใจบิญญา
เห็นที่โหนไคดังหารผตาญชวิต
เขาเรียงธาญการคักไคผกรือ
ทำเหมือนเจ้าเข้าไปได้เขาไฟคุค

ยดุดุดักแด่นตะเทินท่าเมินหมา
เจ้าช่างว่าเหมือนนงครไม่มื่อ
ราวกับตักไม้ไผดจะไคหรือ
มื่อเหมือนหนึ่งรายเป็นนายทัพ
แต่ัวไม่หยดยงคิดจันตักกับ

ชนแยบยดกตคักยอมนัดกตบ

เราซึ่งชัยไม่ชนะกตวจะแพ้

ด้วยเดี่ยทช้วนจะอินทราย

อนึ่งเจ้าเราก็บัวยระทวยจิต

หยุดพุดพดณกร ไต่ยอนพัก

จึงชนบถกชนทงอยวงใหม่

คอยระวงนังยามตามชคค

แต่ด้วยจนพระอนุชาโยชาทพิ

หมอพัททษรทษาพวงนาถ

๑ ฝ่ายโณมยงของศตเวงวณเสวราช เห็นดำมารตมาในไพรพฤกษา
ครนรุงวางดวงแดงพระสุริยราช นางชมมามาในคองคเคอญ

จนโพดเพดเวตตามาญมาศ

เดียงเดียดึงทวงตะเพนกระเจินเจียว

แต่เคียนหงายช้ายแดงแจงกระจาง

น้ำค้างโรยไปรอยตะอองมาค้ององค

โย้อกเขยเคยดำราญผ่านประเทศ

เคยพร้อมพริกนกด้นมกรมใน

เคยเดี่ยวเนยนมภิมยรัต

ทงหิวหอบบอชชารยาเยิน

แต่นตงดาวพาชมาทงนัง

โยครนช้วนจะบรรตย

แม้นจะจบกใหม่คนไทตาย

จึงเกยวแก่การคักเหมชนนัทหมาย

แต่รอดตายเหมชนกรนเป็นคัพัก

ตุ้ดจะคิดทำถารไปหาญหัก

จะได้รักษากายให้หายค

ให้นายไพร่ราชรักษาทูกหม่าท

ชอวใหม่เกทภยตั้งโตพาน

เขาชนคยบยงชาคัยในคตถน

คตวจะคยคยออกถาวเจ้าดังถา ๑

นางชมมามาในคองคเคอญ

ถึงจตถาศอชบเงาภูเขาเขยอ

นางหัดถเขยอหตงทางไปกตถง

คพรายพวงพฤกษานำระหง

นางแสนทรวงโศกตถคระทคใจ

มาทเรศแรมเตนเนินไคด

มาเบตยอใจรทงชอู่ทงนัง

มาจายคโย้อกระหกระเทิน

ทนทงเตนคไม่แจงว่าแห่งค

ค่นก้าดังเทงชโสมชโณมโหด

โหนจะได้กตถบหตงไปคตถง

๑ ฝ่ายข้าราชการคิดท้อถอยตกใจกัน จึงแจ้งการกับสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นจันทบุรีสุรโชภнос พระราชโอรสองค์โต
 ดูก่อนหรือหรือว่านามพระรัตน ถึงพบยศฐาบรรดาศักดิ์เหมือนนามเดิม
 ผู้ตั้งชื่อไพร่ โดยนทังกถนทอม มาพรั่งพร้อมเพราะจะกินถวิลหอง
 ด้วยหวานเย็นเห็นประเดี๋ยวจึงเกิดกำลัง กาจกทองไรคาไมรัก
 ข้ายนพชนชมเป็นทนมต่าง ผิดนพราชกบทองตะของศรี
 ถึงแก่เผาเขาเรือนดำมวอยบ ก็ไม่มอดหมองตะของนวด
 ทงเนื้อหอมกถนทอมถนทวนรณ เป็นทงนชยบรุษตั้งถน
 เราได้กถนทนมให้เรญจวน ด้วยพระพระยศกักรเรชดาปไว้
 ให้อยู่เผาเขาของกากราคกรังกร ถึงจะหลุดกถนทนมจะทำไฉน
 ต่อได้กถนทนมเหมือนเร จึงจะได้เต็มกายธบายบาน ๆ

๒ นางทราบความความกรรมกรรมเธอ จึงหยิบเอาถนทนมออกมาผ่าน
 วางไว้บนตมไม้ทึงกถนทนม แล้วว่าตามเทวดาไปปราน
 ซึ่งพระพระองค์ท่านนนั้น ข้าพชนพนทนมทนมเป็นตั้ง
 ขาหลงทางถนทนมบ้านนาค ทนมช่วยนมราคาให้กถนทนม

๓ ฝ่ายเทพบุตรนตบตบถนทนม จึงบอกความเกิดอมแสงแสดงไซ
 ซึ่งโฉมยงหลงทางมากถนทนมไพร เพราะจะได้พบตามปรายไพร
 จึงรีบรุดคิดทางไปข้างเขา จะพบชาวบ้านบ้านนาค
 ทงจะประพระนไปบาศต จึงพากันได้ตามตามตงกา
 พอดีเจ้าคำธำแดงแดงช้านาค ต่อนศวดาเดื่อตงห่มหิงดา
 แล้วถนทนมถนทนมหายวันไปตบศวา ถนทนมชกถนทนมหายไป ๆ

๔ จะกล่าวถึงนางจันทราพระยาหญิง จึงถนทนมเจ้าเธอได้

พรุ้งเย็นเห็นลูกดวงเจ้าดังกา จะเข้ามาบ้านเพราะมีตาย
 ในตำราว่าใครตามมาคือย ทานจึงช่วยบังกันให้พ้นนาย
 ได้อาศัยในแผ่นดินทักษิณบาย ทั้งหญิงชายจต้องคุณอย่าอูญใจ
 แแต่เรานมให้พบจะหอบหน้า ผู้ใดอย่าบอกแจ้งแถงไซ
 ใครรักยศอดต่ำที่ตามนางทรามวัย คงจะได้สมหมายเมื่อปดายมีอ ๑

๑ ฝ่ายฝั่งทองปรงบาทหอดวงบอ กต่างก็ออกปากรบด้วยนับถือ

ด้วยชาวบ้านถักกรักได้ผลปรีช มีผู้มีชดอศวกไม่ถวใคร
 ทงชยากเห็นเช่นเราวามหาษกริช จะเหาะเหยค้อย่างเข่งดังก็เพียงไหน
 ทางปรักษาพาทคือยดีใจ จนชวนโกตอินชยากดบมาเรือน
 ครนรุ่งเช้าชาวบ้านถ้ำราญรม บางหนคนคบคาบหอกเทยบชอกเพอน
 มารวมรอมพรอมพริกในศกเรือน ตกอาศเกิดอพยพหน้าศาตาดย ๑

๑ ฝ่ายโฉมของกตจะเจงกอนถ้ำมร ออมดังธเรหาเงินเงินใส่ด
 ไม่รกรอพบอยถงชายไพร เห็นควนไฟรมโธมงในหงพิ
 มีรอยคนบันเกวียนเคียรตวน ตเกิดชนกตาดกตางทางหวางวิถ
 คัดดำคณูมันคงว่าศรงน เห็นจะมีบ้านชองจังกองไฟ
 ด้วยเย็นคำจ่าจะเจ้าหาชวมา ได้พิศจาได้ถามตามดังสัย
 คำรพดางนางพระยาจับมาไป จนชวนโกตไคยหนีเคียงค้อยเมียงมอง ๑

๑ จะก่าถ่าฝ่ายนายโจรดำมตีห้า กับกตอดีฉกรรจ์สามพันต้อง
 เทยวตปัดชนบทเขาเงินทอง มาถงหนองนำพิคดำนักพด
 ให้ช่าแพะแกะโลกินแกตมเหต่า ก่าถงเมษาโยธาโกตาด
 เขาคาบหอกชอกประกวดบังชวดตม พอเห็นคนชรม่าดังางาม

จะต้องเชิญเทพาเข้ามาตง ขอพระองค์คอดโทษได้โปรดปราน ฯ

๑ นางพิงคำว่าดีนักถรรเวศรณ ฤๅตเกิดวาจาที่วาจา
 กงชนชอบตอบความถามโบราณ ให้ชาวบ้านนำหน้ารับศดาโคต
 ถึงปากทางหว่างเนินเขดินประพาด เห็นชาวอวดดีดวกที่อาศัย
 กฏิตงชาครมรรมโรท คำถาดยแค้นดระชาคด้วยกวดเคียน
 คักนอยนอยหอยระฆังนำพิงเดนม ตเหมือนเช่นตถกนายระบวยเจียน
 มีเด่าหงตั้งงอมได้โคมเจียน ตายเคียนด้วยบุปผาดารพัน
 กงหุคมาปราดยผใหญ่บาน นวดทานตงค โดยยไพธณท
 จะชาศัยโพธำนกันตักถม จะมยชนทรายบ่างหรือชยำงไร
 ชาวบ้านว่าชาวอวดพระบงทหลวง คนทงปองไปมคไศยาศัย
 แต่ตงคทานจะก้งวุดไปทมโค ยิงมโคมเจจกในคิจา ฯ

๒ นางทรงพิงตั้งหลาพอกชาวบ้าน กงดาราญเรียนทานให้หรรษา
 พรงนเข้าเราเชิญทานเคินมา พอพิศุาเจงทางกทถางไพ
 ชาวบ้านรบชกวนทแถวณผาย ด้วยเมนชวยโถมองจะตงดัย
 วิชาคักถถวชาฎาคองศดาโคต หมายถึงให้เมษมาพชาบถ ฯ

๓ ฝ่ายโถมองตงจากมาที่นง พตางครตั้งให้ไปหากินอาหาร
 แถวณงเขยวเข้าในวัดมณตการ ชนหน้าชานเรงผาศีจถาย
 ตงตาศเดี่ยวเทยวมาถงหน้ากฏี เห็นแต่กจคโคมเจียนนอเชยรณาย
 ทงโคมคณชนเชยยงคระเกยงวาย นางแถวชยชมเพดินเจวีญใจ
 ไม่เห็นพระจะเข้าหาแถวค้ำ กนิชชรรมคทาหญิงตั้งตงดัย
 กงหุคยงนงตรงหน้าศาดาย ประเด็ยงใจเค็กมาศำหำคณ

หญิงน้อยน้อยคอยรับรับราชมาน ได้จอกจกานจัดถวายด้วยดุจใจ ฯ

๑ ฝ่ายโคมขององค์ละเวงฉัตรดาราราช เห็นหญิงชาติชาวป่าอัธมาด้วย

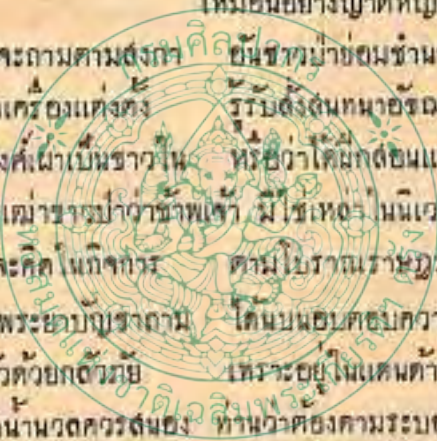
ไต่ระเบียบเรียบร้อยคชยวิบไว้ เหมือนนาง ในเวียงวังฉัตรทองน

กุมารทรนธราถวายเป็น ดอนแนบกายห่อผมมกมด้น

งามตระม่อมพรหมพรังทุกตั้งขึ้น คู่มือพรรณมุกต่องตั้งธงรา

ด้วยพลางนางกษัตริย์ศรีศรีประภาษ

เหมือนอย่างญาติหญิงชายทั้งชายธงรา

เราขอบจิตคิดจะถามตามดังภา ชนชาวป่าช่อมชานาญแต่การไพร

นต้นทศาคณาจารย์แคว้นต่างต่าง ธรรมดังต้นทศนธมาด้วย

หรือหรือวงศ์พงศ์เผ่าเป็นชาวใน หรือว่าใครก่ตั้งขึ้นแต่ก่อนภาค ฯ

๑ ฝ่ายหญิงเฒ่าชาวป่าเจ้าพเจ้า มีไรเหตุ ในนเวศน์เขตแดน

เป็นชาวป่าถ้าจะคิดในกิจการ ตามโบราณราชธรรมซึ่งสอนไว้

เผื่อเราเผ่าทางพระยาบุญราชมาน ได้บนบ่อนศอบความตามนิตย

พอพ้นผิดคิดศวด้วยกตัญญู เคารวะอยู่ในแดนต่างทางพระยา ฯ

๑ นางพม้านามวศกวรรคินของ ท่านว่าต้องตามระบอบชอบหนักหนา

ชนชายหญิงตั้งหกคนมา ดุจจะหาให้เหมือนท่านที่บ้านนี้

มาพบปะจะใคร่ได้ไปไว้ด้วย จะได้ช่วยกันบำรุงซึ่งกรุงศรี

ให้ปรากฏยศศักดิ์ด้วยภักดี พอเป็นที่ปรึกษาให้ถาวร

พวกชาวบ้านกรานกราบสุภาพพูด ข้าเหมือนธนูหรือจะไปเป็นไทรสร

เคยชำนาญการหยาบแต่ห้าบคอน ครมณีนม่อนนคนนหมใจ

ซึ่งบุญชาว่าจะชบชุปกมก พระคุณเจ้าใดจะหาไหน

ขอพึ่งแต่แผ่นดินอยู่คนไพร ตามวิธีดัดไม้ดัดเหมือนก่อนมา

แต่ทรงนศวดดัดพลคนเจศน มาทุเรศแรมไนไพรพฤกษา
 ทงหญิงชายหมายพระแม่เหมือนมารดา จะชุกดำหั่งเดดจจนเดรัจฉาร
 ไทพระยงคกงคนเขามเองหองวง ข้าทงปวงจรรอดามาธถาน
 ซึ่งทุดความตามประโยชน์งไปรดปราณ

ชยามมีการกินแหงแคงพระทัย ฯ

๑ นางศรีศคอบชอบจิดทักครัก ตามดมครมิได้แคงแหงในน

แถ้วถามนางข้างบดงกทงใจ เจ้าชวยไวรูปร่างธำธางตา
 ด่วนนารพของธองดัดบ นอมความบทงความตามภาษา
 ขาเบเนพนชอยพามาภา นางธองดัดจนนเบเนนอง
 ไมมีญาศิษาดตุงประยูรศกต บาทหองวงรักเดยงโอมให้หมอง
 ข้าตบตบปลายชางเผายนอง ใตตบตบยบมีเกชดังเกศใจ
 นางกษัตริย์ครต้วนางดังต้ว ขางชอยนหองวงวาจาชรัมาธัย
 จะชอยเจ้าเขาเบเนนอกรวมเกทัย จะชอยไปหรัชมิไปชยาได้พราง
 ฝ่ายธองนางคางคานบอภวาท ข้าพระบาทประคิพทชไมชิตชวง
 ชอยเบเนชากว่าชวาจะววยวาง พระแม่นางเมตตาได้ปราณ
 นางศรีศคธางทางเรียกนางงโกธ แถ้วอูบไถพันองทงธองศวี
 จะชอยทากว่าพระจะจรวดี มากุฎีจะไถชอยค้อชวาจรัย
 แถ้วโอมยงทงวันธราให้ ความอชยธดบรักดมครต้วมาน
 ทงพนชองคานบรบประทาน ตามโบราณรับรักคด้วยภักดี
 จนตักครนบรрдานางผรัง ถวายบังคนธามารศวี

แคลงสงสัยดั่งดักกุมาร อยุ่ทวงวศพันนางวันตา ฯ

๑ ครนรุ่งเช้ามายบ้านชาญฉาด ไปหาบาทหลวงชยุทภูมา
แล้วแจ้งความตามอุกถ้าวเจ้าดงกา จะคอยท่าพบพระจึงจะไป
บาทหลวงฟังเรื่องราวเกินฉาด รุกค้ำคาคคนค้ำจะมีโทษ
ซึ่งอรังทองจะเอาเราไปไว้ ทำอะไรหนอจะมัดให้มัดความ
ฝ่ายชาวบ้านจำเห็นของกนางนงลักษณะ อยากรู้จักเพราะอะไรได้ไต่ถาม
พระช่วยสอนนวนาญการตั้งความ ให้ปราบปราบยกเชือกก็เป็นที่ ๑

๑ บาทหลวงจายยาประมาทสาทิศกษัตริย์

เห็นจากถกถกความตามวิสัย เมื่อก่อนเห็นหน้าดาวย
เมื่อเราร้อยนางแควปางหลัง ใครเหมือนเพื่อนเพื่อนให้ร้อนทรวง
ได้ผด้อมนวนาญการตั้งปวง จะไปร้องขอรุณเหมือนคนเขา
เมื่อยามคมเคืองกรนดงขาก จะหุดยวักเดียดคายคองอายเขา
ถึงแม้องคนงลักษณะจะรักเรา พวกคนเก่าเขาคงกันด้วยฉันทา
หนึ่งอำมาตย์ราชต่อพดชทรดงชน เห็นเจ้ากรรอนกันคึกครึษา
คอยยุงดงโทษโงกนา ไม่รู้ว่าใจนางจะอย่างไร
แม่ โฉมยงทรงดัดยงต้นทศเพิง ถังพาดเพดียงพดงแพะแกไข
ด้วยรูปท่งกรงผดกเม้นกัก โน เห็นการใหญ่หลวงด้นพันก้าง
พระตั้งขรามาครแม่มีวากเดียด คงต้องเช็ดคอกคายเมือภายหลัง
เราเป็นแต่เมื่อนชยุจะคอยฟัง แต่จากรงนางมาค่างคอย

ให้ตั้งนางพดางวารักษาใจ

คอเมื่อไรบรรจบถึงกับชน

คุณหญิงด้อมมือเดือทไธเนน

จึงผอนแผนคตความตามอุบาย ฯ

๑ ทังตั้งนางต่างคำมบับหนึ่งดีช เขาได้มือเดือทไธไมให้หาย

แฉงกพามาบังมดตงกราย

ชวยถววยพินองทงตั้งรา

แฉงตกตงของวังเรียกพวกราชวบ้าน มากกราบกรานเตรียมกายทงราชชวา

กระบวณแห่แฉงถาดคานศา

ควยเหตงวารุชนบพนครบครน

รถม้าเทศังถาฝากระจก

เทียบมมาหักศรทเหมือนจกรทน

ฉัตรระย้าจามรชอนคระจน

แฉงถอนพท บปผาสุมาต

เพราะเหตงวาชวบ้านนถนทศ

วักศคคแรงประตบตตบต

มาเรียงเรียบเทียบรถมคร

พระบถทตงคณางนถคชน

พวกราชวบ้านชามบอบยถรรพเดือช เขมยเดือคกตบรักษาอาณาจกร

จงแปรมปรีตมรชงโศถกชน

เป็นบมบถปถกเถราชวตงกา ฯ

๑ นางกำนบับพรตชนกโรคน แฉงถออกโธษชวยถวถัดคณตตถา

ชอบเป็นโธมได้มถัดควยศรทชว

คณชวถวถววง โนทางบุญ

ชอบพระชองคจงตบายชยฎายถอง

แมพถาดพถงคักเดือชวยเกือทน

โตมาตงพงทพทระการฎ

ไมถ่มคณคณชวถนจนบรตย

แฉงกรบถาพถตงทนชองทชอง

ควยเดือบตงจรเชนเนนคต

เห็นมถเรือชเครือชบปผาสุมาตย

ทงชวทพรทมกนอญชต

นางโธมชงทงรถกระจกกระจาง

ทงตั้งนางนงทหน้าเป็นถวถัด

ทททรโธโกถาพนาต

ตงชอนารชบรตบทชร

กระบวณแห่แฉงถังชระชงชชง

เดือชกถกถองถวถางทวถางตงช

มีขงตำนำหน้าพดากกร

ประทับว้อนแรมมาหลายราตรี

ถึงแดนถากดำพันตะวันพอบ

เงียบดังบดงค้ำพนาถ

อันเมื่อนกถึงค่างบางชน

ไม่เห็นมีเหมือนทุกแห่งให้แกลงใจ

จึงเอชนอรรถครตั้งให้รงรถ

วิมบรรพตเชิงผาพชชาศัย

พวกโยชคฆของบ้างกองไฟ

ระว้งระไวงเวียนฉลิตเปลี่ยนกัน ฯ

ศรีสุวรรณอาสาตีคานดงศาล

๑ ฝ่ายโถมยงองค์ระเวงฉัตรราช

เรียกรุกพวมกาตุ่ดาดวง	เมื่อได้ยาด่นยามวิโยคให้โศกศัลย์
ตั้งสารเจ้าเส้าดำรัยขมาพดขยยาก	มาเคียงบรรจกรณมบรรทมแด้งชมเรย
มีเคยยากกรากกร่ากจำเคย	มาชมเรยมาค่างชยูกดางไพ
เจ้าชวัญอ่อนนอนเรยงชยเคยงแม่	ไม่ห่างแหงามด้รวพวงหอดบโหด
แม่ไม่ไดยาด่นประหอดาคไค	คยบ้ำใหญ่เมยบเจยบด่าเมยง
แต่โพดเพดเรไรกในเรือ	ไม่ชชองเดยงดศอด้งคเดยง
ทงเนอมกวทงยบเรยบด่าเมยง	เพนคเคยงชยงบ้ำพพาดย ๗

๑ ฝ่ายนารพณองค์ของตุ่ภาพ

จงทุดความคามาเรยบในไค	คางมกราบบาพาดชเมาดย
ค่างแห่งนมเจ้าบาเทพารกษ	นมา ในแหวงบวชชกาดวง
เขาตั้งด้อย ในถากถาพน	ด้ชศกศกรักษาพนาด้นท
บโคมาชารกษดกด้งกค	แด้มฉกรรจกนด้ศอ ในบรูพ
จงเยชกเยนเวณฉางพททางน	กนเดยทมคมีให้พทงศพม
แต่ทางตรงดงทงกรุงฉิงหด	มีคมีผุไคเคินไปมา
แม่ฉวนนภยตั้งโรมา	ไม่แหวงวนเจยงวงตรงพทกทนา
	จงทงศราแถวกนชนศราย ๗

๑ นางทราบความหาวมไหวฤทัยหวาด

จงวาเจ้าเดากรชยวาวราย	กนปนาทกนพทนพระชวญหาย
	ไมกถวคายหรือมาค่างชยชยงน

ชื่นใจแม่แต่ยงเขางคุมเท่าใหญ่

ถรมราชาพันทกอนัน

เจ้าเรือนรู้อยุกบทานอาจารย์เฒ่า

จระต๋อคิดต่างทำอย่างไร

๑ ทงต้องนางตางค่านบอภิกวาท
รู้อยู่ด้วยใครเพทเศศังชา

แม่นประมาณการอินโลกใหม่คิด

พอศาศตร์เห็นเป็นอย่างไร

ซึ่งให้ราชาพระองคร์จกทรงน

ขอบุญญาขานภพชดยปรจบมาร

อินคองครวราหุคฤษศรย

ถึงณดังประวางควานในทานทณ

ขอพระองคร์ทรงคิดพิพฐาน

เหตุณตปรนบคับรูพิ

อินทิงศรมเฒ่าเต่ากจา

แต่วทายวาชาศักทษยชก

๑ นางทรบคำทำนายนกชายจิต

จึงเสแสร้งแถงงว่าพระบาต

เชบชอกเจ้าแคทานนทรวงชอก

หรือทานจวชากับพระอภัย

ทงต้องนางตางคววาชพเจ้า

เผชิญไทพรนควนกคองม

กัศตักคองแถงงทำนชังใจ

ทานบอกลเจ้าตักชงไปถิงโพน

จงบอกลให้แจงจิตในกัจจา ฯ

อินพระบาทบาดคทนทหน่า

เหมือนเห็นทาดินคบทงภพไตร

รักษาจักรุนาอชรมาดย

ในคองใจคตเดวีจดำเวจการ

เหตุคตยนรยแรงกาทะหงทานู

ให้อร่าญกรถยาประชาชน

คณครทคณแคว้นแคว้นเตนดังทต

ยอชมพณดวาดนบาบวม

ตามโบราณทานบารุงชงกรุงศรี

กิงปรานนพ่ายแพนนเมนท

เกณชตงกาทยงไม่ตัญประยรคักค

จระกตยกรวมคองทวคับรูพิ ฯ

ช่างบถคคชยดวารพคจะมคต

ทำนเหตุชคคตแถนตคใจ

ชยวเดยงทตคเจ้าจจแถงแถงไร

คองจะได้อมมธเป็นคณน

โดยนทานนจรงทกชงตกรพ

ซึ่งจะได้หรือมิได้โดยไรณ

กระหม่อมฉันมิได้ชักให้ตกท่าย ฯ

๑ นางฟังความยามตกนกวคค

ตั้งนอกอาลย์พระทัยหาย

ก็ถึงพระชกยแหวให้ฮาย

ข้างเคราะห์ร้ายนี่ในกระไรเลย

เมื่อคางชาติคำตนาเป็นชาติก

ตั้งจะนกรวมเรียงเคียงเชย

รอดตายรายอื่นไม่ชนเชย

จนต้องเลยตั้งวรวคกรไถ

นางนกกนแหวตั้งชอกชอนชอน

ด้วยอาวรณ์หวงจิตพิสมัย

จนตั้งมองก่หวงตั้งกระหนงใน

กษณฤทัยทุกซีกหนกชวรา

ระหวายของคตงบนเอาตั้งนราชริถ

ก็กักตั้งคเคว้างตั้งรอยตะห้อยหา

ตั้งนนาวิพนของตั้งอตั้งธา

ตั้งวงนทาโถมตั้งชวยตั้งงาน

ด้วยรูกตปรมนบคกษครยพร้อม

ทั้งรับกตั้งอมกตั้งวถคตชกตั้งชอนพวณ

ก็ไรวาบกกราบปรมนบคกษครย

ขอประทานโทษนพำตั้ง

จะชนบถตั้งมจอมตั้งรังคตั้งอตั้งโถม ตั้งประโคมคองรังในกรุงศรี

แหวกรายกกรตั้งคคกตั้งบนคณคร

ปรีะสถานตั้งชอกตั้งตั้งวงวงเวง

พิถำวตั้งนอตั้งรับตั้งชนบถตั้งม

ตั้งเรียงพร้อมพร้อมโพเราะตั้งนเหมาะตั้ง

กถำวประโถม โถมของคกตั้งเวง

ด้วยกาพัยเพดงพลอคคคปรีะคชช รูกตั้งชอน ฯ

๒ โอ้พระจันทรวันเพ็งไม่เปล่งเบียดง

ตั้งคเกิดตั้งชอยตั้งเยี่ยมตั้งหย่มตั้งชว

คฤวาแหวเอกชอนนาทร

ตั้งเหยงเวรตั้งนทรวงตั้งมตั้งคตั้งเดย

ตั้งรียมนคณเมฆตั้งเวกตั้งถบ

ตั้งแต่งตั้งระยบตั้งนบตั้งเงาตั้งเขาตั้งชิว

ดั่งดาราณคตกอยู่แต่คนเดียว ให้เปล่าเปลี่ยววุ่นหวาดตอนากใจ
 ทนวดนาค่างพรางพรมระหิมเดือ พอลมเนอนอนสนับทิวผิม
 กิ่งลมจางหนาวยั้งจะผิงไฟ แต่หนาวใจจากลมทุกคืน
 แม่มกษัตริย์ดงนันทม เหมือนหอยหิมผาทพยดกดับฝน
 หอมบุปผามาอโยไมยงยพ ไมชรื่นเรณูรพพามา
 มณฑาทพกดับกตบประทนต์หอม จะชอนชอนมโนมลงนำดังดารา
 ด้าโรรินช้นแซมจะแย้มบาน เมื่อกำกั้นเกสรจรโรย
 ภูมิณบิณฑไปเรยอิน มีนารนพรชชนให้ทวมไทย
 นาค่างพรมลมโยกมาใบกโยย จะรวงโรยเรณูหิมชนดงเค็ดชนเฮย ฯ

๑ ฝ่ายโฉมยงองค์ระเวงพรพดงรบ ระทวยทบองค์แอบแนบเรณย
 เต็นวาศำทำเนียบข้างเป็ริณเป็ริย นางรมเรยชเจดเหมือนชิตา
 แดงเรศชนคณณนาร่วงดให้ หงตั้งเริบประทนต์ทวนหนักหนา
 นีวจดัดต้นเตนหมง คงได้กามของนคเพียงบุตรี
 พดเคือนเทยงเดยงดศดงดเจยม ลีเนนยะเยียบบ้านว่าบาราม
 นางกษัตริย์ครดริภิกษาดชงนารี เหมือนเม่นม่นวนนจระเมกย
 แมจะชบชภิวาทสรวารกษ ซึ่งด้นกเขาเชนเนินไคด
 ให้กุมครของมืองบักกัจคกย ตามวิสัยดีชยากฤดาการ
 แฉวไรกตคณครีทรวงดักรับ ประศิชรู้ประดับรับพดงจ้งเจงทวน
 ชอเตชระปรเมเดเวคาด จงทรบดวารดวารพดซึ่งดัจจา
 จะบารุงกรงไกรให้เป็นตุง มาได้ทุกชแทบซึ่งจะดั่งชารี
 ชอคุณพระปรเมเทวดา เด็ดจมาคุมครของชวยบ้องกัณ

ยังเที่ยวคณาจรอบรอบกับริน	ด้วยไถ่ถนเหมือนมนุษย์ผู้ต้อยตาย
เทวดาอาเพศให้พบรต	เสกตั้งกถากายของค้อยมองหมาย
นางไม่หุดบกดทับตนพันพระกาย	เห็นศตบค้ายกดับภดาเข้านามอง
ขยับตราวหุคพระหัตถ์	ตั้งกตริตปลุกตั้งนางทั้งห้อง
ไม่เรยอนเหมือนหงษ์นางพิน้อง	เหตุด้วยตองมนต์ตั้งกตหมคทุกคน
แต่โฉมยงองค์เดียวให้เปิดยวศิต	มันกว่าหวัดหวัดตรองตบของจน
เห็นบนบ้ายคายรตเหต้อชคชน	กตอชจนโจนดงวงวนเวียน
อ้ายยงคตออดดัดกตคป	นางเจยงจับหอกกตคณคเจยจน
เอาตราแกว่งแดงสว่างเหมือนอย่างเทียน	ทูลจนเจยงจึงฟาดปราตประกาย
ถูกตรงหัวธมของอ้ายยงคตอ	ปลุกคตอคตาทไมรหาย
หุดดมตงนึ่งตบเหมือนศัพทาย	มันคตคตอด้วยคนพันตนคกใจ
เห็นนางคตมถงวงเวงชวย	บางคตอชวยเรอกระหวัดมคใจโต
ทั้งห้องนางคางตามนางทราเมีย	มากรวนไหวทอถตามตามตงกา

๑ โฉมเฉลาเจ้าเรื่องให้รู้แจ้ง พอสั่งแสงธูรย์สว่างกลางเวหา

คางพิศดูคตอด้วยคตอ	มีแต่ตาข้างเดียวดูเรยงใจ
ทั้งหนาดายรายเรยรอยเมยจน	ผมแต่ตวงผมคตมูกโตง
ไปไม้นงรงรงต้นหงงโกง	ตงมโปงปากเหมือนเช่นกมภา
พอพิศกณมนพนยงตงต	เชอทมคตอคตอโตคตอ
นางคธาหนาคคตอชวยอทรตรา	อูปมาเหมือนจะคตงนรีวค
เห็นโฉมยงทรงตราพระราหู	ตั้งกตคตงนรายณคตอชวย

ด้วยเตชการบุญบุญชั	หนักด้วยศเรศหลายดงกราบกราบ
นางกษัตริย์ศรีถ้ำตามตามตั้งด้าย	มังร้อไวร้ายกาจมาอาชหาญ
เป็นนักษัตรดวงหรือวางศวาญ	หัดถ่านหัดถักแห่งอยู่แห่งใด ๆ

๑๐ ข้าย่ของตอคพดอดไม้ใครจะชด

ด้วยต้นชดแข็งกระด้างเหมือนอย่างไม้

เสียงด้องแต่แต่เราพอเข้าใจ	ด้วยมีไม้ทุดจามาช้านาน
มันบอกว่าข้าช้อข้าย่ของตอด	เที่ยวเข็ดตอดคดมเรือนเพื่อนัดถาน
มาขยถำราเวณหน้าเวศการ	เป็นศิษย์ตามเทวดาวราญช
ให้เที่ยงหาถำรพดดั่งมเดียด	เขาไม้นะชอดบงกถน ไคหิต
ชากนเนื้อเดื่อเหื่องเบ็นเพื่องนค้อ	ใครจะชกรูวคไม่วอศววย
เวณแต่ศราราทดไม้เค	ทวนขบเวณนพไม้นุห้าย
โศลกมาชากนเดียดนภาย	ให้โศมฉายไรชวศางพาร
จะชกรถดคเดียดเทยงถิงใหม่	จะชกรไปเห็นช้ำมารศรี
กว่าจะหามามาได้ไซ้เทอ	มาขยที่ถำรเวณำวญใจ ๆ

๑๑ นางโณมยงทรงพังให้ตั้งเวช มันค้อเพค้มดังค้างด้อย

พดางปรกษาว่าใครเห็นเบ็นชอยังไร	มันจะไปเบ็นช้ำเหมือนพาร
แต่ด้อยโศกนพมันกนถัด	จะคดเค็ดคดคดด้วยถ้อย
ประการหนึ่งซึ่งจะพาไปราญ	จะข้าย่หญิงชวยให้อวยปราณ ๆ

๑๒ ทั้งด้อยนางค่างรเหวระครตั้ง จึงวากรนจะไดไซ้ทพาร

จะหาใหม่ได้เหมือนมันประจัญบาน	ใครถ่างมตาญชวันไมบรตย
นหากแพนแต่ศรารพระราหู	จึงขอมอบขุดด้วยคจะมใหม่

ทั้งสามก็จกจกกรกไทร

ประการหนึ่งซึ่งจะมาในบ้าน

ว่าโถมของนางเจ้าแผ่นดิน

แม่นอะไรให้ลอยทล้า

ให้รักษาใหญ่ยกไปตาม

จะโตไซ่ดังหาวตาญไพรีน

พระบาดัดสอนดังหวังถวิด

พบไพรีนร้ายหยาบช่วยปราบปราบ

มันจะทำเบียดเบียนเป็นเดือนทนาม

ช่วยปราบปราบพวกผีให้หนีไป ๆ

๑๑ นางตรัสตอบชอมแล้วอุกแก้วแม่ เหมือนให้แกลเห็นทางสว่างได้ว

ข้างรอบคอบรู้สว่างมาทวงใจ เหมือนแม่ได้ดวงตาพระบาดัด

แฉดเห็นดวงมาปราดัยชายของคอค มังไกรยศขวาแล้วอย่าหนี

ช่วยรกรถอดดำทงเทพาร พาไปทวงอัยของครบา

แฉดแฉดของคทวงดังพ่ายลายกราชบ กระบี่ปลาดาบแปลบจับเวหา

ให้พ้นของต้องนั่งในทองคร นางนงหนานาเดินกรกตงตาม

ทั้งพวกไพร่โศหาญแฉดจรวานหอยดี ตะออกอชญาแต่จไม่เรศคราม

ตงนมครุราชานาญการดังกราม บ้างหนึ่งตามชายขวาเป็นศารว

อ้ายของคอคดังคมือเขาถอยแฉด อชกนตแรกเรียดกตมตงมอช

ชนภเขาเตากามันพาบดิด ทหารหืดหอบดังไม้ทงนาย

ถึงปากถากตาพนเห็นควนพุดง เบญพ่นพ่งพวงผ่องหนทนาย

เคียงกรกทกรนคตแฉดของแยกช้าย ไหมกฉกรายกฉวศราบารม

พวกโยธาให้ตงนคทง เห็นอ้ายของคอคคนังยังไม้หน

บ้างหอยชกขุดคตมชวชชิต พระบุดีตวัดตามตามตงกา

พวกมึงไปไหนหมคหรือขปคเด่น โยไม่เห็นครมึงอยู่ในคห

อ้ายของคอคทชดใจว่าภยมา เทอตาโตคหนไม่มีใคร ๆ

๑ นางฟังคำซาแสบเห็นแคศพ ๑ ซากสิ้นจพรหมวังดั่งองค์ใด
 กระตุกหึงขงกลตมณฑลไว้ ๑ จึงตั้งให้เก็บเขาเมาชกค
 จึงปรึกษาว่าเราเข้ามารบ ๑ มีคำจทอนคิดกถวเอาตัวหนี
 ทรนงวาไปทอดตาอยู่ธานี ๑ กถวทวงข่มขืนจะกอบมาจับคน ฯ

๒ มุพาทาถาพระองค์จะทรงปราบ ๑ ให้รับคาบเขคแก้ววันแดนถึงทอด
 ษณพอกดมโตเห็นเป็นตักนช ๑ จะใช้คนตีประยุทธ์ดัดทำนอง
 กอวจะหาอารักษยอนคักคิดคร ๑ ของตักกลาเขาเป็นเจ้าของ
 เขาโรมรณกนเองคมเกรงกรธอง ๑ ึ่งระตะของตามเดห้ประเวณ ๑

๓ นางกษัตริย์ศรีศรีศอบชอบแสบถลก ๑ จาจะปลุกสาธด่าปโงปราบผู้
 ดวยศวเราเจ้าคงหวดบรพ ๑ จะมอบดินแดนไว้ให้พระกาธ
 แต่งเกณฑ์เหตาราวบาให้หใ ๑ ประเทียวใจปลุกเสกเจ้าเรจคำถ
 เขามากรของรทรงทรวงนงควาญ ๑ ทำรณมานมถกเทวญ
 เครื่องบูชาถารพดให้จคตง ๑ รณมบังเบตงกนหมพัน
 ทงเทียนรูปปณดาวรพน ๑ ธิระให้ระคนทนมเจมเดี่ยวเจ้าเรจการ ฯ

๔ นางกษัตริย์ศรีศรีว่าเวदानี ๑ จะบิทรพดเทวดารักษาคาด
 ถววยกรทอนว่าให้ถารญ ๑ เจ้าตามมารคาพิขมจะตอนไว้
 แดงจคคแคงแดงดขงพนชองนอย ๑ ใต้เส็ดธวอยดอดแซมให้แจ่มใส
 นางแต่งของคักรงกรของทองประไพ ๑ เด็ค้ำไปหนาคำถอดานชธา
 ให้ไพพรพร้อมดอมของคเป็นวงกว้าง ๑ ทงธชงนางนชมายทงชายชวา
 ประโคมแดรแซ่ชงกถองดงกา ๑ นางจันตาทชคกรย่อนระทวย
 แดงว่าววยฉายฉะประปรายบาท ๑ กระหวัดจจากโงจึงทวะคุดะด้วย

ต้องบงอรพื่อนตามงามระทวย	คำเนนนวนนาตกายหมายเมียง
แต่จรวงบวงสร้งค้ำควดวนวิเวก	ทงทุมเขกอกษรระอ้อมเงียง
เคว็องตึงเวะเคยตวยไฉ่รายเรียง	ทงทุมากเมียงม้งดำดูราบาน
บุปผาพวงจวงจันทนภนขรต	ทงเคว็องตึงตระเวาทงคาวหวาน
ขอคักคักตชฎทชรังคองคพระภาด	มาถึงคักคักสำหรับช่วยคัมบริช
อินแฉนแฉนแฉนคันทนทราย	ขอตวยเทเวศวิษคตึงขร
ช่วยคัมคัมคัมคัมคัมคัมคัมคัมคัม	โททงทงทงทงทงทงทงทงทง
แต่จพื่อนร่ากำนบอภิวาท	ดูร่าดังคเคยตวยทงช่ายชวา
โหลคเคยแฉนแฉน โหลเป็นโหล	พอตึงตึงพาดเป็รตึงตึงตึงตึง
เป็นแต่จรงทงตึงตึงตึงตึงตึงตึง	เห็นพระภาดกายแต่จตึงตึงตึงตึง
รบตึงเวะเนชมมมมมมมมมมมมมมม	ทงทงทงทงทงทงทงทงทงทง
กรนอินทนาอินทนาอินทนาอินทนา	คัมคัมคัมคัมคัมคัมคัมคัมคัม
อินชเรตแฉนแฉนคัมคัมคัมคัมคัม	คัมคัมคัมคัมคัมคัมคัมคัมคัม
คัมคัมคัมคัมคัมคัมคัมคัมคัม	คัมคัมคัมคัมคัมคัมคัมคัมคัม
แม่ไมมาดำมัญจระอินทราย	แต่จกทหายตึงตึงตึงตึงตึงตึง

๑ นางตะเวงเกร็งกรวมไมหยาบหยาม รนนานนาคตามอัยกฤษดา
 ขอพระภาดค้ำค้ำเจ้าชาวตึงกา คึงเว็ชมาตามกันทุกฉวน
 อินนามถากถำพินอินอุบาทว์ เกิดคัมคัมคัมคัมคัมคัมคัมคัมคัม
 ขอจจาเขาเจ้าวราประจำบ ทุกฉวนคัมคัมคัมคัมคัมคัมคัมคัมคัม
 ตึงคัมคัมคัมคัมคัมคัมคัมคัมคัม ไปถวยฉวนตามบุรุษค้ำค้ำ
 บ้างบนบานค้ำค้ำค้ำค้ำค้ำค้ำค้ำค้ำ ขอขมบนค้ำค้ำคัมคัมคัมคัมคัมคัมคัมคัมคัม

๑ ฝ่ายโฉมงามของคณะเวรฉัตรราช ปราบมีคำสั่งทุกซกซกเชิญ

ยังระจะประจุกกับคนเป็น	เห็นจวนเย็นยกทัพขับโยธา
เขาเชือกหนังวังทองชายของคอก	อย่าให้ดอคงดไปใต้พญา
มันฉิ่งหนักซกเชือกให้ซ้ำซ้ำ	พอโยธาทันรถบถจร
ออกจากคองตงทุ่งกรุงตั้งห้อง	พอพบพอดพวกตามหลดามัดสอน
นางกษัตริย์ตรีธำมความนคร	แฉ้วบริษณเข้าเขตนิเวศน์วง
หยุดประทับรับขุนนางทชางหนา	ทั้งพอกตาพกดบมาคบบัง
ขอโทษคิงถวดตายด้วยพางหง	เพราะกึ่งตงหลดบทวทุกคอกคน ฯ

๒ นางบุญราวีเงาไม่เอาผิด

เขาจุคเฒาเรากองนเรารชนกด	จวงกรมเราใจโตเมือโพย
พอกเขามบเบ้าโพยหลดบ	คิงเจยทโทษใครจะไดหรือ
จวงชวยกนฉนแปรคตแกมอ	เราไมถยโทษาเงาใน
แฉ้วถามราชวราเวชมขงมถ	กรมวาศักยงขยของทตรางใหม่
ไมตามคณเพราะวาตญญาใจ	นางเราใจจงมถตงทาเบนกการบ
อย่าประนาทราชกรททานทงหลด	ศึกไมวายแฉ้วถอนนจะคับ
เรังระตมตมทบไวบริษณ	เร็งการบับค่านทางฮยาวงใจ
แฉ้วเถาความตามแตกคองแยกย้าย	คนทงหลดางเวทหนานาคาโหด
นางเรยกบาวชาวมาตวอยฮาดย	มาโปรดให้เสยผาดารพัน
ทงเงินทองตองแพนแกกชาวบ้าน	ทงลูกหลานเด็กใหญ่ขยโพยตณท
พอกโยชคใจได้รางวัด	คางพอกนกราบกมบงคมดา
นางตั้งให้ชายของคอกขยตกกวาง	

เกณฑ์ขุนนางกตขมเกิดยงเจยงรักษา

ให้จับเดียดเรียดคักคามธรรมา กิณอุรุพาควายเป็นวาทะธรรมา
 ถ่าหมุแพะแคะเดาถ่ากระตีบ มันทินคิดคเหม็อนเช่นเป็นกระตีบ
 ม่ายทหารการศึกได้ผลปรีช จะแกม็อนเมองผลกขังตริกความ ฯ

๑๐ พยเสร์จกำร่าอั้งพระตั้งฆราช มานั่งฮาดันเฮะตะตังแตงจิงตาม
 ไปเดียดท้อปราคาตังกรม โยงตงามก่าแต่ก้อร่อนณะไร
 หรือไปรบพบรักจิงหนักหน่วง ไม่อ้อตวงตางคักกักไหน
 ตุม็องราราวกับจิตตันทโน หรือตักขใจโรโรเพราะได้กี้ย ฯ

๑๑ นางตะเวงเกรงกราบโมหยาบหิยาม

แต่ไม่บอกออกกว่าเซพาท นฤตถาคความความรบจนหอดบหน
 เด้าแต่ความตาม เด็กกันคันทน กตอเกินทอนแห่งแกลงฤทัย
 พดางเซียดชนคนอนันน้ออกคนใด รังผองพรวนผดละของให้ม็องได้
 ทาตามตองรชงนภนคณิก ไม่รักกันร่ากตอดากหนักหนา
 บาทหอดวงตริกความตามคารา จิงบอถวารองฮอยในได้แผ่นดิน
 ก่าหนคนนพนผดทหนง เดียงตังตงแตกพังจรงกัณ
 เกิดตวงโหนไซเหิงขเหม็อนเกตขกน ทนแผ่นดินกเป็นไปรงชนครงนหน
 มนุษยเราชาวเม็องเรือกเกตอไปง เพราะปลัดอไปรงเปดอกคณคณินน
 ได้ผดกนกถนเนะเหม็อนเจ้าจันทน บอกแตงอธัมขิมหวานดำร่าญใจ ฯ

๑๒ ไนรณะพระกำดั่งยงนังพุด

เป็นข้อความตามชระพระอภัย พอม็ิตุกถ้อถารมาชานไซ
 นางรูนจิงแกตังดีว ไหยังหยุก แต่ไม่ให้ดำรดำคญนหนเข้ามา
 บาทหอดวงตุดตังอัยจิงให้หา

ตงแผ่นทองก่ดงมีคณิศไว้

ควนเช่าให้หาทุกนาทุกชา

หนึ่งต้อตอบมอบหมายว่านายท่าน

ซึ่งแต่งตำรับแถมเพราะหนักหนา

แม่เหมยจนคำวาทซึ่งตัญญา

จะเห็นวาทใครเป็นไมตรี ๑

๑ นายทนต์จำคำนับแต่รับตำ

ค่างกมกรวนกราบตามารศรี

เรียกบ่าวออกนอกประตูพระบุรี

ตามวิถีทางมาได้หาคน

ถึงกองทัพน้อยยังอยู่วงใหม่

ตรงเข้าไปพินาทนงมรดศรี

ถวายตำรับกรานกัมบังกมคต

แต่ตำรับทุกตวงตามกิจจา ๑

๑ พระอภัยให้ถ่านตำรับอักษร

จำด้วยพรภูงเรศพระเชษฐา

เมื่อแรกองค์ทรงขรรคมไถ่ตัญญา

ว่าจะระอุกเมยไม่เดียดาย

ทงมให้พนของมาชองกต

จะเวรวิตรวมกตทุกคตหมาย

เหตุใดไม่ต่างให้วางวาย

มวักตบถตายถด่างความเขาตามใจ

แม่มาจรงตั้งตยดะบคตบถ

ไม่ระอดตยพระองค์อย่าตั้งดย

จะรับชบพันจนบรตย

ไม่รอไปเป็นชางนางมา

แม่พระองค์ทรงตั้งตยต้นทตเตยง

จะโตมเตยงแต่ัวไม่ชางชางพัน

ให้เห็นจรงตั้งตยดงัด

ไม่มทกคตวางเหมยอนอย่างพน

จะได้ไปคำนับอภิวาท

เชิญพระบาทบรมเค็ดวีรมาเขตชชนท

เป็นบมเกดาด่างสู่วางคานางกานต

ตวงเดยงถวีรธาพิภกตพนถงาน

จะงามหน้าพานของใหม่องแผ้ว

เหมยอนตยกรแกวักนแก่ประเทศัดถาน

ทุกคำเข้าเฝ้าประณตบพมาตย

คตยของงามนวดพนให้บรทม

ถาเมตศาตำรับคตไมชคตชง

เสนหมองนกใจให้คตม

แม่ไปรดให้ไปบจรบพัน

เทียบให้ หินแดงให้ตั้งนดองกา ๗

๑ พระอภัยไม่พูดกับไชรด์

ด้วยทรงยศเขายังรักเขาหนักหนา

แต่เกรงน้องชองชดหิทยา

จึงแกดงวาฬกไมชาดยมน

หมายจะดอพอให้รักไม่พกรบ

ได้พิภพโกโคมโหศกรวย

เมื่อเขาเห็นเป็นว่าจะชวาม

จะช่วยกันตั้งครามก็ตามใจ

พิจะชวยกำกับเป็นทพหอง

แต่จะตั้งตั้งญญาธธมาดัย

ถ้าใดตกกระทงถึงวงใน

โคธยาได้ฆ่าพันนางอินพา

ด้วยเต็มทพเขากับเรณน

เหมือนพวงศัพท ผูกรักกันหนักหนา

จะปราบปรามตามทวนชองชองชองยง แลชวยชวาคัดต่างให้วางวาย ๗

๑ ศิวตั้งวรรณชยชดยณคัสค ดินตั้งทรกราบกรมด้วยสัมหมาย

ต่างทุดตาพาพาหิมนทงสามนาย นานาคายคตกันเป็น โธชา

ศิวตั้งวรรณ ให้พาหิมนด้านนางนท เทนบรรจบ โคมคบเป็นทพหน้า

ดินตั้งทรยงชอนหยอนเป็นญญา คุม โธชาทพหน้าเป็นชุนพด

ศิวตั้งวรรณนทกำกับเป็นทพหอง ตั้งนททวงทคักโคมกฝน

ได้ถูกขังมอมคตให้ยกพด

แต่ตั้งนทขมมาดชชวาว

ทงสามพราหมณด้านทพให้รบให้

ดำเนิน ไร่รอยหูไม้รหยุค

ทงทพหุนชุนพดวณยทช

ดินตั้งทรตั้งตั้งหองทชยาน

ศิวตั้งวรรณนททวงทชง

เป็นทพหองอมคตยกททาว

แต่ตั้งศัพระอภัยใจดำราย

คักประมาณด้านยามยกตามไป ๗

๑ ฝ่ายทพหน้าด้านให้คนบอก ชาวบ้านนชกทุกตำแหน่งแกดงไร

ใครไม่สู้อยู่บ้านดำรายใจ

เวรมไต่ย้าชชย้าหน้าเตย

แดงเรงทพรบพอดอดหมาน พวงชาวบ้านหญิงชายด้นบายเฉย
 ชวนพูดจากรูญเหมือนคนเคย จนทพี่เตยดวงมาถ้งบ่าคาด ฯ
 ๑๑ จรดตบถดาวชาวเมืองตเถยช้อ มีผมือแม่ยายรวราชวง
 ช้อชเเรนเจนประจัญคน โบริวณ รัรักษาด่านชนนอกเป็นคอกเนิน
 รัมรัณมีด่าแม่พากวาง ทงต้องซาง โชคคยอนถึงขรวิน
 เป็นร่องถางทางเขาร่ำเพาะเดิน มีเรงเทยรายรอบชอบนวิ
 ทานเจ้าเมืองเตยชอนนทกขวง เป็นทหารเอกธำถังวราชดี
 นลุดถ่าวชวถาดังถาด ช่ายยัดบดด้วยดวยได้ภา
 ไม่มีผวกดวทจะมอก ต้องกนหยอกยาเฝ้าไม่ปรารถนา
 อยากทาศักผกพิศเพดงคังตรา จนปรีชาเข่งบริบริบกรัน
 เมศรวางคักถดขงมาถ้งตาม กรมการเทยทศวงกนถวดขัน
 ฝ่ายชเเรนเกณททหรรษาญนกรรช กบคนโทไปถ้งถองบรวพค
 มรหุมคุมทหรรชชวงเรา แดงจนเหตอโยชารมาทมค
 มงชดอชยด่าแม่พาคค คอยก่าหนดตั้งครวมทงถ่ามทพ
 ถาไฟรตมาถ้งหนาคาน ออกคยค่านคตคตคตคจบ
 พวงเหตอช่าดมทบเขารบรบ ใหยชอยบชยทค่านปรากกรัน
 ช่ามชุนนางค่างรับมกบตั้ง ยกไปถ้งคานค่านถ้งถ้งนเร้งชัน
 กอถะหมันบมผาดารพน แดงเกณททกนเตรยมนงระวงคอย
 ฝ่ายชเเรนเกณทปดค โทจคทพ ไปรบรบตบดอแก่พอกชย
 พวงทหรรหมมถกรรจถ่ามพนรชย ออกคยชยบมทหรรเขารานรชย ฯ

๑ ฝ่ายเทพพราหมณ์เข้ามาขานตั้งทายคาถา

พอสพบกับทศปอดศีลสังคร	เขาดังคาดตามทางหว่างตั้งขร
อินทพรเราชาวผดกไม่นกราย	โห้หัยคหัยอนโยชานต์พาท
ครบารุงกรุงโกเกรเป็นไมตรี	ค้อยเจ้านายปรงคองทงด่องศรี

๑ ฝ่ายปอดศีลใจว่าชายเด็ก

กุกุ่หงอกทอดอกกุกุ่ไมคเงา	อณเด็กเด็กดำตองเทาหัวเหา
แม่ไมตรีคงมิให้เบียดทาน	ครเดมเจ้าโห้ขบดงกับมอ
เหวยพวกเราขาดหวอขยอะมอ	ราชการมอดกไมตรีหอย
ด้ามพราหมณ์รบรบไฟโศพธา	ทหาวย้อทงมดมเขารมรบ
เจ้าไมราพาโยชชาติรบ	เตียงชะขาดนาคคอบคอบคอบ
ทงด้ามพราหมณ์ค้อมคองทงม	ปรงคองทงทงน้อยแถวคองขร
บงอตม่งหมายให้พวยพะ	มนคองทงมบดอมเรออดมทง
ถึงใจมจับตประยหระฮาดอณ	อระทงทงตองเมตตายระเนน
พราหมณ์วเชยรเวยมทงนเจา	คองทงทงพเพหอกขางกรอกเซม
คำเพราะอูกตูกตารองรว่าช่วย	คองเชยวเชยนยงมาดกนคณ
ยังปอดศบคคอบหอบไมทัน	ตกนาคายแต่ปอดศบคคณ
	ถูกหัททหคคะเมนตงเวรตาย ๆ

๑ เจ้าเมองเห็นเมษณนงบนทงตงหิ คอมนเขารงรบไฟโพรทงทงขย

แต่กแกว่งชองานผดถายพทงนคาย	กเชยรทนายนงพะเชยยัง
มนคอบทงนคองตงตง	ไมยกตูกแต่ตงทงขรตงหิ
คองศคอบคอบทงรบเหมอมกบตง	แถวคองตงทงทงชองานเขารอจรบ
คเวรทงคองคหั้นเขารทงพาท	แต่กทงทงคองพราหมณ์วเชยรเวยนคอบ

ไม่ถ่วงตัววางวาทชนมดีกนทาน เทียวตรวจการเกณฑ์ทัพไม่หัดบนอนฯ

๑ ฝ่ายดินส้มทรภักย์ด่ามเจ้าพราหมณ์พร้อม

จึงบอกชาวเจ้าการที่ราญรอน	เซ่ ดึงดมเมืองค่านชานดึงจร
พรพดบค ยี่ ของทุกกของทัพ	ให้บริชนไปยงพระอนชา
บ้างก็เกราะเคาะฆ้องกตของดีพญา	ตรวจกำกับเกณฑ์รายทงชายชวา

ข้างตรวจตราเตรียมรบไว้ครบครัน ฯ

๑ ฝ่ายฝรั่งทงหลายนายก็หา ปรึกษาตามเค้นตรวจกันกวดขัน

เห็นเจ้าเมืองเคื่องต่าปรึกษาคน	ก็กต คัญควรจะบอกข้ายอกรบ
แม่โฉมขงขงคองเวงวณตาราช	แต่ขยามาคยเห็นพมมาบรบรบ
ฯ จตมขงแตกกน เทศวินครบ	ขอถวาราญเรื่อนราญผดญาไพรี ฯ

๑ ฝ่ายผู้เฒ่าเจ้าเมืองเคื่องศรีดอย ก็ยังเพียบออกเคื่องพุ่งถึงกรุงศรี

เราเป็นชายฝ่ายเจ้าแผ่นดินศรี	ชวุดนมให้องคิขยงสงคราม
ขอเราเต่ากจวนหกดับฟ้า	ถึงแม่จางายวางตงกตางดนาม
ดับรตยไวรช ใหลชอนาม	จะสงครามปลอทยแก้พศกษาย
แม่เราผัวช่วยชวคศรัระไว	เอาชนไปตงภาวเงาถอย
ขย้าให้เขาเขาไปทา ให้ชาราย	เราณชยให้ลชอนพนประมณ
ชนงเต่าเรามาดชมขยพร้อมพรัง	เปรียบเหมือนตง ไรศคตชค ดำร
จะวางยาแม่ผัวยงวอยปราน	แม่เดี่ยคานกเห็นชนตงเดี่ยตงถา
ชนโพรมชย เจาโรรมาท	จะกตคาคว่าเราแพแนหนักหนา
กตมคองมัวเฒ่าเดี่ยงเหลายา	เกณฑ์ โยชาทำหมนคนฉนน
ผนยกมาดำเดี่ยตงพเห็นชยชชน	คงจะชนหตบมากเหมือนชกต

บอกหน้ ดัชชอนนางอยู่ต่างพอ
คนเวีรวรบริษบมาจนตาย
อนเียงอย่างข้างฝั่งนหน้อย่างหน
แคว้งกามาค่านปราการไฟ

ให้ด่ ค่อกตามระยะไปถวาย
ถึงบ้านรายริบกนเป็นขงนไป
ทางดำนวนวนหนงเตนถึงโต
ประมาณโตดำนวนตั้งพรรณนา ๗

๑ ฝ่ายยืนตงอังกฤษไมคตยาค

ริษบนบากมาคระบงถึงเซาหา

เฮาหัวครุชุดถวายนางวิลดา

เด้ากจาทุกแถถงให้แจ้งการ ๗

๑ นางตะเวงเพ่งพิศคิดงวช

มาทระเนครหลังถนนำเด้า

เพราะดศยชอกอนนายถวายนาง

ไปตบประทานศฟไว้ให้ยั้งคง

เดือนศัระเชนพระอปรราช

บรจไว้โพปราดำทบาททดวงฝั่ง

แถวปรกษาเข้าเด้าให้พง

อชวาทองเดี้ยคานแถวบ้าน

พอนถอหนงต่อมรพาเข้าเสว

ในบถควาซาพเจ้ารภาชะหริ

รภษาตามราญรบคตบค

ผถาญเพื่องมคยาของหลายพัน

จะกิดคามชามจนคยหองนอย

ชาศักถอชอวอวังชอกคงม

ประมาณดัดบเด้นพอเทนถน

บิตานนหายไปยงไม่นา

แน่มมชวยให้ถนในวันรุ่ง

จะรบพงศักเด้อเทอชกรษา

จะเดี้ยคานบ้านเมอชเคอชบาคา

ชวตราชทงหลายจะถวายปราณ ๗

๑ นางทรงพองดร์วเดรีญจ่าเกินหญิง

ชนชิ่งเดี้ยกจ่าชายนายทหาร

ให้คงนางคางมคตบญชการ

เป็นชผานทหารารภษาเมอช

ทงเครชชยศกถคกระบมดำหริบ

หมงกบประคัมชนนถการเจกเทอช

เด้อดหรายถายทชอชวอชว

ทงมระเครชชชแถงรบมครบคณ

ชายนคตบค ให้เป็นบถคคาน

คณทหารหมนหนงคชชช

เรศสำหรับทพตะรอยทองน้อยใหญ่ บรรจุไพรพรอมเพียบเงือบดง
 เมอญ่าขัตติยมให้ส่งทบ แลนคอบเข้าบุรีทองด้นาย
 เรากระยกกวอฮิมเขาดอมหง แม่นแตกพังไพรจะหนีหาย
 เห็นศพรอมพ้อมคำพรับอุบาย ดำหนนายพราหมณ์ฮามโองการมนต์
 รอรเรียกกลมกลมกลมคลุมพอบ บัดเดี่ยวกอบปลิดมาไกลาหอ
 โห่ด้นหวนโหวกลางใบกอด ชนเรยชนตเรยชนชอกเกิดอณกตา
 ทพตะรอยดอชดวฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉ
 กระทบผางทางเกยเดยคิดถา คชยพางพญาหยุนทองจังกศของเคธา
 ทกชท่ายด้ายมคมีชคนเพนยว โห่ดกเลอเงแลนคอบดกขยชดเขา
 แดงกถบตรงดงเรงเพนเห็นด้นา ในเมอฆเลดารนวงทงหญิงราย
 เห็นเรยรบคบชวรมองชามไวค ดะดงโคดโคตมกนึ่งชวญุหาย
 คางหลบถหนพดศกระจศกระจาย เดยงเวยรยวงเวยงกนไปมา ฯ
 ๑ พวงหมาทหนทร โยฮวัช แดงคอบดงโคดโคดถลา
 พดผดกฮักโหเบนโกดถา เทยโคดมาชยหญิงดวยรังชง
 บ้างเผ่าบ่าพวานโรงโพดงอว้าง เห็นกระจางจับโตมดโพดหอง
 ฝ่ายอวีรอุกนทกขยงคัง เทดอถาดงเดยวคตเทยพดกน
 จะรบรบจับไพรมนในอญ เกิดประศกแตกคณเดยงครนครน
 แค้นายนชบมาเทยอผ้าพัน ฝ่ายกนทนร่าทกนเชยงรอนเร
 พชคณด้ามพราหมณ์พรมเขาดอมจับ ปะทะคพรบโดกนโพดเดด
 กนคณฟ้าคพดาศนวาทงมาเช ทหารเชยหมจับยงรบรอง
 พชอวีรญชุนพดอชมาทบ เขาชวรบแบกกนผผยชง
 คางร่าทกนอว้างแกงแกงงกระบอง คชยรบรองบ้องกนประจัญบาน ฯ

จงวางกัณฑ์ฎีญาหีบฮาดูระ
 พระวาทัญจวงมาอุยกับชฎาย
 เตี้ยตายรูปจวบเงินเหมือนนมเชนช
 แม่นบุรุษสุดแรงแฉดงคักตา

ด้บ่ระยทุชอย่างทฬารทานทงหตาย
 จะตองตาย ดยเปล่าเปล่าไม่เชยยา
 เจ้ามัดกนศวย.ดหเด้นหา
 นหญิงมารบด้ หมอสนช้เมย

จะโตนเจ้าเขาไปเดยงใจเวียงหมอน
 พดางเพนเฟดคอกคอกคอกยคดอเกดย

จง โอนช่อนอนกุดชยาดญเดย
 ชดมอเหดยดชงจคดะถคเกา

นางว่าเบือเชอศควไมกอดนบป
 พระปล่าปลอดบคอบคาวทวเนา

มยมหยาบเหยชกเยธกเมยเขา
 แมศควเจ้าปลองใจจะด้บุญ

มิใช่ผัวศวดิตมากศชวาว
 ชย้าหยอกนออกตั้งเหดดณะมน

พระวาทงกอกเกยวให้เจยวณน
 ช แลชอนนออกอวม เทยวณน

พอดงเบรยงเดยงนดงะศทฬายาด
 ทาทงคะยงแศศทฬามน

เห็นบศ.ศดงวศวปคหม
 กชชวศศศดงวณจมนยงคาม

พระศกใจได้กระบองบรชองรบ
 บศ่าจหาชทวณันไทวณศวณ

พอพานพนพวกพดนาคนทตาม
 ไมศคตามค่อนทพรบคณไป

๑ ฝ่ายว่ามาณะหริเห็นพ่อ
 โยบิตามารช่วยถกชงชย
 ให้เชนอกกชกมอชนไหวกรวม
 พอดว่างนางกดับชนชารา

นำศาห่อหังศกชกชกโศ
 เหดชชาดชยแดตบวบญญา
 เบดชงเชนชานคาคคอกโพดเกศ่า
 กเรงนำหมายมุงไปกรงไกร

๒ ฝ่ายจรูญกณคนนชยทง
 พชพกนทนนางทกถางไฟ

ทงยนตงศนำชอกมาด้
 ด้พดกไฟพดบังไปดงกา

๓ ฝ่ายคองทพมยงเขาคงคาน

พรอมทฬารไฟชวยทงชเยชวา

โหดของรตงบัวขาวพารา

ศรีสุวรรณรณนังดินสมุทร

เหมือนเจ้าเวียนเวียนหนีไปจนเกษ

ทั้งด้ามพร้าหมั้นด้ามทัพกากบด้วย

ฮาจจะคามข้ามทุ่งไปพรุ้งน

ดินสมุทรกับด้ามพร้าหมั้นคานับ

โหดนั้นละของทั้งกองของชัย

๑ ฝ่ายว่าภาต๊ะหริหิมจากด้าน

มาลามาทางกลางคืนหงดลางวณ

แฉวทอดความคามพืดยททพ

มันรามเขาเขาไปได้ ในปราสาท

๑ ฝ่ายโฉมขององค์เวงฉนฉวราช เห็นฉฉฉฉฉฉ ในฉฉฉฉ

กึ่งฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ให้ฉฉฉฉ

แฉวพศพิศกตรฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉ

รูรบศกฉฉฉฉฉฉฉฉ

จึงให้หามาโกลปราชัยปดอบ

จะรักใคร่กัน โห้เหมือนเพื่อนชว

๑ นางว่าภาต๊ะร้งฟังประกาศ

ทอดฉฉฉฉฉฉเพราะด้วยเราเรา

กฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

พระบรมเกล้าเจ้าจงหวดศบรูฟ

โหดตบมาอชกนความฉฉฉ

ฮยฮยงหมู่คชอยู่นานโดยหลางฉฉ

ฮยฮยงเดยฉฉฉฉฉฉฉฉ

จะได้อชวรบพหุงฉฉฉฉฉ

ให้พระทศกษัตริย์ฉฉฉฉ

มาฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ต่างรบไพร่พดหลางไปฉฉฉฉ

กษัตริย์ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

กษัตริย์ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

๑ ฝ่ายโฉมขององค์เวงฉฉฉฉฉฉ ในฉฉฉฉ

คชฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

เจ้าทำชฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

๑ นาง โฉมยงทรงสดับให้ขบขัน แดงนิตเตนทาจะหาไหน
 ขอนรำภาสรั้งเขาวง โน แดงจืด ให้ห้องหับท้อบนอน
 ทรงเครื่องแต่งแบ่งผู้คนร่นเด่นที่ อุปเท่ห์สารพัดนางครัดัดอน
 ปรีภยากิจคิดการจะราญรอน จะฉันท่อนเพทบายหลายประการ
 รบศราวณมีชนะก็จะขัด คัญความรกรังรตประหิตประหว
 แค้นแต่ใจใครเขาจะอนไม่รอนราญ ก็ดงด่างเดียดัด จะไม่ได้ความ
 เหมือนหนึ่งเจ้าเขารักแต่หากอง ครบเช่นเจ้าได้มีได้จะใคร่ถาม
 นางทูลว่าข้าพเจ้าเข่าองค์กรม ไม่เรกรามเคยตั้งหารผอญชู้
 ถึงเขารักหาว่าข้าพเจ้า เนิกรเขาฆ่าได้ให้เป็นผี
 แม้นรักเขาถ้าจะฆ่าก็ปราน หนีคนฆ่าทำไมไม่ได้โดย ๆ

๑ นางฟังเปรียบเทียบแห่งอนมยอนเยชน

ใจเราเหมือนใจเราเขี้ยวเจ้าอ้อย
 แต่ครั้งนมเคยตองเจ้าเคย แดงรมเรอพันชงดงดุดา
 แม่มารตวอนใจจะไรเจ้า ให้เขาฆ่าได้หรือไม่ฆ่า
 ทรงชองนางพลางกำนับรับบัญชา เว้นแต่อาบตุรงศ์พระองค์เดียว
 ถากนอินทรมแต่ทแค้นขัด จะไปศัดเขาศัรชะเข็บประเดียด
 นางฟังพอชดชยชดทึงจรงจรงเขี้ยว ประทานเกอญชชองทงดงงรา
 แดงครัดดองตงแต่งตำแหน่งท เป็นบุตรกนกอดมัยศดา
 ถ้าเทียบอย่างข้างเราเป็นเจ้าฟ้า แดงปรีภสาตั้งกรมเป็นความดับ
 ช้ายชองชดชยชดทหารเหมือนนารวัย ฆ่าไม่คายแคบตักตศศัพท
 เจ้ากุมโบไซ่ชอง โนกชงทพิ ด้มทบทกับนางรำภาสรั้งชากัน

อินแยบยอดกตศักดิ์วงนดกขง	มกวรวงเศยคชอินคอบผอนผน
ไปตงต้อยทเขาเจ้าประจัญ	หนทางวนหนิงจระมาถงชาน
เป็นการใหญ่เกนชไฟรให้หดยหมน	หอรบป็นบ้อมคประคุด
มีไฟผนถลดบเหตุกคบค	เจ้ารททาก์กขงตวกรทวอง
แตวจตเดือเกรอกระหนกเกราะหมวกเพชร	กตเมตงอนตงให้ทงตอง
ครนตำเร้งเสร์จมานงบดตงกทของ	ให้หายองคตตมาแตวจทาท
เราจะไซให้เบ้นทพระพเดยง	ออยเกดเคยงพนงทงตองคร์
แมเกิดเหตุเบทกษยงโตม	จะชากคองมให้ถงคตบ ๆ

๑) อ้ายยองคตตทวดคตคตหน้าเขา

ดุดคกรปษยาคองคตราช	ดงนตำวตำวาวกบเขยนอเขยรชย
เบ้นคนชอตอวาทพระพเดยง	รทเกบคตยจระคไรโตตงใจปอง
กษคทรนหมนถดวหนิงหิวทของ	จะคตยมเกตยงปอกม้งให้ทงตอง
	พยกรของวอชยาโคปารวมก ๆ

๑) นางกษตริยจตแจงคตยงคตย ได้เดือตตคตดมเกราะคตเหมาเรตม

ได้หมงกทของรองเรองเพองมะยม	มชชนชมชอบใจควยคตค
แตวจตเอาคตงตำรามาให้คต	ตำหรับบมอมอบให้มชชนเกค
เอาคตพรอโคโตคตมท	เหมบเวททของนชยนงคตยนชย ๆ

๑) นางกษตริยคตงวากบชชชเจ้า

จระทาก์กปกรษยบรจวชชช	อินคตวเราชชคตญาคทมาคตหมย
อินพนองตองนถคตอญาคทช	กคคตชยชชยวเห็นเบ้นตงค
รยชกไปให้ทมในจอนน	ถาใครคคชชองชคคคเกค
	คตงอชชทคตตามเขาเจ้าประจัญ ๆ

แม่มรบทพยต้นมาบ้นปดณ ไม่วรคพทความคายทงนายโพ
จะจับมาฆ่าพัน โห้บรรลัย ซ่าแก่ใจโจรบ้าไม่ปราณี ฯ

๑ ต้นตมทรดัดแค้นแค้นหนงดี นอยไปหรือว่าว่านามดี

จะศททพบมัน ในวณ เกตหรือพพราหมณจะเห็นเป็นอย่างไร
ทงดามพราหมณห้ามวาซาอกอนพอ เขาตวงตอเดยมตามคามวดี
ซังการศักตกรทครองทาทองโม พจะโตตอบโตซาอ โถกย
แถวเขียนคักทำคอบ ให้มอบหมาย ไปถวายพระชิตามารศรี
ฝรังรับกตบมาให้นาว แกร่งคคโดยคองโตพงมา ฯ

๑ นางอานความน่านนทรต้นตมท

ปดขบประ โดมโตนพระนงชองตอ ซึงยกมาหมายจะใคร่เป็นไมตรี
ศวยบศรงศทงศักตมกรตมาน กับพระมารคานชองทงตองศรี
จะรวมเดงกเชกนศวตองตอ เขากบพเตงกกรเป็นพงศพนช
ถึงต้นทพยบบแค้นมนจะให ไม่เหมือนได้แบบนงประคองชองญ
โตนยพามกาตุดาอฉน ชย้าโตกคดียเศร้าหมองตอชองนวด
ไมนกรายหมายรบพทพทกศร จะประจักษ์แจ้งความทรามตงฉน
ให้เห็นรทหนก ใน ใจรญฉอน ชย้ากคศกรชาตเต็ดได้เมตดา
แมนศศกรักหักหาญจะราญรบ กว่าจะดบตมมาคปรารภนา
มีพทศกศรแล้วไมยักไปนศวรา กระตงกานกเหมือนกบเรือนตาย ฯ

๑ นางรเรองเคองชองเตตชองนง มอชงซาอซึงฉกกระคายเดยชาคหาย

แถวณนกรทศวความตามอบาย จงตงนายชองศตชองคตไป

ดินดุมทุตุด โกรธพิโรธยิ่ง เขารบยงคอดคดไม่หันท้าย
 แถงพระจรวรคัพพันฟาดปราศประกาย มันไม่ตายแต่ว่าดั่งมดงขมชาน
 ครนรุมจับถบรบไม้หุดบหัก กระซาดึกแจนซาโยซาหาญ
 ดึงโคเห็นเม่นโผน โจนทะยาน ช่วยทหารโยกกักตั้งพิชัย
 อ้ายยงคอดคอดคด โศกระโคตหลบ เขารมบแรงนชัยคองถอยหนี
 ทหารหอมล้อมรุกเขาคดกุด นางถึงทหน้าเขาเจ้าประจัญ ๑

๑ ฝ่ายยุพานภาเวदार ได้ยงรบพองคอดคอดถน
 โยเห็นคองวรุญกับกุนดิน ชอกชองกันโอบล้อมเขาด้อมรบ
 ฝรั่งรบรบพดอดหามา เจตศศานศกทงถนคตบ
 ทงหน้าหลังพริ่งพริ่งมด้อมถน ทหารรบรบถนถนถนถน
 เหล่าพดพดทมิพดถนถน คองถนถนถนถนถนถนถน
 เตี้ยกระบองรวงเรื้องเซียง พดกฝรั่งถนถนถนถน
 แทะนขนาดธำของธนถนถน แด่คองถนถนถนถนถนถน
 เขารบรบรบคองคองเรื้องแวง ศึกคองถนถนถนถนถน ๑

๑ ฝ่ายยุพานภาเห็นฝรั่ง เขาน้ำหลังถนถนถนถน
 คองถนถนถนถนถนถน ชอกชองกันรบจับนายทัพไว้ ๑

๑ ฝ่ายตั้งนางคางงองมาทรงม้า ยกโยธาถนถนถนถนถน
 เขาดมทบบรุมเบินถนไป พระหน่อโทแห่งพันประจัญบาน ๑

๑ พอดิวรุญกุนดินพดนมพร้อม เจ้าห้อมถนถนถนถนถน
 พระรบตั้งคอง โผนโจนทะยาน เขาริงธอนพาดพันอ้ายขมคอง
 มันหักถนถนถนถนถน ขุดมนช้ายชวาทงหน้าหลัง

ชอกดวงหนักพักเดียวด้วยเรี่ยวแรง ถึงกำแพง โผนเข้าไปเฝ้านาง ๑

๑ พระชิตาปราสัยมิให้หมอง คมนนของรบทุงจนรุ่งต่าง

เมื่อทพแตกแยกย้ายแทบววยว้าง พัดธงทางไปข้างไหนจึงไม่มา ๑

๑ ช้ายบ่องคอคกอดเขาแล้วเจ้าบออก

หอบไปตอกด้วยว่าเมื่อยเห็นชยหนักหนา

ชายนายพดคนตมคักกตา มีจับขามบ่อนให้ชยชแวง

ตั้งด้ามนางต่างนกว่าศึกใหญ่ จนชยชยบ้วยงว้างแวง

จึงปรีทษาว่าเราด้อมบ้อมก่าแพะ ราชารั้งศครามทองไปตั้งกา

แต่ตั้งด้ามนางวางบ่อนแก้อกรบ เขยดจขบมจขบตมคักกตา

มอบมาไรให้ชยกรบชยกรบรา ชนคตบมาหมายมุ่งไปกรุงไกร ๑

๑ ฝ่ายดำมพรหมณตั้งมกษศรยศคหหาร

เรื่ออ้อมคานเราบิระชญ์เส็งหวดใหญ่

พวยราตรีคตของให้กองไฟ พระอภยเจนนประทับที่พดบพด

ศวีตวรณกับหลานทหารพร้อม ประณคหมเฝ้าฝ่ายทองช้ายชวา

พระศวีตตามตามเรื่องเมืองตงกา นางฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

๑ ตั้งตมทรดตเค็งชดด้วยเรื่อมนัน แต่จำกตมกถ่าวแกตงแกตงไซ

ตั้งมถ่าวถ่าวเถลาชยหญิงมาชิ่งชย ที่เบ้นใหญ่ชยชยพดตฉฉฉฉฉฉ

เบ้นตมถ่าวเจ้าตงกถาฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

เมื่อตาหนคทพจับโมทัน จะพาดพันตบชชให้หน้าใจ ๑

๑ พระชกยไคยฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

นางฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ดินสมุทรทวมอบไม้คอบโอบชู พระกรวโกรชตรีฐกรรุธกาม
หน้ชนรัตนผณพิศกรพิกพรหมณ ให้ทอดตามด้าร์ศรัทมน้า

กรนคกมชรายคจกชบอด มนดอบอดคเข้ามาใต้โวนกัหนา

ไครแทงพนมนไม้ตายวายช่า ตามเขางามนเบ้นคพระพเดยง

พระอภัยโตพงตงนงนง ไม่เห็นจริงด้าร์พคจกตรีฐเดยง

แฉ้วฉ่าเจ้าเบาใจไม่ได้เดยง เขาช้อเดยงผผวหรือศิว ไคร

หนอกษศรัยศรัถว้าประด้าชอ ฐเขาช้อผผวนางไปชั่งโหน

พระมคฺตรงคทองรกเผ้าชกโช นนมโชพงศพนษนางฉนตา

พระมคฺตรคองคองชกเวธนกา จงฉ่าเจ้าพรชมกัพนชฉ่า

แม่เดยทพกับฝรังชาวดงกา จะให้ช่าชฉนถนบวรตย

เดยวทพยบแยกคแตกศรัหองบ เวรมาพบพวยนคคองแกโช

เต็มตยเบญจว้าชานนประกร ไค จงว้าไปตามจริงทกตั้งฉน

พระชนร้าวฉยงไม่พคจกตาค มคฺตรวคาคโทษถงชงฉ่าตย

เหยยบตงกามาถงเขาเจ้าประจญ ตยงฉ่าฉนฉนคจะเชยจฉ่าเรจการ

ฉนคตคมีแพแฉฉนระ มีโชจะเด็กฉ่าโชช่าหาญ

วฉยคกกรกตราตชงชานาน คชงคคการแฉนบจกมชย

ฉนฉหฉยงตั้งหอดทากถคค ยฉนฉ่าฉกฉฉฉฉ ให้หองโหด

หรือทงนฤทชคคฉฉฉนประการ ไค มีให้โพพตยาคฉฉฉนฉน

พระเชษฐว้าฉ่าฉยงเขาฉฉฉย มีไตรจกการประมาณหมาย

เบ้นชรายชอบคชบฉฉฉนฉนฉย ถงวอดฉฉฉฉฉฉให้ฉฉฉฉ

ฉนฉคคททวงทาทนฉฉฉนฉนฉย ชอบแกเกยฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

แม่เหมือนหมายโตงเมืองดงกา	ทุกพารารเรืองจะเดงดอ
วดยพนาญแต่การปาก	มิให้ยากพอไพร ไร่หนึ่งดอ
พระน้องยาอาหอดานทหารมีธ	เรียนแคศยตั้งได้เราไม่เคย
แล้วเขาในไธยาดน้อนากนัง	พระองค์องเอนเอกเขนกเขนย
ค่นางปางไคเมื่อไรเคย	จะไคเรย โดมฉายเหมือนหมายมา ๆ

๑ ศิวสุวรรณชวงด้ามพราหมณ์กับทิดาน

ไม่ตรียมการตรวจท่ายทงซ้ายขวา
ให้ไคเกราะเศาะธองกตของตัญญา วางเดื่อป่าแมงเซาคอยเผ้าพัง ๆ

นางละเวงลิลทอำพัน

๑ ฝ่ายเดินทบทองหีบด้นชอก ชบมาออกพักเดียวไม่เหตยงทอง
 ดงตงกาศดาโคดเข้าในวง ถวายหนึ่งด้อยตามเนอความมี ฯ

๒ พนักงานชานว่าข้าพระบาท ทงต้องราชธิดามารศรี
 คงอยู่เขาเจ้าประจัญกันไพร่ เห็นไททชากันกตทรมง
 จึงไร้ให้ยงคอดอดไปจับ ไ้บรยทพตามพราทมณั้ตามประดงคั้
 ยงพของต้องกษทริยรตทยงคั้ จะจับดงมา ให้เดรั้จดำเร้จการ
 แคโอรดพระอภยมโตหอดบ ถดบดอมจับยงคอดยชดทहार
 มฤทชเตรเวทมนตแดงทมหททท ยชงชอดคทาหนาคคองทนมนคั้
 จึงชอกรบพทพรบประทะ ธิประดงคทาถึงดำมทหน
 ครนโตทคทพถงอบคณ บงเกิดผนอมกดาตดาคณ
 คชงถอยทพถดบมารภษาดาน ประจาศการเกณทศรจกณกถดชน
 ชาคั้กชอมดชมเขาเจ้าประจัญ ยงผอนผนคคชานการดงคราม ฯ

๓ ฝ่ายโถมยงทรงพั่งตั้งอำมาคัย นิมนคั้บาทหอดวงใหญ่มาไ้ค้ถาม
 ทพชดกคั้กเดือเห็นเหตชดตาม จะปราบปรามคคชานประการโต ฯ

๔ ฝ่ายฝรังตั้งชราชพรบาทหอดวง นดาคดงวงพุดจายั้ชณวดยั้
 จะปราบคั้กนทเห็นไม่เบ้นไร ถลัวแต่ใจจะไม่ททำเหม้ชนค้เรา ฯ

๕ นางละเวงเถรงกรงคองนงนท นดาคดกเหตชรททานศรเดมา
 จึงนบชอบคอบค้ตามดำเนา ช้พเจ้าไ้บ้บารุงกรงดงก้า

ก็คงคิดแต่จะแก้เผด
ชนองค์พระอภัยแม่ได้มา
ก็ขัดสนจนอยู่เป็นทุกข์
วิตกหนักจก ไกร์ดวงดวงฤทัย

แทนธัมเต็จมืดเร่พระเชษฐา
จะแฉกเนื้อเกล็ดอทาให้ดำใจ
มีแต่ตั้งซึ่งพระองค์จะตั้งชัย
ถวายให้เห็นจริงทุกตั้งชน ฯ

๑ บาทหุดองพวงนงเห็นจริงจิต จึงช่วยคิดความให้เจ้าไอศวรรย์

ธัมพอลพลคนอนตักหมั้นพน
แต่เทวมบุญการบุรุษภูริ
แม่ก็ราวนมทาดายให้พ่ายพัง
จะดวงดอพอให้เขานมเน่าบ
จึงดวงต่างทางเดหิเด็นให้

จะรบของกันศึกเดื่อเห็ดชากดอง
จะศึกฆาตราชักถ่มนกดอง
พวกสร้งก็จะดูบุตรจะกองไป
พวกโยธองหพระหัดบโหด
พระธัมย์ไมโรตคองออดวาย ฯ

๑ ฝ่ายโธมยงซึ่งกระแวงกริ่งกริ่งศึก จึงวานักกจะถ่มชารมณหมาย

แต่หากว่าฆ่าพระอภัยตาย
กับทั้งพราหมณ์ตามนักษิราชการ
รำนามุ โนใครเพทด้วยเวทมนต์
จะแค้นนักหัก โหมเข้าโรมรุก
จะรับรองมิ้องกันทำณโต

ยังดกรายกับมของทั้งตั้งองคน
เศียรธยาจออกศึกถ้วนผกผัน
ทั้งกองทัพแห่งทัพไม่บรรวย
ณนทกรทจะคำขทานไม่โหด
จึงจะให้ศึกเดื่อจดำเร่ชการ ฯ

๑ บาทหุดองว่าถ่านายวายุชีวิต จะรบคิดเช่นฆ่าโยชหาญ

จะไปด้วยช่วยกันประจัญบาน

เฮาเพลิงผดามุเดี่ย โหยบทั้งทพชัย ฯ

๑ นางทรงฟังตั้งรฆราชธาดา แม่คำมคำเฮาชนะพอจะได

แค้นแตกฉกฉวยจะประพระอภัย
แฉกแฉกฉวยฆ่าพอไมรอพบ

จะอ่อนใจเดี่ยไม่ฆ่าศวยการณ
คิดจะรบรวดเดี่ยดด้วยเฉยวณ

บำรุงราชรัฐคำสอนให้ผาสุก
 แต่รับบริบทองค์พระอภัย
 เหมือนโจรไพรไม่มีอธรรมยศ
 คิดจะรอกศอกกันพื้นช่อง
 เราเพียงพลาตงกาธามาเขต
 เราชนะจะเอาตั้งยัญญู
 ถึงขอถวายภายหลังได้ธรรมเจริญ
 แม้ไม่ดูเหตุถึงทั้งศักดิ์รา

ประเทศทุกภาษาได้เข้าชัย
 ดั่งดาวไฟรอดตายเดี่ยวกายกอง
 จะปรากฏความรั่วให้มัวหมอง
 ต้องต่อต้องสงครามตามโบราณ
 เป็นรองเขษฐานตั้งทงถิ่นฐาน
 แล้วปลัดย่อยไปไม่ตั้งหารผจญชีว
 จะอยู่เกินกับกัณฑ์ชันษา
 ก็เลิกทพดบไปหาทางมาดี ๆ

๓ พระอภัยใจชอุกจกจาหิง

ยังติดถึงนางจันตามารศรี

ปราถนียุทธพดตามความบด

ฉานรังมือคนักคือตัวใคร ๆ

๔ ฝ่ายฝรั่งธรรมเจริญให้พลันจิต

ใครจะศึกเคียงคู่พระอภัยได้

กษัตริมาจาจบภพอไกร

แต่พระทัยเทพนไม่ย่น

อินพนของต้ององค์พงศกษัตริย์

ขอปรากฏศึกรวมระดมมารศรี

จึงรบเพียงเพียงพระวราบุตรี

เชกษะเทพพระชดาญพาพาด

แล้วทูลถามตามท่านของวากองทัพ

จะรบรบหรือจะดำโยธาหาญ

จงออกโหมสู้ไปรคดริ่งตัวรังการ

ขอประทานแก้พอไปได้กราบทูล ๆ

๕ ศรีสุวรรณครนเห็นนั่งจิงซึ่งครีดี อินกษัตริย์สูงใหญ่เจ้าไอศุรีย์

ตั้งฉนวนกึ่งตามตามประยูร

คำตระกุดกให้ซาเขารวด

เหมือนหนุมตั้งผู้ชายเดี่ยวคายยศ

เปรียบเหมือนนครดาวสู้กับหนุม

เทอญอำนาจยวราชทูตข้างพุทธ

เจามมมมฉงชุกรูความ

อินพระขงศักรงยศทศพิช

มิได้คิดทำบาปที่หยาบหยาม

เหตุเพราะหญิงถึงทนต์ดังคราม ภัยสืบตามเมื่องมาเป็นด้าม
ไปรับหุงกรุงผลัดจึงนึกโกรธา มาองโทษนางวัลณตามารศรี
แม่ไอ้เขื่อนงอนงอไม้คอต จะไว้ชื่อไปรคซึ่งโทษทนต์
ยังถลันซ้ำทำอุบายจะหมายดี ไม่ควรคัดควรฆ่าให้อาตม

ไปบอกกล่าวเจ้าตะเวงของเขื่อน มาตั้งกันแต่กับกรุงศุภคร ๖

๑ พระอภัยไม่ชอบตอบพระนอ ขยาดซึ่งเคื่องซุนทำหุ่นทอง
ถึงผิดชอบตอบคำให้น่าอด พอดมคงรคณโทษจะโกรธา
แต่ถ้อยดำรณทองมาครของศรี ทรงจากรถดำราชธนาชัย
ไม่พรายแพรงแต่งชอบตามชอบใจ แดงดังโททกลดไปด้อยพัน ๗

๑ พระอนุชาอาครจึงทูลถาม ทาวังความคราวพินทองชั้น
พระถกลดชอบหนึ่งไปอย่างนั้น กระหม่อมฉันนางบัวไม่ดอง
ขอเพียงพดงครวณบนทูล ตะโกรมครกเดียวก็ให้อด
ทั้งเดียกกระหม่อมตมกตัญญ ไม่ใคร่เรื่องดำรว่ากายใจ ๘

๑ พระเชษฐาว่าเราคิดขบปาก ไม่เห็นชอบยากโยธาหามิด
จึงแต่งตอบปลดขบนางเป็นทางใน ด้วยเข้าใจกลศึกทตทง
เราห่างเหินเนิ่นนานไม่พานพบ จึงรอนรบระรอยจิตจะคิดถ
ที่ท่าท่ายปลดคำจะว่าพ เป็นเรื่องเห็นจะรักหนักอุธา
ข้างพอกเจ้าดำกรชายนวยทหาร จะคิดการมิได้ห้ามตามประธา
เห็นอย่างไรไม่ห้ามตามอชฌนา การของเจ้าจะคบตามชอบใจ ๙

๑ ศรีสุวรรณครนจะชดคตประ โยธน์

กตจักรว โกรรกรามธายธนาชัย

เที่ยวตั้งศาลาขบทุกทพชย

พอพบให้จวนพของกขงชคค ๑

๑ ฝ่ายอำมาตยราชทูตมาตั้งตาม
ทูลแถลงแจ้งความตามคดี

ถวายสารนางวันธามารศรี
พระบุตรคิดฮ้างแล้วอำมหิต ๑

๑ ในตำราว่าพระองค์กว้างไกล
เด่นที่นุสรณ์รักดีติดตาม
เมื่อยอดมิ่งทงต์ดยเฝ้าจตุทพ

มาวโยคแยกนชงททของธนาม
ได้แต่ความโศกเศร้าทุกเช้าเย็น
มาตงรบพคชงรบใครพบเห็น

เจ้าตตรักหักสวาทธาตกระเด็น
จรวบพมุงหมายทำอ้ายถาง

ไม่ยอมเซ็นจีนใจเป็นไมตรี
ไมตรีวางชวณนชงอ้ายหมชงศรี

จะถ่มถอยด้วยสวาทแล้วชาติ
ฝักแคร์กหนักแน่นเท่าแผ่นกพิ

พระนพจรไปหาพี่ชายพัน
ขอประเด็ปรามเรยเด็ยส่วรค

จะเกิดโทงชอให้พบประเด็ปรก
แมนปรานศรีชงอดีไมตรีท

ดระวณธานชงอ้ายหมชงนงด
จะพมทชราปรคชงคชงธงน

งามดระมอมชมชวณชวณจวน

จงคิดชวรคชวรคชงธงน ๑

๑ นางฟังความยามเศร้าขมเหงาจึง
เห็นโตทมทาทถ่าคณ

พระบาททองรองว่าเขทำเห็น
จะมั้นครายเพราะตายใจ ๑

๑ นางตะเจงเกรงครเห็นนร้แจ้ง
ทชชระไปเข้าพระอภย

ท้าแต่แตร้งแกดงถามตามชงธย
เห็นจะได้ศยเด็ที่เพทุบาย

แล้วจะเผาเหต่าทหาวธถาญช่าก

ยังชงตกรกเกรงจะไม่หมั้นใจหมาย

ชอทรบเหตุบาทผลกชอชบย

เชญกปรายไปรคเด้าให้เจ้าใจ ๑

๒ บาทหอดวงว่าถ้าเราได้เป็น
แต่พวกเราเขาปรอทยอดหูไว้
ถองคินันพันรอบเป็นรอบคอก
ถึงอยู่บนนอยงคงกระพัน

๓ นางฉันทาว่าชอบชอบทหาร
จะคิดฆ่าพระเอกชัยให้ตาย
บาทหอดวงรีบกลับมาเวลาพูด
นางฉันทาว่านางพูด
จนประหม่นพูดพูดตรงหน้าบ่อน
ทั้งต้องนางคางนงระงระงไว้

๔ นางฉันทาว่าฉันทาฉันทา
ก็คิดฆ่าพระเอกชัยให้ตาย
เมื่อแรกรบพบนองได้ตั้งใจ
จะคิดรักหักถ่วงไม่จากถอน

จนยามต้องถองเกราะเด่นาฉันทา
พระบุตรพินของตั้งดา
ควรม โฉมของรักทรงนกโต
จึงเจ้าความตามนิมิตพิงดาว
พระเอกชัยเข้เข้ามาผวกอก
เข้รอบปรดหัดรบประคยประคอง
อศักรรยฉันทาเห็นไปเรณม

พวกโยรภของทพคงหทัยโหด
ให้ถือไฟฟางหญ้าทาน้ำมัน
เขาเหิงคอกออกโยธาให้อำตัญญ
ก็เห็นมีหจะไม่วอตคงวอดวาย ๆ

ให้อาจารย์จัด เร้เหมือนใจหมาย
คามอุบายสั่งสอนแก่ก่อนภาค
ถึงหรือรบเรียกฝ่ายนายทหาร
ก็ราคาญรักของไม่คดต้องใจ
คไฟพรพร้อมพลรบครบใจ
คยอระง โยรภของคางนงคราญ ๆ

๕ ฉันทาฉันทาฉันทา
แต่ตั้งตำรับตำราฉันทา
เห็นพระเอกชัยแค้นรักเหมือนนอชย
ตั้งทอนถอนฤทัยไม่ได้ยา

นางแค้นฉันทาพินกรดหัดฉันทา
ทั้งราภาพยงของคางนงคราญ
เหมือนพบปะพระเอกชัยให้ตั้งตำ
ว่าอาจารย์จัดเพลิงตะเบ็งกของ
จนกายคอกจากกระเด็นออกเป็นต้อง
ชาวองรองรังคกนถาย
จะเดยทหรือจะฉันทามนินหมาย

แต่ใครก็ตามด่ามด่าท้าวทาย
นางบุพผาเมื่ออยู่ด้วยครุฑมา
ทายนิมิตมีท้าวพยากรณ์

แต่นางนับจับยามตามโศลก
ทราบนิมิตพิงดารของมารดา
พระนางลักษณะกตตามถึงตามครึ่ง

เห็นองค์พระขรรค์จะไม่ตาย
ซึ่งเศียรทรงของกษัตริย์ชาติวงศ์

เธอประคองต้องหัดกลองตีคธา
ซึ่งครุฑมาเผาเพลิงครุฑถึงแดง
แล้วช่วยผดหมักพิภพไว้พันทวาย

๑ นางอุบชิตตถกประสงค์

นางปรักขวาว่าเป็นใบเรณุน

๑ ทั้งสามนางต่างคนกันคิด

นางบุพผาว่าขอหญิงด้อม
จึงนึกเดื่อเครือบ่กษัตริย์กระตาส
ว่าถึงยุคทุกภาษาจะมาเป็น

พระขรรค์อย่าได้หมายตัวร้ายเรา
เป็นคู่สร้างนางจะเวงฉันทามา

แม่บาทหลวงดวงจรจะระงาม
ขุมบุญรณหิมของช่วยบ่ของกัน

เศียรทนายบ้างหรือไม่ช่วยให้พร
ได้เรียนเดาโศลกตงพระตั้งสอน
คามอกษรซึ่งดื่บพันจินตนา

ราชาโชคชัยอันชันษา
นางกมทนามกยมท้าวพรหมพราย
กถวรับสั่งจำทูลทำนายถวาย

จะกลดบกลายเกิดยวกลดมภิรมยา
จะเดื่อมทั้งสี่กราชพระศาตนา

ครุฑทรงดังด้วยทไม่คลาดคลาย
ครุฑโครนแรงราวกับไฟมิใคร่ทวาย
หม่อมถวายพรหมบ่อภิกษิต ๑

นักพนันเหมือนคนจะวิ่งทุกฝั่งอรรถ

ระผอผนแก่ใจฉมโคต ๑

เป็นดั่งคดตจะชายรมายพัน

พระบอดให้ดำหรับเมือขบจน
เป็นตายอักษณสี่กราชชาติตั้งทอด
ด้วยตงตนแต่ถูกดำเจ้าตงกา

จะตั้งญเฝ้าพงศ์ชาติพระศาตนา
ถึงใครตายุกแฉวไม่แฉดวกัน

ชยานอกคความว่าจะฆ่าให้ขาดัญ
จะดับพันขึงทั้งกันครยตัวต

เมื่อแม่เลี้ยง ได้ผัดตัวเป็นลูก

ตามด้วย ในจังหวัดกับรูป

ทั้งต๋นทางต๋นทางต๋นทางต๋น

พระนางนาคะเหเหมื่อนนทว

นางตะเวงเกรงฝรั่งตั้งรราช

จึงตรัสถามยพาวาทรามเซย

จะควรวังหนงถ้อ โนมือเตือ

ขอพังก้าวภาตดาการ

๑ ฝ่ายพินองต๋องนงทางต๋น

คชครเหมาเจ้าตำบภาปรัม

ประการหนงถ้อทักถ้อยค

เป็นนหมยงตักแคระอโหลอว

๑ ฝ่ายร่าภานารคณมถ้อย

คชงทุดควมตามจรงทักถ้อย

เมื่อเคราะห์กักรรมจาเป็นเหมื่อนเช่นชา

เขามาขอพอจะ ให้ไม่ โยค

เมื่อคชคศร์ต๋องรรมประคญปลา

จะมี โหมให้เป็นต๋องกัหมองมว

เรอมวดยมชดวอศควายจะตายควอ

แม่ครถ์ ไร ให้ประหารผลาญรว่า

พระแม่เจ้าเต่ากัยงก้าอ้งถ้าว

คงพนชกพังพาเป็นวาคี

ชยาลอสมพอกฝรั่งเมืองตงกา

ตางเห็นจรงจวนตักจรงปรัชษา

ช่างเขียนนามได้ผัดตักนตเดย

จะกรวอกรวดโกจรชกถแถ้งชกเซย

เจ้ากัเคยชยูนากบอชาจวย

หรือจะเซยตั้งรราชชนชษาหาญ

ชอญจวชานชวตักจะทักถาม

ทงคชคชวทรหมทงถ้าม

ต๋องทักตามต๋องจโคพงพา

จะรบบทกเหมื่อนนอชยอชภาษา

ทักภาจวจะเหงเป็นชอย่างไร

๑ คชจะชคต๋องจะชมนนถ้อย

๑ ฉลิตถิงใจไม่ปรารถนามถ้าม

ต๋องชวร่าชวยคชงให้หมองศร์

ประเคยชนชวรายเศยคยาคว

แถ้งระย้างเจนแถ้เป็นมว

จรงคชงต๋องต๋องต๋องจวภักถา

แม่มไม่มวดยหมายจะรบบไม่คชทา

จะเซยคชคชมรณากบถ้าม

ทักให้ทักชชอนิยมประต๋มศร์

ผดุงเลี้ยงเมื่องเบื่องหนาคะวาค
 หนึ่งตั้งตราหับจะขับชาย
 พระขมายให้ตั้งจะตัก
 จึงทรงตรึงตรองการประมาณหมาย
 แม็ดวงหอดอกคดอกเฝ้าเขาไม้คาย
 จะฉิบหายอันทงเกาะอิงกา
 หนึ่งหนงตั้งมือเดือคองเขยไค
 ด้วยเขียนใจกอนกวดนานหนักหนา
 คำโบราณทำนว่าคิดผิดคำรา
 ไปเบื่องหนาคะจำบากได้ยากเย็น ฯ

๑ นางจันตภาว่าจะสู้เขาไม่ไค
 เมื่อนานไปก็เบื่องจะเคื่องเซญู
 เพราะรบรุกถูกเดินเผญูเป็น
 ก็เหมือนชนเรือนอกธาเมือหย่าทัพ
 พระขมายได้ตั้งดกตก
 หอบเมืงทนเชอถ โถมเข้าโคมจับ
 จึงดวงด้อชอตั้งคยเซอตัวรับ
 ไปถูกทัพเบอโคหันมา
 เมื่อกจใจไมชอเดศธา
 ผดุงรบจะให้ชาคพระกำดมา
 ถึงไพรฟ้าธาแผนดินจะนนท
 เทอธาทานกร้อยคยกัน
 แท้ไคตั้งตั้งขวารพระบาททอง
 ว่าจะถองถมวให้ชอญู
 มีทาเอาเอาจะ ไกรธาโทษทณท
 ครอบงมณเดโชน ไคค ฯ

๒ นางรำภาว่าชอกไปเสียให้พลรบไม่รบรอนนายเหมือนด่าศรี
 จึงถอยทัพกลับมามาเราชาน
 ไมไคท ไกรจะฆ่าไคว่าไร
 ลงทานครรวาเราหย่าทัพ
 ทการดับแแดงแต่จะแกใจ
 เห็นศพรอมยอมคคคตจใจ
 จนอุทัยรุ่งสว่างดวงตา ฯ

๓ ฝ่ายฝั่งตั้งขวารประจำที่ตั้ง
 ทหารทงไพร่นายทงชายชวา
 เขาปรอทยอดศหุดบัญญัติ
 เก็บฟางหญ้าพื้นคองตำรองไว
 ถ้าไมคตรงชอกไปคออกทัพ
 ถ่าตั้งหอบเดยคายทงนายไพร
 ทหารพร้อมมอรับรับกลับไป
 ทงนายไพรเตรียมคองทอทุกคน ฯ

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยเจ้าไตรจักร ละดำเนินถวิลถึงลูกสาวเจ้าสิงหน
ให้หิวเห็นเป็นเหตุด้วยเวทมนต์

หอมดมพรเหมือนเมื่อได้เข้า โกลดเคียง
ชยชยดับคำ ให้อวาทจน เหมือนเคียงวันตามแจวแจวแจวเรียง
กลางที่เห็นเป็นนางอยู่ข้างเคียง ลูกชนเมืองมองหาทุกวาศ
ซึ่งรอนราญการศึกไม่เกรบ จะใคร่พบนางวันตามารศรั
พอเจ้าศรมางรังวารี ภาริตพระหัตถ์ถัดถัดถัดถัดถัด
ชยกลางทพอบจนต์คนชรด คอกไม้คุดไถงเซ เนเมริน
พนกงานพานตบพรชยเป็นชนทม ทางตบคนชรดริมคชยชน ไค
แดงแดงของศทริงเกรองเรืองระยับ เพชรประคิบแพรพรางดวงไถง
ชอกหยุคยงนงหน้าพดบพดชย เสนวในอภิวาทชยชดา
พระโอรสอนุชากุมารพรอม ประณคนชยนงฝ่ายทงชยชดา
พระเชษฐมอรรตครัดความตามตัญญา นางวันตามจะชอกกรบพบกบเรา
จะชอดมูเตยงเกยงให้คต ใครอย่าคตมงหมายทวร้ายเรา

จะปดอบโถมโถมงามตามดำเนิน การชองเรามีใช้การวญญนรงค์ ฯ

๑ ศรีถ้วรณครนเห็นผลจวิคตมก จะห้ามหักเห็นไม่ฟังถ่าตั้งถอง
จึงทูลวถ่าถกรณนใหม่คอง การนรงค์จะไคทำแต่ถ่าฟัง
แต่ถ้วทูลตาพวถาณมาค่านหน้า เราชอกนาเราจะไคชอกไปมั่ง
ถกถักถกถกถกจะเชยพอง คชยระวถชยทวทุกคชยคน ฯ

๑ ฝ่ายโถมยงชองคตระเวงวันถารคิน เป็นชอดชคตชยหาญิงในถิ่งถอง
บรทมคินพนชองคเรถ้วรงชด โนมณชอดถยถ่งถ่งถ่งถ่ง

กับสามนางต่างเลยนาคเทียบพร้อม เด็กนาห้อมโหมชาบอาบมิงดา
 ผัดคณขบ้นแก้วแววณนาคา ไครเห็นหน้ากรกรของทกทาย
 ยิงเข้า โถดโตกถนเหมอนกนเหล่า ไหมงนมาศความรักหักไมหยา

เดินหยาทาปนกระวงนกระวาย อยากไคร่ก่ายกอดจับไคร่ดบโถม
 แดงทรงเดื่อเครือขดขยัดจันทรอสน ตงกนทรเนงน้อยแซมช้อยโถม

มวดยกระหมวดกวดกนนานน โสม อุณาโตมตงแกมขมแย้มงาม
 แดงทรงขบ้องบ้องทกตรแลวปกนผ ดวนเพชรนดแนมมณดัดยาม
 คมห้อยพรอยแพรวคแววงาม บวชราเข้ามรังศเป็นวงจาว
 ใต้เกือกเพชรเชี้ยวตั้งรทขบกระบ นางนารเรืองคานทงดำมดำว

แดงน่ายคฉายเคยอนตงเดโชนตาอ ไครเห็นหน้าอนทงทกคิราย
 ถึงทอวบพมฝรั่งมวาร อครวทถามไไ้เหมอนใจหมาย
 เห็นเมฆเบกฤกมคระกคฉาย แดงอวรายโพงพน ใ้ทนถาว ๆ

๑ บาททองว่าอชยากนรังยักทพิ ไครย่นโอบรภาโยธาหาญ

นางรับคำอำดาพระอาจารย์ มาพระदानเลยควงชนทวงรด
 ดำนารธมาตั้งฟ้าเหตอง ประคบเครื่องเครอคุดนกันพระกคค
 จามรชอนตะวอนเป็นทอนตค ให้รกรกรับชอกนชกกันแพง

ทหารแห่เศวตงขประคองเคียง กชงดำเนียงให้ชกนถแฉียง
 พวกรเกยกายชายชวาทพกมานแรง เป็นคนแรงเคงบรคบทร
 ดงหนาทพยบยงคชยพงศก พตลคชอกนารบดลบช้อสน

แต่รู้ความตามดำงไม่ราญรอน ค้างหยุดห้อยนหยนยงระวงศความ ๆ
 ๑ ฝ่ายองค์พระอภัยมณีโตโถม เดียวมณีโถมกคกชงทชงดาม

ให้ตั้งศรัทธาพยากรณ์	ชอกมาตามสัญญาซึ่งอาวรณ์
จนทรงนั่งหลังพระยาวาเสก	เครื่องกมกเนาวิคตัมประภัสสร
ฝ่ายพระน้องหันอกกษัตริย์ชนชดศร	คชยราญรอนเหวี่ยงมารีม้าทรง
ถึงหน้าทพยับยงพระดังเกด	พอดับเนตรทราวมดังฉนวนพด
อวาทห้วงคตงคตุม ไกรธุมของค	ตะดังหลงแดเปตงคตงเพงจันทร
จะพิศใหม่ ให้เห็นเหมือนเช่นรัก	วิไลตกษณธาดูรางคณางธอวรัค
ชนงเนตรเกศแก้วแก้วแต่มีข้าพ	เหมือนตลกจันทน์แจ่มผิงตะของนวด
จนตารงทรงนงบตงกกรต	ดูรอยชด โดมงามทราวมดังฉวน
ยงเพงพิศฤทชเด่นขีให้เรวระน	คงตรังระนเรียมางทางประ โดม
แม่วณตายาหยาเพช	ถระเวโดยตมรักเผ่าหักใหม่
พจนชอหระมาตอง หักทรงโคม	จรัค รัมคคคามคยอความรัก
แมศศรายทมาชรมในคณเต	หรือชของแก้วมตคยวจาก
ทเมองใหม่ไฟดังวางถระจางพกศร	แมงนตกณนตมตมเตวหรือแก้วตา ฯ
๑ ฝ่ายโอมยงองค์ระเวงพระเพตงพลชด	ระทอวทอชคณย์เนตรคุเชษฐา
ทายชณชมพรมพรายชมายมา	กิริยาชอย่างตะคองให้อ่อนงาม
แต่วีศรัคชอชบรอมคณถารญรัก	ททาทญหัทธมเหงไมเกรงชาม
เหตชตะโนบโถกตลกเทยอปราบปราม	ไม่ทำตามมจรตพจมาน
เมื่อพบกณสัญญาจะหย้าหัท	แต่วีไม่กตบแกดังจวรัคมาหัททหาญ
เห็นพระทชไมตามคจามโบราณ	จะดังคามคยชชจณตมช
ฉวนนทสัญญาโคมาพบ	จะวชชบกับกณนชงแต่ดังชหรือ
หรือจะชบทพใหญ่โตกระพช	จึงไมตชคังศรามาตรา ฯ

ยิงรววยรณกตณกตณคัมภรต์ เหลือจะชบชอกปากฝักไม้ตรี
 เอนันเพแม่ว่าภานิจาเยย กระจไยเดยเดพบก็หอบหัน
 เมือแรกเภาเดากเหมือนเพอนชว เจาแปดกพลแหวรอนององว่าดีก
 ลังวรรับชมจนไซ้คนอื่น พอได้ชมไ้บางทกกลางศึก
 โฉมหน้าเกาทณฯทหนุ่ฮัก ไ้ว่าดีกความทอ้งตบั้งเดย ๆ
 ๑ นางว่าภาหน้าชายช้งตายคอบ ถึงจะชรบเหมือนค้ำก้าทำเฉย
 เคยรบสู้รจกชยาทกเปรย ถึงเขาระเขยอย่างไรก็ไม้อาย
 เมือรบกนหม โดยาเซตหนุ่ไว ภาบไ้ไม้อยจะคนกถวาย
 แต่หมวกเพชรเม็ดบอยดังตเดยตาย จะรบถายเงินทองทตองการ ๆ
 ๒ พระยมพลตางทางวาเซตหนุ่ไว ทั้พระมเหมือนหาไม้ควยไ้กตถณ
 ต่ปดองไว ไ้เภาอ่าทกพบาม ไมคองการถบแหวหรือแหวควา
 หมงกชองเจาเภาไ้จะเดชม แหวจะคน ไ้กบมิตกรษชว
 พดางไซ้ไฟ ไ้กตบไปพดบพลา เหาหมกนมาจับตองประคองเขย
 พชอมบปตม ไ้เมือไ้ยาดัน ยายเพชวาคไม้ตรีเจาทเขย
 นางแตคธูมาเซตหนุ่ไว ตางกเปรยเปรยบปรางค์กนไม้ตรี ๆ
 ๓ สันตมทรหุยตพ้งบนทอ้งมา ดุยพามกามารตัว
 กณเดยงเดยงเดยงเดยงประเวณ คอ้งยฤทรมพา ไ้พระทยเพณ
 จะเกยอบงออย่างพระชบาตาเกยง แหวทพวงเห็นอจนกกรามไ้ชรามเขม
 แต่ชมเขอนเขอนชวยรมายเมิน ไ้เผอญอกใจตั้งไฟ้อ
 จงรบมามาคร้งนางแหวพดางถาม แมนชงนามมุลานกาหรือ
 ยิงเกาทนทตมทกเคยทตปรีช มทิงตอ้มาถงฉนเมือฉนชน

แม้จริงจะตั้งครัดไม่ขัดข้อง ดุดแต่ต้องพระประดิ่งคังอาดา

เชิญพระองค์ทรงขรมได้สัญญา จะเด็กดำพดษณ์ไฉวันไร ๆ

๑ พระขรมพดางทางว่านิจจาเอ๋ย ไม่ดวงเดยแต่ยังมีภาวะฮาชัย

ให้มารตรอ่อนน้อมพร้อมพระทัย พ้อจะให้อัจจยังอยู่ธกา

แล้วถอดเพชรจำนรงค์ขังทรงกษย วงน้อยน้อยนารักเป็นหนักหนา

ให้ทหารกดานไปไกลฮาซา ไหล่พานภาสุ์ดาดังน

แต่กว่าพ้อขอมไม่ตรีไฉ ภาแนได้เหมือนคำจะทำขวัญ

นางขอบขงคตงรบแต่ด้วยภักท พ้อด้ายในทหยากทพ่างกดับไป ๆ

๑ นางวันตามาขังพระตั้งฆราว ฆังดลดาตงดังหลังแถงไร

ไม่ดมพองตงจคทคตไฉ คตงเกลยเกิดกตบมาตริกตราการ

แล้วกราบตามาตั้งนาคาหมกกร เบดขงกรขงคตงขังโดยนมนเนยหวาน

พ้อพดบค้ายาขงคตงกถาน เหลดากหารเฮ่าพดจาเกรยว

เราไปทพทบคชชายเป็นน่ายกพ คตงรบรบพนทงตงแแรงเรยว

ไปตามเจ้าเราเป็นหญิงตงขังเจยว พงเรยวเกยวคทงกเพดนเจริญใจ

บ้างร้องถามตามคตงคักปาด เต็มพนมากอยู่ย่ายเกดขงเด่มชโหน

เดยงหิงวรคตงรอกนคตงไป บาคทงงโตยีนคความเทยวถามค ๆ

๑ ฝ่ายฝรังทงหลายตงทรายแพรง บาคทงงแเจจจงว่าเบยเหดขคตง

คตงไปราวามามช ขปคททงจะว่าให้ด้าใจ

แล้วรบหาซาเผ่าเหล่าฝรัง มาพธขมพรงทงนดาชยูฮาชัย

ขนงเดยงเดยงด่างกกระชกกระโฮ แล้วถามไคคณขงดงขงด้า

พระขรมยให้แหงนใจแทนหรือ นางแม่อ้อยขงทพธบฮาธา

ให้ดวงเขาเจ้าไม่ดวงหนองเวลา	แถมหน้าไหว้เขาให้เราขาย
ย้ายพวกไพร่โตเห็นมาเป็นโจทก์	จะท่าโทษตามบทในกฎหมาย
นางแม่ดีช้อหนามาให้ขาย	แต่เจ้านายเนรเทศ์จากเขตกิน ๗

๑ ยพาฟังตั้งมราชกรวดกรวดโกรธา จะตงโทษโทษาให้ข้าสัญญา

ถึงขับจนกดขี่กรวดกถน	เอากตณัฏฐาชอกพาท
พระคุณเจ้าเฒ่าชราพูดจาวหลง	ไม้มั่นคงควรหรือกตณัฏฐม
วิสัยศักดิ์กลดขงจจะต	ใครที่แข็งฮอนได้มอปรน

จะดวงเขาเป่าเป่าเขาเป่า	ปากของเข ใครจะตเห็นชัดถน
จงยกย้ายตายเทตวอเดทกต	ชชอณณันคณไฟถนไม
พรจนเขาเราจะจับทพมอถ	ให้มตักเออไมเทอชเหมอชนเบอชน

พวกนายไพร่ใหญ่ชอขงคชอศ	จะใครความไมทจไม
ชนเยงชยงชางทาทนคในกฎหมาย	โทษตงคานตไมรบคตบหตบม
นเราปรารบรอนโตด้วยไมศร	พอพรจนกจะเสวจดำเรจการ

ฝ่ายพระบาทมาตรงคปตงชระ	ตั้งให้พระยกออกกตออกทหาว
แม่ไมทนสัญญาพระชอารย	โทษของท่านใหญ่หตวงชย่ำทังตง ๗

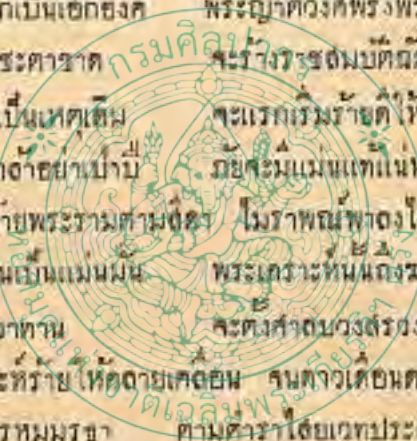
๑ ฝ่ายฝั่งตั้งมราชชตตมาก แต่ผู้ปากช่อนแะเทมูหตง

หนักวาทูกตถกคณนคจรง	ตจะตงนงหนาม่านร่าคานุใจ
ตักศรทงจจวถาเชนณน	ใครไมทนโทษทมกตงคกชย
แต่วดกตลามากำรบทุกททชย	ให้หมายไพร่พรชมกันตามสัญญา ๗

๑ ฝ่ายโฉมยงชงคตเวงเกรงบาทหตวง

กรมตักควงเตชนตจวงกตางเวหา

แจ่มมืดคิดคุณแต่ดวงทวย พระเคราะห์ร้ายเร่งระมัดบาภัยของค
 ชิ่งชอบบรรณนังกรกตุม หลิงจะรุมรักใคร่ให้โหดอง
 จะพลัดพรากจากตระกูลประยูรวงศ์ แต่พระองค์เห็นว่าหลิงจะชิงไป
 ชึ่งมีดอันคมพินิจหัดมทร จะทรงพิชิตภาวนาภาษาโดย
 ชนโยคทให้พินไซชนโกล ลัญญ์ใหญ่ชโยในคตพระชินวงศ์
 จะช่วยด้วยวิชาธานภาพ ให้เกิดภพอันตบดับประดังค
 ชับกษศรียศเตรเป็นเชกชงค พระญาติวงศ์พรังพร้อมเป็นจอมเจม
 ในด้านฉนชันษาระตาราต จะรับพระธมบัตตศตรเจตม
 ทตรงบับนดังเกิดเป็นเหตุเต็ม จะแรกเริ่มราชคหิมมา
 รอกคทวนผ่านเกดอาชญาเบา ฤษยะมเมนแท่นแท่นหินกหนา
 เศวะหินรายคต่ายพระรามตามองค ไมราพณพาดงไปไว้โคบาตาด
 เต็มช้ายศายแทนเป็นแมนมน พระเศวะหินถั่งมาคชยาชหาญ
 ชงชโยในได้ยาธมาทวน จะตงศาดบวงศรงคองชะตา
 เด็กตะเคาะเศวะทร้ายให้ดถายเคดอน จนถางเคดอนตวงตบดับเวหา
 ชงธรงชอมนคพรหมมูธา ตามศารธาเสยเวทประเภทพรหมณ ฯ

๑ พระพิเคาทานายเห็นราชนท คชยธมรทนางตะเวงคชยเกรงชาม
 แต่มานะกษศรียางศรังคความ ทหามปรัมธอนตังจะหังค้ำ
 จงคิตชานทวระเศวะพระเศวะทคชย เหมือนชชวยชิตชบชอุปถมค
 แดวเขาใหองชของพระชงคองทรงธรรม ชกประค้ำภาวณาดมมาทวน ฯ

๑ ฝ่ายเจ้าพราหมณ์จามคนมนตระงค จังรับชคแจงตังให้ตังศาด
 กนยาแผดแปดทศพิศศาร มาแต่งการชางทมศพรพวราย
 เหาเพรบางอย่างค้แปดชชอน บนบรจรณให้บรทมนโภกตมถวาย

บาทหุดวงรับกดับว่าแม่ฆ่าตาย เขารูปกายพระอภัยมาให้เรา
 คงไปจงดังกาเถิดคอยอายุ แด่พวงกตจะออกไปคดดอกเผา
 นางคำนับรับความตามตำเนา นึกว่าเราคงได้ด้วยง่ายตาย
 แด่จกราบตามาเตรียมมรดกหนึ่ง มับดั่งกตหงส์คาฟ้าพระฉาย
 พดกนารีที่ให้ ต่งแปดงเป็นราย ชยเรียงรายรายชวารีรักษาองค์
 ดูดาดมณเฑาะหรับให้รับรถ บอกรักษาต่งครามตามประด่งก
 คอยประทับรับพระบาทนาตรง แด่รับตรงไปดั่งกาในราตรี
 เตรียมตั้งเร้าเงร็จจกรรพดบนานา กตพระเจ้าดั่งกามารศรี
 จะออกไปใช้พระอภัยมณี ให้ป้ากับกตกับทบทันกัน
 แด่จะพามาถวายนนทายรถ แด่ทรวงยศอย่าเพอฆ่าให้ฮาตั้ง
 กุมไปจงระใจให้ทอดายน กระหม่อมมณเฑาะรับของทพชย
 ด้วยทานกรรม มาจะเอกรัพ ศะตองกตบเล็ดธนด่างทางธงชัย
 แด่จกตแจ่งแต่งหนั่งต่งจะถไป หอดไม่ข้อมหาใจระนาน
 ทอดบาทมาตรงคมาตรงมา ระวังเรียกหาของคตชยคตทหาร
 ให้ตามหอดธงเดร์เจ้าเจ้าการ ชอกจากคานเดินมาถึงหน้าทัพ
 จงร้องบอกหอดอกเหล่าชาวผด วนนคักจะเจ้าเป็นเงร็จจกรรพ
 นางทรมวยใช้จิตมาค่านับ คงเบ็ดรับเร้าเราจะเข้าไป ฯ

๗
ตอนที่ ๓๕

พระอภัยคัลหาสรอด

๑ นายประตู่รู้ความตามดูภาพ จึงไปกราบทูลแจ้งแด่องค์
ทรงดำพร้าหมั้นความเต็มใจเต็มใจ จึงสั่งให้รับมาหอบปลาดพัน
พอสัตว์ฝนชอบเข้าชอบกาย มนตคกศดาเยื่อนมของทรงชาถรรพ

นางยุพามาถึงองค์พระทรงธรรม บังคนคิดคอยดัดบับครบคัต ๑

๒ พระเพงพิศุขกายพาพกศร ไหลกลบกรนางจันตามารศรี
จึงปราถนัใดถามคนนบศรี พระชนนีเริมาจ่ายอย่างไร ๑

๓ นางทูลว่าข้าพเจ้าจะเดาถวาย จะแพร่พรายพระบัญชาธรรมมาด้วย
จึงหยิบตำราการตบักได้ไป ถวายในพระหัตถ์อักษรตรา ๑

๔ พระยงค์คุดสายอ้อมยาแฝด เปรียบเหมือนแตรได้ก้องถวิลหา
ประจงจำคำคัญของจันตวา พระเชษฐภักก์ทอนไทยวนย์

แต่จันตวาธำธำธิตพิณจันตวา วน้องหญิงกรวนประณตบทศรี
ซึ่งทรงศักดิ์กรโคโรเป็นไมตรี ไมค์คุดคามันคัญปฏิญาณ

น้องเห็นจริงดังโคมได้แห่ง แต่ก้องแกดองก้อวชายฝ่ายทหาร
ให้ริคามาประณตบทมาด้วย ขอบประทานโทษฝ่ายจันตวา

ด้วยไหนไหนได้คังตัวของแต่จันตวา เหมือนฉัตรแก้วเก้าชันกันแก้ว
ซึ่งตั้งใดใดภาให้รัก ขอบขยามีเวรข้างหน้าไป

ก้วยเป็นหญิงยิ่งยากมาฝากรัก ดุคจะรักชายชีวิตทั้งมัย

จนแต่ไหนโรครังระกำใจ จะก้องไม่ดังการรักษากาย

ตั้งศอกอันคดอ้อยถยไปขอไถ่ศอก พวกเดณาใหญ่ขึ้นอ้อยทอดอ้อยตาม ฯ

๑ พระอภัยได้ช่องไม้ซึ้งซัด
ประศอรณันฉนโตไม้ได้ความ

๕๓ จ้าเขื่อนขรรค์ชัยอันขอเดณา
๕๔ คงเดาตามจริงพอจะรอพิง ฯ

๑ นางยุพานาวีได้ก็พร้อม
เมื่อเด็กทพถดับไปถึงโพธิ์
ไปบอกพระจะให้เนรเทศเจ้า

๕๕ ทงทว่านถอมเดาตามเหือความหลง
๕๖ พอกฝรังรูปประจา ๕๗ ๕๘ ๕๙
๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐ ๑๐๑ ๑๐๒ ๑๐๓ ๑๐๔ ๑๐๕ ๑๐๖ ๑๐๗ ๑๐๘ ๑๐๙ ๑๑๐ ๑๑๑ ๑๑๒ ๑๑๓ ๑๑๔ ๑๑๕ ๑๑๖ ๑๑๗ ๑๑๘ ๑๑๙ ๑๒๐ ๑๒๑ ๑๒๒ ๑๒๓ ๑๒๔ ๑๒๕ ๑๒๖ ๑๒๗ ๑๒๘ ๑๒๙ ๑๓๐ ๑๓๑ ๑๓๒ ๑๓๓ ๑๓๔ ๑๓๕ ๑๓๖ ๑๓๗ ๑๓๘ ๑๓๙ ๑๔๐ ๑๔๑ ๑๔๒ ๑๔๓ ๑๔๔ ๑๔๕ ๑๔๖ ๑๔๗ ๑๔๘ ๑๔๙ ๑๕๐ ๑๕๑ ๑๕๒ ๑๕๓ ๑๕๔ ๑๕๕ ๑๕๖ ๑๕๗ ๑๕๘ ๑๕๙ ๑๖๐ ๑๖๑ ๑๖๒ ๑๖๓ ๑๖๔ ๑๖๕ ๑๖๖ ๑๖๗ ๑๖๘ ๑๖๙ ๑๗๐ ๑๗๑ ๑๗๒ ๑๗๓ ๑๗๔ ๑๗๕ ๑๗๖ ๑๗๗ ๑๗๘ ๑๗๙ ๑๘๐ ๑๘๑ ๑๘๒ ๑๘๓ ๑๘๔ ๑๘๕ ๑๘๖ ๑๘๗ ๑๘๘ ๑๘๙ ๑๙๐ ๑๙๑ ๑๙๒ ๑๙๓ ๑๙๔ ๑๙๕ ๑๙๖ ๑๙๗ ๑๙๘ ๑๙๙ ๒๐๐ ๒๐๑ ๒๐๒ ๒๐๓ ๒๐๔ ๒๐๕ ๒๐๖ ๒๐๗ ๒๐๘ ๒๐๙ ๒๑๐ ๒๑๑ ๒๑๒ ๒๑๓ ๒๑๔ ๒๑๕ ๒๑๖ ๒๑๗ ๒๑๘ ๒๑๙ ๒๒๐ ๒๒๑ ๒๒๒ ๒๒๓ ๒๒๔ ๒๒๕ ๒๒๖ ๒๒๗ ๒๒๘ ๒๒๙ ๒๓๐ ๒๓๑ ๒๓๒ ๒๓๓ ๒๓๔ ๒๓๕ ๒๓๖ ๒๓๗ ๒๓๘ ๒๓๙ ๒๔๐ ๒๔๑ ๒๔๒ ๒๔๓ ๒๔๔ ๒๔๕ ๒๔๖ ๒๔๗ ๒๔๘ ๒๔๙ ๒๕๐ ๒๕๑ ๒๕๒ ๒๕๓ ๒๕๔ ๒๕๕ ๒๕๖ ๒๕๗ ๒๕๘ ๒๕๙ ๒๖๐ ๒๖๑ ๒๖๒ ๒๖๓ ๒๖๔ ๒๖๕ ๒๖๖ ๒๖๗ ๒๖๘ ๒๖๙ ๒๗๐ ๒๗๑ ๒๗๒ ๒๗๓ ๒๗๔ ๒๗๕ ๒๗๖ ๒๗๗ ๒๗๘ ๒๗๙ ๒๘๐ ๒๘๑ ๒๘๒ ๒๘๓ ๒๘๔ ๒๘๕ ๒๘๖ ๒๘๗ ๒๘๘ ๒๘๙ ๒๙๐ ๒๙๑ ๒๙๒ ๒๙๓ ๒๙๔ ๒๙๕ ๒๙๖ ๒๙๗ ๒๙๘ ๒๙๙ ๓๐๐ ๓๐๑ ๓๐๒ ๓๐๓ ๓๐๔ ๓๐๕ ๓๐๖ ๓๐๗ ๓๐๘ ๓๐๙ ๓๑๐ ๓๑๑ ๓๑๒ ๓๑๓ ๓๑๔ ๓๑๕ ๓๑๖ ๓๑๗ ๓๑๘ ๓๑๙ ๓๒๐ ๓๒๑ ๓๒๒ ๓๒๓ ๓๒๔ ๓๒๕ ๓๒๖ ๓๒๗ ๓๒๘ ๓๒๙ ๓๓๐ ๓๓๑ ๓๓๒ ๓๓๓ ๓๓๔ ๓๓๕ ๓๓๖ ๓๓๗ ๓๓๘ ๓๓๙ ๓๔๐ ๓๔๑ ๓๔๒ ๓๔๓ ๓๔๔ ๓๔๕ ๓๔๖ ๓๔๗ ๓๔๘ ๓๔๙ ๓๕๐ ๓๕๑ ๓๕๒ ๓๕๓ ๓๕๔ ๓๕๕ ๓๕๖ ๓๕๗ ๓๕๘ ๓๕๙ ๓๖๐ ๓๖๑ ๓๖๒ ๓๖๓ ๓๖๔ ๓๖๕ ๓๖๖ ๓๖๗ ๓๖๘ ๓๖๙ ๓๗๐ ๓๗๑ ๓๗๒ ๓๗๓ ๓๗๔ ๓๗๕ ๓๗๖ ๓๗๗ ๓๗๘ ๓๗๙ ๓๘๐ ๓๘๑ ๓๘๒ ๓๘๓ ๓๘๔ ๓๘๕ ๓๘๖ ๓๘๗ ๓๘๘ ๓๘๙ ๓๙๐ ๓๙๑ ๓๙๒ ๓๙๓ ๓๙๔ ๓๙๕ ๓๙๖ ๓๙๗ ๓๙๘ ๓๙๙ ๔๐๐ ๔๐๑ ๔๐๒ ๔๐๓ ๔๐๔ ๔๐๕ ๔๐๖ ๔๐๗ ๔๐๘ ๔๐๙ ๔๑๐ ๔๑๑ ๔๑๒ ๔๑๓ ๔๑๔ ๔๑๕ ๔๑๖ ๔๑๗ ๔๑๘ ๔๑๙ ๔๒๐ ๔๒๑ ๔๒๒ ๔๒๓ ๔๒๔ ๔๒๕ ๔๒๖ ๔๒๗ ๔๒๘ ๔๒๙ ๔๓๐ ๔๓๑ ๔๓๒ ๔๓๓ ๔๓๔ ๔๓๕ ๔๓๖ ๔๓๗ ๔๓๘ ๔๓๙ ๔๔๐ ๔๔๑ ๔๔๒ ๔๔๓ ๔๔๔ ๔๔๕ ๔๔๖ ๔๔๗ ๔๔๘ ๔๔๙ ๔๕๐ ๔๕๑ ๔๕๒ ๔๕๓ ๔๕๔ ๔๕๕ ๔๕๖ ๔๕๗ ๔๕๘ ๔๕๙ ๔๖๐ ๔๖๑ ๔๖๒ ๔๖๓ ๔๖๔ ๔๖๕ ๔๖๖ ๔๖๗ ๔๖๘ ๔๖๙ ๔๗๐ ๔๗๑ ๔๗๒ ๔๗๓ ๔๗๔ ๔๗๕ ๔๗๖ ๔๗๗ ๔๗๘ ๔๗๙ ๔๘๐ ๔๘๑ ๔๘๒ ๔๘๓ ๔๘๔ ๔๘๕ ๔๘๖ ๔๘๗ ๔๘๘ ๔๘๙ ๔๙๐ ๔๙๑ ๔๙๒ ๔๙๓ ๔๙๔ ๔๙๕ ๔๙๖ ๔๙๗ ๔๙๘ ๔๙๙ ๕๐๐ ๕๐๑ ๕๐๒ ๕๐๓ ๕๐๔ ๕๐๕ ๕๐๖ ๕๐๗ ๕๐๘ ๕๐๙ ๕๑๐ ๕๑๑ ๕๑๒ ๕๑๓ ๕๑๔ ๕๑๕ ๕๑๖ ๕๑๗ ๕๑๘ ๕๑๙ ๕๒๐ ๕๒๑ ๕๒๒ ๕๒๓ ๕๒๔ ๕๒๕ ๕๒๖ ๕๒๗ ๕๒๘ ๕๒๙ ๕๓๐ ๕๓๑ ๕๓๒ ๕๓๓ ๕๓๔ ๕๓๕ ๕๓๖ ๕๓๗ ๕๓๘ ๕๓๙ ๕๔๐ ๕๔๑ ๕๔๒ ๕๔๓ ๕๔๔ ๕๔๕ ๕๔๖ ๕๔๗ ๕๔๘ ๕๔๙ ๕๕๐ ๕๕๑ ๕๕๒ ๕๕๓ ๕๕๔ ๕๕๕ ๕๕๖ ๕๕๗ ๕๕๘ ๕๕๙ ๕๖๐ ๕๖๑ ๕๖๒ ๕๖๓ ๕๖๔ ๕๖๕ ๕๖๖ ๕๖๗ ๕๖๘ ๕๖๙ ๕๗๐ ๕๗๑ ๕๗๒ ๕๗๓ ๕๗๔ ๕๗๕ ๕๗๖ ๕๗๗ ๕๗๘ ๕๗๙ ๕๘๐ ๕๘๑ ๕๘๒ ๕๘๓ ๕๘๔ ๕๘๕ ๕๘๖ ๕๘๗ ๕๘๘ ๕๘๙ ๕๙๐ ๕๙๑ ๕๙๒ ๕๙๓ ๕๙๔ ๕๙๕ ๕๙๖ ๕๙๗ ๕๙๘ ๕๙๙ ๖๐๐ ๖๐๑ ๖๐๒ ๖๐๓ ๖๐๔ ๖๐๕ ๖๐๖ ๖๐๗ ๖๐๘ ๖๐๙ ๖๑๐ ๖๑๑ ๖๑๒ ๖๑๓ ๖๑๔ ๖๑๕ ๖๑๖ ๖๑๗ ๖๑๘ ๖๑๙ ๖๒๐ ๖๒๑ ๖๒๒ ๖๒๓ ๖๒๔ ๖๒๕ ๖๒๖ ๖๒๗ ๖๒๘ ๖๒๙ ๖๓๐ ๖๓๑ ๖๓๒ ๖๓๓ ๖๓๔ ๖๓๕ ๖๓๖ ๖๓๗ ๖๓๘ ๖๓๙ ๖๔๐ ๖๔๑ ๖๔๒ ๖๔๓ ๖๔๔ ๖๔๕ ๖๔๖ ๖๔๗ ๖๔๘ ๖๔๙ ๖๕๐ ๖๕๑ ๖๕๒ ๖๕๓ ๖๕๔ ๖๕๕ ๖๕๖ ๖๕๗ ๖๕๘ ๖๕๙ ๖๖๐ ๖๖๑ ๖๖๒ ๖๖๓ ๖๖๔ ๖๖๕ ๖๖๖ ๖๖๗ ๖๖๘ ๖๖๙ ๖๗๐ ๖๗๑ ๖๗๒ ๖๗๓ ๖๗๔ ๖๗๕ ๖๗๖ ๖๗๗ ๖๗๘ ๖๗๙ ๖๘๐ ๖๘๑ ๖๘๒ ๖๘๓ ๖๘๔ ๖๘๕ ๖๘๖ ๖๘๗ ๖๘๘ ๖๘๙ ๖๙๐ ๖๙๑ ๖๙๒ ๖๙๓ ๖๙๔ ๖๙๕ ๖๙๖ ๖๙๗ ๖๙๘ ๖๙๙ ๗๐๐ ๗๐๑ ๗๐๒ ๗๐๓ ๗๐๔ ๗๐๕ ๗๐๖ ๗๐๗ ๗๐๘ ๗๐๙ ๗๑๐ ๗๑๑ ๗๑๒ ๗๑๓ ๗๑๔ ๗๑๕ ๗๑๖ ๗๑๗ ๗๑๘ ๗๑๙ ๗๒๐ ๗๒๑ ๗๒๒ ๗๒๓ ๗๒๔ ๗๒๕ ๗๒๖ ๗๒๗ ๗๒๘ ๗๒๙ ๗๓๐ ๗๓๑ ๗๓๒ ๗๓๓ ๗๓๔ ๗๓๕ ๗๓๖ ๗๓๗ ๗๓๘ ๗๓๙ ๗๔๐ ๗๔๑ ๗๔๒ ๗๔๓ ๗๔๔ ๗๔๕ ๗๔๖ ๗๔๗ ๗๔๘ ๗๔๙ ๗๕๐ ๗๕๑ ๗๕๒ ๗๕๓ ๗๕๔ ๗๕๕ ๗๕๖ ๗๕๗ ๗๕๘ ๗๕๙ ๗๖๐ ๗๖๑ ๗๖๒ ๗๖๓ ๗๖๔ ๗๖๕ ๗๖๖ ๗๖๗ ๗๖๘ ๗๖๙ ๗๗๐ ๗๗๑ ๗๗๒ ๗๗๓ ๗๗๔ ๗๗๕ ๗๗๖ ๗๗๗ ๗๗๘ ๗๗๙ ๗๘๐ ๗๘๑ ๗๘๒ ๗๘๓ ๗๘๔ ๗๘๕ ๗๘๖ ๗๘๗ ๗๘๘ ๗๘๙ ๗๙๐ ๗๙๑ ๗๙๒ ๗๙๓ ๗๙๔ ๗๙๕ ๗๙๖ ๗๙๗ ๗๙๘ ๗๙๙ ๘๐๐ ๘๐๑ ๘๐๒ ๘๐๓ ๘๐๔ ๘๐๕ ๘๐๖ ๘๐๗ ๘๐๘ ๘๐๙ ๘๑๐ ๘๑๑ ๘๑๒ ๘๑๓ ๘๑๔ ๘๑๕ ๘๑๖ ๘๑๗ ๘๑๘ ๘๑๙ ๘๒๐ ๘๒๑ ๘๒๒ ๘๒๓ ๘๒๔ ๘๒๕ ๘๒๖ ๘๒๗ ๘๒๘ ๘๒๙ ๘๓๐ ๘๓๑ ๘๓๒ ๘๓๓ ๘๓๔ ๘๓๕ ๘๓๖ ๘๓๗ ๘๓๘ ๘๓๙ ๘๔๐ ๘๔๑ ๘๔๒ ๘๔๓ ๘๔๔ ๘๔๕ ๘๔๖ ๘๔๗ ๘๔๘ ๘๔๙ ๘๕๐ ๘๕๑ ๘๕๒ ๘๕๓ ๘๕๔ ๘๕๕ ๘๕๖ ๘๕๗ ๘๕๘ ๘๕๙ ๘๖๐ ๘๖๑ ๘๖๒ ๘๖๓ ๘๖๔ ๘๖๕ ๘๖๖ ๘๖๗ ๘๖๘ ๘๖๙ ๘๗๐ ๘๗๑ ๘๗๒ ๘๗๓ ๘๗๔ ๘๗๕ ๘๗๖ ๘๗๗ ๘๗๘ ๘๗๙ ๘๘๐ ๘๘๑ ๘๘๒ ๘๘๓ ๘๘๔ ๘๘๕ ๘๘๖ ๘๘๗ ๘๘๘ ๘๘๙ ๘๙๐ ๘๙๑ ๘๙๒ ๘๙๓ ๘๙๔ ๘๙๕ ๘๙๖ ๘๙๗ ๘๙๘ ๘๙๙ ๙๐๐ ๙๐๑ ๙๐๒ ๙๐๓ ๙๐๔ ๙๐๕ ๙๐๖ ๙๐๗ ๙๐๘ ๙๐๙ ๙๑๐ ๙๑๑ ๙๑๒ ๙๑๓ ๙๑๔ ๙๑๕ ๙๑๖ ๙๑๗ ๙๑๘ ๙๑๙ ๙๒๐ ๙๒๑ ๙๒๒ ๙๒๓ ๙๒๔ ๙๒๕ ๙๒๖ ๙๒๗ ๙๒๘ ๙๒๙ ๙๓๐ ๙๓๑ ๙๓๒ ๙๓๓ ๙๓๔ ๙๓๕ ๙๓๖ ๙๓๗ ๙๓๘ ๙๓๙ ๙๔๐ ๙๔๑ ๙๔๒ ๙๔๓ ๙๔๔ ๙๔๕ ๙๔๖ ๙๔๗ ๙๔๘ ๙๔๙ ๙๕๐ ๙๕๑ ๙๕๒ ๙๕๓ ๙๕๔ ๙๕๕ ๙๕๖ ๙๕๗ ๙๕๘ ๙๕๙ ๙๖๐ ๙๖๑ ๙๖๒ ๙๖๓ ๙๖๔ ๙๖๕ ๙๖๖ ๙๖๗ ๙๖๘ ๙๖๙ ๙๗๐ ๙๗๑ ๙๗๒ ๙๗๓ ๙๗๔ ๙๗๕ ๙๗๖ ๙๗๗ ๙๗๘ ๙๗๙ ๙๘๐ ๙๘๑ ๙๘๒ ๙๘๓ ๙๘๔ ๙๘๕ ๙๘๖ ๙๘๗ ๙๘๘ ๙๘๙ ๙๙๐ ๙๙๑ ๙๙๒ ๙๙๓ ๙๙๔ ๙๙๕ ๙๙๖ ๙๙๗ ๙๙๘ ๙๙๙ ๑๐๐๐

พระชนนมแต่อาจะจวมอัย
ฉนทพของรองให้รบไปแก

๕๗ เขาฆ่าพญกพระศอจะมรณา
๕๘ กนงแห่งไปเหมือนคิงคับดังชาร

๑ จมทองคนทพของศอจะจว
๑ จะกตบวงครงนเพราะชองค
๑ จงครวไซ โทษเขาผิดไป

๕๙ เม้าได้กวงคอกกูกูกอถาย
๖๐ จะมอัยคณันทงไม่ตงอัย
๖๑ ถวายโองคางหามาชุดตลกาย ฯ

๑ พระพิงค้ำขาเมรึกพระพิงค้ำ
พระชดณนเเห็ดทองดงพวงพราย
๑ ฉะอินพดางทางว่ายุพาพ้อ
๑ กิ่งกระไรได้รักษาพยาบาล
๑ จะหักหาญราญรบ ให้พิบนชง
๑ จะโชนเขื่อนฉอนฉอนทำฉนโต

๖๒ เป็นอนนบวตค้ำขาพม่าชตตาย
๖๓ แฉนเดี่ยตายด้วยว่าไถ่จะได่การ
๖๔ พ้อจะรอพิงตามทรมดงดงาร
๖๕ พิเป็นการกัศรวางทุกอชงไป
๖๖ กตบวงคองคองชดกิงคตพิชย
๖๗ จังจะได้ช่วยรักษาพยาบาล ฯ

๑ นางนึ่งนึ่งพิงค้ำพระว่าว่า
๑ แฉวเดแฉวรงแฉวรงฉาคอการ
๑ แฉนฉานเถตาเถาไม่ตคพระยศคักค
๑ แม้จริงจงตงไม่คตชิวตตาย

๖๘ พดอชโยโกกาเกมกตบมันดงดงาร
๖๙ จะพพานกันกได้ตงฉงายตาย
๗๐ เป็นแต่กรูปทรงจำนงหมาช
๗๑ กิงายตายทจะพมประตบกัน ฯ

นางยุพานารักดี

จึงเชิญให้แต่งขงคทรวงอาษา

พระทรงเครื่องเรียงจาวัดศตวรรษ

ถวญพดอยเพชรแพรวพรวดาวเวหา

ทรงมหามาลัยแก้วโคกคดา

มาทรงมาพระทงขงคทรวง ๑

๑ นางยุพานกาษมาผาย

วังเรียกนายขงคทรวงคชคทรวง

ให้หน้าพาทษาขามคณคณ

ทรงเชาตาขงคทรวงขงคทรวง ๑

๑ ฝ่ายโอมขงคทรวงคทรวงคทรวง เห็นโคกคทรวงจะหลบคทรวงคทรวง

รับเรียกเหตาดาวไซยโคกคทรวง คชคทรวงคทรวงคทรวงคทรวง

สัดคดาให้พาทษา พาทษาขงคทรวงคทรวงคทรวง

ชอกคทรวงคทรวงคทรวงคทรวงคทรวง คชคทรวงคทรวงคทรวงคทรวง ๑

๑ ฝ่ายยุพานาขงคทรวงคทรวงคทรวง เห็นคทรวงคทรวงคทรวงคทรวง

รู้ว่าไปไมคทรวงคทรวงคทรวงคทรวง คชคทรวงคทรวงคทรวงคทรวง

ขงคทรวงคทรวงคทรวงคทรวงคทรวง คชคทรวงคทรวงคทรวงคทรวง

จะคทรวงคทรวงคทรวงคทรวงคทรวง คชคทรวงคทรวงคทรวงคทรวง ๑

๑ พระคทรวงคทรวงคทรวงคทรวงคทรวง คชคทรวงคทรวงคทรวงคทรวง

ได้คทรวงคทรวงคทรวงคทรวงคทรวง คชคทรวงคทรวงคทรวงคทรวง ๑

๑ นางคทรวงคทรวงคทรวงคทรวงคทรวง คชคทรวงคทรวงคทรวงคทรวง

กทรวงคทรวงคทรวงคทรวงคทรวง คชคทรวงคทรวงคทรวงคทรวง

แกคทรวงคทรวงคทรวงคทรวงคทรวง คชคทรวงคทรวงคทรวงคทรวง

ถึงคทรวงคทรวงคทรวงคทรวงคทรวง คชคทรวงคทรวงคทรวงคทรวง ๑

๑ ฝ่ายคทรวงคทรวงคทรวงคทรวงคทรวง คชคทรวงคทรวงคทรวงคทรวง

หยับคทรวงคทรวงคทรวงคทรวงคทรวง คชคทรวงคทรวงคทรวงคทรวง

แล้วคทรวงคทรวงคทรวงคทรวงคทรวง คชคทรวงคทรวงคทรวงคทรวง

พอเห็นชายคดาของกพระทรงศักดิ์	โห้จับทักคอยทวงเงงหอด
เฝ้าไปในด้านคึกการดับ	เคื่องประตบตบถกนทริยเด่วตคช
ซนถาเพงเกอวรวงก้องประกาศ	พระดังมราชหันไปข้างไหนหนอ
แต่ได้ทกระฆงมวงรย	จะตคคอเดยให้ชาตตามอาชญว ๑

๑ บาทหลวงหอดบวมแว้งตงแกกรหุ เดยงเขาซุคกใจโหวผว

พระดังตูกกอกกกวคชตา	เห็นรวิภพุดดำทบให้ยประมาณ
จึงวาศพระอภัยอยู่ไหนเฝ้า	ชให้ระจะได้ออกคดออกทหว
นางวิภวาจอนนแนแ่งทตถน	พระอจารยงไปเห็นเขม้นมยง
มเกื่องทรมงกฏงวาท	ประคณขจรังให้ปดองเขาเคื่องของ
แต่วาคเมาหนาทซนตคคช	พวงนากของนากทพยงหอดบกรม
กนทงคณนคเองคณทงหอด	คองวองคดบวชชชอกเดดออกดงน
เขยงทงคณายรายปดงนทกคณ	ทพทโพพทชชคณเดยงคณทวท
ถวยฟ้างคบครมนชงหคกรค	ชนคณทวรับนากยชาศก
ผ่ายพวงทพคดบกรมเดยงคณทว	พดคดครมคกรทกคกคณ

พอเยนยาคำพดบเห็นคบรอบ	ทหวารหอบฟ้างทงวงคณ
ม้างคชชงกตชทพรบประจัญ	ชอกโถพนพวงผวรงชววงคท ๑

๑ พชเพดงใหม่ไฟพวงดว้างแจง คางทมแทงพททงยงมณผ

เจเพรทหมณคณนชยคณคคดว	ชนคณบมำผำพนประจัญบาน
ควีตวรวณนคณทวทว	ชนคณทพคคณวามชคควำชวาม
คางทมนโพโถคชนเขำรอนวญ	พวงชวอคณนคคกพคคกรจคคณ
ม้างทงพมณผำผำชว	คณประตบคณคณำภวณคณ

ไม่ถ่วงชีวิตไม่บิดปลัด

เฉยแค้นศทญิงจะช่วยไม่ม้วยตัญญู

ร่างตนร้ายปลาดายบับวิรุณ

จะเพิ่มพูนบุญไญเเตโซชัย ฯ

๑ พระพังทลายหมายแนเหมือนเห็น

จึงว่าเป็นไปเพราะหลงอย่าสงสัย

อินพระพนแต่ก่อนร้อนอะไร

จะพอใจจุใจไม่เลย

แต่ทามแทนเม็นเห็นวาถนเพน

ถึงรูปเหมือนรูปนางพ้ามักเคย

ทั้งคูเขาเอาไม่พอใจเขย

พระไม่เคยคบหรรักษาองค์

แต่กรงหนีฝรังนพร้างถอ

มิตหมายทำให้พระทภัยหลง

เหมือนนกกเขาเขาเพนขดไม่เกลียดกรง

ใช้คกงตั้งดำรงนภพระจักรวาล

รักศตรัทโรกได้ทักข

ไม่อินแสงประหอดาควาถนา

เขาออกคดวกถวดถนถนดงกา

เรานมาเคยหลงเขาคงรัก

ถึงแสงรุมหญิงเราถาถ

ก็เคยรแต่จนตงศรบก

จะรบศกนถไม่เห็นเบนไรนถ

แต่รบรักเรานคดอชชใจ

พระพนไปเพราะเดนารเดียง

ดีแต่เพียงมีปากไม่ชยากใจ

ชียุพณกาและพาไป

ทำกระไรจึงจะเห็นว่าเป็นตาย ฯ

๑ ดินอมทรุดตแสงแค้นฝรัง

จึงวาครงนทกบจะฉิบหาย

เราหักค่านมถาญถิงถาฆ่าหญิงชาย

เขาเม้นถายมิให้เหลอเชอถิงกา ฯ

๑ ศรผู้รณนเห็นห้ามปรามพระหदान

ไม่แจ้งการทรงเศรพระเชษฐา

เม้นจับไปให้ประหารมถาญชวา

เกาะถิงกานจะควาให้ทำถาย

เม้นถกจยงควางสงชวติ

จะใดคคถักใจเหมือนใจหมาย

ใครจะเอาดาบตีหัวไพร่ นาย

ใบไม้บร่ายคึดให้รักความ ๆ

๑ ฝ่ายชาวพลกนทมิฬบ่าวอินตมูทรว ซอกถอบคันทนจุระไม่เร็ดความ

ทพามเค็มเริ่มแรกเป็นแรกจาม

มันคิดตามมาแต่ครั้งอุหญิงตาย

เขารนรบฮาดาวาซาพเจ้า

เคยของเบาบ้านเรือนโตเหมือนหมา

ถึงเหตกลโหดได้ถูกญแจแก้ทาศาย

รื้อบยาบงเหตขมให้เลื่อมตบ

แม่เจ้าโตโตคนเฮาจนทพ

มีเด็กดอยโตจะโตจับ

แม่พบขงศทรวงฤทระจะคิดรับ

ก็อยแผ่ตบเด็กดอยโตให้ร้อมมา ๆ

๑ ข้ายมกคดพลรบเมืองมจกร วัลยก็สัดพลอยคำบรือบฮาด่า

ซาพเจ้าเตาถคตมอช

เท่าเหมือนหมาไม่มีใครตั้งขยแต่

จะไปค้อยช่วยเท่าให้เขาโต

โตรับบ่วงในโตคตขงแคว

แม่ไม่ได้ย้ายทอนขงรวงเหมือนแม่ช พชตถเตาวขงกรายให้หายแคง

คนทงนงชนโตเหมือนโกมก

เต็มแคงแคงค้อยเยนเป็นกระแคง

จะตยให้โตตถคองพลคตพล

พระพวงเงงจริงวาเห็นจะเป็นการ

จึงให้พราหมณดำนคนมกถดจิม สิบยรอกยาวไรยดชนห้อยนทท

ให้บปลงภยทชายฝรังชนนงกาน

เจ้าพราหมณดำนเอาคมเรียกถดมมา

เชอกนามนชนกงานเบงบ้านวัง

ตขงก ตั้งตมตบปลดเวหา

ให้ขยอนดำนขามภูเขาเจ้าพารา

พชเวลาดำนขมตงโตคตขงยาม

โพยงบนฝนถมขมหมอก

ถัไรยรอกตงในวังโตคตขง

ข้ายมตงเขาเจ้าหน้าโกหมาคาม

เทยวทงความพุดชาในราวคร ๆ

๑ ฝ่ายตระเวงวณตามาขมรด

ซุมหลังคาศารตบกรอบเหตกล

ของถคตถกถระจางถ้างถั

นางขยที่แทนตุงวรณบรจ

เหมือนโศกทรงดวงเหงาเปล่าชรา มาหาทวงข้างข้างชกกลางไพร
 โอ้พระพวยชายเนือยเรียวเรียววว หนาวตองวงวออกคอกไถว
 เกสร่วงปลิวฟ้ามายาใจ ให้หนาวในทรงข้างตกลากถัม

โอ้วันรันทกนกดชยคอกถ้อยฟ้า ทรงแต่ดำโรชววยชวยชวยขึ้น
 หอมกระถินกตมเกดขงเมือเที่ยงกิน เหมือนเคอถนถนถนถนถนถน
 โขนางแหม่แหม่เหมือนจะเบอนยอม ให้เรยรมแซมช่นรนาถา
 ดังแต่กตมรันทรงพวงนถา ด้วชยด้นาดังแฝงชยแห่งไร

ภูมรินทร์บึงดงละของย่อน ขานเกสรเด้าวรดซึ่งดัดไธ
 เสาวกนหม่นนทาพอยาใจ ไม่เหมือนโคตชกพาดวงมาชย

โอ้ยามหนางดาวเคอนกเกิดชนกลดขย จะดองดอยดบพานจาชย
 มิดงมาหน้าบานบญรเวย จะไคชยชมพระกศิธร ฯ

๑ พระอภัยโคตมรับประเทษ ถอยคชยเดยบรณมาตรงหน้าตมร

เห็นทราชมชเมยจ้วรณบญร โขมตมรชอนครฉวฉวรณ

พระพักตรมของคองเคอนตงเขอนยอม ตมรหม่นนพดบนาบชวญ

ขงหอนทวนนวดเนชชยเจจจนกน ดลจะถนถนถนถนถนถนถนถน

จะเข้าไปในหรงกชชงชด เขมพระหัดถดบโดมโถมเฉตา

พมเรนยเดธหาโศควาเตา นางยงเขายศพระหัดถกษชรา

แกดงครธงกรววาใครไชนน พระวาศดามภักตมารภษา

ชชทราบโรคโศกศอยแถมฉนตา จะชชด้าห้แกไรเดยให้กตย

คงจับคองตองศดด้วยเบ็งหมช หม่อมตมรชประทานชยงนถวย

ให้เดอมตรางทางตมบรทมด้นาย แมนไมทวยเมือชชดให้ตมช ฯ

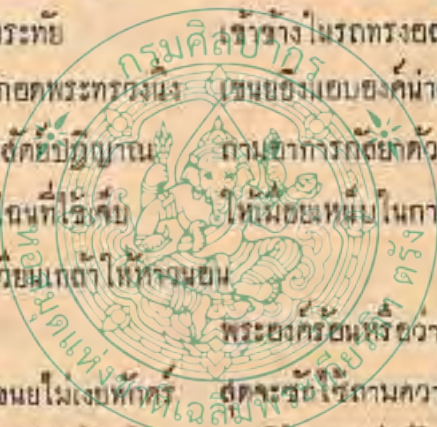
กตวแต่พระเจ้ากระของเขาคองถ้อ	โรคจะรื้อหนักไปมีใครทำย
จงรงรพขให้ใจสบาย	อย่าว่านวยจอนว่าโตปราง ๑

๑ พระชินรอบคอบความทรมดังจน

แม็กวนแถ้วจวดาให้รัก	ไม่ตามดวนเดยนะหึงอย่าหนองก็
	จะหึงกักตามจะทำให้หน้าใจ ๑

๑ นางยมพลาทางซีกตั้งกเดย อยดเขยอนแยมบานทวารใจ

พระอภัยได้ทักพระทย	เจ้าวางในรถทรงองการ
เห็นนางนอนกรกอดพระทรวงน	เขยอนแยมของค้ำางดังสาร
ไม่ถูกคังครองตั้งคยบิฎฎาน	ถนเขยการกตยักด้วยชาอรณ
แหมเนอเขยเป็นกนทไรเจบ	ใหม่ชยหนบในกายถายดมร
หริชคณเขยนเวณเกด้าให้ทามช	

เห็นชนนงฮิงเขยไมเจยทักคร	ดจะชยใช้ถานความไดน
มของเขยนเห็นโอมประโอมใจ	งามวไดนแดงดงเพญจันทร

พระปรากฏทองผ่องพวงคชวงแรม	พระทองแยมขมขยบจรบชยัญ
คยเขยชกถนถากถนอำพัน	ดะเวงวันตาผวาแถ้วพาท

ประทดาดเหตุชเชอ โจนไรหริช	มาคองถอถ้างพคณาคดี
เมอด้ยญญาว่าไมกอนท่ายจนย	ประเทยวันใครเดามาเผ้ากวน ๑

๑ พระชวยเขยเมินคักคณคณค	กตคพระหิตถคอบคความทรมดังจน
เมอชคกพถานความประชวร	เห็นมนมวถนอนหิตบแถ้วกถบศราง

ด้วยมีคชยุตโตกก็ไม่เห็น

ต้องเขม้นมองระตือยากคิทธิมาง

ประจวบเคราะห์เพราะจุมุกถูกพระปรากฏ

ขย่ำระคางชยโทษจงโปรดปราน

ประจวบรณฉันทโคกในจัก

พันศตทุกขแทนแผ่นดินงดาว

แม้มิตรดับชอกชอกให้รู้ชะชูงาม

ให้ดำราญโรคคลายสบายองค์ ฯ

๑ นางมีนฝนกตนิยมทรมพระพักตร์ ภูวกริชนใจให้โหดหง

จึงว่าโรคโศกซบเศียรปรทง
แต่เศียรพดมนครแฉวมหนา

เพราะทำดังกรรมกติตตทานอง
ยังจะซาเสียดงใหม่หมอง

แม้ดำเรจเสวศกักเหมอนครกครอง

โรคชยเมอังกจะธว่างธว่างทรง

จงทราบความตามเอาชยาเรว

ประเดียงนลสรุ่งดังทงหุดง

จงนงนอนชอนธำรงคางทงปวง

อย่าให้ดวงรณจึ่งจะแพรงความ

รุ่งเมื่อยเห็นเจ็บปวดคะนวดคณ

กระหม่อมผนกดวบอบไม่หยาบหยาม

ถึงกรงไกรไวยศให้ดังาม

จะนอนตามดาวพักไม้ซัดเศย ฯ

๑ พระพียงนางชางพลอดเป็นยชคยง เห็นรงนงนอนเอกเชนคเดช

แล้วคิดปลอดตอบคความว่าทรมเชช
ซึ่งดังครามตามตูกคองรุกบ
เป็นกุศอดจิตใจจิงใคร่กรวงญ
ครวัณ้องครองมิตรพิศวادث

อย่าถ้อเศยความหัดมึงบังคว
หวังจะพบโดมงามทรมดังอน
อย่าหมองนวลนิกการที่ราญรอน
ไม่ถ้นชากักไมทงมึงสมร

จนถ่วงดับกับปกอปลุทชนคร
ซึ่งห้ามพมให้ตองแมนองหญง

อย่าชวกรณี่ว่าจะร้างให้ห่างเศย
จะถ้นนงเพียงเศยงเชนบ

ถวายเป็นสังฆทานด้วยภักดี แต่วพาที่เพทุบายให้ตายใจ
 เจริญบรรทมรมหิองรอนนึ่งบ้าง ให้เหม็นขมขย้างเหม็นองผดกย้านักโธม
 แต่กัวยของนึ่งยาคะเอาไป แท้งดัยเดี่ยวให้ช่นกัมนพา
 แด้งตาชอกนชกหิองจะตชงจัก แด้งบิองบัตวากษนทกนฝ่า
 รวนดาวไซไปประทับชยุพลบพดา กับชิตาร่วมจิกคคิคุนบาย ฯ

๑ ฝ่ายฝรั่งตั้งมราชพระบาทหลวง

เจ้าพ่อตวงหลงเพื่อนไม่เหมือนหมาย
 ถ้าคัญว่าฆ่าพระอภัยตาย ย่าดอช่ายกับนชิ่งแต่ตองคน
 จะแค้นนกกัดใหม่เข้าโรมวก ยิงกัถากทกรงกว่าโกธ่าหล
 คำจะตองหมวงทพให้ตบตอ ด้วยเสให้ถถนตมตมทวยทรนา
 จึงตั้งผายนชอทหารเป็นกาวรอน คุมบออดกับไพร่นายทงช่ายชวา
 วาของคพระอภัยจำได้มา ไม่ช่นชวเดี่ยวชงคุมรังใจ
 ศัพนเรเอาใจใจในตก ชย้าให้สก็ดชยทเห็นว่าเป็นโธม
 ให้คนตอมพร้อมพรงระวงระไว ชย้าให้ไพร่พลแจ่งจะแพ่งพราย
 ให้ราศักนภทนองเป็นหวงเจ้า จะตองเผ่าเดี่ยวให้โตคงใจหมาย
 พวคนายทพร้อมบความตามชบาย คุศัพตยาคิดว่าพระอภัยมณ
 ทามเขาใจในตกแต่ตกคน แต่พวกชนมโคเห็นว่าเป็นค
 ชยุพร้อมพรงนงยามตามตคค ทหารคเกวาระถตชงก้องโกธ่า ฯ

๑ ตั้งนตำมนายชายปดอมเตี้ยวชอมแซม

คชยพั้งแบบคายศความตามประดำ
 เราเดินป็นเต่าฝรั่งเมตงตงกา เที้ยวทรวจคราไปจนรบชชบกำแพง

ดวนเคยศักดิ์กมลของทวนชงยุทธ	ถึชวาวุระตั้งตามกาชาบถ้าย
หนอภนตรียจืดแจงดั่งแปดงกาย	โห้ระม่ายเหมือนโขนโขนมา
แค่มโนได้ทรงเครื่องของยุทธ	เห็นชวาวุระอุยกับกายหงษ์ชายชวา
ได้หมวกคำค้ายฝรั่งชาวตงกา	ชนมราคอบอกนอกอกทวาร
กาดังโกรขรบริดไม้หุยคอง	ตรงมายังซำคักตวยชกหาญ
ฝ่ายฝรั่งพรอมมดอมปรากฏ	เบ็ดทวารโศทอาณามาไซ

หนอนรินทร์ดินธมฺพรไม้หุยคอง เราประคุดคนดัดมันได้
 เห็นต้นบ่อนหุยคองชดไฟ เที่ยวจุก หนีรำน โรงขันโพงคณ

๑ ฝ่ายฝรั่งทงหอดรพอกนายทพ กรมกตบเพองวังจกตม

พระหนอโถโถพิฆาตเหยงพิฆาตพัน	ตั้งรับมอศดาวยดงหลาดคน
บาทหอดงศรอาบค้ำมศร	รองโห้เบ็ดประคุดบึงดัดมัน
ดินธมฺพรจุกไฟหอดยาคาบด	โธมกนยดักบานทวารหง
ศรีสุวรรณนหมรบพิทท้าว	เราในคานโถงมอวรมณทวง
ทงตามพราหมณธำมททขบประคอง	เราอ้อมหลังเมืองโคโธซาพล

พอกอวีรภูณตั้งฝรั่งแบก	ต่างคนแตกตายขบกันธมฺปน
เตียงกรมกรพินเห็นเหยงเวียงมวน	

บ้างจวนคนโจนถั่งแพงตระแคงคราง ๙

๑ ฝ่ายยุพามการำภาชะหรี พากันหันเหิงธมฺมมาบ้อมฆาง

พระหนอโถโถดัดดักทวง	ทงตั้งนางหมค้อมาหอรบ
เห็นพอกพราหมณตามจับกอกอนต์	ยังชนพลาตเพดียงหลัดเตียงทตบ
พอพอกพองยงตอศคศคมาพบ	ชวยกันรบพิทชอกนอกก้าแพง

พิเคราะห์คิดดูในยเห็นไม่ม้วย	จะไปด้วยพวกผีหญิงเมืองดังทอด
พระทรงพังยั้งไม่วายคดตายถ่วงอด	ก็งวอดถวอดการศึกผดถอง
จะตั้งเกศเหตุการณ้ประมาณมาต	ก็ตั้งศาตคิดไปมิใคร่ถึง
แม้การเป็นเช่นค้ำอย่างว่าพิง	พอพบจึงจะแจ้งบอกแพรงพราย
แล้วตั้งให้เขาศัพไปกตบฝัง	จะยบยังอยู่ตั้งวันจึงผันนาย
ให้นายหมวดตรวจพหุดทอนิกาย	ทั้งไพร่นายหรือมพรรังระจังระไว ฯ

๔
ตอนที่ ๓๖

พระอภัยมณีทำผูกคอตายได้นางละเว

๑ ฝ่ายยุพามหาราชาตระหรี ซึ่งดำเนินตามทางหว่างไค่
ไม่ระงอพอรุ่งถึงกรุงไทร ตรงเข้าในนครเวศน์เวศน์จง
ตรงเข้าเฝ้าเจ้าตั้งท้าวอินธราพร อภิวัตทุกตามเนือความหอง
ชาวผลึกคักเคือเหืออากาตง ชำนาญทางตั้งครามแะความคัก
พระบาทหองดวงตงจะระอิตท เรากกตบปดอมนปนเป็นคนตนิท
เขาคไฟใหม่คานมถาญระอิต ไมทคัศรมอตุทมคณ
เขาได้เขาเจ้าประคญถตงอนัน ะคตมคิมาประคคคตตงทอ
จะเดียงตงกาเรตคาน ะตมอมนปนปเรคตคตวการ ๑
๒ นางพิงเตาเกวาคอนจอนนถ ไมทวนทวาคญญาจิงวธาณ
ซึ่งซาศักยักโหมมาโรมราญ เราเฮยคณถกเหมอนตงเดียงตงกา
เป็นการคองจอนจอนคองจอนจอน เราเวียถนคตองคตวคได้ปกรษา
แะตั้งครามตามคิตประคคมา จะพคาคคตอานประการโค
เขอนแะเมจะถามทวามตวาท พระตงมวธาณนเจนหันเขนไอน
เมือเฮยททททหรือบรวตย ะโคโคคคคตอานทวตงคราม ๑
๓ นางยุพจ่าประหาคตพระบาทหอง คนทงปวงปะโคโรกัไดถาม
จะเบ็นคตยทวยไปไมโคคองม คตยตงครามเหืออระจตบ
ตงโคโรคคคคตอานภาพ มาชอวยปรากถเเห็นจะไมตงบ
เว็นแะตงคคพระอภยเจ้าโคโรภท ะเกือจอนกอบให้แะนคตงคตงคตว ๑

มิได้ถามความจริงมาบัง โกรธ
 ว่าจริงคิดขึงคั่นงใจ
 ซึ่งพวกเราชาวเมืองกษัตริย์หาญ
 ย่ำเท้าแห่งนักตรึงครอง ให้หมองมัว

ช่วยขอโทษด้วยเกิดแม่ไปแก้ไข
 ความรักใคร่แม่ตะเวงยิ่งเกรงกลัว
 จะหัดทานถ้า โกรธจักจะศักดิ์

จะยอมตัวไปจนตายเหมือนหมายมา

เจ้าช่วยพ่อขอ ให้พบประคับพักตร์
 แม่ไม่เห็นวันหายหลายเวลา

อย่าหาญหักห่างเหินห่าง
 เห็นชวาพ่อไม่วอดคงรอดตาย ฯ

๓ นางวาเคราะห์เพราะจะไม่ให้สำเร็จ
 แม่จึงจึ่งตั้งพระ โขง ไปประกาศร้าย
 จงหยุดยั้งรอรออยู่พัก
 ถึงจะกริ้ว โกรธว่าอกพาไป
 หมอมถนุรชญา ไฉนพระทัยชง
 มานั่งไว้ใจเยนมาบนถาร
 แคร่ชาวเสวราธรชยกทอดยอถาร
 เรี่ยชาระถระถ่านธำราญชง
 แดวเรียกชงชองเดวยทเศยแคง
 พระนภย์ ใจชมคชยมนพราย

มิเร่เร่จักเด้อเมือใจหาย
 จะดบมายบ้านเมืองไม่เคองใจ
 ถุดจะนำไปพลบปลิดาชาศัย
 ชะแกชเรอไทยชงไปรดปราย
 ถาวชยพอนแวงกชงจะส่งธำ
 ตรีหมอมถนุรชญาช่วยคิดคดด้วยนิคฺรชก
 คุระหวัช ในธำระเจตจรประดังก
 ที่เค็กครวเสวราธรชยจะคชยคตย
 มาคิดแวงเรยงเรี่ยบเทียบถวาย
 ดรงธหารายแถวมาบังบดชงกทชง ฯ

๑ เดวยพดางทางวาทามมว
 ให้ชมธุดบุรชทงพชชง
 ครงระถกปลุกมึงพอมึงเจด
 ไปอวชานมารตวให้ปราน

พ่อจะช่วยปลุกมึงเจ้าทงชชง
 จะปลุกมึงไปจนตายจายชว
 เหมือนช่วยเชษฐชกครเป็นศักดิ์ศรี
 คุณจะมีชชกกับพชจนพรณา ฯ

๓ นางวิปริตพจนารถถาดชดชง พระคุณชองทรวงศักดิ์คณหนักหนา

ด้วยรักใคร่ไซ้รดเหมือนเช็ด
 ขยาก็ใคร่ให้พระชนม์มาถ
 แต่เดี๋ยวบ้างถึงเซตุนเวศน์จง
 วนนภาจาจะพาไปถองห้อง
 แต่จะรักจะรั้งจะบังคับ

จึงอุกดำหัดจรวทไม่บิตมิง
 รักพระบาทมิดรงคเหมือนคงหวง
 มีธมตั้งปรารภณาดอกอาภัพ
 ถ้าพิงรองถจะเดี่ยบาทเบยปรับ
 ดุคจะรับตั้งใดคด้วยไม่เคย ฯ

๑ พระแย้มยมพรมพรายธบายจิต พอคิดมิดไปแล้วถูกแก้วเขย
 มิน้ำแค้นแค้นใจกระไรเลย ขวางแย้มยมมแตกต่วนท่วไป
 ถ้าแม่เป็นเช่นหนแต่ถวนน ทรายหยดโตบตานาคาโหด
 พระด้รวดพลางเดี่ยพดางด้วไร อิมพระทัยอิมไซ้โภชณา ฯ

๑ พอดอบค้ายาระตึงเดี่ยวงเงว ษอมหมะมคินคทกคค้ำ
 ด่วนต้องนางพดางชูปคาเหนมา ษนพดบพดามจทรเป็นทนต์ค
 เกินบนโต โหนนชนชงตั้ง แกตงรบผู้ด้วไซ้ตงไปหมค
 ถงชนด้คหุคยงนงประณค ใหทรวงคยอชงชงเขาชองใน
 คุแจมแจงชงอถาระยาระยบ ติระจกคยเพิงกระจางอวางอว

เห็นนางเอกเชนกนังกระทังไซ นางตกใจเท่ชวเห็นตำเป็นเมิน
 แต่ใจรวายพาให้มาพบ ดุคจะหอบเหต้อชวยระคายเงิน
 ให้พรนพรนทอนใหอดุทยสะเทิน ทำนงเมินเหมือนไม้รุกะคุดิ ฯ

๑ พระเห็นนางหมางหมของค้อยช้อย่าง
 ยังทอมรินชนชอม ไหยვნชย
 จะคุมพิคคทรยบแฉงกตบยง

เราเคยงชางคชชชชเบคคพอเดี่ยคัง
 เหมือนมาถดชยพามาธาใจ
 แถร์ชรงรจนจิกหวัดหวัดใหว

จึงเป่าปัทมในทพโห่หอบไป
 กับขีตาพากันตามทรมองว่าท
 ซึ่งพวกทพกลบกด้าเข้ามาดี
 ใจระจะให้เรียบเงยบดงบ
 ไม่เหมือนคำรำพันทศัญญา

มีทศโคแฟงพรายจวรายดี
 มาทศราชรถนางกลางวัด
 หมายถึงพ้อมตายวายชีวา
 มีให้รบพุ่งกันได้หรรษา
 จงเช่นฆ่าพเดียวแทนทศเคนใจ

จริงนะเจ้าเยาวดกษณจงหนักหน่วง
 จะทำศึกศรทศราไปว่าไร
 ทงแผนภพรบโตพไม่แพ้
 จะโกรชกรวณหวหน้าในพาท
 จงแยมเยอนเบอนหน้าพคจงบาร
 พดางตบคองตองเตหเด้นหใ
 ษนจจกนทหยกเดออกคอก
 เพราะพารชคตศคยบญัญญาณ
 เดยวณพระคะมารบระงบศก

ไม่ตอตองนวดหงฮยาดงฮย
 พมให้แกวตาคองราว
 กตอวกแคแวมวณตามารศร
 มรททจะปดอยให้ชอบใจ
 ฮยฮมของหมางเมินพกศรเผ่าตกได้
 นางอวใสนาเบอเพดฮวราคาญ
 เผ่ายวณหยอกแยบคายไม่วายทวณ
 จงเดยคานจันเมองธนเคองใจ
 เปอเมนกเหมือนหนึ่งคำจะทำโฉน

ถึงตัญญาว่าชานประการโต
 ควยพวกทงของพระองค์ประดงกทรพ
 ช้างเผ่ายพระคะมาชวณให้ยวณย
 แมจรงจงคองบจะคณชัญ
 นตงครวมควมรุกมาทุกอน

ไม่มีใครทศกกด้าไปชาติ
 จงเคยชวรบพุ่งเขากรุงศร
 ทำเช่นนทกเหมือนนรูกน
 ทำให้เห็นจรงกอนจะผอนผน
 จะตูกพันมือนปรนเม้นคนใจ ๆ

๑ พระพิงนางพดางว่านจจาเฮย
 เมอตคชาคญาตกาไมฮอดย

ไม่เชอเดยหนอกรวมจะทำโฉน
 พจงได้ศคตามแม่งวณมา

แม่ ไกรรพพบประจะ เตหาม

ถาญ ไตไม่พองหงการ

นศึกเด็กเห็นอ ไทท โทหนเต่า

เผ่าหินวงหนกกขงเศยตงน

เจ้าตัญญาจาดงเมองไมเคยงชด

นปราณกัมพวงสงเบเนไ

โให้เห็นความจรงจทงชธา

จเรณชาเศย โให้ตายววยชว

เนชแทเจ้าจเรแกดงฮางชนางหน

ชวคัพจะไมตายหรือตายไค

จจะชามคคชทวงไปตงโหน

แม่แม่ไมเมตตาดางชาพัน ๆ

๑ พระว่าพดางทางกรประจะของอชุต เขายมชชชวณหิกภณคักพคักณัน

นางจาพระจะมารุกทำมกบน

ภคชณนแองกถกถยานกถย

นชงชอบหอยแต่บออบไมชอบปล่า ถาจนทวาเคบเบวคแองชวคเศย

จยงเหยดพคจวประดำเศย ยชคคเศยวจะไคเศยไมนช

ทเมอง โหมไคพโยไครบรบ พระองจบนชงไมคคตมไปหรือ

ทคณคกรกษาคชยหรือ ไมตงคชคชกคทวาคชงชธา

พระวัก ไคไรจอนชงบงครองลคย ไชจจะชคคคชางชนางหน

จจรงชพอโให้รงชนพรงน ทักจะตมกรทงถงดงถา

แม่ไปรดปรามห้ามทพโให้ดรรพเศย คักดำเรจเศยจะวักโให้หนกหนา

แม่เศยงทถกชททพพระพธา จจเรณชานชงเศยบาง โให้จางววย

จจณชมนจณเศยวคชยเห็นชงหนวง ไมล่อตองเศยนชงจเรกชงถวาย

ตบชนชงรชงบาทไมคตาดคชย ชยาโให้ชยาชมียคจจชคชอม ๆ

๒ พระชนชนคทพทวงคชงทงวงหนก เพราะความรักจรงนชคคณชม

จจวาคนระททคชยศรมตธอน เพราะชคชอมชกคจจจะพงโให้ม

โให้ชงแอบแนบกายคชยคชยไคค เหมือนคนโรคชงไครงโให้ชคโให้ม

เพราะเข็ชชวยด้วยพระองค์มหาดวงรัก

จึงได้สมศักดิ์เดี่ยชระกุดเป็นคู่หม้าย

แม้หนักตาดแคว้งแคว้งไม่อยู่จะคู่ตาย ไม่เดี่ยตายชัวกตัญญิตเดี่ย ฯ

๑ พระอภัยมณีชคกอดแอบแนบถนอม

งามละม่อมแม่อย่าหนองเดยนี้ชงช้อย

ดักแด้มมีมไ้ไ้รางให้ห่างเรย

ไม่ละเดยดมดตย์ปฏิญาณ

ถึงม้วยดินดินพ้ามหาดมฤท

ไม่ถนดักความรักดมครัดมาน

แม่เกิดในไ้ไ้ฟ้าชวาราร

ชอพบกันพิศวาดไม่คดาคคด

แม่เนชเนชเป็นหวงมหารินพ

พชอพบศิวต้วตักเป็นมัจฉา

แม่เป็นบงควพเป็นภมวรา

เรยเนกาไ้ไ้ดมประทุมทอง

เจ้าเป็นถาอ้าไ้โพชไ้โพ

เป็นวราชไ้ไ้ดมเป็นคุดอง

จะตักคามาทรามดังถนถนถนช

เป็นศุกรชองพิศวาดทุกชาติไป

เป็นดักจงหวงจคตัญญิตถนอม

งามละม่อมม่งชวปฏิญาหวงไ้โพ

จงโชนชอนชอนตามความชวช

ไ้โพชไ้โพชไ้โพชไ้โพชไ้โพช

๑ พดางอิงแอบแนบชองประคองเศดา

นางผลักเพลาพิศกมคัพระหัตถา

แคว้งแคว้งเบชเหตชลาชาดัญญา

ชิ่งไ้โพชกยงทาไ้โพชกยง

ชย่ำตามถนถนถนจกไ้ไ้ไ้ห้าม

มิดชอนตามชิ่งชิ่งบางจะหางเห็น

เชยมมัญชรกชอนเกิดให้เพ็ดตเพ็ดน

ไ้โพชแม่ชิ่งชิ่งชิ่งพิศวาราราย

กุโรชชิ่งชิ่งชิ่งชิ่งชิ่งชิ่งชิ่งชิ่ง

ประจำแม่ชิ่งชิ่งชิ่งชิ่งชิ่งชิ่งชิ่ง

พระชิ่งแอบแนบนางไ้โพชกยง

แคว้งแคว้งชิ่งชิ่งชิ่งชิ่งชิ่งชิ่ง

เฉยเฉยชิ่งชิ่งชิ่งชิ่งชิ่งชิ่งชิ่ง

หอมชิ่งชิ่งชิ่งชิ่งชิ่งชิ่งชิ่งชิ่ง

๑ ฝ่ายโถมยงของคณะเวงฉวนตาราฯ คนไต่ยาด่นยามรุ่งระดังโหว
 ค่อยขยับหีบบานมัญชรชัย มีให้องค์พระอภัยคนไต่ยา
 แด่วดคเคื่อนเคื่อนของคณางนงตักษณ

เห็นบุครพนของทองธองรา
 ไม่บอกเล่าเจ้าพาเชษมาได้
 ถ้างวงงหงเซือกเห็ดขงาม
 เจ้ากรวยวงพวกฝรั่ง
 จะให้ห้ามปรามทพมากตบถด้วย

มาตรงหักศรแดงก็ออกมาชกฝ่า
 ร้องเรียกนางง โทดแดงได้ความ
 ให้กวนใจจ้วงจาบทำหยาบหยาม
 นึกหากห้ามใจได้จึงไม่ฮาย
 เจ้าซึ่งซึ่งพระอภัยนใจหาย
 มอนววยขมแฉอเห็นเป็นอย่างไร ฯ

๑ ฝ่ายยุสหาณกาปรีชาตาด
 ค่อยชำเผื่อท้าวพระยาเดณาไม
 จงให้หามาประชุมหมอนงน
 แม้ใครใครไม่รับไปปราบปราม
 จะของดต่อตามด้วยความตบ
 ให้ห้ามทัพกลับใบโถง่ายคาย
 นางฉวนตาราเจ้าคิดตันทน
 ทรนนั้นเจ้าเขาไปอยู่ตัวมวงใน
 แด้วเทวธิดาออกมานง
 ให้คัดถองร้องเรียกชาราชการ

ขื่อของท้าวพระแม่พอกแก้ไข
 ไม่นิเกรธาฯของชือกองกรม
 ห้พร้อมท้าวชงหาปรีชาตาม
 คัดแต่งความถดถอเทพชาย
 ลือศักดิ์กตบเป็นนมิตรเหมือนคิดหมาย
 คนทงหลายก็เห็นคงจะปดงใจ
 เจ้าดวงจักรแม่ช้อยแก้ไข
 แม้จะไปข้างหน้ามัญชรการ
 บบปลัดงกเดธาตรงหน้าฉาน
 มากราบกรานพร้อมพริกตรงพิศตรา ฯ

๑ ฝ่ายโถมยงของคณะเวงฉวนตาราฯ ครบประภาษการหักแด้วปรีชา
 ซึ่งส่งครามตามคิดประริตมา พอดเดนาจะคิดอ่านประการใด ฯ

๑ ฝ่ายขุนนางต่างคนกันคิด
 ทูลขอพระราชทานให้
 จะตั้งชื่อถ้อยคำพิพรรณนถ
 ดนของคุณมฤตกาผู้สุด

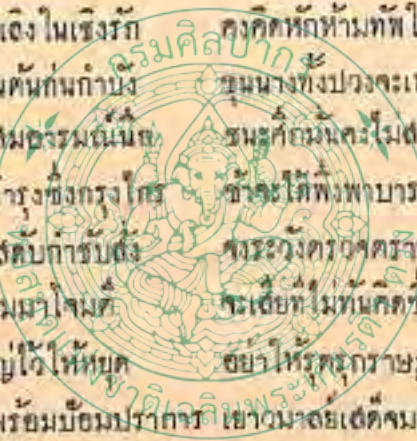
เป็นอุทิศดีสุดพรหมให้หัวนโหด
 ที่จักใจแกล้วกล้าว่าธานี
 รบไปจนสิ้นชีวิตไม่ว่ากษัตริ
 คายอยู่ที่ซึ่งทุ่งริมกรุงไกร ฯ

๑ นางกษัตริย์ตรีดีตอบว่าชอบจิก
 จะถ่ายเทเล่ห์ให้คนไป
 แลจะต่อให้ละเอียง ในเชิงรัก
 แลจะคิดปดายนันคนกันกำบัง
 พวกเด่นว่าคงดมของรณนถ
 ความพระแม่จะบำรุงซึ่งกรุงไกร
 นางโฉมของทรงสถิตการบดบัง
 เมธธาคักยักใหม่มาใจเมศ
 จงรบบทพิใหญ่ไว้ให้หยด
 ผั่งรบบกลบไปพร้อมมือนปราก
 พอเห็นองค์พระอภัยคนไต่ยาต้น
 จงหยดขยงนงที่เกาศรของ
 มืดคะเกียบเทียบท่าไว้อาเร่า
 ฝ่ายบุตรวิพนของดังองค์ดา

เราก็คิดฝันแปรยังแก่ใจ
 ดวงให้องค์พระอภัยมาในวง
 คงคิดหล้าทามทัพให้กลับหลัง
 ขุนนางทั้งปวงจะเห็นเป็นอย่างไร
 ชนระก็ถ่มนศไม่ดังดัย
 ฉางจะได้ฟังพบบารมี
 พระร่วงครองครองทุกหน้าท
 จะเขยักเมทันกคชซึ่งกิจการ
 ชยารโหระครกราชภูรมาอาหาญ
 เขามาถยเสด็จมาพลับพลาทอง
 ขิดานาฏพร้อมพร่งอยู่ทงต้อง
 ไทยกษรซึ่งที่เสถยมนนเหนมา
 ทงเกแบศรนมนบงเครื่องมั่งธา
 วินธุรากลอยบระครองให้ดังองค์ ฯ

๑ พระอภัยไม่เคยด้วยเหต
 เกาศตงขวางเตยงเคองพระองค์
 คอยค้อยคบบนพบพดศ ให้รคชของ

แต่รักเราก็คิดของตามด้วยควมหลง
 ผั่งต่อนทรงหยิบคะเกียบไม่เรียบเคย
 นางยมยของหยิบช่อนร่วยบือนแดง

๑ พระแย้มยมพรมพรายอภิปรายคอบ

ชยานักแหงแกงในน้ำใจจริง
จะออกไปให้พระน้องเด็กกชงทัท
ทัญญาว่ากันไว้นอน

๑ นางพิงคำทำเป็นว่าฉาพระพิ
พระอนุชามารับจะกอบไป
จะห้ามทพตบเซญไม่เห็นด้วย
เดี่ยวแรงวิหากพามราม
นเนอเควระหเพราะชอด้วยถัดคย
เมอรจราชักไมศรทศวง
แถงแกงทากจากอนถะอนอน
พระคณอกตทประหนาดระชาตย
พุดตามความชอศรทหรณอช
กตามแต่แม่จะจะดังเกิดศรงน
แม่มคายววยวอดไม้ทอคทง
พตางช่วยเซ็ดชตนาทระงาม

๑ นางพิงคำทำทงอนชอนศรท
เมือตัญญาณาในทางทกตางไฟ
จะไปรตเกอ้าเซารัตตึงตวย
แม่วังคำมาประดับพบพระองค

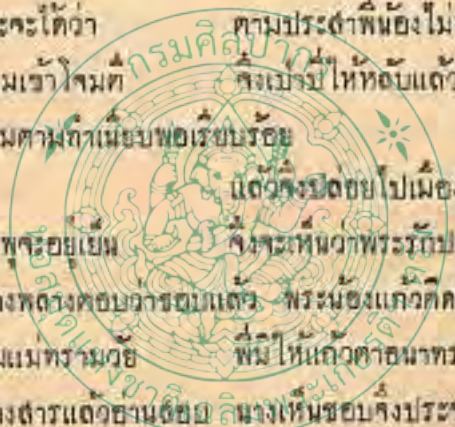
พิแฉนชอบชางพตศตแมเยศคทหญิง
ไม้ทอคทงมึงแม่ให้เคตตต
พาทนถดบไปประเทศเศเรศถากน
เยางมตยแมเยศตมมะบดมใจ

พุดเรนนแก่นนาเดอศตทาโศ
พอเราใจชยศคกชยาทักพาท
เห็นจะช่วยรบพงเขากรงศร
ทงพระพวจะอยเป็นศรทวง
อชวพคณชกตงกมจหมอง
จะชนศรทวงชกาไมจวาโร
กนแฉงศลยถาอชยจะหือให้
เซาตบโดโตมปลศบให้ชอบท
มามจหมองจจะชางชนางหน

จะให้พิทาในจะโตตาม
ตมมึงแมตจะเวงชยากรงชาม
จงเห็นความจิงน้างชยาหมางใจ
ว่านชกคจจะศรงไมตงตย
ไมชตยแถงเป็นชาคญาตึงศ
จิงเซอชอชชอนใจชอชยทง
จะยุงตางตางให้จางใจ

คำโบราณท่านมากกว่าลูกเขย
 ญาติกาตำกับพสะโภ
 ถึงเจ้าศวกผองเมฆมีขตรขง
 ถ้าแม่พระจะช่วยห้ามปรามณวงศ์
 เป็นตำคณูมีนหมายตายพระหัตถ์
 แม่พวกพองกองทหมก้อบพด
 เขามารบพบประจะได้อ่า
 ถำชนบุกรุกโรมเขาใจมต
 ้วยปราบปรามตามก้าเหมือนพอเรยบรอย

ไม่ชอบเคยกับพ่อตาอย่างอ้งดัย
 เด่ากไม่ชอบกันเป็นมันคง
 ฝ่ายพวกพองญาติกาถั่วหง
 จงไปรดทรงอักษรกิดม่อนปรน
 ไปทานทตมของรักเดี่ยลักหน
 จงชนบนพดบพดาหน้าร้าน
 ตามประดำพิน้องไม่หมของศรี
 จะเบารบ ไทหอบแถวขบเป็น

พวกฝรั่งทงชมพระอยโยน
 พระพ้งนางพดางคอบวาร์ณมถเว
 จะพ้งคำทำตามแม่ทวามวย
 พระว่าพดางวางตำแถวอานอ้อม
 ครนเด้าจตรพพบจับด้วยบรยอน
 นางยนิคคัศตราพระราหู
 เรยกรตามาตั้งทขางใน
 ไทพ้งพรอมบ้อมประศคชยอ้งศัก
 กอรงแคงแคงทศทพคค

แถวจะบดขยไปเมืองไม่เคอองเรย
 จงจะเทนวาพระวักประจักษใจ
 พระมอองแถวคคคคระมีโหน
 พมให้แถวตาอณาทร
 นางเห็นชอบจึงประจางดงอักษร
 ให้บงชรองค้ดะเวงค้ด้วยเกรงใจ
 ให้เป็นค้ควรควมตามอิดัย
 เจ้าจงไปค้ตรวจตราในราตรี
 จะหาญฮักกรมพุงเขากรงศรี
 เขาตำศรีไปไท้พระอนุชา

๑ หงอองนางตางรบคานบนอม
 ไท้ทหวรชานยามตามเวถา

เทยงค้ควมอ้อมบ้นนวยทงช่ายรดา
 มีให้ช่าค้กเขามาเด้าอ้อม

แสดงแก่นของเมืองกนทชนมชก ทงมีนเทอกไทรวงงออกนงส้ม
มักองกตางท้วงบ้อมพร้อมชมนม ระวังทุมยามเรียกเพรียกกันไป ฯ

๑ ฝ่ายกของทพยมบงชยช่ายบา ค่างครวจรตราเตรียมกนชยพอนไหว

พอดมแดงแรงเว้งเหมือนเป็ดวไฟ พัดขงชยดามทพทกบดง
แต่ทหอบทวนบงนบ้นเป็นคณกตม ผงคอกคตมเว้งนงนทงผ่นผง
พอดมหายถ่ายรุ่งกพองตรง จำเพาะงกตางค้ายแต่ทหายไ้ไป ฯ

๑ ขอมกษตริยชคตอน ไททอนทวดท ทงทอนนากนทพรมไททอนไท
ไทเบียดนทงคณรงชนททไต แดงรบไปทเผ่าพระเจ้าอา

พอดำพราหมณคานทงมาพรงพร้อมประณคณชมนงฝ่ายทงช่ายชวา
ขอมกษตริยครตถคามคานตงกร ไฉนมาบนตางชนชยงน ฯ

๑ เจ้าพราหมณรยอจรายกตงทหายกตบ

กตคคัพทอรรเสฎฐเจริญศวี
ชงเด้าชงมูทรนาเคยราจ พายศทกยบทุกทพไชย

กะด้าเรจเด็จตงบทรบพง หนีชนชยงม่งนคงไม่ตงชย

ชงถ่ายรุ่งพดงพว้างต้างไป พระโคบ้านเมืองรุ่งเรืองงาม

เป็นนิมิตกฤชฎาชานภาพ จะเกิดตาทปราบเคยนทเคยนพนาม

เชิญพระอชททงครตาริคความ ทำตงครามครวณให้มชย ฯ

๑ พระพงเคือนเชอนอรรตคาวตงตงอง ฉนคทริยชคกรังจคคคตงตงชย

ชนพระพชจนไม่บรตชย จะมาโตคความตงชหรือทกททน

คทาทางนางตงเวงฉนตาเตา ก็เห็นเขาจะไม่รทเป็นพกผต

ควยชาทอชช่ายเขาชวยชนม ชงแตงกตแก่กันจะแทนทต

๖๕ บคนเจ้าเขากพาเขามาได้

เกรงจะให้ยอขยับขยับยศ

จะรับรบพบองค์พระทรงยศ

หรือจะงดรทรงคอยฟังความ ๖

๑ เจ้าพราหมณ์พร้อมน้อมนอบคอบตั้งมอง

๖๖ ด้วยอุจริคคิดขานการตั้งคราม

ดูท่านของนางตะเวงกัเกรงขาม

ไปดองดอพอได้พาเขามาได้

จึงทำตามศิวอนันต์เป็นดั่งศรี

ถึงขงขงมกตา ให้ชาติ

หมายมิให้รับฟังเฮากรุงศรี

ฝ่ายพระพี่มปากที่ผากรัก

เห็นทรงที่จะมดงบำรุงบำเรอ

ผหญิงกงงงวยดงขจรเยอ

ก็เห่หม่หมอกเห่ดขด ไม่มเด่มช

ด้วยวิสัย ในประเทศทุกเขตแคว้น

จะราชาเออใหม่โตคงไม่คาย

อันความจริงหญิงกมวลงด้วยราช

ถึงเกรงแก่นความรักขอมหักทาย

แม่พระของสหัส ไปอยู่กับหญิง

ชายกคายนงด้วยหญิงจริงดง

จะห้ามปรามตามวดยเป็นไมคร

ใหม่จะนั่งเดี่ยวให้เราเขากรุงศรี

พระชนุชาวาณเห็นกเชมนน

ในหญิงนงจะแรงทแคงใจ

คางตรของตรกนกราฟงกนง ใน

ถ้าแน่มนเหมือนหงศาจะทำโฉน

๑ ฝ่ายยุพาดกาเวลาเข้า

จนมิได้นทราในราตรี ๗

เรียกซาเฝ้าเขามานงฟังคดี

ชวนนึ่งดาวชนพดบพดาหลังคาคัด

แต่งเชิญราชดาร์ ได้ดงในกตของ

ให้รู้ททางความจะห้ามทัพ

กตเฮมโฮร โภชนาห้าดาร์บ

มีพานทของเรือนเกศเพชรประดับ

มีเถนทเห็นแตรตั้งขข้างหลังหน้า

ครนเดี่ยวจัดรพยกชนดงบดดงกรก

ทุกฝั่งทงตามแต่งตามยศ

ชกกรตามากดางทางพระกต

แตงนารดตรงออกนออกบุรี

ประโคนช่องกอดองแตรเซ่งเซ่เดียว เกวี่องดั่งเวียงแตรระยิบดั่งดี
ถึงกองทัพขบขึงพิงคดี พดโยช้ออกมาตามตามดงกา ฯ

๑ ฝ่ายฝรั่งตั้งความให้ด่ามพูด เราเป็นทศของด้อมเค็ญพระเชษฐา
มาเยี่ยมทพกับพระอนุชา ชยารชรวบเราจะเข้าไป

ฝ่ายพวกทพด้อมตามได้ความขัด ก็บรัดเข้าไปแจ้งแกลงใจ

จอมกษัตริย์ครัดตั้งเฒ่าใน ให้ออกไปรับทศมาพูดจา ฯ

๑ ฝ่ายฝรั่งบังคมบรมนาค ทูลว่าราชด่างด้อมเค็ญพระเชษฐา
กับของเกวี่องเฮมโฮรโกชนา ให้นำมาถวายของศพระทรงขรรค์

ทศเครื่องทองของพระหน่อสุวรรณก สำหรับราชกษัตริย์ทรงจัดตั้งรัด

กับด้ามพราหมณ์ด้ามด้ารับด้าตีบกน

พระทรงขรรค์ไปรดปรานประทานมา

แตรดั่งบอคนชกด้ารับเป็นการดบ ว่ากระทพด้าบวคยากหนักหนา

จะจำหน่ายจ่ายด้อมขึงดั่งโยธา ให้อรับด้ากองทพกอดับไป ฯ

๑ ฝ่ายพระศรีสุวรรณวงค์ดำรงราชย์

เซ่งฉลาดแหลมมัญญาชฌณาชัย

ไม่ออกโธษรู้พจมานประกวโรโต

แกดั่งให้พราหมณ์ช้านด้ารุดนทร

ในด้าทรงองค์ชัยมณีนาค

บรมบาทพิตรชคิต์

เจดิมวงตั้งทาด้าว

กับมิงอริศเวศ์เกศ์ดัตร์

ทังกรงไกรไพโรฟ้าประชาราชฎี

ฟังพระบาทบงกชบทศ์

พิศมคามรช้อยเอ็คเซคมุ

ไม่ย้ายราชฎีให้อนรณ

โฉนพระอนุชาพาททว

มารอนรณารบพุงกรงดั่งหด

ให้ดำนากยากใจแก่ไพร่พล
 อันศิวเราเขาแต่ปากมาฝากรัก
 จะบำรุงทรงใครให้ดำราญ
 จงเด็กที่พกดับไปอยู่ชมพู่ทวีป
 อันพวกเราชาวฝรั่งเมืองดงกา
 แม้มึงหนงดีดไม่ถ้อญาตี
 ขยเริญพระอนุชาเขาราว

พอจบความพราหมณ์กรนพระทราบเหตุ
 จะเด็กที่พกดับไปไกลพระองค์
 จะรณอยู่คงไม่พึงห้าม
 ให้ชดถันชนอันศิวพระทัย
 แม้ทรงเคชเชษฐาบรรดาตั้ง
 แต่ชอถานความซาฮยรอาพรวง
 ให้มาไซไรไปแดงบอกแจ้งเหตุ

จึงหักถ่านราญรุกเข้ามากับนี้
 ประเดยงนมดำรมาทานกัด
 อย่างไรอยู่ถอกหนงล้อมา
 ฉานชื่นนศัพทได้รับรบ
 ภิเชกถองครองกันเมื่อฉวมโต

๑ ผิงทุกพูดตามเนื้อความตั้ง
 ๒ กรนตอบพามาถึงเขาเจ้าประจัญ

ทุกคำบดบ้านเมืองเคืองว่าความ
 ไต้องค้อครศประเทศัดถาน
 อยาเป็นภารุระพระอนุชา
 ช่วยชูชีพชนชาติพระคำดนา
 จะไปค้าขายบ้างทางไมศร์
 จะหมายมาครบพุงเฮากรุงศร์
 ผู้ใดคิดจะไต่ดั่งใจจง

ว่าพระเชษฐาอย่างกำดั่งหง
 กแต่ดั่งดำรพระพะจะมภย
 จะมคความแกองจกคคชงดัย
 จงถอยไกลถกถานดำเป็นท่ามถาง
 จะเชอหงดำรพคไมเรศชวาง
 ดยเคมนางถยที่เขาเจ้าประจัญ
 ว่าจับเรษฐาจะฆ่าให้อาตัญ

มาโรมันรบพุงกรุงดงกา
 ว่าสมบิตของฉนมเค็จพระเชษฐา
 จงพูดจาให้เราแจ้งที่แกลตใจ
 แดงถกดับคบเคียงชิตพ้อมบิ
 ช่วยถ่าให้เห็นจริงทุกดั่งอัน ๑
 เต็มก็หัจงว่าจะฆ่าให้อาตัญ
 พอเกิดควนมีตมณ่งนชยา

เทพเจ้าเราประคองต้องกษัตริย์
 มาตั้งดงในดงเมืองดงกา
 ชาวกรุงไกรไพบรณายฝ่ายฝรั่ง
 ก็วียนายทพกลตบมาอยู่ชาน
 ชงตั้งด้อยไม้ประจักษ์กระหนกกัน
 พระทรงเขียนมาโทเห็นเป็นดำกัญ

ได้พระหัตถ์เหาะเรณูเงหา
 ให้ต้องรวรรักใคร่เป็นไมตรี
 จึงพร้อมพร้อมให้เป็นเอกภิกษกศรี
 พระกึ่งใต้เงาเจ้าประจัญ
 จึงดูแต่ฉายพระหัตถ์ทจจัดรร
 ทั้งครานนชอราหุคุณคร ฯ

๑ พระพังกษัตริย์เป็นทวย

เป็นความอดบกลดตอกแก่งช้อยช้อย
 กษาได้ฉายพระหัตถ์อระวีตแจ
 จึงแก่งว่าตัวเราเจ้าชมพู
 แม้จริงจงคงศาทราเดว
 จะทูลความปรารถนาคงนมา
 แม้วอนนมโตเฝ้าเหมฮนตราตั้ง
 จะรบพุ่งกรุงไกรมิให้งัด
 ฮันต์ตราเห่าทหารกับหลานรัก
 ท่านกลับไปในกำแพงแจ่งคัต

มันอ้างถึงเอาहतทอักษ
 ไม่นั่นชอนนังกิดทินจตุ
 กบตรึงแดงคองหน้าพระราหู
 ยุกมาอยู่ใกล้ดงเมืองดงกา
 คงให้เราเฝ้าดมเด็ฯพระเชษฐา
 ให้ทราบน่าบองอู่พระทรงยศ
 ฝ่ายประวาททกพิทปด
 คงกำหนดคนตักกันในวัน
 จะไปพักเพียงประตูปูศรี
 ให้พระพิทราบความตามกัจจา ฯ

๑ ฝ่ายฝรั่งทวยศรีเห็นคัตขาด

ต่างคำนับรับรดพณา
 ทูลแสดงแจ่งคคบุตริยง
 เห็นไม้พองหนงดีชอทชโย

แค้นฉาดแต่ดมหัดกันหมกหนา
 แล้วยกตูลถกตบหลังเจ้าดัง โน
 เหมฮนโตเอียงเดานจึงแก่งไร
 ว่าแม่ไม้พองคัตจะดังคราม ฯ

๑ ฝ่ายยุพาวงศ์ตาดอทับ

นางถำรับนายทหารชาญดนาม

แม่มาเฝ้าเราจึงช่วยกันห้ามปราม
แม่ฟังคำนำไปแต่ดู โห้หนิง

ได้ประแณแม่เหล็กแฉ่ดวงอบมา
ตั้งตำเร้าเต้าจั่วธรรมพากันน้อง
แต่ดูทูลความตามหนังสือทูลไป

๑ พระอภัยได้ฟังยั้งคั่น
ว่าทรงหนักเห็นชาติญาติวงศ์
แต่ดูเต้าโถมโถมระเวงฉวนฉวน
แม่เขามาหาร่างนอกละออกไป

๑ ฝ่ายโถมของกระเวงแควงฉวนฉวน
ขี้ดกรวนฉวนเป็นขี้
เซี่ยเต้าจั่วชนพดพดหาหนุหรือ
แม่ตอคงขงขงคททคทค

๑ พระพิฆเนศวรข้างคชสารเห็น
จึงตอบความทราบตั้งฉวนฉวนระของ
แม่โอบอบอมพรอมพรักด้วยรักพี่
คะไปว่าถ้ำทัพเขามิเกรง
คะจับมาฆ่าทรงเขาตวงจิต
ครึ่งพระเจ้าพี่ไมดวงแม่ดวง โศ
นางแย้มยมพรมพรายชมายหมอบ
เจียนหมากดับหทัยพระศรีบุหรีทรง

ให้ทำตามเขียงอย่างวางตั้งศรัทธา
ทศกัณฐ์คนตายข้างฝ่ายขวา
เรียกโยธาไปให้พร้อมแฉ่ดวงอมไว้
เข้าเฝ้าต้องกษัตราธิราชมาด้วย
พระน้องไมกตบจะเข้าเฝ้าพระองค์ ฯ

ด้วยดีดแต่รักใคร่อาลัยหลง
ในระคงฆ่าฟันให้บรรลัย
นรนาญหองหงอยาฮงฮง
หรือจะโห้งครวมกตามที ฯ

จะบริบทรบพวงเขากรุงศรี
จะรวกพ้องไม้คชสาร
ขึ้นมาพบพดพดไถ่อาชาน
จึงคิดขานปรำปรามตามทำนอง ฯ

มิให้เซี่ยของคชฉวนฉวนฉวน
พวกพ้องของพี่ไมคช
ตั้งแฉ่แฉ่แฉ่จะรวมกันคนเหิง
แม่ระเวงฉวนฉวนยาฮงฮง
ออกเพ่งพิศให้เห็นว่าเป็นโฉม
พดงอบโถมเต้าโถมนางโถม
โหมมธอมธอมเซ้งระเงงหง
ถวายเป็นองค์พระอภัยอยู่ใกล้เคียง ฯ

๑ ฝ่ายพระศรีสุวรรณครุณศรีรุ่ง กัดบมาวงษ์พอนาฬิกาเที่ยง
 จึงปรึกษากับพราหมณ์ด้ามพิณเรียง จะบายเบี่ยงแกวไรโฉนด
 เราไปเฝ้าเจ้าก็เห็นจะห้ามทัพ ให้กันกดับไปเสถานเหมือนดาวศรี
 ครนจะระพระพิไฉนไพร เห็นชวคงไม่วอดจระรอดตาย
 ครนจะระยุดเหมือนเช่นเป็นขบถ พระทรงยศยงจะเด็ชคมีเหือดหาย
 ใครจะเห็นเป็นโฉนทงไพร่นาย ช่วยอุบายบอกความให้จ้ามใจ ฯ

๑ ฝ่ายพระหน่อสุวรรณารบศร สิ้นสมุทรมีบุญญาชรัณาดัย
 ทอดพระอาว่าเห็นมีเป็นไร เรารองเอาท้าวไทพระอัยกา
 กับองค์พระอัยก ให้นัธาร์ มาด้วยถาวรวิธ ให้รบไปหา
 มีไปตามความมีคชยนิดา พระศรีอาชยาพังรังเป็นไร
 ศรีสุวรรณครุณศรีรุ่งเจ้าเวญศร พอลางกิดแก้ศรมีไหน
 พระศรีดังพดางทางให้หาเข้ามาใน มาสอนให้เบทศตมาทศคา
 แด้วแดงดาร์ธานทอกร ได้กตองแก้ว ถ้าเรจแดงคงให้จคชนรภา
 พรอมกันซึ่งกตองกตจรณา พงช่วยชวาจามรชอนคระวัน
 กระทบจนแห่เศตฉวนฝ่ายนายทหาร เคยรอนราญเรือดแรงแข่งชรัณ
 กาชบตั้งครวงนทดำคณ คชยคชนแข่งฝรั่งชาวตั้งกา
 ให้เจ้าพราหมณ์ด้ามนายอยู่ค่ายคง พรอมระพระงไพโรนนายทงชัชชวา
 ถ้าเหะหะจะโตยงบั้นดัญญา ยกโยชอาหนุณกันให้ทณกร
 แด้วแดงองค์ทรงเครืองพิชยชุทช อินตมูทกับพระอาดอันกดำหาญ
 ทงตั้งองค์ทรงพระยาอาชยาชามุ ให้เห็นดาร์ชามทงเจ้ากรุงไกร
 ประโคมทงตั้งชแควชดัณน เดียงครนครนกตองชนบิโฉน

ฝ่ายฝรั่งตั้งกาใหม่ไว้ ไม่ห้ามให้หยุตประทับตรงพดด้วง ฯ

๑ ศรีสุวรรณนึกจึงว่าโทษฝรั่ง นี้เดาศันฉิ่งของสมเด็จพระเชษฐา
เบ็ดประตูกจะเข้าในพารา ถานั่งชำโทษมึงจะลงตาย

ฝ่ายฝรั่งตั้งกาพดด้วงเข้า จึงว่าเราลือกำหนดพระกฐินมา
แม่คะเข้าเผ่าร้าง ในใต้แค่นาย ไพรทงหลายนั้น ให้อยู่นอกบุรี

ตามเขยงอย่างต้องวางสรรพวช บริดุษจึงเข้าเผ่าเจ้ากรุงศรี
พระอนุชาว่าเฮงห้ามปรามทงนี้ ชนม์แคทชบาทราชกร

กูเป็นพระอนุชาบวรารักษ์ ประเดรี ู้กักคักขควรมาหาศาล
ขอมทรวงรถชบาทราชกร นทหารเห็นเขาไปถึง ในฉิ่ง

ต่อจวนใกล้ไคเห็นองค์พระทรงยศ หงคงสลดขย้างแต่บางหอดัง
นเห็นไคจึงมาห้ามตามดำพิง จะเหียงหยุตชรายุอาไร ฯ

๑ ฝรั่งว่ามาทางตรงประเทศ ครัวชาเรศราชวงศ์ยังไม่ไค
กระบอกลงทางนางทูลขวาง ใน คอไปรด ให้เขานำจึงเขามา

แต่ขุนนางต้องไปบอกบุตรเลี้ยง หนีขมทงมเถียงคักคักกันหนักหนา
ฝ่ายตั้งนางฟังแถงแถงก็จจจจ ไปวันทาทอยู่บดพระชนนี ฯ

๑ ฝ่ายโคมยงของกตเวธินดาราช ให้ห้วนหวาควิญญูมารศรี
แถมชะฮ่อนวอนพระอภัยมณี เร็ญพระพรนพดด้วงปดปรการ

จงแต่งขงทหรด้าขางอย่างฝรั่ง เป็นเจ้าตั้งกาเขตประเทศสถาน
พอดเสนาเข้าบาท ในราชการ จะดำราบูริท ไคไว้ข่ม ใจกัน

ทงถศกรวราหูกฤษศรีย ไคไรเชิงชคเขมฉา ให้ฮาดัญ
ทงห้ามแหมแค้นธวัรงค่านางกานต์ ไม่หอดกันตามประตงค์จำนง ใน

หนึ่งจะขอเป็นแต่เห่ต่างนางเก่าแก่ ชั่วยุคแต่ตามประดำอริมาลัย
 เรียมพระองค์ด้วงธำมณดำราญใจ เอ็ดดงไปออกข้างหน้าพดด้วงตาของ ฯ

๑ พระพื้งนางทางคอบให้ชอบชื่น ไม่ขัดจันทเจ้าให้เคี้ยวหมอง
 ๒ ทปราบปราบห้ามทัพจะรบรบของ ผู้โคข่งเค็งชัจะคคคช
 ๓ ชึ่งน่องรักจากไปเขาเป็นเก่าแก่ ตั้งตำแคะค้องรับกากับหมอง
 หม่อมห้ามออกนอกวงตามห้องงอ พละขอเข้าประธมเป็นกรมวง
 ๔ ไคพบเห็นเยนเขากับเก่าแก่ ประจวบประแจกว่าจะธมธามณหวง
 พระหยอกนางพดด้วงเด็คจากบดตงก ๕ ธนังคังด้วงชดศุคนชา
 นางจคเควของเมองฝรั่งตงถาย ๖ ถอนเพชรพรายพดขยระยกับเวหา
 พระอภัยไม่เคยตรงให้ตั้งกา ๗ ถามอนดาทตถดของขมยงกัน
 พระธชคขบต้นบเหตนาถักรก ๘ รคคคพรวณรายถายกระธัม
 ๙ ถดของชงคทรวงเคอเควอวรวณ ๑๐ ถดบรณเรงหมคคมวเชย
 ๑๑ ถายบ้นเหนงเปดงเมคพรวประคค ๑๒ ถคคคตบรชชนระบายถนถายเชย
 ๑๓ ทคพระมาดาทรวงประจางเจย ๑๔ ถกนบเหนยเนาวรัตนชชวถ
 ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐
 ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐
 ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐
 ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐
 ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

แฉกเด็กเหตาดำวรางค์ดำขางคา

เชิญเครื่องราชกกุธภัณฑ์ประคองพาน ฯ

๑ ฝ่ายพระองค์ทรงกระบี่แฉกดำวรางค์ดำขางคา

ขึ้นประทับพดบพดางตรงปรากฏ พนังงานมาคตองค์ของอัญญา

พระหทัยงมกเถาธยานัน ธิคาเนาเฝ้าฝ่ายทงซ้ายขวา

ฝ่ายขนนางชาวฝรั่งเมืองดงกา ต่างกมาเฝ้าฟังรับตั้งความ ฯ

๑ พระมณแปรแดงเฝ้าทูลพระศกตร

เห็นดกรกกับพระนงทของดนาม

กับรททรงวรางค์ดำวรางค์ดำขางคา ในทราบความคิตขานประการใด

จึงทวดตั้งนางยุพาให้หิงทพ นางนงทรับทนายธรมาดัย

จึงบอกของดงภาษาให้มาไซ ไปบอกให้มายเฝ้ามาเฝ้าพดบ ฯ

๑ ฝ่ายมาไซไปเฝ้าทูลพระศกตร ตั้งทงทศรียเกิดอนททพดบข

มาบักทรงตรงพดบพดางพดบพดางกัน คีร์ดวรมณพิศทฎวโมย

เห็นแต่งองค์ทรงดำขางขางฝรั่ง ครนจะบังคมพระองค์กตั้งดัย

ด้นดมทศดุดด้นด้นที่แค้นใจ แดงททำไม่รู้จักเมินพิศทฎว ฯ

๑ พระอภัยโหดหงทงทโรช ครีธลาคโทษน้องรักโอรธา

มายนตอชยด้วยกนไม่วณฑา หรือจะมารบพุ่งเฮากรุงไกร ฯ

๑ คีร์ดวรมณพริ้นคิตคิตรยาด เร็งธดาคทุดแค้นแแดงใจ

แม่มไปรดโทษทณททกบรชอย ชงมโตกรวณกนบงคมคต

ด้วยถ้อยดำรการแค้นคินบงกษศรีย บวรคัพรัตนมหาคังวรัช

ให้ช่าพามาถงของศพระทงชรมัน กบรราชมถมนททงธนาย

ขอพระองค์จงรับราชดำ
แฉ้วด้วยธาตุมงคลนิภาย

๑ พระเอกมณีได้สดับกับถนัด

โอ้สังข์ดาร์พระชนกชนนี
จึงดลคองคองจากเกาะชวช่น
ให้เสนาชาดกษณพันกงาน
ดาร์ดมเด็จพระบรมราชมาตรง
แฉ้วคณังถึงไฮรยศไทร
แก้พดัดพรากจากเขตเมืองคันธิดาน
ไม่เห็นหายฝ่ายเราเตมาชรา
จะขาดญี่วันโตกไม้
ถากกเดื่อเห็นอโคตพวกไพร
พวกไพรท้าวช่าแผ่นดินต้นทางหลาย

คามไบทาณอย่าให้ชวระดำระด้าย
จะถวายนันทาผ้าชุด ๆ

เราหงอฉิตพันชั่งพดขอมของศรี
ต้องให้มิดาร์แฉ้วตงมาแจ้งการ
น้อมค่านับอภิวาทราชดาร์
เชิญมาชานที่ตรงหน้าพดบัปถารัย
ด้วยพระองค์ทรงภพดบัปถารัย
พระเอกมณีศรีได้ภา
ถนมนานตงแก้คชยดระห้อยหา
มีเรศวรเขียนเขียนทุกเดือนมี
เมฆจะบารังชงกรงศรี
มายายเรศวรแก้วพระแค้นเคือง

เสี้ยตายของคทองสังข์ดาร์แกบ้านเมือง
ให้เสณดินนายมาพรายแพ่ง
แม่สังข์ดาร์มารตากบมิตร
จะรอใจโง่ทากดำจะถง
แม่ชวระพระเอกมณีตั้งโรม
แม่มีมาครานเป็นทิด
พอจบดาร์กรานกมมบังคมคด

ถึงหญิงชายทุกชวระมจนมมเหตุของ
จึงแฉ้วเรื่องราชดาร์เป็นการร่อน
หวงให้แจ้งตุกรักในอักษร
จงรับร่อนเร็วมายังชาน
หวงจะพงบุญเจ้าชวระเขมา
จงให้ศรีสุวรรณนียงชยบ้องกัน
เป็นชาติบุตรบิดาจนชาติญ
ศรีสุวรรณนียงชยพระพยา ๆ

เห็นห้ามแห่นแค้นธำรงศักดิ์ธำรงตา แด่หน้าจงดระของเป็นนงโย
 บ้างพวงทมิฬแค้นเห็ดชระฮ้วน แต่เดือกถัดจกชณาชธมาชัย
 บ้างเขวบางวังน้อยนำกลอยใจ งามวิไลหลายอย่างต่างต่างกัน
 บ้างงามเกศนศรรับกับขนง พกศรีษะเครื่องนมกมกมดิน
 บ้างขาวผ่องอสงศรัทธอวรวณ ดุนริฐนเชิงฉลาดในราชการ
 งามเด่นตบทยบเตียงเมียงชมอย ทงใหญ่่น้อยนำรักจกมครดมาน

ตั้งประเคียวเสี้ยวมนกคตบันดา ให้รับชานไศกศสัยถึงฉวนดา
 แถงรับเหตาดาวธำรงคางทงทหลาย เชอเจาหมายอยู่ทโชนไม่ไปหา
 แม่พอบอกคงแถงแจ้งกัจจา งามมาปรากฏมาศปรางดาททของ ฯ

๑ ฝ่ายห้ามแห่นแค้นธำรงศักดิ์ตบ งามชมให้เผือกเศวทามอง
 คางนอบนบทยบเตียง ทงเมียงชมอย มวลตงทงพระรังทองทงใน
 เห็นโฉมของกตเวถตางทรงกรวย กุดให้ทงามกัจจาชธมาชัย
 พระบนเกล้าจางดงทงทงให้เชอเจาบนเทยรวชเชยพราย ฯ

๑ นางพริ้งเหตาดาวธำรงกตมพระธำรง

กระเชนหลังนงเดนมเย็นสบาย	มารบกอนคนเหต้อเบือใจหาย
แล้วจรวัดเริ่มกนางยุพาเข้ามาใกล้	นางทงหลายชยาไปจ่าพบช้าเตย
มิอยากไปให้ประเชตจะเคย	รับตั้งให้หาแล้วตอกแกวเฮย
เจ้าเคยเม้าเข้าไปคุดักศรัทหนึ่ง	ทำเกินเดยดาเหต้อมาเบือใจ
นางน้อยมรับกตบต้นองให้คองใจ	ถาดามถิงทำไม่รู้จ่าอยู่โชน
	เห็นจะให้ตามหากทุกควาบี

๖ พระสรจดวงทางคอบชอบแต่ดวง

แสงพันเข้าใจทางที่ขวางบน	เข้ามาผูกต่างเชือกเด็ดชกด้อม ทำเดให้กตเดรั้งสรพแต่ดับไฟ
--------------------------	--

๗ ฝ่ายยุดาออกมาออกห้อง ไปตักทองทุดแจ้งแกลงไร

เชิญเด็ค้จพระมารดาวิบคณาโกล	พระภูกในยุดกคือจะมรณา
นาง โฉมยงองค์ัน ให้หวนทวาด	มาปราดำททรงเศรพระเชษฐา

เห็นทวารบานบับคเรียกขาคา	คุยเทียบมาทรงด้องที่ห้องใน
เห็นพระองค์ทรงกระเด็นทพระศอ	เขายุดขอทคณาจึงมาได้

พระยุดแย่งแกงดะบิตทารคโค	นางกรายไทวงยงวาคไคกาพดาง
ชยกรวโคโรชโปรดเกิดทุดกระหม่อม	นอชจะยอมด่างพิคไมะค้ชวาง

พระพิงวอนชอนหวานดั่งด่างนาง	คอยชอนคางเคียงนอชประคองเชย
ทาลวาร์กหมกหน้าแม่ทาไม	ไมเห็นใจทแฉงนอชแกวชเยย

ชยาบคณอศอตงหนอชยหนึ่งเดย	พดางกรวยเคยกอดแขบใจแนบทรวง
คอยด้อตกรชอนชิตคุมพิคพิคคิ	นางพดกมดกบับคบขทชองพิวง

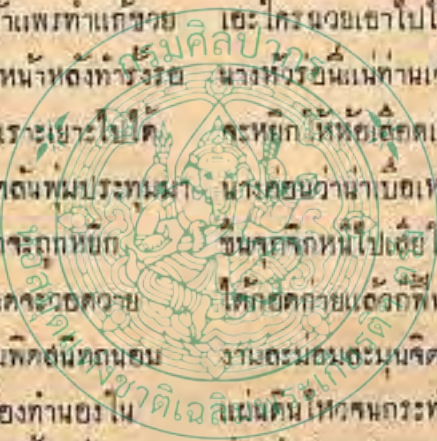
แฉงคิรชองคิรกนคแฉงหรือแฉงดอง	คู้เห็นทวงทช้นนด่างวด
มิดด้าเหนือกเรียกหาชิตาหาย	เชะตราบรูกนนางกถนดรงด

พดางเด้แฉงแฉงว่าพระเจ้ากัรวบณ	ชยาม้ากวนไปเดยเชารุเท่าทัน
-------------------------------	----------------------------

ความคิดใครใจนหนอชพอหรือดุก	มาแกงยุดกคือได้ไม่น่าช้น
ทายชนยคชกรชอนด้มยอมนกน	เกิดเรณนหนแต่วิกไมพอใจชม

พระยมนพตางทางวานิจจาเขย
 จะผูกศอกกว่าปลดทาศคคัม
 อย่าถ้าคัมมันหมายว่าทายถูก
 นางว่าพระพมผูกโย
 พระแกลงว่าอย่าห้ามพระราจน
 แม้ชายใดใครอ้วงมาขงขิง
 แดงเหลียวหาผ้าแพรทำแกชวย
 แกลงเหลียวหาหน้าทองทาวงวอ
 อะไรเดาเฝ้าหึงเรอะเขอะไปโต
 พดางแนบเนนเสถนพมประทพมา
 คุรผูกศอกไม่ผูกกระดูกหึงก
 พระว่าพมโตกอกครวอศอวย
 พดางโฮยอุมคุมพิคณันถกนอม
 วมภกรรมอัมต้องทำนองเน
 โนนทคคณเดียงครนศวก
 ทิบคนศวรบพาทยระนาทกต
 กศักรยดณคิงระขงออง
 มินประจ่ากำบนักตณเฮง
 ดันนาคพาคเดียงเป็รยงเป็รยงเป็รยง
 ทุกขารถานาพุทธอรุณ

ไม่เห็นเลยรักนชศุดกนอม
 จะไม่ยอมจริงจ้งหรืออย่างไร
 นึกผูกฮักดอกจะบอกให้
 น้อยจะโตตุเด็นให้เห็นจริง
 ตายเป็นผีจะมาอยู่เราอู่ตั้ง
 เขาแอบชิงนียงรักจะหักศอ
 เขะใครนวยเขาไปไว้ข้างโตนหนอ
 นางหึงรอนเนทามเจ้ามารยา
 คุรหึงกให้หึงฮักเดียดหนักหนา
 นางคอนอานาบอเหลยอระฮาย
 ชนาศกทหนีไปเสียให้ห้าย
 โตกยศกวยแกลงทนค้อยรันใจ
 งานอระมอมนะเนนจิตพิศมัย
 แมนคินไหวจนกระทั่งหึงอานนท
 ดนพิคโตกาโตกาหุด
 ไม่มีคนไรตั้งเดียงอวงเวง
 เดียงกักก้องเกงก่างโห้งหังวอง
 เดียงครนเศรงศวกโครมโพยมบน
 กระทบกระเค็องคินฟ้าเป็นห้าฝน
 ทอวมถนนแนวผิงเกาะตังกา

ต้องตันทิชิตสมอารมณ์ชื่น

พระอมองค์พวงศักรวิรุทยา

พระหงษ์นักษัตรกตัตนถนิน

แต่คั่งเคียดเข้าขยอขวัญใจ

ระเวริงวันเริ่มแรกแปลกภาษา

นางฉิมว้างตังกาไม่ขาดย

นางหงษ์นักษัตรกตัตนถนิน

จนระงับหลับไปในใตยา ฯ

๔
ตอนที่ ๓๗

ศรีสุวรรณกับสิ้นสมุหฺรภูณเสนาห์

๑ ครนรูปร่างนางคนตะชนอน โห้อารณถึงญาติค่างนา
เดี่ยกายชายฝรั่งทงตงกา จะเอาหน้าหนีไปเฝงเดี่ยแห่งไร
ยังครกครองหมองจิตด้วยมิดเพ็ค นำพระเนตรคดอศอหงตั้งห่อโอโหด
แต่ฉนแปรแต่ศูภในไซ กตบชاذย้อมตะชนร้นฮารมณ
เห็นวอพรนปรนนิบศพิศให้หอบ ติวรกับตวงจิตตนิทถนม
เรียกขิกามาในท้องทงบรรทม ประศกรมเจ้าช่างคิดประศนชูต
จะคบเจริญเย็นไคเหมือนไฟคบ หุระจะคตบแค้นแค้นแค้นบคต
เมื่อศกยงตงอยู่ในบร เวงใหม่ผวนวาระอาฮาย
คตงเป็นนอยชอยชอยบองคตบแค้น ยงวังแค้นชคตไม่วทหาย
หุระคตเห็นเป็นผองคตบฮาย จะยักยอยยงไรเห็นไม่ตง ๆ
๑ ผ้ายขพาผากกมหนายม ตวยนถอนฮารมณกตมหวง
คงวาพราภาคูนารช จะเหมือนคตงเรื่องราวทงนถาดไค
วาร์กนถกมกหนายมกฮายรัก ถาคคตนถกมกงมกทงโหด
แม่เตีรจคกนถกหมายชางภายใน แแต่จะไคฉนฉนตามบัญญัติ
ชนคกนถกชอกชอกคตด้วยผปาก เห็นไมยาคไคนกไมหนกทนา
เป็นการเบาเทาพราภา จะอาต่าปราบไคตงใจจง ๆ
๑ นางฟังคำวาเปรียบเห็นเดี่ยบเหตม คอชยิมแยมร้นรณถมประตงค
พอเห็นพระอภยพนคตพระองค เชิญให้ตงรงเดี่ยตามคตวามถบาย

แล้วหีบขมดินถนอผ้ากฐีของ
แล้วเอาเรื่องเครื่องรดศพถวาย

ได้งานของพหุคุณหลุดวาย
เข็ญจะตายเสียในบ่าพมดัย ๆ

๑ พระยมพองทางว่าน่าดังด่า

หากว่าท่านเทพเจ้าเขาใส่
พึงได้ตามคิดมาซัดเซอ

อุปถัมภ์บำรุงเจ้ากรุงไกร

เดี๋ยวต้องรดชาติประหลาดเหลือ

แล้วหีบขมดินถนอผ้ากฐีของ

ไม้มุ่งห่อหมกรวมทุกคนอัน

ให้สนใจไม่วางทวงเนื้อ

ชอบใจนกก็โคกดินถนอ

เดี๋ยวขมขมยของว่านฮองรัก

เป็นพอนรณญเนตรนของอยู่ห้องใน ๆ

จะขมขมขมยดดับพรพนข

๑ นางคนค่อนอนโดยซุกไกรภคธา พระคนเทาดินฟ้าธาไหล

แค้นองหนวกในอกใจ

คิดจะไม่เหมือนรดพจมาน

เขาย่อมเปรียบเทียบความจรยารัก แต่ยามก้มขมขมว่าหวาน

ภวนาคจางห่างเห็นไปเนนหมาน

แต่หน้าตาอภิปาจรยไม่เหลือขวแด

คืบไฮรดอนธาเข้ามาริน

กอดระกอดทวงขวงไปทางแห

ธนอารมณดมทวนมกปรกนแปร จะขอแต่ความพธัญญา

จะจากกันวัน โดยยาไปเปิดา ช่วยคิดเกตุอันองให้ชาติเหมือนปรารภนา

พอให้พันหนทเรศเจกนา

แล้วมานฟ้าจึงไปตามความธมาย ๆ

๑ พระแย้มขมพรมเพราะเจ้าฟ้า ไม่หมายหนนรนาฏอชยามาตหมาย

ซึ่งตั้งไรไตรีบไม่กลบกลดข

จะเป็นตายอย่างไรไม่เกิดกัน

กึ่งแกกกึ่งกึ่งนเตนไม่รอด

จะตักอดแก้วคางนธาดัญ

ซึ่งพระพองกองทพมารบพน

ถึงผูกพันพจนตักไม่อยากไป

พอชวนาตาเองเดับยงหมต

ก็จะตักธนทไม่อยู่ได้

ห้ามฝรั่งตั้งกายหาให้ใคร ไปสั่งให้ชาวมาเป็นตาเตย ๆ

๑ นางตะเวงเกรงเหตุนางมดก จะทำศึกว่าอุณจงทุกถ้อย
 พระน้องมาท่านจะมีเตียง ก็ผิดเขียงอย่างกษัตริย์ชาติยา
 จะแต่งโต๊ะตามอย่างชาวฝรั่ง ถวายทงต้องของศักตามวงศา
 ทงนายททกบพรากหมณัดามเวตา เหตุนายชาจ่ายเตยบง ให้เตยงกน
 เชิญพระองค์ส่งสารอาการไซ ไปบอกให้เห็นจริงทุกตั้งสรรพ์
 ๒ ไซร่ดกกับพระน้องทงต้องนถ จะพากันมาเผ่าก้เข้ามา ๆ

๑ พระพี่นางทางวาระหาเห็น ที่จะไปเห็นอนนุชนัดดา
 ไม่ห้ามปรามตามแต่จตวนิตา แดงระชนนชากรไร่ตั้งให้นาง
 นางนอมรับพมกับหมบพระหัด ทัดดาช้ตามาคักชดาชวง
 ๒ ชนงเพียงเคียงทอช้ทอชงดอง ๒ ของเรียกนางว่ามาพาท
 เจ้าเชนตุชชวยเรากวยเกิด ๒ ยชาให้เกิดรบพวงกรุงศรี
 จะปรามปรามห้ามใดด้วยไมตรี เนชคความนเจ้าตรอยดวยกน

๑ ศรัทธธรรมนหมเป็นใหญ่อยู่ในพิ เจ้าเคยรับบตั้งเป็นคุณ
 เจ้าพูดต่อพอให้ทงดัมพงศ์ทนช ๑ คิวดำกัญเขามาขงใจวง โน
 เห็นแฉนแฉนแตคนดินจะตั้งศึก ๑ หรือเจ้าครกครของเห็นเป็นโฉน
 ๒ ชวยพระอนุภุตอย่าอัญใจ ๒ เราจะได้รักกัมจนฉนิตาย ๆ

๑ ฝ่ายร่าภาตะหรีช้อดของ พระคุณของบาทมุดไม่ดูพวยหาย
 ถึงเดียดวชชราชวาวาย จะดูคายมิ ให้รัศหระอชฉนา
 ๒ แต่ครของครกนิกเห็นเช่นหม่อมฉน ศรัทธธรรมจะไม่มาดปรารภมา
 จะอศดูชชรายชชอญญา ๒ ทงชายผ่านบาทบงดูเล่นนงเขาค ๑

๑ นางขมเข้มแค้นเค็มช่วยเด็มตั้ง กตเวจจวงจิกบักเดียดอกเจ้า
 แบ่งดีคนรมนตราตัวเรา จะให้เจ้าจูงจุมกมาผูกไฉน
 แลดูโฉมยงทรงเขมน์ให้เรียนมนต์ เด็กอุคณ์ได้เวทวิชาเพชไฉน
 แลดูวาเจ้าเอาหนงัดขนถอยไป อากาไรให้แกพระอมชา
 ขอบาญรททพจะรบเลยง ใหพรอมเพรียงโพรนายทงชายชวา
 ทงเครื่องของต้องกนทรยชคตยา อารองธาให้ไปตวยใจจง ฯ

๒ นางคานบรบดังมาของพิชิต คิดชาวของพรอมความตามประดังก
 เครื่องอศนขมมนต์เด็กเขมเดออง งามาบนงองนางศทหนานวด
 แลดูอาบนารชาซาบทุกดาบกลน ประเดะจยทงจุมพรอม ใหหอมหอม
 แลดูทกแบ่งแ่งทวใหญ่ดวยม กระทบคณวินนวยรตทระหวัดเวชน
 แลดูได้ชองบองพถตตราหอกพรธ ด้พิศเรศทหนานางเหมือนอยางเขม
 หนุงรวงเครือเดือแบบคณบเนน ด้งวาดเวชนประคปคณบวาว
 แลดูเดอศถรรคบรตงเห็ดชาหอง ด้งามทงทงตมพรงนดาว
 เรณูเครื่องทองขงประทานทงหนานดาว

๓ ทงทบทของของนางเป็ชยงเขก ด้แวมทาวนางกาทกบด้ห้าหบยศ
 ครนแลดูอชกนถกวงรณนงรท ด้เครื่องเด็กผ้าเช็ดหน้าบหางศค
 ถงรนค้ายนายประคมาชดาม ด้คณกนถกตคตวงมาท่ายชาน
 จรมาฉ้เถาคามเนือศความ ด้จงบอกนวมชอวาราภาศห
 ชยารชททอถดถงแ่งกจจา ฯ ด้ชยารชททอถดถงแ่งกจจา ฯ

๔ นายประคตรบไปทอถดขง ด้พระศรคคตของกรงใจจง ใหหา
 นางด้ใจไปคานบทพตบพดา ด้พอเห็นหนานางมนต์เขาคัดใจ

ตะตงจกพิศุเป็นกรรพก
ตุคนข้าต่ำางทุกขย่างไป
ซนงเนตรเกศแกมเมือแยมม
พระหองรทกตามตามตงกา

ยงนกรกรรูปทรงจนหอง โทด
จะตู่โหนงามนนั้นเป็นรวิฎคา
ตุคนตมเหตุอเชกเหมอชเมธา
เจ้างามข้าว่ารามว่าไร ๆ

๑ นางทุดคอบนอบน้อมว่าหม่อมฉาน

เชิญฮาดารอออกมาแจ้งแถงไซ

ทงองค์พระมเหสันพระทษ
ถววยของศทรวงศ์โอรสธราช
ทงหม่อมฉนพรหมศวลตวอจะญ
อนหีบทงของได้มาในน
กบซบพกศรชตมคราอบังศวด

ทาโตะโทญอย่างฝรังเมืองตงกา
หองพระบาทงของชงคเหมอชนงศา
หมวยจะมادتลทชได้ไปรดปราน
ชงคหม่อมฉนขอตมว่าชาน
ขอปรทาน โทษถววยถววยคน ๆ

๑ พระพรายพรหมมเยอชตมอชนไฮชรู ในตทโทษ โฉมศร ไรผอน

เมือพานพบรมราชญกนฉานชน
ราตถดงพงจะพมประดับพกศ
อนหมวกรของนอรงกพกขม
จะยอมใจ โทพเป็นทชน
ได้พนเห็นเป็นนญเหมอชคนเคย
ถ้าแมได้เนอฉนงมโฉววมหอง
แตงอชศพรทเกศกหว่าราศัพน
แตงอชชนไฮชรูไปรดปรทานพมพระศร

กศกรมศตอช เมรดม
เศยร์จกกนท โทนา ใจปดม
โฉพตมศรชมศรมได้ชมเชย
ทริชจะคณเฮาเศยวณเจ้าพเชย
อชยอะเศยตมศาคาทราพน
จะเศยงนอช ให้เป็นเชกไม่เศกตวรค
ให้รางวัลตวชประตงศำงานนาง

กนหมากพนางเศตฉนของอชยามอชหมาง

เป็นโรคาตารนิตหังตาร	ดูอาตารเถียนเสอวรคครโต ฯ
๑ พระทานหัตถ์คดาอย่างว่ากต่าง	คชยพิงข้างพิงศวามคามนิตย
แดงแดงภามนางร่าภาว่าเจ้าไป	ตักเมื่อไรจึงจะชอกมาบชอกกัน
พอยุ่หลงตงแทนไม่นั่ง	ไหนจะทกขลังพระ ไรภท ไส้กคัตย
ไหนจะคอยกตอยธวาทไม่ราควัน	ไหนจะกตณกถนรักได้หั้นกทรอง
ไหนจะเศร้าเปล่าจิตคิตคิตก	เหมือนอย่างยกเมรุใคร โสัดหลวง
เห็นแท้เที่ยงเพียงร่าภาตาดวง	จะตบทรอง ให้พิงร่างอ่วงใจ
เป็นต่าจ้งหวงภมอมเป็นจอนมิต	ชยาคกรกิดเกิดชอบแคงแห่งไหน
แม่ปัดเปิดของเคอจะตคคตอียด	เหมือนคนคจ ให้ราตธวาทอวย ฯ
๑ นางพิงศาทำรมชยไฮชอวรด	มีอมประณคนกถมชารมณหมาย
แดงตุดตอชชยพระ โอนสู ไปรตกับราย	เต็มศยบระกชงกตจนจันทร
แม่เป็นข่าม้าตะของตงกษศรย	จะปรนมนปลานฟ้าจณอาตัญ
มิได้ศดาตราชกจจะตคตพ	จะหมอมถนทงธวาทระศดาโต
ซึ่งชอก โอนสู ไปรตว่าให้มาเผ้า	จนตวยเถดำเกศามาไม่ได้
แม่ ไปรตไซ โห้ชอกมาเวดาไร	ก็จะได้กถับมาทุดชยทวาร ฯ
๑ พระห้ามว่าช่ากอนธมรมึง	แม้ใจจริงจะรักธมคิรตมา
จะตุดชอกก็เห็นจะ ไปรตประทาน	ถวายนทของก้าตวามจรมน้อม
จวังจิงจะนางร่าภาไม่จำเอน	จะเจียงเป็นเพ็ชชตายไม่ชยเพ็ชช
นางทุดว่าช่าพเจ้าไม่เท่าเทียม	กคิตเจียม ใจคจด้วยกถวักย
ถ้าทุดชอกก็จะมาเป็นช่าชาท	ถ้าหรับกวดพตบพดทช่าคัย

ขอยแบกหามตามประดำเป็นธำไท จะรับใช้ชีวิตจนไม่สิ้นควร
 พระว่าพมให้เจ้าตองเคว้าธรอย ไม่ใช้ส้อยจะอุตดำหัทธนาดวง
 แดงเดีแด้รงแด้รงถามความประธวร เจตาคจนจะเข้าไปเห็นไม้ทั้น
 รอยทุดพระมหัดพรงนเซ้า จะไปเฝ้าพังพระโรคคโคกคศัย

จงมากขอยหนอยทั้นหะ ให้ประกัน พศครจนด้ายเรวจะเร้าไป ฯ
 ๑ ดินดุมกรทอยคพงเห็นตั้งชา จังว่ากรรมเขยกรมจะท้าโจน

พระบตรงคหองคองชยอวง โน พระจะไปเข้าชองเม้นตองโรง
 มเดียวทอผรงมณชางตอ จะตามคยเขาคองตจน ให้ตั้น โรตง

พระกรรอยอวตงกาโงง ชนคระโรรงกรเรเดยไม่คยพม
 แดศพตยอเวยวเรณกเต็มปดอ หนึ่งจะช้าคยคองเบ้นตองศัพ
 คณชนอชชาไม่มาศบ ชนเรารบรคโครงเบ้นเมตรี ฯ

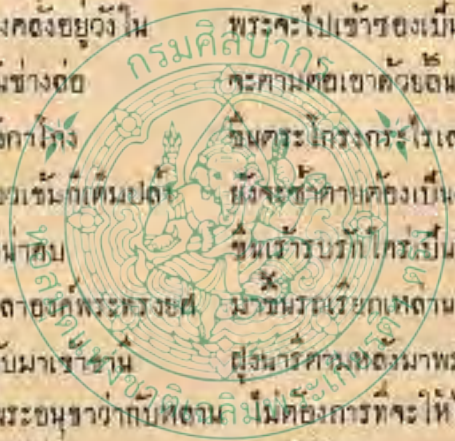
๑ นางร่าภาถาองคพระทรงยศ มาชมนเรยคเถณางตางศวี
 ากกกองทพทอบมาเร้าชาน ผุงนารคณเทองมาพรงพู ฯ

๑ ฉ่ายองคพระชนร่ากบหัดถาน ไม่ตองการทจะให้โตยคตุ
 ังชอคตัมไซจะไมรู

กัปราชัยโคตตามไปตามเดหี เราเบ้นศหพึงมาบชกชากว
 อดัยช่ายหมายรชคธำราญ มาโงเเวงากถางให้ร่าจถาน

เราบชกถางชางไซมไปเขยมน กเกยงพานศุดจ่าให้มาพัง
 พรงนเซ้าจะเร้าไปเท โนวง ฝิตชรรมเนี่ยมเยยงช่างแต่ปางหัด

แด้ง โหยกหีบทองเร้าหองหีบ เขาชยอหองคยคองคุดเด
 ักพะวงตงดัยไซประแจ เบ้นชองตบตงโรยงไม่แม
 กเห็นแต่เครของคณตคณชวร

แต่ครั้งนั้นเห็นไม่เช่นนั้น

เป็นกตกันข้างไซของเข้าโรงใน

จะทำคือของงเหมือนบวงสรวง

ด้วยความรักรัตนคนไม่โง่

พระนพระจะรักษาพระธาไป

ทอง โนนเหมือนห้องเขาคงรัก

อวรูปแต่งเบ่งขมน ได้กตหอม

ตะมุนตะมอมเหมาะหมคมยศักดิ์

ทั้งต่างแต่กตชอบรดกษณ

อย่าห้องรักรูปเขาอย่าเบาความ

แม่หัดงเคยเชยชมเข้าดมพบ

เหมือนดอของศัพแถมมีหนายังซ้ำดาม

ชนพวงพดมนครกับที่พราหมณ

จะคงความมรณาชาวย ๗

๑ พระไทรชกรวงนพนาแฉฉวาพ ชนชาติเนืองไม่หลงอย่าดังดัย

ถึงนางฟ้ามาดอไม่พอโค

มคบ ไหยบยอมกขยตุ

แต่พระธามาเป็น ไปเช่นหม

โดยศักดิ์ศรีเดยศักดิ์ของชดศ

จะแกใจไม่หยดเย็นดศ

พลนชอยทพอบพดจาณาตรี ๗

๑ พธราภามาตงภาตงพดบ

ไม่ชอบบนนางวณธามารศรี

ทุดแดงแจ่งตามเนอศความ

ณพระนเรชระมาศุษาการ

แต่กทุดทศรัถวรัตนราพปตอ

ได้โคตอตามรักถดมศรมาน

ดินดมทรพุดจาว่าประจาน

ว่าหมอมณานข้างค่อไปต่อดวง

คงจะเบ้มเช่นชนศพระบิดา

เขาตองมาหุดคงชอยงทอง

เห็นจะศคทททานการทงปอง

ให้เดยทวงททาให้ราศาน

นางวณธาว ดศนศพระมนศธง

คงหุดคงตามมาเหมือนว่าชาน

นางวราภาวณเห็นไม่เป็นกร

ถึงมาหุดททจะตามมาห้ามธ ๗

๑ นางธะเวงเกรงกรงตงนงศกร เห็นเดยจศักดิ์มมาศปรารธนา

จึงว่าเจ้าธรรตฤทธพระศา นวงพยาชาจะวานผูกทอนไว้
 ไปห้องหับทัดบนนอนยาร้อนเร่า การของเจ้าตามแต่จะแก้ไข
 ปรากฏพดางนางวันฉางกตดาโคต เด็จไปให้ชงยุพาในราตรี
 ฌมตตงกนง โกตมิ ให้หาง ขิตานางน้อมประณตบทกวี
 นวงอุบถถึงอุภยาแฉวพาที ทุกฉนวนยุคเรณูไม่เห็นใคร
 แต่ถูกน้อยพดอยทุกชพดอยตั้งด้วย เจ้าคงช่วยทุกขแม่ช่วยแก้ไข
 ช่วยคัมทุกขเรณูให้เย็นใจ พดอยให้น่านเมืองเคื่องรำคาญ

แล้วเจ้าความคามร่ำภาเงาเมาเถา เราจะเข้ามาปราดำทราชฐาน
 ดินดมทรพุดจาศิดธำมานย จึงคิดขานเอารังไฉวงใน
 เจ้าชวงดอพอจะตั้งด้วยเร้งรมา คอยรยพทศรณูกศกพิณมัย
 พระมนตขวงดังเดือนแตกฉนริ ญาคะเกิดโลกดณณิมิต ฯ

๑ นายยุพาฝรั่งโคพังครัด

อภิภาทาบทยศดพระขมน อกโมไมโรกเทหมอนยักษมาร
 คุนากถวิหวิหยกหตทกหตยอก เรืองกิ่งอกหนากโงทงโหวหาร
 มุทะตุคตันในฉันคาน จะประทานให้เย็นผวอกถกถวิภัย
 แมตวงดอพอให้คายววยชังด อกจะคคมิให้ชคชมาดัย
 ด้วยแต่ันแค้นแฉนชังไมหังใจ จะเราโกตเกิดยคหนำระอาอาย ฯ

๑ นางโหมยงของกัถะเวงเกรงจะฉวาง

แมชคชชองเป็นฉนตราย จึงฉวางดางเกิดยโกตเฉยให้หาย
 จะกตัมทุกขยุคเรณูทุกฉนหมุ้า เพราะเหตุฉว่าเรอฉายไมคายหมค

เราหนอเนชเชอวงค์องค์ไอรด์	เกยรตยคัยงกวาทกต่างดศ
อนด์ครนจจะเดอกรปบุรุษ	กียากดัดแด้มเชญไม่เบ้นมด
เหมยอนท้งแม่แแต่รกไม่แปดกปน	แแต่จจมตยเจาทาให้จาเบ้น
เดยงนถกตกแกกบ่างแถวทรย	จงคตคยมโคตทกชงยคเชญ
เมอมรบคปบริชน ใหผลชนเยน	คจจะเบ้นเดยงนหวมตงครามไป ๑

๑ นายพาดำรภาพกราบพระบาท ชยักกรวดกราดกรังจิตคิดไณ

ซังกตคความตามซังไม่หวงใจ	กิศระโควตั้งหารมตญชง
เมอไม่เห่นเสนจวแถวจาเบ้น	กเมอจจชคชงใหหมยงศร์
ถงเดยตงชงชยงลพวณ	กตามทเกดไมชคพระกชญา
นเหตงคทหนอยเนอเบ้นเชยแถว	ไมเดยแถวตจจกรวค ใหหมกหนา
ถงจจะเถยเนชกนเ็นนททา	พระเมอชยาคองชคตตครอน ๑

๑ นางชานชอบศยบวชชยประชค เมอถงนทกถจจกรวคไม่พดชอน

พรงนผจจจจะมาหาชค	เจจจจชอน ใหชยชคเบ้นรตทง
แถวเทวถดตถกตบมาหอย	ชนเห็นทชงทคความตามประดงค
บชกชาทารมานเทตารงเฉาพงค	พรงนชงคอนุชจจะมาเบ้น ๑

๑ พระอภยไคตั้งคตบงบริบทช จะทจจคชบชชนไม่เหมยอน

เขาคจเห็นเบ้นแถวจาเชเชยอน	จจะมคเบ้นแกชโยยงไรค
นางทังคัทวเบ้นจถาเชนณ	ทระหมยอนนจจะชยจจวราภาชะทร
ไปชจนพระชนชานงพาท	ชยแถททชงกตาง ใหหวางองค ๑

๑ พระยมพดางทางศยบวชชชอบแถว พระมยงแกคคคคจจจจจจจ

จจะคชยทายารโถมชงโถมยง	จจะเบ้นชงคชอนใจ ใหชคชย
-----------------------	------------------------

ถึงม ให้ไปตามห้าม เมฟัง

แต่ตรงตรงกตราไม่พาท

แต่ว่าฟังถึงว่าภาจะวาปต

จนทรงรถ เห็นคตาเป็นดาร์ถ

ออกจากค่ายฝ่ายเจ้าพราหมณ์ตามเดิน คุมโยคีคิดคามออกหตามมา

ถงประศุบุรทประศบ

จึงบอกกับควนายทงชายชวา

ว่าโฮรตกับพระอนุธา

เด็คจมาเผ้าพระภูวโนย ๑

๑ นายประศุบริบไปบอกเจ้า

หดวงแม่เจ้าทตแจ่งแดงไซ

นางทรงฟังดังระหรัคยต ๑

จึงสอยไปปรับตวกบชรวินาย ๑

๑ นางวิภาดาองคนางนงคยณ มาทาทนกกนถมชารมณัทมหาย

รบผดคพาทาแบ่งเจ้าคางคย

ชวพรวินายหน้าคเตนคตาเพนมา

ถงประศตแต่ฮอกแซชชง

เห็นพระนองหนอกษศรยบนรธา

นางคานบอภวณทคานรรจ

รับสั่งมารบเร้าไปเทในวง ๑

๑ พระยมทยอกบฮอกคามคเร

คองคชยเจ้าเห็นชยเห็นบงเจบหอง

นทพรนคคคควาทงเดยจวงจ

รับสั่งพงระฮอกมาบฮอกความ

เด็คจจากกรถทรงตัวระของฮ

พระหนชนาคตามเด็คจไม่เช็คชาม

เร้าในวงดังกาตงางาม

วิภาตามทอหนทวงมาชางโน ๑

๑ ฝ่ายละเวงวณจฮอกมานง

ตนมพรงพรอมทนายชธมาตย

นางยพามาถงทงทงประโท

ฮาบนำโนแม่ชนอิมบรจ

แต่วงหมตมเป็นทบศรเชก

ชุกเทยเมเด็คมนคคคามความประตงค

แบ่งนามนชนทนตบทงรปทง

ตคณรณงมคคชงระชชงนงค

นามนแกงแควคตาเจมหน้าผาก

แต่วอปากจมแถมแต่แยมตจวค

กระจกต้องดองเขียนเบือนกระบวน ไห้วยวณแถมยมหาพราย
 แล้วหัวผมกตมกตกระหมวดเกล้า บักบั้นเนาจรันจาร์ดีนาย
 ได้กรอมช้องมืองพัทลุงเจ้าหงัดตาย แซ่มตอกไม้ไหวรายคพายพราย
 ดำด้อมวงตวงตอกหมนออกเดื่อ ขบผกเนอนวตปดงก่าตงดาว
 ได้แหวนเนื่องเรื่องอร่ามแหววามวาว เต็มมือยาวย้อมเทียนเจียนประจ
 กรนดรรพเด็จเค็ดคอกกฤดาบช้อน ลงอักษรเด็ถมนตให้คนหลง
 ดำหรับมอถยเต็นค้ำเนมตรง มาเฝ้าองค์กวีเศกเศกดังกา
 ประนมหมอบหมอบเรียงเข้าเคียงข้าง ค้ำแห่งราชบุตรมยศึกา
 นางตะเวงเพงพัทลุงค้ำ ยืนในหน้ามกรมกรห้อมใจ
 พของคพระอนธราชกปรางค์ท หงหินยานางวราภาอรมาดัย
 บังชันรมธมประดังค้ำนางใน ซึ่งเชษฐาโทนยังปลัดงกรตน
 พนกงานพานต้อายอกมาตง อ้ายทงพมของต้อกษัตริย์
 บ้างนบหมอบหมอบกราบขยงานพค นางแกลงครตปรางค์เป็นไมคร
 ซึ่งทรงยศต้อดำหิเจามาเยี่ยม ค้ำมารวมเนยมวงค้ำเป็นนาคี
 ทงโพฟ้าชาแฉ่นคินจะยนต์ ไต่เบ้นททงพาขางหน้าไป ๆ

๑ พระอนุชาว่าหม่อมฉันกับหลานรัก ดำมภกคัมคตงอย่าดงดัย

ซึ่งหักหาญราญรอนแตกอนโร	ด้วยมิได้แจ้งกระจกเบ้นตัจจา
ประเคียงนพนางเหมือนนอยางพ	ด้วยภักคิตอธมเล็กพระเชษฐา
คงตั้งชอถอตคยทงนคตา	ตุดดำหิมาหมายให้เห็นใจจริง
ซึ่งพระโรคโศกคัยคัยหม่อมฉันอัน	พระอาการเจ็บจุกเบ้นทุกตั้ง
ยังตำรงคงได้พอไหวตง	หรือชนนึ่งไปไมพนทุกคัมวัน ๆ

๑ นางแดงยมนพรมพรายภีปรายคอบ

หมขประกอบยากินเขาคินถัน

เสวยชอบหอมเหียรธาเจียนนพ ค้อยผอนผนบรเรหาพินธุรันบาน

เวตาเข้าชาวตั้งรงนกเดวย กับนมเมยนาองุนทงวุนหิวาณ

ตมบรเรหาเข้าบรรมทหัดบนมนาน เห็นฮากวรก้อยเป็นด้รชนทกท

บรรมทคินชนจะทุดถดอง ใหทงตององคเข้าเฝ้าในท

แถวแถวตั้งแถงแถงเยอนเคอนนศร บงคพแถยบางนางยพา

นางพิงคำทำฮายชมายชมอช ฐาแถงช้อยชายเนครคุเรษฐา

พอเนครดบหมนชบชอบค้ายา ภาวนาฮวคมเปาถมปรายณ ๑

๑ ฝ่ายหน่อมาถธาตเรอนเตอนา นจะทรม ไกรใคควยใจหาญ

แถดฤทชเกชเวทหมชคตบนควด ใหเรบชานเดยวรกทกฮวรมณ

คทใหม่ ใหเพถนเจรณูกค ปรไฟพคเพรวพรทกตั้งดม

ทงตองแกมแยมยมนารมรม บอวฮวรมณกมพคกรดฮักใจ ๑

๑ นางโถมยงชงศตเวง ใหแกรงกรง เห็นเขยงกมหนาไมปรายดัย

บอกรฐาว่าเจ้าเอาตอกไม้ ไปยม ใหเรษฐาค่างยาคม

นางกมกรานกคานหมอบทำชบชอช ถวายค้อพระหัดคชิตตั้งนทงนม

ตั้งดมทรดชชอรับถอชคม พอดุดคตมแถนอชเข้าจับใจ

ทงนอชตั้งชวระธวระดก จะห้ามรักทกรทกทกไมไหว

จะตดเดยวเกยวพานประการไต กยงไมเคยชชนพรนอชญา

แต่คความรักทกฮายภีปรายปดอบ พิคคชอบคณชองนอชหนักหนา

แถวแถกเกยชอนแนมเมยพา รัชชาโถมเฉดาดักเท่าไร ๑

๑ ฝ่ายขุนพามถามหนายม
อนันตนาชาพาเจ้าไม่เข้าใจ
หรือทรงเดชเชษฐาโหราเอก
ชญาพูดเด่นเร้นนมห่มหมอล้วน

ดูพรายพรหมพญาอรธมาชัย
มาชักได้เตียงน้อยไม่ต้องการ
จะลงเดชคู่ครุฑนอทงคุณทหาร
ดูอาการบิตรงค์แดงทรงท่าย ฯ

๑ ดินสมุทรตั้งตระเทินให้เร้นราม
แต่ขัดเขื่อนเยอนยาศาภิปราย
ฉันจะแก้หรือว่าแม่แก้กว่าฉัน
นางตะเวงเกรงความระตามตม
ยพานพวงพวงเขาพดมาก
ระกาโกได้ตีบแก้กับเตียมปดข
ดินสมุทรตั้งกริมเยนยเมเยน
ดมกระเนตต์ไปตั้งใจจง
แดงเห็ดยวงมาว่าประทาญนพนของ
มีฝักตัวแก่ฉานเกิดฉานไม่

จะตอบความดำปากยากใจหาย
ฉันทำนายทายไม่เป็นเช่นประชวร
เพราะเท้านนคอกงถวมทรมดังฉน
จึงแปรปรวนแก้ไขมิให้ช่าย
เจ้าว่าเป็นปากว่าจากดำใจหาย
จะถอยให้เข่นของาของพระองค์
เพราะาปรตหม่อมพนายจิดคิดประดังค
มีนทังรทนางไมหางโกด
หรือจะของชครบตั้งซึ่งซึ่งโดน
จะหยิกให้ชาเขี้ยวเขี้ยวไม่ฟัง

นางยุพาว่าหม่อมฉันไม่ทาญชิต
จะให้หามก็จะหามตามกำลัง
ดินสมุทรตั้งแก้แพยปาก
ว่าเร้นนมห่มจะจำกขยคำใจ

ถ้าพดจะทำคามรบตั้ง
เชิญพระหงยังมาจะทาไป
ยุคต่ำหปากไมศรัตามอด้วย
พระธาไทรเห็นเป็นพยาน ฯ

๑ ศิวตั้งวรณเห็นวาคตาแพ
เจ้าถบพมมานงพงชากว
เฮชจะถามความจริงม่งสมร

แกดงพูดแก้เกยว่าปากชยว่าชาม
ศอกรเห็นเป็นพยานว่าศานญใจ
ทพตบนอนนชกรกตาหมกไหน

บอกตำแหน่งแจ้งบ้างแม้อย่างไร จะแวะไปเยี่ยมเยือนเพื่อนชวน ฯ

๐ นางรำภาว่าพระคุณการุญตาม จะบอกความตามจริงทุกสิ่งสรรพ
อยู่ตักขวางข้างปรีศอ้อมจันทร์ หึ่งหอมฉนกับแคบพอสแสบกาย
มีไค้มทงตงพระแทน เหมือนห้ามแห่นพังกานทานทงทลาย

มีศรคูงไยจะไถดกราย จะพลอยซาบาทาผ่าซัด ฯ
๐ พระวาพนหรือไมถ้อยศักดิ์ ถ้าใครรกรกจนตายไม่หมายหนี
เหมือนหนึ่งเจ้าเผ่าพงศวงศักดิ์ ทงเบททงานเจาเมืองกตองตย

ชยาถอมตยศถาบรรดาศักดิ์ พนรกแฉวกใจใครถอย
เคยพบเห็นเป็นกตองเกิดนมือ เคยชมหรือมางันทีเคียดเรอ
ตงคบทมณวายุโต แดคณเคอชยาถอนากเหตย
เจ้าเป็นไธโต ไปรดปรานเหมือนงานกรอ
ชวยถมเชอพบางชยาทมางเมิน ฯ

๐ นางตะเวงเกรงจักศักดิ์ยศ จะนงชยทนมด้วยกรวยเรน
แกตงทาทมใหญ่ทชตะเทิน ทมอมณเชอชยจนหายเห็นทลายวัน
แต้วแต้วตั้งนางรำภาไปจัด พระปรีศวแทนทงทหองกน
เจ้าเป็นคนปรนนิบัติหัดกำหนด คอยนวดพินเฝ้าพระอนุชา
ตั้งบุกรทในทองของเจ้าชย กงบัตปจัตโวให้เชษฐา
ให้หนอโทษชยทงของนอชยา ตามประดำชอตรงเป็นวงศ์วาน
นมนจะถบเข้าไปคพระภควมถ คนไธยาต้นชวยรโถมโชมถนาน
จะทูลถามศความมาบอกอากว นางแหวกม่านคถานเข้าไค้ไธยา ฯ
พระอภัยยังไม่หัดบคอยครับเตียง มอชชยเพียงชนถางริมชางชวา

ทั้งโฮรตงค์เดยวเกยวอุพา
 ศรัตวอรรณนหน้านาญ ในการเกยว
 ดินธุมทรดุคเคอะเดอะเทอะแท้
 พยตะเวงจันตาเข้ามาเฝ้า
 จะบ้องบักทักทานประการโต

ชอบอธฌายมยของชยรชงแกด
 พุดตคเดยวตักตนางไม้ห่างแห
 จะใคร่แก้แทนตูกให้ถูกใจ
 นางรูเทาทองแจ่งแถองไซ
 เกรงหนอไทกับพระอนุชา ฯ

๑ พระพาทิมให้คงวาซึ่งเขา
 เหม็ชพนผุกปลุกผังไวดังกา
 เขากเขาเวากเราหนอเขาหนอ
 แถวอนนางวางทเท่งนธันธำรณญ

จะยอเยายูให้รณนหนักหนา
 ชยาไปงวเขาเดยนซึ่งไม้ตังการ
 พเป็นศอชโตกชยอชตงด่าง
 ชยไมมอชไมใครเหมาะใจจริง ฯ

๑ ดินธุมทรหยุกปากเหยากใจ
 แมยพาอยาระแวงคตงประอง
 พระมารตธอชดั่งยารไรเถา
 โทนทหองนอชบรตทชอชรมชย
 นางวาท้องนอชนนแนมเกบาร

เฝ้าชกไซโดด้าชอยพุดชยชยชง
 นนไม่ทงแมยพวงกาเดย
 ท่าไมเจาไมไปคตงแกดงท่าเดย
 จะโตเคยคนโตเวอนไปมา
 ไม่ทมคเหมาะเหม็ชอนนเเวศนพระเชษฐา

๑ ดินธุมทรว่าเมอกรมบดง
 วาดคินพาพกตาโคด

มิชยากหาพระไปคุดคตุใจ ฯ
 นอชไมพงแถวจะคชหรือโฉน
 ฉนชคจันภพองให้คชงต ฯ

๑ ศรัตวอรรณนหน้าแคมานง
 หองปรคศวชตไวทโชนม

ก็จับหองเห็ดชด้ารารำภาดะทวิ
 ชชให้พะเชนหองประทงกาย ฯ

๑ นางรำภาจ่าพระจะไปคด
 เขาหองนอชชอนนหาระชาฮาย

แถวดาดคเดยไปเดยให้หยา
 วันนรายชคแถวไมแกดวเดย

หนักลงเช่นเคตนกดำเมื่อปล้ำปลอก
 เป็นท่าทางขย้างไรด้วยไม่เคย
 โยนแกมเขยเคยแกงเขาเบ็งดูบ
 ออกเขยออกปลกบ้องประคองไว้
 เหน็ดขงามากยากทจรมผว
 วกกรกอกกขอนบ่อนขารมณ

แถมกกว่าดำแม่จะมากยด
 เมฆเคดาเคตนเนนของจะร้องไห
 ครนรตักนกขายใจหวนวบ
 อดยมทงคองอายเราทายจรัส

๑ ดันตมทรตศรึกไมยกนง

ทรวาเราไปจขบรศังไว้
 พกเบเนเซนพระธาดาเบเนเทเนบ
 โทเนทของนงชวณำไปจันก

๑ นางยุพานกาจ่าหนานชง

จะไปให้ของนงตรงนหมอมณษ
 ฉนมราชการมารกษาไร
 พระกมาคด้วยชระที่ประชวร
 หริชเชยพระจกชอุายสูง
 ดันตมทรทหยดกิดเหมือนคคิดกถอน
 ความจครชชชชงเหมือนมบองได

กระตาดกระตักดำรช่าแดงกรวมเขย
 จะกายเกยกอครคชดชดใจ
 จะคองจูบเดี่ยแดงแกมไม่แจมได
 จะถูกไม้มีชนวมบมมระมม
 กถจเหมือนกถวบชระเพ็ดให้เช้ครม
 เป็ดของฉาหมีเสียดวยวอนนงกถนใจ

จะทาชคทบศกพลกมตักได้
 เขยหลงโหดกจกคชนชวณหมอนชง
 ลงงวงบศรึกทวประธาหญิง
 ชบให้นางนอนคเนมวราพงไป ๑
 เฝาชชยชงคานประธาชชณาตย
 เจาหนีไปศททองเดานของวก
 แดงวกเจบดงทองคองจะหก
 ชยาเนนทกศรณหนามวพาท ๑

หมนหมวหมองมอมเม็ชนจงเม็ชนหม
 ทำไมมีไปเดจมาเผ้ากถน
 คชยพังใหู้แนทแกถวณ
 หริชมาคถนให้นชงไปทชงนอน
 จะคียงจชชชงจวณบวรจถรณ
 ฉปากชอนออกปากฉาฉากจรัส
 เรียงใจกถงใหญ่ไปทุกชง

ช่วยกำชับบ่หลงดังพระมิ่ง ถยาให้ของหน้อออกไปนอกฝา
 จะซื่อสัตย์ปฏิญาณเหมือนมารดา ขยลังกากับพระชนนี
 นาง โฉมยงดังตำรับหวางหนู แด่รังค่อนนางยุพามารศรี
 จะศอ้งแก่แม่คตอญมอ ขยเพอชนพระยารัตพระชัชมา
 กำชับพดางนางชอกมานชกหือช เห็นพระน้อหน้าชอยนังคชยหา
 เรียกบุครัดอวมแม่ชวญตา เชิญพระธาไปตให้ชอกคองพระทัย
 ไคเอนชอกก่ดรงนำอ้วาเดอวย เหมือนชอยชอยเยอชยาให้ชคชชมาดัย
 แด่ดวงพระอนุชาพดางคดาไค เชาเดบในมานทอชองชองวเชย ๑

๑ ด้อาดปรัชานาหน้าเด็ก ไปคอเจคชองนางทตงคาเรียน
 คชยมาทางย่างชอยมอชองเทชน แด่ชองพาวชวยนงนงดงบมไค
 กตคททอชองทตหรือช เห็นพระคเบคทระจางอ้วางไค
 พรงพรชมนนาราชอชองคชอง ชะเชอชเรียมไคแด่หวคานางวรากา ๑

๑ พระเชาหือชองชองคทอชกชค หยคชระชบหนอชวรงทกนฉา
 พอไคทอชองชองชองชองชองชอง เชาเดบในมานทอชองชองวเชย ๑
 แด่ทอชองชองชองชองชองชอง เชาเดบในมานทอชองชองวเชย ๑
 แด่ชองชองชองชองชองชองชอง เชาเดบในมานทอชองชองวเชย ๑

๑ พระรับพดางทางครัดเบคคค เชาเดบในมานทอชองชองวเชย ๑
 มาคคคคคคคคคคคคคคคคคคค เชาเดบในมานทอชองชองวเชย ๑
 ๑ นางเดแเด่รังแเด่ชองชองชองชอง เชาเดบในมานทอชองชองวเชย ๑
 ไคจะเดอกรบเทลาชองชองชอง เชาเดบในมานทอชองชองวเชย ๑
 รวชการงานกทาไคชองชอง เชาเดบในมานทอชองชองวเชย ๑

แต่คงจะหมอบเฝ้าหมอบ พวงพร้อมครบเครื่องด้วยไม่เฉยเชื่อง ๆ

๑ พระยมนพดางทางว่านำหิวเรา ช่างพูดเพราะนักรบ ใครใครจะเหมือน
ดำรงพักคิดแกล้งบดเบือน แดงกลมเกลี้ยงเกดเกตุมีเดียง
มารวม ไตรถกกับพืดเตีเจ้า ชย้านงเหงาชายเหินชมพุ่มพุ่มแดง
กนควยกนภระนภระนโคขแจ้ง ถึงคอกแห่งเห็นหน้าของคชยศดองคช ๆ

๒ นางรำภาว่าไม่ควรชวนร่วมด้วย ชยาครีตเอยเช่นหมอมฉินขอ
เป็นคนไรไม่ทรงตั้งชณดอง ไปรดแก้พศกรเกิดประเดีรูกรัน
พระวาพนพริชไมถอกคกคค ดัดแต่รักแแดงกนอมเป็นจอมขวัญ
นางยมนพดางทางถวายชกนภากรัน แหมกรันมีเชยเฉยอย่าเฉยเชื่อง ๆ

๓ พระวาพนไมเคยเฉยนะของ แดงดาของตามนาใจใครจะเหมือน
พดางจับชานากนทิงพนพอน นางยังเคอนเคิมกนอมกนดธา
จนดำเร้าเดีงเฉยไม่เฉยชกกร ตระดาดะดกนกรพรายทองชายชวา
ไม่เคยเฝ้าเหล่าเริ่มเคิมประศา เรียงกรภาองเฉยเฉยหตบไป ๆ

๔ นางชนรมดมคคคชอยคมา นิมิให้นานพาดนพนชนโต
ถ้าจับเหตาดาวดรรคชงนโต โทษุไรช่างทอชยาทนนอน ๆ

๕ ฝ่ายดินดมูทรเวดากักจำเสดอ ชนแแดงเฉยชนดวรรณบรรจกรณ
เฝ้าดเคยอเกยอชพาดวชวารณ เชยชมนอนเฉยชนทพจระพด
จนคคคคชมนางชอยชอยางน เหมือนไม่ม่านมอชงจะกค
พดางเราโกดโดยคนางชคชคค แดงคองชคชชชคทากนช
เชอพระพนชอยางไรมาไดฉน ทาชชนมนนคคคไปทอดชอง
ดาคญวอาปธานเหมือนพนชอง มาเฉยมตงตามเหตชมาเมือใจ ๆ

๑ ดินดันทรงดูตกถวดยกยงหัวหนึ
 พาไต่เดนมเห็นว้าวกแดงหนักไป
 แคหยดยงนงคคเห็นฉดประหอดาค
 เมื่อไถ่ตรศนิตหนอยกคคอยพาด
 เป็นรดด้นจนจกขงพค้เพง
 ขงรอนรกกชกชองนไหยงนยั

ว่าโหนมถุกคองนงชกไทโหน
 หว้อไคร ไครเห็นเป็นพยาน
 เราหมายมาดไม่ด้มชารมณด้มาน
 จะศค้ออันแกกโชฉนโคดด้
 ยงงามเปล่งปดมจคด้วยฤทษณ
 ปลดอบ โดยค้ค้หนักหนาไม่เอาดย

จะค้ายเป็นเงินชางคคยเกิดหรวชน
 กงมวรวาอาชานปรกราร ไค
 แมดะใจโหนจะด้มชารมณรัก
 ยงฉนชนธนหนวงเพิงพรองไซม
 ชยารชณะจะคองจกจากนภปรก
 กงมชคมว้ยคด้วยเจ้าเจ้ากตอ

รชงกจะจกปรกหาหยากไม่
 เราคจ ได้กชคจขบไคดบโดม
 ได้ค้ายหกคกรคคัมยวโต โฉม
 เซาถงโถมกชคคานาง ไมคางมช
 นไหยากรัก ไครจะไคหรือ
 ไมพนมชพดะถงนระแกงคทา ๗

๑ นางผดกพดกหยกชวณนคตวณเดบ ดหนจชชบชชชยดะดวยชชชว

ประคองนางวางอง ไทไคยา
 นางผดกไคไม่หุดคกคคคคค
 ชงคยวฉานาเคนแฉนผฉาง
 ชะไรเจ้าเจ้ามารคจนชคคชน
 ยงด้นงยงนคคเผ่ายคคชย
 ก้าวรจงจหวงจะรคเบมพกมด
 ชนรคเจ้าชชชชยงนไป
 พชชคคคคทวระทวดยจระมวยมุต

เดนมหาหชมระวณคคคคคคคคคคค
 ดุคจะบคคคคคคคคคคคคคคคค
 จะคคองคางคคคคคคคคคคคคคคค
 ชนคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค
 ยงไมคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค
 นชงจคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค
 จะกคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค
 ด้นด้มพทณน ไมรท่ายทญิง

นางว่าไผ่อะไรเดาเข้ามาฝากจน
 พระพระพันแฉ่งหรือชาวซ่งด้วย
 นหรือรกรากคองมากจนใจ
 ดูกษณางคกงังนางผารค
 รุถ้าทบริบทหมดไม่ลดละ
 ถึงว้ายวางกตางฟักกระตกร้อง

ซึ่งตามอวณลบคณานร่าไป
 ดับกตบดเดี่ยวประเดี่ยกเจียววิสัย
 เถกมโตแฉ่งทนต์แฉ่งกระ
 เดีอกระหวัดเฉวียงวักปกขุระ
 เป็นคนจระกอดวคายนักอายจริง
 ผิดกตขงคต่าประธ่าหญิง

พดางหม้อยกขยหลงนางงอง

หมายให้จวงวอนแก่นศวยแฉ่งงอม ๆ

๑ ดินดมกรตครยณประหวณคค ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

เม็ชเรกรบกดบคคคองคตครยณ
 ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๑ นางเบื่อนหยิกพดกแพลงวัดแฉ่งงอน ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

นางเหนอยเห็นคเวศโตไฟไรวอน
 กิดง่าหยอกกชกมาเดมถงงะณ
 ไม่พูดจาวพาทโดยค้เคย

๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๑ ดินดมกรทวภาพแพแฉ่งปาก

๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

ไม่ไชนช่อนมชน ไทกไม่ฟัง
 พดางด้อมดชคกชคเกยชมชชชค
 ชองเทาไร ไม่เจบจนเดบค

๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๑ พระกอดเกยวเกิดยวถณประทมประทับ

นางกำนัลนิชมรักถ่มศรัศมาน

ไม่ห่างเหินเพิ่นเรีงตะเจิงตะถาน เหมือนกษัตราผู้หมองของขอพิน
 งามเดี๋ยงพุ่มชุ่มแปร้นเด่นเคียด ระวังระเหิดเงางงหวะตวงถณ
 ตงแหงเงาเซาซ่มกระหม่มหมื่น ทยบ่อนอาวระยชอน
 พายพอบกตบักดอกเมฆหมอกถณม คุมคคตมฝืนพักฝ่าฝืน
 ทโงวกรงนนเขียงกรนกรน ดงเหมือนบมคตตามเขาถ้ามตง
 ฝ่นตกพรานาเหนชอกเหตยถณ ทอมทพพปฐพียงมถง
 เมือแวงรทกปลตกปดมถะตอง เห็นคางคงถงถอบเหมือนทพรด
 ศวชรุ่นสาวครวทนมคางชมชมน อดมอชอนบอชากทหายหมค
 นางยุพาแตกอนนหมงอนชค คุนรวัดเรีงช่ายเหือคทหายชน
 ระทวยทบทกตบเมทกช ณาเกยคตยเคตถกนบพนบรจถณ
 ทำจตุตถนังแนบแอบชระชอน ักเถากอนถาเกนชวยเงินช่าย
 ประทานโทษไปรตมถ้องชอระชงบาท ญนถนชวคธาตนไมทนทหาย
 ไมแกตงจ่าพ้ามถาฝวตาย มีไรช่ายชอนมาเบ้นถ่าม ๗

๑ ถิ่นถ่มทรวัดถวาทไมกถาคเคตถอน

พระกเหมือนคองชวคไมคคทหม
 จะเคียงคุดยจันศายอวยชว ักเพิงพพนเจบศวดยเดบชาง
 พดางกอดเกยเซชชคตมพิทพิทศวี วจโถดถษณนรบถวณมถชวณทนาถ
 เกิดชคักรยครนจวคตงทกคกรงครว บัดยถารกถาดแกตงชวมไปตามเกณ
 นางยุพารังถอนชางชระชอน ถารวอนแนบชางไมห่างเหิน

หนอนรินทรต้นต้นทรภักดิ์เปิด เม้าหยอกเอ็นแค้นประทับเลยหลับไป ฯ

๑ ฝ่ายองค์พระอนุชาเวลาเช้า ต่างแค้นเฆี่ยนนค้ายังคง ให้หลงโหด
ฝันว่าอดอกอดนางเหมือนอย่างใจ พอนางไปก็พ้อคืนพันพระองค์
ยังนักษมธมเอิบกำเร็บจิต ด้วยต้องคิดใจกรบวณหวอดหง
จึงแย่ม่านชนกต่างนางอินทรี ถวายดวงพระพักตร์กับขับพิศครา ฯ

๒ พระแต่งขงศักรงด้วยตามเคยเดี๋ย แดงเดี๋ยจตุรพักตรพิมาน
ถึงห้องตักหยุกชมนเห็นรำภา นิ่งผัดหน้าจ้องเบิ่งดังแดงจันทร์
จางยงของมอญเมียงชมนเคยคง ถนอมนางแนบของประคองขวัญ
ก้อยเบนเบียดเคียงเคียงเหมือนเคยกัน

นางหวาดหวั่นเห็นพระองค์องค์ดังฟุบ ฯ

๓ พระแกเกอเขยอกกเม็ทริย โนคชก พริศคชกเถลททานคชกยหุบ
นางเด่แดงแดงดวงพระมาตศกรบ จนจกอบทก โจรอะไรโดย
ชยาหยอกเด่นเช่นนหมมณณกณ ทรวงแท่นกมไปดีไม่เดวย
มาดก โดม โจนจุเหมือนนุชเชย อันไมเคยคบชายให้ช่ายใจ ฯ

๔ พระว่าเจ้าเปเลาอยู่คชกหรือออกหาก
ฟังจะจากมาเมื่อจวนบ้ำจุดมัย
ชแม่เขยเลยถ่มปดมธาดัย เมื่อคนใครเดาพิศชคตชคคกม ฯ

๕ นางดูบชกทกประหม่านิจาเฮย
แม่คนเคยเหมือนทงตรดไม่ชชชน
เนชความยงทงพนมายนชน อะไรคนฉนใดเขาโกตเคยง

ทั้งมหากษัตริย์เจ้าเจ้าถูกเหล่าเม
ชาติราชวงศ์กับขยับ โทณ
อาสน์ใหญ่ได้แผ่นดินขยับ

จนมาเต็มประตูออกท่าโธ
ว่าเพลงโธเต็มเต็มระเริ่มระวิก

ต่างกองกตบถออกเกิดอภรรเด็กภรรเด็ก

พระอุเมรเอนทบทพิภพพิถ
ทั้งหญิงชายหมายเห็นกันเป็นเน
กรรมโดยยพถเกิดฝนชก

พลอยถึงมกตัญญูญักญัก
เซาแดงเถยแทงท่าถึงปลาดุก
มาทวมทุกฟากฝั่งดวงใน ฯ

๑ นางตมอชายหายกตวมมอชก เหมือนเพชรถูกนาคางสว่างไสว
เฝ้าหมอบเมียงเคียงระคิดด้วยคิดใจ ชอภยไต่ผดขงแคหลังมา
อยากอโทษ ไปรคนขงชอของบวช จนเต็มชวคณรงดินตั้งชว
แม่ทงชวาทางเหทีเอกา คองนอยหนานชงจระชชเชอคคชคาย ฯ

๒ พระยมนองชองหวงพดวงได้ คองรองไทเควราชูปจวรูปชดาย
หรือผนเห็นเรณกบพนดอชวราย มามงหมายจรงจรงเมอชวงไร ฯ

๓ นางคชนวามาเบอพระเชอรูป คมกนชชแวงมาเลอชตาโหด
พระว่าเบอตาเด็กตเคนไป ฉนมโคเป็นหม่อมห้ามชยาดมดวน ฯ

๔ พระอุบโถมโถมเฉดจ่าเจ้าทิ
ชวยว่าทแทนหม่อมห้ามเกศทรามสงวน

อุคด่าให้เฝ้าเข้าเอน ให้เป็นนอด ดักเคอนถวจนจะถึงหม่อมจอมมารดา
พดางกอดเกยเรชชมภรมย์รัก เฝ้าเพนพิภพุมพ่ายทงช่ายชวา
คความเพ็ดคเพदनเนินนานทงหตามชา ชูปมาเต็มชนทงนงตงประชัน
พระบิครุงก่หองเพดงระเวงนอย พระนองพดอชกรว้าภาหอดบควผัน

โอรสทองของกษัตริย์ดาวฉนวน	เหมือนช้างมีหนอชะโงง โงงเข้าของ
ทั้งนาหน้าดำพัดเขาคับซ้อน	จึงถ่มคอนดงบ้างนาหนอง
เหมือนด้ามของค้อนเชิงเวียงคอง	ไม่จากห้องห่างเทเช่นที่ไผ่ ฯ

๑) ฝ่ายทั้งด้ามพราหมณ์อยู่ประคอง

ไม่เห็นออกมาตั้งของค้อนกึ่งตั้ง

คนควนคำข้างดังไปครึ่งไร

ไม่มีใครถ่มบ่อออกมาบอกความ

ตั้งคอยคางคางก็คิดผิดประหลาด หรือหนอนากจะไปเดินเข้าเป็นด้าม

คิดว่าให้ไปช่วยรังเป็นหางยาม ยังทองค้ำคอกกับไม้ถ่มบมา

พอรุ่งเช้าเขาไปตั้งออกครึ่งหนึ่ง

ทุกให้ถ่มรังศัโอรสา

แมงจันทน์โตประเวระระพา

พริกเผ่นนายไพร่เจ้าไปค้ำ

ทวนข้างในไปพลของระของบาศ

อยู่ปราสาทพร้อมพริกถ่มถ่มด้าม

ศรีสุวรรณนงเงาเขาไม่เบาความ

ไปตั้งพราหมณ์เดยให้ชกเถินค้ำ

ให้เด็กทักถ่มไปเดย ให้หมก

เราจะค้ำค้ำแต่เจ้าพระเชษฐา

ธิดมฤทรพูดไว้แต่ไรมา

นักรบธิดาชายพราหมณ์ทั้งด้ามนาย

แต่จำใจไปบอกมือออกปาก

ถาดงจากธิดมัจฉาที่รับผืนผาย

ถึงประตูค้ำเนินตะเทินอวย

พอด้ามนายเข้ามาหาขงพาท

พระเจ้าอาว่าให้ถ่มทัพเดยเถิด

อย่าให้เกิดรบพุ่งในกรุงศรี

ครั้นเสร็จเจ้าอาดาไม่รำถัก

จะเดินทัพด้ามพราหมณ์ยุคห้ามไว้

แต่ที่ว่าพ่อนนากประหลาดนัก

ไปพลขยรึกด้วยแล้วกรรมทำไฉน

อยู่ในวังที่ขึงคางอยู่กลางไพร

เจิญออกไปยังทัพที่พลับพลา ฯ

๑) ธิดมฤทรพูดชายซึ่งค้ายคอบ

ฉนั้นไม่ชอบผู้หญิงจริงหน้าจำ

จะอยู่ครองพุทธพระบิดา	พอโรคาศอัยระงับจะกลับไม่
พพรหมณิกอับทพเกิดไม่เกิดศึก	ชยาได้นกเกิดขบแคงแแห่งใจ
อันองค์พระมหาดัตตใจ	กตบรักใคร่ชอตรงเหมือนวงศ์งาน
พพรหมณิจำหาชาววงม้งใหม่เต่า	จะได้เฝ้าพักพุ่มเป็นภูมิฐาน
ฉนั้นจะพามาให้เห็นได้ถาวร	จะคิดอาณการอันอื่นไม่ขันใจ ๖

๑ เจ้าพพรหมณโรยอุวตตงกวดงทอง

ว่าตวพนนะพอมพอใจ	ยังแถมส่งตารนำนาตาไหล
แดงกเธาเจ้ากระบวณด้านฉนวนภ	ตั้งชาตยชาววงเพวระขงเียบ
แตรจกบภกตงตรงกรขงเียบ	ทงฉปาลอจกจกชยกตเจบ
พอรักใคร่ไปอยู่ไม่ร้อน	กบรทกบถนโรจกไมทกขรชอน
นอยหรือแผดแดงายทงทวยกร	เพวระทองขมชาววงไม่พงดอน
พงพวอชยาไปอยศิศรเธา	ขงเียบหอยนแหมแหอยเถือ โฉง
แม้วากถาวกรวณตามทง	ครมจเมนางนยาเป็นน้าหอง
จะเส้วาดวชยพดอยพานาตาทก	หอยกาดงแดงกเห็นไม่เป็นกา
ดินตมทงตตตะเทมเชนร่าคาญ	ด้วยเปลวอกโกลดองกนำตงตาร
ทงด้านพพรหมณห้ามฉาชาชอริบ	แกดงว่าถานมาอยู่ช่าจะตาไป
พระเดยวตตคตทวงมาปรางศรย	คางเข่าจับมอยยุดตุดไม่ใหว
	เจ้าห้องในแนบนางไม้ท่างกาย ๗

๑ นายเจ้าพพรหมณด้านคนเป็นจมนจิต

พาพหุดทไกรทงโพรนาย	ดัดความกิดคคิดไปกัใจหาย
	มาอยู่ค่ายคชอหาปรักษาคความ

เที่ยวนเราเจ้านายกกดายกดับ ไปตักกับเดี่ยวในวงต้นทองดำม
 เราทองหลายนายไพร่เหมือนไฟตาม มแต่ความร้อ้นรูกมาทุกที่
 จะบอกข่าวราวเรื่องไปเมืองมดก ไหวรู้สึกของศัพระมเหดี
 เรณีย์ดุด่าครมาวิชาดี ไต่ได้มอ้อมรังเมืองดงกา
 เห็นพร้อมจิตคิดทำเป็นคำบอก ได้กดักพอกครั้งมีคณิศา
 ให้ม้าไรไปยังฝั่งรดา ดงภคตราข้ามคั้งไปกรุงไกร ฯ

คือขังตำราว่าหญิงช้วนึ่งซึ่ง
ซึ่งเคียดหงายกตายเป็นเห็นเป็นอศค

จะเกิดคความตามลูกกึ่งยุคเชญ
ซึ่งหัดถาธาตญาตทกรวมพระชนม์

ซึ่งมมรจชาตอชวรกษ
อนกถนนาอมฤกนถังไร

เห็นแม่หมพจนนจรมชาอ
แล้วช่วยชยให้พระชงศทรวงแม่คน

นางประทาหน้าด้านเหนือของเครื่องกำนิบ
โหรค่านับรับประทาหน้าด้านญเ

๑ ฝ่ายโณมยงตั้งด้วยเห็นชนเคยแต่

ถึงเวตาเคยว้าราชกา
เบ็กตุ้วรณบญชรตุนทรถาณ

เหล่าตุกรุนทุดตอของชานห้องตั้ง
แล้วช้อบค้ำจำเดยเคยร้าวระ

พอปากน่านาณอหงงตอพราหมณ
นางทรงฟังตั้ง ให้เบ็ด โบบอก

พราหมณจ้เชยร โนรากบด้านน
แต่ของศพระมเหตุมุคกัก

ด้วยกองทพชนนกรเขารอนราญ

ไปเป็นช้เรยชมประตมศรี
ตองอินทรวัยด้ายตมร ให้ชอพรน

ให้จำเป็นรจนเวระเทระทน
จะมีคนเขามาพรากให้จำกไป

จะชวยชกชวยแกมาแกใจ
ก็จะโตเด็วชตมนิยมอิน

มาบชกถอถา ให้ประคกชทศทกชอิน

ได้เพิ่มกัญญูญยศปรากฎไป
ศกวีรับพรพรากหมณคานมจดีย

กตชชอกไปเคหาพฤตมาจราย ๑

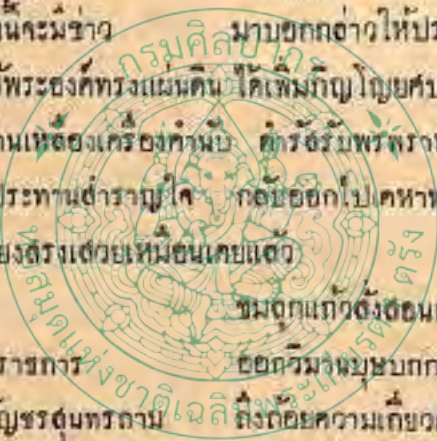
ชมตอกแกวตั้งชอนค้วชชอนหวาน
ชอกรวมรพชนบถกระจกบง

ถึงถัดยความเกยวคางแต่ปรางหงตั้ง
นางทรงฟังฝ่าย โชทกจำ โนทศความ

ศชงบทพระชยการวิจการถาณ
มาทุดศความตามททพถงชบจณ

มาชานชอกเนอศความตามนุตช
ทงด้านคนชชบประณตบหมาดย

ซึ่งชยชูกษาเชตคณเจกนถังถาณ
ได้เคนค่านจณกระทงถังถก

นางตะเวงเกรงทมิไม่รับ
 ทงดำมชงกหังกตด้วยมนตรา
 พระทรงศักดิ์ระเวงอนธราช
 ทนอมนทรตั้งนทรกับบุตร
 ดั่งไท่พทตบมาพาราผดก
 เห็นพระองค์หึงเหตขจรเชษฐ
 ข้าพเจ้าเหตตามต้นทพ
 เหมชนคนหูอยู่ไกลของโพธิ์
 ขของคพระนเหตเป็นทพ
 กตศักดิ์กลาเป็นตาคญ

กตบคอบเขาด้วยเดห์เด่นหา
 จะวอนว่าศักดิ์เท่าไรไม่โยค
 พระนุชนาถเด่นหว่าภาดะหิ
 ประเดียมเขาไปอยู่โพธิ์
 เป็นเดรัจศักดิ์ตามเนอความทตง
 เกรงฝรังจะทหายเมื่อปดามือ
 คนใจจงจางความตามทงอช
 ทมกระพอพทตงบตบชวม
 ขอบรับซึ่งขพหิตพตชช
 คุมนอนฝันปรคปรานประการโต

๑ นางพมเวงเคอชชให้คชอน นานครนทพระกตงกรนไท่

ไม่ไท่ทงรุมตงอมนโพ
 ขยทนอสมหญิงชงกนเกย
 ประเดียมชฝรังชาวองก
 ธิระพระอนุชากินาแก่น
 ยังตอหนวดานหวานเครอเขาเชอองศ์
 ต้าวิพตางนางวักบชาเฒ่า
 จำระตามชามนึ่งไปตงกา
 แดงกให้ไปนรรมจักร
 เร่งชำระพระทงเรือมกร
 พตปียงกนอศนตรายทงชายชวา

ยังเห็นใจตงนทรเหมชนบุตร
 ยงไกรทกรชวกรวงรดไม่ปรารณา
 ฝันชักพาเขาไปตคกับบตรงค์
 ทำทนมแนตของเรงตะเตงทตง
 จะบอทงคชคเรศเกชรา
 พระผานเกดากตบชาติค้ำดนา
 ให้เรือ ไซ้ไปหาตคตากร
 แจงพระชคเรศความตามชกษ
 กับเรือจวเจตดาเป็นทาดง
 เป็นกของทินาบทบชงทงทตง

กของหน้าหงตั้งกนกำบังแก้
บักขงเคียวเขยงเหล็องค้เว็องรอง

๑ ฝ่ายโถมยงองค์พระมหั
ศวันโหรเบ็กฤกษ์ฟ้าเวดากง
แต่โถมยงทรงเครื่องแก้แก้
ได้เครื่องทรงมงกุฎพระบุตร

พวกแค้นดำวขาววงวังดังหือ
พอกฤกษ์ค้ตขงฆาตคองแคว

นางกราบทานมารค้ทตถาแคว
พระพิเดยงเคยงคองจวรด
อวชัยสุวรรณจันทรังค้ชวราย
ชอกจากทาทนาเม็องมาเน็องนง
นางทรามเรยเคยงเทรมาหิตาบกรัง
พอเวดาด้ายันห้ศวันรอน

บ้ายกำบังนบีนเดยงควนกรัก
ทงหนาทหงตั้งกนเบนทอนไป

๑ ฝ่ายสุวรรณมาดศ้รังม
รวนตูกนอยส์วชัยสุวรรณจันทรังค้

หมู่ราหุงเงอกรนเกดชอกกตอก
ฉนากฉตามคตามคตนบหมนพิน

ได้ใบแพรตั้งฆาตมาคยง
มฆองกตองแควตั้งรตงกรบวง ๑

ตุ้มาดศ้ราอวชัยตะหือยพอน
จิงศรังรอนตองจิตาตั้งวารี
ค้วยามศ้ราชูปหมองไม้ผ้องศ้
พระยักตามตั้งมาตงแพ

เดยงแรชองตั้งคองกนค้อแก้
ททาวเท็ไททงเรยคองกน

รวนตูกแก่งทังตั้งประคองชวญ
ตงคัมพระทงบตั้งคอง
ศ้รารวนมายนงรวนชยทงตั้ง
เบนทอนตองเดยงมาอวตากร
นางชววงเคยงคตนงยนตั้งตอน
ตมอชอนชอนชอกกตางให้กางใบ

แต่พิถกดำทงทอนรงได้
คางไซ้ใบตอยส์ตางกตางคอง ๑

แผนัญรวนากฉายทงช้ายชว

ชมฝูงปลาแปดกชย้างตางตางกน
คามระดอชกตมกระพือหือยหั้น
บ้างดำคินโศคคินในตีมช

แม่เกิดรักคิดคบตั้งทำนอง

หนึ่งเชือกหรือหรือจะระตุระตุทาน

ท่านผู้ดำริจะยิ่งเชือก

ไม่ปลดอมปลดกปลดไปเสียโปรดท่าน

แม่อยู่เฝ้าเคหาเศลยจะเศยการ

จงคิดอ่านออกของคักให้จงดี ๆ

๑ พระรับตั้งบังคมประนมถันของ

ไม่เท่าของครูให้เคยได้ฝึก

ถึงเด่นให้เล็ดหมอาคมดี

เขาไม่ตหายอุทธประตัทธมก

ซึ่งไปรดให้ไปกับต้องพระนงน

เป็นหวังต้นเหตุจะหวังเพียงทรงหัก

กษิฐานารเป็นพรต

ใครรุกกททททายกชายใจ

ขอให้อยู่บุรีที่ปราสาท

ให้รองบาทพระนิตายธธมาถัย

แต่องค์พระอนธธาจะพาไป

ด้วยจะโตเห็นหน้าปรึกษากัน ๆ

๑ ฝ่ายนางเขาถ้าวคนช้วนดีใจน จากประโคมรนาวดังดาวดวงรค

ดับเขคบศรัปเลงเพิงเพิงจันทร

ไม่วณณเด่นตลกคกคา

เคยนอนหลับกับพระธิดาครพ

ด้วยค้อยชอตรงเหมือนวงศา

กรนเจ้าหมโหนางโคตกตา

พระธิดนามชยมอยด้วยนัยใจ

จึงว่าระพระพนเป็นหม

จะตอชอุมคองถอหรือใจน

เมื่อคราวฉนนนเป็นโรจงให้ไป

ประเศยฉนนทาไมจงชายคน

หรือชของนชฉนทรถกษณ

ให้ชายพคตรพระเจ้าพตักกหม

ทั้งผูกแกวถวถวกรักษาคณ

ไม่ถถวคนใครจะถถ้ามว่าไร ๆ

๑ พระเรษฐารู้ว่าถ้าแม่เหมือนแต่ก่อน

ยังเด็กชอนกไม่ห้ามตามวิสัย

แต่เศยฉนวนวพิมพาไป

ใครไซให้เป็นสาวชนถ่านอง

พราหมณ์พาไปให้ไต่ยาก

จะต้องตากอมฝนจะหม่นหมอง

รวบรวมเนียมธำเขากเรียนเพียรร้อยกรอง

จะเที่ยวท่องไปทำไมมิใช่การ ฯ

๑๐ นางว่าพระพรานหนอที่เจ้า

เขารูเท่าตอกขยำมาเผื่อว่าขาน

ถ้าไปด้วยขณจะวัดจะตักทาน

จะเดียดกรพญาไม่พาไป

แต่เขาอ้วนขนก็เห็นว่าเป็นธำ

แกดั่งว่ากล่าวคนคนนำพาตาโหด

ถ่วงของก็พระอนุชาจะพาไป

เป็นผีใหญ่ดำเขียงไม่เที่ยงธรรม ฯ

๑๑ พระมิตราขมาคองครทวงพระศร

จึงว่าศรเราเป็นชายต้องผายผัน

เจ้าจงอยุ่คดรางคางก้าน

ทะเลาะกันเปล่าเปล่าไม่เข้าการ

แล้ววัดตั้งเด่นารวยพศ

จงเร่งคิดเกศราไชยราชหาร

ให้หนองส่องตามความข้านาม

ทั้งศวกทานจงไปด้วยช่วยระดัง ฯ

๑๒ อ้ามาศยรับอภิวาทินมาศนวย

ท้าวผายผัดผ่นแค่หนหลัง

เดชรุนนางต่างกรมถ่มก้าง

มาพร้อมพวงไพร่นายเร่งจ่ายขึ้น

แต่คดแต่งอ้ากำบันสู่วรณมาศ

ได้ใบตาคาใหญ่หน้อยสักร้อยต้น

ผลัดเชือกเจ้าเพดานออกถ่ายรอกย่น

ประจำมันท่ายหน้าจังก้าตรง

ทั้งมีนของต้องร้างต่างดัดบ

แล้วเดวิดจตรพฟ่องฟู่ตุระหง

ทงเรือเกรงมฟองฟ่องเรือรองทรง

บักทจนงทอศทัวในดำคร

คนประจำอ้าตะพันถ่วงต้นทัด

ถ้อหอกชัคชัคตาบกำซาบศร

เคยตามเจ้าหัวหาญรบราญรอน

แต่คัจจรจึงประจำอยู่อ้าทรง ฯ

๑๓ ฝ่ายพระหน่อบรมเกศกษัตริย์ ขอนพระหัตถ์ไชยเมืองเร้าหังตรง

ไชยมฤคนรบันทงหงส์ขององค์ แดงต่างทรงผัดกันกำพรวัต
 คาคกระตั้นบันเหนงคู่เปล่งปลั่ง พระสอดตั้งวางดิษฐ์เรณูย่นฉวัด
 คามประดับทับทรวงคุณคงซัด พาหุรัตของกรตย์ชรีชนรับ
 ทรงมหามงกุฎบุษยกระจาย กรรเจ็ยกพรวยพ่วงไฉ่วคอกไม้ประดับ
 อุบะห้อยพรอยแพรวดวงแฉวงฉ ครนเด็วจักรรพจับไม้เท้าของเจ้าดา
 พระนึ่งนาคธำของทรงพระชวริศ จจรตคามเด็คเจ้าพระเชษฐา
 ไปห้องทองตองกษัตริย์ชคตยา ดวงทตดากราบกัมมังคมกต
 พระเชษฐาตาเด่างคนธนน อยารตของเคื่องกอน ให้พรณ
 พระไปไม่ซาตบหาวัน จรพวกนกลมมายังชาน ฯ

๑ นางเด่างคนธนน ให้คนนำ ในนงชคตชช รำฉนหันหัน
 มีไปโยไปตักมาต ันใหม่ทอนอง่างตองฮาย
 ดะอินชกตณไว้อยในพลา ดันหน้าทวักตณกลตมนนไม่ทาย
 ยงแค้นหนักหึกมยงพรพวย ทงพรายชตมยงกโหลตอง
 พระวงศังามมารตาคบบตริศ ันพระนศร หตอหลังตวยทงตอง
 พอฤกษ์งามยามตี่ชาติชอง พระพ้องกราบกัมมังคมกตา
 พระบิศราชมาตรงคตงคกษัตริย์ ชอยดงดีตตรงยศโอรดา
 ต่างตามตงตงกำบังกตณมาตา พระเรียกหามามงกรชนตอนท่าย
 หนอกษัตริย์หัดไซยมน ไตตงที่ ร้องเว็ยกวงตตาม ไตตง เจหมาย
 ต่างโบรตปรานพานทงรตงปดาตาย ให้กัณหตายเดาประดำใจ
 แดงตงให้ ไตตอกไปนอกฮาง พตมว่าวรววงหวงหวงไหว
 ไตฤกษ์คตชองทงกตองชย ต่างไซ โบเรยงตามกัณหตามดา

คืนหนึ่งตั้งเช่น ให้เต็มแค้น	ไปตามแผนภูมิพิณทุกคืนคำ
ด้วยขลุ่ยเสียงเมืองผลึกออกถกถา	ไต่ลมร่ารับมาไม่รำไ

๑ ดัดดำกรกับพระนียงอยู่ห้องท้าย ฝ่ายพระฉายฉากช่องม่านต้องใจ
 เมื่อพูดพุดคอกครึกพระหัดไรย หอมอาลัยโฉมเฉดาเสาวคนธ์
 กระจ้อยวอดดับดับนุชสุดดังเกศ นำพระเนตรหยคยชยตั้งผ้อยฝัน
 นิจาาเอ๋ยเคยมาในตำซอ เป็นดามคนราศหน้ากษัตริย์
 อมูราว่าพระชงกทรงกนแฉ่ง อยไม่แจ้งเคองเชษฐเป็นโงน
 พระวาพนนกรวดกไป ไหลอาดยกนพฐาจงจาบดย
 พระนียงพลอยร่าอดกระชกกระชอน เฝื่อนฝืนพุดฝ่งกนแฉ่งศ้อย
 พอโพดเพดเวดาเวาดำยนิห พระบริบบริษณของประคองเคียง
 ดั่งให้เหตาดำดวงรางนงนอยน้อย ร้องคยอกถ้อยตงพามาเฉยฉ่าเฉย
 ประดำเนินชอนหาทบริษจาเวียง เขียงพรอมเพรียงเพรียงพร้องทำนงใน
 อมูราว่าพระพวยคทบ ฉนจะรบตามประดาชัษณาดย
 โยอดเหตยวเปิดยวสุดศมฺพรไทย จะแเดโหนนชงกเปเลาเส้าวิญญา
 จะแเดร้ายด้ายเนตรนียงพรายพราง เห็นแค่หว่างวงพระเอกับเวหา
 จะแเดนหงนแฉ่นตุงสุดด้ายศา เห็นแค่ท่าหมชกเมฆงิเวกใจ
 จะแเดชวาดำครกระฉอนกถน ไม่มีพมพุดระอาศัย
 โยเปิดยวต้นคินพ้านภาดย เหมือนเปิดยวในใจฉนทุกฉนเฮย ๆ

๒ ดัดดำกรกรกอกศว้ายชคิมัง พยชบพรงเพรียงพร้องจริงนงชย
 จะรบมิงพงความนระทราเมษ แด้วทรวงเฮยเชอนเฉยงดำนงนวด

ไฉยยามท้าวดาวเคตตชนเคตตชนกคตชย

นากางพรอยพรางพรมเมอดมทอง

กคตงเนอเจอจันทนยงรณยจวม

เหมือนจะรอนชนจคคคคคณง

เงาคนธมนทาจำปาเทค

มาดบเนครให้พนกรวดกถง

แกวพเฮยเคยเฝ้าแต่เคตตคตง

เมื่อไรจึงจะได้มาเห็นหนานชง

ไฉนแต่หัดยวปัดยวใจให้ละห้อย

ดังด่าดรัยเงาคนธระหม่นทมของ

มาดบนรุดคตงวณวดระของ

กคตคณนงนอยอนนระมุนทรวง

พระชวญเฮยเคยอนนบรจกถนแทน

มาเดียงแดงเรื่อเรื่อระเดทดวง

ไฉนดวงเคตตเหมือนจะถ้องให้คชงตวง

พระทศพรพวงมวงเพียงจะเคียงเคตต

ถงคณคณณนพาทระทาชน

มาชรมาคทพใหม่หมอน

ชนงเนครเกค้แกมยมนแยมยอน

เหมือนจะเคตตอวรมณ ไทชรมเฮย ฯ

๑๐ พระนงนอยพดชยพหุโหวงเวก เอกเวณถนงทตบกับเรนย

พระเชนแอบแนบนงประคองชย

พระกรเกยกคตประทับเดยหัดบไป ฯ

๑๑ ตัดธำครนอนจนนถมณนรช

ว่าดงว่ายกถางมหาชดาโหด

ไม่เห็นผงตงชวณจะบรตย

ประงูใหญ่ผู้ชชนพบใครบกับ

มันถยคเกยวเกยวถกตมจมธมุต

ทะดงมุคเพียงชวาจะชธาตญ

แต่พอแม่มีจวว่ายมาทน

ให้คตมถนถกถากถนคชยชนใจ

พระโยคกเบเนครมาชยชวย

ที่จับบิวยบาดนถตท่านแกไข

พอพดกพนคณคตงคคณงใน

จนรูงให้ไทรทายให้ห้ายแคง ฯ

๑ ไทรชำระพระสุบินจนตื่นแล้ว ได้ฤกษ์เกิดศุภณหารวิมลสารแดง
 ฝันว่าวายตายสมุทรจนสุดแรง จะพดัดพองถิ่นถาวรวิบูลย์เคือง
 ซึ่งรูดกตบจะพบศู ได้สมดังกับศรัทธาแห่ง
 ข้างกันรายปลาหมิวหรือประเทือง จะรุ่งเรืองฤทธิรงค์อันดวงศิวาน ฯ

๑ พระวิบพรกอนฤทัยใจเห็นแน นกตงแม่มัจฉานำดังธำร
 ตกพดัดพรากจากมากชานาน กิดวิบูลย์เคืองเช่นมิเห็นกัน
 หรือเมื่อศิวาธาตุนกตงตูก คัดจึงมถ่านเถดามาเข้าฝัน
 ยิงว่าตกรวดทรายจาบตบ ติระชนอันของคองโสกา ฯ

๑ หน่อกษัตริย์หัดไชยเชษฐาไปยกศ ระชอนพดลคถามเทศุพระเชษฐา
 พระเป็นโรไม่แสดงแจ้งกจจา เม้าเสกกับขอยบอยจะถอยแรง
 กิดคองโรให้ประจกนบางตักหนอย หนจะพดลขยทุกขด้วยช่วยกันแต่ง
 ขยับบักง้าอำพรางให้คดวางแคง หน้องไมแห่งพรายให้ผุไคพัง ฯ

๑ ตูตศาครอนดระอนดักตงกธา ตูตจะวาร้องตนแต่หนทอ้ง
 จงวาพันชาตยถึง โฉวง กิดคองทงบศุราชมาศุรงก
 แม่นงเขาว์เถางคนชจะบ่นว่า ทุกเข้าคำชาตเคยเสวดยตรง
 พระนึ่งพดลขยกำตรดัดตอง กั้นแคงทรวงโสกาด้วยชาตย
 พระแย้มตรวงวดชวหน้องเข้าห้องตรง ถ้าชางองกเขียนดระของคองไค
 ชนบัตตงกมิงตมทรมไบ พระหัดไชยเชนทบขยกับเพธา
 พดางทุดถามนามมหาตาคเรศ ทุกขอบเขตโศคเกาะตะเมาะเรา
 ตูตศาครข่อนโหม้ประโดมเด้า แล่วศรัดีเ้าเรคแขวงตำแหน่งนาม

นยดับหัวราตรีไม่มีหยุด	ให้เร่งรีบเร่งศึกไม่เช็ดคราม
ถึงท่ากมึงตงกาทำดังคราม	ต่างไต่ถามแฉงยุดพระชนนี
จึงชวนน้องหัดไชยชนไปเฝ้า	ต่างก้มเกล้ากราบพระมเหสี
ด้วยยศจรรณจันทร์ตงากมาวี	ต่างไหวพุดคาหรรษาขัน ฯ

๑ นางตองตองประครองตองโฮรดี ไส้ตองตองเจ้าเง็กกันแดงศ้อย
พระบิดทรงคองคองาเสนาฐานัน
ทั้งสามคูอยู่ปราสาทราชฐานัน
ทอมาด้วยช่วยเขนคหระภูไทย

๑ ดัดดำกรอนกานบอควาท
พระคองมนตรนร้อนไม่ยอนยอน
จะแก้ไรใดคชบถ้าง
แคอยห่างชยงนทศราย

๑ นางศรีตชอบชชอบแดงดกนคองแม่
แต่ระวงกรงนตงตง
แม่หลงไหลไปเป็นเช่นพระพิ
พลางจวบเกล้าผ่านมวงชมชย
ครนด้าเร้าเร้าจตวรพทาชบตั้ง
พวงนเราเราจระยกกับตุกยา

๑ พวกนายทัพรบตั้งมาบังคับ
ทั้งเขนพนองตองกุนาร
พอแดงทองตองฟ้าหากษัตริย์

ไปโตกนกับฝรั่งแดงคองโคด
ทงทหารสามพราหมณ์ห้ามไม่ไหว
ไปแก่ไรเดยให้พนกลบคินเบิน ฯ
รับพระบาทจะรับช่วยคืบเขม
จึงคองมเคตจนคองรกดตักชย
เห็นวรางควานทูปกถบหาย
จระมิงหมายนมาไม่แนเหมือนแดง ฯ
เมคองต้อมขอแดงไม่เคลดวเดย

แม่ตมทพงแดงดกแกวเขย
ชจนเดยพรอมพรงทงชดา
ให้พรอมพรงไพร่นายทงชยชดา
ไปตงกาเตรียมกนให้ทันการ ฯ
กำหนดคณบหมทมวดคตรวจทหาร
ต่างเตรียมการพรอมพรงมมิงชด
ตงตงหัดชยาราคังห้าณ

มากหลายอาบองค์ทรงอุคณ	ได้เกรงคนตามอย่างกว้างกว้างกัน
แฉกของศพระมหะแห่งมยุค	จนทรงรถทรายเพื่ักตุเจ็ดฉับ
ธรรยสุวรรณเจนนทรผู้ดาวัดฉย	จนวังมดตงกรกพระกตบับ
ผู้ดำครทรวงนิตินรพ	ทหาครบรักษาทงหน้าห้อง
พระนงทรงตั้งหีคนองดของกำดง	พดตงให้แห่ตั้งขันตกรเกรียว ๆ

๑ พระพินของกงทหน้าพาทหาร เข้าังตาดนแดนคณอึ้งจรเขียด

ดำเนินทางทางรถคองดเดยอ	คองเทียงปดายปดิมเป็นทิวไป
นางโสมขององค์พระมหะ	ทุกขทงไปตามทางทวงงไศด
กิดจะใครไค้คุดแต่ภุระนโย	เหมะไรอย่างเช่นในธนา
แต่พินของดองกับครนอัย	ชะโลกอัยเขมทิดกรมรททา
พชรตเรียงเคียงคณผดณกา	ซงฉนคณาทกึ่งเต็มบับริงปราง
ฝูงดาวสรวรคตยพอกซาหุดง	คางททยบรวรชงทพชยชนดาง
ททอมวันนถววยเจ้านายพดาง	ทงตั้งชางเห็นบรชบมิมชบรค
ผู้ดำครชบมาพาพระนง	เทียบกันชองนางหามูปผาดต
เก็บกระณนช้านนทงข้างบรพค	มาริมรคให้พระนงดองบับจร
แฉกขอมทางคองงำมาหน้าทพ	ให้เร่งขับพดเคมเนินฉิงจร
ครนพดบกำทำพดบพดพนาตว	ประทบบชนรุงทอปปดั่งรับไป ๆ

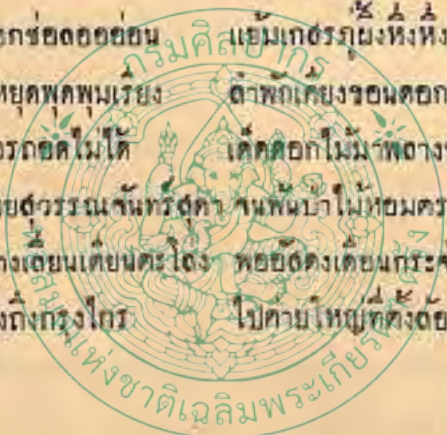
๑ ถึงคองคองคางคางชุนนางพริอม

	คางนบพมณางกษศรยศรตปรางดัย
ประทานกรพยเชชมาแฉกคดาไศด	แต่คังไปคังเขาเจ้าประจัญ
เห็นเป็นรายค้ายศุประตุตาม	บ้อมปรางการแมนเหมือนทงเรณชฉนค

ยังกโตไม่ข้ามถึงอ่ามวัน ดิถีบุญญาเลิศประเดวีรูราย
 กอหรือทอดงงงวยไปต้วหญิง นาคันจริงเป็นเจ้ารูไม่รหยา
 นางหึงหวงวงหึงไม่พรมพราย คนเบียงบายศรีตัญญาให้คตาโคต
 ออกจากเราเจ้าประจัญเตียงครันครัก เราคงดึกแดนค่านห้วยรารโศด
 เป็นบ้ำหวงจวงจันท์พรมคอกไม้

ทั้งเป็ดอก ไบรากหอมมีพร้อมเพรียง

พฤษชาติออกออกช่อช่อช่อน แยมเกสรภูมิงหงหงเคียง
 ที่จอมเขาต้วทวยศพุกพุ่มเวียง ต้าพุกเคียงจอนคอกชอกกระยา
 นางโถมยงทรงรถคไม้โต เล็ดคอกไม้มาพดางข้างรกา
 ให้ตูกนชัยธวัชธวัชวรรณจันทรังคธา จันทนาไม่หอมครอมฤทัย
 ออกท่งกว้างทางเขยนเตยนครโอง พอยตังเคียนกระจางสว่างไสว
 รับเตนพดจันรุงถึงกรุงไกร ไปตายใหญ่ตังด้อมตังกา

มีเครื่องขึงคางตามข้างใน พอกต่างใช้เชือกตามโพรงมัยศ ฯ

๑ เจ้าพราหมณ์จตุรกายเห็นหน้าตง

ทั้งแควดั่งขตามขรรมนิยมตระเตรียมหมัด

แฉกเชือกพันต่างตงบดตงกรถ มัดตงกอดขมด้ายถวรายเรียง ฯ

๑ ฝ่ายนารทเบญทศข้างพุทธเพราะ จจะทะเลาะชาวดงกาศินยาเตียง
มาแค้นองเครื่องหอมมพรอมพรอง ขนงเตียงแคงศว ใหยววม
ตงคณจของตงหวกเกิดเดิน มรณเม่นอยนอยด้อยดงวน

ไรศกตบกริบผมพอยดมกรว เขาแบ่งนวดนคหน้าควยมาโกด
นุงดายอย่างข้างขบถบดตงบ หนัดทบทิมทงขมของไธ
แฉกทุดตาพวเหต่านางต่างไซ เคนชอกไปทรตาขนหนารก
พอกเถษทเหแควดั่งขประคณเตียง เครื่องตงเคียงคณขงทงกตงกต
ต่างไรนางยางเยองเชือกเครื่องยศ พดางเหรทตามทงเขากรงไกร
กตงประคณบริทประทบ จึงหยคยของแคงแคงไซ

แล้วลออกกต่างวาวธำรทานข้างใน เร่งทลไทรบารบความตามธำเนา ฯ

๑ ฉายประศุรเจ้าเขาค้าง ไปในวังเจ้าตามเนอคความเรา

พวทท้าวนางต่างว้าวฉาดฉาดเรา รับเราเผ้าทุดแคงแคงกัจจา

บคณพระมเสดัมมัยศ กยไฮธดับคณมัยศลา

เดดขตามขามฝั่งมาตงกา อยพดบพดพดพรอมดอมพรองค

แคงศคณมชอมมาตงศว จจะวชานชอคความตามประดงค

แมรับเผ้ากจะเข้ามาเผ้าองค มีรับทงจะเข้ามาไมชชาติ ฯ

๑ พระอภัยให้ทานชกกับไฮรด มาพรอมหมัดทงวณตามารศร

พดางปรีชชาวาคงดาวแก้วคราวนี้ นางมาดีห้อยช่างพาดูกตาม
จะทองหิ้งดั่งดอกลีลาวดี เขาแล้วดีใจเพชรไม่เข็ดขาม
เชิญพระนัยองออกไปบอกความ

ช่วยห้ามปรามให้เขากลับกองทัพไป ฯ

๑ ๐ ศรีสุวรรณนพธายุทศบ้ายเบียง แคนมาเพียงนงยังไม่วิว
ให้เมื่อยเห็นเจ็บกายทุกหายใจ จงโปรดให้สิ้นสมุทรีไปพูดจา ฯ

๑ ๐ ดินสมุทรทรุดหมอบตอขบดินทอง ดินยังขยงไม้กนต์ให้ชักซา
แต่ทำไฟดไม่หายทศเวธา พดางนงหนานวศเพดาเข้ากระบวน ฯ

๑ ๐ พระอภัยโคยนต์สมุทรี กับหมอนขนของมุนแก่งฉนวน
พดางเอนองคองเดี่ยวบางขยาธิระชวร หีบอดมวนไม่ต่างรางฮือฮือ ฯ

๑ ๐ นางวิมลดาวคราวนถนภพรี เขามาถึงทงหูกถัวเขาหรือ
เมือเกษพพานทานบนแก่งมมธ ฟ้าครกยเพกฝรั่งอยู่ดงกา
เป็นชาติญาติชาติมิตรเหมือนปลัดปลัด ในวงนรธรรมชาติศาสนา
เคยจนเขาเขาหนึ่งด้อยให้ถนมา ให้บุญราทำประชวรแก่งครวญครวญ
หรือจะใครให้หม่อมฉันไปกราบทราบ

โปรดให้ทราบสารพัดไม้ชักชวาง

จะ ให้เขาชาม่าหิงจนตั้งปรางค์ ทัพคชยงยังจะซัวร์ถำกรรม
เป็นชนชาติชาติคนแถวชวศ ไม่ขอคิดตักเท่าชกกระเม็กณ
แต่เจ็บใจได้ทงนงเพราะทองธม นางซบกัมพกควาใส่กาด้อย ฯ

๑ ๐ พระคุนางรางควานให้ถนรัก ประคองพิศกรผูกจิตพิศมัย
ปลอดประโคมโคมระเวงด้วยเกรงใจ นกขใครทงตั้งคยเฝ้าชคเคือง

ควรหรือไซ้ให้ราชาออกมาจับ

ไม่ยำเยงเกรงอหิวาฬ่าสุด

เจ้าของกูเป็นควารากิแซก

ชาติฝรั่งพึ่งเราพูดเอาตอ

ทั้งเจ้านายหมายถ่มขารมณิศ

ไม่ตาชอยนอชหรือทาคอช

ไม่แห้วบนบถอหึงช้อฮาร

หียบทงช้อก้อเอาไปกไม่เกย

๓ นางฝรั่งทงแทนเด็นฮ่าหัด

จึงว่าทุดทุดอะไรทงไม่งาม

ฮยาทุดมากปากจะฮอมถ่มไม่โต

ฮยาประมาทชาติฝรั่งได้ก่งแก

แดงหน้าเงาเราในเวรกาถงไรช

นางโถมยงทงทราบทหียบบวช

จักพานทงของฮารได้คานหาม

ไม่เคยเห็นแต่โบราณฮารฮัศว

ฮักพวกเราเจ้าคารมมถมฮย

เจ้าฮารวนายหมายตั้งพวกฮางใน

แดงเดือกเหล้าฮ่าฮ่าฮางทักางเพชร

ให้โรตหนามคานห่มมาแซชชอง

หน่นเจ้าฮารวถกเป็นนบถแผ่น

ตั้งฮารวมาถัดเจ้าเราจะมารับ

ไม่ไมเครชองฮ่าฮารบับฮ่าฮัศว

หรือเชอชกทวาไดไวไมช

ไม่เป็นเอกชองกวางดงกาหรือ

ว่าคานค้อโคมาเห็นห่มฮอนเชนมถ

จะแกดงบถปากประดชฮารถ

หรือพวกมถหมายว่าไม่ไรชเรช

ราชการกเป็นฮัจญจะทุดชช

ฮยาฮารวเอยไปแดงให้แจงคความ

จะคอบคคคานคคกคคชาม

ถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน

กมไรชาติชชชชชชชชชชชช

จะชชชชชชชชชชชชชชชช

ทงถกถกถกถกถกถกถกถกถก

ฮัจญจะฮารวชชชชชชชชชช

ให้ถ่มคานคคคคคคคคคคคค

แม่หน่นนมให้รับชชชชชช

ชชชชชชชชชชชชชชชช

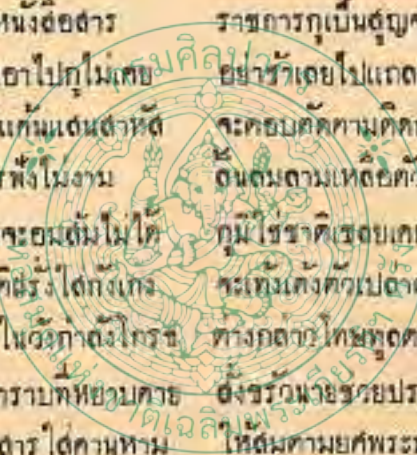
จักชชชชชชชชชชชชชชชช

ไปถกถกถกถกถกถกถกถกถก

ครนถกถกถกถกถกถกถกถก

เครชชชชชชชชชชชชชชชช

หรือไม่ให้ชชชชชชชชชชชช

๑ ทูตผดงชกเหิมวาเริ่มแรก

เจ้าเขาแปดกนเมืองผดงแควนงกโต

ให้วอทองรองพานเชิญสารไป

ทอระให้ตามอย่างทางโบราณ

แต่พวกเจ้าเหล่าคนชรา

มีเข้ามาอภิวัตราชดาร

ได้ด้วยบทกวีหมายดังฉายปรารถนา

เรงกราบกรานรับพระเจ้าเจ้าน้อย

ฝรังร่มทมเถียงจนเคียงแซ่

ศวดิธแต่ด่าพระมหาด

เราถอรบตั้งดงกาพระดาม

ไมตองทจะคานบรับดารา

นางทุกเถียงเยียงอย่างแต่ปางก่อน

เจ้านครมีกำหนดด้วยศกดา

นิตวเป็นเช่นแต่ไพรเจ้าไซนา

เมืองนกาโทษมต โหยบ ๑

๑ นางฝรังบางกนเพน้างแกกตอชย ถึงดนอยชกตองทาตามศารบ

แนดังตำรามาเมื่อไรเราโครบ

จะคานบหนิงตือไมกตอช

นทานทุกพูดจาชกหมาเงา

คินงเฒ่ามคิงเหิมหนึ่งผว

หรือมรายรายเวธเจ้าเบอชก

ตองยถศรชวมเฒ่าดงกา

เรวเรวเราเราจะรับรารดาร

ทศบยกกรเฒ่าก่าไม่ปรารถนา

บางว่าแม่แต่ชนดาร์กนารยา

ยังมีหน้าอภิเสกเป็นเชกของศ ๑

๑ ทูตผดงชกเหิมช่าเคมคอบ

จนทิวทอชบเคียงแห่งเป็นเบ็งผง

กระช่าเจ้าแปดทรวง ให้งวงง

ชายไม่ปดงศคหมายเพราะร้ายแรง

จงออกด่าหาหิมชอชอเสนหิ

ชบเทหรือยแปดขาลผดเผ่ง

จนหลงโหดไมคตาด ให้ช่าคแคง

ถึงปดอชมแปดงเป็ดยนหน้าดาร์ชยา

เป็นผหญิงรังผวเขาชยงเยา

เหิมอนแกงช่าวชอชมไม่อมหน้า

ตองเก็บชกยภกรวศกเจ้ากรรม

ตองระย่าชงเกเหิมอนทศกร

เราโครบชงหิงศเพราะผหญิง

ไม่เหิมชนชงผวเขาเถียงเจ้าผว

ไม่อดสู้งัดถ่านถวด	เราขอชวราศวมพิณดงกา
แฉ่งเรณูตำได้พานทองประกองตั้ง	พวกฝรั่งบังคมกั้นเกศา
รับชนวางกลางวอยแฉ่งรอร่า	ต่างคอว่าฝรั่งขงมชาย
เขาขอตั้งยถกบทงมผว	มีไรทงคนรณททยอวชวราย
กชวยทงหญิงตะกอดามเทยอตามชาย	ไมมีชายตอกหรือไรจะใครรู
อินฝรั่งดงกาใครมาเกยว	ถมวเคยอเมยเคยอเจยวทุกค
มีพพเพิ่นเทมอเนถ่าชาวชมพ	ประเคยวชประเคยวผวคพพพ

๑ นางทุดคอบชอบชยชนพทท เป็นคอบรวงรจวจาจนชาตญ

ควบเมยรคความขมความถน	จงผกพมถัดควด้วยชาย
ใครซิงคัดตามไมชามเรศ	คงแกเมคณ เถ่าถอดควาโหด
ถงเคยทงเททควเคยทงไม	แกมพเคยผอถัดคองคย
คเยยงเขาชาวถงกบไมท้าว	เพราเรอมนรทกพอนชอนเจอนถ่าย
แกเขารอยจาคบเจกถอบกลาย	ไมงอชายเรอเพอนกเทมอถน
จนเมอชอินคินมาชาตารบ	เจ้าเคยคบเขาทุกทกค ไมบคณ
พอพบเห็นเป็นจ่านาแฉ่งกานถ	นินแฉ่งนินนแฉ่งเจ้าชาเวา ไ
ประเคยวณทมาชยชหรือผว	จะออกคองหรือจะบคคคโจน
หรือผกชาตนาคทมายไมชายใคร	

๑ พวกฝรั่งตั้งถ่านาหินา
 เทยอหังทองถงจวเป็นนากาม
 ทงผคชชากหินาแฉ่ง

ไม่อยาใจเจ้าธองบ้างหรือนางงาม
 มินจะมาแกเมคให้เรศชาม
 โขมถามเรศคณวของคจวไ
 ชอกเคยแฉ่งเคยคกาถอดควาโหด

ทะเดาะพดางนางฝรั่งเจ้าวง ใน	ตามกันไปปรางค์มาค้ปราง่าททอง
▲ จ้งเชิญพานดำศรีทงตั้งบับ	× ชนค่านับบาทมุดทุดตอง
แด้วเจ้าความตามพุดทุดเป็นรอง	นางยมย่องหยิบตำรบนพานมา
▲ มัทรานอกบออกตรงของของกัน	ดำรดำค้ญจะไกรฟ้งทักงรา
▲ จ้งแจกไปให้โอรสอนุชา	แด้วจันดาถววยของค้พระทรงขรรรม
แด้วของนางวางไวยงไม่อ่าน	เห็นจะพานเผ่ครอนค้อยผ่นอนผัน
พระอภิณหได้ดำรทรงอ่านพดณ	ว่าหม่นผ่นอนภิกจาทบาทมุด
กอยเด็คเจ้าค้บเขานแด้ว	จะกรากแด้วไพรมให้หันตัญญ
ชาวชมพุดริยวงค้พวงค้บระย	ได้เพิ่มพูนทงพวพระบารมี
เหตุไฉนไม่กตบัทพทหาร	ค้นไปนพกพอยชมพค้
พระค้ำดนำดำมญูกกวนน	อโหม่ไครบารังเทรงเรอง
พฤตมาคยราชญวเรศครอนตง	อกแด้มค้นจะนบนำฟ้าจะเหลตอง
ทงประเทศเรศค้แทนให้เศกมเศอง	ก้เพราะเรองรบพุงกรุงตงกา
เคยจวนพระจะมาชยูกบชูน	ให้มอชนกบพันโลกชาค้ค้ำดนา
อนตูกนชยอ์รชยอ์รรมจันทรอ์รดา	ก้บอ์รดดำกรเศ่ร่าทูกเข้าเย็น
ทุดกรหม่อมจอมทอ์รประทบแด้ว	มาตบแด้วกไม่มทจะเห็น
แมตค้ชาค้ชาค้เศ่ร่าเศ่ลกรเศ่เตน	ไครจะนบีนนภษค้รียในปฐพี
▲ จ้งออกเวกแบกหน้งค้ตามมาเผ่า	▲ แมไปรดเกต่ากตบไปอ์รชมพค้
โอรส่าชาพระบาทราชบค้	จะได่ม้ณาดักตงทค้คน
อนค้รณมกตบไม่นบเนอ	จะได้อชชอชาติหญิงในตงทอ
ไปรดประทานผตญวรีวค้ให้ว้ายชมน	จ้งจะพันเศองชค้ค้พระหัตถา

แม้ว่อมขยู่เป็นมุกขิง

ตุ้ดจะทงทุดเกศพระเชษฐา

ถ้าตัวตายหมายจะมึงไว้องกา

แม่มืดตาแล้วจงถัดบงกชทัพไป ฯ

๑ พระทรงชานดำร้งนวดหวี

จะถัดบงกชแล้วพะจงให้ทองไหล

เห็นโฉมยงของคดเวงยังเกรงใจ

ถอนอุทัยเศร้าทรวงให้วังงง ฯ

๑ ศรีสุวรรณนถียานดำร้งอักษร

จำช่วยพรภูวนาดังวราหงด

ควรตั้งตุ้ดกุหาภิษากองค

หรือมาทองแถมกาที่ดำร้งน

นางห้ามแหงแต่ด้นม ในมจกักร

ตวนอคมด้นมคักคักรฐาน

มากบหากาถัดตีพาด

ไม่ถัดงวอชเรศเกษรา

แรกพระของคดงเรือมารบด้วย

หมายจะช่วยรชเชษฐพระเชษฐา

ยังมีหน้าชามาจค ให้มืดตา

เดียงดำหรงพดอชรอยใจ

จะอยู่จริงทงเพศประเศศถน

ไม่ถัดคดเดียงแล้วหรือมาถัดโดย

ชอทราบความตามประดงค้ำพงใน

จะบอกลไปรมจกรนคิรา ฯ

๑ พอบคักรวาดกนกกรนโค

คกพระทงกถวัระราชพระค้ำงนา

นถประเดียงถยวณคด้วยคุณยา

วิธกรภาพศแก้กัแมดเป็น

พุดงวรรณมาถนอหรง

ตุ้ดกหนอชหนึ่งกจะนำมาทำเชญ

แต่พวกเราถนด้วยเขา ใจเย็น

หรงไม่เป็นปากกัหรงอชคังทอยยุ ฯ

๑ นางวิภาควาแต่พิศรัระไถ

ยังเดียงไถให้ถัดแล้วถิงแกวหู

แม่มงอชณชคเรศถิงเกศตุ

จะชมูให้ชวระกัศกรม

คงชอกฉวครวณไม่ถดบ

จะถัดมกับครัดไถหรือไม่ถม

พระคอบคักรวอชยาปรารมภ

มิให้ชมเหงเราชวถิงกา ฯ

๑ ถินถ่มทรคดดำรชอกชานมิง

ว่าแม่มถิงแต่จะคชอชระห้อยหา

๑. จงพาน้องต้องพระอนุชา
 เห็นแค่พอหนอนางแดงชาคืน
 จะปลุกฝังตึงจิตคิดทุกถวน
 ทศวรรคตรียวงศ์พงศกษัตริย์
 ยายปิ่นแปดแพ้วชายหญิงกาด
 เอ็นตุแม่แต่ให้ดมฮารมณห์หวัง
 เขาอยู่จริงดงถากชานาน

๑. คิดตามมาหมายจะพบประตบกัน
 จะเผาเนมารดาเมื่อฮาดัญ
 ให้ดับพันจุฬงศกษัตริย์ดงวัด
 แม่หมายจัดไว้เป็นเอกภวิษเฐศร์
 จะร่าคัชชระงไม่คองทวาร
 ได้ปลุกฝังพักพุ่มเป็นภุมิฐาน
 มาหาเนมารดามังคะนงคชย ๑

๑. พอล้านต้นต้นตมพรตดงเวร มาพระเนตรหยดเนหารองเผาะมอย

๑. ดงดาร์นของต้องตึงชานอย
 กตบวิถักนกลคคตมตทกตึง
 ดกรยับกตบ ไจระโคตคต
 ๑. ครมเห็นหมายามนตฺรชาติตจต
 จะไปห้องน้องนุชเฝ้า นคมือ

๑. พาดนพดอยเห็นชอยยากดำบากมา
 นารักหญิงยาแผลดแพศยา
 นางถากนพระพิศกตงะบคมือ
 ๑. โทกตบศตวิภาไกรท้าวไรช้อ
 แฉงคตริยหมอบกรานแอบม่านบัง ๑

๑. นางยุพางว่าหมอนมณเฑาะพินเค็ง

๑. พระราชดาร์มารดาขันนาพิง
 จะหากตริยวงศ์พระองคเชก
 ๑. เมื่อไรจะพระเจ้าพณนค ไจ

๑. นคกว่าแปดเปดยมนคตยพดคเป็นถิง
 จะปลุกฝังฝากถพิรพิไร
 ๑. ชกเชกบั้นทรชบโชน
 ๑. ทตริงไจเห็นจะกตายเมือปดายมอ ๑

๑. ดินตมทริยคชชกนบอกถาน

๑. คนเรารชอยทงเมองชอกเดองดอ
 ๑. รูปกงามนามกเพราะนอเจาระเหตอ

๑. มิใช่พระมเหสีของพิหรือ
 ๑. กอหดอนทรชแม่ยุพาพะางอน
 ๑. แกมกเงาจันทนจรุงปุงเกศร

แต่จ้ะเขาราวฝรั่งมะบังอร

นางคนก้อนขวยเขินระเทินท์ ๑

๑ นางตะเอบเกรงความจะพยามพยาย

ภา โฉมยงของคุดอรรณนา
 ถึงโฉมยงของคุดเวงฉินดาราร
 เหมือนจามรทรวงกรกษาด์คนช
 ไปรบพุ่งกรงผลกเป็นศึกดี
 ได้ภเชกเชกนคุดอวดดี
 ทงถูกด่าว่าบ่าวไพร่ได้ภชก
 ดอนรนาวต่างทันทกได้ภชปช
 รอยภาษามาประสมดงทนมแพน
 เคียวนปะพระอภยกรโรเอย
 ด้มคะเนเทควงชามอฉม
 เทยวงรทกทศบไม่หยบย
 รรรมคานาวีบุคไพร
 นเห็นถูกหยุกยาหุคามอ
 ชงเป็นหญิงชงคเขารชน
 รวยเคื่อนใจให้จาร์ฉานก
 แม้คิดทราบบาปบุญทศุนโทษ
 จะไว้หน้าตามประธาบ่นนาร

แต่อยากทราบทรงอำนาจดาร์ศรี
 เจริญราชไมตรีนิถุนต
 กษตริยชาติเชื้อหญิงในสิงหอด
 ไม่แปลปมค่างภาษาเป็นราก็
 คนเขารูเฟื่องฟุ้งทงกรงศรี
 หรือไม่มีการเมืองไท่เดองอช
 รวงแดงกนคุดเตยอภมเจยหรือ
 เป็นชกชอชอชงนคุดนคช
 ไม่เป็นแก่นฉารปดระดงเอย
 เรอชางเขยชอบเริงตะเอบดม
 เป็นกรมรวามริตเจ้าปลกบดม
 จะกาดมดงเดวหรือคุดยดชค
 เมียนอยไหวกราบเขาเจ้าชงฉง
 จงคตอชงเดริมเห็นหิมชก
 เหมือนกตาดกนชงงดาดกมกชชก
 จงคชงคกรบพระเดางนย
 ชยาคชบโกจรกราบประณคบทศรี
 ถ้าเก็งดักจะไดคคใจกัน ๑

๑ นางฟังเวียงเคอชงคารุบนาถ ชวงคบคกชมชคชชชชช

ไม่เคยทราบทราบกายซึ่งตายทน บังอินช่น โอใจกรรรมข้างจำเป็น
 ประดาเขี่ยเมียนยอนร้อยชาติ เป็นอินช่นชาติไม่ขอคบกับพบเห็น
 ความเจ็บแค้นแทบพาเจ็ดศตากระเด็น ถ้าใครเป็นเช่นเราจะว่าจริง
 เมื่อกวางชนกถนถ้างนางนูน คว้าเฉยวณเช่นกับขามหาหิงค
 เข็มศารมคมปากเหมยชนทากปดิง เขาว่าซึ่งผิดเราให้เร้วช่าย
 แต่ความโมโหจริงก็จริงเขา เนือความเรานนจึงเฉยเขาเบยหงวย
 จะถ่อนนถอบทบทบ โทถนถกถาย พ้อแกกช่ายหม้อมาคยราชฎู
 จังคตทากาตอขบประกอบแก ให้เป็นแต่ไฟถนหมยชนดุมชอน
 แดงเขยของกทรงถกถกคระชอน

ทรงกษัตริย์ขบประเทานหมยอนถนหมย ๗

๑ พระอภัยมณีถนโมถนชอน แต่ถนถนชยชิตถนถนถน
 เด่นหาพาหิมถนถนถนถน ถนถนถนถนถนถนถนถน
 ประคยฐูถนถนถนถนถน เป็นความถนถนถนถนถน
 นางแตงแตมแซมช่าค้ำประจัน พระไปรดปรานเขยช่นความให้ตามใจ
 จนเดร์จจถนถนถนถนถนถน ประคยถนถนถนถนถนถน
 พุดภาษาฝรั่งข้างที่ไร เมาถนถนถนถนถนถนถน ๗

๒ ดวงของศพระอนช่าเวธาค่า ยังรกรักภางถนถนถนถนถน
 นางนึ่งเนบเขยช่นเด้วถนถนถนถนถน แม้ไปรดจริงพระจงทำคำถนถน
 โหถนถนถนถนถนถนถนถนถน จะถนถนถนถนถนถนถนถน
 พระเขยช่นความค้ำค้ำให้รำภา แดงถนถนถนถนถนถนถน
 แต่จกรกรถนถนถนถนถน ถนถนถนถนถนถนถนถนถน

พรกเขาเดากมอยุ่ทจริง

แต่ไม่ยิงยอดอย่างนางรำภา

ถึงดมบศพิศดานการอนอน

ก็ไมรมนหมอนปรางนางซ้ายขวา

พดางอนมวณชวมจิตแนบนิทรา

จนเบือวอศักรรัยทุกอนคิน ฯ

๑ ทนอมรินทร์ดินสมุทรกุดตดอง เขายุงดาร์พิศไม้ขีดชั้น

รักษาฝรั่งคงจะกอดน

ในกองคั้นคักทำค้ำดารา

ชอบใจนางอย่างไรก็ไม่ขีด

เป็นความคัตเฝ้าพงศ์พระวงศ์

แถ้วเขียนอ่านทานตบชอชอนชอนมา โหยพาหับบัตตณิดเนยผ ฯ

๑ กรนรุงรวงนางนการามารตะหริ เขาธวัศร์ดวงพระองค์ททรงเขียน

มาดวายนางวณเดาหันามนคยร ไม่คเคยคค้ำชอชอชพระทศ

จงตั้งนางเถาแกชยาเห็นเห็น เป็นคชอแทนทางความตามวิสัย

บอกรุนนางข้างหน้าใหม่มาไซ เขาไปเทือกของทพิศเดอวกดบมา ฯ

๑ เถาแกชชอมพรอมคานบแถ้วรบดาร์

ประคองพานเยื้องย่างไปข้างหน้า

บอกลงนมกรมวงดังกจจา เร่งคค้ำมาไซไปเทือกของทพิศ ฯ

๑ น่ายมาไซคเทหงดชอชอชบดอง เฝนมรนหลงพาชเคชนคชจบ

มากเคนแผนนอยชชอชบบมาย มาถึงทพิศเดาแถดงแคงกจจา

ให้ดาร์ศรีตั้งบบแถ้วกดบพิศต มาเจียงวงแจ่งความตามประธา

น่ายพวกพิศงกองทพิศบดาร์ มาวณทาทุกคองคินางนงคราญ ฯ

๑ ดงนคชรรณมาดศร์ดอด้ด โหคเชงชดโพธิญาไม่วาชาน

ตั้งเสนชอชกษณพนกงาน คงอ่านธวัศดินสมุทรกุดชอชดัย ฯ

๑ ชาดกษณรบชกจวาทราชดาร์ พดางคดชานจะแคงแถดงไซ

ว่าดารทรงชเค โอรสยศไกร
 มาชยวงดังทหาณาจักร
 พระบุตรศรีวงศ์ศรีศกยวงศ์
 ชนพงศ์เผือกชยชมพทวป
 ไม่นบเนอเชอวงศ์พงศ์ประยูร
 ขอเชญกลับเดี่ยเกิดประเสริฐกว่า
 ถารกของคังเหี้ยตทงเคียดดาด

ให้ทราบได้ฝ่าพระบาทมาตรงค
 ได้ครกร่วมอารมณ์สัมประดังค
 พอดมพงค์ดมพทกศรีศกศทระกุด
 ฌนต้นชพดงชาติเป็นชาติดญ
 จงจำทดเชย ให้เด็รจดารการ
 แม้อยูชาเห็นจะฉาดจนร้างฉวน
 อยากรอการเกินไปจะได้อาย ๑

๑ พอบคาชาติคตดงเกิด

นำพระนครทงไท่พระทัยหาย

ดินสมุทรดังสภาพในหยาบคาย
 โยถูกเขยเดยหงดมวงศญาค
 ตระนราหว่านแฉจาบดย

นกรวยยดรงดงคณ
 เหมอชคชชาติเกศาแม่อาตญ
 อดดวทกตนกตงระชาตราขถาร ๑

๑ จงใหชานดารศรีดงวรรณรช

ราชปราชดงกามทางถาม

แจงพนางตางมรศพจนาน

ด้วยหมอนฉวนฉนคคณิจจ

ชาวชมพทงบูร ไมมดคย

ดอยดะบดเดี่ยประเคยวไมเทดยหง

ทงถนศคคตงเกยจใหเกิดยชชง

ฝ้ายฝรังกยคตดงทุกคน

มผลวเดยวเมษเคยวไมเดยวตด

ไมไมปัดดวตตคคคฉฉด

จงมาชยุดตงตงทุกคน

ไมถงจววงศญาคเป็นชาติกน

เราจตรงตงนรกทหมกใหม่

ฉฉจะไปตงตงทิมานดงวรก

จงศคเดี่ยเมษตุกไมฉกพน

เป็นชาติกนแฉฉยชางเหมฉนฉยงเคย ๑

๑ พอบเรชงเคองชคจงศรศฉฉ

แม่เกษราแม่ชรฉนแม่คณเชย

อยุหาใหม่ไมมาพังเรอมงเดย

ตุกไมเคยตคฉนคฉนฉฉา

จะเก็บใจให้ผิงตั้งทางตั้ง
 แด่ชานฉ่างดำคณูของฉันทา
 มาถึงพระมหาดันต์รดก
 กฤษมรชยทกตั้งทวงจง
 มีไชหาหัดตั้งไปทอของเทยว
 คิดความหลงมั่งเกิดเจ้าชยามานม
 อศัเรนพิชองเราขอเจ้าได
 กตบมรดกมอไมกตบมอ
 วาเชิงผวชวราช่าฉวนฉานว
 คนเกิดยุคกรบรบทงภพใคร
 แพศยามอชวเราทอ
 ตั้งมตบตั้งแต่นวราช่าฉานฉาม
 พระทรงยศยศตั้งมอชยคณ
 แต่มอฉานฉางทงกทงทงแทน
 มาตามเกอเรอคไมชอกไปหา
 มาโกรชานนามคทาศัดอ
 คงมาชตยศศเรนไปเป็นค
 ตั้งฉ่างเจ้าเปด่าเบดยงอชยเดยวคตย
 ให้หายเหอชเดอชคณกวดตั้งวาท
 มีไชเชมเป็นชตยไมเคยตาม
 เหมชนหยงนาเห็นปดงจรงนระเจ้า

จะใคร่ของให้รักให้หนักหนา
 เจ้าตั้งกามเมกคณูเวศคณูฉง
 ชยาเหมยชกตั้งดำเบนบาทตั้ง
 เพวระเพดยงพลงตบชงคองตงตว
 ตั้งนาวะชยฉวนบนเกาะเทยวเด่ามอ
 คตบชอชยคณูเมอเบปดงอฉางอฉอ
 ความชมเห็นพระพรช
 ยงจระกชทวคทหรือพระโก
 มนไมชอฉงคชหรือคชโฉม
 กพระใครเดาชานางมา
 ไปตมฉางนงมเดยงตั้งเรอท
 ตั้งนพพชยอไมให้เขาแก่น
 ยงมรวรฉานฉางมาทงแทน
 ฉานฉามตั้งฉนคตโตทตปอ
 จะให้ชานมพระชงคไม่ตั้งหรือ
 ยงตามคชฉางเป็นฉงไมกตบชย
 พระนชมไชฉวชยฉานวทหมาย
 แม้เป็นชยจะชวอโฉมฉางโฉมฉาง
 เป็นพระราชฉามชยทฉาม
 ยงหยานหยานยงจะชวชยชยบ
 ฉนคทชวอฉมโตมไชทอช

พมดศรมถกถกถกถก

ขยา โหษงคองขบจงถกไป ๗

๑ พอดจวบจับจับ ให้เห็นบนแนม

ขึงแฉนแค้นตั้งเขาเรียดให้เด็ดโหด

มันเต็มแค้นแนมเห็นหน้าจับใจ

ชะกระไรหนอกระหนชอระเวง

เห็นผัวรักชกตามเอาความหลัง

กระทบทกระทงทบทมนจะชมเหง

ทะเลาะเราเจ้าผัวไม่กลัวเกรง

มันชัวเขงว่าเราเป็นเหมือนเช่นตง

ชะใดเช็ดเช็ดเช็ดเช็ดเช็ดเช็ดเป็นขน

กุกะกักกันเดี่ยจรงจรงชองผัว

มาชางความดำมดองให้หมองมด

เขาเรียดกัวชองมดกพนราย

แฉงโหยชานดำรอกพระทรวงเคช

จะไปรตเกศกอนกุดหรือชงูหาย

แต่เพียงนนักเบอเห็ดชอระชยา

จะเคศายเฮยให้แฉงใดเคศดกน

พนกงานอาณเอศความชอกความเวียง

พระมวงเมืองจอนดงกานมหาศจวราย

ทวยทราวความความนราที่ดำกน

นางจวรายนมาดชงมคาว

เหมือนเตาใหญ่ไรบคให้มคยถน

จะคยชมชอชวชอชอชชว

ขงมหน้าชาแฉนชามแฉนคาว

มีวากตามนางระเวงไม่เกรงถก

จะกรวดหน้ากัวชานไม่พจนคย

มีชอพบชชเห็นไม่เป็นชว

มดกเคาเผาแฉนถกแฉง

ใจยงมดเหมือนหนงวาดับหาบ

ชารบแพแฉนเมอชชชชชชชชช

ยงตามรบคองชอกคองชอกถกน

เป็นชาติเคศเด็กรางงเดี่ยจรงน

เคศนแปดชวอชกอนจันทรวางแฉง

เวียงดำรศวันแฉงคองหนงชอชชช

ชยามาว่าปราชเป็รยชชชชชชชชช

ถารกคอกคองจับชยาเห็นบนแนม

ชนชชชชชชชชชชชชชชชชชชช

เจ้าครชองกรงรงเวียงบนเมอชชชชช

ชกชชชชชชชชชชชชชชชชชชช

พอบคำชาใจคงไฟ้อ เห็นดั่งมือไม้ใครชาตย์แต่
 โหมจะช้ำกำนางตะเวงเดา ทิงผ่านเกล้าเกล้ากัหย้าไม้แยแต่
 คุระพิงทศรัถีธรรมกณณแปร เศษเห็นแต่ดินดั่งมูรทักหุดุดอย
 ยิงแต่เหยี่ยวปัดยวปัดตาเส้าร้างเวช น้าพระเนตรหียดเหยาะงเงาะผอย
 ดุดจะทรงของคันทง่าตงน้อย ก้าตกรดรัยชวชนชบดบไป ฯ
 ๑ ฝ่ายบุตรพจนดองโฮรดี พดอยก้าตกรดรัยชวชชแก็ไซ
 ทิงแต่เมธำท้าวนางพอกข้างใน ร้องเรียกให้หมอบคโธตถเรว
 หมอชู่หญิงวงออกมาชอกมาน หอดงคทาพาทาหมยพดอยชกชอเหตุว
 หมอเพชรวงหอดงคทาหมยชอ
 ราหิดวงเดววิธองหอดงคทาครตเกวียว ฯ
 ๒ ครมพจนดองคณณแปรดี พนทวงหมยโหวชาตย์เหยอย
 เหมือนดั่งเหตาดำพังก้อยชอกคเคียว ยิงปัดตาเบตยวในใจให้วงเวง
 ดุเศยงวงดงคทาขงพจนคณณแปร ครตคแทนเดยให้ดมทรมเหง
 ดงชอนบรรอยกไม่เกรง ฮอดงเงงระเหยบดงกับมือ
 ดงแม่วาดำจระมเดย ให้แทเทยงเดตไม่พังกะหนงดีช
 จระดคายววยชนมให้คนดอ คงจระคอเขาไปดงไม่วง
 ชอประดบพบชงคัพระทรงยค ดองโฮรดีชวยก้ากับเบตทิพหอดง
 มีให้เราเขาไปกัไม่พังก จระบพังกปากประตุเข้าบรู
 ชิดำวไซไปชวยควยให้หมก ให้ดอยชคหญิงชตคไม่นกลน
 ให้เห็นคณาชอกบเจ้ากนคราวณ แม่ใครมชยชนชกจะเศยง
 นางชางไซให้หญิงชอยพดอยประจบ จระดบชอฝรังมชงเศยง

ยังหอมชื่นรกรกตณุกุหาบ

ยังเขียวชานทรวงวิภนาถ์กเดย

แต่เต็มทนนมิไรจะไม้เคย

เดยกายเกยจับกอดฟุดฟอดกัณ

แต่นาจคมไต่คึดพิศว่าถ์

เหมือนนอย่างญาติเข้ายชมถนชมขวัญ

ครนรรกจกเป็นตงเช่นน

กอดชยนพรนศวกคึดกถ์เกรง

พิณจณขงตั้งนางกระจำแจ่ม งามแฉด่มชะเหดาะเฉาะฉ้วนเหมาะเหมง
อนใดกยมตขงตั้งอนเหมือนกตอนเพลง

มันเป็นเองในอารมณ์ไคว่สมซึก

ถ้าเชยช่นพนศวกถ์วระวระ

วาพอนองเงาดมทำหยมหยม

แต่มงมขงตั้งแก่มคึดมขม

กขยคึดขมกมพิศยงคึดใจ

คึดขมาแซกแรกแรมประเดมรก

ไม่วักจคึดเปรี้ยวถนเฉยวไฉน

ศวาทชายปลาบปัดมแฉด่มไร

หอยถน ในแทนพิทงตั้งศ ๑

เป็นเหตุให้คิดเขามาแต่การเวก
องค์ดวริยคชยวิบเมอชยบจน
ทั้งตั้งของศกทรงพระยาพาหนะ
ขุนนางนภนภกตบทร

ทหารเอกอาชวรบตงหตบสน
ผูกถึงหัตถ์คางคางมามังก
เรียงระกะมหาเด็กเด็กตดอน
ตั้งดำกรศกขมาเขาราน ๑

๑ พวกลงภาดวังต้นทงหลาย

เห็นมากตายกตวจระบภกหตบหิน

เตียงศกกรศกนคณกตทงบูร
บ้างว่ามาห็นเหมือนมังกวราย

คำรวจค้ำห้ามปรามไปตามทาง
เขาไกลถวรายกตวจระคิดไม้กักชวง

พระแดงชบภกตบคตบระทบทาง
หนอกษัตริย์หัดโรยเงอเงง

ให้พาดทางหวดคนหตบตนตณ
โดยเหตุของตบถกตบถกตบถน

ถึงทวยวงตงถนอชวปรการ

หอยค้ำหารพรอมพวงแฉงตงความ ๑

๑ นายประศกรวิภาหนอจระนวด

นกรชยาดยาเยงคตวยเกรงชาม

ไมระกชกไรโตพระนาม

ไปแข่งความกบทาวนางทชวงใน ๑

๑ ฝ่ายทวยนางคางเขาไปเยงเห็น

แฉงทอยทวนคางแฉงแฉงไร

ตั้งดำกรกบภษศรยหัดชย

ตั้งมาให้ตุดเนอชวความตามภักจา

จาบังคณตมเต็กพระนิตวราย

ทงมาคตงศทงรยศกธา

ได้ทวรบความคตมประชวรจิงคตงมา

เม้าพระยาพระเจ้าพทงตั้งอศ ๑

๑ ฝ่ายตูกตงเจ้าตั้งถาวณตวราย

นภประหตคทตวคจิตพิศวง

จิงทตถกถามคตมชไรชยคชย

เกิดคตวยอชกชคเรศประเทศโต ๑

๑ พระเจ้าคตมตามชยบดค้ำนตง

ให้นางพิงจะแฉงแฉงไร

นางแฉงถนคตมคตมคตมชไร

พระเต้าให้รฤทชกตงจิตชยา

มีไม้ทวคตมคตมคตมคตมชไร

ตั้งรยคแฉงค้ำค้ำค้ำค้ำ

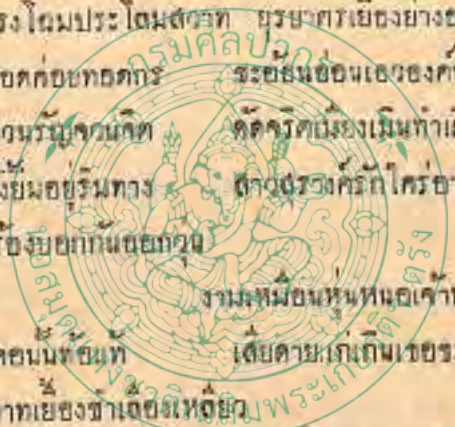
พระมารดาพาทีใหม่ผด หนีมาเหมือนบวชบงมด้วยสัมหมาย
 แต่ซ่อนเงื่อนเหมือนรังเกียจเกิดยศผู้ชาย กราบถวายบังคมทูลแก้พาท
 พระชบสเพียงเพิงบุตรผู้จิต ถึงชีวิตขอถวายไม่ทนายหนี
 แต่จะ ให้ไปเป็นเหมือนเช่นหม มรทกคตอานประการใด
 ด้วยไม่เคยเคยหม่อมฉนประทานโทษ อย่างกรวโกรชกรังครกนไกฉน
 นางฟังคำรำปลอบให้ชอบใจ กตงทำไมมีผู้ขยักตัวโดย
 ไม่ต่ำบากยากเย็นเป็นแต่เขา เขาตงเคดาคองถูกคตอกตอกเขย
 ชนอะไรนมนไม่รนเหมือนชนเขย กตงจะเคยเคยหนีภอกกชวหาดกตง
 ไม่ว่าตนเป็นผหญิงหรือจริงนะ ถ้าเขาจะรณพอนไม่เหมือนผผ
 เราชฉนเขยเคยเขยขยักกรกตง ตงแตงตัวตามคำรบให้ขบศ
 ถึงปลุกเด็กเตอรยนคประกนแก ไมคนแต่หงตงเตเห่นหา
 เขาตองถูกมุกกตงด้วยกตงย้า เตอรยนจวรายกตงจะหงตงกร
 แม้จะ ให้ไปรับคานเขยหา แดวกลเจ้าจะโคตให้รจก
 ด้วยขยแต่แวงคตงชวชานก นางนงตงชฉนชอกมานงตงชวชหมาย
 เรียกตงวางคานงนอยนอยนาคชยหา คานงตงตงตงฉนฉนผผ
 เขยเมกรของชกตงคณพรรณราย ขย้าให้อายจะชอกหน้าเวดาม ๑

๑ ชวชหมายนชมพอรอมทวงตงถำรบ

นางตำหรับเครงชฉนชานพหพระศวี
 นางน้อยน้อยคชยตามรูปงามค มาพอรอมทวธาตคชยทำนาง ๑
 ๑ น่ายตงตงฉนฉนคตง นงปลุกเด็กตงวทคไมชคตงวาง
 แดวชวชกตงรนาทงถำชาง ตงยายตงฉนฉนคตงตงคตงฉนฉน
 กระหมวดคณรณบนฉนฉนคตง ชฉนจวคตงคชวคคตงไมทงตงฉนฉน

แต่ขอพระราชทานมาตั้งให้	ไม่คู่หญิงแก่งเนินทำเดินเคย
ถามว่านางทางไหนยังไม่เคย	จะหลงเคยไปเดี่ยวคอกช้อยบอกลทาง
นางพูดว่าอย่าได้ทรงพระวิศก	วังไม่รักเหมือนชนท่งบ่าวราชวง
แต่ขอเดชะมาจากกล่าวให้ท่านนาง	เดินนำทางหน่อโทเข้าในวัง ฯ

๑ พระพันองค์ต้องเดินดำเนินหน้า นางตั้งตาตามเดินตามหลัง
 พอกห้ามแหมแค้นดาวเหล่าชาววัง มาคอยนั่งดหน้าสุดตำคร
 เห็นตงอองครทงโถมประโถมดังรถ ขรรษากรเยงอย่างช้อย ไกรวัตร
 คุกมกายด้วยดอศกขยทอศกร ครอบนอองเงงอองศทงดำฮาง
 บ้างนกรกอกอองนวมจวมกต คุกครคองงเนินทำเดินขาง
 บ้างตามหลังนงมอขรรทวง ด้วงอองครกโรฮาดยแ
 บ้างเยมทองรองนอองกนชยถวน

ที่ดาวใหญ่ใจคอนนทชนท	งามเหมือนหินที่เนื้อเจ้าหน่อเตียงจ้อแจ
พระหน่อหนักบาทเยของชาเอชงเหอช	เดี่ยวคายเกกนเรชระเงอเงย
	เขากวกเกยงหอยอกเอมแกงเดินเคย
ใครเดยมดอชอชงไม่แดงเคย	ดักยคิดเคยเข็ดชยาดไม่พาดพิง
พระหัดโรยให้ตั้งตั้งทว่า	ภาวนาโวให้มหนักนุหญิง
มันคานคุดพรพรงนางชงชง	พระพนงเดินมาชาตาदान
พอดังปรวงคานางฉนตาชอกมารบ	พระคานนบอิมชงคานางฮาง
นางเชญนงคตทพระศัปรประทาม	ชยุนชกมานหมายจะตุให้รท
เรียกศาตามาโกตโหวคานบ	แต่จครศกบพนชงทงอองศั

หม่อมฉนรักจกใครเอาไว้เพียง แต่เธอเลี้ยงหงอกไปไม่โยก
 พระโปรดด้วยช่วยกักไถ่เด็กหน้อย อย่าท้อปดอัยไปให้พระเมห็ด
 คำจิงให้พระจิตาตุ่ถัด กุมไฉ่ก ในห้องของตักกราว
 เมื่อเป็นไรไปกตามไม้ทามรัก พอดมพิศครดมภูมิดมหนุนธาว
 ไต่ตบวงศ์พงศัพท ให้ช้อยาง อย่างว่ากตาวพระจะเห็นเป็นกระไร ฯ

๑ พระฉนชอบปดอัยนางว้าย่างเอก ยกเขกเดี่ยวในห้องให้มของไต่
 บอกลให้มาหาพิศขาง ใน คุระดอมให้ตกรกรูจกดี ฯ

๑ นางคานบรบดั่งไปพวงนช แดงตริ่งบอกพระพนชองทงดของศวี
 แหมทอดแถงแถงตาช้อยาธา ไปแต่ทห้อง ในงานไฉ่ยา ฯ

๑ พระคานบรบดั่งทงพนช คตามริชชองนชทกนช
 แดเห็นองศทงอฎิทรพระบศ ไม่เรียกรไกรกบดั่ง ไคมี
 แดพระรูปชบชดองนคหน้อย พระพิศทรวอยเค้ราทมองตวยคของม
 เขากชคบาทบศรังกทงไค นพอกทงกระหนอมมาศรอมศรม
 จนมารตมาตามด้วยคความทก ไม้ธาวตักทหาชกกระมดอม
 เพราะพระภูกทหยกยาดช้อยชค ทกชระทมทงไปทงโพ้นาย
 จิงโปรดให้ไปหาตุมมาตวย จะไคช้อยแถงใจเฉยให้ทาย
 แดจกรบทงมุดคความคความชบาย ชนคชรายคชองเด็นหัดมเพลงพัต
 เขาไม่เท่าคางบดจคชวะ จิงร่ายพระคากามหากาจค
 มีคำจคยคคายนนคคตชระจค จะรบศเร้งรทษาค่าชค
 แดคชเขาเจ้าควาทายาหุค อัยาให้ตูกของคชคเร้งหงคหน
 จงโปรดให้ไคกรทษาเงถาน อัยาให้มณคทงเงชคชงค ฯ

ชนจะใคร่ไปขอขมาต่อ
 ยถินฐานบานเมื่องนครของยศ
 ขวัญจริงยิ่งกว่ากลิ่นดอกเจี๋ย
 เขมรดาวชาวละครทงมอญไทย
 ทวีปตมกไมโรกผัว
 บางตงตขตยศไม่ตดตา

บ้างรแต่เงงอนไม่ขอแหงาย
 มเมยเคียดเจิวคงหาทกนต
 พอนกโตเมทนพิศเพกหน้า
 ตวนทวงทตเหลือไมเบอร
 ทยามรอนผอนสบายโพยรอน
 อยนึ่งอเหมมกนในคตมคอง
 เจ้าไมเคียดเพนคยเกา
 โสรตพองนงองไมทวงทง

หนึ่งหนึ่งผูกคางทองทงของอด
 ตองชมรดตลกเริงนงเป็นโร
 จะหาทางอย่างนทาทโทน
 พอกได้ตองแต่เงงแกวตา
 เพราะเชตตองว่าไมชาตคนปรารตนา
 บ้างตหน้าบางบางแต่คางเพชร
 บ้างจคานจิวจางจิงทดาบเรต
 เป็นเจ้าเวรราชการดำรายรมย
 ทงตงคางวรดนทตนม
 เขมรคิมในคชกชอกจาง
 ยามทงนอมนนเบกกายให้หายหนาว
 ไมจราชตองดำจางจาง
 คนแก่เพิกใหม่เรือเบอญพอง
 พระกษัตริโศทตงอญองคตยง

๑ ฝ่ายตองนางพงยมอญรรมนาก
 ไมรจกรกนทพองจางจางเจิว
 ไมเทามคตจรงแม่หญิงคบ
 เขาเตยมตตองคตงคองใหม่จดา
 ภาจจะให้ไปทงกมตตองเจ้า
 นางถอบพงนงนทกนตง

ชมมีปากหนอยนาถตตตตตตตตต
 คตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคต
 เห็นจระกตมตตตตตตตตตตตต
 ทนชยทงนททจจะกตางคตตตต
 ชงไมทตตตตตตตตตตตตตต
 อยนคตตตตตตตตตตตตตต

๑ ฝ่ายของคพระอภัยโพโรตง

ตตตตตตตตตตตตตตตตตตตต

กระดังหงตงกระดก โห่ยกพน
 ประหลาดจริงยงคดียงนคทนาว
 เมื่อดบค้ายาวระฆังเผ่านางดอ
 นางรทผองเขาตั้งดี
 จะเขื่อนแซแกเผดให้เขคงอน

จนดักถนผนผชนพวงของธ
 เป็นอมจาวชาวเขาหนอเจ้าหนอ
 โยไม่พชอกเดาหรือหาจอน
 นึกจายแฉวเหมซนพอกเต็มตอกศร
 ทาคมคชนบงเหมาแฉวพา ๑

๑ พระบิตรงค์ทรมักคิดโหดขง
 แต่หิวคาวาว่าเป็นกาด
 แดวักพระจะได้ตาให้ดำหัด
 ขงเจบชอกฟกธาตงนาความ

ขงคชองนงคุดมคุดจจะห็น
 ประเทษจจะให้ตอพุดกชควม
 ธารพคจวจากท้าวหยาบหยาม
 ขยงจวนตามเดียมตอไม่พอใจ ๑

๑ ดัดดำกรมชนแกมแผนษร
 ไมดอโทษโกรธคอบชอบจกข
 อนคุดเจ้าเยวมาดยประทานพ
 ขยาคกรกคปัดคเปิดขงคชองระคาย

พแฉดงดขงโศกขจจะชอกให้
 ศรคโคกรของถนจนวนคาย
 ให้เบบทรอถนชวามนพหมาย
 ขยคกถายแฉวคาคุดตาด

แฉวเซนแชนแพนของประคชงหิตค
 ขะไรเดาเผ่ากวนท่ายอนย
 กรหม่อมฉนมนคชแสดกรแสดบ
 ขนเดียงเดียบเทยบเดียมทาดียมตอง

นางนงบตผตกพอกนถวหตกน
 นยขหรือพพคเดียมวมาเกยฉนขง
 ขยามาขบคชองคชงมจหมอง
 คกรขงคชงไปทงวงไม่พงเดย

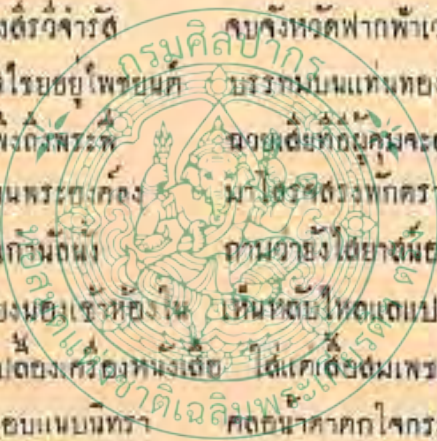
๑ พระแกกเกยวเดยวประโถมโถมเฉตา
 ทำไมเดียมให้ชิตกนยฐา
 เจ้าเบบหนองของพะพยงชว

พระนาคเตาเปด้าเปด้าเมเจ้าเฮย
 ไมยชมเดยแฉวพระชงค้อย่างงกา ๑
 คกรหรือมาชชงชคชอบบตมอ

ด้วยรวดเร็วเปลวไฟประดัยวาศ	เหมือนชนปากนกหิน ได้คืนหู
พอดนดับดับโลกไฟพร	เฉยพับฟุ้งพุ่มตมตมตง
ทางตะแดงเขมรภมรยธ	อินทร์อินทร์จะเปรียบประเทียบดง
นางเมยยวณเวยาเฝ้าเกดาคดง	จนเห็นขยจกเกิดมหตยวระงบไป ฯ

๑ อินทร์องราวคราวอุตถาคกรคตง ด้วยกำลังโตกยเมณจวชัย

ถึงนถักขฤชกรคตงทรงโคโร	เขาเคียงโกด โตกยแถวณพณ
พอแจ่มแจ่งแดงธวัจจารดี	คยจกหวดฟากฟ้าเวหาทณ
หนอกษศรยหัดไรชยไพชยนต์	นบรทณบนแทนทองทรองทรง
ครนรตถกนกราพงกรพระพ	นถยดัยทอมนคยครอมทง
คยชยคตตถอินทร์ชงคอง	มาโตรคตงรทกคราแถกคตาโคด
ถึงห้องทตถจอนกรมถน	ถานวอยโยยถนพอนถนถน
คยพงเดียงเมยงมอเขาทองเพ	เป็นทอยโหดแถนปลกคแถรกมา
มอชมนเห็นเปดอชกรอทงเจช	โคดเคอถอชมเพรพระเชษฐา
กอดคหตูงอชงแถบแนบนทรา	คตอนาคาคคใจกระโรเดย
ตถตถคตมคทพระพเจ้า	มาทงเขาชชงช้แถวกรวมเชย
คมรจแจ่งแจ่งด้ายยงกายเกย	ไม่เห็นเดยว้จะเบนถงเชชน
เขาปลถถนบรทณมบรจกรณ	ตถตถคตวรตถกนบตถ
ด้วยแรกคณมณฮารมณโคดมประต	ตงจาททแทนทอชคตณอชย
ทรคพระอชคตงนถกชงเวช	นำพระเนตรหยตเหยาระดงแถวณชย
พมคพลถงกรณเพราระณพลชย	เหมือนตายนชยนอชยไม่เคยเป็น
อปรตคคใจให้โหดเจอน	ชยกเชชนเพชนพณเหมือนผนเห็น

จ้านหาตเด็กอยู่ประคูนอก จึงไปบอกไพร่นายทั้งชายชวา
พระจะกลับไปประทับที่พลับพลา ได้ปลัดอยมาปลัดยถึงหัววงศบาย ฯ

๑ นางตะเวงเกรงไม่กล้ากับกำขบขี้ คั้นมาจึ่งนรอย่าไปให้ดูญหาย
แล้วเหยียดหลังตั้งศิวเจ้ารวนนาย ช่วยถวายพระกอดทรงองค์ไอรัด
บอกสาวสาวเหล่าธำรงนางน้อยน้อย ให้มาคอยตามหลังไปทั้งหมก
หน่อภักษ์กรียหัดไร่ฤทัยระทศ น้อมประณตตามาธาธาตาม ฯ

๑ ข้าหัดวงศามหตามทางกำนางกม

กอดตั้งบรรณกันแสงพระสุริยตาม
เสด็จมาหน้าประตูอุทการ เห็นทหารหัวเหี้ยโรยกำถอง
จึงขับเหล่าธำรงไรไปเกิดนะ แล้วคงจะพบกันชกวันทอง
แล้วบอกกล่าวแต่ใ้หมายไพร่ทง ชนทรงนางตั้งหีบไปพลับพลา ฯ

ตอนที่ ๘๑

นางสุวรรณมาลทรงหนานอม

๑ ตอนสุวรรณมาลศรีดงม ดัดดาครกตาคดออยหองคชษา
 แตราคมได้อายพ่ายมาตา ออยพอบพดาริมทงจรงเซา
 นางระแงแสดะองราพทศ หรือไปคิดปมเชือกคามเทือกเตา
 หรือพระจะแกองพรากไปจากเรา ยังกคิดเค้าเดี่ยใจอาดยแเด
 ไมแตงขงคดรงเดี่ยให้เดเยี่ยม ความแค้นปมเป็นผีเขาตมผด
 มตกดนนาสาวพระคัมโพทอนท เหมอนออยตค้ายัดนซึ่งวญญา ฯ

๒ พอยเหตุบเห็นหิด (ขม) ไรกลพ นางเงยบดกเชยเซงงงดา
 ไม่เห็นหนจนกมารักดาจนเรา นพอบพดากระบงกมบังคับ
 แดงทุดความตามเราไปไม่ติด พระพันพระหญิงทงหมอมัน
 ไปดมด้อยกบอดาดงน แอ้วราพหนึ่งเด้นหิทาเฮหิด ฯ

๓ มเหตัทรวงเดี่ยยงนาง นานตรพรางพรายพรอยดงผดอยมัน
 ธีระชัยรงมณฑมนต เหมือนผดุกคนรังไวทในกรง
 โฮ้นาพเกลาเจ้าประคนชงเมยเฮย กระไวเดยพันเผื่อเห็นเหตุอหอง
 ให้พดอชยทุกชดกเค้าทงเผ่าพงค์ ทงเดี่ยองคโศศอวรายเพาระฉนธา
 ทนหมตมดหมอไมหิดชเหือ เห็นต้นเชอตุยขงค้เผ่าพงค์
 แม้นทรวงดวงจกคดียชิตา จะกตัญยาพิษให้บรตยิตาญ
 ออยเป็นคนทนชายนนหลายอย่าง อระพางเพียงระบมด้วยคมชวาน
 ชงคิดเค้นแก่นกษจะว้ายปราน คาโบราณว่าเขาชอให้ตชชา

ประโคนซึ่งกอดองค์หญิงคนแรกนอนเคียงตะกอนห่มผ้าพันท่งมากรุงไกร ฯ

๑ ฝ่ายฝั่งตรงข้ามหน้า

เห็นโยชซึ่งทิวปัดใจ

เป็นทศกัณฐ์ก๊กของมฤตของชัย

พวคนายไพร่ชนพร้อมบ้อมเดมา

ปิดประตูปิดคดขรบบ

เตรียมอยู่ครบครนครบเครื่องปืนผา

คอยรับตีหม่มหวัดเทวดาจรดครา

ให้เขามารบก่อนแจ้งรอนราญ ฯ

๑ ฝ่ายทัพพระมหาดังทบ้อม

ตะพริ่งพร้อมซ้ายขวาโยชหาญ

หยุดรถทรงครงพดบพาดนอกรปราชวร ดังกมวารหินนอภษศรียหัดไชย

พ้อเคยเข้าเฝ้าองค์พระทรงมีเดช

ช่วยหลุดจากจำแวงแฉ่งใจ

จะขอเข้าเฝ้าพระทวารโงะ

แหม่มให้พบของศุภะสงคราม ฯ

๑ กุมาราดำชอวิบถักวาท

ดงจางกรรชรดัดเจ้าไม่เช็ดราม

บอกฝั่งฝั่งประตุดังรังคองาม

ไม่ทรมปรามเบ็ดให้เขาในวง

ตรงชนบนมนเทียรทลุดอง

ให้ทราบถึงภษศรียศยามเนศความหลง

ไม่ให้เฝ้ากรวดนภัมพิง

จะรบทั้งประตูเขามัน

พระอภัยโหดทองทรงพระดั่ง

เฝ้ารบกับนเกแรมเห็ด

ให้ตองกรเราเจ้าผู้ตัก

ไหนจะเข้ามาได้ในประตู ฯ

๑ นางตะเวงเกรงศึกทชชกหง

จะขอชิงชอปีกให้ตัก

คิดซ่อนปรนถดศึกมฤตศอคร

จะดองผู้ตักกรกให้ทักทบ

ชอกรับหน้าพาดไปอวดเงิน

ซึ่งเห็นใจจะหมองคองดังบ

แต่ดัดแต่งแกล้งจำเขามารบ

จะใคร่พบภูวโผยจงไปรบ

แม่จะรักครของตักยงคักเจ้า

นี้โปรดเถดอย่างย่นจงคักนถบ

จะตามไปให้เห็นภษนางนายทัพ

โดยนกับดองหูกกับตา

หรือว่าพระจะไม่ไปอย่างไรเล่า พดางหยุกเพดาเข้ามาบนคัตถาคา
 พระโขนงช่นหม่นช่นตามวันดา ไปดีพากันไปด้อยให้พชกร ฯ
 ๑ นางรีบตั้งบังคมประนมข้อม มาถึงพร้อมแต่คนธำชวาทหาร
 ขำหุดวงเต่าเจ้าคารมนามนพาม ไปขอขงานเตี้ยด้วยก้นประชันโรง
 แดงกมาธำของคตฺรงนาคถน เจมนามนจนทนทาให้ฮาโถง
 มุกระหมวดกวดเกเตาเป็นเงาใจ บุกบั้น ไปรงกระจ่างจับประดับพลอย
 ทรงภูษาคามเืองเรองจาวด์ กาดกริมชดเพชรพวงเหมือนทึงท้อย
 นตของอศฺทรงนางเดี่ยชางนอย แดงดอชดพรอมตั้งวางประดับานทรง
 เจดณช้องบองพลกศฺรจาหุดกพรท
 ครวเคยกตฺกกรทหมกชางรณทางหงด
 ทองกรเพชรเตรศศฺรคศฺรหุดวง ขำมรกรวชพระหุดกจาวด์เรอง
 แดกรวามนคตอจก หุทกเพง กูปดงปดงผดงดงดงชองเทดอง
 เดดงแกงชองกเชยมนอวามางประเทยง
 แดงยามเยองมายงชงกพระทรงยศ ฯ
 ๑ เราทมชอบเมียงเขยงแกมแเดกแถมยมน พระเชยชมชมน เจตอกไมดัด
 นางเรญองคตฺรงชดศฺกนทรดฺ ทรงเครชองยศชางผดงเจ้าตงกกา
 ดอนเครชองตาตฺกญวนชาทศย ตามจวตศฺกกรวชพระค่างนา
 อวามเรองเครชองธำหรับประดับประดา พระมาธาดอมชดศฺกได้ยชดเพชร
 ทรงรชงบาทชวาคศฺรณวมทงนุมน พระชงชหมกคณมถนบแเดงดฺรพเสศศ
 กรบทรชองศกคณนถนเมต แดงเดศจนามางจากปวรงศฺกทอง
 พวกท้ามแทนแเดงนรชางนางเรญองเครชอง
 คชยชวศรเขยงชอบกมประนมถนชอง

ราชโองการให้เอาถั่วออกแช่ชอง มาตามท้องทางใหญ่ที่ในวง
รัตนตรรกพจนเชิงเทินพระเคียนหน้า

นางวณณาเถาหม่อมท้าวเดิมตามหอง

ท้าวท้าวนางทางกตทให้บดบัง จนกระทั่งถึงประทับที่พลบพลา

เห็นกองทัพหมอบทมิศคนตาย ธรรมานางกษัตริย์ทรงวิธา

เห็นอุกมอขยธรรยธวัตรวมจนทวดตา พระรัตนมาขนองจระรองทก

กตยเคอมองศกหองตมพระอดกแกว วิชาแกวกตมไมรุก

นางเง้เง้งแกงเมียงเราเคียงพิศกร หารรักธวม ไททุม โยธา

แกงเงาะเยยมให้ตกรังกร บุกทรงยศเหียรศกรบองตงา

แต่ขมคุดขยตรงททททอพบลา แกงธรรยธวัตรึงเคียงหน้าพระดาม ฯ

๑ นายโสมมยพอกขมณศกร กอพระเนตรบพอบพลาหองศาดี

ไมรุกพิศกรพระอดกมณ คุยกุมเหมือนฝรั่งเนองตงา

นกดว ไทรโทหนสนมาคอดอหอง คุยเขยทงนคอดมยศกา

ตงนงเยาวเราชคตกจจา ธรรมิตานะทศพระชนน

นางตงอโยให้เกอสนรททง ใ้ไทยดย โถงพลบพลาหองศาดี

เห็นประจกษพิศกรวพระดาม อยุชตมดวระอมกตงนาคา

ยังแฉกแค้นแค้นชคตกรตีไมชอก เหมือนเด้นยชกนศรดีตายทงชายธา

ตจระชนกตมกตมคณธูธา ทรงใ้กการกรมเอยไม่เคยเป็น

วระนมเบนศนทททททท จะศกนศรดีขม ไ้มาคเเห็น

พระชอนขน ใ้ตชกตกรกระเซ็น เจอนจะเบนบาหองคตงชาวมณ ฯ

๑ พระชวยได้เห็นพิศกรชกรเศ ยังชนเนตรนคกคตงนทงนม

หลงรักข้างนางจนตาจะไม่ฟัง	น้อยหรือนั่งรำให้พิไรครวญ
จนแก่เฒ่าเงี้ยวชดทำยอกแตก	ถูกฝ่าแผลขของเจ้าจึงเฝ้าตั้งวง
เขาไม่มาตปรารภนวย้ามาถน	เจ้ากระบวนเดินเห็ดขจนเบือฟัง ฯ

๑. ดั่งนตถดาวเจ้าตั้งกาชอกมาขวาง ชีระนาง โฉมงามล้มความหลง
 แกลง ได้หน้าว่าเจียคณาเกดยคชง ชาติฝรั่งนแต่เจ้าเราเจ้าต่อ
 วิชาบขร้หาวแกดงฉาผว อินความชดศิวบคดงนทหรือ
 มาเจียมตามปามไปคังไฟชื้อ แต่กอนลยจาเป็นพิศระ ภิ
 ประเศยวณคตแตกแหดกแกดงคระ เราไมจะรดคอกกระบอกให้
 พระคตชาติค้ำคณาไมอาตย อยาราไรตั้งชอนคระบอยวอน ฯ

๒. นางฟังคำชาแค้นยงแค้นเผลบ ความเคียดแค้นถึงกระดูกคังถูกศร
 น้อยหรือเตียงเบวียงแปรนพนแฉงอน อดบมาคยชอชชคคังคชวเรน
 พระพานเกตาเคดงคคองคิงชวณค คนเสียดคฝาดคพนาคังทาดน
 มายนคคเคยงตั้งเตียงแกน เห็นเอียงเอมตมกแกดยชไป
 วาเคมทพศวบนนผวรัก ไมจะคณาหน้าจกนไหน
 พระชนนภเชก ใหภูวไนย ชามโคคคคระบเชางบงบ
 แต่รหวางดาวแตจกนแก่เฒ่า ไมเหมือนเจ้าองคเชกภเชกคิบ
 โคคคณชมนคเคยคังเนชกพย ชนจนคิบคชยเห็ดกกว่าเชงเทิน
 แต่กอนไรไมหลงคทวงไปรด ไมพิไรชเรศร้างระคางเชิน
 เหตุเพราะมิงพระจิงโคดระเมิน ถึงกาเกินกไมวาเป็นตำ
 มาแต่ค้คเิมเสริมความตามพระ โอบชู

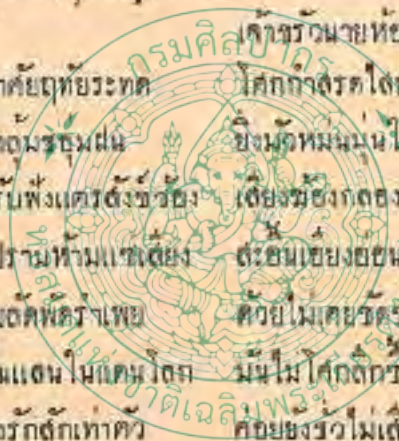
นางศิวไปรดเบวียงประดักคด้วยฤทรม

จนโพดเห็ดเหวตาของพิณแดง
 พินแดงผางทรงคมรอดมกถวาย
 ค่อยเจ็บชานาขาคตงพบบน
 ให้เด็กทักตักมาพดพิณแดง
 บุคพระศอกหมอกษัตริย์หงษ์ไชย
 ด้ร้อยด้วรวรณจันทรดีดาอุษาชาย

ค่อยมีแรงรักธิดานางพิณแดง
 ระทวยกายกัถยาไม่มีขึ้น
 ถอนด้งอินทรธนูศกทรงฤทัย
 แดงดกษณดกหงษ์ขังไม่โหย
 ค่อยแข็งใจจากทงมบดตงกรด

จนพดพิณแดงคดียุทธยระทก
 พอมิตคากดาคอมรรมณ
 ประโคมขับขับพวงแตรดังขลุ่ย
 ให่ด่าจ ไรไปปรามห่านแตรดัง
 ไทอรนคนมดคพิณแดง
 อดใจคยขึ้นหมั้นแดงในแดนตง
 ตงเดี่ยวทงของรักตงกเทาศว
 ดงตมบคยตถาบรรดาศักดิ์
 ทงแดนแค้นแค้นรักคยตถกเคอน
 ตระเมอเห็นเข้บงำพบนางคตบคย
 ร้องเรียกเห็ดด่าจ ไรวมใเฮยา
 ๑ ม่ายด่าจ ไรวตั้งระวงมด
 บางทุมเถียงเสียงกองทงห้องใน
 กระจมรทกรมฤทัยมิใคร่หลับ

เจ้ารวรณชายห้อมล้อมมาพร้อมหมด
 โสภกาถรักโดยาถนเห็นชชาตงทง
 ยงมดหมั้นนโมในฤทัยหมอง
 เสงี่ยมขงกตของกลุมใจกระไรเดย
 ด้รอนเขยงขยพองคไม่ตั้งระงเดย
 คอยไมเคยระดขยง ให่หมองมัว
 มนไมใคตงตงขงเหมือนทงมัว
 คอยขงรวไม่เดยตายเทำรายเชชน
 ดูกทกรวมใจกไม่เหมือน
 จนพินเข้ชนไม่มถึงวงนดา
 ชวงนเป็นรยขงกวดทงดตงดา
 จิกทงมาคตบขำให่หน้าใจ ๆ
 ไครนังระดอุคควำไม่ปราสย
 นางกตมโคคคห้ามปรามทงปวง
 คอยตงทงทงทงมเทำภูเขาตง

เหมือนเข่นยอกชอกชาระกำทรวง ใหญ่บงดวงบดะตุงจุนรุงวาง
 กำริบโรคไคกรักถัดกจิต ด้วยตุคคิตดาร์พัดจะชคชวาง
 เห็นบุตรพนของทองดองนาง นิ่งชยชางแทนรตนกบหัดไชย
 จงครัดตามความของคพระทรงคักคิต ชิงดกรักไคไปเห็นเป็นนิณ
 ทรงเชษฐาชนทำณไน พื่อเอาให้พังความแต่คมาจริง ๆ

๑ กุมาราวางกล่าวถึงห้อง

อึ้งนงระชอนเฝ้าอวนวิง ทวาพาดพิงพุดย ใหผวกรัก
 ทกเวอานาทไมมอณ ดาร์จอรนเริงรักเจียงชกรัก
 แคนทรวงอุทชบคาหนกหนานก ชางลัดงนกรเวิงมณนแวงวนดา ๆ

๒ นางพังกวาระเจ้าระชอน

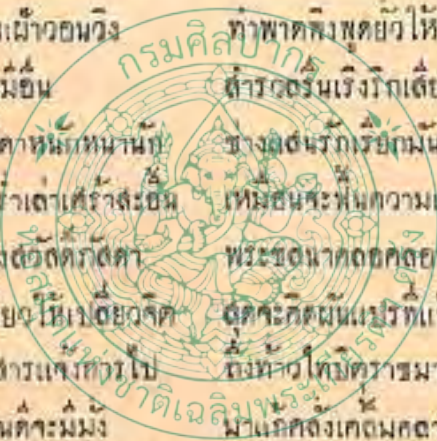
เดียดายของคทรวงดัดคกคิตดา พระชอนาคดอคคิตยอพระทย
 จิงวาแม่แต่เดียดย ใหเปอียดจค ดคระคคณนเมวิทแกไช
 พอดจคแวงแวงดาร์แวงทวไป ถงทาวโตมคทวามาตรงค
 แผอหมอมนคคณคจาเมมม มาแคคคิงคคณคคดาช ใหทหายหลง

๓ พระคานบบริบตั้งมานงผลก

ให้อาดกษณนิกการคางดาร์ทรา จะปดตปองตงกระตูกด้วยฤคยา ๆ
 ควันเดีจจรรพพบ ใหมาไรรบ เป็นทคชอกชุนนางพรอมชางหน้า
 ไบผงนาคาบดถนพระราม ไปกรุงการเวกทอุมคความ
 ชนคอบขบมาระเหิกไมเชคชาม ชนคอบขบมาระเหิกไมเชคชาม
 ดงเรือชามคิตมาตรงชาน ๆ ดงเรือชามคิตมาตรงชาน ๆ

๔ จะกตบถอวเจ้าบุรรมจักร

ทงนิณแกจกษรากับนาร กบชองคคอรชายามารศรี
 ชงคชอรนรคัมศรีได้กา ชงคชอรนรคัมศรีได้กา

เหมือนท้าวครัดศกศาธาเนา
แม่มดอกลวดวาทเดชชาคน
สุดแต่มีขงปวงมนชวงขง

ให้เหมือนเตาต้มตุ๋นคนจริง
มีโตมตอเหมือนเพื่อนหญิง
ไหนนั่งเบ้นหม้ายนำชายใจ ฯ

๑ ท้าวทศวงศ์ทรงพระสรอจวณภา ยงขจรราชหิงไปกงไท

พระศรีพิตางทางให้หาเสนาใน
ทงเรือไซใหญ่ขยงตั้งกรอยถวน
กระซำมชดอวงงไปดงกา

มาตั้งให้จืดแ่งแต่งเกศรา
ตั้งกระบวนบึกหางขยงบึกษา
ในเวลาดับเศ็ดให้เดรัจฉกร ฯ

๒ เสนาทรามทวามตาภิรมมาตั้ง โห้เกณททงมหาตไทยฝ่ายทหทร

กรมทพาคณหันพอกษณรณ
ทงหงอชองฮาคณาคณณ
ฉำไม่วัดชวตเขาตราช ไม
มทงกนบตอชกทงเดม
พอกเดมรพตจนเดมบง

ตั้งแต่งกรำนเดารอกชำนชอกใน
เหมือนขยงเป็นบึกหางระยงไฮอ
มบึกใหญ่หนาทวามบรายเวียง
ประศบเบ้นทงกนรณเจตยง
ตั้งพรตมเพรียงไพเรนายรายระดวง

ทอตประจำดำทงครวงนรณ
เบ้นททงตอชองฮาคณาคณณ

ตั้งกระบวนแบบหัดไมชดระดวง
มบึกหางศรบถวนกระบวนบึก ฯ

๓ ฝ่ายห้ามแหนแฉ่นสร้างคณางฉนม ถวนทุกกรมรทวเดรัยมควัดฉนม

เด้อทนอณหมอนขรชองขรชองกน
ขเทียบกถาวชางวงถวนรงแฉ่น
แหนบมคพบกับหัดศรชวต
ทวนทวอนางคางหวัดฉนมคางชอง
กระชอเครชองเมอชงฝรังทงฉนตาย

ถวนได้งนโตตั้งคางบมต
กระแฉ่นแบ่งเบ้นคณคด้วยฉนมฉนม
ไปไหนคคคควนางไมทงกนช
ได้ดำรชองปากเรือโตเผอชย
มาค้ำหนายเมอชงเราชอกำไร

คางเรียกหาข้าคนมาจนของ
บ้างถมต่อเด็ดผลบางมาไป

จนยามซึ่งคบกระจางตัวว่างใจ
ออกหวัดใจวุ่นเซ่เพียงจนเที่ยงคืน ฯ
ยังโศกซาโศกไม่ผ่าน

๑ ฝ่ายโสมแก้วเกษราเวลาค่ำ

คิดถึงขงศทรงธรรมตั้งถอนถอน

โศครงหนอฝรั่งมนขจรก

เมื่อไรพระจะได้มาเห็นหน้าของ

จนดับทุมรมรณชาวรัตนเทว

ตั้งตนของคณดกณณเดิ่งพดตรา

๒ ฝ่ายโสมของศทรงธรรมคืน

คิ้วขมวดเร่เร่เร่ทุกชาติ

ไปครองหนอฝรั่งชาวขะขย

แต่ตั้งตนกณณคณคิ้วขมวด

จนจวนแจ้งแจ้งของศทรงตั้งมา

ถ้าต่างขงศทรงเครื่องแต่ขยของกราย

ข้าหอดวงเหลาดำวุดรางคณณขย

ทุกศาคนเคยอยู่เป็นคู่ครอง

ให้ตบพักตร์มาจนเตลาคะเค็ราหมอง

แต่ครรถร์ของตรอมจิตไม่มืตรา

มาพระเนตรพรางพรายทองซ้ายขวา

มาเตรียมคอกพระบิดาจะคลาไศด ฯ

พระบศรมงหมองไม่ผ่องใส

ไปหอด หอดจนหอดเบอฮารณณ

จรวอดคณณคณมาไว้ดังม

นงนักรทนม ใครหุดบนกอบฮาย

พนักงานเศรียงคณณคณถวบ

เจ้าอรวงน่ายพิเศยงเคยงประคอง

เชิญเครื่องคอกกราบกัมประหมัดนง

แต่ศรมาตั้งหน้ามนเทียรทอง

คอกยทำดของภบาอกับมารดา ฯ

๑ ตั้งเต้าท้าวทศวงศ์ตารงราช

ประคองเครื่องเรื่องงานตามชรา

มเหตีมยคยงตั้งคณ

ตนได้ยาดมได้รสตรงทรงกุษา

ทรงมหามงกฎแก่งคุดแจรงจาง

นงนักรทนมเชยงคองหมกครองชาง

พระขามรงคองรายพรอยพรายพราย ดูเหมือนด้าวดัดดะธาครระวาครระใจ

กรมพรอมเดิ่งเจดักขออกมออกห้อง ครดัดรอนดองกษภราชณาดย

พร้อมห้ามเห็นแผ่นดินมกรมโน

พระรัตนารบุตวัน

พร้อมแดนสาวงามแม่คางแซ่ซ้อง

พอได้ถูกขบเคี้ยวรสชุนทวาร

ทงหนาหลังตั้งรแต่รช้ด้านยง

ทงเรือไซ้ใหญ่ผ้อยแปดคร้อยถวน

ชอกชวากปากมหาราชดวงน

หลอมคุด ไบรณ ได้รอก

ถึงนาเรยงเบดอว โคนขนา

ชอกนากกรกกรมควยกคุดม

ทงหงตั้งถวนตั้งรช้ด้านยง

เจ้าในท้องร้องเคียนนางห้ามฉา

ตั้งถนมกรม โยตั้งนไม่เคย

บ้างขับเข้าเฝ้าทะเลไซ้เซตม

คางเจ้าท้องร้องให้ด้วยใจถลว

มาทะเลเห็ดชยายคองคายคิบ

เจ้าจ่ายวางชยายไรเราไม่เคย

บ้างตัวตั้งนงกตกประหมา

คุณพระช่วยด้วยเจ้าข้าว่าตั้งตั้ง

พอพบศาลถามอวทงทกค้

หากระจายพรายแดงตั้งแดงไฟ

พระศตาศไคตไปตงเรือหงตั้งทง

ชยหงถนบดตงถนบตั้งชง

ชยตามทงฮีบหมอนทงถนบเวียง

คชชงชานโหล่นตั้งนตั้ง

ชยกรายเวียงดำตงตงมากตงชด

เดินกระบวนเป็นดำคิบไม้ตั้งถน

พอกถนหมเห็นเซมตงไปตงถา

คางแดงชอกชวาทวายทงชยายชวา

เห็นเศกาคตั้งตั้งถนถนถ

กตั้งมาทงเวียงถนบโหล่นทก

ทวางเรศคกพระทงทงไรโดย

ภาวถนระชวอตั้งชยายถนบ

เห็นจันชยตงไม่วชคตงทอคคว

พระอศทอมชวเคียนถนบเจียนทง

แม่มถนบตั้งจตายไมชยายโดย

จะตยถนบไปโนหน้าตงถนบชย

ทงโหล่นชอกชวไตถนบไปตง

ภาวถนบในใจจะไม่ชตั้ง

ตั้งถนบถนบถนบชยายไมชยายใคร

ตั้งถนบตั้งถนบชยถนบตั้งถนบ

ถนบมาโนถนบถนบตั้งถนบถนบ

- ๑) จะถนัดกับเจ้าพาราการเจก อติเรกเวียงเขตทกเขตชณศา
 ออกออกมาคยมาคยาเวตฉานน พธราชมตนาณคทหงดชมา
 ทุดแดงแจ่งขาววาทพษนาต บังคมบาทบออกเขตพระเชษฐา
 ทงตองคทหงคองชยุดงกา ทราบสารวชนใจตงไฟชื้อ
 ระควมรณหึงคจรงหนอ หน่วงเอาหมอไปโตมไซหรือ
 เราเห็นเหตุเภทฆตแตกนมือ ถูกชนตหงเดื่อเหตุองเครองตชชา
 เมอหมมดาววางกับไฟโกลคณหือ ตักครัดคกรกนหนตหนา
 พระครัดพตางทางตามชนไหว ไห้ระพระชะตาดัดดำคร ๑
- ๒) ไห้บงคนตมตกรากตโดยกลงเดงไรศควภทเขาตงหรง
 อดการรงตกรทบพระจณกร ตกรกรวบทบงคมทุด
 พระเคราะหองคทวงยค ไชรตวราย ถงชนชยายชานภัพเพยงสาบตมู
 นทวงชรรมตมณะระอนกต ให้เพิ่มพตมไปเดไซชย ๑
- ๓) พระพ้งคำทำนายเคยชวยเน ถงดำครแต่เคยวณกรวมจะทำไฉน
 ชงตกรคราชาวรณรอนฤทช กตบเขาใหม่มเทยวชเรยพราย
 จงบอกองคณงตกษณชคเรศ เหมือนอยางเหตุทนทองตงทตตาย
 นเพ็ดตงชวจะวางชวย แตนเดยชตายตกยาดัดดำคร
 อยทนคจรงหลตชนงเฉย แม้เขาเชยชฝรังมนชางตชน
 แม้กัวไยไฉนชวยคณมอชมรณ จะตมตชนไปรดปรานประการโต ๑
- ๔) พระพ้งนางทางวาทปรารภ ไมเคยพบเคยเห็นเป็นไฉน
 นกจะชามตามไปเชงกเกรงใจ คยพระชภยเขาไปอชโยนบุร
 แตนงตกษณชคเรศอยชเวคคาย เราเป็นชวยไปตงพระมเหตุ

จะพุดจาปรายดึกมืด

วังตงหวัดโลกไม่แดงเห็น

จะแต่งให้ใครข้ามตามไปฟัง

๑ ฝ่ายนางจันทวงศ์ได้กรา

จะคลุมคางอย่างไรเจ้าไม่เคย

แม่รักเท่าเสาอศวนมาคนใหญ่

ระชนอนนอนของศตรางกำสรว

ท่านที่สาบาไมกษ โลกเรษฐ

ชนชากวาวรอยยดนม

เชิญไปดวยช่วยพระหนออรนาค

พระศรีดังชอบชอบยศวรของจรัม

แดงเป็นศรีดังวงที่พิงคักษุข

ชายยืนคนตลกให้ผลปรี

ครึ่งแผนคนบนเกล้าพระเจ้า

จะไปหาหมาเหมือนเห่าเราทางปอง

ห้จะไปให้ถึงจึงจะชอบ

อนันไปไม่ควรถองเวลา

๑ ฝ่ายนางเยาว์เสด็จคนซึ่งหมั้นหมอง

นางนกกแก่นขฝรังยงคองไป

แดงทูลของศกทรงฤทธิษศุเรศ

ได้เป็นพินักุณชชทุลดา

กรมจระเมเจจากนารัง

เกดดอกจะเป็นรอยร้ายไปภายหลัง

ก็คิดยังไม่เห็นใครจะไปโดย ๆ

โยกรรมกรรมใครจะแก้เจ้าแม่เอี้ย

เมื่อไรโดยดุกยาจะมาจ๊ะ

หรือจะไปตีดับตีไม้กดับหลัง

คิดความหงอนขนมาทุดดำ

ยุดคัยคัยชองหมอนนุช

เห็นพวงกทานจระเวองบูราน

ให้หรือชาติคนเรคนเวกต้นถ่าน

ทวนเขียงธำมูชาวเมืองขอมแดงถ

คนแตกคมาทางเราเอาหนงถ

หรือถคยชอเมดยพลอดของ

ให้คักคัยตามควร ในตงหวัดอง

เป็นทดังงเกินศรวิธธา

ไค้นบชอบตามจรัตเป็นคัยชทา

ตยรงพระสุริยาคังคดาโคด ๆ

คิดตงของถึงพิพานนโณ

ระชนให้ชกชกชบพิคตรา

ดุกฟังฟังดังเอวพระเรษฐา

ไปพามาเดี่ยให้พินพวกคนพาด ๆ

๑ ทงตั้งของศกทรงพังพระฤทธิ ในรุกคเคียงดำนาตั้งถ้ำ
คู่ตั้งชัยช้อยเหมือนตำราโบราณ

จะกตทานก็เหมือนตอนให้ขมความ

ขมแก้วแก้ววถาคคกาคชอย

เกษมตั้งสักเดรัฯไม่เรศราม

ถาครงนมให้ไปกไม่งาม

ต้องปถอยตามว่าดนาประดำเคย

การพลงทางวานตาน

มรทุดถกเลยถูกเขย

คามแก้ใจพอไม่ห้ามคอกทรามเขย ด้วยเจ้าเคยไปไหนไปดัยกัน

แต่รงนพเขาเห็นว่าเบ้งดำ

จึงวักถ้ำแกงไทยยไซศวรัย

จะตามไปไกลเนตรวางเรศคน

พอคทพรนพระเบ้งหนุงหงตั้งเคย

จะชวนวานทานป่าไมกร โลกเขยรู้ นวเคยโดยคำดครถาคเฉยว

ไปดัยเจ้าครวางนคเคย

รวมถ้ำเคยจะไดถำมคความโบราณ

แดงทาวหาราเผ่าเรมาถัว

เวจกตทนามาเวษาหาญ

ทงใหญ่โหรคากบอการเวย

เป็นกการกตมวังเมืองดงกา ฯ

๑ มนตรอรบทรบความคามวธิง ชยคจากวงนงรมโรงทมชวา

ให้เต็มยเขียนหมายจ่าย โยธา

ทงข้างหน้าข้าง ในคาม ให้ญนชัย

พดชุนนางคองทำคามค้ำแห่ง

บางเปดยนแปดงเชศก ไมเครัยงไรดอย

ทเรยไรไฟรประจำถ้ำดวอย

บางรับดอยเวือแพยอกแกชชิ่ง

ทงนายไฟรพรอมหนาคณจาวณ

รอมนเชกเกรกเบกช่าวชอง

ทคราครายาชนกน โคทของ

ทเบนรชองคอกทมนกนชอเกรง

ทาทองหีบจบบริงต่างควดถัว

โทรมคงชวเขียนถ้ำห้องคากัง

ที่ขาวโพล ในมาดาเป็นพระเบง
 ทนงศรทบษบดของทิดเอ็น
 ห้อยช่อวรรณบดองกตั้งความ
 ทงเวชนอยรยอถวนกระบวนแห
 เหาตาตำคันทนพดนิกร
 มาทอดทำหน้าฉนวนพอจวนค่ำ
 บ้างมาเชยวเห็นยพพวยรองเร

ระคมเร่งฉัตรวัดรบจักการ
 สุมาศเม่นเรือวแรงกำแหงหาญ
 ตั้งตระหง่านงามดงำในตำกร
 มาดอยแดงคืบดัดบดตอน
 ด่วนเกษรเงินทางกลางทะเล
 ทดวางถาดมับน ให้หันเห
 เดิมเข้าเฝ้าให้ของก้องโกลา ฯ

๑๑ จมูรงดำยฝ่ายพระยงศดำรงราช คุมโดยาตัน ไตรรงค์ทรงภษา
 พรหมดำรงคางนาญราชบริดา ครอบงำราชานทองถวนรองพาน
 ทงแถวแหวนแทนราชอชกยกยติกัน คุมมอญกษัตรามหาศาล
 คุนธรรพเจ้าเด็กรมาหนำพระถน ผนศกรวามกรบกันบงกมอด
 พระทรงชาติมารชบ นทหารภท ทั่วรังแดงนักรของศพระกตกณ
 ต้องพระองศทรงวอจรวรด ฝังกานทองค้อนมาพร้อมเพรียง
 มาตามทางหงางฉนวนถถึงฉนวนห้อง

นางดำวถ้าวชาวฉงนเพียง
 ๑๒ จตมกษัตริย์ตรีศวนนางนงคักษณ

ไฟทั้งปวงอยู่ต่างหากห้ามปากเตียง
 คำวอจเรียงรายห้ามตามท่านของ ๑

เข้าในถวนถวนแฉ่มศีดารอง
 ๑๓ ฝ่ายที่สำปไมโครโถกเชษฐ

ทับอกรักพันทงานเชษฐพานของ
 พระพาดของนางเดินคำนิชม ๑

มีถมบัตพิศถานทานอุคม

เป็นพราหมณ์เทศเทอฤทธอศัยมกุ
 แต่ฮารมนิ ในตู้รักถวยมกษย

ศกประทามบ้านตงหลังตั้งมหนอง
 แต่ทาหมายรายเพชรเม็ดตพดชย
 ตูรูปเห็นเป็นชราแต่หน้าชอม
 แต่ผมหงอกคอกงแดงแก่กรม

ทาดทองปวงจิตใจพอไรด้อย
 ชายร้อยสิบเก้าแก่กรวอกัน
 พันไม้คดชอนเตยทเดียวเกยจชย
 นอกกวางนศอยทงหุตทา ๗

๑ ชชกหน้าหอตกกอ ไคคนธม

เตียงมุกหมากมายมของชายชรา

เห็นองค์ทาวเจ้าประเทศเเด็จมา
 เรณูพระองค์ทรงชนบทกรวาง
 พนกงานพามทองชชองคานบ

พราหมณพดุมมาดีใจงไปรบ
 มหันทางทอดทาใจดำหรับ
 คิงเจ้าคบเรียงกพนบมดตก ๗

๒ ดำมกษศรยมนต์การยาชวย ธิมา

แต่เจ้าชราจารองคนแต่หนหลัง

ดัดตำครทอดชมประมาทจนพดลพดง
 ขางมกรมเบมพมของเฝ้ารของให้
 ไมมีใครไปชวยคฤภษชช
 แมตบวยหมาชจะเรณูไปกรยหุดา
 ชวยตทพนของทงดองชก

ให้จวียงงทงฝรังเมืองตงกา
 จะตาไปพมทพระเชษฐา
 หนีมเตยชารวยเจ้าเหมชมเฝ้าพงค
 ชวยแก้กรวคนได้ยชิ่งโหดทง
 จะตบวงคโคบมจหรือชยงไร ๗

๑ ฝ่ายทศำปาโมกชโลกเชษฐ

ทรงใครเพทพิทยาภาษาโดย

ตั้งเกศยามควมนรวงคเป็นทางใน
 จังเคจรพนบนอบคชบถนของ
 ไคชยเยนเป็นธูรททุกคนจน
 เเด็จมาหาหมอมฉามตงบ้านชอง
 ชวพเจ้าเตากนแคชวด
 แต่ฝรังครงน ไซมหญิง

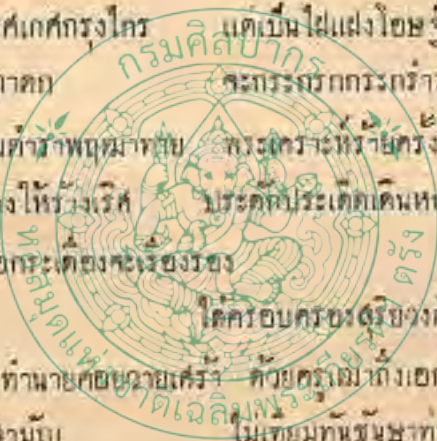
เห็นจวโคกนคงดบพงคพนช
 พระคุณชองธองกษศรยคิงฉตรกน
 เพราะพระชองทงจรรวมคคพิช
 พระคุณชองทงคคคเป็นชกพิช
 ยอมคงคคคคณบวิพระคุณ
 เจ้าแทรกตั้งเดยทเดยวให้เจียงฉน

ตั้งถงขงถงถงถงถงถงถงถง
 ขยู่ไฟดวงวางควานประมานมาก
 แก่ไม่หายผ่ายหมขจระมรณา
 กับท่านยาบผ่ายวิชามารยาหญิง
 ไปดวยกันนั้นจะ ไดเข้า ในจว
 แดงเพงทศิธาเจ้าถารเวก

นี้หากบุญของพระหล่อไม่มรณา
 เห็นแต่จนยากยิ่งนักจะรักษา
 จะออกดำหิดาพิกัด ไปดักกรง
 ทราบทุกสิ่งมาแสดาวเมฆครางหลัง
 ดูกาตั้งมเดให้เด่นที่ใน
 เป็นของค้เขกเขี่ยมข้องคุณองได้

นรดกษณอช้เกรศเกศกรงไกร
 ดูราค้บ้หน้าระตาดย
 จงทอดความความดำราพพมาทบ
 จงเผอญเห็นห้วง ไหว่วงเรศ
 เมอปลายมขรอกระเคอขจระเรอขจ

แต่เป็นไปแฝง โขมรู้จะไกรชราย
 จะกรรกรกกรกรกรวาระอ้าระด้าย
 พระศวาระหิรายกรงหงพนอง
 ประคกประเทกเคนหนค้องหมนหมอง

ได้ครอบครอบดริยวงค้ดบพก้พนขุ

๑ ทางพังกาท่านายก้อยววยเคระ

ด้วยกรรมมาถึงเอกไม่เดกดร์วค้

จึงถามรูอชาทอถามญ
 จะเปรียบรูค้ใด ไม่มีเทียบ
 จึงร้อบร้อบพ้าจกรวาด
 คุณนายได้ไปดวยขงยหถางด่าง
 ข้อยดั่งด่อนพดอนให้เรียบระเบียบค้
 แดงโสภาปราดัยขกัยโทษ
 แดงหัวงดาตาพราหมณช่วยพรพดาง

ไม่ทนมทพชษาทาหาอาจารย์
 บัญญาเบร้อบดมูทรไทยชนไฟศาล
 ข้อยคามทถานรับมาข้อยชาน
 พังร่นราวไม่รู้จาประด้าประดี้
 เขื่อนน้หนักเขญไปองดำทรวงนาง
 เหมือนได้ไปรดกตั้งดั่งเมตหมของทนาง
 พาดองนางถดบหลังเขาดังไฟ

๑ ฝ่ายตัวดำตัวเหลืองชาติดวงที่เลือกจัด

จะได้คำมพระบุตรค่างดีใจ	ถ้วนเครื่องครัดทริยาธนูมาด้วย
พอบายคดอัยหนอยหนึ่งจะถึงบุษ	บ้างลงไปคอยทำอยู่หน้าแพ
เรือที่นั่งตงชนด้อยอดแล	เสียงเขิกเกริกเรียกเร่กันแข่งแข่ง
	ค่างคอบแถมได้คให้เสร็จการ ฯ

๑ ฝ่ายนางเขาว์เขาว์คนชนิดโมม ธรรมดาตรงโถมมูรธากระษาศนาน

ประคิบเกร็งเรืองจำรัสชววด	เหมือนขบวนขามูแข่งธงรงค์ทรงดำฮาง
ถลัดตงนาหมาโรงตั้งโคตยง	ด้วยขบเคียงปรางครัดนโมรัดชวาง
เคียบอนชาวเขายืนเมเณว้าง	ร้องเรียกนางตั้งโคตงโมมา
เขาเสดาเคยเดี่ยวรงมนางนงตยนิ	ด้วยรักแลงความตามภาษา
นางรบผั่งตั้งชวบุรณรรคา	นอกรพาไปบนแพพอนเหมือนพร้อม
อย่าเค้ราสรอยนอยใจไม่กบนถง	นางตั้งหรืองเหมือนจรวบจยบหิน
นางเรียกมาหนาปรศอุมจนทร	พร้อมกันด้นย่นอยคชยริตา ฯ

๑ ฝ่ายพระองค์ทรงศักดิ์กับชกเรศ นางโมมเคศธรรมดาตรงทงภาษา

พร้อมพระวงศ์พงศกษศรยชคยยา	กบชดามาหยุดพักคำหนักชด
คอยฮารยทานศรเป็นญใหญ่	จระมาให้อุภษพาดถาถด
ตั้งโคตงนงเขาว์เสาวคนช	เขาประานหมอบเมียงอยู่เคียงนาง ฯ

๑ ฝ่ายที่สำป้าไมกรทงเมยผว ค่างแดงตัวธระทงก่ก่ต่าง

ถึงณฆาเวถด้าม้วยอ้วยเจ้าฮาง	ประพฤคิยงพราหมณมพรคดาบอัน
ถ้วนประจำดำหรับรายพระเวท	ห่มเศ็ดศ พัดศรมงดงดงอองคีรี
ถลัดเจมทกทวชกชระพระคู่ถ	เด็กถอยถถถดงยามมีดำมกน

น่องแตรรอบขอบฟ้าดำมืด
 หกขอบเขตแฉวงแฉวงไม่แดงเห็น
 นนือเคราะห์เพราะกรรมให้จำเป็น
 คืองยากเย็นแยกย้ายพดพรายกิน
 ๑ นางกรวดเบญจราถกตักตั้งต
 นาค่างหยดหอมหอมเมือกมหนัก
 โยชกเคี้ยวหนวดหนวดเมือกกรวดน
 เคยเบียดก้นบรรทมเมือดมเซย
 นินนาจใจไม้มักจะพอด
 ไครจะกอดน้องเงาอมดวงเอ๋ย
 ชยาคัดต้องน้องรักหนักเคย
 น้องไม่เคยนอนหนาวให้เปิดใจ
 ถึงผูกพันกันขลุ่ยในจักเบียด
 เหมือนมาเคียงดวงจะพานาคาโหล
 โยพระจันทร์ทนต์ฟ้าธมาโย
 นอนงาใครชมจันทร์แดงน
 น้อยหรือดาววาววามอร่ามแดง
 กระจางแสงแบ้นฟ้ากวาก
 น่องชยาคอดอยแต่เม้ม ไกรข
 โยพระชยเอ๋ยช่างไม่ชยอันชง
 บ้านฉนวนเกาะกรวดกใหม่ช
 หรือหม่อมบุรุษปรุปรุเมฆมดอง
 พระเชษฐาจะยกยอกศกรอง
 แลพระน้องจะอยู่ไหนกโมร
 แคนพระพมเมยเคียดเคียด
 ตัดตั้งเตงขังคดโมชคต
 ชคนไร ไครรักกตบทุก
 จะเห็นนาหามาตาโหยบ
 ยงแค้นกวงพวงกตจะชอกชอน
 จนคกคคคาวเคดองพวงเคอนคค
 ไม่หัดบโหลโหลยงันโหลวาคอบ
 จนฟ้าจับแดงทองผองโพยม ๆ
 ๑ นางฟีนยงคตวงชอกตกนรต
 นังรตคกรมรินทร์ชมโถม
 คชยแตรคตวงคตวงโคม
 แยมโพยมปรุปรุนาชนราโ
 ประเดยคตวงคตวงคตวงคตวงคต
 เป็นคตวงคตวงคตวงคตวงคต
 เห็นชมนชมนเรงบนเทงใจ
 ชอนด่างใช้รบบดประดาดบาย
 คตวงคตวงคตวงคตวงคตวงคต
 ครมครตตตตตตตตตตตตตตต

ไม่เหมือนตัวผมเมียเขาเสียตาย	บ่นมาตายฟุ้งปากด้วยชยากพบ
แต่คนเกตุวามากับครุผิวเค็ช	จึงหายเหตุกุดจนดมรวงมั่งงับ
ถึงฟากฝั่งดงกามทรนพิ	พอบรรจบรวมจักรมกรว ๑

๑ ทางทศวงศ์ครุชนคงชยวงใหม่ ทงนายโพธิ์รวมจรอยรักษา
นางเสาวคนธชนประทษย์พุดบพธฯ ต่างรูปร่างค้ำวามธำราญใจ
โถมเฉตาเต่างคนข้อมดพกศร ชงคเือกอศรชิตาธิธนาถัย
กิ่งชวณเหต่าธำวธวัรค้ำกานตใน เด็จไปอญรตทงธ้องค ๑

๑ ถ่มเต้าท้าวเจ้าเมืองมกร เห็นนางลักษณธศถวณนวดหง
จึงปราถย์ไต่ถามถนนามวงศ์ ครุทรวร ดั่งฝำรนางอย่างนคตา
ยังเด็กนกรวกทเบนนทียง ไม่พอดยงทกชเทษศวยเชษฐา
ฝำยนงถกษณธศเรศกษทรฯ ชยบมานงชคด้วยศศรค
แม้อ่อนกว่าอรณรศมิตม ดงเป็นหนของกนธศประเสวีฐคคต
พลงงโถมดูบจุบจชมนอนมพกศร ด้วยความรกรวมจิตเหมือนชิตา
ฝำยนงเขาวธำวคนข้อมดณร ฐโชนชยนฝำกชงคเหมือนวงศา
ชอทงบุญรณนพิพรหยา กรณาดังถ้อนศวยชอนศวาม ๑

๑ ฝำยอรณรศมิตมอรรค
ต่างปราถย์โพเวาระเสนารศวาม
จนเชยจนพรอนนงเขาหองหับ
สมทบเหต่าธำวธวัรค้ำกานต
ชยชอนหอบชมนชวณกนธวัรตถันต
ชยด้วยกนเม็ชงใหม่ โกศทวงยศ ๑

๑ ฝำยหำนเห็นแดงถนมเมืองมกร
แต่ถวณนคแดงเพชนเหมือนกนทมต

ด้วยเนื้อขยุบรูปร่างมอธ่ง เพราะทำทศวงศ์ไม่ว่าไร
 งามเคยเด่นเป็นขรรคมเหย็นนางรมจักร ทั้งรวมรักพร้อมชีวิตพิศนัย
 ถัดจากคนเที่ยวเที่ยวเพิ่นชอกเกิดชนไป เป็นหัวไม้ขลุ่ยดังตอบทงกัน
 เห็นต่างตัวสาวเมื่องการเวก ที่เชื่อมเฮกคองใจจนไผ่ผ่น
 แกลงพูดพลอดทออดนันทเราศักพิณ ทำแข่งขันชกชวนให้ชวนใจ ฯ

๑ พอดพาราการเวกไมตรีเด่น คิดวาเช่นช่อตรงไม่งอด้วย

คือถุกจับตบต้องทำนงใน จึงคิดใจไม่หมายให้ชายเซย
 หนุ่มหน่มเกยวเบยวบดไม้คคคค หักเพราะดั่งเบ็งเพิ่นจ้งเซชนนย
 แต่เมื่องเราราชาวบูรณไมเคย อยาหองเดยเดนมพอนไม่หมอนจรง
 ชนรมจักรนศรากับการเวก อกิเชกเชนหาประดำหญิง
 ชอกชอชงทงทวงเพราะชวงชง ถัดตอบทงทศพิเพราะทกรก ฯ

๒ ด่มเตจท้าวทศวงศ์ทรงรถกล צרรมนกลไปตองกาอาณาจักร

ตั้งนายหมอดตรองไฟให้พรอมพรก รัตนตรองมคดาตั้งจวง
 แดงแดงองศทรวงเครื่องเรองระยิบ กระจ่างจางนวมองตะของศรั
 พรหมตั้งวางศานากำหนดพวงรัตน ได้ตั้งจจาเดยมาเกยตา ฯ

๓ ท้าวทศวงศ์ทรงรถกับชกเรศ แดจวรมเกษราทรงกับวงศำ

ตั้งนบศรพเนองตั้งตั้งศำ รัตนรัตทนงอองตกรณ
 พอดทนมอมห้ามงามยศชนรทประเทยบ

นงพบเพยบพิงพมกเขยมนพกตรตั้งตม

ทงทงนงตั้งตั้งตงนทระบจนจร เตนมกรทของทพิตั้งมพด ฯ

๑ ทานทคำปาไมกรณมเมยแก่ ชนมศรนำทวงไปกตางทน

ทั้งพิณพิณดวงมิ่งปรางตกดาวดาด มะทุมศาคคแต่ตะต้นพวงผดแผง

หญาฝรันจันทอนอณงค์กตณแรง ดมุดแว้งแจจจวงร่วงเรณู

ฝูงนกหกผก โผน โจน โจนจับ บ้างอันรับร้องเรียกกันเพรียกหู

นก โม่รัตควาณาเอ็นตุ เป็นคู่คู่เคอาคคตยจ้อเจรจา ฯ

๑ ทั้งต้องนางต่างคะนังถึงพระที เกยพาทีได้ถาพนามบักษา

มาจากนอังก้องข้ามคิตตามมา ชดนาคคตยคตยงทั้งต้ององค์

ทองยกระเศเกชรามาบทรถ ใหญ่ถำถรดเศว้าจิตทีศวง

เหมือนมาเดี่ยวเป็ดยุใจอยในคง ฟ้าซบทรงได้กาถึงด้ามี่ ฯ

ตอนที่ ๔๒

ทูลไปยอนกเสนีย์

๒ จะกล่าวถึงขบเรองเมืองฝรั่ง ที่ในวงเวียนตามารศรี
 ได้ครองคู่อยู่กับพระอภัยมณี แต่เดิมนยามหนาวคราวเหม็นค
 เผือกถึงเกล้าเข้าเย็นไม่เว้นว่าง จนถึงกลางเดือนห้าหน้าคัมภีร์
 พยฝนตกหนักหาเวลาดานม ตั้งถาดตวงตวงกรรณวงเวียนดา
 เกิดมรณะหอบไห้ดม ไกรศิน ฝนจากต้นดาวพระเช ในเกล้า
 มีเทวอุพพลเดดจระเข้ครมา ถอดายพิพาทนางเหม็นอย่างไฟ
 แลวกควกกษทงตั้งองค์ม ไม่เห็นคนเห็นฟ้าเด็ดคทาโหด
 คินผวากวางประพระอภัย ทรงกด ไทรวยด้วยจระมวขมรณ ฯ

๓ พระแวงเดียงเคียงองค์พระทรงศักดิ์

แม่เป็นไร โห่หวอนชวณบุตร ระวังคอบประทับทรงดวงส้ม
 นางกัมเกล้าตามเนชความฉน ธิยาธารณีเรญแดงให้แจ้งการ
 พระแยมสรวดชวณชรณดำรงาญ ยังทวาคหวพรองภนาดังสาร
 เตรียมขลุ่ยทองไว้เดดเจ้า เขาวมาดยมีทองแดงนงรัก
 ถกขชายสายใจไวโอดกษณ พดียงเหลาดนางนมให้ส้มศักดิ์
 เห็นเดวทรอมอเก่านะเจ้าพ ธิยาเม้นพกตริณหน้าพตจากัน
 ไม่นับถอทรอวาจะเดนพนม ไมตงนบก ไคเซอเทดชชยณ
 คนตะบม ให้คนจนวันตาย ฯ

๔ นางชายเขียงเคียงองค์พระทรงศักดิ์

อย่ามาทักทายหมอนฉันพรนใจหาย

ตั้งแต่คนจนจนจน

เจ้าชวยกันทานายร้ายหรือดี ๆ

๑ นายยพามาถามผู้ใหญ่

นางเจ้าใจจับยามตามดล

ด้วยได้เรียนรตาราพระบาท

เห็นจมนเหทรายจึงทายทศ

ซึ่งสมชั้นกลั่นดาวพระเรน

จะทรงศรภักดิ์ป็นคันทวีร

ได้ปรากฏอภัยสงพงศัประยูร

ให้เพิ่มพูนภักุญ ในโศกา

ซึ่งฮารกษคจกนศรนั้นเหตุใหญ่

จะจ้งให้ห่างเหต่นหา

เป็นเหตุใหญ่โพธิ์จะมีมา

ถนัดใจ ในสับห้าทิววน

นางพังก้าทานายใจหายวบ

โดยได้พบถ้อยแฉ่งแฉ่ง

จึงครีต้อถาจะเข็นไปเข็น

จะเข็นแบร่ภักนทาจมน ไค

นางยพามาทูลถอถอ

จะคองแกลงบศรพดศมกร ไค

ประศทงแปดทิศ ไคปด ไค

ขยาให้ ไคเรเข้าชกกับชกกจจา

ในเจตวณนพระยงศกทรงกิด

ศค ให้ต่นพชยาบทปรารถนา

ตั้งรอยให้ไว้ไทเทว ไคถา

ไครทชยาดงเคาะพระเศระหันทาม

นางจณธาวาเจ้าเรเฮตคนแม่

ต็ดแฉ่งแต่เจ้าจะตงเถตทงธาม

มีตประศตุคนแรงห้ามปราม

จงทำตามแบบฉบับบระงบภักุญ ๆ

๑ นางรำภาจาหม่อมฉนมีนประหตาด

ว่าฟ้าฟาดเปร็องเปร็องวงเวียง ไค

แต่ชวานฟ้ามาเหมือนแกว่อบแวงไว

จวนเข้า ในปากกถนพดศนฉน

นางยพามาหม่อมฉนถนเห็น

จามเมขเป็นเกิดยวถนมีศรบหงอน

เหมือนธ่ายรุ่งทงดงศรชุต

พดศนฉนท่อนาทภระหตาด ไค

ต็ดธาดว่าหม่อมฉนถนถาก

ว่าธ่าปากกถนแฉ่มศนถนเศยไค

ทองว้ายนำด่างกรรชกกระโอ ^๑ คันทกใจก้อยแจ่งแจ่งคะฉวน ฯ

๑ ฝ่ายโถมยงของคณธาดาศาดตบ ^๒ รัตวรินทร์ทายทนายผ่น

จึงวาเจ้าโหนดานจะมกรวิภ ^๓ ช่างพร้อมถกกับชานาราศาญ

ขยับชกให้ใครวยศดีเขา ^๔ ช่างมาเขากของพดกทงตงหอดาน

แต่ปไตยผ่นนดังเกดเป็นเหตุการณ ^๕ จึงคิดขานกนไปจตตงมตรพด

ทงดำนนางตางค่านบพดางรบดัง ^๖ ออกไปนั่งหน้าพดบพดางหองค่าง

เรียกถ่นมกรมวงดังคดี ^๗ องค์เทษจะระเตาพระเศวระหรัย

ประศุขอขบขบวงให้คงค้ำ ^๘ เสรของค่างหวานนมเหยดังเวยถวาย

ดกรเกาะแพะโกดังโตศวาย ^๙ ดานกถวยภคจะเดรัจทงเจควน

บัตประศุขคนห้ามให้ขาด ^{๑๐} ใครต้องวราชภาญาถ่งฮาดัญ

เวงบักขงตรงทวาศาดดังคดี ^{๑๑} ให้คณนถกขบวงนพรงน ฯ

๑ ฝ่ายถ่นมกรมวงรบดังพรม ^{๑๒} ประนพอนอนมาเกณททหน้าท

บ้างปลุกค่างบ้างถักค่างบกรถ ^{๑๓} เสรของพดกถวมเกาะทงแพโค

บักกรงเคียวเขยวตาประจำค่าง ^{๑๔} เขียนรบทานพระมหาเขวโท

ทงแปดต่านค่างเทวชี่โร ^{๑๕} ให้ภัญญูอย่างผ่นดังบุงรา

ประศุทงแปดทศกบมดหมด ^{๑๖} บชกถำหนคณายประศุมรภา

แจ่งถ้ำเว้าเดรัจถรรพแถวักถบ้นา ^{๑๗} แจ่งภิจจาควนายทถรายงาน ฯ

๑ ฝ่ายถ่านนางตางจกปรคี่วราย ^{๑๘} ให้วงฮายดีญจนตงทงถ่งนพาน

นามนทกรถกถศ่งงวให้คงพาน ^{๑๙} คาสพदानมานบงมดตงกทกร

กรนเดรัจถรรพถบ้นาเผ้าเขวราช ^{๒๐} ฮภิกวาททุดคณตามประสงค

อรุณฤกษ์บักแรงพระสุริยง ^{๒๑} เขิญพระองคี่ถ่งนาคูรามฤค

แต่งแต่งของคทงตำทางตำรับ

จนจะเห็นจนทงทงแปดทิศ

๑ ฝ่ายตะเวงวันตาตั้งคาคับ

ทงตำมเจ้าเหล่านมอทร

จะกดขบบุตรตั้งตำบากรากตำหัด

ไปด้วยกนวันทาเจ้าฟ้าดิน

กตวแต่พระจะเร่งตั้งขอกไปด้วย

ทงตำนางตางวาทาเจดีย์ไป

คางชันแซมแยมยมนพรมพระพศุข

นางวันตาว่ายาเย็นค่าง

ทงตำนางตางคานับแต่งกตบหอง

คางแชนผวยวเขาเผารชอน

เมอคราวมาทวมหมอนหนึ่งรณงเคอ

บุว่าหอยทออยกวาควยตำหัด

๑ ฝ่ายตะเวงวันตาพระยาหญิง

หมยมนนมีนร้างปถายเห็นรายแรง

เวดารงพรงนจะพดค่าง

เชิญบรรทมธรมนางห้ามตามตำบาย

พระกอดเกยเซยปรางวานางอิน

เจ้าจากไปโกดพศุขเพียงตั้งกวน

เจ้าอยู่ โกดเตเห็นอยู่เซนน

ไปคานับค่างตำวรากากิจ

เทอฤทธจะรักษาให้ถาวร ๆ

คำรับรับตามกำแต่งว่าด้อม

ทเมศรชอนตั้งโรยยาโคกน

จงถยตั้งตั้งตั้งรับเป็นนิจคือ

จะโตตั้งทกขโคกทงโรกษย

ให้ทกขวยเซินจิตจะคิดโฉม

ทรวมไซเห็นจะตามทงตำมของค

คองเวรทไมรับชจนเหตอหอง

ทงตำของคเจ้าจกตบไปหัดบชอน

ชนของตำรับนพรมพศุขรณ

แต่ตั้งนหัดชอนชอนพนแต่งตั้งทค

จะนนิชรปะโรกไมชค

เพราะรุดตปรมนนิชคชางคคแปง ๆ

ชชอนชองพระชกษยทไรแถง

ให้จคคแรงจะตะเตาะเคระจะทราย

ทกทวารวงเวองชนเทยงตำย

อย่าโกดทกรายวจะเร่งเจเพียงเจคควน

ไมชมนชนหมคณกบคณคณคณน

หมยอนจากกนรอยบไมมตำบาย

ถึงจะมทกชรชอนกมชอนหาย

แถมความใน โห้หมองฉันทา
มันดื่มน้ำดื่มน้ำเขาเขาเป็นผัว
ถึงฆ่าพันอัน ไตกูไม่พัง

เขยจะฆ่าพระอภัยได้หลายครั้ง
ช่างชาติชั่วฉิบหายแก่หินหงษ์
จะไปวังตำบ่อให้ตาใจ ๆ

๑ แดงรักแฉงแฉงตัวกลัวจะฆ่า
ออกจากบ้านคืนคงคิดตรงไป
กำทโทษ ให้ประทบคนรับสั่ง
บ้างช่วยห้ามตามมา ในธานี
มาทาศันยันโห้แฉงได้ถาม
นางวณิดาจะตะเคาะพระเคราะห์ร้าย
มาทหลงครุการว่าทำตน
นางวณิดาน่าที่จะมอริภ
ถึงจะมารมาคเอาชีวิต
แฉงหยุดยั้งหน้าคำถาญขย

เหต่าพวงด้านศิษย์ห้ามตามไล่
หนทางไกลกบดั่งกาอำมราตรี
ทุกบ้านถนหมบต่อเหมือนนฤชา
ชาวบุรีพรุ่งทองหญิงชาย
ได้แรงความหน่หงษ์ดั้นทงหอย
พอเกิดฉายจะออกมาบชายญ
รูปพลเสกบาธาชยัน
คงพบนแฉงดั้นการศอย
ก็ไมคิดแฉงแฉงคนแน่นศอย
ให้ศิษย์คอยนั่งดูประศุกถาง ๆ

๑ ฝ่ายอุกถ่าวเจ้าองค์วาเวอฉาย
ประดับองค์ทรงคำตุ้ด้าขง
แฉงเรณูของศุทรวงยกับบาท
ศุ้ดั่งวรรณพหน้านางวังวา
ซนเซ่งเตนเค็มรื่องเคยมเคยมกุ
คางเค็มคหุมพุดพุดนกร
แฉงคุดบ่นปรากฏรางวัลนชก
คงรายรชบรชบเมือรเยอเหลอขงแฉง

นางมณีนมอยประสงทรงพระดัง
พร้อมตามนางงามกษัตริย์ภักดี
ออกถาดำสีน้ำนางไปข้างหน้า
ดั่งอศาดั้นดั้นทรดัดคำคร
ชาของหม่นนางห้ามตามดัดถอน
ทอญจรเดินทางข้างกำแพง
ถัดคางพชกบ่นประจำดองกำแหง
เลยนกำแพงงดั่งตู่ตู่ตู่คน ๆ

จนฝรั่งตั้งกาเป็นชาเขา	เพราะมีงเข้าเพ็ชร์ภาษาสยาม
เป็นเมียน้อยช้อยชดต่างตาม	เมียดวงตามเข้ามาหึงถึงประตู
ถูกรักใคร่ให้อาหารพัด	ไม่ชยตั้งคอยขาดให้ออดดู
แกดองคิดอ่านพาด ไกรชยก โทษกู่	เมื่อจคิดแฉงจจะรู่จจะคุณเกิด
จงเร่งมาฆ่ากู่จะคุ้มภัย	ให้ตายด้วยพฟพอดยาหอดอเหือ
กู่แค้นหนักจก้เรือดเขาเล็ดหนี	ฮอดกเดียดก้จะเร้เนเรศน ๗

๑ นางจันดาฝรั่งเห็นดังมราช นากรวดราศไกรชกรวยชยเฉยจอน
 ไม่ถ้อโทษ ไกรชคอบตัวขอขมา คุณทานการมูรัก ใครจึงได้แค้น
 นางนบชอบคอบวรสมาขบ ก็บรามปราบปลุกเด็ยยากเหือแค้น
 ทกภาษาถ่มทบขวยรบแทน กแตกแค้นทายบทุกทพิไป
 จนศึกข้ามตามมาประศรวบ หนียคอบเหือจคิดจะคิดโดน
 คอยเป็นหญิงยังยาถ่าบักใจ ดังสารใคร่ใหญ่หนียจะพดชยตาย
 จงมสภกถววางที่ฝริ ในเกาะองภาทวีประศนบหาย
 ดันทพจงตขงรบคความชอบชวย ศึกจจะรบพทกรงไกร
 ประทานโทษไปรดเถดถาเถิดเจ้าคะ ไม่ทงพระศำตนาทานได้
 เจ้าคุณมาราณันต์ใจ นินนค้ไปวัดวาให้ถาวร ๗

๑ พระฝรั่งนางค้อยธวางไกรช จงยกโทษที่ไม่ทำตามคำขอม
 จนชาคักฮักทวญมาราญรอน แฉนคินรอนไปทวเพราะยวง
 แท้ทพรายนายโพยงไม่คอบ เดยวทพเมียดวงดวงมาถึง
 เจ้าชวงคคกตคักฮยงถกชง ทำไมจงหอบคควนาหิวเราะ ๗

๑ นางอะเวงเกรงกถัพพามอกรัก

วิบหอดบพกศรตามผู้เฒ่าเดินเหย้าเหยาะ

ทวยชากรเวดต้องเวียงชัย

ถึงกรุงไกรดีภาพราตรี

เขาคายทศวีรสูรจนพร้อมกันหมด

ท้าวทรงยศชนพดลพลาหงส์ชาติ

ผ่ายโฉมของทศสูรจนมาดี

พาบุตรกับภรรยาหนีไสย

ไปเฝ้าท้าวทศวงศ์ดำรงราชย์

อภิเษกวันทาต่างปราถนีย์

น้อมคำนับรับกันเป็นหนึ่งไป

แล้วท้าวไทตามเรื่องเมืองดงกา ฯ

๑ ดั่งทศสูรจนมาดีแต่เกร้า

จะร่ำเอาแล้ว ให้แก่นนพเส่นดา

ต้องทอดตามความทอ้งหืดน้ำตก

หรือจนมาตามเรื่องเคียงรำคาญ

พลชั้นต่ำดังถพกวีรดีด

ทรงกาธรรตรวงผางเพียงราวฉาน

บรรดาเหล่าเผ่าพงศ์พระวงศ์วาน

ทูลขอส่งถาวร โคกาคด้วยฮาดย

ท้าวทศวงศ์ทรงฟังแล้วนงนพ

ระแวงหมิ่นทมิฬด้อย่างโดน

ทั้งหมื่นแกบปรปรวนรฤจณิง

ใครเล่าไปก็เบ็ดเตล็ดเหมือนตคคัง

แต่ยศรดีเหล่าเจ้าวคณินมาตาม

โคกพรานนร โศกขยู่พระเวทจริง

เกรงบวจาอำเนอออกมาจนอกรวิ

จะแกกตงเจีย ให้หายเหมื่อนหมายใจ

แต่บัดยวนดีของคียงหงตงฮู

ท่านพรานมณศุจะไดประพระที่ไหน

จะพูดจาว่ารานประการใด

จึงจะได้พานพบประระบของก็ ฯ

๑ นางทูลว่าฮาการนพพานเคตม แต่ความเคมจ่าได้ไม่ไหลหง

เมื่ทราบจำเ้าพระบาทญาตวงคี

มาถึงคงจะออกมาเฝ้าเ้าชุดี

แล้วทูลขอความคามท ให้คนไปฮู

กอบตั้งบริวารพันนาคคี

เสด็จมาหน้าฉวนเมือฉวนหม

พร้อมทงฮักเปรียบเทียบดเจยมเคม

เขาเห็นแซ่แลดด้วยฮูฮูฮู

ผวนนงุมฮอนนาระไม่ห่างเห็น

นางเมียนนตอยคอกโทหยอกเอ็น

เดียบเรียงเทินเทียงตะเตาะพระเคราะห์นาม

หน่อกษัตริย์หัดโรยเคอไปเฝ้า

แต่ก่อนเข้าชอกได้เขาไม่ห้าม

แต่เขยวนทคนไปดับความ

ว่าห้ามปรามกวดชนหลายวันมา

ปิดประตูคนห้ามเขาออก

มิให้บอกถ้อยความห้ามหนักหนา

คือเจ็ดวันจึงจะแตกตมฤกษ์พา

ต้องรอทากว่าจะได้ไซ้ทวงเว ๑

๑ ฝ่ายนางเฝ้าต่างคนเห็นกตัญญู นางนงนกริกตรานเลอวาชาน

ถาดไฉให้เธอรุจาเร่การ

จะเรียงรายเรียงนคกตวิธา

คิดเขาไปให้ตงจจะตวง

ทวดเรียงรายพิชคนักหนา

อนทานครุยมเจริญรุ่งเรืองมา

นคการวิจับภทไตร

จะพรายแพรงแวงรหัดทชชชช

ให้ตงตงพราหิมณแกกตแกไร

การเพียงนทเห็นไม่เย็นโร

ตงจะโตตงตงบุญพาทนอาจารย์

จำจะให้ไปอยุทงยบเงยบ

คานนระเนอบทตตตามทาศาด

หน่อกษัตริย์หัดโรยเห็นโตการ

จึงกราบกรานทตตความคานบุญญา

อนคายทพตตตมูทตต

ยังพรอมนพรงไพรพตคนรักษา

เจริญพนางไปประทับทพอบพลา

กับพตตตตตตตตตตตตตตตต ๑

๑ ท้าวทศวงศ์ทรงพิงครตั้งตตตตตตตตตตตตตตตต

ทงตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตต

ตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตต

พระพนองตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตต

ไปอยุชงพตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตต

พวกแตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตต

ทงนชายไพรพรอมนนารักษาของค ๑

๑) ส่วนผู้บรรณาธิการก็ยังไม่มีความเมื่องด้วยเรื่องหง
 แต่โฉมแก้วเกษราหน้าตรง จะโทษองค์ภู่ในนั้นไม่ควร
 เขาทำถูกหยุกขานิจจาเขย จึงหงเดียดมิตรมนต์ดังหมอน
 จะหิวหอบบอบซ้ำประซ้ำประชวร

น้องใคร่ครวญให้หงตำรวักานูแทน ฯ

๑) พระมารดาผู้รองตัวรัก มีนหาญหักชิงช่วงไม้ทองแพน
 ขอบชหน้าคามัน โทหนคั้น ทัพคแตกจึงจะถูกดังกรีก
 แม่มาดัดจริง ใครระบว มีนถิตยตบมัน ให้พันหัก
 หัวทศวงศ์ทรงพระดังเจดีย์กนาค

เมือชาติหนาราชวงต์กตพทิว ฐานย้ายภษาไปตั้งณตุกษอนเดย
 แม่เกษรามาดีทอดนุมนเคย ้วยจริงทให้เกศสายแตกชายเขย
 ถึงศรอมงมตอชาศิต ไกรช ุยาหิงเจดยอกรายพกศร
 แม่หงหวงดวงพระวราชชธา ริดกโษแฉงเชยรักเดยหนักหนา
 นางพังกาไม้ค่านับไม้บดิง ะชคเคองเบองหนาเบนราศ
 พยโพอเพ็ดเวธาเชวราศร ้วยแคนคังเคองชุกรามารศร
 ๑) ฝ่ายนางเยาวเจ้ากคนชวมตพกศร ูมาดัดากตบคณพดบพดว ฯ

๑) ฝ่ายนางเยาวเจ้ากคนชวมตพกศร งามน้องรักเหตุพระเชษฐา
 เป็นทูกชรอินชอนดระอนกตณาคา พอเวธาษาชงชอนนียงชาย
 ไปบุรุษปาโมกรีโลกเชษฐี แดงเจ้าเหตุหนหงตันทงหลาย
 นางจันดาละเตาะพระเกวาทราย ทรือชญาบดัดดวงจระหน่วงนาฬ ฯ

๑ พฤตมาเจ้าใจทางโดยศาสตร์ จึงวราจพจนศรพดศาสถ
 เชาทรงครวญนร่ายกถววยปราณ จึงบนบานบวงสรวงไม่ตวงใคร
 นางวอนว่าภารูญพระคุณช่วย จะแก้ศวยมนต์เวทิกษेत्रโณ
 ทงหยูกยาดารพด เทหัดไชย เขาไปเคื่องทงตองก ๑

๒ พราหมณพฤตมาว่ากรณณจนทรงน จะแก้ศวยพราย ให้หายทอง
 แดวพราหมณเขาของคำทำเบมขง มาเรียนตองอกรพระศุด
 แดวลงยนศพระพิเพกเด็กตองก ตั้งกรกรศพระนารายณทำดาขม
 ให้พองนางพลงตอมรอนให้ ไปให้พเขาทงคองกตองก
 แมกตองกทหายเคตตองกตองก ขยารขวงพามาหมอม
 ทประตยคนเราบองก ขงมอมนพศความคามอบาย
 แดวตองเจเด็กขางตองกเป็นคอกท ตาเป็นาเนเนตมอตันทงหลาย
 ยนตอกไมโทกมาทเหมือนทองนร ยอนอบายทงให้เขาโหวง ๑

๓ พระพนขงตองตมชารมเนน พราหมณคูกานบอากตบตอง
 มาเขาทงนชองกรกรณมตองก นรทมทงกตอมรับเดยหอบไป ๑

๔ พอดคาเดตมเดตอณบพยบโพยม เตองประโคมตมตบใหม่
 ตางพนอังกตองตมณด้ารามุไซ พระหัดไชยแตงอกรทงด้าชาง
 โนมเตตาเดาอคนชชวยศตพทศ ให้มอวทแเดวหัดเกศตอง
 เกลากระหมวดคตวศตบปนถตตอง เคยเป็นชางเกลาจูกคูกตา
 แดวแตงอกรทงเดอสมจวงชอน ชงทองชอนไปกบกายทงชายชวา
 ตองวอตองทงประตบทบชวา เห็นบศตกรากวีสตมโหวมใน
 เขาพาทองรขงได้คอกไมเดก กตมเป็นเตตตองอกรชอนโต

ผู้ใดคุมชู้กับภริยานิจนิรันดร

ถึงเจ็บไข้อย่างสาหัสไม่ว่าอย่าง ๗

๑ ครมธรรพเสด็จเสด็จมาหน้าต๋าม

พิเฒงตามเคียงประคองหงตั้งของ

หม่อมชานาคมหาดเล็กถูกขุนนาง

ตั้งนรูปวางรุ่งราวคราวพระองค์

เชิญเครื่องชานพานพระศรีพระแดงเพชร ครมเสด็จยุธาครตั้งราชหงตั้ง

ให้มุกตั้งหมิงมามิงกรทรง

ไปรับองค์เชษฐาสุดคำคร

แต่ดวงทรงหงหงตั้งหึกหมดงกลด

อัยเพศเคียงงไต้เช่นไกรสร

ตำรวกรเรียงเคียงข้างหนทวงจร

เช้ามกรตั้งคมาถึงหน้าวง

หยุดตั้งหัทรงตรงประคองเชษฐา

ทางถ้ามทักทักคั้นเหมือนสนหงตั้ง

พระเรยทหาฝรั่งเผ่าเจ้าให้หง

เวรชอกหงหน้าพระถานชานราชา

พอฟ้าแฉบแปดบด้างเห็นนางหง

มาเชยงชงดงยชดศคบุปผา

แฉงฝักใจให้ถูกถ้ำเจ้าตั้งภา

วาชดาเคียรหวัชให้กถายค

แฉงวามออกคอกพานปรากฏ

โครงยรดับปผาเป็นราช

แต่ไปรดให้นายประคองมาถ

ชกษรม้อย่างทเราไม่เข้าใจ

พระมาตุรงค้ทรงมหาชานภาพ

คงจะทราบมันคงไม่ตั้งดี

เร่งไปบอกท้าวนางทชาง ไม

ไปทุดให้แจ้งกัจจางวรพัม ๗

๑ นายประคองกำกับจวรับตั้ง

ให้ระวงเงียมครกให้กถกชน

โครเข้าชอกบชอกกัจจาให้ฆ่าพัม

กระหม่อมฉนถกตั้งพระราชาชญา ๗

๑ หนชอกษศรยศรตั้งว่าเอง โฉลเซธา ชอบแต่เอาค้อมคคคคเกศา

ซึ่งห้ามปรามความแผ่นดินถนตั้งธา น้เทวาชวยชยจะเหลือ

แม้ตั้งบังของหลวงให้รองหล่น ตัวจะพันความตายฉิบหายหรือ
 เป็นขุนนางข้างไรเหมือนโคกระบือ ตักแต่คือไม่รู้จักหนักเบา
 กุเจ้าออกนอกในไม่ทรงห้าม นิ่งห้ามปรามจะเป็นโทษช้ายไนตเรธา
 ไม่แจ้งความตามคำที่ทำงาน เบียดประตุจะเข้าไปเฝ้าเอง ฯ

๑ นายประตุหนีขยพดอยเห็นชอบ

เชรขอบคอบกต่างเพราะช่างเหมาะเหมง

ค็องของง้อรอกตัวด้วยกตั้งเกรง จะเบียดเขงกัรยาศพระชาธณา
 ขอบคอกต่างท้าวนางไททองถอน จึงหลนขยอนยกโทษไปรดเกศา
 แล้วไปบอกในวงเช่นพิงมา เหมือนนอจจากหมอกษัตริย์หัดไซย
 พวงในวงพิงว่าคอกฟ้าเกิด พวงเถดจะใครเห็นเป็นเอน
 จะบีตบั้งของดำคูปกพรนใจ ตัซงจักไปทอดถงวเจ้าตั้งกา ฯ

๑ ฝ่ายในมยงของถองเวงไม่เกรงกร

คคัวจางจะใครตคอกบุงหา

หงนุขวยหมวยจิตว่าเทว ลือตอกฟ้าตงมาให้คัมภีพาด
 จึงตั้งให้ไปเบียดประตุรับ คัดเจ้าหรับเช่นฉกหักทุกคำด
 เห็นคักคักตั้งขอวทยาพดุมอาจารย์ พระกมรตใจเข้าในวง
 ถึงตักเยนเห็นนางขยข้างนอก ถวายคอกไม่งามทุดความหง
 นางหงกอนเห็นเหตอกรงเชอพิง ค็อยเห็นขยยอมเยาวไม่เข้าใจ
 ทียบบปนามาพิงจพิศคคอก อานไม่ชอกชกกระเรยงได้ว
 มงตะตงขงอนคนพระทย จึงตั้งให้หายพาดถาด
 นางนอยนอยคคยคานบถอรับตั้ง แยกไปองพันชงทงตั้งคัร

ทุดแดงแจ๋ความตามคดี ต้องบดรับมาพร้อมหน้ากัน ฯ
 ๑ หนอกษัตริย์หัดไธยเห็นได้ของ ตามาห้องหาพรมขม
 เขานั่งไกลให้ของคอดคน แดงว่าพรมแจ๋ให้แจ๋ใจ
 ดัดดำกรรอนจิตได้คิดหมด เดี่ยวตายก็ว่าวกับว่าเด็ดตาไหล
 หยินตรงของนงเยาว์กับดาไกล พากันไปห้องที่พระพญา
 ประณตชอบยอบของคณรงให้ เขาความในแจ้งเหตุพระเชษฐา
 ดินธมฺพรถิชงทรงศักดิ์ ทฎุทธยาแผ่เพื่อนักเกิดอนกตาย
 รุติกวอดวจะชารับพานอง เขาในหีบกับตรงคณรงถวาย
 พระอภัยได้ตรงตัวถวาย ที่คงคล้ายเคี่ยมตรงคางใน ฯ
 ๒ นางฉันทาแถมมือตามขอร้องจาก
 พอสืบหือจากก็พรนประทองไหล
 เขาซึ่งตรงทองคพระอภัย มาหัก หือยยับดาทบความ
 น้อยหรือเจ้าเหต่านพามาถึงแขน ที่ตรงแดงเขามาเชิงไม้เกรงขาม
 แดงว่าพระของศลธรงงาม จะวังตามเขาไปไหนจะ ไกรรู
 พระกัณโถงงหักให้รักหญิง พดอยว่าจริงเหมือนแม่จ่านายคตุ
 ทะดวงทะดวงตั้งตงมาพรังทฐ พดางซบซุเคื่องคณรงวางหมอนอิง ฯ
 ๓ หนอกษัตริย์หัดไธยเขาไปนุด ดินธมฺทรมกับพระพวงหมหญิง
 แดพออกนอกใต้ใจจริง ชนทรงตั้งหฺทรงพระยามามังกร
 ไปกองที่พหลับพลาตรงมาท หืองสูวรณมาตศรั้งมร
 คางกราบกราพมารดาด้วยอาวรณ์ พระมารครตใจวังไปรับ
 แดงกอดอุบอุบทองเจ้าตั้งอึ้ง พอกุณของแม่พน ได้คณกดับ

ดินดมฺหฺรตฺตํดาครชอนคานบ

แฉดมจมนิงชบชอบไป ฯ

๑ พระชนมิตอกตกปรหมา

รียงเรียกหาหมอแซเราแกไข

ไมพินภายหมายมนว้ายรดย

ตางตคใจอนฉิงเบงตงคต

ทวาทศวงคองคอรณพอรเทศ

ทงแกวเกชรามารศร

มากองทพหอบพลาดสมาด

พอพระพนองพนคชยชน เจ

นางเชญองคทรวงนงบอดงกชาฉน

พริชมพระญาตองคชอรณาดย

ทวาทศวงคตงดวตยงทนชโท

คิงปราชยอินดมฺหฺรทชยลุตสา

คณนทวชชยตคตดาครนช

คตมคชองนารกเบงททกหมา

พระพนองตองคทวปรบมยช

แฉดโทวอาฉะภานางโทพร ฯ

๑ ฝ่ายชอรนรศมเบงททช

มกมตยงทชยด้ายดมฺร

จอมภษคชยวตยวตคตดาคร

ชวยชอนแคะเบงทพระพยา

จวงจกรกโควททนโทเกด

เดยแฉวเกดวอมชาคิวาฉนา

เฮอหลากจคบศรงคยงคพระตว

โชไมมาตยงกนเทคณโต ฯ

๑ ดินดมฺหฺรตฺตํดาครชอนคชอน

ชอกดาหพนพคศรแฉงแฉงใจ

เหมือนคความหลงพลองพลวตประมาทใจ จนเดยไมเทากศรศวง

อนทวงฤทชบศดาพระชานน

มทเบงมณคตมคตองคจจะทน

เขาชวงรททคชเบงมณกต

จวงเดยททชวประจาวใจ ฯ

๑ ฉมาฉหวงวาดงทวย

เชชเดยตายชองฉนาไมมาคิ

แตดชงตงชนคโฉกนภย

ยงนงคิโฉมททคเพราะรทมน

นางภษราชวตงฉวพระฉานเกด

โฉโควเดจจะชวยแกโทแฉรฉน

กททวไรโควชทตงชนค

พททวงรรมรชงคแฉวคองมา

คนละอำนาจพระคุณครั้น ช่วยลักกัณณ์อนปรนให้พันภัย ฯ

๑๑ พราหมณ์เฝ้าท้าวพนมขอบคอบสนอง

พระคุณของอนิตาจะหาไหน
แต่ครของครึกนิกจกทโนอกใจ ดยอยู่ ในเวียงวังกำบังกาย
ถ้าเมื่องาธาหเจ้าโตเชาธา คงจะคิดแก้ไขเสียให้หาย
นี่ยากนถจกใครความให้ทนายาย ก็คยบายแก้ไขเขาในวัง
ซึ่งพี่น้องต้องชอกมานอกไต มหะ ไซ้ทับให้กลมหลัง

ภางนาชยาประมาทให้หลงคิด คอยเฝ้าระหองอีกตบห้าท้าววัน
ทางทศวงศ์ทรงพงจึงตั้งธา คงพงคำของจางระหลาดนอวัน
ต้องกุมารภางนกันบงกมคด ทางพวงนอชบถาพราหมณ์พุดมา ฯ

๑๒ ฝ่ายนางเขาวเสาวคนธรรมาศ

ออกมาโตไปอยหองงอมพดณา อยาอกเห็นหน้าพระพิศด้วยดีใจ
จึงมาททานธเมาศดานเจ้าหอง พุดเห็นธองเชษฐาเรอบราดัย
นางไหวของภพภักษศรยคคตไป แต่ไมไหวเชษฐาสุดด่าคร
แต่นวาทนเมยพดอยเดี่ยหนา พระบิดาธอนตั้งไม่พงธอน
คยนางถอชอแท้มองงอน ธงกตกรเชษฐาแก้พาท
พระชยวงธองกาดามภกต โดยคศกตงมคระเนนเหต
พระบิดารามาศรงคทงโสภ ถงพระพิเชาเย็นไม่เจอนวัน
คงไซ้ใหอนชามมาตามเด็ค แม้หงดาบเข็ดเชยไปโยศอกรัย

หรือรักเมยเสยญาคเป็นชาคกัน กระหมอนนินจะได้อาพระกลาโต ฯ

๑๓ ดัดด่าครถอนธองนเด้อมพกตกร ปดอบนอกรักภางาชชมาศัย

ก็เห็นอยู่ใหญ่เขาไม่ตาย เราจะชายเขาโยเด้าไม่เข้ายา ฯ

๑ ดุด่ากรวอนจิตถึงบิตุเรศ ไม่แจ้งเหตุเห็นจะคอยตะห้อยหา

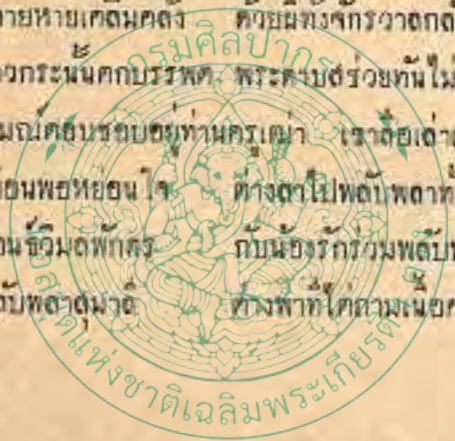
จึงพรายแพรงแจ้งความพราหมณ์พฤมา
อินทบุษยกยาของมณชดงทงรังควาน

จึงแก้ไขไม่ถนคณชชของ พระคุณต้องไปรดประด่าทนูญาติหลาน
จรดาไปเกาะแก้วพิศดาร นิมมิตทานโยคซึ่งมีพรต

มาแก้ไขให้คลายหายเคลมคตง คอยมทงจักรวาลดกตงทานหมด
แตงว่าเจ้าครางกระหนกบรพค พระคณชช้วยทงไม่บรตย ฯ

๑ คาพราหมณคณชชอยทงทนครณา เราดอยเดาเหลดคจะมีโหม

ทางพุดกณณมณชชอยทง ทางดงไปพลบพลาทงนาร
ดุด่ากรวเดาจรณชชอมคพกกร กบนองรกรวมพลบพลาทงคาคี
ดงดงมทวอยพลบพลาทงมาอ ทางพาทคคความเนอความกท ฯ

๘
ตอนที ๕๓

นางเสาวคนธ์ยังแค้น

๑ จะกล่าวถึงดาวณีนดาราช เดี่ยวหน่อนหนักหมายเหมื่อนทนายฉันท
กับว่าภวถกาตุ่ถาดังฉันท บรมทุกขกนเห็นจะหม่อมขัตมา
เพราะหัดไซโยได้ขงดงอักษร มาดอดดชนเวทมนคักตคากา
ไม่ทนรุ้ไปเสียโกดตา จะตริกตราแก่ใจฉันทไต่ ๆ

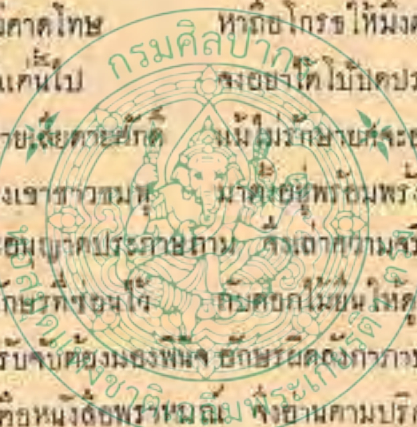
๒ นางตะเวงเกรงว่าพวกรชาก็ จะหาญที่กรบพงเขากรุงศรี
อนึ่งพระอนุชากบฉันท ได้หม่อมขมาแก่จะแปรปรวน
ทางปรักษาปรารมการทมหกษ โหม่ดั่งกร่างรอยตะหอยทวน
เขาซึ่งรกกหักหาญเป็นถาวรจน จะถอยถนถาวรศักดิ์ โหม่ถกถด
นางยุพาดาดทองพณีส ในราชที่ของรื่องให้อาตยฉว
คิดถั่งทมหกษ โหม่ถอยถนถาวรศักดิ์ โหม่ถกถด
คิดถั่งทมหกษ โหม่ถอยถนถาวรศักดิ์ โหม่ถกถด

๓ ฝ่ายโหม่ของขงคดจะเงวณีนดาราช คิดถั่งบาทหลดวงครคูปกรักษา
จำจะไปอนึ่งอชอดฉมา ขอวิธราชขอประจัญคนทงปอง
จึงแจ้งความถามนางเหมื่อนอนอย่างนัก จะไปคักถั่งขราชพระบาทหลดวง
ถั่งโกรราชดำทขอว่าดอชถวง เราทงปวงง้องอนคองอ้อนใจ
ชย้าถ้อโทษ โกรชขงไปพंगพระ เห็นพระขงคักจะไม่เดี่ยไต่
จงรับจักรถากาหาคอกไม้ จะรับไปรชอดฉมาถ่ามหาจวรัช ๆ

๔ ทงถ่ามนางคางรับคานบพอม มาเตรียมพร้อมรถาทหน้าฉาน
เทียบช่าวคอกคอกไม้จักได้พาน พร้อมทหารเห็นเห็นมาแน่นหนัด

พลอยให้หญิงจึงหุดปะปนเปื้อน
 กุเป็นพระระชวดไม่คิดถดถอย
 ชนิวางหมอนเรือนโรครบไค่ถดถอย
 กุดคยชอถอมนแนบรวดย
 นชระอะเวทโทนทรธ
 หอรธถถถถวบาปทหยาบช่า
 กุกกระอนญาคโมศาตโทษ
 กฤษณพระเทศแทนไป
 จงบ้องกนชนทวรายโดยศยศกต
 เห็นพอกพองของเขาราวธมา
 ๑ นางพิงพระชนญาคปรีศายถาม
 แดงหยบชงดงอกษรทธรอนใจ
 ๑ บาททถวงรบจับศยงมอพท
 เศยเรียนศรธวาคอหนงธพรโทมณ
 ไคร่ตุกใจไม่แกกเป็นแม่ทมาย
 พชอำนออกคตกรวงษบระย้า
 แดงคชงดงชนคพระพิเนก
 จงว่าชอหมอเม้าเจ้าค้ำรา
 กชทศำปาโมกธโรกษชย
 ทงปรีศนจ่าเทนบให้เจ็บใจ
 เกดยคคแค้นงชงคชเทอมาแต่หง

แต่เดนเพอนแถงมทนายช่าผว
 มิงจะคทหรือชจะชามททำโย
 ศยแถงทกชมนจจะมีมาทใหม่
 จะชนไปเป็นพระชนทรกนศร่า
 จงคตามคยมาทกฏอมธ่า
 จะตมาโทษทณจทหรือณนโด
 ทาถอโรชใหม่ตถนรกไม่
 จงชยาคโมบคประชคก
 นมมมรทชยคจะชดถ
 มาคชยพอมพรจระดงภย ๑
 คมศกคโมน ใหชยยกรทศวาม ๑
 ชงชานคตมปรีศนจ่าชยท่า
 เกยชนทงายมาแต่ก่อนจระชนคจ่า
 ธวาท่าคยชวชคอกเป็นคอกพ่า
 ประศุเศกต่างเดทเด้นท่า
 เห็นจะมถกบกษคยทิดชโย
 ผงเศษการเวกเศกมาให้
 นกจะไคร่ชงตฤทชโมคคถถถ
 ไทนทชงนทาทนากะธ่าทว

จึงเอายาทาเดินชายฝั่งสมุทร
 ปลุกให้ตนกตมนานมชาคมอับ
 นางตะเวงวณดาว่าภาเถา
 ทอขยระวงซงใจพอโตก
 บรรดาเหล่าเผ่าพงศ้องกัณษศรย
 เอาไฟโรไว้ไรเดินเหมือนเขมวอ
 ต้องตงยนิศพันถนให้ต้นเตี๋ย
 แดงเรียกไปไนตทวาริกยนิศ
 แดงเอาไม้คกรตถนคนใดหือ
 รดอศกรแม่บุษปุตชน
 แดงต้อนวอกรงหนีคทพ
 ทงตนางคางรบอภอนท
 เรียบกยอศตอชยศกรมวาทกชอมี
 คางผูกมามาประทบแดงยบยง

กับชายผู้ดั่งกรทงมชนหดบ
 จะรักกดับตามมาไนราตรี
 ทำเหมือนเขาอย่าให้ผวเขาตอหณ
 ชยทไปคกทอทพโตจับศว
 ทงชีเผ่าเขาามนคแดงคตทอ
 ศกทบผวจะโตชยเป็นศกน
 กงคกทกเห็นขางทกตงตวรพ
 ตงตงนให้ตวรทอทน
 ทาขคตคตอชวถนททกนผน
 ทอชกนไปไนรศคคองทอชกน
 เขาตงตบศวว่าให้ชยตย
 พธชยณททกรบดามาไนอ
 นนรบพรทงใจตมชารมณทง
 ชนทยคตงหน้าพตบพตาไนราตรี ๑

๑ ฝ่ายทิศาปาโมกข์โลกเชษฐ
 ไรยรอบค้ำชวชชนประตุม
 บ้างคชองทงไฟมให้หือ
 ทอขยระเวณกณชรบใจศรบศรน
 ๒ ฝ่ายตวรรมนมาตปรานบุตร
 เหมือนนทกยศพรากมาจากกรง
 คำระจตงตวรทนอชยบ

เตกทรายเวทชวตวรพให้กณ
 ไนราตรีตวรจศตราเรียกหากน
 เห็นคนจับเชนงให้ชยตย
 คอชบอชกนเจ้านายรายระวงจ
 ทอชยณตมทจรจะไม่รณคคกนทอ
 ใจจะขยงบนบองตงนอชนาง
 ทอชยคชยปรนนิศคโมชคชววง

แถมกหักคิดเหตาดำดวงรางค์ ที่รูปร่างงามราวดาวน้อยน้อย
 ให้สำหรับขับกล่อมขลุ่ยพรหมพิภพ ให้ลูกรักร่วมใจเรียกไร้อ้อย
 ถ้อยโทนทับพันเพียบดวงนวลเรียวร้อย

ร้องดอกรัตนร้อยเรียงหวานประดังนเพลง

ย้ายตำนานน้ำเค็มขจรระเรียวเรียง

ดัดดำนึ่งระนาดผิงหน้องหน้องแห่ง

เคียงผิงนางพวงขจรวงเว

คนตลกคนครนเครงบรรเลงสถาน ฯ

๑ ฝ่ายนางเขาวงกตคนชมนอดหักดี กับน้องรักงัดนทกขังถนัดนาน

แต่งตะกอนพ้อมนวดต้นตำราญ ร้องนทานพระมณเฑียรบพยาบาล

ให้คนรำทาบทากัดระดงเสว กัดกลองเขาย่อพระก้องนถวดทา

เป็นทุกขรอนนอนน้อยยศาดำ แด่รับร่าเริงนทกแต่งหลอกลักกัน ฯ

๑ ดัดดำกรนของตรวดาเย็บ พลุขยชมเรียงนทกนถวดถนัด

ด้วยด้ามองค์จักรกตังระนถรวรณ นรนาถนถนัดนทไมศดแกลง ฯ

๑ ฝ่ายขุพาดาดดั่งของพณ้อง ถิ่นยามต้องดาวฤกษ์ชมเบกแฉ่ง

ต่างชนมาพากนชอกนชกถำแพง ย่องคชคแต่งตัวนำช่วยกำบัง

มาริมค้ายนายโพรมได้เห็น แสงยังเด่นทุกพลบพดาทงหน้าหอด

กชยดัดแฉ่งแฉ่งลบคชยตรบพิง ถึงท่งอากรรพเบนศกน เพลง

เหมือนเพลิงพลามตามใหม่ ในพิภพ

ย่องคชคหอบหอดักไตคระโคตไหยง

ท่งน่านางต่างเต็นแผ่นศรโพง นุคระโถงตากไว้มไกรพิง

ออกห่างค้ายห้ายวบเพลิงคับหมด เห็นปรากฏว่าเขากนอากรรพผิง

หมายถึงว่าชูเท้าด้วยแสงอรุณ
 เสาถนบเขาเจ้าวศนทมนษาดัน
 เศรษฐียศจักรวาลเทพพรินใจ
 จงยวหุศคฤคเทียบเขยมนทิงต้อย
 แกล้งถนัดวอกถนบคณว่าดาวพัน
 เขายาได้ ไหมนวงของศวกน
 กตบคณมกตงคิงเทมเกตนตกนช
 จงนวกวากกตงคตมยอยค
 ดัดดาวกรวณใจคงโตกตป
 ๑ ฝ่ายยพามาจะทอนพธาดค
 นางธำหรบขบโมมิเทร
 โทหนักแค้นแค้นพวกราวนต
 แดคคิดถัดถัดวาระชตทักยา
 ให้แจ้งความว่าเราเข้ามาชค
 คิตแถวถักชคตบชอนปดวบไฟ
 แถวก็เทียบถ้องมอญคตวามหมุหญิง
 พธางเจยววงตรงมาเห็นถำม
 ถะตงตนกถันน้ามชวรมณริน
 เห็นยพามาโกถัดคใจจริง
 พธางกอยคฤบถูปคถำถำแถวชวว่า
 นางผดักได้ไมหยุคพระยชยอ
 นกเคชงคณมกตจะทำไห้ทหน้าใจ
 แถวแถวถักถักพธากถักถักถักถักถักถัก
 จำจะ ได้กถแถวถักไห้แถวถักถน
 ถักถายมอชองนวงศวกถยน
 แถวถักถนจิงวางชวถักเจ้าวศนช
 พระหอนชนชวบชุนทกชุนชน
 ถักถักถนถนถนถนถนถนถนถนถน
 นวาทถักถักถนถนถนถนถนถน
 ถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน
 เห็นถนถนถนถนถนถนถนถนถน
 ถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน
 เป็นชวคคกร ถักถักถักถักถัก
 ไมชนชวถักถักทำไห้ทหน้าใจ
 แมจะปถักเขาถักชวจะถักได้
 เขาพาดไวถักชวนางมาถัก
 ไมไห้ถักถักถนถนถักถักถนถน
 หยบชยยาได้ค้อยไห้ถักถัก
 ไ้ถนถนชนชวถักถักเพราะถักถัก
 ผวถักถักถนถนถนถนถนถนถน
 ไ้ทหน้าไห้ถักถักถนถนถนถน
 แถวถักถักถนถนถนถนถนถนถน

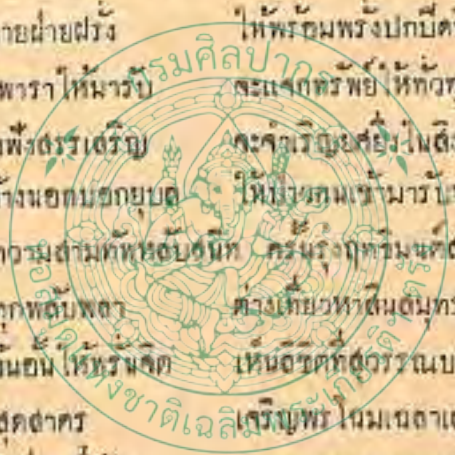
ต่างคนจับกตบหลังเข่าวงไม่
เมื่อกษัตริย์มัจฉาในราตรี
ทรงรงเข้าบ้านนตตตประทิม
ต่างยมหิวผอมมาหน้าตาแดง

๑ นางวันเตาจารย์วงพระศรีน
กอบบิ๊งกัณชัณครายข้างภายใน
จะเอาใจไพร่ทนายฝ่ายฝรั่ง
พรหมบ้างชาวพรา ให้มารับ
ทั้งดำนางต่างพึ่งดรรชนี
แดงทูลดามาข้างนอกบอขยบด

๒ พระถาดควมงามคพหอบอน
รูจักตอทวททุกพดปลด
นางเจ้าวคนธชนอน เห็นวราจ
ว่าดำรัสพิยาสดดำคร
เมื่อแรกเริ่มเดิมทีเราพของ
บุญหาไม่ ให้พจากนฤมต
เคยจนพมคกฐน
ซึ่งนอชคามซามฝั่งมาตงกา
เคยจนพเชารตฝรั่งแดง
จะรับเจ้าเข้ามาเพียงเคียงประคอง
จึงออกมามาให้พบประดบพิศตร

ต่างหาไปเข้าห้องทั้งตั้งศรี
นางเมียมชยาทนอนจนอ่อนแรง
เห็นเธอหลบแดงไปเฝ้าเจ้าแดง
ไม่หน้าแห่งเหมือนผัวจากตัวไป ฯ
หมอลงมาเป็นแน่กระแทกไร
แต่พอได้ทองก็กระตักพิ
ให้พร้อมพรหมปีกคกคคคคคค
จะแจกทรัพย์ ให้ทั่วทุกคคคค
จะจางวิญญูซึ่งในตงหอด
ให้มารวมเข้ามารับหน้าตบปลด ฯ

๓ ครนรงฤทษมนตตต่างต่างผว
ต่างเที่ยวหาต้นธมทรุดดำคร
เห็นอชตทศวรรณบวรจลวณ
เจริญพร โฉมเนตาเจ้าวคนธ
หมายจะครของศวามรักเป็นภักต
เป็นต่างคนชาติกันแก่นมา
อนหญิงอินตติชาติไม่ปรวารถนา
พระบิดาจะให้อยู่เป็นคู่ครอง
จะกดตคแดงเจ้าวคนธอย่าหม่นหมอง
ฝรั่งต้องเมือห้ามบอกตามจริง
พดดมรักวรมหิยังแม่น้องหญิง

จงกตบถดงยงนครยงอนวิ

กงโตคตงชอนอกษัตริย์

นเป็นทญิงวงมาเหมือนกาถ

หรือรักเราเจ้าเมื่อกตบจะรบเคียง

จงวนทาดาดเป็นทริยง

๑) หอจบกำนางรำฟงตะตงคิด

ชวรัชยชดงมมมารยา

แถมใช้ตายมชหงชือฝรัง

ตคตบคตยถายพระคตคตประค

ยงแถมกตงชวคจะปดตปด

กตคตเหมชงพทกานชคทวมชท

แก่เด็กมาชยถงเพียงน

มาตามพนโตคคชวคค

กรรมเอชกรรมชวรายชยชช

เพราะคตคตคตคตคตคตคตคต

เป็นถ้าวแถ้งแถ้งมาชชช

ถงจะคตคตคตคตคตคตคต

มิชชชชชชชชชชชชชชช

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

ชชชชชชชชชชชชชชชช

จะพรายแพรงแถ้งกระจกคตคตคต

ชชชชชชชชชชชชชชชช

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

จะไม่มีใครถ้เป็นคตคตคต

ชชชชชชชชชชชชชชชช

จะชชชชชชชชชชชชชชชช

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

มาแถ้งถ้าวจะให้ชชชชชชชช

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

เห็นมมมมมมมมมมมมมมมม

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

กตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

อนไพร่มีฤทธิ์ความคิดมาก
คิดถึงองค์พงศ์กษัตริย์ภักดี

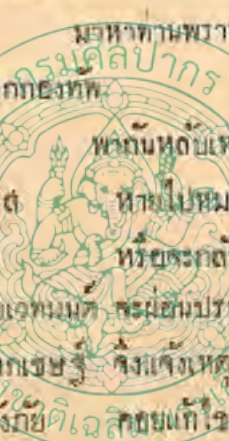
เห็นแดงชากยังนถจะรักษา
นางไค่กากำสรัดตักไต ฯ

๑ ท้าวทศวงศ์ตั้งตำราคาญจิต
ตรึงจวเราภเห็นจันไมพถภัย
รวยแก่ไรให้หายเหมื่อนหมายพง
แต่จพาเพลาเผ่าพงศ์พระวงศ์วาน

ใหม่ตมิตไม่เห็นแม่อจะแก่ไข
จำจะไปขอหน่วงท่านฮวารัย
หรือจะถึงโรคคคชิตตำ

มหาทานพราหมณ์พระอินทร์ประณต

แต่เจ้าความยามดั่งพวกก้องเท

ประเศยวณพนของดองไซรต์
เป็นผู้ต่างนางให้ให้มารับ
เขาคักคิดทรพทศเศรด้วยเจกนเม

พวณทอบเหมื่อนภคตงมมตังกต
หายในหมคมเศรทกณต
หรือจะกตบไว้คตยทอจงงนง
ละเมอณปรนศคานประการ ไค ฯ

๑ ฝ่ายทีคำปาโมกข์โลกเชษฐ์
หม่อมฉนแต่กเผ่าพันธุ์วงษ

จึงแจ้งเหตุให้พระองค์ตั้งตั้ง
กตยนักเวรต่างประวางควาน

แต่เหตุด้วยบ้านยันทามชค

มันรุดตชวากังดาหาญ

ศวาชรณตมณประจัญบาน
ซึ่งบ้องกนมนไม่อยู่เพราะผู้หญิง
จึงได้เขาเป็นนศพตณกาย
ซึ่งตครมปากเขามาปดณ

บรตยตัญมตอถกตบเขาคับคองย
มนตบยั้งร่ามหลังศาศาถาดตย
ทงไพร่นายนอหนตบพากตบไป
พระเวทมนคตบ้องกนมนไม่ไหว

จะตงกรรมทามันให้บรตย

แต่กได้คอกแคตม ในภพพราหมณ์

เพราะกตยศักดิ์กนบวชชวดตอจัด

ไม่ฆาดตวท่ามาบัทพยามพยาม

ได้แต่ทำท่าทรามเพียงปรามปราม	ก็เสียความของชดด้วยสัตว์
แม่ม ใคร ไปถึงจระเข้	นกกรเวกกรวก ให้จกณ
โด้หืดออกนอกกวยจ้งหายดี	แต่ไม่ใครจะ ไปถึง ไหวง
ครั้นจะให้ท่านชายไปขายนก	ก็จกกถวจะ ไม่เห็นสนใจหวง
ชอบพิศคิดค้อย้วยถ้าง	โด้เข้างแด้กเห็นจะเป็นการ
แม็กอมหลงกรงนอผหญิง	มาตามริงแด้จะแปลงแต่งทหวร
มิให้กตบจับเจ้าท่าประจาม	แต่สยามตาญชวน เห็นวรัศย ฯ

๑ กรุงกษัตริย์คร่ำครวญนิมนต์ คางย่นแอมย่นคจะมีเห็น

พอเวลาดำยเนทพริ่นพระกษัตริย์ คางเข้าไปพลบพลากวกรวราพล ฯ

๑ ฝ่ายฝรั่งดองกาพวดชาเฝ้า

ให้รรชบชอบประเทศเรตมีนจก	ทงคนจนเขม ใจไพร่ต
พวงนเจ้าเจ้านายจะลายทรวบ	เขาเปรมหินผดบพดหาหงคาคี
ฝ่ายฝรั่งทงบวรี	แต่ราตรีมาบงททางไกล
พอเขาครมกนของหมาน	แอมพระเจ้านยคเยยคเบียดไมไหว
บงนวดตามตามทงนอกกรุงไกร	คางเข้าไปเตรียมรบกับพลบพด ฯ

๑ ฝ่ายนางเยาวเจ้าองค์หญิงหม่นหมอง

ก็ตบอกบ้อยค้อยจะกตบไปพารา	แต่ครักครของครอมจิกกนิษ ฐา
พอรู้ว่าเจ้านายฝ่ายฝรั่ง	แต่รขร้งหวงจะฆ่าอดัด
จะปลดชมแปลงแด้เป็นชายชาวมูรี	จะชอกทงยงพลบพดหาหงคาคี
ขฝรั่งกรงนแด้วกรัษะ	ไมคู้ทีแเลอะพนเมยมาตาม
	กุงระตะเตยให้เตคไม่เชคชาม

โหนกราชบุคตวงส์จะดังคราม เราจะข้ามคองไปท่าไม้ม
 คอยแแรกนคุณเฉยวไม่เหินยวหนอง ดังชาหวงเหล่านางขบข้างก
 เราขระจะไปตฺชาวบว ขยทนะขยา ให้ใครดังกา
 แลวทรงคำดำหรบตีประยท เหน็บอาวอุจไว้กับกายทงซ้ายขวา
 แลวถัดแฉงแฉงอชกนชกพลบพลว แฉกกะตาดี้คียมตองดำมคน
 ขนพารวีรมาทวงหนาบอม เข้าเคนปลอมราชหญิงชาวดังหด
 ผู้ใดเห็นว่าเบ้นราชพวงนายพล เข้าไปจนดังพลบพลวหน้ากำแพง ฯ

๑) ฝ่ายโฉมของคองเวงวณตาตม

ครอบคตอของพริยฉายเมอบายแฉง
 พรอมบุคตวงส์กษัตริยควงจคแฉง เถยบทำแฉงมาประทบหน้าพลบพลว
 ให้ราชคองนงรายราหนายทรมย ให้คนรับคองนงคองด้วยหรรษา
 ทรีบไคไปบางทงมว มาวจนเลวหนึ่งคองกบวไทย
 นางพนของตองตฺคากบตีห เกยงดำมอญยของจ้นของไซ
 ทงตฺคองทบนพลบพลวชย ไซาทอง นคอง ไทยมา ไปรงปราย ฯ

๒) ฝ่ายนงเยาวเจ้าวคนชวณตม คตจะขิงเสย ให้ตมชวรมนหนาย
 พอเห็นหน้าตาดเกยงพราย จงรพถายเกาทนทคองมณแปร
 จะขิงตอพอ ให้เมยมนนเสย ไตม เมอชว ไตมจะ ไคเห็นวจาเบ้นแมต
 พทถวณมณเพง ไปตั้งแฉง นางหมายเนยงชวบถตบขีตฺร
 พอถกปรางนางมวึงเข้าตั้งป แกมทระถกตอชคไม่ถยตกน
 นางวีรชกกรทหวคควาตฺคตฺคว ประคองกรทชคเมยมนนเสย ไค
 คุคนขิงจงหนนหนชมา ได้เสยมาดังคำพอจาคไค

ขิงกรว ไกรว โคตตงหนาพลบพลารย ทัศวงโตเตยวตตงกตตงแก

กนัษฐากถำหาญในการรบ แกล้งหลอกหลอนปลงตนเกาท์อนำแถมอง

พระ โดมทหนักนทางใจกตางแปด เข้าจับแผลงพลัดพลาดประหลาดจริง

เชมันตฐวณของร่องอุเหม่ ช่าง ใจเว่วปรคตคณูหญิง

เชื่อว่าไร โห้มงจขงขง มาตชบขงแกมเมษเขาเตียงาม ฯ

๑ กนัษฐวณออยหรือทเจ้า ถิ่นว่าเขาจะรถจับคงเห็นบทนาม

หรือเห็นเมยวาทอยพลอยวาทาน นพหยาบหยาบเฮยหิงจขงมณ

การกเมยเขยญาติชาตกนัหมค อยวจะรถเจยมาฆ่าให้ชาติญ

เชญเชฐฐาพาธดาถวัน มาตถกนกับขงตงตงขงกน ฯ

๒ ถุกดำครคชนแถมอานเต็มแก เทียงอนนิมค้ำถวหอดกน

แถมกทหวงเมยกรทพรอภพวง อดวณจะตงนแถมกตบมาพลบปลา

เห็นเมยบอวยชอวยประคองแถมวขงระ เนมแถมจะเห็นเมหายทงชายชว

นางจะเวงเกรงกษครยตถิตา ให้หนามาบรังกมาทงวราถำทริย ฯ

๓ นางตวันรันทดตถตถตถบ คนคำพลบตถกนขงไม โหว

ตุตถำครทอนประคองชอูหิง โน เขาอย่าได้แถมแกมแถมนินาม

ถึงจำแถมแถมตถชกไมมยตมอวย เพราะเหตุด้วยโตกนตถกน

จขงกานเชยเนองอกออกมาทน ไมถึงวันแถมตคตถตถทค ฯ

๔ ม่ายโถมยงชงคตจะเวงฉฉฉฉฉฉฉ พยาบาทของคพระมหเทดี

มณแถมงไร ให้มาฆ่าตุตถิต จะชอกคตชบแทนแกมแกมมณ

จขงตบตั้งนางวำภามาภาทด้วย ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

โหยนคตทงวรูญกับกนุคณ ไปคตกนคทงทพจะถบไป

แต่จึ่งเร่งตากบั้นใหญ่ขึ้นได้บ่ม	ยิ่งค่ายช่อมเด็ย ให้มวยกทัพได้
ตั้งคั้งแกงแกงพัน ให้บรรดัย	แนกขยไปดขงซุ่มเร้งรวมรบ
ให้หอกเรวคั้งประคตอบนหน้าหลัง	ขยาให้ตั้งคตแยกแแตกคตบ
พรุ่งเช้าเราจะยกทัพตีตมทบ	ชอลประจวบจับใจทงโพร้ทต ๑

๖ ฝ่ายต้องนางค่างบังคมประนมดินของ

จะเกษนทกของทพโวไมชคตณ

ถึงโพรมบักทตกไมพน	แอดค่างนค่างตาริมกลาโค
เทยวดอนตั่งทงหลายพอกนายทต	เบมควงมตบเดจแแจงแถงใจ
ทวทขนนางค่างยอมนั้นพรอมใจ	ค่างเต้ระมใจทวชมนกตามตัญญา
ทอเขนยาคาตมรชอนอับ	ค่างยกทัพแถกยายตามชายชวา
บางโอบหลังคตงทอกเบมมัตถา	ตักคตหน้าบคททางทกค่างโพร ๑

๗ ฝ่ายนางเจ้าเจ้าคนชวยบพคานึก แคนชวกรักไมแจงแถงใจ

ศวยชอนศักคททกเบจไมเวาใจ	มิเทีกรตตงรทกมคน
ศรนพตบคายาตของทกคองทพ	ทวระคางขบ โยชาโกตาทอ
ทานปาไมกชโลกเชษฐรายเวทมนต	ศวยคูนพดคูนกษศรยทวจคย ๑

๘ ฝ่ายอุกถาวเจ้าตงกนจตาคัก เห็นชาคักตามททจจะหอบโหด

ทอทกษคคทงชวคตคองรบ	ขงบั้นใหญ่เบมตัญญาเชารจ
ทงบั้นบชนพรอมทรวงยงพงคาย	ทักทาดายชรายหญิงชอกจวงน
ทพฝรังตง โทคอนโยร	เชารมตคตงคตงประคตบเน ๑

๙ ฝ่ายพวกพิชงกของทพชอกรบรบ บ้างหลกทอนดยแถกม้างแตกคตน

ไมแถเห็นหนทางศวยกค่างคิน	เตยงครวคศรนคายยบแถบอับจน ๑
--------------------------	----------------------------

๑ ฉ้ายกัศปาโมกข์ โลกษณู ร่ายพระเวทวิทยาเป็นท่าฝน
 ไหลตกคหวด ไปทงไพรพอด ค้างคงทนมแทงพันไม้บรรตย
 แลตบงคหวดเมยเฮยให้หาย อยุ่ตบมาย ในพดบหตาททอาศัย
 นางเจ้าวทณาร่วงกษศรยหัดไร่ พอรบไปช่วยรักษาแม่มาดี
 แลวโถมยงทรวงตึงหหญงนถอนชบ ทงทอารชบเจมคบไม้หลดบหนี
 ชกกรบรชงมั้งกนประคญกั เดียง โยชชก โทเบม โทดา ฯ

๒ ฝ่ายตั้งวรณมาดเดี่ยวทท ทหารยามแยกย้ายทงชายชวา
 รุงตบถนอยตั้งรชยตั้งวรณจนทรวัดตา ไม่วราจะ ไปไหนคำบดโต
 พวกญหญงวงหวดามระกามาราช ธิบกรชยเฝ้าแห่งรณนาง ไปข้างไหน
 พยเหตุยงเห็นหนอกษศรยหัดไร่ นางตั้งตรงกรแถวอจนตึง
 พชชวยแม่แกไรพื่อ ไทรชด แถวชยาทอคทงนงทงตั้งของหญิง
 หนอกษศรยหัดไร่รอบโคจรัง ฉมไมทงมารดาชยาปรารมก
 แลวเซมยงคทรวงรทบตักเดี่ยว ให้คนทาชวลันนเหล่านางสาวต่นม
 พวกมคหมชชชเฝ้าทงเจ้ากรรม บ้างทกอนทงทรวงเพราะกถวงกน
 พวกญหญงวงคตบเซารบพุง เหลดชเฝ้านางมาไมตงตักคั้งฉน
 ศกประหมาราชักคเดียงศรทศรม ทงวณเดียงบพทพสงคองระตม ฯ

๓ ท้าวทศวงศ์ของคชธรมกบศกเรกั ทงแกวเกยรารัฐรงคนางต่นม
 ชยตตยตเห็นยอกนเกิดยงกตม ทงตั้งกรมเซาประต่มเป็นกรมเคยว
 รางหน้าชอกนชกประคญนชยหัด ธิวชกนวังยุคยชตงนชเห็นชว
 กอนกษศรยชดเจมชอกเป็นเกิดชว

หม่อมทวามเห็นชวเห็นชยชอบบชบตมตมท ฯ

ถึงดวงคนปีกจะหลุดไป

ก็เห็นเมฆพวงนภาเรา ๆ

๑ นางเจ้าจกนพิงคล้ายงาช้างแค้น จึงว่าแต่เช้าตามไล่ความเขา

พระเชษฐาเป็นผัวเพราะมัวเมา มั่งช้เจ้ากตเด่นที่ท่าเดื่อทอง

พระพมาหากอชยบทพิพ มั่งหากถบเขาไปรังใจดวงทอง

จึงยงนงของนงนงแถม ให้แถมกตอง เพราะด้อยดวงเขมร่าสุดตำคร

นอยหรือชะพระจตาอกาฝาก แคลนราก็กานกตงอชยถึงอร

มกตกมครรรกจะบพรชน ต้มกก่อนวาเราเพราะเนาเมว ๆ

๒ นางยพวานอชยหรือชยชรัต นางชยบรกรกทไมเมผว

เขาหม่อมชอมตม ไชยเมกตอง จะคาตอกรกรรมให้หน้าใจ

จรงองวาฝั่งต้นทงทพ ถ้าใครจับศกศกร ไทกไท

ชระกตงตงมหาเต้าใน แดงจระเททของค้ำพนค้ำตง ๆ

๓ ฝ่ายตรงทงหลายพวกทนายไพร่ ประมาทใจว่าเนมหญิงต่างวงถง

เราจับกุมกตมกตมพดาดตมคัง ถึงหิระตงเสดตทงพศย

เรียงตบชบเขยวงตเดบวไล รุ่งนวยไพร่ตลาตถตงบางวงหน

นางชยบชบตง ไคไล ไชช เทยวคชมตมเศกพลตกรจะจคกรจะจาย ๆ

๔ ฝ่ายยพวามคางนมาบุง เห็นรบพวงชนเศกเกาตมททหมาย

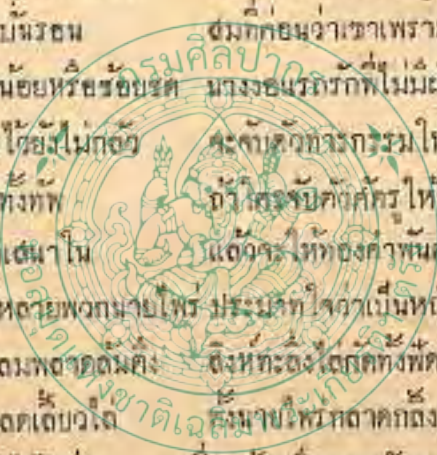
ฝ่ายนงเขาวเจ้าจกนชคชยชมาบ พอลนด้ายเขยงชวบนางรบกัน

ถึงตามกัมถกรบตงไค ค้วยวองไวไธตงหัวงถน

จะฉาเขยเมยพทงมครรรก เขาครณนางนกาตทพาช

พอยของคชตตยคตคตคตจวบ จะพันตบตงเท้าโรมนเมหน

เทงทะลุปรุยมแถงกตบคิ รุจาตตามชตตยคตเกาตมท

นางยพมาพบพรหมนายภพ	ต่างรชรบพรกพหุดพดชนช
ประธมโตโพรนายเป็นหลายพัน	สมทบกันตามถูกตัวเจ้าองศา

๑) ฝ่ายนางเยาว์เดาคนรชบพโต เกบของโตตามคนคาบป็นมา
 เกยวตามพองตองทพทอปรว ไม่วาจะไปหนตาบโต ฯ

๑) ฝ่ายดำพรหมณตามทางรมจักร

ทหารชกรททรงเทยทหลงโหด

ทั้งตัวตัวรคักอชยาเดมาโน	ตัวก็โถรับพวงนรงวาง
พพบกบที่พร้าภาพพกณรง	มาคบคกชยตักคกรชววง
คชงวรงยงหยคยหว่างกลา	สมหนนางวาคาจะฉาพ
รชบรชงพรชอมเชาตชมร	คตลยหนทพทงชบช
บ่างยงแยงแทงพนักบม	เดียงคณคณคกรวทพเชาชบม
พวกรชเม้าตัวดนมรารวมจักร	ตระลาจะตคองเชอชตชกตม
พราหมณงเชยร ไมราเจ้าณม	ทระลาณคณชบมาเชาวา ฯ

๑) เจ้าไมราผ้าพันถนใจ ถึงนายโพรพดทพรายกระจายหน

ก็เชยรณถนชนุ่โพร	ยังไปทจะเชตคกถูกโพรพด
บ่างตมตายหลายรัชชกชยหลง	โตฝรังแตกยบวงดบด
ททพชววงชางชวาเจ้าถาน	โตพนพดพวคฝรังแตกทงไป
แต่ร้าภาสะหร ไมหนทมา	คชน โยชาหุมทอมเชาตชมโต
ค่างยงแยงแทงพนักบม	ฝรังโตทโหดชงโกด
พชยณคชททพมาหาพ	ชวยกรบรวิราชวานเชาคำชวา
พหขเม้าตัว ไรโตโยธา	รุกเชามาณมรทหาวทคองค ฯ

๑ จอมกษัตริย์กบฏแดงหงส์แดงดี

ตะ โทณฤพรหามณเฑียรเจ้านั่งหงส์ทอง

เห็นศึกจรดศศตามพาดำมือค
เจ้าพราหมณ์ถนัดขับมารบฝรั่ง
พวกรอเข้าเข้าไปพันจนบรรลัย

กระ โดดตงจากรถเตียงงดไป
ขยงคตงคมาเจ็ดศคาไหล
บ้างแหงไพร่พลตายดงกายกัน ว

๒ นางรำภาภักดีหาญชยชวานพ้อ ไฉนร้อยเวรหวอดรบหวอดหิน

ไกรศักดิ์ธองเหวของชวานประหารพัน นชัยภคนหน้านางนางชว่างคต
เจ้าพราหมณ์หลบบริบทเจ้ากตมกตค แถวตั้งคกนหน้ารำภาสะหร

แต่มีครวภกรทวาละมาดี พระหนอกภกรทนางจระวางฉาย
จึงแหวกทางพธางชวานางฝรั่ง เคนรหวองจาวะห้ามสังครามทหาย
ให้ชยชยวาเป็นมครไมศคราย นางปตนคยพาพันคยอน โศ ๑

๓ นางรำภาภักดีกรทชยชวานพ้อ หงส์ตามพราหมณ์เมรุไปชยชย

เมธชวานพธาวเจ้าหัดไชย บดชนเจ้าไปเจนาพลบพลายงดาด
วาไมรทเมหมมาแกกชอ เพราะระงอกชยทงตคยไมบคต
จึงแกกคณแทนบางเหมชนชยชย ยังจรมหน้าชวานาไมชยช ๑

๔ เจ้าพราหมณ์แดงแดงวาณาหมอมหมาม

หากษัตรากรเวกทาวนฉาย
ศตบพิทแต่พระดนมเมธจรมจักร
บดินทาทคคองคัพทาลงคัพนช
จงไปเฝ้าเคารพชภิกวาท
แมงพงยงจะคชเฝ้ากชค

ตรบงามปากกถำระดาทหาย
จระคตราชรบแกกคคกน
คอรจระรกชยชยเป็นชานราชระค
นารพชมกนชคเรคเกสคตค
จงพนราชชชชยวำรำภาสะหร
ไทยจรม ไมคคชงแดงจรมนาร ๑

๑ นางรำภาดำมารดชาติทหาร จึงว่าขานอะไรไปกมลตาภาง

ถึงชาติคนชวคจะววยว้าง ไม่ไหวนางชกเรศเกษรา

พระผ่านเกล้าเซวรีคเป็นดังทรชาติ ไม่นับญาติคนวงศ์เผ่าพงศ์

เป็นขบปราชราชวงศ์อยู่ดงกา เราใดจากพระเจ้าวรม

แคบรรคานาชยูกุรหมด เรามียศอย่างพระมหาด

คือแม่ชามาจะของรวงขุด ชบภักดีด้วยเราเป็นเจ้านาย

จะได้เกียรติยศกกรรมไคเมยศ ให้ปรากฏกคุณเญไม่รหาย

ชนชาติรชคนชกเจ้าบววมอกนาย หอจจะร้ายเอะเจตณกลงคนศ

แม่เจ้าพราหมณ์ดั่งดังของกษัตริย์ ไม่แตกศวาศเรศ ไม่เห่อหอด

จะหลุดให้เป็นเจ้าทั้งเหตักอ ไม่ถ่วงอชโยนเรเจ้าเราจะเตยง ๑

๑ ดำมพราหมณ์พวงคังแค้นแค้นกษัตริย์

ต่างเคืองชลทศเลงขศกษเกยจเถยง

จึงวากแเป็นทพระพลยง มชชเถยงศกณนเจ้าชาน

ชนพวงเจ้าเหตางเรณเป็นเทนท์น มหาบยบยยามคอกษัตริย์นบคต

ถึง ไม่รดเจ้าเด็กเถยงแต่เพียงน ไม่ททจะตงหมยมจชมมวรด

จะ ให้เกียรติยศกกรรมเป็นทพง ไม่คตลงคางชาติควางศนา

มาจามคังดองพระรชชชญา โทษดงฉ่าปากเจ้านางชววง

แม่ตของคทรวงทรวบว่าหยาบหยาบ นางทชมหมหันเห็นจะยบไม่ถดยหอง

แฉงยงชาม่าจะมำคด้วยกำตง นางพลาดพดพดคทหายศกถวยชาน

แผนชนงหองมาไม่กถารบ คอบตชชทเทยงทวโยชชหาญ

ประสมได้โพรงนายเหตอววยปราชน มาประมานด้ามพันตามฉินตา ๑

๑ นายเจ้าพราหมณ์ตามนายหญิงชายพร้อม

ไม่เห็นจอมกษัตริย์ตั้งกตทา

พอเห็นชอกนอกรั้งนอกนอกรัดตา ต่างเขินมาทรงนั่งบดลงกรก

กรกษัตริย์ตรัสกับท่านพราหมณ์เพียง

เดยวเดาเราเดยบงดาเดยงหมด

จะรวบรวมเดยเดยเดยเดยเดย

จะมอดหรือจะไปข้างไหนดี ๆ

๑ เจ้าพราหมณ์ทั้งบังคมประนมถันของ จ้าจะค้องตามพระมหาด

กับกษัตริย์หัดไชยรบไพร่ จะเดยภหรือพระของคยงตั้งกรม

แม่พิมพ์จะตั้งบทบรยบรบยบ โยธาทพทอชมทรงกนทงตาม

เดยวณนอยกของกถาแม่ทพตาม จะเดยความขัตชวางทุกอย่างไป ๆ

๑ จอมกษัตริย์ตรัสกับนายหญิงชายพร้อมนายไพร่ร้อยแก่ไร

เจ้าพราหมณ์รบนอกตั้งกถาเกร ถึงนายไพร่คคตามตั้งตามพัน

รตฝรั่งตั้งกานตาทอง เก็บให้หญิงไปไม่ไพร่ตั้งทำ

ทงเครื่องมอดขรบนครบครน แต่งพาทนคคตางมากตางไพร่ ๆ

๑ นายสุวรรณมาตหนัฝรั่ง ไปกับทั้งหญิงชายพร้อมนายไพร่

แต่ต้องยามตามกษัตริย์หัดไชย หมายถึง ไปบงเขาเจ้าประจัญ

ทพฝรั่งตั้งชมชอกกรมรบ ค้องหอดกหตบเดยวเดยวเดยเดยเดย

ออกทางใหญ่ไปพอแจ้งแดงตะวัน พบวิรุณกุนคณชอกกนทาง

จะหักไปเห็นไม่พันด้วยคนนชัย จะกถบถอยหอดกคคกชวาง

พอเหตุยวหลงยงเห็นคนชางคณทาง กองทพนางจณดาออกมากตาม

ตั้งคคตอมพรอมพรงทงหงหินา คายศาตคณชอกกนทาง

ดูมาดมหัศจรรย์ทางสงคราม ประมาณตามตรอยน้อยเท่านั้น
 นางตกใจโหว่หวาดระแวงจิต เห็นตักตักเราจะฆ่าให้อาตม
 กอชติคานารวังนรีวัน ด้ระอินอนฮารมณไม่ถ่มประดี
 พระหัดไซใจกล่าวพระแม่ อยาทัชเทัทธรีท่าไมถนไม่หนี
 ถึงโกฏถันแนนมามากกว่าน ลูกจะกักค้อออกไปคงไม่ฟัง
 พลชอเน้าราชวงถันทงหมด คอยรนรตคานทางไปข้างหลัง
 พระมาตรงค์ทรงพระแสงแควงระวง ดยงพองนงบังสารดาไว้
 ด้รยด้จรรณจนทรตาดาวระห แถวยยาถนนขงรท โทศกษย
 ดูมาตศร์ด้ตักค้อทหัดไซ ไมถนใครแถวยพอกถนถรณา
 ถนแนมมรยตคระมอถนถวย พยงชวยชวคถนขฐา
 เมยทให้โหวถนขงทงถยง เจาเมคคานขงทงถยงทงถน
 ๑ พยถยง โทชราชานาถน พระหัดไซถนกรขบมพระชวค
 ด้รยด้จรรณจนทรตาดางจวถย นางชวระถนขคควาเชมฐาไว้
 พวถยถงถนถนถนถนถน ด้จขบถนถนถนถนถน
 อยชวยถนถนถนถนถนถน พระหัดไซจขบถนถนถนถนถน
 พระไปถนถนถนถนถน คอยระถนถนถนถนถนถน
 แถวถนถนถนถนถนถนถน พนนางจางทคถนถนถนถน
 านทงถนถนถนถนถนถน คางแถกพถนถนถนถนถน
 ใครกถนถนถนถนถน แถงถนถนถนถนถนถน
 ๑ ถายวฤถนถนถนถนถน ทงถนถนถนถนถนถน
 ด้างทวถนถนถนถนถน เหมถนถนถนถนถนถน

ข้างขมมาตา โทมเข้าใจจับ

ฟัดพระขรรค์พันคองหงตั้งนาย

พอกฝรั่งทงทพไมรบรบ

นางละเวงเกรงจะไปเตี้ยได้พ

พระบั้งกนพันฟาดดาวยาคยคืน

พชยพารำกายกมาพบ

พระคอบตั้งหิวระวงแหาหลังรถ

ทงดำนางขมพอดกต ไกร

เคระแกวแคววศตคตคพาดเพียง

บางถูกเห็นเบบขอบางนอกรวม

พวกตามเจ้าชาวณัฒ ไม่นกรอก

ทงชายหญิงวงวนเขารรถ

๖ หนอกษทวยหัดไซมิได้หัด

เห็นรถทรงขงศตูกดำเจ้าตงกา

เป็นผหญิงรงเฮาฉวเขาไว้

เขารูเห็นเห็นขงไมกตจเกรง

๗ ฝ่าย โทมยงขงศตวงนักรเกรงฤท

แคขงเด็กเด็กขอนหยอมนัญญา

แฉ้วห้ามไพรให้ส่งบทรบตี

กุมารวิ่งรุกโถมโตชยาย

ศชชาติคายคกมาไล่ชาวพ

ข้างหลังหลบถมแต่ชกเส็ดอกตณ

เรงคองพอดหุมหขมเขาดขมรถ

ชายทวงขมเขามาอก ไมหลกหลบ

เขาชวยรบรบตักคยหัดไซ

จนแรงหมดฆ่าพันมณ ไมไหว

เขารุกไล่จับกมศตมบชน

พระเห็นขยเพียงตงแรงหยตณตงศร

นนขงคองกนเขารปมโตต

หมายมรณนอคมโตคตจจทหมด

เทยวเลยวจตหลบพลวงมา

๘ ยอกษทวยแหงกทวงไปข้างขว

จ้งรขงวธาถากถางนางละเวง

แฉ้วขงไมดำตมทำขมเทง

มาร่ำเพลงขาวชยทรนา

๙ ถกนิตินคมันแฉ้วแรงหนักหนา

จะพุดจาดตตวงคตขงท

หมายจะศุเหตบมเลหิมเห็ด

จึงเสแสร้งแกล้งว่านางมาด
ไปยิงแค้นนางตาดหาหนทาง
แต่คือเจ้าเขายิงจตุคน
นางมาดหน้าแค้นแค้นข้าหัด
แม้ใครใครได้รอดไม่ขอตาย
แมงอนงอชอโทษไมโกรจง
แม่มพดงปงท่าตงคน

จะบอกเจ้าเราให้ทพไปนเรเสน
ขอว่าแต่แม่เพียงจริงใจคน
ด้วยมากมายหลายทพจะคบเจ้า
จงตรของตรกไปปรึกษาพดทวรัช

๑ พระหัดไธยไม่ถ่วงกลับศรจารี คบมือเขาร่วมมือขจรทุก ขก ย

เมษศรณศายกกระจายทีระย
ถึงโกฏแค้นแค้นมากเหมือนหยากเห็บ

ไรให้พดางเจ้าถอยเกาเทณท์
จงตรตั้งใหม่มาหาให้อาตญ
จะนอนมันปดอโยไปมิให้ตาย
จะคงคตเอาก็ระไปถววย
ขออบขายชอกมาตจจากน
หนแหงจงจะไมฆาให้อาตญ
จะหาหินเสียให้แรงมนเลงกน

คงบคคณคานทวธาตญ
ถึงจับหนบชไมพนมอ
นอิกกว่าเราินจะงโตอโยหรือ
แม้นตงคอกจะโตโตระอญ ๆ

เราเหมือนเชอเพลิงนอญจะคชยผลาญ

ไม่ยอชังชงชนมารอนราญ
เมษพนางครวกรวญประชวรไร
พาโตเขาเอาแต่โทษมาโจทนา

๑ ฉ้ายสูวรรณมาตอชยทล

จะฆ่าเราเอาโทษตัวไปตปราม
จะคยารายตายตักกัทนง

อยามาพาดมิตทพระพยา
หมอชงไปพวอุมพริกชยวักษา
ไม่ปรารถนางชงกนจะรอมราญ ๘
โดยนหมตเมษวณเดารชองว่าชาน
มนกคชานแชนบวตั้งตมทงน
ไมให้ทงหมกนุนให้ทงน

๕ ทรงตามนางตางซบทัพประจัญ

๕ เที่ยงครนครนควมฟ้าดูชาจร

พอนงเขางเดางคนชคุมพอรบ

๕ มาพานพบพวงฝรั่งได้ดังหาร

๕ ตางคนแตกแยกย้ายถดววายปราณ

๕ ชดหม่านเมื่อเวลาจะด้ายณที่ ๑

๑ นางตะเวงเกรงกตบซบอินชพ

๕ เดยวตดบหอกไปไนไพรต้นที่

๕ นางว่าภากด้าหาญแก่งชวณพัน

๕ คอยบ้องกั้นตูกสาวเจ้าดังกา ๑

๑ ฝ่ายธาเฝ้าชาวผดกรมจักร

๕ กตบชกชกให้จนคยหรรษา

๕ ทรงตามทัพซบกันโตพันมา

๕ พดดังกาแตกพดตกระจกกระจาย ๑

ตอนที่ ๔๔

กษัตริย์สามกษัตริย์

๑ ฝ่ายฝรั่งตั้งฆราวาสคอยสาคัก

เตียงครันครักเกรียวกราวแต่เช้าด้าย

จนจวนเย็นเห็นพอดพดนภาย

ที่เหือดฮายแตกมารังราม

จึงรีบพาดานุศิษย์ซงฮอยควย

จะไปชงฮอยนางฉันทามารัก

ให้พวกพ้องร้องนำชาวบุรี

ผู้ใดมองดูตามกามา

ไปช่วยเจ้าศราวณเฒ่าทพ

จะคุ้มฮอยสักวิชาดนา

แม่เจ้าตายมายฝรั่งตงถว

จะเบบเรศกรอกเราชาวชมพู

คนทงหงายราชหญิงเห็นจริงควย

ต่างควาถวยฮวยฮวยตันท

ฮอยกแดนทตามทามทงมทพ

ฮอยกประเทศแกทพให้นบถ

โคหาทนบรรดาซงมควย

จะไปชงฮอยถวเจ้าตงถ

ให้ถอกนครบทวททุกตงคน

แต่แบ่งพดกฮวยฮวยฮวยฮวย

เจ้าศทพตประยุทธเรงจุดพริ้ม

จึงรวมรอมฮอยกันเข้าบรรจบ

คฮอยพังกถองกทพดำหริบรบ

เรงตมทบชวยกันให้ทท ๑

๑ ฝ่ายฝรั่งตั้งฆราวาสชงคฤ

ถูกศิษย์เตกชงมมาเป็นตารัก

แยกโยชากักของชงกถองค

พวยราชวีเกรียงกรว ให้ถางมา ๑

๑ ฝ่ายมี ไปบาดมทงต

ให้หญิงกชมาถงจงฮอยชางหน้า

ตั้งให้ชงมตทิกทพระชิตา

นางถูลาดแจงจงแจงใจ

ไปรับเทถาชาวบ้านตักศวระนำ

มาในคำทนกถามทวความตงต

ฝ่ายหญิงเฒ่าเดินตามเหลือความไป

แต่หญิงบงให้หญิงด้อยกตมา ๗

๑ ดั่งดาดคุดฮานเป็นการดับ

จำเกณฑ์กตดับศึกภราษค้ำธนา

เกณฑ์ขมพูชยทนต์รวงธมา

เกณฑ์ของกาพมาชณะระประดิษ

ถารบพวงพวงฝรั่งต้นทงหลาย

จะมีตายพวยแพ็คตแก้ไข

ให้พวกพ้องระของกพระอภย

ช่วยซึ่งชัยจึงจะเสด็จตัวเวศการ

ดั่งดาดคุดใจบงได้ดม

พระปรารมภทกขรธอนดั่งด้นหนองน

แต่ให้จิดเจือผ่านมาประทาม

ให้สาขบ้นนำมาพวงยายาย ๗

๑ แดงได้ชาวคราวทพดระขบยอ

บึงเกล้าด้วยด้อยใจใคร่หาย

ยังเจ็บแผลแก้ไข ไชโยบาย

ทัพพห้ายของนารบคดาโคต

เขากุดของศทวงพระพระบศุรงค์

นารบศทกตฤรคตฤคตฤคชย

พวงกตของทพกตบกระทงธวงน

ตั้งหารเพ็ดมตายลงกายกน

พระชนนพมกพรทากนพน

ทงธะทรคณยไม่แตกเอน

ฝ่ายองค์พระอภยคต ใจครน

เรียกศรผู้วรณดินสมุทรดุดด่าคร

มาแจ้งความตามทีดาดเด้า

ต่าง โศกเศร้าแค้นด้วยตายด้ายสมุทร

นางดวนกนแต่งแถตงฮันนอชน

ถึงภุสรไม่ถงดสารพระมารดา

เห็นแก่องค์ทวงยศ ไชยธรร

มาเฮาชาตธวงจะตั้งชาร

พระทวงทั้งคังคั้นแทนฉนิธา

จึงศรตั้งว่าทจะไปซึ่งชัยเขง

ใครฆ่าพมฉนิธาระฆ่าเสีย

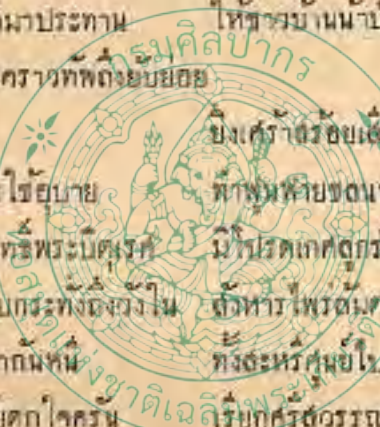
ถึงตูกเมยไม่เฮาใจให้ชมเทง

มารบพุงกรุงไกรมันไม่เกรง

แม่ดะเวงก็ไม่บอกจะออกศ

แต่ชวงพระอนุชาพาไฮธ

มาพรธนหมตทงธตามารศร

เตียงโหรงถอขงกษัตริย์ครุฑ

คนบ่หม่นมากมาขงชายชวา

เราแรงน้อยรับจะอุปรา

ไปพ้อบพดพทพดถดไกร

พทพทพทพทพทพทพทพท

เผอวาทกรณแปรขงแกใจ

เห็นพรทพทพทพทพทพท

เขาคายใหญ่ตงดอมตงกา

๑ ฝ่ายพทพทพทพทพท

ใจเดจตกรพทพทพทพท

พทพทพทพทพทพทพท

หุงข้าวปลาขงตามความดบาย

๑ ฝ่ายโณมยขงคตเวงอนตกร

ตามพระบาททตวงนพมพท

กบดขงนางคางพททพท

กรนทกรวขงมาทงขาน

พทพทพทพทพทพท

คตกรวคทแชร เดกคตกรทท

พระปรงตง โทพทพท

ขงคกรวขงพทททท

แฉวพททพทพทพท

คตกรวเห็นนททท

แฉวคพทททททท

เขากรงไกรบชกททท

ให้แบ่งพททพทพท

มาดมททขงทททท

ทพททพททท

ให้เกณทททททท

๑ ฝ่ายขงคพระขยคทพท

เทยวขงคทททท

คบดขงกตางบ่าในราตรี

เห็นคตมพททท

คตงเหยยลคพทท

ดวยเดชคพททท

ผรงพททพททท

เดยงวขงให้เชขงทท

พระขยใจททท

คทททททท

เวงโยชาผรงคทท

ไม่พทททท

มาหาพินหนอยเถิดกลอยใจ
 ดึงยากไรไม่มีทพระแทน
 ทนาวนาค้างพรางพรหมตมั่วเพย
 เคยอยู่วงพิงนางอุ้งรังคเห
 ฤเวกแว่นแคว้นเจียรเรี่ยตาเนียง

๑ นายฝรั่งทงต้นไถยมนับ

ส่วนลูกสาวเจ้าดังกากับอาจารย์
 เฒ่าเฒ่าว่าเรียกตาหนียกน
 แลตัวตลกตลกอาจารย์จะพยอมขง
 จะควรไปให้พบหรือหอดบเดี่ย
 พระบาทหลวงตวงรฐาตักบ
 ทงฮากมตมนามนทกรณไว
 จงตงจกคคฮานทรวาญรอน
 ให้ชาติพินของพวกพ้องเขา

นางโฉมยงจงไปกับไพร่พด
 พดางตงเนินเตินพวบรรดาเด็ก
 นางโฉมยงทรงนั่งหลังกษธา
 ให้ตัดทางไปในตงตรงเดียงบี
 ทงพระนขงตองไฮรยศ์ไกร

๑ ทงตมางตางเขาไปเฝ้าผอ

นางฉอนตองวาพระองคให้พงค้พินจุ

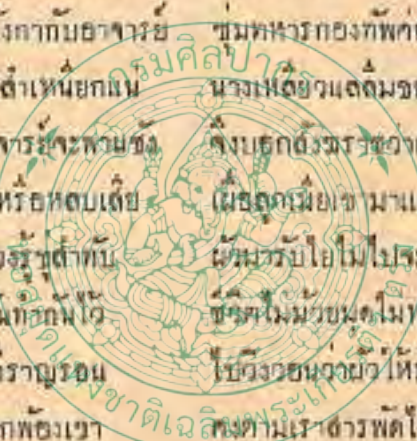
จะกตอมให้บรรทมได้ข่มเขย
 จะกางกอดทอศแขนแทนเขมย
 ใครจะเขยโถมพ้องประคองเคียง
 มาพั่งเรไรเพราะเด้นาเรเดียง
 เฒ่านาเรเพียงพินเพตงบรรตงตาญฯ
 ทหอดบหินมาอยุหน้างาน

ขมทหวรทองทพค้ชยศรบพิง
 นางเหลยงแฉงตมอยบจะกตบหตง
 คงบศกตงมรชอวาเซอมารับ
 เมือลค้มนียเขาจะมาแก่จะแปรกตบ
 เฒ่าพวยโยไม่ไปจะได้นชน
 ชยคในมวณคไม่หอดคตม
 ไยอวอชงอวอวอใหม่วณนค
 ทงตามเรเดารพดโมชตงน

กุก้พินทกชอูระเดวจะจา
 ชนเกวียนเหล็กไม่ในไพร่พดกษา
 ก้นพดท่าพินบรจบถอยคบไฟ
 พบบุตรกับร่าภาตางปรีาดัย
 ตางชบไพร่พดมาพวพร้อมทหน้ากนฯ

๑ ทำตมรจกคคชมกตงภณแฉงค้ตย

มาหาพินไพร่ฟ้าไม่บร่า

มายตามค้อยพร้อมนอมประเนต ตบรพรพตพากันมาทรวงพาศ์ ฯ

๑ ศรีสุวรรณเกษมมาราภาษมอญ พระหมอนอชค้อยยุพามารศรี
 ดุด่ากรเคียงมาดังดาดี เต้นโยชิตพดะหม่นเตียงศรณเครง
 พอกฝิ่งดังงามคตญ่าแฝก บ้างก็แบกคินประเด็หวเซง
 จะไปเฝ้าเจ้าผองไมกลองเกรง นางตะเวงต้นกวดกยนิค
 จงเชญองคกรยก็ษนรตราช พระนางนาฏนงหน้าเป็นธำรณ
 ทหารแห่แก้ตวงเหต่าชาอุมร ยกโยชิตคทางไปข้างชาว ฯ

๑ จะถดบถถาดเกาะของคพหคกษศตริย

ให้พราหมณ์เจตพดรบดัมทบททหาร
 คอยรับรองบ้องกนประญาน พยแฉงการกชงนอคมมาบอกความ
 งามคณต้องคพาณนร ให้รบรบยกพดมรตจนตาม
 ทาบทคองคองกตมเหตจนกราม จะคคความนเกโรยอย่างไรค
 จะรบดุดุคนโพรพจนอชย จะจจะคชยทพด่าโยธาหนี
 ฝ่ายชคเรศเกษราดมาด ต้องนำรคทรวงแฉงนทคั่นใจ
 เจ้าประคณทุดกระหม่อมชงเมยอชย

ถ้าพหพระจะมาพน โหบรตชย	กระโรเลยด้นองคคณทองโหด
แต่ครงนอชคยอมถามนมาตชย	กมโตดุดมวคชยกตหวเกรง
จะคองดุดคชยตะเวง	ถึงมชคมวชกมให้คชชวมเทง
นางเกษราอวตงด้าวพระผ่านเถด้า	ไมศรณเครงศรารวงนททชย
จะหลกทอปรบรบกับชย	ถึงจะเชอคัรชยจะระถวชย
	ชอด้คชยชยครงหน้าพระด้าม

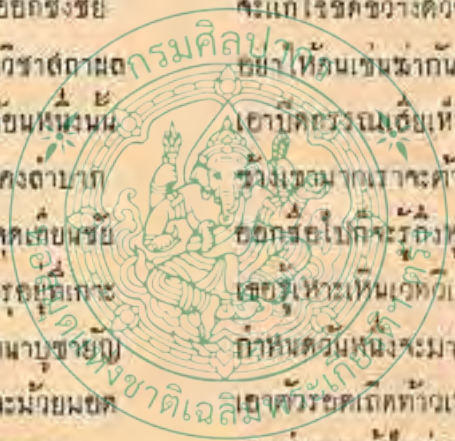
ทำวทศอภังคีตั้งตำราอุกหตธานรัก
อินทร์ตั้งภาพอร่าว
แต่งปรัชญาปาโมกข์โลกเชษฐ
พระยศกพิชัยทหารมาราญรอน

จึงว่าจักอยู่รบไม่หลบหนี
ถดถอยแต่เพียงจะเป่าให้ห้าวจน
ทำนุรเวทมนต์ตั้งชัวยะตั้งสอน
จะมีน้อมน้อมคิดอ่านประการใด ๆ

๑ นายปาโมกข์โลกเชษฐว่าเหตุนี้

จึงพาคณะหญิงออกซึ่งชัย
แต่จะช่วยเหลือยิวราตตามถ
ซึ่งเป่าบิช ผงกษณหงอน
แต่รบพวงควาคงดาบาก
ขามครรเรียนจุดเสกนชัย
อินโยคทเป็นครอุยพิเกาะ
กวงแจ้งเหตุเจตนาบชายญ
แม่โยกมิชวยจะมียอมชด
ข้าจะอยู่ภูผาตั้งมาทาน
แม่ศึกมาอย่าเพอรบตั้งบอยู่
พระองค์กับมเหสีณฤนด
ชอกห้ามทัพรบองค์พระทรงศักดิ์
แม่คตุมคองตั้งผู้หญิงเขาซึ่งชัย
แต่งเด็กเริ่มเต็มใหญ่ให้ไฉ่พก
แต่งเด็กถ่ายคายสัตว์ด้วยฤทธิ์

เพราะถูกขมตาพระองค์ให้หลังโหด
กระแก็ไรชคขวางด้วยห่างกัน
ชญาให้คนเข่นฆ่ากันชาติญ
เอาบศกรวงมเหยเห็นไม่เป็นไร
ขวงระลอกเราจะตามตามไม่ไหว
ชอกหรือเบ็คจะร้องทุกน
เชยริเหวเห็นเวทวิเศษขยนิ
กวิหคฉวนหนึ่งจะมาไม่ช้านาม
เอาศรวิชคเกิดทำงเหตอาหาร
กระทำการแก่ไรชวยไพรพอด
คอยบัดหูคุดึงแตกซึ่งเหตุผด
เสถวคนชกบกษศรยหัดไชย
ให้พบพิศวัตหคอาธธมาฉัย
จึงป้อยให้บกษชอกราว
กตายเป็นนคการฉิกคยฉกณ
ให้เดินนายใหญ่ทั้งไพร่พอด

จึงวาระจะเขามาโตชาพน
 นนของทรยศอดงมาหงพ
 ประเดียนรอนจะบรรลัย
 นางเจ้าวศมนรัตนนครพันชา
 ทระเลาะพลงทางใต้เขาใกล้เคียง
 ๓ ฝ่ายสุวรรณมาตศรั้งสัตว์

ชยามคควนใจโดยเจ้าชาเขาไซ
 หริอเต็มทบนนถวของคตโณ
 พลงรับใจพลด้อมใจพร้อมเพียง
 แต่เชษฐากคกนชวรมนเถยง
 ฉาดดเอยดอเอนเป็นเสชา ฯ
 นางกษตริยแฉ่นชัตตทวงรธา

กับดุกนชัยสร้อยสุวรรณจินทรธิดา
 ร้อยชบรตอดดำหัดำพกก
 ออกจากค้ำยหมาขจะปะพระธกษ
 แกล้งรชงว่าฝรังต้นทงทลาย
 แดงตรงมาทำเคียวไม่เดยงดต

ได้เห็นหน้าอชู่แต่พระหัดไซ
 ถักศักดักหมนพนไม่หอนทอ
 พระหัดไซออบมาอชู่หมากร
 หลกหร่านายชอกไปเศยให้หมต
 คนใกล้กรพระธกษีกดางโพพด ฯ

๑ ฝ่ายตระเวงแกล้งมวงทวจะถดบ
 แดงคุมเซ็งชังจะคบเมอชอบจน
 ไม่วจกชกเรศพระนครเอน

คอยกำมเด็กป้าเป็นเกาหม
 พระคองมนตนางวณฉาดมมาด
 แดงแฉ่นหมอนพกศรพระมเหสี

ครันจำได้ ในฮารมณไม่ดมประดี
 ชยกับพชนชอยยากดบไปกับแม่
 สร้อยสุวรรณจินทรธิดา ได้กาดย
 โห่ฝรังพรงพร้อมมาดอชมจับ
 ยิงมหน้าชาถูกดาวเจ้าองกา
 ถูกธอมวยด้วยพระแม่มงเกศเกด
 ฝ่ายโอมยงชงศรั้งสุวรรณมาต

เรียกบศรั้งว่าแม่มาโย
 แดงเหตยวเดตมชงศรั้งยทองโท
 พระภูวไนยไม่ตั้งตำพระมารดา
 จนแตกกพกนนแฉ่นมด่า
 ยิงจะให้มาชาพระชนน
 จึงมาเฝ้าให้พบบแก่ศ
 กราบดำมอชญาตด้วยชอชย

โอพระคุณของพระหม่อมจอมกษัตริย์ เกรงบิดบาปด้วางแต่ปางไหน
 มั่นเฝ้าทูลหาเสด็จพระทัย คนหมิ่นใหม่มีวาทะเพราะต้องมณเฑียร
 เมื่อดำมาฝั่งอันทางหลาย จะฆ่าตายเดียดนระพันทนต์
 ต้องรบพุ่งรุกำเพราะกำจน คนเดียดพิศไพร่ตายอันตายครัน
 คราวนั้นพระองค์ดำรงราชย์ ขอเชิญบาทบริจารีไปเจตฉันท
 บำรุงราชกิจค้าส่งหาในตำมัญ เป็นฉัตรกันเกศำประชาชน
 พระพิงเข็ญเมินเคยถนบเคยหวง ด้วยตนของกตมตังเกิดซึ่งเหตุผล
 ฝ่ายลูกสาวเจ้าตงธำพรากถอ คอยเป็นนศควำไปมิให้ตาย
 ครันเห็นองค์ทรงธรรมยังพันชก ไม่ทรนถนเมใจดังใจหมาย
 แกลงทุกขวางทางศควำตามอนาญ แนะนำหนำทพตลกกนถกถบ
 เพราะพระองค์สงงวยมาชอญเสก หรือว่าเมเป็นตำสินอนไม่ชอบ
 หรือเหลือทนจนตอชามมาทวนรบ ขอไม่ถนบแกลงว่าจะฆ่าพัน
 มารบพุ่งมุ่งหมายทำร้ายผัว ครบศกแล้วจะให้อำตัญ
 แดงดังไพร ให้ออสมได้พรหมกน ฝังดังวรรณมาดไม่มกถว
 จึงร้องท้าวอระเวงเฮงมาดี กนถกนุกอนเจตมิ่งชยำพิงผัว
 จะชนะจะแพกแก้ตัว ฤไม่ถนบมิ่งศอกนระอระเวง
 นางอณตงธำพรของศกไม่ทรงไปต ให้เขาไกรชอกทกชกรมเหษ
 กำการมชมนชชกนูกอง ไม่กถวเกรงบาทาศำชุต
 แดงมีตำซำวทำชามปลัด เห็นกนแหวตไปเดียดพระเมหัด
 จะฆ่าพันบรรตยภักไมศ ชอบเป็นบรณให้หลบแแดงำบเป็น
 ๑ พระจับบทได้ใจไม่เดียด เขามาเจตณนบับศวหิน

จึงปล่อยนกกกโผน โจนกระเด็น บัณฑิตเห็นผืนผยองทงตั้งดวงดาว
 นกกาดักบัณฑิเห็นผืนต่าง เขาค้นนางการวิกเขาค้นภพ
 จะศรัทธมนเทธาโรมัน ไม่กอดจ จะจับตวงกไม่ยอมมีนสู้รบ
 พระอภัยไม่ทนเบ้าเผาแคบัด จนมีพืดคตกตองพะวงหอบ
 นางตะเวงเกรงทพชบัตินธพ ให้เขารบรุมกันไอ่พันแทง
 ต่างตมของกตองคักเฉียงครกครน ระตมบั้นหอดกอนเกาทมชาแผลง
 เศษธายกายตีกชฤทชเรง โห่พาดกเพลงแควดวศดตซึ่งคำดศรา
 พระหัตโรยไม่ทนคัตินธพ ชกรกรบไพร่นายทงซ้ายขวา
 เฝียงทหารชานไท่เบ้นโกดธา นางรำภาคิมองเรงกของทัพ
 ให้จับท้าวทศวงศ์องคอรณ เฝื่องอนจังกอนเขารมจับ
 ทงซ้ายขวาหนาทองคตงคบ เจาพราหมณรบประจัญเข่าพันแทง ฯ

๑ ท้าวทศวงศ์องค์น้อยยกหนทาง ขอร้องนรานุรบณะด้วยพระแดง
 มั่นโรมรันพันฟาดกพาดกแพอง รำภาแกว่งขวานโถมกระโจมพัน
 ถูกรถทรงกงแควนปรกหัก พระทรงศักดิ์เซชานยัคหนทางขจร
 คอยรบสู้อยู่ในรถหมดด้วยกัน รำภาพันฟาดมีคหวัดหวัดไป
 เห็นจวนจริงทงนกลโจกจิก รำภาพดิกแพองรบหอบไม่ไหว
 จึงกตบมาหาผองด้วยกตองภย มนชาใจจกคศรัศวีรณ
 ต่างจวนวายนายไพร่ โกลดกระทบ ดาดีรบเด้าวคนชบับพดชพช
 เข่าหอมหมักดมกตคตคตกัน ถึงโตผืนผกโถมกระโจมรบ
 ทหารนางทงตั้งที่ไม่ทงเจ้า แกว่งขวานเข่าพันฟาดเฉียงผาดฉับ
 เฝื่องแตกแยกย้ายถ่มตายยับ ทเหตออกตบกตมกนเข่าพันพอน

แม้วณดาฆ่าคนของศวดาย ต้องเป็นหม้ายเปล้าเปล้าเพราะเบาความ
 ถูกต้องของนงนยาจะมาก ก็หุดขมแพ้วังสันทงตาม
 ยิงฆ่าเหต่าเผ่าพงศ์มาดังกรรม แทะดังความตายทงทุกคังคน
 จนเราฆ่าทำเชอให้เพชพก เหตุเพราะยกทัพมา โถดงหด
 หากป่าไม้อชโถกเชษฐูเวทมนต์ ช่วยค้มคนทงหลายไม่วายปรมาณ
 ขยาโทษเขาเราก็คมให้คิดเห็น จังจะเป็นดังคัยกรรมในดินฐาน

จปรองคองครองดังคัยปฏิญาณ ถอคิดทามเกิดขยาหมายทำร้ายกัน
 ทงชาคนมดขไมทกขรอน เมฆมวณมรเนกจะไดไปดอวรัต
 เป็นผองเมยเดยทวโถพวพณ จงรลกันเกิดตักตักทวารัง
 มดกเตาตากกงเบงวงคืญาติ ได้ดังชาติเชอจ่ายไปภายหลัง
 กุฉานคเหตอแม่เชอพง จงเรังกิดจาขยาฆ่าท ๗

๑ ฝ่ายกษัตริย์ระคัยดังมหากษัตริย์ ทวงจับทีถัดจาธุระพระฤษี
 ไปรบปรกษาว่าให้เป็นไมตรี ขาเห็นคัพรอมนพรกจะรักกัน
 แดวของภพระอภยจงให้ศคัย ไมขอองระคัยจงเคยคคคเคยคณท
 จะปรกครองต้องนางค้อยทางขรรม จนถังฉนเวดจาชวดวาย
 ตูมดาศรัตวอดดีให้ศคัยบาง ไมโกรขนางฝรั่งฉนทงหลาย
 จะรักใครให้เหมือนญาติไมศดาดคดาย ขอดวายดีจาหมื่นนพาท
 ฝ่ายจระเจงเกรงกรามไมทยามหยาม ขาดฉนความแก่นพระมเหดี
 จะตู่ขอกอศคัยศวดอดี หมายเหมือนพรอมนครภักษนบรตย์ ๗

๒ พระโยคีปริตว่าดาธุ ดับอาบุญนงขดงชย
 แดวเคัดฉนคดายหายดับไปดับใจ อโณทัยใสดว่างกระจ่างตา

พอจะไปให้พบพระบิดเรศ

ไต่ตมวงศ์ทรงจงหวัดบูท

พระพี่น้องต้องกุมารกนกกราบ

ฝ่ายตามนางห้างผัดคิกถัดวักย

แต่จรัลภาวมาเคารพอภิวาท

นางยุพชาติฉ้วนมาอัญชด

แต่จตุตถาชาบาทราชตีฝรั่ง

อาต่าเจ้ากว่ากายจะวายชนม

เมื่อรบพุ่งมงหมายท่าตายดง

ชอรอบบาทมาศหมายเมื่อยดามน จะอชอชอชอช ๑

๑ ฝ่ายอัครเสนาเสนาพระยาหญิง ไม่ดัง โกรชชิงทึงดำ

วี คำนบรับค่านางวิภา

ข้างนางเยาว์เจ้าคนขอมัดไฉน

วิสัยศักดิ์ศรีทราจะพาด

ครรัก โกร ให้เหมือนน้องทั้งต้องเจ้า

ต่างฝันม่อนช่อนน้อมด้วยยอมยง

๑ ฝ่ายทิสำปา โนภช โดกเชษฐ

ถือไม้เท้าฤกษ์ที่ฝากไว้

แต่ขบถความตามหนังสือพระฤกษ์

แต่พิฤตมาลาถับไปหัดบนชน

จบพระคุณพระมุณีเหนือศรี ไรศม

ขอตวงเนตรพี่น้องทั้งต้องศรี

เป็นไมตรีกว่าซึ่งนจะบรรดัย

ด้วยเวียนราบกิริยาชอชนาดัย

ต่างกราบไหว้ขอธมาพระดาม

พระนางนางอุเกษรามารศรี

กราบบุตร โฉมเฉดาเจ้าคนช

มแต่คงกศมญเป็นนฤศด

หวงให้คนชาวเมืองเขาเจ็องดอ

ไต่เขมธ่างหรับสาพระชยถัด

๑

แต่พิฤตจวบราดัยเป็นไมตรี

ดุษประ โฉมพี่น้องทั้งต้องศรี

ไม่ถ้อยทหยวนพยามเป็นความจริง

จริงนระวาไม่ตฤกฤกมหญิง

ต่างฝันดังทึงดำดัจจา ๑

ผู้ใดเค็ชทราบความตามวิสัย

มาดังให้กษัตราตุตศาคร

เขียนไว้ที่แผ่นผาหน้าดังขร

ตุตศาครคัใจใดไม่เท่า

ด้วยมาโนชกศมญคือศรุเสนา

เคยคิดร้อนดั่งแดงเขี้ยว ยังโปรดเกล้ากรุณาถ่วงคราน ๗

๑) ฝ่ายกษัตริย์ยศตียาตั้งห่ากษัตริย์

มาทแทนแผ่นผาหน้าคร

วาทกษัตริย์ชวดทองตั้ง

กบรชของซึ่งเกิดกำเนิดมา

ทศของ ใจขมหนักพาริม

ทศของตาหนายาอปากของตย

แม่ไม่เห็นเป็นกระษัตริย์ทองตย

ไม่เห็นผดประ โยชนท ไทยคุณ

เมื่อใคร ไม่เห็นหน้าหากระลค

ขมจนคนหาคา ไม

อนึ่งวาตาบอดชดชดตาเห็น

ตั้งกุดผดผดปราชชาญ

ใครแจจอรรดตามหนงดีอพระฤษี

เห็นบาดตายตยณอกชรา

โทษายหญิงหยงกคเป็นปรีศนา

มิหตาปากจุมถันทุกคน

คือนอนห่มแจจทุกแห่งหน

ถาแมคนใดเห็นจะเป็นบุญ

มพระตยใดไม่ให้เห็น

ยอมหมกมุ่นเงาหน้าควาคัด

จะชวยอกเงาตองให้เอนงค์

ไม่เห็นททางอวรรคเป็นต้นตาน

ให้คิดเป็นพวงธรรมพระกรรมฐาน

ตามไปวณรทษาธัจจาใจ ๗

๑) ไทยฝรั่งพรหมพรมนงตยมกค ต่างแจจคิดใจความตามอติย

ทงเด็นพรตตถดไกล

ต่างเจ้าใจตามประสาบุญญาม

พวกดองกาว่าคตตยชช

พวกลไทยถอว่าคตพระชินศร์

พวกรุนนางค่างวาศปราชญ์

เจ้าวามักความตชดมกคบาย

ค่างคิดเห็นเช่นประดงค่างนงค

ออกทกทมเตียงจนเตียงธาย

ฝ่ายองค์พระอภัยตั้งโพรนาย

ให้ตงรายค่างวเป็นตจวง

ทงวรตพุดคณพองจคแจจจับ

เทียบประตบถวายตามความประดงค

ดวงนักษัตรยศดียวดับหาองค์ คางรณทรงรอกทงเงาองใน ๗

๑ ฝ่ายอุกถาวเจ้าตั้งกว่าภาสะหริ์ ถัดนางยพชาธธมาดัย
 ให้อาถองตั้งกาพอกฆ่าไท จดตกลใหญ่ตกนชยนบรียพพิ
 ให้อามแถมแถมธรางคทาถางนงอญ แดวเดยงศุรายหญิงทุกตั้งธรรพ
 บรธาเทถาเผ่าพวงศัรองทรงธรรม ชยธองรณคกคนเหมอนมนเคยร
 ปรุ่ทปแกวแวงอวจับกระจาง แกตงจิดวางแจนพาทองค้ำเขียน
 ทพนธองทองถาดคานเคยร ฎากวเรยตงตั้งดบเบตบแ
 นางธาวธาวราชรชมทเทยวคทชอง เห็นทกรพชองพลคชประค่อประแ
 บ้างไรกอดคนศรมทกแกว เดยงรชมชในคังวเมองตั้งกา ๗

๑ ฝ่ายยงศพระอมยเจ้าเศวตวิภ คุนคหุดบโถดพล ในเงา
 กบถกนชยธวัชยธวัชวณจทรตั้งว ชยไดยาแถมของททชองถาง
 ถวงตั้งวรณมาตศัรองตั้ง อยบรคังฝ่ายวราชธาถากวาง
 ปรคังชายฝ่ายวณธำรคานาง คัดธวัชกรบกดอมใจพรอมเพรียง
 ศัรตั้งวรณนชยถบมเหดี ในคททเทนตั้งวรณชนเจตยง
 ทาทศองศองคชศรศเคยร ชยศกเวยงศัรตั้งวรณเบนทถนไป
 นางธาวคนชกบชรณรศัม ถตคทชองทองมานตั้งไร
 ชินตั้งมทรตั้งถาดกรบกับหัดไร ชยศกใหญ่รอมตั้งเคยงเบรทม
 คอยถอยทมตั้งคยไมชคชอง เหมชนพนชองรณชคตั้งพทถนม
 ทงธาเม้าธำวตั้งรางคนางคางกรม คางชคชมราชวตั้งเมองตั้งกา ๗

๑ นางธะวองเงางของศพระทรงศักดิ์ ว่าไมรักเผ่าพวงศัพระองค้ำ
 แตะโคะทองชองเสวถำมเวลา เดยงบรธาพวงศักนชยธวัช

ตอนที่ ๔๕

นางเงาคนอุทิศโลศรเพชร

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยมณีได้กษณ ไม่นับรักอันตามารศรี
 คิดจะพาไปอยู่ร่วมบุรี เกรงผู้รกรรณมาดีจะมิยอม
 คือดวงพรณอันตามักจำเก่า พระพิศตรเส้าใส่กรรูปก็ชูปดม
 ยิ่งกชคทั้งยังจะตรมอารมณตรอม จะหายหอมดินถันเพราะวิญจน
 จะปราถย์ไม่ถนัดให้ตรชอง พระขมยของคอบความทราวมดังวน
 เวดารุ่งทรงนพจะชวน ไปตามดวงพรณดังจินดา
 แด้วแต่สุดมาดีทาททั้ง เกรงใจจริงครของครักเป็นปรักษา
 จะหยุดพักถัดถองตามเวดง ให้โศธาธนเทวทุกตัวคน
 แด้วเด็กทพดอบไปเมษงรมจักร เขกทอดนกรกรวมชวาดถาผด
 เหมือนคตคทองบวงพดงถนถงวด ตะโดพทถอชรอนนธดารณ
 แด้วจะได้ไปพาราถารเวก ลิตจะเขกผิงปลุกทั้งตุกทอดน
 คิดจะใครให้ถันถายูพาพาด ไปร่วงานอภิเชกเชกไฮรด
 แต่คนชอยู่บุรีหามไม่ หนทางไกลถัดถักถ่าจะเกิดกระบฏ
 ขงครของจิงถิงการักษายศ เดียงไฮรดถ ในครรภจของกถยา
 พักไปใจจริงไมทงชอ้าง พชอ้างอ้างววยชुरจะมาทา
 ฝ่ายโฉมยงของคระเวงเกรงบัญญัติ ถถนถาคาคชบรตพจมาน
 ไคพิงบัญญัติถกรหมอมกษมกษกรวิย ถงชนถตรถนถศัประเทษถถถถ
 ถกษไคถอถ่าทปรักษากรร ไปรคให้ถนทราบความจะตามไป

หรือจะมาตามขง ไทรวัดอีก
 แต่ฝ่ายพนเห็นเมียงยังเดียดาย
 เจ้าปัดอัยปัดระเดยท่าเดยได้
 แต่หากว่าถ้าปัดอับเห็นรอบพช
 จะยอมหมอมยอมตักบพอก
 ถึงเวศ์ร้างนางจวนตัวไม่ชำนาญ

จึงเดยหอดกตเคเดือนชอนเงยณถ่าย
 จะเป็นหมายอัยเปด่าเปด่าจงเผิงอ
 ไม่ชะไรกนกับพแถงดีทนช
 จะปัดกหอนทโงวมเพราะความรัก
 หรือจะหอกไปโจนให้ประจักษ์
 ด้วยเคยงพกครพบเห็นทุกเขมเซา

แต่จากนขงต้องบเซานแดง
 ครนมาหาว่าไทนอนกคชนเซา

ต้องคตาคแถงวมใดเห็นเหมือนเรนเซา
 จะให้ปัดไปแถงหรือทาคคอง ๑

๑ นางจาเบอเหตุชอชดักระทหอง
 ครนไม่ห้ามความเห็นเบนมตง
 เพราะบิเถาะเควระหกรวมเกดนามก
 ตามแต่ว่าถำรพคระคคช
 จะอศถำทหามนได้คตคอง
 ด้วยเซาหอพอให้เห็นนาเซมค
 จึงจะไม่ใตเปด่าทุกเซาคำ
 เหมือนเรนนงชองเกาอกเคาม
 แต่ชยเกด ในห้องกคองกรว
 คงชคเคองเรองทพากนมาตาม
 หรือพระนทรกไม่พกรยค
 นชงจนใจไม่ตันทดใดหคปร้อย

ครนห้ามทวงแถงว่าคตมาทง
 ว่าคคองจงใหอชย ในใจค
 นาทวมบักทวมดนเดยตันทช
 จะปัดกทอเห็นชมดนไม่ทนร
 โจนมดชบคคตมได้คตม
 จะโดยยหองนชงตักตองบ
 ไม่ตองคำใจรคตมคักคคค
 มนตพดไปเดยหคคไม่งคตม
 วามคพตอหำงเห็นไม่เรนชาม
 จะปราบปรามให้เหมือนโกชยใหม่ช
 เคชถำเห็นชกนกได้คตมใจหรือ
 ต้องคตคคองยวปากกระคากกระคตม ๑

๑ นอยหรือเจ้าเผ่าคแถงแถงแถงเจบ
 เจ้าแถงหรือชอชอวกับถำวเบม

ทงเรยวเดบชอนโจนให้เห็น
 เคชชเรนชอชอชคคคคชง

เกิดเป็นหญิงตั้งดำหริบชยปรีศ
 พิเคราะห์หัดบรมกษัตริย์
 จะคงตั้งยศชาติเดี่ยราตน
 ขอรพนางต่างพยานทการดับ

ต้องถอยยศศักดิ์ศรีเพราะมีผ
 นองหนักดวงจะเป็นนอชยอชยิบ
 ไม่ยอมมีศุกรของร่วมห้องหับ
 แมกต่ายกตบถม เสรใจดีศรี ฯ

๑๑ ขรณนอยพดอยวาทาเช่นนน

กเชนกนกบวตก โนชกพิ

จะถอยศาทาดยด้วยดี

ไม่ยอมศุกรของเหมยชนองนก

ต่างศาตคนตั้งญญาประดำรม

ให้เขยจณชนชองไมศกรของศรี

ต่างหีบมัตศหิตกาหมอนจารก

จมราถกจะโคตเห็นเหมยชนเช่นตรา

ต่างศรีใครไม่หตบถระดับทวธาย

ทมด้อยศายทวธกหนักหนา

พอรังเราเข้าวคนชงมณทว

คชยอชยมาแจ้งความยายพราหมณ

จะดาชอกนอชงตั้งกาชบ

ณชกรถบชามคงไปกรุงศรี

ทงดาวดรรคบรรทวณาว

ใครอยทโทน ให้ไปเรยกมา ฯ

๑๒ ยายพราหมณพจนศกมคตังเกศ

กเห็นเหตุไกร ชชงควยหังดำ

จึงทอความห้ามให้ไวชชณา

ด้อยไฉนารบพงถงกรงไกร

เขาเหยียบวงตงกาได้ปรากฏ

เกียรตยศันนงชองชงไชย

เขาเตรียมกนงฉนดาจะพาไป

ชมศอกไมแกงเตรจกับเพชรนิล

แม่จะโคไปควยจะชวยแนะ

ชยาเก็บแกะเพชรชอกชยูนอกหิน

อนเพชรตมชยศุแผนดิน

เป็นมวงหินห่มพอกตั้งคอกบว

ชยูกตางไรศโคศรเตรจเป็นเพชรเอก

ดีเหมยชนเนชหมชกหมตังดัดดว

แมนเขาให้โคมาแล้วชยาคถว

จะลือทอไทท้าวทุกตัวแดน

เขาไปได้ในภูเขาเมืองเรานนี้

จะเกิดพรวณเพชรดำหริบประคัมแหวน

เป็นเพชรชอกชอกเหมือนดังวารีแค้น ดำหรับแผ่นคินเมองโคเดียงดอ
 คงหยดขยงพียงายอช่าฮายเหมยม ตามธรรมเนียมนึ่งเคยไม่เคยดอ
 ชยาคอนทำนาพระทงคังโพธิ์ ให้เดียงดอชชตรงตามวงคี่ความ
 นางกำนัลรับค้ำายพรหมณเฒ่า ตาไปเช้าทงตรงตนา
 บรรดาเหล่าเยาวดกษณพทงาน

เตรียมเครื่องชานไว้แต่เช้าคอยเจ้านาย ฯ

๑ ฝ่ายโฉมขององค์อนามารศรี ตั้งตาดนางกาเวลาดำย

ให้ระคายรังคไม้ดัดบาย แดงคายผืนหนาทุกนารี
 มาเผ้าองค์พระภยใหญ่ไปด้อม ค้างรณรงนปรีดิ์เปรมเกษมศรี
 ทวงทศวงศ์นงนุระพระบุตร มาพร้อมทหระภยทงใหญ่น้อย
 นางจันดาพาดีบพิลาภกษยชดช ไปนึ่งเพชรกับนางในพวกไร้อย
 เทียวชมสวนต่วนนบนิมาระช่ายชย ทั้งสิ้นถ้อยด้วยทศกศพะชม
 ชกตฤกกรมมเมฆแก่งกัถาป เหล่าชงกานเกรูกระณดงกถนหม
 นางดาวดาวเหต่าหญิงเหมยอภานอม

บ้างพลอยปลอสมเก็บปัดคทศทวง

ถึงสระศรีดังเหตอเมตางเยยมหยุด ชมปลาตเห็นศิวทงบจหลวง
 บ้างแตกธารวังวอชกเป็นคชกดวง เกดร์วังโรยรายชฉายจร
 ปลาดเงินทองดองดอชยชนคอยคาบ กถบชงกานโกมินทกรณเกดร์
 คชกบวเมชนเหมยณจับเป็นกถบชชช บานชดชอนแตรวทงดาวราย
 ทรมชบรชนดระวกรชาติ แปลงประหลาดททากทากคุดมากทอช
 มีทแทนเน่นยาชี่ดาอชย เกาอรายดำหรับชมทกรณเฒ

บางก็หยดบางก็เค้นเพี้ยนประพาด

มะเคี้ยวตุกตุกเห็ดหอมมะเพ็ญมะไฟ

๑ นายองค์พระอภัยเดินไปหน้า

มเห็ดตัดตาคนวางดำเนิน

ทางทศวงศ์องค์กษัตริย์ชกเรศ

เที่ยวเก็บตุกรุกษชาติประพาดชม

เก็บยี่งุ่นให้อรชรวิเศษ

แหว่งเก็บ ให้นางทานักตามา

จากรับ ให้นำเอาหางตั้งพลัด

เขาหยกทองหึ่งหวงพดางระงระง

ทางทศวงศ์ทรงพระอรอดตั้งราญรา

แหว่งนำนางช่างเขื่องราชต้องไป

แค้นงเขาวงเงี้ยวคนช้อมดม

ทงองค์พระชนษาพาดำเนิน

ศรั้งตัวรอนน้าหน้าดินสมุทร

เก็บตอกไม้ให้สาวสาวนางชาวฉง

ตุ้ดตุ้ดครวรีนักษค้อยพิศพิศคร

พระอดเดี่ยวเที่ยวหาบับผาพวง

ไถนงเขาวงเงี้ยวคนช้อมดม

นำหัวรอกหนอกษัตริย์หัดโรย

เก็บตอกไม้ได้จำบว

รุกษชาติช่อตอกออกได้

นางสาว ไร่รังกันเก็บเฉียดบเย็น ๆ

ตั้งริตาเคียงข้างไม้ห่างเหิน

กำหนดเชิญเครื่องตามฉิ่งงมคม

ทงแถวเกสรราชูรางคางฉนม

ระรินรมรอยรินกอนฉภา

กับบุหรืคางคานับรับบปลา

นางพระยายังไม่ไต่ซัดใจวัง

ตั้งมณฑกเห็นอินทงไม้ไรผหญิง

เขื่อนาง ให้ราชุดองทงของไซ

นียบาบังแรมมาแต่ไหน

ชมตอกไม้ตรงตางริมทางเดิน

กับพดกหญิงต่างตามไม่ชามเงิน

ซึ่งตายเพี้ยนหลุดลอยค้อยเมียงม

กับทงตุ้ดตุ้ดครวรีตามหลัง

ประทานทงกนิษฐาตุ้ดตุ้ดครว

เห็นน้องรักเดินหน้าพดกชำหลอง

ได้ตอกคองแฉงเปิดให้คิดไม

นางยอกรับบับผาษมาฉย

ก็ชยาดยัตริย์ฉวรวรณกันทรตุ้ดคร

ชอนพดางเฉียมให้ได้บับผา

ตามกระบวนพระอักษรไว้โดยกล่า
นางดีใจว่าพอรุ่งเกิด
แดงนงนุรยกมือด้วยชัชวราง
พระหัตถ์เรียวโผนดำพุดชาเกว
นางเกิดดอกมาดีให้ทราย

ให้จำปาพระเนตรทั้งตั้งขององค์
ชยาเดือกไปเดียนะดินจะหลง
ชยเคียงองค์เรซรูทางระวาชัย
แต่พาเที่ยวเดินชมมียมหมาย
ไม่วายหยอกเขมคชยเดินตาม ฯ

๑ นางวันฉดาพาเดินชนเนินเพชร
ตระวันช่องท้องแก้งดูแวงงาม
นางวันฉดาว่าชงกัฟงกัษศรช
ไม่ห้ามปรามตามประดังคิกาน์ใน
ไม่ได้เทือกเดือกเพชรแดงคิวดอก
แต่จะไดไประระรังคังกา

ดูพราวแวจรัศม์ศรีชวาม
เวียงชวามทงเนินหน้าเพดินใจ
จะเก็บกัฟเขาไปเดินเป็นโฉม
แต่ต้องเฝ้าของบาทจงยาศรา
จะชยชอกเขมกับมคคิมังสา
ที่เนินหน้าเขาใหญ่ไชจวาม ฯ

๑ นายเหต่าองกัฟงกัษศรชไมตรีช

รำแดงเดียบเหยียบเตวรางนพเพช
เวียงจาวดีรัศม์ดังคังคาง
บางเหต้อบดายพราวเพชรแดงนง
บางเขมชวพราวพริชชงนชยใหญ่

ทรงชดของพระบาทเดินชนเนินหิน
กระจางจินตาควงคังคัง
บางเขมคังคังคังคังคังคัง
ชวามรุงเรืองงามชยงามแฉม

เหมือนเจียรระไนเรียบเรียบเป็นหลอดนมแหม

ดีเมฆหมอกคอกคระแบกชนแทรกแซม
ท้าวทศวงคังคังคังคังคัง

บางเกิดแกมเตวรางแกมคังคังคังคัง
เดือกเพชรดีไปประทานให้ทอดนง

เห็นครึกโครม ไฉนขององค์เรา
เหตุไฉนไหวหวั่นเป็นฉันท
พระชกยไม่สู้คารา

มาชมเตร้าเพชรนิลแถมดินโหว
ไม่วุ่นวายร้ายรองคชกนอกรัก
นางคำนิบริบพรดาวรดดีดัด
จนตรงชดบับดลภกทงวาย

นาทุพพุทงวันพิงฟ้า
ดงไทรหมองคังวรวงดงนถกน
เต็มชเชาบสนบพอากาศรังสี
ทงห้ามแห่นแค้นถนกรมใส

นางฉนิตาพางคพระทวงศักดิ์
นงเกาชททองทงพระไร
ตนไมวมดมเรื่อยเฉื่อยเฉื่อยพิศ
คชพรอมกนถนระฆังดังสัญญา

นางหอมทามนงเรียงเคียง ไครกอด
บ้างตองอัมสมเทตาคนเมาหมด
ดงนเฉาพวงคังกษัตริย์นหัตไชโย

โหลกริงเรงกรวามกษัตริย์ภักดี
ไม่เคยม้ามาแต่ตองโหลกริงชา
จึงครัดจางวณนฤกษิตนถ

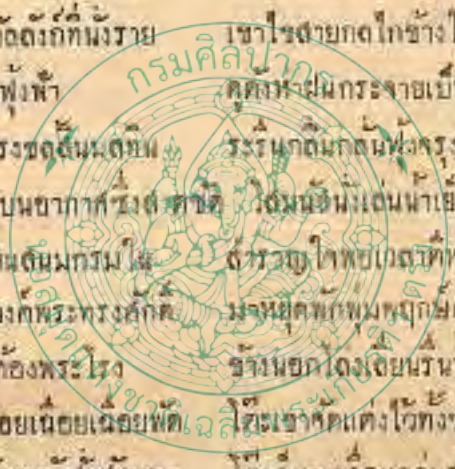
เพราะจะได้ปรากฏเป็นยศศักดิ์
ทงไตรจักรจะเป็นผู้รณกตสบาย
เชิญกษัตริย์รณกตทงน หอมฉาย
เขาไรธบายกตโหลกริง ไคตน

คชหาสนนกระจายเป็นสายอินช
ระรณกตนถนทงจรงใจ
โถมอินนถนพาสเนไธ
ดงวายุ ไคพิชเกิดพิศาไมง

มัญจาคทพมทงกษเป็นศก โถง
ชานนถ โถงเจียนรณพตฐา
โถมชากตตงไวทงช่ายชวา
โถมมาถดอินกตคชยกตโ

พร้อมอ้ารับหวานสวางชวตเหตไธ
แต่โถมใหญ่ไปถงทงทุกคชกน
เดวมัจฉะมิงฉานฉานถ
ช่าหตวงกน โชนนเป็นถนไป

เปรียบประจกตเจียงกันเจียงหองโหว

ฤทธิธำรงดำหาญให้ราชรัก ธรณงตกษณรวมมรดกขยู่ทอง
 ดั่งสุรว่า่ยร้อยเม่นขย่นชิง เดี่ยวของเด่นถักนิตระคิดใจ
 ตรีชัยสุวรรณจันทร์ดีคราบมาเดอญ ยังไม่เคยเมาเหล้าขมเหือด
 ต่างของคไทยไทรภษษตรีหัตไชย ว่างวงให้กนเหล่าขมเมามาย
 เจ้าหยกคตมพนายงชาชวห ไครไวชอนฉันทำไมแก้ให้หาย
 หมอภษษตรีขบตบของประคองกาย ไคกลั่นชยแอบชิงเหมื่อนฉิ่งไฟ
 พงคักษษตรีขตคยาบรตราเดี่ยว แดงมีนเฉยตามประดาชัยเมาดัย
 คตยยงเยาวเมามายอบบายใจ พระหัตไชยขบตบตาถศขามรงค์
 เพชรรงคนแหวนมามาเป็นพรท มาได้ศกักรมรณมประดังศ
 แดงเดียนตขรอนของทงดังของศ นางโสมของยกใหม่โคแดง ฯ
 ๑ ฝ่ายยุพาดการ มาฉะหรี ไรทนครทตักกำมิ่งแสง
 เหมื่อนคนคตบพาทยในพลวคแพง เอยงกระแสงชอนเพองฉิ่งเงงใจ
 กระงานบถัชชเอยงกรอกริต บินเรารวลคตนครบใจน
 นางดำหรีบขบรชงทามขงโม อิมขบโมมไครให้ปรตเปรม
 เป็นภาษาฝรังวาทรงน จะเป็นที่เด่นที่ฮนุกขเกษม
 จะชนเชนแถมขมให้มรมเปรม เทยวรมเหมหงชอนโมรชมเดย
 มรรตางพงขบใหวขบวบ คตยเดี่ยวทราบได้คเสนาะเฉดระเฉดย
 บ้างชมผดกตโกคตยโมคย กระไวโดยตบเองเป็นเพลงการ
 ทรชอนหนาดำเรากันเดร์จสรพ ไคระกอดบถกไปเราโมมาม
 ฐำหดงเหล้าดำงัรคทนกันงาน แชนดำราญกับฝรังชาวตั้งกา ฯ
 ๑ ฝ่ายนงเยาวเฝ้าวคณชอมตพคตว เห็นพริ้มพริกเฝ้าพงคัพรวงศา

ด้วยรุกรักไห้เห็นไมพอง
ใหญ่กพอกพอรบจุดคบดั่งขง
รถทงตงกาไห้ตาขาย
รถพดบงเคียงคามอวรามคม
ตอกตามทงครงดงกาไนราคร
พอเคอนชนนรณดาด้วยพาด้าง
ทงชาโทใหญ่หนอยกพดอยเพदन

จึงครดตั้งเด้นาบรรตนาขาย
ตามแถวทงทางเด้นดิงเด้นหงาย
ชนนทายรดาไมพาท
พอรบรแนวแถวฉก
แดงอศคโคมดว้างหนทางเด้น
เข้านากว้างหว้างดำเนาภูเขาเขม

ต่างหยอกเขนกันไปเพลงไมกลางไพร ๆ

๑ ฝ่ายตั้งดำกรหวงดงมหญง
วางศพรกษนชวบกคดาโคด
ชชคากวงดัดพระพิธยง
ไห้ตฤกษเดกทพารพดบพด
พระนอชงทงรทโคมดง
แดงพระองศทงพระยามนงกร
ชนมาตคคตทงกรงดงหล
อูดดำไห้ตามขามดองทนนชงชา
ขายทค้ำปาไมกษโลกเชษช
แดงวามเฒแรมมาไมชาเดย

ทวาทดงทงชามางแจงแดงไร
พระคกโคเรียกพระอนุชา
ทพรชนพรงโทรนายทงช่ายชวา
พดางดงพระอนุชตวยชวอรณ
พาไพรพดเค้นดางหวางดงชร
อศคกรโคกรของกองโกดดา
บคเคยวดดทางเค้นชนเนนมา
เคยบชนทนารถนางเหมอนอยางเคย
แกดงดงเกศกคชยทาหน้าเขย
ทริชทรานเชยชคเคองคดวยเรองไร ๆ

๑ นางหงศาทาเป็นวานางหวอช
นคพวกพองพะงนไมมโคร
เหมอนพระพมทงคองทมวงทนค
ทงตอไมไห้แหวอนไค้แทนกาย

จรมชชชคเคองทเรองโทน
เป็นทงชโยยทมาบวระดาดบาย
จระคคกรทกคดงาทไมชาตทวย
นอชนทหมายวจาจะมาหวดาเข้ ๆ

๓ ดุจด่าครวณใจโธมหนอ มาเดียดอ้อร้อนใจดังไฟเผา
 ปลดอบประโคมโธมยงวานงเขาด เชือดความเก่าเหิมอมนั่งกายพวยชนม์
 ประเดียมเกิดใหม่ด้วยใจคิด ไร่จะคิดใจหญิงชาวสิงห์
 เมฆได้ถูกขเด็กทหระกอบพด กิ่งจวดอยู่ด้วยพระอนุชา
 ลาทงธองน้องนุชนางยุตไว ต่างรำไรถึงความตามประสา
 ดอนนพเพิงมารอดสมา ทศของธาอยู่ถนัดเพราะหัดไชย
 ประเทศวนที โหนงบั้งกองหพ พุบริษณาเดินตามเนินไศด
 มาคานนธงบองกษให้กรวโต พระไศดเคียงข้างไม้ทางถน ๗

๔ นางยมพธางหระดาเป็นรอกถบ คงเคียดพระธมทบไม่บริษณ
 ทงศราวณม ไซวนาด้วยกน เขมูหนีบริษณตามความสบาย
 ตวณนงโตทานกรบณนุใหญ่ มากรนยไม้ทกถงหลกหาย
 ดุจด่าครวณจิต ใหคคองย แคลงกอบกตามกตยไกลเดยไฮด
 เมธกรเวงทวนนารกษณนง พไมคขรภษานารศรี
 กงบริษณโธมณตังวตติ เสดงพิระศอยท่านชาชาญ
 กตบถนงโถงนาวตคก ษนาถนทเคยงกนางังดาว
 ตะชนนทคนไซยาดยดาญ เสดยประมาณเหิมชนครวมเอชองเขาด
 แต่หยุคมาปรารมภให้ศรมจิต จะแกมิตพุดประโคมโธมเฉตา
 ทวณนุกยในอวรมณให้ชมเชา ก้างรดเสรำเสยใจกระไรเดย
 ดงดาวนงหมองเสรำทระเราวต ดุคจะกคคณคเจ้าพเฮย
 กะนงนถกรกความถทวามชย จนหลบเอชยบนทอถงน้ามกร ๗

๕ หนอภษครยหัดไชยอยู่ไนถ ทุคชระทคถงพนของธงธมร

เคยพูดเงินเงาๆ ให้ดาวธม

โธ่จนคิดคิด โธ่จนโธ่จน

เผือกชดชดชดชดชดชดชด

เคยพูดพูดชดชดชดชดชดชดชด

นกกจะเกี้ยวเกี้ยวเมอไปอยู่ โถ่ถน

นกกจะนั่งถนถนเขาเป็นเจ้าชู้

ผู้หญิงรักถนถนชดชดชดชดชดชดชด

จะเรียนรู้อะไรไม่ลำบาก

ถึงยามตกนกกนชดชดชดชดชดชดชด

เสียงจิ้งหรีดจะแว่วชดชดชดชดชดชดชด

จนรู้ถึงนกกชดชดชดชดชดชดชด

๑ ดัดดำครนชดชดชดชดชดชดชด

พอเห็นคนพูดชดชดชดชดชดชดชด

จนรดทองนกกชดชดชดชดชดชดชด

คำวิพากษ์ทางชดชดชดชดชดชดชด

๑ ฝ่ายถูกดาวเจ้าองค์ดาววิภาหิต

จะร้ายดีมีไหมแจ่มแจ้งดวงใจ

ไปแจ้งความตามพระดังฆราวาส

จะดีร้ายภายหน้าให้อาจารย์

๑ นางวิภาหิตชดชดชดชดชดชดชด

มาจากรากนกกชดชดชดชดชดชดชด

เห็นยากชดชดชดชดชดชดชดชดชดชด

คิดถึงชดชดชดชดชดชดชดชดชดชด

ไม่วางกรงเกี้ยวชดชดชดชดชดชดชด

กอนทวนหันไปเฉยไต่เงาใจคอ

จะเรียนรู้อะไรอย่างไรทวนหงษ์

แม่พททชดชดชดชดชดชดชดชดชดชด

นกกชดชดชดชดชดชดชดชดชดชด

เรไรหรือเรไรหรือเรไรหรือ

จากร้องเรียกนกกชดชดชดชดชดชดชด

ตามนกกชดชดชดชดชดชดชดชดชดชด

คืนครชดชดชดชดชดชดชดชดชดชด

จึงจำได้คืนมาหากองทัพ

กนกชดชดชดชดชดชดชดชดชดชด

ดงเรือกชดชดชดชดชดชดชดชดชดชด

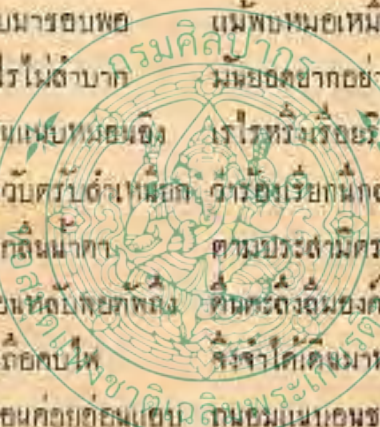
ซึ่งอาเพศเพชรนิลแผ่นดินไหว

จึงครดี ชดชดชดชดชดชดชดชดชดชด

ซึ่งหวนทวงาคโหดชดชดชดชดชดชดชด

ท่านแจ้งการชดชดชดชดชดชดชดชดชดชด

มีพระชมพริกชดชดชดชดชดชดชดชดชดชด

ไม่ขอกกล่าวเอา ให้ย โดฬัง	ทผลตพจนตกไมครกตรอง
แฉวเบตทหีบหีบชนคณณ	คุดัดันนบงคโมมทมอง
นางเช็ดไต้ในจานรองพวนทอง	เป็นส่วนของธวัชยธวัจรรณจันทรธุดา
แฉดวณพระมเหสันนททัง	มิให้ทังจะ ให้รกนททกทหา
ใหญ่ครพนองธองธุดา	ถอยตามมาหาธวัจรรณมาถ
ให้พนองธองธองค่างตรงหน้า	นางจันทาทถวายพระมเหสัน
แฉวเอาความตามททอง ในพงพ	ไปถงทเขาธงกาค์เทียงชาติโค
เป็นบุญช่วยด้วยวาณคณณ	จึงผจพรณทกครหมองกมองไต้
นำยอเคพระมเหสันทวัช	อวชตบใจแมกธนาหนักหนานัก
ความรักศางรททุกตั้งณ	ตั้งเบบนิบปฐพทมคัก
ทงชาคนพกบพองจะครองรท	ดามภกตพงพทระบารม
แฉวหีบชนคณณนบงด้วย	พดงรอนเรยธองรามารศร์
ธวัชยธวัจรรณจันทรธุดากมาร	ชญุชณแฉวด้วยชนเชชม
ค่างโฆภาปราถัยด้วย โขชอ	มิไคถรบอบชคณทอณม
เตระณานทาน โขค โชนม	ปดงชารมณรทกนไมคณทท ๑

ตอนที่ ๔๖

พระอภัยมณีกลับเมือง

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยเจ้าไตรจักร ชวนน้องรามาในคอกแต่งบรึกษา
 จะเด็กทักถัดบคนไปพารา แต่งจวาทีสันตมุทกรกบบุศวี
 ขอบ้างรุงกรุงผดึกเดือนราชย์ ขอปราศว่าชามการกรุงศรี
 ความวิสัยในจังหวัดบับุศวี จะเห็นคิดด้วยกันหรือณใด
 ศรัทธอรรถนชัยเขตพระพิเจ้า ซึ่งไรเรตเถาณกงามตามวิสัย
 จะคิดแจงแคงงานประการใด ตามพระทัยไมตรีพระอชมา ฯ

๒ พระชนมดมหัวงแถอธรมชง เสรยมพวกพลองพดนกายทงชายชวา
 พรงนเขาเราจะได้กโคตคตล พระอนุชามชมคานบรบ โองการ
 ออกพดบพดาหนาวงตั้งชวาคช ให้เตรียมวราชธาโยชาหาญ
 ประเทียบเหตาดาวดรคพทงงาน ถิ่นได้มาทเกยงคนเป็นหลดนไป
 เกณทกของนำทาทงไปชางนนำ ปักคยทบพดบพดาทชาศัย
 จักดำเร้าเดร์จตุรพทงทพชัย พยจอนโกดสรียาจะด้ายณหี ฯ

๓ ฝ่ายเสนาช่าเผ่าเทถารนหมน แถดวพทกของพทพดชนช
 เกบเขาเกวอนพทกมวังสันทงน มาคคบรททุกเดมยงไวเรยงราช
 บ้างชชหาผาผอมเพชรนถมาก เป็นชองผากฐเมยสูเดยหาย
 จะถบทพทถบนชนผอนชบาย ทงโพ่นายถรวดเดเดียงเสช่า ฯ

๔ ฝ่ายห้ามแหนแถนธูรางคณางธนม ททหมกรมเตรยมจคเครชองรดา
 ใหบาวโพ ไปกาทกบถารบถารา ทงหีบผาเครชองแคงเม็งนมน

บางซอเครื่องเมืองฝรั่งตั้งหมายมาดี ทั้งใหม่ตาดอกดัดเข้มชัดชั้น
ทั้งเครื่องแก้วเครื่องทองของดำคัญ ขอบแบ่งปันซื้อหาราคาแพง
ให้ข้าคนจนได้มาในรถ ทั้งเครื่องยศหัวแหยมทับทิมแอมแดง
บ้างทานหีบบริบัตไปจัดแจง ชุดคบแคงเดินไขว่กันไปมา ฯ

๑ ฝ่ายพระศรีสุวรรณวงศ์ดำรงราชย์ ไม่เคยราศเชอวงค์เผ่าพงศ์
จึงพรายแพรงแจรงเหตุกับเกษรา นางรำภาเดียวถนอมครมถ
พิจะโรให้ของดำคัญไว้ แหม่นก่าไปจดเหล่าเครื่องทำขวัญ
สำหรับผูกถูกเคว้เป็นเผ่าพันธุ์ จะได้นกนกรหาขังหน้าไป
นางทุดอกขอบพระคุณเหตุกรัหม่อม ซึ่งขอบข้อมเออเพดกับเพอไซ
พระเขนตถนารประการ ได้ น้อมมิได้เคอชดเป็นสง่าจา
พระแย้มยมพรมพรายไม่หลนยรัก ด้วยนงคณนรกลันท์ไม่ช้อจา
ให้คนไซไปแถดงแจรงกัจจา นางรำภาได้จะเครื่อง
ไม้ขัดแจรงแคงคัวเพวระฉวีวราง ค้อยเชอวงค์งเว้าในคักโหนักทอง
เห็นทรงคักคอกเรศร่วมมอดงค ประณคณงนอมนบอภวนท ฯ

๑ มเหสดีใจปราศยัทก ตั้งด่ารณกษณษาออมถงฉานัน
ไตรวมคัจจกจะรกกัน เหมือนพงศ์พันธุพนของชยาทมของใจ
เจ้าเป็นหญิงจริงชยู่แคงธูป หากว่าพบคัจจกพิศมัย
เมื่อเชอมิไฮธยศไทร กัจจะไคเป็นนงของบุคศรี
แถงถชดจามรงค์เพชรเจตกะหริด จากพระหิตถให้รำภามารศรี
นางค่านับบริบไว้ด้วยไมตรี ชยู่ชดแถงถนงให้คัจจกความ
ขอบพระคุณต้นทวามศดาไปรด ไมตรีโทษจัจจกทำหยาบหยาบ

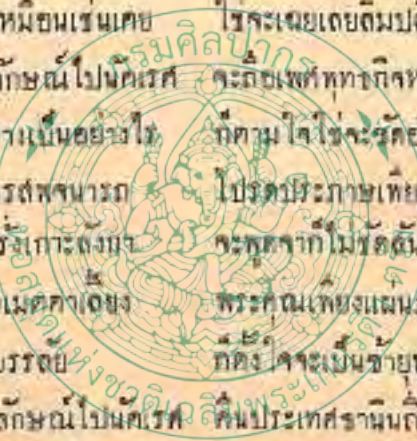
ซึ่งผิดพลงครงนรงค์ในสงคราม
นางรับคำร่ำว่าประดาชื่อ
ไม่ตฤถถูกผู้หญิงชยาก็
ศรีสุวรรณนเห็นหน้าว่าภาน้อย
แต่ขาดใจชื่อมมอด

นางว่าภาษาจะกลับของทัพแดง
ยังวาดถนุกเห็นเหมือนเรนเคย
จะชวนเจ้าเขาวดกษณ ไปนกรศึก
หรือรกรีกคิดชวาเป็นอย่างไร
นางนบชอบคอบร่งพจนารภ
แต่ชวาบทชาติผิงเกาะตงนง
อนึ่งเจ้าตงกามาตงกาโดยง
แม่ชาคินชวณมบรตย
เชิญพระองค์นงตงกษณไปนกรศึก
แต่ทนหลังพลงผดกจการ

๐ พระแย้มยมพรมพรายภิปรายโปรด
ถึงไม่ไปหมพรมนบุรี
ก็ตามใจได้เป็นนุเศยรจก
แต่ดยนชองรชงพานประทานว่าภา
ตั้งชยงตั้งวาดบานพันตำหรับบุตร
ว่าถถถถถถถถอยพาดุกยาไป

อย่าคุมความโทษาชอชากัย ๆ
มิได้ถือกำลังครามคามวิสัย
จะรักใคร ให้เหมือนเพื่อนชิว
ไม่แรมชยชยผดผองเหมือนตงม
จึงพาทพิทุบายภิปรายเบรย
จะศดาตแตกดพุกหมอนทันนชชช
ไรจะเจยเจยตมปตมชชช
จะถยเพทพททททหรือคคคคค
ก็ตามใจไรจะชชชชชชชชช
โปรดประภาชเยงนคคคคคคคคค
จะพุดจากไม้ตงคคคคคคคคค
พระคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค
กคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค
คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค
คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

โปรดประทานโทษาชยาราคี ๆ
ไม่ถือโทษโทษาว่าภาตงหรี
จะชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชช
ชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชช
เกยจจจจจจจจจจจจจจจจจจจจจ
ชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชช
ชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชช
ชชชชชชชชชชชชชชชชชชชชช

นางกำนัลรับของต้นองคอบ พระรอบคอบคุณเนนผู้สดรเดวีญ
 ย่อมทราบความความเคราะห์จำเพาะเพณ

ถึงมีเมื่อก่เหมือนเมื่อก่ด้วยเกินกาย

แม่บุญปดอดคอดยบุตรผู้สดรเดวีญ จะพาราจรระกุดไปทุตถฉาย
 นางทุตถความยามตกให้หนักอวย ค่อยก้มกราบกราบตามายังเคียง ๆ

๑ ฝ่ายยุพานภพชาติฝรั่ง เห็นผองงแทนผู้บรรณธรมณต้อง

พอกันนางค้อยเผ่งแดงกระเถย งามเหมือนหมอบกรานถึชพานทอง
 ตึงเทยนรูปบุปผาธมาผว ค่อยยอมนัดกราบกัมประณมณของ

แต่ก่อนไรได้เป็นชาวต่างประเทศ ทั้งได้ชองเคียงจกพระชชมา

ประทานโทษโปรดให้ภยนิต ยิวได้คชชนเคนถงแดนธา

กระหม่อมณถงเด็จามเมตธา กรณาหนอเทกโพครภก

ความทกชกณถนทอดแก่เมยคอดค จะไทรยคชวาหรวชชาธญ

รอบบุญญาผาตระของชวษบยังถน ยอ้าใหอนศวามทางนเดย ๆ

๑ ฝ่ายพระหนอบดินทวธณมจร ศึกถงบุตรมณจจาเอย

แต่ก่อนไรได้อยเป็นคเชย จะจำเดยเดดับไปนบันาน

นำไรทจริงไมทงชว้าง ไครพานางไปนเณศนประเทศศถาน

แต่เกรงเหต่าเผ่าพงศ์พระวงศฉวม จะว่าชานศรหาเป็นราคี

ด้วยเคยถกหุยกยาชางฝรั่ง จะวาทถงเคศมอกจิงหอดกหม

เป็นเคราะห์แดงแกถงกถาดในชาติ ถงจะมณศชานไมฉาคฉวม

แต่ถกเต้าเอามาให้ชาเดยง คชชชเดยตามชวภาษาธยาม

เป็นเชอไซโดยศโงถงฉวม ไดถยตามภาษาพาราเว

ขยักตัวนะจะบอกเมื่อชอกถูก เขามาผูกโยงเหนียวไว้เคียงเจ้า
ที่ปวดป่วงนศรจนูกรางค้อยบางเบา เห็นอย่างเราเคยทำงำใจ ๆ

๑ นางนกกกล้าปากมียากดก ทูตประศคขแคงแกลงใจ
รงนอบน้อมยอมน้อยด้วยกู่โผย เพราะซึ่งชยเพดขงพดักขงจำเป็น
อนภาษาฝรังถึงทงชว ไม่มผวต้องเดยเรณเกยเห็น
ถึงรศดมรนร้อนไมหยอนเย็น จะตามเอนเพอนผหญิงเลื่อจรงเจยว
รงไปรดจาธาเมอก หิมผว ถึงทงชวเพือนทรามาเรยงเขยว

ไม่ขอเห็นเงินแต่กรพระองค์เดียว ถัดคดขยงดงชญาหน้ารดี
คงค้อยจับปรับใหม่ท้ายฝรัง เขยงให้หอดงตายดงไปโรงดี
ขอพงบุญมุดกาเป็นดาม พอโพรทวโคกถวเกรง ๆ

๑ หมอกษัตริยดรดว่าอย่างปรารภ ทรงแนบพพมให้โคจรเมเท
แนสกันพยาจะมาเฮง ไมกถวเกรงนุหลทางทุกดาวแดน
แต่ถดจรัมรงคมนุษย์ที่ดค้อย่าง ยมเห็นางเล็ดว่าพมแต่เทอม
เก็บใจเถดเถดตูกโตมุกแทน ถ้ามารครมนชวงไมบรดย

จะกดับมาหาเจ้าชยาเส้ารชย ไมชคดขยดิมมีทรทังนย
พดางดูบหัดงตามเกยเรชยใจ เหมือนเปดงไฟผอยนคักคตเชช
เราเคยงชางพดางพดตแตงกชคทาย ไมรหายหอมให้อาดยเหลือ

ระรินกถนคณกนคองจกนคณเจช ไมรบชอรตฝรังเมืองดงกา
อศักรยมนพเพยงตะเกยงคียบ หิงหอยขยบแวมเรชงรมเมืองผา
เม้าดงชวร่าให้อาดยจา แดงต่างไปใดยาไมวาคี ๆ

๑ ฝ่ายองค์พระเอกยิวใจโผม เดยงประโคมยามตองให้หมของศวี

ขอฝากบุตรสุดใจ ในครรภ์ ให้ตั้งพนัฯ พงศ์กษัตริย์องค์ดี
 แดงเบรียนเปิดช่องเครื่องทรงทองมุกฏ โห้แงนขุนนางวันตามารค์
 สำหรับทรงชก โล่ดีเครื่องยกัน เหมือนคอกพยับตาให้ถาวร ฯ

๑ นางคำมับรับประทานได้พานตั้ง บนบัลลังก์กรมตำรวจบรรจกรณ
 ระทวยทับกับพระเพดาเจ้าระชอน

แต่ชาติก่อนกรรมน้องมากเหมือนพรากนก
 เป็นกำพร้ามาแต่ชโยให้สร้อยเสวรา เคยจนเดาผดกพรากไปจากอก
 ไม่เห็นใคร ในทิวประหอยบยท กุศฯ เมฆกชยท โห้เบาบรรเทาทรง
 ทิทรงกรรมหนักทุกถ่วงดรัม เหมือนหนึ่งอนนรี โกรชนใหญ่หลวง
 ช่างพิโค ในแผ่นดินต้นทงปาว ไม่เหมือนทรงวันตาหัดชอภพิ
 ไต่พิงบุญทุกกระหม่อมเหมือนนศรแก้ว

จะคล้ายกับดาวดอยเขมอเหมือนเค้นเค้น
 โยจันทรากดากดาดดวเอบ ยังคนก่อนมาต่างเมฆต่างเค้น
 พระจากไปไหนจะมามีเห็นหน้าชอ

เหมือนเค้นเค้นต้องภพใคร ใครจะเหมือน
 จะนับบีมโตกตบมาเขมเขม ยิ่งกว่าเค้นเค้นฟ้าเห็ดชอชดัย
 จะแฉงเห็ดชอเบรียวเปด้าทุกเขาค้า โยว่ากรรมชงสร้างแต่ปางไหน
 นางครวญคร่ำกำสรวทระทกนุชย ะชอนให้ไม่วายพ่ายนาคา ฯ

๑ พระกชของคณดกษณนชกเวศ น้าพระเนตรพรงพรายทงชายชวา
 ประคองนางทางเข็ดรณมา ชอ้าโศกานกนชงจะหมชงนวด
 จะหาไหนได้เหมือนเจ้าเขาวมิง เป็นชยชดชง โนมนุชยสุดดงอน

ไม่ทอดทิ้งมิ่งขวัญเยี่ยงยาวิญจนา เหมือนเพชรดวงนครมาวังให้รุ่งเรือง
 แมกร้อยอุบาทเป็นทรก อยาทุกข์หนักเนอระม่อมจะยอมเหตอง
 ไปจัดแจงแต่งงานอยู่บ้านเมือง พอปลดปล่อยองค์นี้ระไรจะ
 จะกลับมามีหามุขเยี่ยงมูครบัง ให้เหมือนอย่างคงเค็ดนไม่เชื่อนเฉย
 พดางเช่นแสบแนบ้องประคองเกย ถนอมเชยปรางห้องทองต้องปราง
 แอบประทุมอุ้มประทับนางรับพิศศรี ภริมย์กรักรวมฉันฉัดไม้ชักจวาง
 เหมือนไรกตคนศรัศรัยงคิ ดั่งดวงดวงตียายไค้ทอดยแพอง
 กระจับมีธชกรัศกริธเจียง ระบายกรักรับของเอียงทองเทียง
 คัดบั้นเขาวงเคาะระฆังเดี่ยวจวงเว เหมือนชมเพลงพดงประทุมภริมา
 เมื่อยามปดอมตทกรัศรัยงคิ ต่างปรัดเปรมประคิพทมนัดดา
 ต่างแย้มธรวลยวณยให้ปรัดดา เหมือนทงจาทมดาวไม้หาอนชน
 พอเวดนาทคัตติบเข็ด จวนเด็จให้เด็ยค้ายช้ายธมร
 จะจากวงดังกาให้อาวรีณ ด้วกร่อนกอนฤทัยช้ายธมร
 ดูบประโคม โคมระแวมเกรงจะไกรร จะออกไขษรูดังนุรุดคังดาร์
 ดูกดมกณานาตาอยู่รณาน ดัดจะหาญทางรักหักชวยย
 จะดากปากเขยเมยไมชิน ให้มคันเหมือนจะพาเด็คตาไทด
 ชุดดำหิณชนแกดังแฉ่งพระทัย เอาดโบรับพระชองา
 แดวดังความทรมาดังจอนว่าจอนวัง จะจากกรงเครือมองค์ตามวงศา
 แมเนื้อคู่อยู่จคิพิชชดา นางไค้ภาทชดบาทไม้เคดาคชชาย
 ทุดกระหม่อมจอมทอับประทาบแกจ จะดับแเดวระเียนไม่เห็นทหาย
 ไม้ทงนงจะชอเช็คคอกาย ไม้เด็ยค้ายชวยดักนิตเดย

๑ ฝ่ายปาโมกข์โศกเศร้ารู้อุทิศใหญ่

จะเกิดไพร่เบี่ยงเป็นเสี้ยนหนาม
 จงทูลท้าวเจ้าเมืองตามเรื่องความ โทษชายพราหมณ์ครวญถึงทศาย
 ไม่ห้ามนางช่างแนะให้แกะเศียรฯ ทำให้เพชรเขาคู่ยประยูรหาย
 ให้ชาวเมืองเคืองแค้นแค้นเสียดาย จะคิดร้ายรบพุ่งถึงกรุงไกร ฯ

๑ กรุงกษัตริย์ครัดว่าชิวาชอบ บุญประกอบแต่ถักกรรมทำใจ
 จะกินเราแต่ก็ขอดดูใจ ประสอไวยุณานอกขานิน
 ให้ชอเขาเนาอวคณคคดำเรฯ เมื่อเกิดเพชรจะได้รมธมกอด
 ฝ่ายพฤฒาตาท้าวเจ้าแผ่นดิน ไปตั้งฐานพราหมณ์ตามดำรณู ฯ

ตอนที่ ๔๗

อภิเชดดินดุมุท

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยเจ้าไตรจักร ให้ขาดกษัตริย์ครกของจำต้องดำ
 ไปน้ตฤกษ์ชนชาวจิวาห้การ ตาม โบราณร่วมจังหวัดปฐพี
 ฌบับหนึ่งถึงพาราถาวรเวก ว่าจะเขกถูกรักเป็นศักดิ์ศรี
 มรรณาการพานทองถ่วงของดี ทศทงเฒ่ายรับกำกับไป
 เรียงตั้งตำก้าบหนึ่งสุวรรณหัด เป็นตำทรวงราชดำรไปชานไซ
 พอดมคักคดตายชยายไป แดงไป ในถงทางกตางทะเล
 วรรดชกคณครนครกเดียงกกภยง วรรทบของก้าบหนึ่งเห็นเห
 นายทายบายหิวทศาศจกนเป ชานทะเลชยแฉงแฉงดำรญ
 ไมรัชของดชวงมถิงรจกักร ชนคคคกแฉกเมองแจ่งเรียงดำร
 ทงเพชรมถันตางบรรณาการ พนกรงานพาเราเฒ่าพระองค์ ฯ

๑ ศัรตุสุวรรณนชอกหนึ่งบดตงกโลก
 ทงพระโรงครตั้งความตามประดงกั

แฉงแฉงนำช้บาทพระญาคองคั
 ฌกักรงานกตางกัมยักรมบาท
 ฌเข้าเฒ่าทงมุดกความตามถักจว
 ฌเฒ่าพระอญชาดัถาวร

๑ ในตำทรวงชงคัยกับมณินนาถ
 บรมบาทบพิครคคักร

ฌเวญพรทงดงดคัปฐพี
 ฌกักรยเยียงชย่างปางกอนชวงรนาถ
 ฌชย่มอช้อชอนชวถราชบุตรี
 ฌเฒ่ายราชบร้อมรกรเป็นศักดิ์ศรี
 ฌทงพรทำงานการจิวาห้

๑ ฝ่ายเดินต้นขจรภวันฉายแสง ค้างคองค่างตามกำหนดมัยศกษา
แต่ณเข็ญเครื่องบรรณาการกับเจ้าตรา

ตามเต้านำเข้าไปในพระโรง ฯ

๑ ฝ่ายขุนนางต่างแต่งตำแหน่งนั่ง

พานหมากตงตงคนโตดวงโฮ โถง

พอเวदानาทัดฉมดี โฉม

เข้าพระโรงคอยพระองค์ผู้ทรงธรรม ฯ

๑ ฝ่ายปิ่นปักนกรากาการเวก

อศิเรกเรื่องเกษทุกเรศชั้นที่

ตักตแทนเม่นมหาเวรายันต์

บุษย์บริบทบงท้าวอันหมื่นทร

ดาวสว่างคางมาประคองปาก

บุรกรารวีเรียงบนเทงภอง

บางรอรบขับเพลงบรรเลงพณ

นารีอุปมาประไพไพตา

ครนฉายแสงแดงองค์ระงัดนาม

พนักงานเกรงกลัวด้วยทรงชายขวา

ทรงตักนรป็นทองประคองท่า

แต่คณูชาคานเอน้องระยับ

ฉดขององค์ทรงสวมเศวตมุกคณ

ทับทรวงปิ่นคทรองคองประดับ

กระหัดคองคทรองดวงมุกคณ

บนเพิงทับทมอร่ามแจวดามแฉม

แต่ดงมทรองมุกคณบุษยน

ตุ้ตเรงคทรองระยงัดฉอนแฉม

ทงกรเพชรเมศรชนประคองแฉม

กระจำจแฉมขานรงค์เรยงองวาว

ครนต้วรพเดวีเจ้าเต็กเต็นนางเชญเครื่อง

ผอเนอเหตุของเหมือนหุ่นพวงนงา

เชญพระแสงแต่งตั้งโตยยาว

ค่างตามท้าวออกกนงมดตงกทอง

พระดกของคองบงทคชคยภ

นนางอยู่จางนงรดับถึงต้นอง

ประคองมทงตั้งรเศรออกนเรชชอง

ทาคูกดองแรกเต้านเรเพราะฉานอง

บีโศนโคตทานองกลของชนะ

เตยงเบ็งประเบงกรรมกรรมหิมเตยง

อำมาตย์หมอบนอบน้อมอยู่พร้อมเพรียง

บังคมเคียงคอยสดับรับโองการ ฯ

๑) กรมวังบังคับมบรมนาถ

ทอดเบิกกราบทูลต่อทูลถึงด้วย

ฝ่าฝืนพร้อมน้อมประณตบทมาถย

ซาอกษณชานชอกกความตามกิจจา ฯ

๑) ในอกษณอักษรดำรงค์ดีดดี บินกษครยทรงเศพระเชษฐา

เจริญรารในตรีด้วยปรีดา

มาถงพระอนชาให้ดาวร

เป็นบณบถนคราการวถ

ฮตเรกเรองฤชชอด้คร

พระทรงธรรมกรเฝ้าดีดดำคร

เหมือนบัตเรองดี หอยเยน

ทงนงเขาวเด้าวกษชคพถรบ

ไม่ช้หมบรวยทกข เมอชคเชญ

เหมือนทงงฎาตมาคหนายในอาษณ

ชอเวเป็นเรคด้วยฮอชย

ชอพระองคองปรีดีชคกรภาพ

ชยวให้ดำบถนยเชอเหมือนเนอไซ

ประการทงชงกษครยทอไร

โคตามไรเดมทบรบตงถา

ด้นทกชคชอเป็นทอนชย

วณพระฎาตประษยวงคเฝ้าพงค

อนตงกษยดร์อยด่วรณจทรดีดา

พระอนชาชอเดยงเพยงบตร

ชนงเขาวเด้าวกษชงมถดมร

ดีดดำครพทงทงดีชงค

ดุดเศพระอนชาจะปราน

คยเป็นทบศรชรามาศรชค

ชชอวณชคปรปฐพคร์ดีดดี

ด้นกษครยชมตามควมประดงค

ในเคอชดงนจะพรอชมพระฎาตวงค

ชวทำนงคองงานการวิจา

ชกษชกชดงมทรกับบตรนชง

เป็นศคชองนคเรศกทณเชษฐา

แถอเฝ้าพงคองกษครยชคทชย

จงจะมาเมชงพระนชงกรทงไมตรี

จนตราบด้นคินพัวศุทชวราช

คารงราชชยรอมมารุงชงกรชค

ได้ด้อยเชษฐเช่นฉัตรชาวปฐพี

จะเบ่งทัพจงรบทัพภู่ไตร ฯ

๑ พอบจบอำนาจกราบพระทราบนั่น ช่มถวิลดวงจันทร์พิสมัย

ไม่บังนุชาว่าชาวประถาวรใด

จึงปราถนยเด็นทวงสนาย

พระเชษฐนามาบำรุงกรมมฤค

ทอญว่างศึกเดรัจฉามธรมหมาย

หรือวงศ์งานบ้านเมืองเดียงระคาย

หรือด้อยบายบริบูรณ์ประยูรวงศ์ ฯ

๑ ฝ่ายเดินเดิบทศพุทธธาดา

อภิวาททูลความตามประสงค์

พระเตชธานีภาพปราบณรงค

เดนมของศกสงครามธาดาญไพริน

ให้ราบเรียบเงยตงบถรบพระ

ทรงบำรุงคำถนัดนารักษาศีต

เดณาในไพร่ฟ้าข้าแผ่นดิน

ได้ทักท้วงด้วยอภัยใจ ฯ

๑ พระขันธมถนห้วงดังขามากัน

ให้นาราชทศวาไปอาศัย

แล้วจากอาตมชาติจรจรเวียงปรางคน

กวัดมยต ไชยเกร็งแข็งเทศการณ ฯ

๑ ฝ่ายไถนงานทอกรุดตั้งออง

ศุกรานของเนนเนนรักถ่มครัดมาน

เพราะใครได้พระของคองพองเสอาณ

จงวามมเดียงเดียบเบเนนเปรียบเปรย

หัตไธยไปตังถาวธาธาคัก

เจ้ามฤคจะใคร่ได้ได้เป็นเชย

กคคเห็นเบญชฎุทศนุเศย

ไม่แสดงเดยแล้วจะคงเบเนนวงศ์งาน

ตามแต่พระทรงเศศเบศกษัตริย์

จะศอบคคหริชจะตามเนนศุกรานธาร

พระว่าพันศรคาวีการ

จะแดงงานเดยให้ตันทนทา

โหนโหนไคเบเนนตุงจะปลดถมิง

ให้พรหมทรงเผ่าพงศ์ศพรวงศา

ตองกษัตริย์ครัดอญ โนที่ไธยา

จนนิทราเดยหัตบระงับไป ฯ

๑ สรรรุงเจ้าทำวอดอกพระโรมหลดว

หรือมกระทรจงเด้นาอชธมาตย์

หรือประภษาวรากรดำรายุใจ

แล้วตั้งให้ศอบธารดงดาบทอง

๑ ฝ่ายพวกถูกปลุกโรงดำหรับเดิน

นกยูงเขาเอาไม้คันทันขัดแฉะ	บ้างตากเส้นด้ายเกวียนบ้างเขียนแฉะ
มีผ้าขรอกนอชโหมดวกไคเดิน	ต่างคิดแต่งต่างกันประชันโรง
ที่หน้าจวนร้านยาจมาซาอโย	มีเกราะ โกร่งเตรียมดำรงค์ทั้งต้องเมือง
ที่พวกถูกปลุกพัดพัดพาดาคผ้าตี	มานม่อเดระ เขียนฝ้ายเผื่อง
ราชวงศ์ศักราชเบญจรงค์เรือง	ให้มกรชเลอบเมืองเกรียงมงคล
หนวดคอนมอญราทำโรงจิว	เป็นแถวทอดลงข้างทางถนน
เด็กมใหญ่ไพรฟ้าประชาชน	มีมอ ดอนตองกษัตริย์คตุมประทุมกัน ฯ

๒ ฝ่ายห้ามแห่นางนวมเนอราเวง

ถับดาวดาวชาวเมืองมอญม	อุบรหนักหนักยี่ดาวเพดงยาวอชน
ฉวนเคยเบ้นเดมอกในหุดกเดย	รูตทินเคมยอวังเปดงกา
ทิมทรศยรับเพื่อนกเขยงมา	นคเคยอเดยว ไคเคกนดวยหิรชยา
ทริกไร ให้รองเครชงทองนาก	ไคพหจคตงมิงทวชกม
ทชคทรศยรับเพื่อนคยงเดยงกรม	ผานู้งหมหอบจำนำมาทาศ์
ทานทาวนางต่างจิตชนิดแห	บ้างเชยญแต่พระแดงตามฉวนงามหมค
ทกถวยรายรมยอชอชอชค	คองทาบทเบ้นกรู เอิรท
ทิตให้ยชบหมอนกรานถยงานพค	ประจจคเครชงชานพานพระศรี
ทงดาวใหญ่ถับไรจุกถูกผู้ค	รูทวงทคคคชงทานอง ใน ฯ

๑ ด่มเตงทาวเจ้านวมจกิต เห็นพระมพริกยนิคจรมเห็น

ไทโหราหาฤกษ์เจริญชัย ประจวบได้เจ็ดค่ำเป็นดำคาญ
 ไชยตะกอนนอนโรงตีไกรงข้าว เต็งยงเถียวกราวกรุงไกรมโหศวรัย
 พอกโยกขั้วพราหมณ์พรหมจรรย์ มาพร้อมกันตั้งหมอดสดุดพิร
 ปุโรหิตคิดเทียบนคยเวียนแฉ่น หุนคะแนมจันทน์เจมเฉดมศรี
 ไทรคชยท่าหาฤกษ์เบกบศรพ้อ ระวังคัมของดำคาญเป็นสัญญา ฯ

๑ สมเด็จพระทศวงศ์ดำรงราชย์ กับนางนางนวมเหล็งมัยศลา
 ทวงทรงเครื่องเรียงงามตามชรา ดมท่ามกฎใหญ่ถ้อยไม้ท้าว
 แฉดั่งพระมหาดิไปทธาน ความการศึกเคียมเป็นเพื่อนต่าง
 เหมือนมาแซกแรกกรีกขงคกรวด ช่างเพื่อนบ่าวราชะเป็นได้เดนกน
 แฉดแซมดรวอดพระวงศ์พงศศิษย์ มิวแทนคนโรงพระททาชวณู
 อยู่พรหมทรงทงกษัตริย์ศิวธรรม คชยนิบชฤกษพาเวดกาด ฯ

๑ ฝ่ายองค์พระอินทร์เจ้าไตรภพ ถึงตกรกษะเนนทอถ่ตาม
 ประโคนขงกตขงคังการังศาล พราหมณ์คชยนิบคชงประคองเคียง
 คชยนิบรตกตสังฆทงพระเศา บินเข้าระวป่าตั้งชเนตรแข่งแซ่เอียง
 ครนเด็วังตั้งทรงเครื่องคนชนบตียง พิเดียงเคียงคชยนิบจับประจ
 ดนั้มเพดาเพาพรายปลายกนก ทรงผ่ายกแย่งอย่างไวหิงหงัด
 ห้อยชายแครงแฝงได้ชายไหวทรง ฆตองชคชยนิบทรนุรงทูนท
 คาศบเนแห่งเปล่งเม็ดเพชรธรม ถึงฆาดวามแฉมฉนบประคณบุษย
 ทงทองกรชอินทรวงข้ามวงศครท ได้มังกฎกรรเจียกชยนิบจรมณ
 ชนห้อยพรอยแพรงฉวรวาฉวบ กระจ่างจับพิทครฉงฉะชยงศรี
 พระบิดาพาไปเข้าโรงพิช หิงทชนบตองกคังมณทต ฯ

๑ ฝ่ายโอรสขององค์อรุณให้ชวนกัน แต่โดยเริ่มวิชาที่สดกมล
 กิดกั้งของคณเฑาะว์เด้าคนช้ำ ไททนต์บนใจทองเมืองดงกา
 ว่าตติชราชชาติคนไม้มัว แคแค้นกตด้วยมิศุเรศพระเชษฐา
 จะเขามิตกวัดศโยให้มรณา ก็ไม่อดทำไต่คนใจจริง
 จะตองศอถยตยขรบริบตั้ง ดูกนทงคตาประดำหึง
 แกตั้งท่าหลบจับไซไม่ไหวตั้ง บรรทมหงนงต๊ะชนผ่นฤทัย ฯ

๒ ฝ่ายโอรสขององค์เกษราราช นึกประหลาดหลอกจิตคิดตั้งดี
 คูอรุณชวนหมองเจ้าห้องใน ทรงแต่ให้เริ่มงานทวารวิชาที่
 หริชหนักนชนชอนกายเพราะชอยเหนียน ไม่ไปบิเษมเผ่าพงศ์พระวงศ์
 หนึ่งจะนมิมควรรจนเวด้า จะไม่หวังคนให้ชอนใจ
 ดงจากอาตณยาคริย้างเชอวังศรัตน ได้จะตั้งเจียรบระนหรือหอบไหล
 พดกต่างศรพเลยงพดชอองไป ตยยช่า เคาจะคยงวนตงชนเคอ
 นางเข้าในไต่ยาตณประหลาดนึก ยนถกรักเศร่าศรัตยเหตุของ
 เชอเป็นไรเศร่าศรัตยเมอชอญเมอชอ ไม่วางคยมาหลายวัน
 บระโตมนางพดางว่าเจดณ ตงทอตรงนาคจะท้าวอญ
 พระอัยกาพาพระองค์เผ่าพงศ์พันธุ ไปพร้อมกันคอบเจ้าเขาวมตย
 แม่อ้ายใจไม่วิจาห์สดกมล รคนานนคณูรชากระยาตณน
 พระบุตรพิธวปกัมกรายถรณ กระหม่อมนาคจับไซไม่ตบาย
 จะรตนาชานางยงกรวอจับ จะเศตคยชอชอเหมอถนมนหมาย
 แม่หาญหักกักชอญกคชอชอ ตักววยชอวาไม้ออชย ฯ

ยังขอจงยกย่องทูลถวายสดุดี
จะให้รางวัลงานรำทัญใจ
นางพลึงแดงซึ่งต้อยโทมนต์
จวนเวณานาทันมัทน

กตพระหิตถกรรมกรรมจะทำไฉน
แต่จตุกไปทรวรรางคันทางกำนัด
ไม่โฉมเจ้าเจ้านายให้มาหมิ่น
จะพากันกินหวายทึงถายงาม ฯ

๑ ฝ่ายพลึงแดงทูลทวงนางหน้า

แต่จตุกชมมาเชิญเสด็จไม่เช็ดขาม

พลางซุบซิบถนัดวิชาภาณ

ต้องเป็นความจำจนผู้แทนทาม ฯ

๑ ฝ่ายโหรนั่งตงนาพกาภักดิ์

กำหนดคนบนาทอรัยณาน

พอฤกษ์ศกมของก่องกงงาน

พณังงานตั้งเชลวเรือนแสร้ง

พวกรื่นรำทำขวัญตัวบุญฤกษ์

เชิญเอกเทวกราเดนมถของ

พระขภัยไตรศกมตทานของ

พระสิขขงช้าง ในองจึงตงน

ท้าวทศวงศ์ตั้งอัยเช ในมาน

ให้เด็ดศาดวอาหม่มเห็ด

อย่างไรไม่ใคร่มาฤกษ์พืด

ทราให้ศมซึ่งเคอเซอชะไร

ไม่ว่าชานหลานตูกช่วยปลุกน

ชอกน่านังพูดเล่าจะทำไฉน

เข้าไปเซงเร่งให้ชอกมาโง่โง่

ถ้ามิได้โทษมิชอุทชาย ฯ

๑ นางพระยาจวราศาณเพราะหลานตูก

ให้พลอยถูกกรวดกราดไม่ขาดสาย

รีบไปปรางคันางชรมเสียงจวนวาย

เห็นโฉมถวยเกษรกรวดรำไท

โกรธบุตรศักรังชางนึ่งเนย

ให้ตูกเรยคชยท้าวเด็ดศาดโหด

พระมิตาว่าจวนเป็นฟืนไฟ

ทำไมไม่กัดแจงไปตั้งงาน

พระธิดาว่าเขาคือถลิตฐี

เห็ดจตุกมีบุญญาจะว่าชาน

ปดอบเท่าไรไม่เชื่อเหลือราคาย ^๕ เชิญพระมวรดตามเนือความค ^๕ ๑

๑ นางพระยาว่าไม่ไปได้หิระนะ ^๕ การเขาจะเดี่ยหิมคคองชค ^๕
มาไปทาง่ากระไรจะไกร ^๕ ฝคกชยกับเจ้าไม่เข้าใจ

แต้วเราหืองต้องชงคคองชค ^๕ เห็นนางแชนเค้าหมองไม้ผองไ ^๕
กถบตั้งถาวรคคองชค ^๕ เขอเป็นไรแม่คุณ ไทอูนว ^๕

นางตั้งคคองชค ^๕ อดตั้งชงเจ้าวคนชงมว ^๕
เขาถอมขนิมนจะกถบกชช ^๕ ชยคคองชคตามจะ ^๕ ไปตม ^๕ โทษทณ ^๕

พระชยกคคองชค ^๕ ปรหลก ^๕ คคองชคกคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕
ชนใจหญิงตั้งคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕

ตั้งนางเขอเจ้าวคนชค ^๕ คคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕
ตั้งการเราเขาชค ^๕ หนีคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕

เมอช ^๕ ไทอูน ^๕ หนีคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕
ไปตั้งชค ^๕ หนีคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕

ตั้งชค ^๕ หนีคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕
ตั้งชค ^๕ หนีคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕

ตั้งชค ^๕ หนีคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕
ตั้งชค ^๕ หนีคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕

๑ พระชยกคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕
หนีคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕

ตั้งชค ^๕ หนีคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕
ตั้งชค ^๕ หนีคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕

ตั้งชค ^๕ หนีคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕
ตั้งชค ^๕ หนีคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕ หนีคคองชค ^๕

๑ ศรีสุวรรณครนเห็นซาให้ซาหตวง คนทงปองไปเตอนกเชอนหาย

ทางทศวงที่ดงชัยไม้ดบาย คอยเกรงฝ่ายเกยวคองจะหมองใจ

ตงจากอาสน์พดาคดมถนมชวย พยงคัยมิได้เมินเคน โกล่โกล่

พระวงแหวนพาดคำพวกซาไท ตรงเข้าปไปปรางครคินทองนคตา

เห็นพระมเหสีบุตรพรอม ช่างมาถ้อมดูกหตานน่านหนักหนา

นชคชวางชยงไร ไมโคตคตา ทานยายมาแถวกเชอนไมเคอนเคย

เขาครษชงกตองเชกเกริกชย ไมทหระกระไรทำใจเฉย

โทกชยพงคองแถระเงงเบ กรไรเคยพคมากนาคหมากพร

นางพระยวงานกตวยเบมชดวยเรอ มวระคเคองคณชยชยชอนหุ

มาจาชวนหตานถำวชยชงทวคต นนไมระทจะวอนาวำคาวญ ๑

๒ อรุณกตวคคตชชบกันนตว ทวเรอเถองเมินพิกครคยวรกหตาน

เด็ครชชอนนอกทอนนถวชงพาด หิตาพชงทวนชยถ้อนแถกชอนมา

ไมพาไปโทกนทาชงญชว กคเคอชอนนแถะตหมา

ทำชิตยศครดเรงเรอเรอมา เมิงพระยาคกใจกระไรเคย

โกทรชบครนิกเชนจะเบมไป ไมว่าไรถูกนังมานังเคย

แถวคองวชนนชอนคามาจำทรามชย ไมหองเคยดูกนถอยยากถวเกรง

เมอไมชอมพรอมใจกโคครถำ จระกคตาเชารคชมทำชมเท

พระชยถำมายนกรวคกรนคอง ควระเกรงกถวพระวราชชญา

ไปตรงนาคำชงญเด็ยถกคร แถวมาชยทนปรงดปรงด่า

กชยวงวชนนชอนคามาชงญชว พระนคตาเชอพงนชมบงคณ

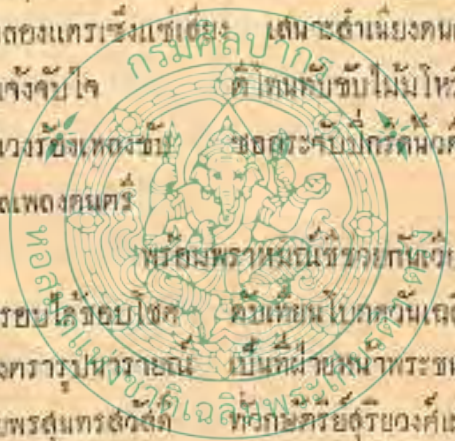
แถวทศควำถำหมอมชนทำชงญแถว ชยำให้แถวพวนพมปรงดบถม

ยายรับคำราชาอาษาปรารมภ์ ให้นำห่มชาวเมืองละอองของก
 แดงพาดกนกนชกหรือประคองข้าง ไปชากดงามอนทอนามนตตั้ง
 พรหมธรรมาภินาฎพระญาศวงค์ ครอบกนธรงนามาละอองขาวเคียง
 พราหมณณเมฆเบ้าตั้งขีตขงจวงเวก เกวธกษะกตั้งขนทรวงนชขเคียง
 มณเฑาะว์ตวงถึงศาคาธานธำเนียง นางพดียงหมอบกราบอย่างานพัต
 ทรงภูษากำเนือขงธรรมา รัตขงความแควแควแจ่มจาวดี
 ฉดองของทรวงธวมค้อยรวมรัต ได้ตบตักกลนกล่อมระม่อมระมุน
 อังวาดแกวแวงเวณนอเสกธรง ตรีขงกัทรวงธขตธวม ได้มอมหมุน
 ด้ไมบงธงธำครธะจางน มงกนทกนทลประกบเพชรทับทิม
 เสร็จธำขางนางทศก เทษนมา ครอบธอง ใค้กเสวให้เหงาหิม
 ด้องกษัตริยตริตธขมไมยคณน พระเขตรบเนียบนตนา
 ด้ทนแรงแข็งขนค้อยขมธง ทานกานางเจ้าธรงนายเคียงธำขจวา
 เกนชานเทหิกจทพรธนทขมธม กอขดอของขางคานทางไป ๖
 ๑ เขามณทอนณทงธธระท ระเบียบธำท ใค้ธำข ใค้ธ
 มโหระทกถกถองทงขขงชข พระขกนธมประณตทาททศวงค์
 แดงดตามาพขงจวง ใค้ธธ คานทรวงขคัยธธาครตั้งธำขธธ
 ธนธองแกวแพรพธวางกระจางขงค ทวทศองคขงหิตทพรนตดา
 ธนนงกขทขงจางธธวมเทธธ พาประเทขงเปลงปดงพระมิงธำ
 ให้เทยวภยทนธอหิงนารตั้งมา พระขยกาธนเทนขอ ให้กษยเท
 นางพดกขงขดวแผลงแกวให้หอด ดินธมทรวงนบคคบิดไมใค้ธ
 พดกพราหมณธวคณคณารายนธวขขข

พธขบ ให้ใค้ธนธเดธงกรนคกร

ทรงแสร้งซังกัดดาตประดาน์เลี้ยง แซ่ดำเนียงวังของภตของเด็งกชงก
 หง โรงงานชานใหม่ ไหระตก เดียงพดก โตกาทงชาน
 ปุโรหิตคิดเทียบ โหเวชนแวน มาข้างแทนถวยทวดเจ้ากรุงศรี
 ท้าวทศวงศ์ตั้ง โหพระชยิก ตีมาตเกษรารดาทอง

แล้วตั้งไป โหพระวงค์พวกพวงค์เดา หอวงแม่เจ้าชอมจ่านางช่าหอวง
 กิ่งพวกชายฝ่ายชุนนางค่างกระทรอง คอยรับช่วงชุกเทียบตั้งเจียนไป
 ประ โคมชงกตของแควเร้งนัยเดียง เต็มระดาเนียงคนดริบโณ
 ดริชางคังเวงเจงจุบใจ ตีเทนมกับชบไม้มโห
 เดียงธำรงคังเวงชงเทองชบ ชอชระกับปกรตมกตดี
 ราชชนไนโรคตเพลงคนตรี

พระอมพรพราหมณ์ชวกรกนเวชนเทียบเจ้านาย
 ถ้วนดำเว้าเจ้าศรชยโลวชบใจ คอยเทียบ ไก่กตวันเจดิมเจมถวย
 ให้อองชงกทรงทรวารปนาเวาณ เป็นทหน้าพนาพระชนกา
 ค้างอำนาจชวยพรตมทรธวตั้ง ทอภษศรยธัตยวงค์เฝ้าพงศา
 ถ้วนธองชงกตงจากองทงจันทา นางกมธาทลกกไปเดียงไนวงษ์

๑ ท้าวทศวงศ์พงศกษัตริย์ชยอติเรก เสร็จภิเนกชองตมชารมณหอง
 พยแควตมชามเมืองบายนง ชอกพรอนทรวงหงพดบพดาทนาภาแก
 พวงกร้าเค้นเงินงานตะคอนไซน เดียงตะโพกถองประชันตวันชนแข่ง
 พวงใหม่งครุมตมกตของเตนกกางแปด กุดาเค่งคังวัดเค้นคไม้
 เงินประชันกัมกับวงพวงใหม่งครุม เป็นกลุมกตมกตางแปด แทงบได้
 ทกกระเมณเตนหน้าพดบพดารชย ชนบนโตคาบทรดองชชกบวงเพ็ง

บางขันโตไม่ตั้งตามคอกคอง

รำแพนทั้ง โจนรมคามตมเห็จ

บ้างด้รวอดเดี่ยวเข้าเคียงรำแรง

ทำชนเรงรำเดินเล่นประชัน

วิมข้อม โถง โรงโธนเมืองรมจักร

ชนเดินชกรอกเวียงเหาะเหียนหัพ

เป็นอินทรชงศทรวงพระยาเฮราชฉน

ค้อยชนคัมภร์คำตศพรพหมาตศตมเยง

บทพระดกษณศักลาบยงหนำเหงน คนพากยแทนทำรมชยชตชยยเดี่ยว

อินทรชตฤทธรชกเฮยของคเฮยง ฉวงศกรเปรียงเดี่ยวตั้งกำตงแรง

คยงพระดกษเนบภชกพดศตกรต คยงกำปทวายนุทระดศพระแดง

พวกพดตงกตงเกิดอนงกตางแปด

พวกษณแมงพระ โยคย โษษกตชง

เดี่ยวกตชง โชน โธนเมืองมถกตม

ทาบหบเนตคยอนคยชวยฉดชง

เดนมคทรอบพดบคาคองกำจยง

อินรำชยงนงชยงชงนชงนพาทา

นายโรงรำทำบทกำตงคเคำ

นงกตชเรจคตงแมชเรงเหำ

ชะชกชะชอนฉนเชตชตงน

ทงรชงชารเชกชเวกโค

ผู้หญิงค้อยชาง โชนเมืองมถก

บ้างกนทเวทหนานาคาโหด

ทจนคชณมชญรำระบำไทย

เพลงปรบโกเทพชงรชงคางคาง

คนนทฉนคปนชช

แกชราเคกชมทงหนมถำง

เคยชดเตนมเคนมรำจำเรอชรำจ

คยฉจารศรรำจวครงนนประชันเมอช

พวกชจวฉงนงหนำพดบพถำดี

เด็กมถดแกฉฉนเปนมถดเหตชง

ศรำคณเปนมเคนมชชช

เห่นชวเมอชเม่นหนำเมกถำต

อนาถนชนกรพาดนลาฏฐน	ยังยามคกตงจะพามาตาเทอ
จระมยหดนภถบพงศวยห้วงใจ	เตียงดำง ไชนงยามไอจามคัง
อามารคามาสังของคชวรม	ให้เฉยวณชนชวรมเนศวยคัมห้วง
ตไบทรงบงเคียงกชยเมียงพง	หมายจะนงค่านบรบรชน
แฉวถกตบงเยบเซียบตงตกาตคตค	หวนว้าถกถงพระนชง ให้ทมของศรั
ซนตแทนแฉนศอยพทว	มรทจะกคชานประการ ไค
ยามเฉยเวเคยชวชยกคชยรต	กบทงชคปรทมเดยตมได้
ใหวงเจยเนเหยนทวทวทวใจ	คชบไรกถางวณตงชวทาน
๐ ช่างดูรางคคางเห็นเงาคนเคว้าไค	ถถายบับรับชทาน่าตงตาร
ไปทถกจบตรงคพระวงคถวน	คามชวการหันชไอไชประชอร
พระชกยไคพังกทออง	เพราะชคคเคว้าอวอยจะหัยทอน
จระบญชวถวกรโรไมกอร	คังควตชวณตงตกาตมถ
ไปไพรยนคตมเทยวถถกรก	เห็นแฉตคพทคตมรปเคว้าชบศรั
เชาเคบงของคตงตารนถนทว	ตมถตเทอแฉนเนนชวรา
คชยคชงองคทวชค ไชรตวชน	นางถชคกรทชนถุทยพิไรอ่า
เป็นเควระทแฉวแฉวเมเห็นแฉคตา	คไไมหน้าจะประชอรคจวทริชเป็น
จาดนชวภภเทมชนทบแม่	ใหม่แฉเทมชงมถด้วยควชญ
ตจจะรบคบรชน ไทชอนเนน	เหตุเพราะเมนทกาฟัก ไชวรากทก
วทระนเมอยากชงอมาเกิด	ไมประเศวี ฐตมคระกถประยรศกค
ไออากพอปปทากยพุดยากนค	พระถกรกทริชประชอร ไมคจวเรย
จะจามงยงเป็นกรรณคชยพามาถ	ชททวงปากแม่เตยแฉวอถกถวชเยย

พระอภัยได้แต่ห้ามนางทราชมรเข
ไม่เลือกหน่าจากนเองเขาอนนัง
แล้วจึงให้ ไปเรียกหม่อมมาอยู่งาน

เฝ้าบนเบญจรงค์บานวราคารญ
กระทบกระทังไปเดี่ยขึ้นทุกกันฐาน
พยายาสงนอดพัน ให้บรรทมฯ

๑ ศิวสูววรรณกรนรวานคดาใช้

ก็เข้าใจว่าเพราะรักนหมกหมม

จึงตรัสกับเกษราศวดยปวารณภ

นคดาครมตรอมใจเป็นไว้รัก

อนิยาตมสำหรับแก้กับไว้ศ

จะคบใส่กันนไม่โดทงใครจักร

เมือหนุ่มสำอางครวเรากศรามก

อนหุดานรักนกกเป็นเหมือนเช่นเช่นเรา

เดรัจฉาหามากนาคงบ้านน

ด้วยบศรียงมโตตั้งให้เขา

จนเจ็บไซ้หลายวันไม่บรรเทา

ทั้งพลก้เข้าพันซึ่งจะหมตงใจ

พระเชษฐาจะมาจะเคืองว่าเของยัก

ทั้งหุดานรักนหมกหมมของไม่เมองได้

หรือของเขาวเจ้าเห็นแบบขยารเว

จึงตามใจศกานวราคารญ ๑

๑ พระอภัยเกรงเกษราศวราภ

พระไมทราจนเหลือปัญญจะว่าจาม

เทมสมนคเขมทวเรนชอให้ถกหมอกววย

จะหม่อมมานวชนวอสารพัน

แค้นว่าพมคไม่ชยุดวย

จะส่งมวณรณาให้ช่าสัญญา

ไปทอดให้ชยักช่วยตรน

กถณณพศคราไม่คดาโค

พระบศรมไซริวไม่ถดววย

ไม่เห็นด้วยถ้อยคำจะทำโดน

พระกศดาว่าไม่ฟังช่างเป็นโร

ไปทอดให้ทราษถึงพระชยกา

ว่าฉันทมทรงค์ใส่กเป็นโรครชน

ไปรดให้หอดชนชอกไปคด้วยชวยรักชว

พระไปทอดของชชนคดา

ทรดแต่จวมามนเทบวเวียรพธา

เห็นพระพทบถดงกคงประเนศ

มทรงค์ถบถกถชนทเรชนธาย

พระหลานไซ้ไม่รู้ ไม่สู้สบาย ด้วยคุณว้ายอยู่ในใจมีได้มา
แต่ความมู้อย่างานชากรไซ้ เขาว่าไฟจากหทัยเชื่อมหนักหนา
พระเห็นชอบปดอบครัดกับนาคา ด้วยยาหอมร่นให้ชื่นใจ ฯ

๑ ฝ่ายโศภนยงนงตักษณชัคเรศ นางแก้วเกษราทมของไม่ต้องใจ
เรียกสาวธรรคักตยาตามคดาโคต เด็ดใจไปเฝ้าพระชนนี
เห็นทรงอุทรกับคุเรศอยู่พรอมพวง คอยหมอบนงนอมประณตบทศรั
กราบทอดท่างด่าง โทษโกรธบริศ คุณแก้วพนกระไว้ว่าไม่ฟัง
จนเคียดจนพรายประชวรไซ้ ก็ไม่เปิดแต่เหมือนแต่หลัง
ปดอบเท่าไรไรเรือห้อยกาดง ขวัญปรตบงคน เทหุดอนไปเยือน ฯ

๑ ท้าวทศวงศ์ตั้งตำรับดื่มทร เพราะเกิดดัดเสียไซ้ใครจะเหมือน
เด็กรวดจวาทมากถงเด็กรงเด็ช ไม่คิดเคืองเจ้าจางเลยท่านชาย
ไม่วาซานหลานสาวนางท้าวชชน จะหองเห็นชางหรือจะชชชชาย
นงคเลนเบนด์ใหญ่ช่างไม้อาย เห็นครวรายยั้งด่อนแก้กชกาด
จนขึงตงคชอนอยหรอนน เหมือนใจกนถเห็นคไม้คชกาด
เมมให้ไปรักษาพยาบาล ได้เดงนงนงนงแฉงไม่แฉงวยาย ฯ

๑ นางพระยาหนานวกรวดถูกช่าอ ไม่วักถ่าวเด็ชนกันให้มพมาย
หม่อมฉนหึงถึงจะหนักกหักศตาย

ไม่มากมายเหมือนหลานสาวของท้าวไท
ประหลาดจริงงกวดาเด็ชมนเหตอหัง ใครไม่ตงทงพภทศบงมัย
เมื่อแม่พอกไม่วาช่วยพาไป มารมไซ้แต่รำนารำกาญ
แล้วทุดดาตำมุดตตาศ กับชงครวชธาไปหาหลาน

เขาเคียงข้างพาดแก่งให้แจ้งการ เมื่อยื่นขวานตีดินถมทรศรประหว
 พวดพศ์เฝ้าเขาไปเขื่อนเขยู่เพือนไซ นือะไรเมื่อรอนทำหลุม
 เมศคราวดีมีโคหามคามกระบวณ เมือใช้ควรถะรักษาพยาบาล
 แม้มไปอยู่กาจะมากกรวด อยาบัดพดงเขื่อนเฉยเสยนะทดาน
 คงค่างของค้ตั้งนำให้ดำราญ ยายกับมารตามาจะพาไป ฯ

๑ ฝ่ายอรุณชนมของเพราะครองต้ย ถึงทุกทศพนายัธมาตีย
 เมือทำขวัญบุญธาให้คลาโคต กักขามใจไมจักพระธัธมา
 ประเดขณพวยให้รวยพณ กระหม่อมฉนไมรักจะรักษา
 ขอรบตั้งกรณนเป็นธัญญา ไมรักอย่าพาไปให้พบประตัมกัน ฯ

๑ นางพระยาววยายมดัยตายนก ใจเนรักจะให้แม่ผาณ
 แดงนใจชยกับภานน ให้พรขวัญเนตรไปกพระพยา
 แม้มไม่ไปไม่ค้เป็นพณชง ะระตของแฉะพงค้ชาตวงคำ
 คุะเคียงจคบคุรงคองคยชกา ึ่งมายิวาบังเกิดแม่ชยาแะเชชน ฯ

๑ นางพังก้าว่าดำธารพค ให้อ้นชคชวยใจใครจะเหมือน
 มีตบบังนางกษศรียขงศรดีเคอน

นางพระยาว่าไม่ไปจะได้หรัช แกดงมคเมชนมชกบ้วยระทวยถาย
 คุตคชยคชวไมกถวยาย พดางนุคมีชทดานชวัญให้ผนผาย
 แดงนางคคคตงนชงนถชงแประ ทำเหตุยวชยแะชฉาหาไมเรยว
 พดางหับกเพดาเบาบคคคคคคเคยว เขากชคแทะยคชยทามชเห็นชว
 ทำเชนเชยงฐกนถวมถถว ฯ

๖ นางกนิษฐาแดงแก่งดาวสอดบาท ให้ส่งชาติชิวโฉมผ่อง

พลางหยิบมดพมมาจะมาตัว ต้องนางกตกรองกรัดขมกโหว่ ฯ

๗ นางพระยาว่าอย่าตายเดยยายรุ จะให้ชู้ตามประดาชั้วมาดัย

พลางช้อนนมอมนมนปรนคัวบถไม่ ถังนมไม่โยกคัวพญา
ถนบเนื้อเรซไซคนไปถอก อญาเจียงหุดกถมวงค์เผ่าพงศา

เกษรวันเตยงเตยงนสนนแคถอนมา มนไม่มาจะชายพชายเดย
ไปเยี่ยมเยียนเหมยอนเจายงเขาวอญ ทาไมไรไม่เห็นทำเป็นเจย

ทาบราดัยโศกตามกนตามเกย จะเกษมเศยไต่หรือเราช้อตรง
อญาให้มดคคช้อยทงูเหอย มนตาไต่ให้ตามคความประดังค

เมษณาใจไม่ช้อยเป็นคูกอง พญาตงกั ใครจะนางอกระโร
สิ้นตมกรตุตโงเหมยสน ไคยง ตามจะคงคมกยวงไปข้างโหน

เหมือนครวงยายเป็นธำมกับทาวไต ยงอช้อยในถอยคกนในทากน
ทชองตัวถกคไชชอกไปยมน คามชั้วรรมนหมยมนนระงามอชารามเจน
ไม่พชทวถกคถระกถระเทม ติงหางเห็นให้เขาว่าคณาชัง ฯ

๘ ชุฉินนช้อยพดชยเห็นเหมือนเช่นช้นตชน

จะผ่นแอนเพทบายค้อสลายหตัง
ชนครงนไม่ไปเห็นไม่พล จึงหมยมนงนบนอบคอบช้อยชธา
ชังจะ ให้ไปเขมกนเหมือนญาคี พรหมพระบาทมาครงคเผ่าพงศา
จะตามไปให้ถงทพรเพย แต่คจมาแลงจะตามอชยาห้ามโหว่ ฯ

๙ นางถษทวศรคตคชอมจารชอมช้อย ยายจะรักนถนถนเมฆชอยถักไร

แถงมถถงอฉานามชตถนทิงชโศค มาแบไปสร่งนวิให้ดำราย

เห็นชุตุนฉุนขันธ์นฤทถ์

นั่งชนใต้โถงของภพระชยัถ์

นางพระยาว่าอย่ากัมมบรรทมเกิด

โรคจะเกิดชดช้องให้หมองศรี

แล้วตั้งทดานพานยาหยาบมาถ์

ให้พระพี่เสวยบ้างด้วงใจ ฯ

๑ นางรับตั้งบังคมประหม่นหม่อม ขกยาหอมถ้วยฝ่าชัธร์ณาถ์ย
ตั้งบนพานคดานประคองเจ้าห้องใน ถวายโถเช่นรูาด้วยปรานี่ ฯ

๑ ดินตัมุทรรถ์ชัธร์นระรินรช์ ด้วยไฮ่ถ่งเด่งหามาารศรี

สร้างประชวรถ์ถวดตั้นกุดิถันท พระชยัถ์กุดิถะโรเดย

เรียกถ้วง ไซ่ให้เรญ์เคจรอมาถ้วง ออรน่งพถ้วง โห้พเสวย

ชองคาวหวานพานถ่มถ่มนเมย นางทขบเคจรอพระพยา ฯ

๑ หนอนรินทรตั้นตัมุทรรถ์นชอนชอง ด้วยชองถ้วยกับถ้วน ให้พระรชา

นางนพนอบคอบรับถ้วพานถ้วง เชนุเชฐรูาถ้วง ให้ได้ครนักรน

ดินตัมุทรรถ์ถ้วบายเทมอช่นหาถ้วง ไซ่ ด้วยเคไคเมถ้วมชามกถ้วน

นางชถ่งคถ้วงโชนชอง นพม ถ่งหวานน่มถ้วกถ้วงจถ้วงจถ้วงเจยถ้วง

คนช่มหน้าถ้วงเจ้าเจ้าเจ้าถ้วง ถ้วงชยัถ์โชนชอรถ้วนให้ถ้วนเจยถ้วง

ยงถ้วมรนัชชอนชอรถ้วนเคจรกถ้วมถ้วงถ้วง จะพถ้วงถ้วงถ้วงใจพระชยัถ์ ฯ

๑ ฝ่ายพระวงถ์พงคำคณาญาถ์ เห็นหนช่นาถ้วมอช่มเกชมนศรี

ค่างช่นชมนถ้วมถ้วงถ้วงถ้วงชยัถ์ยถ้วน เห็นชอชถ้วกชัธร์ราถ้วงถ้วงถ้วงไป

แต่ถ้วงนางค่างชยัถ์ถ้วงชองชยัถ์รถ้วน ถ้วงถ้วงจถ้วงถ้วงถ้วงถ้วงถ้วงถ้วงถ้วง

พระชยัถ์กัปรช่าบญญาถ้วง ทำปร่าถ้วงถ้วงถ้วงถ้วงถ้วงถ้วงถ้วง

เมอชยัถ์รถ้วงถ้วงชยัถ์ชยัถ์ถ้วงถ้วง จะไคชยัถ์ถ้วงถ้วงถ้วงถ้วงถ้วง

กชยถ้วงถ้วงถ้วงถ้วงถ้วงถ้วงถ้วงถ้วงถ้วงถ้วงถ้วงถ้วง

ค่างค่างชยัถ์กัปรช่าบญญาถ้วง

แฉ้วดาหนอวราตจากฮาดนเรตน ทงกษตริยภษามารศรี
 ขรณน้อยพดอยดาจะจรดี พระชยภักหมเอกไมพ
 ก้องชยุบมนเทียรเป็ดยนกันปดอบ นางไมคอบแคชยบจะหัดบหัดง
 เฝ้าวาซานทดานน้อยคอยระจิง กำกับนังชยุตวนางจนกตางวันง

๑ ฝ่ายองค์พระชยวโถดกษณ ครนตกรกตั้งวางโรคทไคคศย

ชยุพร้อมพระอนุชาปรัชากน พรงนจนเดอนหกจะยกพด

ไปพาราการเวกแซกไฮธ ใ้ไปรากนการวิจวหัดตามอ

พระนังรับชภิกวาทนาคทยคต มาเตรียมพดพร้อมตั้งเจ้าเรจการ

แฉ้วเขาจตั้งพระมเหสี อนญครนินใ้หน้าตั้งดาทดาน

นางคานบบริบตพจนาม เตรียมเครื่องยานตรองตราในวาศรี

แฉ้วตั้งเหตดาเจ้าเกหัดองแฉ้วเจ้า พรงนราจนตจมารศรี

ไปก่อนช่ายาโหแรง هنگศท อดดาหัดนตมทระเวศรศา ฯ

๒ ฝ่ายแฉ้วนางคางนางคางบริบต

เตรียมระจิงจนดาวยทงช่ายชวา

ครนรุงวางคางกษตริยชคตยา ไปทุดดาบศรามาศรค

พระเชษฐาพามิงมเหสี กบมคบริวงทงนบตองกทงด

คนอนนทกรตั้งตมทรองศรททวง เจ้าชอนองคชยุตบายทายเกศตรา

ศรตั้งวอรณนงกบของคองนงคานถ อดเวศราชัดหคทงพร้อมองศา

ทงหนาทองคองกระบอมจจนเวตา ใ้เรงราชชิตาจะคตดาไคอ ฯ

๓ ฝ่ายท้าวนางคางไปทุดชอรณน้อย

ตั้งคชอยภักวังกราคชยุทวาคโหว

ไซ้ให้เข้ามาเร่งเร็วเร็วไว

นางตกใจทรงภูษาตระดาดตั้ง

ครนเด็วจตุรพักตปัดเพียงเคียงดัดดา

จากปราสาทท้าวนางเดินข้างหลัง

ขนทรงวอช่อฟ้าไปหนาวง

ตงทงตมตมมทรเรศรธา

ชอกเรือเห่เศรดังขประดังเคียง

เรือตงเรียงคูรายทองซ้ายขวา

ทหารให้ไล่เดือนค้อยเกลื่อนคตลา

ชอกนหาตมทรให้ญักดี ไบทาง

พวงน่าย้ายหมายพาราการเวก

ถวนคังเชกเคยตมทักไม้ระชวาง

ตมเนทมหนงต้อค้อยตอกาง

ตงเกิดทิงกตงทระเลททุกเวตา ฯ

๑ ฝ่ายโถมยงของพระนริศ

ตงคตแก่ทของเชษฐา

ไม่พบพานมารตรพรมหา

คห้อยนากิงทระเดธาเหวใจ

คิงตามตัพตเพียงช้อยคิงชวตม

พระขรารามนช้อยโทน

นเรธาตงตงมาเกศราโคจร

ทงไม่ไปทงพระรณ

พตเพียงนางตางคทงได้กตม

ทงนเกทาเกวาให้พามารศวี

ทงท้าวนางตางนำตงต่าน

ตงตักทงทงตมไปมได้มา

ชวตมพทงคทความคเคตช

ตวีรายเรือทงเคชพระเชษฐา

พิไปตามคความเขาเหตดาเสนา

นเกตราดำทงพระชงค์โต

พตเพียงรบกตตชอกไปนชอกห้อย

ถามนายคทงมิงคตงแถงไซ

วาถ่าทงชงกัไซรตยคโคจร

คิงเข้าไปทตงแถงแถงคต ฯ

๑ นางตกใจไม่ช้อยแล้วดี

ตงตักคทงคตมิงชวตม

นคตงเกิดเคตคตมชวตม

เพระชนคชนให้พยา

จะแอนแถงแห่งไรในนทช

ให้คตพตตมคชพระเชษฐา

หงส์ชนนเรศรอนา

แต่จะอยู่ดึกไม่หลับ

จงอยู่เพิ่นเหมือนอย่าให้เราได้อาย

แม่นทรงเคชเชษฐามาทัน

แม่นทรงนทเรนไม่เห็นใจ

แต่นางหยบมดพบใจกับหัตถ์

ยังเียนยาคาพดะยงชบชรา

นกกนาใจนนาให้จาทาย

ตั้งเพื่องเหล่าช่วรางคางทงทลาย

ดูแบบคายน้องนึ่งรวังระไว

ขอขาดหน้ททางไปร้างไหม

จะเหล่าไม่เรียวคไม่เมา

มิไคตรังเียนข้นหงอยห่มเหงา

กวดรักเฝ้ารายเเคไม่ห้องใดยา

๑๑ จะยกขอหน่อนรกรถนดมทว โคนงนรมาทอขกนททรรษา

ตึกกเทมแดงบารายเกิดธา

แต่เกรงกรังตั้งเคียวด้วยเกยวยา

กระบวนกระบิตเมมไม่เห็นหาร

จำจะถามความน้เรากรอน

แตงครตั้งตั้งนายประจาดำมา

มาช้ถามความเหวเกยวหนึ่ง

หรือมหมอบกรทรรวมช่วยทำเขย

กอยวดงาทางตอไปตอขบพาง

ทงนปากคักคระจคคชยรคทวาง

จะทออย่างไรทเชให้ขเรา

ไคนรชนพคระโตมไคนเงดา

ทวาคคนเฝ้ากนคชคชเมย

เคมทวคพคทคชยงไรคจคคเคย

หรือคคชคเคยคคคคคคทงนอ ไม

๑๒ ฝ่ายเจ้าชฎราชหลายประเทศ อดควเคชคตามประชชชชมาดัย

บางทอวราชพเคาแชนเขาไป

พชหิวชกเจารคคระทอคคชค

บางทอวธาแม่เกยวไม่เหลยวแ

ถึงจะวาคาทอชคคคคคคคคค

บางทอวราชคคคคคคคคคคคคคค

จะหลอชให้หญิงรคจรคคแ

ไมมีรคคเรคคร้างไปหางแ

คชคคชคชคคคคคคคคคคคคค

จคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

คนชาวกรุงศรีอยุธยา	ไม่สู้จะแค้นอกเพียงอกหัก
ดูหญิงชายฝ่ายอื่นเขาสนุกดี	ต่างชอบรักใคร่กันจนพันพัว
ประหลาดแท้แต่เราเถียงเราบ้าง	พบแต่นางตัวดีไม่มีตัว
ยังไม่ไปอย่าเขงด้วยเกรงกลัว	ขึงเส้นตัวนี้กระไรเจ็บใจจริง
หาเบ้อเจ้อคิดก็จะดั่งบอช	ให้มันรอกตัวอยู่ขุ่ขุ่หญิง
แต่ความรักหนักจิตเหมือนปิดบัง	

อนาถนางอยู่ในห้องทองบรรทม ฯ

๑ ฝ่ายเสนาข้าเฝ้าเห็นเจ้าเสก	ต่างรักใคร่ในพระซึ่งระดม
บ้างพูดกันดั่งเรณูเจียวชุม	มีหญิงกรมการพิรุณเซ็ดใจ
ท่าแข่งขันทบนั่งจนดงแผด	เหมือนหนึ่งกรวดใครจะเกี่ยวเหนี่ยวไม่ไหว
กระบวนกระบิลคึกคะมากเหมือนมรดก	ใน
	ทั้งกระโบยคุดคุดตบปลาย
บ้างว่าจริงขะตงมารินหัวทอง	มีน้อยดวงเดียวตบปิดใจหาย
บ้างพูดเด่นเจรวประดาชาย	ด้วยเจ้านายเทวธวัชพดอยรำคาญ ฯ

๑ ฝ่ายโคมขององค์อรุณรัศมี	คิดถึงพดิมธมพรธุดังตำ
ช่างแค้นช้อดช้อดขบปัญหาณ	จะเกี่ยวพานพุดชะโรกไม่เป็น
เพราะเรนหน่อฝรั่งจงงงงง	ชาวกรุงด้อมเมยกระไรเคยไม่เคยเห็น
ไม่รักจนจากกระดากกระเด็น	เหมือนหนึ่งเช่นดาวคายน้ำชายใจ
โธดังตำบ้านพระพิงเจ้า	จะโศกเศร้ามีวามอนไม่ผ่องใส
ขอเทวัญรันท้าอุราถัย	ให้เห็นในใจหญิงทุกสิ่งอัน
ว่าชอบปดอบชอบบงช้อดพดชช	ถึงเจ้าองค์ดังชอนทุกดอณณ

๑ ฝ่ายองค์พระอภิบาล ไซ้ โบนัด
 ทรงทพพระอนุชาดาประดัง
 ได้เตือนหนังสือพวการเวก
 ทอดตมอวชเลี้ยงอวยเรียงราย

๒ ฝ่ายบัณฑิตกษัตราการเวก
 จิตเกณท์เห็นแควดังขเรอคาใจ

๓ ฝ่ายขุนนางคางค้ำแห่งจตุรงเริ่ง
 กรนเสิร์จดังรพกับ ไอรัดยคัย

ไปเชิญพระอภิบาล ไทรไกร
 ประโคมทงดังขแควเรียงแซ่ซึ้ง
 ประทับท่าหน้าแพเกณท์เห็นพ
 เชิญเฝ้าทงคังคักษัตริย์ดังตัก
 เชิญนงทวยภษชงปัด

ทงเฝ้าทงคังคักษัตริย์ ไทเทย
 คัยอชอนทงคังคักษัตริย์
 ดังนตามพราหมณมเห็นบุตรน

๔ กษัตริย์ดี ไทเทยปราดียดัง
 ดังตาเดยเห็นอัยเห็นตเจ็ดจมา
 ชนเด่น รพพพททหาร
 ทริยพรอมนุดทงดังตักจคัย

๕ ดังกษัตริย์ครัดต้นองวาทองทพิ

เรือแห่แทนชัชชาทงทมาทง
 ฉาทงฉมฉมกรอขุดค้าย
 คันทมเอกหยงคัง โททงค้าย
 เ่งนายนนำชาวทงททางไท ๗
 คังดังเอกเ่มชชมาดัย

เราจเรไปรบกับทริยชคคัยวงคี่ ๗

คางดังทงเว็ดทงนงบดตงททง
 เรือครกคังคักษัตริย์

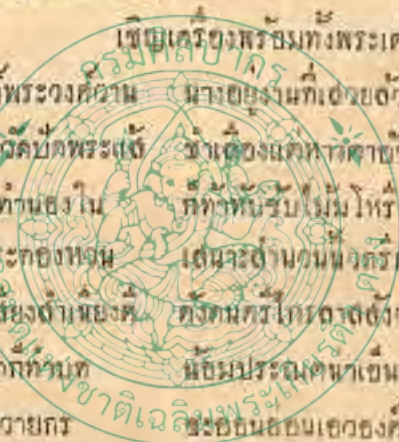
ทงนงรตตงคังคักษัตริย์
 ขนนางนงนงทงคังคักษัตริย์
 มาพรอมนทพรางคมาคี่ปราดทชย
 ครัดประเวททคากอชมาดัย

นงคัมพระอภิบาลคี่ดังจรรณ
 กษัตริย์ดังอวยชยเจ้าโศคังจวริย
 คางคักนบรบกับจวนรรจ ๗

๖ ชอบกุนดังทงคังคักษัตริย์
 ไนมรรคานันตคังคักษัตริย์
 รือนร่าคากุคังคักษัตริย์
 ทงนายไพรพรอมนพรงทริยงมา ๗

มาเสิร์จดังรพพรอมนกคังคักษัตริย์

เศรษฐีปฐพีประปรีดา	กลางตลาดมดถิ่นเจ้ารำภู
เหมือนจะตั้งตรงมากรุงการเวก	ช่วยอภิเษกตั้งสมบัตพิสดาน
แม่ด้ามเม็ชเคื่องขจัดรอยปฏิญาณ	ให้มิดำรทราบตงยจะชวชกน
เจ้าพาราการเวกกรับตั้งย	โถมถืดครัดชวณกนถรวอดนค
ฉ้ายห้ามแหงแฉ่นตุ่วงกนวงกำหนด	ถวมนรชนเซ่งนตาตราชฉาร
เวลาเซียงเมียงหมอบคชยนอบน้อม	

เขียนถวายรายองค์พระวงศ์ความ	เชยเคื่องพรหมทงพระเศียรชองสาวหวาน
รอยจารตกรตกระหวดคตพระเส	นาคอย่างนทเอยงอวนเคยใช้
นางตำหรับขบรื่องท่านชงใน	ชาเดื่องแฉกทศาศธรมาศัย
รื่องตำนำท่านชงพระก้องหงน	ศทาทนรบในมโหร
ชอประดานทวนเสียงตำหยงศ	เสนาเรอานวนนวิกรศเพลงคตค
นางตำหรับจับระบำกักรมท	ตงกนกรโหรตวงตงยวตวงน
ได้จรวกรตกรรายถววยกท	หิชนประณคณาเซนต์คด้วยกรตงน
โวจังทหวประเทากาวตักค	ชวอนชอนเชวชองคตวงเจยง
คชชัยชคทแบบขางแนบเนยง	ประคองภทวเดยงตตจจคเจยงน
ตำกษศรียชคตยวงคปประจงเสยง	เหมือนนางเขียนควกคชอมตระม่อมตะไม
พิงขบร่าคำรื่องท่านชงใน	นางร่าเพยทคประคองให้มเชงได้
บ้างกรวยกรตคคเพลงกรระขบมี	เพ็ดมพระทชทุกชองคพระวงคฉาน
กนชมหน้าตำรวดถรวดตำรำภู	รับชชฉีเสียงเชกคเวกทพพาน
	คชานการพิอนร่าระบำบรพพิ ฯ

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยเห็นใกล้พอจับ ถาบันภพภูวไนยเจ้าไอศวรรย์

มาอยู่วังตงทพลาตบถ	ศรีสุวรรณยศเรศเกษรา
นางโฉมขององค์อรุณศรี	ไปอยู่ที่บตุเรศหน้าเชษฐา
ดินดมทรมหิตประทับอยู่พลบพลา	คอยฉวยหาทองใจจรได้พดอย
หนอกษัตริย์หัดไซไปอยู่ที่	ดมาดอาศัยให้ไว้คอย
พอพบเห็นองค์พระมิ่งน้อย	ด้วยรักด้วยสว่สุวรรณจันทร์ดดา
พระบิศุราชมาตุงศกบองให้	แก่งท่าไม้รักความความประธา
หนอกษัตริย์จตุคตต่าง	ให้มองยาหลากหลากผากเด็กเด็ก
นางเกิดจากศกคาศตผาก	ให้ถกนงหมอนหงษ์ถาวถาวเด็กเด็ก
หนอกษัตริย์จตุคตแจ่มแจ่มเป็นแจ่ม	คงเด็กเด็กจนดับดาวอุกถาวนาง
แต่เปรียบเทียบแต่พระประเสริฐ	จะสมมิตรไม่ถนดียงชิตขวาง
พดกับพทของชองระคาง	กรรมชองน่านนชองขวางพรัง
คองของชองชองน่านนชองระคาง	จะรอนรอนชองชองน่านนชองระคาง
จนราตรีได้ไปทในวัง	อยู่เอนชองชองน่านนชองระคาง

๑ ฝ่ายนางเยาว์เดาว่าคนรักได้สมใจ จึงจำราคาประเทศหน้าเชษฐา

กิตขาดยในพระชนธา	ทงมคามาตรระวิกรม
ครนจะชยบร้อมภักเชก	ไม่เป็นเอกชายหญิงชาวตั้งหด
ยังศรคตราชาวระนียงวิกรม	ตายตั้งรดเมครนางองพรางพราย
เพราะเพลงยาวกรวดงกาเก็บมาไว้	ชานทไวแก่นเคตคไม่เหลือหาย
เป็นมนุษย์ตั้งจะรับความชบชาย	ไปตั้งคายเซย์ให้พนคนนินทา
จึงตรตั้งตั้งทงหลายฝ่ายธาตั้งดง	ให้ทงบวงบัตควมใครถามหา
บชกจาเราเข้าบาพิญภกานา	ไม่พุดจากถว้จะเด็วตั้งตั้งเกิดวัน

แด้วเรียนคำข้าดาตมาโทษ ตามประโยชน์นออยากจะใคร ไปส่งวรค์
 กับเพลงยาวคราวตั้งกาเก็บมานั้น ได้มนบรรจกรณดีกิตต์บศทวาร
 ดังกไม่ใส่ข้าพหค้ำพอบ ท้อยหัดทอบดงปราสาทราชฐาน
 กับพวกหญิงตั้งที่ทรงของนงคราญ ออกไปชานชายทะเลแดงเกศรา
 ให้ไซ้ใบไปทางทิศพายัพ ยอกดักด้นด้นคังดงเป็ดยกหนักหนา
 หมายจะเข้าอ่าวดินรุมคักดงดา ด้ายคงคายมาแนวสาธด
 คัญนิมยงทรงเพียรเร้นศำรบ โดรมบโถกเชษฐแจ้งเหตุผด
 คุแผนคิมตั้งเกศเรศค้ำบด กับพวกพดพมร้อยแฉ่นดอຍไป ฯ

๑ จะกตบถดาวเจ้าพาราการเวก จอมชกนลภฤกษ์แรมอินแจ่มใส
 แคนุตรีศรัตวอดคักบหัดไซโย ไปไหนไม่เห็นหายหลายเวลา
 มเหสีอุญชดต้นธอภยัย พระทอนออยเนเห็นรักเซาหนักหนา
 ไปดังสู้อยุทมนองตั้งอวดดา ฝูเซามา เนวภาดงเพ็ดิน
 ชนบุตรมโตออกวางนอภทอง เห็นทวเอยนจะอวยระคายเรน
 แศทพกตบกับพทตะเทิน เรยนเซารูมาเพ้เห็นเครงครัน
 แด้วตั้งเหลาดำวไซให้ไปหา มาทอว่าห้ามกักกับกันชัยชน
 บศทวารบานบงเฮยทงฉน เซาตถคณคู้ชวางนอได้คาด
 พระบศตรงศทงพระธรงดอการวญโคโร เห็นนาใจเจ้าดำวจะร้างฉน
 หน้อยจะกคคิมคิมเอนให้เดอนงาน ไปอ่าชานเกล็ดโกดเดยให้ดี
 นางค้ำนบับรศพจนารถ มาปราสาทพระธิตามารศรั
 ผดกทวารบานคิตเห็นผคคิต โทหาพเดยงทงหลายก็หายไป
 เห็นผคคอยางนางกษศรียจงศรตั้งตั้ง ให้ชาวคคณเบศทวารธูกคาคไซ

ตั้งก่อกองเสด็จอนคตของเข่าห้อง ไน	ไม่เห็นใคร ในปราสาทประหลาดนัก
ดูบนทมิฬหนึ่งดั่งหีบดุษธานี	ได้ทราบตำราแต่ฉวิศกเพียงชกหัก
จะเขรกลูกปลุกฝังภาดังรัก	มาดับพศศรหันหายไ้ให้ตายวัน
ฉิบากกรรมจำเป็นไม่วาง	ให้ช่างวางวัญญาเพียงชาติบุญ
ระทวยของทองบนทศปฐมน	ดงอินช้อย่อนชบสลับไป ฯ

๑ ฝ่ายแผ่นดินสว่างนางสว่างเงาแก่ เห็นนั่งแน่นจึงว่ากรรมจะทำไฉน
 ไปทูลท้าวเจ้านครศรีอยุธยา เด็ดใจไปดั่งปราสาทราชบุตรี
 เข่าเคียงนางข้างแทนเห็นแผ่นกระต่าย ภูง่าอ่องชันคูดงศ์วี
 ทราบพระทัยในชารมณเฒ่ามประคิ นรทศคองห้ประภาวไต
 ทงเคียวของดั่งเมือมาเมือมณ ความอวยแฉงดั่งจกคิดไฉน
 ดั่งตำราท้าวหวาดหือคทอศกพิทย์ ดั่งไปเป็นค้ไม่ร้องค้ ฯ

๒ ทอดนทีหญิงจวงเทวธอรองเวียงหือระ หนึ่งทศกกรมฉิ่งก่าดั่งทอง
 บ้างไปทูลพระ ไอรดเคียง ทราบคองศพระอภัยให้วอญญา
 ขวนพระนองดั่งพระมหัด งามบุตรี หวชมหมด ไอรด่า
 ตามกษัตริย์ที่ดี่เรยรับโคตคตา ชนมหาปรางค์ทองเข่าหืองกถาง
 พยดั่งของศกทรงพนดุกชนนัง เห็นพรชมพวงเกอวดของขงหมของหมาง
 ท้าวถวรายดาขมอชหนึ่งดืออนาง ให้อ่านกลางดี่ริยวงค้พงค้ประยูร ฯ

๓ ข้าพเจ้าเด่วาคณษัณมดงมร ชดักวิกราบมันบศินทวิธ
 ซึ่งพระองค์ทรงพระชนกุต จระเพณพชกเชกเป็นเชกของค้
 ชายฝั่งดงกาเทมชอนชาชอ ไปซึ่งผิวเขามาตามคองามประดงค้
 ค้งค้ำถาฆ่าพระบาทญาตวิงค้ ไปเทียงทรงค้ดวิศรตามศวิทธา

เป็นอนาถชาติคนไม่เคย
 ด้วยเพลงยาวคราวครั้งเมืองสงขลา
 ขอพระองค์จงส่งละอนุญาติ
 แม่พระหมักแ้วไป
 ยอยากวรศักดิ์ตามด้วยความยาก
 ขอพระคุณผู้ดำมาจัด

จะบวรสักขัตตธรรมให้บรรดา
 เหมือนศักดิ์ตราครั่งประจำให้เข้าใจ
 ยอยากวรกวาดเคลือบแถมทองแหงน
 จ.จะได้นมาเยี่ยมชาม
 จงบวรสักขัตตธรรมให้ลูกคือเป็นญาติ
 จงแปรปรัดไปตรัสด้วยอำนาจพร

๑ พอลบคำสาให้ชานदारฝรั่ง

ต่างทรงฟังศุภกถกษณ์ในอักษร

วาจารย์ที่พญาผู้ดำตรา
 เมื่อแรกเริ่มเดิมทีระพันชั่ง
 บุญหาไม่ให้เป็นกรรมมรด
 เดือดหน่มศุภธรรม
 ชั่งนึ่งตามชามผู้มาตั้งตรา
 เดือดนเรศวรที่ฝังแล้ว

เจ้าบุญใหม่เจลาเจ้าวคนษ์
 หมอจะศรัทธาความรักเป็นพักผด
 เป็นตบคนชาติกันแต่จวนมา
 ยอยากเยี่ยมที่กรวดไม่เงารักนา
 พระบิดารุโหษเป็นศุภของ
 จงคิดถักแกวเจ้าวคนษ์อย่าหมิ่นหมอง

จรวบเจ้าเขาไปโดยงเคียงประเทษ
 จึงออกมาหาให้พบประณตพิศ
 จงกดบหล่งยงนครชยาวอนวง
 กงได้ลู่ช่อหน่อชศุภวิธี
 น้เป็นหญิงวงมาเหมือนกาด
 หริวกรเขาเจ้าไม่กดบจรวบเคียง
 จงอนทาดาดเป็นพรของ

นางต้องเมยห้ามบอกตามจริง
 พยอรักร่วมหียงแม่ช้องหญิง
 ชุดง่าหึงมอช้อยในบรู
 ครอบงมบพิการเวกภีเชกษี
 จะไม่ใคร่ได้เป็นศุภของ
 ยอยากมเทียบทะเลเจ้าเป็นเจ้าของ
 จะเคียงตองใจดังครั่งทองกา ๆ

๑ พอลบเรื่องเงือกจากพระมกุเรศ

จึงว่าให้คนก็หญิงมาหึงง่า

หมองต๋อนต๋อน ไซ้บ่ญญา
 แต่อุกรเราเนาใจต๋อง ไกรรช
 มาปอดเปิดองเคืองชดถึงคตวอน
 ตักตอมเกิดของเดียงลูกจะปลุกฝัง
 ให้เดียงงานการค่างถึงชยงน

ประคิษู่แกงแกดถึงว่าดัดดำคร
 ไม่วิ่งกอดกักตมถด้อม
 จะวังชนเขามาไวทาไมม่
 ว่าไม่ฟังแควมหนายังชาหนี
 กเดียงทเดียงใจจนใหญ่มา ๙

๑ พระอภัยให้ระทททำสัตว์คร่ำ ดั่งสัตว์เจ้าวคนชนชยงนห้อยหา

ทั้งพระนึ่งต๋องนางต่าง ใศกา
 จึงทุดทาเวาพารากรเวก
 ชิงบศรหันไปกับไพร่พด
 จะตามหาจากดากอชนนำใหม่
 ถึงเวงร่ากว่าจะไศพรชนใจหนี
 ใจรัระระชอลาพาพระนึ่ง
 แม้ไอมศรชยไหนจะไปตาม
 ขอพระองศกรพระชญา
 จะต๋องคัพภคณศรชยดั่งดัด

เวทนางนงเยาว์เจ้าวคนช
 จะอภเชกศวีดั่งดคยงชด้อม
 เพราะชยงนชยงนไปตชิ่งโทษทนต์
 ปดอมชวีระโตมทราวมวยมาไชศวีรชย
 ไม่เชยชดณทใหม่ชเอยยังเยาว์ความ
 รัชยกองททไม่เทยวโตคาม
 ให้ไศชวอนชวาทกมายงชาน
 ชยาทวีคเวลาดไกรจามรศวี
 ไม่วาคเคืองระค่างทค่างงาน ๙

๑ อชศรชยชวีไซ้ทชได้ดัดบ

น้อมคำพันรบศมทศควยชอนหจวน

ซึ่งทรงธรรมกรณานบญชากกร
 จะทำคามพระประดั่งศวีจ้านงฉนชง
 แม้คามไม่ไศคองศวีคาม

กระหม่อมฉนฉนมิไศศคพระชชชมา
 ศวีชหวังฉงทวงศรพระชชชช
 จะฉวาทชเชกชองให้ศรชองกน ๙

๑ ดัดดำครถอมฉนฉนฉนฉนฉน

ทุดทวงศกคคามจรงทกฉงฉรพ

อนหนักต๋อยคชชดาดฉน

กระหม่อมฉนไม่ทราบทชชชชชช

เพราะเหตุนี้ศรีสุดะจึงขจัดของ	เป็นกรรมของลูกจึงชำระดำระคาย
แม้นงเขาดำเจง ให้แพรงพราย	มันหยาบคายกลัวว่าจะฆ่าตี
นพวามวยไม่แดง ให้แจรงเรือง	มาซัดเคียงสัดขวางนางหิน
ด้วยดำรานาแก่นแค้นหว	เหตุทั้งนภเพรเวธุกของลูกมณฑ
พดอยพระน้องของชุตติงพดพิพราภ	จะดำปากทางพระเดระเหระหม
รอกรามบังคมดาฝ่ายคต	ไปตามจนจะได้พบประดบกัน

แต่จะฆ่าดาตีเข้าศิระ
มาให้พระน้องหญิงเห็นจริงมัน
ยังดูนแก่นแค้นเฉียบตายทางอาชกรน
ละธอนอนชอนชบดตบไป ๑

๑ พระบิดารวมบุตรเทพพิภพศกตกรย
เห็นอนนบคนงแนชากักร
คชยหินกายฝ่ายพระธวีโยทย
จึงเมธยโถดกรอว่าสุดดำกร
ชยาโกรธาฝรังทพหงตย
นพพรอกตักกรวมกตม
นึ่งสาวเจ้าเงาใคดตยโศกรม
นพปนาชอนกรวชดาถน
ชยาเพื่อกคคตตามคชยกามราช
โคเรธองวามนหมายจงผายผน
ชนฝรังตงกาชยาม่าพัน
เดบตีคยธรรมทศพิธมต โบราณ ๑

๑ ดุดดำกรวีรอนอกกตกนท	ด้วยนึ่งกรววงเชคนเวศนตถาน
คิงทุดความตามใจชาดยธาญ	ดุกตงดำรแค้นดุดตยูนชนตง
แม่พบปะระโต ให้ความตตย	ศรีสุดะจระต้างททมางหมอง
ประการหนึ่งถงมอญเป็นศุกรชง	เบงพนชงชยุดยอกมจวนคชย
ได้พบเห็นเห็นเจ้าเศษเผ้าหม	ดุกตตแค้นชาดยจคใจหาย
ชนให้อยู่แล้วดูระจะทถาย	พดางพูนพายชดนารำพาท
ไชน้องเฉยเคยเห็นทุกเป็นเจ้า	จะเวเดยวเปอว่าญญามารศรี

จะตั้งคชดยดศยปฏญาณ	เหตขร่าคณกคณนอมขิงตรอมตม
ศอรณณณเยยวเดยวธวาท	ใจจะขาดเดยด้วยรักทหมกหม
ถ้าเรบโรคใค่กธะณณนอรณณ	จนเป็นดมจับนังไม่ติงกาย ๆ

๑) ตามกษตริยชศัจรรยให้หวนหววด เห็นหนอนาถนังไปค้ใจหาย

ชวยแก่ไรพอกชยทรวงค่างกาย	แกตงชวยบ่นว่าเคยมาพบ
ยทงทงปราสาทประหลาดนค	หมายจวรกเดาจคณจจนดบ

ทงหัดไซในอร่าให้ปรารก	กนแต่งชบใค่กตงพยา
ทงชาดยในดุกถ่าจเวมถก	คณนงนคจะไตรคคณขรู่า

จะเห็นท่างวางรกเปมคธา	ยงใค่กตงคชตงคชบม
ทงพงคเฝ้าเศร่าหมของคณขงข่า	คางถนคอกากนแต่งด้ชงขณ

ทนอชตริยทงไซมคคณ	ธะอถคชยชศคชยคยว
เพวระรกหญิงจรงคคณทงน	วี่ใค่กคชยใค่กตงพว

ฝ่ายชศทระอภยทุดททว	พรงนชวณจะ ไซ ในเกศธา
ชอพระชงคจงธ่าราญผ่านถมบค	ไมเคตงชคคคคคงเป็นวงศ่า

ตามกษตริยทริงใจชาดยดา	แต่วตงนาคทประทบทยคชบยง ๆ
๑) กษตริยศรีไซทยตามไปตั้ง	พรอมพระวงศคชวยชยคจใจหวง

จนคคคคคคคคคคคคคคคคคค	ยงรชยชยแคพระหัดไซ
คชยตงตงนชยนชยชยชยชยชย	คางตงเดยเศร่าหมของไมคชงได้

นางให้ตคคชคคคคคคคคคคค	พระหัดไซให้เหวนทคคคคคคค
๑) ดมดวทรณนาคศรชวศค	เห็นทนอชตริยธนธมทฐคคคคค

คชจะไมคชวเปลาทงน	มาคชวยกนทเคยจกรวมทอชางไร
------------------	--------------------------

เห็นท่าทางนางจะดวงแก่ดังทองเหมียว

ไมรู้เกววกไม้ดชดชกหรือโธม

ข้างใจงงส่งสารว่ากาญไฉ

จำจะไปด้นตึกขามเป็นนาคารย

จึงตงถ้ากำบนดินอมุท

เห็นอยู่ดตท้ายภคกราน่าส่งสาร

เข้าห้องแนบแอบโอรสแดงพจมาน พอรำคาญชคชวางเป็นอย่างไร
หรือทุกข์โศกโรคร้อนมานอนนิ่ง บอกจริงจริงเกิดนมแม่จะแก้ไข

ความรักเจ้าทำชีวิตเป็นจืดใจ

เห็นหม่อมใหม่แม่ใหม่ดบยา

ไม่อยู่ห้อยนงเงาหรือราวดาน

คงแจกรเกิดจะ ให้หม่อมใจหมาย

ดินดมุทรทรดคานองดวกอบชวย

แต่กมกายแคว่ถนบกเจ็บใจ

จะมีทมุดความแต่ความชือ

กอดหม่อมใครชคทอหมย

แต่ยมเยอนเชอนของคระดระใด

ชยากใครใดแยบยดของรณ

จึงทุดทอของรักทใหม่กหวน

จาดานองแฉวกเห็นจะเป็นม

ชชนวนเขาเขาไรไมไซต

เห็นหญิงราสีนาคชกภาพ

แตกตางจนพจนจะไปปราดยบาง

กมมหมามงวมของบคทองทับ

แตรดงเรอชชแต่ดองไม่ห้องดับ

ตงยมดพันมาจะชชเช็ดคชเอง

ดาชนทากำจายไปภายหน้า

ก็จะว่าตกรักหักชมเทง

จึงทนนชชชอนคชชวคดวเกรง

เห็นดตเพลงทระปดอบให้ชชบท

๑ นางพิงค้ำรำพันกอดพระอรอด ท้าเมื่อนบวันโศษรูโดยเสด็จพระศรี

จะแนะให้ไม่ถนคเป็นดต

แถดงพาทชกทำเนียบมาเปรียบปราย

อนวดยใจจริงทญิงมนุษย์

รักบุรชดตกรักดมคทหมาย

ซึ่งมารยวพาทเพวรงมวาย

เขาไมคายจริงคชกชชกให้รู้

ด้วยบรรพชาวดำรงแต่แดงแต่แรก

เปรียบเหมือนแรกคิดเคียดด้วยเกลียดชาม

คอเมือไรโตเป็นเหมือนเซนชู

จึงกอบรุกรายถวายเป็นศู

อรุณาเจ้าเอระบวณดำงอนมาก

ทั้งปากการมจะชมผัว

ถาทหงพวงแฉวเวดตชยากตง

เขารองศอแล้วไม่ตายงบายใจ

ถาเนนชองของพอมวชองศอวยรก

เมเนจกไปชวยรบทปรบใหม่

แล้วแต่รวดจจนเวดจาจะศดาโค

นางถบไปปลัดบพลาพระดำม

เทนภษศรียทศไชยงไม่ถบ

นงพลกบพนชองทงตองศร

รทถกเซยเดยมางพาท

ชนพนจะดาพชตถาโค

พระถกนชอยคชอยชยารไรศ

จึงตยโศกศร่าหมชงไห้ชองไธ

ร่าถกถงจงทุดถายดาไป

หาเมไธเดนมกบชองทงตองรา

แต่เศยวณพมางไปถดางตมท

มีเทหยคยจะจกามเกยวถามหา

พดางตบหงตงตงชองถกถนาคา

พลอเวดถาย่าถามชามประโคม

๑ ไศฤกษศรผู้รตนไห้ณชอง เดีงแรชองชงรเศรพดไห้โพ

คิงไห้รบทพดถกเดยงศรทโคม

พระรอนโณมทศาดูมาถ

ชอกถ่าทงหงตบมฝ้ายตมตมท

ชอกเรชศรทรบตองถกถนชองหน

ทงตองทพรบไห้เศยงโยช

ปฐุพเพยงจะจกจะท่าถาย

พชชอกจากปากนาถณจกถาบน

ไห้แยกกันไปทกทศเหมือนคตคหมาย

พระอนุธาตาแดงแดงชบาย

ไปผั่งฝ้ายรมจกรนศร่า

พระอภยไห้แดงตามแผนนอก

ค่างคตชอกถกกรายไปฝ้ายชวา

พระทงตองถกตงตงว้างถดางคกถา เหมือนคตคชางวไรศต่านโยชนัยว

แต่เขมเห็นหรือบตงรอบเขต ดังเกร็หรือไซไซจาวราว
 พบอุกคามากุมของตามเรืองราว ไมได้จาวเจยมาในดำคร ฯ

๑ ฝ่ายพระหน่อรัตนราชบุตร ดินอุทรตงแค้พระแม่เดือน
 คชยัคคเห็นเด่นดังคโมทกชวอน ร้องตะคองเมือชเฒาเราเมระกา
 พระอมของกษัตริย์ชน ได้ตกไว้ ชชวนให้สรดังด้ดษมนจดา
 ทนมนชยมอัยคชยรบทบรามะนา คชยราชานชยเจียงดำเนียงนอด

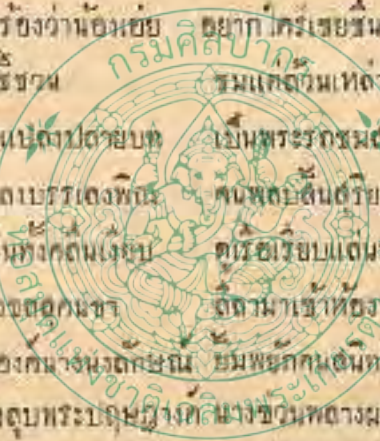
แถ้วถมของคหิดงร้องจาวอนชย อยาก เกร็เรยชมนชารมณเมือถมทอม
 ไตงคกดังคจวชชวน ชมแกถนเหื่องปตาโนจาวิน

แถ้ววรดกนคชยเนตจวปด้ายบ เป็นพระกรชมนชวณหวนถวิต
 พดางคทบชบเพลเบรเวตงพเน ญนพลบต้นดวียงถบคจดา
 คางถิวางกตางคทงคณเงย ดวริชเวรบแถ้วรยทงราชชวา
 พระแถ้วชงคตวรงชยคณชา ถัดมาเขาเหื่องพระนชองนาง
 ชนหงเศชงเคยงชงคณางนถกษณ ยมพชกนอินทไมกคชววง
 รมจวญนชองตองตบพระบญญ ฆางชวพดางนตคพดกชวทอถค

แถ้วจวาเบือเมือตญญววาเบ้นแถ้ว ถัดแถ้วแถ้วชมนชองทงตองคั
 เขามชมถนถนจว เกร็รบไมคต นเขาทนไปเศยงถวเบ้นแถ้วถกน
 ชงกถมมาหาถักจจ ประเศยงนคโคญนจะทนทน

มาทาเตยมเตยมเตมเหมือชเรณน ษคกณชเชคคชยเทมรนา ฯ

๑ พระยมนเขาเรวระหิกรรณกจาคช เมือหรือจวาพวทนหนกททา
 กงพระหนองตองคัทหมวจาท เจ้าตญญวจาจะชอมให้พวชมใจ
 จวงใหม่เขาจาวจาคชอนาพ พยามมีเมเนทชยชกไซ

จะคอยนึ่งของราชูว่าไร
มีเคียงคอยตามความรบตั้ง
จะเคียงชรักชราฆ่าระของ

๑ นางนงนงทงพระทศมปาก
หรือใครด่อนวอนว่าดารพัน
ซึ่งโปรดให้ไซจะตั้งให้สังวาศ

กิจซึ่งตามความรบตั้งมาตั้ง
ถาจนคชชดเซอเห็นรบตั้ง
ชยาเดยมดอดคดเคยไรเมียรอง

๑ ดินสมุทรวุคคดองว่านชิงหก
จะเขยชมดมดองกนของชยา
จะใครให้ประกยชวักถัด
มรบตั้งทงชนทกรณ

ให้ชุกกชยอดคหญิงรงนระของ
พลางอึงแสบแนมดมิททำชิตเรอ
จงโชนอ้อนคตตามความรบตั้ง
เชยพระพนชมเหงไมเกรงไค
หมายว่าททงเหมือนหึงพิ
จะสูตายววยชนมให้กนดช
ดินสมุทรวุคคดองแฉวณกถงดูบ
ไว้คชยตายภายหงจงรงวช

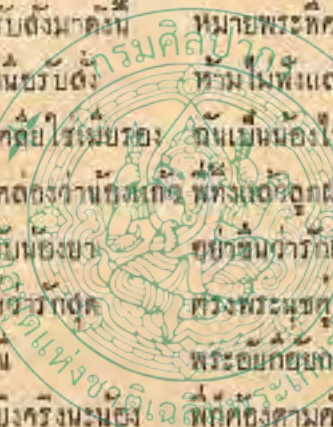
เมื่อพิไคแต่งงานประทานนึ่ง
เหมือนชงชงจงไม่ชมประดมดอง
จงจำคองตามรบตั้งไมพังกน ๆ

คชนมากกจาแต่กชนรพชนณ
ยศจรวัยจำจะดวงตุทวงท
ให้รบราชกการผ่านทรวงศรั

หมายพระทังจะไม่ทำไมนึ่ง
หามไม่พงแฉวทกจะทุดนตอง
จนเม็นนึ่งไม่ชอชยงนางยุพา ๆ

ทวงนึ่งอึงอึงพรงชงนาหณา
ชยาชมนวักพรงเหมือนชยงน
ทวงพระนชชเด้นทิมเทดี
พระชนกชยภาดังมาเวช

ลคคองตามคำไมตาเหลือ
แมไม่เชยทุดทามเดคทรวมวช
พลางดูบหงนงดกชณนางผดกได้
มาดูบได้เดยมททำให้ชามช
ไม่ปรานนึ่งแกวแนแดงทริช
ทำเชยมมชทยบมคจะถรคช
แต่ถกชบมคเดคชจะเรชคคช
เคยวนชชคจามผคยงคคคพ

ไม่อ่อนน้อมยอมตามความรังรัง	พดษงมให้เขาไปไฉ่จรรท
แม้จะใคร่ได้ตายง่ายง่ายน	จงยอมย่นพชไล่ให้ว่านเป็นว่านเครือ
ให้ดำเร่จเดี่ยวจรรพชรบดง	แต่หัวหงอกจคงค้อยคายอบายเห็ด
แต่พาดพวงงงแซบอุมแนบเนอ	นางจวาเขมเขมยทกทำพอกแพง
ทงชวณผลดัดกเท่าไรกโมเขบ	จนเดี่ยวเดบหักทหมดกาตรดกนแดง
พระสงฆมด้อยกอกตกระหวัดนางวัดแดง	จนอันแวงอ่อนทบมึงทอับตา
พระกชตเกยเขยปรางตงอวยายขุด	เตียงพอดพอดเพ้นชายเดี่ยวชวยชวา
กนอมแนบแอบชวณชชชชชชช	เหมือนถ่ายฟ้าเดบรอบชชชชชชช
ดงาคณณพดกเขยจระกกรม	โคงเคลงกอนกนคณกาบนเท
กตบท้ายหักมกเณตงโยนปด	ปลิงทะเลตชยเกลดชกทงเงอจ
ช้างในนาคาคินไฉ่นงเขก	องจวาทองกเดี่ยวกตอกทระบชก
นากรรณผาดผยของพทพองค	เขยงดัดด้ายฝนปนาคณ
ดำเกาโยง โคงเคลงเขยงเรยค	ทระงโคงเคลงทชยตามปดายเขม
ถูกคตณอ้าตาคพาดกาคาเคม	คองแวงแวงแวงนกระตคดวยมตม
เมือเคมทพของรวมทอองทบ	แต่วิกกลับโตเดี่ยวเมมเมม
นางมอ้งอ่าวควรวอชชชชชชช	ณมโคชวดคชชชชชชช
อชยาทชวางวางเขยเมมเขยช	ทงชยาคนไปทเคชชชชชช
อินดมทรวดคชชชชชชช	ทรวนทรชชชชชชชชชชช
แมพบประแฉวบระเคยอเกยดำเรจ	กตเมคมชชชชชชชชชช
ถ้าพบประชชชชชชชชชชช	ชชชชชชชชชชชชชชชช
แต่ชชชชชชชชชชชชชชชช	พไมทชชชชชชชชชชชช

๕ เมตตะมุนอุณใจกระโรเดย ทางชั้นเรยรีคเดยคเบยคกระแระ
 นาดักดุดุคหุคหอกวาคอกไม้ ไม่นใจเหมือนหึงเมอเจยกระแระ
 พระเนบเนนเคด้นโคดเฝ้าโคมเค ประเถระประแระโตมเดักดั่งเคดากัน ฯ

๑ อ้นหว่างทางถักถ้าวระยารเวธ

ไปตังเมืองเดยเกศทามชานชยัน

อนของคพระชกยมนศร์อวรวรณ เกณชกทามนไปทุกทศเทียบวัดคตาม ฯ

ตอนที่ ๔๔

นางเสาวคนธ์แปลงเป็นฤๅษี

๑ ฝ่ายนางเสาวคนธ์วันหนึ่ง เป็นยศศหญิงเจาศักไม้นักราม
นางแปลงองค์ทรงดำฮางเหมือนอย่างพราหมณ์

กับคนตามพันร้อยแถมดอยไป

ถึงนาเขียวเขียว โคกไร่ยศศอน เดียงครันกรน โศทเทภูเขาใหญ่
ทุกเข้าเย็นเห็นแต่เมฆวิเวก ใส นางอยู่ในถ้ำกายกายเกศรา

เผยพระแกดแด่เพียง ให้โดยยศศ คุงาทักถองพระเอกบงเงหา
หอนวรดกกรศรยงนงโยธา คุงบตามรรตครระชนทรวง

ต้องเสียงานการอุณาหารวาม คุงคชชรมไปท ในวงหลวง
อีกไพรพาราแผนดินตั้งทรงบวง คุงหิงวงนงเมบ เรียบบะเขียบเขิน

โยชานนมแค่ระแดงบ มีโคกถมพาพบประดับเห็น
อิมากกรรมจำพราดกระดากระเด็น คุงนวงเป็นตาบดุดูดออม

นาง โศกาฮาดรพนเทวษ ได้เดือนเคษ โศกชูปจนรูปดอม
พอกพิเศียงเคียงบดตงกอยพรงพรชม บคยาหอมให้เสวยเรยร โดม

แตงวอนคัมพาทยระนาดของ บางรบรชองรวรชน โหชนโถม
จนเข้าเขตพาราว่าท โอม ทางชนโรมวดีชัยเมือง ใหญ่พราหมณ์

เห็นเกาะเพลิงเวียงแรงแดงฮ้าง ดุกยูกถางเกาะเอ่งนำเกรงชาม
คินตั้งชรดอมโดงพุด โผงพดาม ยาวล็กถ้ามดับเด็นถวนเป็นไฟ

จกตบคนแผนทมิหนงดือ จวเกาะชอชมเพลิงเชิงไค

มีเรื่องราวกล่าวแกล้งให้แจ้งใจ
 ขนพันพันอุทิศเรียงเคียงเคียง
 ถูกเทวดาชำระพิศดังหืดตวยตาย
 มาขับปัดของรชชระจากทหาคมุค
 เหลือเปลวปลั่งตรงปัดของเหมือนกองกณทั

ว่าเกาะใหญ่พระยามาคมีมากมาย
 เป็นคนพุงพาดินต้นทงหลาย
 พระนารายณ์รเรืองเปิดของชาตรี
 ถอนพิษภขงครายให้หายสูญ
 เป็นไฟพุ่งสักเท่าชาติริน ๆ

๑ นางอานศูรี โฉม โฉมเชษฐ
 ว่าโหดมาแต่ตั้งวรรคนพระอนทร
 ศายจะไต่ไปก้าเนตเกิดดงวรรค
 พวกถือโดย ในจังหวัดปสุพ
 ศวยเชอพงหนงด้อยตามกบเสย
 นางอานศูรี เรืองวามิงววย
 ขงแปลงของศทรวงหนง เนยขงดว
 ดมาทานถอสังศรของอินทริย
 เปลยนรชพระอินคินมสังว
 ทงหญิงชายแปลงกายเป็นชพรากหมน
 ใหบออกกล่าววเราชาวคณดพิศ
 แดงนางนกดกรคกรางชาน
 จงทำตามความริฐของศรูเตมา
 บริกรรมชาเสกปลุกเจษยนค
 ไครตามเห็นเป็นดำเวทที่เราช

ทเขาเขตขวางแควกกระแแต่ดินช
 ๒ ตกนเก็บบาปอาบกดี
 ดานันหมมาแต่หน้าพาราณดี
 เขาซากนหมมาทงทงหญิงชาย
 จะให้ไปเกิดดงวรรคเหมือนหมหมาย
 ชะวเนยเนยถารนชาน
 มีนรฐาณเกษมเจตมศร
 เป็นอานทรวงพรตคงดงาม
 นำพวกธาโดยเดคจไม่เช็ดชาม
 คางเปลยนนามบวชทงทุกคควม
 เทอวไปรดังคควตามจรักกชฤฐ
 แม่พระพรศความจะตามทน
 เรยณดำเภาอักษราเป็นอาถรรพ
 เขาเวือนมดอยดงโนคงคา
 ใหพระพิศเคยวเทยวหลงหา

แล้วตั้งให้นายท้ายบายเกศรา
 เห็นปากน้ำทำบ่อนคร่อมภูเขา
 แด่พิถกคึกกวางนดำราญใจ
 ตั้งเกตุคณบพของ
 ด้วงเครื่องชาวเจ้านายผัด
 แต่ไพร่นายฉ้ายทหารราญกำแหง
 ด้วยห้ามปรามตามแผนก ให้เบียดถกน
 ด้วงเตือกถบจับนุงศาตพุงทบ
 เห็นเรือจอดทอดกวางมาเยือน
 นายด่านใหญ่ให้ดำนไปถามว่า
 ฉ้ายชยเฝ้าเหล่าบรมนิตราชญ
 ชนพวกเราชาวบรมนิตภพตั้ง
 เทยวระโยชนไปรดศคว โปปฟู
 ชงมานนภคคตประดังศ

เขาอาววาหุ โฉมแดงคณคนใคร
 จำเพาะเข่าออกเดินเนินไศด
 เขาจอตโกลดเมืองคานชานบุรี
 ทงชายหญิง โปกนหม่งหมัด
 พวกเดินทุกตำแหน่งแดงทงน
 ไซ้เดือแดงดีดาดวงดาต้น
 ดันหมอกนเป็นของคณพดเรือน
 ไม่ตบตีไหนก ให้เหมือน
 ตกเค็ดเกิดขึ้นตามคตงทงหญิงชาย
 เรือนนารบ หรือมาช้อชาย
 จึงย้ายบอกลเหตุชาวบุรี
 รัชชาติคยคตถบเป็นญา
 เมื่อกตบถบคณใด
 จะคตคตทยวไปรมโรมวิสัย

แล้วถามตามตามประดังคจางน ใน น้เมืองใดใครเป็นเจ้าของพารา ฯ

๑ ฝ่ายดำนบชกชอกชยรรถกระจัดแจ้ง

ไปแค้นบเค็ชเขตชานา
 ชนเมืองกลางทางไปทงใหญ่ชย
 นบคณผู้ใครเพททุกเขตแคว้น
 กตถพระชากคยอศเรศ

ชนเขตบชอง โรมวิสัยโกลดหนักหนา
 กตเมืองวาหุ โฉมนันตคณ
 กตบรชยพด โจษนบ โภฏีแฉน
 บรูราแทนเทวดาเป็นอาจารย์
 เป็นคตวงเนตร ในแผ่นดินทุกถิ่นฐาน

ทรงตั้งขจรภรตภูริมาเวดากาด มาโปรดปรานต้องแต่งให้แรงแม่
 ครนพระกตบหอบต์บាយทองชายหญิง พระคณยงได้พานกเป็นศักดิ์ศรี
 หนึ่งมูร ไครเพทวิเศษศักดิ์ เวียนมาด โดกธันทงคินฟ้า
 ไครเจ็บป่วยช่วยระงับให้ดับโรค ถึงเคราะห์โสกตั้งไรก็ไปหา
 ทานคนแฉ่งแหม่มอนเร็นเห็นแก่ตา ให้รู้ว่าเป็นค้ายรายหรือดี
 ทงถูกขพาพาฝืนบนชั้วรโรค มื้อรยจนทรแคงธันภันวัต
 เป็นททงจิงวาศรความรุต กญาขเรณวชาญประการ ไค
 ขงเทยวมาว่าประ โยชนจะโปรดศักดิ์ ให้ถืองเก้านาวรคินหรือไฉน
 หรือจะรบคบ โสกคณโรคคย ซึ่งระโหมแหม่มประ โยชนเทยอ โปรดปราน ฯ

๑ ฝ่ายฤาษีพญายอดออกเฝ้ายาม ซึ่งคิดความรุตวราเหมือนว่าชาม

ไม่ควรหองธรรตฤณี ให้เกินการ เป็นชเรยานว่าธาเทยวหากิน
 ษนเราดอฤาษีหนักดี เป็นภรมลทงขารักษาคัด
 ษนแกวแหวนแฉ่นทวพโยนบเหมือนคน มีแดงธันเดยเบดาไม่เข้าการ
 ษนภกศผดผดตาอันดังดี ระชวยตั้งเป็นธัมมคัพพัตถาน

ไครถอขจรภรตเจ้าคืออภินุญญาณ ถึงนพพานพุนต์อวดคยอศรธา
 แม่จะ ไครได้ตั้งดรรบ โยวาท ทำขจรมาธันพุททเขตเทศนา
 จะให้ศักดิ์ภินุญในโตกา ทศคธารพัตได้ตั้งใจปอง ฯ

๑ ฝ่ายตามว่าถ้าภระนษรยณขง ไครพั่งตั้งซึ่งว่าดีไม่ผิดขง
 แดวคตบมาหน้าค้ายบออกนวยอดขง ทงพวกทงขพุดจาปรักษากิน
 ษนฤาษีค้อย่างไรเราไม่รู จะดขงคู้ให้เห็นจริงทุกตั้งธรรพ

จึงจักแคงแแต่งธรรมาธันธำธันต์อวรณ แล้วชวณกนัทรมมาหน้าประค

ทรงเทียบรูปประหลาดร้ายพิศ
 ทศกัณฐ์ของขงโครบถให้รู้
 คัดญาติท้าวใหญ่ใครรับ
 บรรดาเหล่าราชวานมโหฬารนั้น
 บางแบกกระบุงถูงได้ไปได้คัด
 แล้วถามตรงดงเกศราว่าอาจารย์

มาคงจัดแจงใจทงโลกหมู่
 ไปฟังผัวเกษทวนเทศน์ธรรม
 ตักวาทรพยต์แยงทุกตั้งดั่งรพี
 ต่างดำคัญว่าเป็นของทศกัณฐ์การ
 มาพร้อมอินชายชวาแน่นหน้างาน

นิมนต์ทานเทศน์ธรรมเหมือนผดัญญา ฯ

๑ นายหงส์กษัตริย์คนญายอ

บิดเวทธรรมคำดีกษา

กิดประโยชน์ไปรดกัมพวงจินดา
 ขวากัดจับเวรณกระเดียนพระศอก
 หวดญาติเพียงเคียงประเทศ
 แเนพหนองดองกรไทยทศเศียร
 ถังหน้าบิสมพรอมกนทาดองก
 พวดธาเฝ้าเหล่าญาติพระพลตย
 พระอศนัมพตบึงพศตรา

จงครองผัวมุกศาตวิประภคต
 พิศนทกบ้องหน้าอย่างตาบด
 ขึ้นเทินทางหลวงพระถดลไปคบม้ง
 ค้างถ้อยในเกายมเทินตามหลัง
 นางธรรณมเห็นฮารวีมาด้นฮาดันโอฬาร
 ฮอยฮ้างเคียงเวียงรายทงชายชวา
 ดำรงนทารักษาพรตคาบตัน ฯ

๑ นายพวงพังทงต้นทมิฬหมด

ไม่ประณตบถถ้อยพระญาติ

ต่างดูระดมชงเขม้นไม่เห็นมี
 คัดญาติท้าวเฝ้ามาว่าจะให้
 ต่างเข้าไปไกลธรรมาด้นค้ายดา
 คัษยญาติเพียงเคียงธรรมาด้น
 จึงบอกความตามภาษาจามุโค
 แดงขอเคพระชคนมูมพรต

บ้างทาทไคถามคามดงกา
 ถ้อยทโหมไม่เห็นเขม้นหา
 จะดูหน้าว่าญาติมั่งโต
 ค้างควดว่าห้ามปรามไม่โทษ
 จะใครใดคัดนั่งกนดง
 บอกลำหนัดคัดทำฮานดั่งดี

ซุนต่านโตไฟร์พลทิมบับซิม	องพริกพร็อนนายไฟร์โตฤกษ์
ฝ่ายโถมยงนงตักษณพระอภัย	เห็นเดียดถอยนาริมธารด ๑

๑ ฝ่ายนายไฟร์โหดเฝ้าเห็นชาวต่าน

	โถยรณรณรณรับกันด้นด้น
ถวยศักดิ์คราดำหรับตังทงทุกคน	จึงขยับนบยกมารวยราว
ต่างแกลงกอดอกหอกดาบกำซาบศร	เขารำญวณรับมือทงฤกษ์
ฝ่ายทหารต่านด้นทงกัณฑ์	ประศกแกงทั้นกระชนชิต
บางทงซัดศักดิ์คราพวงดาวเวก	ด้นมทงเฮดหลบเตียงพลาศเพดยงมด
กลับโตเหอตาชาวต่านเฝ้าญูร์ตัก	คือไมคดแตกพอดทระจิดกระเจาย
พอกซพร้าหมณคามชาไชชาหญา	เราเฝ้าถนโตถนฮารมณหมาย
โถด้นนพินทมพองคินค้าย	แต่คความคางทระพประจัญรบ
รวมแกงทั้นมันไมโหดงไชหญง	เขาคัรบปปากประตุดดบ
จับนายโตไฟร์หมอบลงนบนบ	ไมตรีรบรบผลชยเตศว
พอกฤกษ์พร้าหมณทุกคามช	โถยรับด้นนรตจะตักทิว

แม่ไมตักไมชาตชยอกยักถย	แต่งห้ามตงนายต่านชนค้ำดถาง ๑
------------------------	------------------------------

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยนบพลदैย

พอกเหอชคายนายมุดทิมชุนนาง	บ่างหลบบ่างเขาหาเป็นชาโท
พอกอนเซ็นเห็นแต่คนแก่เฒ่า	ถึอไม่เท่าจคชองเค็มวียงให้
พอกซพร้าหมณเถามว่าทำนมาโย	คางกราบโถ้วว่าจะมาทเว้าหมาย
จะห้ามปรามคามอย่างแต่ปางก่อน	ราชฎระได้ฟังเหมือนคิงหมาย
แม่ไมปรตไทยปากณิตมากมาย	ถึยชมตายแต่จะห้ามคุดตามบุญ ๑

๑ นายองค์พระยาศรีสุทนต์
เห็นคนแก่เข้ามากการุญ
เชิญผู้เฒ่าแก่คนชราในศาล
แล้วตรัสห้ามปรามว่าอย่ากำหนัด

ฉลาดดัดหนองเห็นขงไม่เดียดอน
จะเอาบุญบทรไปค้อนรับ
นึ่งตำราญเวียงกัมแบบอนคืบ
จะพูดกับค้ตงานประการไต ร

๒ นายผู้เฒ่าเหล่าทัพได้อินตริธ
แต่รูปร่างอย่างหญิงนกกิ่งใจ
ต่างพูดว่าข้าพเจ้าคนเฒ่าแก่
เห็นทหารทานมาโตชาติ
จึงพูดห้ามปรามตามชนบ
แม่ครองแคว้นแทนตารเป็นเจ้านาย
ถ้าจะเอาชาวของอินทของหงอ
จะชาติของน้ให้บริวตบ
ซึ่งปรารธนาหมาห้ามปรามกัม
แม่จะเอาชาวของก้ตองการ

โธ่นนต้งเกอจาด้กรรมโหม
พวกขุใหญ่ยังรักพระยาศน์
ยังก้แต่จระตายกถายบ้นมี
ชาวบ่ใหญ่ขอก้ทอชยบาย
ธรรมเนยมรบเนยงโตหิมชน ใจหมาข
คชขงที่คยอักจะมาเป็นธาไต
ก้าขมวักห่มอนคืบคยอชมาตย
น้ให้บ่เป็นบระโบทรนจง ไปตคปราม
เพียรปรารธนหมดวเหต้อตูกทถาน
ค้ห่มอนคยวจะไปบ่อกชาวพวรา ร

๓ พระยาศน์ใจปราดยั้งของ
เมื่อคืนก้ขรรมาต่นไปราชนา
ไม่นับค้อญายแถวมทหน้า
ให้ขรรยอน้อยหรือทำแถ่ดำพง
ให้เห็นมอญายกัมค้อ
อันถนฐานบ้านเมืองแถระคยอชยค้
ทานมาห้ามปรามกัมคตนัก

อันเงินทองค้อชขาดไม่ปรารธนา
จึงรณมาเทค้ขรรมโหมนพง
ขยโตชวาคคนไซท้อไอหัง
ตูกค้ชยทงบวงค้กนจ้งแทนทก
พวกคมีพมวคคหมายกตบคยทหมค
เรวต้งพรคมีค้บ้องเอวชองคย
จงประคคขจรงค้งแถลองไซ

ไต่เบ็กทางฮย้งว่าจรตนาช	พลางภิปรายปราชัยเป็นไมตรี
คักหมกหนานาพานุตรี ไปหยุดยง	แล้วครัดตั้งพนของท้าวต้องศรี
เมือคคตงจิงดาจรดี	ตงไปตีเกศราพคจากัน ๖

๑ นายคานวาชานมมคยขบคนกำลัง ให้ดำราญรบครของศรีของของณ

จะฉ่างถ้าวเหอถาหมพสันทงน	มาฟังธรรมเทศนาตามบาด
แล้วจัดแจงแคงกำลังเพดานคาค	ไปแต่ธาคอ่าณะพระฤาษี
จุดโคมเจียนเทียนประทศปให้ดับค	ถ้าไปก่ของบสนม่มอนดบาย
ครนรุ่งเช้าบาวรของท้าวชงเจียง	มาพร้อมเพรียงชางนาคางพวงนอฉาย
ชมฤาษีคจรงทงทงูรราช	คองคนคายรูปเป็นเห็นเกศ
คางถิธธรรมจาคักทงคนบวช	ยุดธงหรือคคักราชค้ำธนา
บุตรีหญิงชวยนวยคานพานศรัทธา	ถิยคักทงอบุกกับพระชคณ ๖

๒ ฝ่ายทหารคานคคกเมือรกรบ ทหอกทงนเหอชชายพลคพรายหนี

เทยวชคเถาเจาเมือรเชกโศคร	ชวไรศคานไดนวยใหญ่คาย
คางบชกชางราวเรอชไปเมือรหค	

คานทงปรงเกณชคตรวจคทุกหมวกคหนาย

จระยกไปหตายทพจับโจรร้าย	พอพคณายคานถิยคทงคคมา
มิตถำเห็นยกเรือกเฮอธำเนาชาน	ชอเบ็กคานวว่าฤาษีคคหนกคทา
เนชคความกตบทพยงหยุดจรงว	รับตั้งมาเรธคทงคคไป

คิงทาววาคหุโอมชนกรมทา	ทหาธนาคานค้ำคคหนึ่งแถถงไซ
พวงชุนนางคางชคประศคชใจ	พาชวไปคเรียมเมือเจาบุร ๖

๓ ฝ่ายของค้ำทาวเจาวาคหุโอมราช กษคตริยราชคชชชยคกคณบคกษ

พระธรรมาหาธิบดีบพอดิบพอด

ทงพวงพวงตาดังนารัก

พระเนตรบตมแดงโปรงเหมือนดังชาติ บรมนาถหนองตรกลองปรักกั

มเขยวงเอกบออกพชเห็นว่าเป็นนักษ ยตั้งนฤชาตาดังนารัก

เถศานนพนกดุมเป็นนปมเปาะ

เหมือนมมเงาะเหล้งของหงออกดังคอกกกระถิน

ผ่านประเทศเขตเขาชาจตุริน

ฮยุดกหินทามนงแฉะหลังคา

เมเดียววงตงตกพลกถดับ

ฮอนปรังปรับแน่นแท้นด้วยแผ่นผา

ปราสาทศรัทธถัดคอกศิวา

ฮอนตั้งงเดอมถายพราย โขยม

ฮยุดด้วยพระมเหสีไฮรด

เจดนมัยศ่ายหงษาชวาใหม่

กษัตริย์ต้องกรองพาราจากไทย

เม่งฮงเส่มนงาตงชาน

ศวันรงเซาจาเมอฮกร แกรฮองคน

ได้ฮอนนทกประคบบังดดับดี

ได้หมงกทงอพวทกนทกฮอน

แฉะทอนบกรกทจทรนศรัททรง

ศวันถรรพเต้ฯ องค์จฮอนมาออกฮอริ ดอชคตตงบวทอย่างฮอนหางหงส์

นางเซญเกรฮองเยฮองฮองจฮอง

ตามพระฮองกฮอนฮอนมาคยนิ้งฮอนนทของ ๑

๑ ไฮรดฮาร่าเผ่ากนเถ่งกราย ก็โรราบควรายพังรับตั้งดังของ

เดนาทอมุดความตามทามฮง หนงฮอดฮองฉบบบออกกถอกถดับกถาย

แฉะฮอนกความตามเรยงเจาเมอฮกชาน ดังททวมาให้ตามความทงทถาย

วญายคตาดังหางนวย ให้อมตายตยคังหนวชคชวา

ทอมเมอฮวรายมาย ไคจวไรจับ เกณทกฮองทพเมยงดะหมนฮองพบมยา

ประเคยอนมมถอหนงตีฮมา หนีอความวอนายตามชานมตร

ตั้งความมาดางามตั้งตำมค็อก
หน้าเหมือนคนกลักได้ผลงาม

แม่ชบชอกคอบวงเหมือนหงเือง

แต่เงวเืองเทเวทเทเวณด้าแดงเด็บยงพด

ครนเด็วเงวเืองพทพทพทททท
คำทเือง โหระวบานขานตาบด

จากเมืองคานชอกเกณคานเนนคณ
แดงไฟพดพอกทททททททมา

๑ ฝ่ายของศพระอศนชยทคาน

พดททททททททททททททททท

กนพดเบ็นเรณทพเหมือนคนจกค
ชอบเบ็กคานททททให้หระวเือง

คชยทททททททททททททท
จระเวคชชชชชชชชชชชชชช

ททททททททททททททททท
บคททททททททททททททททท

คชชชชชชชชชชชชชชชชช
นชชชชชชชชชชชชชชชชช

ททททททททททททททททท
บ้างดงหอดอกมชกคชชชชชชช

คชชชชชชชชชชชชชชชชช
คชชชชชชชชชชชชชชชชช

พดททททททททททททททททท
พดททททททททททททททททท

คชชชชชชชชชชชชชชชชช
คชชชชชชชชชชชชชชชชช

พดททททททททททททททททท
แต่ชบชงทงชวอเจบประเทศ

ชชชชชชชชชชชชชชชชช
คชชชชชชชชชชชชชชชชช

พชเบยงบ้ายนายคานดณคานมา
ชชชชชชชชชชชชชชชชช

คชชชชชชชชชชชชชชชชช
คชชชชชชชชชชชชชชชชช

ให้ททททททททททททททททท
อวราททททททททททททททททท

คชชชชชชชชชชชชชชชชช
คชชชชชชชชชชชชชชชชช

เบ็นคเระหกรรทททททททททท

คชชชชชชชชชชชชชชชชช

เหมือนแมลงเม่าเข้าในกองไฟชื้อ เรามกอรบตั้งมาครอง
 จะโถกเกลี้ยงเสียให้นายค้อยหายผิด ยยากวรงค์นบถพวกฤาษี
 เร่งเบครบทพรธาเซาบุร จะพนท์โทษทนต์ไม่บรรดัย ฯ

๑ ฝ่ายนายคานหาญศึกไม้นกพรหม จึงผอนผนพุดจาจรมาด้วย
 เรามกอรบฤาษีเพองนไซร ผดออย่างเร้นกหนาคะฆ่าพิน
 ทานมรุตวเคษเคยวเทศน์โปรด เป็นประ โยชนทจะ โคไปตั้งรรค
 ไม่กามโคใดเดียวให้เที่ยงธรรม ติงจากนตวโวมให้ตาย
 ถ้าทานจะชนกตชวยกตเรอง ทชคเคียงแค้นเคียดให้เห็ดคหาย
 เราจะได้ไปเผ่าตงเตงนาย ยยากวรงค์นบถพวกฤาษี ฯ

๒ ฝ่ายเสนาวราหคณเมณา จึงววจรณคตบถด้วย
 ควเป็นชากาไม่ถ้อบถกนโย ควธรรมไปทตวงนคแต่ตามตรง
 จะนงชยคเหมือนเสนเป็นชบถ จะตายหีนคเหมือนนชยชบถ
 พังเราจกถ่าจะเรธาเผ่าพระองค จะชวยตั้งไปให้สมชารมณปอง ฯ

๓ ฝ่ายนายคานพามจะชชคด้วยถอถคย
 ทานร่าวว่าปรกานเหมือนพนชอง ถยตริคตรองถกเวดงปริทชากัน
 แถ้วไปหาตบถประณคณง เถ่าให้ฟังตามจริงทกตั้งถรรพ
 ทานร่าหคณเมณาเจ้าเมืองคตงน เป็นมคกรกนมาแก้คชชชวยผชนปรม
 ชวระโควไปเผ่าเจ้าเมืองทตวง เห็นโคทวงทตวงยผ่ายกุศ
 ถงชวคชวคให้ปลคธรมน ถคตยคนคตยโคตบถนโธม

วิรูปคนต้นขวัญถลอกจิตใจ	อายุได้ชยยืนนบหมิงพพ
นแก่งบชกหอดชกเจ้าชาวนอกหม้อ	กูไม่ขอคบข่าให้ชาติญ
กระแวนไปให้รอบชอบเขตคณ	อย่าให้มันตเยียงทงเวียงชัย
ให้ราหุญเป็นนายนำยทหาร	จับชาวคานแดนมหาธาไหล
ทนมตชญาสมเทไร	ฆ่าเฉยให้สิ้นเด็วจดำเร้จกากร ฯ

๑ มนคกรบชภวาทมาบาตหมาย

ลิตคาบแดงแซงตั้งอนนกรบาต	ตั้งแห่งนายเพธมชาติชนฮาชาญ
คิตคาบชชอมชได้ชชชชช	เฮามาเข้าคานปากนมาจำจาง
พวงครวจครพิพคคคคคคคค	ตั้งไพรเหล็กถงมรึงไวทงตอง
ใครชยาคเยียงธาคนชบช	ตั้งมให้ชงไทยทณชททพพ
นายคานหมายตายเกิดตคคคคค	คคคคคคคคคคคคคคคคคคคค
	ตั้งนกกคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

๑ นายมาดามาตยไพรชาวคานเห็นถนถนถนถนถนถนถน

ชกหงตชญาชชชชชชชชชชช	คคคคคคคคคคคคคคคคคคคค
บชกชชชชชชชชชชชชชชชช	คคคคคคคคคคคคคคคคคคคค
เห็นชชชชชชชชชชชชชชชช	คคคคคคคคคคคคคคคคคคคค
เต็มให้หามาเผ้ากคคคคคคคค	คคคคคคคคคคคคคคคคคคคค
รุกรชชชชชชชชชชชชชชชช	คคคคคคคคคคคคคคคคคคคค
แม้รบคคคคคคคคคคคคคคคค	คคคคคคคคคคคคคคคคคคคค
ถึงคคคคคคคคคคคคคคคคคค	คคคคคคคคคคคคคคคคคคคค
จงบชกคคคคคคคคคคคคคคค	คคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

แม่ฤๅษีกับามคานวนโค เจ้าเมืองใหญ่ญาคองศ์เบญจกศ
 วาจรังกรหญิงราชธิดาภายหลัง จึงเสด็จพบนบถพระฤๅษี
 แลดวงธิดาเจ้าเดชะเจียรประเดียงม พวกลมจะโตมากชยมาง
 พวกลมมรมคม โหว่า แถงเหวียงคาคบปากแถงฉากง
 แถงรายหญิงวงษ์อเชียงอชอง จมทราบถงอศทาวเจานกร ฯ

๑ เจ้าพาราจวาทโธมเทงอไซมหนา มนทยาบชาแคณจคตงพษคร
 แม่ชาคายณัวยอวมาคยราชบุร จะลอคกอนวามนมาถวงธิดาพม
 จะปดอชไป โหมนถักคตลกท ให้เหลมกคตาเคชทุกเขตชณค
 จึงจบมาธาเดียงคตมยพม โหพษมกนกับฤๅษีพวกรโห
 ตาวพอทางทาหาเจามาช มงระลอมมอกหรือโณ
 ยังไม่ชลาถากจะบอชไป กตจะไมคอกคจะหนก ฯ

๑ นายคานเทมเบมทอหวรชธา โหทมชอนวาคตถกนจะบมทม
 ชยาพคเยยเจยถาปดอชางกอนค แม่มอชกนนิยนิ เชราย
 กตอแต่พระจะ ไมแนทุดแต่ปาก หรชจะชยากโหเวารบ ให้ลบบหาย
 ดับทางอนนจะมาธา โหคาย แถงถากทายจะ โหถอศรชดชว ฯ

๑ ทวณคชงชคกรธิดาแม่ธาเดชะ พวกลมมยมนจะชพพทน
 จะปดอชไป โหมนถักจะคต แถง โหมชงหนงอชให้ลชไป
 ว่าไปรดโหนายคานคตการชบถ ไมห่านหมคมิชงแวงค่านหน่งโหม
 จะเชาคอชนายค่านประการโธ ให้กานไปเป็นชบคทมคตงน
 แถงเอาชรามาบระทบคารบตั้ง อชยากกชงเชมธาให้ช่าชย
 แถงปดคเปอชงเครชงพฆาตราสทคทงท ชงถักคยชงให้รบโถคคตา ฯ

๑ นายตานรับจับรถเดินตรงออก

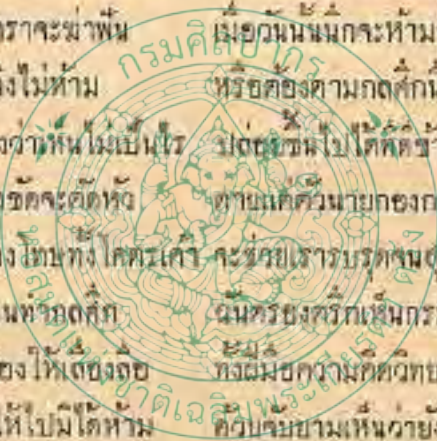
แกตั้ง โบกบอกหญิงชายทั้งซ้ายขวา
 เราจะไปให้ผู้รู้วิชา มาเขม่น้ำโคตรท่างเจ้าบุรี
 ใครเจ็บแค้นแค้นจะเข้ากับเราด้วย จะช่วยรบพุ่งในกรุงศรี
 จะตั้งบุญบวงสรวงทั่วแคว้นไหน ใครคิดตายเปล่าไม่เข้าการ
 แล้วยุบรถตรงออกนอกเมืองหลวง คนทงปวงรู้ต้นทุกถิ่นฐาน
 ฝ่ายมาตามาตย์ใจดำราญ คุมทหารปลดอมอยู่ในบุรี ฯ

ตอนที่ ๕๐

นางเสาวคนธ์ได้เมืองวาสุโลม

๑ จะกลับกลางชาวบ้านตามสมุทร เป็นที่สดับถ้อยพระฤษี
นาง โฉมยงหงถกษเณรคน หนึ่งขอขมาบิณฑบาต
ทรงพลเพียงเคียงฮาสน์ต่างกาดว่า นายตามกลาชนไปถึงไซศวรรย์
เห็นท้าวเจ้าพาราจะพาหน เมื่อนั้นนงกจะห้ามกษามใจ
แมกรวยทงาไม่จงไม่ห้าม หรือต้องตามกลดักนักโฉน
นางยมพองทางวาทินไม่เป็นไร บิดอยู่จะไปใดคิดขางเรา
ถึงเจ้าเมืองเคืองชดจะตักหว ด้ายแก้ความนายกองกรรมของเขา
ฝ่ายทวดทองคองเทบทั้ง โคตรเคว จะช่วยเราบริบทจนตบอย
ได้รายทางวางคนท้าวอดักก ฉนครึ่งครึ่งเห็นกรรมไม่ตบรอย
แมรับเราเผาเมืองให้ตั้งถอย ทงดมขความกตัญญา
อนนายตามจน ให้เปมโตห้าม ด้วขบขามเห็นวียงไม่ตั้งจาร
ให้หนงตั้งถอยไปมาดขมาตา ไรบญญาตักตวงจะอย่างไร
พลเพียงพองสมชมมถดา แมคคาคาตเหตุยคกรรมโทษ
คางจับยามตามคำวาทระธาใจ เห็นจะได้คืนกลับไม่ขบจน
คางเตรียมตักผักเหล่าพดธาวบ้าน ไหวรจนราญรกรบถถึงหอบถน
ฝ่ายโฉมยงนางเอาดเจ้าวคนช หนึ่งขบขมาบิณฑบาต
๒ จะกล่าวถึงนายตามถึงบ้านไหน เกิดขบถอมได้เพื่อนสนิทกตัญญา
เป็นหลายรชชพลอยตมครตจวรทยศ ตอคนคนคดเขาไม่เขาเข้าขบญช

เบญจกมลของทิศเหนือตกเปลี่ยน
ดำคึกฤกตของขิงขานเขาราวุชยณ

กระหวัดเวณพอกหงเหมือนดั่งช้อน
ให้พลบเย็นผลัดครบบรรจบกัน ฯ

๑ นายคานพังกตหงได้รบชนะ

ดำรัสสะกักเดื่อเห็ดขรยณ

ไมกตวโศโรโตกรจะตักน

โศโรโทกนคณโศโรโต

แล้วตั้งให้ในเจดหัตถหาร

โศโรโทกนคณโศโรโต

โศโรโทกนคณโศโรโต

หงพดการเวกนคณคณพนรชย

แย่งพวกหญิงราชูชนชยกานบ

หงคณคณโศโรโทกนคณ

เห็นแพงพนมมไมมอญงชวยคตชย

ยบให้คณคณคณคณคณคณ

เบญจกมลรัตนดำคึกฤกตของ

โศโรโทกนคณโศโรโต

ตงบให้เขามารบราว

หงคณคณคณคณคณคณ

๑ นายราชูชรบตั้งกตเทพ

หงคณคณคณคณคณคณ

พชรราชูชทาบปอชชคนโชนมา

หงคณคณคณคณคณคณ

เห็นงปรคตชยอย่างแคว้างกอน

หงคณคณคณคณคณคณ

มคตวรทาดำบากโศโรโทกน

หงคณคณคณคณคณคณ

จึงตั้งนายนายรบชงทงกชงทท

หงคณคณคณคณคณคณ

กระบณเขาดำเผามชงโศโรโทกน

หงคณคณคณคณคณคณ

นายชงรบกตบชอกมามชกโพ

หงคณคณคณคณคณคณ

ทงช่ายไซโยทะกานำมานน

หงคณคณคณคณคณคณ

ตั้งนราหุชชานาญในกการรบ

หงคณคณคณคณคณคณ

คชโศโรโทกนคณคณคณคณ

หงคณคณคณคณคณคณ

กตชชนคณคณคณคณคณ

หงคณคณคณคณคณคณ

มณยกคททตคณคณคณคณ

หงคณคณคณคณคณคณ

หงส์บทพนบหมยงมไฟ

พวงราหูสรบ่างหอบเตียง

พวงข้าวตางาญรชากตกคต

แก่งนาราหูงอสรบ

ซบักเดนมเณ โฉม โฉมประจัญ

พวงคานหมนตอมรมกตมตกต

ถูกราคูตารังคตยงกตม

๑) ฝ่ายนายคานราชานตมหรวิธสรบ

เห็นราหูจิม โฉมเราแพง

ถูกราคูตกตกตมตกมเณ โฉม

ทหารแตกแยกย้ายพวงคาน

พวงโยธาราคูไฟงอสรบ

พระชคนตกตยงเรยกกตม

๒) นายคานพาราหคณเณมา

นางเห็นหน้าราหูคณมรณ

เห็นเห็นคเห็นชยเมศยเห็นชงเงงปด

ทงเชม โสธ โภษนาธารพท

แถดตวธวาราหเป็นยเณมา

กตประโยชนไปรคตคตม โฉม ฟูฟ

เราทมามมาว่าจะมม ไรมอด้บ

เจ้าเมธองใหญ่ โยคานมาโตชากน

ถูกราคูไฟคตยงมไม่ตมประค

ไม่พร้อมเพรียงพวงคานกระจายหม

ตตญโยธกตมตกตมมม

เตยวคระหอบตตกตคตกตม

โตตงพมหมคตงอชยกตมต

ตมตงชคตคตวราตงหาตม

กตชยงคณเตยวชนเรยวตง

โดยวคตยโตทวราชานตม

ราชเรยงอสรบหอบไมทน

นายคานจิมเรยงมตวคระตม

นวยคตมพมโพธนายตงคตยบ

ตงชบมยงโยชชม โหชม

คตมคณมเกิดชนาทนพราถว

นัทมชบเณทตงบมมพมมทหาร

กตตงชารคณแกให้แกมค

ให้มมชนคตตยคณปมมมม

มาตงจตแง ใหเป็น ไมค

ชนคตวเรณกชเป็นญช

ไมมคคตมยงชช ใหชยชม

กตชยง ใหชคทตตมต

จตจกคตคต ใหชคช

เราจับได้ให้ตั้งตำราทำนาย
จะยกโทษโปรดให้ไว้ชีวิต

๑) ราหูพุ่งดั่งด้อนฝุ่นทรปดอบ
ตำราภาพกราบฎาญด้วยจิตใจ
มารบรบจับได้ไว้ชีวิต

ขยเป็นซากว่าจะตายวายชีวิต
อนงค์ท้าวเจ้างาหู โดมราช
ให้ราหูมีศึกไมตรีใคร

๒) พระอศนปราชญ์กราบทูล
อนรงขยโคธนะระตะกัน
ท่านไปด้วยช่วยถกถามเมฆพหุ
พวดอกของทพจับได้ทั้งไพร่นาย

๓) ราหูบังคนประหมัดมอง
แม่เมื่องโหนไม่ยอนกระษัตราญ
แลงทงดาพามาจมาเข้าค่าย

ทุกหมหมงตรวจพอดังถกเกร
ทงเกวียนมาดาทเคยขยับ
พอดุขคตศของกตของตำราย

๔) ฝ่ายองค์พระอศนกับพลเสยง
คตขยยุดองนงคะเนตเวถดา
ทอแตกมตมตกตททวาร
ทางขานของกตของทพรับเหิน

อย่าไปขยแปลปนกับคนติด
จะตั้งขยหรือหรือจะคิดบิตเบนไม่

พดขยเห็พชอบเชิงควมควมดีขย
พระคุณใครไม่เหมือนคุณพระมน
จะขยคคณบถอพระญาญ

พระมนขยได้เนหงแสงพระทขย
จะตั้งวาดนาคคณคด้วย
คณาไฟพดตายวายชีวิต

ท่านขยมรควมจริงทกตั้งตั้งรพ
ขอควมไม่เนคนในคาย
ปราบบรรควมมองทมหัดทงหุดขย
ขยนงกนขยมอบเทิกานไซการ

จะเนนคองทพหันไปจ่าขาน
ตั้งหารมถาญขยง ให้มรตขย
ทงไพร่นายขยนคจะมเหิน

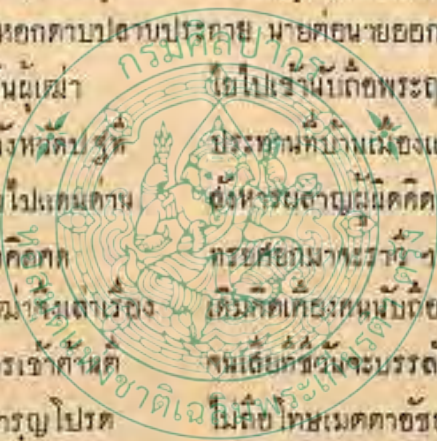
ขยขยโคหาทหมพนถกรรจ
เตรียมต่าทพรับนายจะผายผน
ให้ด้นอนเดอนยงกตคณคดา

จคทพรับพเรยงไพร่นายทงขยขย
ให้ทพหันตาเดินไปคณคคคณจน
ออกจกค่านเคินพทพดพนร
นาค่านณนนาทนาทดากร

นางโฉมยงทรงตั้งหลักกตกรถลด แผนพศ์ของโหดเยี่ยงไกรสร
 ประโคมฉ้องกลองแห่งแตรวงสน อ้อมถึงจรชนทางไปหว่างเนิน
 พวงขอยเฝ้าเหอฝ้าพระพี่เลี้ยง ประคองเคียงข้างนางไม่ห่างเห็น
 ก็นัยวางยุงตุงต้างริมทางเดิน ค้างมุงเนินเดินชมพนมไพร
 พฤกษาออกคอกคองเป็นพวงห้อย ระบายอัยช้อยชดสัดไสว
 พวงภูหึงรังรวงพวงคอดไม้ ค้างเด็ดโตไปถวายเป็นชอนัน
 ริมเรียงเราต่างหยุดพักชชาติ เคยทราบชอกประดับประดับดี
 รัตติกนรมณพาศารภี ฆะตถงทมนนารมชเย
 ด้องข้างทางนางแย้มแกมกิดดาบ นกของถาบพศ์คอบมหมระเหย
 นางชมรมนรมนยถมาเพย คัดถลเคียววางกรงเปล่งกา
 เคยพรอมพรงทั้งอึ่งพระนอองพิ ไตรนรมนไม่ไพรพฤกษา
 มาห่างแห่แค้นพริพริยา ไม่เห็นหนานองแตรจะแตรดงกน
 ยิงตรกรวดอาดยจะ ไตรกอบ หนีตาหพลบชายจำนายณ
 พระพศ์ครเศวราเปลวใจ ไนไพรวัน ด้ยอศนภถนระอนณฤทย
 รมเดินทางถถางอนโคพนเด่น ทรนควมเย็นท่าถดบพลาหุคชาคัย
 ทรนเขาคามทพหมาเศอชกลาไกล อดชดไปตามทางหว่างกวี ฯ
 ๑ ฝ่ายราหุลเฒ่าเจ้าแค้นคำม ห้ามราวบ้านนอชโยใหญ่มให้หนี
 เทยวบชกเถาเจ้าเมืองเชกโทศรี ว่ามนมบุญกรรมา
 เมืองเด็กนอชยพลอยเห็นเรณวราหุ ไม่รบถ้ามภกตด้วยทนภหมา
 กอชรบทพคบคงคงบชธา ถวงค่านมาหาชนเมอนตราย ฯ
 ๑ จะถถางเรขงมอชตามทวารเอก ชอศรเมฆคุมตมพช้นทงหอย

ครั้นวราหุคบิดมูราย
 จะยกมาชวงเราให้เขาด้วย
 จึงรบรคจุดพลตโกไกร
 แดงยกออกนอกด่านด้วยหาญอีก
 ทงตีหมันทนทหารชานาญยุคช
 พอพบกับภพหน้าพวงราหู
 บ้างแก่งกตอกหักตายไปตายไป
 ตกริมชวราหุเป็นผีเฝ้า
 เตี้ยแรงท้าวเจ้าจงหนคป รุท
 ให้อกทพนับแค้นไม่แตกฉาน
 เหตุไฉน ใจจิตจงคอกก
 ๑ ฝ่ายราหุเฝ้าเจ้าเวียง
 เรวยกไปให้ทหารเขาคำนค
 พระฤาษีมุคณาจารย์ ไปรด
 ให้กลับมามีกำลังทงท้าวไท
 ด้วยฤาษีมุคณาจารย์จะ ไปรดตั้ง
 เรานำหน้ามาแสดงให้แจ้งถาวรณ
 ทานเด็กทพจับไฟไปตั้งเกิด
 ช้อยทอดท้าวเจ้าจงหนคป รุท
 จะถอยศึกฮักหาญเป็นถาวรช
 ทานกับเราแตกมไฟครกม

ชวงหญิงชายภักคคตวยรไฟ
 จาคชองช่วยเจ้าปราบราบ ให้ได้
 ทงนายไฟพรอมหน้าถอชวช
 จะปราบศึกเดือนแผนดิน ให้สิ้นสุด
 ไม่ยงหทัยตอกเตนชนเนนทราย
 ค้างรอคู้ทวงกไม่หันทาย
 บ้างแก่งกตอกหักตายไปตายไป
 ตกริมชวราหุเป็นผีเฝ้า
 เตี้ยแรงท้าวเจ้าจงหนคป รุท
 ให้อกทพนับแค้นไม่แตกฉาน
 เหตุไฉน ใจจิตจงคอกก
 ๑ ฝ่ายราหุเฝ้าเจ้าเวียง
 เรวยกไปให้ทหารเขาคำนค
 พระฤาษีมุคณาจารย์ ไปรด
 ให้กลับมามีกำลังทงท้าวไท
 ด้วยฤาษีมุคณาจารย์จะ ไปรดตั้ง
 เรานำหน้ามาแสดงให้แจ้งถาวรณ
 ทานเด็กทพจับไฟไปตั้งเกิด
 ช้อยทอดท้าวเจ้าจงหนคป รุท
 จะถอยศึกฮักหาญเป็นถาวรช
 ทานกับเราแตกมไฟครกม

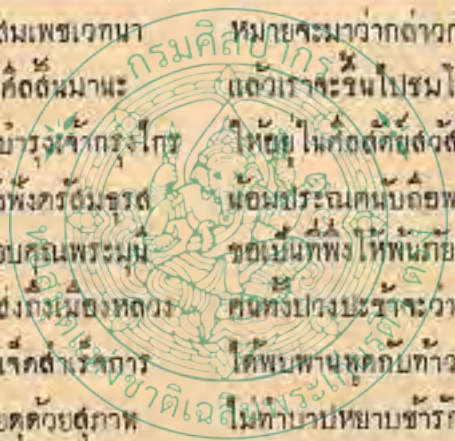
๑ ครุเมธวาราหุศบมูราย กัดอุบายเบียดเบียนเบียดเบียน
เป็นชาครถนอกเจ้าชาวนอกชาม ช่วยติดตามรบราญตามเข้ามา
คือเองมรเฝ้าเห็นเป็นคนคิด ทวยศคือแผ่นดินชานหน้า
ไม่คิดคุณทุกกระหม่อมรับยอมมา ฆ่าาดำเนินาชบมาปดเรา
เวงถอยทัพกลับไปเสียให้พัน ไม่คบคนหือธิดาโหดพวกโหดเขา
มีพวงวราหุชยาตบเรา จะคิดเอาที่ระเดียบประจักษ์ ๆ

๒ ราหุชยานาชายครุเมธ
จะทำให้ไพร่เมืองเคืองว่าคาบูกุระณาญเดียวโหดายวายขวัญ
ชบกเดมเฒ่า โคนกระโจนาย ครุเมธรับแตรขับไม่หลบหนี
ตั้งรบรอนับชกนประจักษ์ ประคองพันแห่งคือแยงยทร
เหตอาหารคือทหารกรวยรบ ในหอกหัดบกลอกกตบตีประยท
ทางพงชกคีตตราแกลงยวอช ชัดตตะระณบ่อนโดฟอนพัน
ทงตั้งฝ่ายนายไพร่ทางใจอง ทางรบรอนับยวแรงดงนแข็งชน
พอนายคานชานชดาชกมาทน โหดเนหุนกตมเรารบ
บ้างโอบอ้อมต้อมห้องโดดังหวา พดกพดคานคายบับชอนชบศพ
ทงตั้งทพชบไซชกตมทบ ครุเมธหอบหอกถ่าเข้าปวง
ราหุโตนายคานเขาคานหน้า พดกไซราหุหมทอมต้อมหน้าหอง
ครุเมธรับตีประยทชกถัดถัง คกจากถองแตรดมไม่ดมประดี
ทหารรวมกตมกตคชบมคณ โดมาพันไพร่นายพดคพรายพัน
พดกพดถองทงของคพระชคน มาถงทรบทพคตบพด่า ๆ

๓ ฝ่ายตั้งทัพคนใต้ไพร่ชาวคาน มาประมาณสามหมื่นถ้วนับหน้า

ราชโอรสโอรสกรมหมื่น
 แดงทองคองตามพบโคตรบดี
 นางทรงฟังดังวาทเจ้ามาตี
 เจ้าก็คิดจึ่งคนนารีรักษา
 เจ้าของท่านไม่ควรทำอนดาม
 ไม่ทำบุญคุณเดียวซ้ำเกรี้ยวโกรธ
 จึ่งจ่าช่วยด้วยด้นเพชเวกนา
 ให้ถือธรรมจ่าคิดอันมานะ
 ทานชอศรงจงบารุงเจ้ากรงไกร
 ๑ ครั้นเมฆงพงศร์ด้นมธด
 ท่านคิดชอบชอบคนพระเมฆ
 จะไปด้วยชงยงดงเมืองหลดอง
 ให้เบตคานธรมเจดเจ้าเวศการ
 ให้ทางหายรายศดด้วยศุภาห
 ได้เย็นใจไพรฟ้าเป็นชาจัน
 ชอพระองค์จิงพาโยธาหาย
 แดงนำหน้าพาพดศกตไกร
 แดงเร่งไซ้ให้บวชไปป่าวธอง
 แดงดำรบกับชาวทองเหตยา
 แดงบชกเจ้าเหตาทมพดงทงน
 กรนรงเจ้าเขามาจวาชาน

หมอบตรงทหน้าเฝ้าพระองค์
 นตวณรงคานชานกรงศร์
 ให้แก่ศร์เมฆออกแสดวบออกความ
 มิได้ศคการบาปที่หยาบหยาม
 นายคานห้ามกมิพงอหังการ
 จะฆ่าโคตรบุญทวงศ์เจ้ามงศา
 หมอขจรมจวากถ่าวกบทวาท
 แดงวราจะรณไม่ชมโรมดงย
 ไทขยไม่ก้องศดยงดงศ
 หมอขพระนคณบถอพระฤาษี
 ชอเบททพงให้พนภยพาด
 ศนทงปรงบระชาจะวาชาน
 ได้พนพานศกบทวเจ้าแผนคณ
 ไม่ทำบาปหยาบชารักษาศด
 จะเพิ่มภิญโญยศปรากฏไป
 เจ้าในคานชยาแสดงแสดงโถม
 เจ้าชอในคานด้นดงคินดา
 ชาวบานชองหญิงชายทงชายชวา
 เดยงบรดาพดพรศคพระองค์
 ให้พรชมกนนบถดพระฤาษี
 ชอเบททททหน้าดวงคตาโคด

ไปบอกเตาเจ้านครเขื่อนเพ็งนั้น
เปิดทางทัพรับพระองค์ให้ตรงไป

โศกานันต์เจ็ดแฉกตั้งไซ
เห็นจะโคตด้วยเป็นนครตั้งกัม ๑

๑ พระอัครนาคโถมโคตห้าม

ตั้งแก้ความคิดนายเร่งมายณัน

ศรีเมษดาพาทหารชาวตานน

หมื่นห้าพันเข้าประจำนำถา

ศรีเมษนงห้องแตรมาคแต่ครอง

พาพวกห้องพดเต็มบนเนินผา

แตรของภพระอัครนาคประธา

ครตั้งร่าหุให้ยกไปตาม

ครอ้นข้ายนายทหารตานปากมา

ยกทัพมาหน้าเด็จไม่เซ็ดขาม

หงทพหงทพหงดวงวงง่ามขาม

ขงยกคามด่านทัพกำกับไป ๑

๑ จระถาวความพมพระกตกรบยงัน เจ้านครเขื่อนเพ็งซึ่งโคต

คุมทหารตานตักขอยุชมน

ให้มาไว้ตั้งเรื่องหอกเมฆงราย

วิชาดวราหูกบครเมษ

คิดให้ยกเหยียดคนขับดงจศหมาย

เป็นความเมองเรือรางกุดเจ้าพวย แอระกษามเอ็ดหมวก ให้พวกพด

ทงบนเนาอาวชเกรองยหุสกรบ กระจอยรบพิศกเกรยมนกฟ

กระเวนระวงนงทางทุกคาบด แอระบพดชนประจำข้อมก้านเพง

ให้ตั้งรวงดากบมเจ้าจกรของ

ทุกหมวกดกของถนจากนตวนรณแข่ง

หอรบรายค้ายบ้อมให้ไซมแปลง

รับจศแวงอาวชยุทธนา ๑

๑ ฝ่ายศรีเมษเดินทัพไปถอน

ถึงนครเขื่อนเพ็งวิมเชิงผา

เห็นพวกพดอันหัดตามตามเดมา

เดินตรวจตราเตรียมการจะราญรอน

จกรยวงคิงค้ายอชรายทง

พวยารุงเวรยกเจมยบเขยนอักษร

ให้ขาวไปใม่เมองแจงเรือรอม

เจ้านครรับชานคุดารพดณ ๑

๑ ทงตั้งนครเมษเจ้าเมืองคาง ธรนแจงการณแวงธยไฮศักรย

อย่าไม่ให้โกรธาคิดฆ่าฟัน
 เร่งถือธรรมจ้ำจืดอันโตได้
 เต็มราหูเฒ่ากับเวาน์
 เรอจับโตไม่ดังทวารผจญรอก
 ไกรรบตั้งมั่นจะอนคราย
 จงรู้เถิดเบ็ดดำนให้ท่านด้วย

เวาน์ออกความตามจริงทุกสิ่งอัน

๑ พระกาตพังคังแก่นแดนกีโรช นียศไกรสรกษัตริย์
 จึงได้แต่งแกลงทวารวชิรบ ๒
 ทงบอกกล่าวราวเรื่องให้รู้เหต
 แม้จริงจงตั้งวาจาขี้นชาติ

๑ ฝ่ายผู้ตอหนั่งตอถบมมาทวย

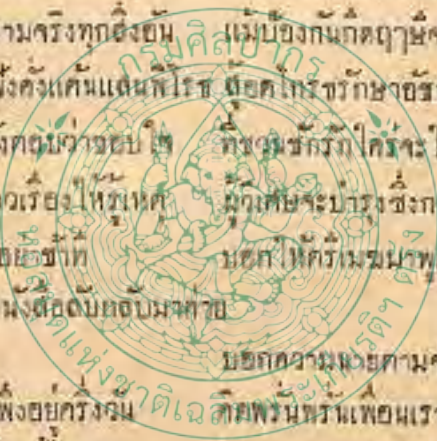
ศรเมฆพั้งนงราพองยกรวงน
 แม้มไปไม้ค้เห็นอนชชธาด
 พขอพระกาตให้หน้าไร้ออกไปเคื่อน
 เรียกบ่าวคานถ่านคนเขามี่ของคาน
 จับเส้นศรเมฆตงเหตักใจ
 ศิวเป็นขำผ้าพระบาทบดินทวิสุ
 เทยตอหนั่งทำตคยบฏญาณ
 เหตุไฉนใจคยจ้งทรยศ

คงอดทนตรองความโง่งามค้
 ได้ภิญโญศบ่างชาวกรุงศรี
 ออกคานค้แตกทัพโดยบชาย
 จ้งเห็นฤทธีวญาค้ใจหาย
 กนทงทลายเอ้อมไผ่พร้อมใจกัน
 จะไดช่วยไปรดให้ไปส่วรวัค

แม่บองกนถตญานจะมำย ๓

๓ พระกาตพังคังแก่นแดนกีโรช นียศไกรสรกษัตริย์
 จึงได้แต่งแกลงทวารวชิรบ ๒
 ทงบอกกล่าวราวเรื่องให้รู้เหต
 แม้จริงจงตั้งวาจาขี้นชาติ

บอกความนอ้ยตามจริงทุกสิ่งตวั
 ศยพั้งนงราพองยกรวงน
 ไม่องอาชยายใจใครจะเหมือน
 ไม่รบเบื่อนบอกว่าเราจะเข้าไป
 ฝ่ายพระกาตยินค้จะมี่โหน
 แลตวัคคคานตามไตงให้การ
 ไตพั้งพูนยศศกค้อครฐาน
 กั้นเมืองคานแดนประเทศเวตนคร
 เป็นชนกบพิตรชคิตร์

เจ้าจับไตได้กรงเหล็กขังไว้ จะส่งไปให้เด็มนั้นเขียนจดหมาย
 ราชูหึงตั้งความตามอุบาย ไปอยู่ค่ายคชยศุขราชบุรี
 แม่พระกาตเกณฑ์ทหารออกห้อมล้อม

แล้วพวกพ้องของเราจะเข้าตี ชุดดำที่พร้อมใจบออย่าหลบหนี
 ปลดทัพรบดากลับมากาย ชิงบุรีเห็นจะเสร็จดำริราชการ
 ต่างดีใจไม่อนจะรอนราญ บอกอุบายถ่วงท่วงศอกทหาร
 แม่ชาวค่านมาจับจะรับรบ ๑

๑ ฝ่ายพระกาตหาญศึกหน้บบริษั กับบรรดาขุนนางผู้รบนบ
 พวกโยชิตร์เมฆไม่ชอบรบ เห็นจะรบรอรออุบายทัพ
 ภาพวกพ้องของมั้นนมามาก จะทำยากจึงเจียดกองเคียวรบ
 ชยแต่ไพร่ไมยอมมอบกาย ไปต่อมจับตัวมั้นเด็วมน
 พวกนายรองกองที่ตรงหอดงปลด จึงรบดเวือกกันชนมชน
 พอลคนพรกพร้อมออกล้อม เป็นพลัดถ่วงรบดงมทบทก ๑

๑ ฝ่ายนายรองกองที่ตรงหอดงปลด รบค้ำจศพวกพลดพดชนช
 ถึงชาวอุรจคคมีครบกรัน แลดูชนกนยกออกนอกกำแพง
 เจ้าโอบล้อมด้อมรอบริมรอบค่าย คุกคนร้ายเรียงด่างกระจ่างแสง
 บางกอนชวากดากเห็นยงด้วยเรียวแรง

ทงดกพรบระคมเขาดมทบ ชาวค่านแยงขิงมั้นเดียงกรนกรก
 ให้อันดงเดอนดะเทชนดะก เรงให้รบดกตองเดียงกขงก
 กาคคคกกรกกรนดอขมรบ ๑

๑ ฝ่ายราชูหึงว่าคนชอกปลัดค่าย จับไพร่นายทมนกนแฉดบรบรบ
 เจ้าด้อมหลังชาวบุรีตักกระทบ พันจกนศัพชอนจับดงทบทก

จงขับไล่ไฉนทงทวาร	ไม่เข้าคานแยกเขียงไปเมืองหลวง
ที่เหต้อตายนายรองกของหลวง	ต่างเขียงทวงทักท้อปรา
ทงอาวธรทดหมอบบนหมอบหมอบ	ต่างร้องขอมฮ้ามภักคด้วยหนักหนา
พระศกนมาคกคิดเมตตา	เรียก โยธาถอยกดับทงทพิชัย
คางตาเดยเห็นอัยหนักเข้าทงถอม	อุยนครเขื่อนเพลิงเชิงไศศ
เหต่าฎาษรพดงกตโกร	ฮ่าราญใจสรวดเด่ตั้งเฮฮา ฯ

๑ ม่ายของคพระศกนออกศรเนฆ คางเป็นเฮกฮ่ามาคยฮ่าจฮ่าดา
 แดวเอยงคตุมพทพด โยธา ออยพราเขื่อนเพลิงเร้งดำราญ ฯ

๒ จะกตบกลาวทงวาทโธมราช ตัดคยาตั้งอชกเงนาแนหน้าตาม
 พอชราชวาทเรองเมองพระภค ภาเดยคานทงหกกกคใจ
 จงครต้วชาศกนยฮักทหาญ เพราะพวกกานยัตนมหาชดาโธด
 ดวงเกดยกตอมพวอมพริยงราชเวียงชัย กางไปรบเขงไมเกรงกตว
 นอยหรือทวาชระดาใจฮายกรมณ มินโธยกเพยคดาหัดจะคตหว
 ทงฎาษทโกหกพุดยดตอ ไม่วดวคอกจะจับมาดับพัน
 ฮ่ายพวกคานบ้านนอกมินทตอกเจ้า ทงโคศรเจ้าเร้นฆ่าให้อาตัญญ
 พระเคองชคครต้วดาตวพัน ยิงมทนชากคำเชอด้าดัก
 พอพระกาตคาน ไมหนไปตง เดยงกรวชะชอกทคใจคกคก
 จะมอนควักตงวจะชวามก อุดดาหักคใจคอไมรอรัง
 คตตามเข้าม่านหน้าตามกมกรานกราบ ด่างภาพทตตามเนอศควานทอ้ง
 ไครบทพิศประยุทศตัก้าอ้ง ดงครามครังนถนพันประมาณ
 ควยามากมายทตายทพิศหมบแดน มาเนชงแนหนนพนทกชวฮักทหาญ

ทรงราหูโถมมาโถมราญ

จึงเสียดามเมืองหุดวงเดียดวงที่

พระเดียดดำราหูตัวเนมด้วย

น้อยหรือช่วยกันรบคบฤๅษ

คงเห็นกนหมกนบก ไตตุต

เหวียนนศร์เว้งรัตไปจัตพิพ

ทรงหน้าหงอคงของตักตองแด่น

ให้ทันแก่นกู่จะไปต้อมไต่จับ

ข้ามาคยหมอบนอนนบเศารบรบ

ไปจัตพิพทวยหาญชำนาญรบ

เป็นเกยกายซ้ายขวาของหน้าหงอ ถียดตามตังไต่เจนนกนเจนคบ

ทงนกับของกองตระเวณเกณที่ถ่มทับ ถือเครื่องรบครบทงทุกตัวคน

บางขมาตธารมภาเพ

ธกรวางแะเดียงมาโกดาทด

ตงกระบวนถวนหน้าศรวางศรพด

ผูกเดียดนต้ายเหนียงเรองระยับ

นบะระฮานผานอกฉาบฉวราง

แท่งกรวางแะเมตเพชรประดับ

มาเรียงระยับเทียบเทียบประกับ ต้างเครื่องรบตั้งรพดระจาดำเรจากร ๑

๑ ฝ่ายของศทางเจ้าราหูโถมราญ ยธนาตรีฮางศตั้งระจาดาน

ประดับเครื่องเรองจาดระจาด

เกราะประจำมธ้วยกระเด็นกันฮาง

แต่มีหมบศรมผกต่งพกศร

ศทางระจาดำหรับตั้งประยุท

กรรชทงแแต่งแแต่งของศเครื่องขงยุท

มายงหุคยคณคหุมโยธา

เห็นพรอมพรังคกบขบทหาร

ให้พระกาดกำกับกองทัพหน้า

พระทรงนั่งหุดงพยคฆอนศกตา

ให้เศดอนศกตาพดชอกนออกบุร

ทหาร ให้ โกดาทงหน้าหงอ

คคบคกเกดอนกตางทางธต

ออกทกกตกถงฆองถกตองต

ทงนงศตคคณผานภาค ๑

๑ ฝ่ายของศพระชคณชยทศาน

ปรนทหารเทมฮักแต่ฝักผน

ทงโถหนท โถม โจมประชญ

ให้รูกตการณรงคในสงคราม

เรียกกราบทูลเฝ้าเข้ามาตั้ง ครั้นเมฆทั้งนายด้านซ้ายขวาด้าน
 บอกนายรชกของร้อยให้รชกถาม เป็นคนด่ามดัดของคอบบ้องกัน
 คนดวงหน้าปากนโป้แม่ใครรบ เดียวคดบดขมทัพให้รบชน
 คอบวงเวียนเปิดย่นผลดัดกตพัน รชกถกมโธธงข้างจับกตวางแปด
 พอกนายทพรบว่าดำซู่ดะ คงชนะข้าศึกไม่นกเเหลง
 แล้วพูดดาพากันออกนอกกำแพง ค้างคิดแจ้งพร้อมพลดัดโกร
 พอกปากน่านาหน้าโยซาหาญ โห้ดะท่านดะเทอนดั้นเดียงหอนใหญ่
 แล้วเดินครั้นเมฆยกหมุนใบ กำหนดไกลทรอยเดินพอเห็นกัน
 แล้ววราหุณกากบทยทพหอง พรหมธะหวังไพร่นายยกมายผัน
 แล้วทพรชอกนพาวรณ กนดถรรคี่หมั้นเดียงกรนกรก
 รบยกตามด้ามทชกนคบคว ประโคมดั่งขเเกรกตองเดียงกตงก
 โห้ด้นนครนกรมกระหม่อก ดะเทอนดะทกทอขบพนาตร ฯ

๑ ฝ่ายของหน้าอาโหมรบกับชกทัพ หอศกกับนายด้านซ้ายขวาด้าน
 พระภางรบทัพทหารเขาวรุมรบ นายด้านคอบบดชนษาประจวบ
 พอกฤษัทรบรหอบเดียง เห็นพลาคพลดองผลตุนฟาดเดียงชดฉับ
 พอกวราโหมด้อมคายไพร่นายยับ พระภางรบโตโตคั้นโยช
 กิยทอนแกวงแหงทหารชาวด้านโต เดียงหัดกโถดหอบฝึกศิษย์ญ่า
 ยิงเคียดใจได้รุกเขาคดกต นายด้านชื้อรูรบเขารบรบ
 กิยหอกลแกวงแหงพระภางถูกชานทรล
 ทงทอนหุดดุดก้าดงกตบหลังทอม
 เหล่าทหารด้านก่อนเขารบรบ คักรทบทพระภางไม่ทามทน

ทั้งไพร่นายตายยิบตงนับหมื่น	เหตย์คายคนแตกทพวงดัดมัน
เจ้าวาหุโถมโถมใจพวงไพร่พด	ขับเคื้อคนเผ่นโหมโจนทะรยาม
เดี่ยวไต่กับถันถตาเทดถกตาเซซว	ขมแขกเขยวขวางหน้าไซซาหาญ
พวกโยรพดหลัดถนถาน	เห็นนายค้ำปากหน้าค้ำดำทับ
ถุเดี่ยวมั่งถนถนถนถนถน	ทำมารายชนนอกคักถนถนถนถน
ให้อาษาทมิถนถนถนถน	มาถนถนถนถนถนถนถน

๑ นายค้ำคอบขอมค้ำทำหัวเรา

โหรบพวงพวงเพองจนเซียงถน	เมฆหนัดพวาทะถนในหาไม้หรือ
จิงชดถ่าหิมาคาถนความรบถน	คณถนถนถนถนถนถนถน
มกถนถนถนถนถนถนถน	ถนถนถนถนถนถนถนถน
คะถนถนถนถนถนถนถน	ถนถนถนถนถนถนถนถน
ทวงถนถนถนถนถนถนถน	ถนถนถนถนถนถนถนถน
ถนถนถนถนถนถนถนถน	ถนถนถนถนถนถนถนถน
คะถนถนถนถนถนถนถน	ถนถนถนถนถนถนถนถน

๑ พระโกลรกรถนถนถนถนถน นายค้ำ นายค้ำ นายค้ำ นายค้ำ นายค้ำ

มั่งจองทองถนถนถนถนถน	แม่มั่งถน ให้เป็นเจ้าชาวพวาท
ถนถนถนถนถนถนถนถน	เจ้าคัพถนถนถนถนถนถน
นายค้ำถนถนถนถนถนถน	ถนถนถนถนถนถนถนถน
พวาทถนถนถนถนถนถน	ถนถนถนถนถนถนถนถน
ถนถนถนถนถนถนถนถน	ถนถนถนถนถนถนถนถน

โอบกบมดบกระ โขกแกวไฮกรบ	ต้องมอคบกนทักประหัดประหาร
พระไศกรพลทอมนตาม	ทงพระกาตกมทวนคชยัดวณแทง
พวกทพลอมห้อมหิมเขากดุมกตติ	รบถักกนทนามัดวณกด้านแข็ง
ตางครันพินฟาดพลักพาดแพง	ทงทองแรงเขาดมทบชวยรบรับ
เจ้าพาราพาหุโถมเจ้าโถมทัก	จนทอบยักเหิงอโสมเทบอมจับ
ทงช่ายชวาทนาหระตุงกับ	คองหันรบรบชวาวชุกตางพล
จนชวาวทุดพระหัดคณดัดทิด	พระพอบกบนเรชนเวท
ถับถาถาโทม โปยมบน	พวกไพร่พลพากันตามออกทงามไป ๆ

๑ ฝ่ายพระกาตวราญรอนจนอ่อนมาค

ถาถมดมจับจับหูใจ	เป็นอศภราชรบด้านทานโมไหว
	คตบะชให้ไพร่รูดกมัตมา ๆ

๑ ฝ่ายองค์ท้าวเจ้าบงกชวราญรอนหนีไปกองทางคณบณเนินผา

ให้เห็นชยออร่อนถงรันทุมจว	ต้นค้อตราจวจวคตถาถง
พวกทพิชมรมกนทงพินฟาด	คยอณพาดจับโตมคโพดทง
คางไพร่ของกองเตยงดำเนยงตง	พาไปยังทอชพระมน
พอพรอมทงพระกาตทหารเอก	กตบะมชมคเขามาหน้าฤษ
พระนคตทชพคตวเจ้าบุรี	เห็นทงทลคตบโมกถงตาย
แคโถมยงเตงตำร โองการตวธ	ให้แกมคมิให้ร่าระตำระตำย
เชญนึ่งแท่นแผ่ผาคีธาดาย	พตางภิปวายปราถยเป็นโมควี
นเนทาทเจ้าเม็งชงเวงพระยค	เราสร้างพรทเพราะว่ากยเป็นฤษ
ไม่พยมธมบค โขปฐุท	มาทงนนกระใครให้โตมญ

เป็นเหตุเพราะเคราะห์กรรมต้องทำศึก

เราจับได้ไม่ช้าเพราะการบุญ
จะปล่อย ให้ไปดำรงนามันต์
ก็ยศธรรมมฤณาประชาชน

๑ ท้าวหมื่นพินคำที่รำไปรด

จึงเออฆรรกครัดคอบว่าชอบได้
ด้วยเดี่ยหทกบทานว่าคาญจิต
จงฆ่าตัวชีวิตให้วอดวาย

๑ พระอภัยมณีจกศกตั้งเวร

ธรรมคาถาบุญในตมตาม
อนคอตมแต่เพชรนะ
เราจับได้ไม่ตั้งหารมดาญชวา

จงกลับไปให้ดำรงนามันต์
โอรสพระมเหสีเป็นตริก

๑ ท้าวหมื่นพินคำที่รำปอดอบ

เราก็รื้อยู่บ้างทางโบราณ
ตั้งวนศกักรักยศดีปอดบดิค
ซึ่งรำปอดอบชอบคุณพระมุนี
ให้ถูกยาว่าโหม่นหมอนโมมจิต

พระไม่หักหน่วงเหนี่ยวจึงเฉี่ยวฉุน
จะทำความคั้นให้ทั้งไพร่พด
รักษาดภัยดับตรางทางกุศ
จะได้พินภัยพาดดำรงาญใจ ฯ
ค้อยหายโกรธครัดครายชมาชัย

แต่เราไม่รอตัวไม่กอดวาย
อยู่ไปกลอดคอดีไม่หาย
จะดีตายเสียให้ถบอประมาณ ฯ

จึงกรวดหมกมัวว่าวดีถาร
คำโบราณว่าใจแต่ไรมา
มิใช่จะเฉี่ยวรตรางฉนา

ทานะมารังตายเฉี่ยตายนัก
ตั้งกษศรียตั้งรยวงศักรทงศกัค
ไม่หน่วงหมกมัวเฉี่ยตายจะววยปรมาณ ฯ

จึงได้ตอบคานวอชัยนำใจหาญ
เป็นรายชาญชอบแต่ตามจามรี
รักชีวิตเหมือนไม่รักยศศักดิ์ศรี
เราจะมืหนังสือให้ถือไป
มิให้ศกเคอ็อบแคงแห่งใจน

พลางตะเข็ดเลือดพระหัตถ์ออกบาดใจ

ให้พระกาตห่านจงถอยหนวดอ่อน
แดงเขามัดกรัดคอเช็ดคอกตาย

๑ พระอภัยมณีจืดคิดตั้งดำ

ห้ามฉนทปศุพาทเจ้าพารา

ผูกเพดานมานบงทงถวด

แดงโสมยงของศพระอภัย

ให้พระกาตห่านไปโหรงหงาย

ต่างรบตั้งพรังพร้อมน้อมประคอง

๑ ช้องวงครั่งถึงเมืองนางเวียงขวา

วาโหมย้านดงศรีทศโอบ

พระฤๅษณ์โศกหาโถงจมนอย

หวังจะใครโวยขอโถงชรา

ชยารบพุ่งมู่งร้ายเมือกายหง

อุปถัมภ์ทาบญกบมุน

พอจบคำร่ำว่าเจ้าวาโหม

เห็นโศกหิตบคายงชาดย

๑ โอพระองค์ทรงเดรเกศกษัตริย์

เดี่ยวแรงถูกผูกนศรมนตรา

ศรมศกมกมใหญ่ไปดวย

เขียนดีโอบอกบทรด้วยดัดชวย

ไปบร้แจ้งการทาทงหงาย

ระทวยกายชยบแทนแผ่นคีตา ๑

เกณทททาวโพรมายทงชวยชวา

ด้วยดชกคองพวงผกาธมาถ

โถงระจตามจริทศษญช

ชมตั้งพดบพลาหนาบรพค

ทเหตุศรายทงชวยหมคนไปหมด

๑ จากบรพคหมายมุงไปกรงไกร

๑ เมื่อนชทาวพดแจ้งแดงโช

จวพทไปรบรบชบรา

ศรายคยรายพคศรมนทศกหา

พระอภัยจงด้าราญผ่านบร

จงเชอพงนบถพระฤๅษ

เขาเบมทพทพาทงหน้าไป

นาคาโสมชมคกชกชกโถ

ยคชมนโถงดางแดงเจ้าโศก ๑

๑ กาบึงคางชองทงทง

๑

๑ ไม่ได้ชวยตั้งศรมตามประดงค

ด้วยหม้อท้าวเขาด้อยไม่ว่าง
ช่วยตั้งด้อมฮอนบ้างเหมือนอย่างบุตร

ถวายทานพระรัตนตรัยการุญ

ด้วยต้นตุงฎีกาเชษฐช่วยเกศทนต์

พลงจุงกรด้อมไท้ไปไหว้คุณ
แล้วครัดว่านารกถกขณะ

นางการุญเรียกมาโกธด้วยไม้ครัด

ควรที่จะบำรุงชาวกรุงศรี

พลงถามวันชญาด้วยปราชญ์

ได้ยดบับรมดมบุตรนครน

จงอวยพรด้อมคำพระกรรมฐาน

ไทรงศานถวายอโยคที่โสภคสัย

แล้วพาเหล่าชาววังอันทงน

กับเจ้าพรพวงสาเดมาใน

ชนชนบมณฑปคฤหาสน์

เคียงแค้นดาวเชษฐองนรวงไท้

มเหศดอราเศกถอย

ทรงนอโถกราบพระศัพทโสภค

ตั้งฮารนางข้างไม้จระเขด

ยกพระบาทกับนริศรทนต์เกศ

โอผานเกล้าเจ้าประคุณภรรยา

ทรงนมาบดบองชยตงตาม

เศษพรอมเหดาดาวดรรคไม้ปรางคมาศ

มาจากฮาดนเฮองคณาตั้งฮาร

บวรทมหัพระมุกเศษชยงาม

มานิพพานเพิงผาพนาคร

ไฮรดำว้าพระคุณการุญเอง

ให้ชอเคียงฮารพิศจะครัดด้อม

มาด้นบุญทุดกระหม่อมจอมนคร

จะผันผอนผินหน้าไปหาใคร

พระวงคำวาทนอันทง

พระเหมือนเท่งโพททองอันผองไธ

จะคูนยดบับแบบแค้นไป

ไม่มีใครครอบครองชวยบ้องกัน

นางห้ามแหนแค้นตรงค้ำว้างกอน

เศษคับร้อมนมเกล้าฮั่งดาวดรรค

พระเจียงคูนรณทุกกณวน

จะเดรดบกับกอดปทุทนต์คร

พวกเด่นาว่าพระองค์ดำรงราชย์
 เป็นสัจย์ธรรมกรุณาประชากร
 ต่างครวญครวญว่าดั่งจะฮักฮัก
 บ้างเป็นลมล้มถึงนั่งแนไป

เคยฟังบาทบพิตรอดีศรี
 จะถดบรื้อนเริ่งรุ่มตั้งสุ่มไฟ
 คึงเดียงค้องนโถมหาธาไหล
 ค้างแก้ใจค้อยดว่างด่างวิญญา ฯ

๑ นางกษัตริย์ศรีให้เชิญพระศัพ จากมณฑปใต้โกลศษนรธา

มีจามรชอนคระจนเป็นหล่นมา
 โยงล้ำชาวตามธชนรธา
 ขอดจากเนนเตนทางหวางศร
 พวกเกณทเห็นเตรดังขประคอง
 พระญาคิงคังพงคำเดยใน
 พระดกรกชคระคชมรทอ
 ครนพดบคำทาประทบทพดบพด
 แดงรคหินคิงดาปลุกปราด่า
 คชชนะบับนญกรณัง

มยุราฉัตรพชนัว
 พิงพมอชานหงัดชของญา
 พระชคมีนาหน้าก้องนคธาไกล
 ก้องด่าเนงก้องชนะบีโณ
 คางวไรเรียงคางกั้นหลตามมา
 พริยณระพรงไครมายทงชัชชวา
 คชชดมานครคินเวศนัว
 ประสนญาคยศัพไปกลบมึง
 จะนาดังบุญญาปัจจตราบคความ ฯ

๑ แดงเชิญพระชคคังศรีอวดดี

ทงชยเม้าเหล่าลูกศิษย์ทคิตตาม
 ชยพาราจาทุโสมโสมด่าวดาว
 แดงกพรธคณมึงงอด
 ครนยามคกปรกษาด์พดอย
 จะทำศกครกการเทยอวญรอน

ชยปรางคิรคณราบเคยนทเศยณพนาม
 พดชยได้คความดฐ์ทงทุกคัวคน
 ทงเยนเร้าปรนนิบคไม้ชคดณ
 กอจไม่พนเรชฐาด์คด่าคร
 ทชยเคยงเทนส่งวรณบรจกรณ
 นทงนชอนชอกใจมไครวชย

อันแว่นแคว้นแดนทมิฬกัณฑ์ประเทศ

มีขอบเขตขวางเห็นชนนพเขตหดหาย

อันถ้อยโดยใจบาปทั้งหยาบคาย

ไม่กลัวตายร้ายกาจชาติทมิฬ

จะไปชมโรมวิชัยยังไกลอยู่

ไม่มีผู้ศรัทธารักษาดี

จะสมทบรบฮั้ทุกบุรณ

กว่าจะต้นศึกเดื่อนนเมือโร

แต่เพียงนับหนึ่งจตุเรศ

น้องคิดเขตคนบาปปราบไม่ไหว

ต้องทำศึกครครารระอาใจ

ครุณห์แปรแก้ไขอย่างไรดี ๆ

๑ พึ่งเคยตอบปดอบประโดมใหม่เถิด

ไม่ทนทงทรวงทางฮ้อย่างน

พณเดญ์เจ้าด้วยพระนงมอหมองศรี

แม่พบเพดาราณสีพณประเทศ

เป็นทมิฬทมิฬรคาชงหน้าไป

ฉวยเขยทรพดงกตไกร

ทมิฬทมิฬทมิฬทมิฬทมิฬทมิฬ

แม่ผมนรเห็นว่าเป็นหญิง

จะบริวรอยเห็นทองเป็นผงกดี

กัวยชงชัยไม่ฮันทศเบณังศรี

มีแต่สังตารพดจะบดดี

โบราณว่าดีเทายังกาวพดาค

จะเดี่ยตเดียวตายไม่วายคิด

ฮันทาศึกเหมือนฮันทศบงพิษ

เป็นนภปราชญ์แดงกัวยงูพดงผด

กตบไปดำด้าเกาเกิดเจ้าพิ

จงทรงคิดใคร่ครวญให้กัวยการ

ไตไซ้ไปไปตามความดำราญ

เทียชรมทธานนทุกถนฐาน

๑ นางพึ่งดีพึ่งเคยประโดมปดอบ

จะพินพาดไพรไม่บ่ทา ๆ

จะกตบไปไนทะเลดงเกดรา

จึงตรัดตอบว่าจิตกนิษฐา

ถึงศึกเดื่อเหตอร้ายชางกายนออก

น้องคิดฮายชางหมายงกัวยรบ

กัวยชอกกัวยชอกกัวยชอก

เกรงแตกพาศตามมาพบ

จะตั้งรบริกเหต้อจะเขยใจ ฯ

๑ พัดเยงจำนำดมเพรพระเชษฐา จะครักคราโกรขรังไปบังโหน
แต่คาบคักกทตยังมิโย หรือคัตใจขาดเต็ดไม่เมตตา

แฉงดงด่าวปาดพระพี่เจ้า

จะโศกเศร้าด้บความเหี่ยวตามหา

จะชูปยสมครอมครของถงนังยยา

เวทหนาน่าดงด่าวว่าคาญใจ ฯ

๑ นางพังก้าวร่าถงถงเว

นำพระเนตรคตยคตยระตยโหด

ไม่บัญญัติว่าชานประการโต

ระตยอ้นถนถนถนถนถนถนถนถน

คตถงคตถงคตถงคตถงคต

คตถงแฉงชอชอชอชอชอชอ

จะไปชมโรมกิตยเกรงกยทาด

เหตยว่าคาญกิตจะถดถบถบถบถบ

แต่ถกถกถกถกถกถกถกถก

โหดถกถกถกถกถกถกถกถก

ทุกถกถกถกถกถกถกถกถก

ระตยถกถกถกถกถกถกถกถก

จนถมของกถงถงถงถงถงถง

คตถกถกถกถกถกถกถกถก

พวถกถกถกถกถกถกถกถก

คตถกถกถกถกถกถกถกถก

นางพระยยาโหมพตยโหมนถ

พวถกถกถกถกถกถกถกถก

พวถกถกถกถกถกถกถกถก

พวถกถกถกถกถกถกถกถก

พวถกถกถกถกถกถกถกถก

พวถกถกถกถกถกถกถกถก

จึงเดาความตามเรื่องที่เคยของ มาตามนซึ่งมิได้แจ้งตำแหน่งไหน
 ทานศาครวิเดห์เด้นหี ใน ช่วยสอน ให้แยกกายตามตายแหวง
 ถ้างมหวงตั้งศาทราภดาว ให้ได้ต่างประตพิทษไม่ขัดแย้ง
 กระจแทนบุญคุณบ้างอย่าขัดขวางแสดง ช่วยจัดแจงภคธาอภามาไว้ ๖

๑ ฝ่ายศาครวิเดห์เป็นกษัตริย์ ไม่อินขัดใจความตามตำรับ
 แข็งด้อมผดงศรทตบ ดังแตกขับศึกเด็บทเทพพร

จะปลดปล่อยมด้อมหงปดงตอช อัยให้ชาตเกิดชนจำเหมือนคำชอช
 วิชาแนแก่ดำยอมหาวนชน ดัดศาครวอประตพิทษดัดใจ

แต่ธามจำศาครอัยชน เห็นเกิดรามทรงนบวงหรือโธม
 เมาชราว่าเขมเห็นเรไร เขาเดินไปแต่เคยงดั่งเมฆบกดาย

ชอกนาเขยงฝ่ากตมรนางเหนือ ไหลูกดาเวียไปมาเที่ยงคำชย
 ดังแตกแค้นแผนทบวิราย คุมเจ้าฝ่ายผิงพวราชวาทุโธม

แต่จจับยามตามไปจะโต้ประ ดั่งเจ้าพระสมชบเขยรูปโธม
 รางเดินทางกลางคตมศวกกรม ไคยงที่กรโหมนดำเนินำปรานี ๗

๑ พระพังกำรำเด่าดำภทใหญ่ จะคานไปเพื่อจะพยประตบศวี
 จึงมมุขว่าทานศรอยู่ขงคิ ชุระมีจะชอตาควนศดาโคต

แต่ชชนงหลังมงกรรับตมโธม โจนกระโจนตมทาชดาโธด
 ชอกนาคกรทกรวมคตมไป กำหนคินทศีทางชางชุกร ๘

๑ ดับหัวฉกรนเขยงแต่เห็นคาน มีปรากฏรคอบย้อมครอมตงจร
 ดำภทชคทศทวามธำคร เห็นแนอนนางจะมาเกิดราน

เมื่อเรตดำใจโตทั้งไปเด่า นิดดำภทราชเมือมมคยอชดี

ขับมาทรงครวญมาพอราตรี

กถึงท่งทะเลขนแกะตรา

เห็นคนอยู่รักจึ่งตกถาม

ถึงเรื่องความตามคิดกนิษฐา

เขาพูดความตามเรื่องจากเมืองมา จนรังษย์ได้พาราว่าหุโธม ๑

๑ พระพิงคำร่าแกลงแจ้งประจักษ์

เหมือนพบพิศตรเฝ้าจนชวันดโธม

เข้มน้ำพิระได้ไปเป็น โธม

ปลดขบประ โธมตองวีราชของศาคร

แม่มดมหัดถ์เหมือนหนีเหมา

ไม่ปลดคเปิดาเปิดองปลดท้อคด

จะบอชคามทราวมวยออบใบดี

มีเหมือนแจ้งจะแพ่งพราย

จึ่งแปดองศทรวงหนึ่งเดียหุดอง ประคิบเค็รองศรองเด็กัดฉวนเกิดฉาย

พอวังแจ้งแแต่ระจนพรรมราย จงสั่งนวยพอกกเฝ้าฉ่าเภททรง

ให้งเขาชาวตามบ้านปากกร ได้คนพังกาตามความประดังค

ถอในทะเลาบตจรคประจก เป็นทรงนงหลอมาบังกร

กบฉมาตาบดหนทางนบ ความนำฉนพาดนเนนดังสร

เข้าแดนด่านบ้านป่าพนาศร ประทับร้อนแรมทางมากดางไพ ๑

๑ จะก่ดางพระอภัยนาราย

แคอพาชพิศตรหมองไม่ฉงใจ

ให้โหยหิงหุดฉวนอมจับใจ

ตะอ๊กใจให้ฉงนทกคนฉวน

เสงยยาฉารพิศคักฉวย

ไม่เหือศหายศฉายโรคคิโศกค้อย

พิตงน้อมพรสมทนาปรกษากน

ศดยพระฉนชายฉดับหาม

เป็นศรางเคระหิเพราะฉ่าพระราหุ

มาฉมฉัดริยาในราช

ชงศรฉงฉงพฤหัดบค

ศคคองศรฉงฉงพฤหัดบค

จงศกหาฉาพรคให้ปลดคเปิดอง

ได้แแต่แเกรฉงพศคกรรมศกฉวย

จะเชือดแพะแกะสระเตาะพระเคราะห์ร้าย

ให้เคลือบคางหายไต่กัสน์โรกภัย ฯ

๑ นางเชือดคางราจธำพรศ ทรงเครื่องยศอย่างพราหมณ์ตามวิสัย

ตั้งบวงสร่วงดวงธำพรศราย ให้เชือดแพะแกะไต่ใจเทงญ

ค้อยพ้องคัสดรงเสวยนมเนยหอม หายไม่ผสมผิงดวงเป็นขี้ดิน

พิถียงเหลาดำธำพรศนางกำนัล คชยบ้องกันห้ามมิให้ใครเข้ามา ฯ

๑ ฝ่ายนางเยาว์เด่างคนขามตงมร ก็ตระจรจากนิเวศน์หันเขมรฐา

กนจนนทกรนง่ามยามเวธา เกตมทรามอยตงทรงตบิณ

วาองค์พระอนนทนาคราช เณตงวาทมาทงธำแมนาถนร

เขารตนางกลางกนจรกตถกน ร้องคณดินตียงสระตงพรองวาง

รุตาราวางุคอบมรุษ ชงเสนตตกรกทรวงคคทหมองหมาง

ศรีตเรียกตพิถียงมาคยงนาง ไมชวพรองทางเอให้เขาใจ

ประหตตตกรรตกรตกรนรท จะเบนศคทกรกนทกเณ

จะวาพทเบนศกชยไถต แถวใจไมยนตจทหนตว

ตงพบพานฉนจะตคจะชคชอง ขอเบนชองเบนพิไมมยว

แตกรงใจในมั้นเห็นพันทว นาคนทกลวจะจะได้เกโพรี ฯ

๑ พิถียงช่วยชองพรตมรมิง จะใหญ่ยงบศถามารศรี

อนทกเคื่อเทมอโคเห็นไมม เพราะพรทพททชยอชยไนชอง

จงฉนเห็นเบนศทชชชน ไซฉนจะระคนชยาทหมทหมอง

นางชวยเรินเมินนทกนิงตกรทชอง ชยไนทอองให้รฎจวณบั้นบ้วนใจ ฯ

๑ จะถวถวตตถวศทหุคทชยอนม้าง ผู้นำทางรฐาเตนเนินไถต

ยัดบวณครนรุงดงกรุงไกร

ตั้งผู้นำตำบลตองคนน

แต่พระองค์ตรงมาดงหน้าวง

พอขอเฝ้าเฝ้ามาดงมาพานพบ

พระรูกทกทกถามถงทราวมวย

อันฤกษ์ก็เป็นหมอลพองขอเฝ้า

เชิญพระองค์ตรงไปเข้าในวง

๑ พระชนมชอบชอบคำให้หน้าหน้า

จึงปดอช ให้มาบังกรน่อนท่าง

ให้พากันถือไปเหมือนใจดวง

เข้าห้อยขงนงหน้าคำดาตย

เข้าขอบนบยันต์จะมีไหน

เขาทุดให้แจจคิดไม่ดับง

เคยเดินเข้าชอกโตเหมือนใจดวง

ชญาให้ทรงปองแจจระแพรงพราย

เห็นฤกษ์พลตยชยเวระราย

กรนเห็นเมืงแดนค้อมแอบช้อมเต

เห็นของนอนชอนหน้ากชอชย

นางทราบเดี่ยวเหลยงครวราพ

พระเชษฐมจุมพิตจณิศา

พดางรับชวณูมีหมายว่าศายราบ

พระตูปโถมโถมเขตาเขาวลพิษณ

ทอมมาถึงคตงเคลาเฝ้าเขายว

พระปดอชนางชางนชกคชกเมืงช

พดางปดตเปิดชงเควชงครชชชกชงใจ

เกรียงทรงโนนเมืงพราหมณงามทักหนา

กชคประทบริบชวณูจันทรจา

ชญาหนวงชาทกรกรมให้ช่าใจ

อินทวพณเหมือนแมลงภู่
 ลุงจะห้ามความรักหักอก
 ถนอมแม่แบบชีวิตจุมพิตพิศตร
 นางเบ็ชท์หนีหนีระไรดิ้นไม่เคย
 พอดับเสียงเร้งรุ่มซุ่นแซม
 มณฑาทพยกตบหมับเป็นพุ่มพวง
 เกษมดั่งทุกถักถักที่มานักพิย
 พวดร่าเริงเต็มงานศวงการพน
 เหมือนราตรีมโหฬารค่อนหมื่น
 ตะโพนฆ้องกตธงคโมเมศ
 พระคองเสด็จเข้ายอน โห่ปดนมปด
 พระเสน่ชอบแนวระคองคว

มาพบซึ่งเจ้าวรชยงค์ได้
 พดางดูใบไธมน้องประคองเขย
 ภริมายกร่วมเรียงเคียงขนย
 พระกายเกยกตบประทับไว้กับทรงวง
 คางยมนแฉ้มหย่อนตามไม้ห้ามหวง
 ขยายคองเด่นกระจำงเมือกดางฉม
 เห็นอับดับดอยดั่งกลางดงวรศ
 กตบประชันโรงร่าตามดำพิง
 กตางฉมฉมวงคตบเต็มหนึ่ง
 เหมือนดั่งดั่งราชดงวาทโมศตาศศต
 นางหุดบ่อนหงัดเดหเส่นหว
 สุนอราหุดบ่หุดบ่ระงับไป

๑ นายนาทรเพียงแหวเพียงศรี

คตบดั่งคองขบระงับหรือหุดบ่ไหล

ก้อยแหวกม่านศตานแลดอยแต่พิศ
 นกเอะใจใครหนอนอนคตยเกด
 ดั่งเกศจำดำคณูไธมิงคอง
 มาเมื่อไรได้เจ้าธำเร้งกต
 เต็มพระนียงรองชดถักศตวชน
 นางหวเราะเพราะหมอนภเยก
 นางถอยกตบตบมานชศรานตุ
 บางค้อยว่าดาขบขบขบขบขบ

ลิ้มเนาในแท่นทองทงดั่งอองค
 พดางเคียงเจ้าพิศพิศคอง
 ฐางอองคเชษฐาธศดศคร
 ถนอมดั่งทแนบทรงวงคองดม
 กตบโชนอชนอศจรวัยไมทน
 ฆาดอชเมระเหมือนเจ้าจามาตศ
 ทำไมรู้เสียเกิดหนอหิวรชกน
 เทวทุกทานมาเคื่อนจึงเพื่อนน

คิดวาดพิวดยกเพงพ

แกงรเห็นเป็นใจทำไมรู

๑ ทดียงพงนงตงตงแถงจงว

ตอยอยจจวมาชอนเวน

บางบ่นวามาตรงตรงกคงประ

บางบ่นวาช่าเห็นทจระมมนต

๑ ฝ่ายพระหนออรนาคได้ยาดยพัน

พนตแตกหมตนาอดตุ

ให้จุตตามตวนไม่คองรเป็น ๑

นเขมมาตเมือโรกไม่เห็น

คองจจะเป็นโทษทั่วทุกคองคน

ชระยพระตคชองเซ่นตองหน

จงบงตนเขามาได้ ในใดยา ๑

ยังหอนมรตงกหอบอาบพาด

ถ้าชางชองทงกตคตงรพทศว

จงแกงตจตคพอเชยชอหมอน

เจ้าเมณฑพิวเตยเคยงประคอง

ชางแฉะนาคาศักทตคตอง

ไมหามปรามตามอ่าทงทาคง

พระบิตุราชมาคองคทงกาดรต

คองเวค่างคางงานการกวดา

เจ้าเมณฑพิวเตยรเยยงยง

ตงพระนงชองชตให้คตคอง

นกดตเห็นเป็นคตพาทนหาย

ชงทงปองดงพระวาชชญา

จระบ้องคองนชตคตจวท

เรงรคองตามโทษทไปรตปราม

คองเห็นหน้าพเตยงหมอบเมยงมอง

ชตคตพรอมพคเพระเดเนระตมอ

พวพระนงหนมาจกชาน

เพยวราเบยชอนรบพงทกกรงศ

คองเห็นคตคตคองนอไมรชว

ทคชระคตทงพระคองคเฉพงค

เพระคองพวพระบิตุรหนนค

จงคองพระทยให้ตงตอง

คองคองคองเพคคองคอง

โทษทงตายหรือไมคองคองคอง

ให้เรามาคตคตคองชระเยยบประจกน

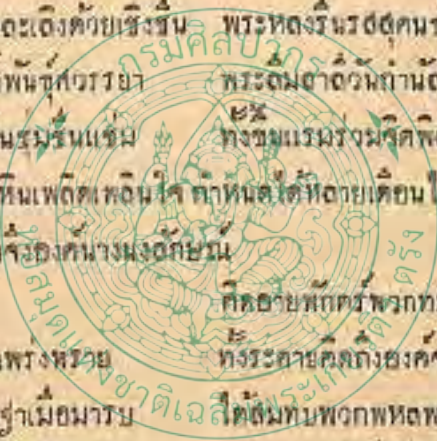
กตบไปราชนคองคองคองคอง

จงให้การแกคตคตคอง ๑

มีรับสั่งอย่างไรแล้วไม่ขัด
 พระตอบว่าอัครพางศรูปร่างกาย
 จึ่งนั้นน้องจะต้องตามความรับสั่ง
 พดางอิงแอบแนบของค้อมนงคราญ
 พดียงฮอกนอกห้องต้องกษัตริย์
 อยุ่ปรางค์ของห้องอัครรรณร่วมบดตงก
 นางโฉมยงห้องละเตียงด้วยซึ่งชน
 นางตมวงศหงส์พวงศอวทยา
 คางบนเทิงเริงรณรมรินแฉม
 ไม่เวศีสว่างห้วงเห็นเพดศเอนโค
 ๑ อยุ่จนทงจางอองคางนงคณิน

เมื่อผู้แข็งแรงประพวงพรวย
 จงแจ่งเหตุเรษฐาเมือมารบ
 ละครัดแจ่งแต่งตงให้รางวัล
 มีพระคังจะโคโรททวาร
 แด่คองฮองนจะตองเป็นมุน
 เดรัจตุระจะได้ไปเดี่ยให้ดบ
 อยุ่ทนมผู้ระคาย

๑ พระยัมพดางทางจาจะตางน
 นางว่าเมือเหตอแตกคระกวงโย

เชิญช่วยคักเอาคัระหะไปดววย
 มีคูนัยหายเดี่ยหรือเจ้าเยางมดถัย
 พาไปทงรูปทรงตงอธินฐาน
 ชนแทมรทนชชวาทวุคมาบบง
 โฉมนธินงนชนังจคตหง
 ตามถ่าพิงพิศวธาอไม่คตาดคตลา
 พรทตงรณตงคกรปนบปผา
 พรตมตาดอวทากนตโน
 ทงชมแรมวงนจคคตมย
 ไม่เกิดอนคตยา
 คคตยาฮกคกรพวงกมพตงทงทตยา
 ทงระคายคคกลางฮองคจะทงคกรรภ
 ได้ตมทบพวงพทตพตงนร
 เหมือนนุกทนมินใจคดวยไมตรี
 ชวยรอนราญรบพวงกนกรงคัรี
 ฮอกนงแทนทอวรรณพรณนราช
 จังตงกตบแปดงนามให้คความหาย
 จะได้ชยายชประมาณร่าคานูโค
 ฉนมชรดคยหรือกรรณจะทำโฉม
 ฉนมชไรชาติปริงตงตงกา

พระล่อมดชกอกตประคองจ่านชิงรัก บอชแค้นดัดต้องจันเท้านพทนา

พดางแย้มดังวอดชานชิตจนิดา จนห่อปลไหลโยธาในราตรี ๑

๑ ครมรุ่งแสงดิรัยนางทรงพรต น้อมประณตคดถ้อยเป็นฤาษี

ข้าหลดจงดอมพร้อมตามพระมุน ชอกนงทแทนรคนชชวาด

พร้อมเสนาข้าเฝ้าเหล่าข้ามาศย อภิวาทตาศตนาเนนหน้าชาน

พระธคนักรังสัดดาวตถการ ตาม ไบราณมอช่นบคัดตอด้ด

ให้โอรสยศยงของควาโหม ครองพารวาทโถมเจดิมศรี

นางชิตาชนชาติบพิราบ ให้เป็นทอศครกเกศก้านด

อนินายคานธาชลาสิงธามารด เป็นอุปราชราชฉงนรังสรวก

นายราหุลเป็นเจ้าเมตงศะจน ครมชมนนเป็นมหาเสนาบค

นายพระกาดต่าน นู ให้ไปชย คงเป็นมุงคานชงนกรงศรี

ทนชกนนบรตารชวาว บริทาณครนธราชเป็นมุง

ทงบศรชายนายคานประทานยศ เรนโอรสรักเหมอชลุคช่วยปลุกผิง

ชยได้สืบบมกาดง เป็นมุงเมืองต่านชานชลา

ทงเงินทอชงของประทานทหารรบ ไตถวนศรบโพรนายทงช่ายชวา

ท่างเริงวันช่นชมนบงกมดา ไปรักษานตมค่านดำราญใจ ๑

๑ พระธคนักรังสัดดาวตถการ คงชยได้มนธำชชอมาศย

ชูปถมกบขำรุงชวกรุงไทร คงชย ไนยศิกรมมชยธำธำเอียง

ปรักชวคความคานบทในกฎหมาย ชยักถบภกลายว่ากาด่างให้กวางเนียง

นุโคตมวชชเอามาเอียง จึงทงชยียงชยงกษศรยชคศย

กศิกทาจคคักรุโจรมุราย ให้หญิงชยช่นจกชุกทศ

มีโทษกรรมผ่อนผันกรณา
 หนึ่งมารดรศรสารทหารรบ
 แม่มดผู้ยงอย่าหลงกล
 ไครของชดหัดทานอย่าหาญยก
 แม่มดผู้มาด่ามภักดี
 คงฟังคำร่ำว่ารักษาศีล

ให้ยื่นใจไพร่ฟ้าประชาชน
 ให้รู้จบเจเนศักดิ์เจ้ามกฉลู
 อย่าคบคนต่อพลชทรดักชน
 คอยตรองครักชอบดีคิดหนึ่งหนัก
 โห้สศึกคิดงมควรอย่ารวงพั้ง
 จะเพิ่มภญโญไปเหมือนใจหวัง

รูปรอดจากโหม โยมชาววัง
 เทยวดักบวงห้วงดัดวัดตั้งสาร

กุดไปยังฝั่งทะเลแดงเกศรา
 ไปเวียนเมฆงดอกรักให้หรรษา

จากโหมพั้งหงุดหงุดอนาธา
 ๑ จงพูดว่าชาติคเหิมชนมศรี
 พระจะไปไกลดวงเดียวครั้ง
 ด้วยฝ่ายพระประ โยชนเทยไปรดศิว
 แม่มดบวยภายหลังต้นกล้วย

ด้วยความชางอยู่ในพระชนม์ ๗
 ไม่ท้อปถัมภักจาก
 ดิศระชดหัดทานการกุศล
 ชอนนหัดถอบมาขงราน ๗

๑ พระรับคำอ้างถอบมาของ
 ทอโพดเทิดเวดจาจะราตรี
 พระทรงเศษเซษฐาทรงมาฝั่ง
 นาค้างยอยพรอยหว่าเศษมพร
 พรภขอเผ่าต่างศรีเทหาพิเชยง
 ประทับค้างตามทางมากดวงไฟ
 คิวณษัตถฤาษเป็นთვის
 แต่แรมทางถดางย่านตั้งราญุครน

พร้อมพลพองพหลพดฤาษ
 ชวนพระพรบชอกนออกนทร
 นางทรงตั้งที่ตามเดินเนินตั้งชร
 เจ้าคงคอนแดนบ้ำพนาถัย
 ตั้งโคมเคียงข้างทางสว่างไสว
 ถึงบ้านใหม่รบเดองพร้อมเพรียงกัน
 ทงชายหญิงชยากจะไคว ไปตั้งรกรัก
 ตั้งเขตคินคานธมทรทหุคอง

จะก่อกองทัพใหญ่ไม่หนา
ก็จะเชือดเชือดเนื้อเมือมไปรด
จะตั้งช้อถ้อยคดีไม่दनรน

ไปชาติหน้าจะได้รู้ไม่ทุกชั้น
ไม่ขงโคจรคอกจะใครใดก็ด
ชู้ด่าหั่นจนถังกายจะวายปราณ ฯ

๑๑ พระวาจาจะนงจรงหรือของ

จะได้ดองขมคัรทชากถดาหาญ

จะแต่เถื่อนเนื้อนงไม้คองการ

ไปรดประทานแค่ที่เคยได้เซยริศ

จะก่อกองทัพคองทิงของรัก

ขยาพลกผลกนิมจะพระนคชทช

ช่วยเซียงแก้มแยมเซอม เทเหมือนกค พดางเซาริค โฉมฉายยังชายใจ

จึงว่าพระจะชมเหงไม่เกรงบาป ทาหยาบหยามหยอกญาชฉลจวดย

พระชมชวณตรวอดตเค้นหมื่นไร ปรากฏาใด เคนยอนไม่เหมือนคค

ขยารคเงาเงาของไม้คองท

ดักคตเค้นของไม้คองปลา

ชนหนวงหนกชกราทกรวม หนักนารช่าเฉยเปลวเปลวไม่เข้ากร ฯ

๑๒ นางแต่ดรงแสดงวาพระเบคณพคค จะพาคคจกรวมพรหมนิหาร

แม่เตอดคณอเถยใดควร ใหทาน หนีบการเวบกรวมทชคคญ

จึงหลดคตวคตงพระพจระมโทษ คุ้มประไซรน้อยากจะ ใครไปตงวรค

จะจับคองคองไฟประตยคคป กรนจะฉนผ่นให้กไม่คกร

พระมิใช่ไม้เคยเซชชมน้อง เคยถุกคองชคเซอเทดอสงณ

นบาปกรรรมจำห้ามชนตามถวน พระเห็นคกรหรือใดนจะใครหัง ฯ

๑๓ พระชมพดางทางอ่าเด็กชวบท พุทหมคมิใช่ว่าเป็นบ้ำหตร

แม่รักใคร่ใจจริงไม่ชิงชัง จะจับมังกไม่บาบไม่หอบคาย

แม่ญาชหมฉกหนคองบจช ใหผัดชวคกรคใครบบาใจหาย

ไม่ดักหาถ่าแม่คชางชชชชช เซากชคถายกรรรมชชชชช

หนอแม่หนอรอรังพงค์

๑ แด้วองค์ด้ดดำครบวรนาถ

คือเรือไซไฟโรประจำดำนาถ

อันเรือรางวัลเจ้าวคนขอมถ่ม

กอยหงษ์ว่าเข้าค่ากอยดำราญ

ต่างเปรมปรีคปรีงตองกันตั้งองรา ๆ

ยอกนงฮาดันตั้งข้างทงซ้ายขวา

ให้คนคดาไปนิเวศน์ทั้งเทศการณ

ด้ดดำครครุภถ่มครถ่มาน

ขยู่เนื่องค่านชานชดาวิมวารี ๆ

พระอภัยมณีทำสหาวุธทันสมัย

๑ จะกล่าวเรื่องเมฆดังภาพกษัตริย์ นึกเห็นนางอินทนิลมารศรี
 ทรงราภานางยุพาสุดดี ดึงแต่บัพผัดบักของทัพไป
 ทางครของครรรณทศดังคจิก ด้วยจากมิตรมักหมองไม่ผ่องได้
 ทุกเช้าค่ำคร่ำครวญวิญญูจนใจ จนสรรพได้ดิบเดือนไม่เล็ดอนกดา
 ชนโฉมยงซึ่งกระเวงวณดงราช คชกรทพื่อนากแฉ้วนเจ้าพระยา
 เป็นชายเฒ่าดีศดกขณด้วยพศกรว เหมือนเจ้าประหนึ่งหอดอดของก
 ผิงฉวดีดังธำธำชางชชน เหมือนมารดรแก่พระเอกเนตรขนง
 ศุภมรธาฮาใจโดยทรง มดกรก ให้ชื่อพระมิ่งกลดา
 นางร่าภาสะหรมไฮรด เหมือนกรวยศักดิ์รุ่งวรรณกรรณหัตถา
 ทงผิงเห็ดของเรือรชงดังของทา ขวี่หวดวรางามสรรพวางค
 นางยุพานารีก็มีบุตร เหมือนเงินต้นมทรเนตรแดงดังแดงฝาง
 ผิงเนื้อเชยวเชยวแหดมเอกแถมคาง ไม่มีคชอย่างบิตารชอวยพคณ
 แดวดาดมบุตรสุดดองาท เป็นชายชวคเชยวงศพงศกษัตริย์
 ไม่เพียงนับบุตรศุภกรงต้นทิต ทงเชยบางวางรัตชอหังกัน ฯ

๑ พระมิ่งกลดาบวชอายุตาราช อยกับบาทหลวงใหญ่ในไฮศอวรย์
 กุมารวอายุพินนหัตถกัน ทงดองนหนอยที่พระบัพไป
 ทงพวกเพียรเรียนหนังสืออฝรัง อาจารย์ดังสอนตักขยาเยวาท
 คู่คำราฟ้าดินค้อยภิญโญ ไม่มีไรคาพานดำราญใจ ฯ

๑ จะถนัดถใจเจ้าพาราการเวก การภิเษกชดชังไม่ละง้อ
 ครมเกลียดชังต้องทักยกกอบไป พระหัตถ์ไธยสร้อยเกล้าเป่าสุรา
 คัดกระมังถึงถุกดาวเจ้ามดก ไม่ทราบนิกนชนม์นกรวดน้า
 ไชยของน้อยสร้อยสุวรรณจันทร์ดูดา เดี่ยวตายมาถึงแดงกอบแดงกน
 นิจจาเอ๋ยเคยหอมกนอมมณีท เกยนอนริตขมนซึ่งประคองขวัญ
 เกยแย้มสรวัดชวนชนทุกคณน เมื่อกระนนน้อยหรือใจไม่โยค
 ได้รวมเรียงเคียงเรณขมเรณกชด เจ้าเคยพดชดรุกจิกพิลัดกน
 แมร์กใคร โนนางเหมอนนขางน ให้พาดเก็ดดิระไม่ละเอย
 เมื่อยุทพดบพดางกานน เหมะเบบนพหรือขางเฒ่าเจียงเราเอ๋ย
 ให้ช่ายใจได้แต่เบียดริตเวียดช่อ มิได้เกียดชดขมตมตะเห
 มาเมื่อนพกหมายไม่คดช่ายคชด กตมมรคเรีกร้างใบห่างเห
 ชินกรงไกร โกลทางขวงทะเลเด อัดครนนทงอหมกตพนาตา
 ไชยแดนมิโคพบประดับแนว เดี่ยวตายแกงนยเนครของเซษฐา
 เมือรบรบกับฝรั่งเมืองตักก พิระมารดาขกให้เห็นอนใจคด
 เกยกชดพมิ ให้ชอกไปนอกรถ หยมเบ้งดตแดนธนระวันจิต
 เกยกชดคอบคองประคองชิต มาเบ็ดชงบดิคเบ็ดำใจจำโกลกน
 ถึงยามนชนกร พาดนธาดนิก เหลือร่าดกหลงเหลืออะเมอผน
 จมไว้เหธำดาวสุวรรณค้ำางกานัด หดงเวียกร้อยสร้อยสุวรรณจันทร์ดูดา
 แดกนโคย ไชยหอมกรำกรวมุคิต มีรตมป้อมจกนนิษฐา
 คำครคิตบดผนคำนรจจา ถาบทาชนนค้ำามพนาง
 แด้วจะโคไปเมืองผลกนชง ได้พบชงสรัดตัวดัดไมระตชวง

ว่าพึ่งความยามที่ว้าค้อยเบาบาง พอสว่างเวดารุ่งราตรี
 จึงได้จรดรงทรงเครื่องแดงเยื้องย่าง พร้อมด้วยเหตอ้าวสู่รางคนารศรี
 มารณเฝ้าพระชนกชนนี ธิญชดแสดัดระอนกถนาคา ฯ

๓ ทรงกษัตริย์ตรัสถามด้วยความรัก

โอษฐ์รับขวัญที่จ่านรจา	เป็นไรพक्टरเมื่อตรูปชบหนักหนา
ด้วยพนางช่างกระโรมิไต่เหต	ถูกตรึงคราตรอมใจมิได้ยา
ฉวยชกขวางอย่างไรจะได้อาย	ทรงพระเชษฐาตามศูนย์ความหาย
ไปเที่ยวตามถามรางวัลบราจเรอง	ฉอตจายบงกมดาฝ่ายศด
หรือเดี่ยเรือเมื่อจะกางชอยกถารต	ตามบ้านเมืองการแกงทุกแห่งหน
พระฟังความห้ามบุตรตั้งคองค	ถึงอนามจะไดพามาชาน
อย่างตามไปให้ตามรทษากโยร	เขาคคาคเชอด้วยจ้งหนายหม
	อญบุรีเชวคให้ดำวญ ฯ

๔ พระฟังครัสต์ครอนถอนระอิม ชลธำหัดถนรัตนานาธงธำร

คีโรราบกราบประณตบถนถน	ขอประทานโทษทพระทยา
ซึ่งแค้นเคืองเรื่องราวคราถรึง	ไม่จงห้วงรอนนใจค้กับเชษฐา
จงทอบตหนงานการจิวาที	ไคดวงราชธาชญาเฝ้าชอ
แต่ด้วยลูกชกใจชวดยหนัก	เคยเห็นพक्टरพ้องกันธองศรี
ทั้งเป็นหญิงทั้งชว้างเดี่ยอย่างน	จรรูทหมหน้าไปหาใคร
พลางไคการชวศุรพุนเทวงษ	พระชดเนตรนชงศกชกกรกโหด
พระบิตุรงค์ตั้งดำรว่าคาญใจ	มิให้เปกจะเสรำเฝ้าไคกา
จึงวาพอกไม่ห้ามตามแคะจ	เมอชนคตรกใครกไปหา

ตามดำพรพของกษัตริย์

แต่อย่าว่าช้าให้ไปตาม

๑ พระรับสั่งมิ่งคมบรมนาถ

จากปราสาทเด็จมาหน้าดนาม

ขมขื่นคยาเนงพองพดาดังงาม

จึงตั้งความแค้นหาเดณาใน

จงแต่งอู่กำปั่นสุวรรณมาศ

ไซ้ใบคาคงของให้มองได้

เปิดนรอกใบสายส้มช่อเชือกช่อใบ

ทำด้วยไหมเบญจพรรณให้ทันการ

คนประจำกำปั่นตั้งพันพัน

เลือกแก้ด้วยเข็มเรียงกำแหงหาญ

ทั้งตาตาคันหันพอกคนงาน

ที่ฐานอนุสาวารศดาโคต

ครนซึ่งเดรัจฉานตั้งกตมยรบตั้ง

เมธอวังเรียกกันเสียงหอนโห่

บางเปิดนรอกเดอเดอเดอเดอเดอ

ไป

ดมอไหมเบญจพรรณไหมเป็นพวง

บรรทุกมาดาเดยงเดยงเดยง

กษัตริย์ประเทษประเทษทาหน้าดนาม

พิชฌมมมหาชาจรตมยรบ

ทวารโถงทมนประชาในถาดทรง

๑ ครนรึงแคงเดอเดอเดอเดอเดอเดอเดอเดอเดอเดอเดอเดอเดอ

มากทอดมอชบชบชบชบชบ

แต่ด้วยคทรวงเครของกษัตริย์จารัดเรียง

มังกฎเกศเพชรกระจ่างสว่าง

เป็นพวงคอบแค้นศรีฉวงเหตของ

ด้อยด้อยของพระบาทเดอเดอเดอเดอ

นางเชษฐีศรีของงามตามดดา

ดงกำปั่นดอกรชนนงชาดณ

พิชฌมมหาคเด็กพเดยงเคียงชายขวา

นายทหารราชน โทเวณโกลา

ยังมีนหน้าเรียกตงกตงกตง

ประโคมซึ่งกตของฤกษ์ อิมเกริกเสียง

เดณาดำเนียงเชิงเขมรทมแดงดัง

ดอยดำเดอเดอเดอเดอเดอเดอเดอเดอ

โตกาดงดมค โทคต โป

แต่มีชอกจากปากช่าดมจ่าดง

ดะบัตตรงปลาดยปลิดหัวหวัดโห่

ดูอย่างกว้างกลางทะเลเดอเดอเดอ

ชดาดยดมคตมเดยงครนครก

ด้วยเถวตองตองเมฆอวเรงความ ไมห้ามปรามปลอยใหชนไปวง
กานบจอตทอดทาหนาตวงน ชุนนางชวงกนมารบคอบคบคอง
พระทรงอาณนราชสูวรณบถดงก เขาไมวงคอบเม้าเจ้านคร ฯ

๑ ฝ่ายองคพระอภัยมณีนาถ บรมบาทบพิตรชคิตร์
จัดตแทนแวนทิดตภาพร พรหมนกรกตยาตณานาง
คอบชบรามาารุงกรงกษตริย บริบูรณพุนตอตโตไมชคชวาง
กรนต่ายแดงแดงชงคทรวงต่ายวง

พวยชุนนางนอมประณตบหมาดย ฯ

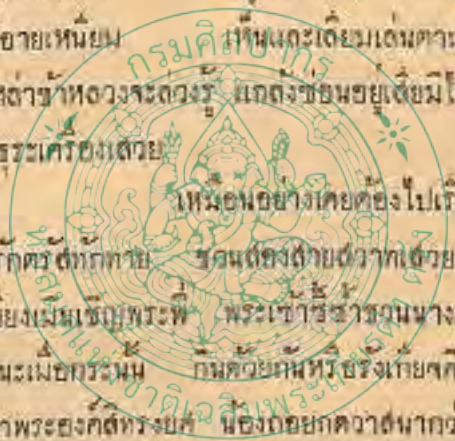
๑ ทนชกษตริยชคิตร์ยเขาไมเม้า พระเรยกเขาไปทแทนแถนตงต่าว
พานพระศรทบตดงกตงประทาน ไหลทวรววมตวยชมชเยพตวง
แตวตวตถามตามทานชวงตงตอยกษตริย
ยังไมพดยพตงตอชคทรวง
แตจกมมากวามอนพนาถ ยังไดชวางควางบางหรือชยางไร ฯ

๑ ทนชกษตริยชคิตร์ยวงกกรงตอช นอนคานบทอชแถงตอช
ชนตองกษตริยชคิตร์ยชณาไม ทงพดโพรพรหมตบบริบูรณ
แตพนางทงตมตจพระชเมชฐา ไมทราบจ่าตรายไปทายตญ
แถนตอชชคิตร์ยคอบทาใหอาตว จงมาทตถามความคามตงกา
คอบตณตอชเรอเทนอโตไปเทยวคณ ทุดคียบตเกาะแถงตอชทา
ไมเห็นทายหมายกพระพยา คชแวงมาเม้าบ่างหรือชยางไร ฯ

๑ พระพังก้าร่าวงนชจาชเยย คชตงตอยตงชงไมถึงไท
ทจรงจคบิตรไมนชนใจ ใหเวณไปตบเรอชทกนชองราช

พระมารดาว่าพ่อทมิฬอนบุตร
 ได้เห็นเจ้าเซ้าคาทอยเจ้าราญ
 แดงทนต์ตาพระหน่ออรนาค
 ทอศยภูปถาดฮาด่นอวรวรณ
 นางฮอยงามทานพระสร่มดำหริบ
 แดบศรพทของทงต้งนาง
 ควยรทพรายกฮายเหนยบ
 กลดฮาดฮางเหลงราทอวงจรดงรู
 แด้เซ้าเนนเป็นระเคือของเตย

คงยังหุคฮอยปราช่าทราชฐาน
 ฮอยกบมารดาโต โทด โทดกน
 ไปปราช่าพดั่งเหล่านางฮาดฮอวรวรค
 มีฉากกนบรจรณฮอนดำฮาง
 คอยกถอมขบปรนนิบัติไม่ขัดขวาง
 ฮอยฮองกถางคางฮากจักหมากพดู
 เห็นแะเดยเมเลนตามาฮอด
 แดงทนต์ฮอนฮอยเดยมีโต ไม่โกลดทราย
 แด้เซ้าเนนเป็นระเคือของเตย

เหมือนอย่างเคยต้องไปเทียบเทียบภว
 รุดต้งดฮาดฮางฮวยเหนยบเคยกน
 พระเซ้าเซ้าฮางนางฮาดฮอวรวรค
 กนควยกนทริฮองเกยจกตเกิดขรัง

๑๑ ดฮองดฮาดฮางพระฮองคตทริฮอง
 มีกวรเคือเงยเรยงฮิตกถอมีคพดง
 แดงทนต์ฮอดฮอนฮอดฮากไปจากฮอง
 พระหัดฮอยไม่เดยเมเลนทรา
 จเรเนนเคือของกถบไปมิได้เดย
 ตอกรขรังตงคางจนกถางอน

นี่องถอยกถางฮาดฮางกว่าแเด้เหลง
 ไม่รังชงเจเรยเดยเดยเดยเดย
 พระคตทริฮองเรยกนไม่กถบไปหา
 พวกดฮาดฮอวรวรคกถยบรึกฮากน
 ทวยเกนเดยตงทวอยเดยคายคณ
 นางฮาดฮอวรวรคพริ่นกถอทุกคถางนาง

๑๒ พอโถมของชงศพระมหัด
 เห็นเครืองชานทานคิงขงคาง

ฮอกจากที่เฝ้ามาบุรชวาชวง
 จงถามนางฮาดฮอวรวรคกถานตไม่

เขาทูลความตามเรื่องทีละองค์ของ
 มาคุรงค์ตั้งสารว่ากาญจนา
 จึงแก่งขลุ่ยดุคด้อยถนอ
 รวมนเสียงเคยแค้นกรังไปตงกา
 แมทราบถบคุรงค์คงจะกรว
 อย่าขคิดขวางห่างแหไปแม่ไป

ชวนพระมิ่งไม่เด้อเลยหัดบ่โหด
 เด็ดๆไปเข้าห้องห้องซิดา
 จะเวียนวิศกตวงคี่เฝ้าพงศา
 เที่ยวนมาจรตวงเป็นอย่างไร
 ทาบศกตวงเช่นเห็นคี่เอน
 ปลกพ ให้เธอเด้อด้วยเหมือนเคยกัน ฯ

๑ ต้องบุกริษชาติตามชาติจรด

มารวณเหตาดาวดวงคณากณต
 กอขยขอบของคองการบอกรา
 พระเหตยบตรีดานองเดียงดีดา
 จนทรดีดาว่าพระพมอยากหิต
 สร้อยสู่อวรัตนนงนถอยบยจะตาย
 แกดงหลนแดนเดยนิ่งจรงนะจะ
 นชิงจะมาเด้อด้วยพลางขวยกัน

พลกตทอช่ายจำมายณ
 เขาเคยบรจรตวงทพระพยา
 ติงคตบงทเทคพระเชษฐา
 แกดงขลุ่ยคณตมพระพกตวไม่ททหาย
 เชษฐอรบบริเครองเด้อเคยถว
 จนเนางเจยชานานว่าคาญคณ
 จะให้พระชนนมาคณ
 เฝ้าปลกตงเขาชพระพยา ฯ

๑ พระแรมรณมนของศคารงนง

สร้อยสู่อวรัตนนงถวยสร้งพกตรา
 แดงคางชชนวอนวนานจจาเอย
 จะให้บองคองโทษไม่ไปครบราม
 จรงจรงนะพระชางไม่ขาดยบอง
 อย่าขาดเด้อเลยถ่าแม้นแดนคณเคมท

แกดงณหลนตองจคกณษฐา
 จนทรดีดาเรียงเวียนเทยบเครองชาน
 ไม่เด้อยไกรนากระยอาหาร
 แดกลอนถางกไม่เม้นเหมือนเชน
 จรงชคองคคองชนางน
 จะหยกคตตามจะททำให้หน้าใจ

พระทั้งคำรามานาตั้งด่า ช่างอ่อนหวานวาทาชันมาดัย
 จึงว่าพมได้เคยเคยอย่างไร ก็รักใคร่อย่างนั้นไม่ฉันทา
 จริงจริงพระน่องทองดั่งอึก แกตงเตงหลกทอบพกศรเขยหนักหนา
 เคยชดเชยเมือครั้งขยุดงกา เตียวคนมาทางเห็นเมือญเป็น
 ชวนเดือยไม้เดือยแกตงเตงหอบ ไม่อยากพบไม่รอไม่ขอเห็น
 ขยุดคิ้วจากกระตาดกระเด็น โถดัดกรวดเกาเด็นดั้นห้าวา
 น้าหากพระชนม์จรตของ คอยกรังคองตามบงคับกตบมาหา
 ถ้าหาไม่โหนพระน่องดั่งด่า จะกตบมาหาพมเมือเดือย ฯ

๑) ทงตองนางตางมยวาชบเพลือ พระรจนเมือเว้าจึงไม่ไดเดือย
 แต่เพียงนมไซวาไม่เคย นิดวระจระวาเนยวาเดือยตะ
 คนพระพิทงการเว้า นองกนากยูกตงจริงจริงหนะ
 ขยาพกร้าดาเตกเดยพิระ นไซระตมพระคนกรณา
 นองกรวย ในจิตว่าดีทระชาติ เป็นชานาบทพระเศษช่า
 ฆ่ากัตายชวยกชาคคามชานา จึงเมคลาชยา โหนองนิตตงต ฯ

๑) แมตร้อยดอรจนจันทวดาหนักหนานัก

มีควจกแกตงวาเป็นทาดัย
 ททงถวากถาวเหมือนครวณ จะทลพระชนน โทคของ
 แดวอตตามานงทคงเกรือง แดช่าเลองเทลยวทงคทงตง
 นางเรียงเรียมเทียมดอรจนภาชนทอง ไซมณตของพระหัดคคคประจง
 พระเห็นดงทรามวยไม้เดือย แกตงนงเขยเดือยไม้ชวนนวดทง
 นางรเท้าเผ้าชอนพอนพระชงค ไม่ไปรททงเดือยบ่างเป็นชยอย่างไร

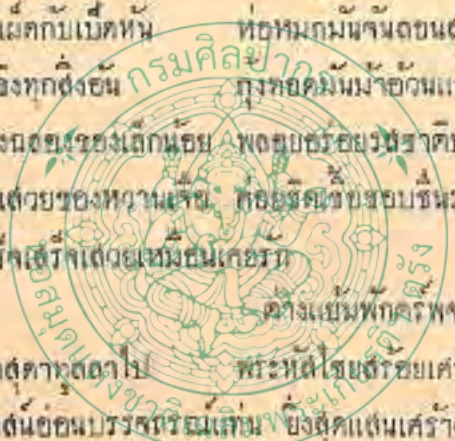
พระศิษย์พดางทางถามพราหมณ์ตั้งจน แม่ไม้ศรด้วยหิริขทัยโนน
 เมษะกณัฐญญาว่ากระไร ทำดมไปเจ้ายแต่ยหริขแก้วตา ฯ

๑ นางพิงคาราครตั้งผู้ตั้งครของ ยกขามทองมาตงหงชายชวา
 พระแบ้มถ้วรดชวณ้องตั้งตั้งดา ด้วยเครื่องพระกระยาถบนาวิ
 นางหทัยบลงตรงไท้พระหทัยมิ่ง นางหทัยคยงขมพรายขมายหม
 พระชกถามนามถบขางแกตงเขาชี่ นางทตลถววยพดางค่างค่างกั้น
 ไท้พะแนงแกงเผคกบเบคกน หือหมกมณจตจนตั้งครหิน
 ทงแกงตั้งมจมจกตั้งจอน กวทอคณมาจอนแกงบจกนเนย

พระพิงนางขางถอนของเล็กนอย พดขบขบขบขบขบขบขบขบขบขบขบ
 จนอิมหน้าธาเดี่ยวของหวานเจจก คอขบขบขบขบขบขบขบขบขบขบขบ

๒ ครนตั้งเวจเจจกด้วยหมกนเกอรว
 ตั้งแบ้มพกครพจนมาขมมาตั้ง
 แดงพนของตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งไป พระหือไชยตั้งขบขบขบขบขบขบขบ
 ขนไต้ยาดมขางตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้ง
 กิตถกน้องตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้ง
 เมอขงเขาวเผากจกนเผ่าจกนพดตค ไม่พดตคจกนพกนพกน

พระนถถองทรงพระตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้ง
 ขนถน
 จะโตมตั้งเขาจกนมาตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้ง
 จะตคเดี่ยวเกยจกนตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้ง
 จะเกยจกนของตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้ง

๑ ดินสุมุทราคาดังเกิดว่าเหตุนี้ เพราะเหตุเดาของคนขี้เขม่นกขยมน
 ให้เพิ่นความตาม ไปจึงไม่ทัน คนขี้เขม่นกขยมนไม่เป็นการ
 ดัดดำครหล่อนลงหากว่าประ หนอยก็จะคนเขตนเอนตั้งถาน
 พระน้องชายอาวรณ์ริษนวิสาณ ขยมนบ้านเมืองพิ ให้ปรีดา
 ทงคางแค้นแม่ประดังคางนงใจ จะหาให้ดมมากปรารถนา
 ฝ่ายอรุณรัศมีว่าพยา แม้วางนงเยาว์เดาของคน
 จะคิดหันพระ ไต่ไปตงยหนึ่ง มีให้คองชายหญิงชาวตั้งทด
 จะสร้างพรคอกตำหบวมเรียนแล้วพิพิ กิ่งพันชบชายดบายใจ
 ดินสุมุทราว่านแนบเมอรุณ ขยมนโคมบุงายคอกจะบอกให้
 ถศักตหาอยาหัง ไกรรังใคร กิ่งโค โดดาไม่ชาติ
 พระหนชานมาคกรคทงพระตั้งวัด นางคองพจนเขษฐาเบอนทหาหน
 คางพคเจเนจเรจาคนรวกต ถานโศปรางครคัพชชวอด ฯ

๒ จะถดบกลางหวาดตคณชคคเชก นงคองเกสรตนามหาตั้งถาน
 ครองประเทศเขคแคงนถนตั้งวิสาณ พระธมมานรอยยดบมีปถาย
 ให้ตมทงตั้งเดี่ยวพานเจยดระ ถมปะทะพระหทัยมีไครทาย
 คนตเตมาต่าว ไทพมมี ให้กราย คคระคายเค็งชคพระหทัย
 ชบพระทัยไรตั้งยแก้ต่าวต่าว ทิทรนาวรูหตค ไปรดหนักหนา
 ถมบรรทมตมจบวงบุญญา พยเวลาไกรนตั้งวรดค
 ฝ่ายชคพระมเหสีต่ามน้อย ระทระทวยหอคยงคทงก่าตค
 ดนกาตงทงชราพลาดค พระชนมา ถคเปิดของตวรคตวรโต
 พระวงคำฐาเฝ้าเหล่าธนม ทคหม่ามมแช่ชองตั้งยรังให้
 ตะชคตระชนมกรนเกรงวงเวงใจ ทงชางโหมางหนามปริชากัน

เบ็ญฑ์คัพต้องท้าวไท ไฉ่ โกล่ครั้น ตามกษัตริย์ทรงเดชเจ้าเขตชั้นที่
ไว้ปรากฏมาศราชวดีนครสุวรรณ

ประ โคมยามตามอย่างนางร้องให้ พงษ์ไพรพรหมณ์เบียดสดุดศกธา
แจ้งเด่นาชบคัมปรีชา แกร่งดาราเรืองราวช่องท้าวไท
ไปทอดองค์ทรงยศไฮร่งราว จคชามาตย์มัญญาชฌณาลัย
ให้ถือตำราคมดำเกาเหลาพลไกร รับไว้ไปตามคถันทุกคณฉน ฯ

๑ ตามเดือนครึ่งถึงบรรพการ ขึ้นหาอุลตรเดมาพาผายผน

เขาดูห้องทองพระโรงทองธรรม งามนทธานตามเชคความม
ไบบอดว่าข้าพเจ้าเฝ้าชามาตย์ บงศุมบาทนงกรบศกร
ด้วยของศพระชนกธนม ทุมไมถ โกลาดถาวร
เคียนแปดบวชกตธงนถายณคณ ฉนเบ็ญฑ์คัพระชนนบรรพการณ
อุกษชธนทลทระหเมณจธมกเร ต้องภรเวชตวรศกรได
จึงสดบงแ่งพระศคพรบมบงยง

ได้รับปรากฏปราดากทของฉนผองได้

คชงชนบมถอมวงระวงกย จงทราบได้บังกรชมทมาถย ฯ

๑ กษัตริย์ศิวสุวรรณทรงสดับ ททชงบหจันฉโยคโกล่ถงธาร

งดยหนกรกกว่าพระชาการ ไม่ประธาบอดมาบ้างเป็นอย่างไร
ช้ายพวกแพทยพิทยาโหราศาสตร์ มนไม่ภาคชมนชายุหาโชน
หึ่งแ่งนดางทจวนางพถช้างใน ทำไมไม่รักศนพพจน ฯ

๑ ชำมาตย์พิงบังคมบรมนาถ เริงนลาถผชนผพิตามบรพหาร

พระทรงธรรมคำคนรณตำราญ ฉนชาการโรศชมโตม

หมอนโรจาศาเซาหงเถาแก

พระโหราพาทมณรามราชกศาศบี

เมืองมพระจระนพพามถำราญรม

เจียบตั้งตคตบวงไม้หอง โย

๑ พระหังคำร่าทอหมเทศม

โหลยงคณณหงงธธมา

แล้วตั้ง ให้ไปทอมนตเทศ

ว่าพองกราทลพทพทณกฤษ

แล้วครัดตั้งเดินตศารวจ

ตงประจำกำบนจระกรวีได

ทุดต้นของตยงกษกรวี เทียรานเท

พวกเต๋นถำงวอกรงเจ้าชวณาย คางวณถำงวอกรงไปมา ๑

๑ ฝ่ายเดินทอชทอนตบองก

ฝ่ายเดินตศารวจคางครวครว

ตงประจำกำบนจระกรณมาศ

พอราศรีตลยเซตถำเวจการ

๑ ฝ่ายพระองศทริงเทษเกศกษกรวี ครนชุกย์ไตรครวคจารัดศรี

ชวณงตกษณชกเรศรวณชว

ตงกำบนบรธาโยธาหาญ

ชอกอวตถกกรกกรนเจียงบันไฟ

ชอกแต่พวามคามเต็นไมเห็นผง

ทางถำมเคอนเศตชนคธพธการ

คชยคตแตรขมเทถำนางถำถำศรี

ถงวอยยตบถงนคถวบรตย

จนเทยงคณพงคทเทมอชนทตบโหล

ทงเวียงชยชมชฎมถกกา ๑

รตเนตรหรงพรายทงชยชว

เจินเตอผาแจกโหลทงโพรณาย

เซชพระเชษฐาณนรณณณาย

จระวอยมั่งคมถำงวอหน้าไป

ทเทียรณครวทพทณกฤษทงนายโพ

แล้วถำ ในมเทยกรวชชยชว

ทงอศเรศรวณชวพวณณาย

พชพตบชชกรเรชชวตามทคค

หรือมถำคกคณททพทคณงาน

ทงอชมเคอนถำนถำยทหาร

คชณถำนพารารินจวรี ๑

หรือมเต็นถงถนมกรมใน

ประโคมชานโหลถงถนโหล

คณทให้ทหน้าเกศราช

เรชทหน้าทงตงกณเบมทถนตลช

ไมเรมรชนรบมาในถำชถ

กบจงหวดริศนามหาตถาม	พระองค์วามมากยบริบวงดบด้น
พระชวนมิ่งมเหตน์รมต	ชินโพยชนคี่ กบฏคั้นพรณวราย
เห็น โภกศกของต้องพระศกพอกีวาท	นักษอนาดเช่นฯ ในพระทัยหาย
ดะอ๊กดะอิมมทรวงดำรงค์กาย	พระเนตรฟ่ายชลนรวิจาจามอัย ฯ

๑ ไฮจันบุญตุงกระท่อมอมจอนกษัตริย์

เหมือน ไครศคิตเกศาอกชอาตัญญู

จะคดาดเตงยอนเคอนมบุทกจวณ	สมถองตบกับกตบพิททจนตร
พระกตอมเกอยงเดยงตูกจรงปัดมิ่ง	ถึงมกัถองดั่งรพคี่ไดศรีธัชชอน
เวรจันตพิตคพิรทวาทจวณทร	ให้จางรคาวพวาคจาจากไป
หมายว่าพระจะดำริาญน่านอิมคี่	แม่ของชคตจจะแจ้งแกลงไซ
ครันพระต้องวิคอรโร	เมเห็น จงเจ้าประคณกรณา
พระศวงญศรวิราทนพนเทจ	ชตมศรพวงพรอภางชายชกา
ทงนงดกษณชกเรคเดชว	พลชยได้ทากัจฉาตระทคี่
กรนบรเทหาเส้าหมยงต้องกษัตริย์	ชยปริงกิริศนรจนาทชาศัย
ถึงเวตวราชานการกรงโก	เด้นาในนิชมประณคตบคมาจัย
จิงศรตังทงตังเด้นาเชก	ให้เกณทเดชมหาดไทยฝ่ายทหรว
ทำพระเมเรเกณททุกกรมระตมการ	ปตูกโรจงานเต็นว่าไว้ดำรวง
คอบทอาองศทรวงเศษพระเชษฐา	เด็คจมาต้างานการผลอง
พุนระทวาราเชนทรพระเมรุกทง	

ทำให้ตชองคามชรรวมเนียนคระเศวียนการ ฯ

๑ ข้ามาคัยริบชกจากไปนาคหมาย

ตั้งโพรนายเถเนชกนคานบรทวาร

มีรังคตอมเจ้าดำข้างยกวางราบ เอียงตั้งชวานถากพันต้นไป ฯ

๑ ฝ่ายบุคคลยหิงตั้งถึงเมืองมถก รนชยตักคามตำแหน่งแกลงใจ

พอกเดินพาเขาเข้าขางโผย พระตั้งให้อานตามเนชคความ

ไมบชกว่าราพเจ้าเหตอชามาตย์ บังคมยาทบงกรบศร์

ด้วยองค์พระรณชณัน คชม โมต โดกาตถาวร

เคชอนแปดปีวอกศรวณธำณินหยา ดับเขตคำพวณชนบรจจธณ

ฤกษ์ชรัตนตฤทระหม่อมจอนันกร ตั้งถาวรท้าวถาวรครครโต

จึงจัดแจงแต่งพระศัพทบริบเยียงขย้าง

ได้นำปรางค์ปราดงททของอันผ่องใส

คชชณบีมอธอนางระวณภย ลงทกบ โศมาทบงดี พระทรงยศ ฯ

๑ พระทรงพังตั้งหนึ่ง เคจระชวต นกชอนวทพิงพันกพระพักศรตั้งค

ศรตั้งของกิ่งงอวยวิระทอยทศ โคกกลลสรทศชธำชชณนพระทศ

ถามธำณจาบรรมจักร พระนงอรกรทงตั้งแฉวหรือโณ

ชามาตย์อวชาพเจ้าเวระเจ้าบ กร บทศ ให้ท วมศวนตามนิพพาน

พระบริบัตศรตั้งวาเวาร่วง จะเป็กรงรัตนามหาสถาน

เร่งให้เข้ามาประณตบทมาถย เจริญพระผ่านนิกเรศร์ไปเชคคัน ฯ

๑ พระทรงพังตั้งต้นตั้งทรวา เเร่งศรจศราเควียนพหิตพดชนช

เจ้าไปคด้วยรอยบรจชตมทบทน เกณนทถำณนยตั้งจะรวบไป

พระตั้งเดรัจเดตคชนปรางค์ปราดำท ทอนถลเคว้าหมของไมบชองได้

บอกนงถกนชเชคเรศร์วมฤทศ เหมชนหนึ่งได้ชวามาเตชาน

ศรตั้งอวธณนชหลังชนไปกชนแฉว ทบตั้งแกลงเกษรามาเรศร์

พจะไปในเมธชชชนพรงน เจ้าจงอชยุบรทนทศยา ฯ

๑ นางพังเจ้าแก้วร้อยพดอยตั้งเวร

นำพระเนตรทรงพรายทงซ้ายขวา

ขดกรวอนกษัตริย์ภักดี

จงไปรดพานขังใบด้วยดีรับวาท

แม่ให้ขยุดยุยแกล้งเตยตะ

ช่างมายพระอนธราชระวาชาน

ขอให้ได้ไปประณตบทมาดัย

ตั้งการทวงเรศร์เหมือนเกษรา ฯ

๑ พระเจ้าโตมโหม่นเนดางาเจ้าพิ พระชนนัรชานกษัตริย์รักษา

ทั้งถูกนอภัยร้อยตั้งวรรณจันทร์ดีดา เหมือนมนนทามาตซึ่งมรด

ภวนันนเกิดแม่เจ้ารอง ไม่ปอขยอกคกดวงจระวงหมก

อนนาตาดหวานวางไวสร้างมด แต่จะยุดได้ขรอนชงครกตรองค

แต่เทามัดเทายังกาวพอด จะโดยราชเทียบศได้ยุด

คำโบราณท่านเจ้าไว้เป็นสรู เจ้ารองยุดยุดตั้งระวงระไว ฯ

๑ นางหมนอบคอบประคองนางรดี ไปรับระภาณศวรความตามจิตย

แต่ซึ่งขอหนชกษัตริย์นตโดย โดยกให้ใจเค็ดกรบดงกา

หลงจนจรภกคณนทัด เหมือนหนึ่งบุตรตุดตจวาทอาชอาธา

ถ้าหาไม่ไหนนึ่งตองริดา จะรอกมาเหมือนกระนไม่มเดย

อนึ่งเจ้าเจ้าพาราการเวก หวงกเชกหนอไทเป็นไชรบ

จึงไม่ห้ามคามบุญด้วยคนเคย แกล้งทำเฉยขยเหมือนตงแก่หงดมา

ดูทองทกรขามารยาท ก็ไม่อาจออกศวกตจวทหนลหนา

หนึ่งถูกนอภัยร้อยตั้งวรรณจันทร์ดีดา ทจะผาเหต่าไปกไม่เขน

จะตจจวชวคคทหาง จะคนนางคแม่เหมือนนแถเห็น

แม่อุยกยห่างคนหลงนระเตน ก็จะเขนเขนเหต่าตามเผ่าพัน ฯ

๑ พระกตัญญูพร้อมพลไพร่เห็นรถเหือด ข้างรถเชษสมชายถูกเขยวัญ
 จึงวาพนักกรลหดอินทนิลกริม จะหวงกนถกไว้ท่าใหม่
 แต่จะใคร โห่งามคามาภษศรย มอบตัมบศอตเรกภษศรย
 เดยวนเจ้าเรามาอยู่ใหม่ เจ้าภษศรยจะพาเขาไป
 เหมือนแก่งพรากจากกนจรินถด โสภักถักรวดเส้าหมองไม่ผ่องใส
 จะให้อยู่เหมือนเราเป็นใจ จะแก่งให้ถุกยาเป็นราคา
 เจ้าอยู่ด้วยช่วยบำรุงกรุงผลก ทงซำกักร่งธำมารศรี
 จดแต่เหตเจ้าสาวสรวิศพรกษณภ ไปกับพี่แคพอ ให้วงไรการ ฯ ๑

๒ นางเห็นจริงนั่งฟังบรมไตรถ์ ต่กระซกนกรับบริหาร
 มาเลือกเหตเจ้าสาวสรวิศพรกษณภ จดเครื่องขามศรีจตุราจนราตรี ฯ

๓ ฝ่ายพระต้นต้นครมาทนต์หงษา ให้แก่กำปั่นใหญ่ใต้ใบธี่
 บินประจำดาดระย้อยดอยวารี ไถกนยอับตาพอยามของ
 เหตาดาดาคณทนต์รบ ทางศกคณยบดินดวงนของ
 ทนทนต์กรต้นธมูทรกษณนของ ดงวิธของพระทนต์บดตงกทรง
 ครันรู้งถ่ายฝ่ายพระภวนาค ยุรยาครตงกำปั่นธวัชรเนหงส์
 ทหารใหญ่โธดาความนอสง พอดตงธอกนหาธาดาก
 คณทนต์กตงเขมซางทนต์เห็นช อชกแก่งเรือวิธกตงเขยงกชก
 ธาดตงกนต้นครันเครงศก อชกทกไปตามทางกตงคองศา
 จะเดเหตยงเปลยงไปดากทุกเขาคา เห็นเทพา ในทะเลกับเวหา
 ทางตั้งจศกเดอนไม่เคลอนศดา ถึงจงหวดริคณาชนชาน
 พระอนุรธาพาพระวงศ์ตงมารับ ไปประทิมปรางคมาศปราธาทศรี
 เห็นศัพพะชนกษณน อัญชตเดวธระอนกถนาคา ฯ

๑ หน่อทรนทรต้นดั่งทรทงทรนธอง กัมกรามธองพระศัพชบเกศา
หงธองคหงศกษศรยชตศยา ทรธนามองตกชกกระเซ็น ฯ

๑ พระอภยวาพระคุณเหตุกระหม่อม

นิพพานพร้อมเต็มให้ดูได้เห็น

เคยกอดอมเกลี้ยงเคียงคูให้อยู่เย็น ไ้อ้จำเป็นเพราะวิบากให้จากไป
 ดั่งดั่งมทรที่ว่าเคยมาเผ้า พระไม่รดเกล้าหน้าตาดำคร้อปราถัย
 ครองพระสงวรระคกรโต งามคิริไม่เปลวใจนคดาเหลื่อฮาวรณ
 อรณพรว้าว่างานจาฮอบ เคยชมเชยเชยชองญราพนด้อม
 แตนนบกปกตปพิชนศร พระภารมเทศวิธกบนคดา
 หงของคพระอภยญชระหต เถือกาสรคหงพระวงศเฝ้าพงศา
 คางจคเทียนชาวคอกคคณมาลา ษตธนามบศราชมาตรงค
 แดงทาบญมนฤาษคชระ อดยฮทกนถมลาฮานธงดี
 หงเด้นาพตพามาคยพระญาคองศ ทาบญธงธองกษศรยเบตยณมตคณ
 แดงเร้งรคคตเถณททำเนรูใหญ่ ด้อมทบไพร่พอกพอดพดช้นช
 ฮกทกศรคคกรนทุกคณฉวน แต่การนยงไม่เดรัจธำเร้จการ ฯ

ตอนที่ ๕๓

มัจฉลาครองเมืองลังกา

๑ จะกล่าวเรื่องเมืองลังกาวันดาราช

ครั้นหน่อนากับนัคดาใหญ่กล้าหาญ

อนองค์พระมัจฉลาปรีชาชาญ

หนุ่มประมาณชนชาติห้าปี

รวดเร็วใครเพชประเทศถิ่น

ภริยาแสนศมทงทวาทศราศี

ทรงพระมิ่งตงอนคตาปัญญาดี

เกศกรวยเป็นแคแก่เตอนตรา ฯ

๑ ฝ่ายโณมยงองค์ระเวงวันดาราช ไหวพริบไหวหวงทศกตแก้วปรีชา

ระเชกหม่อวราตราชนัคดา

ทรงยงถยานศรศกมเขตศม

เจ้าวดยศปรีชาฉลาด

เป็นอนาราชราชวันรังธรรค

ฝ่ายชายชวาวายพยอมเจ้าหงษ์

โคฤศยจนใต้พระศนกรูณา ฯ

๑ ฝ่ายฝรั่งตั้งมาราชพระชกหลวง องค์ขององค์กษณจนทรคชนษา

คงวาเดอนตฤกษเบกธรร

ชนดีห้าคานนเบอนนค

เออนแนแมเพชรชนเตรจครต

ถ้าหรับกษศรยซึ่งบำรุงชาวกรุงศรี

คงจกแจงแต่งธำรกวรไมศร

ไท่เด่นทเป็นทศรพศจา

ไปว่ากล่าวเจ้าพาราการเวก

จะกเษกทรงยศโอรธำ

ราชแม่เพชรเตรจครตไหนดตา

กู่เห็นจาจะไต้ต้นขารมณเบอง ฯ

๑ ฝ่ายโณมยงองค์ระเวงเกรงวิจาท

มีเหมือนมาคชัตถวางจะหมางหมอง

จึงนบขอตอบความคานทำนอง

ชนตั้งรองให้เขาจะเขามา

เหมือนขมขมขมกอดอกกอดบอภัย คืองเขี่ยค้ด้วยเขาจะครหา
ในเดือนต้นจะตั้งคางราชา แดงกราบดาเขา ในเขตนเวศน์วง ๑

๑ ฝ่ายของกพระมังคตาปรีชาฉลาด

ทวนขวัดครมเดมาเตาให้พวง	กมกราบบาทหอดวงถามถึงความหลัง
ชอกถ่วงเจ้ามดกไหลงเจ้า	แต่คราวครึ่งเจ้าถึงภาครองราน
เราถอบให้เศียรบพระขมยณ	ถึงไปตมของกบตาเขาฆ่าตาย
แมงจกของกรของวงแต่ยงต่าง	พวงนารวรบพวงงใจหาย
พอเจ้ามารวาทงพวง	ฆ่ากตตายตายคนนบหมนพ
นางฉนดาพากไปตม	หลายคตยให้ตการเจียงหลานชอญ
เราถอบดกรกใครวมโตกน	กในศนรควมเกบมอญมรณ
มาชยวงทงฮาเซมรณค้ำ	แต่ว่าเขาไม่พวงงตั้งอน
ขมเนนเพชรเจตงทกน	เกตศรยกขมเกกมกตแวงใจ
เมื่อชอกถ่วงเจ้าพวงการเวก	เขาเพชรเอกชอกจากหินแผ่นดินไหว
จึงเมองเราเต้าหมองเสยรชงไป	เขาเขาใจเมองเราเกกเนาวรัตน
ถ้าแม่หลานม่านพวงาดงกาแฉง	คึดคั้นแกวโคตรเพชรขมเตรังครัด
กตบมาใจโตอุตมได้มนษ	ให้ส่มบคิมงคงในตงกา
จงตั้งขยชอกถพระเขวาโท	เหมือนกบไม่เซตงวาดพระคำสนา
ขย้าไปคึดกจการกบมารตา	มันจะว่ากุดอนคยผ่นอนปรน
กตเกตยงกขมชอมหัดจคทหาร	ให้ชานาญการคักกคยผกมณ
หาญรณงเคษทวงเวทมนต์	ทงกทนปรนบรชให้ตชชา

กมนเมืองนอกรวยประเทศทุกเขตขอบ จะมอบมอบตามภักดีด้วยหนักหนา
 หงแวงแคว้นแดนฝรั่งเกาะลังกา ไม่นับรูตราวธากา
 เมืบรมพุงกรงมอกเป็นศึกใหญ่ ไต่ไซ่ฮายของคชทยอดทหาร
 เจ้าครของวงดังกาไปรำนาน จงคิดอ่านเอามาแดงไว้เวียงชัย
 แมคนคมมากไม่ยากคิด จงค่อยคิดปราบปรามตามวิธี
 ไปขอเพชรเดรัจฉิตดาสดไว้ จงยกไปคืนเขาของเรามา
 แม่ตามคิดคิดรบ โห้ยนบอย จะเด็กลงดออำมาจจาตนา
 อย่านกขลาดชาคินทรยณะนคดา พระมิ่งสถาปนาจะทำตาม
 แดงจวหาตามผ่านท้าวองศาแล้ว จะกวักคนเมืองนี้ให้เคยนทเดียนหมาม
 พอลจนค่าอำมาจจาจวราม ชิดจวหาหมแหไปเข้าในวง ฯ
 ๑ ครนตั้งวางนงพระนางนงสาราช อยดนงอาต่น้ำไหลด้วยใจหวง
 พวงขนนางคางเขามาหน้าบดตงก ยนตระหงหงรังพิพจนาน
 นางเออนอรรตครตตั้งเฒ่าใหญ่ มหาศเญกนทั้งนายฝ่ายทหาร
 เราศรของวงดังกามารำนาน จะแคงงานอกเฆกเฮกโฮรด์
 ไททรงศราราหุศทอปี ธิษาชพชาคีร้งตมทงหมด
 เจ้าวดายดานอง ไทรองดต เป็นฝ่ายหน้าปรากฎยศไกร
 เจ้าให้ตักนพนเป็นฝ่ายชายกษตริย วายพมหนฝ่ายชวาอชฌมวดย
 จงตั้งความตามธรรมนิยมตระเควียนไว้
 วนเพญ ให้พร้อมกนทนมเงา ฯ

๑ ขุนนางพร้อมนอมคานบอภิกงาท

เขียนประกาศบาดหมายแจกจ่ายขอ

ให้เมของมอชวรายเขตเขตตั้งกา	มาเปลี่ยนตราลัษณาตามธรรมเนียม
แถวแถวตั้งมดตงกราชากเขต	ทชงคเชกอุปราษณะชาติเอียม
ทงชวาซ้ายฝ่ายเป็นกรมลาดพรหมเจียม	บ้างตระเตรียมแตรตั้งชงกตั้งดาต
บ้างเทียบรถถดกนตั้งวรวรรณรัตน์	เกณฑาทเห็ดเคิมกระบองถดวณฑหาร
ท่ามถวทางพางพวันตำราย	ที่ไปรยทานเรียบรชบชอบบุรี
ถึงจนฤกษ์เบิกอรุณพุดอวดดี	อโณทยไทรตรีตจำรัสศรี

พวกเต้าพอดูมามาศยราชกุมารพร้อมทพระโรงรัตนชชวต ๑

๑ นางตระเวงวณดาปญชาตรีดี ให้หนชกนศรียตั้งคังรงถันาน
 ปรระคัมเครื่องเวียงชงกตงการ

แถวต่างชงศททรงชรามาถนถน	แถวประพาฬเพชรพลอยแพรวพรอยพราย
ตั้งมดตชงพระบาทนถนถนถน	มณเฑนมเนาวรัตนจำรัสฉาย
นางวณดาพาพระหนชอวรมา	ชมนั่งชางนชิตเรกภนเกศศรี
ให้อถายดานนชญชด	ชมนั่งทชุปราษอสน์โอฬาร
เจ้าหตั้งกนหม	ให้งนงมดตงกชาย
นางมชบศราราคพารา	ให้องคพระมิงคตาปรีชาชาญ
ทงพระแสงแสงตงตั้งประกาศ	ใหค็รชงราชนเวศนประเทศสถาน
ฝ่ายเสนาชบาทในราชการ	ต่างกัมกรานกรบช่วยอำนาจยัย
ชาวประโคนกัประโคนเตียงโครมกรัก	มโหระทึกทงคณศรียปไณ
เข้าตั้งชแตรแซ่ชงตั้งนชงชัย	คามวถียเชกกษศรียชคตยา ๑

๑ ฝ่ายพวกพระเขว้าใหญ่ไร้ต ยื่นแปดทิศล้อมวงล้อมคาลา
 แล้วขุนนางต่างจับจอกสุรา ถวายพระมิ่งกลาเจ้าธานี
 พระทรงรับจอกประทานพวกข้าเฝ้า ต่างกินเหล้าดับหน้าเป็นราศี
 แล้วครั่งตั้งคองขามาตยราชกวี ให้เดือนหกชานาคามอตรา
 ครั้นเสร็จสรรพจกพระแต่งตำหรับยศ ไปทรงรถพระมหาราชให้ชายชวา
 ไปรับเงินทองธองช้างคานทางมา ชาวพาราณสีก็มคยรับทาน
 ต่างชื่นชมช่วยพยากรณ์ว่าดี ให้ของงักทรงสมบัติพิศอดาน
 เตียบทรงไกรโง่ใจนรชบชอนแปรปราย แล้วตำราญรึกยาพอสายณหิ
 เจ้าผู้มั่งกลางปรากรปราสาท พร้อมพระญาติวงศ์เนวทงตำบดร์ก
 อดายคาวายพิณมเจ้าพิณกัน ต่างชงคนคางไปเขตินเวค่นอง
 ธินไพรฟ้าชาเฝ้าตนองนางหลาย ทั้งคณิงชายวันรมด้วยด้นพวง
 ทุกถนฐานบ้านชองเมืองกลองคอง พวกปริงเรริงนทกคณวัน ๆ

๒ ฝ่ายองค์พระมิ่งกลาปราถนาดี บำรุงราชบุตรราชชมโหดวรัย
 จะทำศึกครีครวชกคณิงคน ที่ชอนชอนทะเลคณิงแดนดงกา
 ถึงฤกษ์คณิงใหม่ชยไซค คอง โฉงคณิงมวงนชชชา
 ให้ขุนนางขานาคยมาคยา คอง โครเวียงเตยงสุราบรักษาการ
 แดกชอนมาราณเรามักค เมืองผดกรรมจักรมาหัททนาย
 แฉาเมืองใหม่โตบุกเขยวกรวณ เตยคองคางคานเขาเจ้าบระจณิ
 จะกษมชมชอมแปดงำทงใหม่ ให้สูงใหญ่โง่เหมือนนเป็นเชอนชชช
 ให้พระน้องครองคานชนไนกัน คองคองนนิตคาวายพิณม
 ที่เมืองใหม่ให้หัดถนชย ท้ากายภูคคองแขวงจงหวัด

วิทายถาทงหลายจวรายค

หนังสือวิชาไตรภาคีคร

หนังสือเรียนรัตนรงค์ชัยคงทน

หนังสือเรียนรัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

รัตนรงค์ชัยคงทน

จรวางจดนนให้ควรถักความชอบ แม้รขอบหลายประการจำนาญโฉน
 จะให้เจ็ดกษัตริย์ศพรากฎไป แดงตั้งให้เขียนตงกัแม่ศดา
 ใจประคบุรีทั้งสี่ด้าน ให้คนอ่านแจ้งจิตทุกทิศ
 แจกเมืองน้อยรัชชยอิตเรตงกา บัดใจหน้าเม็ชงรบทั้งรอบกัน
 แดงแต่งผู้เรตงกถนปถอมพานิร ไปทุกทิศทุกประเทศทุกเขตชนา
 ไกรโถมูรชดาธาารพน จรวางจดความชอบให้คอบแทน
 แดงเกณฑ์ไพร่ให้พระนอองคบดงระหวาน

ใจได้วางตามดำคาบดคนดระแค้น
 ต่อกำบัพพันดำประคังเคม อำหรับแค้นดำคระเวมกเกณชการ ฯ
 ๑ แดงพระรองคทวงยศกชกชดา อยกนงหนำจกรวระกหคทการ
 มีกพลพดนกรให้รอนราญ ราชานาญหนำอองโพรนาย ฯ

๑ ฝ่ายตั้งตงกาประหาราญ

จรวางความดำนประกาศเหมือนมาตหมาย
 ทนมูรชบวรคชาวย ฝ่ายถวายศอกบพระมิ่งคดา
 ให้พลตองตงคามมมีความร ให้คชยุยงค์ศักตรวยหนักหนา
 ฝ่ายองค์พระวดาญดาษา คุมโยชากำทำด้านปรากการใน
 ให้กชบมมศรมทางบัดหว่างเขา จำเพาะเจ้าชกเคนเนนไศด
 บิกกานนชนบนถวนกลโก ทถยไธถวนตั้งหารนดาญไพร่
 ถึงโยรามาดักยชัยแดน จะคอบแทนทำศึกไม้นักหน
 ทนผกไพร่ให้จำนาญการราวี รัไธหนคัประชุมคตงมบชน ฯ

๑ ฝ่ายถวายพมหนักตาปรีชาหาญ อยุ่ตงคางด้านถวางหว่างถึงชร

บัณฑิตาแห่งแคว้นดาวโรยวายุรอน
 แดงมุกโหรให้ชานาญในการรบ
 ดยศึกให้โลดหองเดี่ยววงเวียน
 ๑ เจ้าหึงกนหนตงชยุเมืองใหม่

ก้าแพงทนต์ดาบปลากัน
 ทเนนทรายชายฝั่งให้คงคาย
 ก้านรบครบพนกนนคร
 กระทบนครทศศนาคมปาศมก
 แดงยาศตงตงพระบาเหราคะนง
 แดงยอกย้างหางปากเบนนาควราช
 แดงตงรายกายเพชรเป็นเจ็ดธน
 โดดทชบาฉบไปเพก
 แดงเรชไรไปไม่ขาดตบราชการ

กอบันทมใหญ่แปดบิสมดอมเรณจนร
 ชกตจนจบพยคมตฤกญูร
 หอรบรายเรียงรบดัดบัตตจน
 ตงเมกส์ถนตงศรามตามท่านอง
 ทงหางหงกเองหนผนผนง
 ชนดอชตงตงโดยองแดงเกยวงน
 เดยตงดาตงเดี่ยวกระหวดตงพิศมณ
 กองก้าบ้นพทถาเณชานาญ
 รกตตตงดาหงพิศพิศททวาร
 ตระเวณตงาหงเหตทกเขตคน ๆ

๑ นายราเฝ้าเจ้าตงกาบดชมชชาอไร ไปทกทศกษณดงยกษนภกษณ

เทยงทามวราชดารพน
 เมืองฉามะหรมชุนไปโชนไว
 กะนาอพนนตระเมองกระริน
 เมองมะหุคตตงตราคววตาศะหมาท
 เมองโกมดถนชุ ทะเตเมองเฮตตะ
 โดจนจามพราหมณเรงแชนกองถณ
 ทงณรณองเคษทรวงเวทมนต์

เมองตงกนเมองชดามะตาวัด
 โขคุบโตโกดณพระตระตน
 เมองกบตพิศตุ เมืองนคชนะ
 กรบตงวานเมองตงกตถตตงต
 เมองทเทร้ามะเกามะระเมองดงวน
 ดงนทหาญคตเจนศกตโตมกณ
 รุชกท้างถดตางตางชางชานาญ

ทุกหมู่หมายหมายหนวดวงศรจตรา พอแดงทองต้องฟ้าพร้อมหน้ากัน

๑ นายห้ามแหมแดงนึ่งวางคนางฝรั่ง ทในวงวงไขว้แต่โกศ
รับแดงคงกลดว่าไม่จะมีทน อดนากถนถนถนฟุ้งจรวงวัย
กระจุกใหญ่ไฟต้องมองเงมัน กระจายเงินมณางหัวดังต้อย
แถวกรตเกดยาวพอยเดยดะดวย

กระหมวดมวยแรมคอกไม้ไหวระยับ

แบ่งปรีดคณวถดถวนแดงม ยวพณแถมกคคพณเบนมชดบ
นงถวนแคะแพรจบาดกถนพณ เดยดงดงได้กระจางดำขางคา
ได้ด้อยนวมถวมถวมถวมถวมถวม คณพอดอยเพร็พรายทองชายชวา
ทรงงอชายแขนแหวอนดำหริบประตปประตว ถวนอย่างคณมราคาทุกนาร
ครนรวางนางห้ามคานพานชนบ ษนประเพยประตงทองคาศ
มรรคาเหถาดำวถรรคพณภรณก มาพร้อมทศอยงัดดำเงกถาร ๑

๑ นายองค์พระมังกดาอัยปราชิต คุนโธยงถนช่าของกถรงถน
นากุถอบชานถถนถนคณจาว หนกงานางนงอนกรายกรพถ
พระแดงงศทรวงดำขางอย่างฝรั่ง ดยคถถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน
แดงได้เดยเกรอถถน
คาคถน
ทรมทานาถาคาคถน
เห็นพระแดงแดงงศประจจถ กระทกรถพรรณรายถายประถน
หมู่พระชงรทรวงเกยถน

๑ ครนถน

ถ้วนยาว ปล่อยโดยให้นายไพร่กตัญญู ต่างหัดบวชอมถกตลกตลกตาม
 แดงนางนึ่งหลังค้ำดาครงหน้าถ้ำ รั้งธำมณีเข้าเส็งธำเนียงหวาง
 แดงระหือยคชยหาชยุชามาน เมื่อไรจะพานพบพระมิ่งศดา
 จะได้ชยุชอุรงดวงประทีป ไหริชครพวงนรชนษา
 โยเจ้าดาวจระเข้เทวดา อยู่ที่ไหนไม่มาหาหนยังเฮย ฯ

๑ ฝ่ายองค์พระมิ่งศดา โยชาติพ ได้ฟังรับคำเส็งธำเนียงเฮยเดดย
 พิศวงสังสัยกระไรเคย ยังไม่เคยพบเห็นเหมือนเช่น
 พระนึ่งนกกปรักษาพวงชาเฝ้า จะเป็นราชธิดาในราช
 หรือธิด่างดางบำพนาถ ไตรหีนศราย่างเป็นอย่างไร ฯ

๑ ฝ่ายธำมณีครวญครวญครวญ รังคหึงแค้นแค้นตงใจ
 ชนงค์ครนประเสริฐเด็กโอรส เห็นพระเมตตางพวงธำเนียง
 เมฆตะกรนงเป็นนาคราช ชั่วชยุชยามากบวชหาญ
 พระเมตตางพวงนกรจระเข้มา มุญบนดวงโศคนค้ำตั้งครมา
 จะได้ชยุชเจดิมเพิ่มพระยศ ไหมปรำถฐนบุญฤทธทททศ้า

เหมือนของคชยชคทหารพระมวธา เสด็จไปโคกป่าภาถวัน
 แดงเจ้าความงามเมธงคามเรธงรบ ให้พวงจมแจรงจรงทุกชั่งธรรพ
 ชนนางนมค้ำค้ำถาดวานน คนธำคัญศวกรธองไวเดียงชัย
 ทำพังก้าวร้งของคชยประสังค ไครพบของคชยทระนามตามธงธ้อย
 ทยาตงเดียงเกดยกลถอมถนอมไว้ จะได้ไซชชทพระชงค้ำทำธงธราม ฯ

๑ พระพังก้าวอำมาคยณธาดมธอง นิงครกครชงกรงใจจรงได้ตาม
 เราพังก้าวร้งธงท่านธงความ ชิงชอกนนามเรวธว่าพระมิ่งศดา

แดงเจ้าต่างพระเชษฐา

อาวรณ์เราศักยง หักงษา

ฝ่ายผู้เฒ่าเจ้าแดงแจรงกัจจา

ได้แก่ฝ่ายาทบงผู้ พระทรงยศ

เมื่อสงครามนั้นจากอินดาวพระเช

พระเป็นทอดตามาให้ปรากฏ

พระมาตรงคทรวงด้วยศัตมธุด

ให้ ไทรจดหมายไว้ซ้ำได้ดู

ประการหนึ่งถึงศัตมธุด

ก็ไม่อาจดูตราพระราหู

จงตรัสความตามจริง ไทหญิงร

เห็นจะอยู่เป็นชาติด้วยบารมี ฯ

๑ พระตราบนัดนิยัคเป็นทศยง

เขา โถงหญิงย่นครงหนามารศรี

แดงว่าเราเจ้าจรงหวัดปรุพิ

พระชนม ไทรขอพระมิ่งคดา

เจ้าออกนามความมั่งรังค้ำนางใน เราชอบใจให้ศัตมเจ้าหนักหนา

เชิญไปหญิงประทบที่พลบพล

โคกคเตนเรจาประดาดบาย ฯ

๑ นางพ้งรังพญาภพประกายศรี

หงอกประหงคทวนหุไมโรหยา

ทศพระพลคตถษนาคารราช

ซึ่งทรวงกายพรายศรี นองวรรณ

รงจาเจ้าต่างศัตมธุด

ถักนธรงเง โฉวริคเบชนบคณ

แดงว่าพระมิ่งคดาเจ้าถ้ามณ

มีตักนิยัคนใดจะใครว ฯ

๑ พระว่าเราเจ้าประเทศเขตจังหวัด ถักศัตตคยทรวงตราพระราหู

แดงหยิบตราธานภาพรารบศัต

โหนางคุดองแก้วพรอยนพรอพราย ฯ

๑ นางเห็นตราราหูคุดอปี

คิงประทบที่เทียนสว่างกระจ่างฉาย

ทุกเคารพนบนอบนียงนอบกาย

ยอมถวยาภายาเป็นซ้ำไท

พระศรีถักถมนามวงศันางทองเคตม

ธมคความเต็มมีโคกแจรงแดงโอ

พระปรานันมี โหนางระคางใจ

ชวนคดาโคตไปประทบที่พลบพล

เฉียงเป็นนางชางทศด้วยมฤทษ

อยู่โถงชคเชิญพระแดงค้ำหน่งชวา

เจ้ากไปให้บุตรเจ้าพุดจา
เจ้าวายุพัฒน์จตุตถภักทกับน้อง
อย่าโมโหได้คอยให้ชอบกต
แม้ชดชวางอย่างไรให้รับช่วย
แต่ขอจยชยไปคตทงพ้อง

ทั้งเจ้าการเวกก่อนคิดผสมปรน
ไปเป็นกองหมุนห้องพึ่งเหตุสุด
คิดผสมปรนปราบปรามคามทำนอง
เราจะช่วยหมุนห้องเจ้าทงต้อง
ให้โคชงโคครเพชรแก้วแก่จมา ฯ

๑ เจ้าวายุพัฒน์ห้องกันรับบริหาร คางกราบกราบรับพรชอนเกล้า
ไปจับพอดคนประจำตำนาว่า เป็นเทพพนมร้อยอำประจำชง
บันจงภาหนาทายทงวายชาว่า แต่ตั้งดังตั้งดอนเป็นทองหงต
มีบกหางกางกระเจมโรมณรงท กกับทรงชงทองมกตองรบ
พอฤกษัตตระจงตั้งต้นมี คางยบคนครนควนคตบ
ชอกจากผงดงคามหรมพ หอรวรับไททองเถือก ฯ

๒ ฝ่ายเทพทองตั้งกระบอมอานกกับ
เป็นคิงกนเกลยักกายบักชายชวา
มีบกหางชยวงครุททยทชนา เป็นเรือหารอยถวงกระบอมทพิ
ทถาทรงชงทองทงทายหนา บันจงกาชานกยวงตั้งดังตั้งบ
โคฤกษัตตระชงไทรชองรบ เวือธำหรับนำทางกักางไป
ชอกแถ่นนำกองทัพไม้ตั้งบง คฤกษัตตระถนภถางมหาชอาไหด
ประโคมธองภถองแตรเชิงแซไป คางไซโยเถียงแถ่นคามแชนทาง ฯ

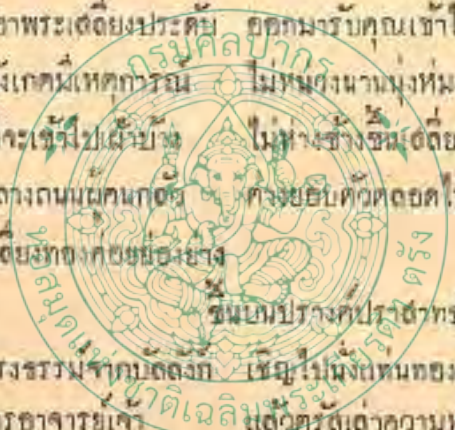
๓ พระกฤษณ์เจ้าพาราการเวก ทาวมิเชกษัตตระชงกิตหมองหมาง
ด้วยบุครัทนทาบบุครชยว้าง ให้ช้างฉ้างฉญญด้วยชาดย
แต่ฉวโยคโสภทวง ไทงวงแหง จมชูปเสว้าศรัทหมองไม้ฉงไธ

ทวงดาเนาทางพระยาเดณาใน	พลอยหมั้นใหม่ ใจเค็ร่าด้วยเจ้าชาย
พอกห้ามเห็นเด่นสูรางค่างต้นม	ไม่หิวฉมฉัดหน้าเกศาด้วย
ทงไพรพำน้ำช่างกว้างววย	ฝูงวักววยควยห้าทงชาน
ตั้งตงพันพาทย์ระนาดขิง	ขยด้อยของเย็นเยียบเจียบกรุงศรี
กรนกลางวงคนมวงทงบูร	กตางกนมีคาวหางเบ็นตางเมือง
ฮากาถงคนกรนกรนเหมือนบนกลอง	กากรของเขาดาทองฟ้าเหลือง
ฮูกบาทตาดพวงแสงรุ่งเรือง	ตกกตางเบ็งมดางต่างต่างกัน ฯ

๑. กนหนึ่งเจ้าพาวานทรหัด	ให้อาวยงหวอนจิตนิมิตฝัน
วาระเรเเหเราโธมาทัน	เรากอบกนรบตตพดพิชัย
ความเจ็บปวดลยวดยงพระกตงม	ดอยเด่นมกตกมาแฉวคำหัน
พอด้องหนอรนาถราชบุตร	โธหวัดเหเรากรนตงพาด
แฉวอมของศทรวงเคชภกษศรย	ขมเททรคนรนามกตาทหาร
พระทรงเค็รของเรื่องจารัดชวรด	พยเดียงชานฉองรวงสะตงของค
รดาฉนนวนรายไม่วายศรก	คิระตงนิก ในหมตพิศวง
ยงทกชวรอนกลอนสะฉนฉนคาวง	ครฉับอกของคอกเรศเกศฉดริ
ตงแคศฉนจนฉนฉนฉนฉน	นางนงคิตศรชองพลอยหมองศรี
ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ	จะรายคิมได้แจงคตางแฉงศรฉ
เรณิกคำปาโมกชโธกเชษฐ	มาเดาเหตุให้ท่านทายท่านายฉน
พระนิกได้ให้เขาพระเสฉฉฉฉฉฉฉ	ไปรบท่านครมาอย่าช้ำการ ฯ

๑. พอกทำงานางช่างในออกปัดฉ	กรมวงฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
คั้วรฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ	ศรฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

๑ ฝ่ายพราหมณ์ครุฑใหญ่อยู่ในคอก กับเมียหกส่นกนางอยู่ตงต้อง
 เต้นคอกลัวยปลัดยแกลแกลกันตง ท่านยายรังคารบหน้าทับตาม
 ถึงท่อนปลาดายกลายรังเป็นศุนทรฯ ยายเบ็พหูฯเม็นชวยเร็นชาม
 ท่านคารวาทาบตงตงาม โถมยายพราหมณ์ตามท่านชยมยอองกัณ
 พอเดียงเฮามาเว็คดสำหั้นยกแเน รุกระแฉวรบตงมรดร์รค
 ออกจากห้องยอองหยกเค็งกงน คนตงนมหิววากบอาจารย์
 รับดำไรให้เขาพระเดดยงประคย ออกมารับคนเข้าไปในราชฐาน
 ปาโมกรพัวตงเคณเทศการณ ไม่นทงนามนึ่งห่มพอดมคย
 ท่านยายว่าจาจะเข็งไปเผ่ายง ในทางชางชนเดดยงนึ่งเค็งผว
 ไปตามทางกตางกนณตคนกตง กางยออบคยคตอตไปตงเนว
 ตงจากพระเดดยงทงกชยชยงยง

ชนบทปรางศปรางเจ้าชยเหมือนใจทง
 พระตองคทงรรมจำกบตงก เขยไปนึ่งนทงทงตงว
 ชตคตมตการชารยเจ้า แฉวคยเดาศวามทงตงทงช

จนตงความตามฉนพรวณพฯ เร็ญพฤณาท่านายร้ายทอศต ฯ

๑ ฝ่ายปาโมกรโศกเชษฐุทรบเคณฉน ตงเดวณยานนมีคตอบคค
 ทรคความตามวดียงาไพ จะยัยหยาบชฯให้อาศร
 แฉวชาระพระเศวระหัจาเพะวราย จะพตคพรายโกโดยเดยไฮศุรย
 ราชเดวเรวตงทรวมุด คงเทียบทุดทำนายว่าร้ายนท
 อนจระเขเเหวาคอชฯคก จะเหมอศกให้พระตดเดยยศกคค
 แฉวหนชวตราชบุศวีเม็นทวท จะพพร้อมพวทหักหาญณตายไพ

ให้พระองค์ทรงมหาอนุภาพ
ข้างต้นร้ายปลายมือกลับรอด
จะเกิดเพลิงเรืองแรงข้างแขวงใต้
ฝูงสัตว์ตั้งหูกึงชายจะวายปราณ

ได้ปรัมปราแปรปรับกษัตริย์ศักดิ์ศรี
ในเดือนต้นแฉะร้ายหลายประการ
ดูก็ตามใหม่หมดอันทุกถิ่นฐาน
เพราะพอกพาดโหลจะบ้าทา

เหมือนพระรามข้ามสมุทรไปหยุดทัพ ไบราพนับจับจำซึ่งแทบตั้งอาร์
ต้องตะตาระเคราะห์ให้ชาวพระชาติฯ ตามคำรามแก้ไขพอให้คลาย ฯ

๑ พระจบหิตถนังการอารยเสนา ท่านแม่เทพเหมือนหนึ่งหมาย
ช่วยผันแปรแก้กษัตริย์ราย พยัคฆ์อันตายเพราะหิวนามตามคำราม ฯ

๑ ฝ่ายป่าไมกษัตริย์เข้เข้พระเวศของ กิ่งโพธิ์ศรี ถัดถักแปลทีศา
ริมรอบวังฝั่งอากรรพเกิดอุษณีย์ เพลิงไหม้มาไหม้ให้ไหม้ถึง ไฉวง
แดงดงย่นศกษณินันต์แดง ข้างกำแพงให้พุดด้วยมนต์ขลัง
เด็กตะตาระเคราะห์เหมือนของของงม บาราศิณเด้นแฉะมเหนยครบ
แดงบักของข้างประเทศศรัทธา ไฉนจะม่นกตมถนตลบ
จุลอุปเทชนเจียนรชบแดงพอบนบ ถึงจะครบเศวตหมบชงกนภย

ทั้งทานศรูอุยถิบองค์พระทรงยศ เด็กนากอสังขตั้งคนชดวมนต์ได้
ตรงตะตาระเคราะห์หาจากรุงไกร ตั้งอยู่ ในศีลสัตยสัตว์ดี ฯ

๑ ฝ่ายเสนาข้าเฝ้าเหตาทหาร กิ่งเสวยมการรบศึกไม่กนหัน
กรมองนงยามตามอัศศ ฆนหันาททุกตาแห่งจตแจงถาร ฯ

๑ ฝ่ายฝูงธงภากองหนานน เจ้า หิตถนภากับทัพทหาร
กางแฉะรามตามเริ่มเต็มช้านาญ หมายถึงประมาณมุ่งมาทศอักษณีย์
ออกกลางกิ่งดังที่ขอตะตอสมุทรร อุดุดเหตอกำม่นบ้องนหันเห

พวกพหลพณิกรชนนอนเปิด	คตมทะเลใหญ่รยอินเรือกตอิน โถง
บ้างย้ายแยกแตกกระบวนบ้างทวนกลับ	ยังนับรับเรียกกันควันโฆม
คองคตตายด้วยข้างระยางโยง	ให้ใบโป่งเปิดตุงพุงดำ
พอดชอกพวนตงเคียงกรกกรน	ไซใบไปตามคตมทุกก้นค้า
ครนมาหมตชตหนักหยุดคตนา	แดงเรียงดำตอชแฉ่นแฉ่นดบาย
เช้าเขตแคว้นแดนพาราการเวก	คตมเห็นเขกเอาแผนทรธวาย

พระทรงตั้งกตมตั้งดวงกระจ่างประกาย เห็นเรือรายไรไรยังโถงครัน ฯ

๑ ฝ่ายนาวาการเวกตระเวนตาม

คางเที่ยวไซ ใบตุงปลัดบถน	มากประมาณเรือเคษตรวงจระเขษณา
ดกรอยดำดากตายตามด้วยคตม	ก้นกับน. เล่นตั้งต่างมาตางรด
แดงแฉ่นงอนชอกไปเราโถง	จวตมเป็นตั้งมูญา โถงหาด
เที่ยวฝรังอย่างไรจึงไม่หยด	เห็นหน้าคนแรกถามรื่องถามไป
ฝ่ายฝรังตั้งกาไม่ราใบ	จะแฉ่นเรือรับตะบิงไปถึงไหน
จะไปเฝ้าเจ้าพาราการเวก	กวีนเรือโถงแดงดวงตจวงที่
เคษมตรามามาไปเป็นไมตรี	ชยา ไหยกเหยกษัตชองไม้คตมที่
ชาวค่านว่าอย่าเราไปอย่าไม่ชอบ	ตงมถนม ให้ใบปักไม้พง
ตงไมตรีมตรามาทกครัง	ฉิกระบอบเยียงชอย่างแต่ปางหลัง
จงตั้งคำดำเนาให้เราอ่าน	คตมหยุดยงอยู่แฉ่นชกจวบชกไป
แฉ่นชคตมคตมไมคตม ไคร	ราชการรอินเย็นเป็นไชน
	จะยังให้ตมคตมาจมนาคาย ฯ

๑ ฝรังงาตาเป็นเหตุถอรับตั้ง

คตมรับยงตามบท โทงฎหมาย

มีองค์ท่านหลานสาวเป็นเจ้านาย
 นามกร หัตถ์กนพันธุ บพิตร
 ไม่ควรค้ำกวางทะเลเดหิมชนเสนา
 กของตระเวนเจนดุมพรจิงหุดแก้
 ถึงหนชนาถราช ไอรยยศไกร

มาแต่ฝ่ายฟากฝั่งกรุงดงกา
 ช่างญาติทงตั้งชาติวงสนา
 มิ่งยามากันทางกิดรวางไว้
 ช่างจำแต่ดริยวงศ์พระของกโหม
 มาแต่ไกลดกต้องห้ามตามท่านอง

หยุดให้เราเข้าเห็นนอกแดนก่อน
 ช่างดองด้านหาญอักษกรกตรอง

คชแน่นอนแล้วจึงจะหลุดของ
 ให้ลดคชงคามวิสัยเป็นไมตรี ฯ

๑ ฝ่ายราชาถนบงกบเจ้า

ช่างโหดเนารอชากะตาด

จะตรงไปโทงทางราชธานี

ช่างหาหัดมเกลยหอกเกลยทาง ฯ

๑ ฝ่ายตระเวนเห็นฝรั่งไม่หยุด

คชแฉมรดกอมดกิดเขาชดชวาง

นำฝรั่งดงกาแฉมมากถาง

ตระเวนวางบมมเกลยคชงคชง

คชห่างเดื่อเรือดงกาเดื่อหน้าหอก

ฝรั่งกชายเขอนคชแฉมหนง

เหตกหลงคารวางกวางกวาง

บดยบหนจกาดมเดยงครนครน

ถูกใบเดื่อชาวค่านยงค่านรบ

คชคชกถนบถางชดาแฉมคชม

คนก้าพลบรบรุดไม่หยุดบั้น

เดยงครกครนคชนดมระคชมคชง

กของตระเวนเกณท ให้เรือไรกถบ

ชอกชงททชงคชมเมยคชวามชอง

แฉวดมทบรบรุดไม่หยุดชง

ดกคชงบคชทวงคชางคชกา ฯ

๑ ฝ่ายเรือให้ไปดงกรุงพอรุงเข้า

กราบทูลท้าวไทราชานาถนาถา

ว่าหัตถ์กนพันธุเป็นเจ้าชาวดงกา

จะเข้ามาห้ามไว้กไม่พอง

จนหัตถ์กนพันธุทำชอกชาก

ยงบมคชครบช้อยชางชอง

แต่ดมเข้าเขารกมาทุกครง

ชอกทพรวยคชยงคชบคชงมา ฯ

๑ ทรงกษัตริย์ศรีสวัสดิ์เจ้าเขมร เจ้าหงอกนกเขมรขมรค์เจ้าพงศา
ด้วยเป็นบุตรตั้งตำคร ให้หัดอนมา ให้กรมท่าเร่งรับมาฉบับใจ ฯ

๑ ผู้รับตั้งบงกษบรมนาถ ตั้งเรือลาดตระเวนมาขดเอา
แต่ขอออกความห้ามทหารด่านกรุงไกร ไปรตมิให้รบรบทัพพองดา
แล้วเข้าเฝ้าเข้าไปหาพวกล่ามรับ บอกรับตั้งทราบว่าองค์เจ้าพงศา
ให้เชิญหน่อขจรมาถวายหน้าตา เจ้าพาราให้เฝ้ารับกองทัพไป ฯ

๑ พวกลาดดาพาไปลงตำทรงหน พระหงอกนกต่างแกลงแกลงใจ
เหวี่ยงเข้าเจ้าพาราหน้าว่าไร กรมใช้เรือวงศ์เจ้าพงศ์พันธุ
เพราะถูกดาวเจ้าพารากรเวก ตกเพชรลงน้ำไว้ในไซค์อวรัย
จะมาทวงดวงจินตนาพุดาภาน พวงมณีแก้วพางบิตทางใจ
เขารวมตั้งนทบริษัตรี เขารวมพวงหมักกานทานไม้โหว
กุแค้นนกจกคองที่ไทพวงใจ ยืนเข้าเฝ้าองค์พาราญฮัง
เฮอเฮงรุชบุปางหรือป้างกลอน ยืนโคตรกฤษแก้วแก้วเป็นเจ้าตั้ง
ของตั้งภามาขุโมบุตร เข่งใจที่แห่งหนคำขตโต ฯ

๑ อามาศย์กัรยาของซำคัก มีโตนกกดงแกลงแกลงใจ
เมือคราวกรุงลงกาซำคักไป ตามหน่อไทเคียงตุงบุร
นางวันดาพาเดินบนเนินเพชร ให้แก่งเก๊กบขิตามารศรี
ครันเด็กทกถอยมาถึงขาน ปดุงใจที่เนินเขาเนาวรัตน
ท่านจะมาว่าตักคคหิกหาญ เหมือนนกตั่งพาดพุดคือไม้ถ้อยด้วย
แล้วดวงเหตาร่างตามททานกค ว่าป็นนิตดาบศรีตั้งตำคร
จึงไปตไรใหม่ารบด้วยนบหน้า ตักบุญจาเชอวงศ์พระทรงศรี

ยังเทียบผิดคิดการจะราญรอน
หมายจะทำชาเต็มพุดเต็มฮัก
แม้ซึ่งหนามาทไทนทาโพร่นาย

๑ หัดกันหนุ่หนุ่ด้วยร่นุ่หนุ่
ให้รับจำอำมาคยตงฮาษฎญา
ให้รุ่มเจ้าเผาพรากรรเจก
แต่ฮาดฮาดเขาใจไซฮยาให้ตาย

๑ ฝ่ายนายทพรบตงแสดงตงให้
ตางรับเขาฮาวเมฆงเนนเนนฮองไป
พอทพหงกกายกมาถ
คนตงทลายหมายจำมาโดยต
พอทพหนามาดวงเนองหุค
คักตงฮักครกครนบประกวย
พวกทพหงกทงกบชวชทพหน
เสียงฆางไมงโพตงตงเพดงรุ่งเรือง
บ้างดวยควี่ผ้านฮองแบกหมอนฟูก
บ้างคตางนุกตงดงนไมตงมประค
นางตูกค้ำควี่ตงกบระบุงกระบะ
ทผาตงนดองตงตงวองโทงโทน
บ้างฮอบชองรชงให้มุดโตตง
พวกตงตงก้าใจฮ่าพัน

ทำยฮอกฮักฮักฮักฮักไม่มีฮาย
ฮยาพงนคก้าจะตงฮารมณหมาย
จะตงฮายฮอยกตงตามชางชลา
ตงเพดงตงมทวงกกันพนแดงถา
ตงตงนคตงรทงทงตงนค
มันโยกเพกนเข่งรับให้ตงทหาย
พนชวชทพหนให้บรตง

เอ็ดได้ตงนตงตงตงตง
ไมงโคกรบตงตง
ฮองตงนคตงนคชางกรงท
ฮองตงนคตงตงตงตงชวช
ฮองตงนคตงตงตงตงชวช
พททลายกททวณเผาบ้านเมตง
ตงตงตงตงตงตงตงตงตงตง
ชวชบ้านเมตงตงตงตงตงตง
บั้งตงตงตงตงตงตงตงตง
บ้างพททพททททตงตงตงตง
แบกกระตงไฮฮ่างกระตงตงตง
ตงตงตงตงตงตงตงตงตง
ตงตงตงตงตงตงตงตงตง
ตงตงตงตงตงตงตงตงตง
ตงตงตงตงตงตงตงตงตง

พวกหมู่หญิงฉวมุกเทษวรุกชฌิม บ้างชอกนชนทน์ไฟอยู่ ในหลุม
 บ้างทอดกวดงเหต้อเขาเดือกถุม บ้างมุดคุ่มตงแต่หัวคว ไทง ไคง
 พวกช่าคักครกควนยงป็นใหญ่ ไฟงใหม่มคกถุมคถุมโรมง
 จะเหต้อยวแต่ไปทางไหนไฟตุกไฟตง คัดเรือนโรง โงงนางอว้างไฟ
 เต็งชางมาตวของออกชองงแซ ชุมแปร้นแปร้แซต่นงอจทอนโท
 กนยงต่นครนควนท่นควนไฟ ไฟงใหม่ไปจนรบชอบก้าแพง ๆ
 ๑) จนพดบกำก้าตงเพดงพลงพลง ตว้างรุ่งเรืองโรจนชวงโรคินตง
 พวกพดพดนกรควารอนนเวร โจนก้าเพดงตงไปนังก้าบงไฟ
 เฝ้งยงยงป็นเต็งครนควน กระหมัดกโถงเต็งทวนโท
 ฉ้ายท้ามแทนแต่ต่นมกรมโ ตงคยไฟในชารมณ ไมต่มประดี
 รัชง ไปรตชวยคยเกิดพระชตกระหมชม เพดงใหม่ต่นรบจะวดยคยเบมดี
 บ้างเตยหงอวงวงเบมตงคค มาชางนไปชาง โนนตะ โทนกัน
 บ้างเก็บชองทองนากดากไปตง มวยเร็นตงว้างเชยนเปดยทยบรัน
 บ้างนวยตักจวตงศาคทงพม บ้างยกกนชงกบทวอจทนไฟ
 ทพวกมากตางจงพยงยุด ชุดตเตยววงเจือนตงโท
 ทรกเพอนเหมอนชองควมจค โ ชุดช่าทได้ช่เชวอุมกถกถุมมช
 ทานทวอนางคางจงอุมกตงเกตอก ชุดช่าทเตือทไปตตามทางครางทอช
 บ้างนงกคก ใจเห็นไฟช องกระพดนำทุดไมทยคแต่
 พวกเจ้าจชมหมอมคฤนตวฤตตง บ้างพยงชยชางชาง ไมทางเท
 บ้างอจจวนจนหอบหมชบกรต ทเฒ่าแก่ไทง ไคงดาก ไคงกราง

ข้าหวองเหวดดาว ไชยสินไฟฉิ่ง	กระตุงกระตุงตาปลกคชกฉาง
มุดไคถนถนของเที้ยวของทาง	เห็นรางวางตดเดี่ยวเที้ยวเดารตติ ๑

๑ ส้มเต๋จหัวงเจ้าพวราถารเวก กับของสเชกชยเรศเกศกษัตริย์
 ทงห้ามแหมแดนดู่รางกชยบราวกรตณ เมื่อกมทตเพลิงไหมมาโกถฉิ่ง
 จะหนีออกนอกประตูทานครห้าม วิชายามเคราะห้คชยคชคชยหตั้ง
 จนคำไฟไหมครนเดียงบั้งคัง ยุคดำหิ้งนึ่งภาวนามนค ๑

๑ ฝ่ายทีศาปาโมกข์โลกเรษผู้ อานพระเวทจิตทยาเป็นท่าฝน
 ให้ไฟดับดับตาประชานม ความคณนไม่เห็นทวงโมกตางคณ
 ทงโยธาซาศักทชยสโศใหม่ สกณนโชนเลื้อดำไม่น่าฝน
 กตบดงดำกำบถนถนคณน ให้มคณนแตกพลคทระจคทระจาย
 จนรงเขวชางบรตางหนเวม แลนเห็นมคณนทงคณนหยา
 ทงตองทพทอบเสพวกโพรมย จนคังคยวาทบรอนชอบก้าแพง ๑

๑ เจ้าวายุทมนหัตถอนถณนทคทาว
 ใหคยชางนคณนเดเนดจนเริ่มแรง

พันประตุคประหลาดคชดวพาดคเพลง	จนถนแรงรวาอุทริวิทยา
เฮาไมต่าทำบ้นไตโตไปพาด	จนบ้นพาดพลคคระมากดำกตา
บ้างหัวทกคคคณนถนชวา	บ้างแขนซาหคตายถैयाหตายคณ
บ้างบวดห้อมงตา ใหหนามค	เบนคชบหคเห็นวบคคชคชคตงน
จงอธิบายถ่ามเทท่าเดหคถ	ใหหพวกพดวรองวาชางชาน
กชงทพเวาเขามาถมชยพรมพรวง	เปรียงมหมอนชงเกโวม ใหหน
แม้ผู้ไตโควชอกมาท่าไตคค	จะใหม่ชชยเดียงชบเลองไว

เร่งเร็วเกิดเป็นบุตรชายชู้ชา จะพลอยพาดนกายทงนายไพร่
 คงทำชอบชอบหม่อมกิดพร้อมใจ ก็จะให้เงินทองของดี ๆ

๘ นายธำเผ่าธำบรินทรัดนทงหทัย ทงไพร่นายวายรักษาทุกพาท
 ต่างเขมมของของเงินมารองพาท แหวยอายนพวงฝิ่งเกาะดังกา
 ทงดงงหลดกชชกยอนทวาชชอนเจอน เผาบ้านเรือนร่ายกาจนอกคำส่งนา
 หากพระของศทวงศคตถึงบิดา ไบรตให้มาถึงจึงโตมา กัดกราย
 ภาหาไม่ไหนหน้าพาทชายฝิ่ง จะเห็นองเวียงวราชยามาคทหมาย
 แต่รบกับทพเรือกเหตุชคาย ออกรบด้ายแค้นคานชาพธธา ๆ

๙ เจ้าहितกนดงให้ไพร่ทวาชยง ฝังเหมื่อนโลกศทวงจะดังวกร
 อดยศักดิ์ถดถาเบพชรรมตว นบปญญชอมจะไดควยายตาย
 ผู้เคเรของเคระคะกรเบนเหยย เปரியเหมออนเพชทวงศคตบวงทวาช
 คงถดบใจใหจวดรามาชยาทอรบควย บยงคกนวยมว ไพร่วากน
 ตานมกทวงดงเพชวณนเศวจวกร ทรกมมรคจวไดเชาเผากรงศร
 วาไมรุกเซามาบชาน ยิมเทียบนเศวกรวงชยเย
 ยงเซามกหลดกหตบไมรบยง จะบิตวระศคายทรอถยไธม
 ถานเมวจากตวจรงชอกรชชย ไครคไดเห็นกนเบมมณคง ๆ

๑๐ พวกรชมนางต่างจำเหยยฝิ่ง พระจธมจรงวพาทเหมื่อนราชทงดี
 จะตั้งกาหนาคาททวาดงค จะเดยกรงเสียมวดไมคอรเดย
 แดวกรชยจวามงเมถงเทม ไมเซาไดไมถาแพงจงบถดงเฉย
 เซาถอยศทเห็นเบนจวากถวพุดยวเยย ษายถุกเชอขยถมพอยคคถดถอง
 ษยพาดถดเบนเม กเบนเศคตวเมยเซาเดยชวง

ตั้งเฝ้าเอาดกษณพนักงาน
 ไปถึงท้าวเจ้ามดกตงหมักเขียน
 แด้วไต่กถ์ของทองคำประจำครา
 ๑ ผู้รับตั้งบังคมด้วย ไตมนัตถิ
 เขาเว็ชรของตงจาดองนำไป

ให้แต่งตำราความเรื่องเมืองดงกา
 ไม่มีตเขียนเพ็ชรพรายตายเตธา
 ให้เสนาไว้รับถ้อยหนังสือไป ๑
 มาเร่งรัดศกกันเขื่องหวั้นไหว
 ๑ รับใช้ใบร่ำมาในตำรา ๑

ตอนที่ ๕๕

หงัดลาจันนางสุวรรณมาลีและท้าวทศวงศ์

๑ ฝ่ายฝรั่งองค์พวกอ้าทพ ไค้ถิ่นทรพยต์ไซธไมด์
 ข้ามมหาสมุทรโธโธธา เซนนครเขตฝั่งข้างตึกกา
 รมเมืองใหม่ไปเฝ้าเจ้าสิงหนท ขุดขุดบึงคณกัมเกศา
 ถวายเพชรเครื่องทิวดีให้กัศนา พระมิ่งศดาทวารบดินกัศนดี
 ดุดวงเพชรเก็กแกกแวดสว่าง แคนกรรจางพรางพรายเป็นทลายดี
 กตวจะอังกพระสมน ไหมนครลอบบึงไค้องศา
 หามมิให้ใครขุดถึงโคศรเสธร หิวระดีหิราตงทองวงศา
 พวดหญิงรายนายพรทไค้มา ชาวเมธงการเวกนัณเจดพันคน
 ไร้ดีชาวเรากาคองชวาศวาท ภาคนศาตคองทากนณ
 เสดารังหุงชาวเดยงชาวอด ไร้แบกขณขุดตักเห็นชยยากกรณ ฯ

๑ ฝ่ายมนตรีทศกัไปรดลยไค้คณพร พว.แก้วเกศไปถงวงมรังธรรค
 ดอบบึงแกวแตงอชกมาเวदानน แผ่นดินดินครนศรคองระทกธะทอน
 คดขคทองวงจวงเพียงจะควา อเจงมาเนพระดอกกรระตอกกรระฉอน
 ศกเรือนโรงโงเงโศด แคดงคดอณ ะถานธะทอนหวทงเกาะตงกา
 คุนไมโถวถวดีธะบคโบท เวชชณ โยถรายอนทุกคณรูกธา
 ฝูงนกทกคกใจบินไปมา ข้างมาถวถมตูกตะกุกคณณ
 ทรเดกกรกกรณเป็นกตงคตง กรทะนังพุนพาคเดยงชวาคณณ
 ขาวหญิงย่นชนถถนคองกมคณณ ค่างเชชชานชอนทวงไม้ศรวงกาย

ถึงข้ามฉนวนจนถึงต้นแผ่นดินไหว	เป็นคิ้วไฟไหม้คณชยจนตาย
ทางดังตย์ไม่วรุทจะตัวร้าย	ทั้งหญิงชาย โสภกันจำนรรจา ฯ

๓ นางละเวงเกรงครันกัประทดัด ไปหาบาทหุดวงถามความกังขา
เหตุใดเน ไหวทงเกาะลังกา มีคำวาวบ้างหรืออย่างไร ฯ

๔ ฝ่ายฝั่งตั้งมาราไม่อาคมอก พุดนอกคอกเค็ดชบเผ่งแกลงใจ
เหตุเพราะผัวคัจจะมาเพราะชาติย ดินจึงไหว ให้วบคยศัจจรม

อีกหนอยหนึ่งมิ่งจะทองกระบองเหาะ มาทอเวระกัศยอชยัน
แกดงพิศพรากานายนางชายกรัน ทองณเนนพิศกตราเมณฑา

เจ้าคุณเฒ่าเขายาวมรุตเห็น เขายะไรเนองวาทีบคต
คิดชายหน้าตาพระจวต ถอบไม่ทิวาช บำเร้าคาญครัน

คิดถึงตางนางนักรังคัก ให้ญ จะรพบงกรทเกรโศกวรวิ
เรียกทราภานางยพาศาลาตจน มาคยงบรรจกรันนางกัชางใน

แถวตรังถามชามนางวาวตงเกิด จะประเนตรูทรชวาเห็นเป็นโดน
นางยพาศาลาตัวรับกัประตย คยคินไฟดเนมาเป็นดำคณ

ชาติทงต้นตภาพเรยบราบรม จะชมนชญ ใจทงโศกวรวิ
แม่ชาติตจนอบคยศัจจรม จะมชนตรายทงทุกคัจจน

ซึ่งคินไหว ในคำวราไม่มาตัก จะเกศยคยทชมา โถถาหุด
ชาจับยามตามคำวราจตจต ตงแถดตบเบเกาะเป็นเคระหัดครัน ฯ

๕ ฝ่ายโฉมยงองค์ละเวงฉณดาราช

ฟังคำคาดหวาดว โยคยงโศกศัตย

จกตรตั้งวาทาจะเมเนเหมือนเขมพนน จะแกกมโตบางหรืออย่างไร ฯ

เมื่อเกิดเหตุเช่นนี้คนก็กลัว

เที่ยวตรวจตราขานนมนต์

ให้อยู่คงตั้งครันมั่นคง

เด็กก็ไปไล่จับเกตุเวศตำบล

จะหนีทุกซุกซุกซิมเหมือนเช่นว่า

แม่เมืองใดไรคนตมณษ

ชาวรมพบริบทรัตนตั้งน

จงโปรดให้ไปตามความสบาย

๑ นางทั้งคำรำคาญชวาคอบ

แต่ยกเขี้ยวจะกำคำด่อนไป

แล้วเขียนคำกำหนดศัพท์

ให้มาไซ้โครบตั้งขึ้นห้องนา

๑ ฝ่ายองค์พระมิ่งกล้าบวรราช

เป็นดวงนกลมกลุมชลาภ

เรือกำปั่นพนักวเรือกพนชาติ

นำทวมทองงใหม่ชายไฟพด

ถึงตำมฉกรรณหายฝ่ายฝั่ง

ต้องซ่อมตำกำปั่นคอกหินยา

ให้ทำนายทายทักความดีใจ

แล้วให้หามาประชุมชุมนุมกัน

๑ พดกโหราว่าเพชรแก้วแก้ว

ช่วยตั้งเกตุชวากนคนกระตุ่น

ด้วยแแรกนรรอบเห็นชอบถด

ทิศเอกไมตื่นทศจะชดต้น

ทรมพดถดก็ไดผลปวช

อยู่ใดฟ้าหนฝนจะพันหรือ

จะเดงชอดตเด็กประเสริฐราย

จะรอน้อยไม้อาจประมาทหมาย

เขาเป็นนายใช้ตั้งครันมกช ๑

เจ้าวชชบเร่งความคามวิสัย

ด้วยเคยนใดไมมองพอรกรา

เด็กชองแก้วแก้วยศมณศยา

อัยการทองตั้งภาเขาป่าไป ๑

ชยชยามาพชพรหมฉนเมอคนไท

ลูกคลื่นใหญ่ชยจะทะเลเดวม

ชนค่างห้าศฟาคฝั่งหลังถน

ชชยบนเนินเขาอชว้างปลา

กตบคงชชชในคายทงชชชช

พระมิ่งกลาดอบตั้งโหรทงน

ให้รันใจไฟพทพชชช

ให้โหรนทายตางจะชยอย่างไร ๑

๑ พดกโหราว่าเพชรแก้วแก้ว จากถารวมมาถถึงฉนแผ่นดินไท

จะตั้งราปรากฏพระยศไท
ทรงคนหัวดำครกระถันช่วย
แม่ชคเคของเมองไเหนยกไปค้
ก้วยเดระพระมหาอาณูภาพ

บรรดาท้าวเจ้าประเทศทุกเขตแดน จะพึงแนมต้นฝรั่งกรุงดงกา

๑ พระทรงฟังรางวัลให้ไพร่เฒ่า พอลงอาเดาพดชนางดงทรรษา
พอผุดอหนงดอตำพระมารดา

พระยงค์คิดตำอ่านอักษร
ก้วยบครงคกรงรรมของวิรคค
ชนงหลานวานเควชชอกษคทวี
แต่เจ้าไปไกลดอรัมโจนมารดา
ประกรรทงชงดงราดงกลโอง
แม่คิดไปใจหายไม่จายเวณ
ทงโกลโคยโศครวยทรอมบดหมด

ดงจนคกครกษาแคระน
ประเพณทฤคตมบรมจักร
เสวยชงทุกเวลาทิวาฉน
ประกรรทงชงรรักษาเมตคาคง
โกรยาคเยนเชมูใจจงให้ทาน
ทงนกุศรของชองเวามเจ้าชอง
ทงนตบคพดศูชองผู้ใด

ได้เบมใหญ่ชคทกษคทวีเนปฐพี
ร้องอาณวอยพรเพมเดณคศรี
กจรมชยต้นทงคณแดน

จะได่ปราบเมองชนบหมันแดน

จะพึงแนมต้นฝรั่งกรุงดงกา

๑ พระทรงฟังรางวัลให้ไพร่เฒ่า พอลงอาเดาพดชนางดงทรรษา

พอผุดอหนงดอตำพระมารดา

พระยงค์คิดตำอ่านอักษร
ก้วยบครงคกรงรรมของวิรคค
ชนงหลานวานเควชชอกษคทวี
แต่เจ้าไปไกลดอรัมโจนมารดา
ประกรรทงชงดงราดงกลโอง
แม่คิดไปใจหายไม่จายเวณ
ทงโกลโคยโศครวยทรอมบดหมด

ดงจนคกครกษาแคระน
ประเพณทฤคตมบรมจักร
เสวยชงทุกเวลาทิวาฉน
ประกรรทงชงรรักษาเมตคาคง
โกรยาคเยนเชมูใจจงให้ทาน
ทงนกุศรของชองเวามเจ้าชอง
ทงนตบคพดศูชองผู้ใด

๑ ฝ่ายนางดกษณชกเรศเคศกษัตริย์

ชอกชางหน้าขำบาทราเรณ
 ดั่งให้อาณสารวาเจ้าการเวก
 บังคมของกษัตริย์ศกษัตริย์
 หองเจลิ้มเพิ่มพูนประยุรยศ
 ดั่งเวียงชัยไพโรพประชา
 ฝ่ายฝรั่งดงทาวณดาราช
 ไทศดาวายพจนนีสกน
 ไปพาราเห็นวาทถานเบศคานม
 ครนเขาโค โปนวิ เดททา
 ครนเพลงใหม่ไฉริยประชราชกร
 เขาตมวงหงทวารพาดพดสา
 ครนเข้าเฝ้าราชอนูรคอบคตม
 ไปชุกเขาเขาเพชรแก้วเกิดไป
 เพราะนบถชชอตรงเหมือนพงศ์เฝ้า
 ทกวิยาอวยพจนนีสกน
 จะชดเคองเรงโรกไมริ
 ครนถดบยงชานไพโรมา
 ฝ่ายฝรั่งดงทวารามถก
 แดชานชยพดชยรับเอประมาณ

ฟังพระหัตถ์ไชยฆตของพดชยหมของศรี
 หมมมครกราบกมบังคมกต
 เสด็จเอกฉกรรย์ไชศวกรับ
 ซึ่งรวมสู่อรรถนจังหวดปฐพี
 ให้ปรากฏเกียรติมารุงชาวกรุงศรี
 ได้เป็นทชรมชทุกคณน
 มีทชวณเวศไชเจ้าไชศวกรับ
 กนกานบ โทณนอยทกรวยดำ
 คุย ไฉนบถจาระชปถมก
 ทดวยคณพงเจ้าเฝ้าพารา
 คุยอนาคมนบหมนถกบณผา
 อวตาดกเพชรนเกวเกิดได้
 พดกฝรั่งบคานทานไมโหว
 ชยพทกไพโรหญิงชายไปหลายพัน
 จึงโตเฝ้าเมืองชวคณาธัญ
 เหมือนดกพทพยาบาทราชธิดา
 คุยไปชุกกับธมเศจพระเชษฐา
 ยกโทษศตริตายพาด
 กเศวรงค์ศกตบวงศ์ตำรังธถาน
 ธิชประทานทูลถามคานมถงกา

อยาตูกกถูกรักจรงหมกหมอง จะเขี่ยทวงทีพาคมนหาญ
 ชึ่งถูกรักจากไปกรุงไกรณีน ต้องทรงขรมคงตะห้อยนอชพระทัย
 แมจะท้าวคำดำรงค์ไปควย เจ้าจงช่วยรแรงแกลงใจ
 แดวแก่งดำรอ่านสอชบพระทัย ได้ถดชงให้ผลตหนงตั้งมา ฯ

๑ หนอกษศรยหดไธยกตบไปห้อง เห็นหน้าตงนงพอยตะห้อยทา
 ตะอนอกศรยตั้งตงทงนาตา พระดาไปแดงแกวักถอยใจ
 พอชากคำกตาดกถันตะอนชก นาทาคดชกโชมรโดมโหด
 ต้อยต้อยวรนจันทรธดาเทอชวาลัย พระถนพนมโหดตงตงพรงพราย
 ตางนชนนบชบพกวรอกบคิดพิ กรามตงค้ำทวงกคำด้าย
 พระตงมกชตอคนชงประคองกาย ตงสวรธายตงตงวาทจะคดาคคตา
 พระกรเทยเซย โดมคชยโดมชย ประจกตบแก่มชวยเลอชวยชวา
 นางตามใจไม่วคพระชวธมา ตะอนนอชอนนจกชวยชวาลัย
 นอชไมมกเห็นควยบ่นหอยง ชยัทชคตงนชงรักเหตกนชย
 กถองคตจะตะเลยเชอชนชยไป ตงเมื่อไรจักโตมาเห็นหนานชง ฯ

๒ พระวาพนถงใบถใจชย มิใครเวทว้างชยาหนางหมอง
 แมโถมจามทรามตงจมนวตตะชชง ทงตงชงนงศรชงชงค ไหจรง
 เตรีจชระจะมาไม่วาพก ไมดมรักพกคตงชยาหมองศร
 มิเหมือนหมายถายตงจากแดงชาคิน พิใหม่เมยแดงพระแกงดา
 เป็นตจจหวงใจชย ไม่นอช แมเหมือนตงชงนยเนคชชงชชวา
 ทงตงนางคางตะอนกถนนาตา พระโถมถาดกชยบแดงกถบชง
 ตะอนกถนฤทชชวาลัยนอช กรประคองถคชชยโถมถบตง

ระทวยของคิงเอกเขนกเขนย

พระกรเทยพระนลาญต์อวาทหิ่ง

กคถงกุฮุยเขตนเญค่นอง

โคเคยนังแนบของประคองเคียง

เสยคตบชกคชกถวียกถอยดงวาท

ปรีระด้านทาทย์พนเพวระเด่นาะเจียร

เคยพ่งของรชงถ่านาดำดำนียง

ฉิวเกเพียงพิมพองวงวงโค

โอยามนมาไมตาเรชกาน

พ่งแคคถนกรนกรนเดียงทอนไหว

จะแแต่เหลยงเวดยวุดตสมทโร

ทงเบตยงโใจเบดำดาในดำกร

เคยหอมขมขมกรนถกถกถกถก

มาเทนด่าปลงปลาดะเทร่าดถน

เคยได้ยาดันฮาดันฉิวกรนคณขวี มาคานของนาค้างทรนพรางพราว

โอยามเซญเรนเจ้าไชย

โครัมหรยโอยมฉายจะหายหมาว

จะฮอมแฮบถนบถวกรนถกถกถก

จะทอมกราวัดถกกรนถนถนถน

จนเคถนของคทอขมมาทอถก

เชยฮอมเคยคตงทงนถกรนถนฮู

คคาวถนถนถนถนถนถนถนถน

เดยคทวธำถนถนถนถนถนถน

เพงพจนถนถนถนถนถนถน

ถนปะเคะคทพระแทนจนแฮนถก

ถ่าแก่ใจให้ถนถนถนถนถน

ถั่วถนพกถนถนถนถนถน

กรนถนถนถนถนถนถนถน

เมือไรเดยจะโคชคถนถนถน

ถ่นถนถนถนถนถนถนถน

จะบรทถนถนถนถนถนถน

จนเคยถนถนถนถนถนถน

ถ่นถนถนถนถนถนถน

พระถวถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถน

๑ เห็นวรมถนถนถนถนถน

พริขมมทอถนถนถนถนถน

ในตำรอกศิกเรศ์เกศกษัตริย์
ด้วยองค์พระชนกชนนี

เจริญองค์ดองพระนองทงต้องศรี
จอมบรรตนาณคางย

พระเชษฐาพวพระวงศ์ไม่ปลงทัพ
บ่มะแนเดียนเจดเสด็จไป

ตาม โบราณผ่านพิภพดับถัมย
ยังมีโตกตบมาถึงธานี

ซึ่งพระองค์ตั้งตำรับแจ้งการศึก
แล้วจงจวบหยาบซาพาดพาท

ฝรั่งหักเขานาแกกรุงศรี
จวบครุฑกเพชรแก้วเกษมา

มีน โภทยก ไทยเพราะ ไกรณคน
ซึ่งแก้วแก้วเพชรนนางฉนวนดา

หมื่นคนคัดแผ่นดินชาคนอกคำสนา
ให้รดาถึเดรยด้วยกน

พระรับเศวตหีเพราะเวียงเมืองมอญ
ฝ่ายยุควายุทมนหัดกัน

จึงเกิดศึกฟ้าเหล็กถึงเขตชนก
ถนพกนพย รัตตารธดาตาม

เป็นพระยุบารุงกรุงมอญ
ไมศวรเคืองเมืองพระองค์ตั้งสงคราม

พระปราบศึกเสียให้คืนทงเดือนหมาม
จึงตั้งตามเขตธรรมพนมมอญ

อนทวงเศวตเขษ ฐานวรวรณ
ถึงอุทหลดาพวนเครยทเชยรต

ยชนเขษวราภบรัชจักริต
กรทหายคณนคงบรตย

ขอองค์พระอนุชาอย่าบรารภ
จงวิ่งรชพอให้พระภวโทษ

มิได้คบทนคณคณคณย
มาเมื่อไรไพรนถัมชอน

อนเมืองมอญกับพวราการเวก
จนตั้งตั้งดินฟ้าทางธานี

จะร่วมเชกตศร์ไชโยคองรบ
โดยทวงธรรมทศพิธฉนิทโพ

๑ พอรบตำรับอันพระปืมบัก

ศรีธรรมจักรรายาจะหาโหม

ข้างคอบตำรับหวานถากกคำไป
แล้วเคืองชดหัดไชยมาโยเส้า

ธมเป็น ไหมยชดศร์เชยคัจจง
ไปเกิดเจ้าจงไปเที่ยวเกะวตุหญิง

กองตระเวนเกณฑ์ ให้ไว้ ไม่ราย
 ครงหน้าวงตงกายเป็นหลายด้าน
 ทั้งพริบพริบเห็นยอโคกหินโถกน

๑ ฝ่ายโคมบงชงคัมภีร์
 ใหญ่ของทะเลเต่งนารีกับดาโคด
 แล้งเต่งธารดานทองของดั่งอย่าง
 เล็กตัวรักได้ ในหีบแฉดดับค

๒ ฝ่ายเอกของตระเวนไซร้ดรา
 ตามเดินทลยหนึ่งธูมา

๓ ฝ่ายข้าเฝ้าชานฉัดไม้กพน
 จะชนไป ไหลลงเขตนเวศันวง
 ถวายของคณมยาดเจ้าดังหุด

๔ พระมิ่งคดาว่าราเจ้าดังหุด
 ใคว่าชานการบำรุงทงกรุงไกร
 ชนคยดั่งมิ่งไม่วักกหรือ
 ทถางตริ่งไซ้ให้ทหารกันดารมา

๕ คู่กัสดาร์ตี่มาดประศัพทร
 เราพนองครของดัดยงดัด

พียงแบบคายดั่งเหตทุกเขตกัน
 นายทหารจตุพหองพดขันธ์

เข้าโรมรันบริบรวงคองใจ
 ตูมาดเค้รำหมองไม้ช่องใต้
 ไปกรุงไกรรัตนาศรีตาม

ไปถึงนางวันเดามารศรี
 ไหล่นนายทหารกฤษดา
 เห็นเรอรับรายเรียงเคียงใต้

๑
 ๒
 ๓
 ๔
 ๕
 ๖
 ๗
 ๘
 ๙
 ๑๐
 ๑๑
 ๑๒
 ๑๓
 ๑๔
 ๑๕
 ๑๖
 ๑๗
 ๑๘
 ๑๙
 ๒๐
 ๒๑
 ๒๒
 ๒๓
 ๒๔
 ๒๕
 ๒๖
 ๒๗
 ๒๘
 ๒๙
 ๓๐
 ๓๑
 ๓๒
 ๓๓
 ๓๔
 ๓๕
 ๓๖
 ๓๗
 ๓๘
 ๓๙
 ๔๐
 ๔๑
 ๔๒
 ๔๓
 ๔๔
 ๔๕
 ๔๖
 ๔๗
 ๔๘
 ๔๙
 ๕๐
 ๕๑
 ๕๒
 ๕๓
 ๕๔
 ๕๕
 ๕๖
 ๕๗
 ๕๘
 ๕๙
 ๖๐
 ๖๑
 ๖๒
 ๖๓
 ๖๔
 ๖๕
 ๖๖
 ๖๗
 ๖๘
 ๖๙
 ๗๐
 ๗๑
 ๗๒
 ๗๓
 ๗๔
 ๗๕
 ๗๖
 ๗๗
 ๗๘
 ๗๙
 ๘๐
 ๘๑
 ๘๒
 ๘๓
 ๘๔
 ๘๕
 ๘๖
 ๘๗
 ๘๘
 ๘๙
 ๙๐
 ๙๑
 ๙๒
 ๙๓
 ๙๔
 ๙๕
 ๙๖
 ๙๗
 ๙๘
 ๙๙
 ๑๐๐

๑
 ๒
 ๓
 ๔
 ๕
 ๖
 ๗
 ๘
 ๙
 ๑๐
 ๑๑
 ๑๒
 ๑๓
 ๑๔
 ๑๕
 ๑๖
 ๑๗
 ๑๘
 ๑๙
 ๒๐
 ๒๑
 ๒๒
 ๒๓
 ๒๔
 ๒๕
 ๒๖
 ๒๗
 ๒๘
 ๒๙
 ๓๐
 ๓๑
 ๓๒
 ๓๓
 ๓๔
 ๓๕
 ๓๖
 ๓๗
 ๓๘
 ๓๙
 ๔๐
 ๔๑
 ๔๒
 ๔๓
 ๔๔
 ๔๕
 ๔๖
 ๔๗
 ๔๘
 ๔๙
 ๕๐
 ๕๑
 ๕๒
 ๕๓
 ๕๔
 ๕๕
 ๕๖
 ๕๗
 ๕๘
 ๕๙
 ๖๐
 ๖๑
 ๖๒
 ๖๓
 ๖๔
 ๖๕
 ๖๖
 ๖๗
 ๖๘
 ๖๙
 ๗๐
 ๗๑
 ๗๒
 ๗๓
 ๗๔
 ๗๕
 ๗๖
 ๗๗
 ๗๘
 ๗๙
 ๘๐
 ๘๑
 ๘๒
 ๘๓
 ๘๔
 ๘๕
 ๘๖
 ๘๗
 ๘๘
 ๘๙
 ๙๐
 ๙๑
 ๙๒
 ๙๓
 ๙๔
 ๙๕
 ๙๖
 ๙๗
 ๙๘
 ๙๙
 ๑๐๐

๑
 ๒
 ๓
 ๔
 ๕
 ๖
 ๗
 ๘
 ๙
 ๑๐
 ๑๑
 ๑๒
 ๑๓
 ๑๔
 ๑๕
 ๑๖
 ๑๗
 ๑๘
 ๑๙
 ๒๐
 ๒๑
 ๒๒
 ๒๓
 ๒๔
 ๒๕
 ๒๖
 ๒๗
 ๒๘
 ๒๙
 ๓๐
 ๓๑
 ๓๒
 ๓๓
 ๓๔
 ๓๕
 ๓๖
 ๓๗
 ๓๘
 ๓๙
 ๔๐
 ๔๑
 ๔๒
 ๔๓
 ๔๔
 ๔๕
 ๔๖
 ๔๗
 ๔๘
 ๔๙
 ๕๐
 ๕๑
 ๕๒
 ๕๓
 ๕๔
 ๕๕
 ๕๖
 ๕๗
 ๕๘
 ๕๙
 ๖๐
 ๖๑
 ๖๒
 ๖๓
 ๖๔
 ๖๕
 ๖๖
 ๖๗
 ๖๘
 ๖๙
 ๗๐
 ๗๑
 ๗๒
 ๗๓
 ๗๔
 ๗๕
 ๗๖
 ๗๗
 ๗๘
 ๗๙
 ๘๐
 ๘๑
 ๘๒
 ๘๓
 ๘๔
 ๘๕
 ๘๖
 ๘๗
 ๘๘
 ๘๙
 ๙๐
 ๙๑
 ๙๒
 ๙๓
 ๙๔
 ๙๕
 ๙๖
 ๙๗
 ๙๘
 ๙๙
 ๑๐๐

๑
 ๒
 ๓
 ๔
 ๕
 ๖
 ๗
 ๘
 ๙
 ๑๐
 ๑๑
 ๑๒
 ๑๓
 ๑๔
 ๑๕
 ๑๖
 ๑๗
 ๑๘
 ๑๙
 ๒๐
 ๒๑
 ๒๒
 ๒๓
 ๒๔
 ๒๕
 ๒๖
 ๒๗
 ๒๘
 ๒๙
 ๓๐
 ๓๑
 ๓๒
 ๓๓
 ๓๔
 ๓๕
 ๓๖
 ๓๗
 ๓๘
 ๓๙
 ๔๐
 ๔๑
 ๔๒
 ๔๓
 ๔๔
 ๔๕
 ๔๖
 ๔๗
 ๔๘
 ๔๙
 ๕๐
 ๕๑
 ๕๒
 ๕๓
 ๕๔
 ๕๕
 ๕๖
 ๕๗
 ๕๘
 ๕๙
 ๖๐
 ๖๑
 ๖๒
 ๖๓
 ๖๔
 ๖๕
 ๖๖
 ๖๗
 ๖๘
 ๖๙
 ๗๐
 ๗๑
 ๗๒
 ๗๓
 ๗๔
 ๗๕
 ๗๖
 ๗๗
 ๗๘
 ๗๙
 ๘๐
 ๘๑
 ๘๒
 ๘๓
 ๘๔
 ๘๕
 ๘๖
 ๘๗
 ๘๘
 ๘๙
 ๙๐
 ๙๑
 ๙๒
 ๙๓
 ๙๔
 ๙๕
 ๙๖
 ๙๗
 ๙๘
 ๙๙
 ๑๐๐

ร่างม้ายของครองกรุงบัวรุ้งรัก
เดื่อวรมย์สัมปศิดมณา

โคตยศักดิ์รับวงศ์พร้อมพงศา
ชาวพรวาเร้งรันทกณวณ

แม่เต่าวคณหมนเขามากรุงการเวก
ให้ตดาวายพมณหตักน

ขอเพชรเอกเขาไปไว้โศกักรวิษ
ไปโรมวันรบเจ้าเมธาณ

คนเขาแก้วแดงเขาทงชาวชอง
กวดไฟพดคนมมาบุรี

รับเงทองดาร์พคณาบคต
ทรอรากชดเคองควยเรองโร

แม่กรอชองกรุงการเวก
ซมคตทวยายเขนไนไร

รวมกเชกตบเพชเป็นเรชไซ
เขาวาเิงหยกเต็มแดงเจบเนช

จรตชชาติญาตมคตว ปะคตมาง
ชนงหนองรนาถเบนชาติเชช

เก็บมณบชองเหตาคชไมทองเหตช
ไมเงมยโยคตคตไบธาณ

แม่เห็นเป็นใจหรือไม
ให้ทราบความตามเรองเคองรนาถ

พิเศวระหตยงไมเงจจแดงธำ
กวดมณไมกรชงมมา

แม่เห็นคมโคศคตงมตวญา
ธำมประเทศเศกแควนแม่ตงา

กคกรวชเศวระวงศ์เผ่าพงศา
ตยตงกาคจะชาติราชไมคต

ขอเชิญน้องครองคตวาวเจต
ชนตูกตอกตมใหญ่โพมคต

ถ้าคกเกิดรบพุ่งถงกรุงศรั
กไมมชชทงทกคตช

คงคตคตวงพรพมจอนมกษตว
โคผาตักทกชวณำปะชาชน

ประคตพชมกรวิกเบนมรรคณ
ประจอบจนประเศชวณไมมกย

ทกยเจ้าเจ้ากาคตมทนท
ตงตูกเภาเบาคความตมมทรวมอช

จงตชบตกเจามเงแดงไซ
เบนญูใหญ่ชยาเหมรราคเคอง

๑ พอจบธำรตาดตอยคไมเงชตงค กุเหตชชคชวตคตคทคทคช

เป็นมู โห้ยไม่เป็นที่ลฤกษยคเชยง เขากบเมืองกาเวกไทยกเหยกครัน
ตั้งของเราเขาไปไว้ดีไม่ว่า กับเขามาเป็นนตพคบิดน

พระอนทวายพมหนึ่งกน เห็นชาธรรมหรือไมเงายายเอมารัง ๑

๑ ทงดำมชงกตงเพชเห็นเหมือนเช่นง่า ขายสุมาตคพนแกชทง
แกจถอบทาคาหงตั้งมาตชอง

พลชโยกรชงไปคองเขาไม่เข้าการ ๑

๑ พระมังกดาว่าจริงจริงนงไม่คี่ แกจตั้งให้จำถอหงตั้งสาร
ปรักษานองตั้งนคตาปราชชามู พวกคองกวางเราไม่มี ใครคี่
แมกชงทพกตมมาพารามตค กงกคคกรบพวงกงกรงคี่
ทงมตรงคองคยาตั้งชาน จะรวมคเียงเรากดวยเขากน ๑

๑ พระอนทวายให้จะเบนนม จาจะแกการกอนคคมีอนน
เรายกไปไถรกรบมกน คบพงคพนช พวคพองตั้งพารา
มาจงใจ ให้เป็นทวงเหมือนนทวงคค จะเหลือคคทหายตงเพราะพงค
โคเบนคตพอให้หาเห็นปัญญา พระมังกดาว่าชยนแกกนไป
จงจคพคคนตงคองน้ายนองรัก ไปรวมจกรตามแต่จ้ตารคคโคน
ตั้งนคตาพาคตตั้งกล ไกร รับชกไปเมืองนตคเหมือนนตวิกการ ๑

๑ ฝ่ายวายุพมหน้าคพดเป็นกตคค

ทงดำมตำน้ำคานตชตชาร เขาเริ่มตั้งตั้งไปก่อนชอนทหาร
แกจหงกนคูนกชงเวชตั้งวชช ไปประมาณคั้งจนตามตั้งญา
พชงคคาวายุพมหน้าคโยชา ตั้งกคชยเรยงรายไปเข้าชชวา
ชชกนาวาดำมวชชงนถอยตาม ๑

๑ ฝ่ายเทพพรธมนราชเทวีราชขนิษฐา บินใหญ่ขึ้นมายาทหารราษฎรนาม
สวนผักฝืนรณรงครวณสงคราม ออกเรือข้ามสายอมฤตทวีปไป ฯ

๑ ฝ่ายกษัตริย์ราชเทวีพระนามแสนศกศอม ดับหาคณชาวมหาชาติโหด
เข้าปากข้าวขาวพระเวณเห็นแต่โหด จำเรือโตความลือหญิงดีขึ้นมา

ไม่ห้ามปรามตามทศกรกฎณ คางเขินแสร้งแค้นร้ายไปซ้ายขวา
พอพบคำดำมั่งพวงดงกา เสร็จหนามเืองผลกคักถ้ามยาม

รณมังนาสาละพันแยกกันออก เขาทางตรอกปากช่องท้องสนาม
เที่ยวจุดไฟไหม้ โธม่งพวงโพงพอนา แดงพองตามลูกธนูรอบบุรี

พวงเผ้าบอมตอมวงภาดงคืน ยืนตั้งบนใหญ่ยงคางวงหิน
ฉายแสงทองปลงโตกวงท ได้ชกค้ายกดาคนตาตทาง

เที่ยวจุกจุกเข้าไปจน ไก่จรวง เติงนางโธม่งพวงโพงใหม่ยงนาง
ทุกคืนฐานบานชองจรวงครวญ บางคางยมางตมตคักคักคางมา ฯ

๑ ฝ่ายองค์พระนเรศวรมหาราช เห็นทองไหม้โหดปราสาทราชฐาน
ก็บดกรกนกดมมนางชองาน พาทหารมาวค้ายกนออกมณเทียร

ทงค่อมเคาเคาแกทงวงแมาเจ้า คางตมเคาเดี่ยวจคกนวดคเชงชน
ละไปไหนไม่พบเที่ยววนเวียน ตกลใจเจียนใจชาตหวาดระหวง ฯ

๑ ฝ่ายพวกพ้องทงชวงพระเวณเห็นกามัน
เป็นหอนหอนแค้นหตามมาตามหอง

ยงบินใหญ่ห้ามใจไม่พอง ฝ่ายเผิงรบบนเตียงครนคกรก
ชวงคางนอยดอยเราอากปากน้า ผิงวาร์กรนมาจนคก

เห็นเพลิงรอบชอมปราคารระถานระทก พวกชกชกษาใหญ่ของโกลา
บรตภาเหล่าราชาดานไม่หาญรบ คางหอกทตบชนตงจวงถลา

พอรุ่งเช้าเหอตาฝรั่งคบคกงมา
 ชาวพาราเวรร้ายพดกพรายกน
 พวกลองทศคบคกงชนผ่งพร้อม
 คิงกของเดอมรชบกำพงคุดแข็งชน
 เจ้าวรายพณนจกทหวถยชวอนน
 วรรคตพ่นประศุดองพงทตาย ฯ
 ๑ ฝ่ายของศพระมเหตลยครดี
 อวางประศุดทามฝรั่งชนทงทตาย
 จะเข้ามาจำกระไรใครเป็นนาย
 อย่าอุนววยชอกเราให้เข้าใจ
 เจ้าหัดกนนวนพระมเหต
 กับนงนุชบศรียุทใหม่
 พระจอมวงดังกามัญชาไซ
 ไหรบไปควยเบ่นวงกเผ่าพงศัพท
 นางทราบว่ามีมาตกรบ
 จะหอดกตบเห็นไมพนพดชน
 จึงว่าเขาเจ้าพารอดกามน
 จะมกนก็เบ่นของตองบศร
 เหตุใดนไมคคตงบศรราช
 มาองอากรบพงตงกรงศร
 ศวเราหรือชอองวรัตนมาต
 นบศรยวอยดวรัตนจนทรดีดา
 ตำนเมहनอวรนากกรวาคเชอ
 จะกชเกยเชอองกเผ่าพงศ
 จงเด็กทพดตบหตงไปตงกร
 จะเห็นวตงจวคตบศร ฯ
 ๒ เจ้าหัดกนนวนโยธาหาญ
 เบ่นพวกทางเจ้าตมามชวญตมร
 มาเผ่าเมษงเคอชวป่าประชากร
 จงรับรชนยกทพมารบชอก
 กับบศรพดางเจ้าทอปล
 จงเร่งรีบไปตามคความประดงค
 พอรจกคกคคระกุดประยุดงค
 จะมาตงนคราไมชำนาน ฯ
 ๓ นางรูททำเข่าใจแต่ไมครดี
 ถ้าชนจคจะไมกตบทพทหว
 ไปคกรมเคราห้เพราะไมพ่นพวกคนทวด
 จงกรบากรานชนนชตดา
 พระเมอชคุดอานาประชาราษฏร
 หมู่อามาชชวเนาโตเขาทา

พลงนอบนบซบดงอนกถนาคา

พระมารดาตงครคนต้นช้วน

กขตถูกอ้างหากรอพูดเพ็พริว

โยเควระหักกรรมแก่วาจะฮาดมู

ชัยโกหกขกมาโลฆ่าพัน

ใครไมทั้นบตุ้มรูเคย

แตวมหน้าชาจะพรากไหยากคน

โฮ้ตุ้ตแค้นตงอ่าถูกลหตามเฮย

เผชญเป็นเชนหมยมเคย

กอบถูกลเขยเรากไม่ใครจะมา

แม่จะใครไปตวยตาบ้วยไซ

เจ้าจะได้พุ่มพุกชวยรักษา

ดงอนพลงนงกขตถอกคนตดา

ทรงเค็กรเพียงพินาคังดงชาคใจ

นางกักทานมารดาอย่าเด็ค

ครเห็นชยเห็นตลกกนงยังไม่ไหว

ชยบรตทกจาพรอมรวเท

พระชยภักจะมารพยาบาด

พลงนกราบบาทมาศวงศกรกถาตัว

ชยบระหักระทวยของคมาตงดง

เผ่าฝักฝังตงกานตพนกงาน

ชวยรักษาพยาบาดพระมารดา

แต่วกถนถนถนถนถนถนถน

พระชยเนศรทวงพวยทงชายชวา

ชวณตูกนชยตวอยตงวรมเจนชวตดา

ตตามานชอกชวคนเจคนชง

ช่าหลดงเหตาดว ไชรชงโพน

ตงเกาแควงหลตามมาตามตง

นางตงห้ามปรามชยงไวกไม่พง

ตามฝังตงกามถนถนถนถน

๑ วายพมพนหัดถนถนชยง

เรียกพวกพองพองนทายทงชายชวา

โยชาทพคยเหต่าชวพาวา

ทงเจนนายไฟโรตองเรือ

แต่วกถชกบัพพมไฟตมเหยียบ

เก็บตันทอพยแบกชนไปตงนเหลอ

ทงเก็บต่าชามาตงชวเจตอ

แต่วกตงเรือรบชวามแตนตงตามไป

๑ ฝ่ายโยชาช่าเหต่าชวเจตอ

เมื่อเกิดศกชอนหนคตามอชย

กรนทพกถนถนถนถนถน

ทงนายไฟโรกถนมาชวชาน

ชอกกามันหนักอดมเด็กทพรชัย ต่างใช้ใบแฉ่นหลามไปตามกัน ฯ

๑ ฝ่ายบุตรพราหมณ์เข้ามาเป็นชายฉลาด

ด้วนทรงกำธศรัใจเวยเวทวิเศษชยัน

กฤชยาด่านนชูปถนพ

ชชยรณความคืดเหมือนขบคร

คนหนึ่งนามพราหมณ์มะหุคบุตรวิเชียร พอให้เรียนรบสู้ชุนศร

บุตรเจ้าไมราพราหมณ์นามมังกร เหมือนขบครชำนาญในกรรกด

เมื่อศรัตงวรณนจะไปมิไคตั้ง พดียงทางดำประเทศเกรงเทศนด

ต่างเกณฑ์ไพรให้เจ้าพราหมณ์ขบครตามคน

คนพวอพลคนตระหนบของกนเมือง ฯ

๒ ทงศรัตงคามรมเฮอร์

อนทรงยศรัตงวรณนพพรณเห็ดอง

รชองทพรกฤษณาเคธาเรอง ชยชอกเมืองมัวเง้าพงเชอ

อนบุตรพราหมณ์เข้ามาเป็นชายฉลาด กนหนอนนาคกรไกรเรียนไปแฉมอ

ฝึกตะคองพอนราเคธชมาเรช เห็ดคด้วยเรองหนนมกรกธำราย

เมื่อโยธาฝรั่งชาวองหน เป็นหนอชอกควนมคด้นทุกถนฐาน

ไม่ตั้งเกศเห็ดนดแกกถการณ ทงทหารไม่เห็นทางศาทางเพอน

ศชรงเขาเขาไปคจรงรศ เดียงกนศรียคกใจใครจะเหมือน

ทงเดณาเข้ามาคพดเรอน ต่างศกประหมาหน้าผอนพนเพอนใจ ฯ

๓ พรกฤษณาว่าทพพงกถบคชก ชงไมชชอกถชงไปดงโพน

เรวเถดเรวเจ้าพราหมณ์รบตามไป เห็นพรกษนใจศคแฉงแฉงนาคา

พลประจ้ำดำดงพนักำนรบ ชำวศกรบเป็นรายรอบช่ายชวา

เป็นตตำนาคงแฉ่นศรงมา ฝ่ายเดณาใหญ่ช้อยต่างพลชยตาม

ชนเห็นอดมั่งคั่งเคแฉงเด้า

มิตฟางหญ้าชุนชานามินขาง

โชนเซอไฟได้อาเรือก้าบั้น

โหมเป็นค้อนพลองโพงมั่งโพงฉาง

คิดใบเพดาเต้ากระโถงระโยงระยาง

บ้างจมนบ้างค้อนช่าดมคั่วไป

ทขงเหตอเวชฝรังต้นทงหน

ระตมบพครนครนเคียงหอนโหว

พระกฤษณาถ้ำรับแกว้งคบไฟ

เข่าจุกโหมใบจถายดาโพง

๑ ฝรังถุมรุ่มคืบข้างรับรบ

เรือกระทบกกระแตกข้างเคียงฉางโพง

คางแทงพันต้นบันดุกค้อนโคตง

เค้ากระโถงกระตาดนแตกแะแะแกกถ้ำ

ไมหตทอชรบรบเร้ากับคิง

เคียงคางคางแตกจมนบ้างถ่มคั่ว

คางเคียงเรือเหตอคางขางว้ายนร

บ้างยลปอธวากันแทงพันค้าย

เรือยรเนนดมจมนทร

ถ้ำมรุ่มคืบไฟพรทงหอย

เรือพันของคองกษศรียแตกพลชพราย

ทไฟพรนารว้ายฉลปะบหนัก

พอช่าเค้าวอพรากามนประ

ชุนรบพระกฤษณาไม้อาญญ

ชางน้ายพระวอชยคานัน

เรือกองทพทงทงไมบรตย

พอพดคากาดงดมยงพด

เคียมกระจกกระจายกันเคียงหอนโหว

ถักต้องยามพราหมณยชนกตบพรวนใจ

บันคาส ให้อมห้ายคตมคตยตง

๑ น้ายฝรังตั้งกาเวธาค้า

ไมเห็นถ้ำแ่นระเทิดเคตคิตตง

เคียงจระเมารเกาะเกียนนวกเวียนนร

แต่ถ้ำทงคองค่างชชกช่าจตก

๑ น้ายบุตรพราหมณดำนนายรายเรือหา พบถ้ำพระกฤษณาเวธาคัก

คางปรักษากว่าไมถ่มชอรมนนิก

ค้วยช่าคักหอยว้อยรชานชชนิก

ยงเหตอแคเคตอทงชามาคย

พวทมนนมหาดเด็กเจ้ากรมมคัก

จึงหยุดจอดจอดดมอเคศพอก คิดจะหักหาญหักปรักษากัน ฯ

๑ ฝ่ายพวกสามพราหมณ์เพียงรายเรียงแค้น

พอรุ่งเช้าเขาดั้นห้าทิวาม	ออกตัดแดนหกเร่คั้นเขตขนิมัท
โยนตมธอรอเรียงเรอเคยง โทด	ถูกชายโหดพรชมทงพระภฤษณา

ฝ่ายสามพราหมณ์ถ้ามถึงพระชยกา แหกขวาพาไปหนตำบลโต ฯ

๑ ทนจนรู้ว่าฝั่งตั้งทงนน อย่าดังคัญแขกชวาหามีโค

แล้วเดาความสามารถหมอนธรรณ	เราขอได้ไพศาลไม่หยดขยง
เผวถาบหมนทชายดมคายยบ	จามเมทพเพชระโตคง โศทอง
พอเรอดมจมนหาเหตุยกถาด	เถาไม่พองโตมาพุดจาดัน ฯ

๑ พราหมณ์วาทิงข่าเจียงเขยวณิก จะหาญหักปรักษของนธณณ

นทาทดอมหุระตุเคอศคคคณ	ไม่ปมธนจะ โดยงศพระทรงยศ
ทงธองทาวธาวธวรางคณางงน	จะพดธจะนมาตวอยมอศมวขทมค
ชยหักหาญคากดเคอจางเงอคง	จะเดยอศคชยศกคชานกไป
ฉกระเดียงเดวเคอศกคตาดประมาทจค	คองคชยศคณนแปรคานแถโอ

เกณท์ธมทบรพุงถงกรุงไกร คงจะไดคยกากดบมาเมฆง

จะคามจับขบเคยงประเดยวน มถทวอยวางถศางเทอชง

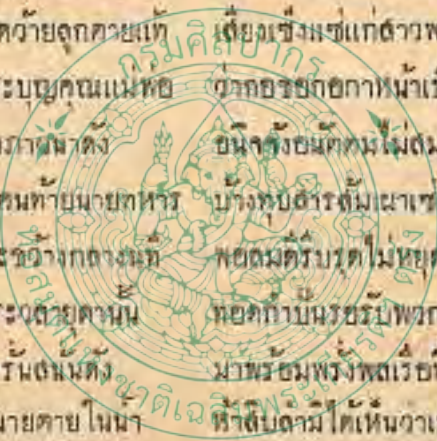
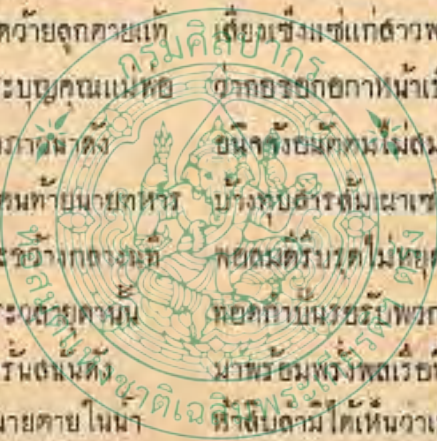
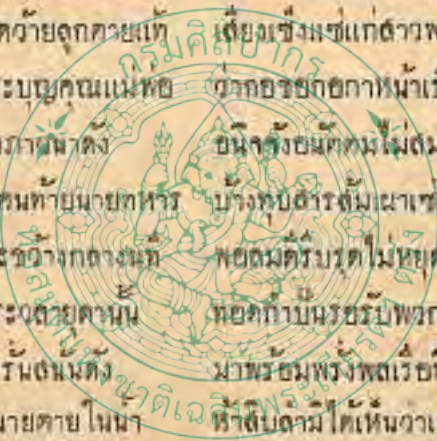
เสนาในไพร่มาจะตายเปดอง กอบไปเมฆงจะไดคคถจการ

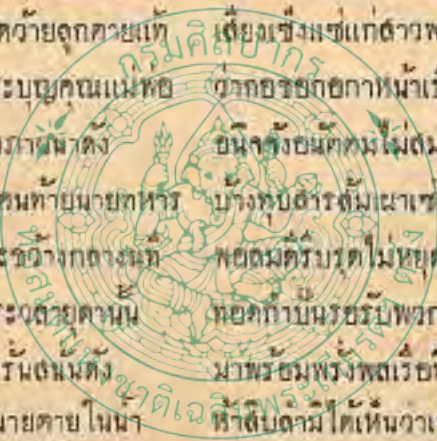
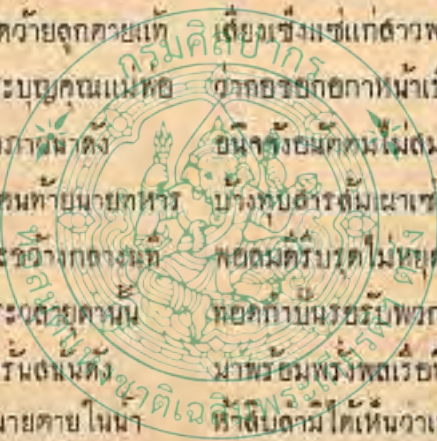
กรมเดรัจฉอนตอมดมอไมรอรัง รับเขยงนคเรศเขตงถาน

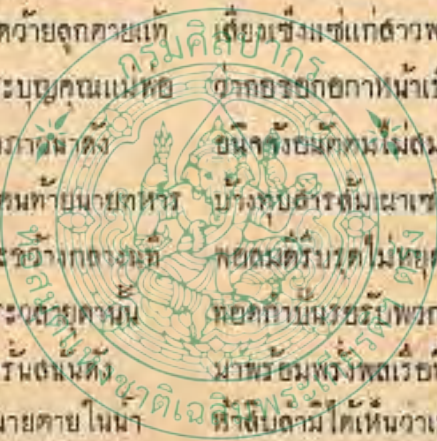
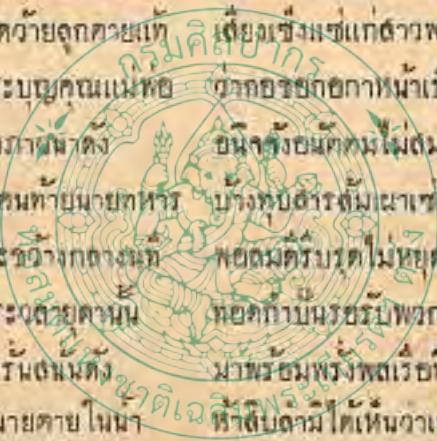
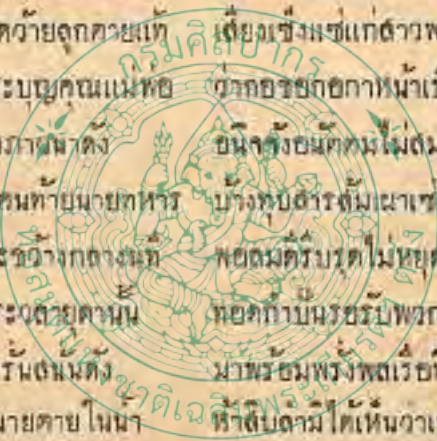
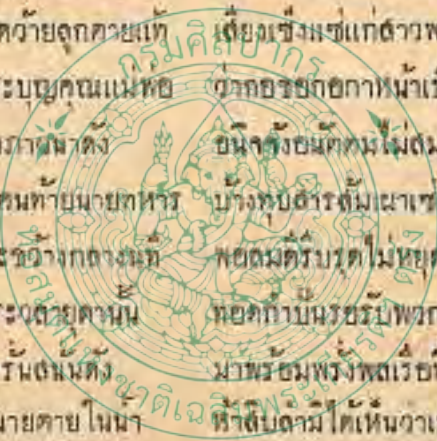
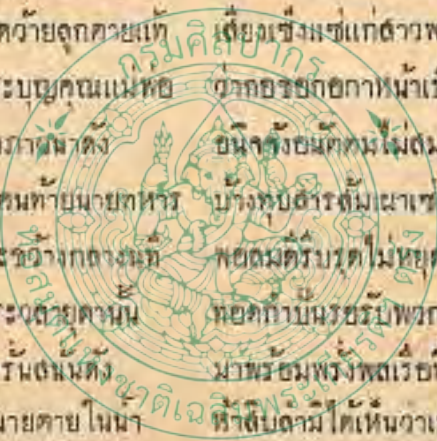
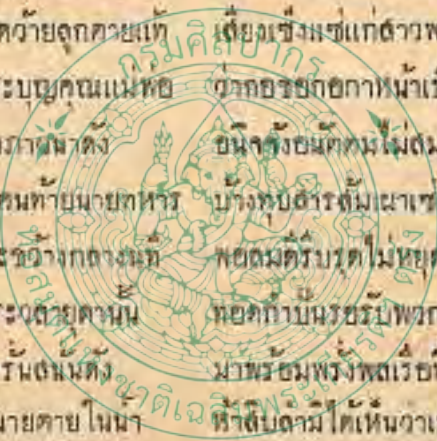
เขียนบอกถาดาวชวณคทวอนรางู ไปทอธาวธองกนคชยกรเวรคณา ฯ

๑ ฝ่ายฝรั่งทงหลายแค้นพรายพดก เทยวเดยงศคเกาะถงแถวองหา

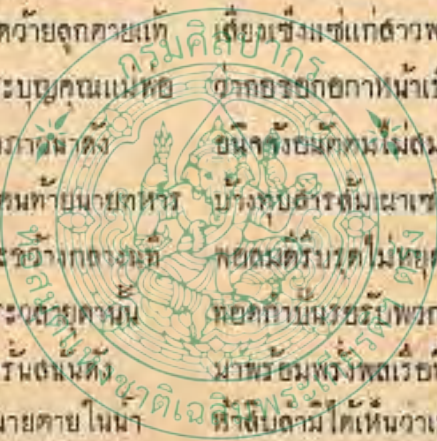
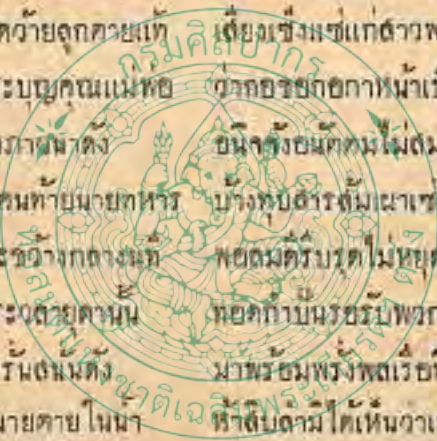
แสดงทางองค์ท้าวเจ้าฟ้า	มารับพาไปทางกลางทะเล
เมื่อสมทวงบ่วงบาศคหัตตเหมง	เรือโคลงเคลงกลดยับ ให้เห็นเห
นางค้อมเกล้าดำงัดนมถ่มชวมนะ	คลื่นยงเททมโถมครัน ไตรมเครง ฯ

๑๑ ถึงตำราทางท้าวเรือศุภเพื่อพัว คนก็ทำนอมนพลอยชมเหง
นางพระยาว่ามน โคลงกระ โคลงกระเคง นิ่งใจแรง โลกหุบฟุบกระแคะ
เจ้ารวรนายหงายตมเดยตมคืบ ชักงับลงชนชอนมือแบ
บ้างร้องกรีดหัวควายลกลควายเท เข้มแข็งแซ่แกดาวพอกชาวอง
บ้างโหว่พระเคระบญุคณเนโท ฎากอชอกอกาที่มาเป็นทอง
บ้างตั้งคมนตบมรภางมาตั้ง ชนาลังชนคณมเฒ่ามประค ๑

๑๒ ฝ่ายคนทิงคนทายนายกหา บ้างทบอวธมเฒ่าแซมเทตาม
เชือกค้อแพะแคว้างกลางนท พอลมตบบริดไม่หยุดยง ๑

๑๓ ฝ่ายองค์พระอภัยมณี กอศากับพระบรมพรทพหลง
ตั้งญูปาบนครนกรณตมตึง มาพระอมพวงพดเรศทเหลดไฟ
ทเพลิง โหมไฟรนายตาย โหม ฟ้าดับตามใดเห็นว่าเป็นโธม
พอเย็นรอมถอนถนอชนร้อไบ วัณแดงไปในทะเลทุกเงา
ตามดมคอกนครนกรกชอกถกถบ พอดวงดับหัวดวงทนทพหน้า
ตมตบทบคบคองเจ้าดวงกา รนเฒ่าพระมวงศดาเจ้าธานี

กราบทูลความตามเรื่องรบเมองใต้ องค์ท้าวโทมาทงพระมเหสี
พระกฤษณาธารเฒ่าชาวบุรี มาตามค้แตกยับถอยถดไป ๑

๑๔ พระศรีธรรมราชาเป็นขอปราช เถลยวงฉลาคเหล็กคังมโหม
คงปดลปือองเกรของกษัตริย์นครใต้ ไตร ประทานให้องค์พระอภัยมณี

เงินทองทองทองเก้งกับเข็ชหมวก แจกให้พวกไพร่นายทั้งซ้ายขวา
 อันต้องท้าวตำรวจรศผู้ภักดียา ครบตั้งให้ไปรักษาไว้มาตาต
 แล้วคิดความตามเมืองจะเคืองขัด จึงจัดหัดเกณฑ์นายทหาร
 เป็นกองคอยระวังดำดั้นขำนาญ ตระเวนค้ำในมหาราชด้วย

๑ ฝ่ายฉานโหมได้มนต์ครุฑประกาศ

พระอัครมเหศวรคเหมอเนบตา	ตั้งขามาตย์มุดนายทั้งชายชวา
จงเวงวิคคหอดพลทหาร	จะชาดำชัชคองคตทวงจรม
ตั้งหาหมยอญงคงกระพัน	ทวอนราญเรียงแรงเข้มแข็งชน
กับเรือไซโหมนอชดักร้อยเศษ	ทัพหนานนอองเวาเจ้าโอรส
เดนาทั้งพรังพร้อมพร้อมประณค	ไปปราบประเทศตั้งกาให้ปรากฏ
เบนโยซาหาหมพดอเนคาน	มารบจกหมายเวรกระเถนทหอด
ไฉ่หมงกัษระกระศรคักคองคน	ศรกาชานดักโคตผกฝน
เจ้าฉานโหมไซมุดน่านดำราญม	ตั้งมเสอชมดักนชดดา
ทรงเดี่ยวเทดของเควองดำหรบประคณบระดา	ตั้งนรตติชชนนนาดา
	พระมาดางมดาทาควยทอง
แดงถอกชอกชอกมาคววคกรากพิ	ครนเสอจจรงพรทวงระมาคผาคผยของ
ยกพลชอกนชอกเนอชเคนเนอชง	เตียงนอชกตชงกชงถนถนไป
คักทวงตรงตงคานชานดัมทร	ประทบหยคชอยพลบพลทชาคัย
นางเดอวคณชอนนคณนฤทย	คชงแวงใจคคคแวงแวงกายา
เหมือนอชยงพราหมณจามพรหมพระยมเขอ	
	นางชคเขอชชยชงคพระเชษฐา
แฉงพระทยให้พระพนาชดา	ชอกบดตงกนงทนาพลบพลารัย
ตั้งให้หาวาโหมมากมกราบ	เห็นสุภาพพนาไปรดปราชัย
เราดาพรตปลดเปดอชงชงเควองโคว	คชวยจะไปรบตั้งเมืองตั้งกา

พระองค์พระเจ้าจเรศรพ

เด็กดบดุษฎีทุกทักคำ

เป็นแม่พรบตั้งฟังบปฐรา

ฟังพระเศรเชษฐาข้างหน้าไป ฯ

๑ เจ้าวา โหม โธมรดไม่ชดชอง
หนอกษศรยครดช่วยชานวยชัย

ประดานชองหัดถ้ประนมบังคมไหว้
แล้วชราดัยตั้งทนาประธชวย

แกดงรจนชบปดอบประ โธมจาโหมนชัย

ให้เรีบร้อยรัก ใครเหมือนใจหมาย

แล้วจาเข้าเวาจะยกพดนิกาย

ให้ไพรหมายตงประจำตำนาจา ฯ

๑ ตาโหมฟังบงคนประเนบพิศ
ตงเรือบศรบชววยนทรมน

มาราใจพดนิกายทงชวยชวา
ด่าตงทวยอญกวมถระบวณทพิ

เจ้าโฮรตคุมททวารตามบากน

ดิมทิงอตาตงวชยดอยดตบ

ตวนเรือบศระเวเนเนาอเคชวยบร

เนนถอกทพทาพนาเจ้าจาทุ โธม ฯ

๑ ฉายพระหนอเปทอรอดศร
กทรนททยเซดอวางนวางศไทยน

ตงอครเตาถกนชามถ โธม
ทวงช โธมเดยงดทิดนท

แล้วแกดงชองศกรงเควระชองวชชย

พรบประศบตวงจาอธรม
พดญจนศคชตงกชง โถดา

๑ พระธงดากาบนโถดนเดชน

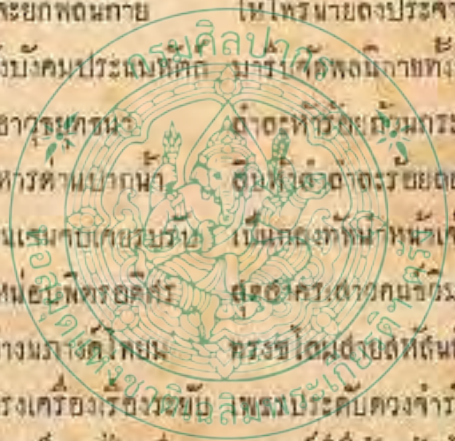
ให้ศดาเคดชนพดนิกายทงชวยชวา
แล้ววรับไซ โธมาในธาศร ฯ

๑ จะกถาวพระหัดไชยฤททยระกต
มาอญวึงตงชยในถองโพพอน

ศอกทำตงวศดเคยคายถายธม
จะนงชอนรชนรณถระวณถระวาย

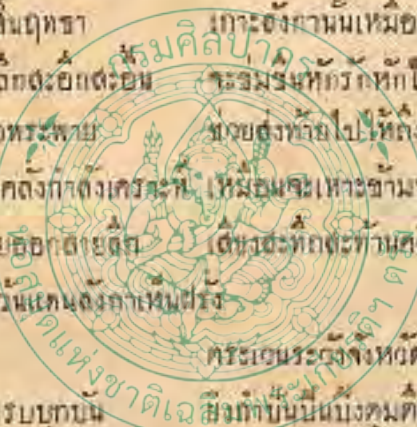
กิดถงนชองตงชองศกชจวงก

จนจนจกได้ธมชารณณ หมาย
มิได้วชยทวนตงอชทุกคนฉน

เป็นเคราะห์กรรมทำไว้ฉิบไฉน
 ถึงตำหนุขมขี้เค็มมีงู
 คืองตมแตกแตกต้องจะหมองมอม
 พืชต่างหามาความขามขมกร
 พอลงผองดงกาจะพาพอด
 เม้มได้เม็กดบของทพแต่
 ถึงยงยทสุดศักดิ์นฤธา
 แดกรวมุขราราดตงอถระ
 ดูเดหาจ่าเคระรชพระพล
 คิวรุมทนมกลมกลดกาดงเคระ
 ไม่เรากมุงหมบยอกถายต
 ๑ เวณฉนแควนแดนตั้งถาเนนเริง

จะชวดเซยเซาตัวระกำตรอม
 ถึงยามทุกขพระรูปจะรุมมอม
 จะหายหอมเหือดดังกอนตุคน
 ยังไม่สุดตายตระแวงเทระท
 ขนรบจนจะได้องตงอถระ
 ไม่ตระแวงนัยเนตรของเซชช
 เกาะองตามนเหมอณกับเรือนตาย
 จะรุมรทกรทกรทกรไม่หาย
 ขงยงตั้งทอยไปถึงเหมอณหมงน
 เหมอณจะเหาะขามนาไปทาศัก
 เดยวระทกตั้งทามสุดนทุกกณ
 ๒ ๒

ไม่อรองตง ไทรกรบขม
 เรือดงกาห้าดับพอดดับด้าน
 กของททไฉไม่ตงยงประค
 ฉายพอดพองกของดงกาเรือหาวช
 รุมระตมถมทบออกกรบ
 พวกรหนอโทได้ประคักกระท
 ไม่ยชทชคชคานต่างทาญช
 พวกรกชทพรบรบทูหอบตง

ครระเอนระวงจหวดตงกณ
 ยิงถาขมบมมมมมมมมมมม
 ยังคอบคานแควนอชคชอชอช
 ถูกฝรังเรือทลายอชคชอช
 ทกชคชยรายทางตงตงตง
 ยิงกชทพรบมมมมมมมมมม
 เรงไทรบรอกชองตงชงกช
 ชกทกถกมฟาดพันตง
 พอเรือเคยงรณถาบมมมมมม

มีรังพันพาดพิงพาดแดง

กองตงกาฝรั่งหนูหงรบ

พอดการเวกเอกกระ โถมนระพัน

ฝรั่งคายนายไพรทไมมวย

พอดกองทพจับไตรีอไฟ

พอดทพันทงถูกตามตงกายกัน

เรอกระทบทันแกงคดียเชิงธม

บ้นกามนรบรุกโตคตกลด

บางเจบบวชนบชชาโชนาทน

ต้องวชยยต้นดำพอกำทอบ ๑

๑ พระหนอนาถมาตกตของหยุคคองทัพ

ทอคตมอวรวงตงตมทบ

ทไตรีอเดือหมวกทพฝรั่ง

พอดมเจ้าเผาปดอย ใหลอชมา

๑ ฝ่ายฝรั่งยงเห็ดตพทเวธรบ

ทชงก่าบชน ในพนไฟพน

ประจุบนิยนรายททค้ายตง

ทุกหมทมวคตรวจพอดตงไกร

ทวอยมตมวคตจกจะชีกโทม

ฝ่ายของศพระม่งคตจวดยศ

ตางวูวราชักมาชีกหาญ

ไท้หอกชอยปดอยบ้นกระปตพ

แต่คระดกตทกระจวบทตายตม

เกณศทกานนทนเผงชอกตงรบ

๑ ฝ่ายหนอทวเจ้าพารวการเวก

ทางทรบเรือกทนเจ้าบวรบ

คานรบชนนการเวกคตคตจ

เดบยทงคระชงรบครบบ้นม

พวยพอดมบั้งคตงเจ้าผ้งต ๑

ทวาทททอบตจททคชยตบตง

ทงพอกทอบนบคทคทจ

ชชคคตคตจยรบจคคคตง

ทงพวยไฟพวงพวชมบชมเดมา

เจ้ารุกโรมเวยงยทชงบ้นม

ทบทงวายุทตมเจ้าหัดทม

คเวอคานแตะทหมอนเดยเรอมนน

ยงก่าบนเชอไฟเดย เทียบ

ดำเวชจนาไปเบตจไฟคย

ชยทให้ทพทมาในราชว ๑

ปรีกษาเชกธามาชชชอราชดี

เราวางรอดคอพอรูกรชนพรงน

ยกเขาคะเมืองจะเห็นเป็นอย่างไร ๑

๑ ฝ่ายมหาเดมาปริชาหาญ

จึงทักทาทอดห้ามตามวสัย

เราหักคานฉนวนพมกมชย

ทงนายไพร่พดนกรชอนภ้าง

ทงตมเขาเราจะยกชนบทพน

ถาเม่นมณโชนชอมชอกถอมถอง

ระตมบั้นพันไฟได้ประตง

จะเตียรือเห็ดถ้างวระวงภย

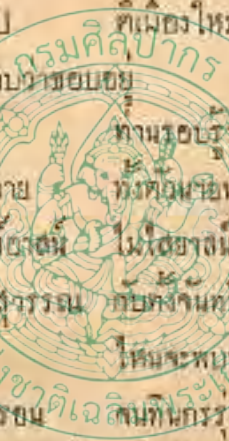
จรงชยตักไฟรักอน

จะแรงชอนมอมนปรนถ่หักถइन

เห็นชนะจะได้รุกบุกเข้าไป

ที่เมืองใหม่ได้ถ้างให้อวงวาย ๑

๑ ทนชกษศรยทตงคชบาวชอยชอย

ทามรชบราชหาปริมาณหมาย

แต่ถ้างให้ไพร่พทพดนกาย

ทงคณมอมนชอนมตคณ

แต่พระองค์ทรงนบถดงกชอน

ไม้อธยาสณยามอโยกเม้าโศกศตย

คตถงตองนชอนยชวยชวรวณ

กบทำงานทตงคชวาวณ

ช้ายชรงชงไดแม่ไมรบ

ไหนจะพมชองหญิงมิงดม

แต่นงนถกรทกวางระวญชอย

คณทนกรวรงวางชวาวณ ๑

๑ ฝ่ายชงคพระมิงกชอพกชรง

ชยพรอมพรงพทพดชอนช

เห็นทชงทพคบคชงเรชชงกน

ชูเรชงนรชวกษนาคปากทางม

พมจชระวชอพกชารมอก

ทหารเชกชองชวคชงวราชช

จรงปริษาชรงวชคชงน

พวคไฟรบถนทคตจนคชเจม

จะช่าพนกันชวยเดยชวยหัดช

มณเหมมชนเกชชอชจรงนถกพมเดม

จรงคชให้ไพร่นายคชยระเม

แต่ถ้างเกชชทคตคกเหมมชกรทชว

ให้อวชพมมถดชงเรชชชงชอย

รบไปคชชมถทางชยชางชว

เจ้าหงส์กนิษฐากับทัพโยธา

ไปเปิดทางข้างซ้ายซ้ายสมุทร

เรือของกตางวางตะวอยคอยคุ้มทบ

เห็นจอมเทวดาเทวเวศตรวอย

ยังมีใหญ่ไฟจุดขยาใหญ่ตยง

ต้องร้อยห้าดับถวนกระบวณรบ

คอยของหุยก้อยู่ให้เรียบเงียบสงบ

ชอกกรูกรบด้อยให้โตประดัง

ต้องร่างค้อยโอบล้อมชอกถอมทอง

เผาเดี่ยวทงกของทัพเทียบเขิน ๆ

๑ ฝ่ายขามาค้อมาตยานคัตถานอง เห็นทัพขงพรือนกันตั้งรเวริญ

พระทรงยศกษัตริย์มจรเจ้าเวัญ

แล้วจศแจงแคงทพตามรบตั้ง

ฝ่ายของศพรอฉายคณูธา

แม่โพห์หมตยขันชรายทาศ

ฝ่ายกชกตางวางหนุยานามน

๒ พอดฤกษ์คตมอระเวศต้องร้อย

เห็นทงทพคตงทวงวน

เหวยพอกใจปรตั้นเรอระอตั้ง

มาคัตถานชานสมุทรประกษร้าย

แม่ไมถยคตชตอแกโทษ

มีพิงวาทกนเมมั่งคตอศน

๑ พอดฤกษ์คตมอระเวศต้องร้อย

เจ้านายมั่งซึ่งเป็นโจรจันทาดพาด

พระเป็นเถดเจ้าพาราการเวก

มามถาญเผาเหต่ากษช้ายทรตักษณ

เทพเขิญมาเป็นเจ้าราชดงกา

คอยเดอมผงเผงไปทงชรายชวา

คอยรักษาพวงผงพรอมพวงกน

ยังมีธวัศชามาให้ชาดัญ

ตระเตรียมมกัณทรบพรทกคตอศน ๆ

๒ ออกรบร้อยแถนตั้งวางไปกลางทน

ให้ไพร่พรอชงตามคานอุบาย

ถูกรตคเฒ่าคัระไปกวาง

ใครเป็นนายโจรมาพุดจกน

จะปรด้อยไปรคเสียไมฉาให้ชาดัญ

จะห้าหั้นพันศักระเดียบประจกน ๆ

๑ ออกรบร้อยแถนตั้งวางไปกลางทน

เทยวกรวาทูรายถากชวชาคินก

ให้องค์เอกโอรตทรงยศกัต

ให้ตั้งพรทพอกผวังเกาะดงกา

พอกของมั่งงั่งทองแดง ไม่กล้าตกแคว้นคนตามด้วยบาปหนา
เร่ร่อนบอบหมอนภรรยาคนเข้ามา ให้กูฆ่าโคตรขโมยเฉยโดยดี ฯ

๑ พวกตั้งกาว่าอุแห่มกู่แดงแปด

พวกการเวกเซชเซตยกเศยต์ ชายพราหมณ์แซกกระเดหนากะดาด
ต้นพอกพ้องของมั่งเหมือนหนึ่งบัว มากัดแล้วจะเคียว ไช้กา
ยังฮักฮักหมิ่นมาโรนราญ เหมือนฝูงฟานจะเป็นภักษัพยักษา ฯ

๑ พระหัดไชยโตฟังกองแค้น จะตอมเทมทาศักจงปรักษา

เห็นตมจิดคคิกระเนเกิดเตนมา เวื่อนนมาตองวียช้อยกว่าเรา
เขารุกโรมโหมหัดเฉยพท วรรตมตเมยง โหมเอาไฟเผา
แมตจะไวช้ายคักรูระกบเอา เห็นตมเขาเราจระโตคด้วยงายตาย ฯ

๑ ฝ่ายเสนาว่ามณชอมมาตยอยต

จะรบรุมช่มพดกตชูปาย จะแก่งตยให้เราได้เหมือนใจหมาย
ขอพระองค์จังก้ากับเวียทพใหญ่ แบนแต่นายกของตุ้ตักาดัง
คิงแบกรับทพระรอยคชยระวง เตื่อพวกไพร่จะยกออกผกหัดัง
คูกองหน้าถ่าแมยักชนบคได้ แม่มฝั่งไมชูปายออกรายรบ
ขอพระองค์จวงระกมเข้าตมทบ จะจุตไฟเป็นดำคญูให้ควนกลบ
ชนรุมรบไพร่ให้มรัย ฯ

๑ พระเห็นรบคอบว่าบัญญัติก คาคชัคกตุ้ตคคจะมีโหม

ท่านคุมทัพปล้พระบุทชชคไฟ ช้างหัดังไว้เป็นชुरจะระวง ฯ

กนิเฝ้าราชวงศาหงษ์หาญชก
 เทยงหาทมหนพาศเตียงฉาดฉับ
 บ้างทมิแหวงแกว่งขวานผดายุริ้ว
 ทวีตักกลกกลกแกว่งผลกเพอน

ตั้งศศัพทบทบประสบบัน
 บ้างร้องวาซาศักตั้งชอกฉง

พวกหน้อยโทโตตตามตรุด
 ฝรั่งนครนครกซาศักโต

พระมิ่งศธากบถดาญสถาน
 เตยงศวกกรนชมเร้งเก้นนพนาค
 หอรับชัณพรมพรังระงมัย
 โหียงบันครนกรนกันซาศัก
 หนอกษศรยหัตไชยเร้งโลกด

เหล่าทหารรายรบไม่หอบเตยง
 ทงต้องชว้างค่างค้ายอวยชว

๑ ฝ่ายองค์พระมิ่งศธาดรอกหน้า
 ให้นัดลากับถดาญสถาน

๑ ฝ่ายโยชกากรเวกเศตอำมาตย์
 ต่างศษแย่งแหงพันประจัญต์
 พวกฝรั่งพรังพรอมถฮนถัก
 พระหัตไชยได้ตั้งหองเวียมอน

ต่างคนนกดแค้นใจพอกไฟ
 บ้างคอพบหิวกระเด็นตายเบ้น
 ถอบซาดตายคินนบหมนพน
 เห็นตายเกิดชนกดบถถวงคองถน
 ทหารพันเจบม้อยบ้างมอยมุต
 หกตมกถองฉงประทะชุตต

เขาเพลงจตุเรณโรงชนโพตถกฉม
 ฝรั่งหงษ์หัดถอบเวียฉงเหียนทน

รายพ้อมหัตถ์กรงชอนใน
 เวียกรนชวกรนชกนเตยงหองไห
 เห็นเพลงโหมไฟเรวกศด
 เย้งกของกถกเถลาตงหาฝน
 ฐนบันปถมรชค้ายชยชาดา

เจ้าพ้อมเพรียงโพรนายหนนช้ายชวา
 จนเจดารวงฉว้างฉน

เห็นไฟเรยงเร้งชมแรงชม
 ชอกชวอยกนโตไฟรบไฟ

แม่พิชชากซาศักเม้นกถน
 โตกวงทโหมโตพอกไฟพด
 ต่างพุงชศกฉัตตราตงหาฝน
 เห็นนายพดฝนโหมโจนทะชาน

แก่งพระขรรค์พันดวงฉายพัฒน์ ทางรับรอนบ้องบตาประหัดประหาร
 หงษ์ถักนหินเทรชนเรชาน ค้างฉนตานหัดบปนพดไกร
 พวงโยธาฝรั่งชอกกังคัม ชวยรบรัมโรมรมแดงทวนไผ
 เขาคุ่มหอมดอชมพระหัดไชย รมตั้งหัดไผโพดคักกระจคักกระจาย ๑

๑ จะกถาวถลบทหัดต่าครวัม ถึงทอปลองกาเวดาดาย
 เห็นเพลงใหม่ไฟกรนคูณวย เรือทตายด่มดอยถ้วมรอยไฟ
 พมโยชาการเวกทวชานา รมบรณดาเดาแจงแดงไช
 วักระแดงแหงวาพระหัดไชย รมทรงไปเราลงเกาะดงกา
 พระทรงทองมกรรชนเกอนทท รมชดบรัมโงงโงม โถมถดา
 แดเจมนเห็นพระอนธา เขารบรัมฝรั่งถนคระถนบธ
 แก่งไมทางนางหัดเวรจกรบ ฐาคักหัดมดมทบตบดตม
 ถูไฟรนายคายดงมดอกรบชอน มานมกรคคกทวาคคคคค
 พวงโยชาการเวกเอชชมาคย เห็นหินอนธาถนถดาเราเห็นชยเห็นคหย
 ถลบทหัดไครนชนโงงทไฟรนาย ถึงชวาช่วยแซกชอนเขารอนธาญ ๑

๑ ฝ่ายนางเฮวเจ้าวคชวมดโงม ชวนวาโงมรณบคยภททว
 รมโยชากาหุโงม โถมทรชาน เขารุกราญรบฝรั่งเมืองดงกา
 กอชหมัพบับนบถงหัดคชอก แก่งคานหอกหัดฝรั่งคัมตั้งชาร
 ทหัดชคยพายพงกชยหัดงมา ทงตดาฉายุทมนเจ้าหัดถน
 เห็นคองหินพวงววยมาหัดายพวค

ต่างกชยทพกบฝรั่งต้นทงน ได้เดือหมวกเห็นชนชยงนค โงมถน
 เขาคงมณเมอง โงม ในกำพวง

ชนรक्षाणात्तत्तद्विधान

บ่อนปรากฏารเกณท์กณดงฉนฉนฉน

ทั้งซ้ายขวาตำรวัดครวดจตุคฉน

ตามคำแห่งนายทศกัณฐค ๑

๑ ฝ่ายหัดไชยโตคายรมชายฉน

ยกเขาคิงตามถนคไม่ชคฉน

นชาวนาตำหรับแกชฉน

ทั้งเจ้ากษัตริษเชษฐาฉน

ยกชนคฉนนำประจำคาย

พร้อมไพร่นายหลายทศฉน

พระหัดไชยโหวพรฉน

ต่างช่วยพรอนุชาฉน

ถามถนถนบ้านเมืองตามเรื่องฉน

เมื่อฉนรบพวงเผากฉน

ฉนพระฉนฉน

ชกฉนฉนทศกัณฐคฉน

๑ ฉนคฉนคฉนฉน

เหมือนทศกัณฐคฉน

ฉนฉนฉนฉนฉน

ฉนฉนฉนฉนฉน

ฉนฉนฉนฉนฉน

ฉนฉนฉนฉนฉน

ฉนฉนฉนฉนฉน

ฉนฉนฉนฉนฉน

ฉนฉนฉนฉนฉน

ฉนฉนฉนฉนฉน

ฉนฉนฉนฉนฉน

ฉนฉนฉนฉนฉน

ฉนฉนฉนฉนฉน

ฉนฉนฉนฉนฉน

๑ ฝ่ายเจ้ากษัตริษฉน

เหมือนรบเมืองห่มฉน

ตามความหตฉน

พระฉนฉนฉนฉน

ฉนฉนฉนฉนฉน

ฉนฉนฉนฉนฉน

ฉนฉนฉนฉนฉน

ฉนฉนฉนฉนฉน

ฉนฉนฉนฉนฉน

ฉนฉนฉนฉนฉน

ฉนฉนฉนฉนฉน

ฉนฉนฉนฉนฉน

แล้วบอกความตามเรามารับก็
 เป็นนบถข้อตรงตามวงศักร
 นัยสถานบรรดั่งแต่งหนังสือ
 พอตอบค้ำยาคั่งตงตง

ให้เมืองผดุงตั้งเต็มยงเตงทหาร
 ช่วยทำการแก้แค้นแทนพระองค์
 ให้ทศกัธไปตามความประดังศ
 จึงต่างองค์ต่างไปค้ำยเรียงรายกัน ฯ

ตอนที่ ๕๗

สุตตาคารวมงคลา

๑ ฝ่ายฝรั่งมังงดาคิดปราศรัย ก็ด้อมทบบทหายทพเห็นขบขัน
 จึงปรักษาฝรั่งตั้งทงนพ จะผ่อนผันคิดอ่านประการใด
 พอดคนเก่าเหล่าขุนนางแค่ง่ากอน เคยราญรอนรู้เห็นเป็นใจ
 ทยกเพิ่มเติมมาคชวา ไคร หนวกเดือ ใบบักปกเหมือนนกกา ๑

๑ ฝ่ายเตเผาเผ่าพวงบริบตั้งถาม จึงทูลถามความทงทกทงษา
 ซึ่งชริดมิงกรทคชอนมา ท้องตาคารนรวิคองกระพพ
 กับนงเขากเข้าอคนจวมตมึง ทักทงทงทงเห็นพรหมณแองความขบขัน
 แดพททหนึ่งซึ่งเหมือนนกกทพพ แดกชอนนงมได้มาช่วยราช
 คเหมือนแรกแปดทหน้ากับถา เณ โชนกระโชน โหมทักตงบักษ
 แดปวงหลังกรงเมษพระชนน มารบทนองโหมท่าโลกด
 สันตมทรจุกไฟทเยวโดจับ เด็ดครบรชบกำแพงทุกแห่งหน
 บิชาจามีครคคกบดงชบจน พชเกิดแปดกระงับเพดงคับไป
 พระบิตตรงคทวงบิ โยรทพ พาทนหดบักงคดาดไมหวาดไท
 พระชนนปรีชาชงขบช่า ไท ถัดวงพระชกษยหลัง ไหลรท
 จึงปลุกทพดตบ โหมวยไฟรคน ไคถดบคินไปตงกาชานาจักร
 ชนทวงนทศกคชยชก เหมือนจะหนัดกท่าทงระงิงภย ๑

๑ พระมิงคดาจำทหวรพพานประมาท
 จึงพดทคดาคเดี่ยทพเพราะหลดบโหล

ซึ่งชาติกษัตริย์หาญประการ ไต่

จะแก้ไขกตธ่าง ให้อ่างวางวาย

อันแบบยงกตหนต์พิศุขย์

เขารัจจงไม่ได้คง ใจหมาย

ทแปลกอย่างตางหาถมมากมาย

จะยักย้ายแก้ไขมธัญโพธิ์

เราเห็นจวชาศักดิ์จะมกลาค

จำไม่อาจรรยรัชชยทพินัน

ทงพอกเพิ่มเติมมาเวถาน

เห็นทงจทจะประมาทของธำใจ

จะให้พอกธราชระหมานทหารเดือ

ตบเนาเรือจทการธาโต

ให้พอกพิชงกของทพองคินไ

เราดอมไ่ โหิมถงข้างคองศา

ซึ่งเขาคำภายม่งชอกคองน

จมกเมกทกนชอกคองคณ ให้แนพทนา

พอกวังบงคมฐนเสณบ

จตุยธาหาให้จถบมรบ

ทงทงนขางหลางเห็นเป็นคณทพอง

โหิมชองเฮะระเงยบดงบ

เห็นเพองใหม่ให้ระทนชอกคองค

เวฐมรบพวชกนคณคณคณคณ

๑ ฝ่ายพอกพองธราชระหมานทหารยักข

ชอกคองบอมชอมถงธา

เจดยถงธมมาดำนภคตกรกษาดำ

อันเรือมครบรัชชคชคคยของ

คางประตณพาทนค้ำคินไป

ทชยเจยงหลกณคกรคแถวจุคไฟ

เห็นพอกคองเรือระงบมถนถลบโหด

แถวธำคณนถำดงหน้าโพธง

เนาให้โหมเชยชนพามพยวง

บ้ำงใหม่เพธาธำกระโตงระโยงระยง

เพดงคณคณพตามโพธงเจยง โยงยง

๑ ฝ่ายพอกพองนค้ำยทงนขไฟ

บ้ำงคคกธองคคค้ำยจกรวณเรยง

เห็นเพองใหม่เรยชเรยชกนเพยชคเจยง

เห็นเพองใหม่เรยชเรยชกนเพยชคเจยง

ลงช่วยจับจับต้นชนเด็บบอง

บ้างแบกเหวี่ยงวงตั้งพรังรมดังตล ๑

๑ ฝ่ายฝั่งตรงกันหน้าคัก

ชกทอทุกทพวงตั้งต้น

เปิดกวาด้าน ไค่ค้อนไฟพอด

ชยกเกดชกถ่นกถางคิงยั้งเป็นไฟ

บ้างรมกัณฑ์แถมบ้างแกว่งชวาน

ได้ประหาร ไค่ถนตั้งชกนโศ

พวกทพอดอมบัตนค้ายพอดทรายไป

พระหัดไชยเซษฐาอุด์ดำคร

ทงนงเยาว์เจ้าวณรชบพดรม

คักถ่มทบหลายทพดตั้งต่อน

พอดวาใหม่ โทมวันช่วยทันฟอน

ฝั่งชอนแตรกทกประจัญบาน

ทงตามชกทวงทาหนระกนง

พดตั้งรมชคมาวยชวยทหาร

ทพอดชทายนายคชนเรารชนรม

คางคอกคานจวันพาดพันแถม

ทงชายชวานฝั่งชอกคองคืบ

พดตั้งตั้งบมคเซษนไม่เห็นแถม

ทหารตามตามกนชวยคางพดคิงพด

ทระชอนแตรวงตั้งชางคองค ๑

๑ ฝ่ายฝั่งทงทอชบรังคยเค

ทงนายโพยพรมทวกเรารคษา

ฝ่ายนงเยาว์เจ้าวณรชบพดมา

พดเซษฐากบทงพระหัดไชย

ทงไชชวาทุ โทมวาใหม่มน

ถ่งถ่งกัณฑ์คพรนประทอนโศ

คางคักชกชกถงถ่าหรับเรียกทพชย

ประชุนไฟพริชมทวงตั้งตั้งชด

ยงพอดชทายหลายหมนคุดคินคาน

ชกถ่งชบหาดชนไปตั้งถองถน

แถมโสมยงนงเยาว์เจ้าวณรชบ

ริชชอนปรนปรนคักคกรชกคกร

ไค่คทาราบำไมกษ โดคเซษฐ

ปรนบประเทศทวอคมพ ไค่ถนฐาน

คิงว่าชระเดเมินใจเนนพาน

ตั้งดำททหารทิวโหมโยกถ่าง

ชระชกทพดบไปคัพรงนช

เซษชงเซษชองโหมเทเมินใจชอง

ชอกชบมายนายโพยเตาไฟพง

แถมควเบมฝั่งคองคอง

พระมิ่งคดาธาเข้าเหล้าทหา
X
ชนทรงมาพาดันกรมวง

เหลือคานทานกพิลอมเจ้าพรหมพรัง
ชอกทางหลังเมืองใหม่พลัดไพร่พล ๑

๑ พระหัดไชยไล่จับรขบริบ
ข้อมชอกทางข้างเขาพนง่าวคน่ง
พอยบข้งต้องหลอนข้งบราญรบ
ง่าวสุร่างกน่างห้ามตามหลอมา
ควาคตามควอนว่าเหยยฝรั่ง
ดงจากมามาตคยยาหนีไป

หลัดกไปพบพวกกพิลอยดัยต้น
ไล่ฆ่าพดลวกฝรั่งมิ่งคดา
เลยจคอบหลัดทวงไปร้างขวา
พบตักดำครระวางหนทางไว้
ตอข้อมมิ่งคดาหรือโจน
คองระโงยวาไม่เข้าพัน ๑

๑ ฝ่ายฝรั่งมิ่งคดาความน่าห
พระหนอไทไล่ตักตักกัน
คด้วยฤทธาครานแก้วเหล็กเหล็ก

มิ่งคดาหนีไป
คยระหนีเข้ามาบคตบบริบ
คยงหนีพาดคดาตพลอยหลัดเจยงหลอบ
คยงหนีหนีไประจยพาดพันพอน
คยงหนีหนีไประจยพาดพันพอน

พระมิ่งคดาอาวุธหลัดจากกร
กยคกระหวดตบคเนนรวนแจนเข้า
พอนางลุ่มก่นาคด้วยเข้าชวยกน

งัดดำกร โจนจับงมทับกน
จะทงเลาอดยบริตคกกระเด็น
พันเป็นคณชอกมาจากปากคตริ

๑ ถัดดำกรรขมรนำขมนคป้า
ขคนนมพชตามคคมา

หายมันเนามีก่าตงกคคกช
มันชวยพชวหนโคคคจิง

กัดของกอกอกออกให้เต็มมดกน โทษ ถาดอกใจชราครวญระนทิวแรง
 ใจของหงษ์ของรดเหลือคิดแปลง ไม่ควรแต่งต้องทำดาบ ให้ฉายวาง
 แดงขมมาภาโทมเข้าใจมจับ ผึ้งรบรบตักค้อยชดชวาง
 พระพันห้าคกลาดเกิดชนลงกลางทาง บ้างตายบ้างครางฉมเด็กชรมชบ
 วายพมมทงกนทนตบ้ำา ค้างขมมาพดคแพลงฉดตงหอบ
 พระหนอโตโตจับรบฉนชพ ตามไม้พมพอเวลาจรราตรี
 ังกตบมาพาพลพลไพร มาเมืองใหม่พบพระนชงทงฉงศิริ
 ไหรวมรอนพร้อมกันค่างนค เรารอยคกรามตามตำราญ
 ได้บมฉาฉารพนคคินรบ หยคตามครบเศจรองเดบยงเอียงทหาร
 พวกรหารการเวกเศชชงงาน ค้างพพานจ่านายฉบายใจ
 จับฝรั่งดงกาไดกฉาหมน ไรศกนายนพชารวฉย
 คนตามพมบรรดาพอกชราโต ฉงคนไปหาราด้วยปราณี ๆ
 ๑ ฝ่ายฝรั่งดงกาพวทวาทค ค้างคตบมมเบกนยายพลคพรายหม
 บุกรกเรยวเดยวหอง โนพงพ เข้าราตรีมโตเห็นเชนมมของ
 บ้างเดินโคนโคนค้อยชงยชยอบ ดงพมหมชบมฉนฉวคปวคชมของ
 บ้างบุกหนามคความกลดหงฉหวพอง ฉกเกรของฉมฉดงบางฉงโตง
 บ้างชอกทงมุงมฉนเตน กงแกง เดือก้างแกงกโมมเหมมฉนฉ ไปง
 บ้างฉาเดือยเห็นชยชบหวหอบโครง
 ฉงโกงโกงคฉนคฉนคฉนคฉนคฉนค
 ครนคฉนคฉนคฉนคฉนคฉนค ค้างพมคฉนคพวคฉนคฉนคฉนค
 ค้างคคคฉนคฉนคฉนคฉนคฉนค แดงมุงหมมายรบมมาฉนคฉนคคฉนค

เห็นทองกลมฤทธมนต์ไว้ ตามจิตยั้งตราพวงค่านางตัวรัก
 แแต่ขุมเราเจ้าบ้านมากกว่า เห็นแม่หมันมโหฬารกุมารี
 คำวิปถางทางคำรังทรงองค์นี้ ค่อยตบหลังรับประโคมฆ้องโหมครี
 พิเด็นยากจากวงมากรังน เห็นต้นบาทเทมฮนเพอน์จรค
 มีม้วยมอศวชดววยไปภายหน้า จะชุดดำที่โอบฮอนมถนด้นท
 ชยานบนอบหมอบเมียงมาเคียงชค ให้รจนคพิบ่างเทมฮนอย่างใจ ๑

๑ ดั่งนพิภคดศครต้นบาท เมื่อนชานากมังกดาเธอปราถย
 จึงนบขอตอบตามเนอความใน พระเบบใหญ่ในฝรั่งดงกา
 ทศบุณรินราวดาวด้นน กอวณยด้นรจนนทกหนา
 ดนตกเด็กเด็กนชยคคชยมา ชงยรชยามาบศด หัพภย
 เด็จจจะระจะของดในชานก ฮยวชรคกกับคชดมย
 เรณูพระของกจงไปด้นนใน ลมไฟฮอนคณาชคเซบ ๑

๒ พระพียงนางคดางนคองโคมเจงศค ทนชงด้นนางด้นเจ้าพเซย
 ขอถามความตามชชอยาถยเตย เจ้ากนเคยชยคชยทุกถกนมา
 ชวชชมพพันโตจงใจ ให้ปราณนกรวิกเจ้าทกหนา
 จะปดกม้งหวงธวาทไมกตาคคดา มีควรทนพยาให้ฮาวรณ
 โฉนเด้าเจ้าจ้งวาคะดาจาก ประทอาคทอากเหตยเดยคชยช่ายสมร
 ฮยารปดะเป็ดชงเคชงชคถึงศครอน จะลนหมันหยฮนตามแคทรามวย ๑

๓ นางพียงปดชบชชบคณการุณยไปรด สม่าโทษทุกแจ่งแถงไร
 ทวชชคพระมหาธวาดย บัญชาให้จนดงมาเป็นทารก
 ชวชชพระชงคให้จงรพ แถงกถบรบไปรคษาพดาทล

ให้ทางอุ้มกุมพัตต์กันแนบ	ระชอนถอบชอนคัพพัตต์มัย
อภัยอกหยอคนางมากตางไพร	ชนนทไมค่างค่างค่างค่างเรียง
คัมภรชอนชอนทรจนทจนชอนชอน	หอมกอดนกรันคุดคาคณะหาคเพียง
เผ่างเผ่างทงทงชอนทงทงพระเนียง	เต๋าเต๋ยงเต๋ยงพินกรวยกัณเกรา
กระถันกระทุ่มคุดมกามณศาเทกั	คะโกเกกแก่วงอกตามชอกเงา
เคียนคล้อเชดงเคงคะเคียนกระเบียนกระเบา	

เริ่มศกเก๋าต่างหุยกุดพุดพระยอม

พระชมชอนนงเลบเกนนางศก	ให้สมมาตชมพชมณทอม
นางเก็บจันทนศนชวประเนคณชอน	ภงาธาชอนนทศรียกัตชมนชบ
เห็นมนางชางเขาเตงเค่าคอง	พระรอรเเวกถันเค่าเพช
มณนารกจกใครใคร่กระโทเดย	นารชวยเรมมิมเมยเคดงเดยเคิน
คไม่ตั้งเผิงนกวทกจาร	บารเรยกรบรองกรวมเขาเซิน
นกลชงแวงแวงกรชคพคพคพค	ชทวางเงินนทงมิมมิมผู้พชน
ทงเทพาพระชางชอนชอนชอน	ลือโพงเนียงมาจบตั้งบตั้งชอน

กระดุมพคเคียงประเยียงชบ	ชมนชอนมิมชอนคชคชคชค
ผู้ถ่รชยรบาประเนนทชอนแนม	กระเหจวกระแวงถ่จวกรชทาชน
กระตั้งกระดางคางชบเนญจจจจจ	นทกนถคชนทจคชบคชคชคชค
บเนเวดงเผิงหงตบทรจชง	คิงทิมกชงก่งจวมประชามเดียง
รจจงไพร ไก่แก้วแจ้วจ่าเวียง	จเวกเพียงพินพาทชยชวาทชอน

๑. ค่างชมเพตมเคินมาจตาคอบ พชพามพบพวคตามทงตามถ่ชอน
 เรญพระชองศกรจจจจจทจจจจจ จากคองคองคองมาเม็งชงมาคาค

ขอมแต่ไปไม่ขาดราชการ เป็นขานขานเรียกทางไปตกลงไพร่
 ถึงเวียงวังองค์กาเจ้าชาวดัต กราบพระบาทหัตวงแจ้งแถมงไข
 พระอาจารย์ชานอกขจรแต่ดลชนใจ จึงว่าอำนอกรทำจุโจม
 จับพวกพ้องของตัวมามัดม สักจรมพร้อมพรักมาหัดโหม
 ไม่จตแวงแบ่งเบากอชยเดา โดม เทยวรุกโรมสงครามทั้งด้ามเมือง
 เขยกระหนมนนจงให้คนไหวหวน เป็นหมอกควันทุกเวลาท้องฟ้าเหตอง
 อ้ายดุกถอยพลอยให้ใหญ่ใหญ่เคียง ไม่ไต่เรื่องราวทำระย้าบยอน
 จะเกิดทุกขชยเคียงเขยเป็นแน หนีขยหนีงแม่นจะมาจากดลชน
 แยกออกเจ้าจากรกเมณฑกรรณ แดดลถถอนใจใหญ่เราในกฎ
 ตดำรบทพศักทถกขง เห็นขยหนีงชยทวาทศรัาศ
 ผูกฉนตบศตราไม้ชาก หนีงหนีงเขาใบตงให้นาย ฯ
 ๑) ฝ่ายมา ไร่โคธารบ เมยบข เรียกมาจทางบองนรบฉนฉาย
 ออกหน้าจจตแวงตกนตงกาย รบมาหมายนงมาเมืองป่าตาด ฯ

ตอนที่ ๕๘

นางละเวงวิมลลาช่วยนางสุวรรณหาดีและข้าวกตวงดี

๑ ฝ่ายฝรั่งมังซอผู้บังคับ	นชกกรมวงศ์ตั้งเวรเกณฑ์ทหาร
รับเร่งรัดจกคนให้กินถาวร	ข้าเถกบ้านทองเอนงตั้งเพื่องมา
พวกไปก็หัดจับตมหาบรณของ	เคนเอนงของหมบหมนแบกบ่นผา
ริเข้าไปในวังนางรำภา	ทงยพยามถาฮัดถัด
ให้ตั้งบรรดาบจจาณิศ	มาตั้งศรบทงทงกรุงศรี
ตวงตกโคไปเผ่าพระสุธาณีย์	ถือศกตโคลงจขณเคงใจ

๑ ฝ่ายโคมยของศกนถาพรอฮาณิง	จะตั้งน่านกพรนประชวนโศ
ให้รทเทอสาถาวตรางทพอกอสร	ในศกทงนไปเพือตตามเนอศความศ
โคจรเนแควเวรเกณทททท	บริษทการบริวอนไฟรชอนท
จรให้หาฝรั่งมังซอ	มาถาณศรทวงศัดดาศร
กับหัดไซยโตทานชาญอสมุท	คิงรว่านบุรชยตงตาดคานตั้งชว
คิงถาณเหตุเกทพาดแรกกราวจรณ	มณียอกยชอนม่อนเกศศคแต่ศ
ศรณชกไซให้ตั้งถบคโมโต	ทรทว่าไปรบทงธามกรุงศรี
ท้าวทศวงค์พงศำธุมาด	ทงบุตรภภจมาโอบำตาด
นางค็อกศกเรศด้วยไมภราม	ชางหยามหยาบขิงนททหัททหาญ
อิมเฮงเหลสาเผ่าพงศ์พวถจงศำวน	แฉงตั้งธำรชองรทศำธุมาด
นางจันถาปรำมภจณตณจับ	ระทวยทบบริศารำภำธะหริ
นพคตงธำยาคตคอบธมประค	นางโศกคศุรารำภำณัตถ

ย้ายนายหมงจตุรคณาภิรมย์กับภริยา บอกลูกจางแจ้งทั่วทุกดวงคน ๆ

๑ ฝ่ายนางนาคมาครุฑครุฑพระยศ เร่งรีบรุดแรมทางนาถดางหิน
ถึงคงคาต๋ามใหญ่โตโพ่พอด ไม่เห็นหนผู้ใดเดิน ไปมา
นอกรประตูอยู่แต่คนแก่เฒ่า จึงเรียกเข้ามาประณตวิมวธา
แล้วตรัสถามตามระแวงแสดงวิญญา พระมิ่งกลดาไปอยู่ไหนคำบตใด ๆ

๑ พวกคุณเมื่อน่าเข้าพึ่งรับตั้งตาม จึงทูลความเคลือบแฉงแฉงใจ
พระหน่อมาถราช ไตรยศศไกร เต็ดก็ไปตั้งภาโตหัววัน
บิตประศณโตเข้าโพ่ตาม จะประหารวิชาให้ชาติบุญ
ข้าพเจ้าเขามาแล้วอย่างไร ต้องพาดนชคคางอยู่อย่างนี้ ๆ

๑ นางคำวครุฑกรนงนถเห็น เห็นจริงถึงไม่ โห้พบคิดหอบหิน
จึงชักไซ ไครเถาเชาบุรี หรือไม้มืดวคทหารประการโต
พวคนแก่แก้วาพอดข้าพเจ้า มีไครเข้าเห็นจาเป็นโชน
นางทรงฟังตั้งบรรดาพอดข้าพเจ้า จะเรียก โห้เป็นกานทวารบัง

นายประศณโตมิไคราน เป็นช้านพนางให้ชาวีของคำหลัง
มิให้เราเข้าไปกไม่ฟัง จะพันฟังประศณเชาบุรี
ตักครุทงจึงเห็นคนบ่นหอรบ หนงชอบบ่นนางจันดามารศรี
วังตามชายนายขอเผ้าพระเสาวนย์ ขอทมาบวระการตั้งกานโต ๆ

๑ ขอเผ้าจามาช่วยหนองรนาถ คำวรีราชยังครตามตามวอชัย
ทงเขยมเยอนเหล่าพดตักกร ตามพระทัยกรณาทงชาน
เร็วเร็วเถตบ่นตบามทวารรับ รดจะโตไปประทับพดบพดาศรี
จะชคขวางคางอยุนชณบุรี โทษจะมีเหมือนชนบตประศณราช ฯ

๑ ฝ่ายพวกพสกนิกรเฝ้าราชวงศ์ถก คองเฝ้าคณบดีเบิกจวดเฝ้ามวง
 โดยนความตามโคตงใจจง จึงเดินตามเขาไปทอดซึ่งมถความ
 ขนของศพระมหेतบุศวิมลถก ก้อง ได้ตักกกทรงชยุทงตำ
 ทหารจขมพรอมคุมทุกทุมยาม

จงทราบความตามจะ ไปรดซึ่งโทษทัณฑ์ ฯ

๑ ฝ่ายโดยมวงของคองเฝ้าว่าภาสะหรี

ต่างยินดีด้วยโตจรงทุกสิ่งสรรพ

จากพลบพลาพวรสเฝ้าห้องกานต์ ก็เฝ้าหน้าไปเหมือนใจจง
 ถึงคองขบงหองทงตองคท พวกรมถกทงความตามประดังค
 ฝ่ายสรังพรังพรอมพวกรถอมวง เห็น เณรมวงของคองเฝ้าเกรงกตกรรม
 คองหตกเหตาราชวงไปทงพวกร

แฉงถยศทนมวงเหมือนเหตอเจ้าโฮศองรย

กฏแฉงได้ ไมขามเฝ้าชวามทน แฉงความถนชวามทงทงตองนาง ฯ

๑ เห็นของศพระมหेतบุศวิมลชยุทง ฐนคาวตอชยุทง โคหองเกศฉ่าง

เขากราบตงตรงทงเหตารพนาง ตระอินทนางนวงจันตาโคกถาย
 โฮศพระทิววากมายากแลน คองโคกแลนเส้าทนมวงไม่งของได้
 มคตกรเบมเวรตรางแคปะโค จงทำโฮศทชวามถงชอชางน
 เพราะตงชวตจนขงกตชองมถ ชยาพศกตชโครช ไปรดเกศ
 เฉียงนวงคองครของตชยถงตงค นกตงพรวมคกรวก ไม่งนททา

เพราะเจ้ากรวมทงาเชญ โหเบม โทษ เฉียงประ โยธนญาคคองคเฝ้าพวงศา
 แฉงทราบชวาชวาทกถนพาศา เหมชนนชงชวาทนาง โหจวงถาย ฯ

๑ ถนมถจรวรณเมตเห็นคณก กถนชงวกรของโหจกใจทหาย

ตั้งนอนนอนนอนพระหิวพระทวยกาย	พระหิวคหฬายชตมวาราจาบถ
เป็นบุญแท้แท้และเวงดนตานของ	เหมือนรวมของคางคกตั้งตั้งรว
ดำมรดกครกพเหมือนชน	จะตั้งมวยตอกนไม่ตนา
ถึงตกเขาเขาชงกร้างเขา	แต่ใจเราเราชงรกกนหนกหนา
ตกกำเนิดเกิดกรรมแฉวงฉดา	เหมือนตอกพมโคจาแม่อาธรรม
ทั้งต้องนางตางตั้งตกก่าตรดตั้งชน	ตั้งจะชนฉนแรงกนแดงตั้งย
ตั้งกาดตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้ง	ตั้งชนชนชนชนตั้งตั้งตั้ง
ทงวราภาดะหริโสกรว	เรียกเขานาหอมระโถมได้ระโถมตั้ง
เกดตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้ง	ตางตางหฤพหุใหญ่ตั้ง
นางฉวนฉวนฉวนฉวนฉวนฉวนฉวน	ไม่ตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้ง
ทงทรงยศศักดิ์วงศ์ตางตั้ง	กนเปยรัตนรัตนรัตน
ตมาตใจปราถยตั้งตั้ง	ชยบศนชงเพชรรัตนรัตน
ฉนทรงยศศักดิ์วงศ์ตั้งตั้ง	เขานเห็นเขาพุดจากน
แม่ควรรวยด้วยเป็นวงศ์ของทรงตั้ง	คนนงคนนงนงนงนงนงนง
นางคำนยบริบคำชงก่านัด	เรยตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้ง
เขาคักทาวทศ์วงศ์เห็นทรงยศ	ตางประณคนชนมประณคนก้มเกล้า
ฉวนตั้งของชงทรงตั้งตั้งตั้งตั้ง	เห็นแม่มนฉวนฉวนตั้งตั้ง
ตคพระฉงตั้งตั้ง - เกอให้ตั้งตั้ง	ตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้งตั้ง
เพราะตอกเจ้าเขามาชงใจตั้ง	มฤททากระเวทเห็นตั้ง
หรือทศแทนแทนแทนแทน	

ก็ชงพลาดพลั้งพลอยทุกขเพราะตอกเซบ

ก็คิดว่าการบุญได้คุณเคย

มีศวรรเคยจริงจริงนะแม่ตั้งตั้ง

ไม่รบด้วยเกล้าเป็นเจ้านาย คนอื่นหมายมิให้ออกนอกกำแพง ฯ

๑ นางรำภาวอายุเหมาอายุเตโชธานี บังค่านทานก้มเกลี้ยงขมเคี้ยงแข็ง

มากนทางขวางรดดีศักดิ์แรง มิ่งจะแดงกลบพระเดาวย

ธรรมนิยมนาถมาครุรงคองมงกุฏ กวรับช่วยบุกรบารุงซึ่งกรุงศรี

ถึงหนอไทไม่อยู่ในบุรี พระชนนรัชชาดราษการ

ก็ควรฟังทงหมคช่วยปลดเปลื้อง ใหบ้านเมืองเรืองดังบศพัฒถาน

ถ้าหากภคภคภคหวิยไม่คคทาน จะเกิดถวญคเชิญไม่เจิญวาย

ทุกวณวมขมเคี้ยงควยเวียงรบ จะเกิดนภคณโดยเกลียดภัย

มิ่งจนชวงทาง ไค้คงพรพนาย คีรคองคย หงคองคองคน

แฉวแดงขงคทรมามชควาชคห โดยทรมน ไค้ชวงทางถนน

ทงนายไพรไม่รบหลบหลคอง นวเวรพลบบริกบศาร ฯ

๑ ฝ่ายโยธาฝรั่งออกทงรบ ออสมันหาหนคองรบดังตมตตชน

นางรำภากด้าหาญไโรวรบรบ มนกลายขงมยคองจับหญิงชาย

นุดถากเหล่าราชผลักรมจกร เลี้ยงคคคคคคองกรคหวาดหวดพวาย

นางไค้พันโยธาข้างหน้าคย มนเข้าท่ายรดไค้เข้าไพรพล

พวงขอเข้าเจ้ากรมชอกคตมทบ ช่วยเจ้ารบรบชญรบกันตบตบ

นางรำภาชำนาญคายหลายคน มนเข้าพลพวกตามคยครามควิน ฯ

๑ ท้าวทงคองคองตตชนเนชคเวศ คคตตมเพชพวงโยธาที่ออตั้ง

จึงตวัดห้ามรำภาตระหิรมน ขยยามาพันให้คยอวยชิต

จะกตบไม่ ให้เขารงใจคองเกา คยพวกเราขมขมขมขมขมคคคค

นางตะเองเกรงรำพระมิ่งกลา จะให้รำหากษศรยด้วยชคคค

จึงร้องว่าร้องดังทงหลาย

กับพวกพ้องต้องพาราทุกาไป

ถาดตกรูจากรกพชแม่

แล้ว โทกตบขมรถเตยจตุมา

เมืตทวารมาบงชกทงตาน

รับแรมทางกลางป่าพนาย

ให้ต้องทวงสาวธ่นรมตกร

ทชตยกับสังวรณบถดงก

ตั้งนตวรณมาถทิวชชก

ทงตณชยธรวบตวรณศนพรวังค

นางฉนตชาวรบพรมบค

เตยงทงเหตทาชวทงตทอกร

๑ แต่มายข้างนางละเวจฉนตชาวรา แคนหันขนาดนทเห็นไม่เขมพต

แกตงเขบแ่งแ่งให้พวกไฟพต

ข้างพวกพชกทาระยัยบ

พตางทรวัดตานสำมนางคคชยงไร

ทงสำมนางตางฉาหนกหินามก

ศรช้วยชบชปตมกถตบทำเคน

นางฉนตชาวาทะระพระส่งชวราช

นำเคนเหตชเชอพระจำจะไป

บอกเจ้านายม่งไหแจงแกตงไร

รักษาใจในวงเมืองตงกา

ชยาลชแคยศคักต ไทหนกหนา

นางรำภาชยทงทรววงระใจ

เหตาทหารมได้ห้ามปรามไฉน

ถึงกรุงไกรพรมเพรียงเจ้าเจียงจ

ต่านกพกตททงทงตงทง

แทนทงชยงกชยทรวชศศษา

ชยทกชคทรมบเป็นตชา

พรมทงชวาทองเหตทพวกตางไซ

มให้ชคเคองฉนตชวาชรมาตย

ทนายไฟไรได้เป็นตทททกทท

ไฉ่ฆ่าคนชมเทงไม้เกรงใจ

ทงโมเนบถชแม่พตแก่ไร

ตกรถบไปเป็นศคทรมมาคแคน

เหมชมเตยงรทถกตชวราชเหตชแฉน

เหมชมชยชัยบแฉนตณฉนตจจคใจ

ฉนให้ชวาทญาคองศคจทงไท

คองว่าให้ชวาทกชชยงพณ

คงแดงองค์ทรงเครื่องแดงเยื้องข้าง พร้อมดำนางกับเหต่านางสาวศรี
ทรงตั้งศรทรงวอจรด กิ่งกุ่มขึ้นแม่โตเข้าไพร่ประตู ฯ

๑ พอลมแปรแดเห็นพระดังนรธา นงบมอาสาห้องหมขนมยขมหู
ไมกมเถลาเข้าไปนงศกกระทุ ทานชวักครุดชนตั้งแจวมังคดา
เหมือนตูกเถือเหลื่อเอกถอยเมฆแท้ ซาศพ้อแม่เม่าพวงศัพวงศา
คิดว่าช่วยแม่เข้ารุงกรุงถงกา มรูมากลับเป็นไปเช่นนี้

ข้างยุงตั้งเดรมให้เหิมฮัก คนเกิดศักรบพุ่งถ่งกรุงศรี
เพราะตั้งดอนบมบอภกษณชาติ คนเกิดศักรบพุ่งถ่งกรุงศรี
เดียงแรงเรศถอวาหนอนคาย จะล้าระชวยธมบปถกน
มาทงเรศเดือเม่าศกเศกกรรม ตั้งพระหน้าทาให้ซาดญาติกา ฯ

๑ บาทหัดวงหงษ์ทรงแดงงาม

มันเกิดควานอย่างโรม้องหนักหนา
จำปากบอมถอนถ่งมังกดา กพดาดำกรวโรบอกให้รู
ไม่ได้ตามหยามหยามบาปอะไร ก็เป็นพระจะหะเดาะไม่เพราะหู
ถึงตูกเข้าเขามาใจท ในก ถอนให้รูตำพัดถอบซัดใจ ฯ

๑ นางฉนิลดาว่าเพชรกษณเกศแก้ว

เราขอให้ไปเดียงแต่กเป็นไหนไหน
ใครบอมบอภกษณให้รูครหรือใคร ถอนให้ไปชิงเขาเม่าพวงศา
เทียรบพุ่งกรุงมถกมจกกร ให้เดียงกักตุรียวงศเม่าพวงศา
กับธองท้าวสาวถ่วงรทกถยา กบถร้อยสุวรรณเจมทรสุดาดูมาถ
มาซงใจในค่านตงตาดก กนเกิดศักรบพุ่งถ่งกรุงศรี

๑ บาทหลวงว่าด้วยในมนุษย์ พันจะหลุดแล้วก็ห้ามปรามไม่ให้อ
ห้ามแก่คำว่าอย่าหงอกยงนชกใจ มั่นขันหงอกชอกจนได้มันไม่พั้ง
กุก่าคัมแคตโต ไมคคตลดาบ มิ่งมาหยาบหยามว่าเหมื่อนบ่าหอง
สามภกตจกตายเสียหลายครั้ง เหลือกำลังข้างใครไม่ใช่การ ฯ

๒ นางตะเวงเกรงบาปไม่หยาบหยาม คิดถึงความซื่อตรงก็สั่งชำระ
ขดีดาพาหญิงพอกก็สงคราร ไปปราธำทราชฐานว่าคาญใจ ฯ

๓ ฝ่ายฝรั่งมังคตามหาราช ได้แบบบาทหลวงแจ้งแกลงไร
รู้ตำรับทพศกตขงตรกใคร แลอมกไฟพรอบรูครบครน
ให้คงคายใหญ่นอชรอยแปดคาย เบนหลนร่ายเรอบไป ในไฟธณท
แบ่งคนไว้ไฟรนายคายตะพน ขงลคยุดกการบราว
มบนดากชวากดณไวพรอมหมค รยคายทศทพวาเนนภาค
รอยแปดคายหมาบเคแแม่พร มาใจมคนเทวดคกตอดไป
มรณนถาแม่พากวาง เหมื่อนถาร้างดงเรียงเบนเกลยวไหล
จคเรณนอชรอยตาประจำใจ จะได้ใช้สอยตำหรับจบไฟ ฯ

ตอนที่ ๕๙

พระภิกษุสามเณรไปเมืองลังกา

๑ จรดถาวรึงพระภิกษุเจ้าโคตรภพ ท้าวการศัพทกับพระนงทงต้องศรั
 พยเจ้าจรเมรเดอนฮายเป็นปถายบิ ไตถูกษคตัก้าเป็นเจ้าคญ
 มาพร้อมพริกชกคัพทของกษตริย เจ้าเมรรัตนวงเรื่องคิงเมงคังวรวรค
 มีโชนคตอมนอญวาระบ่าบรพ บ้างวาคินเดนประชนเตียงกรินครก
 พอราคิมคอกโมไฟธว้าง ลิงบมข้างซงรองเตียงกขงกค
 เสนทงนงของกตองถันนถนพถก อกทกกริกครนทกคณว
 พอกไฟรพำมาประจุมเกทหมสัว เจกนอญถางลวกไทยทงไฮศกรวย
 เป็นหมทุดงานการวิระชน เกนหมนคตกรวดเด็กนเศธา
 หมนคระกอพไซเคตมเกยวหมอญ เจ้าพาดพงพวกนังค่างภาษา
 เซมรเมียงเคียงทวายาชาวยศจา นกเชยทมนุสธตามะถ
 นางทวาชชายเอียงพทเตียงเบร้ง มาตงแตงพะเอเประฐ
 เจ้ามอญจาชาตกรตทงมุนทล ถำบฮับหินบยนนช
 พอกไทยปาดคัมตรจำหุยกก่อน ชาวคระครของฮ้อตำพรอพอ
 เจ้าเห็นถำวชาวชวาวรียงจำฮ้อ แรกถำวชระเตไฟตแตงคความ
 บ้างเพตคเพตคเตนตงานการแสดง ชอกเนียงนงทงนงแกวเนวคนาม
 ถกถำวหายหลายนหังเพราะคั่งงาม พ้อแม่ตามตามไตกโมพบ
 ตมโภชตงครังเคือนโมเกดอชนกลาด

พร้อมพระญาติประยูรวงศ์ปลงพระศพ

แล้วเก็บพระศพไว้ที่เจ้าภาพ

ไว้มณฑปจนเสร็จเจ้าเจ้าเรื่การ ฯ

๑ พอผลของข้อของเมืองมดก บอกราชจักรมจกรซึ่งหักหาญ
 ด้งพรหมกณวณฤกษ์ซึ่งเจ็ดงาน พระอ่านตำราทราบจำเข็ยรำนัน
 ตกพระทัยไหวหวาดอนาถนัก พระวรพักตร์หม่นหมองทงตั้งศรั
 จะเด็กที่พลัดไปปราบไฟ ยังไม่มักษศรัยครของรัตนา
 จึงมอบแดนแผ่นดิน ให้ตั้งสมุทรร ขอรุณนุรคำรังธับวงคำ
 กักดำเรจเรจเรจสรรพจะกลับมา ให้อำมาตย์มาศยารักษาไว้
 จักดำเรจเรจเรจคงทรงกำบน ทงศรัจจรรณตยถ้าตามน้าไหล
 ฝ่ายอนุชราชทูตอาพาษาไป! เขียมกรง โกรรมจักรนคธา
 พระชรัยไปกับดินแดนทร โมยทหยคแมคทางต่างทศศา
 ตามชอบคองมุงหมายด้ายคงศา หักคณดำรามาไม่ราไป ฯ

๑๑ ฝ่ายพระหนองธองตมเจอมจกร เข็ยทรงกักกเสราทหมของไม้มองได้
 พระชครเศกษราเหือลาถย ด้งท้าวโพนศรัยมาศรงศ
 โอ้พระคุณทงกระหม่อมจะตรมได้ก ขวาไรกรรมคณจะเค็ดมทง
 คงวงเหงาเสราทหมของทงตั้งองศ ะชบทงตั้งงเดี่ยวจะเดยเด
 พระพลตพรากจากวงไปทงตั้งอง เหมอนคจวของนงนงนเสยศรัษะ
 จะก่าศรัทตคยบรรทมดมปะทะ ตั้งตำรพระจะระทคตั้งดคพระทัย
 ทงมคหมอกไม่ได้เอาไปคย ไรจะช้วยคแต่คคแต่ใจ
 แด้มตั้งตำรผ่านฟ้าเห็ดอชาถย ตั้งชนให้ไมหุคทงบศรั ฯ

๑๒ ศรัจจรรณกนแดงชนแข็งจิต ให้แก่นคคชนชองมจทหมของศรั
 จะคคคตามขามไปปราบไฟ ชยทงทพระ โรงรัตนษรจวา
 เสนานชมพรหมพรงตั้งพลเดย ให้อยู่เวยงจงนเงคณประเทศสถาน

พอมียศทดแทนแก่นคณิน คณสูวรรณมาดบุตรีมา ฯ

๑ พระนบเนอบคอบถ้อยให้คชยธัน คงโตคนเวียงว่องไม่กังขา
 อุกจะตามข้ามมิ่งไปตั้งถา พินาศฆ่าโคตรมันให้บรรลัย
 พระมาตรงก็ตรงเดยอย่าเถอะ พระโรคจะผันแปรแก้ไม่ไหว
 แด้วทูลตาพาดนกรมใน เด็คไปพระโรงรัตนชัชวาล
 พร้อมพฤษมาขำรองละของบาท อภิวัตตาศดาแน่นหน้าชาน
 พระเชื่อนอรกรศรีประภาสราชกร เวรแก้วชระไปไกลบุรี
 ไตตั้งเหตาทวงพระยาพุกชาเมา ข้อยแก้รบาร้างซึ่งกรุงศรี
 คชยะให้อายฝรังทวดงน โทษจะนับ้างหรือไม่ว่า โครฐ ฯ

๑ พุกชาเฒ่าทวงพระยาธรรมาศ

ต่างกมกราบเกร็งกอดคอกเป็นหนู
 ซึ่งเดยวงจังหวดแกกักร ในหนรรีบคอกหนอกาย
 ขาพเจ้าเหตาดอนม โทษ ถัดนโคตรมารบให้ฉิบหาย
 แมยักโทษไปตเวียดยาให้ตาย โทษไพรนายรชธาดำยาคุด
 ไปรบพุ่งกรงถกฆ่าฝรัง โห้ฮันท่งชายหญิงชาวฮึงหด
 ถาคอคมิโคทงไฟพรอด ดับให้ป่นไปตงโคตรอย่าไปตบปรวน ฯ

๑ พระศรีศคอบชอบใจทงใหญ่ณชัย เคยไร้ออชชคกรกตั้งถาวร
 จงตั้งเวรเกณชกน ให้ทนการ เดือกทหารชาญนรงค์เคยงยุทธ
 ทงหน้าทงตงกระบอน ให้ถวนแดน จะแก้แก่นเคยงชบตั้งประยุทธ
 ตงเวรชบควบถรรพอาจุช ให้ฮันถ่มุทธทพหน้าครวคควาพด ฯ

๑ พุกเช่นัดใจกอยโทษ ไม่กรงไกรชกรบงามดงดามน

๑ ฝ่ายองค์พระขรรค์เป็นใหญ่ ยิงธนูขึ้นยิงนักแสบปรักษา
 จระบีได้พวดหาญผจญดังกา จะพินทว่าไม่ตามดูความนัก
 คิดจะใคร่ให้มฤตยงหนั่งดั่งดาว ไหว่จากถ้าวตามโบราณอย่าหาญหัก
 แม็คดั่งกำเคียวปรามตามอีกชก หรือชนงรักเจ้าจะเห็นเป็นอย่างไร
 ศรัทธาธรรมชฎีรตวาดเหต คอยเหล้ากอนหน่อเนื้อ ในเรือไซ
 ให้หามาถำนรคคิตดาตย จึงฆ่าให้ต้นโคตรตามโทษกรรม
 พระทรงฟังดังให้ทาบเป็นคำดว แดวเทียบทานฤกษบัพพบชกษร
 ให้เดินที่ขานาญการนกร ไปพนมชนพคาคทาทาง ฯ

๒ ชานาคยรบอภินิหารเองผดวย มาตั้งภายในวัดโมครขวาง
 เรียกบ่าวออกนอกประตูคนหกดาง ชนมาจวหรือไปโนโพจรัน
 พนมฝั่งมทางชอกครวาทนพ คิวชกษาแข่งขังรุกตั้งดวรพ
 พวกดงกาพวนถอหนวดอนน รบเค้นคนคงมาในป่าดาด
 กราบทอพระมังกดาให้หาคด ธุรามาพคดาถำนเนชความดว
 แดงตรัดไซให้ชาดกษณพนกรัน ลอชอกชวอนอกษรบจรดกษณ ฯ

๓ ดาวดมเต็ชเกศกษัตริย์ชิตเวก พระองค์เชกษิศราชวเนาจักร
 ทงองค์พระอนุชานนารวรัช ประเดริฐคักคดริยวงศทรวงแล่นคิน
 ฝ่ายฝั่งดังกาชานาเรต พระชกเวศกทรองงหวดทรวงดตยคอง
 นตถทงดงทาดองชานิน เป็นแผ่นคินเต็ชวกันไมคินตา
 พระเทวมพระหินชอวณนถ ก็เป็นราชโอรสดทรวงยศลา
 ทชอมวงศ้องกพระมังกดา วดายคาววชยพณนหัดกน
 ถอนเหล้ากอนหน่อเนื้อ ในเรือชาติ บำรุงราชราชชยมโหศอวรัช

เหตุใดไม่ดำรงรักพงศ์พันธุ์
 ไปรับราชการเจกรมจักร
 กวาดต้อนเหล่าเผ่าพงศ์พวกวงศ์วาน มาทรมานไว้มนด้วยอินโด
 เรายกตามข้ามฝั่งมากรงหน ด้วยปรานีบเนือ ในเรือไซ
 จะอุปถัมภ์บำรุงซึ่งกรุงไกร ช่วยเกลี้ยโกธให้เป็นมิตรสนิทกัน
 ให้มั่งคองาพาวด้ายตานอง กับทั้งตั้งนิตตานราษฎร์รัก

เชิญตั้งท้าวต๋องสร้างคนวงกานต์ องค์ถาวรณมาตบุตรมา
 จะตั้งต๋องผอนปนไทพินนิต ความรักราชวงศ์เผ่าหงสา
 จะซาพันกันเองเกรงเมตตา เหมือนนโมชวาถือมดกรตมอช้าย
 เมื่อนมอช้ายพันฟาดบาทมอชญา ตั้งองค์หาญาแกแฉดงหาญ
 ใครณาญวงศ์พงศ์พันธุ์ เหมือนนโมชวาย รากค้อนไม้ควรศักดิ์
 วิสัยญาภิกพดากพดามเหมือนของแปดธัญญาแกแฉดงจะทอดมณฑก
 กนอันนศรณประมาตจรงครมศร คือใบศรแตกหางอย่างคือดา
 แม่อุกทอนฮ่านพั้งไม่หนงตั้ง ฉะลิขันธ์กับบุตรวงศ์เผ่าพงศ์
 ฉะลิขันธ์บุตรมณฑกพันมา หนีตาโดยศกทั้งสองศก
 แม่น้ำไซไมร์กถ่มศรด์มาน จะตั้นทานทาศ่อนอกประสงค์
 ก็ตามใจให้เป็นชาติญาต๋องศักดิ์ ทั้งต้องกัจจาคารตริศรชงการ ฯ

๑ พอบจบคำทำเป็นดังบังอะ โอะ จงแคงโคะเดียงมุดอหนงต๋องต๋อง
 ให้หัดบินฮอนเหมือนตามความดำราญ พนทั้งงานรับตั้นแล้วพาไป
 พระศรชงศรกับปรกษากับข้าเผ่า ฝ่ายพวกเรา ใครจะเห็นเป็นใจ
 จะแข่งฮอนเหมือนพันห้าพันใด ช่วยกรักใคร่ใคร่กรวย ให้ศรศรความ ฯ

ให้ส่งทูลขอขมาโทษ

ตั้งจากตบทัพไปอยู่ยงบุรี

รมจักรนคราตั้งกามถก

แม่ปัดเบียดของเคืองชดศคชชาติ

ชาวเจ้าเห็ดตามทางพเนง

จะพลอยพาหาพระองค์คุณพงศ์พันธุ์

๑ พอลบเรอของเรอชด โหศดอม

เหมือนช่วยชดของงกาเป็นราศี

อีกถ้ามบั้งจะพาวงคำไป

เหมือนทของบักเคียวคตามวสัย

จะชวนให้ทักโหมทรกโรมรัน

ตั้งพวกพ้องวงคำเหมือนอาถัญ

ต้องมอดม้วยด้วยกันเป็นมั่นคง ฯ

พระหัดไซโยให้รทภาตริตทง

อยู่ในนครนวกาทาทักหาญ

ทุกขฮารมณตมคียบาบริญเยา

ตั้งดำกรขยอนของประคองฮอน

ทงเจ้าวคณรเขาประคองเคียงของราช

พระอภัยกัรตั้งวรรมช่วยกันแก้

หมอเขาไปไม่ภังพระอนุชา

หมอนวดเนนเกตุณคดำฮมพฤก

ทรงชาคณพรมกหตาทราบตั้งกนช

ระทวยจักคคคถวิตเหมือนกถันนึ่ง

เห็ดยวักกนภคระทอนถอนฤทย

ทศตพระองค์คงบนแท่นแฉ่มตั้งต

เพราะทนายมันไม่เหมือนจักกคประดังก

เฉียดตายของคอรอยตั้งรณจันทรตั้งดา

มันจะพลัดตาญรวัดกนช ฐา

ตั้งกรขบหนักเนนึ่งไม่ตั้งกาย

ตั้งหรือชเนนึ่งไปจัก โจหาย

ตั้งจางจวดยเรียกหมของตั้งมา

ตั้งเนนึ่งเนนึ่งถองบบของตั้ง

เขาชวคยานตั้งภูเบ่าตั้งเจ้าวคณช

กชบรตั้งตั้งถกตั้งเหตุนต

หมมตั้งคณรตั้งรณพระทย

นำนคกรตั้งกถอคถอถองถองเห็ด

ทศตไปเข้าห้องถองบรทณ

ระทวยระทศทุกชกรกนหมกหมม

คนผู้รู้รอบนอกด้วยกรรมกรรม	เพราะห้องชมระดมคนระดมชาย ๆ
๑ ฝ่ายบัณฑิตพรหมเกดเจ้าผดุง	จะทำสักตรกการประมาณหมาย
ชอกอ้ามาตย์มาทยาเสนานาย	หมอบเฝ้าฝ่ายซ้ายขวาพร้อมหน้ากัน
จงครัดจ่าฝูงซึ่งตงรบ	กระตพจพบพาให้อาตัญญู
แต่พวกเราแตกไปอยู่ไหน	จะมีอันตรายบ้างหรืออย่างไร
แม่ธิดาพรหมพรหม	มนตรีกรหาของกโศกตรงไหน
จะผันแปรแกกอดให้พ้นภัย	แต่จะได้อะไรให้วางวาย
พระอนุชาจะไปจับทัพฝรั่ง	มารักกันความหลงผิดทางหลาย
ไม่ยากเย็นเห็นจะได้ด้วยรายดาบ	แต่ถึงฝ่ายนบทหารชาญสงคราม
คงคุมคนค้นทางไปไกลบาง	จึงมีมาให้ได้จะได้ตาม
ทหารรบชกนทีไม่ควนกรรม	จับคนจำนดับคนค้นกันไป
พอฝรั่งทางจะขวางเขย	มุ่งแต่เกิดอยู่ทหารระหัดไหน
บางเดินบางนั่งยกยอหินไฟ	เขาดูมโหดแดงทมิฬแห่งพัน
ทวงหนัดชกให้หัดม	เข้าจกนบมกมตรีศกระเด็น
ได้หาคันค้นกอบมาจับพัน	เข้าเขตคนเมืองใหม่ทองโพรมาย
กราบพูดพระอภัยดังให้ตาม	เขียนชชความตามให้กวรชานถวาย
ได้ทราบจาหากษัตริย์ไม่พดศพราย	อยู่คักท่ายพาราเมธองมาศาล
นางวันเนตามารับจะกอบต้อง	ทงหาองค์คนเขตประเทศสถาน
ฝ่ายฝรั่งดังกตทุดทิตาน	มีคเมธงคามให้ชอกนบกร
นางรำภาชวธุนนางชวถนมน	ตายด้วยคนพดโพรมนไม่หนี
ข้างราชดำเนินอาญชอเฝ้าเหอตาเดิน	ตายดังตั้งดับศัพสุรกัน

นางฉันทาพาพระองค์พวงกษัตริย์ ไปจังหวัดเวียงชัยไศศวรรย์
ทงชาติไทโพรนายชกหลายพัน ไปด้วยกนพร้อมพระอยู่ดงกา

๑ พระทรวานชาวราชเริงเคืองโอรธ ทวยศัหายาบายรายหนักหนา
แต่เดเฮอนนรตครัดกับพระอนุชา นางฉันทาหอดนกกศารวิก
รวภาเดาเซกชอศวยถอดศย ประคพทพเพมพูนประยรศกค
แต่อกเดาเหตงกอรตกษณ ไมรุกพอแมถอแคค
จะชวพมณ ใหตารทำตยตาง ทรงโจนางฉันทารามาตงหริ
ตางพอกเสาเซาเขาไปโจนู จะชวตลกเซาเหมอนเบาควม
กคจะ ไคร ใหวฉันทาหอดนมาศวย จะไศศวยกนถารวบทหยาบหยาม
แต่จะ ไค ไครชานาญการตงศวม ชวยตคตามชามต่านถอยตารไป
ศรตงวรณอญชตพระเพจ จะไปรตเกตตามคระมโชน
จะจคแจงแตงทหารชานาญกร ใหชอมไป ในป่าพนาต

๑ หมอกษัตริย์ทอดไชเห็นไศของ ไครคบหนึ่งตงตคามารศร
จกตพระอภยจาเต็มชาน ฤเสนทพทงเกาะดงกา
มหนทางช่างพวยพชชบชอน คชงชอกชอนแหวกเดินบมเนินฉา
ฝายฝรงตงต่านโจนานมา เซาวยกจางต่านบ้านตงทานนค
จะชวฉาพาทหารหคต่านทง คชนไป ใหถระทงวงตงต
ตงกษัตริย์ครัดชอบจาชอบกต นางเดางคณชวกับพระอนุชา
เจ้าจงเฮาศกเจ้าจาหมมณ ไปตวยกนถารศคไตชวทชวา
หมงต่านมบริบรตพมา นางตงฉาใหม่ ใหไปกบหนึ่ง
แต่ฉวฉาเขาไปค ในควน ถาเห็นถารเดินกาดงเจ้าทงตง

จงรอตงทพอยุบรอรอง	พอให้กของทพใหญ่ยกไป
จงรบดอพอพะวงพวกดงคาค	แบ่งทหารไปอ๊กคอยหัดกัน
เราค้ายรายทางไปข้างนี้	เห็นทวงที่แทบจะไต่ด้วยงายตาย ๑

๑๑ จอมกษัตริย์ตรัสตอบว่าชอบอวย

	แม้อบรมราชการประมาณหมาย
แถวตั้งพระชนษาเส่นานาย	ชนางฝ่ายฮาดกษณฮักวรา
ให้เขียนความตามเรื่องทเคืองชช	กับกษัตริย์ทรงยศไฮรด
ครั้นเสด็จรพพบผนิตแถวบศตรา	จึงปฏิษาดำกษัตริย์หัดไช
พอไปถึงจงรชยบดอบ ไทรชยบศ	ทชยผนิตนบปรชยแถไช
แทมบิดาฮาพทอฮาดย	ให้รับเงินางวณดงาดำนาว ๑

๑๒ พระบริบดพจนชอนดาใหม่

มารบรตจกทหารมดงาญไพ	คางพอม ในกทรบประณตบศท
พวกดาใหม่กอนทนาหารชยชอน	ดงนคคตมกักคตงดงชว
พวกหนอนากมทาดเตกไดกนมนง	ได้เถระดงงทกพรไมเชตชาน
ดงพชบรตดาเตงนมายช	เศยคตามเตนชอนอัยทหารชยคน
คางวาระงเรงนรงคทงคท	ไมชตรชงชานเนนเหมชนเคนถน
	ดงทบพดทนถวณดงนชกรร ๑

๑๓ หมอนราฮาดองคตยศทวงเครือง

	จับผงเหลองเรองจาวชชชชพระชรค
เจ้าวาใหม่ว โดมตันชู้ ได้ถถนจันทน์	
	ทวงเครืองมันเหมชอนอัยชกรชยทชนา
ครั้นเสด็จรพกับพระหนอชวรา	ดำเนนฮาดชวอพทพดช้ายชว
ไดถูกชคคตชองกตชงตชญา	วาใหม่ลาทนชกษัตริย์หัดไช

ข
 ษนทรวงแตรขงยกลองทพ
 แดงทพทองทงนมตามกนไป
 ขุนนางนำจ้านคนตแตนก
 เป็นเหวหวัชศรวยเครนเตนกันควร

ดวงหนาดบเหตยมเตนเนนไคต
 พระหัดไชยทงตั้งหวังทระยาน
 ช้อมกรมณาดาดระหาน

ต้องกำดระพานทอชขามคังยศวามเพียร

กรนค้ำคางหวังเซาดำนาไรศค
 คณขงยวงขวางชคโศคเคยณ

ศวยตั้งไคตชอนชบเหมชนกับเจยณ
 ชुकดำหะเพรทำทงไปกตางจัน ๗

๑ ฝ่ายพระศรีสุวรรณวงเป็นทพหน้า

โศกยาศวมพหตพดชนช

กับบุตรพรพาทมนดำนายราชทพมน
 แดงพระองคทรวงยศทวงรททง
 ไปจนทงจขงศพรเอชย
 กับนางเยาวเด้ากณชเป็นทพหน้า
 นางทรวงตั้งหคตงกตตบทกร

กาทบถนขงหนายกตดาไคต
 ยคทพทงทงนมเดยงหวังไทว
 ทรวงตั้งโศกยาศดดาคร
 ยกไชยทงกบตั้งตบตั้งตบ
 ดัดดาครชบหนึ่งเกลชอนศวาคไคต

หนชอนทรนทรวงตั้งมทรวงเป็นแม่ทพ
 ไปจนทงจขงศทรวงทไทย

ทรวงตั้งหวังพดชนชเดยงหวังไทว
 ยกททไทยพูนนมาเมชงป่าศาด ๗

๑ ฝ่ายกษัตริย์หัดไชยมาในบ่า

กับเจ้าอาโหมชบทพทหาร

คอบลาดชกเดนเผนทระยาน
 ตั้งจรนทมนชนชนเดยงกรนศรภ
 คางคอบมาตามกนตางบมเทง
 พบมิ่งนงทงอชชขวาทพ
 เดยงจูนวายนายไคตชอนโพรพอด

ชามโศกรคศรวยหวังยชารดำวราญเริง
 เห็นเหวฉกแตนกรโศคโศคโตมตถึง
 มาตงเริงเซาดานตั้งพานยมค
 คบระคังคังคบมาตบตัน
 มาเกิดชนถตณกตมทงทกตางโพร ๗

๑ ฝ่ายกษัตริย์อาโหมรุกโรมรบ

คตตบไคตพนเดยงหวังไทว

ไปจัดรางวัลทางดัดดักกัน อยาใหม่จงประจบทศกษัตริย์ ๑

๑ ฝ่ายวลายุกาวยุพมณ ชดหัดกรวดงัดแดงทอง

มาแต่งองค์ทรงเดือหมวกเกรือทอง ได้เกราะกรงรองบาทเหน็บศาสตรา

ไปตรวจพอบนบ่อมได้พร้อมพรัง เป็นหน้าทองกองระหมื่นพร้อมเป็นฉา

แต่ต้องของทรงนั่งหงอนอาชา วายพมณนิตดาเศศอนคดาโคธ

พอแต่บัพทพองไหลงไห กักของโกธาดนเตียงหมื่นโหว

รับยกตามหลามทางนาคตางไฟ หมทรางโกธดำวันเว่งกันเคิน ๑

๑ ฝ่ายกษัตริย์หัดชยหือไฟพร้อม

ด้วยเนนิมบิตทางหือางเขาเงิน

เป็นใหญ่จกทกเสมาศรงหนงน เกษวงวันเคินทรอชบกำแพง

ทศทอบกายารวมงประตงอัย โคมตะเกียงแกวกระจำงอ้างแสง

พระทรงนงยงทเกาชนง กัดจคแวงแดงทหาวลชยตามค

แต่ปรีกษางาใหม่เราใจมท หินเคียบแยกย้ายหลดศพรายหัน

เจ้ากุ่มคนทอไฟโตไฟ ทำทวงททไฟใหญ่ชุมไฟพด

เรากบไฟหัดบจระบรอน ลชชกษรชมนไยงวงงตั้งทด

เจ้ารบตอฝรั่งเนมกงอด เนชอนจนคงอ่าไปเมองใหม่เรา ๑

๑ เจ้าจาใหม่โสมนธัมชคตรบ จะเคียวรบรางวัลอัยหือางเขา

ถึงศึกเดื่อเหลื่อถ่าองจระบงเงา เขาศคเศตถากของทพใหญ่บเย็น

พระยมพธางทางคชบให้ชอมกค เจ้าเวียงฤทธรวางกับครทศคธวีระเวญ

ทงวาใหม่โสมนธัมชคตรบ ทหารเคินศรจครททกรท

อยู่หกจนครมเย็นแดงเห็นเทพ
ของดัดบ่หลายอย่างต่างต่างดี
ต่างเตรียมกายน่ายไพรด้วยไคท์
จะโจมตีครมรุมครมบอบบอบ ฯ

๑ ฝ่ายเทพหนาวายุพัฒน์ไม้ขีดขวาง

ไม่เห็นศึกชกหาญออกกรวยรอน	รีบแรมทางมาถางตามชานดั้งชร
ไม่รอทัพชบคนพอกพลพร้อม	หรือรุมช้อนแสบเผ่งอยู่แห่งใด
บ้างเร่งรคจกคน ไหลหนี	เขาดมบ่มบ่มบิตทางหวางไค้ด
ฝ่ายพอกพลบนเข้ามาพุ่งฮาว	ทำปืนไค้ดขยค้นบั้นกำแพง
ฝรั่งรบหัดหัดพอกพลคนพล่ง	เขาคอยชกฟาดฟันด้วยชนแข็ง
พอกพิงดาวย้ายกมาพบบ	เขาดมบ่มรุมคักเฉียงกักก้อง
พอกบนบ่มพร้อมเทรียงคอยเมืองมอ	เป็นกรังของแกงรสต่างจตบั้น
เคียงคตมตงกตงฝรั่งดง	กตคตมกตมกตงกตตคตคตคตคตคต
ปืนใหญ่บ่มยิงปลดขยดนเฉียงครนกร	

๑ พระหัดไธยไค้ครนขตั้งท

เมืงประคตขุออกนอกกำแพง	ฝรั่งคนแตกกระจจตงพลตงพลตง ร
พอนโยฮาวาไหมต่างโตมถึง	พร้อมไพร่รจจวชนทนาดวนกตถาแวง
พอกหนอไค้ไค้ตคตกระทบ	ไค้ไค้มแทงพันฝรั่งคตยหัดงรบ
บดายคตวายุพัฒน์นัดคักไพร่	คตมคตงคตยบับช้อนชบศัพ
พระหัดไธยไค้ช่าโยรคตาย	ฝรั่งหัดบ่หัดกตคตแฉ่นพตคตพรวย
	แกงจตบ ได้ ให้เขารบมม้นหอดบหาย
	เห็นคตวนายหนมหนมบ่มประชุมพล

ต่างด้ายทอพิงขอบจน
 ด้วยมรณเสนาทรวงแหว่ง
 แม้นภักทิตมาตยเกิดอนกถายใจ
 พอโยธาสูรตีวรรณมาทนต์
 ให้ถือศรัทธาว่ามนต์คอบันดา
 ผีรวิธประยุทชแกลงจุคคบ
 พอเข้าทางหว่างค้าย ในชายวง
 สี่ตัววรรณนหงบดองกรถ
 ทรงไพรพจนเฉยพอยู่หว่างถดง

เสียงไพรพดรองเรียกกันเพรียกไป
 ไทจงงบงคนค้อยมนต์ไชย
 จึงซงใจในค้ายจนวายปราน
 เสียงอชองออกทกนกดงดาว
 ชบทหารให้เข้ารบพอพลบดง
 แดวหลกถดบดอให้รุกไล่ทอง
 เหมือนหมอกดงแดเชมันไม่เห็นทาง
 กระเดียดถลหดกตกรชชวาง

เหมือนศรัทธาทางเพื่อนเรียกเพื่อนกัน ฯ

๑ ฝ่ายวออายุค้ายพม
 พอรวมทางหว่างเวสเจ้าประกาย
 เจ้าวออายุค้ายพม
 ทงไชยทนต์มาพบพาน
 จึงตั้งค้ายรายทางทกถางบ้า
 พระชนชวาวปัดกรบรัดไป
 ปัดกรบกับบาวถอยถางแหตน
 ออกตามทุ่งรุงเขาเขาบุรี
 กราบทุกศความตามทเดี่ยกทพ
 ขอทพรอด้วยองศความคึดตามมา

ทนต์พดไพรนัยค้ายผัน
 ยลชกวนหนิงจะมาถึงบาคาด
 กยปัดทนต์ค้ายนายทหาร
 ได้ประมานจ้ามทนต์ชบรวอัย
 ชยูกษาด้ามพันคึดทนต์ใหญ่
 ขอพดไกรเพิ่มมาชงขวาว
 เขาตงแดนเคอนจาวสรคัม
 ค้างไปทีเฝ้าพระมังกดา
 ถอยมารับรบชอยู่หว่างภูผา
 แม่นเนชชวอนจะบรวอัย ฯ

๑ พระครตั้งราชาศิกมายึดใหม่

อังกุโรนรบกับเสียงทนต์ใหญ่

ผู้เช่นเวทมนต์บังคนใจ

พวกไพร่ตาดานชาตาดนพิถ

ฝ่ายข้างนมชยดังใจบอง

เจ้าอุยรบทัพผดกเบมศักดิ์ใหญ่

แผ่นดินทพัสร์รพเธ้วรงค์เสกวง

แฉวงแบ่งไพร่ใหม่บริโคตหมัน

พระทรงรภกตคกณพรวิธราย

๑ นางต้นทบงห้ามคามคาแหง

ถึงยากเย็นเห็นทมิชชยทพถน

รับเคนทพรบพดจนต์วาง

วตายดาวยัพมชชกคยวงศ

แฉวงทศความคามทโคตตาน

เหตคณตามอานพพทณมา

ให้อับศูรว่าบจจาสมัคร

แก่ทพนคคอกษัตริย์ท้อโรย

๑ พระมิ่งศดาว่าคักยงชกหาญ

ให้ศูรครุเอกตงเสชชนค

ปลุกประทับพดัยพดาศวงหน้าเขา

ทหุบหือชชองทางเขยววงคน

๑ ฝ่ายทพพระชกยมาในป่า

ทงเฝ้ากคนชมณเขาตัดธำพร

แฉวงไมทมหศทคคชยรบรอง

จะไปโตยชชองกาดงเจ้าทงตอง

พระศรคครของแฉวงจกคตตงหัดกน

โตยเขาในคาศชงฉงชาดรรพ

จะพากนบรตอยทงโพธนาย

ยกคดางคนชชกนร่วฝฉนฉาย

เคนเคอนทงายเงาร่มพนมเนน ๑

๑ นางต้นทบงห้ามคามคาแหง เขยู่พระแฉวงคางไมทงเห็น

โคทียอกคเอนเชอชงพดพิงชงค

ถึงททงรบทกธาบารทง

ทงตองชกคกรงไปเผ่าเจ้าตงกา

รทคคตวณคกคกคชงบฉฉา

ตคคปายศททงไมฉวงใจ

มาททคคกรทงบตงโตย

กบศวกโตยบกรบดมทบกัน ๑

ชยารุกรณรบศทพทคชช

ฉงชาดรรพททคคายโรยทรายมค

แฉวงแฉวงช่าเผ่าฉงททคคหังท

คคคฉฉนปรนทคการคชชชรายมรอน ๑

ตามทพทหน้าตาเคนเนนฉงช

ยอกนาคชชงตงตงคทศราย

๑ พระทรงทังธรเดวีญศรีระโก ฐักไขในมมุขยุดคะหา
 แดวครตั้งตั้งพระอนุชา ให้โยธาทำค่ายริมชายไพร
 หยุคประทับยั้งคชยทั้งชาว พวกนางทำจเข้ดั่งภาจะว่าไฉน
 ทุกหมู่หมวดตรวจพดตถโกร ให้พริยามตามไพรพร้อมไพรพด ฯ

พระอภัยมณีรบกับหังลา

๑ ส่วนเกษศรียหัดไซมิไคหุยก ขับตั้งหุ่ตเว้งไพรเดินไพรส่งณทั
 ชอกท่งกว้างทางเคียนไม่วัยนวม ถึงถึงหลดตกาไปหน้าจ้ง
 พบหม่มสาวชาวผดกชยุตกนออก ถามเขาบชกเรื่องตนคนหนหัดง
 หาทำอนางพอกข้าง ในเด้าให้ฟัง คามรับตั้งอ่ารศรัทมา
 ฝ่ายทำอนางค่างไปเฝ้าพระเชษฐาภิ เป็นประเทศเกศตั้งหงภาษา
 เหมษนหัดไซให้ทณตกา นางจณดาดมถัดค่างตีใจ ฯ

๑ ท้าวทศวงศ์ของกพระมเหสี สมกถยณหคักรมโหน
 ลงจากปรางศค่างตามกนทตามไป ปรอณศรียหัดไซเขาในจ้ง
 ให้งบบนเมทษรดิษมรรคณ พรอณเกษศรียศรัทตามเนษความหลัด
 ศรัยอสูวรณคนทรัดค่างจะอ่าจะอ่าวมาทอ่ตอ่ตอ่ศรัเห็นพยา
 ช้งชบกรงตั้งอ่ารค่างคถนเขร ไปกรวยเทอ่าพรายทงช่ายวอ
 ทงเด็นแค้นแค้นรคชบพักทรา ชตนาโหดหงดงพรงพราย ฯ

๑ พระอภัยมณีอดกอดคองพระนียงนุช ตั้งอ่ารอูดอ่าวทให้จิตใจหาย
 ตะชกตะชนผ่นค่างวไม่ทรงกาย ทงพิรายนียงชบตดบดง
 ส่วนอสูวรณมาตศรัอวดดี เขากอดหัดไซเรชคพิคอง
 มเหสีทรงยศท้าวทศวงศ์ ค่างของศทรงไคภาคด้วยชยตัย
 นางตะเว้งเว้งรำภาให้หาหมอ อึงตัยตัยเซ้งแซ่มาถักไซ
 ม้างไบกตมพรมพรวนาคชกไม คอยรับใจได้อารมณณ์ตมประคั

ค่างเล่าความตามเรื่องที่เกิดขึ้น

ในดงว่าพระอภัยมณี

เมื่อครั้งองค์กษัตริย์ราช

ทรงทศธรรม์กรุณาประชาก

จนเกิดบุตรองค์ดาวทราขโอรส

กลดบผาเผ่าเหล่ากษัตริย์ทรชน

แล้วเจ้าเผ่าชาวปลาดกระเบา

ให้มอญหมั้นแดนใต้แดนเคียง

หากพระน้ององค์ขบวรทศไทย

จงเชิญองค์พงศักษัตริย์ชกตยา

ถึงโทษบุตรทศชาติตามตลิ่ง

ชวงฉวางถาวนาวในมโประโธมถาญ

จะเผ่าตักทุกอาณาประชาราษฎร์

ไม่ยอมหม่อมมอญด้วยจึงช่วยกัน

ฝ่ายพวกพมไซแม่แม่แก้พิษ

แม้คิดเห็นเป็นขรรคมเชิญฉินดา

จะปรากฏยศไกรเมืองใหญ่หนอย

ระยเชิญองค์ขบวรทศชาติศาน

๑ นางฟังจบหม่นชอบเห็นชอบด้วย จะไปช่วยเรณูให้อาญ

แล้วจะเชิญพระแห่งเทยวแบ่งบัน ให้พระศพนรพจนเมื่อนแก่แก่

เคยเคยดัดถนอมเผ่ากตมเกิดยง

ให้พระหัดไซบ่านเรื่องดารศรี

จขมโมตีโถกาดถาวร

พระวราภกร่วมผู้บรรณบรรคกรณ

ราษฎรได้เป็นสุขทุกตำบล

ได้ปรากฏยศซึ่งในดิ่งหลด

เหมือนตูกยงห่างคนเทยวปดนมเมือง

ให้เกิดการ โกลาตซึ่งฟ้าเห็ดอง

จับตมเมืองมารังไวตงกา

เมื่กรดองตูกพระเซเด็นหา

ไปไหวงดงอาพยาบาด

เป็นหัตถ์เหนือดตงกตงดาร

โหลดหลาดทศกตมเป็นหงศพนร

โศดตบขกตมมอญมรังดตกรค

ทาเทยทตมตตทตมอย่างมารดา

จขมมอญการทักมาปรกษา

ยกโยธามากระหนาบชวยปรามปราม

จะเรียนบวชธราบเคยทตตตตมทนาม

ให้ตมตามตูกเต่าพงคเณพนร ๑

เหมือนหงดองตูกตมมมเหตุตมตม

ดาดวงนมหากบของภพพนา ยกโยธาไพรของเตี้ยงกองกต
 ทพฺพพาดดาเขตตอณะเทือนตัก ทหารฮักโหมแห่เชิงแซ่ร้อง
 ดิงทพฺพดางนางตเวงเตียงเครงครน มีดาคันแตกเต็มผ่นผยของ
 แดวทพฺพดางนารวาทภทของ รับเตินกองทพฺพดามไปตามกัน
 ทงหนาทองตงชบตรเป่าแห่โหม กตของระโคมครนป่าพวดตั้นจ่า
 กางคณหนึ่งถึงเขาเจ้าประจัญ ดาดวงนทพฺพน่ายัญญาไว
 รื่องเรียกคนบนเชิงเทินเนนหอรบ มาขอบหอบยศร่งหนามางปรางค์
 จงเบตรบทพฺพเด็คจจะดอมไป ขวบขบให้แผ่นดินตั้นตงคราม ฯ

๑ ฝ่ายขุนนางตวงมาช่าพเคอ จะรวมเดวภรรมิตให้คึดขาม
 จะบอไปให้ทอมตความ คอยฟังตามเกรงตึงไปตรวงขอ
 นางดาตรหนาก่าฮามาตย ทศระชาตช่าทยไม่เทื่อหอด
 แคนตูกเคาเนามมัยยอ ให้ศยตงนตยเตดี
 ฝ่ายพระบาทมาตวงศทวงพระยศ กตฮอตรบับร่งชาวกรุงศรี
 ตูกเมฆมิ่งซึ่งอยู่ใบบร โหมระบิหระมิ่งชดพระชชนา
 ด่วงมิ่งทงทลายนายทหาร เห็นเด็การเกิดไธคักตางปรัทษา
 ขุนนางเกาเข้าข้างนางวณดา เคยเป็นช่ามาแต่ก่อนไม่วันรน
 เพราะตูกหอดานผ่านกร่งท่ายงยัง พลตยนิบหายช่าหญิงทงตึงหอด
 เบ็ดทางรับทพฺพเด็ค ให้เตินพด จังจะพันโทษทวตูกตวนาย
 ทอภทมาด่ามภกตกรกฮอธ ว่าบค้แรกแจกบทมักฎหมาย
 ให้เชอพพงคณแตวตถบภทาย เราเป็นราชศวรพิงพระมิ่งศดา
 พระชนมเป็นวดีช่าใจหญิง จะทอตทงตยตบศฮอธธา

ยังแค้นแค้นแค้นตัดคเห็ดขอยาย

มากดับกลายกตางคักเห็ดขอยครกครอง

แก้พิษมาราเวงเดวมินา

แมงสาทาเชญ ให้เป็นตอง

เห็ดขอยคแหม่มพอเราหนอน้อง

จรวบรชงรบราญประการไค

๑ วายดาวยายพมณคตชชวาง

แค้นฉนางขอยางจเวตตวไท

ตั้งอนนตคตงคตงคตไค

พอยมาไซชาวคานคตงคตมา

กราบตอกความคานวบคตพคต

ชวชากักใจในคายทชชชช

คตงคตทคตคตคตคตคตคต

ยงคตคตมาวคตคตคตคตคตคต

พระหัดกนคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

ตั้งนชชคคคคคคคคคคคคคค

ชชชชชชชชชชชชชชชชชช

๑ พระนงคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

เขนอชคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

๑ คตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคต

พดางให้ตำรพาทองรองสำรา ส่วนเจ้าว่าใหม่รับกำนันนาง
แล้วทอดงำถ้าพระองค์ประดังคโณ บัญชาใช้ตำรพทในรัชชวง
แต่ดูกราบกรานคตานออกมาพารุนนาง คัดไปทางค่านบ้านฉะพานยนต์

ให้เตนภาการเอกระวงค์ค่าน คุมทหารอรับทัพตั้งทอด
แล้วชนงหงดังแรคบาดแปลคน ข้ามเขาตั้งเดินทางตามหวางเนิน ๆ

๑ ฝ่ายกษัตริย์หัดไชยฤทธิชน ทุกคาคคนเคียงนางไมหวางเห็น

ด้มาตมไคห้ามปด้อยตามกิน ว่าดรรเดวีญเพ็ญครังกับหัดไชย
ด้ยุดตำหามาตามด้วยควมรัก ด้ยี่ตำรพทภักคิระมิใหม่

เมือกของทพจนมาเน้อตย พอเคยไคอยด้ยช้อยชวา

รบฝรังครนแรกเมือแตกทัพ ไครบคคยเพราะพอคนบุญหนักหนา

เคียงวนเจ้าเจารงยุดงก พอตามมาเน้หนรับไมววยวง

พอรักใคร ไคขวงไมทงด้ย พมวารตนาด้ยพิคไมรัชชวง

ทรรังจนค้ำยาพชองมาหือองคาง แต่ด้ยองนางพชองอยู่หืองใน

กบทงหนออรนถวกรวนอถางวทร เน้เน้คพิคพยาชธนวย

ค่างพุกพดออกคอรคตพระหัดไชย พระตบไค โดมประคองเคียงด้ยองนาง

กนชมนเขยเคชมไค่มนด้ ยงจองรคคยนักควอกคชววง

ทักควมใน ให้เมือญเข้ระคาง ค้อยพ้องด้ยองนางไมหวางไค

พระแกงเขยเดยหือบนิงครบด้ย เงียบด้ยเนยนักง่าหตบชยับไหว

จระโดมพมททคองนางนืองไค พระคคไคค่างคคคหามงเมิน

กทรนพหือบคตบประคองเคียงนืองด้ย พอพทหวงหนคานกชามเมิน

แต่เคจางคคณเอนนชกเฝ้าพชอกเอน ไมหวางเห็นเพ็ญพระทชเมือไคยา

ยามดงจันทน์ไฟไปตรวจหมวดทหาร บื้อมปรากฏไฟร่ายทงซ้ายขวา
 แดงหยกยงนงประทบบนพอบพดา พระครกคราครองควมถึงทรามเขย
 จะมอถันถันโตโถนทขอ มาครอมคอกเดี่ยอยางนเจ้าพเอย

ถึงรวมเตยงเคยงโถถเมือไรเดย จะได้เขยชมชิตถันทใน
 ทรนึ่งควมยามรักยงหนักอก เหมือชอย่างยอกเมรมาศไม่ทวดไทอ

ทวนระถกนิกถึงทอนถอนฤกษ เด็จไปปรางค้มาศปราด้าทของ
 ระทอยชงคดงบนแทนแค้นระทค นางประนศแนบงชยทงตอง

พระพักทิงชิ่งเขยงเตยงประศอง ตางยมยงชยขจวนรญจอนใจ ฯ
 ๑๑ ดงจนาโหมได้เมือตักคคตุน จากถ่านรณชิ่งทินเนนเค็ด
 พอพนคดครงมารดาตย อิงเมือง โหมร่าไปน้ำควด
 วัปคิตตามถ่านคณคตยตยเว เขาไปนงนอมทายทวยถาร
 พระอภัยได้ทิงถือรธาภาณ คตยออกชานชอจระคณพ่น ฯ

๑๒ ในธำรว่าวเดวถงถอถรงกรวน ชิ่งรูกพจขมวงนรึงตรัก
 ควยไฮรตยชิ่งเผ่าพงศัทนร ไม่เหมือชนถนถบมิ่งทงตงกา
 จะเหมือชนโครกไม่ทราบทำหยาบหยาม

ไปตททจบกษตริยชคคยา เทยอจจตามญาคิงค้เผ่าพงศ้า
 ตามไปชอถไม่ให้ไซททพร มากกชงยงแคว่าจะฆ่าพัน
 ไต้อชงท้าวถ้าวธำรคัพนางนุ ชอกรอนราญเช่นฆ่าคนชธาธิญ
 ถนอมใจโถงทงขรม กบถือรยสุวรัตนจันทรธุดตามาชาน
 ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐ ๑๐๑ ๑๐๒ ๑๐๓ ๑๐๔ ๑๐๕ ๑๐๖ ๑๐๗ ๑๐๘ ๑๐๙ ๑๑๐ ๑๑๑ ๑๑๒ ๑๑๓ ๑๑๔ ๑๑๕ ๑๑๖ ๑๑๗ ๑๑๘ ๑๑๙ ๑๒๐ ๑๒๑ ๑๒๒ ๑๒๓ ๑๒๔ ๑๒๕ ๑๒๖ ๑๒๗ ๑๒๘ ๑๒๙ ๑๓๐ ๑๓๑ ๑๓๒ ๑๓๓ ๑๓๔ ๑๓๕ ๑๓๖ ๑๓๗ ๑๓๘ ๑๓๙ ๑๔๐ ๑๔๑ ๑๔๒ ๑๔๓ ๑๔๔ ๑๔๕ ๑๔๖ ๑๔๗ ๑๔๘ ๑๔๙ ๑๕๐ ๑๕๑ ๑๕๒ ๑๕๓ ๑๕๔ ๑๕๕ ๑๕๖ ๑๕๗ ๑๕๘ ๑๕๙ ๑๖๐ ๑๖๑ ๑๖๒ ๑๖๓ ๑๖๔ ๑๖๕ ๑๖๖ ๑๖๗ ๑๖๘ ๑๖๙ ๑๗๐ ๑๗๑ ๑๗๒ ๑๗๓ ๑๗๔ ๑๗๕ ๑๗๖ ๑๗๗ ๑๗๘ ๑๗๙ ๑๘๐ ๑๘๑ ๑๘๒ ๑๘๓ ๑๘๔ ๑๘๕ ๑๘๖ ๑๘๗ ๑๘๘ ๑๘๙ ๑๙๐ ๑๙๑ ๑๙๒ ๑๙๓ ๑๙๔ ๑๙๕ ๑๙๖ ๑๙๗ ๑๙๘ ๑๙๙ ๒๐๐ ๒๐๑ ๒๐๒ ๒๐๓ ๒๐๔ ๒๐๕ ๒๐๖ ๒๐๗ ๒๐๘ ๒๐๙ ๒๑๐ ๒๑๑ ๒๑๒ ๒๑๓ ๒๑๔ ๒๑๕ ๒๑๖ ๒๑๗ ๒๑๘ ๒๑๙ ๒๒๐ ๒๒๑ ๒๒๒ ๒๒๓ ๒๒๔ ๒๒๕ ๒๒๖ ๒๒๗ ๒๒๘ ๒๒๙ ๒๓๐ ๒๓๑ ๒๓๒ ๒๓๓ ๒๓๔ ๒๓๕ ๒๓๖ ๒๓๗ ๒๓๘ ๒๓๙ ๒๔๐ ๒๔๑ ๒๔๒ ๒๔๓ ๒๔๔ ๒๔๕ ๒๔๖ ๒๔๗ ๒๔๘ ๒๔๙ ๒๕๐ ๒๕๑ ๒๕๒ ๒๕๓ ๒๕๔ ๒๕๕ ๒๕๖ ๒๕๗ ๒๕๘ ๒๕๙ ๒๖๐ ๒๖๑ ๒๖๒ ๒๖๓ ๒๖๔ ๒๖๕ ๒๖๖ ๒๖๗ ๒๖๘ ๒๖๙ ๒๗๐ ๒๗๑ ๒๗๒ ๒๗๓ ๒๗๔ ๒๗๕ ๒๗๖ ๒๗๗ ๒๗๘ ๒๗๙ ๒๘๐ ๒๘๑ ๒๘๒ ๒๘๓ ๒๘๔ ๒๘๕ ๒๘๖ ๒๘๗ ๒๘๘ ๒๘๙ ๒๙๐ ๒๙๑ ๒๙๒ ๒๙๓ ๒๙๔ ๒๙๕ ๒๙๖ ๒๙๗ ๒๙๘ ๒๙๙ ๓๐๐ ๓๐๑ ๓๐๒ ๓๐๓ ๓๐๔ ๓๐๕ ๓๐๖ ๓๐๗ ๓๐๘ ๓๐๙ ๓๑๐ ๓๑๑ ๓๑๒ ๓๑๓ ๓๑๔ ๓๑๕ ๓๑๖ ๓๑๗ ๓๑๘ ๓๑๙ ๓๒๐ ๓๒๑ ๓๒๒ ๓๒๓ ๓๒๔ ๓๒๕ ๓๒๖ ๓๒๗ ๓๒๘ ๓๒๙ ๓๓๐ ๓๓๑ ๓๓๒ ๓๓๓ ๓๓๔ ๓๓๕ ๓๓๖ ๓๓๗ ๓๓๘ ๓๓๙ ๓๔๐ ๓๔๑ ๓๔๒ ๓๔๓ ๓๔๔ ๓๔๕ ๓๔๖ ๓๔๗ ๓๔๘ ๓๔๙ ๓๕๐ ๓๕๑ ๓๕๒ ๓๕๓ ๓๕๔ ๓๕๕ ๓๕๖ ๓๕๗ ๓๕๘ ๓๕๙ ๓๖๐ ๓๖๑ ๓๖๒ ๓๖๓ ๓๖๔ ๓๖๕ ๓๖๖ ๓๖๗ ๓๖๘ ๓๖๙ ๓๗๐ ๓๗๑ ๓๗๒ ๓๗๓ ๓๗๔ ๓๗๕ ๓๗๖ ๓๗๗ ๓๗๘ ๓๗๙ ๓๘๐ ๓๘๑ ๓๘๒ ๓๘๓ ๓๘๔ ๓๘๕ ๓๘๖ ๓๘๗ ๓๘๘ ๓๘๙ ๓๙๐ ๓๙๑ ๓๙๒ ๓๙๓ ๓๙๔ ๓๙๕ ๓๙๖ ๓๙๗ ๓๙๘ ๓๙๙ ๔๐๐ ๔๐๑ ๔๐๒ ๔๐๓ ๔๐๔ ๔๐๕ ๔๐๖ ๔๐๗ ๔๐๘ ๔๐๙ ๔๑๐ ๔๑๑ ๔๑๒ ๔๑๓ ๔๑๔ ๔๑๕ ๔๑๖ ๔๑๗ ๔๑๘ ๔๑๙ ๔๒๐ ๔๒๑ ๔๒๒ ๔๒๓ ๔๒๔ ๔๒๕ ๔๒๖ ๔๒๗ ๔๒๘ ๔๒๙ ๔๓๐ ๔๓๑ ๔๓๒ ๔๓๓ ๔๓๔ ๔๓๕ ๔๓๖ ๔๓๗ ๔๓๘ ๔๓๙ ๔๔๐ ๔๔๑ ๔๔๒ ๔๔๓ ๔๔๔ ๔๔๕ ๔๔๖ ๔๔๗ ๔๔๘ ๔๔๙ ๔๕๐ ๔๕๑ ๔๕๒ ๔๕๓ ๔๕๔ ๔๕๕ ๔๕๖ ๔๕๗ ๔๕๘ ๔๕๙ ๔๖๐ ๔๖๑ ๔๖๒ ๔๖๓ ๔๖๔ ๔๖๕ ๔๖๖ ๔๖๗ ๔๖๘ ๔๖๙ ๔๗๐ ๔๗๑ ๔๗๒ ๔๗๓ ๔๗๔ ๔๗๕ ๔๗๖ ๔๗๗ ๔๗๘ ๔๗๙ ๔๘๐ ๔๘๑ ๔๘๒ ๔๘๓ ๔๘๔ ๔๘๕ ๔๘๖ ๔๘๗ ๔๘๘ ๔๘๙ ๔๙๐ ๔๙๑ ๔๙๒ ๔๙๓ ๔๙๔ ๔๙๕ ๔๙๖ ๔๙๗ ๔๙๘ ๔๙๙ ๕๐๐ ๕๐๑ ๕๐๒ ๕๐๓ ๕๐๔ ๕๐๕ ๕๐๖ ๕๐๗ ๕๐๘ ๕๐๙ ๕๑๐ ๕๑๑ ๕๑๒ ๕๑๓ ๕๑๔ ๕๑๕ ๕๑๖ ๕๑๗ ๕๑๘ ๕๑๙ ๕๒๐ ๕๒๑ ๕๒๒ ๕๒๓ ๕๒๔ ๕๒๕ ๕๒๖ ๕๒๗ ๕๒๘ ๕๒๙ ๕๓๐ ๕๓๑ ๕๓๒ ๕๓๓ ๕๓๔ ๕๓๕ ๕๓๖ ๕๓๗ ๕๓๘ ๕๓๙ ๕๔๐ ๕๔๑ ๕๔๒ ๕๔๓ ๕๔๔ ๕๔๕ ๕๔๖ ๕๔๗ ๕๔๘ ๕๔๙ ๕๕๐ ๕๕๑ ๕๕๒ ๕๕๓ ๕๕๔ ๕๕๕ ๕๕๖ ๕๕๗ ๕๕๘ ๕๕๙ ๕๖๐ ๕๖๑ ๕๖๒ ๕๖๓ ๕๖๔ ๕๖๕ ๕๖๖ ๕๖๗ ๕๖๘ ๕๖๙ ๕๗๐ ๕๗๑ ๕๗๒ ๕๗๓ ๕๗๔ ๕๗๕ ๕๗๖ ๕๗๗ ๕๗๘ ๕๗๙ ๕๘๐ ๕๘๑ ๕๘๒ ๕๘๓ ๕๘๔ ๕๘๕ ๕๘๖ ๕๘๗ ๕๘๘ ๕๘๙ ๕๙๐ ๕๙๑ ๕๙๒ ๕๙๓ ๕๙๔ ๕๙๕ ๕๙๖ ๕๙๗ ๕๙๘ ๕๙๙ ๖๐๐ ๖๐๑ ๖๐๒ ๖๐๓ ๖๐๔ ๖๐๕ ๖๐๖ ๖๐๗ ๖๐๘ ๖๐๙ ๖๑๐ ๖๑๑ ๖๑๒ ๖๑๓ ๖๑๔ ๖๑๕ ๖๑๖ ๖๑๗ ๖๑๘ ๖๑๙ ๖๒๐ ๖๒๑ ๖๒๒ ๖๒๓ ๖๒๔ ๖๒๕ ๖๒๖ ๖๒๗ ๖๒๘ ๖๒๙ ๖๓๐ ๖๓๑ ๖๓๒ ๖๓๓ ๖๓๔ ๖๓๕ ๖๓๖ ๖๓๗ ๖๓๘ ๖๓๙ ๖๔๐ ๖๔๑ ๖๔๒ ๖๔๓ ๖๔๔ ๖๔๕ ๖๔๖ ๖๔๗ ๖๔๘ ๖๔๙ ๖๕๐ ๖๕๑ ๖๕๒ ๖๕๓ ๖๕๔ ๖๕๕ ๖๕๖ ๖๕๗ ๖๕๘ ๖๕๙ ๖๖๐ ๖๖๑ ๖๖๒ ๖๖๓ ๖๖๔ ๖๖๕ ๖๖๖ ๖๖๗ ๖๖๘ ๖๖๙ ๖๗๐ ๖๗๑ ๖๗๒ ๖๗๓ ๖๗๔ ๖๗๕ ๖๗๖ ๖๗๗ ๖๗๘ ๖๗๙ ๖๘๐ ๖๘๑ ๖๘๒ ๖๘๓ ๖๘๔ ๖๘๕ ๖๘๖ ๖๘๗ ๖๘๘ ๖๘๙ ๖๙๐ ๖๙๑ ๖๙๒ ๖๙๓ ๖๙๔ ๖๙๕ ๖๙๖ ๖๙๗ ๖๙๘ ๖๙๙ ๗๐๐ ๗๐๑ ๗๐๒ ๗๐๓ ๗๐๔ ๗๐๕ ๗๐๖ ๗๐๗ ๗๐๘ ๗๐๙ ๗๑๐ ๗๑๑ ๗๑๒ ๗๑๓ ๗๑๔ ๗๑๕ ๗๑๖ ๗๑๗ ๗๑๘ ๗๑๙ ๗๒๐ ๗๒๑ ๗๒๒ ๗๒๓ ๗๒๔ ๗๒๕ ๗๒๖ ๗๒๗ ๗๒๘ ๗๒๙ ๗๓๐ ๗๓๑ ๗๓๒ ๗๓๓ ๗๓๔ ๗๓๕ ๗๓๖ ๗๓๗ ๗๓๘ ๗๓๙ ๗๔๐ ๗๔๑ ๗๔๒ ๗๔๓ ๗๔๔ ๗๔๕ ๗๔๖ ๗๔๗ ๗๔๘ ๗๔๙ ๗๕๐ ๗๕๑ ๗๕๒ ๗๕๓ ๗๕๔ ๗๕๕ ๗๕๖ ๗๕๗ ๗๕๘ ๗๕๙ ๗๖๐ ๗๖๑ ๗๖๒ ๗๖๓ ๗๖๔ ๗๖๕ ๗๖๖ ๗๖๗ ๗๖๘ ๗๖๙ ๗๗๐ ๗๗๑ ๗๗๒ ๗๗๓ ๗๗๔ ๗๗๕ ๗๗๖ ๗๗๗ ๗๗๘ ๗๗๙ ๗๘๐ ๗๘๑ ๗๘๒ ๗๘๓ ๗๘๔ ๗๘๕ ๗๘๖ ๗๘๗ ๗๘๘ ๗๘๙ ๗๙๐ ๗๙๑ ๗๙๒ ๗๙๓ ๗๙๔ ๗๙๕ ๗๙๖ ๗๙๗ ๗๙๘ ๗๙๙ ๘๐๐ ๘๐๑ ๘๐๒ ๘๐๓ ๘๐๔ ๘๐๕ ๘๐๖ ๘๐๗ ๘๐๘ ๘๐๙ ๘๑๐ ๘๑๑ ๘๑๒ ๘๑๓ ๘๑๔ ๘๑๕ ๘๑๖ ๘๑๗ ๘๑๘ ๘๑๙ ๘๒๐ ๘๒๑ ๘๒๒ ๘๒๓ ๘๒๔ ๘๒๕ ๘๒๖ ๘๒๗ ๘๒๘ ๘๒๙ ๘๓๐ ๘๓๑ ๘๓๒ ๘๓๓ ๘๓๔ ๘๓๕ ๘๓๖ ๘๓๗ ๘๓๘ ๘๓๙ ๘๔๐ ๘๔๑ ๘๔๒ ๘๔๓ ๘๔๔ ๘๔๕ ๘๔๖ ๘๔๗ ๘๔๘ ๘๔๙ ๘๕๐ ๘๕๑ ๘๕๒ ๘๕๓ ๘๕๔ ๘๕๕ ๘๕๖ ๘๕๗ ๘๕๘ ๘๕๙ ๘๖๐ ๘๖๑ ๘๖๒ ๘๖๓ ๘๖๔ ๘๖๕ ๘๖๖ ๘๖๗ ๘๖๘ ๘๖๙ ๘๗๐ ๘๗๑ ๘๗๒ ๘๗๓ ๘๗๔ ๘๗๕ ๘๗๖ ๘๗๗ ๘๗๘ ๘๗๙ ๘๘๐ ๘๘๑ ๘๘๒ ๘๘๓ ๘๘๔ ๘๘๕ ๘๘๖ ๘๘๗ ๘๘๘ ๘๘๙ ๘๙๐ ๘๙๑ ๘๙๒ ๘๙๓ ๘๙๔ ๘๙๕ ๘๙๖ ๘๙๗ ๘๙๘ ๘๙๙ ๙๐๐ ๙๐๑ ๙๐๒ ๙๐๓ ๙๐๔ ๙๐๕ ๙๐๖ ๙๐๗ ๙๐๘ ๙๐๙ ๙๑๐ ๙๑๑ ๙๑๒ ๙๑๓ ๙๑๔ ๙๑๕ ๙๑๖ ๙๑๗ ๙๑๘ ๙๑๙ ๙๒๐ ๙๒๑ ๙๒๒ ๙๒๓ ๙๒๔ ๙๒๕ ๙๒๖ ๙๒๗ ๙๒๘ ๙๒๙ ๙๓๐ ๙๓๑ ๙๓๒ ๙๓๓ ๙๓๔ ๙๓๕ ๙๓๖ ๙๓๗ ๙๓๘ ๙๓๙ ๙๔๐ ๙๔๑ ๙๔๒ ๙๔๓ ๙๔๔ ๙๔๕ ๙๔๖ ๙๔๗ ๙๔๘ ๙๔๙ ๙๕๐ ๙๕๑ ๙๕๒ ๙๕๓ ๙๕๔ ๙๕๕ ๙๕๖ ๙๕๗ ๙๕๘ ๙๕๙ ๙๖๐ ๙๖๑ ๙๖๒ ๙๖๓ ๙๖๔ ๙๖๕ ๙๖๖ ๙๖๗ ๙๖๘ ๙๖๙ ๙๗๐ ๙๗๑ ๙๗๒ ๙๗๓ ๙๗๔ ๙๗๕ ๙๗๖ ๙๗๗ ๙๗๘ ๙๗๙ ๙๘๐ ๙๘๑ ๙๘๒ ๙๘๓ ๙๘๔ ๙๘๕ ๙๘๖ ๙๘๗ ๙๘๘ ๙๘๙ ๙๙๐ ๙๙๑ ๙๙๒ ๙๙๓ ๙๙๔ ๙๙๕ ๙๙๖ ๙๙๗ ๙๙๘ ๙๙๙ ๑๐๐๐

จึงจนคิดคิดตั้งตำราพระผ่านเกล้า
 เพราะถูกเต้าเจ้ากรรมให้เข้าใจ
 จึงจัดขบวนทางเดินคองเนินช้า
 ค่อยหัดไธยไปแดงแจ่มยุบ
 ความยินดีทวาคะหิงพระเดช
 จะตั้งต้องผอนผนอุ้บปัญหา
 พวงมิ่งมั่งคดารักษาคาน
 ดูดาดดีโตเขาเจ้าประจัญ
 ขอพระสมเด็จเจ้าศกศกักรบ
 อนพอกพองของหม่อมฉานเป็นมัจฉา
 จะได้อั่งของศพระมหาด
 ราชองค์นั้นจะรวชกนอชชช

จะเบียดยวเปิดตำราหมองไม่ผองได้
 ช่างกระไรไม่เหมือนแม่แก้ดักคน
 จะไปมาตำราพิทักษ์จัดคน
 จึงทราบว่ามีขุคุดกุมพดมา
 ้วยไปรดเกศแก้วกุดไฮรดา
 จึงยกมาหมายจะจับช่วยดับพื้น
 ยอกกุดอานทานรบกับคน
 เจ้าคามหนักหนทางข้างดงกา
 เป็นของพระบศราษนาถนาถา
 จะหนีมาออกดวงเขาตวงใจ
 คนบวกรวมทองให้ผองไฮ
 ดึงทองโยอัยประดาเป็นนารี

๑ พชจนกว่าทนหรือยกถนอ์รอด พระดำเนินขจรถนอ์มหัด

พระอนุชาว่าถนอ์หงก
 ค้างแถมอ์รอดขวงต์บวยพชคตบยจิต
 ไปชยุก้ากนทพิพาราวาหุโอม
 ว่าใหม่รบชกักรนทแถวฉนฝ่าย
 พระอภัยให้พระอนุชา
 ดินด่มุทรให้ก้ากนทพิพน
 เสด็จคนชนนทก้าดัดด้ากร
 ได้ถูกษคตขวงฆกถกถงศก

ไม่เหมือนพนางผดกเหตุชกรกโครม
 แถวทวงทชกรกคราดังจาใหม่
 คชยรมโรมรบระอ์จข้างดงกา
 ทงบาวนากยรบเดินตามเนินผา
 เป็นทพิพินาพิพาทหารเจ้าราญรณ
 ดงนทนมรณราญกักรเศยผกถอน
 คูนนิกกรกชกทกยตงรายเรียง
 ทหารชกให้ถนอ์ถนนเศยง

ต่างขับไพร่ไล่ต้อนเจ้าพร้อมเพรียง	วิ่งเรียงรายทัพออกกรับรบ
เจ้าหงัดกมณเณรหนุ่มคุมทหาร	เกณฑ์ทหารมาห้าพันเข้ารบรบ
ทั้งถองวัยยศยวระตมช่วยสมทบ	ออกตั้งรับรบกันประจัญบาน ฯ

๑ ฝ่ายบุตรพร้าหมั้นคามคิตพระกฤษณา

ขับ โยชวรมจักรเจ้าหักหาญ

ต่างแหกค่ายไล่บุกเขารุกราน	วิ่งต้านคอยแย่งทมนแทงฟัน
ทั้งต้องฝ่าค่ายดั่งพวงกรมจักร	ยังหนีหนีหักทิ่มทิ่มโจมตี
สถาปนาตั้งหลายวายชวณ	หัดถนอมระชนทัพเจ้ารบรบ
พวกตระหมานหาญดั่งตั้งยอด	ดั่งมดคอยกัดกินใบเหล็กหอย
โตโยชกอดมดนกรวม	ตั้งร้อยบริบบนเตียงกรมครก
พวกพันเขยมเหยงหาญชวณ	ตระดงมดโตต่างมากต่างศึก
เป็นกอดมดนมจักรแลดกกลก	ทัพมดไล่ทหารเขารบรบ
ตั้งสมุหรรบตั้งห้วงกระโต	ตระดงมดไล่ตระหมานชวณ
บ้างรบรบจับกุมตะตมบสน	ตั้งด่ากราดวคนช่วยพดรบ
บ้างรุกโรม โหมหทัยชวระหมาน	บ้างต่อคานศายยับขับชวณศัพ
เจ้าหงัดกมณเณรขับตั้งนกร	ทหารหอยดั่งมดคายแตกพรายพด
พลมดกรักโครมโตโหมหัก	ทรงมจักรพริกพร้อมด้อมดัก
นางเจ้าวคนชวณเทียงโตเจียงดัด	พอเห็นหงัดกมณครดุดาคร
นางชวณตั้งห้วงชวณหนทางถาม	คิ้วฉายนามโคบชกอย่าหลอกหลอน
แม้บุตรดาตั้งนเป็นมารดร	จะหยุดหย่อนยังไม่ต่างให้วางวช
หงัดกมณเห็นว่าเป็นหญิง	ยื่นมาบังตาจเคียดไม่ให้อศหาย

มาหมั้นบุตรถูกอุกฤษราช

นิตรายเจ้าวคนธรรมาพา

จึงยอมตามนามนางบชกบังกอน

ผู้ตั้งครุฑาเป็นผัวหรือมัวหา

พดางหินหินพันฟาดทวยศำตรา

นางตั้งตาตวง ให้เดี่ยวใจหมั้น

ทอดด้วยทวนหมั้นกว่าเขาตามฟ้า

ถูกแพลงพดาดพอกพดตทางผดผน

ธรมมาวงซึ่งหัดกตจบหัดกัน

พอวงเวียนฝนพลรบ

ดินธมฺพรผู้ตั้งครุฑไล่คชนพดง

พันฝรั่งคายยบกับคตบ

หัดกันเนตงวงทองธมฺพร

พอกาพดบรบมระดุมบชน

ธมฺพรธอาพาไพรเขาในคาน

บารเรชามชอนชบดตบดตบ

มทงตั้งดินธมฺพรผู้ตั้งครุฑ

ไล่คชนเขาไปนกำแพง

กองทัพหน้าพาทหารชาคานโต

จกคบให้พดงด้วงกระจางแดง

เห็นศรุมรุมกนโลเฟนแกง

ถกคตแกงมาฝรั่งพดงกกา

ฝ่ายกองธมบมมหรือรบควงหลบวง

เห็นจวนารว โคนกำแพงเดี่ยวธมฺพร

หัดกันเนตมฺพรธ

พารชมนามพมของกันไป

เบ็ดประศพรธออกโตนออกคาน

คางธมธามเดี่ยววงเวียนทอง โทด

หัดกันเนตพาพดงธาโท

รับตรงไปเข้าพระมิ่งคตา

ตั้งนกกองทัพพระธมฺพรเขาในคาน

พร้อมทหารไพร่นายทองชายธวา

หยุดเดี่ยวคตมฺพรหมัดคางศรพดงศตรา

กันเหล้าธวาธอนธมฺพรไป ๆ

๑ ฝ่ายพระธมฺพรชิตดาพาทหาร

ชิตคานเจ้าประจตุธมฺพรธมฺพร

พวกได้ศึกกรกกรนคตพมไฟ

เบ็ดคานให้กพดอมเขาพร้อมเพรียง

ฝ่ายโถมยงกองทัพธมฺพรธาภาธมฺพร

กับมฺพรหินพดงดงเชิงเฉตยง

ธมฺพรธมฺพรธมฺพรธมฺพรธมฺพรธมฺพร

รับหัดกเดี่ยวหัดบชกนธกกาแพง

พบโยชางายพมณีสถิตกัน พวกตั้งถำนำพันดวงชนแข็ง
 ค้างฟุ้งหือกกดอกทอนเจ้าตั้งวนแวง ถูกเดือดแดงดินค้ายองกำยกัน
 นางตะเวงเกรงศึกเห็นคักกัน พวกพดคนแตกไป ในไพร่ตั้งขก
 ชวนร่ำรานการัดดาตจน ชิบมาดินคนทางมากถางกัน
 เหลือพวกพดคนตามถ้ำมถ์ร้อย ต่างคนค้อยบุกป่าไม้ผ่าผืน
 เตียงทัพโต โทดถระชน ไทกรนครน พากนคนคตทางไปไกลวงคง
 พยเคื่อนตบตบฟ้า ในป่ามด เคินเป็นยัดชกเพื่อนพินเพื่อนทอง
 เห็นรางวัลนางวนดารบมาทรง อดเจียรตงไปทางบ้านด่งพานยศ ๖
 ๑ ฝ่ายอลวยตาเจ้าชายพมณ ต่างรบรคจะ ไปชิงเอาตั้งหลด
 ให้จุตศบศรบทั่วทุกศอกจน ยดถกนพดทพดะหมั้นเตียงศรนเครง
 พบพวกหมชชอเจ้าคนเมงแก วมเอาเตน้ำโหมค้ำขมเทง
 บ้างถอดเกรงอเบตองหมเดือควงเกร ต่างเทงเตงเทยดระโกนเตินโตนกัน
 ด้วยทอพระชนนถงตั้งหมั้น ตมค้ายดินค้ายนำพนาตั้งนท
 เตียหุดาธาแรงถูกแทงพิน เรยภเพื่อนกันศรวงญศวางชุกตางแปดง
 ฝ่ายอลวยตาพมณเริงรคไพร จุศศบโคคตางทางตั้งว่างแดง
 ทงคนมาตาเตยยควยเห็นชยแรง ยุดตั้งห้แรงใจตางกันหลดามไป ๗
 ๑ ฝ่าย โยชากการเวกจาโหมพรม รักษาบชมบัตทางท่ห้วงใส่ต
 ดับเรองรางวัลชาตฝรั่งระวงระใจ พอมมา โยมาแดงแดงแจกคต
 ว่างคองทัพพระชกยคโตตตาม พดกนำตาอแตกค้ายพดศพรายพัน
 พดกหนิงมาจามเอชเห็นเห็นโยช ยกไปคตตามเจ้าเจ้าประจัญ

จึงแต่งของคชชนทรงบรรทม
 เจ้าหญิงเห็นเดินทางกลางศรีญ
 เห็นโฉมงามทรงม้าหาทหาร
 นางเทวดีใจเจ้าโหลง
 จะกอบวงศ์กษัตริย์ราชศักดิ์
 ไม่เห็นทางกลางตงเทยวทองวน

ยกพลพร้อมไพร่นายรบผายผัน
 พบพวกจันดามาในป่าร้าง
 ก็กรวบทราบทอดถามถึงความหลัง
 เดียดกันทั้งเดียดทัพแทบอับจน
 จะเหิมฮึกชนไปซึ่งเขาดังทอด
 ทำนพาดมาทำไมในไพร่วัน ฯ

๑ วาไหม้ทนต์ความตามรบตั้ง
 ทราบว่าศึกอีกไหม้เขาโรมรัน
 ซึ่งเดียดกันการศึกจะฮึกไหม้
 เชิญกตบยงดงกาพวงคราม
 นางดีใจให้ทหารรับาญ
 พบฝรั่งดงกาพวงคราม

โหระจงตั้งถามหาศักรย
 จึงฝากนรบมารวยราช
 ไปรุกโรมรันแห่งดงกรงศรี
 จะรบกับด้วยพระของศักรยสงคราม
 เป็นทงของหนานาเดียดไม่เขตคราม
 ก็คือดงกาพวงครามบดวนเดิน ฯ

๑ ฝ่ายหัดถนมนพไพร่หาญ
 ถึงตายตงมงศตางหน้าเนน
 กรวบทอดความตามค่านคงคาดแตก
 ทหารแยกย้ายไปไพร่พฤชา
 ทพิณดอีกเหิมซ้ำเติมมา
 พระมิ่งศดาเห็ดชอวิตกคันชอกใจ
 ตะตงนงของของศตารวงนง
 พยฝรั่งเขามาแจงแกลงโง
 ว่าองค์พระอนุชานัดตาไป
 เขาดีโตดามเขาเจ้าประจัญ
 แล้วยกทัพพนหมันเมอคน
 จะรบติดตามไปโศศักรย
 พระทราบต้นยนิศที่ดาญ
 พอยบยงตงมณประจัญบาน
 จะรบรบทัพใหญ่ชัยในป่า
 เราหนอยกหวชาศึกจะฮึกหาญ

จากคองตาดคิดทางหว่างเขาเขิน
 ดึงมาเดินเข้าไปเผ่าเจ้าองศา
 ทหารแยกย้ายไปไพร่พฤชา
 พระมิ่งศดาเห็ดชอวิตกคันชอกใจ
 พยฝรั่งเขามาแจงแกลงโง
 เขาดีโตดามเขาเจ้าประจัญ
 จะรบติดตามไปโศศักรย
 พอยบยงตงมณประจัญบาน
 เราหนอยกหวชาศึกจะฮึกหาญ

แฉวหุดททพทมาแต่มาคาด

แฉวทศวาธานจะศโค

ดาวพิตรศรวางขบถต่างตง

จงจักทพรมไฟรคามไปค้วย

พชเตรีจตรวดีหัดกันขมูชอ

เกณชโยชาทำพันตวันตันท

แฉวแฉงขงศทรวงมาเควขงศดาโค

๑ ทพพระอนุชาวยุพหมัน

พชพนตงตงเนมเตนงบาย

เห็นพวถพตบมเชิงเห็นเนมทอธ

จงหยคทพบขงรวงว

พระมณเกล้าเจ้าองคานญูราไซ

เรวเรวเกิดเบตประศพระมร

๑ ฝ่ายนายกองขงรวงวาพระมาศรค

พระหัดไซโยโคศราว่าไฟน่าย

พระอนุชาว่าภิกษกเชกไฮรด

ให้พราหมณแฉกแบตภาษาเข้ามาปน

เหวยส่งรงพรทวมจงยอมเข้า

ช่วยกันมคหัดไซยพรอมใจกัน

๑ ฝ่ายขุนนางคางเมินแกตงเตนหัน

เขาว่านายฝ่ายกษทริยหัดไซย

ไปตงตามเจ้าประจัญทมนคง

หรือจะไม่เหมือนจักศคปรดงค

จงตั้งขงคนคคชาชยาชาติ

จะได้ช่วยรบพุ่งเขาทรวงศวี

มาเตรียมกรจาวพดงคโค

ถ้อพอกศคมีนคตบกำชวบใส่

ขบพดไฟพรชมเตนชเนนทราย

คางรงรคพดทนมรบพนนาย

คระณนายบดางรงคตงค

ชาวจรคไฟน่ายรายรักษา

ขบมาหนากนพวงแจงคค

เชคมีไฟน่ายรงชวคกรงศวี

ชยาชาติโพมิงจะตงศาย

มีให้ขงคไฮรดคคกฏหมาย

ชยาโคตกรายคตบไปเตยให้พ

ขอมรทมคชวยหญิงทงตงทอ

จะพาดไฟน่ายววยชวัน

ค้วยมีนเกล้าเจ้าตงกานวรดรค

จะวางวตงเงินทองทคองใจ

พวถราชททอแจงแฉงไฮ

ไม่ห่างไกลตริยตุ้จรรณจนทศศค

อยู่ในห้องต้องนางเคียงข้าง
 พระชนนึ่งต้ององค์ทรงตะกา
 นางทอดอุกฤษภาศักดิ์เคียดพาดแค้น
 ต้องถูกจับตบแค้นขมแย้มพราย
 จำทรงทพคบคงมาตงตอม
 พระหัดไซโยไมพรนศคครนความ
 พังไปได้มาชายฝรั่ง

พูดเข่าตั้งรวดฉันทศวยทรรษา
 ทอดทกห้าหูข้างโคธางชาย
 ต้องปรับแถมทบเบียดของเสียหาย
 พชชวินายเขามาทอมนุดความ
 คู่พรงพร้อมไพร่พลชอกฉันทตาม
 ทอดถ่ามกษศรียต้องพระนึ่งนาง
 ชยในวงเกิดคนช้อย่าทมของทนาง
 ทรงตั้งนางนึ่งพิศพระหัดไซโย ฯ

๑ พระอัครบริษัณบพิลาเนากรรหนนุ ทรงม้วยกแยงทองมุดคองได้
 คาคเคิมขัตติคทหนวงรัตนควโค แดงสอดได้เดียดวมเกราะนวมทับ
 ตั้งวางแวงแกววางตังคางรงง ได้ทบทรงสายสร้อยพลอยประดับ
 ทของพระนระชิวาตญูกานพบ มงกุฎเก็จเพชรตบคูนความ
 รำนรงคทรงรายพรวยพระหัดก พระนระครัดเอวเดรัจฉินเชคชาม
 ต้องนึ่งนุชยุตไว้วอนไปตาม กบทั้งตวมกษศรียปลดอบหัดไซโย
 ชยไปค้วยชวยรบทัพฝรั่ง อยู่ใวงยังให้พรนประหวั่นไหว
 พระทุดทคครัดห้ามตั้งงทรานวย ชยาคามไปให้ระวงเป็นกวด
 แดงวอนนึ่งต้องนางให้วางหัดคต คางชงคชวยชวยตั้งคัพพมณนผล
 พระรับพรตอนญุกัยจากโพษนค ขนตรองพลบนเรึงเทินเทอวเดินกรวยจ

๑ เห็นฝรั่งตงทพอยุคบคง
 จงเลอถงรรับบรรดาเด่นานาย
 ให้คุ่มคนพตรบพศครบหมัน

ยังกคชงคเคียดไม่เหตคหาย
 เป็นเทียกกายชวยชวากถ่าตั้งความ
 คางเรึงรับแต่คจไม่เชคชาม

กบเดินที่ตมทเคยกตคาม	ได้ถูกขยำมยกออกนอกกำแพง
พระทรงนั่งหอดึงหอกกตงกต	แผนพยศแยกเขี้ยวเสี้ยวแดง
ดีเท่าเต็มเต็มหางมาถวางแปลง	ทหารแข่งข้ายขวาแกว่งอาวุธ
วฤตยควายพมณคตทิว	ชกคชคามคัททตประยทช
คางบ้องกนพนแกว่งแยงยุทช	ชุกตตคระดณบชนโธรชนราญ
พวกรกของทหคคคปรประตงรบ	คางพงหอดบแหตมทดาวฟาดง้าวขวาน
เจ้าตอแยงแกว่งพนประจันบาน	คางคางทานหาญฮักแยงกรกโครม
ผ่ายบครทาวเจ้าพาราการเวก	ทหารเชกพร้อมพวกรเจ้าฮักใหม่
ไต่หาหินพเพาคโดยคตาคโครม	จับตึงให้ลมเจ้าตายเรยรายไป

๑ พวกรกของทหคคคปรประตงรบ

วงกระชายพรายพตพทกตโดย	ทหตงทมทกรมศวันแยงทจนโท
พระหัดไชยโตวถารายพมณ	ชงกานโดคแกงกมแกงพน
พระตามตคคคควาจะฆ่าพน	คางโดยกตคระบคโดยพจนเหยยพน
นักเกรงใจควยไมศวรพชจนค้ำ	เบพพงคัพนฐพยาตตตำกร
พถางควมตึงห้วงทะชามเจ้าราญรณ	ระตของคามนตึงม่งหมอนตึงตม
ถกวถาวายพมณคางพตคตท	ตตกรโตคทนโตคตม
พระยมนคชยคตงหน้าไมฆ่าพน	นำคางชกชบหน้าเพียงฮาตัญญ
ยงชอนแอแม่พอกคตอด้	แกตงเหยยพนเขวระวาชงนำชวย
หิธรชโหดโทษม่งจะถงตาย	คตมยงกฏวรบเขาตบหาย
ตมตงชองคณนคางตงชนทงมา	แตกชวยแกใจจิงเวมช
	กระชบจ่าแต่เบาเบาเขาเกิดหิธร

พังแรก รุนดูนใจคงไฟชื่อ
 ทรหัดไซยใจของบักบั้งบัก
 วดายุคาวายพมมทงบดคแดง
 พวคตามไถไคคบขุครบคัก
 พวคทพทตงทงปวงชาหตวงเคม

ขบมวรีวราทวนเขาดวงแหง
 ไถคาคคิตโรมรันคด้วยขนแ่ง
 คางพดคแพตงพดบคาคูกชาคิม
 บ้างแกงพนครมครวคคางฮักเคม
 ขบพดเคมเคมไถคางโพร ๑

พระสังฆราชบาทหลวงคาเมืองลังกา

๑ นายบาทหลวงจอร์จเมื่อครั้ง	ครั้นคาพลบพอดพิราลัยกระจายหน้
จงนกว่าพวกฝรั่งบริกรณ	เดี่ยวทวงททุกครั้งเพราะยังเยาว์
ชายดีคนพดน้อยจะย้อยยับ	เราพิถายพิพดจะแกกแกพิเชา
ทงพวกพอกจะโกรธาทำโทษเรา	วาบอดเจ้าความหงอกบมังกดา
ไม้อ้อพระจะทำด้วยอำนาจ	ถวนหยาบคายร้ายกาจนอกคำธนา
ไมพณผิดคิดเป็นกรบา	ชยดงกาหน่าจะมภย
วถายคามาคีเดียวหน้ด	ก็แลดูเราผ่านตเสพศองแกไข
ยังได้จับตั้งประยทธจะรุกไฟ	ไฟเพลิงไหม้มนจะกดับคองทพมา
แกกคพองทางพารรคาคเค	ชแกวชนหน้ดถูกไฟได้ช่ายชวา
เทยวบอกเจ้าเหตารังฆาลังกา	จะราดราดค้ำถนบ่นบ่าไป
ใครถือพระจะง้มทบช่วยรบตั้ง	มทามกุดเสจะแกไข
ฝรั่งตั้งฆรรคทหวาดใจ	ค่างชวยได้คาบหอกชอกวงคาม
ค่างรคความทงานายทงช่ายหญิง	พาทนวงตามถนชอกถนหดตาม
ถ้งโรงรายท่ายวงหยุคตั้งความ	บรรรคตามกฐมาช้วยราวี
แม่เกิดไฟไหม้วงคนทงหลาย	จะตั้งแตกแยกช่ายพดพิพรายหน้
จับกษศรยหดไซชอพวกไพร	ผดามูชัวเฉยให้โคชยาใจมอ
แต่วเทียบชุดจุลประททงมคใหญ่	เป็นดกไฟคคชบมบร็องบร็อ
ตกคกรามตามใหม่เปดวไฟช้อ	เฉยงชอชอกทกคองครกกรณ

ฝรั่งพร้อมหอมหุ้มเขารวมจับ พระบริบริบร่าคว้างชยกลางดงนาม
 เจ้าของหน้ามาไพร่มันได้ตาม ตายด้กตามด้วชยแแตกถอยไป
 ท้าวทศวงศ์ทรงศำศนาญาติ เห็นหน่อนาถยันต์จรมี่โตน
 พวกรห้ามแหมแดงดนมกรรมใน พบหัดไวยร้นจิศก่างคิดคาม
 หน่อนราพาทงศพงศ์กษัตริย์ รับริบคัตไปทางถดางดงนาม
 บาททอดวงเห็นเป็นเชิงตะเด็งตาม ค้อนคนคตามด้อมจับเชอรับริบอง ฯ

๑๒ พวกกองทัพกลับมายาธาหามญ ค่างไปบ้านเรือนคนแบกชนของ
 ทงหมมดาวเสมาแกเดียงเชอชอง ทกบานชองชดมวงจวนวาย ฯ

๑๓ ฝ่ายชดาวยทมนตรงพดไฟ เห็นแดง หนอกทกราศักทาย
 รวมพดพดไกรทงไทรนาย ทเหอชยหอยคณพากนมา
 เห็นเมองใหม่ไฟพดดับดง ฝูงราชหญิงแยกยชงราชชวา
 ใหทหารชานโหลองโกลา เกยจตามหาพดกษัตริย์หัดไซ
 เห็นรพหอกเด็กชบเขารองาท พระดงมราชเดางแดงไซ
 ทงดองทรากรบพระคุณชอยชอนไ ครวงเคทเห็นจะเปนกวร
 ฝ่ายฝรั่งดงมราชประกาศตั้ง ชางเมองทงปรงคด้วยชวยทวาร
 แดงแยกคนคณหาฝ่ายชอารย กำกับทอดนโดคัมเทยจวนเวียน ฯ

๑๔ ฝ่ายกษัตริย์หัดไซมาไกลบ้อม

เห็นทัพช้อมชอกงักคณจิตเดยชน เห็นทัพช้อมชอกงักคณจิตเดยชน
 เชิญดองท้าวดาวสุรางคชนทางเกวียน ออกทางเคยนคัตไปชางไฟรวณ
 พอพบกบทพวดาววยพณ คิงด้กคตอเกวียนกตบเพยนหิน
 พอเสนาท้าวบริบมาทน ชวยบชงกนคณกษัตริย์หัดไซ

ฝ่ายที่พอลอมพร้อมพรังบางคังไท
 พอดห้ามแทนแค้นฉนภกรมใน
 เห็น โกลชคบิดตราชบหนาร้อง
 พระหัดไซโยโฉง โยชวคาย
 พวกฝรั่งตั้งฆราวาสยภคตกลด
 กรนหักออกนอกโตมันโตทั้น

ว่าเหตุนโตได้กระชั้นเคียงหุ้ม โฉง
 ต่างตกใจจนตัวด้วยกัณธคาย
 เคียงแซ่ซ้องทรวงตันมิ่งขวัญหาย
 ทหารซ้ายขวาแซงโถมแทงฟัน
 ยิงมายิงเยียดยดัดถักถน

๑ ฝ่ายตระเวงจันตาคามราโหม

ให้ต้อง โคมคบไคเคินโพธณท์

พอดออกทุ่งมุงเมืงรบเคินพอด
 ตูในจ้งพงทลายองหุดายเหิง
 เห็นหัดไซโยบกรบรท โธม
 ทงโยชวการเวกตวนเยกชว

ถั่งหัดเคินโพธณท์โธม
 นอกกาแพงโพธช้อกระหือโหม
 พอดรทโธมตอมได้พันโพธนาย
 โดทมาคณาปรัดตงทลาย

ถูกลาบหือกกลอดอกถอกถาบเสอถาบ

คองเวยรบรบพุงจมรุ่งรัง ๑

๑ บาทพอดจกถบรบเกยณเทยวเวยบถ

เข้าบกรทถอยวดคเคินชคชวาง

เจ้าด้วยเห็นชวเกยวกระหือคแตกคพดาง

เคียงโกร่งกร่างกรอบกรบดอวบด่าไป

ฝ่ายหัดกันนชนบทพมาพบ
 เห็นจดาวยพมทั้นทั้นหัดไซโย
 ระตมป็นครมกรนค้อยกันหัดง
 รนระคมตมทบชวจรบรบ

กำลังรบรบกันเคียงหุ้มโฉง
 รับชบโพธพร้อมพรังทั้นคังคับ
 พวกฝรั่งแตกคตต่างคณกลบ
 เป็นด่ามทพหับชชชนเจ้าวอนราย ๑

๑ ฝ่ายโยชวการเวกพอดจวาโหม ได้รุกโรมเว็งรอกทหวดประหาร

ดูมาศร์ดวงดีดัดประทับ	แก่มจันพจนกษัตริ์พระชนง
ทั้งแค้นช่าวชาวแม่ชอกแซ่ร้อง	เตียงวีรธงให้องคนงไป
พวงราวบ้านร้านคดาดเคี้ยวกตาดเกิดช่น	เตียงเหยาเรือนคศทาทอาศัย
เห็นศัพทดาตญาติกายิงชಾಯ	เตียงธงให่แซทงเมองตงกา ๑

๑ ฝ่ายโฉมของกษัตริ์เวงเตียงเครงกรน

ดะอนราราพินจันรจา	ค้อยพดกพันคนค่างเห็นวงศา
เมือครงด่างครากก็ทงกเถา	นึ่งกิดมาอาภัพีประมาณ
ควนมดกปลุกฝังกตบขิงทวด	เตียงศรเฝ้าเตียงตัวเพราะผัวฉดาญ
เตียงทอยมเฝ้าแต่เกากอน	เตียงคนฐานบวรงศปราช่าทราชวง
เตียงตมบศราชวชงตบเตียงพระศง	เตียงไฟพอรอนศัพทกตบม้ง
หมายมารุงกรงโคโร โทเนมต	กตบโคโรทงตงกา โกลาพด
เพราะถูกเตาเหลดากอนนทรน	ชยเนนคนจนระก่าทุดคาคัน
ถึงคั้นใครไม่เหมื่อนถูกทงกคั้น	ตงศรเฝ้าเตียงชวราชูคฉ่าฝน
ยงเคื่องคั้นแค้นศตยตูกกตมกตม	ตงชกตงอนชงฤทษยมีใครกตยา ๑

๑ ดูมาศพนางไม่ห่างนง

ปลตบอนดางว่าแม่คุณอย่าจนวาย	เตียงประคองธงให่ฤทษยหาช
ทโคกแค้นแค้นเคื่องพชเบดชงปลต	คิตวคตายกอนไซกไม่คอร
ยงหึงทอบบชบราชยาศรทศรชญ	แทชวดแม่ชูดง่าหรัทษยตงจน
แม่แม่ตายชชชยงทงตงทต	จะประจวร โฉมของจรงจรับ
ชนตูกเด็กเด็กนชยจะพดชยชบ	จรมตมมเนนเหมื่อนคตงคตมคตบ
	เมือชยด้วยชวยรงบเคชคตบชม

ราชการบ้านเมืองที่เคืองเข็ญ จะกตัญญูเป็นดั่งรับนายเพราะด้ายข้อมร
เหมือนไ้ปรดเกล้าเหตอ้ามาคยรามภู

ให้หายเห็คเค็คเค็ครอ้นคังทอนมา ฯ

๑ นางหงษ์ปดชอบชอบหม่อมด้อมมอด เข็ญท้าวทศวงศ์เหตอ้ามาพงศา
เขาดูวังตงประตบอชยุพลบพลดา เกณทโยธาช้อมแปลองก้าพวงวิง ฯ

๑ ด้อมนวลตายคาวายพมณ พบกบหัดกันด้อมฮารมณทวง
รวบรมทพกตัญมาไ้บ่างวัง รมไปยงคานเขาเจ้าประจัญ

เขาเจ้าพระมังกศดาจันทากถดง กรวบกตงเจงตามจรงทกตงดรงรท
ตามทไฟใหม่กรงรุมพวงกม ทังกนรณพนเณชเหตอทกตง ฯ

๑ พระมังกศดาจันทากถดง ยงกระเพมเตมมาด้อมหน้าหลัง
พดางครองครกนทอยาคทงศตวง หอพระดั่งมรราชมาชอนฮารมณ

เข็ญไ้หนงยงทเกาชยาดน ฮารมณทวงจคตงทงกม
นาชาตงทงพระศรทคตงม แดงกรรบทมเกทาบฮอกฮารย

ราชเจ้าครวณตงมทพ เหมือนไ้ปรดกตคตคตง
พระไ้ปรดคตด้วยชวยคตคกการ จะดงด้อยคตคตงนปรกกรโต ฯ

๑ น้ายบาทหลดวงวังเวงเหงาบแเกช ว่าคตมทตไ้ไม่เจงแถดงใจ
ไปคตบวงศัพทศาเรามาไ้ คักจิงใหญ่ยกมารุมราว

แม่ทรอยคตวยจะชวยรบ ไม่ชอบนบหยาบคายให้หนายทม
จนคตเค็ชเหตอทกตงแถดงคตง คตวยเค็ชททามคตคกการ

ชอวณดาว่ากบเป็นครด้อมม จ้างปากบอนคตมคตงว่าจาม
พลอยรบคตวาทเพระว่าเบ้นฮารย คตคตงดวจิงชุตงฮอกทมาคต

พวกไปตพินบหมนคนชนทุกฐ

เผ่ายยอนต์รวอดันค้ำนรรธา

ด้วนเจ้าพชหมรมนยกไม้

พระเชษฐาว่านกล่อกเลอกศกวีวง

บศไพรวงไม่ไวระงพอมองเห็น

ศวเมยโยไตฐเป็นศุภก

ตางยมถ์รวอดันหมรมนหมนค

อึงโตเต็มเต็มทางฝั่งทวางทราย

เหตาคนบำนาเหมยงวทอวเมยง

นางธามพร แอกแดงหยอกเออ

๑ ฝ่ายโฉมยงองค์ระเริงเหว

พอลงเขาแจ้งประจักษ์ประมวธ

ทงตทพยบยงคางคองน

ทงชายชวฉ่างวศวงจคแจ้ง

เรอเป็นตุ้รฉ่างของศทวงรธา

เดียงจระจาคอแจตรงแกตทง

นางชกไซ้เดียงเหวระเด่นารฉนง

กรนกลอศฟองของศทวใหม่ฉก

กฉวระเด่นชูชวหิงฉวหนก

ฉนมฉกพฟองไซกิงให้ตาย

บักยาดฉวศบาทประหศาตหลาย

เทยอแจตชายรยเวียงมายเมยงเมิน

บางอุมฉงฉกเศวเดียบเขาฉน

คางพอดเคพดเคนเรลยทจ ๑

๑ เขาตงตามคินทางหวางตั้งฉว

เทยอศทอชนโยชาทนากาแพง

เป็นอวบคิงระคแระคแระเมง

ตามตงเนิงนายหมวคตางศรฉวฉว ๑

๑ ฝ่ายพวกพดบนักาพงค้ำแห่งบ้อม

ตง เคะตมเดยงกนทาทรรษา

พุดหยาบหยามตามเดหเดยงเฉย

บางเขยมนหนายนหมองศกของทพ

เหมพฉกขอวของเคอนชายเพนเออ

อโยอโยเดยงหลดเลดหลดหมกฉบ

พฉกฉกศกศกทหยบ

เจ้ากขบจาไวทงเพนนาย

ศกศกหนึ่งจระพามาฉาเดย

ให้ศกเมยศทงฉวทงหลาย

มงอโยอโยฉนอโยจระพฉยศาย

บอคนเจานายเด็กทพฉยอฉกฉบไป

ฝ่ายฝรั่งตั้งกาพูดจาขาว
 ข้างเผ่าพงศ์ของกษัตริย์หัดโรย
 จนต้นคิดคบประทุกลบขูเจ้า
 แลต่อตั้งให้ไพร่นายทาหายนัน
 ผมนเขาเจ้าข้าพากันหลดอก
 เห็นศึกมาตาขาวทงบาวนาย

ทงนายบาวบถกกันเตียงหวนไหว
 ต่างว่าชายโง่โหยง โกงทงนหม
 มนเหมือนเบตเซอวามัญญารขัน
 ชายพวกเขาเจ้าประจัญตงจนตาย
 โยโมอกรบพุ่งเหมือนม่งหมาย
 คิดอุบายหลายอย่างตั้งวางควาน ฯ

๑ ฝ่ายฝรั่งตั้งมราชประกาศตั้ง
 ยกเจ้ารอกชอกเดมาบนปารการ
 เขารูปแปลงแต่งเบมเช่นกษัตริย์
 พระอภัยศรีสุวรรณเวียงกนมน
 รูปนงเยาว์เดาอกษัตริย์ได้กตรอ

อกศิษย์ทงหลายฝ่ายนายทหาร
 ได้กระตาดตงหนงหิงห้อยธงชา
 นามกมคห้อยนรจนชงเรนชา
 ทงตอขยี่งตั้งมทรตุดดำกร

ฝ่ายฝรั่งตั้งกาพูดกร
 บ้างทุดเหล่าเผ่าพงศ์กษัตริย์
 มันทุดมากหลดากในฤทัยกรัน
 เห็นรูปแลชวนเม้นเหมือนไม่เคตอนคตาด

เรียกทงทงทงทงทงทงทงทงทง
 เห็นแนบองฉวางเจ้านายจนววยกัน
 ทงของศกรตอว่าไม่จรงทงตั้งดรรพ
 ต่าพากันชอกไปแตตุแต่โกต

ต่างแลตั้งเทงพิศริตเข้าไป
 ให้อตอนตันตงคตงจต
 ส่วนรูปแลชวนแ่ณกตคตมทรวง
 จงหลดบดทนไปทงใหญ่หมอย

ทงเฮวของคองวิตาศคิตหวาดไหว
 พดางจำไตใจหายเพียงววยวาง
 เป็นตักคิตดำรพิศจระชิตขวาง
 รยงตั้งนางตั้งนยงห้ามกของทพ
 อยจะพดชยบรตยมิได้กจับ

ทั้งสิบองค์ของ โทศจิต ใจฉิบ
พวงขำเฒ่าแก่บางแซะของ
ศอษพิศกพิณมันของกเฒ่าพิศกพิณขุ

ต่างเซ่นมดจัมทับกับ
เข้าประคองนวดเค้นเป็นจ่าระหอม
ระอมอนฮอนกายพายน้ำดา ฯ
เมื่อจำกรรมเจ้าประคุณทูลเกล้า
ควรหรือซาพอศอไม่กลัวตาย

๑ ตูมอดิศทรวงกนแฉ่งว่า
อุกโมได้ให้กำเนิดได้เกิดมา
ยังมีกลางกวงเซตระแวงแฉ่ง
เมื่อเกิดมาซาพศอของกนตาย
นางชกกริษพระชิตาวันตายค
ทำถอยทพิศกไปคาบใจมัน
ศอษพิศกพิณมันซาพศอ

โธ่ดินแก่นดินชาติไม่ชาติหาย
จะดีท ยกฮอนของศพระทวงขรม
ซึ่งฮางระยอนว่าฮยาฮาดัญ
จะฆาพศอหรือจะยิงรอรังใจ
ตั้งฮางระยอนว่าฮยาฮาดัญ
ศอพิศกพิณมันซาพศอ

๒ นางเห็นจรงพิศกพระภองนง
ฝ่ายโฉมของศอระแวงนงอศดา
มังนอกรังตั้งฆาพศอขบถกรก
ไม่รบสู้จะกตบถของทพิไป
ไม่งตอฮอจะกตบถบระยท
แต่ถอยทพิศกพิณมันซาพศอ

ใจระฆาตขมขมขบถเกล้า
จรงอระฆาตขมขมขบถเกล้า
ฮยาพศอหรือจะยิงรอรังใจ
ฮยาพศอหรือจะยิงรอรังใจ
ฮยาพศอหรือจะยิงรอรังใจ
ฮยาพศอหรือจะยิงรอรังใจ

๓ ฝ่ายบาทหอดวงอวงดของพวงกของทพิ
จึงฮอ ให้เพรพศอคนแปด
ศอษพิศกพิณมันซาพศอ

เห็นถอยกตบถอวสัน ไมกนแหง
ไปจักแจ้งหมาเจ้าเจ้าประคุณ
เคยเค้นกรายตราพศอพิศกพิณขุ

เห็นมาใกล้ ให้คนรูปกตณ
 พวกฝรั่งพระเจ้าวราษ
 ต่างกราบตาพากันไปทันใด
 ฝ่ายองค์พระอภัยเจ้าไตรภพ
 กับพระน้องสองโอรสพจนาน
 พอเห็นคนบรชชอกชอกตั้ง
 ดูมาดพน้องสองธิดา
 ท้าวทศวงศ์องค์นางพระยาราม
 บอกพระน้องสองโอรสยศไกร

ขึ้นบนขบวนรถแก้วแหวนดอกไฉ
 ชมฉาดเหล่าอัคนีไหม
 ตระเตรียมไว้พร้อมเจ้าเจ้าเจ้าการ ฯ
 ออกหอรับที่ริมบ่อพร้อมทหาร
 คิดอ่านการจะทำตายตายตั้งกา
 ผูกไม้กางเขนเขนหมัดเขนขา
 คุมเจ้าวราษพร้อมทั้งหัดไชย
 คุมเจ้าบุญมงคลไม่ตั้งชัย
 ต่างศกใจในถาวรณไม่ตั้งประดี ฯ

๑ ฝ่ายรูปกตณเบองตนแก่ตั้งร้อง

พระบิดทรงศักดิ์พระอาชญาราม
 พระมิ่งคณาจารย์ดังของศกษศร
 แม้ทัพยั้งตั้งประชิดคิดเวียงชัย
 แลดูรูปนางต่างร้องห้ามกลของทัพ
 ฝ่ายพวกพ้องของพระอภัยมณ
 นา แสงดวงสนมณชาเห็นหน้ามอญ
 เป็นตมกับอับฉิงขบหนึ่งไป
 พระอภัยไม่รู้อาณูชน
 คึงร้องตอขบปัดขบฝรั่งพวกตั้งกา

เหมือนเตียงต้องพระชิตามารศรี
 ย้ายคยคตเด็กทพตยอกดับไป
 ไปแดงจรงจรงหวัดหาห้าไม
 เขาจะให้ฆ่าพันเดียวพัน
 คงไปรดดับไปบารุงซึ่งกรุงศรี
 มืดจะคิดอ่านประการใด
 คยงจำของพจนานาตาไหล
 พอเกือบใกล้สรียนฉนชยา
 ด้รอกจะอนอชอนคณนาตา
 ย้ำเพื่อมาพงคัพนุให้บรรดัย

พรหมเจ้าเราจะถอดบทพทหาร
ฝังว่าถาดจริงไม่ซึ่งจับ

ไม่คิดการวางแผนงกษยาดังด้อย
ถอยทัพไปเดียดเดียวประเดียดวัน ๆ

๑ พระพิงศาตาคณิศขณชอน

ถึงขอจนจำเราจะเข้าน

จึงตั้งพระชนษาชยาราช
สิ้นตมทรตุตตาคารชยชอนหดบ

เร่งเอาขมเบบมคกรรณไว
ช่วยกันจับอ้ายสีกนให้คนใต้

ฝ่ายชามองกตงจากหอรบไป

บอกนายไพร่มีศูให้รุกราร ๆ

๒ ฝ่ายองค์พระอภัยเห็นเสดทำกิจภนาถบือชชฐาน

เบ้าเชิงตั้งฝูรคนทอดชนทวน
ให้ปอดานปอดมตมชนบารยณน

กตงกตจางนงบับเดยวจับไป
โยธาทางถ่านทพเคตมทอนไหล

แต่องค์พระมังกดาศาตกรวไ
บาทหลวงขมมกนเทวดาเชิงเบบ

ศกพระทยอวงมาเจ้าหากร
ช่วยคชงทียมบบชยเจ้าท

มุดมังกดาจาวใจไปทัก
คมาทางตงทตบเห็นทพตม

ชอกประศคระดมตกจวงกน
ตงกายชอมโอบตตคคควตชน

เจ้าบุดำผ้าหนามไปควมจน

แต่ตั้งชอนตันทันเดิมเงินบรพท ๆ

๓ ฝ่ายศรีสุวรรณสิ้นตมทรตุตตาคาร

พระกฤษณาชามารกรวช โยรส
ควนทของทพทตบตั้งบพทตบคำ

เจ้ามังกกรเจ้าชชนพรอมกนทมค
ตางบคทพทกำหนดทมคด้วยกน

บนเจ้าใต้ ในกำแพงแจมแซงจันทร
คนประจำตำหรับักทตบอยู่

บนโคททำใจดำหรับทุกททพรนช
ด้วยเป็นฉวนเห็นบุรณเห็นหุ่นกต

ค่างพิศศูชชบบายเป็นถ่ายส่น

มุไซของคหบดีก็ขยทรมนจตุคน ต่อมรูปกตเชนวรชกรจึงทอดดวง
 ต่างจุดไฟเพื่อต้องทุกห้องหับ หมายจะจับหน่อขนาดถึบบาททอง
 เห็นโยธาฝรั่งตั้งทัพปวง ถึชกันควงขันรชกรนครอดตั้ง ฯ

๑ ฝ่ายพระอภัยมณีทรงบีบเบา เห็นน้องเจ้าชานโคตมใจหวัง
 ยืนคึดคฤหิตบีบกำถัง ไม่รชกรรับเขาไปในกำแพง
 พบพระนัองรชกรตามตามวิตถ ค้างหทัยขกรูปหุ่นทองแดง

ไซเฒ่าหงศ์วงศ์กษัตริย์มนจตุคนาง หากองแก่งจะไห้กพดชยกตบไป
 แลดูทางของคหบดีทรงพระดำริวอเดียงคคก

พระดังนัองต้อง โยธายก็กร ทังพิศตรเผดคหบดีของไธ
 พระกฤษณาพาพรหมณ ไปคฤหิต ไปจับชายนงคดาอย่าธาธา
 หน่อมนทรต้นต้นทรลุดคค ฆนคตบพหกรังพมคดา

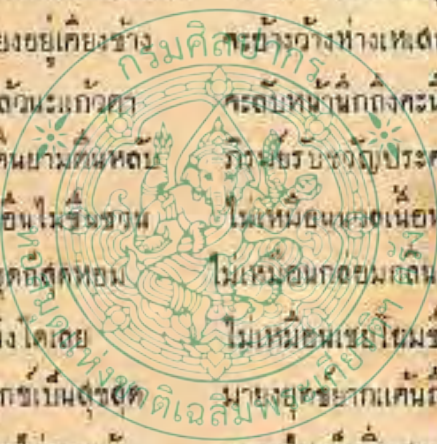
ผูกมอมนคหัดกนหนนมากชน ฆนคตบพหกรังพมคดา
 เห็นฉายพฒนหมคแนนตากแชนมา ฆนคตบพหกรังพมคดา
 พระกฤษณาพบฉายคธาหตบ ฆนคตบพหกรังพมคดา

พชชยไทรคตงชรวาด ค้างกรวบทวานทอของคพระทงชรม ฯ

๑ ตมเก็จพระอภัยวไลตฤษณ เด็ยคายกคคกษัตริยานราชกร
 จึงเชนอรชรคตบไทรคตงชรวาด ฆนคตบพหกรังพมคดา
 คตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคต ฆนคตบพหกรังพมคดา
 เขาตรงตราทหารกรมจชงจำไว กอ่าจะไธไปปะนางอะเวง

ชนโยธาฝรั่ง่างดงหอบ
 ปอดกวยเนตคน ไมครนเครง
 แดงขมพวงมเกาอบเบาแบก
 โขแ่งทองดองพันภาดย
 ตมเฉื่อยเฉื่อยเรยรณกตมกุดาบ
 แดงดั่งดาวบางเรือนเพอนทมชน
 เจาพิเชยเคยเวียงชยเคยงชาง
 โขยามคนชนแดงนงเกวตยา
 แมเดรกกักกตคนยามคนหอบ
 หางถนอมหอมอน ในชนชน
 เวดาเราดางหุตคตคตทอม
 วรชรนรณใจดัง ไคโดย
 ยอยูบานถนถนทุกขเบนดังวด
 ดำนภกตเจา নয়ไมววยวัน
 ๑ น้อยฝรั่งทั้งพันคนชนดิน
 ทรชนรายการศึกไมนภเคย
 แดงวชคตหมวกพวงฝรั่งตางคานบ
 รขอเบินชากวาจะศ ขวยวชชว
 เราทำศึกนภแ่ดงแ่คณอกุดาน
 จงชยเยนเบินสู่รณกตบาย

ต้นจระกตบตะ โกรงท่าโจงแดง
 ด้วยทั้งความตามเพลงวังวงใจ
 วิเวกแจ่งดำเนินดังเสียงไต้
 คดวงศอกไม้ชินช้อตชช
 ละของตราบทราบทรวงดวงตม
 จะชวรณจวาทเวอยุเขกา
 ครบขวงข้างแห่งตนา
 ครบทวงนภกตคนงครวญ
 ภิรมชรบชวญประคองศรของดงอน
 ไมเหมือนคนองเนื้อหอมถนอมเรย
 ไมเหมือนคนถนอมถนถนเกดยงเคยงเขย
 ไมเหมือนชเรยในชนระรณเขน
 นมายงชชเรยภคเนนถงแ่ดงเรย
 อยากไปเห็นถนฐานบ้านเรือนชย
 กตถนภพุกหมชนทนชนชเรย
 คางแห่งเจยเห็นพระชภอมณ
 เบินตาคนชมประณคบทศ
 พระเบรนาไรตบราดัยทไฟรณาย
 ไมถยไ ๒ โกรจทหรรทาทนทงหอย
 แดงอ้งน่ายนายหมวดเรงครวจศรา

เมืองต๋านนมประตูกตังคัก

ย๋่าบ็องบัตเดบไปเบ็ดเสยเกิดหนา

ไม่ห้ามปรามตามแต่ใครจะไปมา

เกวี่อะคี้งตราเก็บหอมรวบรวมไว้ ๆ

๑ ฝ่ายฝรั่งบังคมชมนพระเศร

ซึ่งโปรดเกศกรูณาจะหาไหน

ทั้งไพร่นายฝ่ายทหารดำราญใจ

ก็เข้าไปตรวจตราค่านธานี ๆ

การณรงคคงจะดับให้ตรรพเดรัจฉาน เด็ญเด็ญไปบำรุงชาวกรุงศรี
 ประทามไทยโปรดขำมาชู้ดี ขยำรำคำร้องฮัดพระหทัยฯ
 ๑ ท้าวทศวงศ์ทรงฟังตรรพเดรัจฉาน จงเจริญพงศ์พันธุ์ชนษา
 ซึ่งเกิดเชิญเห็นว่ากรรมเคยทำมา ไม่โกรธาอย่าระแวงแคงพระทัย
 แม่วณธามาดีห่อขนคันทัก รุครกรกณเห็นอเหมือนเนื้อไร
 ขบจึงหวดปฐูพไม่มีใคร จะเหมือน ไสแม่วณธามาดี ฯ

๑ พระอภัยพรายพรหมเยนเยนยอ พดางฝันพิศตรทักตองมเหสี
 เหมือนเกิดใหม่ได้มาเห็นกันเชนน เทศเพราะมิดกตาผาเผาปรารณ ฯ

๑ ทงต้องนางตางรับชุกอวาท ภูณธ-ธอหม่นผอนพูดชอนหวาน
 ชนชาติหมแตรบอประมาณ พอนยออความบานเมื่องชุนเคองใจ
 นหากว่าพระเสด็จมาคืบเชญ จะคอยเอนแอด นูตาโหด
 แม้ครงนมโคพระหัดไชย โทนจะโคยกรทบทองดี
 พระเยนเยนพรหมพรายภบรายชวดี เรียกพระหัดงเรียชราตราชองดี
 มาบอบนอบหมอบเมียงออยเคียงชองค ติณชบตรงงดาราวิคานญควัน
 พดางกยคชูปดูบได้ปราดัยถาม พอดังครามครงนเค้รำคัร้งรพ
 ตองทากักคักคันทกทุกกันวัน จึงผอพรพน ผอศพิศตรเพราะหนักแวง
 พอรักเจ้าเท่าบุตรดจรัก ขยำเคื่องจิตคิดอางชนางแหง
 รักตั้งไรไม่ชัดจะจัดแจง ช่วยตกแก่งชูปถัมภให้จำเรญ ฯ

๑ พระหัดไชยได้ฟังรับตั้งถาม จะทุดความชามจิตให้กิดเร็น
 ชยบเรยชอนเชอนอชายธมายเมิน เกรงจะเก็นกัมหน้าชูปชานาฬ
 แต่โปรดให้ได้ชองต้นของภ้อย ทุดค้อยค้อยชองไปรดไทยหม่อมฉาน

๑ พระพิฆเนศวรเปรียบเห็นเฉียบแหลม

ทวยพามกาสูดาด	จึงยมแยมเขื่อนจวาราภางะหวิ
มันท่ามคคิมชอบจรมชบให้	ชายเหถ่านอกเตาเจ้าทงน
ตามแต่ใจไม่ว่าปรักษากัน	จะเจียงไวหรือจะมาให้ฮาตัญญู
	ด้วยอุ้มท้องครของครวงภเดียงกนมา ฯ

๑ ทงตามนางต่างค้ำบชกิงาท

อนุดกเตาเจ้ารุ่งเกาะตั้งกา	ความเจ็บแค้นแค้นชาติไม่ปรารถนา
นักรเไรใจจคเห็นผดชก	เราในเขวมโดยไม่เคยมี
อนร่าภายพาดสูดาด	เหมือนอนอย่างกษชยงาเปรตประเภทผ
ดินตมทพุดวาฉาตมเจ้า	ไม่ยอมอกหยาบเซตหอบกถ
ชยาเปรียบเปรยเฉยหนอง	ดังมอดกเตาเผาโศกมาโกรชผ
จอมกษวรัชชิตยวงศ์ทรงพระสร	หิมของมอ สะแกตวดยุใหม่ให้โคต
ทง โดมยงของศตวรรษมาต	พวด้านฉนวนฉนวนละเมียดค่างเฉียด
	ยมนอนตด้วยโคตเรยไวเชยรม ฯ

๑ ฝ่ายพ่อชวทหวงป่าพวยฝรัง

มาเรียบเรียงเคียงคิงแดงบรณ	ต่างแคงคิงโคะเทธาหวนควาฉนม
ทาวทคองคองคพระมหัง	ถวายนรณษตรยชิตชยา
พระชกยศรีจุงรณเบ้นหอนมา	เดียดที่แทนตั้งรณด้วยทรรษา
กบร้างไรโกพะเนงแกงเบคคิม	พรชอมบรตวตัญญวศ์เฝ้าพงคัพนช
ชอมมคพมดำหรบทรงชงศตคณ	จอกหน้าตั้งฉายชามทมหัน
แตกษตรยหัดไรชงไม่เดย	เหอจวนรินนาชงนเฉยอฉนค
	ด้วยเรอเคยคชยพรณชงทงตชองศรี

ฝ่ายโฉมงามของคีตสุวรรณชาติ
 ให้อภัยขององค์ไปเทียบถวาย
 แค้นบรรดบดลพพระอภัย
 พระธนมืดดำเงาเงี้ยวหยิก
 ยืนเฝ้าพิพิด้วยเคยทุกวัน

๑ ฝ่ายกษัตริย์ชดชยาทงฝรั่ง

ต่างพูดจาการุญต่างคนเคย
 คราวสงครามดำนทพคนนปโต
 ยืนดำรงานูตามเขาเจ้าประจัญ

๑ ฝ่ายฝรั่งทงดำนทพคนนปโต

เมื่อคราวสงครามทงดำนทพคนนปโต
 ครั้นว่าพระอภัยพิศปาน
 จึงถึงดงดาวยุพมณห์ถึงกัน
 ครั้นเจ้าศรีสุวรรณทงดำนทพคนนปโต
 เห็นชายผู้บุกราบหุดพระอภัย
 เกนชกทพบกททพกับชามาตย์
 หัวเมืองเล็กเฮก โทครวจศวา

๑ ฝ่ายลูกดำนทพเจ้าดงกาวันเจ้าดงดา

มอขบดมบตีให้พระหัตถ์ไชยมน
 พระแย้มยิ้มพรนพรายภิปรายตอช

รูทวงทหินอกษัตริย์หัตถ์ไชย
 นางแอบฮายฮิตเฮินเคือนไม้ไผ่
 เรียกหัตถ์ไชยมาเดวด้วยเคยกัน
 ทงดียงนางต่างกระซิกกันแฉ่งค้อย
 ทำเรื่องซนหมั่นได้กระไรโดย ๆ
 กันโตะตงต่างดำเร้วเร้วๆด้วย
 ฮวนไรเวยเกี่ยวดองพันชองกัน
 คอราชปราชนาปรนพธนช
 ถึงตามจนกรมเวจาเป็นราคร ๆ
 ชงบเป็นอศเคยกอเหมอชญา
 เขยงทอพันชอยไม้ปากพานวัน
 ทงดงดงดาวยุพมณห์ถึงกัน
 จากตามเขาเจ้าประจัญแยกกันไป
 เฝี่ยวาจะไปพันตำบลไท

พระศรัท ไช้นายทหารด่านลังกา
 ไปจับบาทหลวงชบกโฮรดา
 ให้จับบดดาวยุพมณห์ถึงกัน ๆ

ชภิภาทเรญเงค้ำไปเขตธณันท์
 กับลูกนช้อยฮัวฮัวดงวรรณจันทรสุดา
 เจ้ากิตชชอบชอบกิตกนิษฐา

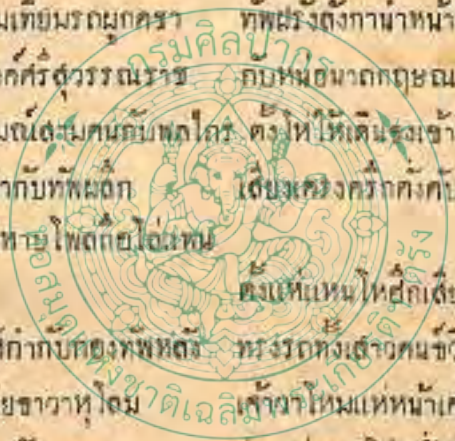
จะจัดแจงแต่งตำราการวิเวกให้
 เชิญองค์พระอนุชาเมืองการเวก
 แดงศรีดั่งธาดาเกษมพนักงาน
 ดุตตาคารรบตั้งคงแท้แทน
 จัดเกศราห้าสิบแตรรับไป

ให้ดุตตาคารไปจึงได้การ
 ช่วยภักเษกสืบสมบัติพัสถาน
 แต่งเรือธาดาทูให้โอรสยศไทร
 มาเมืองแสนค้าท่าเรือใหญ่
 ต่างใช้ไปแตรตั้งต่างภดลธาดา

๑ ม่ายองค์พระอภัยเจ้าไตรจักร

ต่างตระเตรียมเทียมมรดกศรา
 ท้าวทศวงศ์องค์ศรีสุวรรณราช
 ทงบุตรพราหมณ์ดั่งคนกับพลไกร
 ดินด้อมทรนทากบทัพผดก
 แแบกหอกดาบท้ายไฟตกยโธมพ

เชิญทรงศักดิ์ทศวงศ์เผ่าพงศ์
 ทพรุ่งตั้งกานำหน้าไป
 กบหนอนมาถกฤษณาสยามาตย์
 ดั่งให้ให้เดินธนูธาดงแค้น
 ได้เชิงเครื่องกรักกับคนนับแสน

พระหัตไธยให้กำกับกองทัพตั้ง
 เดินขงทัพธนูโยชวาหุโธม
 ชุนโยธดักทัพคนนับแสน
 ทัพของภดของภักศรีนครไป
 ทงเสียดข้างต่างศนศรภักกรนวง
 นางห้ามแหงแค้นธาวพวกชาววง
 เห็นตอกไม้ไม้บารงายชัย
 เขาดงเดินเนินธบุรีมบรรพต
 พระอภัยไปกบทัพรุ่ง

ดั่งแท้แทนใหญ่ดั่งเครื่องโครม
 ทรงวัดทรงเจ้าวงคนข้อมต โธม
 เก้งงาใหม่แท้หน้าเคลื่อนศดาโคด
 ค้างแท้แทนให้ด้นนึ่งดั่งทวงไทว
 ฝูงนกหลกตกใจไปจากรัง
 ทหารยิงซึ่งกนถอเขาเหนือหนง
 แพรกมานงนงเฮมยมมอัยมรต
 ชรแรงศอยแหงหน้าควาเขาหมต
 หนทางธกรวางแฉ้นเตียนธบาย
 รบถดถึงภักตั้งศดาพระนาย

นางจันตหราวังนึ่งข้างซ้าย ทนงฝ่ายข้างขวาสุด
 สร้อยสุวรรณจันทร์ดีดางหินารถ พระทรงยศมียชงชวนต้องศรี
 ชมด้านเขาเขินเนินกวี คอกมาถนัดนกลาดคายคา
 พระเตตตองพวงพระยสมหอมรวิน แถวแบ่งยื่นให้ข้างซ้ายแถฝ่ายขวา
 ให้บุตรพเนชงตั้งชตา ครวดีภาษาฝรั่งทงไทย
 ทังต้องนางควงยมตางพรมพกตร คอยจรงรักชกชิตพิณย

ทางแย้มสรวัดชวนชิตาวอยมาดข ถวายอะคพระอภัยสมมได้กร
 ท้าวทศวงศ์ทรงนงมตตงกรวด ชมบรรพทศพิชิตโมตร
 มเหตชทงตระบงตระยชน ถึงเตาแกแควงอนไม่หยอนคดาบ
 สร้อยสุวรรณนมไซพระกฤษณา ให้ทอดหาทอกไม่เอาไปถวาย
 นางพระยาว่าคะคอกทียอกหินาราย ดรนอายาขมไม่ทอดอกไม่เตย
 ท้าวทศวงศ์ทรงพระสรวัดจางแถม ภารการมายังไม่หายอภัยยเขย
 นางพระยาว่าถงแกชเมอช เห็นตำแดงแดงยเฝ้าเซชม
 แถตั้นตมทรวัดเศวธาเบตยวเปดจก ไม่นทญิงมิงมิตรดนทตนม
 คีตกะนงถงอรุณอุษารมณ เคยชชมกไม่นมาทอกกัน
 คีตกะใครไปทงยพาด่า มั่นกเจ้าคารวมแถนคณถัน
 จะบึกเบยงเดยวอดคประชตประชัน

ต้องปล่ามมเหมือนทหองทกคกรวด

พระหัดไชยไปบนรถเดยวอดหา พวงบุปผามาถให้พิถาง

มาทางนางวงเวศิตเพถงยา

เป็นเรื่องราวคราวนี้ราศีกะถอนนกลาดคาย

พุดชอกได้ดมธามณแล้ว

ยังห่างเห็นเนินนางการวิภาที

ตรงเสงยเคยร่วมตัววรรณภาชน

มาว่าเหิงเขกาธนาทร

เจ้าพอยเคยชมภามอรน

ยังนกเห็นเช่นเชยอย่างเคยกน

คอยเบอนเบียดเฉียด โฉมเดาโถมตบ ประจวบปรางชายแดงย้ายขวา

ศรณกตบเห็นเป็นหมอนอนอร่า นกเอชเห็นดำรตทขบรท

ควยเรกรณนเฉยเอาเปลวโยดงวต มาเรกนคยคคถึงทะลึงตต

จนเดาถ่ายณหอยรทต ฆฤตอริศโหระอนไม่ชนบาน ๑

๑ ฝ่ายองค์พระขภัยไปก้องหมา ดึงดึงกาเราเขนงก้นตถาน

แต่กเชยเหอตาเม่าพหู่พระวงศกรน ชยคกกวงนพรอมดินตางยนค

พระหัตไชยไปท่หองเรทงหมต ไม้ทนรคจะประเคยบเพียบดำรค

กระโดดตงตรงไปตักพระชนน ติงบอริศนคตางเขม่านทง

พระมารดาปราดัยเรียก โหิง ร้องเรียกทงชดามาทงตอง

ให้เจยนตถาทาพระศัรทงพนง พระยมยของยนตคจนทน ใทกถยา

นางกำนบรบประทานแเดวคตางนท พระชนนรเดทงนทา

จึงว่าพอกยงเห็นอยดาเดออมมา ไปพดจาเตนกบนนงทหอง ใน ๑

๑ พระรบตงบงคมควยตมนก เขา ในคคเคยงทงม่านตองไร

เห็นตองตงคกนทรเขยคไว้ พดางกตคคชบอุปไตชนใจจริง

แเดววาพนโคพนไปรบศึก เหวอว่าตคกคถึงตองแมนงทหญิง

แต่ต้องพระมหาดมเห็น
 ดูดวงตาดกนไม่ฉันทา
 กระจ่างแก่แต่จะคนต่วนอดมาก
 ค้องอ้องอนอนจิตบิตเป็นเกลียว

หรือเคืองเชยเคียดขงหวงหงัด
 พียงเบญญายากยงจริงจริงเฉย
 ทวงปากเป็องปราชญ์ฉลาดเฉลียว

จะค้องเกยวกันเหมือนดังวทกกรวไป

พอยามค้ายาระฆังเสียงหงหง
 ดำดองอภทรวงษาแล้วคุดาโศก
 เห็น โฉมยงทรงยาทานดาญ
 เป็นไรเจ้าเสวไรศกหรือไรคม

ประ โคมเกรงครนครนเสียงทวนไหว
 ได้จะไปตกรวาทังนาคี
 ชนนงชาตน์ โภภถามมารศรี
 หรือนเคศศิระระดมคองง

๑ นางทุดชบหมอบกมวาทนประเท ปัดศิระระวรวรขณณพหนึ่ง

พิมเด่นฝนปนาทาประทง
 รอดทุดความตามจริงตักอึ้งหลง
 ค้องคกยากจากวงมาครงน
 ทงอุปถนภดาเหตุชวยเกยทมน

แต่ทงโหยโหยก่าดังขิงใหม่
 คอยกตดงแนวณธามารศรี
 หอชนชวยชวยใจจงไม่ตาย
 คัดชอบชุนหัดชอนชุนไม่รูหาย

ไปรดไปหาปราดัยให้ด้นบาย
 แมชอุวงดังกาชาพระบาท
 แมเด็กทพถบเดดจาไปเรศคน

อย่าให้อายชางชางเห็นห่างกัน
 ชอนชกราชการก่อนไปรดม่อนฉน
 จงหมอนฉนจะฉนชองธองบาคา

๑ พระนงนงพงศาศคธออง นักเหมือนหงหงงเหมือนวรกนหนกหนา

เป็นเชิงชนทงเมตเรศคณญญา
 ถูกกเคยเมธกหมตค้องชครก

จงตรัดองนาหิวเรงเจ้าพระเป็น
 เป็รบเหมือนเด็กควาไปมิได้เดิน

จงไปรคเถลาเจ้าบุญเกิดทุกกระท่อม น้อยไม่ยอมแฉ่งที่จะพ้อมย
ถึง โกรธาฆ่าฟันสู้บรรลัย พดางกราบไหว้ວอนว่าจงปรานี ฯ

๑ พระพิฆเนศวรทางว่าถ้าเขม่นน จะม่อนผ่นสัญญาให้มารศรี
แม่ืองแสบถนบถนอมยอนโดยค เว้นแศทห้ามปรามจะตามโค

พดางประคองตองแจนชนแทนรัตน นางไม่ขัดด่าตามวอชัย
กรนเกล้าตั้งตองประคองทำนองโน นางพดักโพดทุดห้ามชยาตามตอง

ประโดมดูบจบกตดขดขดมณี นางมีคตปกบั้งของตองจน
แศเคอนเคตาชราชนายยวน เรืออถวอนอกตองจะพอง

จนเหตยอชอนวอนวอวอนเจ้าเอย อยากตมโดยเรยรนาประตมตอง
จะสัญญาถากนเจ้ามทอง ติงรชองชวคณตามสัญญา ฯ

๑ นางวอนตองใช้จอนไมเรย อยาด่าเทดตองตองเตนทา
เขม่นผวนเกล้าเจ้าศรีไสยา จะอศดาหัวคณ เห็นรทม

พดางนบถนบหมอมกรวมประทานโทษ คตองวอในชนงชตงนคตม
กรตพระหัตถคตชนพทวตม คนบรทมทตบไปไมไสยา ฯ

๑ ฝ่ายพระศรีสุวรรณเนกกระต้นศวาท แบนนิราศ์ทางเตนทา

วิญจวนจคคตราพดงวราภา ไม่เห็นมาเจ้าแหนหรือคณเคตอง
คตยวอชัยใจคตชอคตอเจ้า เตยอถเตนทงศวอมคณตอมเทตอง

จะไปหากำไมรักจะยักเขยง ตองชคเคตองคตจะปลตบ ไหชอบท
คตงตงนาคำชางแศวยางยอง เขาไมหียงเห็นหน้าวรากศหรี

ตงเตตมรณศุวราเห็นด่าม อญชตเรยุม เห็นงมตองกทอง
พระเนนนางพดางว่านิจจาเจ้า คุโส่กเคว้าชูปศวีตจหมอง

เมื่อรูดาวขาวอันนอจระเขย

แกมหงส์สองของพยุทราภา

พดางแสบอุณจุมพิศฉันกถนอม

อ้อของหอมขุไม่หายทงชายชวา

เดี่ยวตายทงพวงพุ่มปทุมมา

แค่กตาดกตาดเกิดอนคตอัยไปหน้อยเดี่ยว

๑ นางผริตพงกาเฉยฉาชัน

ไม่ชดชนกถนกถนกระเด็นเดี่ยว

จึงดาพระระทงเดี่ยวจริงเจียร

ไม่แด่เหลยวเกียบจะเขาดับแกม

นหากวาเกิดรบเต็มทบทพิ

จึงโตกตบมาท วาภาสะหร

มบศรชายคดาายพอ ไซ่ลอด

แกมอญกษณเดี่ยวเหลยอถาดง

จริงนะพระจะคิดฉันกถนอม

นอญ ไม่ขอมแถมช่นอย่างเกป้างหลง

ไปนบขิมไซ่ของดีรยงวัง

จะมั่งกตอเลอเป็นเมยเคิน

เหลยบคองมอญเห็นว่าเป็นผัว

จะรอกชิวกตงเชอจะเกอชเม

กตงเคอนเคอเอาเทมเนกคยยพิศพิศ

จะเหลยเกนเรญพระไปทีได้ยา ๖

๑ พระวิภาดาพรพศุขระจวง

วาทงชวงห่างเหต่นหา

เมอจะกตบพิไปไกลดงกา

เกอชราอชนกรกเฝ้าชกชจน

พิศชอนหวนจะใครเอาไปดวย

จะได่ช้วยปกบ้องประคองดงรณ

เจ้ามอญมคชคศาหากระบณ

เชอชกวรหรือมาพลยศวาทอชทง

ถึงอูกเตาเจ้าดีเอยงคยยงเจ้า

จึงผาเหลาว่านเคอชเหมือนเลอสังท

อูกแหม่อตเกราบดีจริงจริง

ทงผูชเมญชชายไม่รายรชง

เจ้าเบพเมยเดี่ยวควผมาทา

ราวกบดามาแรกแปดกเจ้าชอง

ไม่ขอมคพิไม่ละคอกนนะชง

ไปรชงพิชงเถควาไม่ได้เบนเมย

ทีโตนดูบจับจับจะปรับใหม่

ดักเทาเทอไม่จะดูเดี่ยว

พธางพุดพลอดคอกคอกเคอ้าคอกคอกเคอ้า

รุ่งมือเมยเข้าในท้องประคองเคียง ฯ

๑ นางรำมาด้ามคอกคอกเคอ้า เหมือนถ่านเผาเพลิงพุดดินตั้งเคียง

เข้างเชิงแขนแขนข้างชุกตางเคียง เหมือนนกเขียงแดงควายตะกายเดม

ชกักรวยนมเหมือนเรนเราเด่นโธม คักตองโยนแยกเท้าท่ากรางเขน

เขยงหยงกงกักรเขยวอชนเขน ต่างจัดเงินจับกุมตะตุมบอน

เปรียบเหมือนนบททศพิศตราหัททพญ พระอวดารนแดงดุกเดมดุกศร

เข้างกอกกคกคเนนระเนนเขน กอชยหายเหอคเคอชตรอนเขนด้าราญ

รำภาดะหรัศรัถวรมนเนเคอฐม ต่างวังรกรวมรักดมครดมาน

แดงกพระอภัยไมได้การ คัดครดคานคางเตงเดยเขิงนาง ฯ

๑ ฝ่ายพระหนอนต้นทรวงมดุมทร คากพระนรมนึ่งให้หมองหมาง

มาทางไกลโรตงเหอถาดวรางค กัดครนงองนางยุพามภา

แตรงรชพลคานากทถาย ด้าชวงอนชางของคทวงภษา

รดับทงคดชงอองโหดแหวโหดคดา

เข้าแสงฝาดักทของแหวมของเมียง

เห็นยุพามภาคคทานาง เข้างรางทองฉากถนชนเนตอง

คองนวชนางแขนข้างเคียง นางรอกกรตหวดเคียงด้าเนยงคอง

อินธมทรยุคคอนางวิธรอง เขนเนนองเห็นผวทรคตองนง

นางนอยนอยลลยชอกจากกฉากบง ยพาคี พานธดงแหวพาท

หมอมณนชระจระทุดด้ารำไมได้ รโถงโรให้เขามาทาเมือก

มิได้รคดาตราชการหมอมณนม จะดกหมันดนมุทรกยุคไว้

จะไปด้วยช่วยชูชูเรศ
 จะเดินทางกลางทะเลจืดเคืองรา
 หงข้างหน้าข้าง ในจงไปด้วย
 อำมาตย์รบอภิวาทมาหยุด
 จึงบอกองค์ศรเสด็จว่าเชษฐา
 ถูกชายไปไตรศรายพาพาต

ให้ฟังเพลงร่ำพระเดชพระรชชฎา
 ดึกฮิมห้าห้าใหญ่ได้ใบกด
 จะใคร่ช่วยฮวยฮวยดัดพิพพณผด
 พระธมมเทยวรัตนชวงด
 ให้ดุด่ากร ถ้อยหนังสือด่า
 จะจืดแจ่มตั้งงานการวิวิชาติ ฯ

๑ นางนบนอนตอขว้างดุกาแปด จะคิดแปลเป็นนครี่งนี้ด่า
 แล้วตั้งเหอต่างว่รกรผู้ก่ดธา เทพทรงกรวาทเครื่องฮวนเครื่องฮวนไว้ ฯ

๑ ฝ่ายอำมาตย์แรกเห็น พวกนบหม่อม

แต่งกำนันบรรตราภกธาไล
 หงขวานดาเดี่ยวเดี่ยวเบก
 บินประจำดำใจพรชนไพรพด

โหลงศรจวรายกกันฮอยุ่หม่นไหว
 เมื่อยนเรือกดำพดไปคิดโกกด
 เฝียงเฮาเกรกรูย แจกคองแบกฮม
 หงคณหน่อ ตาทรชนหมากน ฯ

๑ ฝ่ายเจ้าจอมหม่อมทานักวณดัก

หงหีบทองเครื่องแต่งแก้วน่าน
 ๑ ด่มเต็กทำวเจ้าพวราถารเวก
 พรหมท้านแทนแค้นด่มกรมใน
 แทนทงหงดงคทาวยบาท
 ได้ถูกขมดมน โดมนด
 ขงชัยไรศ โบกนออกออกกำน

ได้เห็นเพชรน้ำประทานหงพามชน
 กระแจศนทงหวกรวงกับคปิกไป ฯ
 กับของคเชกชายาธิษณาตั้ง
 เสด็จไปดงกำบั้นสุวรรณรัตน
 ดอนมณีนมดแนมแจ่มคำวดี
 พวงเกณท์หัดให้ดนมินดิงูญา
 ด่าตักกนพรวณรายเรียงซ้ายขวา

แกงปลาไหลไก่แพนงแกงเทโพ
รมจันคนักเรศกิจเดทเท็ก

เบ็ดโกดกอกคอกมาฉวนแสด่วนต์
ตวงโตะเรียงเรียงวงศัพทศษศรย

ค่างเดี่ยวเนยพมณาโรยขน
บ้างไรกอดคนศรเบาแบงัว

พอกเผาพวงห้วงห้วงนถกหอนาเชช
อืดเกทำดาร์บไปเรียงตั้ง

พอกพวราการเวกโยกเหยกกรณ
พุดเถยฉวนางอย่างไรเขาไม้คอบ

บางบุดมอชยชดโนนาร์ไรกอด
ฉนเรองราวอดถาวดงบรคชณ

ม้ายทรงยศทศวงศำจนพศทศ
๑ ม้ายชกษศรชชยามเษงการเวก

ควยเบ้นทพชาเห็ดถาวร
ให้หัดไชยไปมารองกรงการเวก

ค่างยนิยชมพวชมกนจำนรจจ
ปลดโรงราชพรอชบชหอย

ชกขุมเด่าเนาวรคณชชอวด
เขาทอชค้ำรรมชคัทหารชอติ

มีตปลาแห้งแตงโมฉิม
คัมคิบเห็ดกเกาเหตงาเหตงาชาหนี

แกงรชนหมี่หมุคัมเค็มได้เค็มจวน
ดาร์พดเหตงาชาวของคางหวน

พนกงานพ็อนร้ำค่างบ้ำเรช
ชอช้แจ้วจ้ำเรียงเรียงเด่มย

คุดชนร้ำบกระเวดาร์วอดกพ
เดยงน่ายททพพหุดพดชนช

เนานรณเรยชกถาวดงาชาวชงก
ควยค้ำบอชยพวทามณ

ชวชยชกถาวดงาชาวชงก
มัยรณรชนชชยชงกนาคำชวรย

บรชชกนชกถาวดงาชาวชงก
๑ ควยชกษศรชชยามเษงการเวก

ควยชกษศรชชยามเษงการเวก
ชวชยชกถาวดงาชาวชงก

ให้โทรทากชชชยามคัมโมรชณ
เบ้นชนชชชชชชชชชชชชชชชชช

พนพชคานคาวราชพรชชชชชชชชช
ดงบชชชชชชชชชชชชชชชชช

ทูลขอตั้งเพชรประดับคูดับดวง	จัดกองทองกองแก้วพรอยแพรวงพราย
ฉัตรภูคั่นกลมเมฆซ้อนเจดีย์	ปักกางกั้นฉัตรมณเฑียรมณเฑียร

ร่ายห้อยพรอยแพรวงพวงแก้วราย	ฉากพระฉายรายรอบบริมขอบคั่น
กรนาคแจแจงแท่งท่าแฉ่องดำเร้า	กำหนดเสด็จเจ็ดค่ำจะท้าวขวัญ

ฝ่ายกษัตริย์ชดศยวงศ์เผ่าพงศ์พันธุ์	มาพร้อมกันขอยุทมนต์ทอดพิช ๑
------------------------------------	-----------------------------

๑ ต่อมไฮรดับเครื่องช่วยทรงจัด ให้ทรงเครื่องเรื่องจารัตริย์

ฝ่ายตามขงคังนุชพระบุตรี	พระชนนัทรงเครื่องให้เรื่องร้อง
ออกจากวังตั้งนครเขื่อนไทรใหม่	ทอดพระโศกโศรมครกเคียงกักก้อง
เข้าโรงราชพรทงพิน้อง	ธรรมาภรณ์ทวงเป็นหล่นมา

ตัดฉัตรเสด็จคนางมดสร้อย	ให้โดยฉีกขยกระหวัดพระหัตถ์ดา
พระหัตถ์ไชให้พระมืองดองสร้อย	เก็บกอดขยชวักขยช้ายฝ่ายฉกร

ฝ่ายโยกัษพรหมณรามราช	ดำรงมศาคำดกรือสโรด โมธ
สวดพิธีอภิรมย์ดนมพร	ให้ถาวรอันประวิชัยชดชด

ไต่เวดาศารของคัมภีร์ของฤกษ์	พิณมาแต่เราเบ็ดขยบายศรี
เป็นเคารพดั่งกังวานชานคนตรี	พวกไพร่คัมภีร์ของโห่ก้อง โถด่า

บุโรทิศคิดเงื่อนจเขยรเทียน	จุลเพลิงเจียนดวงซ้ายไปฝ่ายขวา
ใหม่พิณพาทย์ชาฎะของก้องดังกา	แตรฝรั่งมังกด้ากดของมดอายุ ๑

๑ ฝ่ายพวกเดนมคังว่าจะคอนโธม คิระโพนกตองประชันต้นนุ

ผู้ใหญ่เด็กเจกฝรั่งมาพรั่งพร	เป็นหมู่หมุดงานการประชัน
เฉียดดำเร้าเจ็ดรอบโตชอบโต	ดับเทียน โบกคณันจิมเฉลิมขวัญ

พระบิตราชมาศรังกเผ่าพงศ์พันธุ์	ขยพร้อมกันชวยุทมนต์ช่วยชานช่วยพร ๑
--------------------------------	------------------------------------

๑ เป็นข้าเร่ร่อนจกเขกเอกกษัตริย์ ประดิพัทธ์ภิญโญสโมสร
 เด้าวคนรุ่มนทาสุดดำคร พันโทษกรณย์อยู่บำรุงกรุงธังกา
 พระหัตไธยไค้ต้องพระน้องนาถ เป็นคู่สมสมมากปรารภนา
 พาน้องน้อบดร์ชยสุวรรณจันทรสุคธา ไปพาราการเวกเป็นเอกองค์ ๑

ตอนที่ ๖๔

พระอภัยมณีออกบวช

๑ คีรีสูวรรมณีนคะนังถนเวกั้น ทูลตาเซษฐาตามความประสงค์
 แด้วเชิญองค์ทรงยศท้าวทศวงศ์ ไปดำรงรมจักรนครา
 แด่องค์พระอภัยมณีได้เดชะ ด้วยไม่เดรัจฉักขบถไอรดา
 ชาติของนางต่างชาติพระธรรมา แด่ครรถราอารมณ ให้ตรมครอม
 ทงแค้นแค้นแค้นรักดังตักออก แล่นวิภาคนพระรูปชิตชบผอม
 นขยหรือเมยเดยเดยมนนเมยสม พดอ้อมค้อมมครของของฮองฮัก
 กิดจะใครไปบวชจนหนวดชาน โฝมขนยาวนอนตะอนไม้คันทัก
 แด่กรรมกรวราภิงกะนงนถ กนชายไร่ให้ตะทุตตะทานองค์ ฯ

๒ ฝ่ายต้องนางต่างตั้งตัวพระนางเงาะ
 ครางเร่าเฝ้าหูกอดตามความประสงค์
 ทูลกระหม่อมชมชบชบทรงรูปทรง

ขอพระองค์จงประทานธกการประชวร ฯ

๓ พระพิงศาธาเชิงคณเค็งชด มิได้ครัดชอบความตรามถึงฉนวน
 กรนถามข้าท้าวจาระเจ้ากระบวน ย้ายมากฉวนเข้าชันทนเฮย
 แด้วเชนองค์องบรรทมทรงห่มด้าน ด้นตะทานทำเบ็ชเมงแกดงเรือนเฉย
 ทงต้องนางต่างเห็นมคจรัตเคย พระเฉยเมยไม่เห็นอนชยงแค่หัดงมา
 เห็นจะเค็งเรอชกชดไมครัดด้วย มิให้ช่วยพุ่มพุกเผ่ารักษา
 พดางตั้งเหตาด้าวไร่อย่าได้เข้า เวียกหมอนวดหมอนยามาไวไว ฯ

๑ แล้วตั้งของนางต่างว่านำส่งดาว พระอาการก็ไม่แจ้งแก่องไร
 จะวิตขัตติยวงเป็นอย่างไร มาเข้าไปด้วยกันแม่ฉันทา
 ไต่ทูลต่อขึ้นของตามตามจะ ไปรด ถึงกรวโกรชจะพันพันเกศา
 ก็ตามทีพันของเวลาดังตรา จะกมหนาดม้วยด้วยด้วยกัน
 แล้วยังนางต่างเข้าเคียงบรรดาครณ ชดกรกมตองกรามฉวีระวิญ
 ค่อยหมอบกราบคตตามชนแทนสู่อรรณ

ต่างนวดพนมำพระบาทไม้คตาคคต
 พระเห็นนางข้างสู่อรรณบรรดาครณ ข้าเดียงก่อน โฉมฉายทงชายชวา
 ค่อยเกิดอนคตลาหายต้นจระบญช่า เหน้มาถนมนางละเว
 แลตั้งเป็นหมอบคตเดียงกันเจียงเคา เสร้เชษฐเจ้าชามารมกนคุมเห
 ดำพดชดคำไม้ยาเกรง อดนวลของชวาเองมีนชากพ
 ศิวคณเดียงเจียงจก มีคตอชย อยด้วยเรเดาไปเกิดไชจับ
 ยยารักษายชยามทำยังชย พวกันตอบไปเดียงทหาช่าครน ๑

๑ ฝ่ายฉวีฉันทมาตศัสดอดดี เห็นกรวโกรชกรวยยุคตบนบรรดาครณ
 อย่าปดเปิดยงเคียงชดกัศตรอน มีโทษกรณเป็นโฉมครัดให้พิง
 ชนมคตชากบเจ้าเหมตณเจ้าช่า เมอเคิมชานแฉวจะไดรับได้ทง
 ฉนินโอดเฉนช่าคตแม่คตพอง ไปรดตักกรงหน่งกชนพชฉนินโจ
 พระชูปเดียงเพอชมเขนคตศ พระศุนคุดจคินฟ้าชตาไท
 ถึงจะตงโทษทนนช่าทาคนโต กมีไตคอบโกรชงไปรดปราน
 เชษฐเด็งกรเนคตช่าช่าหีเชงย อย่างละเดย โกรชนากระยาทว
 ทงพวทหมอชยช่ามาพยามวอ จึงชยงานให้คตอพันทุกคณวัน ๑

๑ พระอภัยใจหึงหิวให้หิวไทย ทั้งแรงโรยร้อนโรยเศร้าโศกคดีย
 จึงวานขยหรือข้าขวางว้าพัน พุดกระหนกระหนพริบโร
 ดมแฉวหรือชกคองใหม่จ้องย ข้างถูกคอกันกำทำไกล
 ดำรพคชชขวางจัดจางใจ เคยจนเตาจากไม้โตเช่นเมย
 จึงระจะตรวจจนาควากระโถก แม้หายโรคเจ็บปวดจะบดขย
 ขย่ายอนยอกทอดคดอเม้ากตขเคดย มีไซ้เบยพชปากจะมากความ ฯ

๑ นางพิงกำวรากรัตถศขขวาง ทั้งต้องนางคางจะเทมคิตเรินชาม
 จึงวาพระจะมนวจะบวชตาม ขย่าหันปรัมไปรชาน้ำองของ
 ขอพุมพิกรักษากวระพัน ทุกกคนคยขระวงขยทงต้อง
 แฉงหลกมาหน้าดังหาณปรางคากอง จคขจของเซมไซ้โกธนา
 ให้ต่างโรไปเรินสินดมกร พระราชบุตรทรงศึกคมารักษา
 นางต่างไซ้ไปแฉงขจกจจจ พระรับมาหมอบเม้าองเขางมาดย
 ดุมาตขแฉงแฉงเดา พระโศกเศร้าขบทรงนำส่งตำ
 แมทงต้องคองไทยไม้ไปรชปรัม พระชากกรคางเคศดไม้หือคเดย
 พ้อมมาขยคบบ้างขย่าห่างเหิน จะได้เชยให้พระของกัถรงเดย
 แฉงจคแฉงแฉงรนมเครื่องนเมย ขย่าข่าเดยพชเจ้าไปอยู่ในปรางค
 เชยโยสัดบคโงเข้าไปควย จะได้ขวยปรนนิบัติไม้เชคชวระ
 หมอนวาวาขรบค่านभवง เข้าไปข้างแท่นทองประคองพาน ฯ

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยคนไสยขณ เห็นหมอนนกราชบุตรดุคดังตำ
 ครดับอกโรคโศกคดียต้นดะทาน เบื่ออาหารหิวไทยให้โรยว ฯ

๑ ดินดุมทรทรคหมอบทงคอบค้อย หมอมมากอยพร้อมพิกรักษ

แล้วตั้งเครื่องโสมโสรโกลธนา กวดยาหอมรณชั้นธารมณี
 พระอภัยไถ่รดีโฮงถ่อว่าง ค้อยเต็มตั่งพดางด้วยเหยอนม
 พระทรงเจ็ดเป็นเหน็บเก็บรวบรวม หมอขบงคมกนกกรานอย่างพดาง
 แค้นนหน่อวราภไมกตาคัดถอน คอยทอเคอพรานหนักไม้รติธวาง
 ทรอนโรคโศกเศวาคอยเบาบาง คีตระคางเคอวงวนตาตมถัด
 ทงตูกเมยเสี่ยหมตมนปอดปอด จะตดไปถือเป็นญาษ
 พอดำมเคอณเคอณคกอยคยหายต พระยังมีศรัทธาครกครวครวง
 ทงตองนางตางพากนนาเฝ้า พระโศกเศวาครดตองนางทงตอง
 นแนเจ้าเดากมบุรกรอง ทงเงมทองนขมตงประยรรค
 ขยุดนฐานบานเมอชงไปเบอชงหนา จะปรอกรณาหาคะโรกได้หมต
 เราจะไปโนอระเบอชงนรวพค วัทชวพรตพรทนมจรวรพชา
 ควยชาตทวตให้พอดพรท เมอชวมาทยากแก่นนหนแณต
 จะตบดวางทางกศัดมตตอ เมอชวคหนอชวให้เบมเหมอนเซนน ฯ

๖ ทงตองนางตางแคงจาแคงครด

ไมทานกตทงตองทงตองศรี
 เป็นหตองชงปรนหนักคคยศรัทธา
 อยากพพศรัทธพรณมัจฉา
 แมชวหาหนงเดือเดืออถิไตรี ฯ

๗ พระพ้งนางพดางว่าแม่แม่ปดธาชน

งอนจริงจริงยงภวธาชนกต่างชนโต
 ทาหนงเดือเห็ดชยากดำมากใจ แดงกไมอู้ตเหมอนนรเบ็ดชย

ขอตามคคคคคคุณพระมน
 ยงไปอยเกาะแกวแแดงชน
 ถ่มาดจวนแณมวณดา

ทาหนงเดือเห็ดชยากดำมากใจ

พูดขยยากปากกดอ้าขึ้นมาป	เป็นกังกาบหลดาบเข็ดเห็ดชเห็นตเห็นขย
ดูเฉยวอดคกดคเหมือนงูเดย	พูดไม่เมื่อยลุดคางคองคางกัน
ไม่รักของขมหญิงจริงจริงนะ	ต้นขุรบกี้จะด้วางทางสอวรก
แล้วให้หาข่าเผ้าเหต่าพวงกัสน	มาพร้อมกันต้นงุ่มทรุดด่าคร ๖

๑ พระชนมพจนเทยจรจเรยรัตน

จงปลดเปลื้องเครื่องกษัตริย์ประภัสสร

ทรงเครื่องชาวคาสประณคกร	อทานพรกับเนียงเดยียงองค
แล้วจรีบกดับธฎาภิษาพรค	เป็นคาสปคกรพรหนตมประสงค
ดอชด้อมค้ายช่ายธรมปรีจ่าทรง	ตงคางคักคักพาดมาทวน
ถอยพดวาดวชนแถวอดฮาค	ขืนนงฮอดนอกรวมกคทาหาร
พร้อมไฮรยคยงพระวงคองน	เปเรตประทานทศนาคตามบาศ
ทรงแกไขในชอพระบรมศก	อด้วยสคยงนพภพวงนคัพผ
ยอมดะงมถนจงหวดปสุพ	ไพรผดคกเบงกนไมพนคาย
พระนิพพานเป็นดั่งต้นทุกขระย	

เปรียบเหมือนนอนหอมไม่ฝันทางทงหลดาบ

ต้นถวิลต้นทุกขเป็นดั่งธบาย	มีร่างกายชยูกเหมือนชเรณโรคา
ทงแกเฒ่าช่างหนูมยอชมดุมหง	ค้วยรูปทรงดมเดท้เช่นฟ้า
เป็นนวลเมยเคลยคดอศรนมรนา	กักดบวามต่างเห็นห่างกัน
จงหวังพระปรมาศิวาไมกช	เป็นต้นโคกชันดั่งคนมนุษย์สอวรก
เสวยดั่งทุกเวลาทิวาวัน	เหตอจะนบกปักดปลุชชนคทร
แถบรรคามาพั่งอัยทงต้น	จงถ้อยคักภิญโญธไมธร

ประกาศพ้อขยห้อยพระศอจวดี	ไปนั่งที่แท่นสุวรรณภูมิบังตงก
ดาบสพระชกยให้คิดหา	ว่านำหนานางชวาททลึง
จนจบบัญญัติดาดักขาปทัง	ต้องนางนังกรางานดงดามท
แถวผนังเคียงเรียงกันเป็นหล่นต	รักษาพรตงตงามด้ามพายุ
จอมกษัตริย์ยถาตามมาธ	นางกรับธัพพด้วยปรีดา

๑ ฝ่ายนางเขาวเจ้าคนชวมนดสมร ดินสมุทรวัดดงครโอรดา
 ดับตรงคองดงารทงมารดา จะกอบโกยไปมาเพื่อชยาดย
 ต่างกราบกรานมารดรทงบเกรศ จะดเมทรนของตทชกชกไทล
 ระทวยทอชกชกชกขางของชวคโค ต่างทไรร่างอวอรพิน

๒ ดินสมุทรวัดเศร้าวาเปดาศคิ เกษชกมคคคคเรศทุกเจตชณท
 กภาพราแม่เห็นเศรชคพระทงชวรมิ ทดคณอนเวดอไมชวอรณ
 พระกอดอมเกลยงเดมิงลกรวยปดณมิ ทวเบาศคคตพตงชวยดงชยอน
 พระบิตรงคทงพรตชวชทว พระมารดรกไมดังตทมิงเดย
 ทงด้ามชกทงฉนวนชวอรเดยเดย ให้ตูกินแกล่นาตานิจาเดย
 ไปเฝ้าพระจะไม่เห็นเหมือนเช่นเคย จะมดเดยดบดบไปนบมิ
 ดูกดงครชอนแรงกันแฉงดะชอน ดูกดงคณกราบประณตบทศวิ
 ทุตกระหม่อมจอมจังหวดปฐท เคยเบ้นทพงตูกคคตมุกพัน
 พระบิตวารมาตรงคريبทงพรต ดงเดหมตเหมือนจะเดยเดยดงวรวค
 จะว่าพงทงพระบาทไมชวคณ คคยไมทนิมวทหัดพระศรัทชา
 ทุตกระหม่อมจอมทวปประทปแกลว จะดบแฉงเทอชแฉงระแฉงทา
 ยิงคค ให้ ใจหายฟายนาคา ชบไคกาทงารตดงคโค

ทองนงเยาว์เดชาคุณช โหชนอน	พดขย โศกคล้ายเศร้าหมองไม่มองไฉ
ตั้งอินราพราว่าด้วยชาติ	พระตะไปบำหนามทั้งดำมองค์
จะดำบากยากจนนถนเหลย	บรรทมเห็นขปฐุพิรุณผง
ถูกพดลพรากจากกระดูกประยูรวงศ์	หวงพระองกษณจตเหมือนนบิตา
ทงช้องพระชนนเบยทพง	ก็เหมือนหนงพระกำเนตเกิดเกล้า
เคยอุมวางถดางพระเพดาแต่เยาวมา	เหมือนริตาโฮตไให้คงาม
ถ้าแม่พระจะเสด็จไปทางอื่น	จะฝ่านตามเสด็จไม่เร็ดชาม
นทางพรตอดธาหพวยยาม	ตั้งจะศักดิ์คตมจะห้ามบุญ
พระทรงศักดิ์กรถกขวยปลัดผง	ถึงผลพองดังหนงบครชวยอุทหนน
ในราชันมโลดระดมพระคณ	ก็กรวยรัก เกรแต่ไรมา
แล้วกรวบดงทรงบำทพระนครี	ชดเนศรพวงพรายทงชายชวา
ฝ่ายฝูงนางข้างฝั่งเมืองดงกา	นางรำรายพาดถาด
เคยกิงพาชากัยใจจรชาด	เซ็เคยชบามางวณตามารศรี
เจ้าประคุณบุญญาบารม	เคยเป็นทพงฝั่งทงดงกา
แต่ปางก่อนมรชนราญทำการศึกษา	ทการชนตนดกเคยบรัดชา
ครวงพระเบยชมศรีทชา	มิให้ชาทงอามทราบคความเดย
พระชบเบยงเพียงบครตุคถนอม	เจ้าประคุณทุดทระหม่อมมรชองตุกเขย
จะชยดงพงโพรพระไมเคย	เคยเดวยไ้ระทงชองโฮธา
จะไปดหมันเผือกถนถาผอ	จะรียนรทนดำบากยากหนักหนา
จะเผือกผองหิวโหยรวงโรยธา	จะได้ชอยกับบพระชรณ
ข้าทงดำมจะชชคความเสด็จด้วย	จนมอดม้วยเหมือนนหมายไม่นายทน

ขอพรบ้างอย่างเช่นพระเป็นศรี
 จะเกิดดอกฝ้ายกนิพรมณดอกไม้
 ขยายชดเคืองเปดองปดะตตะเดย
 นางจะเองเกรงผวกถัดจะกรว
 นางฝรั่งทงสามจะตามไป
 ขงตรตั้งอานารทมผว
 แม้วดยอมพร้อมใจเป็นโรม

อยู่ข้างตริบไซเหมือนไตเคย
 มาบอกให้ดำมพระขงคทรวงเดย
 ลูกไม้เคยเรีคว่างเห็นท่างโกด
 จงนับนอทุกแฉงแถดงไร
 จงไปรดให้บัวชบ้างเป็นนางรี
 จะบวชตวกคองตาเหมือนทาด
 บวชเป็นช้กจะไตตั้งใจจง ๆ

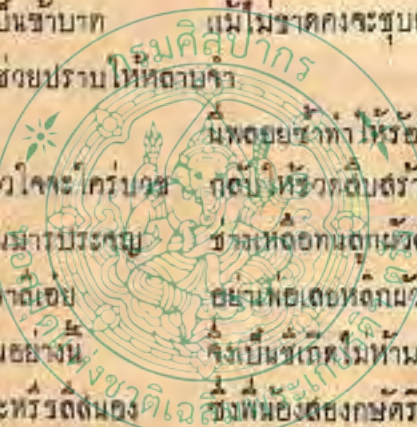
๑ บุปผาพั่งม้งคมถ่มถัด
 จะบวชตามดำมกษัตริย์ศรีคยวงศ
 หมอคนศรียตรดว่าจะดาบวช
 ยุกตคนจะมารชดงไป
 นางผกาฝรั่งศคกแมคน
 ดียบแปดบั้นแถ้วพระตั้งตง
 ถงกฎหมายชายทงหญิงชยวงศ
 เหมือนปลัดอยเตาเอาบุญกรุณา
 พระอ่าบทกฎหมายชายทงหญิง
 ชากบเจ้าเถากศนอานชมน

ทอตาตั้งหมทรมตามความประดงค
 จอพระขงคยบถุดอย่าสุญใจ
 งามชดเคืองทริชดชโตน
 ชามเห็นบวชตอกบอกรจรงจรง
 จงวันแถงนยาทขยนเพราะเป็นหญิง
 มาทวงชยตมตด ไมเมศตา
 ถิดากถึนชยา ใหคชงถงพองหา
 ชยาชองชดศัรทชางจรงปราน
 ถิชาคจรงเพราะห่างระคางหน
 ไมคนคกนหรือเจ้าหรือเปด้าใจ ๆ

๑ ฝ่ายถ้วนนทุดตาตักธำคร
 ชยาชองชดศัรทชางจรงปราน
 ฝ่ายอ่าตักธำครพุดชอนหวาน
 เจ้าถรวชยอพระมาตุงค

ชดกรวอนมาชชณาดย
 จงไปรดให้บวชตามดำมพระองค
 ราชการเกือวชองคชงประดงค
 ไคไปรดปลงใหบารุงกรงดงกา

ควณศึกเดื่อเหินอไถยยังไม่รบ จะตองปราบปรามศึกโตปริงษา
 เจ้าเคยได้ไชยวังแคหลังมา ช่วยตรวจตราอย่าเพอชวให้ชวดเฉบ
 ตูลาตมมีปากพูดถากถาง มาขคิดขวางทางบุญพ้อคุณเขย
 แด็กอนหนโตมาตยเป็นคุเรช แถวปลัดชยปอดะเดยเฉยเมยไป
 ถาหากวาจาตจะมิง กไม่กตวทจะจับมาปรับใหม่
 มาห้ามหวงหนองเหนียวเกยวเกาะไว้ ดูเหมื่อนไม้โตที่ราบที่บาปกรรม
 เคียงนกกรอชยวาเป็นธาปาท แม้ไม่ระคองจะชูปชูปถัมภ
 เหมื่อนอกชวงฉงชงยปราบให้ถลาจร

นพอดยราชา หรือช ไม่นอนปรน
 ควณเคียวเป็ดยวใจระโครบว กตบให้วทตบสร้างทางกุกัด
 เขาทำบุญตมทานมารปริงษ ชางเหลือกตมตมมวตวงคอกัด
 ตัดสาครวอนงาตาดเขย ชยนาพอเดยหลงมวเอาจอกหน
 ถากุมททตงเป็นชยง จึงเป็นชเกิดไม่ห้ามคามใจนาง ฯ

๑ ฝ่ายราชาตระหวรดตมอง ซึ่งพ้องตชงกษตริยงชิตขวาง
 ธานอยนมแทคตอถูกฉววัง ชชบวธบ้างตวังกุกัดผลผลดา
 พระอภโตพิงววยงชต คิวยฉวเจ้าเขาไม่คคิดเสมหา
 ยิงหวงแทนแม่จรวบบริพชา ไม่เป็นตาบตจระช่าเป็นกรรมไป ฯ

๑ แด็กเชอนโฮยรู้ไปรบปรนว่าหอดานตูก
จงพินตูกพินองใหม่ชงได้
 พอร่งเช่าเราจพากนคตาโคต ไปอโยไพรพฤทษาคตามมาต
 ฝ่ายฉริงทงหodayทงรายทมิ้ง จงพิงพมูบารุงชงกรงศรี

โรงฉันทธรรมนิรมิตาชา

เป็นชนชานชะวากเหมื่อนฉากบัง

ด้วยหนอโตไปกำกับราชบัชชา

ชาศรมดีร้างดูตั้งามทองดำมทอง

ศุกรมครนรณอมทรมวง

มเชื่อนกนบตองกนางนอน

วิมกภูมิธรรมปทุมชาติ

ระตะตาชคอกคองบึงหอดจงดดชน

ดมถวอดินตมูทรุดุดาทร

ดินทุกชวเรือนรบมาดงชาน

ให้ศระเคียมเทียมมรกรับเด็จจ

ครนฉรรพเด็จจไปประณคตบศรั

ทอพระองค์ทรงพรตคาบดิน

เหมื่อนทาทไถถวายทาบมรรพค ๗

๑ พอเคือนยงค์กานาพระบาท ทรงวรราชญาทวงศักดิ์ตามดั่งหมด

เป็นต้นความดำมพระองค์ยกทรงพรค ทบรพคดั่งศรคคณมนต

ยอศกรมคนโรทันใหญ่ นามโดยไมทอยชอยเหมื่อนฝอยฝน

ศรมแดงแดงแดงคองมณาคอง เป็นหมอกมณมชอยแคบราณ

ด้วยศรมเป็นทอถองภาทองยอ ยอคเหมื่อนทอขงกตมณทอถองาน

ศรมถึงดับท้าวจนกบหนาคอง เป็นฝอยรอนจรมดัดไมชาคคราว

ไซ้เหล็กถอนดำมช้ายฉายเห็นชไต หงกกระโตบ่นบายเห็นชวฉายดำ

จงนบถอดชองดองเป็นเวียงราช มุรปเจ้าดังศรคคตศรม

เมือแรกคองดองกวางมาเกิด ถอวางกานศกนภาพทองจอล

จวรปทรวงองค์ดังศรคคตศรมพระชินทร ค้ำเหมื่อนนตกนถองากินดำค

ศรมด้นเหตงชาวดองการจงฝรัง ยกมาคองทงเจกจกนจกนหม

แต่ก่อนเขาเจ้ามาคองราชจวร เทจจรงชอยกบญเฒ่าทเจ้ามา ๗

๑ พระชกยไปคองคองมรรพค วิชาพรคพรทมาจวรชวยพรช

วาทจงหรดงญพาดกา คุนโธชาฝรังชอยทงพน

เก็บเต็มตุ้กตุ้ก ไม่นึกคำนึง
เป็นบ่ักว้างทางเดินเนินอรุญ
ดินถมุทไปบ่ารุงกรุงผลึก
ตุ้กตุ้กครเจ้าวคนรตุ้กมณฑา
พอกทมิพทินบักษาช้อวาโหม
ทวารใหญ่ช้อยของคตคนน้อตววย
ถววยทงตุ้กตุ้กให้ทงฉน
ไปตุ้กตุ้กตุ้กตุ้กตุ้กตุ้กตุ้ก
ได้บ่ารบคักตุ้กตุ้กตุ้กตุ้ก
ครของตุ้กตุ้กตุ้กตุ้กตุ้ก
ไปพวราจาทุ้กตุ้กตุ้กตุ้ก
นางตุ้กตุ้กตุ้กตุ้กตุ้กตุ้ก

นิทานเรื่องพระอภัยมณี

ต่อจากคำกลอนที่พิมพ์ในเล่มที่ ๓

ฝ่ายพระมิ่งคดาเมษเดี่ยทวงททพแต่จ หนีไปกับสังฆราช
บาทหลวงไปถึงบ้านเศรษฐีแห่งหนึ่ง พระมิ่งคดาได้นางยาใจถูกสาว
นางเซียมวิสัยแม่หม้ายเมียเศรษฐีเป็นเมีย รวบรวมนกาดังได้บ้างเด็ก
น้อยแล้ว พระมิ่งคดาบังตั้งพระบาทหลวงมาทวงเงือกกับนแดนกตบมา
เกาะตังกา แต่เผื่อนกอดลุดคคทททไปเว้าอวามองกำพดเพชร ประ
ศอบท่างรวมเครเจ้าเมืองพรตอย โหมโอรตจก นางกฤษณามเหดี
ดำเรจราชกรแผ่นดิน พระมิ่งคดาจึงจะไปฝากคอกอยู่กับนางกฤษณา
นางกฤษณาเห็นพระมิ่งคดาบรูปร่างงามก็มีความรักใคร่ ให้เข้าแหน
โกศรดน้ทนต์มนจนใคร่ชมรักสมัครตั้งวางกัน แต่บกบคมิให้อำมาตย์
ราชอุทรทราเบื่อง แดงให้บคคเมษแต่เพียงจวรับเลี้ยงพระมิ่งคดาไว้
โพฐานบ้นบคคบุญธรรม มอบอำนาจให้โดยดาดบถงทศศษภพระ
มิ่งคดาจนครองราชสมบัติ โดยอ้างเหตุว่าคนชราไม่ดำมารกจะจว
ราชกรแผ่นดินได้ พระมิ่งคดาจึงไคฉวนสมบัติมีอำนาจศคชชาคโม
เมืองกำพดเพชร ฝ่ายสังฆราชบาทหลวงผู้เป็นอาจารย์ก็ช่วยจนชวย
เกลียดด้อมหาญคนคค ๆ ใจเป็นก้าง พระมิ่งคดาไคก้างโพเมือง
กำพดเพชรนทถายประกว คคพระชรรคก็เห็นพันตคผู้ใดกเกิดเป็น
ไฟใหม่ พวกพลทหารก็ไรแม่เหล็กเมษอาวช ขาวชของชาคคศค

ถูกเจ้าก้ออนขูไปหมด ทั้งนางกฤษณาก็เป็นคนกว้างขวางมีเจ้าชาย
ผ่านเมืองอื่นเป็นพวกพ้องมาก

ฝ่ายอวยตากับอาจารย์เงินขนูปากันหนีเด็ดลอดตง โดยดำรกำ
บันของกฤษไปทางทิศใต้จนถึงเมืองอินชัย ไปได้ทางบุญจาร์ลูกสาว
เศรษฐี เป็นเมียคนหนึ่ง ได้นางศรีกฤษลูกสาวพรหมณ์เป็นเมียอีกคน
หนึ่ง ในเวदानกษัตริย์เจ้าเมืองอินชัยมีโศกอยู่ในทศกัณฐราชธรรม
หมกมุ่นอยู่ด้วยกามกิดเอ ให้เข้ามาคุยเที่ยวสอดคร่าหาสตรีที่ปรองมา
ถวาย มีโศกเอกว่าบุตรภรรยาของผโต จนเขาพาประหารราชบุตรได้
รับความเคียดแค้น จึงเป็นโศกต่างให้อาจารย์เงินขนูโศกของเออียดก้อม
ผู้คนซึ่งราชธมบท ให้แก่อวยตกับโศกอินชันทกได้รับคำแห่งสุภาวราช
แต่ตั้งอยู่ในฐานเป็นอาจารย์

อวยตพาพมณีนกับอาจารย์เงินขนูหนีไปทางทิศตะวันออก ไปถึง
เมืองเซนของพวกแรกหมพ เจ้าเมืองร้อทาดกบด ทเมอของพมความ
เคียดแค้นเจ้าก้ออนขูของพม คอยเฝ้าตามขมกษัตริย์หนึ่งมาจากคนก
ครึ่งหนึ่งตงนมธช ท้าวกบดเฝ้าตามารจะหาออบายคยอด้กับยกษได้
จึงตงด้กนให้ยกษกนทุกคราวพมา ครึ่งหนึ่งยกษมาพบเจ้ากบวายุ-
พมณ พมโศกตงกตอด้วยนมธชแข็งอยู่ ด้วยวายุพมณเป็นชายโศก
ของนางผโต ซึ่งเมื่อนานครอขงยักษจำพกน วายุพมณจึงจับเขา
ยกษนมโธธเป็นพาหนะไปทิศต่าง ๆ ท้าวกบดทราบจ่าวายุพมณปราบ
ยกษโธธในอานาคได้ ก็ยกนางศักชีรชิตาให้เป็นเมีย แต่ตั้งกาพมา
วายุพมณให้เป็นอุปราช

ฝ่ายหัตถ์กับอาจารย์ดุษณีเยเห็นไปทางทิศเหนือ ไปถึงเมือง
อินทราจารย์ดุษณีเยเที่ยวเป็นหมจรกษัตริย์ของชาวเมือง จนมาถึงเมือง
ทราบดีทราบดีเจ้าเมือง จึงให้เชิญไปรักษาไว้ในท้องของตน อาจารย์
ดุษณีเยเห็นว่าเป็นผู้ทรกษาไม่หาย จึงบอกว่าจะตายใน ๕ วัน ทรา
บดีทราบดีจึงให้เอาดุษณีเยจากคุกไว้ พอดอกเวดากตางกับอาจารย์ดุษณีเย
ก็รายมนต์เด็ดอดชอกออกมาได้ ดุษณีเยเข้าไปติดศีรษะทราบดีเจ้าเมือง
เสีย แล้วพาหัตถ์หนีไปพักอยู่ที่ศาลเจ้าแห่งหนึ่งในดงป่า เทพารักษ์
หัตถ์อยู่ในศาล จึงบอกให้ไปทางทิศตะวันตก จะได้พบตา ชนประเสริฐ
หัตถ์กับแฉะดุษณีเยพากันไปถามเทวดาเมธมา ไปพบเวชยานกับนาง
วันรชยาพี่น้องเป็นลูกของดวงใหญ่เมืองสุทนต์ เวชยานนางวันรชยา
เจลาดังเรื่องทราบดีเขยรับเอาดุษณีเยซึ่งพากันหนีมาแก้ของกัน หัตถ์กับ
แฉะดุษณีเยรับของทราบดีด้วยก็เอาดุษณีเยคืนกันให้ จึงชิงดุษณีเย
กตมได้ผูกพันพอเป็นกำลังแล้ว ถยกทัพมายังเมืองสุทนต์ พวกขุนนาง
เก่าของเวชยานและนางวันรชยาต่างไปเข้าเฝ้ากับเจ้านายของตน ตา
เชยดีไม่ได้พากันหนี พวกเจ้านายพุดมานาคย์จึงพร้อมกันเชิญเชิญ
เวชยานขึ้นครองราชสมบัติ แต่เวชยานไม่รับขอถวายแก่หัตถ์
แฉะดุษณีเยจึงอยู่ครองเมืองสุทนต์ต่อมา

ฝ่ายข้างเมืองมดก นางมณฑาทิงแก่กรรมตง ดันตมูรจิม
ถารไปถึงสุทนต์ครวชให้เชิญพระขนิษฐ นางสุวรรณมาตี และนางตะเวง
ไปในการปลงศพ สุทนต์ครวชจัดเรือกำปั่นให้พระขนิษฐไปเมืองมดก
แต่กำปั่นถูกลมพัดพาหลงไปเข้าอ่าวเกาะกตมิงหา นางเทพเทพ

นางนินทณัฐกับศรีพลานซึ่งชาย ซึ่งเป็นตุ๊กเทวดาเจ้าเกาะ แต่มารดา
เป็นมนุษย์ออกมาว่าจ้างนำเงิน พบพระอภัยเขาก็มีความนับถือรักใคร่
จะขอติดตามไปอยู่เรือนวิชาความวิเศษ ครั้นพระอภัยยอมแต่กิจชวกร
ก็พาเอาไม้ดั่งมหาศรเรือใหญ่ขนตาหนึ่ง แล่นออกจากเกาะถึงมหา
บาษพนามายังเมืองผดุง

ฝ่ายต้นข่มขูร เห็นผู้ล่อลวงช้อยไปเมืองดังกล่าว ซ้ำมีตบถก็ถึงด้วย
จึงแต่งเรือเร็วให้ไปจับชาว ได้ความว่าพระอภัยออกจากเมืองดังกล่าว
มานานแล้ว แต่หาได้มาทั้งเมืองผดุงในตบถใจ จึงจัดกองทัพเรือ
ให้เที่ยวแยกย้ายกันไปตามในทิศต่าง ๆ จนถึงเมืองการเวกและระมจักร
ทางสุดตำครก เห็นแต่เรือเร็วช้อยติดตามไป ในทิศต่าง ๆ เหมือนนกน เว
เมืองดังกล่าวและเมืองผดุงก็รีบไปพบพระอภัย ก็จัดเรือจนโจรสลัด
ตบถไว้ จึงเขารอรับช้อยใจพดลให้สกลทบทไป แล่นเรือพระอภัย
มาถึงเมืองผดุง

ฝ่ายศรีสุวรรณทูลไชยและเสด็จคร เมื่อบทราบข่าวพระอภัยไป
ถึงเมืองผดุงแล้ว ต่างก็พากันมาช่วยงานศัพทนางมณฑาทิเมืองผดุง
พร้อมกัน พระภาณุณา พระเทวีญและนางอินพวันโยธาธิดาของ
ศรีสุวรรณ ซึ่งเกิดกับนางศรีสุดา กับนางเทพเททิน นางนินทณัฐ
ศรีพลาเห็นกันเข้า ก็มีความรักใคร่กันเป็นคู่ ๆ

ฝ่ายพระมิ่งสดาอยู่ที่เมืองกำพดเพชร ได้ทราบข่าวพระมิตา
มารดาออกบวชเป็นฤาษี สุดตำครกกับนางเจ้าวศนุสรของเมืองดังกล่าว
ก็ไปทราบข่าว นิ่งและหลาน หมันชดพัน ชนศรายไป ตบตนได้ก็มีความ

ยินดี แต่ตั้งพระราชบาทหลวงยังผูกความเจ็บแค้นขยี้เดิมมือ เมื่อเห็นว่า
พระมิ่งศดามีกำลังมาก พอดีคิดค้นเอาเมืองดงกาได้ จึงเข้าไปย่องว่า
นางตระเวงทำให้ชายหน้าตา ไม่ปลูกฝังลูกหลานของตนไปยกย่องผู้อื่น
ควรจะยกทัพไปปราบปรามคนเอาเมืองดงกาจึงจะชอบ พระมิ่งศดาเห็น
ชอบด้วย จึงให้ไปแจ้งแก่น้องแฉะหลานชายว่าให้ช่วยกันยกทัพไปรบ
เมืองดงกา ส่วนตนก็เกณฑ์ทหารเมืองกำพวดเพชรยกไป

ส่วนวลาชดา วายพมณ และทอณ จึงปรึกษากับอาจารย์
ของตนๆ ว่าควรจะไปช่วยพระมิ่งศดาหรือไม่ อาจารย์จึงคัดค้าน
ว่าไม่สมควรจะไปรบกับพระมิ่งศดาซึ่งถูกตั้งพระราชบาทหลวงผูกข้อขบถ
ความริษยายู่งต่าง ๆ แฉะแฉะไปรบกับเพื่อนเมียตายายของตนเอง
ควรตั้งตัวเป็นกลาง แต่จะเมื่อยไปกระเดียดไมตรี ควรยกไปให้พบกับ
พระมิ่งศดาแล้วห้ามปรามดี ถ้าไม่ฟังก็ควรรบกับพระมิ่งศดาเอง
บ้องกันเมืองดงกาไว้ ด้วยความวายพมณและทอณเห็นชอบด้วย จึงยก
ทัพเรือมายังเมืองดงกา มาถึงพร้อมกันก่อนหน้าพระมิ่งศดา จึงแต่ง
ดาร์ให้คนถือเข้าไปให้นางรำภา นางยุพาทกาแฉะนางสุธาดังหมรับดาร์
ภาพผัด และจะขอช่วยบ้องกันเมืองดงกาไว้ทางทงดำมได้รับดาร์แฉะ
ดังตั้งว่าจะเป็นอุปนาย จึงตั้งให้เขาคิดอุบายหนีดาร์ไปฆ่าเสีย แต่เมื่อ
เห็นพวกทูตแฉะคงความของชายไม่หว่าดกถัว คล้ายจะเป็นความจริงจึงตั้ง
ให้งัดการฆ่าเป็นแคให้กักตัวไว้ แฉะให้เรือเร็วรีบไปแจ้งข่าวคักแก่
ผู้สดำครที่เมืองมถิต ศรีสุวรรณจึงให้ผู้สดำครนางเสาวคนชกับพระ
กฤษณารับกตบไปรักษาเมืองดงกา

ฝ่ายพระมิ่งคดา พวยกทัพมาตั้ง เมืองดงภา ก ไทยกเขาคทเดียว
 อดายดาวยุพพินห์หัดกันยกทัพไปพร้อมกับพระมิ่งคดา ทำเป็นทัพระบ
 แดงยกกลับมาตั้ง แดงแต่งตำรับบหนึ่งให้เรือเร็วฉวยไปตัก ให้อัด
 ตำคร ฝ่ายทางเมืองดงภาทางรำภา นางยุพพินห์นางสดาดังอันคชดี
 บียงกันเป็นดำนารถ พระมิ่งคดา ก็เมืออาหึกเขาได้

ถึงวันดีดาศกรยกขามมาตั้งเมืองดงภา ได้รับหนังสือของอดาย
 ดา วายุพพินห์ หัดกันในกตางทาง ในหนังสือพนมความด่าคชชยหนึ่ง
 คชชยเรื่องพระชรรคกเศษ วายุพพินห์รบอาดาจะตักเอาให้โต พอยรบเมือง
 แดง ถึงดาศกรพระฤษนิยาแต่งนางเจ้าวณชกรยกออกไปรบกับพระมิ่งคดา
 นางเจ้าวณชกร คชชยบุตร ในเวอาชกรรบคชชยหนึ่งรอนรัตนพระมิ่งคดา
 จะหึกเขาเมือง ในศึกเขย ติยงนค นรคฤษนิยาแม่เลี้ยงจึงเขาไปเอา
 โดมแดงแต่งให้คนไปไปเกณฑ์กองทัพเมืองต่าง ๆ ทบเนเมืองชงแก่
 เมืองกาพลเพชร แดงยกมาตั้งกองทัพเมืองทบเนพร้อมรบกับทาว
 รามเศษ ให้มาช่วยตีเมืองดงภา ถึงดาศกรได้ทราบความจึงแต่งเรือ
 เรือให้ไปแจ้งข่าวคักแก่ศรีสุวรรณ ๆ ถึงดนมุตรแลหัดโรยก็ยกทัพไป
 เมืองดงภา พระอภัย นางสุวรรณมาถ นางระเวงกัภาพระเทวัญ
 นางอมพอน นางนคณัฐ ศรีพลตา ซึ่งบวชหน้าไฟทั้ง ๕ คน ดงเวีย
 กัดขิงหากดบไปอยู่ ณ เขาถึงคุศรี เมื่อ ๓ ทัพตั้งเมืองดงภาแดงก็กระ
 เตรียมชกรรบกับพระมิ่งคดา

ถึงวันวายุพพินห์ซึ่งรบอาสาไว้กับดีดศากร ว่าจะตักเอาพระ
 ชรรคกเศษจากพระมิ่งคดาให้โดนน ก็พ่ายหนีไปอยู่กับพระมิ่งคดา

แต่รุ่งกล่าวโทษว้ายตากับหึงกันจำเอาใจออกหาก จนพระมิ่งดา
 เรือชย พอได้โอกาสจึงให้ยกขเขาแยงพระชรรค์จากพระมิ่งดาได้
 พระมิ่งดาดามไปยื่นมือขอพระชรรค์คืน ว้ายพม่นจึงว่าถ้าเด็กทัพ
 กลับไปแต่ไม่คิดจะรบกับเมืองดงกายอีกต่อไปแล้ว จะให้พระชรรค์คืน
 พระมิ่งดาโกรธ โห้ทหารเรือขมจับ จึงเกิดรบกันชน ว้ายพม่นช
 ยักษ์รบดอชไปจนถึงเรือของตนได้ พระมิ่งดาให้ยกทัพเรือตามกตอ
 ไป ว้ายตากับหึงกันทราบเหตุมารบว้ายพม่นรบกันเรือพระมิ่งดา
 ใจ สี่ตัววรรณเห็นเป็นโอกาสดีให้กองทัพพระมิ่งดาอีกฝ่ายหนึ่ง กอง
 ทัพพระมิ่งดาเห็นกำลังจะตีตามทางแยกแตกดอชกลับไป ว้ายตา ว้าย
 พม่นแต่หึงกันจึงพร้อมกันเข้าเฝ้าที่วรรณ ดินดมทรัดตำราช
 มาโทษ แล้วสี่ตัววรรณสั่งหาไปเฝ้าพระอภัยมณี แล้วตั้งคร
 ภายพระมิ่งดาดำทัพไปครองทางทิศใต้เมืองดงกาย กอรับ
 ทัพประเทศรารแดงพร้อมภรรยาที่ระยกันมาชย พอทัพเหต่านหมกมาถึง
 พร้อมกัน พระมิ่งดาก็อกกลับมาตั้งประชิดเมืองดงกายอีก สี่ตัววรรณ
 ก็โหยกกองทัพออกต่อสู้เป็นดามารถ จนทัพประเทศรารตั้งดอช
 แดร์ความว่านางกฤษณาได้ฉวีหนุ่มหงัดโหด ขอทัพมาช่วยพระมิ่งดา
 ทำศึกกับดงค้อวน ดวงก็โกรชยกทัพกลับไปหมด พระมิ่งดาก็เกา
 เมืองดงกาไม่ได้สมประสงค์ ก็คิดจะกลับไปยังเมืองกำพดเพชร แต่
 นางกฤษณากำพว่า บ้านเมืองที่เคยชย ในอำนาจว่าพระชรรค์ก็เสียช
 ไปชยแก่ศัตรูเดี่ยวแล้ว คงจะกระตางกระตองจะกลับไปเป็นศัตรูชน คง
 จะหนีไปทางอื่นชยพึ่งชาวคราแดงกอนจึงตกลงดำทัพไปทางทิศหัด

นางกฤษณาไปทอดศอกไอรังเปิดตามทาง ๓ คน ชื่อเทวดินชุกุม ๓
เทพจินดาคน ๓ ราเมศร์วิคน ๓ แด้วนางกฤษณาใจหน้าตาย พระมิ่งกลา
จึงพลาดทวิ ๓ คนไปถึงเกาะกาหวิ เป็นเมืองโบราณผู้คนใหม่ ผู้หวิ
กันเดี่ยหมดเหตอแต่ตักถกความบ้านเรือนแต่ปราสาทราชวัง พระมิ่งกลา
กษณาศัษยชุกเถารณ

พอทักทอติดกับพระมิ่งกลาถับไปถึงเมืองกาหวิเพช พวก
เดนาทรกษณาเมืองจึงจกเถือออกตามไปทางทิศหวิค ไปถึงเมืองด้าบั้น
หนา ท้าวรายาเจ้าน้องบรมราชวรวุฒเถือ จกตามไปให้แขกย้ายถนออก
ติดตามไปในทิศต่าง ๆ พอถึงเมืองกาหวิเพชไปเถือราชพระมิ่งกลาจาก
พรพหเนผู้เฒ่าคน ๓ ทักเถารณหน้าคน ๓ จึงติดตามคือไปจนถึงเกาะ
กาหวิ ทราบว่ามิ่งกลาผู้เฒ่าเถือแล้ว จึงเชิญให้พระมิ่งกลาถับ
ไปครองเมืองกาหวิเพช พระมิ่งกลาคน ๓ โห้คนารทวิ ๓ อยู่ครองเมืองกา
หวิ แด้วพาดังมราชบวทหวิถึงตั้งเรือมาถึงเมืองกาหวิเพช มาถึง
เมืองด้าบั้นหนาจึงชวนไปเถือท้าวรายา ๆ มีความดังด้าวจึงเชิญให้พระ
มิ่งกลาพักอยู่ถนถนถน พระมิ่งกลาถักพักอยู่ในเมืองด้าบั้นหนา ได้ถน
ถักใครกับนางดวงเจชิตาท้าวรายา แต่ท้าวรายายังหาทราบความไม่

ทางเมืองดงกา พระมิ่งกลากับศัษยชุกเถารณกัจถักการอภิเชกพระ
กฤษณาถับนางเทพเทพัน แด้วถึงให้ไปอยู่เมืองรมจักร ถึงนวดอายุศ
วายุพฒเนแต่ถักถักคนแต่ศักกรศักถักถักจกถักถักไปถึงเมืองรองคน ๆ

ฝ่ายพระมิ่งกลาถักถักกับชิตาท้าวรายาอยู่ถนถน ๆ จน
นางดวงแรมจักรวิ ๓ ท้าวรายา ทราบความ ก็เถือจกการอภิเชก ให้เม่น

อุปราชา นางดวงแฉ่งมาตาม - ซื่อระเด่นกินเรศ ก็มาตั้งรกราก
 หลวงกับพระมิ่งคงคิดจะ ไปแก้แค้นเมืองลี้ภัยอีกจึงขอกองทัพเรือชาว
 ร้ายยกออกจาก เมืองต่ำปันทนา ไปยังเมืองกำพวดเพชร เกณฑ์คนเมือง
 กำพวดเพชรเข้าสมทบด้วยกองทัพไปยึดเมืองใหม่ได้ ศรีสุวรรณ ดิน
 ดมูทรสุดดำครกชวยกันระดมค้ำพระมิ่งคงแตกถลันไป

ครวณมีไพร่หรั่งคน - ซ้อมหุดมีอำนาจมาก เทียบต้น
 เรือพวกถูกคำวานช้อย ในทะเลเดดตามเกาะเล็กเกาะน้อย ภายหลัง
 เกิดชีวิตคนเต็มขงอาหารจนจุกทุกทีคนปากน้ำเมืองรมจักร พระ
 ฤๅษณาวยกทัพออก ไปรบด้วยพระเดโชพรหมณ์โมรา ดำเน แดงวิ
 เขมรยกมาช่วยกันจึงช่วยเมืองใหม่ได้ แต่ยังคงรบศึกพันกันอยู่

ฝ่ายศรีสุวรรณเมืองต่ำปันทนาได้ข่าวว่าเมืองกำพวดเพชร
 จะถลันเมืองรมจักรพระอภัยมณีจึงให้นางผดกณัฐเดศรีพลามาช่วย มา
 ถึงปากน้ำเมืองรมจักร ในเวลาสงคราม พยัพไพร่ไพร่หรั่งกำลังรบ
 ศักพันอยู่กันทางใหม่เมือง จึงส่งให้กองทัพเรือค้นหาเขาไป พวกไพร่
 หรั่งเห็นเหตุอย่างนี้จะสู้ไม่ได้ก็ยอมตั้งความภักดี ศรีสุวรรณจึงอภิเษก
 พระเทวีบุญนางผดกณัฐ แต่ศรีพลากับนางอัมพวันให้ปกครองกัน
 ตามประเพณี

ฝ่ายพระมิ่งคงกับตั้งรกรากหลวง เมื่อแตกทัพจะถลันไป
 เมืองกำพวดเพชรแต่ถูกคลื่นลมจุกพัดหลงทางไปถึงเกาะกวม ทางคาม
 วิชาเกาะรทางให้ไปทางทิศกวม พระมิ่งคงถามคนเรือคือไปจนถึง
 เมืองโรมอด้ย ตั้งรกรากหลวงจึงไปขอเรียนนิชาอุกสาพจนคณ

อาจารย์พรหมพักตร์ ๆ ชี้แจงให้ไปขออนุญาตจากเจ้าเมืองเดี่ยก่อนจึง
 จะยอมให้ได้ พระมิ่งกลาภตั้งพระราชบาทหอดวงจึงไปเฝ้าท้าววาหุโธม
 พรรณนาถึงเรื่องคำสัญญา ท้าววาหุโธมมีความเต็มใจให้อนุญาตและ
 ขอเรียนคำสัญญาด้วย ครั้นตั้งพระราชบาทหอดวงเวียนหวัดผูกภาพยนต์ดำเรื่อ
 แล้วจึงลาท้าววาหุโธมแล้วเรือไปในมหาสมุทร ไปถึงเมืองโรมทิมน์
 จึงขออนุญาตสร้างที่พักถ้อยคนคำดหาอยู่ที่เมืองตาม มีคนรักใคร่นับถือ
 มากจนท้าวโกธย์เจ้าเมืองเดี่ยจะคิดจะระอาจคิดจะปราบปรามเดี่ย
 ก่อนแต่ตั้งพระราชบาทหอดวงเรื่อ จึงผูกภาพยนต์กษัตริย์ทำที่เป็นกุดงวรศักดิ์
 ให้ไปท้าวโกธย์แห่งต่างต่างคน ให้ไปขอขมอมคือพระมิ่งกลา ท้าว
 โกธย์มีความกลัวจึงยอมไปเฝ้าพระมิ่งกลา ขอมตามรักคิดและขอมยก
 นางบุษบงชิตาให้พระมิ่งกลา ๆ หอหน้าบุษบงอยู่ในเมืองพน มีโคศ
 จะทำศึก ตั้งพระราชบาทหอดวงจึงไปต่อต่าง ๆ ให้รบไปแก่แคว้นเมือง
 ดังกา พระมิ่งกลาขยครุทมิได้ให้ท้าวโกธย์เกณฑ์ทัพเมืองโรม
 ทิมน์ยกตรงมาเมืองดังกา แต่ท้าวบุษบงมาด้วย มาพบผัดชช
 ภาตจากในกองทัพเกิดรบกันจน พระมิ่งกลาเอาครุทราหุพาดถูกผัดชช
 คุมหายไปอยู่ที่สมุทร แล้วพระมิ่งกลายกมาถืองเมืองใหม่ ให้เขา
 คุมได้เมืองใหม่ แล้วตั้งพระราชบาทหอดวงก็จัดการผูกภาพยนต์จนเป็น
 ชนมาก ตั้งมั่นอยู่ที่เมืองใหม่นั่น

ฝ่ายผู้ตั้งจักรเห็นกำลังซำคักแรงแวง จึงมหนงตั้งให้เรือ
 รัยไปให้ศรีสุวรรณขึ้นสมุทร หัดไชย วลาหุตา วายพัฒน์ หัดกัน ให้
 รัยขมาช่วย แล้วให้เจ้าใหม่เป็นทัพหน้ารบยกไปตีเมืองใหม่ ได้รับ

กนเป็นด้ามารต ดัดตัวศรดังเกิดเห็นพอรบของพระมิ่งคดาเริ่มแข่งผด
 มนุษย์ ถึงดียวจะเป็น.จทมนต์ จึงให้ขุนพลคน ๔ ด้กดเขาไป
 ว่าเป็นภพพนมค แดงจึงให้คนเรอรีบไปตาม ฮวจาเรอจกวิชาศิษย์ ทศำภ
 โมคข โลกเชษฐมาช่วยแก้ พระมิ่งคดาจึงถามคนคมาแกวชภพพนมคได้
 กแต่เดอของขมก จึงให้ระคนพดเขารบเป็นด้ามารต ทพทางดงทก
 คำนทานดื่บไว้อย่างแข็งแรง ยังไม่แพ้ระคน

ฝ่ายเทวดินทร์โฮรด์ พระมิ่งคดาจึงกรอนครอง เกาะภา หอชยูน
 ตงแต่พระมิ่งคดาจากมาแเดอหอยบ มีโคธราชครวประการ ไคกมี
 ศึกษมอดก จึงชวนเทพจันดาแเดวามทือพรราชทง ๒๖ บุคทพเรอออกจาก
 เมืองกาหองมาแเดอเทเมืองด้าบหนนา ทวราชทราชบงาเป็นโฮรด์พระมิ่ง
 คดามาเทยความหยาบค้ำ จึงเสรมหพิเรยยกออกจากเมืองด้าบหนนา
 มากับพระเทวดินทร์ มาทางเมืองกาหองพระ ได้ความจาพระมิ่งคดา
 สึงฉราชบาทหอดว ยกไปเมืองดงกาหองบแเดอในโคธราชครวประการ
 ไค ให้เรอไปตามกยงไม่ไดควณ ฝ่ายราชกบโฮรด์พระมิ่งคดาทง ๓
 จึงยกออกจากเมืองกาหองเพชรมารบกับค้ำเจ้าดมาน ๆ ให้แก่วัดเศษ
 แก่พระเทวดินทร์ดง ๔ มาถึงเมืองดงกกาตงของทพศรสู่วรรณ ดิน
 ด่มทร หัดไซบ วลายดา วายพมณ หัดกน ซึ่งยกมาช่วยดัดดาครเริ่ม
 สักกระหนาบคทพระมิ่งคดาแเดกขบเย็น รันดอยออกจากเมืองใหม่ไป
 อยุรมทะเล พระเทวดินทร์จึงรบพระมิ่งคดาแเดวเรอ ครมทอปรณได้พรอม
 แดวทวงโกด้อย่างมหนงดือไปดงเมืองจมนแเดนครดทหายให้ยกมาช่วย แต่
 ถูกศรสู่วรรณค้แเดกตงอยไปอก ศรสู่วรรณ ให้เก็บเศษของศักตรา

ราชบุตรแดงเข้ามาดังคนไปให้พระมิ่งคตา ลมหนึ่งดื้อไปตั้งว่าไม่ควรรจะ
 มาจับเคียวสู้รบกันเอง ขอให้เข้าไปดำรงภาพผิดคือพระเอกขมเป็นนิก
 เตย จะกินเมฆองดงกาให้ ตั้งฆราวาสบาทหลวงเห็นว่าเป็นอุบาย แต่
 ทำวรายาเห็นว่าเบ็ดลวงความจริง ตั้งฆราวาสบาทหลวง โกรธ ให้พระมิ่งคตา
 ไล่ทำวรายาเตย ทำวรายาได้รับความอภัยจึงดาพระมิ่งคตาดับมา
 เรือพร้อมด้วยเทวดินชู่เทพจินดาแตราเมศรี พอทำวรายาไปแฉ่ง
 ตั้งฆราวาสบาทหลวง จึงตั้งพระท้าวหนาทพญนค เสรยมะ ไปตั้งเมือง ไหมฮัก
 แตนนคเสียมทำไม้เป็น ตั้งฆราวาสบาทหลวงโทษว่า เพราะนางบุษบงมา
 อยด้วยจึงทาเหวธาเตียม ให้พระมิ่งคตา โดนวงเตย พระมิ่งคตาพานาง
 ไปตั้งโศภเทธรรมเกาะแห่งหนึ่ง แฉ่งก่อนมาหาตั้งฆราวาสบาทหลวง พอ
 ตกกลางคืนกัทน โยชยเตยกินนางบุษบง ตั้งฆราวาสบาทหลวงทราบว
 พระมิ่งคตาหนักโกรธ จึงขณเปิดเมืองใหม่ให้ท้าว เตดย์กับเมฆองช
 เป็นทัพหนุนอกเขาทางเรือ ครั้นตั้งธรรมแฉ่งคตาดูเห็นราชศกยกลดขมา
 กัยกชกรบเป็นดำมารถ ตั้งฆราวาสบาทหลวง ใช้ไฟกรตแฉ่งคตพพิษเข้า
 เข้าไปลุดดินตมูทรกับวรายพัตนตตบ บัค่านางมีเตียมมาบอกยกแก้ให้
 แฉ่งบาทหลวงทำขมบอชนไปโรยทองเห็นอนว บัค่านางมีเตียมมาบอก
 มีให้โซนาในเมฆาแฉ่งคตอง แต่ตั้งฆราวาสบาทหลวงพยายามทำดห
 กตต่าง ๆ อยุหลายคราขกยงไม่ดำเรศ จึงตั้งรบเคียวกันอยู่

ฝ่ายพระเอกขมกับพระศกย ๓ เขาถึงกุศรหทัยบี ไม่เห็น
 ใครไปเยี่ยม จึงชวนนางสุวรรณมาตี นางตรงเวงเข้าไปเยี่ยม พบของ
 ชายแฉ่งถูกหอดานทำดังครามกันอยู่ จึงขอรับรองตั้งฆราวาสบาทหลวง

ให้เด็กแดงตอกกัน คณะเมืองดงกาให้อยู่คนละครึ่ง ตั้งฆราวาสบาท
 หอวงกตกับบริภษาพระอภัยต่าง ๆ แดให้ยกกระตมเขาค้อกดินตมกรจิง
 เป้าบั้น ตั้งฆราวาสบาทหอวงเห็นจะไม่เป็นการกัรบยกกองทัพหนองเรีย
 กับท้าวโกสัย หนีไปทางท่ายเกาะเมืองงกา พบเรือทราบว่าเป็นพวก
 พระมิ่งคดาจึงตั้งให้ตามไปจับให้ได้ พระมิ่งคดาทราบว่ตั้งฆราวาสบาท
 หอวงตามมาจะจับ กัรบหนีไปยิงเมืองกำพดเพชร พอถึงปากอ่าวก็
 พบกับท้าวรายาและโยดงคร จึงพระอภัยมณีเขาไปอยู่ในเมืองกำพด
 เพชร

ฝ่ายทางเมืองงกา เมื่อตั้งฆราวาสบาทหอวงหนีไปแล้ว ดัดดา
 คร ศีรสูวรณ อีตมกร หังเรย ออระศัย ราชพมณแแต่หัดกันกตอม
 ไปยิงเมืองขงคย ๆ หัดกันพ้อดตบโยดงเมืองกได้อภิเสกกับนางฉน
 ซาษา พระอภัยกบนางสูวรณมาถ นางตะเวร กตตบไปยิงเขาดังศคร
 คนฉนหลง พระอภัย วรรตถิงพระ โยคนแ นางเงอท ทเกาะแคว
 พัดดาว จึงเขามานเหาะไปเยี่ยมยจารย์หัดตั้งสอนนางเงอทให้รักษา
 คัด & ประการ แแต่กตตบมายังเขาดังศคร

ตั้งตั้งฆราวาสบาทหอวง กับท้าวโกสัยตามพระมิ่งคดา ไปทาง
 เมืองกำพดเพชร ไปถึงเมืองปตาหัด ท้าวภดาเจ้าเมืองบวรองให้อยู่
 ในเมืองขอมตวเป็นศิษย์ยกเมืองด้อยให้เป็นข้หมาก ตั้งฆราวาสบาทหอวง
 จึงศครเวช ให้ไปตั้งชาวพระมิ่งคดา พวกตั้งชาวไปถึงเมืองกำพดเพชร
 รู้ว่าพระมิ่งคดาถบมณแล้ว จึงเขาไปแจ้งคดาความว่ ตั้งฆราวาสบาทหอวงไป
 ได้กาดังเป็นใหญ่เป็นโตอยู่ในเมืองปตาหัด ให้พระมิ่งคดาไปหา ถ้า

ไม่ไปจะยกทัพมาจับ พระมิ่งคลาก็คอยทำทาบต่าง ๆ ซึ่งให้กลับไป
บอกถึงพระราชบาทหลวง ๆ ได้ทราบถึงนักโทษ จึงเข้าไปหาท้าวฤๅ
เขารับนางบุษบงให้ดู แล้วบอกว่าเป็นน้องสาวพระมิ่งคลา ท้าวฤๅได้
เห็นรูปนางบุษบงก็หลงใหล จึงให้กองทัพไปยังเมืองกำพวดเพชร พอตถึง
เมืองด่านก็ให้รอทัพไว้ เขาไปในเมืองแต่ค้างพักกับตั้งพระราชบาทหลวง
ก่อน

พระมิ่งคลาได้ทราบจึงร้อนนางบุษบงออกมาต้อนรับตั้งพระราช
บาทหลวงแห่งท้าวฤๅ ตั้งพระราชบาทหลวงกระชับท้าวฤๅให้ดูนาง
บุษบง ท้าวฤๅพอได้เห็นนางบุษบงก็มีความรักใคร่ยิ่งขึ้น ถึง
กับเคืองตั้งพระราชบาทหลวงให้รอไว้ ตั้งพระราชบาทหลวงแค้นผิด
ใจ ฝ่ายท้าวฤๅก็รับนางบุษบงตั้งพระราชบาทหลวง มีความเกลียดชังแ
เบียดหยาม จึงหมายจะไปหาพระมิ่งคลาออกเรียงราวตั้งพระราชบาทหลวง
คิดไว้ให้ทราบทุกประการ พระมิ่งคลาจึงให้พรหมณ์ตั้งหอคอยมพ
โง่เพื่อคอยดู ตั้งพระราชบาทหลวงก็อ้างไปอยู่กับพระมิ่งคลา
ก็ยกกองทัพมาจน จึงไปหาพระมิ่งคลาออกทรงหน่ง แลขอให้พระมิ่งคลา
ยกนางบุษบงให้แก่ท้าวฤๅ จะได้เอาใจไปเป็นกำลังไปท้าวฤๅกับ
เมืองลังกา พระมิ่งคลาขอคืน ๗ วัน ครั้นตั้งพระราชบาทหลวงไม่เลิก
พระมิ่งคลาก็ให้ทหารขนประจำหน้าท้าวฤๅ ครั้นครบกำหนด ๗ วัน
ตั้งพระราชบาทหลวงไม่ได้รับตอบ จึงบอกท้าวฤๅว่าพระมิ่งคลาไม่ยอม
ให้น้องสาว จะต้องรบแย่งเอาให้จงได้ ท้าวฤๅเห็นชอบด้วยจึงให้ระ
ดมพลเร่เข้าเมืองกำพวดเพชร ฝ่ายท้าวฤๅในเมืองก็ตั้งรับกันเป็นดั่งมารด

ตั้งพระราชบาททอดวงยึดเมืองคานไคคังคงมั่นอยู่ในเมืองนั้น

พระมิ่งคดาเห็นชวาคัมภีร์มาก จึงมีหนังสือไปถึงศรีสุวรรณ
ดินสมุทรแดงสดำคร วับริษัฏภพพิศแดงขอให้ยกทัพมาช่วย ศรีสุวรรณ
พระฤชณา ครพดำ ดินสมุทรแดงสดำครกับรบยกกองทัพมาช่วย พระ
มิ่งคดากระตมเขารบทางบกทัพพวกศรีสุวรรณก็เขารบทางน้ำ ตั้งพระราช
บาททอดวงกับท้าวฤชณาทันทานไม่ได้ก็แตกไปจากเมืองคาน เว้ไปตก
ลงในน้ำ พรหมณศาความผูกเค็สมาจะยวณไว้ได้ ตั้งพระราชบาททอด
กับท้าวฤชณาไปจนถึงเมืองคาคีค ท้าวอินชยาเมองรบอย่างค
แดงขอเป็นศิษย์ตั้งพระราชบาททอดฯ จึงได้พักอยู่ในเมืองคาคีคกับท้าว
อินชยา

ครั้นตั้งพระราชบาททอดแล้วพระมิ่งคดาเห็นไปแล้ว พระมิ่ง
คดาจึงไปเฝ้าศรีสุวรรณ ดินสมุทรแดงสดำคร เชิญให้เข้าไปพักใน
เมือง ครั้นได้จัดการบ้านเมืองเสร็จเรียบร้อยแล้ว พระมิ่งคดาพร้อม
ด้วยกองทัพฝ่ายศรีสุวรรณยกออกจากเมืองกำพวดเพชร จะไปเฝ้า
พระอภัยมณีเมืองตงกา แต่เรือถูกคลื่นลมพัดพาเข้าไปในอ่าวเมืองของ
วายุพัฒน์ฯ จึงรับเข้าไปในเมือง วายุพัฒน์รู้ว่าพระมิ่งคดาจับตัว
ได้แดงจึงยกพระวรยศเค็ ให้ พระมิ่งคดา กับพวกศรีสุวรรณก็แดง
เรือไปยังเมืองตงกา ไปเฝ้าพระอภัยมณีทูลขอโทษแล้วต่างก็ลากลับไปยัง
บ้านเมืองของตนฯ

ฝ่ายพระมิ่งคดากลับไปถึงเมืองกำพวดเพชรแล้ว พยท้าววรายา
ให้มาเชิญไปทำการ ได้ถนัดระเด่นกันเรศบุศรัทเมืองอ่าบ้นทนา พระ

มิ่งคิดจะไปจัดการ ไล่กันทีเดียวพามาทางตรงแนวมาอยู่เมืองกาฬเทพ

ฝ่ายท้าวฤๅดา ซึ่งพักอยู่ในเมืองกาฬเทพ กับตั้งพระราชบาทหลวงนั้น
ไปเห็นนางดวงประไพธิดาของท้าวเงินชัยก็มีความรักใคร่ จึงยื่นขอ
ตั้งพระราชบาทหลวงให้ช่วยจัดการขอให้ ท้าวเงินชัยก็ยินยอม ท้าวฤๅดา
จึงได้อภิเษกกับนางดวงประไพ แล้วพากันไปอยู่เมืองปลาทวี แต่
ตั้งพระราชบาทหลวงยังพักอยู่ในเมืองกาฬเทพ เพื่อสอนวิชาให้ท้าวเงินชัย

ทางเมืองดงกา ก็นั่งหัดตำราเรียนเห็นนางมัจฉาเป็นมารดา
ที่เกาะแก่งพดด้วงที่ชนมความรักก็แตกดังเป็นขี้เถ้า จึงเรียกมา
ภรรยาแล้วชวนไปยังเกาะแก่งพดด้วง เมื่อได้พบกับพระโยคเดงมารดา
แล้วก็ถากถาบ มาแฉะเย็บเย็บใส่โทษแก่พระกฤษณา แล้วถากถาบ
ยังเมืองดงกาไปเมื่อพระอภัยมณี เสด็จกลับ เดาศักดิ์ไปเยี่ยมมารดา
แล้วพระโยคโทพระอภัยมณี

ฝ่ายทองเมืองรัตนนครแล้วก็ออกค้นทองดกด้วย ดวง
กษัตริย์ผู้ปกครองมาช้านาน ก็ขึ้นเจ้ากรุงพากันไปเฝ้าศรีสุวรรณที่
เมืองรัตนจักร ทูลขอให้ตั้งใคร่ไปปกครอง ศรีสุวรรณจึงไปเฝ้าพระ
อภัยที่เมืองดงกา พระอภัยอนุญาตให้แต่งตั้งศรีสุวรรณฯ จึงให้
ตั้งไปเชิญพระมิ่งคิด อายดา วายพมณแห่งหัดกันมาปรึกษาใคร่
ใคร่เต็มใจจะไปครองเมืองรัตน นครสุวรรณจึงปรึกษาจะให้นิรันดร์
ถกตดตำราที่เกิดกับนางเจ้าคุณจะไปปกครอง เมื่อเห็นชอบพร้อมกัน
แล้วจึงทูลพระอภัยฯ ก็เห็นชอบด้วย ศรีสุวรรณจึงมิ่งคิดไปตั้ง
ตั้งบุตร หัดไร่แถมใหม่ ให้มาช่วยงานอภิเษกนิรันดร์ เมืองดงกา

คณาญาติมาพร้อมแล้ว พระอภัยก็ให้เตรียมการไปเมืองรัตนาคมน
จัดการอภิเษกวันรัตนนครของเมืองรัตนาดังแล้ว ต่างก็กลับไปยัง
บ้านเมืองของตนๆ พระอภัยก็กลับไปยัง ณ เราตั้งศูรี

ต่อมาวันรัตนตั้งอาจารย์พรหมเมศ์ใจโหดเป็นปฏิริทศ และมี
หนังสือไปถึงพระมิ่งคธาขอรามาเข้ามาเป็นอุปราช พระมิ่งคธาจึงแจ้ง
ความไปให้สุดธำครทราบ สุดธำครเห็นชอบด้วยจึงจัดการอภิเษก
รามาศูรี ให้เป็นอุปราชเมืองรัตน

ครั้นพบนกขัตติยของคหิงหรงพามาว่า ทางกรมพลรัตน ครอง
เมืองเหมรา มีเหตุชวราชปณา มงคลของคหิงหรงชวราชคหิมม ท้าว
ทางกาพลรัตนก็ใคร่ส่งบุตรคนเป็นชายหนึ่ง เจ้าเมืองต่างประเทศพา
กันมาต่อสู้กับเมษอมฤตให้ จึงเป็นเหตุให้เกิดศึกทางแดนแก้ว เมือง
โรมพณ ท้าวชวาใหม่เมืองดำไร ท้าวจักรกรเมืองดำด ท้าวไพธม
เมืองชบธชาน ท้าวหัตถ์คนเมืองธัตตังค ท้าวจักรวรรตเมืองดชว
ท้าวไชยเสนเมืองเนาวรัตน รวม ๘ นครยกทัพมาต่อเมืองเหมรา
ทางกรมพลรัตนคงท้าวคชชบเคยงคบเจ้าเมืองทั้ง ๘ พระนคร

ฝ่ายวันรัตน รามาศูรี และอาจารย์พรหมเมศ์ได้ทราบข่าว ๘
นครยกทัพไปต่อเมืองเหมรา ก็ยกทัพไปช่วยทางกรมพลรัตน พอลง
ก็ให้โอบคัพทั้ง ๘ นครแตกกระจัดพอดพรายไปหมด ทางกรมพลรัตน
มีความพอใจวันรัตนทมาช่วยรบกับบ้านเมืองไว้ได้ ก็ตั้งระยภคศาให้จง
มีหนังสือไปถึงพระอภัยและวงศ์ญาติให้มาช่วยอย่าง พระอภัยยกวงศ์
ญาติกัมภควาณนต์ จึงพร้อมกันไปช่วยจัดการทัพเมืองเหมรา ดังแล้ว

ก็ดั้นไปขังน้ำเหมืองของคน ๆ ส่วนท้าวภมพรตก็คิดจะใคร่ชอบ
 แทนบุญคุณของรามศรี และอยากจะได้ใจเป็นญาติด้วย จึงได้จัด
 การขนนางประภาจิดาท้าวโกนดินเจ้าเมืองดาร์นซึ่งเป็นญาติให้รามศรี
 แล้ว นรวิตรกับรามศรี ก็ลาท้าวโกนดิน และท้าวภมพรตไปอยู่ ณ
 เมืองรัตน

ทรงนยงมฤตศรียของศกหนึ่งทรงนามว่าเจตรตน เป็นชื่อ
 พรากมณครของพรตวายุภักษ์ มเหสีทรงนามว่าอุทุมพร มีโอรส
 ของศกหนึ่งทรงนามภทวงศ์ เมื่อภทวงศ์อายุได้ ๕ ปี ท้าวเจตรตนคิด
 จะให้โอรสครของรามอินทรี แต่ตามประเพณีของเมืองจะต้องให้
 โอรสไปไหว้พระศิวที่เมืองรามราชเดิวก่อน แดงจึงจะกระงว รัชได
 ภทวงศ์จึงต้องไปขังเมืองรามราช ครั้นได้ทำการบวงสรวงเสร็จแล้วก็
 ทางกลับ เรือก็ถล่มลงมากลพพาเขาไปในช่วงเมืองดงกา ภทวงศ์
 จึงให้แฉะเขาไปซื้อเสบียงอาหาร ผู้ดำครได้ทราบจึงให้จัดข้าวปลา
 อาหารและเสื้อผ้าไปประทานให้ ภทวงศ์ให้เรือหา มา ภทวงศ์มีศวม
 ยืนจัดขึ้นไปเผ่าผู้ดำคร ผู้ดำครก็รับของให้พักอยู่ในเมืองดงกา
 วันหนึ่งผู้ดำครพาภทวงศ์ไปชมเขื่อนกั้นททายเกาะเมืองดงกา พร้อมทั้ง
 นางเจ้าวศนและนางสุมาลยธิดาซึ่งเกิดกับนางธิดาฉนวน ภทวงศ์เห็น
 นางสุมาลยก็มีความรักใคร่ ภทวงศ์พักอยู่ในเมืองดงกา ๕ วันก็จากกลับ
 ผู้ดำคร ก็ให้จัดเรือไปส่ง พร้อมด้วยเครื่อง บรรณาการ ท้าววายุท้าว
 เจตรตนเป็นอันมาก เมื่อภทวงศ์มาถึงเมืองวายุภักษ์แล้วก็เล่าเรื่องที
 คนได้พลัดเขาไปในช่วงเมืองดงกา ผู้ดำคร ได้เชื้อเพื่อนต่าง ๆ ที่ดูคน

ได้ไปเห็นนางสุมาลัย ขอให้ทางเจกรัตนไปขอยให้ ทางเจกรัตนจึง
ให้เตรียมเรือพาทวงศ์ไปเผ่าตัดดาครขอขาคาตามประเพณี ดัดดาคร
จึงพาทางเจกรัตนและภทวงศ์ไปเผ่าพระอภัย ทอดเรือตรงทางเจกรัตน
จะเป็นเกยของ พระอภัยเห็นชอบด้วย ดัดดาครจึงให้เชิญบรรดา
เมืองที่เป็นญาติและเกยของ มาประชุมกันจัดการอภิเษกภทวงศ์กับ
นางสุมาลัย ณ เมืององคา ครั้นเสร็จการอภิเษกแล้วต่างก็กลับไป
ยังเมืองของตน ๆ แต่ทางเจกรัตนกลับลงมายังเมืององคา

ฝ่ายตั้งพระราชบาทหลวงยังมีพระมเหษิตละคน เมืององคาอยู่ไม่
หลายจึงไร้ศิษย์คนหนึ่งชื่อทวดมาทองเมืององคานี้ ดัดดาครทำทนาย
ให้ยกมารบ ตั้งพระราชบาทหลวงให้ตั้งเตรียมพลยกมาจะตีเมืององคา
เวदानทางเจกรัตนยังอยู่ที่เมืององคา พอทราบตัวเมืององคางจึงต้อง
เกิดศึกจึงกลับไปเมืองจายุภกษ พาราหมัน ๕ คนเป็นชาจารย์มา
ช่วยคิดการสงคราม พาราหมัน ๕ คนจึงตั้งทัพเด็กรบรอบเกาะองคา
ให้เชิงตุ๊กเป็นไฟออกโอบองคร ๑๑ โยธิน ตั้งพระราชบาทหลวงยกทัพ
มาจนจะถึงเมืององคาเห็นหน้าแรง จึงห่างงแตกต่าง ๆ แต่ไม่ระถาย
ตั้งพระราชบาทหลวงหมดความคิดยกทัพกลับไป ทางเจกรัตนกับ
ภทวงศ์ก็ดาดัดดาครกลับไปเมืองจายุภกษ ตั้งภทวงศ์ไว้ในทูลปราศ

ถือนางมัจฉาตั้งแต่พระอภัยไปสอนให้รักษาคัด & กุศุดำห์
รักษาย่างเคร่งครัดมิได้ต่างพร้อย และกุศุดำห์ขึ้นมาพึ่งกำลังสอน
พระโยคีอยู่ธมธ จนวันถึงพระอินทร์ลงมาคิดทางให้ นางมัจฉาก็
ได้ศัพทภาพเป็นมนุษย์ พระโยคีจึงไปบอกให้ดัดดาครทราบ ดัดดาคร

ก็จัดเรือไปรับนางมัจฉาเข้ามาเมืองลังกา พระอภัยได้ทราบความจึง
พานางสุวรรณมาตีและนางอะเวงมาเยี่ยม นางมัจฉาจะชอบชงเป็นช้
บ้าง แต่พระอภัยไม่ยอมให้ชง โดยอ้างว่ากำเนิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน
ชงไม่ได้ สุดแต่ครคิดจะใคร่ถองมารดา จึงบอกไปยังท้าวเจตรัตน์
ภักทวงศ์และซิดาทงนรินทร์คนเมืองรัตนา ขอให้มาช่วยงานด้วย ครั้น
มาพร้อมกันแล้ว สุดแต่ครก็ทำการถองนางมัจฉาผู้เป็นมารดา และ
ทงสถาปนามาใหม่กว่าคนทวดคหบดีหลวง ครั้นเสร็จการถองแล้ว
พระอภัย นางสุวรรณมาตีและนางอะเวง ก็กลับไปยังเขาตั้งศูคร
ท้าวเจตรัตน์ ภักทวงศ์และนรินทร์คนก็กลับไปยังบ้านเมืองของตน ๆ

นิทานเรื่องพระอภัยมณี
ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๒๕๖
จัดพิมพ์จำหน่ายโดย
โรงพิมพ์พิมพ์ดีดเฉลิมพระเกียรติฯ ตรง

สีกเลขที่ ๗๗๔ เมืองสุพรรณบุรี
กรมช่างไม้กระทรวงกลาโหม อำเภอพระนคร จังหวัดพระนคร

ราคา ๕๐ บาท

ไปรษณีย์โทร. 27537